STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 59

SOCIALA MEDDELANDEN

Årgång 1949

Nr 7-Nr 12

Kungl. Socialstyrelsen, Stockholm

INLEDNING

TILL

Sociala meddelanden / utgifna af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1912-1967. Ingår 1912-1953 i: Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden. – Fr. o. m. 1913 utgiven av Socialstyrelsen.
Kumulerade sakregister för 1903-1922, 1923-1932, 1933-1942 och 1943-1947.
1915-1944 även med innehållsförteckning på franska, 1945-1957 med sammanfattningar på franska och engelska, 1958 med sammanfattningar på engelska och 1959-1962 vissa nummer med sammanfattningar på engelska.
1959-1962: "Tidskriften Sociala meddelanden utges med åtta artikelnummer (Allmänna häftet) och tolv separata häften med statistiskt informationsmaterial (Statistisk information)".

Föregångare:

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm : 1903-1911.

Efterföljare:

Socialnytt : sociala meddelanden / Socialstyrelsen. – Stockholm : Socialstyrelsen, 1968-1990.

Sociala meddelanden. 1949: 7-12.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

urn:nbn:scb:se-socmed-19492

STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 59

SOCIALA MEDDELANDEN

Årgång 1949

Nr 7-Nr 12

Kungl. Socialstyrelsen, Stockholm

STOCKHOLM 1949
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
490090

INNEHÅLL

Nr 1

Rättslig jämställdhet för utomäktenskapliga barn. Av professor Folke Schmidt 7
Sociala frågor vid 1948 års riksdags höstsession 14
Kortare meddelanden
Resolutioner antagna av Förenta nationernas ekonomiska och sociala råd 16
Socialstyrelsens utlåtande över alkoholistvårdsutredningens förslag 16
Landsorganisationens uttalande om avtalsläget hösten 1948 16
Rekommendation från TCO:s representantskap angående inkomststabilisering under 1949 17
Förslag om höjda ålderspensioner i Norge 18
Beräkningarna av levnadskostnadsindex i Förenta staterna förenklas 18
Barnadödligheten i Sverige och Nya Zeeland 19

Periodiska översikter

Befolkningsutvecklingen under tredje kvartalet 1948 20
Inkomster och förmögenheter år 1947 21
Löneförhållandena inom vägväsendet år 1948 28
Mödrahjälpen under andra halvåret 1947 32
Fattigvården år 1947 35
Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i november 1948 41
Arbetsmarknaden under november 1948 44
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. September 1948 55
Litteraturöversikt 69
Utländska tidskrifter 74
Adressförteckning över vissa lokala organ anknutna till socialstyrelsen ... 76

Nr 2

De svenska socialutgifterna omkring år 1946. Av förste aktuarien Gustaf Holmstedt 91
Konsumtionsvanorna under år 1947 .. 100
Folkpensionärernas bostadsförhållanden 107
Arkitekttävling om ålderdomshem ... 108
Kortare meddelanden
Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet 110
Indexnämnden för 1949 110
Dyrortsnämnden för 1949 110
Ny undersökning rörande konsumtionsvanorna igångsättes 111
Sakkunniga tillkallade för omorganisation av arbetsmarknadsstatistiken 111
Socialstyrelsens utlåtande angående den öppna läkarvården 111
Familjebidraget vid militärtjänstgöring .. 112
Livsmedelskontrollen vid folkhälsoinstitutet 112
Svenskt socialt lexikon 113
Ny konsumtionsprisindex för Nya Zeeland 113

Periodiska översikter

Kollektivavtalen under fjärde kvartalet 1948 114
Löneförhållandena och sysselsättningen för förvaltnings- och butikspersonal m. fl. inom industri i september 1948 115
Byggnadsverksamheten i Sverige år 1947 119
Utlänningar i Sverige under fjärde kvartalet 1948 124
Levnadskostnadsindex för december 1948 129
Arbetsmarknaden under december 1948 138
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Oktober 1948 144
Litteraturöversikt 158
Recensioner
Europe's population in the interwar years 163
Flykten från skogsbygden. En undersökning i Klarälvsdalen 163
Utländska tidskrifter 164

Nr 3

Nykterhetsnämndernas verksamhet under år 1947 ... 171
Vissa barnfamiljers bostadsförhållanden ... 178
Förslag till indexreglering av folkpensionerna ... 189
Fördelningen av 1948/49 års anslag till feriebarns- och koloniverksamheten 191
Kortare meddelanden
Seattle-konventionerna ... 193
Bostadsstyrelsen övertar byggnadsstatistiken ... 193
Skolbyråns chef tjänstledig ... 193
Nytt informationsorgan för ungdomsvårdsskolorna ... 193
De svenska socialutgifterna 1948 ... 193
Hyresrådet avstyrker bifall till fastighetsägarnas besvär ... 194
Hembiträdeslagen i Finland ... 195
Norsk lag om arbetsvillkor för hembiträden 195
Sovjetunionens folkmängd efter kriget ... 196
Fylleriförseelser och spritsmuggling under fjärde kvartalet 1948 ... 197

Periodiska översikter

Byggnadsverksamheten i vissa städer och stadsliknande samhällen under år 1948 ... 198
Arbetskraften i industrin år 1946 ... 206
Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i januari 1949 ... 211
Arbetsmarknaden under januari 1949 . 214
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. November 1948 ... 220
Lönenivå och sysselsättningsvolym i november 1948 inom industri m. m. 222
Litteraturöversikt ... 240

Nr 4

Problem vid företagssampling. Av fil. lic. Tore Dalenius ... 251
Ett års erfarenhet av de allmänna barnbidragen ... 262
Familjedaghem ... 267
Ändringsförslag beträffande de avgiftsfria resorna och den halvöppna barnavården ... 270
Teknisk trepartskonferens i Genève hösten 1948 ... 273
Kortare meddelanden
Bostadsräkning i Nederländerna ... 275
Ny metod för snabbstatistik i samband med folkräkning ... 275
Levnadskostnadsindex i Bizonien ... 276
Nytt från Internationella arbetsorganisationen i Genève ... 276
Indextal för byggnadskostnaderna i Stockholm 1 januari 1949 ... 277
Socialstyrelsens utlåtande angående obligatorisk arbetslöshetsförsäkring ... 278
Socialstyrelsens utlåtande angående den högre utbildningens demokratisering ... 279
Befattning i Internationella arbetsbyrån ledigförklarad för svensk ... 281

Periodiska översikter

Befolkningsutvecklingen under fjärde kvartalet och hela året 1948 ... 282
På alkoholistanstalt intagna år 1948 .. 284
Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i februari 1949 ... 291
Arbetsmarknaden under februari 1949 294
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. December 1948 ... 300
Litteraturöversikt ... 316
Utländska tidskrifter ... 322

Nr 5

Befolkningsutvecklingen i Sverige, Norge och Danmark sedan 1939. Av professor Carl-Erik Quensel ... 329
Nykterhetsvårdsklientelets omfattning och sammansättning m. m. under år 1947 ... 339
Socialstyrelsens utlåtande över Internationella arbetsbyråns rekommendation om ekonomisk trygghet ... 346
Kortare meddelanden
Internationella arbetskonferensens 32:a sammanträde ... 349
F. N:s ekonomiska och sociala råd har haft sammanträde ... 349
Socialstyrelsens utlåtande angående statsbidragssystemet för den slutna kroppssjukvården ... 350
Kooperativ verksamhet åren 1945 och 1946 350
Avdragsrätt för fackföreningsavgifter föreslås ... 352

Undersökning rörande antalet kommunalanställda ... 352
Den italienska Fanfaniplanen ... 353
Världens befolkningstillväxt ... 353

Periodiska översikter

Kollektivavtalen under första kvartalet 1949 ... 354
Utlänningar i Sverige under första kvartalet 1949 ... 355
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet ... 359
Levnadskostnadsindex för mars 1949 . 361
Arbetsmarknaden under mars 1949 ... 369
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Januari 1949 ... 380
Litteraturöversikt ... 395
Utländska tidskrifter ... 401

Nr 6

Kooperativa förbundet 50 år. Av redaktör Lars Eronn ... 409
Sparandet under år 1947 enligt socialstyrelsens konsumtionsundersökning ... 415
Kortare meddelanden

Israel anslutet till Internationella arbetsorganisationen ... 421
Den sjunde internationella socialstatistikerkonferensen ... 421
Ledig befattning i Internationella arbetsbyråns arbetsmarknads- och migrationsavdelning ... 421
Socialstyrelsens utlåtande angående särskilda åtgärder för partiellt arbetsföras sysselsättning m. m. ... 421
Svenska arbetsgivareföreningen år 1948 .. 422
Tjänstemännens centralorganisation år 1948 ... 423
Landsorganisationen i Sverige år 1948 423
Kooperativa förbundets och anslutna föreningars verksamhet år 1948 ... 424
Indextal för byggnadskostnaderna i Stockholm 1 april 1949 ... 425
Fylleriförseelser och spritsmuggling under första kvartalet 1949 ... 426

Periodiska översikter

Byggnadsverksamheten under första kvartalet 1949 i vissa städer och köpingar ... 427
Löneförhållandena för förvaltnings- och butikspersonal samt arbetare m. fl. inom handeln september 1948 433
Näringsvärde och pris på viktigare födoämnen år 1948 ... 443
Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i april 1949 ... 448
Arbetsmarknaden under april 1949 ... 452
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Februari 1949 ... 458
Lönenivå och sysselsättningsvolym i februari 1949 inom industri m. m.... 460
Litteraturöversikt ... 479

Nr 7

Befolkningsfrågor inom Förenta nationerna. Av docent Hannes Hyrenius 489
Avbetalningsköp och återtagning av gods. Av Ture Nord ... 495
Vad är »Social Survey»? Av fil. lic. Tore Dalenius ... 499
Antalet kommunalanställda åren 1945, 1947 och 1948 ... 502
Kortare meddelanden

Nordiskt statistikermöte i Helsingfors ... 506
Socialstyrelsens utlåtande angående tillägg åt vissa ersättningstagare enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m. ... 506
Socialstyrelsens utredning angående åtgärder mot olämpliga förflyttningar av barn från fosterhem ... 506
Bostadspolitik i Grekland ... 508

Periodiska översikter

Befolkningsutvecklingen under första kvartalet 1949 ... 509
Löneläget inom jordbruket år 1948 jämte löneutvecklingen åren 1936—1948 ... 510

Barnavårdsmannaskap och bidragsförskott år 1947 518
Socialstyrelsens statistik över detaljhandelsomsättningen 525
Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i maj 1949 528
Arbetsmarknaden under maj 1949 531
Kungl. Maj:ts kungörelse angående vissa åtgärder vid arbetslöshet 536
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Mars 1949 541
Frånvarofrekvens inom industrin olika veckodagar 543
Litteraturöversikt 557
Recension
Social Welfare in Sweden 561

Nr 8

Sociala frågor vid 1949 års riksdag 569
Några synpunkter på den statliga statistikens organisation. Av professor R. G. D. Allen 574
Den norske folketrygdplanen av 1948. Av direktør Finn Alexander 578
Fastighetsomkostnadernas förändringar under åren 1938—1948. Av notarie Stina Thornell 590
Kortare meddelanden
Ledig befattning vid Internationella arbetsbyråns socialförsäkringsavdelning . 598
Budgetundersökning i Frankrike 598
Råd och anvisningar angående fria semesterresor m. m. 599
Förslag om ett statligt institut för social upplysning 599
Levnadskostnadsundersökning bland Lunds studenter 601
Periodiska översikter
Levnadskostnadsindex för juni 1949 .. 602
Lönenivån inom industri och samfärdsel m. m. år 1948 samt löneutvecklingen för industriarbetare t. o. m. maj 1949 610
Mödrahjälpen under år 1948 617
Arbetsmarknaden under juni 1949 621
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. April 1949 626
Arbetslöshets- m. fl. kurser under ledning av överstyrelsen för yrkesutbildning under tiden oktober 1948—juni 1949 628
Litteraturöversikt 639

Nr 9

Yrkesverksamhetens omfattning och varaktighet. Av docent Hannes Hyrenius 649
Hushållsbildning och bostadshushållens sammansättning i Norrköping m. fl. orter 657
Socialstyrelsen övertar riksbankens konsumtionsprisindex. Av förste aktuarien Carl Öberg 668
Kortare meddelanden
Internationella resolutionsförslag angående budgetundersökningar 674
Indextal för byggnadskostnaderna i Stockholm 1 juli 1949 674
Fylleriförseelser och spritsmuggling under andra kvartalet 1949 674
Periodiska översikter
Byggnadsverksamheten under andra kvartalet 1949 i vissa städer och köpingar 676
Utlänningar i Sverige under andra kvartalet 1949 682
Omsättningen inom detaljhandeln under första halvåret 1949 686
Socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex för juli 1949 689
Arbetsmarknaden under juli 1949 692
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Maj 1949 697
Lönenivå och sysselsättningsvolym inom industri m. m. i maj 1949 699
Litteraturöversikt 717
Recensioner
Year book of Labour Statistics 721
Index och levnadskostnad 721
Utländska tidskrifter 722

Nr 10

Social verksamhet inom försvaret. Av socialvårdsdirektör Urban Rosenblad ... 729
Nye sociale love i Danmark. Av fuldmægtig Arne Christiansen ... 739
Internationell blindsakskonferens i Oxford. Av sekreterare Charles Hedkvist ... 741
De svenska socialutgifterna under åren 1946, 1947 och 1948. Av förste aktuarien Gustaf Holmstedt ... 744
Antalet vårdplatser för kroniskt sjuka och för lättskötta sinnesslöa den 1 augusti 1949 ... 749
Kortare meddelanden
Nordiska socialministermötet i Oslo augusti 1949 ... 752
Rapport från brittiska befolkningskommissionen ... 752
Ny hyreslagstiftning i Grekland ... 753

Periodiska översikter

Befolkningsutvecklingen under andra kvartalet 1949 ... 755
Samhällets barnavård år 1947 ... 756
Socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex för augusti 1949 ... 765
Arbetsmarknaden under augusti 1949 768
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Juni 1949 ... 774
Erkända arbetslöshetskassor år 1948 .. 776
Den reglerade byggnadsverksamhetens omfattning den 1 augusti 1949 ... 786
Litteraturöversikt ... 805
Recensioner
Grabb på glid ... 808
Swedish housing ... 809
Utländska tidskrifter ... 810

Nr 11

Vart syftar vi? Av generaldirektör Ernst Bexelius ... 817
Konvention om ålderspensioner. Av kanslirådet Ossian Larnstedt ... 822
Engelsk arbetslöshetsförsäkring. Av amanuens Rune Gustafson ... 825
Arbetskraft och brist på arbetskraft hos städer och landsting år 1948 ... 829
Kortare meddelanden
F. N.-stipendiater i Sverige ... 836
Socialstyrelsens utlåtande över förslaget till social upplysning ... 836
Socialstyrelsen undersöker änkornas levnadsförhållanden ... 838
Socialforskningsinstitut i Dortmund ... 838
Socialförsäkringen utbygges i Förenta staterna ... 839
Arbetslöshetspolitik i Finland ... 839
Budgeten för levnadskostnadsindex i Danmark revideras ... 840

Periodiska översikter

Trädgårdsarbetarnas löner år 1948 ... 842
Utlänningar i Sverige under tredje kvartalet 1949 ... 845
Levnadskostnadsindex för september 1949 ... 849
Socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex för september 1949 ... 858
Arbetsmarknaden under september 1949 ... 860
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Juli 1949 ... 866
Litteraturöversikt ... 880
Recensioner
Medborgarboken ... 885
Svensk befolkningspolitik ... 886

Nr 12

Arkitekttävlingen om ålderdomshem 893
Personalvård i England. Av socialkurator Erik Lindström ... 900
Sjunde internationella konferensen för socialstatistiker i Genève 1949. Av byråchef Erland v. Hofsten ... 903
Internationella arbetskonferensens trettioandra sammanträde i Genève juni—juli 1949 ... 907
Kortare meddelanden
Regeringsrättsutslag angående skyddsuppfostran ... 911

Regeringsrättsutslag angående bidragsförskott ... 912
Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintern 1948—1949 ... 913
Kooperativ verksamhet år 1947 ... 913
Socialstyrelsens hålkortsavdelning ... 914
Indextal för byggnadskostnaderna i Stockholm den 1 oktober 1949 ... 914
Fylleriförseelser och spritsmuggling under tredje kvartalet 1949 ... 916

Periodiska översikter

Byggnadsverksamheten under tredje kvartalet 1949 i vissa städer och köpingar ... 917
Omsättningen inom detaljhandeln t. o. m. tredje kvartalet 1949 ... 922
Socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex för oktober 1949 ... 925
Arbetsmarknaden under oktober 1949 927
Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna. Augusti 1949 ... 934
Lönenivå och sysselsättningsvolym inom industri m. m. i augusti 1949 . 936
Litteraturöversikt ... 953
Recensioner
Socialboken ... 958
Om stickprovsundersökningens teknik och metodik ... 959
Sakregister till årgång 1949 ... 960
Författarregister till årgång 1949 ... 965

Statistiska meddelanden · Ser. F · Band 59

Sociala Meddelanden 1949 / Nr 7

Utg. av Kungl. Socialstyrelsen i samarbete med Kungl. Arbetsmarknadsstyrelsen

REDAKTÖR: TORE SÖDER

Årg. 1903: 2 häften. — Årg. 1904—07: årligen 4 häften. — Fr. o. m. årg. 1908: årligen 12 häften. Pris per årgång (12 häften) 5 kr, per häfte 50 öre. Prenumeration kan ske på postanstalt eller i bokhandeln.

REGISTER

över regelbundet återkommande kvartals- och årsöversikter i Sociala Meddelanden

	Nr
Alkoholistanstalt, intagna på, årligen, senast i	4, 1949
Arbetskraften i industrin, årligen, senast i	3, 1949
Arbetskraftsåtgång och lönebudget inom jordbruket, årligen, senast i	7, 1948
Barnavårdsmannaskap och bidragsförskott, årligen, senast i	detta nr
Befolkningsutvecklingen, varje kvartal, senast i	detta nr
Bostadsmarknaden i städerna vid oktoberflyttningen, årligen, senast i	12, 1948
Byggnadskostnaderna i Stockholm, varje kvartal, senast i	6, 1949
Byggnadskostnaderna på landsbygden, årligen, senast i	4, 1949
Byggnadsverksamheten i Sverige, årligen, senast i	2, 1949
Byggnadsverksamheten i vissa städer och stadsliknande samhällen, varje kvartal, senast i	6, 1949
Detaljhandelsomsättningen, årligen, senast i	detta nr
Fattigvården, årligen, senast i	1, 1949
Fylleriförseelser och spritsmuggling, varje kvartal, senast i	6, 1949
Inkomster och förmögenheter, årligen, senast i	1, 1949
Kollektivavtal, i regel varje kvartal, senast i	5, 1949
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet, varje halvår, senast i	5, 1949
Levnadskostnadsindex, varje kvartal, senast i	5, 1949
Löneförhållandena för förvaltnings- och butikspersonal samt arbetare inom handeln, senast i	6, 1949
Löneförhållandena och sysselsättningen för förvaltnings- och butikspersonal m. fl. inom industri, senast i	2, 1949
Löneförhållandena inom vägväsendet, årligen, senast i	1, 1949
Löneläget inom jordbruket, årligen, senast i	detta nr
Lönenivå och sysselsättningsvolym inom industri m. m., varje kvartal, senast i	6, 1949
Lönenivån inom industri, handel och samfärdsel m. m. samt löneutvecklingen för industriarbetare, årligen, senast i	8, 1948
Mödrahjälpen, varje halvår (hädanefter årligen), senast i	1, 1949
Näringsvärde och pris på viktigare födoämnen, årligen, senast i	6, 1949
Samhällets barnavård, årligen, senast i	3, 1948
Skogsarbetarnas arbetsförtjänster, årligen, senast i	11, 1948
Sysselsättningen inom den reglerade byggnads- och anläggningsverksamheten, varje halvår, senast i	12, 1948
Trädgårdsarbetarnas löner, årligen, senast i	10, 1948
Utlänningar i Sverige, varje kvartal, senast i	5, 1949

Häftets huvudinnehåll

Juli 1949

Befolkningsfrågor inom Förenta nationerna. Författaren till artikeln har nyligen återkommit från en tids tjänstgöring i FN:s socialdepartement, där han varit sysselsatt med demografiska arbetsuppgifter. Befolkningsfrågornas behandling inom FN har under de första åren karakteriserats av problem rörande insamling av statistik och andra fakta om befolkningen och dess förändringar inom olika områden. Allt eftersom tiden gått har man emellertid kunnat mer och mer inrikta sig på egentliga demografiska analyser och på rådgivning och service till olika FN-organ. Bland viktigare frågor, som man sysslat med, nämnes utgivandet av en demografisk årsbok, planeringen av 1950 års folkräkning, undersökningar rörande sambanden mellan demografiska, ekonomiska och sociala faktorer, befolkningsuppskattningar och prognoser samt utgivandet av en demografisk ordbok. Sid 489.

Avbetalningsköp och återtagning av gods. En revision av lagen om avbetalningsköp är aktuell. Kungl. Maj:t har tillsatt särskilda sakkunniga för att utarbeta förslag till ny lagstiftning. Författaren, som har en femtonårig verksamhet som exekutionsbiträde bakom sig, meddelar i artikeln sina erfarenheter om avbetalningslagens verkningar. Sid. 495.

Vad är »Social Survey»? Dr Louis Moss, chef för the Government Social Survey, London, har lovat att senare medverka i tidskriften med en eller flera artiklar. I föreliggande uppsats ges en allmän orientering om vad saken gäller. Social Survey har skapats för att förse regeringen med statistiska data, som icke kan erhållas från traditionella källor eller icke kan frambringas med tillräcklig snabbhet. Institutet är ett statligt företag, som arbetar åt de olika ministerierna. I artikeln ges en rad exempel på undersökningar, som utförts av institutet. Sid. 499.

Befolkningsutvecklingen under första kvartalet 1949. Antalet ingångna äktenskap är avsevärt lägre än under motsvarande kvartal 1948. Detta beror emellertid på att påsken år 1948 inföll under första kvartalet. Antalet födelser under första kvartalet 1949 utvisar i jämförelse med de båda närmast föregående åren en fortgående minskning. Dödlighetssiffran för 1949 års första kvartal är liksom under motsvarande period 1948 påfallande låg. Sid. 509.

Löneläget inom jordbruket år 1948 jämte löneutvecklingen mellan åren 1936 och 1948. Enligt föreliggande preliminära uppgifter rörande löneförhållandena år 1948 inom jordbruket uppgick för samtliga vuxna manliga arbetare timlönen till 1,74 kr och årsförtjänsten till 4 301 kr (för arbetare med minst 250 arbetsdagar under året). I förhållande till år 1947 hade timlönen ökat med drygt 18 % och årslönen med drygt 19 %. Sedan 1936 har den genomsnittliga årslönen för samtliga manliga arbetare stigit med 233 % och sedan 1939 med 168 %. Sid. 510.

Arbetsmarknaden under maj kännetecknades av ökad efterfrågan på arbetskraft särskilt inom de säsongbetonade områdena. Utvecklingen synes gå mot ytterligare balans mellan tillgång och efterfrågan. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 91 i maj mot 103 i april och 73 i maj 1948. Inom industri m. m. var antalet i *arbete varande* arbetare 0,3 % och antalet *anställda* arbetare 0,2 % lägre i slutet av maj än i slutet av april. Arbetslösheten inom fackförbunden omfattade vid månadsskiftet april/maj 2,7 % av medlemsantalet mot 3,6 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna var vid utgången av maj 2 224. Sid. 531.

SOCIALSTATISTISKA DIAGRAM

BEFOLKNINGSRÖRELSEN
FÖRSTA KVARTALET 1949

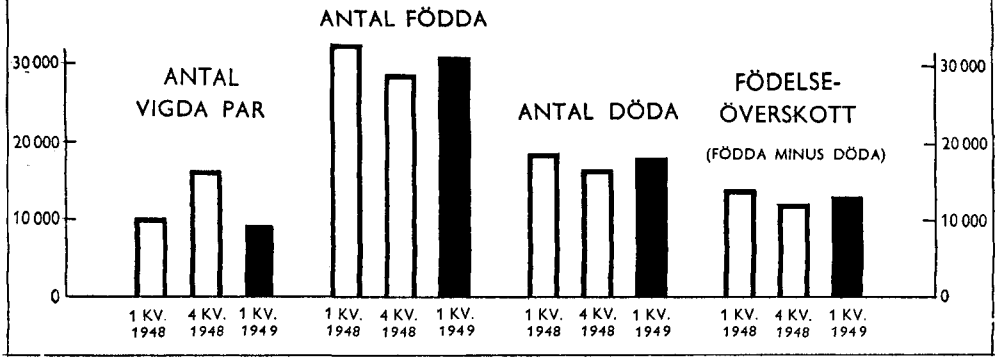

SYSSELSÄTTNINGEN
VID SLUTET AV MAJ 1949
PROCENTUELL ÖKNING (+) ELLER MINSKNING (—)
AV ANTALET ARBETARE SEDAN FÖREGÅENDE MÅNAD

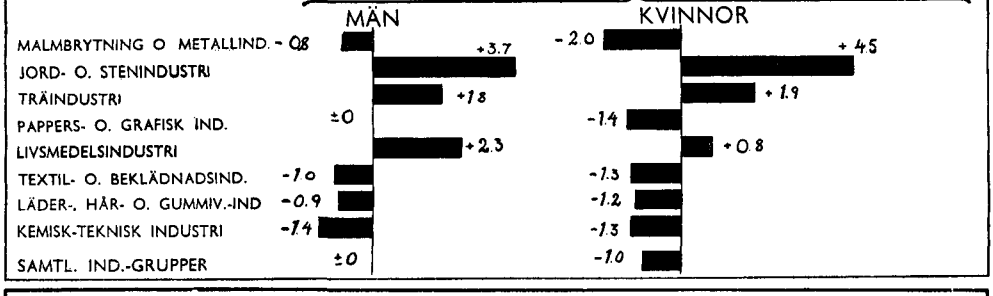

ARBETSLÖSHETSPROCENTEN
INOM FACKFÖRBUNDEN DEN 30 APRIL 1949

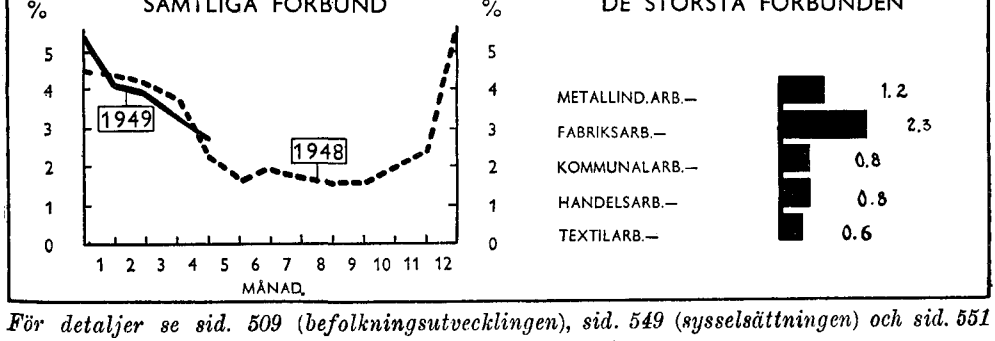

För detaljer se sid. 509 (befolkningsutvecklingen), sid. 549 (sysselsättningen) och sid. 551 (arbetslöshetsprocenten).

Sociala Meddelanden

Official Journal published monthly by the Royal Social Board in Sweden

1949, no 7

CONTENTS

Page

Population problems engaging the United Nations. By Hannes Hyrenius . . 489
The hire-purchase system and the recovery of sold goods. By Ture Nord . . 495
What is Social Survey? By Tore Dalenius 499
The number of municipal employees in 1945, 1947 and 1948 502
Short notices:
The Meeting of Scandinavian Statisticians in Helsingfors 506
The Social Board's views on additional payments to persons in receipt of damages under the Accident Insurance Act 506
The Social Board's inquiry into measures against the inexpedient removal of children from foster-homes 506
Housing policy in Greece 508

Periodical Surveys

The trend of the population during the 1st quarter of 1949 P. 509. — The wage level in agriculture in 1948 and the trend of wages between 1936 and 1948 P. 510. — Childwelfare personnel and advance allowances in 1947 P. 518. — The Social Board's statistics of the retail trade turnover P. 525. — Food, fuel and light costs in May 1949 P. 528. — The Labour Market during May 1949 P. 531. — Absenteeism in industry on different days of the week P. 543. — Bibliography P. 557.

This Issue in Brief

Population problems engaging the United Nations. The author of the article has just returned from a period of service in the Social Department of UNO, where he has been engaged in demographical work. The population problems tackled by UNO during these early years have been in the nature of problems relating to the collection of statistics and other facts concerning the population and its changes within different areas. As time has passed, however, it has been possible to concentrate more and more on demographical analyses proper and on consultation and service for the benefit of different UNO bodies. Among the more important questions that have engaged attention may be mentioned the issuing of a Demographical Year Book, the plans for a census in 1950, inquiries into the interrelations between demographical, economic and social factors, population estimates and prognoses, and the publication of a demographical dictionary. Page 489.

The hire-purchase system and the recovery of sold goods. The Hire-Purchase Act is in process of revision. The King in Council has appointed a special Committee of Experts to draw up proposals for fresh legislation. The writer, who has 15 years of work as a bailiff behind him, relates in this article his experiences of the working of the Hire-Purchase Act. Page 495.

What is Social Survey? Dr Louis Moss, Head of the Government Social Survey in London, has promised later on to contribute one or more articles to this periodical. In the present paper he throws a general light on the subject. Social Survey has been created in order to provide the Government with statistical data that cannot be obtained from traditional sources or else cannot be produced sufficiently quickly. The Institute is a State enterprise working for the different Ministries. The article cites some examples of investigations carried out by the Institute. Page 499.

The trend of the population during the 1st quarter of 1949. The number of marriages is far lower than in the corresponding quarter of 1948. This is due, however, to the fact that in 1948 Easter fell in the first quarter. The number of births during the first quarter of 1949 shows a steady decline compared with the two immediately preceding years. The mortality in the first quarter of 1949 was — as during the corresponding period of 1948 — strikingly low. Page 509.

The wage level in agriculture in 1948 and the trend of wages between 1936 and 1948. According to the available preliminary data regarding the wage conditions in 1948 in agriculture, the hourly

wage for all adult male workers amounted to 1,74 kr and the annual earnings to 4 301 kr (for those working for at least 250 working-days during the year). In comparison with 1947, the hourly wage had increased by quite 18 % and the annual wage by quite 19 %. Since 1936 the average annual wage has gone up for all male workers by 233 %, and since 1939 by 168 %. Page 510.

The Social Board's statistics of the retail trade turnover. As from the year 1948 monthly data have been asked for regarding the turnover. As far as concerns private firms, the particulars relate to the total sales and also, in the case of certain branches, cash sales and the sales to customers other than retailers. Page 525.

The Labour Market during May registered an increased demand for both male and female labour, especially in the occupations of a seasonal character. The trend appears to be towards a still closer equilibrium between supply and demand. The number of applications for 100 vacant jobs was 91 in May as compared with 103 in April and 73 in May 1948. In industry etc. the number of employees *at work* was 0,3 %, and the number of *engaged* workers was 0,2 % lower at the end of May than at the end of April. Unemployment among trade union members represented at the turn of the month April/May 2,7 % of the total membership as against 3,6 % a month earlier. The number of those applying to the unemployment boards for relief was 2 224 at the end of May. Page 531.

Sociala Meddelanden

Bulletin officiel publié par la Direction générale de la Prévoyance sociale (D.G.P.S.) en Suède

1949, no 7

INDEX

Page

Questions démographiques étudiées par les Nations Unies, par le docent Hannes Hyrenius 489
Achats à tempérament et reprise des marchandises, par Ture Nord 495
Qu'est-ce que »Social Survey»? par Tore Dalenius 499
Nombre du personnel au service des communes en 1945, 1947 et 1948 . . . 502
Courtes notices:
Conférence nordique de statisticiens à Helsingfors 506
Avis émis par la D.G.P.S. sur les suppléments dus à certains bénéficiaires d'indemnité selon la loi sur l'assurance contre les accidents 506
Enquête de la D.G.P.S. relative à des mesures en vue d'empêcher la séparation indésirable d'enfants de leurs parents nourriciers 506
Politique de l'habitation en Grèce 508

Aperçus périodiques

Mouvement de la population pendant le premier trimestre 1949 P. 509. — Niveau des salaires dans l'agriculture en 1948 et mouvement des salaires de 1936 à 1948 P. 510. — Curatelle et avances de pension d'entretien en 1947 P. 518. — Statistique de la D.G.P.S. sur le chiffre d'affaires du commerce de détail P. 525. — Coût des denrées alimentaires, du chauffage et de l'éclairage en mai 1949 P. 528. — Le marché du travail en mai 1949 P. 531. — Absentéisme dans l'industrie les différents jours de la semaine P. 543. — Bibliographie P. 557.

Résumé

Questions démographiques étudiées par les Nations Unies. L'auteur de l'article est récemment de retour d'une année de service dans le département social des Nations Unies, où il a été occupé à des problèmes démographiques. Les études des Nations Unies sur la population ont porté pendant les premières années sur les problèmes touchant le rassemblement de données statistiques et autres faits relatifs à la population et leurs variations dans différents domaines. A mesure que ces études ont progressé, il a été de plus en plus possible de se consacrer à des analyses démographiques proprement dites et de fournir les différents organismes des Nations Unies de conseils et de documentation Parmi les plus importantes questions qui ont été traitées se trouvent la publication d'un annuaire démographique, l'élaboration du plan de recensement en 1950, des enquêtes concernant les rap-

ports entre les facteurs démographiques, économiques et sociaux, les évaluations et les pronostics touchant la population et la publication d'un dictionnaire démographique. P. 489.

Achats à tempérament et reprise des marchandises. Une révision de la loi sur les achats à tempérament est actuellement à l'étude. Le Gouvernement a commis des experts spéciaux en vue de l'élaboration d'une nouvelle législation. L'auteur de l'article résume son expérience de quinze années en qualité d'officier ministériel sur les effets de la loi en vigueur sur les achats à tempérament. P. 495.

Qu'est-ce que »Social Survey»? Le docteur Louis Moss, Chef du Government Social Survey, Londres, a promis de collaborer au Bulletin de la D.G.P.S. avec un ou plusieurs articles. Le présent article contient un exposé général sur l'institut et son activité. L'institut du Social Survey a été créé pour fournir au gouvernement des données statistiques qui ne peuvent s'obtenir des sources traditionnelles ou ne peuvent l'être avec une rapidité suffisante. L'institut est une entreprise officielle qui travaille pour les différents ministères. L'article cite une série d'exemples d'enquêtes effectuées par Social Survey P. 499.

Mouvement de la population pendant le premier trimestre 1949. Le nombre des mariages est sensiblement inférieur à celui du trimestre correspondant de 1948. Ceci dépend, cependant, de ce que Pâques tombait en 1948 pendant le premier trimestre. Le nombre des naissances pendant le premier trimestre 1949 accuse, par rapport aux deux années immédiatement précédentes, une régression continue. La mortalité au cours du trimestre a été, de même que pendant le trimestre correspondant de 1948, particulièrement basse. P. 509.

Niveau des salaires dans l'agriculture en 1948 et mouvement des salaires de 1936 à 1948. D'après les données préliminaires relatives au niveau des salaires dans l'agriculture pendant 1948, le salaire horaire de l'ensemble des ouvriers hommes adultes s'est élevé à 1,74 couronne et le salaire annuel à 4 301 couronnes (pour les ouvriers ayant effectué au moins 250 journées de travail pendant l'année). Par rapport à 1947, le salaire horaire avait augmenté d'un peu plus de 18 % et le salaire annuel d'un peu plus de 19 %. Depuis 1936, le salaire annuel moyen de l'ensemble des ouvriers hommes adultes a augmenté de 233 % et depuis 1939 de 168 %. P. 510.

Statistique de la D. G. P. S. sur le chiffre d'affaires du commerce de détail. Depuis 1948, des données doivent être fournies mensuellement relativement au chiffre d'affaires. Pour les entreprises privées, ces données portent, d'une part, sur la vente totale, d'autre part, pour certaines branches, aussi sur la vente au comptant et la vente à d'autres clients que les revendeurs. P. 525.

Le marché du travail pendant mai 1949 a été caractérisé par une demande accrue de main-d'œuvre aussi bien masculine que féminine, en particulier dans les domaines d'activité saisonnière 1 d. L'évolution semble tendre à un équilibre entre l'offre et la demande. Le nombre de demandes de travail pour 100 places disponibles a été de 91 en mai contre 103 en avril et 73 en mai 1948. Dans l'industrie, etc., le nombre des ouvriers *effectivement au travail* était de 0,3 % et le nombre des ouvriers *engagés* de 0,2 % inférieur à la fin de mai qu'à celui de la fin d'avril. Le chômage parmi les ouvriers affiliés à des syndicats correspondait au 30 avril à 2,7 % du total des membres contre 3,6 % un mois plus tôt. Le nombre des chômeurs demandant une indemnité de chômage était à la fin de mai de 2 224. P. 531.

Befolkningsfrågor inom Förenta nationerna

Av docent *Hannes Hyrenius*, Lund

Förenta nationernas ekonomiska och sociala råd upprättade hösten 1946 en särskild befolkningskommission (Population Commission), som i början av 1947 höll sitt första sammanträde och som under april 1949 varit samlad till sin fjärde session. Behandlingen av olika befolkningsfrågor och tillgodoseendet av demografiska aspekter på skilda sociala och ekonomiska frågor inom Förenta nationerna kan härmed sägas ha nått en fast form.

FN:s befolkningskommission har formellt till uppgift att »företaga studier av och bistå ekonomiska och sociala rådet beträffande a) befolkningens storlek, fördelning och struktur samt förändringar däri, b) sambandet mellan demografiska, ekonomiska och sociala faktorer, c) politik avsedd att påverka befolkningens storlek, fördelning och struktur samt ändringar däri samt d) alla andra demografiska spörsmål, varom olika organ inom eller anslutna till FN må söka råd».

Mot befolkningskommissionen svarar inom FN-sekretariatets socialdepartement en särskild Population Division, som utför det egentliga utrednings- och samordningsarbetet samt tjänar som kansli under befolkningskommissionens sessioner. Genom att befolkningsfrågornas behandling icke från början på detta sätt inrangerades i organisationen, har det emellertid allt sedan starten förelegat en viss oklarhet om vissa frågors rätta hemort. Sålunda fanns redan före utbyggandet av Population Division en särskild »migration section» inom Social Activities Division. Själva insamlingen och publiceringen av befolkningsstatistiska data omhänderhas av en »population and vital statistics section» inom Statistical Office, vilken i sin tur icke sorterar under socialdepartementet utan under departementet för ekonomiska frågor. Till detta kommer, att ett flertal andra organ är mer eller mindre engagerade i befolkningsfrågor, såsom de regionala ekonomiska kommissionerna, Internationella arbetsbyrån (ILO), livsmedels- och jordbruksorganisationen (FAO), UNESCO etc.

En viss utspridning av arbetet med befolkningsfrågor är givetvis ofrånkomlig, och en del dubbleringar torde tyvärr icke kunna undgås ens med den bästa organisation. Man har under de senaste två åren i görligaste mån sökt arrangera frågornas behandling så, att Population Division utgör huvudorganet med skyldighet att övervaka och samordna sådana spörsmål, som av regionala, administrativa eller andra skäl lokaliserats till andra organ. Ett mycket gott samarbete har nu åvägabringats, även om ännu en del återstår för att förbättra och effektivisera arbetet.

Befolkningsfrågornas behandling inom FN har i hög grad grundats på det arbete, som nedlagts av professor Frank W. Notestein från Princeton. Denne hade hand om upporganiseringen av Population Division och har vid Population Commission's två första sessioner mer eller mindre direkt tagit initiativet till flera av de viktigare frågorna på dess program. Redan tidigt upprättades en prioritetslista över olika arbetsuppgifter och projekt. Arbetet har under de båda första åren i hög grad måst ägnas åt problem rörande insamling av statistik och andra fakta om befolkningen och dess förändringar inom olika områden. Allteftersom tiden gått har man emellertid kunnat mer och mer inrikta sig på egentliga demografiska analyser och på den rådgivning och service till olika FN-organ, varom stadgas i direktiven för Population Commission.

I det följande skall med några korta kommentarer presenteras de viktigaste av de frågor, varmed man hittills varit sysselsatt.

1. **Demografisk årsbok.** FN avser att utge flera olika årsböcker. Då dess statistiska årsbok endast beräknas kunna ha plats för mycket knapphändiga befolkningsuppgifter, har det ansetts angeläget att utge en särskild demografisk årsbok som direkt fortsättning på de befolkningsstatistiska serier, som tidigare publicerats av Nationernas förbund, Interntionella statistiska institutet m. fl. En avsevärd utvidgning och förbättring kommer därvid att äga rum. Planläggningen har varit tidskrävande, bl. a. på grund av strävandena att erhålla moderna och enhetligt definierade data. Den första årsboken torde utkomma under hösten 1949. För att bäst utnyttja utrymmet kommer man att tillgripa ett cirkulationssystem, så att vissa tabeller endast återkommer vart tredje eller vart femte år.

2. **Planering för 1950 års folkräkningar.** En mycket stor del av sekretariatets hittillsvarande arbete har ägnats åt undersökningar rörande folkräkningsmetoder i syfte dels att få enhetlighet i definitioner och klassificering och nå fram till bättre internationell jämförbarhet i olika data och dels att bistå de många länder, som icke har tekniska förutsättningar att företaga en modern folkräkning. Arbetet har resulterat i en serie av ett 20-tal småskrifter, »Studies of Census Methods», av vilka flertalet utarbetats inom Population Division, några av Statistical Office och några av ILO och FAO. På basis av praxis och erfarenheter i olika länder har man arbetat sig fram till en viss internationell standard, som rekommenderats av Population Commission, såväl beträffande vilka företeelser, som bör belysas i en folkräkning, som hur de bör definieras och mätas ävensom vilka slag av tabuleringar, som är mest angelägna ur internationell synpunkt.

Rekommendationerna har givetvis ingen bindande karaktär men är ett högst värdefullt steg på väg till förbättrad kännedom om befolkningsproblemen inom olika områden och därmed av betydelse för erhållande av säkrare grund för ekonomiska, sociala och politiska åtgärder. Det kan i detta sammanhang vara av intresse att erinra om det faktum, att endast en fjär-

dedel av jordens befolkning kan anses täckt av en tillfredsställande befolkningsstatistik, medan en fjärdedel har en ganska bristfällig och hälften en mycket dålig eller alls ingen befolkningsstatistik. — Som exempel kan nämnas, att Kinas befolkning visserligen enligt senaste officiella uppskattning för mitten av 1948 anges till 463 198 000 (= $^1/_6$ av jordens befolkning) men att osäkerheten häri av framstående demografer uppges till ± 25 eller 50 miljoner.

Av de viktigaste skrifterna rörande censusmetoder må nämnas: nr 3 — Problem rörande definition, identifiering och mätning av jordbruksbefolkningen; nr 4 — Arbetskraften, definition och räkning; nr 6 — Födelseort, nationalitet eller medborgarskap och språk; nr 8 — Fruktsamhetsdata vid folkräkningar; nr 10 — De facto och de jure population; nr 12 — Definition och räkning av socialklasser; nr 16 — Landsbygd och stadsbygd, problem rörande definition och tabulering.

Det må tilläggas, att vissa andra hithörande problem behandlas fristående av andra organ, t. ex. näringsgrens- och yrkesklassificeringen, vilken omhänderhas av Statistical Commission, och sampling-problem vid folkräkningar, som behandlas av dess Sub-Commission on Statistical Sampling.

3. Migration. Nära nog varje internationellt organ är intresserat av och många av dem är direkt engagerade i olika aspekter av den internationella omflyttningen (häri icke inbegripet flyktingar, displaced persons o. dyl.). Ett närmare preciserat program har uppgjorts för hur olika migrationsfrågor skall lokaliseras och behandlas inom FN:s ram. Vid Population Commission's två senaste sessioner har antagits särskilda rekommendationer för förbättring av den i allmänhet mycket bristfälliga internationella flyttningsstatistiken, och ett program för studier av den internationella omflyttningen har uppgjorts och igångsatts. Bl. a. må nämnas analys av migrationens inverkan på befolkningens storlek och struktur i utvandrings- och invandringsländerna. Särskild vikt läggs vid migrationens betydelse för arbetskraftens storlek och sammansättning på kön, ålder och näringsgrenar. Ett särskilt projekt behandlar ekonomiska och sociala faktorers inverkan på den internationella omflyttningen. Migranternas egna förhållanden samt lagstiftning rörande migrationen utgör ytterligare studieobjekt.

4. Sambandet mellan demografiska, ekonomiska och sociala faktorer (»Demecosoc»). Att vinna klarhet i dessa samband kan sägas vara den samhällsvetenskapliga målforskningens kärna. Ju mera vi lär känna härvidlag, desto bättre möjlighet får vi att vidtaga de rätta åtgärderna för främjande av en god ekonomisk, social och kulturell utveckling. Vår kännedom om hithörande spörsmål är skäligen ringa. Att äktenskapsbildning och fruktsamhet i viss utsträckning varierar som en följd av de ekonomiska konjunkturerna är känt, men det är mycket vanskligt att på nuvarande stadium kvantitativt ange effekten. Omvänt står den ekonomiska och sociala utvecklingen inom vissa områden i klart beroende av befolkningsutvecklingen, t. ex. i många

latinamerikanska stater med högt födelseöverskott och stark inflyttning eller i vissa tätbefolkade asiatiska regioner med hög fruktsamhet och hög dödlighet. I de flesta fall råder emellertid en interdependens mellan de olika faktorerna, som det är svårt att få ett säkert grepp om. Särskilt gäller detta förhållandena i de demografiskt och industriellt mera välutvecklade länderna i Europa och Nordamerika.

Demecosoc-projektet och därmed förbundna undersökningar har vid Population Commission's senaste session tilldelats högsta prioritet bland olika arbetsuppgifter. Det har inletts med en klassificering av olika befolkningstyper, baserad på studier av olika indelningsprinciper. Man har därvid stannat för 10 olika typer, fördelade på 4 huvudgrupper: a) primitiv befolkning med hög fruktsamhet och dödlighet (= låg folkökning), b) befolkning med hög fruktsamhet men sjunkande dödlighet (= hög folkökningspotential), c) befolkning med sjunkande fruktsamhet och dödlighet (= medelhög folkökning) och d) befolkning med låg fruktsamhet och dödlighet (= låg folkökningspotential). Nästa steg består i att närmare studera den demografisk-ekonomisk-sociala mekanismen inom en eller ett par typer, som svarar mot förhållandena i de »undeveloped and underdeveloped areas», som genom FN och USA är föremål för planläggning av ekonomisk och social uppbyggnad. Studierna avser även att ge metodologisk vägledning för vidare arbete med hithörande problem.

5. **Nativitetsutvecklingen.** Vid sin session 1948 beslöt Population Commission igångsätta studier rörande den »recovery of the birth rate», som kunde konstateras i ett tjugotal västerländska stater. Man finner emellertid att uppgången i de flesta av dessa länder förbytts i en återgång; projektet har nu omformulerats till att avse analys av senare års nativitetsutveckling. Det blir härigenom en värdefull del av den ovan nämnda undersökningen av samband mellan olika faktorer. På samma gång är det till direkt aktuell nytta för uppgörandet av realistiska antaganden vid befolkningsuppskattningar och prognoser. Problemen kommer i många delar att angripas efter metoder, som kommit till användning vid analyser av nativitetsutvecklingen i Sverige.

6. **Befolkningsuppskattningar och prognoser.** För det internationella arbetet är det angeläget att ha tillgång till aktuella folkmängdsuppgifter och i vissa sammanhang även prognoser för kortare eller längre perioder. Population Division har därför till uppgift att, i den mån de enskilda länderna icke själva kan ställa erforderliga data till förfogande, företaga uppfärskningar av äldre data och att utföra behövliga prognoser. Aktuella folkmängdssiffror för varje land och särskilt område redovisas månatligen i en för internt bruk uppgjord fotografisk skrift. Det kan i detta sammanhang nämnas, att man inom Statistical Office upplagt ett omfattande och detaljerat kortregister över befolkningsutvecklingen under de senaste decennierna inom jordens alla områden.

7. **Demografisk ordbok.** I syfte att få fram en enhetlig terminologi och underlätta riktig översättning av demografiska termer har Population Commission igångsatt arbete med en flerspråkig demografisk ordbok. Sekretariatet har utarbetat en preliminär ordlista, som efter vissa kompletteringar kommer att tillställas de olika ländernas centrala statistiska myndigheter samt vissa andra organ för kommentarer. Ordboken kommer att uppgöras på de offciella språken och vara försedd med kortfattade definitioner.

8. **Lagstiftning i befolkningsfrågor.** Ehuru det varit angeläget att klargöra befolkningspolitikens mål och medel på internationell basis, har detta hittills fått stå tillbaka för de ovan berörda, mera primära uppgifterna att få fram erforderliga och talande data om befolkningsförhållandena i sig själva. Vissa förberedande studier rörande lagstiftningen har redan utförts inom sekretariatet för ett antal länder med väl utvecklad sociallagstiftning, däribland Sverige. Under föregående år träffade Social Activities och Population Divisions avtal med professor Alfred Sauvy, chef för det franska »Institut national d'études démographiques» och delegat i Population Commission, om att denne skulle utarbeta en monografi rörande befolkningspolitisk lagstiftning. Materialet härför är avsett att erhållas genom direkt hänvändelse till ett relativt stort antal länder.

9. **Diverse arbetsuppgifter.** Av de många övriga uppgifter, som handhavas av Population Division må här endast nämnas några få. Särskilda studier över befolkningsförhållandena i deras ekonomiskt-sociala sammanhang har utförts eller pågår för fyra mandatområden, nämligen V. Samoa, Tanganyika, Ruanda-Urundi och Libya. Ett antal mindre uppsatser om befolkningsförhållanden har utarbetats som delar av olika regionala rapporter. I samarbete med World Health Organization har en större utredning om barnadödligheten påbörjats, varvid olika medicinska och sociala aspekter kommer att behandlas. I samband därmed har närmare granskats olika sätt att mäta spädbarnsdödligheten. En serie undersökningar har vidare igångsatts rörande metoderna för och bristen hos registreringen av befolkningens förändringar samt olika förbättringsåtgärder som härvidlag kan ifrågakomma.

Till den ovan givna redogörelsen må fogas några korta kommentarer, baserade på erfarenheter och intryck från författarens tjänstgöring i FN:s socialdepartement, vilken i tiden till större delen sammanföll med Population Commission's och Population Division's två första egentliga verksamhetsår. Författaren hade därvid tillfälle att på olika sätt deltaga i en stor del av de här omnämnda demografiska arbetsuppgifterna.

Det må till en början konstateras, att de olika befolkningsorganen liksom FN i övrigt lidit och alltjämt lider av vissa barnsjukdomar, som å ena sidan försvårat eller försenat resultaten men som å andra sidan alltmera håller på att växa bort. Som en av dessa måste man räkna nationalitets- och språkförbistringen inom sekretariatet. Ehuru det är värde-

fullt med en allsidig geografisk representation, tar det mycket lång tid att nå fram till fullt arbetsdugliga enheter. Population Division bestod i våras av ca 25 personer från ett dussin nationer; i staff-meetings deltog ett tiotal personer från lika många länder. Med dylik rekrytering är det ej heller lätt att samla de rätta specialisterna på ett visst gebit.

Här är icke platsen att ge en allmän kritik av FN:s organisation, men det kan vara anledning att i samband med redogörelsen för befolkningsfrågornas behandling påpeka, att denna särskilt i början påverkades av administrationens oklarhet, av dubbelarbete och av en viss obenägenhet och oförmåga hos en del personer att taga ställning och fatta beslut. Genom mångfalden av organ, som på ett eller annat sätt är intresserade i befolkningsfrågor, försenas och uttunnas ofta de verkställda utredningarna och rekommendationerna i syfte att få dem accepterade på en så vid basis som möjligt. Koordineringen av befolkningsaspekterna med olika ekonomiska och sociala frågor har i början varit en svag punkt, men en avsevärd förbättring har nu ernåtts genom att fru Alva Myrdal tillträtt posten som top-ranking director i FN:s socialdepartement.

Som en sammanfattning kan framhållas, att det rörande sociala och ekonomiska frågor överhuvud taget är svårt att snabbt få se påtagliga resultat. En mycket stor del av verksamheten har under de första skedena måst ägnas åt planläggning, uppgiftsinsamling och analyser. Lösningarna av många ekonomiska och sociala problem skulle därför ha låtit vänta på sig, även om de icke hade försvårats eller saboterats av att de politiska frågorna i stor utsträckning ännu icke kunnat lösas.

Det är för en svensk tillfredsställande att notera, att vi på ett tidigt stadium vetat att upptaga till analys och saklig behandling de frågor, man nu söker få ett begrepp om på en internationell basis. Flera av de uppslag, undersökningar och studiemetoder, som initierades eller utarbetades av den Erlanderska befolkningsutredningen, kommer med tiden att ånyo uppträda i en mera internationell klädedräkt. Vår på barn och familj inriktade socialpolitik framdrages som mönster eller underlag för politiska strävanden på dessa områden.

Avbetalningsköp och återtagning av gods[1]

Av *Ture Nord*, Lund

Personer, som köper varor på avbetalning, överskattar ofta sin förmåga att uppfylla avbetalningskontraktet. Om köparen icke fullgör sina avbetalningar äger säljaren, om vissa i 10 § lagen om avbetalningsköp angivna villkor är uppfyllda, hos utmätningsman söka handräckning för återtagande av det sålda godset. Dylika återtaganden kan i vissa fall innebära en avsevärd förlust för köparen, och det är följaktligen av intresse att studera i vilken utsträckning och under vilka omständigheter handräckning begärts.

Det ifrågavarande problemet skall i det följande belysas med en undersökning från staden Lund av de ärenden, beträffande vilka handräckning begärts under första halvåret 1948.

Undersökningen, som omfattar 76 ärenden, syftar främst till att utröna, dels om köparen haft ekonomiska förutsättningar för köpet, dels — i de fall då förutsättningar förelegat — vilka orsaker, som gjort att köparen icke förmått fullfölja de med säljaren överenskomna avbetalningarna, dels om köparen kunde haft nytta av längre anstånd med avbetalningarna. Den sista frågan kan närmare angivas sålunda. Har säljaren beviljat det anstånd köparen skulle ha behövt för att kunna genomföra köpet? Har vi behov av en lagstiftning, som medger exekutionsmyndigheten rätt att bevilja köparen ett uppskov med avbetalningarna?

Vid bedömandet av olika frågor har jag byggt dels på uppgifter av vederbörande avbetalningsköpare (i vissa fall även säljare), dels — och kanske främst — på min genom femtonårig verksamhet som exekutionsbiträde i Lunds stad förvärvade kännedom om »avbetalningsklientelet» och erfarenhet om avbetalningslagens verkningar.

De olika slagen av gods varå handräckning begärts utgjorde:

28	fall	radioapparater
15	»	bokverk
11	»	möbler o. dyl.
7	»	ur
6	»	cyklar
4	»	klädespersedlar
2	»	dammsugare
1	»	symaskin
1	»	musikinstrument
1	»	skrivmaskin

Då det torde vara av intresse och även i viss mån belysande för detaljdiskussionen, återges först de åtgärder, som vidtagits av utmätningsmannen, säljaren eller köparen efter delgiven underrättelse:

[1] Den undersökning, som här refereras, har framlagts vid professor Folke Schmidts seminarium i socialrätt vid Sydsvenska socialinstitutet.

31 fall godset återtaget.
23 » vad säljaren haft att fordra har av köparen inbetalats till utmätningsmannen.
12 » ärendet återkallat av säljaren. Uppgörelse alltså träffad mellan säljare och köpare.
2 » köparen har själv återlämnat godset.
2 » godset ej återfunnet, troligen försålt.
2 » godset ej återfunnet, köparen avflyttad från staden.
1 » godset ej återfunnet. Enligt uppgift av köparen behållet av säljaren när godset (radioapparat) var inlämnat till reparation hos denne.
1 » handräckning begärd hos patient å sjukhus. Patienten, som var hemmahörande å annan ort, utskrevs före förrättningsdagen.
1 » säljaren har lämnat anstånd med återtagandet mer än sex månader, varför ansökningen ansetts förfallen enligt utsökningslagen 86 § 1 st.
1 » förrättning vägrad enligt avbetalningslagen 11 § 2 st.

Ekonomiska förutsättningar har ansetts vara för handen vid avtalets ingående i följande fall:

16 fall radioapparater
6 » bokverk
11 » möbler o. dyl. (samtliga)
5 » ur
5 » cyklar
4 » klädespersedlar (samtliga)
2 » dammsugare (samtliga)
1 » symaskin (enda ärendet)
1 » musikinstrument (enda ärendet)

Ekonomiska förutsättningar har *icke* kunnat anses föreligga i följande fall:

12 fall radioapparater
9 » bokverk
1 » ur
1 » skrivmaskin

I två fall (ett beträffande köp av ur och ett beträffande köp av cykel) har de ekonomiska förutsättningarna ej kunnat utredas.

Det framgår således, att ekonomiska förutsättningar från början varit för handen i 51 fall. Att köparen likväl kommit i efterhand med betalningarna och säljaren hos utmätningsmannen begärt att få återtaga godset beror på flera orsaker. Beträffande omkring hälften av denna huvudgrupp (25 fall) gäller, att köparen efter köpet råkat i ekonomiska besvärligheter (dessa fall analyseras senare). I den andra hälften av denna huvudgrupp (26 fall) har orsaken varit antingen, att köparen blivit missnöjd med det inköpta godset och därför kommit i konflikt med säljaren eller att köparen visat ren nonchalans med avbetalningarna. Bedömt med utgångspunkt från tidpunkten för köpet borde det ha förelegat både förmåga och vilja att betala.

Den andra huvudgruppen eller de fall då inga förutsättningar för köpet

varit för handen utgöres av 23 fall. Man frapperas av det stora antalet fall av denna art. Som synes gäller det här nästan uteslutande radioapparater och bokverk. Då dessa varor i regel demonstreras och säljes i hemmen, borde det för säljaren redan vid avtalets ingående ha framgått, att köparen icke haft ekonomiska förutsättningar för köpet. Köparens misskötsamhet i sin dagliga vandel eller alkoholism är här de mest framträdande orsakerna till att köp icke bort komma till stånd.

De fall där både ekonomiska förutsättningar och betalningsvilja förelegat, men köpet ändå icke kunnat fullföljas, torde vara av värde att närmare beskriva. De utgör 25 fall eller icke mindre än en tredjedel av hela antalet ansökningar om återtagande. Orsakerna till att köparen efter köpet råkat i betalningssvårigheter framgår av följande uppställning:

10 fall tillfällig arbetslöshet.
9 » egen eller familjemedlems sjukdom.
2 » inflyttning från annan ort och därmed förknippade kostnader.
2 » omskolning på grund av platsbyte.
1 » opåräknade utgifter i samband med egnahemsbygge.
1 » fullgörande av värnpliktstjänstgöring.

Följderna av säljarens ansökan om återtagande av godset var i dessa 25 fall:

10 fall säljaren återkallade sin ansökan.
10 » köparen betalade skulden hos utmätningsmannen. Resterande köpesumman var i sin helhet förfallen.
1 » köparen kunde ej anträffas. Denne var den tidigare omtalade sjukhuspatienten.
4 » godset blev återtaget.

I de fall där säljaren återkallat sin ansökan, har nya förutsättningar skapats för avbetalningskontraktets fullföljande. Ansökningens återkallande sker vanligen i samband med att köparen erlägger en delpostbetalning. I något fall fordrar säljaren, att köparen skall erlägga hela den resterande skulden på en gång, men i regel nöjer han sig med att denne fortsätter på de gamla villkoren. Det sistnämnda innebär alltså, att avbetalningstiden förlänges till båtnad för båda parter — köparen får behålla godset och säljaren erhåller sina pengar.

I de fall där resterande köpesumman i sin helhet har varit förfallen och köparen erlagt denna till utmätningsmannen, har detta säkerligen ej kunnat ske utan ganska stora uppoffringar. Skuldsummorna har varierat mellan 50 och 140 kronor. Antingen har köparen då haft att genom lån skaffa sig medel eller också har han varit tvungen att inskränka på något annat av sina behov — kanske på nödvändiga konsumtionsvaror.

I de 4 fall där godset verkligen återtagits, har köparens oförmåga att betala berott på tillfällig arbetslöshet (ett herrur, en radioapparat) och sjukdom (en damcykel, ett bokverk). I dessa 4 fall hade ett uppskov troligen medfört, att köparen efter en kortare tid hade kunnat återupptaga avbetalningarna och således fullfölja kontraktet.

Undersökningen ger belägg för att det förekommer vissa missförhållanden, vilka borde beaktas vid en revision av lagstiftningen. Följande båda synpunkter synes särskilt vara värda beaktande.

1. I ett stort antal fall saknar köparen vid avtalets ingående de ekonomiska förutsättningarna — i många fall även de moraliska — för avbetalningskontraktets fullföljande. Lagen borde på något sätt tvinga säljarna att iaktta större noggrannhet vid valet av kunder.
2. Många gånger har köparen vid avtalets ingående haft både ekonomiska förutsättningar och betalningsvilja, men senare råkat i betalningssvårigheter av någon anledning, som han icke kunnat råda över, såsom sjukdom, oförvållad arbetslöshet el. dyl. Flertalet säljare ger då köparen ett uppskov. I 4 fall i undersökningen blev dock uppskov icke beviljat, utan ansökningen om handräckning fullföljdes och godset återtogs. Med tanke på dylika fall är en lagändring påkallad. Vid utmätning kan enligt utsökningslagen 88 c § gäldenär, som råkat i dylika betalningssvårigheter, av överexekutor erhålla anstånd med godsets försäljning i högst sex månader. En liknande befogenhet borde tillkomma den exekutiva myndigheten även enligt lagen om avbetalningsköp. Köparen borde i sådana fall av utmätningsmannen kunna erhålla ett visst anstånd, under vilken tid godset ej skulle få återtagas.

En revision av lagen om avbetalningsköp är aktuell. Den 31 januari 1947 förordnade nämligen Kungl. Maj:t särskilda sakkunniga att i samråd med delegater från de övriga nordiska länderna utarbeta förslag till ny lagstiftning.

Vad är »Social Survey»?

Av fil. lic. *Tore Dalenius*

Dr Louis Moss, research director för the Government Social Survey, London, har nyligen gästat Sverige och här hållit en rad föreläsningar. Dr Moss har lovat att medverka i Sociala Meddelanden med en, eventuellt två artiklar från sitt verksamhetsfält. Enär the Government Social Survey icke är tillräckligt känd i Sverige, ges i föreliggande artikel en allmän orientering om vad saken gäller.

Red.

The Government Social Survey skapades av krigskabinettet 1941 för att förse regeringen med statistiska data, som icke kunde erhållas från traditionella källor eller icke kunde frambringas med tillräcklig snabbhet. Erfarenheterna av denna institution blev så goda, att verksamheten har fått fortsätta även efter kriget.

De första undersökningar, som utfördes av the Government Social Survey, avspeglade självklart omedelbara behov. The Social Survey tillkom ju för att lösa problem, som var brännande aktuella år 1941, krigets svåraste år i England.

En av de första undersökningar, som företogs, gällde konsekvenserna av textilransoneringen. Det blev snart tydligt, att inom vissa folkskikt kupongerna icke räckte till; framför allt gällde detta vissa yrkesmän, vilka fortare än genomsnittet förbrukade sina kläder. Undersökningar utförda av the Social Survey kunde klargöra, hur ett smidigare ransoneringssystem kunde bidraga till ökning av krigsansträngningarna.

Ett annat exempel, också det från förra delen av kriget, gäller ransoneringen av matfett och socker. Det hade redan tidigt blivit nödvändigt att ransonera dessa varor; frågan var endast, hur varorna skulle fördelas. Problemet var om man skulle dirigera det tillgängliga sockret och matfettet till bagarna eller till husmödrarna. En undersökning gav klara besked om i vilken utsträckning husmödrarna bakade sitt bröd hemma, och det var därför möjligt att ta hänsyn till detta vid utformningen av ransoneringen.

Under kriget blev det klart för the Ministry of Health att den information, man erhöll om vissa smittosamma sjukdomar med framgång kunde kompletteras med vissa andra data, som med fördel kunde inhämtas av the Social Survey. Institutet utför sålunda alltsedan 1943 varje månad en undersökning rörande sjukligheten hos den vuxna befolkningen. I metodiskt avseende bygger man delvis på amerikanska rön. Med ett detaljerat fråge-

formulär lyckas man med tillfredsställande säkerhet ge en bild av de förändringar, som äger rum i befolkningens hälsostatus. Kontroller av resultaten har bevisat dessa undersökningars värde.

Undersökningarna omedelbart efter kriget var i viss utsträckning av tillfällig karaktär — det gällde lösningar av vissa »engångsproblem». Exempel på sådana problem är då institutet togs till hjälp för att uppskatta den sannolika totala efterfrågan på hörselapparater — fri sådan tilldelas ju numera varje medborgare, som är i behov därav. Självklart har det varit möjligt att göra betydande besparingar, genom att man redan från början haft kännedom om i vilken skala tillverkningen skulle planeras.

Kläder var ransonerade i England t. o. m. år 1948. Självklart krävde administrationen av denna ransonering icke ringa kostnader och det uppdrogs därför åt the Social Survey att söka utröna, om ransoneringen var nödvändig. Undersökningar visade, att folk icke använde sina kuponger — de höga priserna verkade ransonerande. Kortransoneringen kunde alltså utan risk upphävas.

Ett annat exempel av liknande slag: efter kriget skulle vissa krigsmedaljer utdelas till soldater m. fl. Maximum 20 milj. personer var berättigade att erhålla medalj. En undersökning antydde, att endast ungefär 35 % av de berättigade skulle begära medalj. Tillverkningsprogrammet baserades på denna siffra; i själva verket har endast 33 % begärt att få medalj. En avsevärd kostnadsbesparing, i metall och arbetskraft, kunde tydligen göras på detta sätt.

Det är numera tydligt, att the Government Social Survey kommer att tagas i anspråk som ett instrument för lösning av problem, som snarare ligger i framtiden än i nuet. Ett exempel bjuder undersökningar, avsedda att läggas till grund för konstruktionen av helt nya städer. Engelsmännen har bestämt sig för att under inga förhållanden tillåta en fortsatt tillväxt av London och vissa andra storstäder (»conurbations»). Överskottsbefolkningen måste emellertid någonstans placeras, och det sker på platser, som i många fall hittills helt har saknat stadsbebyggelse (Stevenage, Hemel Hempstead, Crawley, Harlow, Aycliffe, East Kilbride, Peterlee, Glenrothes m. fl.). Men hur skulle dessa städer planeras? Svaret på denna fråga beror givetvis av svaret på frågan: »Vilka kommer att bo där och vad har de för önskemål?» Detta är den fråga, som the Social Survey sökt ge svar på.

I England har man haft och har att brottas med en rad arbetsmarknadsproblem av en art, som vi känner igen från vårt eget land. The Social Survey har därför tagits i anspråk för att belysa problemen på detta område. Undersökningar har sålunda gjorts för att utröna, varför befolkningen söker sig söderut, från »the basic industries», som i Englands nuvarande ekonomiska läge med krav på stegrad export tvärtom borde understödjas med ökning av arbetskraften. Man har lyckats finna svar på dessa frågor och rekommendera åtgärder.

Det har här varit möjligt att nämna endast ett fåtal av de ca 150 olika undersökningar, som utförts. Ett urval av titlar på några olika undersök-

ningar kan ge en föreställning om den betydande mångsidighet, som präglat verksamheten:

Children out of school
Agricultural information and the farmer
Getting to work
Fill the ships, An Inquiry into Public Attitudes towards Export and the Export Campaign
Women and Industry
Diphteria Immunisation
Population and Housing in England and Wales
Furniture
Men and Mining
Recruiting to the Territorial Army
Investigations into Household Cooking Habits for Certain Vegetables
The Cinema Audience
Education and the People[1]

The Social Survey är ett statligt företag; man arbetar endast åt de olika ministerierna. Frågan om resultatens publicitet avgöres från fall till fall av det beställande ministeriet.

Institutet har en fast central stab om ett 20-tal vetenskapsmän och ca 70 »computers» och andra sysselsatta med kontorsarbete. Fältarbetarstaben, som till mer än 90 % består av kvinnor, uppgår till ca 250 personer. Varje intervjuare eller »observer», som man föredrar att kalla dem, måste genomgå en omkring tre månaders utbildningskurs, som följs av ett prov. Intervjuarna betalas alltid per timme för sitt arbete — betalning per intervju leder lätt till dålig kvalitet.

Eftersom de undersökningar, som institutet företar, skall läggas till grund för omfattande och dyrbara åtgärder, måste man ägna valet av metoder den allra största uppmärksamhet. I fråga om stickprovsmetoder gäller sålunda, att man använder slumpmässigt urval. Detta är enkelt att organisera i England, där man har folkbokföring med ett kort för varje individ. Man behöver således icke laborera med »area sampling». Frågetekniken är långt uppdriven. Innan ett frågeformulär fastställes, får det genomgå två provstadier. Vid det första »*the pre-pilot-stage*» går särskilda intervjuare ut till slumpvis valda individer och diskuterar på fri hand de problem, man avser att ta upp i undersökningen. Denna diskussion är betydelsefull icke minst i fråga om valet av frågeteknik. Framför allt gäller detta vid valet mellan »*open-ended-question*» (dvs. en fråga utan att svarsmöjligheten finns antecknad på frågeformuläret för markering) och »*pre-coded-question*» (i vilket fall till frågan fogats en serie svarsmöjligheter, där intervjuaren markerar svaret). Efter denna första provundersökning utarbetas ett preliminärt frågeformulär, vilket testas på 200—300 individer, utvalda på samma sätt som i den egentliga undersökningen.

[1] Dr Moss har lovat att tillställa Socialstyrelsens bibliotek en uppsättning av tillgängliga undersökningsrapporter.

»Fusk» är ett problem, som varje »research director» har att lösa. Man har i the Social Survey träffat på intervjuare, som fuskat på så sätt att vederbörande formulär ifyllts utan att någon intervju utförts. Dessa intervjuare tilläts emellertid arbeta vidare; genom att under en längre tid insamla material från fuskande intervjuare (vilket material givetvis icke användes i den egentliga undersökningen), har man lyckats skapa vissa indices, som med stor tillförlitlighet ger utslag för fusk. Frågan, »får jag komma tillbaka för flera sådana här intervjuer?» leder således bland de ärligt arbetande intervjuarna till en avslagsprocent om ca 5 %. De fuskande däremot har visat sig till ca 25 % anteckna avslag.

Antalet kommunalanställda åren 1945, 1947 och 1948

Preliminär redogörelse

Socialstyrelsen har från olika kommuner införskaffat uppgifter om antalet kommunalanställda åren 1945, 1947 och 1948[1]. På grundval av dessa uppgifter har de här lämnade sammanställningarna om antalet kommunalanställda uppgjorts.

Uppgifterna avser den 1 november resp. år utom beträffande landsting och städerna, som ej deltar i landsting, för vilka i stället den 30 november valts som uppgiftsdatum.

I undersökningen har endast efterfrågats av den borgerliga kommunen anställd personal. Undantag har emellertid gjorts för städerna på så sätt att den för anordnande och underhåll av begravningsplats anlitade personalen skulle redovisas även om denna personal var anställd av den kyrkliga kommunen. Utanför undersökningen faller även lärarpersonal samt deltidsanställda och arvodestagare och vidare landstingsdirektörer, vissa chefsläkare, nämligen överläkare och lasarettsläkare, samt sjukstugeläkare.

Som kommunalt anställd har även räknats personalen i aktiebolag, där kommunen äger aktiemajoriteten (dock ej kafé- och restaurangbolag) samt vidare personalen i sådana formellt privata organ för hälso- och sjukvård samt socialvård, där kommunen i sista hand svarar för eventuellt driftsunderskott.

Personalen har enligt blanketterna specificerats på anställda enligt kollektivavtal samt anställda enligt tjänstereglemente. Sådan extra eller tillfällig personal, för vilken varken kollektivavtal eller tjänstereglemente tillämpats skulle enligt blanketten redovisas lika som personal med jämförliga arbetsuppgifter.

Till undersökningen har uppgifter begärts från samtliga landsting, städer,

[1] Uppdraget att utföra undersökningen erhölls genom Kungl. brev den 12 november 1948.

Tab. 1. Antalet kommunalanställda 1945, 1947 och 1948

a = absoluta tal; b = indextal

Kommuner		Kollektivavtalsanställda			Anställda enligt tjänstereglemente			Summa anställda		
		1945	1947	1948	1945	1947	1948	1945	1947	1948
Landsting[1]	a	14 635	16 623	17 330	8 720	9 930	10 452	23 355	26 553	27 782
	b	100·0	113·6	118·4	100·0	113·9	119·9	100·0	113·7	119·0
Städer ej deltagande i landsting	a	29 746	33 495	34 737	21 458	24 054	25 230	51 204	57 549	59 967
	b	100·0	112·6	116·8	100·0	112·1	117·6	100·0	112·4	117·1
Stockholm[2]	a	16 087	18 011	18 677	11 943	13 172	13 654	28 030	31 183	32 331
	b	100·0	112·0	116·1	100·0	110·3	114·3	100·0	111·2	115·3
Göteborg	a	6 998	7 947	8 246	4 920	5 815	6 262	11 918	13 762	14 508
	b	100·0	113·6	117·8	100·0	118·2	127·3	100·0	115·5	121·7
Malmö	a	3 539	4 102	4 234	2 243	2 541	2 703	5 782	6 643	6 937
	b	100·0	115·9	119·6	100·0	113·3	120·5	100·0	114·9	120·0
Norrköping	a	1 246	1 310	1 357	974	1 090	1 147	2 220	2 400	2 504
	b	100·0	105·1	108·9	100·0	111·9	117·8	100·0	108·1	112·8
Hälsingborg[3]	a	1 057	1 200	1 233	899	908	923	1 956	2 108	2 156
	b	100·0	113·5	116·7	100·0	101·0	102·7	100·0	107·8	110·2
Gävle[3]	a	819	925	990	479	528	541	1 298	1 453	1 531
	b	100·0	112·9	120·9	100·0	110·2	112·9	100·0	111·9	118·0
Övriga städer	a	14 364	16 926	17 735	11 474	13 083	13 922	25 838	30 009	31 657
	b	100·0	117·8	123·5	100·0	114·0	121·3	100·0	116·1	122·5
Industrikommuner och agglomererade kommuner[4]	a	2 983	3 883	4 233	2 944	3 421	3 719	5 927	7 304	7 952
	b	100·0	130·2	141·9	100·0	116·2	126·3	100·0	123·2	134·2
Jordbrukskommuner med mer än 2 000 inv.[5]	a	1 542	1 876	2 182	1 267	1 461	1 589	2 809	3 337	3 771
	b	100·0	121·7	141·5	100·0	115·3	125·4	100·0	118·8	134·2
Jordbrukskommuner med 1 000—1 999 inv.[5]	a	605	710	735	950	1 010	1 055	1 555	1 720	1 790
	b	100·0	117·4	121·5	100.0	106·3	111·1	100·0	110·6	115·1
Municipalsamhällen med över 300 inv.	a	224	289	306	94	109	110	318	398	416
	b	100·0	129·0	136·6	100·0	116·0	117·0	100·0	125·2	130·8
Kommunalförbund	a	385	405	390	775	880	940	1 160	1 285	1 330
	b	100·0	105·2	101·3	100·0	113·5	121·3	100·0	110·8	114·7
Samtliga	a	**64 484**	**74 207**	**77 648**	**47 682**	**53 948**	**57 017**	**112 166**	**128 155**	**134 665**
	b	**100·0**	**115·1**	**120·4**	**100·0**	**113·1**	**119·6**	**100·0**	**114·3**	**120·1**

C- och D-kommuner[6], A- och B-kommuner med över 2 000 innevånare samt municipalsamhällen med 300 innevånare eller däröver. Från A- och B-kommuner med 1 000—1 999 innevånare samt kommunalförbund har uppgifter begärts från en slumpvis uttagen femtedel. Municipalsamhällen med mindre än 300 innevånare, A- och B-kommuner med mindre än 1 000 innevånare och kommunalförbund för brandväsen och skolväsen har ej berörts av undersökningen.

Av de tillfrågade kommunerna har 11 ännu icke besvarat de översända blanketterna.

[1] Här redovisas även lasaretten i Hälsingborg och Gävle. — [2] Till följd av omorganisation under 1947 har här icke medtagits direktionen för rättsväsendet och direktionen för uppbördsverken. Antalet anställda inom dessa förvaltningsgrenar utgjorde 1948 1 707. — [3] Se not 1. — [4] C och D-kommuner enligt 1940 års folkräkning. — [5] A och B-kommuner. — [6] Kommunerna har grupperats efter yrkeskaraktär enligt 1940 års folkräkning. I tab. 1—3 benämnes A- och B-kommuner »jordbrukskommuner» och C- och D-kommuner »industrikommuner och agglomererade kommuner».

Tab. 2. Antalet anställda vid anstalter för barnavård samt i hälso- och sjukvård 1945, 1947 och 1948 inom landsting och städer ej deltagande i landsting

a = absoluta tal; b = indextal

Verksamhetsgrenar		Kollektivavtalsanställda			Anställda enligt tjänstereglemente			Summa anställda		
		1945	1947	1948	1945	1947	1948	1945	1947	1948
Barnhem	a	396	690	763	274	407	450	670	1 097	1 213
	b	100·0	174·2	192·7	100·0	148·5	164·2	100·0	163·7	181·0
Lasarett	a	13 252	15 172	15 808	7 261	8 419	9 073	20 513	23 591	24 881
	b	100·0	114·5	119·3	100·0	115·9	125·0	100·0	115·0	121·3
Anstalter för tuberkulossjukvård	a	2 307	2 474	2 492	721	750	782	3 028	3 224	3 274
	b	100·0	107·2	108·0	100·0	104·0	108·5	100·0	106·5	108·1
Anstalter för epidemisjukvård	a	940	948	917	344	377	378	1 284	1 325	1 295
	b	100·0	100·9	97·6	100·0	109·6	109·9	100·0	103·2	100·9
Anstalter för vård av kroniskt sjuka	a	1 099	1 240	1 419	258	312	333	1 357	1 552	1 752
	b	100·0	112·8	129·1	100·0	120·9	129·1	100·0	114·4	129·1
Anstalter för vård av sinnessjuka och sinnesslöa	a	2 081	2 209	2 308	1 414	1 520	1 633	3 495	3 729	3 941
	b	100·0	106·2	110·9	100·0	107·5	115·5	100·0	106·7	112·8
Förlossningsanstalter	a	371	404	397	241	225	219	612	629	616
	b	100·0	108·9	107·0	100·0	93·4	90·9	100·0	102·8	100·7
Dispensärvård	a	35	44	50	210	226	237	245	270	287
	b	100·0	125·7	142·9	100·0	107·6	112·9	100·0	110·2	117·1
Distriktsvård	a	—	—	—	1 197	1 312	1 360	1 197	1 312	1 360
	b	—	—	—	100·0	109·6	113·6	100·0	109·6	113·6
Förebyggande mödra- och barnavård	a	10	11	12	172	229	244	182	240	256
	b	100·0	110·0	120·0	100·0	133·1	141·9	100·0	131·9	140·7
Barnmorskeväsen	a	16	34	34	1 048	965	900	1 064	999	934
	b	100·0	212·5	212·5	100·0	92·1	85·9	100·0	93·9	87·8
Folktandvård	a	30	29	31	948	1 364	1 489	978	1 393	1 520
	b	100·0	96·7	103·3	100·0	143·9	157·1	100·0	142·4	155·4
Övrig hälso- o. sjukvård	a	71	80	101	48	56	60	119	136	161
	b	100·0	112·7	142·3	100·0	116·7	125·0	100·0	114·3	135·3

Till grund för undersökningen har legat den kommunala indelning, som var gällande den 1 januari 1948. En följd härav är att sådan förändring i sysselsättningen, som berott på att kommunalförbund under den behandlade tidsperioden 1945—1948 upphört, icke kunnat inverka på de redovisade siffrorna. I de fall sammanslagningar av primärkommuner ägt rum har, så långt möjligt, för tidigare år uppgifter även medtagits för de kommuner, vilka genom sammanslagningen upphört.

För landstingen och städerna, som ej deltar i landsting, har uppgifter inhämtats på separata blanketter för varje anstalt för barnavård, lasarettsvård, tuberkulossjukvård, epidemisjukvård, vård av kroniskt sjuka samt vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka.

På samma sätt har separata uppgifter erhållits för var och en av verksamhetsgrenarna dispensärvård, distriktsvård, förebyggande mödra- och barnavård, barnmorskeväsen, folktandvård samt övrig hälso- och sjukvård.

Tab. 3. Antalet anställda år 1948 med fördelning på olika dyrorter

Kommuner [1]	Antal anställda enligt kollektivavtal inom dyrortsgrupp					Antal anställda enligt tjänstereglemente inom dyrortsgrupp				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Landsting	275	3 076	9 978	2 232	1 371	52	874	4 183	802	535
Städer ej deltagande i landsting	—	—	7 832	8 246	19 180	—	—	5 352	6 262	15 423
Övriga städer	—	1 325	13 405	1 756	1 810	—	1 164	10 226	1 271	1 481
Industrikommuner och agglomererade kommuner	204	1 824	679	1 133	408	231	1 851	637	867	143
Jordbrukskommuner med mer än 2 000 inv.	64	262	373	628	860	78	412	293	423	386
Jordbrukskommuner med 1 000—1 999 inv.	110	425	65	135	—	80	755	150	65	5
Municipalsamhällen med över 300 inv.	14	116	98	44	47	2	46	25	27	19
Samtliga	**667**	**7 028**	**32 430**	**14 174**	**23 676**	**443**	**5 102**	**20 866**	**9 717**	**17 992**

För bostads-, järnvägs- och kraftverksbolag har uppgift inhämtats endast för 1948.

I tab. 1 redovisas antalet anställda åren 1945, 1947 och 1948 med uppdelning på olika kommuntyper. I tab. 2 har för landstingen och städerna, som ej deltar i landsting, angivits antalet anställda inom vissa verksamhetsgrenar. Av tab. 3 framgår antalet kommunalanställda på olika dyrorter. Det är härvid att märka att de av kommunalförbunden anställda icke kunnat hänföras till särskild dyrort. Samma är förhållandet med av landstingen anställda, som icke har sitt arbete förlagt till anstalter för barnavård eller hälso- och sjukvård, inalles 4 404 personer, varav 398 kollektivavtalsanställda. I tab. 3, men icke i tab. 1, har medräknats den personal som var anställd i bostads-, järnvägs- och kraftverksbolag.

För samtliga tabellsammanställningar har uppgifterna för de typer av kommuner, bland vilka endast var femte tillfrågats, multiplicerats med fem.

Till de blanketter, på vilka uppgifterna inhämtades om antalet anställda hos landstingen och vissa verksamhetsgrenar inom städerna, som ej deltar i landsting, var fogade blanketter på vilka uppgifter lämnades om antalet 1948 anställda personer i olika befattningar. Redogörelse för detta avsnitt av undersökningen kommer att lämnas senare.

[1] Se not 1 och 3—5 till tab. 1.

A. A—m

Kortare meddelanden

Nordiskt statistikermöte i Helsingfors. Den 13—14 juni hölls i Helsingfors det femte nordiska statistikermötet. Uppmärksamheten ägnades denna gång särskilt åt den nyare utvecklingen inom stickprovsmetodiken (inledare: professor Sten Wahlund och byråchef Erland v. Hofsten). Vidare diskuterades folkräkningen 1950 (inledare: expeditionssekretær Inger Alsing, Köbenhavn) samt prognosproblemet i statistiken (inledare: byråsjef Odd Aukrust, Oslo). Mötet var delvis uppdelat på tre sektioner för vardera teoretisk, ekonomisk och social statistik. Antalet deltagare var 124, varibland 35 från Sverige.

Socialstyrelsens utlåtande angående tillägg åt vissa ersättningstagare enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m. Kommitténs förslag innebär för livräntetagarna en i de flesta fall avsevärd förbättring i jämförelse med de nu utgående ersättningarna. Med hänsyn till att ersättningarna i många fall varit så låga, att de uppenbart icke — med nuvarande levnadsomkostnader — kunnat kompensera det genom olycksfallet uppkomna inkomstbortfallet, äro de föreslagna förbättringarna synnerligen önskvärda. Detta gäller givetvis i främsta rummet de äldre ersättningstagarna.

Det synes lämpligt att på sätt kommittén föreslagit gradera tilläggen så, att ersättningen blir större för dem som skadats då maximiersättningarna och lönerna voro låga, än för dem som skadats under senare tid. Kommittén har vidare föreslagit, att tilläggens storlek bestämmes med hänsyn till den vid 1948 års lagändring antagna regeln om att skadade med minst 30 procents invaliditet erhålla en livränteförhöjning, som stiger progressivt med invaliditetsgraden. I utlåtande över socialvårdskommitténs betänkande med förslag angående vissa ändringar i olycksfallsförsäkringslagen framhöll socialstyrelsen beträffande denna regel, att den syntes grunda sig på den uppfattningen, att t. ex. en 75 % invalid hade svårare att förtjäna 25 % av sin tidigare inkomst än vad en 25 % invalid hade att förtjäna 75 % av denna inkomst. Styrelsen ansåg det kunna ifrågasättas, om det icke hade varit riktigare, att bedömningen av invaliditetsgraden gjorts på sådant sätt, att invaliditetsprocenten såvitt möjligt motsvarat den skadades beräknade förmåga att försörja sig för framtiden. Då emellertid förslaget nu upphöjts till lag, finner socialstyrelsen det vara riktigt, att den därigenom antagna principen beaktas vid bestämmandet av tilläggens storlek jämväl i äldre skadefall.

Socialstyrelsens utredning angående åtgärder mot olämpliga förflyttningar av barn från fosterhem. Under bestående äktenskap äger i regel ett barns föräldrar i egenskap av vårdnadshavare rätt att gemensamt bestämma om barnets vistelseort. För barn, vilkas föräldrar är hem- eller äktenskapsskilda, tillkommer vårdnaden och därmed denna bestämmanderätt endast den ena av föräldrarna eller särskilt förordnad förmyndare. Så är även fallet beträffande utomäktenskapliga barn, där modern i regel har vårdnaden.

På grund av gällande vårdnadsbestämmelser står det sålunda vårdnadshavarna resp. vårdnadshavaren fritt att placera sitt barn i ett gott fosterhem samt att även bestämma fosterhemsvistelsens längd. Vederbörande kan när som helst taga barnet till sig eller flytta det till annat fosterhem. Dessa möjligheter har också i vissa fall utnyttjats på sådant sätt, att förflyttningen skett i strid mot barnets bästa och under omständigheter, som måste betecknas som upprörande.

Sedan denna fråga upptagits till övervägande av socialvårdskommittén (SOU 1944: 34, sid. 264) och ärvdabalkssakkunniga (SOU 1946: 49, sid. 93), uppdrog Kungl. Maj:t åt socialstyrelsen att verkställa ut-

redning och inkomma med förslag till lagstiftning i ämnet.

Anledningen till utredningsuppdraget var närmast en motion av fru Olivia Nordgren och konsulenten Verner Hedlund.

Enligt direktiven hade styrelsen att utgå från den förutsättningen, att nu gällande bestämmelser om överflyttande av vårdnaden skulle bibehållas oförändrade. I stället skulle styrelsen inrikta sig på frågan, vilka andra lagändringar på barnavårdslagstiftningens område, som kunde erfordras »för att bereda barn skydd mot förflyttning från fosterhem till skada för barnet». Redan vid denna tidpunkt hade sålunda Kungl. Maj:t bestämt sig för att frågan — i enlighet med ärvdabalkssakkunnigas förslag — icke skulle lösas genom en ändring i vårdnadsbestämmelserna. Någon sådan ändring återfinnes icke heller i den nya föräldrabalk, som antagits av 1949 års riksdag.

Sedan socialstyrelsen nu verkställt den anbefallda utredningen, lämnas här en redogörelse för huvuddragen av densamma.

I syfte att erhålla närmare kännedom om förekommande missförhållanden vid förflyttning av fosterbarn tillskrev socialstyrelsen länsstyrelserna för att få del av *barnavårdsassistenternas erfarenheter* på området. Flertalet assistenter (17 stycken) redogör i sina yttranden för olika fall, då förflyttningar av fosterbarn varit till skada för barnet. Omplaceringen har icke skett för att tillgodose barnets bästa utan av helt andra bevekelsegrunder. Sålunda har allmänna barnbidragen medfört, att en del föräldrar begärt att få taga hem sina barn, som vistas i fosterhem. Ibland har detta gått att förhindra genom övertalning, ibland har det icke lyckats. Andra föräldrar har önskat ta barnen till sig, då de slutat skolan och får egna inkomster eller kan vara till hjälp i föräldrarnas rörelse. En assistent uppgiver det vara en relativt vanlig företeelse, att ogifta mödrar lämnar sina späda barn till fosterhem i den bestämda föresatsen att, då barnen kommit upp i skolåldern och ej längre förorsakar särskilt stort besvär, taga dem till sig igen. Exempel anföres också på flera fall, då barn varit föremål för oupphörliga förflyttningar mellan barnhem, fosterhem och föräldrarnas hem. En 15-årig flicka hade flyttats tolv gånger mellan barnhem, sex olika fosterhem och sitt eget hem. En 7-åring hade sedan ettårsåldern av fadern placerats i över tio olika fosterhem. För att förhindra ytterligare förflyttningar, vilka kunde skada barnet psykiskt, omhändertogs barnet för skyddsuppfostran. Beslutet härom upphävdes emellertid av länsstyrelsen och regeringsrätten.

Flera barnavårdsassistenter betonar, att anskaffandet av fosterhem försvåras genom att fosterföräldrarna riskerar, att barnet när som helst fråntages dem. Även i de fall, där föräldrarna genom övertalning kunnat förmås att låta barnet kvarstanna i fosterhemmet, har hotet om förflyttningen skapat irritation hos både barn och fosterföräldrar. En barnavårdsassistent talar till och med om långvarig psykisk press. — Ett par assistenter framhåller särskilt starkt behovet av lagstiftning till skydd för de s. k. gränsfallen, dvs. när barnet vistas i ett gott fosterhem men föräldrarna, ehuru olämpliga att handha barnets fostran, dock icke är så olämpliga att man genom omhändertagande av barnet för skyddsuppfostran kan förhindra dem att återtaga barnet.

Av återstående sju barnavårdsassistenter, som yttrat sig i frågan, har flera uppgivit, att det funnits ansatser och tillbud till förflyttningar, som skulle varit till skada för fosterbarn, men att sådana förflyttningar kunnat förhindras, bl. a. genom övertalning.

Till komplettering av det material, som framkommit genom barnavårdsassistenternas yttranden, lät socialstyrelsen verkställa en statistisk undersökning för att närmare belysa bl. a. den kvantitativa omfattningen av barns förflyttningar från fosterhem. Orsakerna till fosterhemsvårdens upphörande har emellertid lämnats obesvarade för 31 % av antalet barn, vilket i hög grad minskar värdet av undersökningen.

Enligt socialstyrelsens uppfattning belyser de verkställda undersökningarna behovet av en lagstiftning, som skyddar barn mot att förflyttas från fosterhem, om förflyttningen skulle skada barnet. Även om sådana omplaceringar, såvitt undersökningarna utvisar, icke är mera allmänt förekommande och många gånger kan förhindras genom bl. a. övertalning, måste den

brist i nuvarande lagstiftning, som ger möjlighet till dylika förflyttningar, avhjälpas. Många fall, som återges i barnavårdsassistenternas yttranden, är så upprörande, att de enligt styrelsens mening motiverar vidtagandet av åtgärder för att förekomma nya sådana.

Socialstyrelsen har undersökt på vilket sätt barnavårdsnämnd skulle kunna tillerkännas befogenhet att ingripa mot olämpliga förflyttningar av fosterbarn. En utvidgning av institutet skyddsuppfostran finner styrelsen emellertid av olika skäl icke lämplig, så länge detta institut har sin nuvarande utformning. I samband med den allmänna omarbetning av hela barnavårdslagen, som nu senast påyrkats av socialvårdskommittén, bör enligt styrelsens mening begreppet skyddsuppfostran bli föremål för en grundlig revision, varvid gränsdragningen mellan skyddsuppfostran och samhällsvård borde upptagas till övervägande. Styrelsen ifrågasätter, huruvida de båda instituten icke kunde sammanslås till ett, varvid viss differentiering i förutsättningar och verkningar kunde bibehållas för fall av olika karaktär.

Anledningen till att styrelsen anser sig kunna avvakta en dylik revision av barnavårdslagen utgör de ökade möjligheter att komma till rätta med problemet, som tillkommit efter det att socialstyrelsen erhöll ifrågavarande utredningsuppdrag. Styrelsen hänvisar till och redogör för två Högsta Domstolsutslag, varav det ena finns refererat i Nytt Juridiskt Arkiv år 1948, sid. 442. Det andra utslaget, dagtecknat den 5 februari 1949, gällde en moders begäran om handräckning för en dotters överlämnande till henne. Dottern, född u. ä. den 20 april 1937, vistades sedan tre veckors ålder i samma fosterhem.

I avvaktan på en allmän revision av barnavårdslagen anser styrelsen sålunda, att man bör utnyttja de möjligheter, som öppnas genom dessa utslag. För att förhindra en förflyttning av fosterbarn, vilken vore skadlig för barnet, bör barnavårdsnämnden sålunda, på samma sätt som skedde i det förstnämnda Högsta Domstolsutslaget, i sista hand göra framställning till domstol om vårdnadens överflyttande på annan person.

En värdefull komplettering till detta rättsfall utgör det av Högsta Domstolen den 5 februari 1949 avgjorda målet. Därigenom har fastslagits, att en handräckning kan vägras en vårdnadshavare för utlämnande av ett barn från ett gott fosterhem, om barnet därigenom skulle lida skada.

I övrigt hänvisas till en utförligare artikel i tidskriften »Barnavård och Ungdomsskydd», häfte 2, årg. 1949.

E. W-r

Bostadspolitik i Grekland. En stor del av Greklands bostadsbestånd förstördes genom kriget, ockupationen och den sedan denna tid pågående gerillaverksamheten. Hundratusentals människor saknar bostad eller har provisoriska eller trångbodda bostäder. För att lindra bostadsnöden har regering och riksdag i Grekland beslutat att lämna befrielse från fastighetsskatt och varje slags pålaga på fastigheten åt dem som vill bygga bostäder eller utföra reparationer på genom kriget förstörda bostäder. Dessa bestämmelser gäller enligt en lag fr. o. m. den 22 augusti 1947. Lagen har fått en giltighetstid på fem år, varefter det är möjligt att genom särskilt regeringsbeslut förlänga giltighetstiden ytterligare fem år. — Grekiska staten har ställt lånemedel till förfogande för enskilda personer, som önskar uppföra byggnader för bostadsändamål.

Kriton Tsitidis

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Befolkningsutvecklingen under första kvartalet 1949

Av statistiska centralbyrån har följande preliminära uppgifter sammanställts rörande antalet vigda par samt antalet levande födda och döda under första kvartalet 1949 med jämförelsetal för de närmast föregående åren.

Antalet vigda, födda och döda åren 1939—1949. Preliminära uppgifter

Period	Vigda par			Levande födda			Döda			Överskott av födda		
	Landsbygd	Städer	Hela riket	Landsbygd	Städer	Hela riket	Landsbygd	Städer	Hela riket	Landsbygd	Städer	Hela riket
1939 . . .	32 399	28 974	61 373	64 104	33 276	97 380	48 552	24 324	72 876	15 552	8 952	24 504
1940 . . .	30 766	28 400	59 166	60 691	35 087	95 778	47 692	25 056	72 748	12 999	10 031	23 030
1941 . . .	29 879	28 223	58 102	61 783	37 944	99 727	47 325	24 585	71 910	14 458	13 359	27 817
1942 . . .	32 213	31 446	63 659	68 856	45 105	113 961	41 615	22 126	63 741	27 241	22 979	50 220
1943 . . .	31 331	31 472	62 803	72 837	52 555	125 392	42 213	23 892	66 105	30 624	28 663	59 287
1944 . . .	31 113	33 514	64 627	75 813	59 678	134 991	45 173	27 111	72 284	30 140	32 567	62 707
1945 . . .	29 806	33 302	63 108	73 650	60 143	133 793	43 761	27 433	71 194	29 889	32 710	62 599
1946 . . .	28 894	33 555	62 449	71 837	59 945	131 782	43 022	27 382	70 404	28 815	32 563	61 378
1947 . . .	26 971	31 761	58 732	67 972	60 318	128 290	44 292	29 085	73 377	23 680	31 233	54 913
1948 . . .	25 360	31 349	56 709	66 259	60 133	126 392	39 871	27 869	67 740	26 388	32 264	58 652
1948 1 kv.	4 336	5 731	10 067	16 886	15 802	32 688	11 155	7 369	18 524	5 731	8 433	14 164
2 »	7 746	8 957	16 703	17 688	16 093	33 781	9 868	6 873	16 741	7 820	9 220	17 040
3 »	5 941	7 834	13 775	16 635	14 547	31 182	9 218	6 697	15 915	7 417	7 850	15 267
4 »	7 337	8 827	16 164	15 050	13 691	28 741	9 630	6 930	16 560	5 420	6 761	12 181
1949 1 kv.	3 919	5 199	9 118	16 348	14 812	31 160	10 606	7 568	18 174	5 742	7 244	12 986
Jan.	1 072	1 540	2 612	5 218	4 625	9 843	3 636	2 586	6 222	1 582	2 039	3 621
Febr.	1 274	1 661	2 935	5 099	4 713	9 812	3 226	2 364	5 590	1 873	2 349	4 222
Mars	1 573	1 998	3 571	6 031	5 474	11 505	3 744	2 618	6 362	2 287	2 856	5 143
På 1000 inv.[1]												
1939 . .	8·0	12·7	9·7	15·9	14·6	15·4	12·0	10·7	11·5	3·9	3·9	3·9
1945 . .	7·7	12·2	9·6	19·1	22·0	20·3	11·3	10·0	10·8	7·7	12·0	9·5
1946 . .	7·5	11·9	9·4	18·6	21·2	19·7	11·2	9·7	10·5	7·5	11·5	9·2
1947 . .	7·1	10·8	8·7	17·8	20·5	19·0	11·6	9·9	10·8	6·2	10·6	8·2
1948 . .	6·7	10·3	8·3	17·5	19·7	18·5	10·5	9·1	9·9	7·0	10·6	8·6
1947 1 kv.	4·4	6·8	5·4	18·5	21·3	19·7	14·4	11·5	13·1	4·1	9·8	6·6
1948 »	4·6	7·5	5·9	17·8	20·7	19·1	11·7	9·6	10·8	6·1	11·1	8·3
1949 »	4·2	6·6	5·3	17·4	18·8	18·0	11·3	9·6	10·5	6·1	9·2	7·5

Vigslarnas antal är på det hela taget lika stort som under första kvartalet 1947 men är både på landsbygden och i städerna avsevärt lägre än under samma kvartal 1948. Det jämförelsevis höga antalet vigslar under sistnämnda kvartal är emellertid beroende på att påsken år 1948 inföll under första kvartalet.

[1] Relationstalen är beräknade per år på 1 000 av folkmängden vid resp. års början.

Antalet födelser under första kvartalet 1949 visar i jämförelse med de båda närmast föregående åren en fortgående minskning, som relativt taget synes vara mest framträdande i städerna.

Antalet dödsfall i hela riket under första kvartalet 1949 understiger endast obetydligt 1948 års motsvarande siffra. Minskningen belöper helt på landsbygden, medan för städerna absolut taget föreligger någon ökning av antalet avlidna. I motsats till första kvartalet 1947, då antalet dödsfall i hela riket var ovanligt stort, är dödlighetssiffrorna för samma kvartal åren 1948 och 1949 påfallande låga och motsvarar närmast 1943 års dödlighetsnivå.

Den samtidiga minskningen i antalet födda och antalet dödsfall på landsbygden har medfört, att överskottstalet där blivit oförändrat sedan första kvartalet 1948. I städerna, där ingen tillbakagång ägt rum i fråga om numerären avlidna medan födelsernas antal minskat, har överskottstalet nedgått avsevärt sedan närmast föregående år. Till följd härav har överskottet av födda i hela riket minskat i samma omfattning som i städerna.

H. G.

Löneläget inom jordbruket år 1948 jämte löneutvecklingen åren 1936—1948

Bearbetningen av primärmaterialet till socialstyrelsens undersökning av lantarbetarnas löner år 1948 har nu fortskridit så långt, att preliminära uppgifter om medellöner och de individuella lönernas variationer för olika anställnings- och yrkesgrupper av arbetare är tillgängliga. På grundval av sådana uppgifter lämnas följande översikt över löneläget inom jordbruket år 1948 samt löneutvecklingen mellan åren 1936—1948. En slutgiltig, mera utförlig redogörelse för lantarbetarnas löner år 1948 kommer sedermera att framläggas i Lönestatistisk årsbok för år 1948.

Undersökningens omfattning. Lantarbetarstatistikens primärmaterial insamlas av hushållningssällskapen från omkring en tjugondel av samtliga brukningsdelar med mer än 10 ha åker och utgöres av individuella uppgifter om arbetstid och arbetslön för på dessa gårdar anställda jordbruksarbetare. Enligt frågeformuläret skall för varje under redovisningsåret eller del därav anställd arbetare lämnas uppgift om namn, ålder, löneform, yrkesspecialitet, antal mot tidlön utförda arbetstimmar och dagsverken samt kontantlön och naturaförmåner. Beträffande arbetstid och kontanta löneförmåner skall även anges ackordsarbetets omfattning (antal dagar) och ackordsförtjänsten.

För år 1948 har uppgifter — avseende avtalsåret 1 nov. 1947—31 okt. 1948

Tab. 1. Genomsnittliga arbetsförtjänster[1] för lantarbetare åren 1947—1948

	Antal arbetare		Genomsnittlig timförtjänst vid tidlönsarbete, kr		Löneökning 1947—1948, %	Genomsnittlig löneinkomst per dag (inkl. ackord), kr		Löneökning 1947—1948, %	Genomsnittlig löneinkomst per år[2] (inkl. ackord), kr		Löneökning 1947—1948, %
Manliga arbetare	1947	1948	1947	1948		1947	1948		1947	1948	
Vuxna (fyllda 18 år).											
Arbetare utan förmåner ...	8 358	7 941	1·49	1·78	19·5	12·61	15·12	19·9	3 715	4 461	20·1
Arbetare med fri kost	1 495	1 359	1·47	1·65	12·2	10·46	11·90	13·8	2 814	3 332	18·4
Arbetare med kost o. logi..	2 262	1 719	1·26	1·48	17·5	10·26	11·71	14·1	3 039	3 455	13·7
Arbetare med livsf. och/eller bostad	1 280	899	1·57	1·84	17·2	13·00	15·09	16·1	3 910	4 575	17·0
Samtliga vuxna män	**13 395**	**11 918**	**1·47**	**1·74**	**18·4**	**12·16**	**14·48**	**19·1**	**3 603**	**4 301**	**19·4**
Därav:											
Rättare	458	401	1·73	2·08	20·2	14·72	17·25	17·2	4 318	5 063	17·3
Fördrängar	389	308	1·50	1·79	19·3	12·42	14·87	19·7	3 635	4 322	18·9
Körkarlar.....	2 628	2 009	1·41	1·69	19·9	11·62	13·91	19·7	3 358	4 019	19·7
Dagsverkare	4 530	4 307	1·43	1·67	16·8	11·34	13·43	18·4	3 175	3 809	20·0
Traktorskötare	614	625	1·51	1·79	18·5	12·54	14·93	19·1	3 589	4 296	19·7
Arbetare med bland. arb.	1 357	1 421	1·34	1·59	18·7	10·96	12·84	17·2	3 245	3 832	18·1
Ladugårdsförmän	465	415	1·77	2·13	20·3	15·08	18·01	19·4	4 579	5 504	20·2
Djurskötare	2 027	1 647	1·51	1·84	21·9	12·48	15·11	21·1	3 809	4 583	20·3
Fodermarskar	146	91	1·53	1·86	21·6	13·07	15·72	20·3	3 921	4 722	20·4
Stalldrängar	141	117	1·48	1·73	16·9	12·40	14·87	19·9	3 690	4 391	19·0
Specialarbetare	504	491	1·63	1·91	17·2	13·00	15·56	19·7	3 762	4 491	19·4
Övriga arbetare	136	86	1·43	1·68	17·5	11·12	12·82	15·3	3 166	3 791	19·7
Minderåriga	**862**	**717**	**0·99**	**1·17**	**18·2**	**8·10**	**9·43**	**16·4**	**2 338**	**2 730**	**16·8**
Samtliga manliga arb. ...	**14 257**	**12 635**	**1·44**	**1·71**	**18·8**	**11·98**	**14·28**	**19·2**	**3 565**	**4 259**	**19·5**
Därav:											
å egend. med koll.-avtal	9 056	8 013	1·47	1·76	19·7	12·53	15·05	20·1	3 709	4 458	20·2
» » utan » »	5 201	4 622	1·36	1·58	16·2	10·51	12·12	15·3	3 128	3 616	15·6
Kvinnliga arbetare											
Vuxna (fyllda 18 år).											
Arbetare utan förmåner ...	1 002	841	1·11	1·32	18·9	6·17	7·78	26·0	1 469	1 863	26·8
Arbetare med fri kost	166	164	1·25	1·34	7·2	6·73	8·48	26·1	.	.	.
Arbetare med kost o. logi..	725	609	0·82	0·93	13·4	6·57	7·58	15·4	1 983	2 318	16·9
Arbetare med livsf. och/eller bostad	107	91	1·12	1·29	15·2	6·10	6·65	9·0	2 025	2 117	4·5
Samtliga vuxna kvinnor	**2 000**	**1 705**	**1·04**	**1·21**	**16·3**	**6·39**	**7·57**	**18·5**	**1 844**	**2 184**	**18·4**
Därav:											
Dagsverkare	712	691	1·16	1·35	16·4	11·16	12·28	10·0	.	.	.
Arbetare med bland. arb.	167	142	1·07	1·23	15·0	8·28	9·57	15·6	2 410	2 895	20·1
Mjölkerskor	415	294	1·09	1·28	17·4	4·53	5·44	20·1	1 439	1 705	18·5
Hembiträden	656	560	0·79	0·91	15·2	6·53	7·53	15·3	1 974	2 304	16·7
Minderåriga	**288**	**197**	**0·79**	**0·92**	**16·5**	**5·99**	**6·67**	**11·4**	**1 778**	**1 942**	**9·2**
Samtliga kvinnliga arb...	**2 288**	**1 902**	**1·01**	**1·18**	**16·8**	**6·34**	**7·48**	**18·0**	**1 836**	**2 160**	**17·6**
Därav:											
å egend. med koll.-avtal	1 058	852	1·06	1·28	20·8	6·45	8·01	24·2	1 786	2 191	22·7
» » utan » »	1 230	1 050	0·96	1·09	13·5	6·26	7·06	12·8	1 875	2 139	14·1

[1] Inkl. värdet av åtnjutna naturaförmåner, indextillägg och uppburen ersättning för semester, rykt, ersättartjänstgöring och övertidsarbete, sjukbidrag m. m. — [2] Årslönerna grundar sig på uppgifter för arbetare, som arbetat minst 250 dagar under året.

Tab. 2. Redovisade lantarbetare, som fyllt 18 år fördelade efter löneinkomstens storlek år 1948

Yrkes- och anställningsgrupper (m.k. = med kollektivavtal u.k. = utan kollektivavtal)		Antal redovisade arb. med minst 250 dagsv.	Därav (i %) med nedanstående totallön (kontant och naturaförmåner) per år, kr											Medellön, kr[1]	Medianlön, kr[1]	Lönernas normala variationsgränser, kr[1]
			under 3 000	3 000–3 199	3 200–3 399	3 400–3 599	3 600–3 799	3 800–3 999	4 000–4 199	4 200–4 399	4 400–4 599	4 600–4 799	4 800 o. över			
Män																
Rättare	m. k.	286	0·4	—	0·7	1·1	1·8	1·4	2·8	8·7	8·7	11·5	62·9	5 119	4 991	4 580–5 615
	u. k.	47	2·1	—	2·1	4·2	4·3	6·4	4·3	14·9	12·8	10·6	38·3	4 726	4 568	4 200–5 088
Fördrängar .	m. k.	231	0·4	0·4	1·3	0·9	2·6	9·5	16·9	24·2	20·8	11·3	11·7	4 357	4 363	4 115–4 576
	u. k.	46	4·4	4·4	8·7	8·7	4·3	6·5	13·0	10·9	15·2	4·3	19·6	4 149	4 204	3 560–4 597
Körkarlar ..	m. k.	992	2·0	0·8	2·8	3·2	7·3	13·8	21·0	22·2	14·3	7·3	5·3	4 158	4 189	3 951–4 412
	u. k.	332	19·8	7·8	8·7	10·0	13·6	9·4	10·0	8·1	6·6	2·4	3·6	3 602	3 647	3 113–4 109
Traktorskötare ..	m. k.	396	0·2	0·8	1·0	2·5	4·5	12·4	18·9	21·0	16·2	11·4	11·1	4 320	4 284	4 042–4 569
	u. k.	30	3·3	6·7	10·0	3·3	6·7	16·7	13·3	26·7	—	—	13·3	3 979	4 047	3 613–4 300
Dagsverkare	m. k.	624	6·9	2·2	3·5	6·9	9·8	17·5	16·2	14·9	10·6	5·4	6·1	3 993	4 047	3 725–4 362
	u. k.	235	35·8	8·5	8·1	12·3	8·5	6·8	6·8	3·4	2·6	4·7	2·5	3 319	3 313	2 660–3 856
Arbetare m. bl. arb. ..	m. k.	333	3·3	1·5	2·7	4·2	5·4	9·9	12·0	15·7	13·5	13·2	18·6	4 292	4 335	3 970–4 697
	u. k.	320	34·7	8·8	11·5	6·5	10·6	7·2	8·7	4·7	3·1	1·6	2·6	3 354	3 300	2 767–3 887
Ladugårdsförmän ..	m. k.	314	—	—	—	—	1·0	0·3	1·3	0·3	2·2	6·7	88·2	5 548	5 475	5 051–5 977
	u. k.	26	—	3·9	—	—	3·9	3·9	3·8	7·7	3·8	11·5	61·5	4 971	5 086	4 440–5 647
Djurskötare	m. k.	955	1·3	0·8	1·0	1·8	1·7	2·1	4·2	7·6	12·1	17·3	50·1	4 784	4 800	4 472–5 145
	u. k.	302	17·9	6·3	8·6	3·7	6·6	7·3	5·6	8·6	8·6	4·6	22·2	3 948	3 976	3 230–4 672
Fodermarskar..	m. k.	77	1·3	1·3	2·6	1·3	2·6	2·6	7·8	2·6	9·1	9·1	59·7	4 760	4 953	4 464–5 151
	u. k.	5	20·0	—	—	—	20·0	—	20·0	20·0	—	—	20·0	.	.	.
Stalldrängar	m. k.	85	4·7	—	1·2	5·9	3·5	8·2	4·7	11·8	10·6	17·6	31·8	4 424	4 569	4 065–4 885
	u. k.	7	14·3	—	—	—	42·8	14·3	—	—	—	14·3	14·3	.	.	.
Specialarbetare..	m. k.	243	2·5	—	0·8	2·9	4·1	4·1	9·5	16·5	23·9	12·3	23·4	4 484	4 477	4 208–4 771
	u. k.	6	—	—	—	—	—	16·6	16·7	—	—	16·7	50·0	.	.	.
Övriga arbetare .	m. k.	18	16·7	5·5	—	—	33·3	5·5	11·1	5·6	5·6	5·6	11·1	3 823	3 753	3 601–4 331
	u. k.	3	—	—	—	33·3	66·7	—	—	—	—	—	—	.	.	.
Samtliga år 1948...	m. k.	**4 554**	**2·3**	**0·9**	**1·8**	**3·0**	**4·8**	**8·7**	**12·1**	**14·4**	**12·9**	**10·8**	**28·3**	**4 488**	**4 427**	**4 067–4 867**
	u. k.	**1 359**	**23·6**	**7·2**	**8·8**	**7·5**	**9·7**	**7·8**	**8·0**	**7·3**	**5·7**	**3·7**	**10·7**	**3 673**	**3 639**	**3 000–4 246**
	tillh.	**5 913**	**7·2**	**2·3**	**3·4**	**4·0**	**5·9**	**8·5**	**11·1**	**12·8**	**11·3**	**9·2**	**24·3**	**4 301**	**4 317**	**3 867–4 780**
år 1947...	m. k.	5 184	8·5	7·4	10·9	15·9	15·7	13·9	9·3	6·0	4·3	2·9	5·2	3 734	3 689	3 370–4 048
	u. k.	1 644	41·6	11·5	8·8	9·7	7·7	4·7	5·7	4·2	1·9	1·4	2·8	3 191	3 132	2 650–3 660
	tillh.	6 828	16·4	8·4	10·4	14·4	13·8	11·7	8·4	5·6	3·7	2·5	4·7	3 603	3 600	3 202–3 995

eller kalenderåret 1948 — inkommit från 3 569 brukningsdelar, av vilka 2 549 eller 71,4 % även deltog i 1947 års undersökning. Från de 3 569 gårdarna har erhållits nominativa uppgifter för sammanlagt 14 537 arbetare. I vissa fall har uppgiftslämnarna redovisat tillfälliga arbetare summariskt. Utöver antalet individuellt redovisade arbetare föreligger därför summariska uppgifter för 3 495 tillfälliga arbetare. Av de individuellt redovisade arbetarna var 82,0 % män, 11,7 % kvinnor och 6,3 % minderåriga (ej fyllda 18 år). Arbets- och löneförhållandena reglerades av kollektivavtal för 63,4 % av de manliga och 44,8 % av de kvinnliga arbetarna.

Kollektivavtalens lönesatser. Kollektivavtalens normerande betydelse för löneläget inom jordbruket framgår därav, att antalet medlemmar i Svenska

[1] Medieval stil anger, att lönesiffran är grundad på mindre än 25 men fler än 9 uppgifter.

lantarbetareförbundet för närvarande uppgår till omkring 50 000. I avtalet för undersökningsåret höjdes timlönerna för män med i allmänhet 20 öre. Fr. o. m. 1 januari 1948 avskaffades de s. k. dolda förmånerna, som för de manliga arbetarna ersattes av en kontant betalning med 11 öre i timmen. I den i det följande beräknade löneökningen ingår dessa 11 öre, som tidigare icke kommit till uttryck i lönestatistiken. Samtidigt som man alltså får ett bättre uttryck för den faktiska timförtjänsten, har löneökningen blivit alltför kraftigt markerad.

Lönenivån år 1948. Medellöner för olika grupper av lantarbetare redovisas i tab. 1. De individuella lönernas avvikelser från genomsnittslönerna belyses i tab. 2, där manliga lantarbetare med olika yrken fördelats efter årslönens storlek. I tabellen anföres även för varje grupp medianlönen, varmed förstås lönen i mitten av den serie, som erhålles, då arbetarna ordnas efter lönens höjd. Som mått på lönernas spridning kring medeltalet meddelas dessutom de s. k. normala variationsgränserna, dvs. de två lönebelopp, mellan vilka de individuella lönerna varierar, om man bortser från de två fjärdedelar av arbetarna, som består av de lägst och de högst avlönade.

I den kontanta lönen har inräknats icke blott indextillägg utan även semesterlön, ersättning för övertid, rykt o. dyl. Även arbetsgivarens sjukkassebidrag om 2 kr per arbetare och månad ingår i lönebeloppen. Utöver ovan angivna direkta löneförmåner förekommer på gårdar utan kollektivavtal vissa s. k. dolda förmåner, såsom rätten för arbetare utan förmåner att få köpa mjölk och ved av arbetsgivaren till lägre pris än detaljhandelspriset, att erhålla potatisland mot låg avgift och i vissa fall även bostad mot billig hyra. Värdet av dessa dolda förmåner ingår icke i löneuppgifterna.

De för varje arbetare redovisade arbetstimmarna och dagsverkena, på vilka uppgifterna om tim- och dagsförtjänsterna grundas, avser faktisk arbetstid, således med frånräknande av sjuk- och semesterdagar o. dyl. Årslöner har endast angivits för arbetare, som utfört minst 250 dagsverken under året. Uppgifter om antalet arbetstimmar vid ackordsarbete har icke förelegat, varför eventuella ackordsförtjänster icke medtagits vid uträkningen av timlönen, som således endast anger förtjänsten vid tidlönsarbete.

Medellöner har ej beräknats, när antalet uppgifter varit mindre än 10. Medellöner, som grundar sig på uppgifter för 10—25 arbetare, har tryckts med medieval stil.

Tab. 1 visar, att för samtliga kategorier av vuxna manliga arbetare tillsammantagna hade den genomsnittliga timlönen vid tidlönsarbete (inkl. indextillägg, semesterlön, övertidsersättning o. dyl.) höjts från 1,47 kr år 1947 till 1,74 kr år 1948 eller med 18,4 %. För minderåriga manliga arbetare var den genomsnittliga timförtjänsten år 1948 1,17 kr, för vuxna kvinnliga arbetare 1,21 kr och för minderåriga kvinnliga arbetare 0,92 kr.

Den genomsnittliga dagsförtjänsten uppgick enligt tab. 1 under redogörelseåret till 14,48 kr för samtliga vuxna manliga arbetare. Motsvarande medeltal för vuxna kvinnliga arbetare var 7,57 kr och för minderåriga

Tab. 3. Genomsnittlig löneinkomst per timme för lantarbetare, som fyllt 18 år, inom olika län m. m. år 1948[1]

Län och hushållningssällskapsområden, jordbruksområden m. m.	Arbetare utan naturaförmåner			Körkarlar med kost och logi	Dagsverkare med fri kost	Samtliga manliga arbetare	Hembiträden i lanthushåll	Mjölkerskor	Samtliga kvinnliga arbetare
	Körkarlar	Dagsverkare	Djurskötare						
Stockholms	1·70	1·61	1·88	.	1·44	1·73	.	1·27	1·23
Uppsala	1·73	1·67	1·92	.	1·30	1·75	1·03	.	1·20
Södermanlands	1·77	1·65	1·90	.	1·41	1·78	.	.	1·18
Östergötlands	1·71	1·62	1·90	1·39	1·65	1·73	1·01	.	1·24
Jönköpings	1·75	1·69	1·92	1·50	1·57	1·69	0·89	.	1·09
Kronobergs	1·68	1·64	1·86	1·63	1·51	1·67	0·89	.	1·11
Kalmar	1·78	1·65	1·89	.	1·61	1·74	0·95	1·31	1·28
norra hush.-sällsk.	1·65	1·59	1·83	.	1·55	1·64	.	—	1·10
södra » »	1·81	1·66	1·90	.	1·63	1·77	.	1·31	1·30
Gotlands	1·73	1·71	1·90	.	1·81	1·73	0·89	.	1·22
Blekinge	1·76	1·58	1·93	.	1·55	1·66	.	.	.
Kristianstads	1·73	1·82	1·90	.	1·77	1·77	.	.	1·31
Malmöhus	1·75	1·69	1·93	1·55	1·87	1·77	.	1·47	1·38
Hallands	1·77	1·71	1·86	1·59	1·87	1·78	0·97	.	1·31
Göteborgs och Bohus	.	1·76	1·84	.	—	1·58	.	.	1·12
Älvsborgs	1·68	1·68	1·90	.	1·38	1·67	.	.	1·18
norra hush.-sällsk.	1·69	1·71	1·93	—	.	1·76	.	.	.
södra » »	1·68	1·65	.	.	1·29	1·57	.	—	1·14
Skaraborgs	1·71	1·66	1·85	1·56	1·38	1·69	0·91	1·35	1·11
Värmlands	1·73	1·70	1·91	.	1·45	1·71	0·83	.	1·11
Örebro	1·73	1·76	1·88	.	1·85	1·80	.	.	1·15
Västmanlands	1·78	1·69	1·87	.	1·67	1·75	0·90	1·35	1·20
Kopparbergs	1·78	1·79	1·83	—	1·63	1·76	0·81	1·23	1·11
Gävleborgs	1·83	1·87	.	.	1·81	1·80	0·78	1·19	1·07
Västernorrlands	1·80	1·72	.	.	1·70	1·79	.	.	1·28
Jämtlands	—	2·09	.	.	1·84	1·89	.	.	1·12
Västerbottens	—	1·83	—	1·32	1·70	1·61	0·86	.	0·89
Norrbottens	.	1·78	.	—	2·07	1·90	.	.	1·01
Hela riket	**1·74**	**1·69**	**1·89**	**1·45**	**1·66**	**1·74**	**0·91**	**1·28**	**1·21**
Skånes o. Hallands slättbygder	1·76	1·76	1·90	1·60	1·91	1·80	1·02	1·43	1·37
Sydsvenska mellanbygden	1·76	1·62	1·92	1·43	1·74	1·73	.	1·40	1·34
Öland och Gotland	1·72	1·68	1·90	.	1·73	1·72	0·91	.	1·27
Östgötaslätten	1·72	1·64	1·90	1·48	.	1·74	.	—	1·31
Vänerslätten	1·71	1·66	1·89	1·55	1·37	1·70	0·91	1·29	1·11
Mälar- o. Hjälmarbygden	1·74	1·67	1·89	1·35	1·58	1·76	0·94	1·25	1·19
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder	1·73	1·70	1·87	1·42	1·57	1·71	0·87	1·28	1·15
Norra Sverige	1·81	1·83	.	1·45	1·81	1·79	0·85	1·18	1·07
Egendomar belägna i									
jordbrukskommuner	1·72	1·67	1·89	1·47	1·59	1·71	0·89	1·33	1·17
blandade kommuner	1·74	1·69	1·89	1·46	1·70	1·74	0·92	1·27	1·22
industrikommuner	1·75	1·71	1·89	1·38	1·65	1·77	0·91	1·25	1·23
Egend. med en åkerareal av									
under 20 ha	1·71	1·66	.	1·36	1·65	1·63	0·85	1·09	1·10
20—49 »	1·73	1·69	1·86	1·44	1·69	1·66	0·90	1·23	1·16
50—99 »	1·72	1·68	1·90	1·50	1·46	1·74	0·99	1·28	1·27
100 ha o. däröver	1·76	1·70	1·89	—	—	1·81	1·06	1·37	1·34
Egend. med koll.-avtal	1·74	1·69	1·89	1·55	1·64	1·78	1·03	1·35	1·31
» utan » »	1·70	1·68	1·83	1·41	1·66	1·62	0·87	1·14	1·12

[1] Tabellen redovisar den totala timförtjänsten (inkl. indextillägg, semesterlön, övertids- o. ryktersättning och naturaförmåner) vid tidlönsarbete. Medieval stil anger, att lönesiffran är grundad på mindre än 25 men fler än 9 uppgifter.

Tab. 4. Vuxna manliga arbetare fördelade efter årslönens storlek åren 1936–1948

År	Antal manliga arbetare, som fyllt 18 år	Därav (i %) med en totallön per år, kr										Genomsnittlig årslön, kr	Indextal, om 1936 = 100
		under 1 200–	1 200–1 599	1 600–1 999	2 000–2 399	2 400–2 799	2 800–3 199	3 200–3 599	3 600–3 999	4 000–4 399	4 400 och över		
1936[1]	16 938	37·7	48·7	10·0	2·5	—	—	1·1	—	—	—	1 291	100
1937	12 352	19·7	51·7	23·9	3·6	—	—	1·1	—	—	—	1 456	113
1938	12 130	13·7	45·1	34·5	5·3	—	—	1·4	—	—	—	1 540	119
1939	11 693	10·6	37·3	42·9	7·2	—	—	2·0	—	—	—	1 602	124
1940	10 140	6·8	22·7	48·4	17·4	3·7	0·7	0·2	0·1	—	—	1 761	136
1941	9 632	3·4	12·7	33·3	38·1	9·5	2·1	0·5	0·3	0·1	—	1 986	154
1942	8 879	1·6	6·7	20·6	40·0	23·5	5·6	1·3	0·5	0·1	0·1	2 207	171
1943	9 433	0·8	3·2	10·6	30·1	38·2	12·7	2·8	1·0	0·4	0·2	2 435	189
1944	8 657	0·4	2·0	7·2	23·0	40·6	18·5	5·7	1·5	0·7	0·4	2 573	199
1945	7 873	0·2	1·0	4·0	9·0	23·4	34·1	18·4	6·6	2·1	1·2	2 940	228
1946	7 823	0·1	0·4	2·3	5·2	10·8	21·8	31·4	17·2	6·7	4·1	3 296	255
1947	6 828	—	0·3	1·4	3·2	6·5	13·4	24·8	25·5	14·0	10·9	3 603	279
1948	5 913	0·0	0·0	0·3	1·5	3·4	4·4	7·4	14·4	23·9	44·7	4 301	333

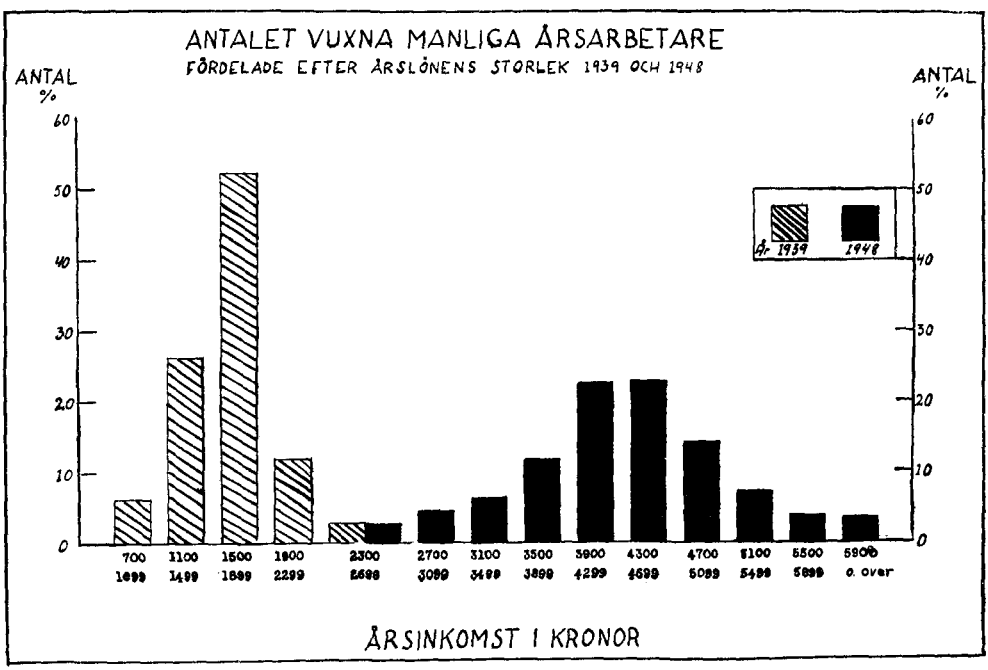

manliga och kvinnliga arbetare 9,43 resp. 6,67 kr. Stegringen av dagsförtjänsterna från 1947 var för de vuxna större än timlöneökningen, medan motsatsen var fallet för de minderåriga.

[1] De individuella årslönerna år 1936 grundar sig på uppgifter för arbetare med minst 200 arbetsdagar under året mot 250 för senare år. Detta minskar dock ej nämnvärt jämförbarheten.

Tab. 5. Löneutvecklingen för vuxna, manliga lantarbetare med olika yrken och anställningsformer åren 1939 och 1945—1948

Yrkes- och anställningsgrupper	Genomsnittlig löneinkomst per år[1], kr						
	1939	1945	1946	1947	1948	Indextal 1948	
						1939 = 100	1947 = 100
Arbetare utan förmåner							
Körkarlar[2]	1 557	2 940	3 246	3 506	4 222	271	120
Dagsverkare	1 432	2 782	3 054	3 306	3 998	279	121
Fördrängar	1 615	3 138	3 437	3 677	4 381	271	119
Arbetare med blandat arbete	1 505	2 787	3 326	3 560	4 316	287	121
Djurskötare	1 737	3 333	3 710	4 011	4 826	278	120
Lastbilsförare	1 827	3 337	3 625	3 848	4 554	249	118
Fodermarskar	1 711	3 396	3 720	4 001	4 783	280	120
Slöjdare, smeder o. dyl.	1 795	3 167	3 416	3 709	4 450	248	120
Djurskötare i förmansställning	2 068	3 852	4 118	4 513	5 448	263	121
Rättare	1 980	3 492	3 682	4 122	4 902	248	119
Arbetare med kost och logi							
Körkarlar[2]	1 282	2 486	2 783	3 048	3 538	276	116
Dagsverkare	1 207	2 292	2 540	2 773	3 194	265	115
Arbetare med fri kost							
Körkarlar[2]	1 285	2 505	.	2 842	3 352	261	118
Dagsverkare	1 206	2 190	.	2 613	3 182	264	122
Arbetare med livsförnödenheter och/eller bostad							
Körkarlar[2]	1 597	2 792	3 094	3 561	3 987	250	112
Dagsverkare	1 525	2 656	2 829	3 337	3 705	243	111
Arbetare med bland. arb.	1 609	2 847	3 115	3 380	3 795	236	112
Djurskötare	1 754	3 121	3 370	3 785	4 399	251	116
Samtliga manliga arbetare	**1 602**	**2 940**	**3 296**	**3 603**	**4 301**	**268**	**119**

Den genomsnittliga totala årsförtjänsten för år 1948 har uppgått till 4 301 kr för samtliga vuxna manliga arbetare med minst 250 arbetsdagar under året; motsvarande medeltal för vuxna kvinnliga heltidsanställda arbetare (dvs. samtliga exkl. mjölkerskor) var 2 384 kr och för manliga resp. kvinnliga minderåriga arbetare 2 730 och 1 942 kr. Tab. 1 ger vid handen, att årslönerna sedan föregående år undergått i det närmaste samma procentuella höjning som dagsförtjänsterna. Hur de individuella årslönerna varierat för vissa större yrkesgrupper av vuxna manliga arbetare framgår av tab. 2. Lönespridningen var avsevärd för samtliga grupper. De normala variationsgränserna (övre och nedre kvartilerna) utgjorde för manliga arbetare tillsammantagna 4 780 och 3 867 kr. Motsvarande siffror föregående år var 3 995 och 3 202 kr. Medianlönen uppgick till 4 317 kr, vilket väl överensstämde med medellönen (4 301 kr). Medianlönen och medellönen var föregående år 3 600 resp. 3 603 kr.

[1] Inkl. indextillägg, semesterlön, ersättning för övertid och rykt, sjukkassebidrag, provision o. dyl. samt värdet av naturaförmåner. I årslönen ingår även ackordsförtjänster.
[2] Inkl. traktorskötare.

Den föregående redogörelsen för medellönerna inom olika arbetargrupper har avsett hela riket. Under sistnämnda gruppmedeltal döljer sig emellertid ej sällan ganska avsevärda variationer i lönesatserna, beroende på jordbrukets lokala gestaltning och beskaffenhet, organisationsförhållanden etc. Dylika avvikelser från det genomsnittliga löneläget belyses i tab. 3, där för olika län, jordbruksområden, kommuntyper och egendomsgrupper sammanförts timförtjänsterna för de viktigaste yrkeskategorierna. De särskilda länsmedeltalen måste användas med en viss försiktighet, enär de ofta grundar sig på fåtaliga primäruppgifter.

Utöver individualuppgifter om lantarbetarnas löneförhållanden har, såsom tidigare omnämnts, även erhållits summariska uppgifter för tillfälligt anställda arbetare. På grundval av dessa uppgifter har dagsförtjänsten för dylika tillfälliga manliga arbetare beräknats till 14,88 kr och för kvinnliga arbetare till 11,56 kr. I förhållande till motsvarande medeltal föregående år innebär dessa siffror en stegring med 12,0 resp. 9,2 %.

Löneutvecklingen 1936—1948. Löneutvecklingen för lantarbetare i allmänhet kan studeras i tab. 4 och diagrammet på sid. 515 som belyser lönespridningen för vuxna manliga arbetare åren 1936—1948. I tab. 5 meddelas förändringarna i de genomsnittliga årsförtjänsterna för speciella anställnings- och yrkesgrupper åren 1939 och 1945—1948.

I jämförelse med åren före kriget har den typiska lönen för lantarbetarkåren mer än fördubblats. År 1936 hade endast 3,6 % av de vuxna manliga lantarbetarna en årslön överstigande 2 000 kr. Fram till år 1939 hade motsvarande antal vuxit till 9,2 % och år 1942 till 71,1 %, varav 3,9 % hade över 3 000 kr i årslön. Åren 1945 och 1946 var årslöner understigande 2 000 kr relativt sällsynta (5,2 resp. 2,8 %), medan 45,2 och 72,4 % hade mer än 3 000 kr. År 1947 hade 75 % en årslön överstigande 3 200 kr, 1948 hade detta antal vuxit till 90 %. I jämförelse med basåret 1936 visar den genomsnittliga årsförtjänsten en stegring med 233 % för samtliga manliga arbetare. Sedan år 1939 har medellönen ökat med 168 %.

I avsaknad av fortlöpande statistik över pris- och levnadskostnadsförhållandena på landsbygden kan ej några siffror lämnas rörande utvecklingen av reallönen för lantarbetare. Lantarbetarnas levnadsomkostnader torde vara något lägre än övriga arbetares. Det bör i detta sammanhang observeras, att lantarbetare på av kollektivavtal berörda gårdar tidigare haft rätt att inköpa vissa kvantiteter livsmedel och bränsle till lägre pris än minutpriset. Dessa dolda förmåner, som arbetarna åtnjutit enligt bestämmelserna i avtalet, har vid avlösningen av naturaförmånerna fr. o. m. 1948 beräknats till omkring 11 öre per timme. Hur utvecklingen varit för gårdar utan kollektivavtal är svårt att bedöma. Säkerligen torde dock en hel del arbetare på dessa gårdar ha dylika förmåner.

S. H—k

Barnavårdsmannaskap och bidragsförskott år 1947

De statistiska redogörelser angående barnavård och ungdomsskydd m. m., som socialstyrelsen fr. o. m. år 1947 infordrar varje år (tidigare vart tredje år) från barnavårdsnämnderna, innehåller vissa uppgifter om barnavårdsmannaskap och bidragsförskott. I det följande redogöres för resultaten av bearbetningen av dessa uppgifter för år 1947.

Barnavårdsmannaförordnanden. Enligt lagen om barn utom äktenskap (1917) skall barnavårdsnämnden för varje barn utom äktenskap förordna en barnavårdsman, som har att bistå modern med råd och upplysningar samt tillse, att barnets rätt och bästa tillvaratages. Barnavårdsman kan även i vissa fall förordnas för barn och adoptivbarn i söndrade eller upplösta äktenskap (lagar den 19 maj 1939).

Antalet barn med förordnad barnavårdsman åren 1940, 1943, 1946 och 1947 framgår av nedanstående tablå:

	Antal barnavårdsmannaförordnanden vid utgången av respektive år för		
	barn födda i ä.	barn födda u. ä.	samtliga barn
Landsbygden			
1940	1 748	60 801	62 549
1943	2 459	52 865	55 324
1946	2 906	50 091	52 997
1947	3 428	49 275	52 703
Städerna			
1940	1 800	34 554	36 354
1943	3 780	33 697	37 477
1946	6 683	35 044	41 727
1947	7 958	35 541	43 499
Hela riket			
1940	3 548	95 355	98 903
1943	6 239	86 562	92 801
1946	9 589	85 135	94 724
1947	11 386	84 816	96 202

Sedan slutet av år 1946 har antalet barnavårdsmannaförordnanden stigit med ca 1 500 eller 1,6 %. Denna ökning faller helt på förordnanden för barn, födda i äktenskap, vilka var 19 % fler i slutet av år 1947 än ett år tidigare. Antalet förordnanden för utomäktenskapliga barn var däremot praktiskt taget lika stort båda åren. Jämfört med år 1940 har antalet förordnanden för barn, födda i äktenskap, stigit till drygt det tredubbla (från 3 548 år 1940 till 11 386 år 1947). Denna utveckling sammanhänger med att ovannämnda lagar om förordnande av barnavårdsman för i äktenskap födda barn, som trädde i kraft fr. o. m. år 1940, först efter hand börjat tillämpas. Även det tilltagande antalet söndrade eller upplösta äktenskap torde ha påverkat utvecklingen.

Tab. 1. Omsättningen av barn med förordnad barnavårdsman år 1947

Riksområden och kommuntyper	Antal barn, födda									Samtliga förordnanden 1/1 1947 per 100 barn under 15 år 31/12 1945
	i äktenskap				utom äktenskap					
								vid årets slut		
	vid årets början	tillkomna under året	avgångna under året	vid årets slut	vid årets början	tillkomna under året	avgångna under året	antal	i % av alla barn födda u. ä. 1930–47	
Landsbygden	2 826	1 105	503	3 428	49 518	9 404	9 647	49 275	35·2	5·8
Mälarlänen	569	284	118	735	7 232	1 857	1 756	7 333	31·7	5·4
Östra Götaland	438	132	73	497	6 378	1 207	1 182	6 403	35·4	4·3
Skåne, Blek. o. Hall.	396	168	77	487	8 142	1 523	1 642	8 023	35·4	5·9
Bohusl. o. Vänerl.	403	116	48	471	6 809	1 298	1 301	6 806	35·0	4·4
Dal. o. Nedre Norrl.	671	270	122	819	15 198	2 562	2 795	14 965	34·9	9·2
Övre Norrland	349	135	65	419	5 759	957	971	5 745	41·5	5·2
Jordbrukskom.	332	130	82	380	7 714	1 350	1 471	7 593	.	.
Skogskom.	152	41	31	162	3 735	617	655	3 697	.	.
Blandade kom.	1 011	333	181	1 163	19 134	3 408	3 658	18 884	.	.
Industrikom.	469	277	71	675	5 762	1 473	1 339	5 896	.	.
Övriga kom.	862	324	138	1 048	13 173	2 556	2 524	13 205	.	.
Städerna	6 703	2 118	863	7 958	35 367	8 174	8 000	35 541	43·0	7·6
Stockholm	1 513	393	182	1 724	8 382	1 911	1 868	8 425	39·7	8·5
Göteborg	567	166	64	669	4 066	739	730	4 075	44·9	7·3
Malmö	1 051	201	108	1 144	2 459	451	516	2 394	43·2	10·3
Övriga städer	3 572	1 358	509	4 421	20 460	5 073	4 886	20 647	44·1	7·0
Hela riket	9 529	3 223	1 366	11 386	84 885	17 578	17 647	84 816	38·1	6·5

För att belysa den relativa förekomsten av barnavårdsmannaförordnanden i olika landsdelar har i tab. 1 antalet förordnanden vid början av år 1947 satts i relation till antalet barn under 15 år. Då folkmängden i olika åldrar vid årsskiftet 1946/47 endast är känd för hela riket men ej för olika riksområden, har folkmängdsuppgifterna från 1945 års folkräkning (alltså per den 31/12 1945) måst användas. Beräkningen ger till resultat, att på 100 barn under 15 år kom i hela riket 6,5, i städerna 7,6 och på landsbygden 5,8 barn med förordnad barnavårdsman. Det kan nämnas, att om folkmängdsuppgifterna per den 31/12 1946 användes, blir antalet förordnanden på 100 barn under 15 år i hela riket 6,3. Med avseende på förekomsten av barnavårdsmannaförordnanden rådde stora olikheter i skilda delar av riket (tab. 1). Dessa lokala olikheter torde främst bero på skillnader i andelen utomäktenskapliga födelser.

Enligt lagen skall barnavårdsmannaskapet upphöra senast då barnet fyllt 18 år. Samtliga utomäktenskapliga barn, för vilka barnavårdsman var förordnad vid utgången av år 1947, var således födda åren 1930—1947. Under denna 18-årsperiod föddes utom äktenskap 222 700 barn. Vid slutet av år 1937 stod 38 % av dessa under tillsyn av förordnad barnavårdsman (tab. 1). I övriga fall har barnavårdsmannaförordnandena upphört av olika anledningar. På landsbygden utgjorde antalet utomäktenskapliga barn med för-

Tab. 2. Upphörda barnavårdsmannaförord-

Riksområden och kommuntyper	Antal upphörda förordnanden	legitimation		adoption	
		antal	%	antal	%
Landsbygden	6 077	2 353	38·7	514	8·5
Mälarlänen	903	409	45·3	97	10·7
Östra Götaland	709	241	34·0	76	10·7
Skåne, Blekinge och Halland	1 010	343	34·0	84	8·3
Bohuslän och Vänerlänen	796	293	36·8	76	9·6
Dalarna och Nedre Norrland	1 984	796	40·1	112	5·7
Övre Norrland	675	271	40·2	69	10·2
Jordbrukskommuner	875	306	35·0	64	7·3
Skogskommuner	494	248	50·2	38	7·7
Blandade kommuner	2 276	823	36·1	182	8·0
Industrikommuner	826	305	36·9	102	12·3
Övriga kommuner	1 606	671	41·8	128	8·0
Städerna	5 628	2 295	40·8	998	17·7
Stockholm	1 373	562	40·9	243	17·7
Göteborg	609	192	31·5	131	21·5
Malmö	432	151	35·0	75	17·4
Övriga städer	3 214	1 390	43·3	547	17·0
Hela riket	11 705	4 648	39·7	1 510	12·9

ordnad barnavårdsman 35 % av antalet utom äktenskap födda barn åren 1930—1947. Motsvarande andel i städerna uppgick till 43 %. Relativa antalet upphörda förordnanden var sålunda större på landsbygden (65 %) än i städerna (57 %). Vid beräkningen av dessa procenttal har dock ingen hänsyn kunnat tagas till de ändringar i den administrativa indelningen (gränserna mellan land och stad), som ägt rum åren 1930—1947 och ej heller till flyttningar mellan landsbygd och städer. Skillnaden mellan landsbygd och städer torde därför i verkligheten ha varit mindre än vad procenttalen visar, även om de nämnda faktorerna ej är av så stor betydelse, att de kan förklara hela skillnaden. Med undantag av Övre Norrland avvek andelen bestående barnavårdsmannaförordnanden i de olika riksområdena obetydligt från genomsnittet för hela landsbygden. I jämförelse med antalet förordnanden för utom äktenskap födda barn är antalet förordnanden för barn i äktenskap litet. Antalet förordnanden för utomäktenskapliga barn per 100 barn under 15 år blir därför obetydligt mindre än samtliga förordnanden per 100 barn under 15 år.

Omsättningen av barn med förordnad barnavårdsman år 1947 framgår av tab. 1. I tabellens uppgifter om antalet under året tillkomna och upphörda barnavårdsmannaförordnanden ingår även sådana förordnanden, som tillkommit eller upphört på grund av att barnet överförts till annan barnavårdsnämnd. Sådana överflyttningar av barnavårdsmannaskapet från en barnavårdsnämnd till en annan borde helst ej påverka de tal, som skall karakterisera omsättningen av barn med förordnad barnavårdsman. En korri-

nanden för utomäktenskapliga barn år 1947

Därav på grund av								Legitimationer per 100 förordnanden 1/1 47 + nytillkomna
barnets död		uppnådda 16 år		uppnådda 18 år		annan anledning		
antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	
225	**3·7**	**1 881**	**31·0**	**951**	**15·6**	**153**	**2·5**	**4·8**
24	2·7	218	24·1	128	14·2	27	3·0	4·5
16	2·3	271	38·2	77	10·9	28	3·9	3·2
44	4·3	387	38·3	131	13·0	21	2·1	3·5
31	3·9	262	32·9	99	12·4	35	4·4	3·6
81	4·1	600	30·2	358	18·0	37	1·9	4·5
29	4·3	143	21·2	158	23·4	5	0·7	4·0
24	2·7	343	39·2	102	11·7	36	4·1	3·4
24	4·9	123	24·9	56	11·3	5	1·0	5·7
77	3·4	792	34·8	343	15·1	59	2·6	3·7
32	3·9	161	19·5	199	24·1	27	3·3	4·2
68	4·2	462	28·8	251	15·6	26	1·6	4·8
291	**5·2**	**594**	**10·5**	**1 090**	**19·4**	**362**	**6·4**	**5·3**
79	5·8	62	4·5	245	17·8	182	13·3	5·5
24	4·0	40	6·6	139	22·8	83	13·6	4·0
20	4·6	118	27·3	52	12·0	16	3·7	5·2
168	5·2	374	11·6	654	20·4	81	2·5	5·4
516	**4·4**	**2 475**	**21·2**	**2 041**	**17·4**	**515**	**4·4**	**4·5**

gering av antalet tillkomna och upphörda förordnanden under året är dock med tillgängliga uppgifter endast möjlig för hela riket: både antalet tillkomna och antalet upphörda förordnanden minskas med antalet förordnanden, som upphört på grund av att barnet överflyttats till annan barnavårdsnämnd. Räknat på detta sätt skulle i hela riket under år 1947 ha tillkommit 2 713 och upphört 856 förordnanden för *barn i äktenskap*. Av de i äktenskap födda barn, som haft förordnad barnavårdsman hela året eller någon del av detsamma, hade sålunda 22 % tillkommit och 7 % avgått under året. Nettotillskottet utgjorde 1 857 eller ej mindre än 19 % av antalet förordnanden vid årets början. Under året tillkom förordnanden för 11 636 *utomäktenskapliga barn*. Antalet upphörda förordnanden var 11 705. Såväl de tillkomna som de upphörda förordnandena utgjorde var för sig 12 % av antalet förordnanden för utom äktenskap födda barn, vilka haft barnavårdsman under hela året eller någon del av detsamma. Antalet utom äktenskap födda barn år 1947 var, enligt från statistiska centralbyrån inhämtade preliminära uppgifter, 11 595 eller nästan exakt detsamma som antalet under året tillkomna barnavårdsmannaförordnanden.

Uppdraget att vara barnavårdsman skall upphöra senast då barnet fyllt 18 år. På många håll har emellertid en praxis utbildats, att förordnandet avslutas, redan då barnet uppnått 16 års ålder. Dessutom entledigas barnavårdsmannen, om barnet avlider, adopteras eller får äktenskaplig börd genom att föräldrarna ingår äktenskap med varandra (legitimation). Om det i annat fall visar sig, att behov av barnavårdsman ej längre finns, kan bar-

navårdsnämnden också entlediga barnavårdsmannen. Så sker i vissa fall om modern, sedan faderskapet och underhållsskyldigheten fastställts, visar sig lämplig att sörja för barnet utan särskild hjälp eller kontroll.

De under år 1947 upphörda förordnandena för utomäktenskapliga barn (utom de som upphört på grund av barnets flyttning till annan kommun), fördelade efter orsaken till upphörandet, redovisas i tab. 2.

För de utomäktenskapliga barnen spelade föräldrarnas giftermål med varandra den största rollen som anledning till barnavårdsmannens entlediganden (i $^2/_5$ av samtliga fall). Därnäst i betydelse följer entlediganden på grund av uppnådda 16 resp. 18 år, vilka tillsammans utgjorde nära $^2/_5$ av hela antalet upphörda förordnanden. I 13 % av fallen var barnets adoption orsaken till barnavårdsmannens entledigande. Stora olikheter rådde mellan landsbygd och städer. Sålunda förekom adoption dubbelt så ofta i städerna (18 % av fallen) som i landskommunerna (9 %). Vid 16 resp. 18 års ålder kvarstod i städerna (30 %) betydligt färre barn med förordnad barnavårdsman än på landsbygden (47 %). Vidare hade på landsbygden regeln att barnavårdsmannaskapet upphör, då barnet fyller 16 år, tillämpats i dubbelt så stor utsträckning som den av lagen anvisade 18-årsgränsen. I städerna var förhållandet omkastat: 16-årsgränsen 11 % och 18-årsgränsen 19 %. Även mellan skilda riksområden och kommuntyper rådde vissa olikheter. I Dalarna och Nedre Norrland var sålunda bland de fall, då barnavårdsmannaskapet upphört, orsaken adoption sällsyntare än i andra riksområden, särskilt Mälarlänen och Östra Götaland. I fråga om legitimationer uppvisades det högsta procenttalet för Mälarlänen. I jordbrukskommunerna synes barnavårdsmannaförordnanden, som ej upphört till följd av legitimation, adoption eller barnets död, normalt avslutas vid 16 års ålder. I industrikommunerna tillämpades däremot 16-årsgränsen i jämförelsevis liten utsträckning. I sista kolumnen av tab. 2 har antalet under år 1947 legitimerade barn uträknats per 100 utomäktenskapliga barn, som haft förordnad barnavårdsman under hela året eller någon del av detsamma. Antalet barn med förordnad barnavårdsman har därvid beräknats som summan av antalet barnavårdsmannaförordnanden vid årets början och antalet under året tillkomna förordnanden. Dessa frekvenstal ger i stort sett samma bild av förekomsten av legitimationer i olika riksområden som procenttalen i tabellens tredje kolumn.

De i äktenskap födda barnen, för vilka barnavårdsmannaförordnandet upphört under år 1947, har i följande tablå fördelats efter orsaken till att förordnandet upphört.

	Landsbygden		Städerna		Hela riket	
	antal	%	antal	%	antal	%
Hela antalet upphörda barnavårdsmannaförordnanden	264	100·0	592	100·0	856	100·0
Därav på grund av						
adoption	36	13·6	86	14·5	122	14·2
barnets död	7	2·7	8	1·3	15	1·8
uppnådda 16 år	109	41·3	113	19·1	222	25·9
uppnådda 18 år	40	15·1	149	25·2	189	22·1
annan anledning	72	27·3	236	39·9	308	36·0

Tab. 8. Barn, födda u. ä., för vilka barnavårdsman var förordnad men faderskapet ej fastställt den $^{31}/_{12}$ 1947

Riksområden och kommuntyper	Barn utan fastställt faderskap		Därav i åldern		
	antal	i % av samtl. barn födda u. ä. med förordn. barnavårdsman	under 1 år	1—2 år	2—18 år
Landsbygden	**3 913**	**7·9**	**918**	**477**	**2 518**
Mälarlänen	560	7·6	141	66	353
Östra Götaland	496	7·7	110	64	322
Skåne, Blekinge och Halland	560	7·0	113	48	399
Bohuslän och Vänerlänen	580	8·5	136	73	371
Dalarna och Nedre Norrland	1 113	7·4	265	147	701
Övre Norrland	604	10·5	153	79	372
Jordbrukskommuner	604	8·0	131	73	400
Skogskommuner	286	7·7	73	55	158
Blandade kommuner	1 527	8·1	336	187	1 004
Industrikommuner	474	8·0	135	45	294
Övriga kommuner	1 022	7·7	243	117	662
Städerna	**3 168**	**8·9**	**928**	**466**	**1 774**
Stockholm	1 037	12·3	369	191	477
Göteborg	271	6·7	51	31	189
Malmö	176	7·4	45	26	105
Övriga städer	1 684	8·2	463	218	1 003
Hela riket	**7 081**	**8·3**	**1 846**	**943**	**4 292**

Nästan hälften (48 %) av de under år 1947 upphörda barnavårdsmannaförordnandena för barn, födda i äktenskap, hade avslutats till följd av att barnet fyllt 16 eller 18 år. Därnäst i storlek kom gruppen förordnanden, upphörda på grund av »annan anledning» (36 %). Gruppens storlek tyder på att många av de barn i söndrade eller upplösta äktenskap, för vilka barnavårdsman förordnats, kunnat tillförsäkras sådan vård i hemmet, att särskild hjälp eller kontroll från barnavårdsnämnden ej längre ansetts påkallad. På grund av adoption upphörde slutligen barnavårdsmannaförordnanden för 122 barn (14 %), födda i äktenskap.

Antalet barnavårdsmän vid slutet av åren 1940, 1943, 1946 och 1947 återges i nedanstående tablå:

År	Landsbygden			Städerna			Hela riket		
	hela antalet	därav kvinnor %	antal barnav.-män per 100 förordn.	hela antalet	därav kvinnor %	antal barnav.-män per 100 förordn.	hela antalet	därav kvinnor %	antal barnav.-män per 100 förordn.
1940	5 774	10·7	9·2	547	53·7	1·5	6 321	14·5	6·4
1943	4 701	13·2	8·5	486	55·8	1·3	5 187	17·2	5·6
1946	3 958	16·9	7·9	424	62·3	1·2	4 382	21·2	5·1
1947	3 749	18·0	7·1	388	67·3	0·9	4 137	22·6	4·3

Antalet barnavårdsmän har sålunda sedan år 1940 oavbrutet minskat och uppgick år 1947 till $^2/_3$ av antalet år 1940. Samtidigt hade kvinnornas andel stigit från 15 till 23 % av hela antalet barnavårdsmän. Per 100 förordnanden kom år 1947 4,3 barnavårdsmän mot 6,4 år 1940. Det stora flertalet barnavårdsmän, 3 749 eller 91 %, fanns i landskommunerna. Även i förhållande till antalet förordnanden var antalet barnavårdsmän på landsbygden betydligt större än i städerna. De kvinnliga barnavårdsmännen var i städerna i stor majoritet (67 %) men fåtaliga på landsbygden (18 %).

I tab. 3 redovisas barn, födda utom äktenskap, för vilka barnavårdsman var förordnad men faderskapet ej fastställt vid 1947 års utgång. För hela riket var antalet icke fastställda faderskap 7 081 eller 8 % av antalet utomäktenskapliga barn med förordnad barnavårdsman. Omkring 1 800 eller $^1/_4$ av barnen, för vilka faderskapet ej fastställts, var spädbarn (under 1 år) och 2 800 eller $^2/_5$ under 2 år.

Bidragsförskott. Till barnavårdsnämndernas åligganden hör vidare att, enligt bestämmelserna i bidragsförskottslagen av den 11 juni 1943, handlägga ärenden rörande förskottering av underhållsbidrag till barn, s. k. bidragsförskott. Sådana bidragsförskott utgår under vissa förutsättningar och enligt vissa normer till utomäktenskapliga barn eller till frånskild kvinnas barn, om barnafadern icke fullgör sin underhållsskyldighet. Bidragsförskott kan endast utgå till barn under 16 år, för vilka faderskap och underhållsskyldighet fastställts och vilkas föräldrar icke sammanbor.

Vissa uppgifter om bidragsförskottsverksamhetens omfattning under åren 1940, 1943, 1946 och 1947 lämnas i nedanstående tablå.

År	Landsbygden			Städerna			Hela riket		
	antal mödrar med bidragsförskott	antal barn med bidragsförskott	utbetalade bidragsförskott kr	antal mödrar med bidragsförskott	antal barn med bidragsförskott	utbetalade bidragsförskott kr	antal mödrar med bidragsförskott	antal barn med bidragsförskott	utbetalade bidragsförskott kr
1940	14 207	16 248	2 997 085	10 702	13 457	2 732 180	24 909	29 705	5 729 265
1943	11 837	14 771	2 516 548	9 317	11 910	2 327 232	21 154	26 681	4 843 780
1946	10 300	11 939	2 248 959	9 866	12 671	2 611 890	20 166	24 610	4 860 849
1947	9 448	11 104	2 114 067	11 188	14 123	2 778 672	20 636	25 227	4 892 739

Antalet mödrar, som under år 1947 åtnjutit bidragsförskott, var 20 636 dvs. 2 % fler än år 1946 men 17 % färre än år 1940. Minskningen berörde egentligen endast landsbygden. I städerna hade antalet stigit sedan 1943 och var år 1947 5 % högre än 1940. En liknande utveckling visar antalet barn med bidragsförskott, vilka utgjorde 23 % av samtliga barn som haft förordnad barnavårdsman under år 1947.

Under år 1947 utbetalades i bidragsförskott sammanlagt 4,89 milj. kr eller något mer än år 1946. Emellertid återbetalades under året över 2 milj. kr (42 % av nyssnämnda 4,89 milj. kr) av fäder, som häftade i skuld för

bidragsförskott, utbetalda år 1947 eller tidigare. Dessa fäder var till antalet 12 700 eller 51 % av samtliga ersättningsskyldiga fäder vid 1947 års slut. Återbetalningsfrekvensen åren 1940, 1943, 1946 och 1947 framgår i sammandrag av följande tablå:

	Fäder, som helt eller delvis ersatt utbetalat bidragsförskott		Återbetalat belopp	
	antal	i % av samtliga ersättningsskyldiga fäder vid årets slut	kr	i % av under året utbetalat belopp
Landsbygden				
1940	6 095	—	726 584	24·2
1943	6 240	—	901 780	35·8
1946	5 602	57·8	912 397	40·6
1947	5 169	54·1	874 498	41·4
Städerna				
1940	5 726	—	799 204	29·4
1943	6 406	—	1 093 483	47·0
1946	7 257	50·1	1 116 398	42·7
1947	7 516	49·7	1 170 693	42·1
Hela riket				
1940	11 821	—	1 525 788	26·6
1943	12 646	—	1 995 263	41·2
1946	12 859	53·2	2 028 795	41·7
1947	12 685	51·4	2 045 191	41·8

En del av de för bidragsförskott ersättningsskyldiga fäderna för ett kringflackande liv eller vistas på okänd ort, varför det ofta varit mycket svårt att nå dem med krav på återbetalning. Antalet fäder, som barnavårdsnämnden icke anträffat någon gång under 1947, utgjorde 1 988 eller 8 % av hela antalet ersättningsskyldiga fäder.

C. H—n

Socialstyrelsens statistik över detaljhandelsomsättningen

Socialstyrelsens statistik över detaljhandelsomsättningen påbörjades under förra hälften av år 1948. Vid det första uppgiftstillfället insamlades från det uttagna urvalet av företag vissa uppgifter rörande omsättningen under åren 1946 och 1947. För resultaten av denna undersökning har tidigare redogjorts i denna tidskrift.[1] I samband därmed lämnades även en redogörelse för omsättningsstatistikens uppläggning och närmare utformning. Från och med år 1948 har begärts månatliga uppgifter om omsättningen.

I efterföljande tabeller har sammanställts de uppgifter som erhållits vid bearbetningen av materialet t. o. m. 1948. Siffrorna för omsättningsutvecklingen inom den enskilda handeln under fjärde kvartalet 1948 är preliminära.

[1] Sociala Meddelanden årg. 1948, sid. 767.

Tab. 1. Omsättningens förändring inom den enskilda handeln 1946—1948

Bransch	Indextal för omsättningen 1947—1948 (1946 = 100)		Indextal för omsättningen 1948 (1947 = 100)	Indextal för omsättningen 4:e kvartalet 1948 (4:e kvartalet 1947 = 100)
	1947	1948		
Kött o. charkuterier	107·4	117·8	109·7	98·5
Fisk	111·3	153·9	138·3	105·1
Mjölk	110·2	114·1	103·5	107·6
Mjölk o. specerier	106·4	108·7	102·2	101·9
Bagerier o. konditorier	106·6	133·7	125·4	113·0
Specerier	104·8	107·7	102·8	107·4
Frukt o. konfektyrer	106·6	109·6	102·8	101·0
Diversehandel	107·3	113·7	106·0	105·0
Vävnader o. sybehör	113·5	122·7	108·1	103·0
Herrkonfektion	114·3	128·9	112·8	107·7
Damkonfektion	116·0	148·8	128·3	126·7
Modister	*109·3*	*119·8*	*109·6*	*107·4*
Skrädderier	114·5	127·1	111·0	90·0
Päls- o. skinnvaror	129·1	119·0	92·2	85·7
Skodon	111·3	130·2	117·0	109·1
Bosättningsaffärer	108·2	130·2	120·3	109·2
Möbler o. mattor	114·5	121·5	106·1	97·2
Elektriska artiklar	109·4	109·7	100·3	101·2
Järnvaror	109·5	112·3	102·6	106·2
Cykel o. sport	118·2	125·5	106·2	105·7
Guldsmeder o. urmakare	111·7	114·8	102·8	102·3
Musik, konst, blommor o. antikviteter	115·2	114·6	99·5	111·3
Böcker o. papper	104·2	119·9	115·1	110·0
Färger o. sjukvårdsartiklar	108·0	111·8	103·5	109·1
Fotoaffärer	120·8	133·7	110·7	103·9
Varuhus, basarer m. m.	114·6	141·6	123·6	102·1

Tab. 2. Kontantförsäljningens förändring 1946—1948 i vissa branscher inom den enskilda handeln

Bransch	Indextal för omsättningen 1947—1948 (1946 = 100)		Indextal för omsättningen 1948 (1947 = 100)	Indextal för omsättningen 4:e kvartalet 1948 (4:e kvartalet 1947 = 100)
	1947	1948		
Skrädderier	115·2	131·6	114·2	101·3
Päls- o. skinnvaror	128·4	110·8	86·3	83·4
Järnvaror	115·9	127·0	109·6	104·0
Färger o. sjukvårdsartiklar	107·5	109·4	101·8	104·8
Varuhus, basarer m. m.	114·6	120·0	104·7	100·8

Sammanställningarna grundas på uppgifter från ca 3 000—6 000 enskilda företag. I jämförelsen mellan fjärde kvartalet 1947 och fjärde kvartalet 1948 ingår 3 100 uppgifter. Från den kooperativa handeln har ca 190 formulär inkommit varje månad, avseende 4 500 försäljningsställen.

För de enskilda företagens del avser uppgifterna dels totala försäljningen, dels för vissa branscher även kontantförsäljningen och försäljningen

till andra kunder än återförsäljare. För de kooperativa företagens del avser uppgifterna detaljhandelsförsäljningen.

I tab. 1 återfinnes en sammanställning av uppgifterna om den totala försäljningens förändring under åren 1946—1948 vid de tillfrågade enskilda företagen.

Tab. 3. Detaljförsäljningens förändring inom den konsumentkooperativa handeln 1946—1948. (F.st. = Försäljningsställen)

Avdelning	Indextal 1947—1948 (1946 = 100)				Indextal 1948 (1947 = 100)		Indextal 4:e kvartalet 1948 (4:e kvartalet 1947 = 100)	
	Omsättning		F.st.					
	1947	1948	1947	1948	Omsättning	F.st.	Omsättning	F.st.
Charkuteri	106·5	112·0	107·6	113·4	105·2	105·4	98·6	103·9
Fisk	108·9	132·1	108·1	117·1	121·8	108·3	126·6	108·2
Mjölk o. bröd	113·2	130·7	106·4	112·8	115·5	106·0	117·0	105·4
Speceri o. diverse	108·1	119·8	104·6	108·9	110·8	104·1	111·8	103·6
Specialbutiker, varuhus	116·1	137·5	103·1	108·2	118·4	104·9	115·2	107·4
Skodon	112·3	125·9	103·0	103·4	112·1	100·4	107·5	101·1
Serveringar	114·5	132·2	98·9	107·3	115·5	108·5	113·1	111·1

Tab. 2 visar förändringen i kontantförsäljningen inom de branscher i den enskilda handeln där ifrågavarande belopp särredovisats. Kontant influtna belopp 1946—1948 inom möbeldetaljhandeln framgår av nedanstående:

Indextal för omsättningen 1947—1948 (1946 = 100)		Indextal för omsättningen 1948 (1947 = 100)	Indextal för omsättningen 4:e kvartalet 1948 (4:e kvartalet 1947 = 100)
1947	1948		
117·4	109·7	95·4	80·1

Försäljningen till andra kunder än återförsäljare 1946—1948 har inom diversehandeln förändrats på följande sätt:

Indextal för omsättningen 1947—1948 (1946 = 100)		Indextal för omsättningen 1948 (1947 = 100)	Indextal för omsättningen 4:e kvartalet 1948 (4:e kvartalet 1947 = 100)
1947	1948		
105·7	111·8	105·8	113·8

Tab. 3 visar detaljförsäljningens förändring 1946—1948 inom den konsumentkooperativa handeln.

E. A-n

Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse i maj 1949

De medelpriser på livsmedel, bränsle och lyse, som meddelas i tabellen på följande sidor, är beräknade på noteringar i detaljhandeln, inhämtade på socialstyrelsens 60 ombudsorter omkring mitten av maj 1949.

En mindre sänkning av livsmedelskostnaderna, uppgående till 0,4 procent, kan konstateras mellan april och maj. Den beror bl. a. på att en del fisksorter, såsom makrill, torsk och kolja, har blivit billigare. Vidare har priset på långfranska sänkts till följd av ändrat normalpris. Bland övriga prisförändringar som inträffat kan nämnas, att stoppriset på kaffe sänktes fr. o. m. den 2 maj och att normalpriset på fiskbullar höjdes fr. o. m. den 25 april. Båda dessa prisförändringar har påverkat utgifterna för livsmedel.

Inom posten bränsle och lyse har endast några smärre prisjusteringar ägt rum. Sålunda har bl. a. konstaterats en mindre prissänkning på koks.

De inträdda prisförändringarna medförde, att vid avrundning till hela tal indextalet för livsmedel sjönk i båda serierna med en enhet. Indextalet för bränsle och lyse samt det sammanfattande indextalet för livsmedel, bränsle och lyse förblev oförändrade i 1935 års serie men sjönk med en enhet i 1914 års serie.

	Årsmedeltal (12 månader)													1948	1949	
	1935	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	maj	apr.	maj
År 1935 = 100																
Livsmedel . . .	100	108	111	116	132	151	162	160	160	158	160	167	182	180	182	181
Bränsle och lyse	100	108	110	111	146	164	177	181	181	181	180	181	193	192	196	196
Tillhopa . . .	100	108	111	115	133	153	163	162	162	160	162	168	183	181	183	183
Juli 1914 = 100																
Livsmedel . . .	129	138	143	148	169	194	208	206	205	203	205	214	233	232	234	233
Bränsle och lyse	137	149	152	152	201	226	244	248	249	249	248	249	265	263	270	269
Tillhopa . . .	130	140	144	149	173	198	212	210	209	208	209	218	237	235	238	237

Indextalen för de *totala levnadskostnadernas förändringar* uträknas endast en gång i kvartalet. Dessa beräkningar innefattar icke direkta skatter och sociala förmåner. Den sålunda beräknade indexen har i 1935 års serie vid senaste beräkningstillfället, mars 1949, fastställts till 166. Den gamla indexen, vari direkta skatter och sociala förmåner medräknats, utgör 169. Om juli 1914 sättes lika med 100, erhålles resp. 256 och 264.

Riksbankens konsumtionsprisindex har beräknats enligt samma metod som tidigare. Indextalen, som grundar sig på uppgifter från 25 orter, avser mittveckan i varje månad (aug. 1939 = 100):

Dec. 1948	Jan. 1949	Febr. 1949	Mars 1949	April 1949	Maj 1949
164·3	164·4	164·4	164·5	164·8	164·6

Om index vid tidpunkten för upphävandet av riksbankens sedelinlösningsskyldighet, september 1931, sättes = 100, blir majsiffran 176,4.

Detaljhandelspriser (i öre) på livsmedel, bränsle och lyse i genomsnitt för socialstyrelsens ombudsorter 1914—maj 1949

K = kortransonering. N = normalpriser. B = beslag och prisreglering

Varuslag		Gällande regleringar 15/5 1949	1914	1935	Aug. 1939	1948	Maj 1948	Dec. 1948	Mars 1949	April 1949	Maj 1949	Majprisernas förändringar i % sedan aug. 1939	Majprisernas förändringar i % sedan maj 1948
Mjölk, oskum. resp. stand.	l	N	15	21·5	25·2	33·6	33·5	33·7	33·6	33·6	33·6	+ 44	0
Grädde	dl	N	·	·	·	·	·	23·7	24·1	24·1	24·1	·	·
Mejerismör	kg	N	239	268	341	520	520	520	520	560	560	+ 65	+ 8
Ost, helf. resp. fetth. 30 +	»	N	162	177	215	320	320	320	320	320	320	+ 74	—
Bordsmargarin, ej smörbl.	»	N	144	135	170	300	300	300	300	260	260	+ 53	−13
Nötkött: stek	»	K,N	116	179	218	344	359	339	339	429	429	+ 89	+19
soppkött	»	K,N	95	143	169	243	226	249	249	252	252	+ 45	+12
malet (köttfärs)	»	K,N	·	172	208	301	301	301	301	321	321	+ 53	+ 7
Gödkalvkött: stek	»	K,N	130	217	269	444	462	432	432	502	502	+ 87	+ 9
bog	»	K,N	·	·	·	369	346	385	385	395	395	·	+14
Fläskkotlett i bit	»	K,N	·	·	·	498	528	490	489	529	529	·	0
Färsk skinka, ej benfri	»	K,N	·	·	·	388	388	388	388	368	368	·	— 5
Salt sidfläsk	»	K,N	137	182	230	407	407	407	407	377	377	+ 64	— 7
Rökt skinka, rullad	»	K,N	·	312	369	620	624	624	624	584	585	+ 61	— 6
Fårstek, färsk	»		130	205	260	584	553	647	654	667	665	+154	+20
Hönskött	»		·	124	157	419	449	429	421	436	419	+167	— 7
Fläskkorv	»	K,N	·	·	172	271	271	271	271	261	261	+ 50	— 4
Falukorv	»	K,N	·	·	·	307	307	307	307	307	307	·	0
Stångkorv	»	N	·	·	·	·	·	153	153	153	153	·	·
Blodpudding	»	N	·	·	·	136	136	136	136	136	136	·	0
Ägg, färska	»		142	154	172	407	380	389	331	333	332	+ 91	−13
Färsk fisk: sill	»		35	62	74	131	132	131	122	123	119	+ 23	−10
strömming	»	N	39	57	64	134	127	135	136	129	127	+ 97	0
makrill	»		·	·	·	198	211	—	—	288	150	·	−13
abborre	»		76	110	112	189	169	204	205	201	172	+ 49	+ 2
gädda	»		110	153	168	332	303	348	339	319	305	+ 77	+ 1
torsk	»		57	89	90	195	186	203	184	181	167	+ 9	−14
kolja	»		·	116	116	212	200	231	217	209	188	+ 80	— 8
Ansjovis, hel	½ burk		·	·	·	118	118	118	118	117	118	·	0
Fiskbullar i buljong	»	N	·	·	·	75	73	79	79	79	82	·	+13
Salt sill	kg		45	62	55	167	168	165	166	166	165	+140	— 2
Grovt spisbröd	»		43	59	66	104	102	110	110	110	110	+ 55	+ 6
Knäckebröd	»		·	82	85	128	127	129	130	130	130	+ 36	+ 3
Sötlimpa (V-R-bröd)	»	N	40	58	66	84	85	93	93	93	93	+ 26	+ 1
Kavring	»	N	·	·	·	79	78	81	81	81	81	·	+ 2
Grovt rågbröd	»	N	31	45	51	62	62	64	64	64	64	+ 35	+ 2
Matbröd ⎫ bakat m. vatten	»	N	46	72	82	103	106	111	111	111	111	+ 50	+14
av vete ⎭ bakat m. mjölk	»	N	61	85	96	112	112	112	112	112	110	+ 12	— 2
Kaffebröd (bullar o. d.)	»	N	·	97	113	186	185	190	190	190	191	+ 67	+ 3
Kex	hg		·	·	·	28	28	28	29	29	29	·	+ 4
Skorpor av vete	kg	N	78	132	144	229	226	234	234	234	234	+ 57	+ 3
Småkakor	hg		·	·	·	·	·	58	57	58	58	·	·
Vetemjöl	kg		33	38	43	66	66	68	68	68	68	+ 57	+ 3
Samsiktmjöl	»		29	33	36	56	56	58	58	58	58	·	+ 3
Havregryn, ångprep.	»		42	35	43	78	77	80	80	80	80	+ 59	+ 3
Makaroner	»		·	·	·	101	100	104	103	103	103	·	+ 4
Kaffe, mest gångbara sort	»	K	·	·	·	577	579	580	560	560	550	·	— 5
Kakao i paket	»		·	·	·	501	500	512	512	512	512	·	+ 2
Bitsocker	»	K	65	46	48	87	86	89	89	89	89	+ 87	+ 3
Strösocker	»	K	·	·	·	81	79	82	82	82	82	·	+ 4
Karameller	»		·	·	·	630	650	650	650	650	650	·	—

(forts.) DETALJHANDELSPRISER (I ÖRE) PÅ LIVSMEDEL, BRÄNSLE OCH LYSE I GENOMSNITT FÖR SOCIALSTYRELSENS OMBUDSORTER 1914—MAJ 1949

Varuslag	Gällande regleringar 15/1 1949	1914	1935	Aug. 1939	1948	Maj 1948	Dec. 1948	Mars 1949	April 1949	Maj 1949	Majprisernas förändringar i % sedan aug. 1939	Majprisernas förändringar i % sedan maj 1948
Chokladkola . . . . . kg		·	·	·	748	769	769	769	769	769	·	—
Tabletter . . . . . ask		·	·	·	·	20	20	20	20	20	·	—
Matsalt . . . . . kg		10	15	15	26	27	28	*46	46	46	+ 81	+ 7
Jäst . . . . . hg		·	·	·	15	15	16	16	16	16	·	+ 2
Gula ärter . . . . . kg		35	48	41	71	69	75	75	75	75	+ 80	+ 8
Bruna bönor . . . . . »	N	49	62	113	139	135	151	152	152	152	+ 35	+13
Ärter på burk . . . 1/2 burk		·	46	53	89	88	90	90	90	90	+ 68	+ 2
Apelsinmarmelad . . . 450 g		·	·	·	·	·	128	128	128	128	·	·
Katrinplommon . . . . kg		·	101	84	177	177	—	170	—	—	·	·
Nyponmust . . . . 1/1 pkt		·	·	·	·	·	98	96	96	96	·	·
Lingonsylt i burk . . 1/2 kg		·	·	·	·	·	150	151	149	150	·	·
Potatis, gammal . . . . kg		9	12·2	[1]15·7	24·4	25·1	22·1	22·0	21·9	21·9	+ 38	—13
Morötter, gamla . . . . »		·	27	36	58	100	38	39	40	42	·	—58
» färska . . . . »					185	—	—	—	—	—	·	·
Kålrötter . . . . . »		·	·	·	36	38	28	29	32	35	·	— 7
Vitkål . . . . . »		·	24	29	47	66	33	38	47	63	+127	— 5
Lök, gul . . . . . »		·	·	·	119	118	90	80	80	87	·	—27
Spenat . . . . . »		·	·	·	266	331	—	—	—	221	·	—33
Äpplen: svenska . . . »	N	·	101	94	158	—	169	167	—	—	·	·
importerade . »	N				196	197	—	—	—	—	·	·
Apelsiner . . . . . »	N	·	76	82	138	—	151	154	165	165	+101	·
Citroner . . . . . »		·	·	·	154	141	162	162	163	163	·	+15
Pilsner . . . . . 1/3 l		·	24	24	33	33	33	33	33	33	+ 41	+ 1
Svagdricka . . . . . 5 l		32	77	81	131	129	132	133	135	135	·	+ 5
Sockerdricka . . . . 1/3 l	N	·	·	·	27	27	28	28	28	28	·	+ 4
El.ström (inkl. div. avg.) kWh		·	35	32	31	31	31	[2] 17	17	17	— 2	—
Kokgas (inkl. div. avg.) . m³		·	17	17	21	20	21	[2] 20	21	21	+ 51	+ 4
Björkved, helved, hemk. »	N	740	945	1 125	2 198	2 092	2 407	2 414	2 406	2 406	+ 98	+15
Barrved » » »	N	595	730	885	1 970	1 864	2 180	2 189	2 189	2 188	+127	+17
Pannved » » »	N	·	·	·	1 708	1 591	1 926	1 930	1 927	1 897	·	+17
Kol: antracit-, hemkört hl	B	411	614	637	1 098	1 206	907	902	902	902	+ 44	—24
hushålls-, prima hemk. »	B	242	291	326	766	754	787	787	787	787	+142	+ 4
Koks: ca 20—40 mm hemk. »	B	·	230	263	681	683	681	668	668	665	+154	— 3
ca 40-60 el. 60-80 mm hemk. »	B	·	215	249	646	646	647	638	638	635	+158	— 2

[1] Medeltal av julipriserna på gammal och augustipriserna på färsk potatis.

[2] Priset avser fr. o. m. jan. 1949 en större årsförbrukning, nämligen för el.ström 300 (förut 100) kWh och för gas 400 (förut 190) m³.

Anmärkningar till tabellen. Priserna är ovägda medeltal för 44 orter år 1914 och för 49 orter år 1935 och augusti 1939 samt fr. o. m. omläggningen 1943 vägda medeltal för 60 orter (till höger om dubbellinjen i tabellen). Månadsmedeltalen före år 1943 avser för smör, ägg, kött och fisk samtliga veckor och för övriga varuslag en vecka (mittveckan). Efter omläggningen avser medeltalen för fisk och grönsaker två veckor (4—10 och 11—17), medan samtliga andra medelpriser avser en vecka (11—17). Fr. o. m. oktober 1948 beräknas alla medeltalen på prisuppgifter insamlade under endast en vecka (11—17). Fr. o. m. maj 1949 avser dock medeltalen för färska grönsaker tre veckor. Medieval stil betecknar medeltal för 15—25 särskilda orter. Asterisk (*) vid ett pris betecknar, att en företagen ändring i fråga om den noterade kvaliteten eller annat därmed jämställt förhållande inverkat på de i tabellen medtagna medeltalen fr. o. m. ifrågavarande noteringstillfälle, varigenom full jämförbarhet med medeltal av äldre datum icke ernås. Vid uträkningen av den procentuella förändringen i kolumnerna längst till höger har olikheter i kvalitativt o. dyl. avseende eliminerats. Den procentuella förändringen har beräknats på absoluta tal med en decimal.

G. He-k

Arbetsmarknaden under maj 1949

Arbetsmarknaden under maj kännetecknades av ökad efterfrågan på såväl manlig som kvinnlig arbetskraft, särskilt inom de säsongbetonade arbetsområdena. Möjligheterna att tillgodose det föreliggande behovet var i allmänhet större än föregående år, och utvecklingen synes gå mot ytterligare balans mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft.

Vid de offentliga arbetsförmedlingarna var antalet arbetsansökningar 5 % och antalet lediga platser 19 % högre i maj än i april. Uppgången i sökandefrekvensen hänförde sig nästan uteslutande till den kvinnliga avdelningen. Ökningen i platstillgången var väsentligt större för manlig arbetskraft (24 %) än för kvinnlig (13 %). Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 91 i maj mot 103 i april (manlig arbetskraft 113 och 138, kvinnlig arbetskraft 64 och 63). Inom enbart industri och byggnadsverksamhet var motsvarande jämförelsetal 97 och 124.

Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under redovisningsmånaden i runt tal 69 500 platser med manliga och 35 200 med kvinnliga sökande eller sammanlagt 104 700 platser, vilket i jämförelse med tillsättningsresultatet för april innebär en ökning med i genomsnitt 18 600 eller 22 %. Stegringen var större för den manliga avdelningen (25 %) än för den kvinnliga (16 %). Över hälften av arbetstillfällena för kvinnor var av tillfällig art med högst en veckas varaktighet och förekom talrikast inom husligt arbete och restaurangfacket. Kortvariga anställningar för manlig arbetskraft utgjorde ungefär en tredjedel och redovisades huvudsakligen inom stuveri- och diversearbete samt i fråga om musiker. — Antalet tillsatta platser på 100 lediga var 62 i maj och 61 i april. (Tab. 1—5.)

I samverkan mellan arbetsförmedlingar på olika orter i landet tillsattes under maj 10 349 platser, av vilka 7 768 med manliga och 2 581 med kvinnliga sökande.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsstatistik var antalet inom den egentliga industrin *anställda* arbetare 0,2 % lägre i maj än i april 1949. Antalet manliga arbetare var oförändrat, under det att antalet kvinnliga minskade med 1,0 %. De *i arbete varande* arbetarnas antal minskade med 0,3 %.

De senast tillgängliga preliminära siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden visar, att 2,7 % av de rapporterande förbundens medlemmar var arbetslösa vid månadsskiftet april/maj mot 3,6 en månad tidigare.

Antalet av arbetslöshetsnämnderna vid utgången av maj rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick till 2 224, vilket innebär en minskning under månaden med 1 252 eller 36 %. Hjälpbehovet hade liksom föregående månad den största omfattningen i Västernorrlands län med 526 hjälpsökande, närmast följt av Stockholms stad med 452.

En jämförelse med läget i maj 1948 utvisar, att antalet ansökningar om arbete på 100 lediga platser var högre än året förut, eller 91 mot 73; för enbart industri och byggnadsverksamhet var motsvarande jämförelsetal 97 och 68. En tydlig utjämning mellan tillgång och efterfrågan har här skett. Arbetslösheten inom fackförbunden visade likaledes någon ökning och utgjorde, såsom förut nämnts, 2,7 % vid månadsskiftet april/maj mot 2,3 % ett år tidigare. Antalet hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna var 328 (17,3 %) flera än i slutet av maj 1948.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt av upplysningar från arbetsförmedlingar och företag lämnas här nedan en översikt över förhållandena under maj månad inom olika områden av näringslivet.

Även om *jordbrukets* behov av stadigvarande arbetskraft minskat, sedan vårflyttningarna avslutats under april, kvarstod dock vid maj månads utgång ett ganska stort antal lediga platser. Den väsentliga efterfrågan gällde emellertid tillfälliga arbetare till vårbruket samt till betgallringen. Vårbruket förlöpte under i allmänhet gynnsamma förhållanden. Tillgången på arbetskraft till betgallringen, som började vid månadens mitt, syntes från början relativt god, trots att betarealen utökats i år. Liksom tidigare erhöll betdistrikten erforderligt tillskott från andra delar av landet, bl. a. från Kronobergs län men även från Mellansverige och Norrland. Den regniga, varma väderleken under månadens senare del försvårade dock arbetet och medförde ökat behov av betfolk. Genom propaganda av olika slag och genom utnyttjande av till buds stående reserver, bl. a. skolungdom, lyckades man så småningom täcka det huvudsakliga behovet. Vissa lokala svårigheter kvarstod dock ännu vid månadsskiftet.

Inom *skogsbruket* var efterfrågan på arbetskraft fortfarande av ganska ringa omfattning men ökade mot månadens slut, särskilt i de norra delarna av landet, sedan sommardrivningarna av massaved och brännved påbörjats, varvid vana skogsarbetare kunde placeras. Flottningarna och virkessorteringarna kom nu i full gång och gav sysselsättning i stor utsträckning åt tidigare tillfälligt friställd arbetskraft. Antalet vid arbetsförmedlingarna lediganmälda platser steg från 3 100 i april till 5 500 i maj, av vilka cirka 4 000 kunde tillsättas. Omsättningen var betydligt mindre än i fjol vid samma tid, då de lediga platserna uppgick till 13 800.

På de *industriella* arbetsområdena var läget i stort sett oförändrat. Brist på arbetskraft rådde sålunda alltjämt inom flertalet näringsgrenar, en brist som ytterligare markerades av att en del industriarbetare särskilt inom metall- och maskinindustrin under sommarhalvåret söker få arbete utomhus. Ökad sysselsättning uppvisade vissa säsongbetonade verksamhetsområden såsom cementvarufabriker, tegelbruk, sågverk och hyvlerier, byggnadssnickerifabriker, kvarnar, mejerier och margarinfabriker samt bryggerier. En obetydlig nedgång i sysselsättningen sedan april märktes för flertalet till metallindustrin hörande branscher, men denna belöpte sig till i genomsnitt endast en procent. Bristen på kompetenta yrkesarbetare kvarstod, främst till

verkstadsindustrin. Avsättningssvårigheter inom trähusfabrikationen och möbeltillverkningen medförde på vissa håll ytterligare korttidspermitteringar. Stort underskott på såväl fackarbetare som okvalificerad arbetskraft förelåg liksom tidigare inom textil- och beklädnadsindustrin. En tendens till återhållsamhet i fråga om nyrekrytering kunde emellertid iakttagas vid mindre företag.

Inom *byggnadsverksamheten* ökade sysselsättningen under månaden för samtliga fack, särskilt för målare och murare, under det att byggnadsträarbetare och rörarbetare ännu hade mer eller mindre känning av arbetslöshet. Enligt preliminära rapporter till arbetsmarknadsstyrelsen från byggnadsfackföreningar i städer med över 30 000 invånare var vid utgången av maj månad 2,8 % av medlemmarna inom yrkesgrupperna byggnadsträarbetare, murare, målare och byggnadsgrovarbetare arbetslösa mot 7,4 % vid utgången av april och 2,5 % vid utgången av maj 1948. (Vid mitten av juni 1949 var procentsiffran 2,0 mot 1,9 vid motsvarande tidpunkt 1948.)

Inom *sjöfarten* förbättrades läget ytterligare. Arbetstillgången var mycket god men antalet lämpliga sökande mångenstädes otillräckligt. Brist rådde förutom på behörigt befäl även på däcksmanskap. Vid sjömanshusen redovisades under maj sammanlagt 5 877 påmönstringar och 5 335 avmönstringar mot 5 226 och 4 589 en månad tidigare. Motsvarande siffror för maj 1948 var 5 194 och 4 838.

Efterfrågan på personal inom *affärsverksamheten* var väsentligt större än under april, medan antalet sökande minskade något. Framför allt söktes kvinnliga biträden till anställningar inom så gott som samtliga branscher. Livsmedelsbranschens behov av arbetskraft var dock alltjämt dominerande. Efterfrågan på manlig affärspersonal var ringa och gällde huvudsakligen livsmedelsbutiker, där bristen på kunniga biträden fortfarande var stor.

Kontorspersonal efterfrågades i ökad omfattning under maj månad. Samtidigt steg tillgången på sökande i samband med terminsslutet vid utbildningsanstalterna. Efterfrågan avsåg främst kvinnlig personal, såväl kvalificerad som mindre kvalificerad. Den markanta bristen på stenografikunniga svenska och utländska korrespondenter kvarstod oförändrad. Även beträffande manlig kontorspersonal märktes en ökning i tillgången på platser. Huvudsakligen söktes ungdomar i åldern 18—25 år. En stor del av de till förmedlingarna anmälda lediga platserna gällde semestervikariat.

Restauranger och pensionat hade säsongenligt ökat behov av all slags arbetskraft. Svårigheterna att fylla behovet var stora, men den aktuella bristen avhjälptes i viss mån genom att tim- och deltidsanställd personal i stor utsträckning kunde anvisas.

Inom *hälsovård och sjukvård* rådde livlig efterfrågan och knapp tillgång på arbetskraft, särskilt semestervikarier. Bristen var liksom tidigare starkt kännbar, ehuru icke i samma grad som i fjol.

Möjligheterna att anskaffa *hemhjälp* av olika slag hade icke förbättrats. De vid arbetsförmedlingarna anmälda sökandena önskade merendels anställning inom annat arbetsområde än det husliga, närmast restaurangfacket.

V. P.

Byggnadsregleringen. Under månaden meddelades byggnadstillstånd för 5 717 ansökningar med en byggnadskostnad av 159,4 milj. kr. Härav avgjordes 350 ansökningar av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadsstyrelsen samt 5 367 ansökningar av länsarbetsnämnderna. Byggnadskostnaderna för dessa ansökningar uppgick till 43,8 resp. 115,6 milj. kr.

Närmare uppgifter om avgjorda ansökningar om byggnadstillstånd lämnas i tab. 11—13.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet av arbetslöshetsnämnderna rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid maj månads utgång till 2 224, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 1 252. Av de hjälpsökande var 32 (1,4 %) i åldern 16—25 år, 638 (28,7 %) 26—50 år samt 1 554 (69,9 %) över 50 år. Av hela antalet hjälpsökande var 64 (2,9 %) kvinnor. De arbetslösas fördelning efter ålder, yrke och hjälpform inom olika områden framgår av tab. 10.

Under maj månad beviljade arbetsmarknadsstyrelsen statsbidrag till statliga beredskapsarbeten för en beräknad kostnad av 73 800 kr. Hela beloppet avsåg ytterligare kostnader för tidigare beviljade arbeten. Under tiden 1 juli 1948—31 maj 1949 har arbetsmarknadsstyrelsen beviljat statsbidrag till beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 5,1 milj. kr.

Av antalet hjälpsökande vid maj månads utgång åtnjöt 1 927 (86,6 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 1 733 (89,9 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande var 1 736 (78,1 %) hjälpta genom arbete och 191 (8,6 %) genom understöd (inkl. utbildningshjälp).

En summarisk redogörelse för den av arbetsmarknadsstyrelsen bedrivna hjälpverksamheten under maj månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avser sifferuppgifterna förhållandena vid månadens utgång.

Arbetslinjen. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 20 arbetsplatser i arbetsmarknadsstyrelsens regi 298 arbetslösa, vid 45 arbetsplatser i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi 545 arbetslösa och vid en arbetsplats i järnvägsstyrelsens regi 29 arbetslösa. Vid 33 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 234 arbetslösa och vid 148 arkivarbetsplatser 369 arbetslösa inom tekniska och merkantila yrken; 70 personer erhöll musikerhjälp. Dessutom sysselsattes 386 flyktingar vid arkivarbeten, och 14 flyktingar erhöll musikerhjälp. Dessa ingår ej i arbetslöshetsnämndernas månadsrapporter. Detsamma är förhållandet med 170 vid beredskapsarbeten sysselsatta specialarbetare.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 7 städer och 1 landskommun till sammanlagt 91 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 51 var försörjningspliktiga. Under månaden hade 8 städer även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna i de beredskapskurser och yrkesutbildningskurser för arbetslösa, som står under ledning av överstyrelsen för yr-

kesutbildning, var 97 anmälda som hjälpsökande. Av dessa åtnjöt 59 dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Statliga stenbeställningar. Vid de statliga stenbeställningarna sysselsattes 896 genom arbetsmarknadsstyrelsen uttagna stenarbetare, varav 828 i Göteborgs och Bohus samt 68 i Blekinge län. Av samtliga var 135 att anse som fullgod arbetskraft.

Meddelanden från arbetsmarknadsstyrelsen

Sjuksköterskebyråerna under 1948. Inom medicinalstyrelsen, som utövar överinseendet över de godkända sjuksköterskebyråerna, har uppgifter sammanställts rörande dessa byråers verksamhet under 1948. Följande godkända sjuksköterskebyråer var i verksamhet: Fredrika Bremerförbundets sjuksköterskebyråer i Stockholm, Linköping, Umeå, Jönköping, Karlstad, Östersund, Falun, Kristianstad, Västerås, Gävle, Eskilstuna, Sundsvall, Luleå, Borås, Röda korsets och Sophiahemmets sjuksköterskebyråer i Stockholm, Södra Sveriges sjuksköterskehems sjuksköterskebyrå i Lund, Uppsala sjuksköterskehems sjuksköterskebyrå i Uppsala, Göteborgs sjuksköterskebyrå i Göteborg, Örebro stads och läns sjuksköterskebyrå i Örebro samt Svea sjuksköterskebyrå i Stockholm.

Vid slutet av året var 12 216 sjuksköterskor inskrivna vid sjuksköterskebyråerna, därav 7 743 anställda å fasta tjänster, 1 782 disponibla för privatvård och vikariat samt 2 691 disponibla för tillfälligt arbete. I sistnämnda antal ingår även pensionerade m. fl. Antalet sjuksköterskor i aktiv tjänst vid 1948 års utgång utgjorde 9 525. Under året hade nytillkommit 854 sköterskor och avgått 263. Antalet under 1948 förmedlade fasta tjänster utgjorde 1406, varjämte 4 184 vikariat och 1 051 privatvårdsanställningar förmedlades. Vidare förmedlades omkring 48 000 kortare sjukbesök.

Åtgärder för partiellt arbetsföras sysselsättande m. m. I anledning av remiss har arbetsmarknadsstyrelsen efter att ha inhämtat yttrande från länsarbetsnämnderna den 13 maj 1949 avgivit utlåtande över kommitténs för partiellt arbetsföra betänkande V beträffande särskilda åtgärder för partiellt arbetsföras sysselsättande m. m. Kommittén har i betänkandet framfört sin principiella inställning till frågan om kvotlagstiftning, dvs. åläggande för eller åtagande av arbetsgivare att anställa en viss kvot partiellt arbetsföra samt reserverande av och företrädesrätt till vissa yrken för sådan arbetskraft. Styrelsen anser i likhet med kommittén, att en kvotlagstiftning, med hänsyn till de olägenheter och den ojämna verkan densamma skulle

medföra, icke för närvarande kan förordas, men vill samtidigt betona, att en förutsättning för att arbetsvårdsorganisationen genom frivilliga överenskommelser skall kunna nå tillfredsställande resultat är att en personalförstärkning inom arbetsvården äger rum. Mot kommitténs åsikt om svårigheterna att reservera vissa yrken för partiellt arbetsföra har styrelsen heller intet att erinra. I fråga om den föreslagna företrädesrätten till anställning som affärsföreståndare och biträden vid av kommunala bolag eller stiftelser upprättade kioskföretag vill styrelsen understryka, att denna företrädesrätt bör gälla endast under förutsättning att de partiellt arbetsföra i övrig besitter lika goda kvalifikationer som övriga sökande. Beträffande de förslag, som kommittén framlagt om avvägning av bidrag och förmåner från socialförsäkring och socialvård under olika former av arbetsvård och sysselsättning, har styrelsen i princip intet att erinra utan understryker att vid utbetalande av respektive bidrag största möjliga hänsyn bör tagas till vederbörandes vårdsituation, så att icke eventuella avdrag avskräcker från ökade prestationer. Styrelsen kan icke ansluta sig till det framlagda förslaget om tillsättande av en till arbetsmarknadsstyrelsen knuten särskild delegation för arbetsvårdsfrågor utan har för avsikt att tillkalla särskilda experter och sakkunniga representerande de myndigheter och intresseorganisationer, som kommittén föreslagit i detta sammanhang, med undantag av Arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen och Tjänstemännens centralorganisation, vilka redan nu är representerade i arbetsmarknadsstyrelsen.

Kungl. Maj:ts kungörelse angående vissa åtgärder vid arbetslöshet

Den 27 maj utfärdades kunglig kungörelse angående vissa statliga och statsunderstödda åtgärder vid arbetslöshet, vilken träder i kraft den 1 juli 1949. Samtidigt upphör kungörelsen den 30 juni 1934 angående statlig och statsunderstödd hjälpverksamhet vid arbetslöshet att gälla.

Avsikten med den nya arbetslöshetskungörelsen har icke varit att införa några nya principer för hjälpverksamheten. Överarbetningen av den äldre kungörelsen har — även om vissa i och för sig betydelsefulla justeringar vidtagits — närmast varit av formell natur. Syftet har i första hand varit att ur hjälpkungörelsen rensa bort föråldrade författningsbestämmelser samt att till *en* författning samla nu gällande regler för verksamheten.

Under den tid 1934 års kungörelse (den s. k. hjälpkungörelsen) varit i kraft har stora förändringar vidtagits på ifrågavarande område. De s. k. reservarbetena har efter hand övergivits och ersatts med statliga och stats-

kommunala beredskapsarbeten med avtalsenliga löner. Nya hjälpformer, arkivarbeten och musikerhjälp, har tillkommit, statens bidrag till kommunernas arbetslöshetskostnader utgår enligt ändrade grunder etc. Den genomgripande omgestaltningen av verksamheten har icke medfört motsvarande ändringar i hjälpkungörelsen. Därav följde att en rad stadganden — som i verkligheten satts ur kraft genom föreskrifter, vilka icke utformats författningsmässigt — kvarstod i denna som formellt gällande. Det är uppenbart, att detta förhållande medförde olägenheter icke minst för de organ, som har att lokalt handlägga arbetslöshetsfrågorna.

Vid överarbetningen av hjälpkungörelsen har det, som förut sagts, befunnits ändamålsenligt utbyta vissa detaljföreskrifter mot andra, som ansetts mera lämpliga, samt i vissa avseenden komplettera gällande bestämmelser. I det följande lämnas en kortfattad redogörelse för de stadganden, som i sakligt avseende avviker från vad som hittills varit gällande.

Organisationen. Genom lagen den 30 juni 1944 om arbetslöshetsnämnd upphävdes de paragrafer i hjälpkungörelsen, som behandlade den lokala organisationen. Ifrågavarande stadganden upptogs i stället i den samtidigt utfärdade kungörelsen med tillämpningsföreskrifter till nyssnämnda lag. Då det nu gällt att så långt som möjligt sammanföra gällande bestämmelser, har föreskrifterna om organisationen återförts till den grundläggande författningen, varigenom kungörelsen med tillämpningsföreskrifter till lagen om arbetslöshetsnämnd ej längre äger giltighet. Det är dock att märka, att lagen om arbetslöshetsnämnd — enligt vilken Kungl. Maj:t kan ålägga kommun att inrätta arbetslöshetsnämnd — alltjämt är gällande.

I ett nytillkommet stadgande ges arbetsmarknadsstyrelsen befogenhet att i den utsträckning så befinnes lämpligt uppdraga åt länsarbetsnämnd att handlägga ärenden och utöva styrelsen tillkommande beslutanderätt enligt arbetslöshetskungörelsen. Stadgandet syftar till att de fördelar, som en decentralisering stundom medför, skall kunna utnyttjas inom hjälpverksamheten.

Behörighetsföreskrifterna rörande arbetslöshetsnämnd har i vissa avseenden reviderats. Tidigare gällde härvidlag, att den som på grund av arbetslöshet var föremål för hjälpverksamhet eller som åtnjöt fattigvård icke kunde vara ordförande, ledamot eller suppleant i särskild arbetslöshetsnämnd. Stadgandet har haft till uppgift att förebygga missbruk vid hjälpverksamhetens bedrivande. Med hänsyn till den kontroll av lokalorganens verksamhet, som numera utövas av länsarbetsnämnderna, är emellertid härvidlag riskerna betydligt mindre än tidigare. Därtill kommer att ifrågavarande behörighetsvillkor saknar motsvarighet i de regler, som gäller för övriga kommunala organ. Kommun äger, om så befinnes lämpligt, uppdraga åt drätselkammare eller kommunalnämnd att fungera som arbetslöshetsnämnd. För ledamotskap i drätselkammare/kommunalnämnd finnes emellertid ingen inskränkning i behörigheten av detta slag. Likaså tillkommer behörighet att tillhöra fattigvårdsstyrelse även den som åtnjuter fattigvård. Med hänsyn

till önskvärdheten av enhetliga bestämmelser i fråga om behörighet att tillhöra kommunala organ och då anledning icke finnes bibehålla särbestämmelser när det gäller arbetslöshetsnämnd, har ifrågavarande stadgande icke intagits i den nya kungörelsen.

I ett nytillkommet stadgande föreskrives, att av kommunen avlönad tjänsteman, som i och för sin befattning är redovisningsskyldig inför arbetslöshetsnämnden, icke må vara ordförande, ledamot eller suppleant i samma nämnd.

Enligt hjälpkungörelsen kunde ej den som var anställd i kommunens tjänst eller den som åtnjöt fattigvård eller på grund av arbetslöshet var föremål för hjälpverksamhet vara revisor i samma nämnd. De två sistnämnda behörighetsvillkoren har, av samma skäl som här ovan anförts beträffande ledamotskap i arbetslöshetsnämnd, utgått ur kungörelsen. Stadgandet att i kommunens tjänst anställd icke må vara revisor har utbytts mot en föreskrift av innehåll, att vad som i kommunallagarna finnes stadgat om revisorer skall äga motsvarande tillämpning beträffande arbetslöshetsnämnd. Härigenom har även i detta avseende uppnåtts överensstämmelse med de behörighetsvillkor, som gäller för övriga kommunala organ.

Allmänna bestämmelser rörande hjälpverksamheten. Kungörelsens andra kapitel, upptagande allmänna regler för verksamheten, är i huvudsaklig överensstämmelse med innehållet i motsvarande kapitel i den äldre kungörelsen. Vissa justeringar har emellertid vidtagits.

Enligt hjälpkungörelsen kunde hjälp tillkomma endast svensk medborgare eller medborgare tillhörande stat, med vilken överenskommelse träffats om ömsesidighet beträffande hjälpåtgärder vid arbetslöshet. Med hänsyn till det stora antalet utlänningar av olika nationaliteter, som f. n. finns på den svenska arbetsmarknaden, har en uppmjukning av detta stadgande vidtagits. Efter bemyndigande av Kungl. Maj:t äger sålunda arbetsmarknadsstyrelsen nu medgiva, att arbetslöshetshjälp må kunna utgå även till annan utlänning (ev. också till statslös).

Åldersgränsen för erhållande av arbetslöshetshjälp i form av beredskapsarbete har tidigare varit 18 år. Då hinder ju icke möter för den som fyllt 16 år att antaga arbete i öppna arbetsmarknaden, har anledning icke ansetts föreligga att bibehålla 18-årsgränsen. Beträffande unga arbetslösa gäller dock alltid, att arbetslöshetsnämnden noga måste tillse, att hjälp beredes enligt den hjälpform, som i varje särskilt fall är den mest lämpliga. Vid hänvisning till beredskapsarbete måste hänsyn bl. a. tagas till frågan om arbetets och arbetsmiljöns lämplighet för den unge arbetslöse. I detta sammanhang kan nämnas en annan viktig förändring, nämligen att arbetslöshetshjälp (dagunderstöd och ev. hyreshjälp) till deltagare i såsom nybörjarkurs anordnad yrkesutbildningskurs för arbetslösa numera kan utgå redan vid fyllda 15 år.

Hjälpkungörelsen innehöll ett stadgande, enligt vilket arbetsmarknadsstyrelsen, där så prövades lämpligt, kunde bestämma, att endast arbetslösa

tillhörande vissa yrken ägde åtnjuta förmåner enligt kungörelsen. Med stöd av denna föreskrift — som tidigare tillmätts mycket stor betydelse — kunde hela yrkesgrupper avstängas från arbetslöshetshjälp. Stadgandet har icke medtagits i nya kungörelsen. Med den utbyggnad och effektivisering av arbetsförmedlingsverksamheten, som numera ägt rum, kan nämligen de resultat, som man velat uppnå med ifrågavarande stadgande, bättre tillgodoses genom arbetsförmedlande åtgärder.

Enligt hjälpkungörelsen skall som familjeförsörjare anses den som har försörjningsskyldighet mot make eller mot barn eller mot adoptivbarn under 16 år eller som lever i gemensamt bo med och huvudsakligen underhåller föräldrar eller adoptant. Efter att arbetsmarknadsstyrelsen gjort framställning därom har Kungl. Maj:t medgivit viss utvidgning av familjeförsörjarbegreppet. I fortsättningen skall sålunda i vissa fall med äkta makar kunna jämställas man och kvinna, som utan att vara gifta under äktenskapsliknande förhållanden sammanbor. Likaså må den kunna anses vara familjeförsörjare, som sammanbor med och huvudsakligen underhåller minderåriga syskon. Någon definition av familjeförsörjarbegreppet har icke intagits i författningen, då det ansetts ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen att meddela närmare bestämmelser i detta avseende.

Beredskapsarbeten. I kungörelsens tredje kapitel har införts bestämmelserna om statliga och statskommunala beredskapsarbeten. Denna hjälpform — som icke omnämnes i hjälpkungörelsen — har enligt nu rådande ordning ersatt de s. k. reservarbetena.

En bestämmelse i hjälpkungörelsen, enligt vilken det ankom på arbetslöshetsnämnden att hänvisa arbetslösa till reservarbete, saknar motsvarighet i nya kungörelsen. I enlighet med av arbetsmarknadsstyrelsen utfärdade föreskrifter sker uttagningen av arbetskraft till beredskapsarbete numera i samråd mellan arbetsförmedlingen och arbetslöshetsnämnden. Härvid tillkommer det nämnden att bevaka arbetstillfällenas rättvisa fördelning med hänsyn till hjälpbehovet, medan förmedlingen har att tillse, att ingen blir placerad i beredskapsarbete, som kan beredas arbete i öppna marknaden. Genom övergången från reserv- till beredskapsarbeten, vilka utföres på öppna marknaden, har också hjälpkungörelsens föreskrifter angående förfarandet, därest strejk skulle utbryta vid sådant arbete, blivit överflödiga.

Arkivarbeten och musikerhjälp. I fjärde kapitlet — som av förklarliga skäl saknar motsvarighet i hjälpkungörelsen — har sammanförts nu gällande bestämmelser rörande hjälpformerna arkivarbeten och musikerhjälp. (Detaljerade föreskrifter rörande denna verksamhet återfinnes i ett av styrelsen utarbetat cirkulär, benämnt S 1. 1948.)

Särskilda åtgärder i anledning av ungdomsarbetslöshet. De åtgärder, som kan ifrågakomma i anledning av ungdomsarbetslöshet, bör anpassas under särskilt hänsynstagande till det förhållandet, att unga arbetslösa ofta icke

fått fast anknytning till ett yrkesområde. Hjälpverksamheten i här berörda fall måste därför i första hand inriktas på sådan sysselsättning och utbildning, som skapar möjlighet för de arbetslösa att erhålla yrkesbetonat förvärvsarbete. Av betydelse är härvidlag de ordinarie utbildningsanstalternas verksamhet samt de yrkesutbildningskurser för arbetslösa, som drivs av överstyrelsen för yrkesutbildning (kungörelsen den 29 juni 1945 angående yrkesutbildningskurser för arbetslösa). Då det i dagens läge icke kan överblickas, vilka åtgärder utöver de här berörda, som kan visa sig erforderliga för att vid en arbetslöshetskris motverka ungdomsarbetslöshet, har i kungörelsen endast hänvisats till de särskilda bestämmelser, som på förevarande område kan bli utfärdade.

Kontantunderstödsverksamhet. Om kungörelsens sjätte kapitel är endast att säga, att i detta sammanförts de bestämmelser om kontantunderstöd (dagunderstöd och hyreshjälp), som nu är gällande.

Statsbidrag. Som inledningsvis antytts har statsbidragsbestämmelserna undergått genomgripande förändringar sedan tiden för hjälpkungörelsens tillkomst. Nu gällande bestämmelser har sammanförts i kungörelsens sjunde och sista kapitel. Efter att arbetsmarknadsstyrelsen därom gjort framställning, har 1949 års riksdag beslutat att statsbidrag ej längre skall kunna utgå till arbetslöshetsnämnds administrationskostnader. För tiden fr. o. m. den 1 januari 1949 må sålunda arbetslöshetsnämnds kostnader för administration ej inräknas i de kostnader, varpå årskostnadsbidrag beräknas. I överensstämmelse med detta riksdagens beslut har i kungörelsen icke medtagits några bestämmelser om administrationsbidrag.

På arbetsmarknadsstyrelsen ankommer att utfärda erforderliga föreskrifter rörande tillämpningen av arbetslöshetskungörelsen samt till ledning för hjälpverksamheten meddela råd och anvisningar. Inom styrelsen utarbetas därför f. n. nya råd och anvisningar för hjälpverksamheten, som sedermera kommer att tillställas samtliga berörda organ.

H. Gn

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna[1]

Mars 1949

De erkända arbetslöshetskassorna hade vid redovisningsmånadens utgång 1 042 115 medlemmar, varav 858 818 män och 183 297 kvinnor. Under månaden har medlemsantalet ökat med 16 367, varvid antalet män ökat med 14 552 och antalet kvinnor med 1 815.

För samtliga försäkrade i genomsnitt var arbetslöshetsprocenten för mars 1949 4,6 mot 5,2 närmast föregående månad och 4,8 för mars 1948. Arbetslöshetsprocenten för manliga och kvinnliga medlemmar utgjorde resp. 5,0 och 2,9 för mars 1949 mot resp. 5,6 och 3,7 under närmast föregående månad samt 5,2 och 3,0 för mars 1948.

Beräknas arbetslöshetsprocenten för en tolvmånadersperiod, som successivt framflyttas för varje redovisningsmånad, erhålles följande procenttal för samtliga försäkrade i genomsnitt för hela perioden.

Arbetslöshetsprocent:	1948										1949		
	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars
a) under angiven månad .	4·8	4·3	3·1	3·1	3·6	2·8	2·8	2·8	3·2	7·3	6·1	5·2	4·6
b) under en 12-månadersperiod med angiven månad som slutmånad . .	4·2	4·3	4·3	4·4	4·5	4·5	4·5	4·6	4·6	4·4	4·2	4·1	4·1

Antalet understödsdagar under mars 1949 utgjorde 356 297. Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under samma månad till 1 435 962. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, dvs. antalet understödsdagar i procent av antalet arbetslöshetsdagar, var sålunda 24,8 mot 29,9 för närmast föregående månad och 19,1 för mars 1948.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under mars 1949 ett sammanlagt understödsbelopp av 2 817 935 kr, varav 2 266 896 kr såsom daghjälp, 267 545 kr som barntillägg samt 283 494 kr som make- och husföreståndarinnetillägg. I ovan nämnt belopp för utbetalad daghjälp ingår kristillägg med 267 168 kr. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp (kristillägg inräknat) av 6,36 kr, under det att familjetilläggen tillhopa uppgår till 1,55 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde således 7,91 kr. Motsvarande belopp var för närmast föregående månad 6,35, 1,56 och 7,91 kr samt för mars 1948 resp. 5,80, 1,54 och 7,34 kr.

Uppgifter för varje särskild kassa återfinnes i tabellen på nästföljande sida.

[1] En redogörelse för uppläggningen av denna månadsstatistik lämnas i Soc. Medd. årg. 1942, sid. 322 och årg. 1944, sid. 773.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna Mars 1949

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor[2]	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor			Understödda dagar		Utbetalat understöd		
								under månaden		under närmast föreg. mån., kr
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under löpande 12-mån.-per.	antal	i % av antalet arbetslöshetsdagar[3]	totalt, kr	därav familjetillägg, kr	
Beklädnadsarb. . (1935)	38 299	1 478	0·8	3·9	2·7	2 507	28·3	16 341	1 457	14 298
Sadelmak. m. fl. »	5 673	792	2·8	5·8	4·1	1 196	25·2	9 208	1 551	7 782
Stenindustriarb. »	3 989	1 870	9·4	12·8	7·9	4 952	44·1	31 100	8 938	35 978
Handelsanst. m. fl. »	58 452	2 715	0·9	1·6	1·3	5 545	34·0	39 424	5 877	37 165
Sko- o. läderarb. »	12 223	811	1·3	2·8	2·4	1 365	28·1	8 907	1 301	6 949
Träindustriarb.[5] (1936)	57 499	10 729	3·7	5·3	5·5	25 678	39·9	203 710	36 464	288 131
Musikernas m. fl. »	7 539	3 985	10·6	11·3	11·4	2 381	10·0	16 895	2 459	15 438
Lantarbetarnas . »	44 226	19 735	8·9	8·4	5·8	10 842	9·2	68 515	15 820	86 651
Frisörernas . . . »	4 057	177	0·9	1·0	0·7	32	3·0	160	—	430
Livsmedelsarb. . (1937)	36 805	7 062	3·8	4·6	3·9	12 246	28·9	91 595	9 082	95 696
Textilarbetarnas »	46 381	1 795	0·8	1·0	1·5	2 400	22·3	17 180	1 749	18 057
Gjuteriarbetarnas (1938)	12 380	777	1·8	2 0	2·0	1 191	25·5	9 540	1 533	17 885
Gruvindustriarb. »	9 649	1 498	3·1	3·5	3 3	2 191	24·4	14 139	2 728	16 259
Handelstjänstem. (1940)	10 351	380	0·7	0·7	0·6	751	32·9	5 669	1 006	5 021
De kem.-tekn. arb. (1941)	14 316	782	1·1	1·1	1·5	1 528	32·6	10 275	1 376	13 442
Bleck- o. plåtslag. »	3 318	962	5·8	5·8	3 0	2 486	43·1	19 587	3 752	13 920
Försvarsv. civ. pers. »	18 918	1 235	1·3	1·3	1·1	2 598	35·1	19 260	3 879	16 745
Bryggeriarb. . . (1942)	7 193	690	1·9	2·2	1·7	1 268	30·6	8 751	864	8 056
Transportarb.[5] . »	33 509	10 173	6·1	6·6	5·0	17 510	28·7	147 400	29 535	141 589
Metallindustriarb.[5] »	208 642	[4]11 454	1·1	1·8	1·4	17 705	25·8	140 214	20 349	177 666
Bokbinderiarb. . »	11 239	122	0·2	0·6	0·2	180	24·6	1 380	202	2 143
Hotell- o. rest.-anst. »	20 528	3 010	2·9	2·0	2·2	2 665	14·8	18 101	1 375	19 493
Handelsresandenas »	537	15	0·6	—	0·4	48	53·3	276	—	—
Ind.-tjänstem. . . »	53 845	1 510	0·6	0·5	0·5	1 860	20·5	15 612	3 126	11 742
Arbetsledarnas . »	23 378	125	0·1	—	0·2	622	82·9	5 153	1 051	4 399
Fabriksarb.[5] . . (1943)	58 157	13 057	4·5	5·3	5·8	35 664	45·5	241 253	50 898	207 071
Elektrikernas . . »	17 126	1 494	1·7	2 9	1·6	2 518	28·1	16 269	3 564	12 725
Sjöfolkets . . . »	18 154	7 820	8·6	10·0	8·8	5 024	10·7	32 791	2 789	41 857
Målarnas . . . . »	16 237	17 531	21·6	28·0	11·2	34 947	33·2	294 409	58 654	373 139
Väg- o. vattenb.-arb.[5](1944)	15 577	7 417	9·5	10·2	8·4	5 140	11·6	37 161	9 970	57 471
Järnvägsmännens (1945)	27 859	5 580	4·0	4·0	1·9	10 416	31·1	85 246	20 255	103 102
Maskinbefälets . »	2 589	—	—	0·1	—	123	—	472	134	272
Teateranställdas (1946)	331	75	4·5	5·5	5·8	93	20·7	587	85	619
Typografernas . »	13 144	459	0·7	0·8	0·8	1 471	53·4	11 482	1 935	8 857
Byggnadsträarb.[5] (1947)	100 649	89 127	17·7	19·4	15·5	137 865	25·8	1171574	244 724	1166072
Skogs- o. flottn.-arb. (1948)	21 150	12 885	12·2	8·9	20·8	1 289	1·7	8 349	2 557	12 164
Summa	1033919	239327	4·6	5·2	4·1	356 297	24·8	2817935	551 039	3038284

[1] Månadsmedeltal.
[2] = antal veckor, för vilka avgiftsbefrielse meddelats på grund av uppgiven arbetslöshet.
[3] En arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar.
[4] = 5/9 av det för mars och april redovisade antalet arbetslöshetsveckor.
[5] Siffrorna är icke jämförbara med föregående år på grund av vissa överföringar av medlemsgrupper (se Soc. Medd. årg. 1949, sid. 380).

H. Sm

Frånvarofrekvens inom industrin olika veckodagar

För veckan 27 mars—2 april 1949 har socialstyrelsen inhämtat uppgifter om antalet arbetare, som de olika veckodagarna var i arbete hel dag eller endast del av dag[1] eller var frånvarande hel dag. De tillfrågade företagen var med få undantag desamma, som lämnade uppgifter till den för veckan 26 september—2 oktober 1948 utförda undersökningen rörande frånvarofrekvensen.[2] Blanketter för undersökningen utsändes till inalles 274 företag, av vilka 240 insände användbara uppgifter.

I de lämnade sammanställningarna har icke medtagits uppgifter från sådana företag, som på grund av driftsstörningar, oregelbunden skiftgång el. dyl. haft ett varierande antal arbetare i verksamhet de olika veckodagarna.

Ur nedanstående tablå framgår, hur sysselsättningsförhållandena varierat under veckan. Som jämförelse anföres även motsvarande uppgifter från den under 1948 utförda undersökningen.

	Antal arbetare i % av samtliga anställda, vilka var					
	i arbete hel dag		i arbete endast del av dag		frånvarande hel dag	
	1948	1949	1948	1949	1948	1949
Måndag	88·5	89·5	3·3	2·7	8·2	7·8
Tisdag	90·1	91·0	2·7	2·2	7·2	6·8
Onsdag	90·5	90·8	2·6	2·4	6·9	6·8
Torsdag	90·3	90·9	2·8	2·4	6·9	6·7
Fredag	90·4	90·9	2·9	2·5	6·7	6·6
Lördag	82·8	85·2	6·0	4·9	11·2	9·9

Enligt en sammanställning, som uppgjorts för enbart de företag, som lämnat bearbetningsbara uppgifter såväl 1948 som 1949, utgjorde antalet frånvarande män 1948 10,1 % och 1949 8,8 % av hela antalet manliga arbetare. För kvinnorna var motsvarande tal 17,2 resp. 15,5 %.

I efterföljande tabell har för olika industrigrupper inom metall- och textilindustri angivits procenttal för antalet arbetare, som var helt eller delvis i arbete eller var helt frånvarande.

---

[1] På den till företagen utsända blanketten hade angivits, att deltidsanställda helt skulle utesluta ur redovisningen.

[2] Se Sociala Meddelanden årg. 1948, sid. 982.

Antal arbetare i % av antalet anställda, som på olika veckodagar arbetat hel dag eller del av dag eller varit helt frånvarande[1]

Industrigrenar	Sysselsättningskategorier	Antal arbetare på måndagen	Antal arbetare i % av samtliga					
			måndag	tisdag	onsdag	torsdag	fredag	lördag
Män								
Järn-, stål- o. kopparverk	I arbete hel dag	13 978	91·4	92·3	92·4	92·3	92·5	89 2
	» » del av dag	131	0·9	0·8	0·9	0·9	0·7	2·2
	Helt frånvarande	1 179	7·7	6·9	6·7	6·8	6·8	8·6
Mekaniska verkstäder . .	I arbete hel dag	27 046	91·0	92·4	92·2	92·2	92·1	87·4
	» » del av dag	799	2·7	2·0	2·1	2·3	2·5	4·8
	Helt frånvarande	1 877	6·3	5·6	5·7	5·5	5·4	7·8
Skeppsvarv	I arbete hel dag	12 729	88·1	90·0	89·7	90·0	90·7	79·8
	» » del av dag	374	2·6	1·9	2·3	2·3	1·9	8·9
	Helt frånvarande	1 339	9·3	8·1	8·0	7·7	7·4	11·3
Elektroteknisk industri .	I arbete hel dag	7 362	90·5	91·3	91·1	91·4	91·3	87·2
	» » del av dag	197	2·4	2·1	2·4	2·4	2·5	3·8
	Helt frånvarande	577	7·1	6·6	6·5	6·2	6·2	9·0
Ylleindustri	I arbete hel dag	3 404	93·6	94·3	94·4	94·1	94·0	90·8
	» » del av dag	67	.	.	.	.	.	3·2
	Helt frånvarande	166	4·6	4·1	4·1	4·2	4·2	6·0
Bomullsindustri	I arbete hel dag	5 167	92·6	93·6	93·6	93·5	93·4	89·0
	» » del av dag	94	.	.	.	.	.	2·6
	Helt frånvarande	316	5·7	5·2	5·1	5·2	5·3	8·4
Sömnadsindustri	I arbete hel dag	1 369	92·7	94·0	93·5	94·1	94·7	91·5
	» » del av dag	50	.	.	.	.	.	.
	Helt frånvarande	57	.	.	.	.	.	.
Kvinnor								
Järn-, stål- o. kopparverk	I arbete hel dag	215	75·7	75·7	76·6	76·8	76·9	73·0
	» » del av dag	22	.	.	.	.	.	.
	Helt frånvarande	47	.	.	.	.	.	.
Mekaniska verkstäder . .	I arbete hel dag	1 712	82·8	84·0	84·3	84·7	85·5	77·4
	» » del av dag	99	.	5·0	5·2	5·1	5·2	7·0
	Helt frånvarande	257	12·4	11·0	10·5	10·2	9·3	15·6
Elektroteknisk industri .	I arbete hel dag	1 953	85·5	87·6	87·7	87·7	87·4	80·3
	» » del av dag	91	.	.	.	.	.	6·8
	Helt frånvarande	239	10·5	9·7	9·5	9·1	9·5	12·9
Ylleindustri	I arbete hel dag	2 523	84·9	87·6	87·4	87·1	87·4	80·0
	» » del av dag	128	4·3	3·6	3·8	3·4	3·8	5·0
	Helt frånvarande	321	10·8	8·8	8·8	9·5	8·8	15·0
Bomullsindustri	I arbete hel dag	3 506	82·6	84·9	84·5	84·5	84·7	75·6
	» » del av dag	157	3·7	3·0	3·1	3·1	3·5	4·8
	Helt frånvarande	584	13·7	12·1	12·4	12·4	11·8	19·6
Sömnadsindustri	I arbete hel dag	3 776	84·2	87·8	88·0	87·9	87·6	82·7
	» » del av dag	299	6·7	5·7	5·5	5·7	6·0	5·7
	Helt frånvarande	408	9·1	6·5	6 5	6·4	6·4	11·6

[1] Procenttal för grupper med mindre än 100 arbetare har icke beräknats.

A. A-m

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden

A. Arbetsförmedlingsverksamheten[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under maj 1949

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Därav högst 1 veck. varakt.	
Stockholms stad .	15 579	13 376	10 342	9 512	17 524	8 055	25 091	30 900	18 397	13 207	81
Stockholms län .	2 723	3 293	1 791	1 722	3 581	1 167	4 445	6 874	2 958	921	65
Uppsala län . . .	1 995	1 389	986	1 266	1 527	491	3 261	2 916	1 477	258	112
Södermanlands län	2 858	3 117	1 857	1 123	2 051	661	3 981	5 168	2 518	340	77
Östergötlands län .	5 205	4 413	3 286	1 989	3 204	1 311	7 194	7 617	4 597	1 933	94
Jönköpings län . .	2 591	2 224	1 417	1 285	2 254	920	3 876	4 478	2 337	664	87
Kronobergs län . .	2 348	1 881	1 396	808	1 223	554	3 156	3 104	1 950	702	102
Kalmar län . . .	2 765	2 572	1 831	925	1 356	608	3 690	3 928	2 439	721	94
Gotlands län . . .	554	594	386	254	548	192	808	1 142	578	163	71
Blekinge län . . .	1 844	1 375	1 089	1 090	1 310	937	2 934	2 685	2 026	928	109
Kristianstads län .	2 889	2 507	1 679	1 462	2 251	941	4 351	4 758	2 620	675	91
Malmö stad . . .	4 222	3 473	2 945	2 691	3 695	2 375	6 913	7 168	5 320	3 062	96
Malmöhus län i övr.	5 893	6 972	5 656	2 836	3 880	2 221	8 729	10 852	7 877	2 623	80
Hallands län . . .	1 276	1 469	1 084	951	1 704	723	2 227	3 173	1 807	483	70
Göteborgs stad . .	9 582	8 965	7 298	4 481	6 652	3 847	14 063	15 617	11 145	5 894	90
Gbgs o. Boh. län i övr.	1 833	1 660	1 202	723	1 714	557	2 556	3 374	1 759	512	76
Älvsborgs län . .	3 197	2 801	1 788	1 420	2 605	935	4 617	5 406	2 723	516	85
Skaraborgs län . .	2 107	1 897	1 226	1 020	1 731	601	3 127	3 628	1 827	342	86
Värmlands län . .	3 898	3 353	2 470	1 500	2 024	979	5 398	5 377	3 449	1 417	100
Örebro län	3 381	3 270	2 215	1 376	2 367	999	4 757	5 637	3 214	1 175	84
Västmanlands län.	2 324	2 674	1 425	1 263	1 738	793	3 587	4 412	2 218	294	81
Kopparbergs län .	2 715	2 804	1 447	1 110	2 068	751	3 825	4 872	2 198	242	79
Gävleborgs län . .	4 887	4 226	3 602	1 795	2 169	1 474	6 682	6 395	5 076	2 288	104
Västernorrlands län	7 229	4 314	3,689	1 593	1 544	910	8 822	5 858	4 599	1 146	151
Jämtlands län . .	2 189	1 550	1 093	618	1 023	473	2 807	2 573	1 566	172	109
Västerbottens län .	4 002	2 599	2 357	1 263	1 508	799	5 265	4 107	3 156	530	128
Norrbottens län . .	5 845	4 815	3 988	1 690	1 446	929	7 535	6 261	4 917	529	120
Summa maj 1949	**105 931**	**93 583**	**69 545**	**47 766**	**74 697**	**35 203**	**153 697**	**168280**	**104748**	**41 737**	**91**
» april 1949	104 645	75 698	55 796	41 288	66 059	30 318	145 933	141757	86 114	34 879	103
» maj 1948	94 040	109032	69 960	43 974	79 961	34 540	138 014	188993	104500	41 858	73
» » 1947	90 554	122298	68 954	42 968	79 455	34 069	133 522	201753	103023	35 920	66
» » 1946	104 135	112990	73 956	45 656	72 955	35 886	149 791	185945	109842	35 947	81

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kan besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kan de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under maj 1949

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Arb.	Ans.	L. p.	T. p.	Därav 1 v.
Jordbruk o. skogsbruk	10 130	14 813	9 906	413	1 565	1 043	9 998	10 543	16 378	10 949	998
Jordbruk	4 422	7 762	4 714	269	659	504	4 385	4 691	8 421	5 218	188
Trädgårdsskötsel	489	1 748	1 384	142	675	313	540	631	2 423	1 697	356
Fiske	125	49	42	—	—	—	118	125	49	42	—
Skogsbruk	5 094	5 254	3 766	2	231	226	4 955	5 096	5 485	3 992	504
Industri o. hantverk	42 645	37 607	24 379	4 096	10 703	2 167	43 256	46 741	48 310	26 546	710
Malmbr. o. metallind.	7 356	11 096	8 785	418	1 254	802	7 193	7 774	12 350	4 087	29
Jord- o. stenind.	1 421	1 587	964	75	186	63	1 415	1 496	1 773	1 027	10
Träindustri	4 070	2 574	1 500	37	30	7	3 966	4 107	2 604	1 507	31
Pappers- o. graf. ind.	690	1 018	443	250	571	112	861	940	1 589	555	8
Livsmedelsindustri	1 822	1 728	847	815	1 440	389	1 864	2 137	3 168	1 236	95
Textil- o. bekl.-ind.	647	1 051	460	1 866	6 171	1 023	2 298	2 518	7 222	1 488	24
Läder-, hår- o. gummiindustri	1 138	587	301	486	687	200	1 486	1 624	1 274	501	3
Kemisk-teknisk ind.	179	344	210	147	361	68	276	326	705	278	—
Byggnadsverksamhet	25 785	17 569	15 823	2	3	3	23 866	25 787	17 572	15 826	512
Kraft- o. vattenverk	37	53	46	—	—	—	31	37	53	46	3
Samfärdsel	15 717	15 571	14 878	446	369	203	12 343	16 163	15 940	15 081	8 681
Landtransp. Luftfart	8 927	10 581	10 175	217	132	37	5 794	9 144	10 718	10 212	8 481
Sjöfart	6 790	4 990	4 703	229	237	166	6 549	7 019	5 227	4 869	250
Handel	5 382	6 263	4 813	9 499	18 510	9 380	10 027	14 881	24 773	14 193	7 858
Affärsverksamhet	1 571	1 073	497	1 984	3 891	1 149	3 362	3 555	4 464	1 646	177
Lagerarbete	1 720	1 392	1 007	248	443	220	1 505	1 968	1 835	1 227	236
Bank- o. försäkringsv.	89	99	67	18	22	16	96	102	121	88	17
Hotell, rest., storhush.	2 002	3 699	3 242	7 259	14 654	7 995	5 064	9 261	18 353	11 237	7 428
Förvaltn. o. fria yrken	14 753	9 146	7 747	5 280	5 268	2 624	14 920	20 033	14 414	10 371	6 585
Allmän tjänst	548	201	134	15	11	9	546	563	212	143	—
Socialvård	31	33	16	42	155	96	71	73	188	112	2
Tekniska arbetsomr.	3 101	814	338	137	99	49	3 207	3 238	913	387	—
Kontorsarbete	2 227	1 174	667	3 043	3 961	1 543	5 167	5 270	5 135	2 210	43
Undervisning m. m.	606	445	264	801	396	282	1 385	1 407	841	546	60
Konstnärlig verks.	8 240	6 479	6 328	1 242	646	645	4 544	9 482	7 125	6 978	6 480
Hälso- o. sjukvård	189	412	198	1 659	3 682	1 498	1 646	1 848	4 094	1 696	51
Husligt arbete	10	93	91	17 887	31 338	16 365	9 252	17 897	31 431	16 456	11 896
Genomgående yrken, div. arb.	9 292	8 025	6 091	1 234	2 115	1 140	7 463	10 526	10 140	7 231	3 301
Genomgående yrken	3 498	4 421	2 621	1 219	2 081	1 112	3 570	4 717	6 502	3 733	896
Diversearbete	5 794	3 604	3 470	15	34	28	3 893	5 809	3 638	3 498	2 405
Annat arbete	7 813	1 653	1 442	7 251	1 147	783	14 868	15 064	2 800	2 225	1 657
Extra skördehjälp m. m.	552	1 161	1 054	552	1 123	760	1 100	1 104	2 284	1 814	1 655
Elevpraktikarbete	1 099	492	388	76	24	23	1 171	1 175	516	411	2
Utan avsl. utbildn.	6 162	—	—	6 628	—	—	12 597	12 785	—	—	—
Summa	**105 931**	**98 583**	**69 545**	**47 765**	**74 697**	**35 203**	**123 773**	**153696**	**168280**	**104748**	**41 737**
Därav under 18 år	7 606	8 087	4 118	7 280	7 990	3 940	14 735	14 886	16 077	8 058	2 078

Tab. 3. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under maj och april 1949 samt maj 1948

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga maj 1949		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Maj 1949	April 1949	Maj 1948	Maj 1949	April 1949	Maj 1948	Maj 1949	April 1949	Maj 1948	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogsbruk	68	90	37	26	57	35	64	85	37	67	67	67
Jordbruk, trädg.sk. o. fiske	53	72	59	31	60	36	50	69	55	64	61	64
Skogsbruk	97	131	23	·	·	·	93	128	23	72	98	73
Industri o. hantverk	113	151	81	38	38	25	97	124	68	65	20	55
Samfärdsel	101	127	91	121	138	87	101	128	91	96	55	95
Handel	86	105	84	51	58	47	60	69	56	77	51	57
Husligt arbete	·	6	·	57	56	46	57	56	46	98	52	52
Samtliga	**113**	**138**	**86**	**64**	**63**	**55**	**91**	**103**	**73**	**74**	**47**	**62**
Därav under 18 år	94	79	79	91	75	76	93	77	78	51	49	50

Tab. 4. Verksamheten inom vissa yrkesgrupper under maj och april 1949 samt maj 1948

Yrkesgrupper	Ansökningar om arbete			Lediga platser			Tillsatta platser		
	Maj 1949	April 1949	Maj 1948	Maj 1949	April 1949	Maj 1948	Maj 1949	April 1949	Maj 1948
Lantarbetare	4 691	4 690	5 301	8 421	5 513	8 994	5 218	2 507	5 126
Skogsarbetare	5 096	3 978	3 169	5 485	3 108	13 772	3 992	1 997	5 484
Gruvarbetare	199	221	229	319	410	615	145	134	145
Järn- och metallverksarbetare	549	494	549	1 591	1 429	2 478	541	571	494
Gjuteriarbetare	549	493	460	778	652	1 366	318	315	368
Verktygsarbetare	239	194	194	459	456	472	73	72	73
Maskinarbetare	1 389	1 279	1 307	2 263	2 041	3 038	749	687	814
Filare o. maskinuppsättare	474	418	467	527	550	1 027	172	189	258
Övriga metallarbetare	4 375	4 145	3 972	6 413	5 660	8 783	2 089	1 850	2 237
Torvindustriarbetare	164	177	248	364	129	1 143	211	84	727
Stenindustriarbetare	538	643	537	170	199	328	96	143	142
Sågverks- o. trädgårdsarbetare	1 066	1 174	1 040	1 311	1 046	1 233	886	751	633
Pappersmassefabriksarbetare	323	298	271	284	256	478	167	152	242
Pappersbruksarbetare	158	120	109	315	235	419	132	99	164
Kvarnarbetare	81	101	111	50	56	37	29	31	15
Bageri- o. konditoriarbetare	865	1 017	801	1 391	1 084	1 326	387	405	443
Sockerindustriarbetare	179	142	114	33	45	61	15	24	38
Textilarbetare	967	849	805	2 459	2 325	2 987	532	461	528
Beklädnadsarbetare	1 168	1 021	721	3 656	3 503	4 033	637	626	605
Skofabriksarbetare	410	369	287	568	519	723	202	158	248
Byggnadsträarbetare	7 778	9 466	6 686	4 271	3 725	3 843	4 093	3 582	3 574
Murare	1 426	1 523	1 207	1 338	1 099	1 293	1 079	955	1 012
Målare	1 854	4 030	1 416	1 136	797	1 011	769	730	596
Rörarbetare o. elektriska montörer	2 045	2 365	1 386	598	488	580	431	377	374
Byggnadsgrovarbetare	7 709	9 077	6 531	6 681	5 995	6 383	6 128	5 537	5 464
Sjöfolk	7 019	6 605	7 183	5 227	4 288	4 746	4 869	4 063	4 344
Kontorspersonal	5 270	4 784	4 618	5 135	4 093	5 549	2 210	1 672	2 480
Lärare	1 279	968	1 322	789	779	739	501	607	539
Hembiträden	2 778	2 729	2 655	8 949	8 475	10 171	1 480	1 367	1 427
Tillfällig hemhjälp	10 327	9 288	9 576	17 978	16 746	17 942	12 908	11 388	11 697

Tab. 5. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de särskilda arbetsförmedlingarna under maj 1949

A = ansökningar, L = lediga platser, T = tillsatta platser.

Arbetsförmedlingen i	Jordbruk, trädg.-sköts. o. fiske			Skogsbruk			Malmbrytning o. metallindustri			Trä- o. pappersindustri			Byggnadsverksamhet		
	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
Stockholm	103	383	142	18	2	—	1 305	1 839	486	209	540	126	2 463	734	645
Stockholms l.	342	654	355	81	54	38	348	786	193	79	95	25	1 013	815	653
Uppsala l.	165	184	82	30	48	31	183	239	108	53	108	57	542	300	281
Södermanl. l.	206	357	164	48	93	71	595	1 160	380	89	189	67	781	712	620
Östergötl. l.	278	732	474	50	76	55	431	610	197	318	156	70	941	662	637
Jönköpings l.	103	202	68	27	285	272	211	349	148	650	191	122	582	592	476
Kronobergs l.	247	199	98	45	49	34	131	130	63	335	201	109	370	316	264
Kalmar l.	171	501	248	50	183	171	150	212	79	659	189	118	518	563	464
Gotlands l.	57	183	100	8	8	8	16	19	5	2	8	1	124	60	51
Blekinge l.	105	209	126	9	10	8	163	262	136	41	32	13	677	281	273
Kristianst. l.	287	1 083	688	35	9	9	137	139	44	328	116	56	693	357	318
Malmö	325	362	256	9	—	—	291	334	180	75	105	46	503	331	315
Malmöh. l. i ö.	916	3 013	2 477	15	9	3	306	470	168	80	111	52	884	614	525
Hallands l.	156	301	162	17	4	4	88	118	61	23	54	21	369	349	315
Göteborg	89	142	112	6	—	—	543	1 200	207	154	144	55	1 492	1 164	1 088
Gbg Boh. l. i ö.	66	115	65	6	8	6	92	94	47	66	118	35	608	467	441
Älvsborgs l.	206	231	150	56	46	42	360	434	144	138	161	103	923	797	651
Skaraborgs l.	198	439	248	25	27	25	194	200	70	219	138	45	649	478	440
Värmlands l.	196	226	139	275	115	75	294	429	170	155	299	144	952	657	564
Örebro l.	123	259	115	53	44	24	262	496	154	86	88	31	814	804	694
Västmanl. l.	149	270	127	83	66	37	546	1 062	381	58	72	27	603	515	408
Kopparbergs l.	111	178	104	337	461	267	342	863	170	111	167	61	1 028	611	540
Gävleborgs l.	187	211	142	297	196	119	178	360	169	158	160	104	1 077	954	910
Västernorrl. l.	171	122	91	987	1 007	782	306	196	97	518	236	179	2 277	1 174	1 132
Jämtlands l.	146	113	75	364	538	208	53	29	9	62	26	20	1 103	646	624
Västerb. l.	103	76	40	891	590	530	109	101	55	172	189	159	1 594	1 038	1 012
Norrbottens l.	241	148	109	1 274	1 557	1 173	140	219	166	209	300	216	2 207	1 581	1 485
Summa	5 447	10898	6 957	5 096	5 485	3 992	7 774	12350	4 087	5 047	4 193	2 062	25787	17572	15826

	Övriga industrigrupper			Samfärdsel o. handel			Förvaltning o. fria yrken			Sjukvård o. husligt arbete			Annat arbete		
	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
Stockholm	538	1 868	238	8 688	12474	10000	4 771	3 367	1 645	3 794	7 541	3 695	3 201	2 152	1 420
Stockholms l.	149	485	129	393	1 026	378	144	166	46	856	2 034	884	1 040	759	257
Uppsala l.	287	308	121	315	466	180	405	220	135	342	772	284	939	271	198
Södermanl. l.	192	434	102	629	983	593	433	192	91	351	787	278	657	261	152
Östergötl. l.	444	788	236	1 302	1 696	1 232	1 603	965	755	824	1 599	721	1 003	383	220
Jönköpings l.	329	623	202	357	611	253	201	248	162	501	1 115	467	915	262	167
Kronobergs l.	235	410	178	251	329	183	765	634	608	313	642	253	464	194	160
Kalmar l.	192	244	81	593	872	596	252	263	185	325	671	297	780	230	200
Gotlands l.	109	151	85	139	363	208	26	29	17	70	152	55	257	169	48
Blekinge l.	201	169	79	538	636	563	159	166	137	590	712	519	451	208	172
Kristianst. l.	389	482	183	537	962	466	317	190	131	568	986	366	1 060	434	359
Malmö	350	691	264	1 956	1 993	1 728	989	741	642	983	1 697	1 153	1 432	914	736
Malmöh. l. i ö.	685	719	375	1 847	2 328	1 694	486	344	257	848	1 572	781	2 662	1 672	1 545
Hallands l.	284	390	145	406	786	472	93	88	64	276	770	294	515	313	269
Göteborg	552	1 289	285	5 187	5 697	4 900	2 136	1 531	1 211	2 340	3 361	2 444	1 564	1 089	843
Gbg Boh. l. i ö.	537	861	144	380	890	523	194	125	89	257	516	280	350	180	129
Älvsborgs l.	626	1 101	355	528	752	341	439	242	128	506	1 239	537	835	403	272
Skaraborgs l.	280	627	189	329	529	237	264	143	79	403	792	303	566	255	191
Värmlands l.	205	242	126	544	697	345	1 298	1 100	1 020	710	1 194	588	769	418	278
Örebro l.	410	840	283	435	538	258	1 521	1 125	944	514	1 140	530	539	303	181
Västmanl. l.	180	412	194	555	641	330	397	237	152	422	782	314	594	355	248
Kopparbergs l.	111	290	95	348	757	258	253	184	95	524	1 037	411	660	324	197
Gävleborgs l.	248	278	144	1 423	1 427	1 157	1 717	1 535	1 433	736	883	585	661	391	313
Västernorrl. l.	262	205	138	1 714	1 413	1 147	482	179	103	795	974	612	1 310	352	318
Jämtlands l.	45	66	30	253	398	158	152	118	74	292	548	288	337	91	80
Västerb. l.	155	188	120	719	577	402	246	113	84	694	1 002	540	582	233	214
Norrbottens l.	138	84	50	678	872	672	290	169	84	911	1 007	673	1 447	324	289
Summa	8 133	14195	4 571	31044	40718	29274	20033	14414	10371	19745	35525	18152	25590	12940	9 456

B. Sysselsättningen inom industri m. m.

Tab. 6. Sysselsatta arbetare i slutet av maj 1949 i jämförelse med slutet av april 1949 (inom företag med uppgifter vid båda rapporttillfällena)

Näringsgrenar	Antal redovisade företag	Antal i maj 1949 anställda arbetare (exkl. permitterade)			Indextal (april 1949 = 100)[1]				Antal arbetare, i %, som var frånvarande på grund av	
					Anställda arbetare (exkl. permitterade)			I arbete varande arb.		
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a		arbetsbrist	andra orsaker
Malmbrytning o. metallind.	2 011	198 289	15 498	213 787	99·2	98·0	99·1	99·1	0·1	5·7
Gruvor o. anrikningsverk	50	9 443	97	9 540	100·6	·	100·7	100·8	·	4·8
Järn-, stål- o. kopparverk	49	30 148	718	30 866	99·2	96·5	99·1	99·1	·	6·4
Järn- o. stålmanufaktur	375	20 433	2 404	22 837	99·1	99·1	99·1	99·3	0·1	4·9
Mekaniska verkstäder	763	79 957	3 835	83 792	99·1	97·4	99·0	99·0	·	5·5
Reparationsverkstäder	279	6 509	15	6 524	98·9	·	98·8	98·4	·	4·9
Skeppsvarv	76	20 176	2	20 178	99·8	·	99·8	99·1	—	7·5
Elektroteknisk industri	151	20 591	6 232	26 823	98·9	98·1	98·7	99·3	0·1	5·8
Annan metallindustri	268	11 032	2 195	13 227	98·6	97·6	98·4	98·4	0·1	5·5
Jord- o. stenindustri	586	25 686	2 598	28 284	103·7	104·5	103·7	103·8	0·8	3·8
Kolgruvor	12	701	1	702	100·1	·	100·1	99·5	—	8·1
Torvindustri	60	1 022	119	1 141	146·8	·	158·9	165·0	0·5	1·2
Stenindustri	121	3 855	16	3 871	99·7	·	99·9	100·2	0·9	3·1
Kalk- och kritbruk	41	1 854	40	1 894	99·7	·	99·9	97·7	0·2	6·4
Cementfabriker	8	1 567	23	1 590	99·5	·	99·4	99·0	—	3·6
Cementvarufabriker	80	2 128	49	2 177	102·2	·	102·2	102·0	0·5	3·9
Tegelbruk	154	5 656	96	5 752	114·1	·	114·3	114·5	1·4	3·4
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	20	3 322	1 636	4 958	99·3	99·3	99·3	99·2	·	4·3
Glasindustri	67	4 999	601	5 600	97·8	99·3	98·0	98·7	1·2	3·4
Annan jord- o. stenindustri	23	582	17	599	98·5	·	98·5	96·3	3·2	5·0
Träindustri	1 136	40 589	1 206	41 795	101·8	101·9	101·8	101·8	0·7	2·8
Sågverk o. hyvlerier	416	18 354	238	18 592	103·4	123·3	103·6	103·6	0·3	2·8
Låd- o. wallboardfabriker	45	3 811	106	3 917	101·6	·	101·4	101·8	—	3·3
Byggnadssnickerifabriker	174	5 864	65	5 929	102·9	·	102·9	103·2	0·9	2·4
Möbelfabriker	320	8 146	283	8 429	98·5	97·9	98·5	98·4	1·8	2·5
Svarveri- o. skidfabriker	94	2 693	183	2 876	99·4	·	99·2	99·2	0·2	3·5
Annan trävaruindustri	87	1 721	331	2 052	101·4	98·5	100·9	100·4	1·3	2·9
Pappers- o. grafisk ind.	665	49 627	8 765	58 392	100·0	98·6	99·8	99·4	0·1	4·8
Pappersmassefabriker	67	16 729	285	17 014	100·3	96·0	100·2	100·1	0·1	4·2
Pappersbruk o. pappfabr.	72	16 589	2 500	19 089	99·6	98·4	99·4	99·4	0·2	5·1
Papp- o. pappersvaruind.	103	2 305	1 866	4 171	99·9	98·3	99·1	99·0	0·2	3·8
Grafisk industri	423	14 004	4 114	18 118	100·0	99·2	99·8	99·0	·	5·4
Livsmedelsindustri	993	27 855	11 568	39 423	102·3	100·8	101·8	100·9	0·4	6·2
Kvarnar	53	1 513	210	1 723	104·2	103·4	104·1	102·9	0·1	5·1
Bageriindustri	236	5 287	2 387	7 674	101·0	100·8	100·9	100·8	0·3	5·2
Sockerindustri	26	2 813	373	3 186	97·4	101·9	97·9	97·4	—	5·1
Choklad- o. konfektind.	82	1 677	2 755	4 432	100·2	99·5	99·8	99·7	0·3	5·6
Mejeriindustri	85	3 090	367	3 457	104·9	98·9	104·3	103·4	—	6·3
Slakterier o. charkuterier	166	4 949	876	5 825	102·1	102·1	102·1	100·4	0·1	6·3
Fiskber.-anst. o. konservf.	66	1 026	1 330	2 356	98·5	94·0	95·9	95·0	3·9	7·0
Margarinindustri	13	498	217	715	110·9	108·0	110·0	109·9	—	3·8
Bryggerier o. läskedrycksf.	202	5 638	1 314	6 952	105·7	112·1	106·9	104·0	0·1	7·5
Tobaksfabriker	9	533	1 393	1 926	101·9	99·6	100·3	101·1	—	11·6
Annan livsmedelsindustri	55	831	346	1 177	97·5	96·6	97·3	97·2	0·3	4·0

[1] Indextal har ej beräknats för grupper om mindre än 200 arbetare.

TAB. 6 (forts.). SYSSELSATTA ARBETARE I SLUTET AV MAJ 1949

Näringsgrenar	Antal redovisade företag	Antal i maj 1949 anställda arbetare (exkl. permitterade)			Indextal (april 1949 = 100)				Antal arbetare, i %, som var frånvarande på grund av	
					Anställda arbetare (exkl. permitterade)			I arbete varande arb.		
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a		arbetsbrist	andra orsaker
Textil- o. beklädnadsind. .	948	31 298	51 197	82 495	99·0	98·7	98·8	99·0	·	4·8
Ylleindustri	79	6 190	5 882	12 072	99·4	98·7	99·1	99·2	·	4·9
Bomullsindustri	56	9 457	8 282	17 739	98·9	97·9	98·4	98·5	—	6·0
Linne- o. juteindustri . .	11	1 020	1 253	2 273	98·9	98·0	98·4	99·8	—	7·0
Trikåfabriker	143	2 999	7 979	10 978	98·4	97·6	97·8	97·9	·	5·0
Sömnadsindustri	446	5 535	22 255	27 790	99·2	99·1	99·2	99·4	0·1	4·0
Hatt- o. mössfabriker. . .	42	396	1 232	1 628	99·0	97·8	98·1	99·2	—	3·7
Annan hithörande industri	169	5 701	4 314	10 015	98·7	100·3	99·4	99·5	0·1	3·8
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	366	14 979	7 641	22 620	99·1	98·8	99·0	99·0	0·1	4·0
Garverier	33	2 815	243	3 058	99·3	97·6	99·2	99·2	—	4·3
Päls- o. skinnvarufabr. .	84	1 029	946	1 975	97·4	98·1	97·8	97·9	0·6	3·9
Skoindustri	140	4 588	3 043	7 631	99·5	99·3	99·4	99·5	·	3·1
Andra lädervarufabriker .	48	1 124	621	1 745	98·9	98·3	98·6	98·6	—	4·0
Gummivarufabriker . . .	14	4 509	2 552	7 061	99·3	98·8	99·1	98·7	—	5·3
Annan hithörande industri	47	914	236	1 150	97·3	98·3	97·5	98·5	0·1	1·7
Kemisk-teknisk industri .	297	14 096	3 868	17 964	98·6	98·7	98·6	98·5	0·2	6·4
Färg-, olje- o. parfymfabr.	108	3 415	1 180	4 595	99·2	98·5	99·0	98·9	0·3	5·7
Sprängämnesfabriker . .	7	1 208	466	1 674	100·8	100·9	100·8	101·0	—	6·5
Tändsticksfabriker . . .	8	1 309	876	2 185	99·5	98·1	98·9	99·8	—	7·7
Annan kemisk-tekn. ind.	174	8 164	1 346	9 510	97·9	98·5	98·0	97·6	0·2	6·5
Samtl. industrigrupper	**7 000**	**402 419**	**102341**	**504 760**	**100·0**	**99·0**	**99·8**	**99·7**	**0·2**	**5·1**
Statl. verk o. byggnadsarb.	249	49 871	2 028	51 899	103·8	99·5	103·6	103·4	0·8	5·9
Mek. o. elektr. verkstäder	83	11 913	453	12 366	99·6	97·2	99·5	98·2	0·1	8·0
Skeppsvarv	3	3 210	36	3 246	100·5	·	100·5	100·5	—	9·7
Beklädn.-verkst., förråd o. d.	64	976	814	1 790	99·4	100·1	99·7	99·6	—	4·8
Sprängämnesfabriker .	4	456	388	844	101·6	102·4	101·9	102·1	—	7·0
Byggnads- o. anläggn.-arb.	95	33 316	337	33 653	105·9	97·7	105·8	106·0	1·2	4·7

Tab. 7. Förändringen i antalet industriarbetare maj 1948—maj 1949. Indextal (uträknade enligt kedjemetod)

Industrigrupper	1948							1949				
	maj	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj
Malmbrytning o. metallind. .	100·0	99·6	99·6	100·3	101·5	102·6	102·3	102·6	103·1	103·4	102·8	101·9
Jord- och stenindustri . . .	100·0	98·6	95·6	93·1	91·1	90·1	88·0	87·0	86·6	87·1	91·2	94·6
Träindustri	100·0	98·6	97·7	96·8	95·2	94·3	92·1	91·6	93·2	94·8	96·5	98·2
Pappers- o. grafisk industri .	100·0	100·5	101·1	101·2	101·8	101·8	101·3	100·6	100·3	100·4	99·9	99·7
Livsmedelsindustri	100·0	101·7	102·1	102·5	107·2	107·1	99·7	98·1	97·8	98·6	99·4	101·2
Textil- o. beklädnadsind. . .	100·0	97·6	98·4	100·2	101·9	103·1	101·8	102·1	103·1	103·6	102·6	101·4
Läder-, hår- o. gummivaruind.	100·0	97·9	98·5	99·9	100·6	101·8	101·0	100·6	100·3	100·5	99·0	98·0
Kemisk-teknisk industri . .	100·0	99·2	100·6	100·9	99·9	99·6	97·3	97·5	98·7	99·7	98·9	97·5
Samtliga industrigrupper	**100·0**	**99·3**	**99·3**	**99·8**	**100·8**	**101·4**	**100·0**	**99·9**	**100·4**	**100·9**	**100·8**	**100·6**

C. Arbetslösheten inom fackförbunden

Tab. 8. Arbetslösheten inom fackförbunden den 30 april 1949

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. .	135	36 036	29 293	227	0·6	184	36 642	238	0·6
Bleck- o. plåtslagareförb.	64	3 317	12	71	2·1	—	3 354	133	4·0
Bokbindareförbundet . .	66	11 437	6 576	30	0·3	5	11 383	24	0·2
Bryggeriindustriarb.-förb.	117	7 835	1 657	101	1·3	32	7 804	126	1·6
Byggnadsarbetareförb. .	564	98 041	486	8 688	8·9	162	100 417	12 187	12·1
Grovarbetare		45 665	486	2 712	5·9	162	46 750	4 545	9·7
Träarbetare		38 885	—	5 025	12·9	—	40 053	6 460	16·1
Rörarbetare		18 521	—	951	7·0	—	18 614	1 182	8·7
De förenade förbunden .	66	14 567	4 061	135	0 9	69	14 833	161	1·1
Elektrikerförbundet . . .	142	15 866	4	257	1·6	1	16 664	270	1·6
Fabriksarbetareförbundet	500	54 869	10 109	1 257	2·3	227	56 505	1 950	3·5
Byggnadsämnesind.-arb.	258	16 858	1 097	523	3·1	31	16 745	912	5·4
Glasbruksarbetare . . .	46	4 976	371	40	0·8	10	4 868	30	0·6
Sockerfabriksarbetare .	19	3 951	559	173	4·4	55	4 043	285	7·0
Tändsticksarbetare . .	6	1 517	585	6	0·4	—	1 509	6	0·4
Övriga arbetare . . .	176	27 572	7 497	515	1·9	131	29 340	717	2·4
Gjutareförbundet	130	11 839	79	101	0·9	3	11 446	132	1·2
Gruvindustriarbetareförb.	63	10 240	116	174	1·7	7	10 195	176	1·7
Handelsarbetareförb. . .	279	63 141	26 345	522	0·8	160	62 905	491	0·8
Kommunalarbetareförb. .	492	76 765	30 117	622	0·8	394	77 768	994	1·3
Lantarbetareförbundet .	814	46 572	2 980	2 514	5·4	1 409	46 677	3 441	7·4
Litografförbundet . . .	23	3 353	163	13	0·4	1	3 798	12	0·3
Livsmedelsarbetareförb. .	142	36 553	10 125	908	2·5	366	36 867	1 019	2·8
Metallindustriarb.-förb. .	339	211 248	15 431	2 566	1·2	268	206 362	2 387	1·2
Järnbruksarbetare . .	56	39 018	1 276	254	0·7	19	38 421	241	0·6
Verkstadsarbetare . . .	283	172 235	14 155	2 312	1·3	249	167 941	2 146	1·3
Murareförbundet	184	12 926	—	1 022	7·9	—	13 271	2 332	17·6
Målareförbundet [1] . . .	219	10 197	—	1 621	15·9	—	17 136	2 986	17·4
Pappersindustriarb.-förb.	137	39 504	2 362	431	1·1	90	39 845	417	1·0
Sadelm.- o. tapetseraref. .	76	5 762	1 473	152	2·6	39	5 779	130	2·2
Sko- o. läderindustriarb.-f.	78	12 560	4 702	61	0·5	16	12 535	85	0·7
Stenindustriarbetareförb.	138	5 299	2	160	3·0	—	5 504	314	5·7
Textilarbetareförbundet .	118	46 965	24 359	272	0·6	149	46 766	242	0·5
Tobaksindustriarb.-förb. .	9	1 924	1 413	27	1·4	—	1 974	49	2·5
Transportarbetareförb. .	249	38 878	4 038	1 513	3·9	71	39 094	1 800	4·6
Träindustriarbetareförb.	556	55 950	1 198	1 593	2·8	87	56 885	1 682	3·0
Typografförbundet . . .	108	13 143	437	34	0·3	—	13 125	55	0·4
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	259	14 472	—	1 004	6·9	—	15 379	1 181	7·7
Summa	6 067	959 259	177 538	26 076	2·7	3 740	970 913	35 014	3·6

[1] Aprilsiffrorna preliminära.

Tab. 9. Antal arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet 30/4 1948—30/4 1949

Fackförbund	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	31/1	28/2	31/3	30/4
Beklädnadsarbetareförb.	0·2	0·2	0·4	2·8	0·4	0·8	0·2	0·2	1·5	0·6	0·5	0·6	0·6
Bleck- och plåtslagareförb.	0·9	0·6	0 6	0·5	0·5	0·6	0·5	0 6	3 2	3·5	3·2	4·0	2·1
Bokbindareförbundet	0·3	0·3	0·3	0·2	0·3	0·1	0·1	0·1	0·3	0·4	0·3	0·2	0·3
Bryggeriindustriarbetareförb.	1·2	0·8	0·8	0·8	1·0	1·3	2·0	1·6	1·7	1·7	1·7	1·6	1·3
Byggnadsarbetareförb.										12·7	13·2	12·1	8·9
Grovarbetare[1]	4·1	2·7	2·8	2·5	2·2	2·9	3·7	5·4	15·0	11·2	10·5	9·7	5·9
Träarbetare[2]	11·6	7·7	7·6	5·4	6·4	7·1	8·2	10·4	23·6	16·2	18·4	16·1	12·9
Rörarbetare[3]	·	·	·	·	·	·	·	·	·	4·6	6·9	8·7	7·0
De förenade förbunden	0·5	0·4	0·5	0·5	0·4	0·4	0·4	0·5	0 7	1·0	0 9	1·1	0·9
Elektrikerförbundet	1·2	0·8	0·9	0·6	0·6	0·6	0·5	0·5	1·0	1·2	1·5	1·6	1·6
Fabriksarbetareförb.[4]										4·1	3·8	3·5	2·3
Byggnadsämnesind.-arbetare	2·5	1·2	1·5	1·6	1·0	1·1	1·5	2·6	7·2	5·5	6·4	5·4	3·1
Glasbruksarbetare	0·7	0·4	1·6	1·7	1·0	0·7	0·8	0·7	1·2	1·8	0·8	0·6	0·8
Sockerfabriksarbetare	3·0	2·8	3·9	1·7	1·5	1·8	1·0	1·1	7·2	9·8	9·1	7·0	4·4
Tändsticksarbetare	0·1	0·1	—	0·1	0·1	0·2	0·3	0·3	0·7	0·5	0·5	0·4	0·4
Övriga	1·3	1·0	1·8	2·2	1·3	1·2	1·0	1·5	4·0	2·9	2·3	2·4	1·9
Gjutareförbundet	1·2	1·2	1·1	1·3	1·1	1·0	0·8	0·9	1·5	1·2	1·1	1·2	0·9
Gruvindustriarbetareförb.	1·6	1·4	1·5	1·7	1·5	1·6	1·6	1·8	2·3	1·9	1·8	1·7	1·7
Handelsarbetareförb.	0·8	0·8	0·7	0·7	0·7	0·9	0·7	0·9	1·0	0·9	0·9	0·8	0·8
Kommunalarbetareförb.	0·9	0·5	1·4	1·8	1·1	1·0	1·2	1·3	2·4	1·7	1·4	1·3	0·8
Lantarbetareförbundet	4·6	3·3	4·0	4·2	3·8	3·8	3·4	6·7	11·3	8·4	8·5	7·4	5·4
Litografförbundet	0·5	0·5	0·5	0·6	0·6	0·5	0·4	0·4	0·4	0·4	0·4	0 3	0·4
Livsmedelsarbetareförb.	2·8	2·3	2·4	2·1	2·0	2·0	2·0	2·1	2·3	3·0	3·1	2·8	2·5
Metallindustriarbetareförb.	1·8	1·3	1·4	1·4	1·3	1·3	1·1	1·2	1·6	1·6	1·1	1·2	1·2
Järnbruksarbetare	1·0	0·9	0·9	0·9	0·9	0·8	0·8	0·7	0·9	0·7	0·6	0·6	0·7
Verkstadsarbetare	1·9	1·4	1·5	1·5	1·4	1·4	1·2	1·3	1·8	1·8	1·3	1·3	1·3
Murareförbundet	8·6	4·9	5·1	4·4	4·4	5·3	9·0	15·2	27·9	24·0	22·2	17·6	7·9
Målareförbundet	7·2	2·8	2·7	1·8	1·7	3·1	5·9	6·6	41·5	23·4	22·0	17·4	15·9
Pappersindustriarbetareförb.	0·9	0·8	1·0	1·1	0·8	0·8	0 6	0·7	0·7	1·0	0 9	1·0	1·1
Sadelm.- o. tapetserareförb.	2·1	1·4	1·7	2·9	2·9	1·3	1·2	0·9	2·1	3·7	2·9	2·2	2·6
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	0·3	0·3	0·5	0·9	0·2	0·3	0·2	0·2	0·7	0·6	0 6	0·7	0·5
Stenindustriarbetareförb.	2·8	2·9	2·3	2·0	1·7	2·1	2·5	3·8	9·1	9·3	5·9	5·7	3·0
Textilarbetareförbundet	0·6	0·7	0·7	0·7	0·6	0·7	0·5	0·4	0·8	0·6	0·5	0·5	0 6
Tobaksindustriarbetareförb.	1·2	1·2	2·0	2·7	2·5	1·0	1·8	1·6	1·3	1·3	2·8	2·5	1·4
Transportarbetareförb.	3·1	3·2	3·0	3·3	3·0	3·0	3·0	3·0	5·4	4·7	5 1	4·6	3·9
Träindustriarbetareförb.[5]	1·6	1·3	1·9	1·6	1·4	1·4	1·3	2·0	4·6	3·5	2·9	3·0	2·8
Typografförbundet	0·5	0·3	0·2	0·3	0·5	0·3	0·6	0·7	0·7	0·6	0·5	0·4	0·3
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	4·0	3·8	3·2	2·7	2·7	2·8	4·2	7 3	10·4	8·3	6·9	7·7	6·9
Summa	2·3	1·7	1·9	1·9	1·7	1·8	1·9	2·5	5·4	4·1	4·0	3·6	2·7

[1] Under 1948 byggnadsindustriarbetare tillhörande Grov- o. fabriksarbetareförbundet.
[2] Under 1948 Byggnadsträarbetareförbundet.
[3] Ingår 1948 i Metallindustriarbetareförbundet. Uppgift om arbetslösheten saknas.
[4] Under 1948 Grov- o. fabriksarbetareförbundet utom byggnadsindustriarbetare (se not 1).
[5] Inklusive f. d. Sågverksarbetareförbundet.

D. Hjälpsökande arbetslösa

Tab. 10. Av arbetslöshetsnämnderna rapporterade hjälpsökande arbetslösa

Månad m. m.	Städer med över 100 000 inv.	Göteborgs o. Bohus län (utom Göteborgs stad)	Västernorrlands län	Norrbottens län	Riket i övrigt	Hela riket
a) Hela antalet hjälpsökande arbetslösa 31/5 1948—31/5 1949						
1948						
Maj	472	175	413	285	551	1 896
Juni	391	169	307	136	415	1 418
Juli	367	185	185	82	361	1 180
Augusti	374	189	163	65	368	1 159
September	418	199	170	88	391	1 266
Oktober	495	208	216	146	451	1 516
November	623	221	410	438	657	2 349
December	807	253	566	552	789	2 967
1949						
Januari	1 221	314	702	629	1 132	3 998
Februari	1 578	361	933	530	1 236	4 638
Mars	1 546	296	949	506	1 119	4 416
April	1 051	274	822	476	853	3 476
Maj	658	233	526	241	566	2 224
b) De hjälpsökandes fördelning efter ålder, yrke och hjälpform 31/5 1949						
Ålder						
16—25 år	11	—	3	3	15	32
26—50 »	170	52	153	98	165	638
över 50 »	477	181	370	140	386	1 554
Yrke						
Jordbruk och skogsbruk	12	—	40	24	18	94
Industri och hantverk	153	215	322	144	316	1 150
stenindustri	5	198	1	1	45	250
sågverksindustri	1	—	73	14	28	116
byggnadsverksamhet	110	15	181	122	184	612
Landtransport	42	1	36	7	13	99
Sjöfart	12	1	—	—	4	17
Handel	133	—	9	2	20	164
Förvaltning, arbetsledning o. fria yrken	262	—	5	—	68	335
Hälsovård och sjukvård	4	—	—	—	2	6
Husligt arbete	2	—	—	—	—	2
Diversearbete m. m.	38	16	114	64	125	357
Hjälpform						
Hela antalet hjälpta	591	225	423	199	489	1 927
Statligt beredskapsarbete	27	182	369	160	134	872
i arbetsmarknadsstyrelsens regi	27	—	40	97	134	298
i annan myndighets regi	—	182	329	63	—	574
Statskommunalt beredskapsarbete	74	26	36	28	70	234
Arkivarbete och musikerhjälp	344	1	10	—	84	[1] 439
Kommunalt arbete utan statsbidrag	—	10	7	—	174	191
Dagunderstöd	75	5	—	—	11	91
Kommunalt understöd	2	—	—	—	1	3
Utbildningshjälp	69	1	1	11	15	97

[1] Härtill kommer 400 flyktingar i dessa hjälpformer.

E. Byggnadstillstånd [1]

Tab. 11. Under januari—maj 1949 avgjorda ansökningar, fördelade efter byggnadsarbetets art. Antal ansökningar och byggnadskostnader i milj. kr

Byggnadsarbetets art	Beviljade ansökningar						Avslagna ansökningar		
	Antal			Byggnadskostnad			Byggnadskostnad		
	Beslut av			Beslut av			Beslut av		
	Kungl. Maj:t eller AMS	Lan	S:a	Kungl. Maj:t eller AMS	Lan	S:a	Kungl. Maj:t eller AMS	Lan	S:a
Bostadshus (inkl. personalbostäder) . .	92	12 418	12 510	7·4	444·2	451·6	5·3	41·1	46·4
Enfamiljshus	33	8 805	8 838	1·4	164·8	166·2	0·5	20·7	21·2
Tvåfamiljshus	*23*	*1 595*	*1 618*	*2·0*	*35 8*	*37·8*	*0·7*	*6·1*	*6·8*
Flerfamiljshus	14	1 008	1 022	1·7	213·6	215·3	2·7	7·5	10·2
Bostadshus komb. med affärs- o. kontorslokaler	2	280	282	1·6	25·8	27·4	1·3	5·3	6·6
Pensionärshem	1	23	24	*0·0*	*3·1*	*3·1*	—	*0·2*	*0·2*
Övriga bostäder	19	707	726	0·7	1·1	1·8	0·1	1·3	1·4
Byggnader för jordbruk, skogsbruk o. fiske	2	3 478	3 480	0·2	31·2	31·4	—	2·2	2·2
Industribyggnader	413	921	1 334	96·3	5·3	101·6	53·3	2·3	55·6
Malmbrytning o. metallindustri . . .	169	·	·	56·9	·	·	12·4	·	·
Jord- o. stenindustri	27	·	·	2·5	·	·	3·3	·	·
Träindustri	42	·	·	4·0	·	·	4·2	·	·
Pappers- o. grafisk industri	51	·	·	11·8	·	·	2·7	·	·
Livsmedelsindustri	43	·	·	8·9	·	·	17·3	·	·
Textil- o. beklädnadsindustri	82	·	·	7·2	·	·	5·3	·	·
Läder-, hår- o. gummivaruindustri . .	11	·	·	1·0	·	·	1·6	·	·
Kemisk-teknisk industri	85	·	·	3·1	·	·	0·6	·	·
Byggnader för småindustri o. hantverk	1	·	·	0·9	·	·	5·6	·	·
Byggnader för byggnadsindustri . . .	2	·	·	—	·	·	0·3	·	·
Kraft- o. belysningsverk	52	36	88	224·2	0·3	224·5	7·2	0·0	7·2
Byggnader för samfärdsel	125	332	457	43·2	1·0	44·2	21·3	1·6	22·9
Byggnader för handel	100	602	702	12·1	3·8	15·9	41·7	2·9	44·6
Byggnader för förvaltning, sociala ändamål m. m.	102	196	298	24·3	2·1	26·4	61·0	0·8	61·8
Skolor, kyrkor, övriga samlingslokaler m. m.	228	508	736	51·1	3·2	54·3	34·3	3·6	37·9
Vägar o. gator, vatten o. avlopp m. m.	494	490	984	49·2	3·3	52·5	40·3	0·8	41·1
Militära arbeten	28	7	35	10·6	0·0	10·6	—	—	—
S:a januari—maj 1949	**1 636**	**18 988**	**20 624**	**518·6**	**494·4**	**1 013·0**	**264·4**	**55·3**	**319·7**
S:a maj 1949	350	5 367	5 717	43·8	115·6	159·4	63·8	12·5	76·3

[1] Statistiken omfattar fr. o. m. 1/7 1948 *dels* av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) avgjorda ansökningar *om* särskilt byggnadstillstånd, *dels* av länsarbetsnämnderna (Lan) avgjorda ansökningar om tillstånd att påbörja bostadsbyggen, byggnader och anläggningar för jordbruk, skogsbruk och fiske samt vissa smärre arbeten. Före 1/7 1948 omfattade av länsarbetsnämnderna avgjorda ansökningar endast s. k. tremannabyggen (tillstånd att påbörja smärre arbeten). Samtliga övriga ansökningar avgjordes av central myndighet.

Tab. 12. Under juni 1948—maj 1949 beviljade ansökningar. Byggnadskostnad i milj. kr

	Bostadshus		Industribyggnader		Övriga byggnadsarbeten		Samtliga		
								Byggnadskostnad	
	Antal	Byggnadskostnad	Antal	Byggnadskostnad	Antal	Byggnadskostnad	Antal	Totalt	därav för beslut av Lan
1948									
Juni	4 579	98·9	248	11·3	2 252	41·1	7 079	151·3	10·5
Juli	2 025	28·3	318	17·1	1 246	93·1	3 589	138·5	18·5
Augusti	2 465	39·9	285	21·5	1 299	43·2	4 049	104·6	43·9
September	3 216	125·5	444	34·2	1 475	82·8	5 135	242·5	130·6
Oktober	1 987	168·4	399	19·3	1 162	58·6	3 548	246·3	168·9
November	1 220	86·9	305	11·6	820	28·2	2 345	126·7	89·4
December	850	72·9	188	10·3	483	28·6	1 521	111·8	73·7
1949									
Januari	839	43·2	271	25·7	798	170·2	1 908	239·1	48·5
Februari	2 221	133·7	265	29·0	1 163	38·0	3 649	200·7	148·1
Mars	2 806	82·7	301	20·5	1 583	80·2	4 690	183·4	93·2
April	2 835	84·8	257	16·8	1 568	133·8	4 660	235·4	94·0
Maj	3 809	107·2	240	9·6	1 668	42·6	5 717	159·4	115·6
Jan.—Maj 1949	**12 510**	**451·6**	**1 334**	**101·6**	**6 780**	**459·8**	**20 624**	**1 018·0**	**494·4**
» 1948	13 277	310·6	1 129	56·8	6 964	179·6	21 370	547·0	35·9

Tab. 13. Antal bostadslägenheter i under januari—maj 1949 beviljade nybyggnadsföretag samt golvyta för bostadsändamål

Ortstyp	Hela antalet bostadslägenheter	därav lägenheter om					Golvyta i 1 000-tal m²
		högst 1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 el. flera rum och kök	
Orter med bostadsbyggnadskvot	**11 034**	**1 671**	**4 730**	**3 166**	**1 073**	**394**	**768·3**
Över 100 000 inv.	2 995	276	1 609	867	190	53	206·4
30 000—100 000 inv.	2 104	404	931	520	197	52	143·5
3 000—30 000 inv.	5 418	890	2 040	1 591	627	270	382·6
200—3 000 inv.	517	101	150	188	59	19	35·8
Övriga orter	**5 146**	**592**	**1 102**	**1 655**	**1 191**	**606**	**416·8**
3 000—30 000 inv.	196	13	120	38	22	3	13·9
200—3 000 inv.	2 446	304	490	843	535	274	197·9
Egentlig landsbygd	2 504	275	492	774	634	329	205·0
Januari—Maj 1949	**16 180**	**2 263**	**5 832**	**4 821**	**2 264**	**1 000**	**1 185·1**
» 1948	12 153	2 377	3 479	3 361	2 301	635	904·8
Maj 1949	3 673	316	791	1 366	794	406	297·6

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1940—1949

Tab. 14. Arbetsförmedling och arbetslöshet

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal[1] A	Medeltal[1] B
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser													
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	162	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	176	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	131	147
1943	137	133	114	109	99	93	89	90	93	109	129	150	112	131
1944	164	157	139	121	103	96	90	92	95	106	118	129	118	136
1945	131	132	128	116	106	103	93	89	91	97	102	106	108	131
1946	117	103	96	84	81	79	80	80	82	86	88	87	89	116
1947	96	92	85	77	66	66	68	70	78	84	92	98	81	111
1948	109	101	92	84	73	77	74	77	85	88	97	107	89	118
1949	123	119	117	103	91									
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemsantalet)													
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8	
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	11·3	
1942	13·6	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	7·5	
1943	8·6	7·5	6·4	6·1	4·4	4·4	3·9	3·6	3·5	4·5	5·8	9·6	5·7	
1944	8·5	8·0	7·2	5·5	3·7	3·2	2·9	2·8	2·9	3·3	4·2	7·2	4·9	
1945	6·5	6·2	5·9	4·5	3·8	3·5	3·2	3·1	3·0	3·2	3·9	6·7	4·5	
1946	5·5	5·4	4·5	3·2	2·2	2·1	2·2	2·1	2·0	2·2	2·8	4·9	3·2	
1947	4·2	5·1	4·3	2·7	1·8	1·8	1·7	1·6	1·6	1·7	2·4	4·5	2·8	
1948	4·4	4·2	3·8	2·8	1·7	1·9	1·9	1·7	1·8	1·9	2·5	5·4	2·8	
1949	4·1	4·0	3·3	2·7										
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa[2]													
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367	
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219	
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	12 306	
1943	9 992	9 569	8 550	7 206	6 247	5 253	4 571	4 410	4 600	5 434	7 462	11 676	7 081	
1944	15 845	17 548	17 272	15 660	11 797	8 790	7 313	6 790	6 828	7 494	8 674	11 044	11 255	
1945	12 088	12 862	13 521	12 044	10 021	7 924	5 966	5 406	5 409	5 842	6 757	7 296	8 761	
1946	8 829	8 564	8 118	6 534	4 594	3 487	2 704	2 308	2 430	2 782	3 557	4 084	4 833	
1947	5 035	5 279	4 829	3 464	2 087	1 576	1 183	1 067	1 148	1 464	2 278	2 916	2 694	
1948	3 992	4 612	4 240	2 937	1 896	1 418	1 180	1 159	1 266	1 516	2 349	2 967	2 461	
1949	3 998	4 638	4 416	3 476	2 224									

[1] I fråga om antalet ansökningar om arbete på 100 lediga platser anges två årsmedeltal, av vilka A-talet är ett aritmetiskt medeltal av månadstalen, medan B-talet avser antalet ansökningar om arbete under hela året i förhållande till under året *nyanmälda* lediga platser.

[2] För tiden januari—juni 1940 ingår i antalet hjälpsökande vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna.

Litteraturöversikt

(11 maj—10 juni 1949)

Socialstyrelsens bibliotek hålles öppet för allmänheten kl 10—15; sommarmånaderna kl 10—14 (lördagar 9—13)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen [1]

Allmänna sociala frågor

MARNELL, G. Straff eller vård? Tidskrift för kriminalvård 1949, nr 1.

POLITZ, A., & SIMMONS, W. An attempt to get the »not at homes» into the sample without callbacks. Journal of the American statistical association mars 1949.

Europeiskt statistikermöte i Genève 14—18 mars 1949. Kommersiella meddelanden 1949, nr 4.

Sverige

BOSÆUS, B. Regionplanering — ett nytt arbetsområde för statsvetare. Meddelanden från statsvetenskapliga intresseförbundet 1949, nr 3.

HANSSON, JOHAN. Socialutgifterna i Sverige. Samtid och framtid 1949, nr 6.

LINDBLAD, E. Social bild. Sv. socialvårdsförbundets tidskrift 1949, nr 2.

NYQVIST, L. Politiska och sociala följder av den nya kommunindelningsreformen. Landskommunernas tidskrift 1949, nr 5.

TUFVASSON, K. Välfärdsarbetet i hamnarna. Nautisk tidskrift 1949, nr 5.

Indien

A decade of labour legislation in India 1937—1948. International labour review april 1949.

Schweiz

ZWINGLI, U. Die Berechnung des schweizerischen Volkseinkommens und ihr Erkenntniswert. Schweizerische Zeitschrift für Volkswirtschaft und Statistik 1949, nr 2.

Österrike

WINKLER, W. Statistik in Österreich vor hundert Jahren. Statistische Vierteljahresschrift 1949, nr 1.

Arbetarskydd

HOFSTEN, E. v. Förmän och arbetstrivsel. Fackföreningsrörelsen 1949, nr 19/20.

WOHLFART, G. I vissa yrken på mekanisk väg uppkommande nervskador — en lucka i yrkessjukdomslagen. Sv. läkartidningen 1949, nr 20.

Finland

JÄRVENPÄÄ, A. E. Yrkesinspektionen 60 år. Social tidskrift 1949, nr 3/4.

Italien

FRIBERG, L. Yrkeshygienen i Italien. Sv. läkartidningen 1949, nr 19.

Arbetslön och arbetstid

PIGOU, A. C. Mill and the wages fund. The economic journal juni 1949.

Sverige

ALRUTZ, S. Facklig lönediskussion. Industria 1949, nr 5 B.

BERGMAN, R. Sjukdom som orsak till frånvaro från arbetet. Affärsekonomi 1949, nr 9.

HÄGGMARK, S. Lantarbetarlönen i lönestatistiken. Lantmannen 1949, nr 22.

Amerikas förenta stater

DAVID, LILY M. Salaries of social workers in Michigan, 1948. Monthly labor review april 1949.

Tyskland

DISSINGER, A. Die Urlaubsfrage in der privaten Wirtschaft der Westzonen seit 1945. Recht der Arbeit 1949, nr 5.

Arbetsmarknad och arbetslöshet

SIEGFRIED, A. Introduction à l'étude du rôle de l'ouvrier qualifié dans l'industrie moderne et de la crise de recrutement des ouvriers de métier. Les cahiers du musée social 1949, nr 1.

The I. L. O. manpower programme. International labour review april 1949.

Danmark

KALLESTRUP, L. R. Arbejdsanvisningens placering i samfundet. Socialt tidsskrift 1949, nr 4.

Storbritannien

ÅKERMAN, G. Den engelska arbetslöshetsfilosofien. Samtid och framtid 1949, nr 6.

Tyskland

HAMANN, ERNA. Die Situation der Frauenarbeit. Arbeitsblatt 1949, nr 4.

[1] I denna avdelning tidigare upptagna artiklar finns införda i ett särskilt kortregister, som är tillgängligt i socialstyrelsens bibliotek.

Befolkningsfrågor

CHANDRA SEKAR, C, & DEMING, W. E. On a method of estimating birth and death rates and the extent of registration. Journal of the American statistical association mars 1949.

Sverige

GRABÖ, P. Flytta eller stanna? RLF-tidningen 1949, nr 19.

Amerikas förenta stater

CENTERS, R. Marital selection and occupational strata. The American journal of sociology 1949, nr 6.

GLICK, P. Family life and full employment. The American journal of sociology 1949, nr 6.

Tyskland

BARTELS, HILDEGARD. Grösse und Ursachen des Bevölkerungszuwachses im Vereinigten Wirtschaftsgebiet. Wirtschaft und Statistik 1949, nr 1.

Bostadsförhållanden och samhällsplanering

CRANE, J. L. Governments and the homes of the people. Housing and town and country planning 1949, nr 2.

Sverige

BARDEL, B. Hur skall det gå med våra stadsdelscentra? Plan 1949, nr 1.

DANNESKIOLD-SAMSÖE, O. Jordbruksplaneringen och samhällsplaneringen. Plan 1949, nr 1.

HOFSTEN, BIRGITTA v. Ungdomens bostadsfråga. Sv. stadsförbundets tidskrift 1949, nr 4.

MALMBERG, Å. Kommunerna och näringslivets lokalisering. Plan 1949, nr 1.

SÖDERBERG, T. De bostadssociala. En ekonomisk idékritik. Svensk tidskrift 1949, nr 4.

Vidgad rätt till expropriation. Politisk tidskrift 1949, nr 5.

Danmark

DANÖ, S. Det nuværende og det fremtidige boligbehov. Nationalökonomisk tidsskrift 1949, nr 1/2.

Finland

MODEEN, G. Fastighetskostnader och hyresnivå. Ekonomiska samfundets tidskrift 1949, nr 1.

Italien

NEUMANN, K. Fanfani-planen. Vi hyresgäster 1949, nr 5.

Tyskland

KAMPFFMEYER, H. Wohnungsbau und Arbeitspolitik. Arbeitsblatt 1949, nr 4.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter

DAHLANDER, G. Hur fackfederationen splittrades. Skogsindustriarbetaren 1949, nr 10.

Sverige

A[DLERS], Å. SACO-upptåget i Stockholm. Kommunaltjänstemännens tidskrift 1949, nr 5.

LARSSON, MATTS. Arbetsgivareföreningen och tjänstemannarörelsen. Tjänstemannarörelsen 1949, nr 4.

LINDEN, G. Förslag till ny föreningslag. Från departement och nämnder 1949, nr 9.

OLDMARK, I. SACO [Sveriges akademikers centralorganisation]. Vår stad 1949, nr 4.

SANDELL, S. Några fakta om arbetsgivareföreningen. Tjänstemannarörelsen 1949, nr 4.

Frankrike

RAFFALOVICH, O. La conclusion des conventions collectives de travail. Revue française du travail 1949, nr 1/2.

Israel

LUNDBERG, Y. Fackföreningsrörelsen i Israel. Fackföreningsrörelsen 1949, nr 21/22.

Norge

HEGNA, T. Et halvt hundreår. [Landsorganisasjonen i Norge 50 år.] Fri fagbevegelse 1949, nr 5.

Hälso- och sjukvård

Sverige

BEIJBOM, G. Folktandvårdens organisation. Sveriges landstings tidskrift 1949, nr 2.

ECKERBERG, P. Sinnesslövårdens omorganisation. Sv. socialvårdsförbundets tidskrift 1949, nr 2.

MONTAN, K. Vanföreanstalterna — hörnstenar inom invalidvården. Sv. socialvårds tidning 1949, nr 5.

Chile

SARBOURG, J. La médecine préventive au Chili. Les cahiers du musée social 1949, nr 2/3.

Storbritannien

LIAN, O. Den engelska hälsovården. Social-medicinsk tidskrift 1949, nr 5.

Jordbruks- och egnahemsfrågor

Sverige

HOLST, N. Skogsbrukets mekanisering. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1949, nr 5.

J[ERSTE]DT, S. Ett steg närmare föreningsjordbruken. Lantarbetaren 1949, nr 22/23.

MÅNSSON, N. C. En hushållningssällskapets egen försöksgård. Hushållningssällskapens tidskrift 1949, nr 2.

SWEDBORG, E. Översikt av det svenska fiskets utveckling under senare tid. Jordbruksekonomiska uppgifter 1949, nr 5.

Amerikas förenta stater

HOLMSTRÖM, S. Något om mjölkproduktionen i USA. Mjölkpropagandan 1949, nr 5.

KNUTSSON, G. Jordförbättring och undervisning — stora uppgifter för USA:s jordbruk. Lantmannen 1949, nr 20.

Kooperation

Kooperativa förbundet. Omgestaltare av samhället, instrument för freden. Vi 1949, nr 20.

Sverige

Kartellernas fiende nr 1 fyller 50 år. Signalen 1949, nr 21.

Norge

Den kooperative byggeproduksjon i Norge. Fri fagbevegelse 1949, nr 5.

Kristidsfrågor

Sverige

NILSSON, GÖSTA. Varför blev elransoneringen förlängd på fem år? Från departement och nämnder 1949, nr 8.

Nykterhetsfrågan

HAMMARGREN, S. Antabus vid alkoholism. Hygienisk revy 1949, nr 5.

Sverige

SJÖVALL, H. Trafikfylleristen och döden. Sv. läkartidningen 1949, nr 19.

SÖDERSTRÖM, B. Alkoholen som personalproblem inom industrin. Affärsekonomi 1949, nr 9.

THUNBERG, I. T. Från skamstocken till motboken och Antabus. Politisk tidskrift 1949, nr 5.

Priser, levnadskostnader, konsumtion

BJÖRK, MARIANNE E. Kvalitetsforskning och konsumentupplysning. Metallarbetaren 1949, nr 21/22.

HELLSTRÖM, S. Levnadskostnader och prisutveckling. Lantarbetaren 1949, nr 20/21.

SAMUELSON, P. A. International factor-price equalisation once again. The economic journal juni 1949.

TÖRNQVIST, L. The effect of a change in exchange rates on price indices. Economic review 1949, nr 1.

VALORINTA, O. Arbetarens ansvar för lönens användning. Industritidningen 1949, nr 3/4.

Sverige

CAVALLI, H. Dyrortsproblemet. Politisk tidskrift 1949, nr 5.

GRABÖ, P. Jordbrukets andel i levnadskostnaderna 13,5 procent. Lantmannen 1949, nr 23.

HILBERT, E. Samhällsinflytande över priserna. Lantarbetaren 1949, nr 19.

KLARIN, B. De kollektiva tvätteriernas ekonomi och prispolitik. Sv. stadsförbundets tidskrift 1949, nr 4.

MÖLLERYD, A. W. Ägg — ett reportage om stora och små hönserier och äggproduktionens ekonomiska förutsättningar. Lantarbetaren 1949, nr 20/21.

Amerikas förenta stater

HUMES, HELEN M. Family income and expenditures in 1947. Monthly labor review april 1949.

KUMBLAD, J. V. USA på 30 dagar: Kostym och skor för veckolön. Skogsindustriarbetaren 1949, nr 10.

STILLE, R. Keedoozle. [Automatbutiken i Memphis, USA.] Kooperatören 1949, nr 7/8.

TROLLE, U. AF. Grosshandeln i amerikansk distribution. Svensk handel 1949, nr 8/9.

Trend of sales of consumers' durable goods. Survey of current business 1949, nr 4.

Storbritannien

ALLEN, R. G. D. Wholesale prices, 1938—48. The economic journal juni 1949.

Socialförsäkring

BOJE, A. Börnetilskud. Socialpolitisk forenings medlemsblad 1948, nr 4.

Sverige

BERGSTRÖM, B. Folkpension och privatpensionering. Sv. bryggeritidskrift 1949, nr 5.

PERSSON, KONRAD. Den nya lagstiftningen om folkpensionering m. m. Sv. läkartidningen 1949, nr 21.

Några synpunkter rörande frågan om gift pensionsberättigad må anses såsom ogift. Folkpensioneringen 1949, nr 3.

Promemoria angående sjukkontrollens ordnande. Sv. sjukkasse-tidning 1949, nr 5.

Amerikas förenta stater

COLN, G. Omkring »Social Security» i De Forenede Stater. Socialt tidsskrift 1949, nr 3.

Belgien

WATILLON, L. La sécurité sociale des travailleurs migrants. Revue du travail 1949, nr 4.

Frankrike

La sécurité sociale et l'enfance. Revue française du travail 1949, nr 1/2.

Norge

WOLD, K. G. Folketrygden. Sosialt arbeid 1949, nr 4.

Stortingsmeldingen om folketrygden. Kommunalt tidsskrift 1949, nr 3/4.

Tyskland

SCHIECKEL. Der gegenwärtige Stand der Reform der deutschen Sozialversicherung und ihre Aufgabe. Recht der Arbeit 1949, nr 4.

Socialvård

Sverige

BEXELIUS, E. Daghemmens betydelse för samhället. Barnavård och ungdomsskydd 1949, nr 2.

CARLSON, MARGIT. Aktuella frågor rörande fosterbarnsvården. Barnavård och ungdomsskydd 1949, nr 2.

ECKERBERG, P. Vårdbehov och vårdmöjligheter. Tiden 1949, nr 5.

EKHOLM, H. Skolpsykologer och psykisk barnavård. Folkskollärarnas tidning 1949, nr 23.

HASSELROT, BRITA. Ändrade bestämmelser för de avgiftsfria resorna. Barnavård och ungdomsskydd 1949, nr 2.

INGHE, G., BERGGREN, A., & LO-JOHANSSON, I. Åldrandets problem i debatt. Vi 1949, nr 23/24.
LINDSTRÖM, F. Sysselsättning och vård på ålderdomshem. Sv. socialvårds tidning 1949, nr 5.
LO-JOHANSSON, I. Ålderdomshemmens sabotörer. Vi 1949, nr 21.
SOCIALSTYRELSEN. En lagstiftning till reglering av barns förflyttning från fosterhem erforderlig. Sv. socialvårds tidning 1949, nr 5.
WOLLMER, ELSA. Ökade möjligheter att skydda barn mot olämpliga förflyttningar från fosterhem. Barnavård och ungdomsskydd 1949, nr 2.

Danmark

CHRISTIANSEN, A. Retsvirkninger af offentlig hjælp i Danmark. Kommunalt tidsskrift 1949, nr 3/4.

Frankrike

BARBIZET, JEAN. Enfance délinquante 1948. Les cahiers du musée social 1949, nr 2/3.

Storbritannien

HAMRIN, GRETA. Den åldrande människan i nutidens samhälle. Sv. läkartidningen 1949, nr 21.
— Inför åldringarnas tidevarv. Sv. socialvårdsförbundets tidskrift 1949, nr 2.

Ut- och invandring

Israel

Trettio års invandringssiffror. Judisk krönika 1949, nr 11/12.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur

AKTIEBOLAGET VIN- & SPRITCENTRALEN JÄMTE DOTTERBOLAG.
Förvaltnings- och revisionsberättelser för år 1948. Sthlm 1949.

BELGIEN. Institut national de statistique.
Annuaire statistique de la Belgique et du Congo belge. Tome 69. Brux. 1949.
(Ministère des affaires économiques et des classes moyennes.)

DANMARK. Fællesforeningen for Danmarks brugsforeninger.
Brugsforeningsstatistik. Beretning 20 (1947). Khvn 1948.
— Den af socialministeriet under 4. nov. 1939 nedsatte dövekommission.
Betænkning. Khvn 1949.
— Dansk arbejdsgiverforening.
Haandbog. 1949/50. Khvn 1949.
— Direktören for sygekassevæsenet.
Beretning. 1947. Khvn 1949.
— Forsikringsrådet.
Beretning. 1947: 2. Khvn 1949.
— Det statistiske departement.
Statistisk tabelværk. Række 5. Khvn 1949.
Litra D: Nr 68. Danmarks vareindførsel og -udførsel i aaret 1947.
Statistiske meddelelser. Række 4. Khvn 1949.
Bd 136: H. 1. Industriel produktionsstatistik 1947.
— Statsboligfonden.
Beretning og regnskab. 26 (1948). Khvn 1949.

FINLAND. Finlands banks institut för ekonomisk forskning.
Publikationer. Hfors 1949.
Ser. A: 8. Ekonomiska utredningar 1948.
— Folkpensionsanstalten.
Årsberättelse. 11 (1948). Hfors 1949.

FÖRENTA NATIONERNA. Department of economic affairs.
Economic survey of Europe in 1948. Geneva 1949. (Publ. 1949: 2. E. 1.)

HESSELVIK, L. Respiratory infections among children in day nurseries. Sthlm 1949.
(Acta pædiatrica. Suppl. 74.) Akad. avh.
HÖJER, J. A. Hälsovård och läkarvård i går — i dag — i morgon. Sthlm 1949.

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
La sécurité dans les fabriques. Institutions, législation et pratique. P. 1. Organisation sur le plan national et international. P. 2. Législation. Genève 1949.

INTERNATIONELLA ARBETSKONFERENSEN.
32nd session, Geneva, 1949.
Report. Geneva 1949.
1. Report of the Director-general.
11 (2). Migration for employment.
12. Partial revision of 4 conventions adopted by the 28th (maritime) session of the Conference, Seattle, 1946.

JACQUEMYNS, G. Les budgets familiaux d'ouvriers et d'employés 1947—48. Brux. 1949. (Institut universitaire d'information sociale et économique.)
JENSEN, ORLA. Social services in Denmark. Copenh. 1948. (Danish information handbooks. Det danske selskab.)
KARLBOM, T. Blodprov på arbetsglädje. Sthlm 1949.

KOMMUNALA HANDBÖCKER. Sthlm 1949.
1. Kommunalkalender.
Stockholms kommunalkalender. 43 (1949).

KONJUNKTURINSTITUTET.
Meddelanden. Sthlm 1949.
Ser. B: 10. Ekonomiska utredningar våren 1949.

KOOPERATIVA FÖRBUNDET.
Förvaltningsrådets, styrelsens och revisorernas berättelser 1948. Sthlm 1949.
MARTZ, HELEN E. Citizen participation in government. A study of county welfare boards. Wash. 1948.

NORDISKA STATISTISKA MÖTEN.
Det 18:de nordiske statistiske möde i Reykjavik 24.—25. juni 1948. Udg. af Hagstofa Islands. Reykjav. 1948.

NORGE.
Norges officielle statistikk. Rekke 10. Oslo 1949.
178. Statistiske oversikter 1948.
179. Sunnhetstilstanden og medisinalforholdene 1945 og sammendragstabeller 1941—45.
180. Norges industri. Produksjonsstatistikk 1946.

PARTIELLT ARBETSFÖRAS PROBLEM. En översikt över kommitténs för partiellt arbetsföra förslag. Sthlm 1949.

PERSONUNDERSÖGELSER i straffesager. Khvn 1949. (Socialpolitisk forenings småskrifter. 7.)

RIKSFÖRSÄKRINGSANSTALTEN.
Yrkesinspektionens verksamhet år 1947. Sthlm 1948.

SELECTED TECHNIQUES of statistical analysis for scientific and industrial research and production and management engineering. Ed. by *Ch. Eisenhart* ... New York & Lond. 1947.

SKATTEBETALARNAS FÖRENING.
Meddelande. Sthlm 1948—49.
106. *Nordlund, Greta.* Ekonomisk hemtvätt.
107. Skattebetalarnas förening 1948.

SOCIAL ÅRSBOK 1948. Samhällets vårdproblem. Utg. av Centralförbundet för socialt arbete. Sthlm 1949.

SOCIALSTYRELSEN.
Allmänna bostadsräkningen 1939. [Sthlm 1949. Stencil.]

STATENS KOMMITTÉ FÖR BYGGNADSFORSKNING.
Building research in Sweden. A brief survey. By *B. Blomgren & S. Rosenström.* Sthlm 1949.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1949. Sthlm 1949.
16. Promemoria över preliminär utredning rörande befälsrekryteringen inom försvaret. (Fö.)
17. Betänkande med förslag till lag om registrerade föreningar m. m. Avg. d. 12 april 1949. (Ju.)

SVENSKA ARBETSGIVAREFÖRENINGEN.
Styrelse- och revisionsberättelser för 1948. Sthlm 1949.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1949.
Ekonomiska och ideella föreningar.
Kooperativ verksamhet åren 1945 och 1946. Av Kungl. Socialstyrelsen.
Finanser.
Kommunernas finanser år 1946. 1. Städer, köpingar, municipalsamhällen och landsting. Av Statistiska centralbyrån.
Rusdrycksförsäljningen m. m. år 1947. Av Kungl. Kontrollstyrelsen.
Hälso- och sjukvård.
Det civila veterinärväsendet år 1946. Av Kungl. Veterinärstyrelsen.
Inkomst och förmögenhet.
Skattetaxeringarna samt inkomstfördelningen inom yrkesgrupper taxeringsåret 1948. Av Statistiska centralbyrån.
Socialstatistik.
Lönestatistisk årsbok för Sverige 1947. Utg. av Kungl. Socialstyrelsen.

TJÄNSTEMÄNNENS CENTRALORGANISATION.
Skriftserie. Sthlm 1949.
1. Lika arbete — lika lön.

WAAGENSEN, B., & RUBIN, JENNY. Kollektivhuset og dets forudsætninger. Khvn 1949.

WALD, A. Sequential analysis. New York & Lond. 1947 (1948).

ÅBO. Åbo akademi.
Acta. Åbo 1949.
Mathematica et physica. 16.

Nytillkommen tidskrift

Wirtschaft und Statistik. Hrsg.: Statistisches Amt des Vereinigten Wirtschaftsgebietes. Jahrg. 1 (1949). Wiesbaden-Beibrich.

Recension

Höjer, Karl J.: Social Welfare in Sweden. Published by the Swedish Institute. Stockholm 1949. Kr 6,50. 154 sid.

Bland de utländska besökarna till vårt land kunde man redan före kriget urskilja en ganska stor grupp, som icke ville nöja sig med ytliga turistintryck utan som verkligen ville lära sig något om det land de besökte. Dessa kvalificerade turister, som särskilt ofta intresserar sig för de sociala frågorna, är nu flera än någonsin, och därtill kommer de som önskar bedriva allvarliga studier om Sverige, antingen vid besök här eller i sitt hemland.

Behovet av engelskspråkig litteratur för dessa utlänningar har nu äntligen börjat täckas. Bland viktigare litteratur om Sverige på engelska, som utkommit på sistone, kan nämnas *Sweden past and present,* (ny upplaga 1948), *Introduction to Sweden* (1949), *Facts about Sweden* (ny upplaga 1949) samt *Design in Sweden today* (1949). Denna litteratur har nu fått ett värdefullt tillskott genom att Karl J. Höjer omarbetat den tidigare på svenska utgivna boken,

Den svenska socialpolitiken, till en engelsk, f. ö. amerika-engelsk, version.

Boken ger ungefär så mycket, som man kan föreställa sig, att den icke alltför specialiserade utlänningen vill ha reda på. Den inledes med en allmän översikt över socialpolitikens bakgrund och målsättning, varpå vidtar en ganska utförlig redogörelse för arbetsmarknadsfrågor, kollektivavtalsförhandlingar, arbetarskyddslagstiftning m. m. Sedan redogöres för bostadspolitiken, hälso- och sjukvården, socialförsäkringens olika grenar, barna- och ungdomsvården, nykterhetsvården m. m.

Vid ett studium av boken inställer sig den reflexionen, att böcker av detta slag bör författas av personer, som arbetar på eget ansvar, och ej av ämbetsverk. I det senare fallet uppstår ofelbart ett fulländningsmani, som leder till att boken aldrig blir färdig, då den behövs. Även Höjers bok har blivit litet för ämbetsverksbetonad, men det är icke hans fel, att det har tagit alldeles för lång tid att få den färdig. På en del punkter har texten aktualiserats, men de viktiga förslagen om obligatorisk arbetslöshetsförsäkring och om den öppna läkarvården har icke kommit med alls. Om de allmänna barnbidragen heter det, att de »skall» utgå med 260 kr per år — de började dock utbetalas för ett och ett halvt år sedan.

En detaljgranskning av boken ger anledning till en del randanteckningar, bland vilka må återges följande.

Finansieringen av de olika sociala åtgärderna borde ha belysts i ett sammanhang. Det är karakteristiskt för Sverige, att socialpolitiken till övervägande del betalas med hjälp av allmänna skattemedel och ej med individuella bidrag eller arbetsgivarbidrag som i de flesta andra länder.

Penningbelopp är angivna i kronor och i en not säges att 1 dollar = 3,6 kr. Bortsett från att det hade varit bättre att säga, att 1 kr = 28 cent, så ger den officiella kursen ej relationen mellan valutornas inre köpkraft.

Ett avsnitt om den svenska levnadskostnadsstandarden av i dag borde ha funnits med. Det blir nu svårt för läsaren att sätta in åtgärderna i deras sammanhang.

Placeringen av olika åtgärder under olika rubriker är stundom besynnerlig. Moderskapspenningen och den sociala hemhjälpen behandlas exempelvis under resp. »Insurance» och »Social Case Work», trots att det finns ett särskilt kapitel om familjepolitiken.

Avsnittet om hälso- och sjukvård är magert. Av vad som sägs om folktandvården får läsaren det intrycket, att den ännu icke börjat förverkligas. I kapitlet om barnavårdsnämnderna har anstalterna kommit för mycket i förgrunden.

I bostadsavsnittet saknas det viktiga påpekandet, att bebyggelsen i svenska städer huvudsakligen består av flerfamiljshus (»hyreshus»). Det engelska ordet »house» användes i betydelsen hus men betyder i själva verket eget hem, vilket som bekant i Amerika och England är den dominerande bostadsformen. Flerfamiljshus heter i Amerika »apartment house» och i England »block of flats».

De befolkningspolitiska åtgärderna sägs vara genomförda på slutet av 1930-talet; i själva verket har ju det mest betydelsefulla tillkommit senare, efter förslag framlagda av 1941 års befolkningsutredning. Den ganska betydelsefulla nedgången i nativiteten under de senaste åren förbigås helt.

Boken har erhållit en högklassig utstyrsel och är utmärkt illustrerad. Den engelskspråkige läsaren kommer att reagera mot att »welfare» stavas med liten bokstav på omslaget.

E. v. H.

Statistiska meddelanden · Ser. F · Band 59

Sociala Meddelanden 1949 / Nr 8

Utg. av Kungl. Socialstyrelsen i samarbete med Kungl. Arbetsmarknadsstyrelsen

ANSV. UTG.: ERLAND V. HOFSTEN. REDAKTÖR: TORE SÖDER

Årg. 1903: 2 häften. — Årg. 1904—07: årligen 4 häften. — Fr. o. m. årg. 1908: årligen 12 häften. Pris per årgång (12 häften) 5 kr, per häfte 50 öre. Prenumeration kan ske på postanstalt eller i bokhandeln.

REGISTER

över regelbundet återkommande kvartals- och årsöversikter i Sociala Meddelanden

	Nr
Alkoholistanstalt, intagna på, årligen, senast i	4, 1949
Arbetskraften i industrin, årligen, senast i	3, 1949
Arbetskraftsåtgång och lönebudget inom jordbruket, årligen, senast i	7, 1948
Barnavårdsmannaskap och bidragsförskott, årligen, senast i	7, 1949
Befolkningsutvecklingen, varje kvartal, senast i	7, 1949
Bostadsmarknaden i städerna vid oktoberflyttningen, årligen, senast i	12, 1948
Byggnadskostnaderna i Stockholm, varje kvartal, senast i	6, 1949
Byggnadskostnaderna på landsbygden, årligen, senast i	12, 1948
Byggnadsverksamheten i Sverige, årligen, senast i	2, 1949
Byggnadsverksamheten i vissa städer och stadsliknande samhällen, varje kvartal, senast i	6, 1949
Detaljhandelsomsättningen, årligen, senast i	7, 1949
Fattigvården, årligen, senast i	1, 1949
Frånvarofrekvens inom industrin, varje halvår, senast i	7, 1949
Fylleriförseelser och spritsmuggling, varje kvartal, senast i	6, 1949
Inkomster och förmögenheter, årligen, senast i	1, 1949
Kollektivavtal, i regel varje kvartal, senast i	5, 1949
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet, varje halvår, senast i	5, 1949
Levnadskostnadsindex, varje kvartal, senast i	detta nr
Löneförhållandena för förvaltnings- och butikspersonal samt arbetare inom handeln, senast i	6, 1949
Löneförhållandena och sysselsättningen för förvaltnings- och butikspersonal m. fl. inom industri, senast i	2, 1949
Löneförhållandena inom vägväsendet, årligen, senast i	1, 1949
Löneläget inom jordbruket, årligen, senast i	7, 1949
Lönenivå och sysselsättningsvolym inom industri m. m., varje kvartal, senast i	6, 1949
Lönenivån inom industri, handel och samfärdsel m. m. samt löneutvecklingen för industriarbetare, årligen, senast i	detta nr
Mödrahjälpen, varje halvår (hädanefter årligen), senast i	detta nr
Nykterhetsnämndernas verksamhet, årligen, senast i	3, 1949
Näringsvärde och pris på viktigare födoämnen, årligen, senast i	6, 1949
Samhällets barnavård, årligen, senast i	3, 1948
Skogsarbetarnas arbetsförtjänster, årligen, senast i	11, 1948
Sysselsättningen inom den reglerade byggnads- och anläggningsverksamheten, varje halvår, senast i	12, 1948
Trädgårdsarbetarnas löner, årligen, senast i	10, 1948
Utlänningar i Sverige, varje kvartal, senast i	5, 1949

Häftets huvudinnehåll

Augusti 1949

Sociala frågor vid 1949 års riksdag. Bland frågor, som beröres i artikeln, kan nämnas anslag till arbetsmarknadens reglering, omskolningskurser för friställda byggnadsarbetare, ändring av arbetarskyddslagen vad gäller förbudet mot kvinnors användande i nattarbete, villkoren angående bostadens storlek för erhållande av egnahemslån, rätt till folkpension för personer intagna på offentliga och statsunderstödda anstalter, inkomstprövningen för erhållande av moderskapspenning, översynen av socialvården, förslag till ny föräldrabalk samt Sveriges ratificering av konventioner antagna vid Internationella arbetsorganisationens konferenser 1947 och 1948. Sid. 569.

Några synpunkter på den statliga statistikens organisation. Med utgångspunkt från sina erfarenheter från den statliga statistiken i England framför professor R. G. D. Allen i denna artikel en rad krav man kan ställa på denna statistik, önskemål om en omorganisation samt även vissa förslag för en sådan. Hans principresonemang i denna fråga, där bl. a. behandlas problemet om centralisering av den officiella statistiken eller inte, har även i allt väsentligt tillämpning på svenska förhållanden. Sid. 574.

Den norske folketrygdplanen av 1948. Norska regeringen har lagt fram ett förslag till samordning av det norska socialvårdssystemet, den s. k. folketrygdplanen. En redogörelse för denna plan lämnas i artikeln. Sid 578.

Fastighetsomkostnadernas förändringar under åren 1938—1948. Nettohyresvärdet (totalt hyresvärde minus bränsleutgifter) för samtliga undersökta fastigheter har stigit med 2,51 %. Den totala skuldsumman uttryckt i % av taxeringsvärdet har sjunkit med 3,20 % och de sammanlagda ränteutgifterna med 3,99 %. Nettohyresvärdet minus samtliga utgifter utgjorde 1938 11,36 % och 1948 8,73 % av taxeringsvärdet minus skuldsumman. Sid. 590.

Levnadskostnadsindex för juni 1949 förblev oförändrat vid 166 i 1935 års serie. Motsvarande tal i 1914 års serie är 256 eller samma som vid föregående beräkningstillfälle i mars 1949. I 1935 års serie är indextalen för livsmedel, bostad och »övriga utgifter» oförändrade från föregående kvartal, medan indextalet för kläder och skodon stigit från 186 till 187 och bränsle och lyse sjunkit från 196 till 194. Den senare sänkningen beror främst på ändrade priser på eldningsolja och hushållskol. Livsmedelspriserna har visserligen genomsnittligt stigit med 0,4 % under sista kvartalet men vid avrundning till helt tal blir indextalet oförändrat. Sid. 602.

Lönenivån inom industri och samfärdsel m. m. år 1948 samt löneutvecklingen för industriarbetare t. o. m. maj 1949. Enligt nu föreliggande preliminära uppgifter rörande löneförhållandena år 1948 inom industri och samfärdsel m. m. uppgick för samtliga arbetare tillsammantagna timlönen till 2,47 kr och årsförtjänsten (exkl. arbetare inom säsongyrken) till 5 405 kr. Sedan år 1947 hade timförtjänsten ökat med nära 9 % och årsförtjänsten med drygt 9 %. Reallönen beräknas ha stigit med ca 7 %. Sid 610.

Arbetsmarknaden under juni 1949 kännetecknades av en något minskad efterfrågan på arbetskraft. Detta är främst beroende på den säsongbetonade nedgång av anställningsfrekvensen, som är typisk för semestermånaden juni. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser var i juni 93 mot 91 i maj. Den genomsnittliga arbetslöshetsprocenten inom samtliga fackförbund var 1,9 vid slutet av juni och antalet hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna var vid samma tidpunkt 1 721. Sid. 621.

SOCIALSTATISTISKA DIAGRAM

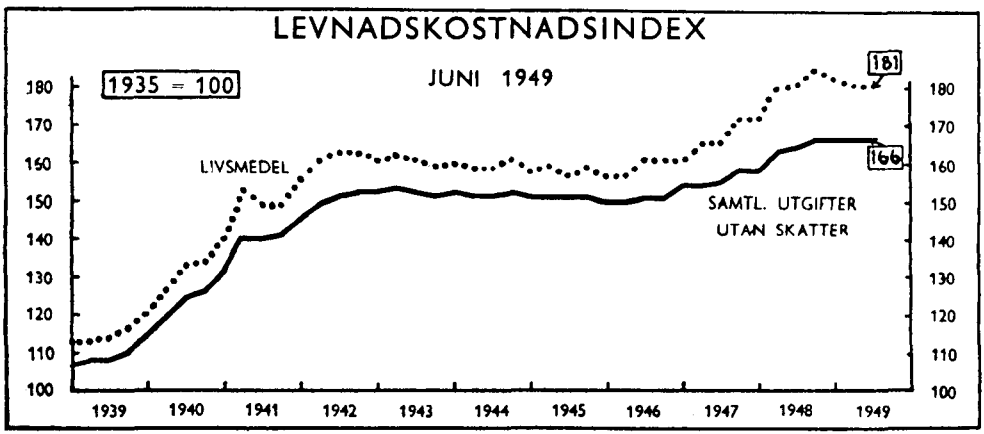

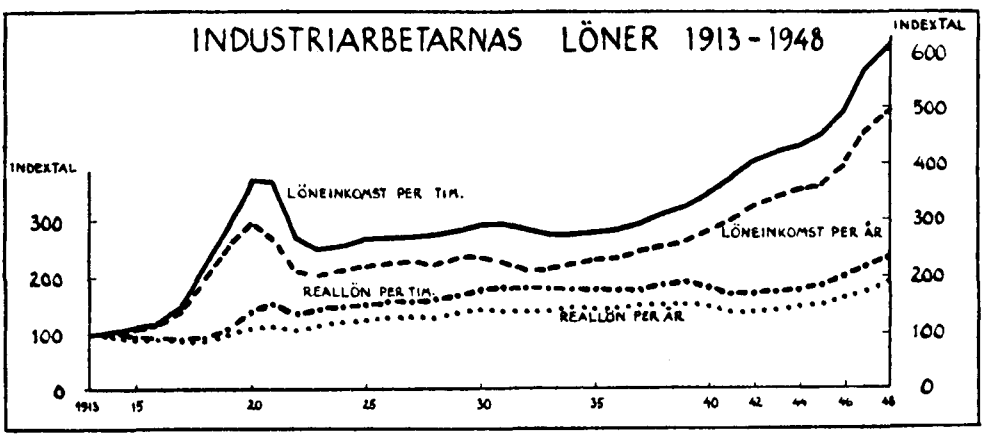

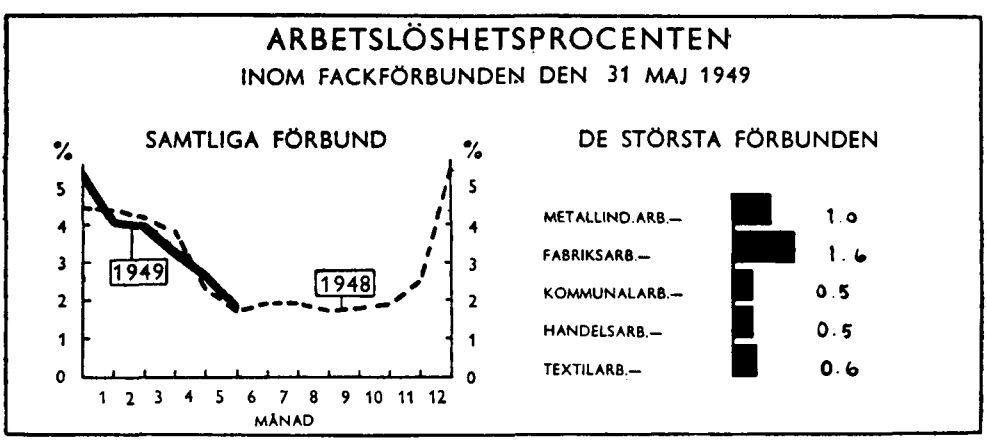

För detaljer se sid. 602 (levnadskostnadsindex), sid. 610 (lönenivån) och sid. 633 (arbetslöshetsprocenten).

Sociala Meddelanden

Official Journal published monthly by the Royal Social Board in Sweden

1949, no 8

CONTENTS

	Page
Social questions debated in the 1949 session of the Riksdag	569
Some views on the organization of Government statistics. By R. G. D. Allen	574
A new system for social welfare in Norway	578
Changes in the costs incurred on house property during the period 1938—1948	590
Short notices:	
A vacant post in the International Labour Office at Geneva	598
Investigation of the budget of households in France	598
Advice and suggestions for free holiday trips etc.	599
Proposal for a State Institute for Social Enlightenment	600
Inquiry into the costs of living among Lund students	601

Periodical Surveys

The cost-of-living index for June 1949 P. 602. — The level of wages in industry, trade and communications etc. in 1948 and the trend of industrial workers' wages up to the end of May 1949 P. 610. — Maternity aid during 1948 P. 617. — The Labour Market during June 1949 P. 621. — Bibliography P. 639.

This Issue in Brief

Social questions debated in the 1949 session of the Riksdag. Among the questions discussed in this article may be mentioned: a grant for the regulation of the Labour Market; re-training courses for building operatives released for other jobs; an amendment to the Workers Protections Act with a view to prohibiting the employment of woman on night-work; the terms governing the size of the dwelling which quality on applicant's obtaining a loan for building a home of his own; the right to a national pension of persons admitted to public and State-supported institutions; the means test required for obtaining a maternity allowance; the supervision of social care; a proposal for a new Parents Act and Sweden's ratification of conventions adopted at Conferences of the ILO in 1947 and 1948. Page 569.

Some views on the organization of Government statistics. Taking as his starting-point his own experiences of Government statistics in England, Professor R. G. D. Allen puts forward in this article a number of claims that may be made on these statistics, desiderata for their reorganisation and also certain recommendations therefor. His arguments in regard to the principles governing this problem — he discusses, inter alia, the question of whether official statistics should be centralized or not — are equally applicable in all essentials to Swedish conditions. Page 574.

A new system for social welfare in Norway. During the last decade the tendency in different countries has been towards a co-ordination of different branches of social legislation to one system. The Danish social reform of 1933 was a predecessor. New Zealand has reached further through the Social Security Act of 1938, which has been still more developed during and after the ware. The English National Insurance Act of 1946, which was the result of the Beveridge Plan also goes in the same direction. The same tendency has characterized the reforms of the Swedish social legislation, carried out or proposed in Sweden after the war. — In this article Mr Alexander gives an account of a scheme for co-ordination of Norwegian social legislation. Page 578.

The cost-of-living index for June 1949 remained unchanged at 166 in the 1935 series. The corresponding figure in the 1914 series is 256, or the same as at the preceding date of calculation in March 1949. In the 1935 series the index numbers for food, housing and »other expenditure» show no change since the preceding quarter, while the index number for clothing and shoes went up from 186 to 187 and that for fuel and light fall from 196 to 194. The latter decline is mainly due to changes in the prices of fuel-oil and domestic coal. It is true that food-prices rose, on an average, by 0,4 % during the last quarter, but when rounded of to integers the index number remains unchanged. Page 602.

The level of wages in industry, trade and communications etc. in 1948 and the trend of industrial workers' wages up to the end of May 1949. According to preliminary data now available regarding the wage conditions in 1948 in industry and communications etc., the average hourly wage for all workers amounted to Kr 2,47 and the annual earnings (excluding workers in seasonal occupations) to Kr 5 405. Since 1947 the hourly earnings

had increased by nearly 9 % and the annual earnings by over 9 %. The real wages are estimated to have increased by about 7 %. Page 610.

The Labour Market during June 1949 was characterized by a slightly reduced demand for labour, due primarily to the seasonal decline in employment frequency that is typical of the holiday month of June. The number of applications for 100 vacant jobs was 93 in June as against 91 in May. The average percentage of unemployment in all trade unions was 1,9 % at the end of June, and the number of those applying to the unemployment Boards for relief was, at the same period, 1 721. Page 621.

Sociala Meddelanden

Bulletin officiel publié par la Direction générale de la Prévoyance sociale (D.G.P.S.) en Suède

1949, no 8

INDEX

Page

Questions sociales traitées au Riksdag de 1949 569
Quelques points de vue sur l'organisation de la statistique officielle, par R. G. D. Allen 574
Coordination du système de la protection social Norvegienne 578
Variations de frais d'exploitation pendant les annees 1938—1948 590
Courtes notices:
Poste vacant au Bureau international du Travail à Genève 598
Enquête sur les budgets ménagers en France 598
Conseils et instructions touchant les voyages de vacances gratuits 599
Projet d'institut officiel d'information sociale 600
Enquête sur le coût de la vie parmi les étudiants de Lund 601

Aperçus périodiques

L'indice du coût de la vie en juin 1949 P. 602. — Niveau des salaires dans l'industrie, le commerce, les transports, etc. en 1948 et mouvement des salaires des ouvriers industriels jusqu'à fin mai 1949 P. 610. — L'aid aux meres en 1948 P. 617. — Le marché du travail en juin 1949 P. 621. — Bibliographie P. 639.

Résumé

Questions sociales traitées au Riksdag de 1949. Parmi les questions dont s'occupe l'article on peut citer: les crédits pour la réglementation du marché du travail, les cours de rééducation professionnelle pour les ouvriers du bâtiment sans travail dans cette branche, une modification de la loi sur la protection ouvrière portant sur l'interdiction du travail de nuit pour les femmes, les conditions touchant la grandeur de l'habitation exigées pour l'obtention d'un prêt de l'État en vue de la construction de maisons individuelles, le droit de bénéficier de la pension nationale pour les personnes hospitalisées dans des établissements publics ou subventionnés par l'État, l'enquête préalable sur les revenus pour l'octroi de l'assistance aux mères, le projet d'un nouveau code des parents et la ratification par la Suède de conventions adoptées par l'Organisation internationale du Travail lors des conférences tenues en 1947 et 1948. P. 569.

Quelques points de vue sur l'organisation de la statistique officielle. Partant de son expérience de la statistique officielle en Angleterre, le professeur R. G. D. Allen indique dans cet article une série de conditions que devrait remplir cette statistique, le besoin qu'elle a d'être réorganisée et aussi certains projets touchant cette réorganisation. Son argumentation, qui est d'un caractère général et qui touche notamment l'opportunité ou non d'une centralisation de la statistique officielle, est applicable aussi dans ses points essentiels aux conditions suédoises. P. 574.

Coordination du système de la protection sociale Norvegienne. Au cour des dernières années la tendance a été dans les différents pays de coordonner les diverses branches de la protection sociale en un système. La réforme sociale danoise de l'année 1933 a été la devancière à cet égard. C'est la nouvelle Zealand qui est allée le plus loin dans la coordination par le Social Security Act de 1938, lequel a été ulterieur complété pendant et après la guerre. En Angleterre le National Insurance Act de 1946, qui a été l'aboutissement du Plan Beveridge, tend aussi dans le même sens. On peut dire qu'une tendance identique apparaît dans la protection sociale suèdoise, en tout cas en ce qui concerne la partie de cette protection qui

a été réalisée ou propsée en Suède après la guerre. Le présent article rend complete d'un projet présenté en Norvège par le Governement visant la coordination du système de la protection sociale norvegienne. P. 578.

L'indice du coût de la vie pour juin 1949 est demeuré stationnaire à 166 dans la série ayant 1935 pour base. Le chiffre correspondant dans la série basée sur 1914 est 256 et identique à celui du calcul précédent de l'indice en mars 1949. Dans la série de 1935, les indices pour les denrées alimentaires, l'habitation et les «dépenses diverses» sont les mêmes que ceux du trimestre précédent, tandis que l'indice pour les vêtements et les souliers est passé de 186 à 187 et que celui du chauffage et de l'éclairage est tombé de 196 à 194. Cette dernière baisse est due principalement au changement de prix du mazout et du charbon de ménage. Les prix des denrées alimentaires ont bien en moyenne monté de 0,4 % pendant le dernier trimestre, mais en arondissant les chiffres en un nombre entier l'indice est resté inchangé. P. 602.

Niveau des salaires dans l'industrie, les transports, etc. en 1948 et mouvement des salaires des ouvriers industriels jusqu'à fin mai 1949. Selon les données préliminaires actuellement disponibles touchant les conditions de salaire dans l'industrie, les transports, etc., le salaire horaire moyen de l'ensemble des ouvriers a été de 2,47 couronnes et le salaire annuel (à l'exclusion des ouvriers occupés à des travaux saisonniers) de 5 405 couronnes. Depuis 1947, le salaire horaire a augmenté de près de 9 % et le salaire annuel d'un peu plus de 9 %. Le salaire réel est calculé avoir augmenté d'environ 7 %. P. 610.

Le marché du travail en juin 1949 a été caractérisé par une légère baisse de la demande de main-d'œuvre, due principalement au recul saisonnier de la fréquence des embauchages, typique pour juin, le mois des congés. Le nombre de demandes de travail pour 100 places disponibles a été en juin de 93 contre 91 en mai. La proportion du chômage parmi les ouvriers affiliés à des syndicats était de 1,9 % à la fin de juin et le nombre de demandes d'indemnités aux comités du chômage était à la même date de 1 721. P. 621.

Sociala frågor vid 1949 års riksdag

Arbetsmarknadsfrågor

I början av mars framlade Kungl. Maj:t proposition (116) angående anslag till arbetsmarknadens reglering. Den under budgetåret 1948/49 tillämpade dyrortsgraderingen av de genom arbetslöshetsnämnderna utgående kontantunderstöden föreslogs gälla även under 1949/50. Statsbidragsgivningen till kommunernas administrationskostnader för arbetslöshetshjälp föreslogs upphöra fr. o. m. år 1949. Vidare anmäldes, att utfärdande av ny hjälpkungörelse — innebärande en kodifiering av nu faktiskt gällande bestämmelser — planerades.

Fortsatt försöksverksamhet för hjälp åt partiellt arbetsföra föreslogs.

I propositionen föreslogs vidare, att omskolningskurser skulle anordnas för friställda byggnadsarbetare och andra friställda arbetstagare (även kvinnor).

Slutligen begärdes i propositionen anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.

Propositionen vann riksdagens bifall (skr. 261).

Arbetslöshetsförsäkring

Förordningen om kristillägg på daghjälp från erkända arbetslöshetskassor föreslogs i prop. 96 få fortsatt giltighet t. o. m. den 30 juni 1950. Propositionen bifölls av riksdagen (skr. 168).

Arbetarskyddsfrågor

I prop. 189 föreslogs för tiden den 1 juli 1949—den 30 juni 1950 en provisorisk lagstiftning, vilken skulle lämna möjlighet för Kungl. Maj:t att meddela eftergift från det i 1949 års arbetarskyddslag stadgade förbudet mot kvinnors användande i nattarbete. Den föreslagna lagen var av samma innehåll som den 1948 beslutade dispenslagen i samma ämne. Till stöd för införandet av 1948 års dispenslag åberopades den rådande bristen på arbetskraft samt angelägenheten att öka produktionen.

Utskottet tillstyrkte och riksdagen biföll propositionen (skr. 318).

Bostadsfrågor

I prop. 153 föreslogs att som villkor för egnahemslån beträffande enfamiljs- och tvåfamiljshus minimikraven i fråga om bostadens storlek skulle göras enhetliga för hela landet. Sålunda förordades, att icke endast

på landsbygden utan även i tätorterna enfamiljshus om endast två rum och kök med inredningsbar vind skulle godtagas för belåning.

Vidare föreslogs i propositionen att av kommun eller allmännyttigt företag förvaltade bostadslägenheter skulle kunna med förtur upplåtas till arbetare och tjänstemän vid industriföretag.

Det under budgetåret 1948/49 tillämpade trekronorsbidraget föreslogs bli gällande även under 1949/50. En utvidgning av denna verksamhet föreslogs såtillvida, att bidrag skulle kunna utgå till hushåll i bostadshus, som uppförts av industriföretag i syfte att bereda vid företaget anställda bostäder. Verksamheten skulle alltjämt ha försökskaraktär.

I propositionen föreslogs även att besvärsrätten beträffande bostadsstyrelsens beslut skulle utvidgas. Utskottet tillstyrkte och riksdagen biföll propositionen (skr. 341).

Hyresregleringslagen av den 19 juni 1942 föreslogs i prop. 136 få fortsatt giltighet ett år. Riksdagen biföll propositionen (skr. 230).

Nykterhetsfrågor

I statsverkspropositionen begärde Kungl. Maj:t anslag i ungefär sedvanlig omfattning till de statliga alkoholistanstalterna. Till bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftskostnader anslog riksdagen 2 185 000 kronor och till frälsningsarméns räddningshem för kvinnor i Stockholm, Göteborg och Malmö 3 000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag anvisades för tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m. 200 000 kronor. Detta innebär en höjning av anslaget med 60 000 kronor från föregående budgetår. Höjningen är föranledd av ökade resekostnader samt höjd traktamentsersättning vid omhändertagandet av vårdbehövande. Vidare anslogs som bidrag till resor vid tvångsinternering 35 000 kronor (budgetåret 1948/49 30 000 kronor) samt till interneringskostnader i vissa fall 10 000 kronor.

För länsnykterhetsnämndernas verksamhet anslog riksdagen i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag till avlöningar 235 000 kronor och till omkostnader 90 500 kronor. I samband därmed hade riksdagen att taga ställning till väckt motion (II: 262) angående höjning av länsnykterhetsnämndernas avlönings- och omkostnadsanslag med 59 000 kronor, i första hand åstadkommen genom en sänkning med 50 000 kronor av den av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsförstärkningen till nykterhetsnämndernas verksamhet. Statsutskottet hemställde om avslag och motionen föranledde icke någon riksdagens åtgärd.

Till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. anslog riksdagen 382 000 kronor och till övervakning enligt alkoholistlagen 30 000 kronor. Vidare beviljade riksdagen ett anslag på 10 000 kronor till Stockholms stadsmission för viss alkoholistvårdande verksamhet.

Till bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nyk-

terhetens främjande anslog riksdagen i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag 489 000 kronor. De i samband härmed väckta likalydande motionerna I: 204 och II: 251 angående höjda anslag för viss upplysningsverksamhet samt II: 104 angående ökat anslag till bidrag till nykterhetssammanslutningarna för organisations- och administrationskostnader avslogs av riksdagen.

I motion I: 161 hemställdes om skärpt lagstiftning mot rattfylleri och i två likalydande motioner I: 255 och II: 283 yrkades skyndsam utredning av frågan om skärpta åtgärder mot rattfylleri. I anledning av att propositionen med förslag till lag om straff för vissa trafikbrott, innehållande bestämmelser om bl. a. rattfylleri, var att vänta vid nästföljande riksdags början, hemställde första lagutskottet, att behandlingen av motionerna skulle uppskjutas till 1950 års riksdag. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Socialförsäkring

De kristillägg på sjukpenning från erkänd sjukkassa, som för närvarande utgår av statsmedel, föreslogs i prop. 22 ersättas av ett likaledes av statsmedel bekostat barntillägg. Riksdagen biföll propositionen (skr. 61), sedan andra lagutskottet tillstyrkt.

De regler, som gäller om dyrtidstillägg på vissa ersättningar på grund av äldre dyrtidstillägg samt om dyrtidskompensation åt vissa särskilda ersättningstagare, föreslogs i prop. 109 få fortsatt giltighet under ytterligare ett halvt år. Propositionen bifölls av riksdagen (skr. 246).

Väsentliga skillnader föreligger beträffande den slutliga fördelningen av de folkpensionsbelopp, som tillkommer folkpensionärer intagna på olika slag av anstalter. I motionerna I: 112, I: 224 och II: 133 har begärts utredning av de problem, som äger samband med de på offentliga eller statsunderstödda anstalter intagnas rätt till folkpension. Utskottet tillstyrkte och riksdagen biföll motionerna (skr. 169).

I prop. 170 föreslog Kungl. Maj:t, att dyrtidstillägg skulle utgå på folkpensionerna för år 1949 enligt samma grunder och med samma belopp (dvs. 5 %) som under år 1948. Propositionen vann riksdagens bifall (skr. 247).

Socialvård

Socialministern framlade i prop. 46 och prop. 47 vissa förslag till ändringar beträffande den halvöppna barnavården resp. de avgiftsfria resorna. För dessa båda frågor har redogörelse lämnats i Soc. Medd. årg. 1949, sid. 270.

I prop. 45 föreslogs att hjälpformen mödrahjälpslån skulle avskaffas. Utskottet tillstyrkte och riksdagen biföll propositionen (skr. 106).

I prop. 58 föreslogs gällande bestämmelser för erhållande av moderskapspenning, nämligen att vederbörande ej fick ha ett beskattningsbart belopp överstigande 2 500 kr, ändrade till en beskattningsbar inkomst om 4 000 kr.

Ändringen föreslogs gälla fr. o. m. 1 juli 1949. I samband därmed föreslogs att kvinna, som sammanlever med en man utan att vara gift med denne, skulle med avseende på inkomstprövningen betraktas som hans hustru.

I prop. 42 redovisades de förslag, som framlagts av kommittén för partiellt arbetsföra och statens sjukhusutredning angående sysselsättnings- och arbetsterapi. Slutlig ståndpunkt tages icke i propositionen till frågan om utformningen och omfattningen av den av kommittén föreslagna organisationen. Emellertid föreslås att genom statlig försorg utbildning anordnas försöksvis för sysselsättnings- och arbetsterapeuter. Utbildningen föreslås förlagd till slöjdföreningens skola i Göteborg med början hösten 1949. Utskottet tillstyrkte och riksdagen biföll propositionen (skr. 119).

I motionerna I: 70 och II: 73 föreslogs, att Kungl. Maj:t skulle uppdraga åt ett fristående organ att utreda frågan om en översyn av socialvården. Utredningen skulle företagas utan avvaktande av det utredningsarbete, som redan pågår rörande vissa specialområden inom socialvården. Enligt motionerna skulle en socialbudget uppläggas, varigenom de sociala behoven skulle kunna klart överblickas. Första kammarens första och andra kammarens andra tillfälliga utskott tillstyrkte motionerna men föreslog, att översynen av socialvården skulle ske inom vederbörande departement. Riksdagen följde utskottet (skr. 287).

I prop. 85 hemställde Kungl. Maj:t om godkännande av avtal med städerna Göteborg och Stockholm om statens övertagande av vissa städerna tillhöriga ungdomsvårdsskolor. Härvid skulle Stockholms stad till staten utgiva ett belopp av 1 600 000 kr. Göteborgs stad skulle av staten erhålla ett belopp av 720 000 kr. Riksdagen biföll propositionen (skr. 286).

Förslag till materiell upprustning av statens uppfostringsanstalter för sinnesslöa framlades i prop. 131. I propositionen begärdes anslag på 95 000 kr för renoveringsarbeten och 60 000 kr för engångsanskaffning vid anstalten för sinnesslöa gossar på Salbohed. För motsvarande ändamål begärdes 67 000 resp. 22 000 kr till anstalten för sinnesslöa flickor i Vänersborg. Propositionen godkändes av riksdagen (skr. 184).

Sociala frågor i övrigt

I prop. 93 framlade Kungl. Maj:t förslag till föräldrabalk. Förslaget innefattade en systematisering av hela föräldrarätten jämte vissa närliggande rättsområden. Vid tillkomsten av de särskilda lagar, som successivt ersatt den ursprungliga ärvdabalken i 1734 års lag, förutsattes, att dessa lagar senare skulle sammanföras till en eller flera balkar. I enlighet härmed innebär propositionen förslag till en kodifiering till en gemensam balk av lagarna om äktenskaplig börd, om barn i äktenskap, om makes underhållsskyldighet mot andra makens barn, om adoption, om barn utom äktenskap samt om förmyndarskap. Den föreslagna nya balken var avsedd att få sin plats närmast efter giftermålsbalken. Förutom formella ändringar innebar förslaget vissa sakliga nyheter.

Sålunda föreslogs ändringar i de nuvarande reglerna om vem som skall anses vara fader till barn i eller utom äktenskap. Ändringen i fråga om barn utom äktenskap, som praktiskt sett är den mer betydelsefulla, innebar att presumtionen om att den som har haft samlag med modern under konceptionstiden är barnets fader kan hävas, om det är osannolikt, att barnet avlats vid samlaget; enligt gällande lag fordras däremot för presumtionens kullkastande, att det är uppenbart, att barnet icke avlats vid samlaget i fråga. Denna ändring, som bl. a. sammanhänger med ärftlighetsforskningens framsteg, medger att hänsyn i större utsträckning än tidigare kan tagas till alla indicier, som talar i en viss riktning. En följd av denna förslagets ståndpunkt att tillerkänna sannolikhetsbedömningen större betydelse än nu är, att invändning från svarandens sida om att modern stått i förhållande till annan, i viss utsträckning måste tillåtas i mål om fastställande av faderskap.

Även i övrigt har vissa sakliga ändringar föreslagits. Bl. a. har en del smärre olikheter i fråga om rättsreglerna rörande barn i äktenskap och barn utom äktenskap utjämnats.

Riksdagen biföll propositionen med vissa smärre ändringar (skr. 325).

Svensk ratificering förordades i prop. 162 av konventioner antagna vid Internationella arbetsorganisationens allmänna konferenser 1947 och 1948. Konventionerna gäller 1) arbetsinspektion inom industri och handel (nr 81, 1947), 2) föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten (nr 87, 1948), 3) den offentliga arbetsförmedlingens organisation (nr 88, 1948), 4) kvinnors nattarbete inom industrin (nr 89, 1948) samt 5) minderårigas nattarbete inom industrin (nr 90, 1948). Riksdagen hade intet att invända mot propositionen (skr. 231).

Slutligen må nämnas att Kungl. Maj:t i prop. 132 framlade förslag till vissa ändringar i statens allmänna avlöningsreglemente, vilken proposition bifölls av riksdagen (skr. 342).

T. S—r

Några synpunkter på den statliga statistikens organisation

av professor *R. G. D. Allen*, London

Professorn vid London School of Economics, R. G. D. Allen, besökte nyligen Sverige och höll därvid på inbjudan av professorerna Wold i Uppsala och Åkerman i Lund en föreläsning om den statliga statistikens organisation, närmast med utgångspunkt från erfarenheterna i de engelsktalande länderna. Frågan om den statliga statistikens organisation är aktuell i Sverige, och Sociala Meddelanden återger här de viktigaste avsnitten av professor Allens föredrag.

Red.

I alla mera utvecklade länder har den principen accepterats, att staten är ansvarig för insamlandet av de grundläggande statistiska uppgifterna. Bland dylika uppgifter märks: demografiska upplysningar om befolkningen; arbetskraftens fördelning och upplysningar om sysselsättning, arbetslöshet och sociala åtgärder; jordbruksstatistik om åkerjordens användning, skörden och antalet husdjur; uppgifter om industriproduktionen; statistik över utrikeshandeln och betalningsbalansen.

Staten behöver följaktligen en stor statistisk apparat, som måste omfatta både en fältorganisation och en central organisation. Den statistiska personalen måste bli talrik och därtill kommer det stora antalet maskiner, även hålkortsmaskiner. Denna apparat kräves enbart för att insamla och bearbeta de grundläggande uppgifterna.

Men tiderna förändras och intresset förskjutes till nya områden. Hur långt och hur snabbt bör det område, som täcks av grundstatistiken, utvidgas? Hur mycket tid och resurser bör ägnas åt experiment med nya uppgifter och nya metoder? Och vidare: inom det fält, som redan bearbetas, hur långt bör man gå i detalj och hur mycket bör man ägna sig åt analys av uppgifterna?

Från 1919 till 1939 tillväxte den officiella statistiken snabbt i Storbritannien liksom i andra länder. Men ännu 1939 kunde man säga, att de upplysningar, som inhämtades, kom till utan någon egentlig plan. Insamlingen och bearbetningen av uppgifterna utfördes i den mån tiden räckte till av en organisation, som arbetade huvudsakligen för sin egen skull. Någon analys av resultaten kom blott till stånd, när det blev tid över.

Det fanns sålunda rikhaltiga upplysningar om dödligheten men mycket litet om fruktsamheten. Arbetslösheten belystes i detalj men det fanns nästan inga uppgifter om den totala arbetskraftens fördelning och om produktiviteten. Statens inkomster och utgifter analyserades på många sätt — fast-

än kanske icke alltid de mest givande — men det gjordes inga försök till nationalinkomstberäkningar, ja icke ens nationalinkomstens totalsumma sökte man uppskatta. Allt sådant överläts till enskilda forskare, som fick ta risken att nå fram till invecklade — och ofta motsägande — slutsatser med hjälp av ofullständiga uppgifter. Lyckligtvis fanns det många, som var villiga att ta den risken.

Det kan göras gällande, att den statistiska organisationen bör utvecklas försiktigt. Liksom när det gäller en armé, bör man inte avancera snabbt, förrän baser och underhållslinjer är säkrade och rekognoseringar utförda. Utvecklingen fram till 1939 var dock i Storbritannien alltför långsam, och alltför mycket arbete hade överlämnats åt utomstående forskare.

Huvudinvändningen mot den statistiska organisationen i England liksom i andra länder fram till 1939 var dock icke, att man var alltför försiktig i att utsträcka statistiken till nya områden. Det var snarare, att insamlingen och bearbetningen av de statistiska uppgifterna var skilda från statsförvaltningens administrativa och politiska funktioner. De statistiska byråerna inom de skilda departementen hade ofta mycket dålig kontakt med de aktuella problemställningarna inom departementen. De statistiska uppgifter, som — ofta i starkt förkortat skick — framlades i officiella handlingar, kom ofta icke direkt från den statistiker, som utarbetat dem. Det fanns följaktligen ingen garanti för att icke siffrornas innebörd och deras begränsade giltighet hade blivit bortglömda på vägen. Följden kunde bli livliga diskussioner om siffrornas innebörd i stället för om de slutsatser i form av handlingsprogram, som man skulle dra från dem.

I Storbritannien blev dessa brister uppenbara under de första krigsåren. Man hade då icke längre tid att argumentera om siffrorna, t. ex. huruvida olika siffror om skeppsfarten var jämförbara. Det blev icke längre möjligt att hålla statistikerna — liksom icke heller ekonomerna, naturvetarna och teknikerna — utanför diskussionerna om vilka beslut, som skulle fattas. Detta kan studeras i Churchills krigsmemoarer.[1] Churchill kände ett behov att regelbundet motta koncentrerade och rättvisande siffror direkt från en liten grupp av kompetenta statistiker, som arbetade i hans närhet. Han kunde icke upptäcka någon central statistisk organisation ens inom amiralitetet och ännu mindre inom förvaltningen i dess helhet. Han organiserade därför inom amiralitetet sin egen statistiska byrå under ledning av professor Lindemann (senare Lord Cherwell). Denna byrå fortsatte sin verksamhet även efter tillkomsten av den statistiska centralbyrån och efter det att Churchill hade blivit premiärminister. Att Churchill fäste stor vikt vid statistiska upplysningar framgår av de »direktiv», som han då och då utfärdade angående sättet för framläggandet av uppgifterna. Som exempel kan nämnas, att han förbjöd användandet av ordet »breakdown»,[2] att han ville ha procenttal angivna utan decimaler och att han ville ha summorna längst ned och icke högst upp i en tabell.

[1] Första delen sid. 368 och 583—584 i engelska upplagan.
[2] På svenska ungefär »fördelade efter»; i andra sammanhang »sammanbrott».

Under kriget och i ännu högre grad under återuppbyggnadstiden efter kriget har åtskilliga brister i den officiella statistiken blivit uppenbara. Hur viktigt det än kan vara att i siffror beskriva långtidsutvecklingen och det aktuella läget på olika områden, så är detta blott *ett* sätt att använda statistiken. Med hjälp av mera förfinade metoder är det också möjligt att analysera orsakssammanhang, att göra prognoser och att skaffa fram det material, som behöves för att konstruera ekonomiska »modeller» under olika villkor. På dessa områden håller nu på att utvecklas ett intimt samarbete mellan statistikerna i förvaltningen och fristående statistiker. De ytterligare uppgifter, som behövs för dylika ändamål, bör insamlas snabbt med hjälp av stickprovsmetoder och med flitigt experimenterande. Det var delvis just behov av detta slag, som föranledde utvecklandet av en sådan organisation som »the Social Survey».[1]

Ännu mera betydelsefullt är behovet av samarbete (»team-work») mellan olika slags statistiker och andra experter. Den intuitive ekonomen och den matematiskt orienterade statistikern kan exempelvis uppnå mycket genom samarbete. Behovet av ett dylikt samarbete erkännes också numera icke bara i Storbritannien utan också i Förenta staterna och på andra håll.

Jag skulle vilja sammanfatta mina slutsatser om den officiella statistikens organisation i fem punkter. För det första måste statistiken bygga på en fast grund av sådana uppgifter, som förvaltningen under alla förhållanden måste ha tillgång till. Detta förutsätter välskötta och högt mekaniserade statistiska enheter. För det andra, eftersom de tillgängliga resurserna alltid är begränsade, måste man inom de statistiska enheterna ofta göra en överblick av situationen. Det gäller därvid att icke endast besluta vilka nya uppgifter, som skall insamlas, och vilka nya analyser, som skall göras, utan också — vilket är mycket svårare — att bedöma vilka befintliga uppgifter, som kan slopas eller göras mindre rikhaltiga. För det tredje bör en icke sakkunnig användning av statistiska uppgifter göras obehövlig och oskadlig — däremot icke förbjudas — genom att statistiker i officiell ställning får tillfälle att utarbeta och framlägga de uppgifter som behövs. För det fjärde måste chefen för varje större statistisk byrå vara en statistiker-administratör med en ställning, som medför, att han också har att göra med själva förvaltningen och fattandet av besluten. Dessa personer måste få se alla viktiga handlingar och delta i alla överläggningar, där de statistiska uppgifterna kan komma att behövas. Om detta ej är fallet, kommer den rutinmässigt insamlade statistiken att blott få rutinmässig uppmärksamhet, den kommer med andra ord att bli outnyttjad. För det femte, slutligen, måste den statistiska organisationen innefatta ett antal statistiker, som icke alls skall behöva tänka på rutinarbete utan kan ägna sig åt att arbeta med problem, planera arbetet på längre sikt, ta initiativ och experimentera. Själva forskningsarbetet bör dock inte äga rum inom den statliga organisationen utan bör överlåtas åt fristående grupper, särskilt inom universiteten.

Vad därefter beträffar frågan, om den statistiska organisationen bör vara

[1] I Soc. Medd. årg. 1949, sid. 499, finns en artikel benämnd »Vad är Social Survey?»

centraliserad eller icke, så kan nästan lika starka argument anföras för båda ståndpunkterna. Problemet om den lämpligaste graden av centralisering gäller all slags administration men är särskilt svårlöst, när det gäller statistiken. Å ena sidan är det nödvändigt att få största möjliga resultat för en viss begränsad kostnad, och detta talar för centralisering. Å andra sidan är det lika tydligt, att statistikerna bör finnas utspridda inom förvaltningen i nära kontakt med dem som behöver och använder de statistiska uppgifterna.

Skälen för en fullständig centralisering kan icke få bli avgörande — det bör vara tillräckligt med en gemensam maskincentral och en rörlig stab av tekniker, som kan utnyttjas av olika statistiska byråer.

En viss koncentration av det statistiska arbetet är absolut nödvändig, under alla förhållanden i högre grad än som var fallet i Förenta staterna före Roosevelt och i Storbritannien före 1939. Nästan fullständig koncentration tillämpas på vissa håll med åtminstone någon framgång, så exempelvis i Canada. Men det måste i så fall gälla ett land, som icke är för stort, enär det eljest blir omöjligt att upprätthålla goda och personliga kontakter med förvaltningen i övrigt. Min slutsats, som dock blott bygger på erfarenheter från Storbritannien, är, att en organisation i flera plan är den enda goda lösningen i ett stort och industriellt utvecklat land.

Längst ned måste det finnas små grupper av statistiker, som är spridda på alla de förvaltningsgrenar, där statistik användes och sammanställes. De som tillhör dessa grupper, kan i många fall utan olägenhet vara mera hemmastadda på sina respektive administrativa arbetsuppgifter än på statistiska metodfrågor.

Över dem måste det inom varje större förvaltningsgren finnas ett organ i central ställning, som kan kontrollera och koordinera, vad som göres på det lägsta planet. I Storbritannien är de flesta ministerier tillräckligt stora för att behöva ha en central statistisk byrå, och den bör vara organisatoriskt infogad nära ministern.

På det högsta planet bör det slutligen finnas en statistisk centralbyrå. Denna bör om möjligt sortera under en kraftfull minister, som har en samordnande funktion. Centralbyråns arbetsuppgifter bör vara vida och variera mellan utarbetandet av grundvalarna för den ekonomiska politiken och koordinering av de skilda ministeriernas statistik. Den bör ges verkligt inflytande. Särskilt betydelsefullt är, att den icke får bli en stor organisation med en mängd arbetsuppgifter av rutinmässig karaktär.

Den norske folketrygdplanen av 1948

Av direktøren for Rikstrygdeverket, *Finn Alexander*, Oslo.

Under senare år har tendensen i olika länder gått mot en samordning av socialvårdens olika grenar till ett system. Den danska socialreformen av år 1933 var en föregångare på området. Längst har Nya Zealand nått genom Social Security Act av 1938, som blivit ytterligare utbyggd under och efter kriget. Den engelska National Insurance Act av 1946, som blev resultatet av Beveridge-planen går också i denna riktning. Samma tendens kan i stor utsträckning sägas gälla, i varje fall beträffande den del av den svenska socialvården, som genomförts eller föreslagits i Sverige efter kriget. — I föreliggande artikel redogöres för ett av norska regeringen framlagt förslag till samordning av det norska socialvårdssystemet, den s. k. folketrygdsplanen.

Red.

Innledning. I Norge er de sosiale trygder vokst fram i etapper gjennom et tidsrom av over 50 år. I denne periode har de økonomiske forhold og synet på samfunnets sosialpolitiske oppgaver skiftet og utviklet seg sterkt. Ulike oppfatninger av hva som er sosialtrygdenes oppgaver og hvilke prinsipper de skal ordnes etter har gjort seg gjeldende. Forskjellige prinsipper for løsning av problemene er fulgt i tilfelle som en nå ser saklig sett burde vært behandlet på samme måte. Dette gjelder både i samband med de enkelte trygders omfang og stønadsprinsipper og i samband med finansieringen og administrasjonen av dem. Følgen av dette er at det norske trygdesystem i dag frambyr et litt broket bilde.

En ny periode i arbeidet med norsk sosialtrygd tok til i 1935 da Regjeringen oppnevnte Sosiallovkomiteen. Den fikk i oppdrag å foreslå forenkling og utbedring av sosiallovgivningen. På grunn av de mange enkeltoppgaver som Sosiallovkomiteen måtte påta seg, kom dens arbeid til å ta lenger tid enn en opprinnelig hadde regnet med, og den var ikke ferdig med hele sitt program da krigen i 1940 kom til Norge og i realiteten stanset dens virke. Vesentlig er imidlertid at den under arbeidet med enkeltproblemene hadde samordningsproblemet for øye, og søkte å løse de enkelte ledd i det fullstendige trygdesystem under omsyn hertil. Det »gjenreisningsarbeid» med de sosiale trygder, som kom umiddelbart etter krigens slutt og som vesentlig gikk ut på å justere satsene for kontantstønaden til det høyere leveomkost-

ningsnivå, fulgte tilsvarende linjer og tilrettela ytterligere materien for den samordning og forenkling som det var tatt sikte på allerede fra 1935.

I de politiske partiers fellesprogram av 1945 ble den prinsipielle sak tatt opp igjen. Her heter det om sosiallovgivningen:

> »Sosiallovgivningen utvikles med sikte på å gjøre forsorgsvesenet overflødig. De sosiale trygder samarbeides så vi får en felles trygdeordning ved sykdom, uførhet, arbeidsløshet og alderdom. Spørsmålet om barnetrygd tas opp til ny behandling. Adgang for sjøfolk til å gå i land med pensjon ved en rimelig alder.»

Siden er barnetrygden gjennomført og pensjonstrygden for sjømenn[1] settes ut i livet 1. juli 1949 i samsvar med loven som Stortinget vedtok høsten 1948.

I statsråd 19. november 1948 la Regjeringen fram planen for utbyggingen av sosialtrygdene og samordning av dem i et felles trygdesystem — folketrygden. Planen er lagt fram i form av en stortingsmelding for å gi Stortinget anledning til å gi uttrykk for sitt syn på de grunnleggende prinsipper, og få istand alminnelig meningsutveksling omkring saken før det egentlige detaljarbeid tar til. Det er i meldingen pekt på at forberedelsene til og gjennomføringen av folketrygden vil strekke seg over flere år. Både av økonomiske og administrative omsyn på oppgaven løses skrittvis. For å kunne bevare sammenhengen i arbeidet, vil det imidlertid være av stor betydning snarest å få lagt opp en generalplan, få fastlagt de alminnelige retningslinjer for oppbyggingen av folketrygden og rekkefølgen i hvilken de enkelte ledd i planen skal løses.

En av oppgavene for folketrygden er å skape større ensartethet på de forskjellige trygders områder, å få samordnet og rasjonalisert de eksisterende sosialtrygder når det gjelder omfang, stønadssatser- og regler, finansiering og adminstrasjon. Den andre hovedoppgaven som planen for folketrygden har tatt seg av, er å få dekket de områder som burde være med i sosialtrygden, men som ennå står utenfor. Denne oppgaven splitter seg igjen i to. Den ene er å bygge ut de trygdene en allerede har til, såvidt det er mulig og rimelig, å dekke hele befolkningen. Syketrygden, arbeidsløshetstrygden og ulykkestrygdene (yrkesskadetrygden) skal gis et videre omfang. Den andre oppgaven er å bygge inn i systemet de trygdene som en helt mangler — en alminnelig uføretrygd, en enketrygd og en forsørgertrygd. Når det er gjort, skulle en være kommet fram til en samordnet, en rasjonell og såvidt mulig fullstendig trygd mot inntektsbortfall på grunn av forhold som den trygdede ikke selv er herre over. Forsorgsstellets oppgaver vil da bli ytterligere sterkt begrenset og vil i hovedsaken innskrenkes til å yte hjelp i de særlige tilfelle som alltid vil forekomme utenfor selv den fullstendigste sosialtrygdordning.

Under arbeidet med folketrygdplanen har en spurt seg selv hvilke trygde-

[1] Se Soc. Medd. årg. 1948, sid. 263.

messige krav en skal stille til et slikt trygdesystem som en tar sikte på. For å være komplett må trygdesystemet være konstruert slik at det såvidt mulig dekker alle tilfelle hvor stønad bør ytes, for å være rasjonelt å sørge for at ingen får dobbeltstønad eller må hente sin stønad fra flere trygdegrener samtidig. Overgangen av uforandrede stønadstilfelle fra en trygdegren til en annen bør være så få som mulig under omsyn til det som rasjonell administrasjon og samfunnsøkonomisk og helsemessig innsats for de forskjellige gruppe av stønadsmottakere, krever. Når det skjer overgang, bør endringen i stønadsbeløpet være minst mulig.

Trygdegrenene og deres omfang. Folketrygdplanen spliter det fullstendige trygdesystem opp slik:

Syketrygd Arbeidsløshetstrygd	Inntektstrygder.
Yrkesskadetrygd Uføretrygd Barnetrygd Forsørgertrygd Enketrygd Alderstrygd	Pensjonstrygder.

De fleste av disse enkelte trygdegrenenes navn forteller direkte hvilket område den dekker og dermed den prinsippielle »arbeidsdeling» trygdegrenene imellom. La meg bare opplyse at yrkesskadtrygden dekker arbeidsulykker, (invaliderenter, etterlatterenter), uføretrygden invaliditet med annen årsak. Barnetrygden er den som gir kontantstønad til barn fordi de er barn og uten omsyn til forsørgerens stilling i relasjon til trygdegrenene. Forsørgertrygden skal gi stønad til ensligstilte mødre d. v. s. enker, fraskilte, separerte, forlatte eller ugifte mødre, og til dem som påtar seg og har omsorgen for foreldreløse (minderårige) barn. Enketrygden skal ta seg av en del av de (eldre) enker som ikke kommer inn under forsørgertrygden eller alderstrygden.

I samband med spørsmålet om de enkelte trygdegrenenes omfang nevner jeg at syketrygden er foreslått utvidet til obligatorisk å dekke hele befolkningen, arbeidsløshetstrygden og yrkesskadetrygden til å dekke de aller fleste grupper av arbeidstakere. De øvrige trygdene dekker uten videre hele befolkningen.

Uføretrygden skal yte stønad til dem som på grunn av uførhet har tapt 50 % eller mere av sin arbeidsevne. I barnetrygden er gjeldende avgrensning til bare å gjelde fra og med 2 barn (under 16 år) opprettholdt. Det er i meldingen uttalt at en ikke finner å kunne tillrå innføring av barnetrygd for *første* barn uten eventuelt i forbindelse med hel omlegging av de skattefrie fradrag i den direkte beskatning. Det legges vekt på at det ved siden av barnetrygden gjøres tiltak in natura til fordel for barna, særlig i form av fortsatt utbygging og eventuell omlegging av ordningen med husleietilskudd, pristilskudd for melk o. likn.

Kontantstønaden. (Kontantytelsen). I eksisterende trygder er satsene for kontantstønad fastsatt etter to forskjellige hovedprinsipper. Det ene kjenner vi fra den norske syketrygd og den norske arbeidsløshetstrygd. Der fastsettes stønaden på grunnlag av arbeidsinntekten som falt bort da stønadstilfellet inntraff. (Virkningen av prinsippet er imidlertid nå avdempet idet den maksimale stønadsgivende inntekt ligger relativt lavt.) Det annet prinsipp er det som gir enhetsstønad, d. v. s. forutsetningsvis samme reelle stønadsnivå til alle som mottat trygd. (Levekostnadenes variasjon fra landsdel til landsdel betinger bostedsgradert stønad.) Prinsippet er knesatt i den norske alderstrygd.

Sosialtrygdens sentrale oppgave er å sikre alle medlemmer av samfunnet et sosialt forsvarlig livsunderhold som de kan gjøre regning med under forhold der den vanlige inntektskilden faller bort, varig eller midlertidig, eller reduseres sterkt. I samsvar hermed blir det i stortingsmeldingen om folketrygden uttalt at en prinsipielt er av den oppfatning at sterke grunner taler for å ha samme stønadssatser i alla sosialtrygdgrener, satser som i tilfelle måtte tilpasses de geografiske variasjonene i levekostnadene lik at de gir uttrykk for samme realverdi i alle deler av landet. De trygder hvor stønaden er gradert etter arbeidsinntekten tar ikke direkte sikte på således å trygge en bestemt minimumsstandard. Stønadssatsene kan — i alle fall teoretisk — bevege seg fra satser lavere enn minimumsstandarden til satser høyere enn der. Gjør de økonomiske forhold i landet det mulig, vil i regelen sterkere argumenter tale for å heve selve minimumsstandarden for alle trygdede enn å gi offentlig tilskudd til høyere stønad for høyere inntektsgrupper. Skal disse grupper ha høyere stønad bør de selv helt ut bære merutgiftene herved. Det kan naturligvis reises spørsmål om det er sosialt nødvendig gjennom offentlige tiltak å binde den måten høyere inntektsgrupper nytter deler av sin inntekt på for derved å sikre dem en stønad utover minimumsstandarden i tillfelle deres løpende inntekt faller bort.

På tross av det prinsipielle syn har en, i alle fall ikke for tiden, foreslått fellessatssystemet gjennomført i trygdegrenene. Inntektsspredningen i samfunnet og ikke minst historiske bånd har her veiet. Om det nå i syketrygden og arbeidsløshetstrygden ble fastsatt en fellessats for alle trygdede, ville det nødvendigvis måtte føre med seg at de med høyere arbeidsinntekter får lavere stønad enn tilfellet nå er. Dette ville antakelig vekke misnøye.

På den annen side ville de med de laveste inntekter om det ble fastsatt en fellessats, kunne få høyere stønad enn de har i arbeidsinntekt. Faren for misbruk av trygderettighetene melder seg da. En kunne her naturligvis gjøre bruk av de vanlige reguleringsbestemmer om at satsene for stønad ikke må overstige en viss prosentdel av inntekten. Men det ville føre til et betydelig merarbeid for den lokale administrasjon å måtte bruke slike bestemmelser i et utvidet antall tilfelle.

I syketrygden og arbeidsløshetstrygden er den inntektsgraderte stønad foreslått bibeholdt og gruppen er kalt »*inntektstrygdene*». Det særpregede

ved disse trygdene er at stønadstilfellene vanlig er av kort varighet, at inntektsgradering av stønaden har vært innarbeidet gjennom lang tid og at de trygdede til en viss grad selv har innflytelse på hvorvidt stønadstilfellet skal inntreffe eller ikke, og varigheten av det. I de øvrige trygdegrener — som er gitt fellesnavnet »*pensjonstrygdene*» — er det foreslått fellessatser for stønad. Det karakteristiske ved disse trygdene er at stønadstilfellene i regelen er av lengere varighet.

I inntektstrygdene er dog foreslått en grovere inntektsgradering og derved færre inntektsklasser (5) og stønadssatser enn nå. De selvstendig næringsdrivende og selvstendig arbeidende som også skal gå inn som tvungne medlemmer av syketrygden, reiser særlige problemer. Inntektsgradering for dem ville i praksis være vanskelig, ofte umulig uten stor risiko for misbruk, overtrygding og undertrygding. Her er foreslått en rimelig grunnsats felles for alle, men med adgang til frivillig tilleggstrygd slik at vedkommende kan komme opp i samme totale stønadssats som arbeidstakere i høyeste inntektsgruppe. Når en samtidig tar omsyn til finansieringsprinsippene som jeg skal komme tilbake til, konstaterer en i realiteten forsåvidt likestilling av de to hovedgrupper av ervervende i samfunnet.

I den ene og den annen hovedgruppe av trygdegrener gjennomfører folketrygdplanen konsekvent samme stønadssatser, det må ansees som en forutsetning for rasjonell samordning. I Norge har vi hatt dette for øye gjennom lenger tid under våre mere leilighetsvise lovrevisjoner og tilbygginger av nye trygder. Forsåvidt er det ikke noen omveltning som her skjer, samordningen er på dette område allerede gjennomført.

Mellom trygdegrenene i den ene gruppe og trygdegrenene i den annen gruppe er det rasjonell avstemning av stønadssatsene. Grunnsatsen i pensjonstrygdene svarer direkte til gunnsatsen i laveste inntektsgruppe i inntektstrygdene. Forsørgingstilleggene til grunnsatsene svarer til hverandre og til barnetrygdens stønad (fra og med 2 barn). Tilleggene er konstante og også i inntektstrygdene uavhengig av den bortfalte inntekt og derved av grunnsatsene for stønad.

Yrkesskadetrygden skiler seg noe ut her. Systematisk er den i folketrygden plasert blandt pensjonstrygdene, der hører den jo også hjemme som en langtidstrygd. I dag tilhører den imidlertid principiellt inntektstrygdene idet stønaden (for industriarbeiderne) måles ut på grunnlag av arbeidsinntekten. Men i og med at den maksimale stønadsgivende arbeidsinntekt nå er så lav at trygden i realiteten arbeider med faste satser (fordi praktiskt talt alle arbeidere når maksimum), er trygden i realiteten kommet over i den annen hovedgruppe av trygdegrener. Dette er ikke resultatet av en plan, men at trygdens regler (delvis av økonomiske omsyn) ikke er justert i samsvar med de prinsipielle forutsettninger for den. Folketrygdplanen går noe av en mellomvei med denne trygd, bl. a. fordi de stønadssatser en foreløpig har stillet opp for pensjonstrygdene stort sett vil ligge under det yrkesskadetrygdene (ulykkestrygdene) idag yter. Satsene er foreslått vesentlig høyere enn i pensjonstrygdene ellers, men er faste for forskjellige grupper av

trygdede. Satsene ligger såvidt høyt at det i de aller fleste tilfelle ikke blir merkbar overgang i stønadsbeløp når stønadstiden i syketrygden — som dekker den skadede så lenge skadebehandlingen varer — er ute og yrkesskadetrygden overtar ytelsen av livrente til den varig uføre. Overgangen til alderstrygd-perioden har en også sørget for blir jevn. (Denne samordning mellom syketrygden og ulykkestrygdene har en stort sett allerede i dag gjennomført.)

Yrkesskadetrygden skal gi anledning til frivillig trygding for selvstendig næringsdrivende og selvstendig arbeidende. Denne trygdingen er obligatorisk knyttet sammen med frivillig tilleggstrygding i syketrygden.

Dagpengene for enslige er i *inntektstrygdene* foreslått omtrent som nå, men forsørgingstilleggene er vesentlig forhøyet. For arbeidstakere går ensligsatsene fra 3 kr pr. dag for årsinntekter mellom 1 000 og 2 000 kr, til 6 kr pr. dag for årsinntekter over 5 000 kr. Hertil kommer försørgingstillegg med 2 kr for hustru og for første barn, 1 kr for hvert av de øvrige barn. (For disse »øvrige barn» kommer den alminnelige barnetrygd også inn.) Selvstendig arbeidende og selvstendig næringsdrivende får 4 kr pr. dag pluss vanlig forsørgingstillegg. For disse grupper blir det som nevnt anledning til frivillig tilleggstrygd — kombinert med frivillig trygd mot yrkesskade — slik at selvstendige kan nå opp i samme høyeste dagpengesats som arbeidstakere, d. v. s. 6 kr pluss vanlig forsørgingstillegg.

I *pensjonstrygdene* er grunnsatsene (uavhengig av inntekten) 900 kr pr. år for enslige, 1 500 kr for ektepar, med 500 kr, i tillegg for første barn, 300 kr for hvert av de øvrige foruten vanlig barnetrygd (200 kr). Mellom laveste dagpengestønad i inntektstrygdene og grunnsatsene i pensjonstrygdene er således direkte sammenheng. For i noen grad å avpasse stønaden etter levekostnadene forskjellige steder i landet, foreslåes til grunnsatsene i pensjonstrygdene et boligtillegg med inntill 300 kr pr. år for enslig og inntil 450 kr for ektepar.

Idag er alderstrygdens laveste grunnsats (landkommuner) 720 kr for enslige, 1 080 kr for ektepar. Hertill kommer eventuellt barnetillegg og i en del kommuner tilleggspensjon finansiert helt ut ved kommunale midler.

Til dem som har omsorgen for foreldreløse barn (forsørgertrygden) foreslås betalt samme stønad som barnetillegene, 500 kr for første barn og 300 kr (pluss vanlig barnetrygd) for hvert av de følgende.

Det er regnet med at kommunene vil yte tilleggspensjoner, som nå i alderstrygden, slik at stønaden dekker minstebehovet over alt.

I yrkesskadetrygden er satsene for arbeidstakere over alt 900 kr høyere enn i de øvrige pensjonstrygder, dvs. 1 800—2 100 kr for enslige, 2 400—2 850 kr for ektepar. For enker ligger satsene 300 kr over enketrygdens, dvs. mellom 2 100 og 1 500 kr.

Stønaden i barnetrygden er foreslått øket til 200 kr pr. år for barn under 7 år og till 300 kr for barn over 7 år. Den er nå 180 kr.

Kontantstønaden skal være indeksregulert slik at den forutsetningsvis følger endringene i levekostnadene.

Karenstiden og stønadsvarigheten. Sykepenger skal som nå ytes etter en karenstid på 3 dager for arbeidstakere, mens karenstiden forlenges til 12 dager for selvstendige. I arbeidsløshetstrygden foreslås den nåværende karenstid på 6 dager opprettholdt uforandret. En var inne på å sette en felles karenstid på 6 dager. Slik å øke syketrygdens karenstid for arbeidstakere skulle neppe kunne ansees som trygdemessig eller sosialt betenkelig, men de historiske bånd var sterke. En ville i tilfelle fått skåret vekk en ikke liten del tilfelle som vel ikke har noen økonomisk betydning for de trygdede (eller for trygden) og samtidig spare unødvendige utlegg til legeattester for disse kortvarige og banale sykdomstilfelle.

Varigheten av ytelsene er for sykepengenes vedkommende foreslått til 1 år, d. v. s. som nå for de fleste tilfelle. Ved lengre sykdom kommer uføretrygden inn. I arbeidsløshetstrygden er stønadstiden utvidet slik at det på viss vilkår også der kan ytes dagepenger i inntil 1 år, i særlige tilfelle i ennå lenger tid.

Fradragsreglene. (Behovsprøvningen.) Alderstrygdens gjeldende fradagsregler for annen inntekt er drøftet i stortingsmeldingen. Prinsipielt var en stemt for å sløyfe hele behovsprøvingen. Imidlertid antok en at det idag var rimeligere å bruke de merutgifter som trygden i tilfelle ville få til delvis finansiering av trygdegrener som mangler, særlig da uføretrygden, og til forhøyelse av satsene. De fradragsregler som nå gjelder er derfor foreslått opprettholdt omtrent utforandret slik at en skal se bort fra annen inntekt inntil 50 % av pensjonen og trekke fra i pensjonen 50 % av overskytende annen inntekt.

Også i uføretrygden, forsørgertrygden og enketrygden er forutsatt fradragsregler for annen inntekt selv om den prinsipielle oppfatning går ut på at en ettersom forholdene gjør det mulig, bør arbeide seg bort fra dette system og komme over i regler som de en har i syketrygden, arbeidsløshetstrygden og barnetrygden hvor en ikke spør om inntekt eller formue ved utbetalingen av stønaden.

Naturalytelsene. Blandt de enkelte grenene av socialtrygden i Norge står syketrygden i en særstilling, fordi den i så stort omfang gir naturalytelser ved siden av kontantstønad. En ikke liten del av stortingsmeldingen om folketrygden beskjeftiger seg med de spørsmål som knytter seg til slike ytelser og administrasjonen av dem. Plassen jeg har til disposisjon tillater ikke noen bred omtale av denne delen av planen og jeg skal derfor bare kort nevne de prinsipielle linjer som er antydet.

Stortingsmeldingen peker på at syketrygden bør yte befolkningen helt fri legehjelp, fritt sykehusopphold o. s. v. og at varigheten av naturalytelsene bør være ubegrenset. Videre uttales at det nå stort sett gjeldende betalingssystem for legehjelpen (refusjonssystemet) prinsipielt sett er lite hensiktsmessig og at en bør komme bort fra dette. Som en del av folketrygdplanen har en antydet et forslag som sikrer fri legebehandling og i prin-

sippet fritt legevalg, men samtidig et betalingssystem som vil muliggjøre en mer hensiktsmessig fordeling av legene, gjøre vederlaget uavhengig av den enkelte sykdom som behandles, stimulere til kvalitetsarbeid og oppmuntre til videre utdanning. Det er foreslått at legeordningen organiseres på fylkesbasis, og at godtgjøringen til legene bygges på en fast årlig grunnlønn som bestemmes ut fra befolkningstettheten i vedkommende distrikt og ut fra vedkommende leges særlige utdannelse og praksis. I tillegg til denne faste lønn kommer så godtgjøring bygget på legens arbeidsytelse, for alminnelig praktiserende leger en viss betaling pr. år for hver person eller familie som velger vedkommende lege som sin huslege. Systemet må tilpasses de særlige forhold som gjelder for legespesialistene.

Det er forutsatt at sykehusene skal bygges og administreres på fylkesbasis. For å komme bort fra den nåværende sammensatte dekning av sykehusenes driftsutgifter hvor syketrygdens kurpengesatser fører til store driftsunderskudd som må dekkes av fylke, kommune og stat, skal satsene for kurpenger fastsettes slik at driftsutgiftene i sin alminnelighet blir fullt dekket.

Medisinytelse foreslås ikke tatt med i syketrygden. Men for visse livsviktige medisiner, f. eks. insulin, er anbefalt at en går videre på den veien en har slått inn på nemlig gjennom statstilskott å holde prisene lave.

Administrasjonen. En rasjonell samordning av trygdegrenene må rent administrativt innebære store fordeler. Gjennom en del år har vi i Norge arbeidet med rasjonell administrativ samordning av trygdegrensene og er særlig i den lokale administrasjon kommet ganske langt.

Folketrygdplanen går inn for at alle trygdegrener — lokalt og sentralt — legges inn under samme administrasjon. Herved skal en komme bort fra overflødig dobbeltbehandling av tilfellene, korrespondanse og disputtene administrasjonene imellom om hvem som skal bære belastningen i tvilsomme grenstilfelle, samtidig som kontrollen med stønadsmottakerne og med administrasjonen selv blir vesentlig lettet. Stillingene i de lokale trygdeadministrasjoner som fremkommer blir større, og en må kunne stille større krav om sakkunskap og kvalifikasjoner ellers til innehaverne enn en kan gjøre når administrasjonen splittes opp og det ofte bare blir små bistillinger. Fordelene for publikum ved slik samordning og sammenslåing av administrasjonene ligger i dagen.

Lokalt skal det være et trygdekontor (trygdekasse) ledet av en trygdenemnd. Denne lokale administrasjon får å gjøre med alle grenene av folketrygden. Sentralt foreslår en administrasjonen samlet i et utbygget og nyordnet Rikstrygdeverk under Sosialdepartementet. For å hindre at selve apparatet her blir vidløftig, etableres fylkestrygdenemnder, som en del av myndigheten kan delegeres til. Det er særlig tenkt at spørsmål om uføregrad, administrasjonen av legehjelpen, kontrollen med de lokale organer m. v. skal legges dit samtidig som en går inn for en utjevning gjennom disse nemndene av utgiftene til en del av syketrygdens naturalytelser, bl. a. legers og pasienters transportutgifter.

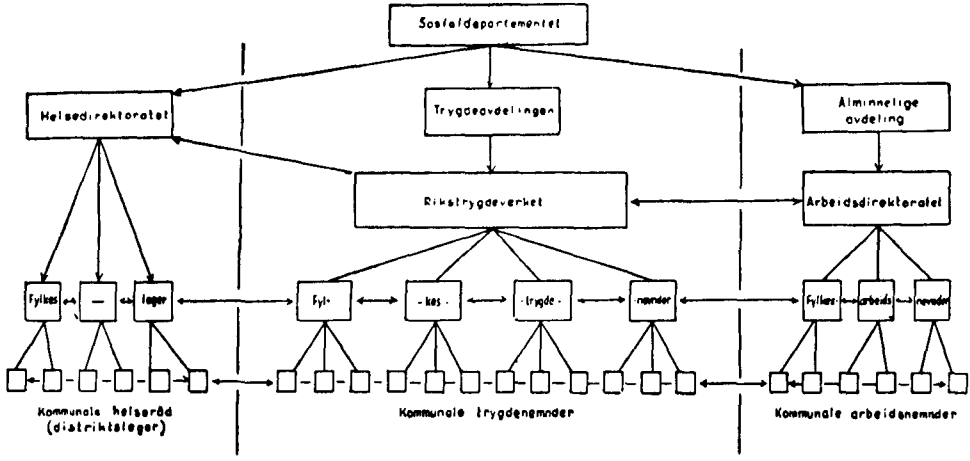

Skjematisk fremstilling av administrasjonsplanen

Finansieringen. For folketrygden er pr. 1948 stillet opp et anslagsvis utgiftsbudsjett på ialt 765 mill. kr hvortil kommer 25 mill. kr for kommunale tilleggspensjoner. På de forskjellige trygdegrener fordeler det første tallet seg slik:

Syketrygd	325	mill. kr
Arbeidløshetstrygd	25	» »
Alderstrygd	150	» »
Uføretrygd	85	» »
Yrkesskadetrygd	25	» »
Barnetrygd	105	» »
Forsørgertrygd / Enketrygd	25	» »
Sum	740	mill. kr
Administrasjonsutgifter	25	» »
Ialt	765	mill. kr

Til sammenlikning skal nevnes at for de alminnelige trygder som vi i Norge har, var utgiftsbudsjettet for 1947/48 ca 425 mill. kr. Nå overtar folketrygden 35—40 mill. kr fra helsestellet og forsorgsutgiftene er anslått å gå ned med ca 20 mill. kr slik at nettoøkingen skulle bli vel 300 mill. kr.

Finansieringen er stort sett løst særskilt for hver trygd og de økonomiske og politiske forhold på det tidspunkt trygden så dagens lys har ofte vært avgjørende.

Det er av de store fordeler og oppgaver ved samordningen at trygdene i et felles system, å rydde opp i uføret av finansieringsprinsipper, få det hele forenklet og sørge for en rimelig fordeling av belastningen på de forskjellige finansieringskilder og på de forskjellige inntektsgrupper i befolkningen. En må samtidig sørge for at finansieringsplanen for sosialtrygdene er tråd med statens og kommunenes finans- og skattepolitikk overhodet og ikke går på tvers av den. Systemet en gjennomfører må være så enkelt at en uten videre får oversikt over hvilken vekt det hele har i den planmessige inntekts- og skattefordeling i samfunnet, og samtidig elastisk for de endringer som til hver tid måtte vise seg ønskelige og nødvendige.

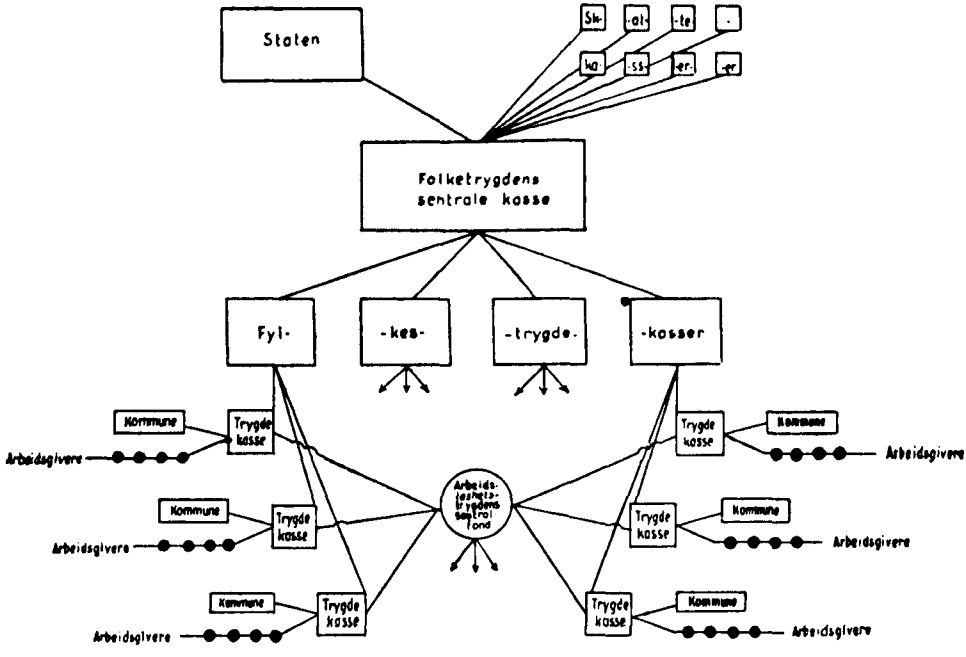

Skjematisk fremstilling av finansieringsplanen

En har her den fordelen at en må kunne føle seg å stå temmelig fritt og ikke som tilfellet er med stønadssatser og -regler anse seg sterkt historisk bundet.

Særlig under omsyn til at en foreslår særtrygder og særytelser for arbeidstakere og finner på enkelte områder å ville gå inn for frivillig tilleggstrygding, har en ikke ansett det rimelig å ta skrittet fullt ut og la belastningen i sin helhet gå på de direkte og indirekte skatteinntekter, eller på en særlig alminnelig trygdeavgift alene. Det ville i tilfelle gitt et finansieringssystem som fylte de vilkårene jeg foran har antydet.

Den finansieringsplan som er lagt for folketrygden gjør den til en økonomisk og geografisk enhet. De enkelte trygdegrenene vil ikke lenger være selvstendige økonomiske enheter. Det vil heller ikke de enkelte lokale trygdekasser lenger være, bortsett fra at de vil ha disposisjonsfrihet innen en fastlagt finansiell ramme for særoppgaver på helsestellets område.

Prinsipielt bygger planen på et rent utlikningssystem. Når en ser bort fra arbeidsløshetstrygdens sektor — hvor konstante premier automatisk fører til temporær fondsopplegging i tider med høy sysselsetting — vil fondsopplegging bare komme til å spille en begrenset rolle, i første rekke for å sørge for en nødvendig likviditetsreserve for trygdene.

Ved utarbeiding av finansieringsplanen for folketrygden har en tatt utgangspunkt i dette forhold: Ytelsene under visse deler av trygdesystemet er felles for hele befolkningen, andre ytelser tilfaller bare arbeidstakere, nemlig de høyere sykepenger i de høyere inntektsklassene, arbeidsløshetsstønaden og stønaden av yrkesskadetrygden.

Utgiftene ved de ytelser som er felles for hele befolkningen er foreslått dekket dels gjennom en alminnelig folketrygdavgift, dels gjennom stats- og kommunetilskudd, mens særytelsene til arbeidstakerne dekkes gjennom en særlig premie på arbeidsgiverne. Den frivillig tilleggstrygding for selvstendig arbeidende dekkes gjennom direkte premier på dem som nytter adgangen til trygdingen.

Folketrygdavgiften skal etter forslaget utliknes på samme grunnlag som alderstrygdavgiften må, d. v. s. på antatt inntekt før klassefradragene er tatt i betraktning. Om det er et rimelig og rettferdig grunnlag kan diskuteres. Meldingen tar ikke opp dette problemet, men peker bare på at det må vurderes i samband med den øvrige direkte og indirekte beskatning. Det er klart at det kunne synes nærliggende helt å regulere avgiften inn i den direkte statsbeskatning. Reellt kunne en naturligtvis oppnå samme resultat. Imidlertid har en ansett det for å være en fordel ikke minst av omsyn til den fremtidige utbygging av det sosiale trygdevesen, at en tydelig knytter finansieringen sammen med utgiftene til disse formålene. En selvstendig finansiering vil også by på visse fordeler for trygdestyret, idet det sikrere vet hva det har å regne med, og kan oppnå større bevegelsefrihet innen denne finansielle ramme og i samsvar med de gjeldende lover.

Gjennomfører en den reform som er foreslått, vil de tvungne trygdedes direkte premiebetaling til syketrygden og arbeidsløshetstrygden falle bort og erstattes med de økte avgifter til folketrygden. Det betyr naturligvis en vesentlig omlegging i forhold til den nåværende innkrevingsmåte. En har antatt at ordningen har så store fordeler gjennom den sterke administrative forenkling som den fører med seg, at omsynet til den historisk betingede ordning vi nå har, ikke bør veie for tungt. Fordelingsmessig vil omleggingen føre med seg en overgang fra den nåværende degressive finansiering av disse trygder (finansiering gjennom en premie som representerer en synkende prosentdel av inntekten jo høyere denne er) til en proporsjonal finansiering med en bestemt prosentdel av inntekten uansett dennes størrelse. De lavere inntektsgrupper i samfunnet vil forsåvidt bli lettet.

Det er antydet en sats på 3 % for folketrygdavgiften (Alderstrygdavgiften er nå 1,2 %.) En slik sats vil innbringe rundt 185 mill. kr eller meget nær det beløp som i dag betales i alderstrygdavgift og i medlemspremier til syketrygd og arbeidsløshetstrygd tilsammen.

På samme måte vil den særpremie som skal legges på arbeidsgiverne til dekning av gjennomsnittlige utgifter til de høyere sykepenger, arbeidsløshetsstønad og yrkesskadetrygd, kreve praktisk talt samme beløp som arbeidsgiverene i dag bærer som premier til disse trygder, ca 70 mill. kr. Det er antydet en utlikning av arbeidsgiverpremien på basis av lønnsutgiftene som arbeidgiveren har. I dag ville en sats på ca 1¾ % strekke til.

I denne forbindelse må en imidlertid være klar over at den egentlige merbelastning som arbeidsgiverne får gjennom folketrygden, ligger i utskrivningen av folketrygdavgiften på basis av den antatte inntekt og etter vesentlig høyere sats enn alderstrygdavgiften nå utskrives etter, og ikke i premien som går inn i bedriftens driftsomkostninger. Premiebetalingen i

folketrygden har den begrensede oppgave å sikre dekning i en rasjonell form av utgiftene ved de særfordelene som trygdeordningen gir arbeidstakere framfor andre trygdede og av de særlige utgiftene som yrkesskader påfører trygden. Men hovedgrunnlaget for finansieringen er folketrygdavgiften, statstilskuddet og kommunetilskuddene.

En prinsippendring i belastningen på arbeidsgiverne finner en for yrkesskadetrygden (ulykkestrygdenes) vedkommende. I dag betaler industrielle bedrifter o. likn. en *risikogradert* premie til ulykkestrygden. Slik fareklasseinndeling som en idag har, er ikke foreslått opprettholdt. Berettigelsen av den utjevning av belastningen av arbeidsulykker som en herved får, kan sikkert diskuteres. Men selvsagt er det en rasjonell forenkling av premieapparatet en oppnår.

Resten av belastningen skal så bæres av staten og kommunene. En har foreslått at kommunene blir belastet med 25 % av folketrygdens utgifter, d. v. s. ialt vel 190 mill. kr. Hertil kommer utgiftene ved de kommunale tillegspensjoner ialt anslagsvis 25 mill. kr. I forhold til nå betyr planen en nettoøking av belastningen på kommunene med ca. 100 mill. kr. Under omsyn til økingen i skatteinntektene som automatisk følger den øking i nasjonalinntekten som forventes innen folketrygden er fullt gjennomført, regner meldingen med at kommunene vil kunne bære sin andel uten vesentlig øking av skattesatsene. I denne forbindelse må en også ta omsyn til at folketrygdens gjennomføring vil føre med seg en økonomisk utjevning mellom de enkelte kommuner i landet, slik at stillingen blir relativt bedre for de kommuner som er vanskeligst stilt økonomisk. Denne utjevning forsterkes ved at visse deler av utgiftene til syketrygden foreslås dekket på fylkesbasis, istedet for av de enkelte primærkommuners trygdenemnder.

Idet en i budsjettet foreløpig arbeider med et udekket beløp på ca. 60 mill. kr, faller på staten 260 mill. kr. Nytter staten — som stort sett i den sosialpolitiske ekspansjonperiode 1935/39 — halvparten av den automatiske økingen i skatte- og avgiftsinntekter til sosialtrygdformål, skulle det, under en nøktern hypotese om den gjennomsnittlige årlige stigning i nasjonalinntekten, være mulig å finne dekning for dette beløp i løpet av 5—6 år.

I sin tid — under omsyn til de økonomiske forhold når det blir aktuelt — skal en ta stilling om defisiten 60 mill. kr skal dekkes ved øking av trygdeavgiften (til 4 %) eller ved andre direkte eller indirekte skattereformer.

Gjennomføringen. Det blir i meldingen foreslått en *etappevis* gjennomføring av folketrygdplanen. Jeg skal ikke komme inn på slike detaljer, men bare peke på at utføretrygden er gitt høyeste prioritet. Det blir ikke antydet mere eller mindre bestemte terminer for gjennomføringen. Den økonomiske utvikling fremover vil her være avgjørende. Det som har vært hovedhensikten med meldingen er å få kartlagt sosialtrygden i Norge og å få lagt en generalplan for det fortsatte arbeid på dette felt slik at en så tidlig som mulig kan få drøftet og tatt standpunkt til de hovedprinsipper som arbeidet skal følge.

Fastighetsomkostnadernas förändringar under åren 1938—1948

Av notarie *Stina Thornell,* Statens hyresråd

Vid sammanträde den 24 maj i år beslöt statens hyresråd att icke lämna medgivande till generell hyreshöjning enligt 5 § hyresregleringslagen »till följd av ökade omkostnader för fastighetsförvaltning» för tiden 1 oktober 1949—30 september 1950.

Hyresrådet har tidigare meddelat beslut i denna fråga sex gånger, nämligen åren 1942, 1943, 1944, 1945, 1946 och 1948. Vid intet tillfälle har hyresrådet ansett det påkallat att lämna medgivande till generell hyreshöjning. Hyresrådets beslut år 1948 avsåg tiden 1 oktober 1947—30 september 1949.

Till grund för hyresrådets ställningstagande åren 1942, 1943, 1945 och 1948 låg av socialstyrelsen utförda undersökningar av fastighetsomkostnadernas förändringar sedan 1938[1]. Den sista av styrelsens undersökningar, 1947 års fastighetsomkostnadsundersökning, avsåg utvecklingen åren 1942—1946. För att få en bild av utvecklingen från tiden före krigsutbrottet måste en sammankoppling göras av resultaten i 1947 års undersökning och de i 1943 års undersökning, som avsåg åren 1938—1942. Hyresrådet fann emellertid, att en dylik sammankoppling icke utan vidare kunde läggas till grund för ett beslut, främst därför att de båda undersökningarna icke avsåg identiska fastigheter och icke var redovisade enligt samma grunder.

För att erhålla ett underlag för beslut i frågan om generell hyreshöjning för tiden efter den 30 september 1948 beslöt hyresrådet den 7 december 1948 att genom sitt kansli låta undersöka fastighetsomkostnadernas förändringar för *identiska* fastigheter under tidsperioden 1938—1948. I materialet till socialstyrelsens undersökningar år 1943 och år 1947 ingick nämligen ca 700 fastigheter belägna i 35 orter med 10 000 invånare och däröver, för vilka fastigheter uppgifter lämnats till båda undersökningarna. Hyresrådet beslöt att låta tillskriva ägarna till dessa fastigheter med begäran, att de skulle lämna uppgifter även för tiden fram till och med den 31 december 1948.

Den 15 januari 1949 utsändes till 678 fastighetsägare i ovannämnda orter ett frågeformulär, vilket med vissa förenklingar var i stort sett uppställt på samma sätt som de av socialstyrelsen tidigare använda formulären. För varje fastighet skulle uppgifter lämnas om bl. a. skulder, hyresintäkter, hyresförluster samt olika slag av omkostnader. Uppgift om taxeringsvärdet, varom förfrågan ej gjordes i formuläret, har inhämtats från kronokamrerare (uppbördsverk) resp. häradsskrivare.

[1] Redogörelser för dessa undersökningar finns i Soc. Medd. årg. 1942, sid. 567; årg. 1943, sid. 684; årg. 1945, sid. 479; årg. 1948, sid. 546.

Sammanlagt har av de utsända formulären 606 helt eller delvis besvarats, varav 514 har bearbetats och 92 måst kasseras. Av dessa har 29 formulär uteslutits, enär de på grund av fastighetens försäljning endast innehållit uppgifter för en del av redovisningsperioden, 30 formulär har uteslutits på grund av att de ej innehållit fullständiga uppgifter och 33 formulär på grund av bristande representativitet. Till sistnämnda grupp har framför allt hänförts fastigheter, där hyrorna ökat till följd av större reparations- eller förbättringsarbeten samt fastigheter med utdömda lägenheter.

Samtliga 514 formulär har bearbetats med avseende på taxeringsvärden, hyresvärden och huvudgrupper av utgifter. Vidare har 233 formulär bearbetats med avseende på skulder och räntor för vart och ett av åren 1938—1948. Någon särskild bearbetning av specificerade uppgifter om olika slag av »onera» samt kostnaderna för reparations- och underhållsarbeten har denna gång ej företagits.

Vid granskningen av de inkomna formulären och vid den gemensamma bearbetningen av dessa och av de för ifrågavarande fastigheter åren 1943 och 1947 till socialstyrelsen insända formulären har samma principer tillämpats som vid 1947 års fastighetsomkostnadsundersökning (jfr Soc. Medd. årg. 1948, sid. 546 o. f.).

För komplettering av lämnade uppgifter har ca 250 skrivelser avsänts (främst på grund av att till förevarande undersökning insända uppgifter icke stämt överens med de uppgifter, som lämnades till 1947 års undersökning) och ca 275 förfrågningar har gjorts per telefon; dessa förfrågningar har framför allt orsakats dels av att enstaka oneraposter varit ofullständiga eller uppenbart felaktiga, dels av att utgifter för reparationer och underhåll varit höga och icke specificerade. Efter samtal med vederbörande fastighetsägare har uppgifterna kompletterats. De höga reparationskostnaderna har i regel berott på yttre målning, omläggning av tak, rörarbeten o. dyl., men i flera fall även på »övervägande inre reparationer». En del av dessa inre reparationer, såsom masonitbeklädning av väggar i kök, nya garderober o. dyl., hade förmodligen bort redovisas såsom förbättringsarbeten, men det har ej kunnat utrönas till vilka belopp de uppgått. Dessa uppgifter har därför vid bearbetningen icke korrigerats. Av de utsända skrivelserna har ca 200 besvarats.

I följande sammanställning jämföres antalet utsända och bearbetade formulär vid denna och tidigare, av socialstyrelsen utförda, fastighetsomkostnadsundersökningar.

Undersökning år	Antal formulär		Antal bearbetade formulär i % av antalet utsända
	utsända	bearbetade	
1942	2 382	777	32·6
1943	7 835	2 450	31·3
1945	10 638	3 860	36·3
1947	5 102	3 547	69·5
1949	678	514	75·8

Tab. 1. Taxeringsvärden, hyresvärden och

			Stockholm			Göteborg		
			Fastigh. utan c.v.	Fastigh. med c.v.	Samtl. fastigh.	Fastigh. utan c.v.	Fastigh. med c.v.	Samtl. fastigh.
1	Antal fastigheter		19	73	92	22	30	52
2	Taxeringsvärde 1 jan. (1 000 kr)	1938	5 455	45 346	50 801	1 987	4 774	6 761
3		1948	5 386	45 070	50 456	2 036	4 788	6 824
4	Skuldsumma 1 jan. (1 000 kr)	1938	3 372	35 517	38 889	1 273	3 858	5 131
5		1948	3 615	32 926	36 541	1 336	3 803	5 139
6	I % av taxeringsvärdet 1 jan. 1938	1938	61·81	78·32	76·55	64·07	80·83	75·90
7		1948	66·28	72·61	71·93	67·22	79·67	76·01
8	Nettohyresvärde (1 000 kr)	1938	487	3 297	3 784	213	411	624
9		1942	493	3 296	3 789	215	400	615
10		1946	494	3 358	3 852	214	402	616
11		1948	494	3 374	3 868	215	408	623
12	I % av nettohyresvärdet 1938	1942	101·19	99·98	100·14	100·76	97·24	98·44
13		1946	101·86	101·85	101·79	100·59	97·80	98·75
14		1948	101·39	102·35	102·22	100·81	99·16	99·72
15	Räntor i % av skuldsumman 1 jan.	1938	3·87	3·93	3·92	4·01	4·02	4·02
16		1948	3·37	3·67	3·64	3·60	3·79	3·74
17	Räntor i % av nettohyresvärdet 1938	1938	26·80	42·33	40·33	23·95	37·71	33·02
18		1948	25·04	36·61	35·12	22·58	35·05	30·79
19	Hyresförluster i % av nettohyresvärdet 1938	1938	0·89	0·86	0·86	0·60	0·83	0·75
20		1942	0·21	0·83	0·75	1·74	0·55	0·96
21		1946	0·09	0·08	0·08	0·50	0·31	0·38
22		1948	0·00	0·02	0·02	0·20	0·27	0·25
23	Onera exkl. bränsleutgifter i % av nettohyresvärdet 1938	1938	10·29	12·32	12·06	10·08	13·07	12·05
24		1942	10·80	13·74	13·35	12·78	15·68	14·69
25		1946	11·76	14·97	14·56	13·83	17·33	16·13
26		1948	12·59	15·23	14·89	13·53	17·60	16·21
27	Utgifter för reparationer och underhåll i % av nettohyresvärdet 1938	1938	18·74	9·77	10·92	22·96	11·99	15·78
28		1942	14·82	8·01	8·89	16·13	10·10	12·16
29		1946	16·44	11·04	11·74	21·53	14·99	17·22
30		1948	18·69	13·99	14·60	23·71	16·41	18·90
31	7/10 av kommunal fastighetsskatt i % av nettohyresvärdet 1938	1938	2·67	3·28	3·20	2·82	3·51	3·27
32		1942	3·67	4·50	4·39	4·86	5·32	5·00
33		1946	2·95	3·65	3·56	3·00	3·66	3·44
34		1948	3·07	3·79	3·70	2·94	3·59	3·37
35	Summa hyresförluster, onera exkl. bränsleutgifter, utgifter för reparationer och underhåll samt 7/10 av kommunal fastighetsskatt i % av nettohyresvärdet 1938	1938	32·60	26·23	27·05	36·45	29·40	31·80
36		1942	29·51	27·08	27·39	35·01	31·66	32·81
37		1946	31·25	29·75	29·94	38·87	36·29	37·17
38		1948	34·35	33·03	33·20	40·38	37·87	38·78
39	Nettohyresvärde minus samtliga utgifter (räntor, hyresförluster, onera, reparationer och underhåll samt 7/10 av kommunal fastighetsskatt) i % av tax.-värdet minus skuldsumman 1 jan.	1938	9·49	10·55	10·36	11·81	14·78	13·48
40		1948	11·55	8·88	9·22	11·52	10·96	11·19
41	Utgifter för förbättringar o. d. i % av nettohyresvärdet 1938	1938	0·34	0·26	0·27	1·02	0·47	0·66
42		1942	0·08	0·64	0·57	0·01	—	0·00
43		1946	0·09	0·36	0·32	—	0·01	0·06
44		1948	—	1·08	0·94	—	1·13	0·74
45	Bränsleutgifter i % av nettohyresvärdet 1938	1938	—	8·15	—	—	9·14	—
46		1948	—	17·84	—	—	22·78	—

[1] Dessa fastigheter innehöll sammanlagt 6 705 bostads- och blandade lägenheter och 641 övriga

utgifter för 514 undersökta fastigheter[1]

Malmö			Städer med 30 000—100 000 inv.			Orter med 10 000—30 000 inv.			Samtliga orter			
Fastigh. utan c.v.	Fastigh. med c.v.	Samtl. fastigh.	Fastigh. utan c.v.	Fastigh. med c.v.	Samtl. fastigh.	Fastigh. utan c.v.	Fastigh. med c.v.	Samtl. fastigh.	Fastigh. utan c.v.	Fastigh. med c.v.	Samtl. fastigh.	
11	11	22	77	83	160	97	91	188	226	288	**514**	1
685	2 421	3 106	3 947	9 589	13 536	3 425	7 246	10 671	15 499	69 376	**84 875**	2
689	2 445	3 134	4 074	10 230	14 304	3 696	7 698	11 394	15 881	70 231	**86 112**	3
404	1 976	2 380	2 562	7 542	10 104	1 854	5 263	7 117	9 465	54 156	**63 621**	4
424	1 904	2 328	2 559	7 174	9 733	1 986	5 179	7 165	9 920	50 986	**60 906**	5
59·08	81·61	76·63	64·92	78·65	74·65	54·12	72·64	66·70	61·07	78·06	**74·96**	6
61·89	78·64	74·94	64·83	74·82	71·90	58·00	71·48	67·16	64·01	73·49	**71·76**	7
66	197	263	384	770	1 154	320	591	911	1 470	5 266	**6 736**	8
66	189	255	393	777	1 170	328	578	906	1 495	5 240	**6 735**	9
68	190	258	396	784	1 180	332	610	942	1 504	5 344	**6 848**	10
68	196	264	398	792	1 190	335	625	960	1 510	5 395	**6 905**	11
100·06	96·20	97·17	102·23	100·85	101·31	102·67	97·76	99·48	101·67	99·50	**99·98**	12
102·27	96·89	98·24	103·13	101·83	102·27	103·95	103·26	103·51	102·82	101·51	**101·68**	13
102·69	99·92	100·62	103·66	102·79	103·08	104·79	105·72	105·40	102·70	102·45	**102·51**	14
3·72	3·85	3·88	3·82	3·62	3·67	3·33	3·52	3·47	3·76	3·85	**3·84**	15
3·31	3·58	3·53	3·34	3·48	3·41	3·17	3·36	3·31	3·35	3·61	**3·57**	16
22·75	38·69	34·68	25·51	35·48	32·18	19·82	31·33	27·11	24·24	39·59	**36·24**	17
21·23	34·66	31·28	22·28	31·97	28·75	19·78	29·45	26·04	22·64	34·94	**32·25**	18
0·75	1·84	1·19	0·46	0·64	0·58	0·99	0·86	0·90	0·75	0·84	**0·82**	19
1·19	0·76	0·87	0·84	0·48	0·56	0·65	0·66	0·65	0·78	0·78	**0·78**	20
0·42	0·19	0·25	0·17	0·08	0·11	0·20	0·39	0·33	0·22	0·14	**0·15**	21
0·33	—	0·08	0·14	0·02	0·06	0·33	0·29	0·31	0·15	0·07	**0·09**	22
9·09	13·81	12·62	10·85	12·29	11·81	9·71	12·12	11·27	10·23	12·41	**11·98**	23
10·80	15·66	14·31	12·90	14·67	14·08	11·19	13·58	12·74	11·70	14·07	**13·56**	24
10·74	16·27	14·88	14·12	16·64	15·80	11·15	15·36	13·88	12·50	15·49	**14·84**	25
12·18	17·53	16·19	15·11	17·08	16·43	11·72	15·58	14·23	13·18	15·81	**15·24**	26
20·79	11·69	13·98	21·65	11·71	15·01	22·10	13·49	16·51	20·94	10·71	**12·94**	27
20·02	10·60	12·97	16·48	10·93	12·78	15·14	11·33	12·67	15·75	9·07	**10·58**	28
18·81	13·80	15·06	23·33	12·32	15·98	24·75	15·02	18·43	20·89	12·09	**14·01**	29
22·57	20·25	20·84	23·70	16·80	19·09	27·26	21·09	23·26	22·76	15·62	**17·18**	30
3·12	3·71	3·56	3·48	4·21	3·97	4·32	4·80	4·68	3·28	3·62	**3·55**	31
3·96	4·70	4·52	4·81	5·18	4·89	5·03	5·70	5·46	4·25	4·81	**4·68**	32
3·18	3·79	3·63	3·94	4·87	4·56	4·82	5·48	5·24	3·63	4·04	**3·95**	33
3·14	3·74	3·59	3·79	4·76	4·44	4·81	5·49	5·25	3·62	4·10	**4·00**	34
33·76	30·55	31·36	36·44	28·85	31·37	37·12	31·26	33·32	35·20	27·59	**29·25**	35
35·47	31·78	32·67	34·53	31·21	32·31	32·00	31·27	31·53	32·43	28·68	**29·50**	36
33·15	34·04	33·82	41·56	33·91	36·45	40·93	36·24	37·89	37·24	31·76	**32·95**	37
38·23	41·53	40·70	42·74	38·66	40·02	44·12	42·45	43·04	39·72	35·61	**36·50**	38
10·24	13·58	12·29	10·56	13·44	12·28	8·86	11·15	10·14	9·88	11·86	**10·94**	39
10·77	8·62	9·33	9·79	8·10	8·66	7·65	7·93	7·82	9·92	8·73	**9·01**	40
0·36	0·87	0·74	0·56	2·28	1·71	0·39	0·78	0·64	0·51	0·66	**0·62**	41
—	0·32	0·24	0·13	0·05	0·08	0·14	0·28	0·23	0·09	0·45	**0·37**	42
1·97	—	0·50	0·11	0·51	0·38	0·92	0·71	0·78	0·35	0·39	**0·38**	43
6·81	—	1·71	1·12	2·67	2·17	1·10	1·16	1·14	0·85	1·29	**1·19**	44
—	9·72	—	—	14·56	—	—	15·48	—	—	10·05	—	45
—	24·38	—	—	31·63	—	—	31·81	—	—	22·05	—	46

[1] lägenheter.

Vid granskningen har vissa formulär korrigerats efter samtal med fastighetsägaren, såsom ovan nämnts, eller, då det gällt utgifter för vatten eller elektricitet, sedan uppgifter om dessa inhämtats från de kommunala myndigheterna. Vad beträffar utgifterna för bränsle, vari inräknats kostnader för sågning och inbärning av ved, har i de fall, då dessa varit ojämnt fördelade mellan två eller tre redovisningsår, en utjämning företagits. De för år 1938 redovisade bränslekostnaderna har i regel icke korrigerats; några större avvikelser i jämförelse med år 1939 har icke förelegat. Utgifterna för år 1948 har endast kunnat utjämnas tillsammans med motsvarande utgifter för år 1947.

De redovisade fastigheterna har vid bearbetningen fördelats på fem grupper: Stockholm, Göteborg, Malmö, städer med 30 000—100 000 invånare (10 städer) samt orter med 10 000—30 000 invånare (22 orter). Vid indelningen i orter och ortsgrupper har — på amma sätt som vid tidigare fastighetsomkostnadsundersökningar — den administrativa indelningen och folkmängdsförhållandena den 31 december 1939 legat till grund. Uppdelning har vidare, då det gällt bearbetning med avseende på taxeringsvärden, hyresvärden och huvudgrupper av utgifter (samtliga bearbetade formulär), gjorts i fastigheter med och utan centraluppvärmning.

I *tab. 1* redovisas taxeringsvärden, hyresvärden och huvudgrupper av utgifter för samtliga bearbetade formulär. Dessutom angives i denna tabell nettohyresvärdet minus samtliga utgifter, uttryckt i procent av taxeringsvärdet minus skuldsumman, den 1 januari 1938 och den 1 januari 1948. I tab. 2 återgives resultaten av den särskilda bearbetningen av skulder och räntor för vart och ett av åren 1938—1948.

Det sammanlagda *taxeringsvärdet* för i tab. 1 redovisade fastigheter uppgick den 1 januari 1938 till 84,9 milj. kr och den 1 januari 1948 till 86,1 milj. kr.

Nettohyresvärdet har på samma sätt som vid 1947 års undersökning (jfr Soc. Medd. årg 1948, sid. 554) erhållits genom att subtrahera samtliga utgifter för bränsle, inberäknade de för sågning och inbärning av ved, från summan av 1) uppburna hyror, 2) hyresvärdet för bostad, som bebotts av fastighetsägaren och hans hushållsmedlemmar, 3) hyresvärdet för bostad, som hyresfritt upplåtits åt vice värd eller portvakt samt 4) hyresförluster. Denna bestämning av hyresvärdet är enhetlig för hela redovisningsperioden 1938—1948.

Vad beträffar utjämningen av bränsleutgifterna i samband med beräkningen av nettohyresvärdet hänvisas till vad som ovan sagts. Det faktum, att bränsleutgifterna för år 1948 endast utjämnats med motsvarande utgifter för år 1947, kan ha medfört, att uppgifterna om hyresvärdet för år 1948 blivit något missvisande. Den ökning av hyresvärdena, som för år 1948 redovisats — enligt tab. 1 i genomsnitt 2,51 % av 1938 års värde — torde därför icke vara exakt. I sammanhang härmed kan nämnas, att sedan år 1939 medelhyran enligt 1945 års bostadsräkning för vissa lägenhetskategorier i fastigheter färdigställda till och med år 1939 ökat med ca 4 %

för här redovisade städer med 30 000—100 000 invånare och med ca 7 % för 14 av de här medtagna orterna med 10 000—30 000 invånare. I 1945 års bostadsräkning ingår emellertid även fastigheter, i vilka hyrorna höjts på grund av ombyggnads- och förbättringsarbeten.

Den totala *skuldsumman* — med skulder avses allt upplånat kapital, som använts i eller disponerats för fastigheten — för samtliga i tab. 1 medtagna fastigheter uppgick den 1 januari 1938 till 63,6 milj. kr men hade år 1948 sjunkit till 60,9 milj. kr; uttryckt i % av taxeringsvärdet innebar denna sänkning 3,20 %. — Att skuldsummor och räntor i tab. 1 icke redovisats för vart och ett av åren 1938—1948 beror på att fullständiga uppgifter för samtliga dessa år saknats.

De sammanlagda *ränteutgifterna* — under resp. år förfallna räntor med borträknande av eventuella avbetalningar på skulderna — har enligt tab. 1 sjunkit från 1938 till 1948 med i genomsnitt 3,99 % av 1938 års nettohyresvärde. Man bör emellertid observera, att även skuldsummorna sjunkit under denna tid, vilket påverkat de totala räntekostnaderna.

Tab. 1 utvisar även att *hyresförlusterna* (på grund av hyresledighet, bristande hyresbetalning eller därför att tidigare uthyrda lokaler tagits i anspråk som skyddsrum) minskat från 1938 till 1948 med 0,73 % av nettohyresvärdet för samtliga fastigheter och ortsgrupper.

Onera exklusive bränsleutgifter, vartill hänförts avlöning till vice värd, portvakt el. dyl., utgifter för renhållning, trappstädning, vattenförbrukning, sotning, hisskötsel, elektrisk ström, diverse förbrukningsartiklar samt försäkringsavgifter, har enligt tab. 1 ökat med i genomsnitt 3,31 % av 1938 års nettohyresvärde. Ökningen av denna utgiftspost beror främst på ökade avlöningar till portvakt, vice värd el. dyl., ökade renhållningskostnader och ökade sotningskostnader. Försäkringskostnaderna, som efter premiesänkningen år 1946 sjönk, har nu åter ökat i samband med en höjning av försäkringsbeloppen. Det bör särskilt påpekas, att enligt anvisningar i frågeformuläret i onerakostnaderna icke ingår värdet av fastighetsägarens arbete såsom vice värd el. dyl.

Utgifter för reparationer och underhåll har från 1938 till 1948 ökat med 4,24 % av 1938 års nettohyresvärde. Av tab. 1 framgår även att 3,17 % av denna ökning inträtt sedan år 1946. Det har ovan (sid. 591) framhållits, att i reparationsutgifterna för de senaste åren eventuellt ingår vissa kostnader, som bort hänföras till förbättringsarbeten.

Skatterna i tab. 1 har beräknats med ledning av uppgivna taxeringsvärden samt uppgifter om den kommunala utdebiteringen i Årsbok för Sveriges kommuner. Endast $^{7}/_{10}$ av beloppen har här medräknats som omkostnad, enär hyresrådet vid sin bedömning av frågan om generell hyreshöjning endast medräknar denna del av fastighetsskatten. I sitt yttrande över Sveriges fastighetsägareförbunds besvär i förevarande fråga 1943 påpekade hyresrådet, att den andel av skatten, som borde betraktas som en omkostnad för fastighetsförvaltningen, med ledning av socialstyrelsens bearbetning av vissa deklarationsuppgifter genomsnittligt kunde beräknas till $^{7}/_{10}$. De så

Tab. 2. Uppgifter om skulder och räntor för 233 fastigheter

		Stockholm	Göteborg	Malmö	Städer med 30 000—100 000 inv.	Orter med 10 000—30 000 inv.	Samtliga bearbetade orter
Antal fastigheter		38	25	10	76	84	**233**
Taxeringsvärde 1 jan. 1938 (1 000 kr)		17 626	3 003	885	5 329	3 783	**30 626**
Skuldsumma i % av taxeringsvärdet 1 jan. 1938	1938	73·97	76·87	64·57	72·84	69·70	**73·26**
	1942	72·44	75·20	60·58	71·06	67·77	**71·55**
	1946	71·60	74·36	58·43	69·23	66·08	**70·39**
	1948	70·87	74·52	57·44	68·07	65·67	**69·71**
Nettohyresvärde (1000 kr)	1938	1 360	289	78	470	329	**2 526**
	1942	1 352	284	75	474	329	**2 514**
	1946	1 378	285	78	472	338	**2 551**
	1948	1 390	287	79	476	347	**2 579**
I % av nettohyresvärdet 1938	1942	99·42	98·49	96·15	100·92	99·89	**99·55**
	1946	101·34	98·90	100·15	100·44	102·73	**101·04**
	1948	102·24	99·43	101·78	101·28	105·53	**102·16**
Räntor i % av skuldsumman 1 jan.	1938	3·84	4·06	3·37	3·69	3·48	**3·78**
	1942	3·86	4·19	3·84	3·89	3·86	**3·90**
	1946	3·62	3·55	3·38	3·41	3·32	**3·53**
	1948	3·54	3·62	3·27	3·33	3·27	**3·47**
Räntor i % av nettohyresvärdet 1938	1938	36·84	32·44	24·81	30·49	27·91	**33·62**
	1942	36·21	32·79	26·51	31·38	30·11	**33·83**
	1946	33·55	27·43	22·52	26·80	25·21	**30·17**
	1948	32·48	28·04	21·42	25·74	24·71	**29·37**

beräknade skatterna har år 1948 i jämförelse med år 1938 ökat med i genomsnitt 0,45 % av detta års nettohyresvärde.

De sammanlagda utgifterna för hyresförluster, onera exkl. bränsleutgifter, reparationer och underhåll samt $^{7}/_{10}$ av kommunal fastighetsskatt utvisar enligt tab. 1 en ökning från 1938 till 1948 med 7,25 % av 1938 års nettohyresvärde för samtliga grupper och lägenhetskategorier. Motsvarande stegringstal är för fastigheter utan centralvärme 4,52 % och för fastigheter med centralvärme 8,02 %.

Till *utgifter för förbättringar* o. dyl. i tab. 1 har hänförts uppgivna kostnader för ny-, till- eller ombyggnad, moderniserings- och förbättringsarbeten. Såsom framgår av tabellen är dessa utgifter av ringa storlek; de formulär, som innehöll uppgifter om större moderniseringsarbeten, vilka medfört en förändring av resp. fastighets standard och hyror, har uteslutits från bearbetning. Kostnader för installation av oljeeldning har orsakat de relativt höga beloppen år 1948.

I *utgifterna för bränsle* är, såsom ovan nämnts, inräknade kostnader för sågning och inbärning av ved, utgifter som i regel icke fanns år 1938, de tillkom först senare i samband med vedeldningen. Uppgiftslämnarna torde i en del fall ha redovisat dessa utgifter under posten »avlöning till vice värd, portvakt el. dyl.»; det har emellertid konstaterats, att detta endast skett i ett fåtal fall, och någon större inverkan på beräkningen av nettohyresvärdet har förmodligen denna felredovisning icke medfört. Bränsle-

utgifterna har från 1938 till 1948 ökat med i genomsnitt 12,00 % av 1938 års nettohyresvärde.

I tab. 1 angives även *nettohyresvärde minus samtliga utgifter* (räntor, hyresförluster, onera exklusive bränsle, reparationer och underhåll samt 7/10 av kommunal fastighetsskatt), uttryckt i % av taxeringsvärdet minus skuldsumman, den 1 januari 1938 och den 1 januari 1948. Av tabellen framgår, att 1938 utgjorde ett på detta sätt framräknat »netto» för samtliga här medtagna fastigheter 11,36 % av taxeringsvärdet minus skuldsumman mot 8,73 % år 1948, från 1938 till 1948 alltså en minskning med 2,63 %. Det bör emellertid påpekas, att dessa uppgifter icke representerar ett verkligt netto för fastighetsägarna. Häri ingår bl. a. icke värdeminskning och icke utgifter för förbättringsarbeten. Det belopp, som angivits, visar endast en beräknad förräntning på »egen insats» — om som »egen insats» definieras skillnaden mellan taxeringsvärde och skuldsumma resp. år — en förräntning som emellertid skall räcka till även för andra utgifter än de här medtagna.

I *tab. 2* redovisas de fastigheter, för vilka uppgifter funnits om skulder och räntor för vart och ett av åren 1938—1948. I denna bearbetning ingår icke gravationsfria fastigheter och icke de fastigheter, där uppgifterna varierat alltför mycket från år till år, varit ofullständiga eller uppenbart felaktiga. Fastigheterna i denna bearbetning har ej fördelats efter förekomsten av centralvärme; materialet har varit för litet för en sådan uppdelning på undergrupper, men totalt fördelar sig fastigheterna på 118 utan c.v. och 115 med c.v. Såsom framgår av tabellen har räntorna för här redovisade fastigheter från 1938 till 1948 sjunkit med 4,25 % av 1938 års nettohyresvärde för samtliga grupper och lägenhetskategorier. Skuldsummorna har för samma tid sjunkit med 3,55 % av 1938 års taxeringsvärde.

Kortare meddelanden

Ledig befattning vid Internationella arbetsbyråns socialförsäkringsavdelning. Internationella arbetsbyrån har ledigförklarat en för svensk, dansk eller norsk medborgare reserverad befattning som tjänsteman (Research Assistant) i arbetsbyråns socialförsäkringsavdelning. Sökande, som skall vara mellan 21 och 30 år, bör ha avlagt akademisk examen eller förvärvat motsvarande utbildning, vara förtrogen med statistiskt arbete samt äga goda kunskaper i engelska eller franska.

Närmare upplysningar kan erhållas av Internationella arbetsbyråns ombud socialrådet S. Thorsson eller förste kanslisekreteraren S.-E. Heinrici, Socialdepartementet, Stockholm. (Ansökningstiden utgår den 15 sept. 1949.)

Budgetundersökning i Frankrike. Under våren 1948 företog L'Institut national de la Statistique et des Etudes économiques i samarbete med l'Institut national d'Hygiène en undersökning rörande näringsstandard och utgiftsfördelning bland lägre löntagare i parisområdet. En redogörelse för undersökningens uppläggning och några av dess huvudresultat har nyligen framlagts i en artikel i Bulletin de la Statistique Générale de la France (supplément janvier—mars 1949).

Syftet med undersökningen var först och främst att få fram ett korrekt underlag för levnadskostnadsberäkningarna, men dessutom ville man få en uppfattning om hur de stigande priserna och den successiva avvecklingen av ransoneringarna hade inverkat på levnadsstandarden.

Vid denna undersökning, som omfattade 1 000 hushåll, användes för första gången i Frankrike representativa urvalsmetoder för detta slag av undersökningar. Man har emellertid av kostnadsskäl begränsat undersökningen till vissa bestämda familjetyper och socialklasser. Sålunda tog man endast med egentliga familjehushåll, bestående av man och hustru utan minderåriga barn eller med 1, 2 eller 3 barn under 16 år. Endast de familjer, där mannen var löntagare eller utan arbete, och vars lön inte översteg ett visst, ganska lågt belopp, fick delta i undersökningen. Bland de sålunda avgränsade hushållen gjordes därefter ett slumpmässigt urval. Materialet insamlades genom personliga besök i familjerna. Intervjuarna, som hade rekryterats bland sociologistuderande, socialassistenter och institutets egen personal, instruerades särskilt och fick därefter genom praktiska övningar visa, att de hade förstått sin uppgift rätt. Varje familj besöktes 3 gånger under tiden 5 april—11 juli.

Undersökningen avsåg dels bokföring under en vecka av inköp och konsumtion av livsmedel och dels en uppskattning av diverse löpande utgifter under samma tid samt utgifter för kläder, hyra, möbler etc. tidigare under året.

Genom brev fick de utvalda familjerna meddelande om undersökningens syfte, innan intervjuaren besökte dem. Icke mindre än 40 % av familjerna vägrade emellertid att medverka. För att få en uppfattning om hur detta bortfall påverkat representativiteten har man jämfört de nekande hushållens familjesammansättning, yrkesgrupp och bostadsort med de jakandes. Dessutom har man genom intervjuarna försökt få klarhet om på vilket sätt de nekande hushållen skilde sig från dem som var villiga att delta i undersökningen. Vid båda metoderna visade det sig, att de barnlösa nekade oftast, och att bortfallsprocenten föll med stigande barnantal, vilket framgår av nedanstående tablå.

Antal nekande i % av tillfrågade
Familjer med nedanstående antal barn:

0	1	2	3	Samtliga hushåll
51 %	41 %	23 %	15 %	40 %

Alla resultat publicerades emellertid för varje familjetyp för sig, varför denna snedvridning av materialet ej påverkade medeltalen, men den höga bortfallsprocenten gjorde givetvis resultaten ganska osäkra.

Bland arbetarfamiljerna förekom vägran oftare (45 %) än bland tjänstemannafamiljerna (33 %). Skillnaden mellan dessa båda grupper i konsumtionshänseende visade sig emellertid vara obetydlig.

Genom frågor till intervjuarna kom man till den slutsatsen, att det inte förelåg någon skillnad i levnadsstandard mellan de familjer som deltog och dem som nekade. Man bör emellertid i detta sammanhang ha i minnet, att man i undersökningen endast rör sig med ett visst avgränsat inkomstskikt. — Icke heller bedömningen av vilka familjer, som var mest ordentliga, gav någon säker skillnad. — Som orsaker till vägran uppgav intervjuarna misstänksamhet, bristande intresse, den tillfrågades politiska inställning och framför allt bristande tid. Det förelåg emellertid ingen signifikativ differens i antalet nekande mellan kommuner med olika politisk struktur.

Utgifternas procentuella fördelning på huvudposter inom olika familjetyper framgår av nedanstående tablå.

	Familjer med nedanstående antal barn:			
	0	1	2	3
Livsmedel . . .	54·8	56·7	60·7	62·7
Bostad, bränsle, inventarier . .	9·0	9·1	9·0	9·1
Kläder och skor	12·3	12·2	11·6	10·3
Sjukvård, kroppsvård, rengöringsmedel	6·3	6·2	5·8	6·2
Övriga utgifter .	17·6	15·8	12·9	11·7
	100·0	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Som framgår av tablån stiger livsmedelsutgiften med ökat barnantal, medan utgiften för kläder och s. k. »övriga utgifter» sjunker. Utgifterna för bostad m. m. samt sjukvård, kroppsvård och rengöringsmedel är mera stabila.

Vid jämförelse mellan socialklasserna visade det sig, att en något större del av inkomsten gick till födoämnen inom arbetarhushållen än bland tjänstemännen. Födans sammansättning varierade endast obetydligt mellan olika familjetyper och socialklasser. Några särdrag kan dock framhållas. Bland familjerna med två eller tre barn gick en större andel av utgiften till inköp av mjölk, socker och billiga varor, såsom bröd och potatis. Matfett, kött, färsk frukt, vin och kaffe konsumerades i mindre utsträckning än bland 0- och 1-barnsfamiljerna. Arbetarfamiljerna förbrukade mer bröd, potatis och vin än tjänstemannafamiljerna och mindre kött, frukt och bakverk.

Under våren 1948 fanns ännu en ganska betydande svart marknad vid sidan av den legala. Genom denna undersökning blev det möjligt att jämföra de officiella priserna med de priser, som hushållen faktiskt betalade. Det visade sig då, att detaljprisindex för livsmedel under april, maj och juni 1948 skulle legat omkring 6,5 % högre, om man vid indexberäkningen tagit hänsyn till familjernas faktiska kostnader för livsmedel.

L. J.

Råd och anvisningar angående fria semesterresor m. m. Barnavårdsbyrån har i sina två sista nummer av publikationen »Råd och anvisningar i socialvårdsfrågor» givit utförliga anvisningar för tillämpningen av föreskrifterna för fria semesterresor m. m. och ändringar i förordningen om mödrahjälp (kungl. kungörelse 1949: 147). I fråga om statliga stödåtgärder för beredande av vila och rekreation åt mödrar och barn har följande områden behandlats:

1. avgiftsfria resor för barn och vårdare till enskilt ordnad ferievistelse;
2. stöd åt feriebarnsverksamhet;
3. avgiftsfria resor för husmödrar till enskilt ordnad semestervistelse;
4. avgiftsfria resor till barnkolonier;
5. avgiftsfria resor för husmödrar m. fl. samt personal till semesterhem;
6. statligt driftsbidrag till barnkolonier;
7. statligt driftsbidrag till semesterhem för husmödrar;
8. stipendiegivning för underlättande av husmoderssemester.

Förslag om ett statligt institut för social upplysning. Den statliga kommitté, som fått i uppdrag att utreda frågan om inrättandet av ett institut för social upplysning, har nu slutfört sitt arbete. I den

skrivelse till socialministern, varmed kommittén överlämnar sitt betänkande, återges direktiven för dess arbete. Såsom föremål för detta anges följande:

1. Kommittén hade att utreda frågan om inrättande av ett »socialmuseum» med uppgift att i utställningens form sprida kunskap om vårt lands sociala förhållanden och socialpolitiska verksamhet. I samband därmed borde även prövas, huruvida icke en för allmänheten liksom för mera speciellt intresserade avpassad informationstjänst i sociala frågor kunde anordnas i direkt anslutning till utställningen.

2. Samtidigt skulle kommittén verkställa en av 1946 års riksdag (skrivelse nr 284) begärd utredning i avseende å spörsmålen om och på vad sätt och i vilken utsträckning statsmakterna kan och bör främja tillkomsten av kortare upplysningsfilmer i syfte att popularisera och sprida kunskap om i främsta rummet samhällets egen sociala hjälpverksamhet.

Dessutom har kommittén ansett sig böra upptaga alla de frågor, som sammanhänger med den sociala upplysningens förhållanden och behov till övervägande i ett sammanhang. Kommittén framlägger också förslag till en för en samlad social upplysningsverksamhet tänkt organisation med sikte såväl på framtida mera fullständigt utbyggda anordningar som ett inledningsskede av provisorisk karaktär och med mera begränsad omfattning.

Vad som i första hand skärper kraven på en upprustning av den sociala informationen anser kommittén vara dels sociallagstiftningens väldiga utbyggnad, dels upplysningsteknikens framsteg. Takten i den socialpolitiska expansionen har varit så snabb, att gemene man inte har möjlighet att få överblick av reformverket och insyn i dess detaljer. De hjälpbehövande medborgarnas vilsenhet inför hjälpmöjligheterna och de socialvårdande organen är påtaglig.

Kommittén redogör också för den sociala upplysningsverksamhet, som för närvarande bedrives i vårt land. Däri redovisas för detta ändamål organiserade insatser av ett antal myndigheter, institutioner och sammanslutningar, vilka ansetts särskilt representativa. Av redogörelsen framgår att verksamheten nått rätt stor omfattning även om den på många områden ej alls täcker de krav man ur flera synpunkter skulle kunna ställa. Arten av dessa krav preciseras av kommittén i fem punkter,

1. mer upplysning direkt till allmänheten;

2. ökad modernisering av uttrycksformerna;

3. mer fortlöpande och bättre samordnade insatser;

4. mer officiell upplysning; samt

5. en effektivare utlandsupplysning.

Kommittén har även sökt kartlägga socialupplysningens olika ämnesområden, källor och källinstitutioner och presenterar detta i en synnerligen utförlig tabellarisk framställning av exemplifierande karaktär. Ämnesområdena och de källor, från vilka i det enskilda fallet sakuppgifter anses kunna hämtas, upptages under tre huvudgrupper. Två av dessa är av primärt socialpolitisk karaktär, medan till den tredje hänföres en del företeelser av beskaffenhet att kunna ge perspektiv åt och komplettera bilden av de i egentlig mening socialpolitiska ämneskategorierna, som därförutan skulle kunna komma att te sig alltför tekniskt isolerade.

I omedelbar anslutning härtill redovisar kommittén sina synpunkter på uppgifterna för en vidgad socialupplysning. Dessa har sammanförts i fyra huvudgrupper:

1. rådgivning om existerande stödåtgärder;

2. effektivare introduktion av socialreformerna;

3. upplysning om medborgarnas individuella ansvar i det sociala framstegsarbetet; samt

4. höjning av den sociala allmänbildningen.

De årliga kostnaderna för institutet har beräknats till ca 1 068 200, därav avlöningar 292 200 kr, allmänna omkostnader 76 000 kr och kostnader för upplysningsarbete 700 000 kr. Merutgiften för statsverket blir dock mindre än ovan angivna summa, på grund av att utgifterna till Statens Upplysningsbyrå (ca 72 000 kr) samtidigt upphör. Personalbehovet vid institutionen, sedan denna fullt utbyggts och fått sin verksamhet organiserad, beräknas till 15 personer.

Levnadskostnadsundersökning bland Lunds studenter. Vid statistiska institutionen i Lund företogs hösten 1948 en undersökning, som hade till syfte att belysa levnadskostnadernas aktuella storlek bland studenterna i Lund.

Undersökningen omfattade ett slumpmässigt urval av de under de senaste fem åren inskrivna studenterna. Totalt utsändes 629 blanketter, motsvarande 29 % av studenterna. Av de utsända blanketterna besvarades 242, alltså en svarsprocent på 38 %. Representativiteten kan naturligtvis inte fullt fastställas vid en rundfråga av denna typ, men enär svaren fördelade sig relativt jämnt på de olika fakulteterna och mellan könen i förhållande till de utsända blanketterna, kan den anses som jämförelsevis god. Här skall i korthet endast huvudgruppen, dvs. de inackorderade i Lund, som är ogifta och ej innehar statsstipendium, behandlas. Denna huvudgrupp kom att omfatta 152 stycken, och deras utgifter på olika poster återges nedan.

Utgiftspost	Kr/mån	Utgiftspost	Kr/mån
Mat	108	Tidningar . . .	3
Sprit o. vin . .	1	Övr. studiemater.	6
Tobaksvaror . .	8	Hygien	12
Hyra	61	Studentfester .	15
Föreningsavg. .	2	Bio etc.	12
Kursavgifter . .	2	Resor	16
Studielitteratur	26	Räntor	14
Böcker i övrigt	8	Ospec. utgifter .	17
		Summa	311

Fördelningen av dessa månadsutgifter är helt naturligt ganska spridd. Hälften ligger dock i intervallet 240—320 kr. Medianvärdet är 290.

Över hälften av utgifterna går till hyra och mat. Spridningen inom dessa poster är också relativt liten. Över halva antalet studenter betalar mellan 90 och 120 kr för mat, och vad hyrorna beträffar, ligger den ojämförligt största andelen mellan 55 och 70 kr.

Ett flertal uppdelningar har gjorts, och variationerna inom dessa är stundom betydande. Så var exempelvis männens månadsutgifter 321 mot kvinnornas 264 kr. Även mellan fakulteterna fanns sådana skillnader, störst mellan teologerna, 264 kr och medicinarna, 339 kr. Juristerna ligger också högt med 338 kr, under det att filosoferna (294 kr) ansluter sig mera till medeltalet.

Skillnaden i månadsutgifter inom olika årsklasser är mycket små. Ett undantag utgör dock novitierna, dvs. de som tillbringar sin första termin vid universitetet, vilka ligger något under övriga årsklasser. Novitierna har sålunda en månadsutgift på 278 kr mot övriga årsklassernas 318. Skillnaden ligger till största delen i att de äldre förbrukar mer pengar på mat och nöjen. I blanketten fanns även en fråga, om regelbunden kassabok fördes. Det blev därför möjligt att särskilja denna grupp. Skillnaden mellan denna grupp och dem som inte förde kassabok blev dock mycket liten, men med en svag stegring i utgifterna för dem som icke förde kassabok (305 kr för kassaboksförare mot 312 kr för övriga). Differensen räcker dock knappast för att med ledning av detta material påstå, att kassaboksförare i ekonomiskt hänseende skulle utgöra en särpräglad grupp.

Uppgifterna om antalet måltider per dag kan också ha sitt intresse. Det framgår att det föreligger en väsentlig skillnad mellan män och kvinnor i fråga om matvanor. Männen äter i medeltal 2,2 mål per dag, medan motsvarande medeltal för kvinnorna är 1,8.

I de gjorda beräkningarna ingår inte nationsavgifter, ca 7 kr/mån, eller kostnaden för kläder och tvätt, som kanske kan uppskattas till 25—35 kr/mån. Den totala medelkostnaden per månad skulle i så fall ligga mellan 340 och 350 kr, eller per läsår 2 700—2 800 kr. Det kan nämnas, att statsstipendierna och de räntefria studielånen endast utgår med ungefär hälften av detta belopp.

Rune Persson

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Levnadskostnadsindex för juni 1949

Beräkningens huvudresultat. Beräkningen av levnadskostnadsindex för juni har givit till resultat, att generalindexen utan skatter och sociala förmåner kvarstår oförändrad i såväl 1935 som 1914 års serie vid respektive 166 och 256. Omräknas indexen i 1935 års serie till s. k. pristal i enlighet med de regler, som uppdragits av 1945 års lönekommitté, erhålles talet 122 mot 121 vid närmast föregående beräkningstillfälle.

De olika delposterna. Detaljerade uppgifter om levnadskostnadernas förändringar finnes i tab. 3 och 4 liksom i diagrammen på sid. 565 och här nedan. Beträffande delposterna i beräkningarna kan följande nämnas.

Livsmedel. Den sedan mars inträffade ökningen av livsmedelskostnaderna uppgår till 0,4 %. Inom posten har till följd av bl. a. ändrade normalpriser rätt avsevärda prisförskjutningar ägt rum. Sålunda har beträffande nötkött priserna stigit på stek, rev samt köttfärs. Dessutom har prishöjningar konstaterats på stek och bog av gödkalv samt fläskkotlett. Bland kött- och charkuterivarorna har även prissänkningar förekommit bl. a. på salt sidfläsk, fläskkorv samt färsk och rökt skinka. I samband med matfettsransoneringens upphävande har priset på smör undergått en markerad stegring och margarinpriset en i öre räknat lika stor sänkning. Vidare har under kvar-

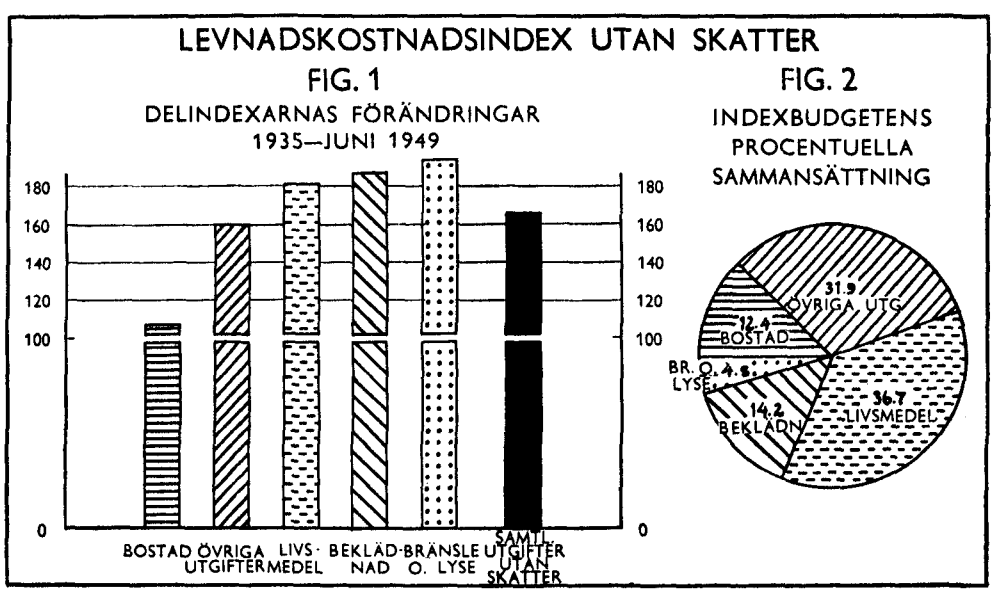

Tab. 1. Levnadskostnadsindex (1935 = 100)[1]

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Kläder och skodon	Övriga utg.	Samtliga utgifter
1935	100	100	100	100	100	**100**
1935 dec. . . .	103	100	101	100	100	**101**
1936 mars . . .	104	99	102	101	100	**101**
juni . . .	104	99	101	101	100	**101**
sept. . . .	103	99	102	101	100	**101**
dec. . . .	104	99	102	102	100	**102**
årsmedeltal	*104*	*99*	*102*	*101*	*100*	*101*
1937 mars . . .	106	98	104	104	101	**103**
juni . . .	107	98	108	107	102	**104**
sept. . . .	110	98	112	108	102	**106**
dec. . . .	111	98	113	109	103	**106**
årsmedeltal	*108*	*98*	*108*	*106*	*102*	*104*
1938 mars . . .	110	99	112	109	103	**106**
juni . . .	111	99	111	108	103	**106**
sept. . . .	113	99	108	108	103	**107**
dec. . . .	113	99	108	108	104	**107**
årsmedeltal	*112*	*99*	*110*	*108*	*103*	*106*
1939 mars . . .	113	100	108	108	104	**108**
juni . . .	114	100	107	109	105	**108**
sept. . . .	117	100	114	110	106	**110**
dec. . . .	120	100	120	118	112	**114**
årsmedeltal	*115*	*100*	*111*	*111*	*106*	*109*
1940 mars . . .	127	100	138	125	114	**119**
juni . . .	133	100	146	132	119	**124**
sept. . . .	134	100	152	140	121	**126**
dec. . . .	140	102	155	148	124	**131**
årsmedeltal	*131*	*100*	*142*	*133*	*119*	*123*
1941 mars . . .	153	102	158	168	129	**140**
juni . . .	149	102	161	166	131	**140**
sept. . . .	149	100	173	171	133	**141**
dec. . . .	156	100	173	174	136	**145**
årsmedeltal	*149*	*101*	*164*	*164*	*131*	*139*
1942 mars . . .	161	101	175	179	140	**149**
juni . . .	163	101	175	182	143	**151**
sept. . . .	163	101	181	187	145	**152**

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Kläder och skodon	Övriga utg.	Samtliga utgifter
1942 dec. . . .	161	101	180	186	146	**152**
årsmedeltal	*161*	*101*	*177*	*182*	*142*	*150*
1943 mars . . .	162	102	180	184	147	**153**
juni . . .	161	102	182	184	148	**152**
sept. . . .	159	102	180	179	148	**151**
dec. . . .	160	102	182	178	148	**152**
årsmedeltal	*161*	*102*	*181*	*182*	*147*	*152*
1944 mars . . .	159	102	182	178	149	**151**
juni . . .	159	102	181	178	149	**151**
sept. . . .	161	102	182	178	149	**152**
dec. . . .	158	102	181	178	149	**151**
årsmedeltal	*159*	*102*	*182*	*178*	*149*	*151*
1945 mars . . .	159	102	181	178	149	**151**
juni . . .	157	102	180	178	149	**151**
sept. . . .	159	102	181	177	149	**151**
dec. . . .	157	102	182	175	149	**150**
årsmedeltal	*158*	*102*	*181*	*177*	*149*	*151*
1946 mars . . .	157	102	182	175	149	**150**
juni . . .	161	102	181	173	149	**151**
sept. . . .	161	102	179	174	149	**151**
dec. . . .	161	103	178	187	150	**154**
årsmedeltal	*159*	*102*	*180*	*177*	*149*	*151*
1947 mars . . .	165	106	179	177	148	**154**
juni . . .	166	106	179	178	150	**155**
sept. . . .	172	106	185	179	150	**158**
dec. . . .	172	106	186	180	150	**158**
årsmedeltal	*167*	*105*	*181*	*180*	*150*	*156*
1948 mars . . .	180	107	191	182	157	**163**
juni . . .	181	107	191	182	159	**164**
sept. . . .	185	107	199	184	159	**166**
dec. . . .	183	107	195	186	160	**166**
årsmedeltal	*180*	*107*	*192*	*183*	*157*	*163*
1949 mars . . .	181	107	196	186	160	**166**
juni . . .	181	107	194	187	160	**166**

talet fiskpriserna, som låg högt i mars, undergått vissa sänkningar. Bland övriga prisförändringar, som inträffat, kan nämnas, att stoppriset på kaffe och kakao sänkts och att normalpriset på fiskbullar höjts, samt att priset på mjöl undergått en sänkning.

Inom posten *bränsle och lyse* har prissänkningar förekommit på eldningsolja och hushållskol, under det att endast smärre prisjusteringar såväl uppåt som nedåt konstaterats på övriga bränsleslag.

Bostadsposten har icke varit föremål för omräkning vid detta beräkningstillfälle.

Inom posten *kläder och skodon* har smärre prisförändringar förekommit på ett flertal varuslag. Prishöjning har därvid konstaterats på bl. a. viss

[1] Årsmedeltalen i tabellen är ovägda medeltal för fem kvartal (dec., mars, juni, sept. och dec.).

Tab. 2. Levnadskostnadsindex (juli 1914 = 100)[1]

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Kläder och skodon	Övriga utg.	Samtliga utgifter
1914 juli	100	100	100	100	100	**100**
1916 dec.	152	108	168	160	125	**141**
1917 maj	174	108	190	170	130	**155**
sept.	180	112	240	210	150	**170**
1918	261	114	305	301	200	**232**
1919	317	124	335	331	217	**268**
1920	293	140	358	370	235	**269**
1921	239	158	280	282	227	**231**
1922	182	163	192	217	198	**187**
1923	163	169	185	197	188	**174**
1924	162	180	181	192	184	**174**
1925	168	186	176	191	181	**177**
1926	158	188	172	186	180	**171**
1927	152	196	176	181	179	**169**
1928	153	199	164	185	179	**170**
1929	149	200	161	184	178	**168**
1930	138	204	158	180	177	**163**
1931	129	206	152	173	176	**158**
1932	125	206	146	168	176	**155**
1933	121	203	138	164	175	**151**
1934	122	201	136	166	174	**152**
1935	128	199	137	167	174	**155**
1936	133	196	140	169	173	**157**
1937	138	195	148	178	176	**161**
1938	143	196	152	182	178	**165**
1939	148	198	153	185	184	**169**
1940	168	199	195	222	205	**190**
1941	192	201	225	275	226	**215**
1942	207	200	248	304	246	**232**
1943	206	202	249	305	256	**235**
1944	204	202	250	299	258	**234**
1945	203	203	249	296	258	**233**
1946	204	203	248	296	258	**234**
1947	215	210	249	301	259	**240**
1948	231	212	265	305	272	**252**
1946 mars	201	203	250	293	258	**232**
juni	206	203	249	290	258	**234**
sept.	206	203	246	291	258	**234**
dec.	206	205	245	313	260	**237**
1947 mars	212	211	246	297	257	**238**
juni	214	211	246	297	259	**239**
sept.	221	211	254	299	259	**243**
dec.	221	211	255	300	260	**244**
1948 mars	231	212	263	304	272	**252**
juni	232	212	263	305	275	**253**
sept.	237	212	274	307	276	**257**
dec.	234	212	268	311	277	**256**
1949 mars	232	212	269	312	277	**256**
juni	233	212	267	314	278	**256**

tung konfektion, herrkalsonger och damgarnityr, medan prissänkning ägt rum på herrstrumpor. Priset på halvsulning och klackning har undergått viss prisjustering på några enstaka orter.

Vad posten »*övriga utgifter*» beträffar, har några mindre prisförändringar konstaterats på bl. a. arbetshjälp i hemmet och ett par sorter medicin.

Vissa andra indexberäkningar

Levnadskostnadsindex med direkta skatter och sociala förmåner. Socialstyrelsen har även fortsatt indexberäkningarna med tillämpning av hittills gällande grunder med direkta skatter och sociala förmåner inräknade. Därvid har framkommit, att en på dylikt sätt beräknad index i 1935 års serie utgör 170 mot 169 i mars och 265 i 1914 års serie mot 264 i mars (se tab. 6).

Vid beräkningen av skatteposten i juni har hänsyn tagits till de lönestegringar, som förekommit under det sistförflutna kvartalet. Enligt de beräkningar, som utförts, uppgår dessa till 1,3 %.

[1] Årsmedeltalen i tabellen är ovägda medeltal för fem kvartal (dec., mars, juni, sept. och dec.). Beträffande kvartalssiffrorna 1918—1945 hänvisas till tidigare kvartalsredogörelser (senast i Soc. Medd. årg. 1947, sid. 736—737).

Tab. 8. Indextal för olika delposter samt dessas andel i levnadskostnadsförändringen december 1948—juni 1949. Livsmedel, bränsle och lyse[1]

Varuposter	Indextal (1935 = 100)								Utgift, kr per år, enl. pris i		Procentuell förändring dec. 1948—juni 1949
	Aug. (1/9) 1939	1946	1947	1948	Juni 1948	April 1949	Maj 1949	Juni 1949	dec. 1948	juni 1949	
Livsmedel	**116**	**160**	**167**	**182**	**181**	**182**	**181**	**181**	**2 553·86**	**2 534·98**	**— 0·7**
Mjölk[2]	117	136	151	156	155	155	155	155	246·86	246·12	— 0·3
Grädde	.	.	.	.	.	.	.	.	49·06	52·09	+ 6·2
Ost	121	197	203	211	211	211	211	211	92·86	92·86	—
Mejerismör[2]	127	170	191	194	194	209	209	209	175·81	188·79	+ 7·7
Ägg	125	230	240	256	247	210	209	209	146·12	124·81	—14·6
Margarin[2]	126	200	212	222	222	192	192	192	77·87	67·06	—13·8
Mejeriprod., margarin samt ägg, med rab.	.	146	161	.	.	.	.	.	.	.	.
Mejeriprod., margarin samt ägg, utan rab.	121	169	184	187	185	182	182	182	787·08	771·23	— 2·0
Mjöl	114	134	148	181	181	185	186	182	94·78	92·74	— 2·2
Bröd	113	139	145	156	154	161	161	161	268·60	269·94	+ 0·5
Kött	125	184	181	191	191	195	195	195	494·41	502·68	+ 1·7
Fisk	102	204	200	209	202	210	196	201	148·65	138·82	— 6·6
Rotsaker, frukt o. grönsaker	107	186	195	195	197	190	191	192	328·90	333.58	+ 1·4
Specerier	102	151	157	175	175	177	176	174	333·49	326·39	— 2·1
Maltdrycker	103	136	133	141	141	145	145	145	51·08	51·42	+ 0·7
Restaurangmåltider	114	155	153	168	163	180	180	180	46·87	48·28	+ 3·0
Bränsle och lyse	**107**	**180**	**181**	**193**	**191**	**196**	**196**	**194**	**336·24**	**334·06**	**— 0·6**
Elektrisk ström	91	91	91	91	91	91	91	91	48·08	48·08	—
Kokgas	100	139	139	141	141	146	146	146	27·87	28·48	+ 4·1
Ved	120	220	220	.	.	.	.	.			
Kol	107	178	195	.	.	.	.	.	[3]260·79	[3]257·50	— 1·3
Koks	115	237	269	.	.	.	.	.			
Livsm., bränsle o. lyse	**115**	**162**	**168**	**183**	**182**	**188**	**188**	[4]**182**	**2 890·10**	**2 869·04**	**— 0·7**

Partiprisindex. I tab. 7 sammanställes socialstyrelsens kvartalsindex med partiprisindexar, beräknade dels av kommerskollegium och dels av Finanstidningen. I förhållande till mars har varken kommerskollegii eller Finanstidningens index undergått någon förändring utan båda kvarstår oförändrade vid resp. 216 och 218.

Riksbankens konsumtionsprisindex (se tab. 7) har beräknats enligt samma metod som föregående kvartal. Indexen, som bygger på uppgifter från 25 orter, avser mittveckan i varje månad. Generalindexen med augusti 1939 = 100 har sedan maj förblivit oförändrad och kvarstår således vid 164,6. Om tidpunkten för upphävande av riksbankens sedelinlösningsskyldighet, september 1931, sättes lika med 100, blir generalindexen 176,4 eller samma tal som vid föregående beräkningstillfälle.

[1] Årsmedeltalen för livsmedel, bränsle och lyse grundar sig på indextalen för 12 månader.
[2] För åren 1946 och 1947 beräknat på priser utan rabatt, vilken helt slopats fr. o. m. år 1948.
[3] Inkl. olja, torv och briketter.
[4] Anknytes detta tal till juli 1914, erhålles indextalet 236.

Tab. 4. Indextal för olika delposter samt dessas andel i levnadskostnadsförändringen december 1948—juni 1949[1]

Varuposter	Indextal (1935 = 100)							Utgift, kr per år, enl. pris i		Differens, kr	Procentuell förändring dec. 1948—juni 1949
	Juni (1/7) 1939	1946	1947	1948	Juni 1948	Mars 1949	Juni 1949	dec. 1948	juni 1949		
Livsmedel[1]	**114**	**160**	**167**	**182**	**181**	**181**	**181**	**2 553·86**	**2 534·98**	**−18·88**	**−0·7**
Bostad	**100**	**102**	**105**	**107**	**107**	**107**	**107**	**850·64**	**854·04**	**+ 3·40**	**+0·4**
Bränsle och lyse[1] .	**107**	**180**	**181**	**193**	**191**	**196**	**194**	**836·24**	**834·06**	**− 2·18**	**−0·6**
Kläder och skodon	**109**	**177**	**180**	**183**	**182**	**186**	**187**	**972·35**	**981·70**	**+ 9·35**	**+1·0**
Herrkostym	108	166	170	172	172	178	181	216·98	221·92	+ 4·94	+2·3
Herröverplagg . . .	108	163	167	171	170	175	176	122·28	123·46	+ 1·18	+1·0
Arbetskläder . . .	106	177	204	227	230	233	233	59·87	59·44	− 0·43	−0·7
Skjorta	119	256	268	271	271	274	274	36·55	36·71	+ 0·16	+0·4
Underkläder	110	187	220	221	224	223	232	65·20	67·92	+ 2·72	+4·2
Herrstrumpor . . .	114	220	210	208	209	206	204	41·83	41·07	− 0·76	−1·8
Damstrumpor, k.-silke	94	137	156	155	155	156	156	36·81	37·09	+ 0·28	+0·8
Barnstrumpor . . .	105	175	186	207	209	220	221	11·68	12·04	+ 0·36	+3·1
Damjumper	.	.	.	.	.	.	.	11·41	11·45	+ 0·04	+0·4
Hattar, mössor m. m.	101	144	138	137	137	138	138	88·33	88·34	+ 0·01	+0·0
Klänningstyg: ylle .	108	218	203	201	199	210	213	16·64	17·08	+ 0·44	+2·6
bomull, cellull	107	154	150	155	155	162	162	33·28	33·97	+ 0·69	+2·0
Ullgarn	112	253	242	239	239	239	239	22·82	22·77	− 0·05	−0·2
Sybehör	·	163	187	205	215	196	196	27·26	25·96	− 1·30	−4·8
S:a kläder	**108**	**179**	**184**	**186**	**186**	**190**	**192**	**790·94**	**799·22**	**+ 8·28**	**+1·0**
Herrskodon, grövre .	110	184	179	178	178	178	178	8·55	8·55	—	—
D:o av boxkalv . .	109	168	163	162	162	163	163	19·03	19·02	− 0·01	−0·1
Damskodon	109	179	173	172	172	173	173	47·57	47·92	+ 0·35	+0·7
Barnskodon	114	180	174	174	174	174	174	45·71	45·71	—	—
Halvsuln. o. klackn.	111	149	146	149	148	155	155	38·42	39·15	+ 0·73	+1·9
Skinntofflor	.	.	.	.	.	.	.	9·82	9·82	—	—
Damstövletter . . .	102	152	146	144	144	144	144	12·31	12·31	—	—
S:a skodon	**111**	**169**	**169**	**170**	**170**	**171**	**172**	**181·41**	**182·48**	**+ 1·07**	**+0·6**
Övriga utgifter . .	**105**	**149**	**150**	**157**	**159**	**160**	**160**	**2 194·16**	**2 202·00**	**+ 7·84**	**+0·4**
Möbler	114	182	183	186	185	189	189	134·09	135·00	+ 0·91	+0·7
Hushållstextilier . .	102	197	202	221	224	232	232	82·46	83·50	+ 1·04	+1·3
Husgeråd, verktyg .	109	163	157	161	158	167	167	88·26	89·18	+ 0·92	+1·0
Tvål och såpa . . .	105	213	211	209	212	207	207	71·17	71·59	+ 0·42	+0·6
Tvätt	102	143	142	148	149	149	149	18·64	18·58	− 0·06	−0·3
Kroppsvård	105	133	136	139	139	139	139	97·15	97·31	+ 0·16	+0·2
Sjukvård	94	110	104	103	104	104	104	115·06	115·03	− 0·03	0·0
Intell. ändamål . .	103	130	129	136	136	142	143	137·28	139·39	+ 2·11	+1·5
Fören.- o. förs.-avg.	112	118	121	123	122	124	124	297·95	299·21	+ 1·26	+0·4
Nöjen	104	137	132	140	144	140	140	188·58	188·68	+ 0·10	+0·1
Resor	98	129	129	141	147	147	147	223·24	223·24	—	—
Ränta å lån	91	91	91	91	91	91	91	39·18	39·18	—	—
Tel., post, skrivm. .	100	126	125	136	140	147	147	50·84	51·03	+ 0·19	+0·4
Arbetshj. i hemmet .	106	172	200	222	222	243	248	14·18	14·81	+ 0·63	+4·4
Tobak	98	182	177	194	198	198	198	164·58	164·58	—	—
Spritdrycker	112	239	239	273	282	282	282	129·39	129·39	—	—
Diverse utgifter . .	·	·	·	·	·	·	·	189·02	189·21	+ 0·19	+0·1
Övriga ej spec. utg.	·	·	·	·	·	·	·	153·14	153·14	—	—
Samtliga utgifter .	**108**	**151**	**156**	**163**	**164**	**166**	**166**	**6 907·25**	**6 906·78**	**− 0·47**	**−0·0**

[1] Årsmedeltalen för livsmedel, bränsle och lyse grundar sig på indextalen för 12 månader, medan motsvarande medeltal för övriga poster och samtliga utgifter är ovägda medeltal för fem kvartal (dec., mars, juni, sept. och dec.).

Tab. 5. Detaljhandelspriser (1 öre) på livsmedel, bränsle och lyse i genomsnitt för socialstyrelsens ombudsorter 1914—juni 1949

K = kortransonering. N = normalpriser. B = beslag och prisreglering

Varuslag		Gällande regleringar 15/6 1949	1914	1935	Aug. 1939	1948	Juni 1948	Dec. 1948	Mars 1949	Maj 1949	Juni 1949	Junipriserna förändringar i % sedan aug. 1939	Junipriserna förändringar i % sedan juni 1948
Mjölk, oskum. resp. stand.	l	N	15	21·5	25·2	33·6	33·6	33·7	33·6	33·6	33·6	+ 44	—
Grädde	dl	N	.	.	.	.	.	23·7	24·1	24·1	24·1	.	.
Mejerismör	kg	N	239	268	341	520	520	520	520	560	560	+ 65	+ 8
Ost, helf. resp. fetth. 30 +	»	N	162	177	215	320	320	320	320	320	320	+ 74	—
Bordsmargarin, ej smörbl.	»	N	144	135	170	300	300	300	300	260	260	+ 53	−13
Nötkött: stek	»	K,N	116	179	218	344	359	339	339	429	429	+ 89	+19
soppkött	»	K,N	95	143	169	243	226	249	249	252	252	+ 45	+11
malet (köttfärs)	»	K,N	.	172	208	301	301	301	301	321	321	+ 53	+ 7
Ungkalvkött: stek	»	K,N	130	217	269	444	462	432	432	502	502	+ 87	+ 9
bog	»	K,N	.	.	.	369	346	385	385	395	396	.	+14
Fläskkotlett i bit	»	K,N	.	.	.	498	530	490	489	529	549	.	+ 4
Färsk skinka, ej benfri	»	K,N	.	.	.	388	388	388	388	368	380	.	− 2
Salt sidfläsk	»	K,N	137	182	230	407	407	407	407	377	364	+ 59	−10
Rökt skinka, rullad	»	K,N	.	312	369	620	624	624	624	585	607	+ 67	− 3
Färstek, färsk	»		130	205	260	584	570	647	654	665	629	+140	+10
Hönskött	»		.	124	157	419	468	429	421	419	409	+161	−13
Fläskkorv	»	K,N	.	.	172	271	271	271	271	261	261	+ 50	− 4
Falukorv	»	K,N	.	.	.	307	307	307	307	307	307	.	0
Stångkorv	»	N	.	.	.	.	.	153	153	153	153	.	.
Blodpudding	»	N	.	.	.	136	136	136	136	136	136	.	—
Ägg, färska	»		142	154	172	407	392	389	331	332	332	+ 91	−15
Färsk fisk: sill	»		35	62	74	131	133	131	122	119	139	+ 43	+ 4
strömming	»	N	39	57	64	134	127	135	136	127	118	+ 84	− 7
makrill	»		.	.	.	198	145	—	—	150	152	.	+28
abborre	»		76	110	112	189	176	204	205	172	177	+ 58	+ 1
gädda	»		110	153	168	332	325	348	339	305	317	+ 84	− 2
torsk	»		57	89	90	195	181	203	183	167	179	+ 17	− 5
kolja	»		.	116	116	212	195	231	217	188	196	+ 87	− 2
Ansjovis, hel	½ burk		.	.	.	118	118	118	118	118	118	.	0
Fiskbullar i buljong	»	N	.	.	.	75	73	79	79	82	83	.	+14
Salt sill	kg		45	62	55	167	168	165	166	165	164	+198	− 2
Grovt spisbröd	»		43	59	66	104	102	110	110	110	110	+ 55	+ 6
Knäckebröd	»		.	82	85	128	127	129	130	130	130	+ 36	+ 3
Sötlimpa (V-R-bröd)	»	N	40	58	66	84	85	93	93	93	93	+ 26	+ 1
Kavring	»	N	.	.	.	79	78	81	81	81	81	.	+ 2
Grovt rågbröd	»	N	31	45	51	62	62	64	64	64	64	+ 35	+ 2
Matbröd } bakat m. vatten	»	N	46	72	82	103	107	111	111	111	111	+ 50	+13
av vete } bakat m. mjölk	»	N	61	85	96	112	112	112	112	110	110	+ 12	− 2
Kaffebröd (bullar o. d.)	»	N	.	97	118	186	185	190	190	191	191	+ 67	+ 3
Kex	hg		.	.	.	28	28	28	29	29	29	.	+ 4
Skorpor av vete	kg	N	78	132	144	229	227	234	234	234	234	+ 57	+ 3
Småkakor	hg		.	.	.	.	.	58	57	58	58	.	.
Vetemjöl	kg		33	38	43	66	66	68	68	68	66	+ 54	0
Samsiktmjöl	»		29	33	36	56	56	58	58	58	58	.	+ 3
Havregryn, ångprep.	»		42	35	43	78	77	80	80	80	80	+ 59	+ 3
Makaroner	»		.	.	.	101	100	104	103	103	103	.	+ 3
Kaffe, mest gångbara sort	»	K	.	.	.	577	579	580	560	550	550	.	− 5
Kakao i paket	»		.	.	.	501	500	512	512	512	412	.	−18
Bitsocker	»	K	65	46	48	87	88	89	89	89	89	+ 87	0
Strösocker	»	K	.	.	.	81	82	82	82	82	82	.	0
Karameller	»		.	.	.	630	650	650	650	650	650	.	—

TAB. 5 (forts.). DETALJHANDELSPRISER (I ÖRE) PÅ LIVSMEDEL, BRÄNSLE OCH LYSE I GENOMSNITT FÖR SOCIALSTYRELSENS OMBUDSORTER 1914—JUNI 1949

Varuslag	Gällande regleringar 15/6 1949	1914	1935	Aug. 1939	1948	Juni 1948	Dec. 1948	Mars 1949	Maj 1949	Juni 1949	Junipriserna förändringar i % sedan aug. 1939	Junipriserna förändringar i % sedan juni 1948
Chokladkola . . . . . kg		.	.	.	748	769	769	769	769	769	.	—
Tabletter . . . . . ask		.	.	.	.	20	20	20	20	20	.	—
Matsalt . . . . . kg		10	15	15	26	27	28	*46	46	46	+ 79	+ 5
Jäst . . . . . hg		.	.	.	15	15	16	16	16	16	.	+ 2
Gula ärter . . . . . kg		35	48	41	71	69	75	75	75	75	+ 80	+ 8
Bruna bönor . . . . . »	N	49	62	113	139	134	151	152	152	152	+ 35	+13
Ärter på burk . . . 1/2 burk		.	46	53	89	88	90	90	90	90	+ 68	+ 2
Apelsinmarmelad . . . 450 g		.	.	.	.	.	128	128	128	128	.	.
Katrinplommon . . . . kg		.	101	84	177	176	—	170	—	—	.	.
Nyponmust . . . . 1/1 pkt		.	.	.	.	.	98	96	96	90	.	.
Lingonsylt i burk . . 1/2 kg		.	.	.	.	.	150	151	150	150	.	.
Potatis, gammal . . . . kg		9	12·2	[1]15·7	24·4	25·1	22·1	22·0	21·9	21·8	+ 37	−13
Morötter, gamla . . . . »		.	27	36	58	—	38	39	42	60	.	−30
» färska . . . . »					185	356	—	—	—	300	.	−16
Kålrötter . . . . . »		.	.	.	36	39	28	29	35	41	.	+ 6
Vitkål . . . . . »		.	24	29	47	—	33	38	63	—	.	.
Lök, gul . . . . . »		.	.	.	119	121	90	80	87	90	.	−25
Tomater . . . . . »		.	.	90	385	590	—	—	—	502	+431	−15
Spenat . . . . . »		.	.	.	266	201	—	—	221	211	.	+ 5
Äpplen: svenska . . . »	N	.	101	94	158	—	169	167	—	—	.	.
importerade . »	N				196	197	—	—	—	198	.	0
Apelsiner . . . . . »	N	.	76	82	138	144	151	154	165	167	+104	+16
Citroner . . . . . »		.	.	.	154	150	162	162	163	163	.	+ 9
Pilsner . . . . . 1/8 l		.	24	24	33	33	33	33	33	33	+ 41	+ 1
Svagdricka . . . . . 5 l		32	77	81	131	130	132	133	135	135	.	+ 4
Sockerdricka . . . . 1/8 l	N	.	.	.	27	27	28	28	28	28	.	+ 4
El. ström (inkl. div. avg.) kWh		.	35	32	31	31	31	[2] 17	17	17	— 2	0
Kokgas (inkl. div. avg.) . m³		.	17	17	21	20	21	[2] 20	21	21	+ 51	+ 4
Björkved, helved, hemk. »	N	740	945	1 125	2 198	2 100	2 407	2 414	2 406	2 400	+ 98	+14
Barrved » » »	N	595	730	885	1 970	1 872	2 180	2 189	2 188	2 184	+127	+17
Pannved » » »	N	.	.	.	1 708	1 601	1 926	1 930	1 897	1 895	.	+16
Kol: antracit-, hemkört hl	B	411	614	637	1 098	1 206	907	902	902	902	+ 44	−24
hushålls-, prima hemk. »		242	291	326	766	754	787	787	787	727	+124	− 4
Koks: ca 20—40 mm hemk. »	B	.	230	263	681	683	681	668	665	665	+154	− 3
ca 40-60 el. 60-80 mm hemk. »	B	.	215	249	646	647	647	638	635	645	+162	0

[1] Medeltal av julipriserna på gammal och augustipriserna på färsk potatis.
[2] Priset avser fr. o. m. jan. 1949 en större årsförbrukning, nämligen för el.ström 300 (förut 100) kWh och för gas 400 (förut 190) m³.

Anmärkningar till tabellen. Priserna är ovägda medeltal för 44 orter år 1914 och för 49 orter år 1935 och augusti 1939 samt fr. o. m. omläggningen 1943 vägda medeltal för 60 orter (till höger om dubbellinjen i tabellen). Månadsmedeltalen före år 1943 avser för smör, ägg, kött och fisk samtliga veckor och för övriga varuslag en vecka (mittveckan). Efter omläggningen avser medeltalen för fisk och grönsaker två veckor (4—10 och 11—17), medan samtliga andra medelpriser avser en vecka (11—17). Fr. o. m. oktober 1948 beräknas alla medeltalen på prisuppgifter insamlade under endast en vecka (11—17). Fr. o. m. maj 1949 avser dock medeltalen för färska grönsaker tre veckor. Medieval stil betecknar medeltal för 15—25 särskilda orter. Asterisk (*) vid ett pris betecknar, att en företagen ändring i fråga om den noterade kvaliteten eller annat därmed jämställt förhållande inverkat på de i tabellen medtagna medeltalen fr. o. m. ifrågavarande noteringstillfälle, varigenom full jämförbarhet med medeltal av äldre datum icke ernås. Vid uträkningen av den procentuella förändringen i kolumnerna längst till höger har olikheter i kvalitativt o. dyl. avseende elimínerats. Den procentuella förändringen har beräknats på absoluta tal med en decimal.

Tab. 6. Levnadskostnadsindex med direkta skatter och sociala förmåner[1]

	1914 = 100		1935 = 100			1914 = 100		1935 = 100	
	Samtliga utgifter	Skatter	Samtliga utgifter	Skatter		Samtliga utgifter	Skatter	Samtliga utgifter	Skatter
1935	156	181	100	100	1946 mars .	241	382	154	212
1936	158	172	101	96	juni .	243	382	156	212
1937	162	171	104	99	sept. .	243	380	155	210
1938	166	178	106	105	dec. .	246	380	157	210
1939	171	189	109	107	1947 mars .	254	489	162	271
1940	192	213	123	118	juni .	259	560	166	310
1941	218	254	139	141	sept. .	263	572	168	317
1942	236	295	151	164	dec. .	264	585	169	324
1943	239	308	153	171	1948 mars .	256	319	164	176
1944	241	346	154	192	juni .	258	330	165	183
1945	241	365	154	202	sept. .	262	333	168	184
1946	243	380	155	210	dec. .	264	367	169	203
1947	257	517	164	286	1949 mars .	264	378	169	209
1948	261	387	167	214	juni .	265	393	170	218

Tab. 7. Indextal för levnadskostnader och partipriser i Sverige (år 1935 = 100)

	Socialstyrelsens index		Riksbankens konsumtionsprisindex		Kommerskollegii partiprisindex									Finanstidningens partiprisindex (1914 = 100)
	Samtliga levnadskostnader	Livsmedel, bränsle o. lyse	Aug. 1939 = 100	Sept. 1931 = 100	Samtliga varor	Konsumtionsvaror	Animaliska livsmedel	Vegetabiliska livsmedel	Bränsle	Grov-, metall- o. maskinind.v.	Hudar och lädervaror	Kautschuk o. kautschukvaror	Spånadsämnen o. textilvaror	
1935 . . .	100	100	.	100·5	100	100	100	100	100	100	100	100	100	111
1943 . . .	152	162	148·4	159·8	196	185	194	187	356	178	171	134	194	202
1944 . . .	151	162	148·2	159·0	196	185	194	189	356	178	171	136	192	203
1945 . . .	151	160	147·6	158·3	194	181	190	185	352	177	170	134	190	202
1946 . . .	151	162	148·0	161·1	186	179	191	182	265	175	161	124	190	201
1947 . . .	156	168	151·9	162·9	199	188	203	196	256	183	162	109	195	206
1948 . . .	163	183	161·7	173·2	214	200	217	208	308	192	163	111	212	216
Aug. 1939	[2](108)	115	100·0	107·3	111	108	121	103	120	117	110	77	99	127
Juni 1948	164	182	161·6	173·1	216	204	216	219	308	190	163	112	211	216
Mars 1949	166	182	164·5	176·3	216	201	215	204	324	199	163	108	222	218
April »	.	183	164·8	176·6	216	201	217	202	322	199	163	108	222	219
Maj »	.	183	164·6	176·4	215	201	216	203	321	198	160	107	221	218
Juni »	166	182	164·6	176·4	216	204	218	209	320	196	160	106	221	218

[1] Årsmedeltalen i tabellen är ovägda medeltal för fem kvartal (dec., mars, juni, sept. och dec.)
[2] Avser juni 1939.

G. He-k

Lönenivån inom industri och samfärdsel m. m. år 1948 samt löneutvecklingen för industriarbetare t. o. m. maj 1949

Bearbetningen av primärmaterialet till socialstyrelsens undersökning av löneförhållandena år 1948 inom industri och hantverk m. m. har nu fortskridit så långt, att det blivit möjligt att framlägga vissa preliminära huvuddata, avseende genomsnittliga uppgifter om under året utbetalade löner till arbetare inom industri och hantverk, samfärdsel, allmän tjänst m. m. I anslutning härtill lämnas för olika industrigrenar en preliminär sammanställning av genomsnittliga timförtjänster i februari och maj 1949 enligt socialstyrelsens statistik över lönesummor och antalet arbetstimmar m. m. under en avlöningsperiod i mellersta månaden av varje kvartal. En slutgiltig, mera utförlig redogörelse för 1948 års undersökningsresultat kommer sedermera att publiceras i Lönestatistisk årsbok för Sverige 1948.

Lönenivån år 1948. Undersökningen omfattar 8 807 (föregående år 9 237) företag, från vilka redovisats 603 642 (föregående år 611 108) arbetare, varav 81,4 % var anställda inom den egentliga industrin och återstoden, eller 18,6 %, representerade byggnadsverksamhet, lastning och lossning, statliga och kommunala företag samt spårvägar och enskilda järnvägsföretag. Av de redovisade arbetarna var 80,1 % vuxna män, 14,3 % vuxna kvinnor och 5,6 % minderåriga. För handel och varulager, som tidigare ingått i denna redogörelse, har en särskild undersökning företagits, och denna har publicerats i Soc. Medd. årgång 1949, sid. 433.

I tab. 1 meddelas genomsnittssiffror för löneinkomsterna per arbetstimme, dag och år under åren 1947 och 1948 samt den relativa lönestegringen mellan dessa år. Då användbara uppgifter om arbetarnas årsförtjänster ej föreligger för vissa verksamhetsgrenar med säsongkaraktär, lämnas därvid i fråga om tim- och dagsförtjänsterna förutom de på hela materialet uträknade medellönerna (a-talen) även dylika med uteslutande av säsongbetonade branscher (b-talen). I tab. 2 redovisas medellöner per timme för vuxna manliga och kvinnliga arbetare inom olika näringsgrenar under åren 1947 och 1948 samt den procentuella löneökningen mellan dessa år.

I fråga om efterföljande redovisning av löneutvecklingen bör uppmärksammas, att förändringarna i den genomsnittliga lönenivån, liksom olikheterna i medellönerna inom olika näringsgrenar, påverkas av olikheterna i arbetarnas fördelning efter ålder och utbildning, i förekomsten av tidlöns-, ackords- och övertidsarbete, i arbetsintensitet m. m.

Vid jämförelse med lönenivån inom olika näringsgrenar på grundval av tab. 2 är varsamhet påkallad, bl. a. på grund av att primärmaterialet ej möjliggör en sammanställning av jämförbara yrkesspecialiteter samt med hänsyn till näringsgrenarnas olika lokalisering i dyrortshänseende.

Tab. 1. Lönenivån för arbetare inom industri och samfärdsel m. m. åren 1947 och 1948

a = samtl. branscher *inkl.* säsongind. b = samtl. branscher *exkl.* säsongind.		Genomsnittlig löneinkomst per timme, kr		Löneökning per timme 1947—1948, %	Genomsnittlig löneinkomst per dag, kr		Löneökning per dag 1947—1948, %	Genomsnittlig löneinkomst per år, kr		Löneökning per år 1947—1948, %
		1947	1948		1947	1948		1947	1948	
Förmän	a	2·79	3·03	8·6	22·31	24·18	8·4	.	.	.
	b	2·77	2·99	7·9	22·17	23·83	7·5	6 351	6 854	7·9
Män över 18 år	a	2·44	2·65	8·6	19·57	21·26	8·6	.	.	.
	b	2·41	2·60	7·9	19·37	20·96	8·2	5 374	5 869	9·2
Kvinnor över 18 år . .	a	1·62	1·79	10·5	12·67	14·01	10·6	.	.	.
	b	1·62	1·79	10·5	12·67	14·01	10·6	3 469	3 888	11·9
Minderåriga	a	1·24	1·38	11·3	9·77	10·84	11·0	.	.	.
	b	1·24	1·38	11·3	9·71	10·79	11·1	2 691	2 993	11·2
Samtl. arbetare	a	2·27	2·47	8·8	18·10	19·70	8·8	.	.	.
	b	2·23	2·42	8·5	17·88	19·34	8·1	4 939	5 405	9·4
Därav inom egentl. ind.	a	2·15	2·34	8·8	17·20	18·70	8·7	.	.	.
	b	2·16	2·35	8·8	17·25	18·74	8·6	4 786	5 248	9·7

Tab. 1 visar, att för samtliga kategorier av arbetare tillsammantagna hade genomsnittliga *timlönen* (inkl. rörligt tillägg, övertidsersättning, semesterlön, sjukbidrag, naturaförmåner o. d.) höjts från 2,27 kr år 1947 till 2,47 kr år 1948, eller 8,8 %. För arbetande förmän var den genomsnittliga timförtjänsten år 1948 3,03 kr, för vuxna manliga arbetare 2,65 kr, för vuxna kvinnliga arbetare 1,79 kr och för minderåriga arbetare 1,38 kr. För vuxna manliga arbetare inom samtliga branscher utgjorde den genomsnittliga ökningen av timförtjänsterna sedan föregående år 8,6 % och för vuxna kvinnliga arbetare 10,5 % samt för vuxna manliga och kvinnliga arbetare utanför säsongyrkena resp. 7,9 och 10,5 %.

Den genomsnittliga *dagsförtjänsten* uppgick enligt tab. 1 under redogörelseåret till 19,70 kr för samtliga arbetare och till 19,34 kr, om de säsongbetonade verksamhetsgrenarna undantages; motsvarande medeltal för vuxna manliga arbetare (exkl. arbetande förmän) var 21,26 resp. 20,96 kr och för vuxna kvinnor 14,01 kr i båda fallen. Tabellen ger vid handen, att daglönerna sedan föregående år undergått i det närmaste samma procentuella höjning som timförtjänsterna.

Den genomsnittliga totala *årsförtjänsten* för år 1948 har beräknats till 5 405 kr för samtliga arbetare utanför säsongyrkena. Motsvarande medeltal för vuxna manliga arbetare var 5 869 kr och för vuxna kvinnliga arbetare 3 883 kr. Den allmänna genomsnittssiffran innebär en stegring från föregående år med 9,4 %, medan motsvarande ökning av timförtjänsten uppgick till 8,5 %. Det bör framhållas, att på grund av primärmaterialets karaktär har årslönerna beräknats under antagande av att arbetarna varit sysselsatta under större delen av året.[1]

Löneutvecklingen 1913—1948. För belysande av löneutvecklingen har i tab. 3 de procentuella förändringarna i tim-, dags- och årsförtjänsterna uträk-

[1] Jfr Lönestatistisk årsbok 1947, sid. 104.

Tab. 2. Medelförtjänster per timme för vuxna manliga och kvinnliga arbetare

Näringsgrenar	Genomsnittlig timförtjänst (inkl. rörligt tillägg, semesterlön, övertid, naturaförm. o. dyl.), kr		Löneökn. per tim. 1947–1948, %
	1947	1948	
Män			
Malmbrytning o. metallind.	2·48	2·64	8·6
Gruvor o. anrikningsverk	2·85	3·20	12·3
Därav: i mellersta Sverige	2·89	2·70	13·0
i norra Sverige	3·40	3·76	10·6
Järn-, stål- o. kopparverk	2·81	2·51	8·7
Järn- o. stålmanufaktur	2·88	2·54	9·0
Skeppsvarv	2·58	2·78	9·9
Bil- o. karosseritillverkn.	2·66	2·86	7·5
Reparationsverkstäder	2·40	2·57	7·1
Övriga mekaniska verkstäder	2·40	2·60	8·3
Elektroteknisk industri	2·49	2·65	6·4
Metallmanufaktur	2·41	2·61	8·3
Guld- o. silvervarufabriker	2·66	2·87	7·9
Jord- o. stenindustri	2·18	2·35	7·8
Kolgruvor	2·33	2·54	9·0
Torvindustri	2·14	2·30	7·5
Stenbrott o. stenhuggerier	2·14	2·29	7·0
Cementfabriker	2·21	2·37	7·2
Tegelbruk	2·04	2·20	7·8
Cementvarufabriker	2·50	2·70	8·0
Kalkbruk	2·14	2·31	7·9
Porslinsfabriker	2·10	2·30	9·5
Kakel-, sten- o. lergodsfabr.	2·30	2·47	7·4
Glasbruk	2·11	2·28	8·1
Annan jord- o. stenindustri	2·46	2·66	8·1
Träindustri	2·07	2·25	8·7
Flottning	2·01	2·32	15·4
Sågverk o. hyvlerier	1·99	2·17	9·0
Snickeri- o. möbelfabriker	2·15	2·32	7·9
Därav:			
Möbelfabriker	2·18	2·36	8·3
Faner-, plywood- o. wallboardfabriker	2·19	2·47	12·8
Annan trävaruindustri	2·09	2·28	9·1
Pappers- o. grafisk industri	2·40	2·59	7·9
Pappersmassefabriker	2·29	2·45	7·0
Pappersbruk o. pappfabr.	2·10	2·26	7·6
Bokbinderier	2·62	2·83	8·0
Tapetfabriker	2·06	2·41	17·0
Annan pappersindustri	2·45	2·68	7·8
Grafiska anstalter	2·72	2·93	7·7
Bok- o. accidenstryckerier	2·78	3·04	9·4
Tidningstryckerier	3·24	3·45	6·5
Livsmedelsindustri	2·31	2·50	8·2
Kvarnar	2·35	2·42	3·0
Mjukbrödsbagerier	2·50	2·67	6·8
Spisbrödsbagerier	2·39	2·71	13·4
Käxfabriker	2·18	2·25	5·6
Råsockerbruk	1·97	2·08	5·6
Raffinaderier o. komb. fabr.	2·18	2·32	8·9
Choklad- o. karamellfabr.	2·25	2·47	9·8
Bränn erier, destilleringsverk o. jästfabriker	2·45	2·67	9·0
Bryggerier, mineralv.- o. läskedrycksfabriker	2·60	2·77	6·5
Tobaksfabriker	2·69	2·86	6·3
Slakterier o. charkuterifabr.	2·29	2·46	7·4
Fiskber.-anst. o. konservfabr.	1·97	2·20	11·7
Mejerier	2·11	2·34	10·9
Margarinfabriker	2·41	2·62	8·7
Annan livsmedelsindustri	2·04	2·35	15·2
Textil- o. beklädnadsindustri	2·14	2·34	9·3
Spinnerier, väverier o. dyl.	2·12	2·32	9·4
Därav:			
Ylleindustri	2·18	2·31	8·5
Bomullsindustri	2·09	2·30	10·0
Linne-, hamp- o. juteind.	2·00	2·25	12·5
Trikåfabriker	2·21	2·40	8·6
Band-, gardin- o. bindgarnsfabr.	2·17	2·35	8·3
Färgerier, blekerier o. impregneringsfabr.	2·15	2·34	8·8
Annan hithörande ind.	2·19	2·37	8·2
Skrädderier o. sömnadsfabr.	2·21	2·44	10·4
Hatt- o. mössfabriker	2·41	2·76	14·5
Läder-, hår- o. gummivaruf.	2·33	2·56	9·9
Garverier	2·30	2·50	8·7
Päls- o. skinnvarufabriker	2·42	2·68	10·7
Skofabriker	2·29	2·54	10·9
Annan läderindustri	2·34	2·55	9·0
Gummivarufabriker	2·41	2·68	9·1
Annan hithörande industri	2·17	2·41	11·1
Kemisk-teknisk industri	2·33	2·58	8·4
Färg- o. fernissfabriker	2·48	2·70	8·9
Olje-, tvål-, ljus- o. parfymf.	2·40	2·66	10·8
Sprängämnesfabriker	2·63	2·82	7·2
Tändsticksfabriker	1·98	2·18	10·1
Annan kemisk-teknisk ind.	2·33	2·56	7·6
Samtliga industrigrupper	**2·33**	**2·53**	**8·6**
Därav exkl. säsongind.	2·34	2·54	8·5
Byggnadsverksamhet	2·97	3·25	9·4
Husbyggnadsarbete	3·05	3·26	6·9
Väg- o. vattenbyggn.-arb.	3·29	3·79	15·2
Elektriska installationsarb.	2·62	2·97	13·4
Rörledningsarbeten	2·58	2·89	12·0
Målning o. glasmästeri	3·65	4·06	11·2

(exkl. arbetande förmän) inom olika näringsgrenar åren 1947 och 1948

Näringsgrenar	Genomsnittlig timförtjänst (inkl. rörligt tillägg, semesterlön, övertid, naturaförm. o. dyl.), kr		Löneökn. per tim. 1947–1948, %
	1947	1948	
Statliga verk o. byggnadsarbeten m. m.	2·54	2·75	8·3
Mek. o. elektr. verkstäder o. skeppsvarv	2·69	2·83	5·2
Elektr. linjearb. o. kraftverk	2·58	2·91	12·8
Ban- och byggnadsarbeten	2·29	2·48	8·3
Intendenturverkstäder, förråd o. d.	2·50	2·64	5·6
Övrig statlig verksamhet	2·86	2·92	2·1
Kommunala verk o. byggnadsarbeten m. m.	2·98	3·22	8·1
Kraft-, belysnings- o. vattenverk	2·81	3·12	11·0
Byggnads- o. anläggn.-arb.	2·95	3·10	5·1
Spårvägs- o. omnibusdrift	3·14	3·49	11·1
Därav: verkstadsdrift	3·36	3·60	7·1
Samfärdsel	2·78	3·01	8·3
Omnibusföretag	2·11	2·40	13·7
Åkerirörelse	2·50	2·72	8·8
Lastning o. lossning	3·28	3·44	6·5
Tvättinrättningar	2·24	2·42	8·0
Samtliga grupper	2·44	2·65	8·6
Därav exkl. säsongindustri	2·41	2·60	7·9
Kvinnor			
Malmbrytning o. metallind.	1·67	1·83	9·6
Järn- o. stålmanufaktur	1·54	1·68	9·1
Mekaniska verkstäder	1·69	1·86	10·1
Elektroteknisk industri	1·75	1·90	8·6
Metallmanufaktur	1·60	1·80	12·5
Guld- o. silvervarufabr.	1·69	1·84	8·9
Jord- och stenindustri	1·47	1·61	9·5
Porslinsfabriker	1·51	1·69	11·9
Kakel-, sten- o. lergodsfabr.	1·75	1·90	8·6
Glasbruk	1·28	1·34	8·9
Träindustri	1·58	1·70	11·1
Pappers- o. grafisk industri	1·69	1·88	11·2
Pappersbruk o. pappfabr.	1·57	1·74	10·8
Bokbinderier	1·76	1·93	9·7
Annan pappersindustri	1·66	1·89	13·9
Grafiska anstalter	1·61	1·77	9·9
Bok- o. accidenstryckerier	1·76	1·97	11·9
Tidningstryckerier	1·90	1·97	3·7
Livsmedelsindustri	1·64	1·78	8·5
Mjukbrödsbagerier	1·86	1·93	3·8
Spisbrödsbagerier	1·90	1·91	0·5
Kaxfabriker	1·70	1·85	8·8
Råsockerbruk	1·87	1·46	6·6
Raffinaderier o. komb. fabr.	1·52	1·68	10·5
Choklad- o. karamellfabr.	1·51	1·66	9·9
Bryggerier, mineralvatten- o. läskedrycksfabriker	1·69	1·86	10·1
Tobaksfabriker	1·74	1·93	10·9
Slakterier o. charkuterifabr.	1·59	1·70	6·9
Fiskber.-anst. o. konservfabr.	1·51	1·72	13·9
Mejerier	1·51	1·69	11·9
Margarinfabriker	1·65	1·81	9·7
Annan livsmedelsindustri	1·52	1·69	11·2
Textil- o. beklädnadsindustri	1·60	1·78	11·3
Spinnerier, väverier o. dyl.	1·60	1·76	10·0
Därav:			
Ylleindustri	1·62	1·78	9·9
Bomullsindustri	1·58	1·74	10·1
Linne-, hamp- o. juteind.	1·54	1·73	12·3
Trikåfabriker	1·62	1·79	10·5
Band-, gardin- o. bindgarnsfabr.	1·61	1·76	9·3
Färgerier, blekerier o. impregneringsfabr.	1·57	1·68	7·0
Annan hithörande ind.	1·54	1·74	13·0
Skrädderier o. sömnadsfabr.	1·60	1·79	11·9
Hatt- o. mössfabriker	1·56	1·78	14·1
Läder-, hår- o. gummivaruf.	1·61	1·79	11·2
Päls- o. skinnvarufabriker	1·68	1·86	14·1
Skofabriker	1·60	1·77	10·6
Annan läderindustri	1·68	1·83	8·9
Gummivarufabriker	1·61	1·79	11·2
Annan hithörande industri	1·46	1·63	11·6
Kemisk-teknisk industri	1·55	1·70	9·7
Olje-, tvål-, ljus- o. parfymf.	1·62	1·76	8·6
Sprängämnesfabriker	1·57	1·72	9·6
Tändsticksfabriker	1·41	1·59	12·8
Annan kemisk-tekn. ind.	1·52	1·67	9·9
Samtliga industrigrupper	1·61	1·79	11·2
Därav exkl. säsongind.	1·61	1·79	11·2
Statliga verk o. byggnadsarbeten	1·89	1·99	5·3
Kommunala verk o. byggnadsarbeten m. m.	2·23	2·74	22·9
Tvättinrättningar	1·51	1·80	19·2
Samtliga grupper	1·62	1·79	10·5
Därav exkl. säsongindustri	1·62	1·79	10·5

Tab. 8. Lönenivåns förändringar för arbetare inom industri och samfärdsel m. m. åren 1913—1948, 1939—1948 och 1947—1948

	Löneökning inom samtliga branscher inkl. säsongindustrier, %						Löneökning inom samtliga branscher exkl. säsongindustrier per år, %		
	per timme			per dag					
	1913—1948	1939—1948	1947—1948	1913—1948	1939—1948	1947—1948	1913—1948	1939—1948	1947—1948
Män över 18 år	491	86·0	8·6	394	86·5	8·6	375	85·1	9·2
Kvinnor över 18 år	646	113·1	10·5	499	110·7	10·6	496	106·8	11·9
Minderåriga	667	137·9	11·8	516	137·2	11·0	517	132·7	11·2
Samtliga arbetare	509	89·8	8·8	406	90·0	8·8	390	88·5	9·4

nats för tidsperioderna 1913—1948, 1939—1948 och 1947—1948. Ifrågavarande beräkningar grundar sig därvid beträffande tim- och dagsförtjänsterna på medellöner för samtliga branscher, under det att årsförtjänsterna, såsom förut nämnts, endast avser icke säsongbetonade verksamhetsgrenar. I tablån här nedan meddelas indextal för 1939—1948 dels för levnadskostnaderna, dels för penninglönen jämte motsvarande reallön, i båda fallen uträknad såväl per timme som dag och år. De redovisade indextalen har uträknats under antagande av att fördelningen på vuxna män och kvinnor samt minderåriga varit oförändrad under hela den undersökta perioden. Det får emellertid beaktas, att den genomsnittliga lönenivån påverkas även av andra växlingar i materialets sammansättning under olika år än de, till vilka hänsyn kunnat tagas genom den sålunda verkställda standardberäkningen. Likaså bör observeras, att sjukavlöningar och olycksfallsersättningar, vilka tidigare enligt formuläret icke skulle ingå i de lönestatistiska uppgifterna, från och med 1946 års undersökning upptagits bland löneförmånerna. Storleken av denna faktor är dock ganska obetydlig inom den egentliga industrin.

Sedan år 1939 har den nominella timförtjänsten ökat med i genomsnitt 90 %. Den större delen av denna ökning i den nominella lönenivån ägde rum under åren 1940—1942 samt 1945—1948. Under redogörelseåret uppgick löneökningen till i genomsnitt nära 9 %.

Arbetslönernas och levnadskostnadernas förändringar åren 1940—1948

Samtliga arbetare

Indextal (1939 = 100)	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948
Löneinkomst:									
per timme	107	115	126	131	134	140	152	174	190
» dag	108	116	126	131	135	141	153	174	190
» år	107	114	125	130	135	139	152	172	189
Levnadskostnader	112	127	138	140	141	141	142	150	153
Reallön:									
per timme	96	91	91	93	95	99	107	116	124
» dag	97	91	91	94	96	100	108	116	124
» år	96	90	91	93	96	98	107	115	123

Tab. 4. Medelförtjänsten per timme (inkl. rörligt tillägg och övertidstillägg, men exkl. semesterlön, sjukbidrag och naturaförmåner) för vuxna arbetare inom olika näringsgrenar åren 1947—1948 samt löneutvecklingen t. o. m. maj 1949

Näringsgrenar (m = män, kv = kvinnor)		Genomsnittlig timförtjänst i kr enl. årliga lönestatistiken		Löneökning (minskning) per timme		
				1947 = 100 [1]	maj 1948 = 100 [2]	febr. 1949 = 100 [2]
		år 1947	år 1948	år 1948	maj 1949	maj 1949
Malmbrytning o. metallind.	m	2·32	2·52	108·6	104·8	101·9
	kv	1·60	1·75	109·4	104·5	100·7
Jord- o. stenindustri	m	2·09	2·25	107·7	100·9	101·2
	kv	1·39	1·52	109·4	101·5	99·8
Träindustri	m	1·99	2·16	108·5	101·7	101·8
	kv	1·47	1·68	110·9	102·8	98·2
Pappers- o. grafisk ind.	m	2·32	2·51	108·2	101·7	101·1
	kv	1·68	1·81	111·0	103·5	100·8
Livsmedelsindustri	m	2·15	2·34	108·8	101·1	101·8
	kv	1·53	1·68	109·8	104·6	100·8
Textil- o. beklädnadsind.	m	2·02	2·22	109·9	103·8	100·6
	kv	1·53	1·70	111·1	104·9	101·6
Läder-, hår- o. gummivaruf.	m	2·24	2·46	109·8	104·5	100·8
	kv	1·54	1·71	111·0	103·8	101·6
Kemisk-teknisk ind.	m	2·25	2·44	108·4	100·7	101·1
	kv	1·45	1·60	110·3	103·7	101·7
Samtliga industrigrupper	m	2·24	2·42	108·0	103·0	101·3
	kv	1·54	1·70	110·4	104·5	101·2

En beräkning av i vad mån förändringarna i nominallönerna innebär förfogande över en större eller mindre kvantitet varor och tjänster möjliggöres i viss mån genom en sammanställning av nyssnämnda löner med socialstyrelsens indextal för levnadskostnadernas stegring. Ett med lönesiffrorna jämförbart medelindextal för år 1948 erhålles genom att taga genomsnittet av de publicerade indextalen för den 1 januari, 1 april, 1 juli, 1 oktober och 31 december 1948 (1 januari 1949).

Med ledning av i tablån å sid. 614 meddelade indextal kan reallönen för redogörelseåret beräknas ha stigit i fråga om tim-, dags- och årsinkomster med ca 7 % sedan år 1947. Vid jämförelse mellan redogörelseåret och år 1939 visar de reala tim-, dag- och årslönerna en ökning med ca 24 % sedan sistnämnda år.

Löneutvecklingen t. o. m. maj 1949 enligt preliminära uppgifter. I tab. 4 lämnas för den egentliga industrin uppgifter om löneutvecklingen t. o. m. maj 1949. Uppgifterna för februari och maj är hämtade från socialstyrelsens statistik rörande lönesummor och arbetstid. De för maj lämnade uppgifterna är preliminära.

I uppgifterna i tab. 4 ingår ej lön under semester och sjukdom och ej heller naturaförmåner. Det bör observeras, att kvartalsstatistikens uppgifter är

[1] Årliga lönestatistiken. — [2] Kvartalsstatistiken.

uträknade på rapporter för enbart en avlöningsperiod i varje kvartal och sålunda kan bli missvisande för branscher, där det förekommer ackordsarbeten, som sträcker sig över längre tidrymd än avlöningsperioden och delvis betalas i efterskott. Jämförelsen maj 1948—maj 1949 har gjorts med användande av s. k. kedjeindex.

Det framgår av tab. 4, att den faktiska timförtjänsten i maj 1949 för vuxna män och kvinnor låg 3,0 resp. 4,5 % över genomsnittsförtjänsten i maj år 1948.

Den här skisserade löneutvecklingen inom industrin är av intresse att jämföra med motsvarande löneutveckling inom jordbruket, för vilken redogörelse lämnats i föregående häfte. Lönestegringen per timme för manliga lantarbetare utgör 18,4 % mellan 1947 och 1948 (från 1,47 till 1,74 kr). I denna löneökning ingår emellertid 11 öre, som utgör ersättning för de fr. o. m. 1948 avskaffade s. k. dolda naturaförmånerna, som tidigare icke ingått i löneuppgifterna. Den reella löneökningen för lantarbetarna blir därför något mindre eller omkring 10—12 % från 1947. För manliga arbetare inom den egentliga industrin var motsvarande ökning 8,6 % (från 2,33 till 2,53 kr). Någon jämförelse med löneutvecklingen 1949 har ej kunnat göras, då statistiska uppgifter för lantarbetarna ej är tillgängliga för innevarande år. Här skall därför endast nämnas, att för avtalsåret 1949 höjningarna för manliga lantarbetare i allmänhet varit omkring 2—5 öre per timme. Höjningarna har förorsakats av den förkortade arbetstiden. Enligt tab. 4 uppgår i maj 1949 löneökningen för vuxna manliga arbetare inom den egentliga industrin fr. o. m. maj 1948 och februari 1949 till i genomsnitt 3 resp. 1,3 % per timme.

S. H-k

Mödrahjälpen under år 1948

Antalet av mödrahjälpsnämnderna under år 1948 handlagda och beviljade ansökningar om mödrahjälp framgår av nedanstående tablå.

	Handlagda ansökningar		Beviljade ansökningar		
	antal	per 100 lev. födda	antal	per 100 lev. födda	per 100 ansökn.
Landsbygd	43 866	66·2	36 884	55·7	84·1
Städer	23 704	39·4	16 619	27·6	70·1
Hela riket	67 570	53·5	53 503	42·3	79·2

Mödrahjälpsnämnderna handlade under år 1948 67 570 ansökningar om mödrahjälp mot 71 597 under föregående år. Nedgången, som utgör ca 6 %, beror endast till en del på den avtagande födelsefrekvensen, enär födelsernas antal endast nedgått med 1,5 % från 1947 till 1948. Antalet mödrahjälpsansökningar per 100 levande födda har därför också avtagit från 47 år 1947 till 42 år 1948. Huvudorsaken till nedgången i antalet mödrahjälpsansökningar torde sannolikt vara, att mödrarnas ekonomiska ställning förbättrats.

Av ansökningarna beviljades 53 503 eller omkring 79 %, motsvarande 42 % av antalet levande födda barn. Antalet beviljade ansökningar per 100 levande födda var dubbelt så många på landsbygden som i städerna.

Mödrarnas fördelning efter ålder och civilstånd framgår av tab. 1. De gifta mödrarna utgör huvuddelen av de aktuella fallen (80 %); deras an-

Tab. 1. Beviljade ansökningar fördelade efter mödrarnas ålder år 1948

Åldersgrupper	Landsbygden			Städerna			Hela riket		
	Gifta	Ej gifta	Samtl.	Gifta	Ej gifta	Samtl.	Gifta	Ej gifta	Samtl.
Antal mödrar	30 802	6 082	36 884	11 986	4 633	16 619	42 788	10 765	53 503
Därav i % i nedanstående åldrar									
—20 år	2·7	31·1	7·4	4·6	25·7	10·6	3·2	28·7	8·4
20—25 »	21·9	41·8	25·2	27·0	40·4	30·8	23·3	41·2	26·9
25—30 »	27·6	15·1	25·5	28·7	16·8	25·3	27·9	15·9	25·5
30—35 »	23·4	5·9	19·7	19·2	7·6	15·9	21·5	6·6	18·5
35—40 »	16·7	3·6	14·5	13·7	5·1	11·3	15·9	4·3	13·5
40—45 »	7·6	1·8	6·7	4·8	2·0	4·0	6·9	1·9	5·9
45— »	1·1	0·7	1·0	2·0	2·4	2·1	1·3	1·4	1·3

Tab. 2. Beviljade ansökningar fördelade efter mödrarnas tidigare barnantal år 1948

Barnantal	Landsbygden			Städerna			Hela riket		
	Gifta	Ej gifta	Samtl.	Gifta	Ej gifta	Samtl.	Gifta	Ej gifta	Samtl.
Antal mödrar	30 802	6 082	36 884	11 936	4 683	16 619	42 738	10 765	53 503
Därav i % med nedanstående antal minderåriga barn									
0	22·8	79·8	31·7	27·8	81·2	42·8	23·9	80·1	35·2
1	28·7	12·8	26·1	30·0	11·2	24·7	29·0	12·1	25·6
2	20·6	4·0	17·9	20·6	3·1	15·7	20·6	3·6	17·2
3	12·5	1·7	10·7	11·4	1·2	8·5	12·2	1·5	10·0
4	6·7	0·9	5·7	4·7	0·5	3·5	6·1	0·7	5·1
5 eller flera	9·2	1·8	7·9	5·5	2·8	4·8	8·2	2·0	6·9

del är större på landsbygden (84 %) än i städerna (72 %) beroende på den större andelen utomäktenskapliga födelser i senare fallet.

Fördelningen efter ålder visar bland annat, att 35 % av mödrarna var under 25 år. Av de gifta mödrarna var 27 % och av de ej gifta 70 % under 25 år. De gifta sökandena visar sig på landsbygden ha ett något högre åldersgenomsnitt än i städerna. Beträffande de ej gifta sökandena är förhållandet det rakt motsatta.

Antalet hjälpta mödrar har i tab. 2 fördelats efter mödrarnas tidigare barnantal (före den nedkomst, för vilken mödrahjälp sökes). Av de hjälpta mödrarna var 35 % förut barnlösa, 26 % hade förut ett barn och 17 % två barn. Omkring en femtedel (på landsbygden 24 % och i städerna 17 %) hade tre eller flera barn.

Det totalbelopp, som mödrahjälpsnämnderna beviljat under år 1948, utgjorde enligt tab. 3 i runt tal 12 547 000 kr, varav 8 855 000 kr gick till mödrar på landsbygden och 3 692 000 kr till mödrar i städerna. Av hela beloppet har endast 1 824 kr utgått som lån.

Tab. 3. Den beviljade mödrahjälpens belopp under år 1948

	Landsbygden	Städerna	Hela riket
Beviljad mödrahjälp, kr	8 854 975	3 691 718	12 546 693
Därav som lån, »	339	1 485	1 824
Beviljat belopp i medeltal per moder, kr			
gifta	290	198	221
ej gifta	290	284	287
Samtliga	240	222	235

De beviljade beloppen var i genomsnitt ungefär lika stora som under föregående år, nämligen 235 kr för hela riket, 240 kr på landsbygden och 222 kr i städerna.

Tab. 4 visar, hur mödrahjälpsfallen fördelar sig efter det beviljade beloppets storlek. Det bör observeras, att de här redovisade beloppen i vissa fall avviker från de faktiskt utbetalade. Detta är fallet, om fastställt belopp genom någon inträffad förändring i förutsättningarna för mödrahjälpens beviljande helt eller delvis upphört att utgå. Däremot har i beloppen inräk-

Tab. 4. Mödrahjälpsfallens fördelning efter beloppets storlek under år 1948

Beloppets storlek, kr	Landsbygden		Städerna		Hela riket	
	antal fall	%	antal fall	%	antal fall	%
— 49	571	1·5	595	3·6	1 166	2·2
50— 99	3 400	9·2	2 387	14·4	5 787	10·8
100—149	4 620	12·5	2 606	15·7	7 226	13·5
150—199	4 909	13·3	2 228	13·4	7 137	13·3
200—249	5 423	14·7	2 000	12·0	7 423	13·9
250—299	4 752	12·9	1 588	9·6	6 340	11·8
300	2 422	6·6	387	2·3	2 809	5·3
301—349	2 613	7·1	1 153	6·9	3 766	7·0
350—399	2 507	6·8	1 134	6·8	3 641	6·8
400	5 600	15·2	2 512	15·1	8 112	15·2
401—500	67	0·2	29	0·2	96	0·2
Tillhopa	36 884	100·0	16 619	100·0	53 503	100·0

nats sådana tillägg till tidigare beviljade belopp, som tilldelats vederbörande efter nytt beslut av mödrahjälpsnämnden.

De i de särskilda fallen beviljade beloppen är mycket varierande. På landsbygden hade ca $^1/_{10}$ av mödrarna fått mindre belopp än 100 kr, medan i städerna $^1/_6$ fått detta lägre belopp. Ungefär $^1/_4$ av fallen såväl på landsbygden som i städerna hade erhållit mellan 100 och 200 kr. Belopp mellan 200 och 300 kr var däremot något vanligare på landsbygden än i städerna. Högre belopp däremot var lika ofta förekommande på landsbygden som i städerna.

Av tab. 5 framgår, till vilka olika ändamål mödrahjälpen beviljats, samt de genomsnittliga belopp, som beviljats för olika ändamål. Varje mödrahjälpsfall ingår i denna tabell lika många gånger som hjälpen avsett olika ändamål.

Av de besvär över mödrahjälpsnämndernas beslut, som ingivits till socialstyrelsen, har inalles 2 121 avgjorts, motsvarande 3,1 % av antalet handlagda ansökningar. Av besvären bifölls 219 med ett sammanlagt belopp av

Tab. 5. Mödrahjälpsfallen fördelade efter hjälpens ändamål

Mödrahjälp beviljad till	Procentuella antalet beslut angående viss hjälpform				Genomsnittligt beviljat belopp, kr			
	År 1948			2:dra halvåret 1947	År 1948			2:dra halvåret 1947
	Landsbygden	Städerna	Hela riket		Landsbygden	Städerna	Hela riket	
Tandvård	36·9	55·3	42·6	45·8	92	89	90	89
Kostförbättring	27·2	27·2	27·2	28·2	77	107	86	85
Hemhjälp	37·3	7·4	28·0	29·2	70	64	70	67
Barnets utrustning	68·3	68·3	68·4	69·2	73	81	75	73
Moderns »	70·7	49·3	64·2	65·0	132	108	126	123
Inackordering	7·3	14·6	10·0	9·1	150	183	165	167
Övriga ändamål	10·6	4·0	8·6	9·3	45	76	49	46
Tillhopa	·	·	·	·	240	222	235	234

22 427 kr. Dessutom hade mödrahjälpsnämnderna med ledning av de omständigheter, som framkommit vid besvärsutredningarna, själva ändrat sina beslut i 130 fall och därvid beviljat ungefär 16 495 kr. Det beviljade mödrahjälpsbeloppet under år 1948 utgjorde sålunda tillsammans med de av socialstyrelsen beviljade beloppen 12 569 120 kr.

En översikt av mödrahjälpens omfattning, sedan hjälpformen inrättades år 1938, lämnas i tab. 6.

Tab. 6. Mödrahjälpen under åren 1938—1948

År	Hjälpta mödrar		Mödrahjälpsbelopp, 1000-tal kr		
	antal	i % av födda	beviljat	lån	Belopp per fall
1938	34 265	34·9	6 850	139	200
1939	45 726	47·2	8 680	125	190
1940	42 178	44·0	6 814	108	162
1941	50 071	50·4	8 827	72	176
1942	53 681	47·3	9 988	84	186
1943	56 489	45·2	10 576	28	187
1944	63 745	47·9	12 543	19	197
1945	64 849	48·6	13 517	10	208
1946	65 249	49·5	14 672	10	225
1947	60 798	47·4	14 226	3	234
1948	53 503	42·3	12 547	2	235

G. H-dt

Arbetsmarknaden under juni 1949

Läget på arbetsmarknaden under juni kännetecknades i stort sett av fortsatt god sysselsättning och brist på framför allt yrkeskunnig arbetskraft inom de flesta näringsgrenar. Inför semestrarna konstaterades dock från mitten av månaden en sedvanlig avmattning i såväl utbud som efterfrågan på arbetskraft. Jämfört med motsvarande tid föregående år synes utvecklingen alltjämt gå mot en stabilisering av marknaden med bättre balans mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft.

Vid de offentliga arbetsförmedlingarna var antalet arbetsansökningar 7 % och antalet lediga platser 8 % lägre i juni än i maj. Nedgången i sökandefrekvensen hänförde sig nästan uteslutande till den manliga avdelningen, medan minskningen i platstillgången fördelade sig relativt lika mellan manlig och kvinnlig arbetskraft. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 93 i juni mot 91 i maj (manlig arbetskraft 112 och 113, kvinnlig arbetskraft 68 och 64). Inom enbart industri och byggnadsverksamhet var motsvarande jämförelsetal 84 och 97.

Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under redovisningsmånaden i runt tal 97 400 platser (62 700 med manliga och 34 700 med kvinnliga sökande), vilket i jämförelse med tillsättningsresultatet för maj innebär en nedgång med i genomsnitt 7 300 eller 7 %; minskningen gällde nästan uteslutande platser för manlig arbetskraft. Av samtliga tillsatta platser avsåg 35 500 eller 36 % högst en veckas varaktighet. Antalet av arbetsförmedlingarna tillsatta platser på 100 lediga var 63 i juni mot 62 i maj (manliga 74 liksom i maj, kvinnliga 50 mot 47). — Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—5.

I samverkan mellan arbetsförmedlingar på olika orter i landet tillsattes under juni 8 039 platser, av vilka 5 657 med manliga och 2 382 med kvinnliga sökande.

Socialstyrelsen inhämtar icke några uppgifter för juni månad angående sysselsättningen inom industri och angränsande verksamhetsområden, varför siffror härför icke föreligger.

De senast tillgängliga preliminära siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden visar, att 1,9 % av de rapporterande förbundens medlemmar var arbetslösa vid månadsskiftet maj/juni mot 2,8 % en månad tidigare.

Antalet av arbetslöshetsnämnderna vid utgången av juni rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick till 1 721, vilket innebär en minskning under månaden med 503 eller 22,6 %. Hjälpbehovet hade liksom föregående månad den största omfattningen i Västernorrlands län med 407 hjälpsökande, närmast följt av Stockholms stad med 362.

En jämförelse med läget i juni 1948 utvisar, att antalet ansökningar om arbete på 100 lediga platser var högre än året förut, eller 93 mot 77; för en-

bart industri och byggnadsverksamhet var motsvarande jämförelsetal 84 och 62. Arbetslösheten inom fackförbunden visade en obetydlig ökning och utgjorde, såsom förut nämnts, 1,9 % vid månadsskiftet maj/juni mot 1,7 % ett år tidigare. Antalet hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna var 303 (21,4 %) fler än i slutet av juni 1948.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt av upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingarna eller införskaffats på annat sätt, lämnas här nedan en översikt över förhållandena under juni månad inom olika områden av näringslivet.

Det mest aktuella arbetskraftsbehovet inom *jordbruket* avsåg under juni tillfällig arbetshjälp för betgallring och höskörd. Det sedan föregående månad avsevärda restbehovet särskilt inom de skånska betdistrikten kunde i stort sett fyllas genom tillskott av betfolk från andra delar av landet samt genom insatser av skolungdom och annan frivillig arbetskraft. Efterfrågan på arbetsfolk till höskörden fick mot slutet av månaden ganska stor omfattning men kunde i allmänhet tillgodoses bl. a. med semesterfirare och från betfälten friställd arbetskraft.

Inom *skogsbruket* var arbetskraften även under juni i stor utsträckning sysselsatt med flottnings- och sorteringsarbeten, vilka genom relativt stor flottgodsmängd i år krävde stor arbetsstyrka. På en del orter i de nordligaste länen uppstod för en kortare period viss arbetslöshet, på grund av att friställda flottningsarbetare icke omedelbart kunde placeras i annat arbete. Skogsvårds- och vägarbeten, som bedrevs i ganska stor omfattning, erbjöd relativt goda arbetsmöjligheter. Antalet vid arbetsförmedlingarna lediganmälda platser för skogsarbetare sjönk från cirka 5 500 i maj till 3 000 i juni, av vilka 1 900 kunde tillsättas. Omsättningen var betydligt mindre än under juni i fjol, då de lediga och tillsatta platserna uppgick till 11 800 och 4 100.

På de *industriella* arbetsområdena var såväl tillgång som efterfrågan på arbetskraft något mindre än tidigare, huvudsakligen beroende på den avmattning, som inträdde under senare delen av månaden inför de förestående semestrarna. Inom verkstadsindustrin förelåg liksom tidigare avsevärd brist framför allt på yrkeskunnig arbetskraft, såsom maskin- och verktygsarbetare. I de södra delarna av landet minskade behovet av sågverksarbetare, då den säsongmässiga driften i stort sett avslutades för året. I de norra delarna däremot pågick driften vid sågverken i full utsträckning och medförde ytterligare efterfrågan på arbetskraft. Läget inom massaindustrin var fortfarande labilt, men några inskränkningar i driften företogs icke under juni. För vissa fabriker noterades t. o. m. en säsongmässig utökning av arbetsstyrkan eller behov av ytterligare arbetskraft. Till följd av ökade exportorder undergick arbetstillgången vid trähusfabrikerna en viss förbättring. Från olika håll i landet rapporterades brist på maskinsnickare till snickerifabrikerna, medan möbelfabrikerna företog ytterligare korttidspermitteringar under juni. Som en följd bl. a. härav minskade också arbetstillgången vid tapetserarverkstäderna, och även här förekom korttids-

arbete i viss omfattning. Sysselsättningen inom övriga hantverks- och industrigrenar utvisade inga anmärkningsvärda förändringar utan var alltjämt god.

Läget inom *byggnadsverksamheten* kännetecknades i stort sett av god sysselsättning för samtliga yrkesgrupper. Enligt preliminära rapporter till arbetsmarknadsstyrelsen från byggnadsfackföreningar på 48 större orter var vid utgången av juni månad 1,8 % av medlemmarna inom byggnadsfacken arbetslösa mot 3,0 % vid utgången av maj och 1,9 % vid utgången av juni 1948.

Inom *sjöfarten* rådde oförändrat god sysselsättning och knapphet på kvalificerad arbetskraft av flertalet yrkeskategorier, särskilt däcks- och maskinbefäl med högre behörighet samt kockar med tillräcklig utbildning. Befälsvakanserna kunde i många fall fyllas genom anlitande av utlänningar och svenskt befäl med lägre än föreskriven behörighet. Ett mycket stort antal nybörjare, bl. a. skolungdom, sökte anställning till sjöss för kortare tid, men tillgången på dylika platser var ringa, och endast ett mindre antal kunde placeras. Vid sjömanshusen redovisades under juni sammanlagt 5 810 påmönstringar och 5 493 avmönstringar mot 5 877 och 5 335 en månad tidigare. Motsvarande siffror för juni 1948 var 6 718 och 6 389.

Inom *affärsverksamheten* noterades ökad efterfrågan på kvinnliga biträden till flertalet branscher. Bristen på arbetskraft var mest framträdande i fråga om livsmedelsaffärerna. Manlig affärspersonal efterfrågades däremot i ringa utsträckning, och ett visst överskott på platssökande förelåg. Arbetsgivarna visade sig ofta obenägna att anställa manlig arbetskraft, även då kvinnlig sådan icke kunde erhållas.

Inom *kontorsbranschen* rådde alltjämt livlig efterfrågan på kvinnlig personal för såväl fasta anställningar som semestervikariat. Behovet av framför allt språkkunniga stenografer och korrespondenter kunde icke nöjaktigt tillgodoses. Beträffande manlig kontorspersonal var tillgången på sökande större än efterfrågan, som huvudsakligen avsåg yngre personer med god handelsutbildning.

Inför högsäsongen inom *hotell- och restaurangbranschen* förelåg en avsevärd brist på kvinnlig arbetskraft av olika slag, framför allt köks- och serveringspersonal. Behovet av manlig arbetskraft kunde däremot förhållandevis bättre tillgodoses.

Inom *hälsovård och sjukvård* rådde alltjämt brist på biträdespersonal för fasta anställningar, särskilt till sanatorier, sinnessjukhus och på landsbygden belägna vårdhem. Behovet av semestervikarier till sjukhusen kunde till större delen fyllas, bl. a. genom insatser av skolungdom och andra sommarlediga. Likaså blev barnkoloniernas behov av personal tillgodosett.

På det *husliga* arbetsområdet inträdde som vanligt under juni en nedgång i efterfrågan på arbetskraft i samband med familjernas utflyttning till landet. Behovet av tillfällig hemhjälp kunde tillgodoses i relativt stor utsträckning, medan hembiträdesbristen kvarstod ungefär oförändrad.

E. Lr

Byggnadsregleringen. Under månaden meddelades byggnadstillstånd för 5 191 ansökningar med en byggnadskostnad av 153,5 milj. kr. Härav avgjordes 252 ansökningar av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadsstyrelsen samt 4 939 ansökningar av länsarbetsnämnderna. Byggnadskostnaderna för dessa ansökningar uppgick till 27,6 resp. 125,9 milj. kr.

Närmare uppgifter om avgjorda ansökningar om byggnadstillstånd lämnas i tab. 9—11 i tabellavdelningen.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet av arbetslöshetsnämnderna rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid juni månads utgång till 1 721, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 503. Av de hjälpsökande var 13 (0,8 %) i åldern 16—25 år, 446 (25,9 %) 26—50 år samt 1 262 (73,3 %) över 50 år. Av hela antalet hjälpsökande var 54 (3,1 %) kvinnor. De arbetslösas fördelning efter ålder, yrke och hjälpform inom olika områden framgår av tab. 8.

Under juni månad beviljade arbetsmarknadsstyrelsen statsbidrag till statliga beredskapsarbeten för en beräknad kostnad av 0,6 milj. kr. Hela beloppet avsåg ytterligare kostnader för tidigare beviljade arbeten. Under tiden 1 juli 1948—30 juni 1949 har arbetsmarknadsstyrelsen beviljat statsbidrag till beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 5,7 milj. kr.

Av antalet hjälpsökande vid juni månads utgång åtnjöt 1 592 (92,5 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 1 454 (91,3 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande var 1 474 (85,6 %) hjälpta genom arbete och 118 (6,9 %) genom understöd (inkl. utbildningshjälp).

En summarisk redogörelse för den av arbetsmarknadsstyrelsen bedrivna hjälpverksamheten under juni månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avser sifferuppgifterna förhållandena vid månadens utgång.

Arbetslinjen. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 18 arbetsplatser i arbetsmarknadsstyrelsens regi 266 arbetslösa, vid 44 arbetsplatser i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi 465 arbetslösa och vid en arbetsplats i järnvägsstyrelsens regi 32 arbetslösa. Vid 26 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 191 arbetslösa och vid 154 arkivarbetsplatser 373 arbetslösa inom tekniska och merkantila yrken; 12 personer erhöll musikerhjälp. Dessutom sysselsattes 390 flyktingar vid arkivarbeten, och 6 flyktingar erhöll musikerhjälp. Dessa ingår ej i arbetslöshetsnämndernas månadsrapporter. Detsamma är förhållandet med 150 vid beredskapsarbeten sysselsatta specialarbetare.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 4 städer och 1 landskommun till sammanlagt 38 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 21 var försörjningspliktiga. Under månaden hade 3 städer även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna i de beredskapskurser och yrkesutbildningskurser för arbetslösa, som står under ledning av överstyrelsen för yrkesutbildning, var 77 anmälda som hjälpsökande. Av dessa åtnjöt 41 dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Statliga stenbeställningar. Vid de statliga stenbeställningarna sysselsattes 902 genom arbetsmarknadsstyrelsen uttagna stenarbetare, varav 830 i Göteborgs och Bohus samt 72 i Blekinge län. Av samtliga var 142 att anse som fullgod arbetskraft.

Meddelanden från arbetsmarknadsstyrelsen

Beslutade offentliga utredningar. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande har tf. chefen för socialdepartementet statsrådet Sven Andersson såsom sakkunniga tillkallat statssekreterare P. Nyström, ordförande, byrådirektör B. Johansson, undervisningsrådet R. Lundblad, sekreteraren i Svenska stadsförbundet A. Magnusson och landstingsdirektör A. Wadell med uppdrag att verkställa utredning rörande behovet av arbetskraft inom statlig och kommunal förvaltning m. m. Beträffande direktiven för utredningen se Post- och Inrikes Tidningar den 7 juni 1949.

Enligt av Kungl. Maj:t lämnat bemyndigande har statsrådet Sköld såsom sakkunniga tillkallat landshövdingen A. N. Thomson, ordförande, ombudsmannen i Landsorganisationen B. Johansson, professorn och chefen för konjunkturinstitutet E. F. Lundberg, bankdirektören i riksbanken K. G. Månsson samt bankdirektören J. Wallenberg med uppdrag att verkställa utredning och avgiva förslag om formerna för den framtida investeringskontrollen (Post- och Inrikes Tidningar den 11 juli 1949).

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna[1]

April 1949

Den 1 april 1949 trädde en ny arbetslöshetskassa med ca 11 900 medlemmar i verksamhet, nämligen Murarnas erkända arbetslöshetskassa. På grund av vissa bestämmelser beträffande rätten att tillgodoräkna tidigare erlagda avgifter får understödsutbetalning från kassan påbörjas först under senare delen av augusti månad 1949.

De erkända arbetslöshetskassorna hade vid redovisningsmånadens utgång 1 048 521 medlemmar, varav 865 820 män och 182 701 kvinnor. Under månaden har medlemsantalet ökat med 6 406, varvid antalet män ökat med 7 002 och antalet kvinnor minskat med 596.

För samtliga försäkrade i genomsnitt var arbetslöshetsprocenten för april 1949 4,9 mot 4,6 närmast föregående månad och 4,3 för april 1948. Arbetslöshetsprocenten för manliga och kvinnliga medlemmar utgjorde resp. 5,2 och 3,1 för april 1949 mot resp. 5,0 och 2,9 under närmast föregående månad samt 4,6 och 3,2 för april 1948.

Beräknas arbetslöshetsprocenten för en tolvmånadersperiod, som successivt framflyttas för varje redovisningsmånad, erhålles följande procenttal för samtliga försäkrade i genomsnitt för hela perioden.

Arbetslöshetsprocent:	1948									1949			
	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april
a) under angiven månad .	4·8	3·1	3·1	3·6	2·8	2·8	2·8	3·2	7·3	6·1	5·2	4·6	4·9
b) under en 12-månadersperiod med angiven månad som slutmånad . .	4·3	4·3	4·4	4·5	4·5	4·5	4·6	4·6	4·4	4·2	4·1	4·1	4·1

Antalet understödsdagar under april 1949 utgjorde 380 586. Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under samma månad till 1 227 888. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, d. v. s. antalet understödsdagar i procent av antalet arbetslöshetsdagar, var sålunda 31,0 mot 24,8 för närmast föregående månad och 21,6 för april 1948.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under april 1949 ett sammanlagt understödsbelopp av 3 017 602 kr, varav 2 430 491 kr såsom daghjälp, 289 163 kr som barntillägg samt 297 948 kr som make- och husföreståndarinnetillägg. I ovan nämnt belopp för utbetalad daghjälp ingår kristillägg med 285 188 kr. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp (kristillägg inräknat) av 6,39 kr, under det att familjetilläggen tillhopa uppgår till 1,54 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde således 7,93 kr. Motsvarande belopp var för närmast föregående månad 6,36, 1,55 och 7,91 kr samt för april 1948 resp. 6,02, 1,52 och 7,54 kr.

Uppgifter för varje särskild kassa återfinnes i tabellen på vidstående sida.

[1] En redogörelse för uppläggningen av denna månadsstatistik lämnas i Soc. Medd. årg. 1942, sid. 322 och årg. 1944, sid. 778.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna
April 1949

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar [1]	Antal arbetslöshetsveckor [2]	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor			Understödda dagar		Utbetalat understöd		
								under månaden		under närmast föreg. mån.,
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under löpande 12-mån.-per.	antal	i % av antalet arbetslöshetsdagar [3]	totalt,	därav familjetillägg,	
								kr	kr	kr
Beklädnadsarb. . (1935)	38 413	2 855	1·9	0·8	2·7	2 605	15·2	16 145	865	16 341
Sadelmak. m. fl. »	5 771	896	3·9	2·8	4·2	1 929	35·9	14 478	2 156	9 208
Stenindustriarb. »	3 976	981	6·2	9·4	7·9	1 816	30·9	11 881	3 444	31 100
Handelsanst. m. fl. »	58 686	4 144	1·8	0·9	1·3	4 895	19·7	34 197	4 832	39 424
Sko- o. läderarb. »	12 249	698	1·4	1·3	2·4	790	18·9	5 226	783	8 907
Träindustriarb. [5] (1936)	57 452	10 007	4·4	3·7	5·6	23 276	38·8	186 912	33 856	203 710
Musikernas m. fl. »	7 495	3 823	12·8	10·6	11·5	1 550	6·8	10 495	1 268	16 895
Lantarbetarnas . »	44 179	10 202	5·8	8·9	5·8	26 296	43·0	163 823	34 540	68 515
Frisörernas . . . »	4 063	123	0·8	0·9	0·7	61	8·3	348	57	160
Livsmedelsarb. . (1937)	36 877	5 915	4·0	3·8	3·9	10 984	30·9	80 801	8 110	91 595
Textilarbetarnas »	46 546	2 433	1·3	0·8	1·5	2 947	20·2	20 995	1 991	17 180
Gjuteriarbetarnas (1938)	12 376	698	1·4	1·3	2·0	1 179	28·2	9 200	1 400	9 540
Gruvindustriarb. »	9 706	1 352	3·5	3·1	3·3	1 153	14·2	7 457	1 508	14 139
Handelstjänstem. (1940)	10 384	376	0·9	0·7	0·6	616	27·3	5 015	960	5 669
De kem.-tekn. arb. (1941)	14 324	697	1·2	1·1	1·5	1 689	40·4	11 178	1 353	10 275
Bleck- o. plåtslag. »	3 298	605	4·6	5·8	3·2	1 768	48·7	13 689	2 477	19 587
Försvarsv. civ. pers. »	18 922	552	0·7	1·3	1·0	1 946	58·8	14 046	2 683	19 260
Bryggeriarb. . . (1942)	7 220	478	1·7	1·9	1·7	962	32·5	6 644	709	8 751
Transportarb. [5] . »	88 417	7 848	5·9	6·1	5·1	17 070	36·3	143 821	28 815	147 400
Metallindustriarb. [5] »	209 341	19 163	1·1	1·1	1·3	20 674	37·6	163 889	23 472	140 214
Bokbinderiarb. . »	11 196	107	0·2	0·2	0·2	288	44·9	2 170	245	1 380
Hotell- o. rest.-anst. »	20 592	1 988	2·4	2·9	2·2	3 420	28·7	28 599	2 401	18 101
Handelsresandenas »	535	4	0·2	0·6	0·4	42	(175·0)	242	—	276
Ind.-tjänstem. . . »	54 114	1 212	0·6	0·6	0·5	2 024	27·3	16 343	2 891	15 612
Arbetsledarnas . »	23 541	160	0·2	0·1	0·1	535	55·7	4 326	811	5 153
Fabriksarb. [5] . . (1943)	58 018	10 121	4·4	4·5	5·5	21 485	35·4	148 707	29 013	241 253
Elektrikernas . . »	1 7 148	2 070	3·0	1·7	1·7	3 122	25·1	19 777	3 879	16 269
Sjöfolkets . . . »	18 046	8 174	11·3	8·6	8·6	3 052	6·2	20 495	2 150	32 791
Målarnas . . . . »	16 217	14 352	22·1	21·6	11·9	42 342	49·2	351 958	66 514	294 409
Väg- o. vattenb.-arb. [5] (1944)	15 270	8 628	14·1	9·5	8·7	6 406	12·4	48 281	13 122	37 161
Järnvägsmännens (1945)	27 935	3 772	3·4	4·0	2·0	8 168	36·1	66 567	15 585	85 246
Maskinbefälets . »	2 591	—	—	—	—	41	—	155	42	472
Teateranställdas (1946)	886	64	4·8	4·5	5·7	138	35·9	813	70	587
Typografernas . »	13 152	343	0·7	0·7	0·8	733	35·6	5 440	834	11 432
Byggnadsträarb. [5] (1947)	104 752	70 362	16·8	17·7	15·5	162547	38·8	1282395	289 854	1171574
Skogs- o. flottn.-arb. (1948)	21 233	16 594	19·5	12·2	20·2	2 075	2·1	18 724	4 421	8 349
Murarnas . . . (1949)	11 913	2 856	6·0	—	—	—	—	—	—	—
Summa	1051284	204648	4·9	4·6	4·1	380586	31·0	3017602	587 111	2917665

[1] Månadsmedeltal.
[2] = antal veckor, för vilka avgiftsbefrielse meddelats på grund av uppgiven arbetslöshet.
[3] En arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar.
[4] = % av det för mars och april redovisade antalet arbetslöshetsveckor.
[5] Siffrorna äro icke jämförbara med föregående år på grund av vissa överföringar av medlemsgrupper (se Soc. Medd. årg. 1949, sid. 380).

H. Sm

Arbetslöshets- m. fl. kurser under ledning av överstyrelsen för yrkesutbildning under tiden oktober 1948—juni 1949

Under perioden $^{1}/_{10}$ 1948—$^{30}/_{6}$ 1949 har kursverksamheten för arbetslösa m. fl. fått en betydligt ökad omfattning. Ökningen, som huvudsakligen infaller under den senare hälften av perioden, sammanhänger i första hand med den under år 1949 stegrade arbetslösheten inom byggnadsindustrin och de omskolningskurser för friställda byggnadsarbetare m. fl., som i följd därav anordnats (Soc. Medd. årg. 1949, s. 378 f). Vidare har de under perioden ökade kraven på utbildning och omskolning av partiellt arbetsföra föranlett igångsättandet av flera kurser.

Omskolningskurser avsedda i första hand för friställda byggnadsarbetare och annan friställd arbetskraft har igångsatts i Eskilstuna, Göteborg, Karlskrona, Sundsvall, Uppsala och Örebro (6-månaderskurser för mekaniker och 14-veckorskurser i svetsning) samt för partiellt arbetsföra i Stockholm en kurs i vävning $^{14}/_{2}$—$^{4}/_{6}$ 1949 och en kurs i klädvård, reparations- och renoveringssömnad $^{1}/_{3}$—$^{23}/_{7}$ 1949, i Älvsbyn en 48 veckors kurs för elektriska installationsmontörer fr. o. m. den 1 april 1949 samt vid Stråtenbo utlänningsförläggning en 48 veckors kurs i konfektionssömnad fr. o. m. $^{7}/_{3}$ 1949.

Förutom ovannämnda kurser pågick kommunala och centrala arbetslöshetskurser på följande platser: Göteborg (finmekaniker, bilservicemekaniker, inrednings- och maskinsnickare), Härnösand (mekaniker, el. lindare), Malmö (mekaniker), Stockholm (mekaniker, finmekaniker, gas- och bågsvetsare, smeder—svetsare, radioreparatörer, bilservicemekaniker), Uddevalla (finmekaniker, verktygsskötare).

Särskilda yrkesutbildningskurser — avsedda att tillgodose det aktuella behovet av arbetskraft inom visst yrke — har varit anordnade på följande platser, nämligen i Malmö och i Munksund 5-månaderskurser för utbildning av föreståndare vid mindre tvätterier, i Kalmar och i Vänersborg 14 dagars fortbildningskurser för föreståndare vid mindre gemensamhetstvätterier samt vid centrala verkstadsskolan i Häggvik en förberedande kurs för skeppskockar under tiden 21 mars—20 juni 1949.

Sammanlagt pågick vid juni månads utgång 29 kurser med 337 deltagare; av dessa var 26 icke svenska medborgare.

Antalet sedan verksamhetens början (maj 1940) inskrivna och efter genomgången kurs utskrivna kursdeltagare framgår av följande sammanställning:

Deltagarkategori	Inskrivna	Utskrivna
Arbetslösa	12 717	8 883
(därav partiellt arbetsföra: inskrivna 180; utskrivna 20; byggnadsarbetare: inskrivna 147; utskrivna 4)		
I militärtjänst skadade	437	299
Övriga (kvinnlig reservarbetskraft, tvätteriföreståndare, långtidsinkallade m. fl.)	2 239	1 709
Utlänningar	2 906	2 473
Summa	18 299	13 364

v. M.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden

A. Arbetsförmedlingsverksamheten[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under juni 1949

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Därav högst 1 veck. varakt.	
Stockholms stad .	15 602	12 724	9 548	10 011	16 481	8 203	25 613	29 205	17 751	11 129	88
Stockholms län .	2 258	2 951	1 490	1 682	3 073	1 249	3 940	6 024	2 739	627	65
Uppsala län . . .	1 765	1 309	809	1 036	1 406	505	2 801	2 715	1 314	182	103
Södermanlands län	2 481	2 834	1 660	1 399	2 217	906	3 880	5 051	2 566	344	77
Östergötlands län .	5 435	4 555	3 407	2 127	3 209	1 357	7 562	7 764	4 764	1 704	97
Jönköpings län . .	2 669	1 909	1 162	1 273	1 991	860	3 942	3 900	2 022	396	101
Kronobergs län . .	2 057	1 601	1 213	656	1 054	488	2 713	2 655	1 701	584	102
Kalmar län . . .	2 694	2 345	1 711	842	1 234	609	3 536	3 579	2 320	534	99
Gotlands län . . .	461	611	391	196	509	267	657	1 120	658	151	59
Blekinge län . . .	1 635	1 124	945	1 166	1 245	917	2 801	2 369	1 862	576	118
Kristianstads län .	2 615	2 109	1 549	1 468	2 139	1 014	4 083	4 248	2 563	840	96
Malmö stad . . .	3 948	3 460	3 144	2 290	3 104	1 987	6 238	6 564	5 131	2 551	95
Malmöhus län i övr.	5 348	5 844	4 619	3 049	3 681	2 255	8 397	9 525	6 874	2 111	88
Hallands län . . .	1 202	1 345	979	1 109	1 775	908	2 311	3 120	1 887	504	74
Göteborgs stad . .	8 559	8 501	7 296	3 551	5 692	3 140	12 110	14 193	10 436	5 531	85
Gbgs o. Boh. län i övr.	1 926	1 636	1 195	811	1 572	518	2 737	3 208	1 713	604	85
Älvsborgs län . .	2 776	2 533	1 553	1 483	2 525	993	4 259	5 058	2 546	553	84
Skaraborgs län . .	1 907	1 694	1 032	917	1 666	592	2 824	3 360	1 624	367	84
Värmlands län . .	3 459	3 088	2 160	1 422	1 736	935	4 881	4 824	3 095	1 113	101
Örebro län	2 848	2 865	1 886	1 328	2 195	947	4 176	5 060	2 833	965	83
Västmanlands län .	2 194	2 558	1 218	1 172	1 534	685	3 366	4 092	1 903	192	82
Kopparbergs län .	2 364	2 529	1 302	1 322	1 880	859	3 686	4 409	2 161	917	84
Gävleborgs län . .	3 829	3 224	2 677	1 704	2 115	1 419	5 533	5 339	4 096	1 764	104
Västernorrlands län	5 906	3 382	2 790	1 531	1 387	826	7 437	4 769	3 616	943	156
Jämtlands län . .	1 913	1 526	1 077	645	967	471	2 558	2 493	1 548	143	103
Västerbottens län .	2 974	2 313	1 988	1 327	1 473	807	4 301	3 786	2 795	569	114
Norrbottens län . .	4 975	4 691	3 871	1 742	1 507	1 010	6 717	6 198	4 881	325	108
Summa juni 1949	95 800	85 261	62 672	47 259	69 367	34 727	143 059	154628	97 399	35 519	98
» maj 1949	105 931	93 583	69 545	47 766	74 697	35 203	153 697	168280	104748	41 737	91
» juni 1948	90 553	103129	67 571	46 059	75 111	35 511	136 612	178240	103082	37 112	77
» » 1947	87 969	124807	72 145	45 451	77 545	35 803	133 420	202352	107948	38 629	66
» » 1946	89 987	102474	66 000	43 821	66 142	34 622	133 808	168616	100622	31 118	79

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kan besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kan de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under juni 1949

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Arb.	Ans.	L. p.	T. p.	Därav 1 v.
Jordbruk o. skogsbruk	6 867	11 145	7 150	225	1 533	1 153	6 685	7 092	12 678	8 303	764
Jordbruk	3 330	6 918	4 246	160	656	507	3 220	3 490	7 569	4 753	519
Trädgårdsskötsel	347	1 252	1 048	60	828	593	360	407	2 075	1 641	230
Fiske	91	20	10	—	—	—	82	91	20	10	—
Skogsbruk	3 099	2 960	1 846	5	54	53	3 023	3 104	3 014	1 899	15
Industri o. hantverk	33 172	33 201	19 850	3 546	10 668	2 120	33 411	36 718	43 869	21 970	604
Malmbr. o. metallind.	6 500	10 340	3 524	361	1 223	256	6 116	6 861	11 563	3 780	15
Jord- o. stenind.	1 015	1 243	666	54	146	48	1 001	1 069	1 389	714	8
Träindustri	3 989	2 000	1 000	85	31	6	3 796	3 974	2 031	1 006	85
Pappers- o. graf. ind.	530	1 010	431	219	695	284	697	749	1 705	665	7
Livsmedelsindustri	982	1 843	972	671	1 515	478	1 455	1 653	3 358	1 450	135
Textil- o. bekl.-ind.	687	910	373	1 680	6 086	918	2 154	2 817	6 996	1 286	25
Läder-, hår- o. gummiindustri	1 112	490	266	432	623	120	1 385	1 544	1 113	386	1
Kemisk-teknisk ind.	134	290	169	93	347	68	190	227	637	282	2
Byggnadsverksamhet	18 292	15 001	12 380	1	1	1	16 586	18 293	15 002	12 381	362
Kraft- o. vattenverk	81	74	69	—	1	1	81	81	75	70	19
Samfärdsel	14 929	15 968	14 976	368	442	286	11 179	15 297	16 410	15 262	8 546
Landtransp. Luftfart	8 384	10 886	10 431	190	169	75	4 930	8 574	11 055	10 506	8 303
Sjöfart	6 545	5 082	4 545	178	273	211	6 249	6 723	5 355	4 756	243
Handel	4 932	5 637	4 346	8 454	17 971	10 075	8 826	13 386	23 608	14 421	7 209
Affärsverksamhet	1 878	1 003	445	1 566	3 753	1 601	2 805	2 944	4 756	2 046	120
Lagerarbete	1 542	1 519	1 190	168	494	302	1 226	1 705	2 013	1 492	315
Bank- o. försäkringsav.	65	88	56	14	16	13	79	79	99	69	6
Hotell, rest., storhush.	1 947	3 082	2 655	6 711	13 708	8 159	4 716	8 658	16 740	10 814	6 768
Förvaltn. o. fria yrken	13 360	7 966	6 681	5 254	5 587	2 658	14 561	18 614	13 553	9 339	5 427
Allmän tjänst	518	182	81	21	10	9	518	539	142	90	—
Socialvård	41	31	15	57	128	67	93	98	159	82	2
Tekniska arbetsomr.	3 176	829	406	160	113	61	3 300	3 336	942	467	—
Kontorsarbete	1 944	1 207	758	2 812	4 381	1 848	4 659	4 756	5 588	2 596	82
Undervisning m. m.	757	467	254	1 168	475	210	1 904	1 925	942	464	8
Konstnärlig verks.	6 924	5 300	5 172	1 086	480	468	4 087	7 960	5 780	5 640	5 385
Hälso- o. sjukvård	170	422	182	1 382	3 303	1 456	1 424	1 552	3 725	1 638	49
Husligt arbete	7	62	56	14 530	25 619	13 728	8 263	14 537	25 681	13 784	8 796
Genomgående yrken, div. arb.	8 340	8 159	6 911	1 050	2 387	1 498	5 971	9 390	10 546	8 409	2 705
Genomgående yrken	3 154	5 101	3 961	1 080	2 861	1 478	2 897	4 184	7 462	5 484	847
Diversearbete	5 186	3 058	2 950	20	26	25	3 074	5 206	3 084	2 975	1 858
Annat arbete	14 023	2 701	2 520	12 450	1 857	1 753	25 687	26 473	4 558	4 273	1 419
Extra skördehjälp m. m.	1 445	2 248	2 122	1 804	1 817	1 717	2 782	2 749	4 065	3 839	1 394
Elevpraktikarbete	838	453	398	78	40	36	907	916	493	484	25
Utan avsl. utbildn.	11 740	—	—	11 068	—	—	22 048	22 808	—	—	—
Summa	**95 800**	**85 261**	**62 672**	**47 259**	**69 367**	**34 727**	**116 007**	**143059**	**154628**	**97 399**	**35 519**
Därav under 18 år	18 620	11 484	8 907	12 811	11 492	7 681	25 150	25 931	22 976	16 588	1 622

Tab. 8. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under juni och maj 1949 samt juni 1948

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga juni 1949		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Juni 1949	Maj 1949	Juni 1948	Juni 1949	Maj 1949	Juni 1948	Juni 1949	Maj 1949	Juni 1948	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogsbruk	62	68	34	15	26	21	56	64	33	64	75	65
Jordbruk, trädg.sk. o. fiske	46	58	57	15	31	21	41	50	51	65	74	66
Skogsbruk	105	97	20	·	·	·	108	93	20	62	·	68
Industri o. hantverk	100	113	74	33	38	24	84	97	62	60	20	50
Samfärdsel	93	101	82	83	121	65	93	101	82	94	65	93
Handel	87	86	80	47	51	44	57	60	52	77	56	61
Husligt arbete	·	·	·	57	57	49	57	57	49	·	54	54
Samtliga	**112**	**113**	**88**	**68**	**64**	**61**	**93**	**91**	**77**	**74**	**50**	**68**
Därav under 18 år	119	94	104	107	91	93	118	93	99	78	67	72

Tab. 4. Verksamheten inom vissa yrkesgrupper under juni och maj 1949 samt juni 1948

Yrkesgrupper	Ansökningar om arbete			Lediga platser			Tillsatta platser		
	Juni 1949	Maj 1949	Juni 1948	Juni 1949	Maj 1949	Juni 1948	Juni 1949	Maj 1949	Juni 1948
Lantarbetare	3 490	4 691	3 742	7 569	8 421	6 794	4 753	5 218	3 510
Skogsarbetare	3 104	5 096	2 327	3 014	5 485	11 767	1 899	3 992	4 098
Gruvarbetare	165	199	152	347	319	549	142	145	52
Järn- och metallverksarbetare	452	549	512	1 458	1 591	2 404	380	541	534
Gjuteriarbetare	548	549	409	703	778	1 253	259	318	316
Verktygsarbetare	183	239	181	430	459	444	70	73	105
Maskinarbetare	1 390	1 389	1 277	2 153	2 263	3 001	692	749	841
Filare o. maskinuppsättare	431	474	432	498	527	923	145	172	216
Övriga metallarbetare	3 692	4 375	3 814	5 974	6 413	9 224	2 092	2 089	2 916
Torvindustriarbetare	88	164	160	229	364	798	141	211	540
Stenindustriarbetare	433	538	402	157	170	238	84	96	90
Sågverks- o. trädgårdsarbetare	812	1 066	900	865	1 311	1 113	505	886	685
Pappersmassefabriksarbetare	233	323	241	215	284	503	138	167	265
Pappersbruksarbetare	155	158	109	312	315	385	118	132	153
Kvarnarbetare	85	81	84	80	50	93	40	29	43
Bageri- o. konditoriarbetare	514	865	602	1 332	1 391	1 218	407	387	416
Sockerindustriarbetare	212	179	159	64	33	98	36	15	84
Textilarbetare	872	967	802	2 420	2 459	2 716	493	532	508
Beklädnadsarbetare	1 102	1 168	588	3 505	3 656	3 910	490	637	618
Skofabriksarbetare	408	410	280	535	568	643	191	202	185
Byggnadsträarbetare	5 692	7 778	5 645	3 829	4 271	3 953	3 469	4 093	3 625
Murare	1 202	1 426	1 244	1 266	1 338	1 335	979	1 079	1 080
Målare	637	1 854	604	898	1 136	1 074	406	769	436
Rörarbetare o. elektriska montörer	1 423	2 045	1 104	747	598	565	511	431	374
Byggnadsgrovarbetare	5 547	7 709	5 874	5 340	6 681	5 470	4 398	6 128	4 622
Sjöfolk	6 723	7 019	7 311	5 355	5 227	5 323	4 756	4 869	4 740
Kontorspersonal	4 756	5 270	4 311	5 588	5 135	5 991	2 596	2 210	2 941
Lärare	1 830	1 279	2 058	899	789	836	428	501	380
Hembiträden	2 617	2 778	2 417	8 483	8 949	9 412	1 764	1 480	1 671
Tillfällig hemhjälp	8 122	10 327	9 120	13 006	17 978	14 735	10 090	12 908	10 707

Tab. 5. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de särskilda arbetsförmedlingarna under juni 1949

A = ansökningar, L = lediga platser, T = tillsatta platser.

Arbetsförmedlingen i	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
	Jordbruk, trädg.-sköts. o. fiske			Skogsbruk			Malmbrytning o. metallindustri			Trä- o. pappersindustri			Byggnadsverksamhet		
Stockholm . .	58	259	102	6	—	—	1 096	1 731	500	188	641	206	1 657	785	488
Stockholms l.	226	567	274	42	24	7	301	788	194	47	118	30	672	603	400
Uppsala l. .	145	259	95	24	12	9	172	187	80	39	73	14	487	320	253
Södermanl. l.	158	402	202	35	50	30	486	1 187	449	84	167	52	485	444	375
Östergötl. l. .	245	600	351	46	28	4	406	668	178	256	152	71	689	591	507
Jönköpings l.	61	251	128	21	31	20	269	294	90	905	197	105	441	505	380
Kronobergs l.	117	179	104	36	31	21	78	112	47	321	171	105	302	280	233
Kalmar l. . .	157	491	365	33	30	22	154	227	95	655	132	84	441	545	395
Gotlands l. .	29	152	103	1	—	—	11	27	6	1	8	2	81	50	44
Blekinge l. .	42	67	50	3	5	1	157	206	110	37	25	14	479	265	254
Kristianst. l.	176	607	441	20	1	1	121	123	45	363	93	39	477	317	247
Malmö . . .	221	646	591	3	1	1	209	302	150	60	89	43	322	276	257
Malmöh. l. i ö.	624	2 483	2 144	11	3	—	237	424	127	64	107	43	523	461	336
Hallands l. .	126	278	177	13	4	4	73	119	53	26	60	27	264	231	198
Göteborg . .	81	137	98	10	1	1	373	830	230	148	183	80	1 090	909	820
Gbg Boh. l. i ö.	69	134	77	2	4	1	118	108	53	56	104	40	405	363	307
Älvsborgs l. .	162	253	140	38	27	21	324	398	158	88	112	40	689	689	506
Skaraborgs l.	149	327	150	8	5	2	153	188	67	230	102	33	381	332	255
Värmlands l.	134	224	97	195	67	46	327	381	117	130	224	96	787	696	554
Örebro l. . .	90	240	111	40	30	18	232	501	122	67	89	29	496	500	396
Västmanl. l. .	146	260	119	50	28	16	485	1 031	286	49	64	23	489	472	317
Kopparbergs l.	99	178	93	245	226	130	333	873	210	83	177	72	602	505	369
Gävleborgs l.	140	270	157	161	216	126	123	313	125	106	87	60	805	627	596
Västernorrl. l.	145	67	44	402	436	236	327	144	65	413	180	109	1 684	935	879
Jämtlands l. .	112	113	52	251	466	173	61	36	14	47	34	31	929	627	595
Västerb. l. .	93	97	46	548	345	286	83	95	34	121	122	83	1 008	887	826
Norrbottens l.	183	123	93	860	943	723	152	270	175	139	225	140	1 608	1 787	1 594
Summa	**3 988**	**9 664**	**6 404**	**3 104**	**3 014**	**1 890**	**6 861**	**11563**	**3 780**	**4 728**	**3 736**	**1 671**	**18293**	**15002**	**12381**
	Övriga industrigrupper			Samfärdsel o. handel			Förvaltning o. fria yrken			Sjukvård o. husligt arbete			Annat arbete		
Stockholm . .	439	1 866	283	8 763	11693	9 391	4 545	3 807	1 847	3 114	5 970	3 232	5 747	2 453	1 702
Stockholms l.	126	426	150	337	907	386	135	176	47	617	1 589	683	1 437	826	568
Uppsala l. .	183	347	138	263	446	177	436	204	120	311	633	222	741	234	206
Södermanl. l.	139	455	109	524	903	556	402	173	89	349	743	285	1 218	527	419
Östergötl. l. .	454	821	202	1 182	1 811	1 378	1 773	1 100	909	676	1 438	695	1 835	555	469
Jönköpings l.	355	510	136	336	619	284	188	224	149	490	923	447	876	346	283
Kronobergs l.	237	303	132	180	293	142	621	432	410	269	530	216	552	324	291
Kalmar l. . .	188	319	197	472	724	493	259	286	218	248	556	225	929	269	226
Gotlands l. .	18	100	35	98	433	225	35	28	17	58	132	54	325	190	172
Blekinge l. .	173	189	103	505	567	490	166	162	118	481	568	420	758	315	302
Kristianst. l.	241	400	136	492	907	548	296	176	113	452	896	330	1 445	728	663
Malmö . . .	278	600	208	1 844	1 920	1 664	952	660	578	790	1 335	958	1 559	735	681
Malmöh. l. i ö.	635	727	308	1 554	2 038	1 481	588	411	341	812	1 385	709	3 349	1 486	1 385
Hallands l. .	213	359	110	301	714	470	132	84	62	241	725	283	922	546	503
Göteborg . .	401	1 339	271	4 824	6 177	5 411	1 557	1 108	777	1 572	2 470	1 869	2 054	1 039	879
Gbg Boh. l. i ö.	561	816	155	530	896	599	243	181	142	257	454	220	496	148	119
Älvsborgs l. .	569	1 030	298	421	830	448	431	243	109	460	1 028	443	1 077	448	383
Skaraborgs l.	191	562	159	266	505	200	298	159	119	261	747	247	887	483	392
Värmlands l.	225	228	111	392	681	423	1 149	928	844	610	1 002	513	932	393	294
Örebro l. . .	316	784	265	379	562	305	1 295	917	759	441	925	409	820	512	419
Västmanl. l. .	141	388	153	416	669	359	367	195	117	374	648	278	849	337	235
Kopparbergs l.	150	235	78	303	711	329	299	178	101	471	864	387	1 101	462	392
Gävleborgs l.	181	279	121	1 291	1 364	1 124	1 138	991	897	536	724	454	1 052	468	436
Västernorrl. l.	176	182	72	1 475	1 264	1 029	491	229	140	581	839	514	1 743	543	528
Jämtlands l. .	35	68	34	277	400	216	204	150	103	228	488	226	414	111	104
Västerb. l. .	135	206	132	591	727	554	341	104	80	588	937	497	793	266	257
Norrbottens l.	81	79	42	667	1 257	1 001	273	247	133	802	857	606	1 952	410	374
Summa	**6 841**	**13568**	**4 138**	**28683**	**40018**	**29683**	**18614**	**13553**	**9 389**	**16089**	**29406**	**15422**	**35863**	**15104**	**12682**

B. Sysselsättningen inom industri m. m.

Uppgifter inhämtas icke för juni månad.

C. Arbetslösheten inom fackförbunden

Tab. 6. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 maj 1949

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb.	142	36 388	29 477	88	0·2	76	36 166	227	0·6
Bleck- o. plåtslagareförb.	62	3 264	—	23	0·7	—	3 317	71	2·1
Bokbindareförbundet	66	11 315	6 463	45	0·4	23	11 437	30	0·3
Bryggeriindustriarb.-förb.	118	7 935	1 668	65	0·8	18	7 835	101	1·3
Byggnadsarbetareförb.	576	100 316	493	5 692	5·7	175	102 189	9 358	9·2
Grovarbetare		47 779	493	1 908	4·0	175	48 880	3 061	6·3
Träarbetare		39 091	—	3 161	8·1	—	40 034	5 811	13·3
Rörarbetare		18 446	—	623	4·6	—	18 825	986	7·1
De förenade förbunden	67	14 743	4 103	106	0·7	57	14 567	135	0·9
Elektrikerförbundet	145	16 361	4	213	1·3	—	16 461	280	1·7
Fabriksarbetareförbundet	508	54 248	10 139	890	1·6	327	56 501	1 304	2·3
Byggnadsämnesind.-arb.	258	16 782	1 135	250	1·5	30	16 928	545	3·2
Glasbruksarbetare	46	4 867	379	42	0·9	10	4 976	40	0·8
Sockerfabriksarbetare	18	3 866	488	104	3·1	45	4 012	174	4·3
Tändsticksarbetare	6	1 499	574	6	0·4	—	1 517	6	0·4
Övriga arbetare	180	27 784	7 618	488	1·8	242	29 068	539	1·9
Gjutareförbundet	123	11 645	51	99	0·9	4	11 839	101	0·9
Gruvindustriarbetareförb.	62	8 118	98	90	1·1	6	10 240	174	1·7
Handelsarbetareförb.	279	63 309	26 412	287	0·5	110	63 141	522	0·8
Kommunalarbetareförb.	491	74 882	29 844	346	0·5	257	77 793	626	0·8
Lantarbetareförbundet [1]	—	—	—	—	—	—	46 572	2 514	5·4
Litografförbundet	24	3 825	202	10	0·3	4	3 818	18	0·5
Livsmedelsarbetareförb.	143	36 911	10 145	775	2·1	337	36 642	910	2·5
Metallindustriarb.-förb.	342	213 035	15 727	2 219	1·0	275	211 383	2 566	1·2
Järnbruksarbetare	56	88 902	1 294	233	0·6	19	89 013	254	0·7
Verkstadsarbetare	286	174 133	14 433	1 986	1·1	256	172 870	2 312	1·3
Murareförbundet	171	12 431	—	571	4·6	—	13 182	1 032	7·8
Målareförbundet [2]	218	9 905	—	1 285	13·0	—	17 119	1 885	11·0
Pappersindustriarb.-förb.	141	39 068	2 393	385	1·0	113	39 791	436	1·1
Sadelm.- o. tapetseraref.	76	5 749	1 487	183	3·2	44	5 762	152	2·6
Sko- o. läderindustriarb.-f.	76	12 369	4 583	54	0·4	18	12 560	61	0·5
Stenindustriarbetareförb.	132	5 372	2	104	1·9	—	5 512	164	3·0
Textilarbetareförbundet	117	46 892	24 325	302	0·6	169	46 965	272	0·6
Tobaksindustriarb.-förb.	10	1 912	1 395	29	1·5	29	1 932	27	1·4
Transportarbetareförb.	248	38 682	4 030	1 110	2·9	95	38 878	1 513	3·9
Träindustriarbetareförb.	560	56 629	1 203	1 318	2·3	53	56 957	1 616	2·8
Typografförbundet	108	13 144	346	20	0·2	—	13 143	34	0·3
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	254	14 217	—	604	4·2	—	15 162	1 032	6·8
Summa [3]	5 250	912 665	174 590	16 918	1·9	2 190	976 864	27 161	2·8

[1] Fr. o. m. juli 1948 lämnar förbundet arbetslöshetsrapport endast varannan månad.
[2] Majsiffrorna preliminära.
[3] Exklusive Lantarbetareförbundet i fråga om siffrorna för den 31 maj.

Tab. 7. Antal arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet 31/5 1948—31/5 1949

Fackförbund	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5
Beklädnadsarbetareförb.	0·2	0·4	2·8	0·4	0·8	0·2	0·2	1·5	0·6	0·5	0·6	0·6	0·5
Bleck- och plåtslagareförb.	0·6	0·6	0·5	0·5	0·6	0·5	0·6	3 2	3·5	3·2	4·0	2·1	0·7
Bokbindareförbundet	0·3	0·3	0·2	0·3	0·1	0·1	0·1	0·3	0·4	0·3	0·2	0·3	0·4
Bryggeriindustriarbetareförb.	0·8	0·8	0·8	1·0	1·3	2·0	1·6	1·7	1·7	1·7	1 6	1·3	0·8
Byggnadsarbetareförb.									12·7	13·2	12·1	9·2	5·7
Grovarbetare[1]	2·7	2·8	2·5	2·2	2·9	3·7	5·4	15·0	11·2	10·5	9·7	6·3	4·0
Träarbetare[2]	7·7	7·6	5·4	6·4	7·1	8·2	10·4	23·6	16·2	18·4	16·1	13·3	8·1
Rörarbetare[3]	·	·	·	·	·	·	·	·	4·6	6·9	8·7	7·1	4·6
De förenade förbunden	0·4	0·5	0·5	0·4	0·4	0·4	0·5	0 7	1·0	0·9	1·1	0·9	0·7
Elektrikerförbundet	0·3	0·9	0·6	0·6	0·6	0·5	0·5	1·0	1·2	1·5	1·6	1·7	1·3
Fabriksarbetareförb.[4]									4·1	3·8	3·5	2·3	1·6
Byggnadsämnesind.-arbetare	1·2	1·5	1·6	1·0	1·1	1·5	2·6	7·2	5·5	6·4	5·4	3·2	1·5
Glasbruksarbetare	0·4	1·6	1·7	1·0	0·7	0·3	0·7	1·2	1·3	0·3	0·6	0·3	0 9
Sockerfabriksarbetare	2·3	3·9	1·7	1·5	1·3	1·0	1·1	7·2	9·3	9·1	7·0	4·3	3·1
Tändsticksarbetare	0·1	—	0·1	0·1	0·2	0·3	0·3	0·7	0·5	0·5	0·4	0·4	0·4
Övriga	1·0	1·3	2·2	1·3	1·2	1·0	1·5	4·0	2·9	2·3	2·4	1·9	1·3
Gjutareförbundet	1·2	1·1	1·3	1·1	1·0	0·3	0·9	1·5	1 2	1·1	1·2	0·9	0·9
Gruvindustriarbetareförb.	1·4	1·5	1·7	1·5	1·6	1·6	1·3	2·3	1·9	1·3	1·7	1·7	1·1
Handelsarbetareförb.	0·3	0·7	0·7	0·7	0·9	0·7	0·9	1·0	0·9	0·9	0·3	0·3	0·5
Kommunalarbetareförb.	0·5	1·4	1·3	1·1	1·0	1·2	1·3	2·4	1·7	1·4	1·3	0·3	0·5
Lantarbetareförbundet	3·3	4·0	4·2	3·3	3·3	3·4	6·7	11·3	8·4	8·5	7·4	5·4	
Litografförbundet	0·5	0·5	0·6	0·6	0·5	0·4	0·4	0·4	0·4	0·4	0 3	0·5	0·3
Livsmedelsarbetareförb.	2 3	2·4	2·1	2·0	2·0	2·0	2·1	2·3	3·0	3·1	2·3	2·5	2·1
Metallindustriarbetareförb.	1·3	1·4	1·4	1·3	1·3	1·1	1·2	1·6	1·6	1·1	1·2	1·2	1·0
Järnbruksarbetare	0·9	0·9	0·9	0·9	0·3	0·3	0·7	0·9	0·7	0·6	0·6	0·7	0·6
Verkstadsarbetare	1·4	1·5	1·5	1·4	1·4	1·2	1·3	1·3	1·3	1 3	1·3	1·3	1·1
Murareförbundet	4·9	5·1	4·4	4·4	5·3	9·0	15·2	27·9	24·0	22·2	17·6	7·3	4·6
Målareförbundet	2·3	2·7	1·3	1·7	3·1	5·9	6·6	41·5	23·4	22·0	17·4	11·0	13·0
Pappersindustriarbetareförb.	0·3	1·0	1·1	0·3	0·3	0 6	0·7	0·7	1·0	0·9	1·0	1·1	1·0
Sadelm.- o. tapetserareförb.	1·4	1·7	2·9	2·9	1·3	1·2	0·9	2·1	3·7	2·9	2·2	2·6	3·2
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	0·3	0·5	0·9	0·2	0·3	0·2	0·2	0·7	0·6	0 6	0·7	0·5	0·4
Stenindustriarbetareförb.	2·9	2·3	2·0	1·7	2·1	2·5	3·3	9·1	9·3	5·9	5·7	3·0	1·9
Textilarbetareförbundet	0·7	0·7	0·7	0·6	0·7	0·5	0·4	0·3	0·6	0·5	0·5	0·6	0·6
Tobaksindustriarbetareförb.	1·2	2·0	2·7	2·5	1·0	1·3	1·6	1·3	1·3	2·3	2·5	1·4	1·5
Transportarbetareförb.	3·2	3·0	3·3	3·0	3·0	3·0	3·0	5·4	4·7	5 1	4·6	3·9	2·9
Träindustriarbetareförb.[5]	1·3	1·9	1·6	1·4	1·4	1·3	2·0	4·6	3·5	2·9	3 0	2·3	2·3
Typografförbundet	0·3	0·2	0·3	0·5	0·3	0·6	0·7	0·7	0·6	0·5	0·4	0·3	0·2
Väg- o. vattenb.-arbetareförb.	3·3	3·2	2·7	2·7	2·3	4·2	7 3	10·4	8·3	6·9	7·7	6·3	4·2
Summa	1·7	1·9	1·9	1·7	1·3	1·9	2·5	5·4	4·1	4·0	3·6	2·3	1·9

[1] Under 1948 byggnadsindustriarbetare tillhörande Grov- o. fabriksarbetareförbundet.
[2] Under 1948 Byggnadsträarbetareförbundet.
[3] Ingår 1948 i Metallindustriarbetareförbundet. Uppgift om arbetslösheten saknas.
[4] Under 1948 Grov- o. fabriksarbetareförbundet utom byggnadsindustriarbetare (se not 1).
[5] Inklusive f. d. Sågverksarbetareförbundet.

D. Hjälpsökande arbetslösa

Tab. 8. Av arbetslöshetsnämnderna rapporterade hjälpsökande arbetslösa

Månad m. m.	Städer med över 100 000 inv.	Göteborgs o. Bohus län (utom Göteborgs stad)	Västernorrlands län	Norrbottens län	Riket i övrigt	Hela riket
a) Hela antalet hjälpsökande arbetslösa 30/6 1948—30/6 1949						
1948						
Juni	391	169	307	136	415	1 418
Juli	367	185	185	82	361	1 180
Augusti	374	189	168	65	368	1 159
September	418	199	170	88	391	1 266
Oktober	495	208	216	146	451	1 516
November	628	221	410	438	657	2 349
December	807	253	566	552	789	2 967
1949						
Januari	1 221	314	702	629	1 132	3 908
Februari	1 578	361	933	530	1 236	4 638
Mars	1 546	296	949	506	1 119	4 416
April	1 051	274	822	476	853	3 476
Maj	658	233	526	241	566	2 224
Juni	523	228	407	131	432	1 721
b) De hjälpsökandes fördelning efter ålder, yrke och hjälpform 30/6 1949						
Ålder						
16—25 år	8	—	—	1	4	13
26—50 »	125	50	113	41	117	446
över 50 »	390	178	294	89	311	1 262
Yrke						
Jordbruk och skogsbruk	12	—	22	15	13	62
Industri och hantverk	98	209	246	82	222	857
stenindustri	5	197	1	1	37	241
sågverksindustri	2	—	52	10	23	87
byggnadsverksamhet	68	10	124	67	120	384
Landtransport	28	1	21	2	13	65
Sjöfart	8	1	—	—	2	11
Handel	123	—	8	2	23	156
Förvaltning, arbetsledning o. fria yrken	214	—	4	—	48	266
Hälsovård och sjukvård	6	—	—	—	2	8
Arbete ej hänfört till annan grupp	34	17	106	30	109	296
Hjälpform						
Hela antalet hjälpta	482	217	375	127	391	1 592
Statligt beredskapsarbete	22	181	305	120	135	763
i arbetsmarknadsstyrelsens regi	22	—	86	78	135	266
i annan myndighets regi	—	181	269	47	—	497
Statskommunalt beredskapsarbete	65	25	53	2	46	191
Arkivarbete och musikerhjälp	305	1	9	—	70	[1] 385
Kommunalt arbete utan statsbidrag	—	9	7	—	119	135
Dagunderstöd	33	—	—	—	5	38
Kommunalt understöd	—	—	—	—	3	3
Utbildningshjälp	57	1	1	5	13	77

[1] Härtill kommer 396 flyktingar i dessa hjälpformer.

E. Byggnadstillstånd[1]

Tab. 9. Under januari—juni 1949 avgjorda ansökningar, fördelade efter byggnadsarbetets art. Antal ansökningar och byggnadskostnader i milj. kr

Byggnadsarbetets art	Beviljade ansökningar						Avslagna ansökningar		
	Antal			Byggnadskostnad			Byggnadskostnad		
	Beslut av			Beslut av			Beslut av		
	Kungl. Maj:t eller AMS	Lan	S:a	Kungl. Maj:t eller AMS	Lan	S:a	Kungl. Maj:t eller AMS	Lan	S:a
Bostadshus (inkl. personalbostäder) . .	117	15 788	15 905	9·9	559·8	569·7	5·9	48·6	54·5
Enfamiljshus	89	11 182	11221	1·8	205·8	207·6	0·7	24·7	25·4
Tvåfamiljshus	31	2 060	2 091	3·0	47·1	50·1	0·7	7·1	7·8
Flerfamiljshus	18	1 208	1 226	1·9	271·2	273·1	2·7	9·5	12·2
Bostadshus komb. med affärs- o. kontorslokaler	3	348	351	1·8	31·2	33·0	1·6	5·5	7·1
Pensionärshem	3	25	28	0·7	3·1	3·8	—	0·2	0·2
Övriga bostäder	23	965	988	0·7	1·4	2·1	0·2	1·6	1·8
Byggnader för jordbruk, skogsbruk o. fiske	3	4 250	4 253	0·2	36·0	36·2	—	8·8	8·8
Industribyggnader	452	1 114	1 566	104·2	6·7	110·9	56·8	2·6	59·4
Malmbrytning o. metallindustri . . .	182	.	.	59·9	.	.	13·2	.	.
Jord- o. stenindustri	30	.	.	2·6	.	.	3·3	.	.
Träindustri	47	.	.	4·2	.	.	5·2	.	.
Pappers- o. grafisk industri	62	.	.	14·3	.	.	2·8	.	.
Livsmedelsindustri	47	.	.	10·9	.	.	17·6	.	.
Textil- o. beklädnadsindustri	32	.	.	7·2	.	.	6·6	.	.
Läder-, hår- o. gummivaruindustri . .	11	.	.	1·0	.	.	1·6	.	.
Kemisk-teknisk industri	38	.	.	3·2	.	.	0·6	.	.
Byggnader för småindustri o. hantverk	1	.	.	0·9	.	.	5·6	.	.
Byggnader för byggnadsindustri . . .	2	.	.	—	.	.	0·3	.	.
Kraft- o. belysningsverk	55	41	96	224·6	0·3	224·9	7·2	0·0	7·2
Byggnader för samfärdsel	135	423	558	43·9	1·3	45·2	21·4	1·8	23·2
Byggnader för handel	111	718	829	13·7	4·7	18·4	53·6	5·6	59·2
Byggnader för förvaltning, sociala ändamål m. m.	129	251	380	27·5	2·9	30·4	70·1	0·9	71·0
Skolor, kyrkor, övriga samlingslokaler m. m.	275	713	988	55·8	4·6	60·4	37·2	4·3	41·5
Vägar o. gator, vatten o. avlopp m. m.	567	621	1 188	54·4	4·0	58·4	43·8	0·9	44·7
Militära arbeten	44	8	52	12·0	0·0	12·0	—	—	—
S:a januari—juni 1949	1 888	28 927	25 815	546·2	620·3	1 166·5	296·0	73·5	369·5
S:a juni 1949	252	4 939	5 191	27·6	125·9	153·5	31·6	18·2	49·8

[1] Statistiken omfattar fr. o. m. 1/7 1948 *dels* av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) avgjorda ansökningar om särskilt byggnadstillstånd, *dels* av länsarbetsnämnderna (Lan) avgjorda ansökningar om tillstånd att påbörja bostadsbyggen, byggnader och anläggningar för jordbruk, skogsbruk och fiske samt vissa smärre arbeten. Före 1/7 1948 omfattade av länsarbetsnämnderna avgjorda ansökningar endast s. k. tremannabyggen (tillstånd att påbörja smärre arbeten). Samtliga övriga ansökningar avgjordes av central myndighet.

Tab. 10. Under juli 1948—juni 1949 beviljade ansökningar. Byggnadskostnad i milj. kr

	Bostadshus		Industribyggnader		Övriga byggnadsarbeten		Samtliga		
								Byggnadskostnad	
	Antal	Byggnadskostnad	Antal	Byggnadskostnad	Antal	Byggnadskostnad	Antal	Totalt	därav för beslut av Lan
1948									
Juli	2 025	28·8	318	17·1	1 246	93·1	3 589	138·5	18·5
Augusti	2 465	39·9	285	21·5	1 299	43·2	4 049	104·6	43·9
September	3 216	125·5	444	34·2	1 475	82·8	5 135	242·5	130·6
Oktober	1 987	168·4	399	19·8	1 162	58·6	3 548	246·8	168·9
November	1 220	86·9	305	11·6	820	28·2	2 345	126·7	89·4
December	850	72·9	188	10·8	483	28·6	1 521	111·8	73·7
1949									
Januari	839	43·2	271	25·7	798	170·2	1 908	239·1	48·5
Februari	2 221	133·7	265	29·0	1 163	33·0	3 649	195·7	148·1
Mars	2 806	82·7	301	20·5	1 583	80·2	4 690	183·4	93·2
April	2 835	84·8	257	16·8	1 568	133·8	4 660	235·4	94·0
Maj	3 809	107·2	240	9·6	1 668	42·6	5 717	159·4	115·6
Juni	8 395	118·1	232	9·8	1 564	26·1	5 191	153·5	125·9
Jan.—Juni 1949	15 905	569·7	1 566	110·9	8 844	485·9	25 815	1 166·5	620·3
» 1948	17 856	409·5	1 377	68·1	9 216	220·7	28 449	698·8	46·4

Tab. 11. Antal bostadslägenheter i under januari—juni 1949 beviljade nybyggnadsföretag samt golvyta för bostadsändamål

Ortstyp	Hela antalet bostadslägenheter	därav lägenheter om					Golvyta i 1 000-tal m²
		högst 1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 el. flera rum och kök	
Orter med bostadsbyggnadskvot	13 953	2 023	5 708	4 155	1 525	542	978·6
Över 100 000 inv.	4 176	408	2 157	1 212	340	59	277·5
30 000—100 000 inv.	2 550	473	1 096	654	265	62	177·4
3 000—30 000 inv.	6 577	1 034	2 281	2 044	838	380	476·1
200—3 000 inv.	650	108	174	245	82	41	47·6
Övriga orter	6 132	671	1 296	1 964	1 468	733	499·8
3 000—30 000 inv.	215	13	120	51	26	5	15·5
200—3 000 inv.	2 981	371	616	991	675	328	242·0
Egentlig landsbygd	2 936	287	560	922	767	400	242·3
Januari—Juni 1949	20 085	2 694	7 004	6 119	2 993	1 275	1 478·4
» 1948	15 724	2 706	4 171	4 715	3 219	913	1 217·2
Juni 1949	3 905	431	1 172	1 298	729	275	293·3

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1940—1949

Tab. 12. Arbetsförmedling och arbetslöshet

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal[1]	
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												A	B
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	162	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	176	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	131	147
1943	137	133	114	109	99	93	89	90	93	109	129	150	112	131
1944	164	157	139	121	103	96	90	92	95	106	118	129	118	136
1945	131	132	128	116	106	103	93	89	91	97	102	106	108	131
1946	117	103	96	84	81	79	80	80	82	86	88	87	89	116
1947	96	92	85	77	66	66	68	70	78	84	92	98	81	111
1948	109	101	92	84	73	77	74	77	85	88	97	107	89	118
1949	123	119	117	103	91	93								
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemsantalet)													
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8	
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·8	7·8	7·5	7·8	8·2	10·0	13·0	11·8	
1942	13·6	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·8	4·8	5·9	10·8	7·5	
1943	8·6	7·5	6·4	6·1	4·4	4·4	3·9	3·6	3·5	4·5	5·8	9·6	5·7	
1944	8·5	8·0	7·2	5·5	3·7	3·2	2·9	2·8	2·9	3·8	4·2	7·2	4·9	
1945	6·5	6·2	5·9	4·5	3·8	3·5	3·2	3·1	3·0	3·2	3·9	6·7	4·5	
1946	5·5	5·4	4·5	3·2	2·2	2·1	2·2	2·1	2·0	2·2	2·8	4·9	3·2	
1947	4·2	5·1	4·3	2·7	1·8	1·8	1·7	1·6	1·6	1·7	2·4	4·5	2·8	
1948	4·4	4·2	3·8	2·8	1·7	1·9	1·9	1·7	1·8	1·9	2·5	5·4	2·8	
1949	4·1	4·0	3·8	2·8	1·9									
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa[2]													
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	28 469	13 367	
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219	
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	12 306	
1943	9 992	9 569	8 550	7 206	6 247	5 253	4 571	4 410	4 600	5 434	7 462	11 676	7 081	
1944	15 845	17 548	17 272	15 660	11 797	8 790	7 313	6 790	6 828	7 494	8 674	11 044	11 255	
1945	12 088	12 862	13 521	12 044	10 021	7 924	5 966	5 406	5 409	5 842	6 757	7 296	8 761	
1946	8 829	8 564	8 118	6 534	4 594	3 487	2 704	2 308	2 430	2 782	3 557	4 084	4 833	
1947	5 035	5 279	4 829	3 464	2 087	1 576	1 183	1 067	1 148	1 464	2 278	2 916	2 694	
1948	3 992	4 612	4 240	2 937	1 896	1 418	1 180	1 159	1 266	1 516	2 349	2 967	2 461	
1949	3 998	4 638	4 416	3 476	2 224	1 791								

[1] I fråga om antalet ansökningar om arbete på 100 lediga platser anges två årsmedeltal, av vilka A-talet är ett aritmetiskt medeltal av månadstalen, medan B-talet avser antalet ansökningar om arbete under hela året i förhållande till under året *nyanmälda* lediga platser.

[2] För tiden januari—juni 1940 ingår i antalet hjälpsökande vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna.

Litteraturöversikt

(11 juni—10 juli 1949)

Socialstyrelsens bibliotek hålles öppet för allmänheten kl. 10—15; under sommarmånaderna kl. 10—14 (lördagar 9—13)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen [1]

Allmänna sociala frågor

BERGLUND, Å. Om medicinsk sociologi. Socialmedicinsk tidskrift 1949, nr 6.

BLANKENSHIP, A.B. A source of interviewer bias. International journal of opinion and attitude research 1949, nr 1.

BOALT, G. Social rättvisa och sociala normer i skolan. Barn i hem — skola — samhälle 1949, nr 3.

GEIGER, T. *Betragtninger over vor tids samfundsrevolution.* Ökonomi og politik 1949, nr 1.

MOSS, L. Social science and the Gallup poll. International journal of opinion and attitude research 1949, nr 1.

STRINGFELLOW, C. D., & RAPHAEL, W. The confidential interview method in attitude surveys. International journal of opinion and attitude research 1949, nr 1.

SVENSSON, RAGNAR. Kan sociologin bidra till en produktionsökning? Balans 1949, nr 3.

Sverige

BYLANDER, Å. Frågan om fosterlönernas storlek, särskilt med hänsyn till senaste praxis. Sv. socialvårds tidning 1949, nr 6.

EDLING, S. Föräldrabalken. Sv. sparbankstidskrift 1949, nr 5.

GILLE, H. Svensk befolkningspolitik. Socialt tidskrift 1949, nr 5.

KELLGREN, N. Varför spara? Beklädnadsfolket 1949, nr 6.

REHNBERG, M. Där man gör samhällshistoria. Frihet 1949, nr 12.

Belgien

WORONOFF, A. Le mouvement social. Bulletin de l'Institut de recherches économiques et sociales 1949, nr 1.

Finland

PAUKKUNEN, L. Beskattningens inverkan på fysiska personers inkomstfördelning i Finland år 1945. Industritidningen 1949, nr 5.

Arbetarskydd

Sverige

STARLAND, H. Ny arbetarskyddslag. Väg- och vattenbyggaren 1949, nr 6.

— Nya tillämpningsföreskrifter till arbetarskyddslagen. Verkstäderna 1949, nr 7.

Arbetarskyddet. Verkstäderna 1949, nr 7.

Arbetslön och arbetstid

MOHLNE, G. Arbetsvärderingen under debatt. Fackföreningsrörelsen 1949, nr 25/26.

Arbetsvärdering, ett system för rättvis lönesättning. Gruvindustriarbetaren 1949, nr 5/6.

Sverige

HAGNELL, H. Åtstramning. Metallarbetaren 1949, nr 23/24.

SVENNEGÅRD, C. Den kvalificerade arbetskraftens löneproblem. Tiden 1949, nr 6.

SVENSSON, HENRY. Gemensam lönestatistik. Metallarbetaren 1949, nr 27/28.

Canada

Statutory holidays in manufacturing industries October, 1947. The Labour gazette 1949, nr 5.

Danmark

NORHUS, A. Ny lov om arbeidstiden på skip. Fri fagbevegelse 1949, nr 6.

Finland

HORMIO, H. Arbetslönerna i inflationsutvecklingen. Industritidningen 1949, nr 5.

Ryssland

HELLSTRÖM, S. Rysk lönesättning i öststaterna. Lantarbetaren 1949, nr 24/25.

Arbetsmarknad och arbetslöshet

SPENDRUP, A. Internationella arbetsorganisationen bidrager till lösningen av världens arbetskraftsproblem. Arbetsledaren 1949, nr 11/12.

Den överfulla sysselsättningens epilog. Affärsvärlden 1949, nr 23.

Sverige

HYRENIUS, H. Den svenska arbetsmarknadsstatistiken. Ekonomisk tidskrift 1949, nr 2.

Befolkningsfrågor

SEMJONOW, J. Låt oss behålla vår optimism. Kooperatören 1949, nr 9.

Lait et mortalité infantile. Informations sociales 1949, nr 12.

Belgien

OLBRECHTS, R. L'évolution du potentiel démographique de la population belge de 1846 à 1939. Bulletin de statistique 1949, nr 4.

[1] I denna avdelning tidigare upptagna artiklar finns införda i ett särskilt kortregister, som är tillgängligt i socialstyrelsens bibliotek.

Bostadsförhållanden och samhällsplanering

Sverige

EKDAHL, G. Saneringsfrågans läge. Tiden 1949, nr 6.
— Staten, kommunerna och byggmästarna. Byggnadsindustrin 1949, nr 11.
JOHANSSON, ALF. Bostadsbristens orsaker. Balans 1949, nr 3.
SKÖLD, P. E. Hur mycket har vi råd att bygga? Byggnadsindustrin 1949, nr 11.
STROKIRK, E. Perspektiv på byggnadsverksamheten. Svensk handel 1949, nr 11.

Amerikas förenta stater

STUCKE, ADELA L. Labor share in construction cost of new houses. Monthly labor review maj 1949.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter

Danmark

Principudtalelse om forholdet mellem fagbevægelsen og arbejderkooperationen. Andelsbladet 1949, nr 24.

Schweiz

Die Entwicklung der Beziehungen zwischen Arbeitgeber- und Arbeitnehmerverbänden in der Schweiz. Schweizerische Arbeitgeber-Zeitung 1949, nr 26.

Hälso- och sjukvård

DAHLSTEDT, H. Sanatoriekuren. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1949, nr 2.
LÖFSTRÖM, G. Influensan som farsot. Socialmedicinsk tidskrift 1949, nr 6.

Sverige

BERGLIN, C.-G. Socialläkarorganisationen i Sverige. Människa och miljö 1948, nr 3/4.
STRANDELL, B. Om läkarintyg till civilförsvaret. Sv. läkartidningen 1949, nr 24.

Norge

ØDEGAARD, Ö. Omsorgen for de sinnslidende og nervöse i Norge. Sosialt arbeid 1949, nr 5.

Jordbruks- och egnahemsfrågor

ANTONSSON, J. Kommer en hungerkris? Politisk tidskrift 1949, nr 6.
HOLMSTRÖM, S. Amerikansk och svensk prisreglering på jordbruksprodukter. Ekonomisk revy 1949, nr 3.
— Jordbruksregleringen i USA och här hemma. Jordbrukarnas föreningsblad 1949, nr 25/26.
NETZÉN, G. Jordförstöringen genom vind och vattenerosion. Lantarbetaren 1949, nr 26/27.
WESTERMARCK, N. Sambandet mellan lantbruksdriftens mekanisering, arbetsåtgången och dess säsongvariation. Kungl. lantbruksakademiens tidskrift 1949, nr 2.

Sverige

HYRENIUS, H. Hur få mera rättvisande jordbrukstatistik? Lantmannen 1949, nr 24.
OLSSON, HELMER. Jordbrukskalkylen och priserna på jordbruksprodukter. Kooperatören 1949, nr 11/12.

Nya Zeeland

BEHM, C. L. Mjölkens prissättning i Nya Zeeland. Lantmannen 1949, nr 26.

Kooperation

STOLPE, H. Producenter och konsumenter i samverkan. Mellanfolkligt samarbete 1949, nr 2.

Sverige

ERONN, L. En folkrörelse jubilerar. Byggnadsarbetaren 1949, nr 6.

Kristidsfrågor

Sverige

CRONMARK, E. Krisorganens avveckling. Från departement och nämnder 1949, nr 11/12.
ENGFELDT, H. Några synpunkter på domar i ransoneringsmål. Sv. juristtidning 1949, nr 6.

Nykterhetsfrågan

BACON, S. D. The administration of alcoholism rehabilitation programs. Quarterly journal of studies on alcohol juni 1949.
LINTURI, A. Om faktorer, som forma samhällsmoralen och alkoholpolitiken. Tidskrift för alkoholpolitik 1949, nr 1.
SJÖHAGEN, A. Alkoholistvård i frihet. Människa och miljö 1948, nr 3/4.
Om den sociala bakgrunden till dryckenskap och alkoholism. Tidskrift för systembolagen 1949, nr 6.

Sverige

MOHR, T. Svensk forslag til ny lov om »nykterhetsvård». Kommunalt sosialt tidsskrift 1949, nr 5.
ÅMAN, A., & ÖSTERGREN, S. På alkoholistanstalt intagna år 1948. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1949, nr 4.

Finland

IMMONEN, E. J. Försäljningsförbuden och anhållandena för fylleri. Tidskrift för alkoholpolitik 1949, nr 1.

Priser, levnadskostnader, konsumtion

ANTOINE, H. Måste världen svälta? Frihet 1949, nr 13.
FLINK, L. Några synpunkter på konsumentrådens användbarhet. Den svenska marknaden 1949, nr 2.
Lait et santé publique. Informations sociales 1949, nr 12.

Sverige

BJÖRK, MARIANNE. Kvalitetsforskning och konsumentupplysning. Från departement och nämnder 1949, nr 10.

LEVIN, INGRID. Vägen till bättre varor. Förbundskamraten 1949, nr 6.
RILTON, ANNASTINA. Favoriträtter och illa omtyckta rätter hos skolungdom. Den svenska marknaden 1949, nr 2.
TROLLE, U. AF. Prisutjämning på socker. Affärsekonomi 1949, nr 10.
WILLNY, H. Kvalitetsforskning och konsumentupplysning. Kooperatören 1949, nr 11/12.

Frankrike

Les prix de détail des denrées alimentaires sur les marchés et dans les boutiques de la région parisienne d'octobre 1947 à mars 1949. Bulletin de la statistique générale de la France april/juni 1949 (suppl.).

Schweiz

SENGLET, J. J. Welchen Einfluss hat die ausländische Preisgestaltung auf das schweizerische Preisniveau? Schweizerische Arbeitgeber-Zeitung 1949, nr 24.

Tyskland

FÜRST, G. Die Entwicklung der Lebenshaltungskosten. Wirtschaft und Statistik 1949, nr 3.

Socialförsäkring

Sverige

KJELLSTRÖM, Å. Hålkortet som kommer med pensionen. Kontorsvärlden 1949, nr 6.
MALM, E. Regeln om försäkrads tillhörighet till viss kassa i den allmänna sjukförsäkringen. Sv. sjukkasse-tidning 1949, nr 6.
Barntillägg ersätter kristillägget från erkänd sjukkassa. Folkpensioneringen 1949, nr 4.

Canada

Unemployment insurance statistics. Canadian statistical review 1949, nr 5.

Tyskland

ACHINGER, H. Altershilfe durch Versicherung. Arbeitsblatt 1949, nr 5.

Socialvård

Sverige

EDVALL, F. En principdiskussion om daghemmen. Sv. socialvårds tidning 1949, nr 6.
EK, G. Vad gör samhället för de blinda? De blindas tidskrift 1949, nr 6.
PERSSON, KONRAD. Socialvården i Sverige. Sv. vanföretidskrift 1949, nr 6/7.
THYSELL, T. Mentalhygien och barnhemsbarn. Sv. läkartidningen 1949, nr 26.
VIKLUND, H. Daghemmen i stöpsleven. Frihet 1949, nr 12.

Undervisning och yrkesutbildning

RAUTAVAARA, A. Arbetsledarnas utbildning och rekrytering. Arbetsledaren 1949, nr 11/12.

Sverige

ERIKSSON, TORSTEN. Ungdomsvårdsskolornas personalutbildning. Information för ungdomsvårdsskolorna 1949, nr 2.
MEBIUS, A. Utbildas för många studenter? Aktuellt från skolöverstyrelsen 1949, nr 6.
SÖDERBERG, RUTH. Landsbygdens skolfrågor. Jordbrukarnas föreningsblad 1949, nr 27.

Danmark

FORSSELL, E. Glimtar från dansk yrkesutbildning. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1949, nr 5.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur

ALLEN, R. G. D. Statistics for economists. Lond. 1949.

AMSTERDAM. Bureau van statistiek der gemeente.
Statistisch jaarboek. Jaarg. 30 (1940—44). Amsterd. 1949.

BECKMAN, N., BERGENDAL, R., & STRAHL, I. [utg.]. Strafflagen jämte förklaringar till den nya lagstiftningen om brott mot staten och allmänheten. Sthlm 1949.

CANADA. Department of labour.
Strikes and lockouts in Canada during 1948. Ottawa 1949.

DANMARK. Arbejdsdirektören.
Indberetning til Arbejdsministeriet om arbejdsanvisningen og arbejdslöshedsforsikringen m. m. i regnskabsåret 1947—48. Khvn 1949.

— Fællesforeningen for Danmarks brugsforeninger.
Beretning og regnskab for året 1948. Khvn 1949.
Brugsforeningsstatistik. Beretning 20 (1947). Khvn 1948.

DANMARK. Det statistiske departement.
Statistiske meddelelser. Række 4. Khvn 1949.
Bd 133: H. 5. Husleje og boligforhold november 1945.
» 134: H. 4. Danmarks handelsflåde og skibsfart 1947.

— Sundhedsstyrelsen.
Dödsårsagerne 1947 samt krigsdödsfald i Danmark under den anden verdenskrig 1939—45. Khvn 1949.

DELEGATIONEN FÖR DET INTERNATIONELLA SOCIALPOLITISKA SAMARBETET.
Internationella arbetsorganisationen. 22. Arbetskonferensens 30:e sammanträde m. m. (1947). Sthlm 1949.

FINLAND.
Finlands officiella statistik. Hki 1949.
22 C. Försäkringsväsendet.
17. Berättelse angående understödskassornas verksamhet. 1947.

FINLAND. Oy alkoholiliike Ab.
Årsberättelse. 17 (1948). Hfors 1949.
FÖRENTA NATIONERNA.
Yearbook on human rights for 1947. Lake Success, New York 1949. (Publ. 1949: 14. 1.)
GÖTEBORG. Göteborgs stads statistiska byrå.
Göteborgs kommunalkalender. Årg. 21 (1949). Gbg 1949.
HÖJER, K. J. Social welfare in Sweden. Sthlm 1949. (The Swedish Institute.)
INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Year book of labour statistics. 10 (1947—48). Geneva 1949.
INTERNATIONELLA ARBETSORGANISATIONEN.
3rd report of the International labour organisation to the United nations. Geneva 1949.
— Conference of American states members.
4. Montevideo, April 1949.
Report. Geneva 1949.
1. Report of the Director-general.
2. Conditions of life and work of indigenous populations of Latin American countries.
3. Conditions of employment of agricultural workers.
— Inland transport committee.
3rd session, Brussels, 1949.
Report. Geneva 1949.
1. General report.
2. Decasualisation of dock labour.
3. Protection of young workers on inland waterways.
4. Technical methods of selection of workers for the inland transport industry.
INTERNATIONELLA REGLERINGSBANKEN.
Annual report. 19 (1948/49). Basle 1949.
INTRODUCTION to Sweden. By Ingvar Andersson and others. Sthlm 1949.
NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 10. Oslo 1949.
183. Böndenes bruttoformue og gjeld pr. 1/1 1940, 1/1 1944 og 1/1 1946.
OSLO. Kommunens statistiske kontor.
Statistisk årbok. Årg. 60 (1948). Oslo 1949.
SCHWEIZ. Eidgenössisches statistisches Amt.
Beiträge zur schweizerischen Statistik. Bern 1949.
21. Finanzen und Steuern von Bund, Kantonen und Städten 1947/48.
Statistische Quellenwerke. Bern 1949.
215. Eidgenössisches Volkszählung 1. Dez. 1941. Bd 22. Schweiz. Tabellenteil. 2.
SJÖVALL, B. Världen är mitt verktyg. Det mänskliga arbetet i psykologisk och filosofisk belysning. Sthlm 1949.
STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1949. Sthlm 1949.
18. Kvalitetsforskning och konsumentupplysning. Betänkande avg. [d. 18 mars 1949] av 1946 års utredning angående kvalitetsforskning och konsumentupplysning. (H.)
19. 1945 års skogshärbärgesutrednings betänkande del 2. Utredning med förslag till lagstiftning rörande tillfälliga bostäder vid skogs- och flottnings- m. fl. arbeten. Avg. d. 18 mars 1949. (S.)
20. Dissenterlagskommittén. Betänkande med förslag till religionsfrihetslag m. m. [Avg. d. 21 maj 1949.] (Ju.)
21. Svensk hamnbyggnadspolitik. Utredning och förslag av 1944 års hamnutredning. [Avg. d. 6 maj 1949.] (K.)
SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1949.
Folkmängden och dess förändringar.
Folkmängden inom administrativa områden den 31 dec. 1948. Av Statistiska centralbyrån.
— Handel. Berättelse för år 1947 av Kommerskollegium.
— Lantmäteri år 1947. Av Kungl. Lantmäteristyrelsen.
SVERIGES RIKSBANK.
Årsbok utarb. av Riksbankens ekonomiska sekretariat, statistikgruppen. Årg. 41 (1948). Sthlm 1949.
WELD, W. E. How to chart. Facts from figures with graphs. Norwood, Mass. 1947.
WOLD, K. G. Levestandardens ökonomi. Oslo 1949.
ZWEIG, F. Labour, life and poverty. Lond. 1949.
DE ÖMSESIDIGA SOCIALFÖRSÄKRINGSBOLAGENS FÖRENING.
1924—1949. En minnesskrift. Upps. 1949.

Nytillkomna tidskrifter

Canadian statistical review. Vol. 24 (1949). Ottawa. (Dominion bureau of statistics.)
International journal of opinion and attitude research. Official journal of the World association for public opinion research. Vol. 3 (1949). Mexico.

Statistiska meddelanden · Ser. F · Band 59

Sociala Meddelanden 1949 / Nr 9

Utg. av Kungl. Socialstyrelsen i samarbete med Kungl. Arbetsmarknadsstyrelsen

ANSV. UTG.: ERLAND V. HOFSTEN. REDAKTÖR: TORE SÖDER

Årg. 1903: 2 häften. — Årg. 1904—07: årligen 4 häften. — Fr. o. m. årg. 1908: årligen 12 häften. Pris per årgång (12 häften) 5 kr, per häfte 50 öre. Prenumeration kan ske på postanstalt eller i bokhandeln.

REGISTER

över regelbundet återkommande kvartals- och årsöversikter i Sociala Meddelanden

	Nr
Alkoholistanstalt, intagna på, årligen, senast i	4, 1949
Arbetskraften i industrin, årligen, senast i	3, 1949
Arbetskraftsåtgång och lönebudget inom jordbruket, årligen, senast i	7, 1948
Barnavårdsmannaskap och bidragsförskott, årligen, senast i	7, 1949
Befolkningsutvecklingen, varje kvartal, senast i	7, 1949
Bostadsmarknaden i städerna vid oktoberflyttningen, årligen, senast i	12, 1948
Byggnadskostnaderna i Stockholm, varje kvartal, senast i	detta nr
Byggnadskostnaderna på landsbygden, årligen, senast i	12, 1948
Byggnadsverksamheten i Sverige, årligen, senast i	2, 1949
Byggnadsverksamheten i vissa städer och köpingar, varje kvartal, senast i	detta nr
Detaljhandelsomsättningen, i regel varje kvartal, senast i	detta nr
Erkända arbetslöshetskassor, årligen, senast i	10, 1948
Fattigvården, årligen, senast i	1, 1949
Frånvarofrekvens inom industrin, varje halvår, senast i	7, 1949
Fylleriförseelser och spritsmuggling, varje kvartal, senast i	detta nr
Inkomster och förmögenheter, årligen, senast i	1, 1949
Kollektivavtal, i regel varje kvartal, senast i	5, 1949
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet, varje halvår, senast i	5, 1949
Levnadskostnadsindex, varje kvartal, senast i	8, 1949
Löneförhållandena för förvaltnings- och butikspersonal samt arbetare inom handeln, senast i	6, 1949
Löneförhållandena och sysselsättningen för förvaltnings- och butikspersonal m. fl. inom industri, senast i	2, 1949
Löneförhållandena inom vägväsendet, årligen, senast i	1, 1949
Löneläget inom jordbruket, årligen, senast i	7, 1949
Lönenivå och sysselsättningsvolym inom industri m. m., varje kvartal, senast i	detta nr
Lönenivån inom industri, handel och samfärdsel m. m. samt löneutvecklingen för industriarbetare, årligen, senast i	8, 1949
Mödrahjälpen, varje halvår (hädanefter årligen), senast i	8, 1949
Nykterhetsnämndernas verksamhet, årligen, senast i	3, 1949
Näringsvärde och pris på viktigare födoämnen, årligen, senast i	6, 1949
Samhällets barnavård, årligen, senast i	3, 1948
Skogsarbetarnas arbetsförtjänster, årligen, senast i	11, 1948
Sysselsättningen inom den reglerade byggnads- och anläggningsverksamheten, varje halvår, senast i	12, 1948
Trädgårdsarbetarnas löner, årligen, senast i	10, 1948
Utlänningar i Sverige, varje kvartal, senast i	detta nr

Häftets huvudinnehåll

September 1949

Yrkesverksamhetens omfattning och varaktighet. I artikeln lämnas en redogörelse för hur man med kännedom om procenten yrkesverksamma med hjälp av en dödlighetstabell kan beräkna yrkesverksamhetens omfattning och varaktighet. — I genomsnitt uppgår den yrkesverksamma tiden till $^4/_5$ å $^5/_6$ av den totala återstående medellivslängden. Sid. 649.

Hushållsbildning och bostadshushållens sammansättning i Norrköping m. fl. orter. Bland bostadshushållen dominerar de egentliga familjehushållen med man, hustru och barn. De utgör omkring $^4/_5$ av hushållen i Norrköping. Därnäst kommer ogifta och förut gifta kvinnor, vilka grupper svarar för resp. 10 och 12 % av hushållen, medan de ogifta och förut gifta männen förestår vardera endast 5 % av hushållen.

Medan i det närmaste alla gifta par bildade hushåll med egen bostad, hade i Norrköping av de förut gifta männen och kvinnorna 74 resp. 82 % egen bostad och av de ogifta männen och kvinnorna över 20 år 20 resp. 34 %. Proportionerna växlar en hel del från ort till ort. Sid. 657.

Socialstyrelsen övertar riksbankens konsumtionsprisindex. En kort redogörelse lämnas för den konsumtionsprisindex, som riksbanken beräknat sedan 1931, och de förändringar i beräkningssättet, som vidtagits, i och med att socialstyrelsen fr. o. m. juli 1949 övertagit denna indexserie. Indexen kommer i fortsättningen att publiceras månadsvis under benämningen socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex. Den s. k. livsmedelsindexen, som beräknats månadsvis, har numera nedlagts. Sid. 668.

Indextalet för byggnadskostnaderna i Stockholm har enligt bostadsstyrelsens beräkningar minskat från 158,0 den 1 april till 157,7 den 1 juli 1949 (den 1 januari 1939 = 100). Sid. 674.

Byggnadsverksamheten i vissa städer och köpingar under andra kvartalet 1949. Bostadsstyrelsens redovisning av uppgifter om bostadsbyggandet under andra kvartalet 1949 avser flertalet städer och vissa köpingar. Ungefär två tredjedelar av de under år 1948 inflyttningsfärdiga lägenheterna i hela riket var belägna i dessa städer och köpingar. Antalet inflyttningsfärdiga lägenheter under andra kvartalet 1949 uppgår till 80 % av antalet under andra kvartalet 1948 inflyttningsfärdiga lägenheter. För första halvåret 1949 är motsvarande procenttal 77. Sid. 676.

Utlänningar i Sverige under andra kvartalet 1949. Hela antalet utlänningar i riket uppgick vid halvårsskiftet till omkring 200 600, den högsta siffra, som dittills förekommit. Ökningen sedan föregående kvartalsskifte, då motsvarande siffra var 176 700, hänför sig huvudsakligen till finnar, danskar, norrmän och amerikanare. Till väsentligaste delen faller ökningen på en säsongmässig ansvällning av gruppen tillfälligt vistande. Sid. 682.

Arbetsmarknaden under juli 1949. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 89 i juli mot 93 i juni och 74 i juli 1948. Inom industrin var antalet i arbete varande arbetare 14,5 % och antalet anställda arbetare 0,7 % lägre i slutet av juli än i slutet av maj. Arbetslösheten inom fackförbunden omfattade vid månadsskiftet juni/juli 2,0 % av medlemsantalet mot 1,9 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna var vid utgången av juli 1 405. Sid. 692.

Lönenivå och sysselsättningsvolym i maj 1949. Den till arbetare inom industrin utbetalda lönesumman var 3,6 % högre än i maj 1948. Antalet arbetstimmar hade under samma tid minskat med 0,4 %, under det antalet arbetare ökat med 0,5 %. Den genomsnittliga timförtjänsten hade sedan maj 1948 ökat med 3,5 % för vuxna manliga och med 4,4 % för vuxna kvinnliga arbetare. Sid. 699.

SOCIALSTATISTISKA DIAGRAM

ARBETSANMÄLDA UTLÄNNINGAR I SVERIGE
DEN 1 JULI 1949

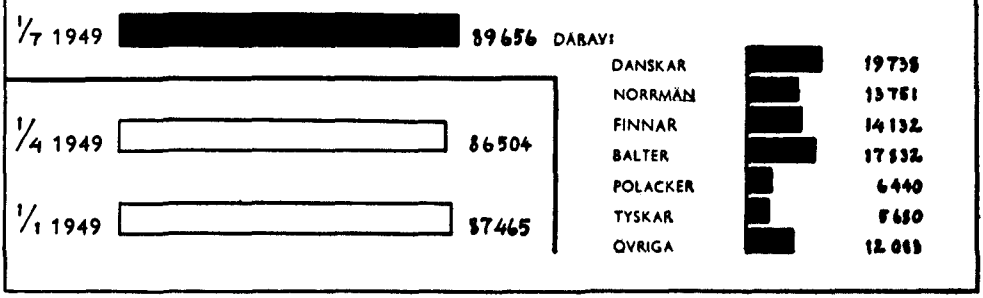

SYSSELSÄTTNINGEN
VID SLUTET AV JULI 1949
PROCENTUELL ÖKNING (+) ELLER MINSKNING (—)
AV ANTALET ARBETARE SEDAN MAJ MÅNAD

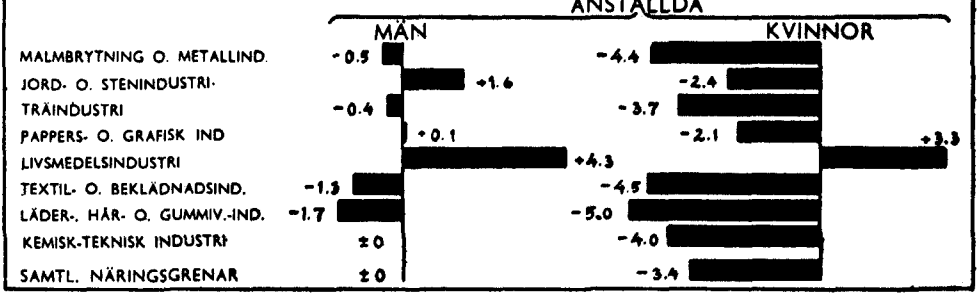

ARBETSLÖSHETSPROCENTEN
INOM FACKFÖRBUNDEN DEN 30 JUNI 1949

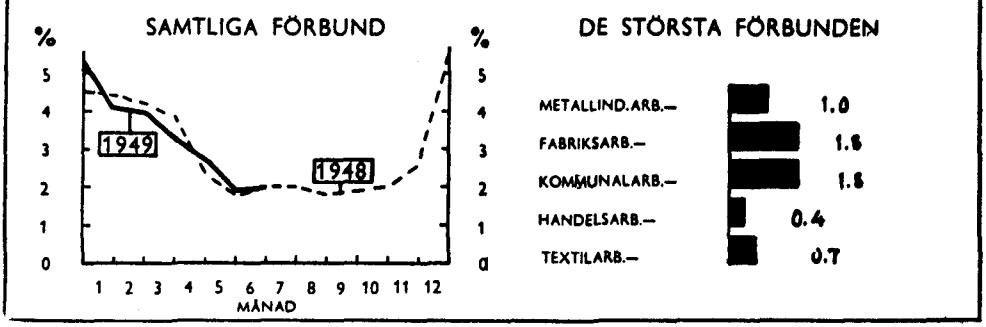

För detaljer se sid. 682 (utlänningar), sid. 709 (sysselsättningen) och sid. 711 (arbetslöshetsprocenten).

Sociala Meddelanden

Official Journal published monthly by the Royal Social Board in Sweden

1949, no 9

CONTENTS

Page

The scope and duration of occupational activity. By Hannes Hyrenius . . . 649
The formation of households and the composition of household units in Norrköping and other localities 657
The Social Board takes over the Riksbank's consumption price index. By Carl Öberg 668
Short notices:
Proposal for an international resolution regarding budgetary investigations 674
Index number for building costs in Stockholm on July 1, 1949 674
Offences committed under the influence of drink and spirit-smuggling in the 2nd qr. of 1949 674

Periodical Surveys

Building activities in certain cities and towns during the 2nd qr. of 1949 P. 676. — Aliens in Sweden in the 2nd qr. of 1949 P. 682. — The retail trade turnover in the 1st half of 1949 P. 686. — The Social Board's general consumption price index P. 689. — The Labour Market during July 1949 P. 692. — The wage level and volume of employment in manufacturing industry etc. in May 1949 P. 699. — Bibliography P. 717.

This Issue in Brief

The scope and duration of occupational activity. The article explains how it is possible, if the percentages of those engaged in occupational work are known, to work out with the aid of a mortality table the scope and duration of occupational activities. — On an average, the active period amounts to $^4/_5$—$^5/_6$ of the total remaining average length of life. Page 649.

The formation of households and the composition of household units in Norrköping and other localities. Among the household units the family household proper, comprising husband, wife and child, predominates. They constitute about two-thirds of the households in Norrköping. Next come unmarried and formerly married women, these groups accounting for respectively 10 and 12 % of the households, while of the categories unmarried and formerly married men each represents 5 % of all households.

Whereas practically all married couples formed households and had homes of their own, of the formerly married men and women in Norrköping respectively 74 and 82 % had homes of their own, and of the unmarried men and women over 20 years of age the percentages were 20 and 34 % respectively. The proportions vary a good deal from one district to another.

The article gives particulars of 25 cities. The data are derived from a major investigation carried out in conjunction with the general housing census of 1945 and embracing every household in all built-up areas with over 10 000 inhabitants, including suburbs and certain smaller localities, so-called planned districts, involving in all 110 localities with 725 000 households and a resident population of 2 175 000 persons. Page 657.

The Social Board takes over the Riksbank's consumption price index. A short account is given of the consumption price index which the Riksbank has been compiling since 1931, and the changes in the method of calculation that have been made now that the Social Board has taken over this index serie as from July 1949. The index will be published monthly in future under the title The Social Board's General Consumption Price Index. The Food Index, which had been calculated monthly, has now been given up. Page 668.

Index number for building costs in Stockholm has declined, according to the estimates of the Housing Board, from 158,0 on April 1 to 157,7 on July 1, 1949 (Jan. 1, 1939 = 100). Page 674.

Building activities in certain cities and towns during the 2nd qr. of 1949. The Housing Board's report on data regarding the building of dwelling-houses during the second quarter of 1949 covers most cities and towns. About two-thirds of the housing units throughout the country that were ready for occupation during the second quarter of 1948 were situated in cities and towns. The number of housing units ready for occupation during the second quarter of 1949 amounted to 80 % of those ready in the second quarter of 1948. The corresponding percentage for the first 6 months of 1949 was 77. Page 676.

Aliens in Sweden in the second quarter of 1949. The total number of aliens in the country at the turn of the half-year was about 200 600 — the highest figure ever recorded so far. The increase since the turn of the first quarter, when the corresponding figure was 176 700, is chiefly accounted for by Finns, Danes, Norwegians and Americans. For the most part the increase is due to a seasonal expansion of the group »Temporary visitors». On the 1st July 1949 the number of aliens notified as having employment in the country was 89 656, the Danish group being the largest (19 738), followed by Balts (17 832), Finns (14 132), Norwegians (13 751), Poles (6 440) and Germans (5 680). During the past quarter the total number of those notified as having employment underwent a not inconsiderable increase. Page 682.

The Labour Market during July 1949. The number of applications for 100 vacant jobs was 89 in July as against 93 in June and 74 in July 1948. In industry the number of employees *at work* was 14,5 % and the number of *employed* workers was 0,7 % lower at the end of July than at the end of May. Unemployment among trade union members represented at the turn of the month June/July 2,0 % of the total membership as against 1,9 % a month earlier. The number of those applying to the unemployment boards for relief was 1 405 at the end of July. Page 692.

The wage level and volume of employment in manufacturing industry etc. in May 1949. The wage total paid to workers in manufacturing industries was 3,6 % higher than in May 1948. The number of working hours had declined during the same period by 0,4 %, while the number of workers had increased by 0,5 %. The average hourly earnings had increased since May 1948 by 3,5 % in the case of adult male workers and by 4,4 % in that of adult women workers. Page 699.

Sociala Meddelanden

Bulletin officiel publié par la Direction générale de la Prévoyance sociale (D.G.P.S.) en Suède

1949, no 9

INDEX

	Page
Volume et durée de l'activité professionnelle, par Hannes Hyrenius	649
Fréquence des ménage et leur composition à Norrköping et dans certaines autres localités	657
Le calcul de l'indice des prix de consommation est transféré de la Riksbank à la D.G.P.S., par Carl Öberg	668
Courtes notices:	
Projet de résolution internationale touchant les enquêtes sur les budgets ménagers . .	674
Indice du coût de la construction à Stockholm au 1er juillet 1949	674
Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le second trimestre 1949	674

Aperçus périodiques

Activité du bâtiment dans certaines villes et agglomérations urbaines pendant le second trimestre 1949 P. 676. — Etrangers en Suède pendant le second trimestre 1949 P. 682. — Chiffre d'affaires du commerce de détail pendant la première moitié de 1949 P. 686. — Indice général des prix de consommation de la Direction générale de la Prévoyance sociale P. 689. — Le marché du travail en juillet 1949 P. 692. — Niveau des salaires et volume de l'emploi dans l'industrie manufacturière, etc. en mai 1949 P. 699. — Bibliographie P. 717.

Résumé

Volume et durée de l'activité professionnelle. L'article contient un exposé de la manière dont on peut calculer le volume et la durée de l'activité professionnelle si on connaît la proportion de la population occupée et à l'aide d'une table de mortalité. En moyenne, la durée de l'activité professionnelle correspond aux $^4/_5$ ou $^5/_6$ du nombre total moyen d'années restant à vivre. P. 649.

Fréquence des ménages et leur composition à Norrköping et dans certaines autres localités. Parmi les ménages privés dominent les ménages proprement familiaux, composés du mari, de la femme et des enfants. Ils constituent environ les $^2/_3$ des ménages de la ville de Norrköping. Viennent ensuite les ménages de femmes célibataires ou ayant été mariées auparavant, dans les proportions respectives de 10 et 12 %, tandis que les ménages des hommes célibataires ou ayant été mariés auparavant ne représentent les uns et les autres que 5 %, du total des ménages.

Tandis qu'à Norrköping presque toutes les personnes mariées avaient leur propre ménage et leur propre logement, les groupes des hommes

et des femmes ayant été mariés auparavant avaient leur propre habitation dans les proportions respectives de 74 et 82 % et les hommes et les femmes célibataires âgés de plus de 20 ans dans la proportion pour chacun de ces deux groupes de 34 %. Les proportions varient assez fortement entre les différentes localités.

L'article fournit des données sur 25 villes importantes. Les données sont empruntées à une grande enquête effectuée en relation avec le recensement général des habitations de 1945, qui porte sur l'ensemble des ménages dans toutes les agglomérations à population dense de plus de 10 000 habitants, y compris les banlieues et certaines plus petites agglomérations (dites planned districts», c'est-à-dire soumises à la réglementation de la construction), au total sur 110 localités contenant 725 000 ménages et une population fixe de 2 175 000 personnes. P. 657.

Le calcul de l'indice des prix de consommation est transféré de la Riksbank à la D.G.P.S. L'article rend compte brièvement de l'indice des prix de consommation que la Riksbank (Banque de Suède) a calculé depuis 1931 et des modifications qui ont été apportées à la manière dont les calculs sont effectués après que la D.G.P.S. a été chargée de cette série d'indices à partir de juillet 1949. L'indice sera désormais publié chaque mois sous le nom d'indice général des prix de consommation de la Direction générale de la Prévoyance sociale. L indice dit du prix des denrées alimentaires, qui avait jusqu'ici été calculé chaque mois, cessera de l'être à l'avenir. P. 668.

Indice du coût de la construction à Stockholm, d'après les calculs de la Direction générale de l'Habitation, s'était abaissé de 158,0 au 1er avril à 157,7 au 1er juillet 1949 (1er janvier 1939 = 100). P 674.

Activité du bâtiment dans certaines villes et agglomérations urbaines pendant le second trimestre 1949. Le compte-rendu de la Direction générale de l'Habitation touchant les données sur la construction d'habitations pendant le second trimestre 1949 porte sur la plupart des villes et sur certaines grandes agglomérations non classées en Suède comme villes (»köpingar»). Environ les deux tiers des logements de tout le pays construits et prêts à être occupés pendant 1948 étaient situés dans ces villes et ces agglomérations. Le nombre de logements prêts à être occupés pendant le second trimestre 1949 s'élève à 80 % du nombre correspondant du second trimestre 1948. Pendant la première moitié de 1949 le pourcent correspondant est 77. P. 676.

Etrangers en Suède pendant le second trimestre 1949. Le nombre total des étrangers en Suède au 30 juin 1949 était d'environ 200 600, ce qui est le chiffre le plus élevé enregistré jusqu'ici. L'augmentation depuis la fin du trimestre précédent, date à laquelle le nombre des étrangers était 176 700, se rapporte principalement à des Finlandais, des Danois, des Norvégiens et des Américains et est due en majeure partie à une affluence saisonnière de visiteurs temporaires.

Le nombre d'étrangers travaillant en Suède au 1er juillet 1949 et pour l'ensemble du pay était de 89 656; parmi eux, les Danois, qui étaient en majorité, comptaient 19 738, suivis de 17 832 Baltes, 14 132 Finlandais, 13 751 Norvégiens, 6 440 Polonais et 5 680 Allemands. Le nombre total des étrangers ayant un permis de travail a subi une augmentation assez sensible au cours du dernier trimestre. P. 682.

Le marché du travail en juillet 1949. Le nombre de demandes de travail pour 100 places disponibles a été en juillet de 89 contre 93 en juin et de 74 en juillet 1948. Dans l'industrie le nombre des ouvriers *effectivement au travail* était de 14,5 % et le nombre des ouvriers *engagés* de 0,7 % plus bas à la fin de juillet qu'à celle de mai. Le chômage parmi les ouvriers affiliés à des syndicats correspondait au 31 juillet à 2,0 % du total des membres contre 1,9 % un mois plus tôt. Le nombre des chômeurs demandant une indemnité de chômage était à la fin de juillet de 1 405. P. 692.

Niveau des salaires et volume de l'emploi dans l'industrie manufacturière etc. en mai 1949. La somme des salaires payée aux ouvriers industriels en mai 1949 était de 3,6 % supérieure à celle payée en mai 1948. Le nombre d'heures de travail effectuées pendant la même période avait diminué de 0,4 %, tandis que le nombre des ouvriers avait augmenté de 0,5 %. Le salaire horaire moyen avait depuis mai 1948 subi une hausse de 3,5 % pour les ouvriers hommes adultes et de 4,4 % pour les ouvrières adultes. P. 699.

Yrkesverksamhetens omfattning och varaktighet

Av docent *Hannes Hyrenius*, Lund

Begreppet yrkesverksamhet har i de svenska folkräkningarna definierats på något olika sätt vid olika tillfällen på grund av behov av bättre och mera detaljerade uppgifter och till följd av näringslivets förändrade karaktär. Detta gör att man får tolka de framkomna siffrorna med viss försiktighet, om man vill göra jämförelser i tid eller rum. På grund av de tämligen genomgripande förändringar i klassificeringsprinciperna, som infördes vid 1940 års folkräkning, skall i det följande endast fästas avseende vid de båda sista räkningarna, 1940 och 1945. Vid dessa räknas såsom yrkesverksamma *dels* de som i inkomstgivande syfte arbetar för egen räkning eller i egenskap av anställda mot ersättning arbetar för annans räkning, under förutsättning att verksamheten upptar större delen av vederbörandes dagliga sysselsättning, och *dels* de som i egenskap av s. k. medhjälpande familjemedlemmar har sin huvudsakliga sysselsättning i att biträda familjeföreståndaren i dennes yrke. Det bör understrykas, att avgränsningen är särskilt vansklig och osäker dels för jordbruksbefolkningen och dels för den gifta kvinnliga befolkningen.

Den yrkesverksamma befolkningen (»gainfully occupied population») hänför sig till vad som kan sägas vara individens vanliga status. I vissa länder använder man i stället begreppet arbetskraft eller arbetsbefolkning (»labour force»), vilken avser ställningen under en viss dag eller vecka. Här är icke anledning att närmare ingå på de olikheter, som föreligger såväl i principer som beträffande klassificering av vissa speciella befolkningsgrupper. Det må vara nog att här framhålla, att den stora gruppen husmödrar ävensom den studerande ungdomen undantages i båda fallen. Arbetskraftsbegreppet är därjämte mera knutet till aktiv verksamhet, vilket i allmänhet resulterar i något lägre siffror; speciellt gäller detta de högsta åldrarna.

I tab. 1 visas, hur stor andel de yrkesverksamma utgjorde av den totala befolkningen i olika åldrar vid folkräkningarna 1940 och 1945.

Manliga yrkesverksamma. Genom vissa minimiåldersbestämmelser redovisas endast ett ringa antal yrkesverksamma i åldrar under 15 år. I åldersgruppen 15—20 år har ungefär $^4/_5$ av den manliga befolkningen inträtt i förvärvsarbete och i åldern 20—25 år $^9/_{10}$. Klassificeringen grumlas här givetvis av att ett icke känt antal personer bedriver förvärvsarbete samtidigt med sin utbildning, en företeelse som går högt upp på åldersskalan. Sin maximala omfattning uppnår yrkesverksamheten omkring 35-årsåldern med ungefär 98 %. Därefter förmärkes en först mycket långsam men senare

Tab. 1. Procent yrkesverksamma i olika åldrar 1940 och 1945

Ålder	Män		Kvinnor[1]	
	1940	1945	1940	1945
10—15	1·9	3·4	0·5	1·2
15—20	82·2	77·9	39·6	40·5
20—25	92·5	90·6	46·2	45·0
25—30	96·4	95·8	33·1	30·0
30—35	97·5	97·8	25·7	22·6
35—40	97·8	97·9	23·4	22·2
40—45	96·9	97·5	22·8	22·2
45—50	96·5	96·8	21·4	22·4
50—55	94·9	95·8	20·5	20·5
55—60	91·5	92·2	17·8	18·2
60—65	79·8	79·7	13·6	13·2
65—70	60·5	59·1	10·3	9·0
70—75	} 31·5	37·1	} 6·7	5·6
75—80		24·8		4·7
80—ω		13·7		3·9
15—65	94·1	92·8	27·8	26·4

mera påtaglig avgång. Procenten håller sig dock förvånansvärt hög upp till höga åldrar, där den egentliga arbetsförmågan rimligtvis måste vara mycket ringa.

Olikheterna mellan jordbruk och övriga näringar i fråga om männens yrkesverksamhetsgrad belyses i tab. 2. Man finner därav, att vid senaste folkräkning i åldersgruppen 15—20 år 14 % av jordbruksbefolkningen men 26 % av den övriga manliga befolkningen ännu icke inträtt i förvärvsverksamhet. Skillnaden beror givetvis delvis på en genomsnittligt längre skolutbildning inom vissa delar av den icke jordbrukande befolkningen och delvis på jordbrukets förmåga att absorbera ungdomen som direkt yrkesverksam omedelbart efter avslutad folkskola utan särskild yrkesskoleutbildning. I de centrala arbetsåldrarna är verksamhetsgraden lika hög för de båda jämförda befolkningsgrupperna, men i högre åldrar finner man åter en högre procent yrkesverksamma inom jordbruksbefolkningen. Inom åldrar över 80 år var relativtalet år 1945 för jordbruksbefolkningen 21 % (i huvudsak företagare) men blott 6 % inom övriga näringsgrenar tillsammans. Givetvis är yrkesverksamheten i dessa höga åldrar i stor utsträckning blott formell.

Om man av en jämförelse mellan verksamhetsgraden 1940 och 1945 vill bilda sig en uppfattning om utvecklingstendenserna, må man betänka, att båda folkräkningstillfällena var påverkade av krigstidens onormala förhållanden. Man konstaterar emellertid en tydlig tendens till minskad yrkesverksamhet i de båda yngsta åldersgrupperna, vilket givetvis sammanhänger med en utökad genomsnittlig skol- och yrkesutbildning.

I de högsta åldrarna är åldersuppdelningen år 1940 icke så utförlig, men man kan genom en standardberäkning finna, att en viss minskning av den manliga befolkningens yrkesverksamhet ägt rum.

[1] Förvärvsverksamhet i husligt arbete frånräknad.

Tab. 2. Procent yrkesverksamma män 1940 och 1945 inom jordbruksbefolkning och övrig befolkning

Ålder	Jordbruksbefolkning		Övrig befolkning	
	1940	1945	1940	1945
15—20	91·7	86·0	76·8	78·7
20—25	95·7	93·9	90·9	89·4
25—30	97·2	96·1	96·1	95·6
30—50	97·5	97·5	96·9	97·4
50—60	95·0	94·8	92·4	93·8
60—65	86·0	85·5	75·6	76·4
65—70	70·4	68·4	52·9	52·9
70—75	40·8	46·8	22·7	29·5
75—80		33·5		16·0
80—ω		21·0		6·2
15—65	95·2	94·2	92·0	92·3

Kvinnliga yrkesverksamma. I fråga om den kvinnliga yrkesverksamheten må här först nämnas, att de i husligt arbete anställda borträknats före beräkningen av procenttalen. Anledningen härtill är främst den, att de utgör en ringa del av en mycket stor grupp av ekonomiskt verksamma, som ej ingår i kategorien yrkesverksamma, nämligen husmödrar.

Den kvinnliga yrkesverksamheten uppvisar ett helt annat åldersschema än den manliga. Om man först skulle medta de i husligt arbete anställda, skulle man finna, att något över hälften av alla kvinnor i åldrarna 15—25 år räknas som förvärvsarbetande men endast en fjärdedel mellan åldrarna 30 och 60 år. Frånräknas husligt arbete, finner man i tab. 1 något över 40 % yrkesverksamma i åldrarna 15—25 år samt en sakta sjunkande procent av omkring 20 i åldrar mellan 30 och 60 år. Alderssambandet är oklart till följd av skillnader i yrkesverksamhetsgrad mellan jordbruk och övriga näringsgrenar samt mellan olika civilstånd ävensom på grund av svårigheter att enhetligt klassificera kvinnor med endast partiell yrkesverksamhet.

I tab. 3 anges procenten yrkesverksamma kvinnor i tre större åldersgrupper med uppdelning på jordbruk och övriga näringar samt på gifta och icke gifta. Kategorien husligt arbete är liksom förut frånräknad från de yrkesverksamma.

Beträffande de i tab. 3 givna procenttalen må först pekas på den kraftiga nedgången i relativa antalet förvärvsarbetande icke gifta kvinnor inom jordbruksbefolkningen. Den sammanhänger med att den starka avflyttningen från jordbruksbefolkningen i huvudsak just drabbar den yngre ogifta arbetarbefolkningen. En viss förskjutning i klassificeringshänseende synes också ha medverkat. Medan det år 1940 räknades 53 000 kvinnliga medhjälpande familjemedlemmar, var antalet år 1945 endast 4 000. Antalet husmödrar har minskat från 360 000 till 354 000 och antalet anställda i husligt arbete inom jordbrukarfamiljer från 44 000 till 33 000. Samtidigt föreligger emellertid en ökning i antalet »övriga familjemedlemmar över 15 år» från 123 000 till 137 000.

Tab. 8. Procent yrkesverksamma kvinnor 1940 och 1945 inom yrkes- och civilståndsgrupper

Ålder	Jordbruksbefolkning		Övrig befolkning		Total befolkning	
	1940	1945	1940	1945	1940	1945
			Gifta			
15—30	2·2	1·0	18·5	19·8	14·8	15·9
30—50	1·5	1·8	13·7	14·7	10·4	11·4
50—65	1·3	1·4	6·9	7·7	4·8	5·6
15—65	1·5	1·8	13·2	14·2	9·9	10·9
			Icke gifta			
15—30	33·6	5·4	55·6	63·7	50·5	51·9
30—50	38·6	24·9	58·7	62·6	54·9	56·3
50—65	45·7	40·9	35·1	36·6	37·3	37·3
15—65	37·0	17·6	52·5	57·3	49·1	49·8
			Samtliga civilstånd			
15—30	24·4	8·9	44·3	46·7	39·7	38·3
30—50	9·7	5·6	27·9	27·2	23·3	22·4
50—60	13·4	11·1	19·5	20·1	17·6	17·6
15—65	15·3	6·7	32·1	32·2	27·3	26·4

För stadsnäringarnas befolkning finner man, att yrkesverksamheten bland de icke gifta kvinnorna år 1945 uppgick till närmare $^{2}/_{3}$ i åldrarna 15—50 år. För de gifta är yrkesverksamheten 19 % i åldersgruppen 15—30 år men sjunker till omkring 7 % i åldrarna 50—65 år. Man finner genomgående en tendens till ökning från 1940 till 1945 i alla ålders- och civilståndsgrupper av den icke jordbrukande befolkningen. Ökningen bland de icke gifta är stor nog att mer än väl uppväga minskningen inom jordbruksbefolkningen, så att det föreligger en ökning i förvärvsverksamhetsgraden för hela den icke gifta kvinnliga befolkningen i olika åldrar.

Genom att under perioden i fråga civilståndsfördelningen förskjutits mot större andel gifta, blir totalresultatet en minskad andel yrkesverksamma trots ökningen i delgrupperna. Om man genom en standardberäkning eliminerar förändringarna i ålders- och civilståndsfördelningen, finner man att mot det totala procenttalet 27,8 år 1940 skulle svara 28,8 år 1945 vid oförändrad befolkningsstruktur. Då det faktiskt observerade talet är 26,4, betyder detta ungefär en minskning av den kvinnliga yrkesverksamheten med en tiondel på grund av befolkningens ändrade sammansättning.

Yrkesverksamhetens omfattning och varaktighet. Procenten yrkesverksamma kan användas för att konstruera ett sammanfattande mått på yrkesverksamhetens omfattning och genomsnittliga varaktighet.

Medelst en dödlighetstabells överlevelsetal, l_x, beräknar man den av l_0 födda sammanlagt genomlevda tiden under passerandet av åldersintervallet x, x + 1, λ_x (= den stationära befolkningen). Om den sammanlagda genomlevda tiden ovanför en viss ålder x divideras med det antal individer,

som passerar just åldern x år, erhålles den återstående medellivslängden, e_x.

I formel uttryckt har man att beräkna

$$\lambda_x = \frac{l_x + l_{x+1}}{2}$$

$$e_x = \frac{\sum_x^{\omega} \lambda_x}{l_x}$$

Om nu procenten yrkesverksamma i åldern, x, x + 1 är a_x, blir den av de l_x individerna tillsammans genomlevda tiden som yrkesverksamma i detta åldersintervall $\lambda_x a_x$. Den totala tiden som yrkesverksamma blir $\sum_x^{\omega} \lambda_x a_x$, och den genomsnittliga återstående yrkesverksamma tiden blir

$$e_x^{(y)} = \frac{\sum_x^{\omega} \lambda_x a_x}{l_x}$$

Det bör framhållas, att detta mått på den genomsnittliga yrkesverksamma livstiden gäller för samtliga individer vid en viss ålder x. Efter ungefär 35 års ålder kan man för männens del räkna med ett mycket ringa antal nytillträdande på arbetsmarknaden. För en redan yrkesverksam kan man då ha anledning beräkna hans genomsnittliga återstående yrkesverksamma tid. Om procenten yrkesverksamma vid exakt ålder x beräknas vara a_x, får man

$$\bar{e}_x^{(y)} = \frac{\sum_x^{\omega} \lambda_x a_x}{l_x a_x}$$

I tab. 4 redovisas resultaten av numeriska tillämpningar av det ovan anförda. För dödligheten har använts en vid Statistiska institutionen i Lund beräknad dödlighetstabell för Sverige 1941—45. Som mått på graden av yrkesverksamhet har använts procenttalen från 1945 års folkräkning enligt tab. 1. Tabellen talar för sig själv, varför endast några ord må tilläggas.

Av de 55,6 år, som en manlig 15-åring enligt gällande dödlighet i medeltal kan förväntas leva, lever han 45,9 år i egenskap av yrkesverksam. Detta sammanfaller händelsevis nästan exakt med den honom tillkommande medellivslängden mellan 15 och 65 år, vilken utgör 45,7 av de 50 åren. — För en 30-åring är den återstående medellivslängden 42,5 år, varav 34,2 år som yrkesverksam. För en 50-åring får man resp. 25,0 och 16,6 år. I genomsnitt uppgår den yrkesverksamma tiden till $^4/_5$ å $^5/_6$ av den totala återstående medellivslängden.

För kvinnliga 15-åringar är den återstående medellivslängden 57,5 år, varav enligt oförändrad yrkesverksamhet den genomsnittliga yrkesverksamma

Tab. 4. Återstående medellivslängd (e_x) och genomsnittlig återstående yrkesverksam tid ($e_x^{(y)}$)
(Dödlighetstabell 1941—45, procent yrkesverksamma 1945)

Ålder (x)	Återstående medellivslängd (e_x)		Genomsnittlig återstående yrkesverksam tid ($e_x^{(y)}$)	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
15	55·6	57·5	45·9	15·4
20	51·1	52·9	42·4	13·0
25	46·9	48·5	38·5	10·4
30	42·5	44·0	34·2	8·8
35	38·1	39·5	29·8	7·6
40	33·6	34·9	25·3	6·5
45	29·2	30·5	20·9	5·3
50	25·0	26·2	16·6	4·0
55	21·0	22·0	12·5	2·9
60	17·2	18·0	8·5	1·9
65	13·7	14·3	5·2	1·1
70	10·5	11·0	2·8	0·7
75	7·8	8·2	1·5	0·4
$e_{15.65}$	45·7	46·5		
$e_{30.65}$	32·2	32·6		
$e_{50.65}$	13·9	14·1		

tiden skulle uppgå till 15,4 år eller 27 %. För 30-åringar får man 44,0 resp. 8,8 år, dvs. 20 % och för 50-åringar 26,2 resp. 4,0 år, dvs. 15 %.

Man måste göra flera reservationer rörande det här föreslagna genomsnittsmåttet på den yrkesverksamma livstiden.

För det första är det icke fullt juste att koppla yrkesverksamheten med den totala dödligheten. De yrkesverksamma som grupp betraktade torde ha en annan och i allmänhet lägre dödlighet än de icke yrkesverksamma i samma ålder. Det numeriska felet av att använda hela befolkningens dödlighet i stället för dödligheten för endast de yrkesverksamma torde dock vara av underordnad betydelse.

Av större vikt är den fiktionen, att man kan sammanföra yrkesgraden hos olika, samtidigt levande åldersgrupper i ett enda mått på den genomsnittliga aktiva livslängden.[1] Den framtida inställningen hos nu yrkesverksamma yngre kvinnor kan förmodas bli en annan än den nu är hos kvinnor i motsvarande åldersgrupper. För att få ett rättvisande mått skulle det därför egentligen fordras, att man — i analogi med s. k. generationsdödlighetstabeller — kunde på ett rimligt sätt följa graden av yrkesverksamhet hos de olika födelsekullarna, när de avancerar uppför åldersskalan. För att kunna uppställa ett mått för den aktuella befolkningen skulle man därför nödgas förutbedöma graden av yrkesverksamhet relativt långt fram i tiden.

Att företa en sådan extrapolering av verksamhetsprocenttalen vore naturligtvis synnerligen vanskligt. För den manliga befolkningen torde för-

[1] Detta spörsmål är likartat med det som under senare tid diskuterats beträffande nettoreproduktionstalet.

ändringarna begränsas till ett senare inträde i och ett tidigare utträde ur förvärvsverksamhet på grund av längre skolutbildning resp. bättre pensioneringsförhållanden (vilka senare torde uppväga den ökade vitaliteten). Detta skulle främst resultera i en sänkning av procenttalen i åldrar under 25 och över 60 à 65 år.

För den kvinnliga befolkningen är prognosen svårare. Förhållandena inom jordbruksbefolkningen må här lämnas åsido. För den övriga befolkningen torde de icke gifta kvinnornas yrkesverksamhet komma att stiga. De gifta kvinnornas yrkesverksamhet begränsas i hög grad genom förekomsten av barn i äktenskapet och kommer därför bl. a. att påverkas av inrättandet av kollektiva anordningar för omhändertagande av minderåriga barn. Härtill kommer, att en stor del av de yngre och medelålders gifta kvinnorna numera erhållit yrkesutbildning och haft förvärvsverksamhet före äktenskapet eller före barnens tillkomst; när barnen ej längre står hindrande i vägen, kan en del förväntas återgå till sitt tidigare yrke i hel- eller halvtidstjänst. Utvecklingen är synnerligen svår att överblicka, i all synnerhet som den påverkas av framtida ekonomiska, sociala och psykologiska faktorer, varom vi för närvarande vet föga.

Som inledningsvis framhållits, ger begreppet yrkesverksam, så som det i praktiken uppfattas vid folkräkningarna, icke ett klart uttryck för den ekonomiska aktiviteten (även här med frånräknande av husmödrar och andra i husligt arbete ävensom studerande ungdom). För att nå fram till ett dylikt skulle man behöva en klassificering av alla dem som under året utövat någon sorts ekonomisk verksamhet, efter omfattningen i normala arbetsdagar av denna verksamhet, så att en reduktion till någon sorts standardårsarbetare kunde ske. Här är icke anledning att närmare ingå på dessa intrikata och diskutabla spörsmål. Förhållandena skall endast illustreras genom ett par hypotetiska serier av »aktivitetsprocenttal». Man må tänka sig, att de även inkluderar de förändringar, som i det föregående just berörts.

Hypotetiska aktivitetsprocenttal

Ålder	Män	Kvinnor
15—20	70	50
20—25	85	50
25—50	95	35
50—55	90	30
55—60	80	25
60—65	65	20
65—70	50	10
70—75	25	5
75—80	5	—

Genom att på liknande sätt som ovan applicera dessa eller eventuellt andra hypotetiska serier av aktivitetsprocenttal kan man beräkna genomsnittsvärden för den aktiva tidens längd. De här uppställda två talserierna resulterar i följande värden:

Återstående aktiv medellivslängd
(hypotetiska tal)

Ålder	Män	Kvinnor
15	42·2	17·0
30	31·2	10·7
50	13·8	4·1

De antagna aktivitetstalen för män resulterar i »aktiva medellivslängder», som ligger ett fåtal år lägre än de tidigare redovisade medellivslängderna som yrkesverksam. För såväl 15-åringar som 30-åringar uppgår den aktiva medellivslängden till ungefär $^{9}/_{4}$ av den totala medellivslängden. För den kvinnliga befolkningen innebär de här uppställda aktivitetstalen någon ökning utöver de ovan givna livslängderna som yrkesverksam. För 15-åringar får man 17 år eller 30 % av medellivslängden och för 30-åringar en något lägre andel.

Hushållsbildning och bostadshushållens sammansättning i Norrköping m. fl. orter

I det följande lämnas en redogörelse för vissa resultat av en undersökning om bostadshushållen och deras sammansättning, som företagits i anslutning till 1945 års allmänna bostadsräkning enligt beslut av 1948 års riksdag. Därmed tillgodoses ett sedan länge föreliggande behov av en utförligare hushållsstatistik. Tidigare har endast vissa begränsade uppgifter av denna art förekommit i folkräkningen 1935/36 och allmänna bostadsräkningen 1939.

Denna undersökning omfattar sådana orter, som enligt lagen om kommunala åtgärder till bostadsförsörjningens främjande (SFS 1947: 523) är skyldiga att upprätta bostadsförsörjningsplaner, dvs. alla kommuner med över 10 000 invånare samt vissa kommuner med mindre än 10 000 invånare. Undersökningen berör 110 orter (s. k. planorter) och är där total; den omfattar 725 000 hushåll med en boendefolkmängd på 2 175 000 personer.

Med hänsyn till det begränsade utrymmet kommer den följande redogörelsen närmast att utgöra en demonstration av vissa delar av undersökningens innehåll med exempel hämtade från en enda ort, nämligen Norrköping, utgörande en av de fem orter, för vilka en utförligare bearbetning har skett. Endast i vissa hänseenden lämnas uppgifter av översiktlig natur för ett större antal orter.

Primärmaterialet utgöres av de uppgifter, som avlämnades till 1946 års mantalsskrivning. Skyldighet förelåg att före viss tid — i flertalet orter någon dag i oktober månad 1945 — avlämna sådan mantalsuppgift. Denna skulle innehålla uppgifter om de boende, deras hushållsställning, ålder, civilstånd m. m. samt undertecknas av hushållsföreståndaren. De inneboende skulle antecknas under en särskild punkt på blanketten och dessutom lämna egna uppgifter.

För att urskilja bostadshushållen i mantalsuppgifterna identifierades varje mantalsuppgift med motsvarande lägenhetsuppgift i bostadsräkningen, varvid till mantalsuppgiften överfördes det identifieringsnummer, som åsatts lägenhetsuppgiften (bostadshushållet). Därigenom blev det även möjligt att sammanföra hushållsundersökningens och bostadsräkningens hålkort och att på så sätt kombinera data om hushållens storlek och sammansättning med data om lägenheternas storlek och utrustning m. m. Vid sidan av dessa hushåll i bostadslägenheter redovisas även boende i anstalter o. dyl.

Såsom boende i en ort räknas de personer, som är bosatta där hela eller större delen av året, oavsett om de är kyrkobokförda i orten. Antalet boende

Tab. 1. Antal redovisade boende och kyrkoskriven folkmängd i Norrköping

1	2	3	4	5	6	7	8
Ålder (år)	Boende			Folkmängd			Differens (Kol. 7—4)
					Därav		
	i lägenheter	på anstalter	summa	kyrkoskrivna[1]	å församl. skrivna	övriga kyrkoskrivna	
0—14	15 065	99	15 164	15 597	18	15 579	— 415
15—19	4 719	172	4 891	4 972	11	4 961	— 70
20—24	5 914	186	6 100	6 219	21	6 198	— 98
25—29	6 093	109	6 202	6 371	26	6 345	— 143
30—34	6 379	76	6 455	6 650	27	6 623	— 168
35—39	6 533	66	6 599	6 746	21	6 725	— 126
40—44	6 177	78	6 255	6 371	31	6 340	— 85
45—49	5 252	58	5 310	5 432	24	5 408	— 98
50—54	4 495	60	4 555	4 643	26	4 617	— 62
55—59	4 111	47	4 158	4 276	36	4 240	— 82
60—64	3 306	73	3 379	3 426	22	3 404	— 25
65—ω	7 125	345	7 470	7 552	35	7 517	— 47
Summa	75 169	1 369	76 538	78 255	298	77 957	— 1 419

skiljer sig sålunda från den kyrkobokförda folkmängden, vilken redovisas i befolkningsstatistiken.

Vid en jämförelse mellan antalet i undersökningen redovisade boende och den kyrkoskrivna folkmängden enligt folkräkningen bör även beaktas, att undersökningen avser annan tidpunkt än folkräkningen, sålunda icke den 31/12 1945 utan i regel någon dag i oktober månad.

I tab. 1 jämföres antalet redovisade boende och antalet kyrkoskrivna i Norrköpings stad med fördelning efter ålder. Boendefolkmängden utgjorde inalles 76 538 personer, varav 75 169 i bostadslägenheter och 1 369 på anstalter o. dyl. Den kyrkoskrivna befolkningen uppgick enligt folkräkningen till 78 255 den 31 december 1945. Av sistnämnda antal saknades sålunda 1 717 eller 2,2 % i boendefolkmängden. Till de kyrkoskrivna hör 298 personer, vilka av olika anledningar blivit å församlingen skrivna. Frånräknas dessa, av vilka praktiskt taget inga torde vara stadigvarande bosatta i staden, får man 77 957 personer den 31 december 1945. Av dessa saknas 1 419 eller 1,8 % i boendefolkmängden. Denna differens är delvis en följd av befolkningsrörelsen från tiden för mantalsskrivningen och till årets slut. Den del, som kvarstår, är huvudsakligen ett uttryck för den olika innebörden av begreppen boendefolkmängd och kyrkoskriven folkmängd.

Sedan de till boendefolkmängden hörande personerna avgränsats och dessa fördelats på de enskilda bostadshushållen och på anstaltshushåll m. m., har det återstått att ange de olika hushållsmedlemmarnas inbördes ställning i hushållet. Det har då gällt att avgöra, vem som skulle anses vara hushållsföreståndare och att ange i vilket förhållande de övriga medlemmarna stod till denne (såsom släkting, anställd eller hyresgäst i andra hand). Dylika förhållanden skulle vara angivna på mantalsblanketten.

[1] Folkmängden den 31/12 1945 enligt 1945 års folkräkning.

FOLKMÄNGD OCH ANTAL LÄGENHETSINNEHAVARE I NORRKÖPING VID SLUTET AV 1945.

HELA STAPELNS LÄNGD ANGER FOLKMÄNGDEN I RESP. ÅLDERSGRUPP
ANTAL LÄGENHETSINNEHAVARE

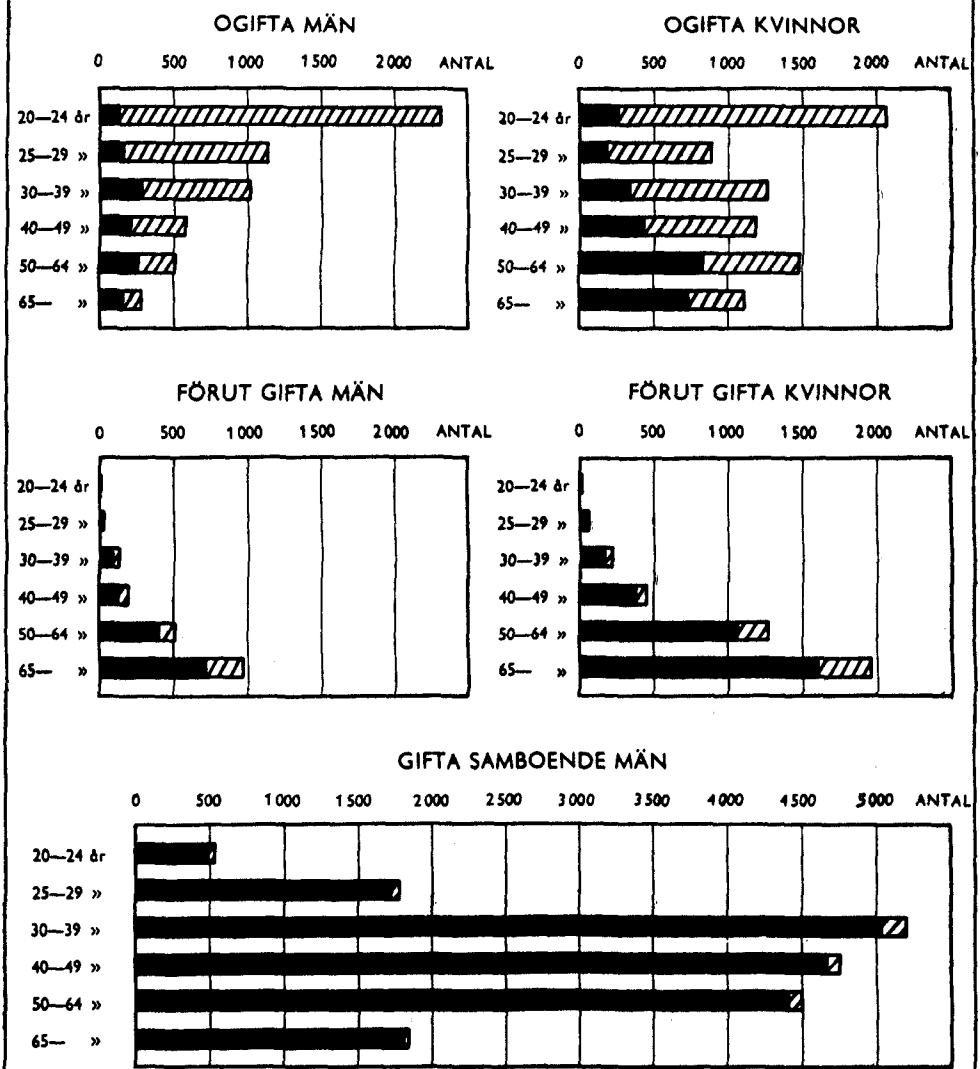

Tab. 2. Folkmängden inom olika kön, civilstånd och åldersgrupper i Norrköping

Civilstånd, kön, ålder (år)	Folkmängd 31/12 1945	Därav (i %)							
		boende i lägenhet såsom						boende på anstalt o. d.	differens
		hushållsförest.	hustru (motsv.)	fam.-medl:s barn	anhörig	hush.-tjän.	arbetsbitr.	inneboende	
Ogifta män									
0—14	7 951	—	—	93·1	2·2	—	—	1·3	0·7	2·7
15—19	2 385	1·0	—	83·4	3·0	0·0	0·4	8·1	3·0	1·1
20—24	2 320	4·8	—	72·8	3·8	0·0	0·4	14·7	3·2	0·8
25—29	1 132	15·2	—	55·2	3·8	—	0·6	20·1	3·4	2·2
30—34	575	25·0	—	41·7	4·8	0·2	1·0	21·9	2·8	3·6
35—39	440	30·2	—	39·5	5·9	—	1·1	13·4	2·7	7·2
40—44	342	33·6	—	35·7	6·7	0·3	1·5	10·5	4·1	7·6
45—49	238	38·2	—	26·9	10·5	0·4	0·8	12·2	7·1	3·9
50—54	173	48·6	—	15·6	11·0	0·6	1·2	14·5	5·8	2·7
55—59	178	56·2	—	4·5	7·3	—	1·7	11·8	9·0	9·5
60—64	162	48·8	—	3·1	5·6	—	1·9	16·0	13·6	11·0
65—ω	280	55·0	—	0·4	7·5	—	0·7	8·6	19·3	8·5
Summa	16 176	7·5	—	76·3	3·2	0·0	0·3	7·5	2·5	2·7
Därav 20—ω	5 840	20·3	—	50·6	4·7	0·1	0·3	15·7	4·6	3·2
Ogifta kvinnor									
0—14	7 646	—	—	92·9	2·3	—	0·0	1·3	0·6	2·9
15—19	2 478	2·2	0·2	74·4	3·3	6·7	0·3	7·1	4·1	1·7
20—24	2 071	10·1	0·4	56·3	5·0	7·4	0·6	14·3	5·1	0·8
25—29	884	20·1	1·4	45·5	5·9	6·0	0·6	14·5	5·5	0·5
30—34	638	24·5	0·5	39·3	6·9	8·5	0·3	10·3	6·3	2·9
35—39	614	27·7	0·3	41·5	8·5	7·7	0·2	8·0	5·9	0·2
40—44	610	33·6	0·5	33·9	9·5	7·5	0·3	6·1	8·4	0·2
45—49	574	37·3	0·3	26·0	13·9	9·4	0·2	5·2	4·7	3·0
50—54	489	49·1	0·6	13·3	14·3	8·0	0·6	5·5	6·1	2·5
55—59	536	56·3	0·2	9·3	14·9	8·6	0·4	4·9	4·1	1·3
60—64	452	63·9	0·4	2·9	16·2	6·4	0·2	4·0	5·1	0·9
65—ω	1 106	65·7	0·1	0·2	15·4	2·4	—	5·2	10·8	0·2
Summa	18 098	15·2	0·2	68·6	5·8	4·0	0·2	5·6	3·6	1·8
Därav 20—ω	7 974	33·7	0·5	32·1	9·3	6·9	0·4	9·2	6·3	1·1
Gifta män									
15—24	567	86·3	—	—	3·5	—	—	3·4	0·2	6·1
25—29	1 858	92·9	—	—	1·2	—	—	1·6	0·2	4·1
30—34	2 559	95·0	—	—	0·7	—	—	0·3	0·4	3·1
35—39	2 738	96·5	—	—	0·5	—	—	1·1	0·1	1·8
40—44	2 575	97·2	—	—	0·1	—	—	0·3	0·1	1·3
45—49	2 263	97·9	—	—	0·1	—	—	0·3	0·1	1·6
50—54	1 826	97·3	—	—	0·1	—	—	0·5	0·2	1·4
55—59	1 600	97·6	—	—	0·1	—	—	0·2	0·1	2·0
60—64	1 130	98·4	—	—	0·4	—	—	0·3	0·9	0·0
65—ω	1 878	98·0	—	—	0·4	—	—	0·4	1·2	0·0
Summa	18 994	96·4	—	—	0·5	—	—	0·3	0·3	2·0

fördelad efter tillhörighet till bostadshushåll och ställning i hushållet

Civilstånd, kön, ålder (år)	Folkmängd 31/12 1945	Därav (i %)								
		boende i lägenhet såsom							boende på anstalt o. d.	differens
		hushållsförest.	hustru (motsv.)	fam.-medl:s barn	anhörig	hush.-tjän.	arbetsbitr.	inneboende		
Gifta kvinnor										
15—24	1 343	1·0	88·4	—	3·1	—	—	2·3	0·4	4·8
25—29	2 413	1·5	92·2	—	0·9	0·1	—	1·2	0·6	3·5
30—34	2 736	0·8	94·2	—	0·7	0·1	—	0·8	0·4	3·0
35—39	2 748	1·2	95·3	—	0·4	0·1	—	0·6	0·4	2·0
40—44	2 541	1·1	96·5	—	0·3	0·1	—	0·6	0·1	1·3
45—49	1 991	1·4	96·2	—	0·3	0·1	—	0·2	0·2	1·6
50—54	1 715	1·1	95·7	—	0·2	0·1	—	0·3	0·4	2·2
55—59	1 351	1·6	95·9	—	0·1	0·1	—	0·1	0·2	2·0
60—64	954	0·8	96·5	—	0·4	—	—	—	1·0	1·3
65—ω	1 347	1·4	95·6	—	0·7	0·1	—	0·2	2·0	0·0
Summa	19 189	1·2	94·7	—	0·6	0·1	—	0·7	0·5	2·2
Förut gifta män										
20—34	84	52·4	—	—	38·1	—	—	18·1	4·8	— 8·4
35—39	77	67·5	—	—	16·9	—	—	11·7	2·6	1·3
40—44	87	67·8	—	—	12·6	—	—	10·3	3·4	5·9
45—49	105	69·5	—	—	4·8	—	—	9·5	3·8	12·4
50—54	115	79·1	—	—	4·3	—	—	7·0	5·2	4·4
55—59	178	76·4	—	—	3·9	—	—	6·2	0·6	12·9
60—64	210	83·3	—	—	7·1	—	—	4·8	1·4	3·4
65—ω	971	73·5	—	—	11·9	—	—	3·6	3·0	8·0
Summa	1 827	73·6	—	—	11·2	—	—	5·6	2·8	6·8
Förut gifta kvinnor										
20—34	169	68·6	0·6	—	18·9	3·6	—	18·3	1·8	— 11·8
35—39	129	76·0	—	—	10·1	5·4	0·8	3·1	2·3	2·3
40—44	216	78·7	0·5	—	7·9	4·2	—	4·6	1·9	2·2
45—49	261	81·6	0·8	—	4·2	3·4	—	2·7	1·1	6·2
50—54	325	84·3	—	—	4·0	5·5	—	4·0	1·2	1·0
55—59	433	82·7	—	—	8·5	3·7	—	1·4	0·7	3·0
60—64	518	85·5	—	—	7·9	2·3	—	1·9	1·0	1·4
65—ω	1 970	81·7	—	—	11·5	0·9	0·1	2·2	4·7	— 1·1
Summa	4 021	81·6	0·1	—	9·7	2·4	0·0	3·1	2·9	0·2
Tillhopa										
0—14	15 597	—	—	98·0	2·3	0·0	0·0	1·3	0·6	2·3
15—19	4 972	1·9	1·4	77·1	3·3	3·4	0·3	7·5	3·5	1·6
20—24	6 219	13·3	18·1	45·9	3·9	2·5	0·4	11·1	3·0	1·8
25—29	6 371	34·1	35·1	16·1	2·5	0·9	0·2	6·7	1·7	2·7
30—34	6 650	42·7	38·7	7·4	2·1	0·9	0·1	3·8	1·1	3·2
35—39	6 746	46·3	38·8	6·4	1·9	0·8	0·1	2·5	1·0	2·2
40—44	6 371	48·3	38·5	5·2	1·9	0·9	0·1	2·0	1·2	1·9
45—49	5 432	52·1	35·3	3·9	2·4	1·2	0·1	1·6	1·1	2·3
50—54	4 643	53·7	35·4	2·0	2·4	1·3	0·1	1·9	1·3	1·9
55—59	4 276	58·0	30·3	1·4	3·2	1·5	0·1	1·6	1·1	2·8
60—64	3 426	61·4	26·9	0·5	4·3	1·2	0·1	2·0	2·1	1·5
65—ω	7 552	67·0	17·1	0·0	7·3	0·6	0·0	2·3	4·6	1·1
Summa	78 255	34·7	23·2	30·5	3·0	1·1	0·1	3·5	1·3	2·1
Därav 20—ω[1]	57 766	46·3	31·4	9·5	3·2	1·1	0·1	3·7	1·9	2·3

[1] Häri ingår 80 gifta män och kvinnor under 20 år

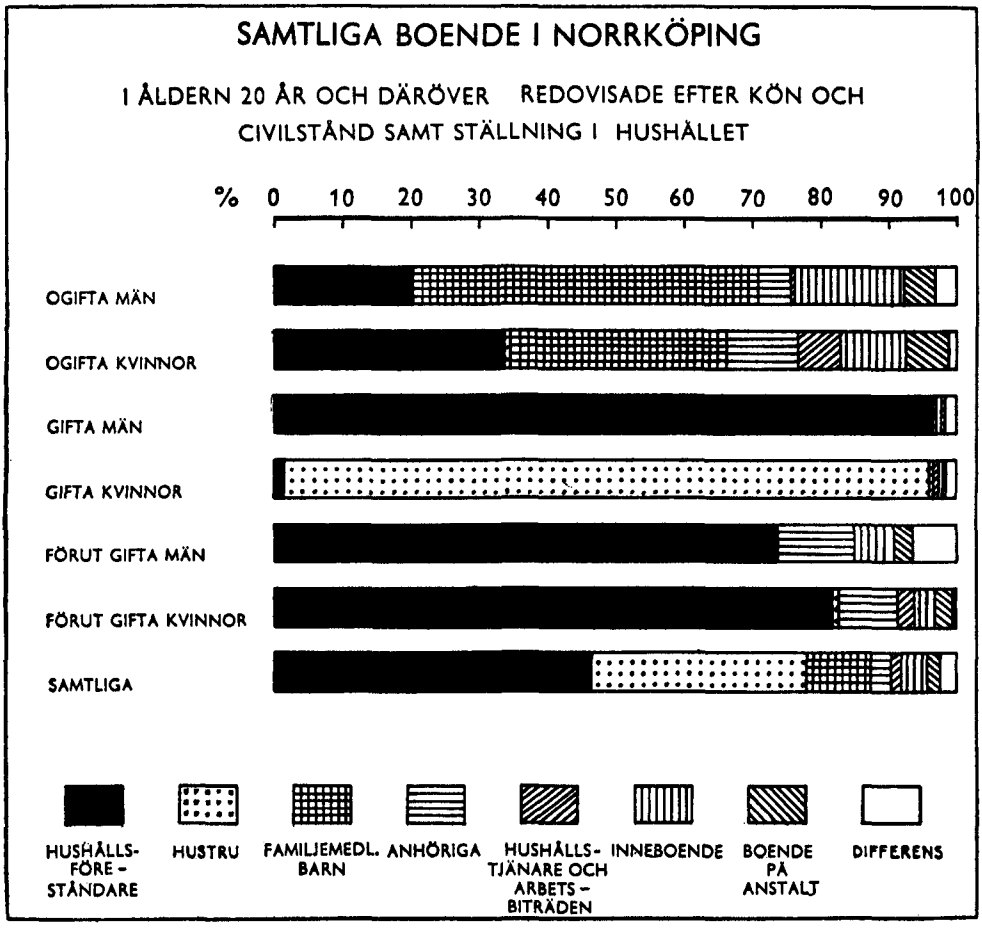

I det stora flertalet fall — icke blott i enpersonshushåll och familjer med man och hustru jämte eventuella minderåriga barn utan även i flertalet övriga hushåll — rådde ej tvekan om vem som var hushållsföreståndare. Den som på mantalsblanketten var angiven som föreståndare för hushållet, var även nämnd på lägenhetsblanketten som lägenhetsinnehavare. I vissa speciella fall måste emellertid stor tveksamhet råda, särskilt när det gällde hushåll, som bestod av två eller flera syskon eller arbetskamrater av samma kön. I den allmänna redogörelsen har en av dessa utvalts på följande sätt. Den hushållsmedlem, som stått först upptagen på mantalsuppgiften, och som vanligen var den äldste, har i regel räknats som hushållsföreståndare. Den eller de andra hushållsmedlemmarna har redovisats som anhöriga, om släktskapsförhållande (syskon) rått mellan dem och hushållsföreståndaren. I annat fall har de redovisats som inneboende.

Skäl talar emellertid för att betrakta samtliga ifrågavarande medlemmar i dessa hushåll, vilka tillsammans delar lägenhet, som partiella hushållsföreståndare. En särskild redovisning av dessa personer har därför skett (tab. 3).

Tab. 8. Antal personer (partiella hushållsföreståndare) i s. k. syskon- och kamrathushåll i Norrköping

H = redovisade som hushållsföreståndare (även = antal hushåll).
Ö = övriga partiella hushållsföreståndare.

Ålder (år)	Män						Kvinnor						Samtliga
	ogifta		gifta, ej samboende		förut gifta		ogifta		gifta, ej samboende		förut gifta		
	H	Ö	H	Ö	H	Ö	H	Ö	H	Ö	H	Ö	
—19	2	6	—	—	—	—	8	23	—	—	—	—	39
20—24	9	20	1	1	—	—	23	33	—	—	—	—	87
25—29	13	13	—	—	—	—	15	25	1	—	3	—	70
30—34	13	14	1	—	1	—	14	16	—	1	1	1	62
35—39	8	11	—	1	—	—	25	31	—	—	1	1	78
40—44	18	8	—	—	1	1	21	37	—	2	1	—	89
45—49	6	12	1	1	—	1	28	68	—	1	3	3	124
50—54	8	12	—	—	2	2	42	58	—	—	2	2	128
55—59	11	8	2	—	—	—	67	74	—	—	6	4	172
60—64	10	6	2	2	1	2	50	66	—	1	5	9	154
65—ω	15	11	1	—	11	3	135	128	—	—	25	9	338
Summa	**113**	**121**	**8**	**5**	**16**	**9**	**428**	**559**	**1**	**5**	**47**	**29**	**1 341**
Därav tillhörande syskonhushåll	108	117	8	5	14	9	365	495	—	5	45	21	1 192
kamrathushåll	5	4	—	—	—	2	63	64	1	—	2	8	149

Övriga hushållsmedlemmar har angivits som familjemedlemmar (hustru och barn), övriga anhöriga, hushållstjänare, arbetsbiträden och inneboende.

Familjemedlemmarna består dels av hushållsföreståndare jämte eventuell maka, dels hushållsföreståndarens eller hustruns ogifta hemmavarande barn, som ej har egna barn. Gift son eller dotter utan barn, som bor hos sina föräldrar, betraktas ej som familjemedlem utan som anhörig. Har hushållsföreståndaren barn med ogift eller förut gift kvinnlig hushållsmedlem, betraktas de båda som samboende och kvinnan redovisas — utan ändring av civilståndet — under rubriken: hustru (motsvarande).

Som anhöriga räknas hushållsföreståndarens eller hans makas föräldrar, förföräldrar, syskon, syskonbarn, svågrar, svägerskor, barnbarn, fastrar, mostrar, farbröder och morbröder men däremot ej kusiner.

Åtskillnad göres mellan hushållstjänare och arbetsbiträden. Med arbetsbiträden avses personer, som icke deltar i hushållsarbetet utan är anställda av hushållsföreståndaren i dennes yrkesverksamhet, vanligen inom jordbruk, hantverk eller handel.

I tab. 2 redovisas den i Norrköping kyrkoskrivna befolkningen fördelad efter kön, civilstånd och ålder (31/12 1945), och för varje sådan grupp anges andelen redovisade boende i bostadslägenheter (såsom hushållsföreståndare-lägenhetsinnehavare, hustru, barn, övriga anhöriga etc.) eller boende på anstalt o. dyl.

Man finner, att de minderåriga barnen till 93 % bor hos sina föräldrar.

Tab. 4. Procentuella antalet hushållsföreståndare inom olika kön och civilstånd i vissa städer

Städer	Män				Kvinnor		
	ogifta 20—ω år	gifta		förut gifta	ogifta 20—ω år	gifta, ej samboende	förut gifta
		samboende	ej samboende				
Solna	19·1	96·9	31·0	71·7	22·5	34·4	76·5
Sundbyberg	19·5	96·8	44·9	64·8	37·2	44·2	76·2
Lidingö	13·2	92·9	29·1	69·0	15·9	19·7	67·2
Södertälje	20·4	97·3	42·7	60·7	27·4	39·3	65·7
Uppsala	26·0	95·1	45·4	63·3	37·4	52·6	71·3
Enköping	19·5	95·7	25·5	63·3	32·5	46·2	73·3
Katrineholm	14·0	96·6	44·2	82·5	25·5	31·5	75·7
Eskilstuna	20·4	97·7	38·6	71·6	29·7	45·0	74·3
Norrköping	20·3	97·5	47·2	73·6	33·7	42·0	81·6
Motala	17·2	97·1	40·0	67·7	30·3	38·6	77·3
Jönköping	18·0	98·1	36·7	79·2	27·7	35·3	81·3
Huskvarna	9·5	97·3	23·3	78·3	18·7	30·3	82·2
Nässjö	14·2	98·0	24·5	71·4	23·9	32·6	84·7
Kalmar	18·1	97·3	38·8	70·9	30·3	48·6	80·2
Västervik	15·6	96·5	58·0	74·3	25·1	39·8	82·2
Oskarshamn	13·4	95·6	43·8	65·4	23·6	60·5	79·2
Hässleholm	15·7	98·4	34·5	73·3	27·0	36·9	81·0
Malmö	21·7	97·3	45·2	74·2	34·1	46·8	81·9
Lund	25·5	97·5	45·5	74·2	36·0	55·6	84·1
Ystad	21·2	97·9	39·6	74·1	37·3	52·2	86·9
Trelleborg	16·8	99·0	25·4	75·2	30·2	38·0	84·2
Halmstad	16·2	97·1	29·7	72·2	28·3	46·2	81·6
Varberg	15·8	98·3	27·8	66·3	28·9	50·0	84·3
Göteborg	17·7	98·0	29·6	61·3	28·3	38·1	81·1
Mölndal	11·9	97·3	40·0	62·4	21·7	29·7	78·4

Endast 3—4 % bor hos anhöriga eller innebor ensamma eller med någon av sina föräldrar. I 15—20-årsåldern börjar en del lämna hemmet, kvinnorna något tidigare än männen. Vid giftermål bildar de sedan i regel egna hushåll med egen bostad; från och med åldersgruppen 25—29 år är flertalet gifta och har egna bostäder. Av de ogifta i denna ålder bor fortfarande hälften kvar i föräldrahemmet, medan 15 % av männen och 20 % av kvinnorna har egna bostäder och 20 resp. 15 % innebor. Med stigande ålder finner man allt färre ogifta boende i föräldrahemmet, i och med att utflyttning sker till egna lägenheter eller annan boendeform eller hemmet upplöses.

Först i 50-årsåldern har varannan ogift man eller kvinna egen bostad. Bland dem med egen bostad finns emellertid en icke obetydlig del, som representerar s. k. syskon- eller kamrathushåll. Detta gäller framför allt de ogifta kvinnorna, bland vilka omkring en femtedel i 50-årsåldern och däröver delar lägenhet med syskon, i regel en syster, eller med någon väninna eller kvinnlig arbetskamrat (se tab. 3). Av medlemmarna i dessa hushåll är närmare halva antalet redovisat i tab. 2 såsom hushållsföreståndare och av de övriga det stora flertalet som boende hos anhöriga — syskonhushållen

Tab. 5. Antal hushåll med fördelning efter hushållsföreståndarens kön och civilstånd i vissa städer

Städer	Antal hushåll	Därav i %, där hushållsföreståndarna är						
		män				kvinnor		
		ogifta 20—ω år	gifta		förut gifta	ogifta 20—ω år	gifta, ej samboende	förut gifta
			samboende	ej samboende				
Solna	10 643	4·8	72·0	0·9	4·1	6·8	1·2	10·7
Sundbyberg	4 958	4·2	74·6	1·1	3·8	6·2	1·2	9·4
Lidingö	4 079	3·5	75·0	0·6	3·6	5·7	0·6	11·0
Södertälje	6 895	5·9	71·4	0·7	4·0	7·5	0·8	9·7
Uppsala	15 986	6·1	61·9	0·8	3·5	14·5	1·2	13·0
Enköping	2 694	5·4	69·8	0·5	4·0	8·2	0·7	11·4
Katrineholm	4 016	3·8	73·7	0·5	4·7	6·5	0·4	10·4
Eskilstuna	16 043	5·1	72·8	0·6	4·4	6·2	0·8	10·1
Norrköping	27 117	4·5	66·8	0·7	4·9	10·1	0·9	12·1
Motala	3 028	4·8	69·7	0·7	4·4	9·1	0·6	10·7
Jönköping	12 771	5·0	68·2	0·5	4·6	10·9	0·5	10·3
Huskvarna	3 275	3·2	75·7	0·3	4·9	5·1	0·3	10·5
Nässjö	3 741	5·0	72·8	0·3	3·8	7·8	0·4	9·9
Kalmar	7 957	4·5	68·3	0·6	4·6	9·6	0·8	11·6
Västervik	4 595	3·3	70·8	0·6	5·6	6·9	0·7	12·1
Oskarshamn	3 083	3·9	71·5	0·4	4·6	6·6	0·3	12·2
Hässleholm	2 510	5·2	69·1	0·3	4·2	9·6	0·9	10·2
Malmö	59 589	4·3	65·9	0·3	4·8	10·3	1·0	11·9
Lund	10 909	5·7	58·3	0·3	4·1	15·9	1·2	14·0
Ystad	4 271	5·3	64·7	0·5	5·3	10·3	0·3	13·6
Trelleborg	5 124	5·0	71·4	0·3	4·9	8·0	0·6	9·3
Halmstad	10 003	4·6	68·9	0·4	4·3	10·0	0·9	10·9
Varberg	3 664	4·4	66·9	0·3	4·5	11·4	0·3	11·7
Göteborg	104 075	5·0	67·4	0·7	4·1	9·9	0·9	12·0
Mölndal	5 472	3·6	75·0	0·6	4·0	6·6	0·6	9·6

är de ojämförligt vanligaste — och resten som inneboende. Därav beror sålunda den stora andelen boende hos anhöriga bland ogifta kvinnor i de högre åldersklasserna.

Av de gifta har praktiskt taget alla i samtliga åldersklasser egna lägenheter. Endast bland det fåtal, som ej sammanbor med maken eller makan, finns relativt många utan egen lägenhet, i Norrköping omkring hälften (jfr tab. 4).

Av de förut gifta männen och kvinnorna har 75—85 % egen lägenhet och av de övriga bor flertalet hos anhöriga.

Av de uppgifter, som lämnas i tab. 2, äger procentuella antalet hushållsföreståndare (lägenhetsinnehavare) inom olika kön, civilstånd och åldersgrupper sitt särskilda intresse. Sådana hushållsbildningskvoter beräknas för varje planort, men utrymmet medger endast publicering av kvoter utan åldersuppdelning för ett urval av orter (tab. 4). För icke samboende gifta män och kvinnor varierar kvoterna avsevärt, men dessa grupper är fåtaligt representerade och tillfälligheter kan därför spela stor roll. Av större intresse är då att iakttaga, hur kvoten växlar för ogifta och förut gifta. Avvikelser i

Tab. 6. Antal boende (familjemedlemmar, barn, anhöriga etc.) per 100 hushåll i vissa städer och inom olika grupper av hushåll i Norrköping

Städer Hushållsföreståndarens kön, civilstånd o. ålder	Antal per 100 hushåll							
	boende (samtl.)	familje-medl.	därav barn		anhöriga	hus-hålls-tjänare	arbets-bi-träden	inne-boende
			under 16 år	16—ω år				
Solna	293	266	65	28	9	2	0	16
Sundbyberg	291	264	62	27	9	2	0	16
Lidingö	322	285	73	36	9	10	1	18
Södertälje	288	256	56	28	10	2	0	19
Uppsala	281	241	52	26	10	4	0	26
Enköping	294	258	62	25	9	4	1	22
Katrineholm	308	270	64	33	8	4	0	26
Eskilstuna	283	260	58	29	7	3	0	12
Norrköping	277	255	56	32	9	3	0	10
Motala	294	264	64	31	8	5	1	17
Jönköping	302	275	68	38	9	4	1	14
Huskvarna	311	285	68	42	7	3	0	16
Nässjö	309	281	63	45	8	4	1	16
Kalmar	295	265	63	34	9	4	0	16
Västervik	287	263	59	34	9	4	0	10
Oskarshamn	310	275	64	39	13	3	0	19
Hässleholm	315	271	67	35	10	4	1	29
Malmö	275	254	55	33	9	3	0	9
Lund	281	245	54	32	9	5	0	22
Ystad	279	255	57	33	7	4	1	12
Trelleborg	301	276	64	41	8	3	0	13
Halmstad	303	273	65	39	12	4	0	14
Varberg	299	273	67	39	11	4	1	11
Göteborg	293	265	59	39	11	3	0	14
Mölndal	317	292	67	50	12	2	1	11
Norrköping								
Ogifta män	141	105	2	1	13	7	0	15
Ogifta kvinnor	146	109	3	5	19	1	0	16
Gifta män (samboende)	329	313	79	84	6	2	0	6
därav								
—24 år	281	276	76	—	3	0	—	2
25—29 »	294	285	85	0	3	0	—	6
30—34 »	328	315	115	0	5	2	0	5
35—39 »	356	348	137	6	4	3	0	6
40—44 »	367	353	124	29	6	3	0	6
45—49 »	360	341	79	61	8	2	1	8
50—54 »	337	319	45	74	8	2	1	8
55—59 »	319	299	22	77	8	3	0	8
60—64 »	290	269	10	59	11	3	0	7
65—ω »	269	249	4	44	9	3	0	8
Gifta män (ej samboende)	165	127	11	16	9	8	—	22
Gifta kvinnor (ej samboende)	253	207	79	29	11	4	0	30
Förut gifta män	184	147	11	35	9	14	0	14
Förut gifta kvinnor	200	166	15	51	11	2	0	20

åldersfördelningen kan emellertid inverka, varför en noggrannare jämförelse mellan de olika städerna beträffande hushållsbildningen kräver uppgifter för de olika åldersgrupperna eller en standardvägning av dessa.

Bland bostadshushållen dominerar de egentliga familjehushållen med man och hustru (hushållsföreståndaren gift, samboende man). De utgör omkring

Tab. 7. Antal familjer boende i andra hand i lägenheter i Norrköping

Familjeföreståndarens kön o. civilstånd	Ställning i bostadshushållet				Summa familjer	Summa boende	Därav barn	
	anhörig		hushållstjänare	inneboende			under 16 år	16—ω år
	hos föräldrar	övriga						
Ogifta män	4	—	—	—	4	9	4	—
Ogifta kvinnor . . .	114	9	14	11	148	312	143	21
Gifta män	49	8	—	79	136 [1]	344	70	11
Gifta kvinnor . . .	28	6	5	14	53	122	66	3
Förut gifta män . .	9	—	—	4	13	29	11	5
Förut gifta kvinnor .	35	9	15	27	86	198	74	32
Summa	239	32	34	135	440	1 009	368	72

två tredjedelar av hushållen i Norrköping. Därnäst kommer förut gifta och ogifta kvinnor, vilka grupper svarar för respektive 12 och 10 % av hushållen, medan de förut gifta och ogifta männen förestår vardera endast omkring 5 % av hushållen. De icke samboende gifta männen och kvinnorna utgör obetydliga grupper. Motsvarande siffror för ett urval av orter ges i tab. 5.

Boendebefolkningen är fördelad på bostadshushåll med familjesamhörigheten som det viktigaste bandet; det bortses här från anstaltshushållen. Bostadshushållet omfattar hushållsföreståndaren och samtliga övriga i en lägenhet boende. Det utgöres i flertalet fall av en familj, bestående av man och hustru eventuellt med barn eller ensam man eller kvinna med barn. Men bostadshushållet kan även vara vidare eller trängre än familjen. Det kan — med familjen som kärna — inbegripa andra personer (anhöriga, hushållstjänare, arbetsbiträden och inneboende). Det kan också omfatta endast en del av en familj, sedan de uppväxande barnen börjat lämna familjen utan att samtidigt själva bilda familj.

Det är icke möjligt att här närmare redogöra för bostadshushållens sammansättning och storlek. I tab. 6 lämnas dock uppgift om hushållens genomsnittliga storlek och förekomsten av olika slag av hushållsmedlemmar för olika grupper av hushållsföreståndare i Norrköping jämte vissa huvuduppgifter för 25 städer.

De ogiftas hushåll är i genomsnitt betydligt mindre än övriga; en stor del av dem utgöres av enpersonshushåll. Andra personer än familjemedlemmar är betydligt färre i hushåll med man och hustru än i andra grupper av hushåll. Tabellen visar även, hur barnantalet stiger med mannens ålder i de egentliga familjehushållen (gift man och hustru) till ett maximum i åldrarna 35—50 år för att sedan åter sjunka.

Hushållens genomsnittliga storlek växlar från ort till ort. Den är störst i Lidingö och minst i Malmö, 322 resp. 275 boende per 100 hushåll.

I Norrköping fanns i 12 % av hushållen en och i 4 % två eller flera medlemmar, som icke räknades till familjemedlemmar utan var anhörig, hushållstjänare, arbetsbiträde eller inneboende. Det stora flertalet av dessa var ensamstående. I en del fall hörde emellertid två eller flera samman med nära

[1] Därav 129 familjer med man och hustru.

familjeband och kunde sägas utgöra en familj. De utgjorde 440 familjer med inalles 1 009 personer och redovisas i tab. 7. Den vanligaste typen var ogift kvinna med barn, men även gifta och förut gifta kvinnor med barn förekom, flertalet boende hos kvinnans föräldrar. En annan grupp utgjordes av hembiträde med barn. Det förekom även man och hustru, i åtskilliga fall med barn. Det kan förmodas, att en del av dessa familjer, åtminstone bland dem som bestod av man och hustru, skulle inneha egen bostad vid normal tillgång på bostäder.

G. H—k *E. L—n*

Socialstyrelsen övertar riksbankens konsumtionsprisindex

Av förste aktuarien *Carl Öberg.*

Den under första världskriget suspenderade guldmyntfoten i vårt land återinfördes med viss inskränkning den 1 april 1924 och tillämpades därefter under några i prishänseende jämförelsevis lugna år. Under trycket av den allmänna depression, som efter 1929 spred sig från Förenta staterna till olika delar av världen, beslöt man emellertid i Sverige att fr. o. m. den 28 september 1931 ånyo upphäva riksbankens skyldighet att inlösa bankens sedlar mot guld. Rättesnöret för den svenska penningpolitiken skulle nu vara att bevara kronans inhemska köpkraft. Till vägledning för denna strävan gjordes av riksbanken fortlöpande sammanställningar ur tillgänglig prisstatistik. Banken tog därjämte initiativ till att i samarbete med socialstyrelsen utarbeta en konsumtionsprisindex, som med korta mellanrum skulle belysa den genomsnittliga prisförändringen för hela den enskilda konsumtionen av varor och tjänster och därmed på ett lättfattligt och allmängiltigt sätt inregistrera den förda penningpolitikens verkningar med avseende på kronans köpkraft. De förändringar i prisnivån, som ansågs tillåtna, var prisförskjutningar orsakade av indirekt beskattning och prisförändringar av säsongmässig art. I övrigt borde konsumtionsprisnivån endast »inom trånga gränser» tillåtas avvika från det genomsnittliga läget under år 1931.

Denna riksbankens konsumtionsprisindex har för tiden september 1931—december 1938 varje vecka och därefter månadsvis publicerats t. o. m. juni 1949. Under tiden juli 1948—juni 1949 hade emellertid socialstyrelsen hand om uträknandet av indextalen, ehuru publiceringen liksom tidigare skedde genom riksbanken. Fr. o. m. juli 1949 har indexserien helt övertagits av socialstyrelsen och seriens namn i samband därmed ändrats till *socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex.* Riksbankens index offentliggjordes fortlöpande i dagspressen och ett flertal tidskrifter, däribland Sociala Meddelanden, och sammanfattningsvis i Riksbankens årsbok. Längre redogö-

relser för indexen har förekommit i Ekonomisk tidskrift årg. 1933 (av Erik Lindahl) och årg. 1938 (av Erik Lindahl och Hans Lundberg) samt i Riksbankens årsbok 1943.

Här nedan skall i korthet redogöras för det beräkningssätt, som riksbanken tillämpat i fråga om konsumtionsprisindexen, och för de ändringar däri, som vidtagits i samband med att serien övertagits av socialstyrelsen.

Tidigare beräkningssätt. Varuurvalet skulle för konsumtionsprisindexen i princip vara rörligt för att kunna anpassas efter den aktuella konsumtionen. Ehuru konsumtionsprisindexen skulle avse hela befolkningens enskilda konsumtion, nöjde man sig vid starten i fråga om prismaterialet med uppgifter från ett mindre antal representativa städer och tätorter bland socialstyrelsens ombudsorter. I fråga om antalet varuslag och uppgiftsfrekvensen företogs däremot en betydlig utvidgning i förhållande till styrelsens levnadskostnadsindex. I och med att varulistan för sistnämnda index sedermera utökats och frekvensen av prisinsamlingstillfällen för konsumtionsprisindexen minskats, har skillnaderna mellan de båda serierna i dessa avseenden delvis utjämnats.

För konsumtionsprisindexen har således utnyttjats dels det för levnadskostnadsindexen insamlade prismaterialet och dels särskilda uppgifter, som även anskaffats av socialstyrelsen, huvudsakligen genom anlitande av styrelsens prisombud. I beräkningarna ingick till hösten 1943 uppgifter från 15 och därefter fram till juni 1949 25 av styrelsens ombudsorter, i båda fallen de orter, från vilka styrelsen inhämtat prisuppgifter för även andra varugrupper än livsmedel, bränsle och lyse. Vid medeltalsberäkningen vägdes noteringarna i viss mån, i det att priserna för Stockholm och Göteborg erhöll vikterna 3 resp. 2, medan var och en av noteringarna från övriga orter hade vikten 1. När antalet orter utökades till 25, tillämpades följande vikter: för Stockholm 20, Göteborg 10, Malmö 5, sex övriga orter med mer än 25 000 inv. 18, sex orter med 10 000—25 000 inv. 13 och tio orter med under 10 000 inv. 34. En mindre jämkning i dessa vikter skedde våren 1949.

Någon säsongutjämning av priser, som varierar mera avsevärt efter årstiderna, företogs icke av riksbanken förrän under de senaste åren (fr. o. m. 1943). Den metod, som användes, skilde sig något från den av socialstyrelsen tillämpade.

Prisindexberäkningen tillgick så, att de beräknade riksmedeltalen jämfördes med motsvarande tal för föregående vecka (senare föregående månad). Sedan de relativa prisförskjutningarna fastställts, beräknades medeltal av dessa för de olika utgiftsgrupperna och för den totala konsumtionen. Prisrelationerna vägdes därvid med vissa tal, s. k. vikter, som motsvarade de olika varornas och tjänsternas andel (i promille) i den totala privata konsumtionen inom landet. Levnadskostnadsindexens vikter bestäms däremot som bekant på ett annat sätt; de baseras på förbrukningen i städer och tätorter inom en arbetar- eller tjänstemannafamilj med i medeltal 2 barn, varför denna index kan anses registrera ett specialfall av den allmänna detaljprisutvecklingen.

Vägningstalen i riksbanksindexen har liksom varuurvalet i princip varit rörliga, och vid beräkningen av indexen har använts medeltalet av vikterna för de två perioder jämförelsen avsett. För att erhålla material för justering av dessa vikter har tid efter annan särskilda konsumtionsvärdeberäkningar företagits inom riksbanken. Särskilt under krigsåren företogs dylika revisioner av viktsystemet nästan varje år. Ett sammandrag av det under första halvåret 1949 använda viktsystemet återges här nedan, varvid till jämförelse meddelas motsvarande vikter för levnadskostnadsindex, uträknade på grundval av de kostnadssummor, som i juni 1949 gällde för sistnämnda index.

Tab. 1. Vägningstal för riksbankens konsumtionsprisindex och socialstyrelsens levnadskostnadsindex juni 1949

Riksbanksindex	‰	Levnadskostnadsindex	%
Föda- och njutningsämnen	420	Livsmedel	36·7
Mjölk, smör, ost, margarin	78	Mjölk, grädde, ost, smör o. margarin	9·4
Kött	27	Mjöl och bröd	5·8
Fläsk	29	Kött (inkl. fläsk)	7·8
Ägg	17	Ägg	1·8
Fisk	14	Fisk	2·0
Potatis, mjöl, bröd m. m.	53	Rotsaker, frukt o. grönsaker	4·8
Trädgårdsprodukter	23	Specerier	4·7
Specerier, kolonialvaror	59	Maltdrycker	0·7
Drycker, tobak m. m.	120	Restaurangmåltider	0·7
Bostad	85	Bostad	12·4
Bränsle och lyse	46	Bränsle och lyse	4·8
Beklädnad	180	Kläder och skodon	14·2
Kläder	155	Kläder	11·6
Skodon	25	Skodon	2·6
Inventarier	114	Övriga utgifter	31·9
Övriga varor och tjänster	155		
Generalindex	1 000	Samtliga utgifter	100·0

Konsumtionsprisindexen uträknades fram till år 1937 enligt s. k. aritmetisk metod (1) och därefter enligt s. k. geometrisk metod (2). De därvid använda formlerna kan återges på följande sätt:

$$(1)\ P_{01} = \frac{\Sigma \frac{p_1}{p_0} p_0 c}{\Sigma p_0 c}; \quad (2)\ \log P_{01} = \frac{\Sigma c (\log p_1 - \log p_0)}{\Sigma c}$$

I formlerna betecknar p_0 och p_1 priserna vid resp. basperioden och det aktuella undersökningstillfället och c de för resp. perioder fastställda vägningstalen.

Det kan anmärkas, att den under åren 1931—1937 tillämpade indexformeln är identisk med den formel, som från år 1943 har använts för levnadskostnadsindex och till vilken beräkningen av konsumtionsprisindex nu återförts (se nedan).

Riksbankens index avsåg i första hand att mäta prisförändringarna sedan närmast föregående beräkningstillfälle, således de första åren föregående vecka och därefter föregående månad. De så erhållna indextalen med rörlig basperiod har emellertid även omräknats till en kedjeindex med fast bas

genom multiplikation av vecko- resp. månadsindexen på vanligt sätt med den för föregående beräkningstillfälle enligt samma metod omräknade indexen.

En fortgående kumulering av eventuella fel i indexberäkningarna kan icke undvikas vid framräknandet av en dylik kedjeindex. För att i någon mån avhjälpa denna brist har varje kvartal, senare varje år, vidtagits justeringar av indextalen, grundade på en direkt prisjämförelse mellan den aktuella veckan (månaden) och någon tidigare period. Prisändringarna har därefter på samma sätt som vid primärindexen sammanvägts till grupp- och generalindextal. Om för någon vara under mellantiden företagits ändring av kvalitet eller vikt, har de direkta jämförelserna fått inskränka sig till de tidsperioder, under vilka full jämförbarhet i dessa avseenden förelegat, och de speciella indextalen för de olika delarna av justeringsperioden har därefter multiplicerats. Efter en dylik granskning har även de tidigare publicerade indextalen i kedjeindexen justerats.

Metodförändringar vid socialstyrelsens övertagande av konsumtionsprisindexen. När socialstyrelsen efter en övergångsperiod — budgetåret 1948/49 — övertagit riksbankens konsumtionsprisindex under beteckningen *socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex,* har en del förändringar i beräkningssättet genomförts i syfte att eliminera vissa olikheter med styrelsens levnadskostnadsindex, som icke betingas av dessa två seriers allmänna karaktär och ändamål. Samtidigt har prismaterialet för konsumtionsprisindexen utökats avsevärt i fråga om antalet medräknade ombudsorter.

Riksbankens prisindex baserades, som ovan nämnts, för alla varugrupper på prisuppgifter från 15 resp. 25 representativt utvalda orter. Fr. o. m. juli 1949 kommer fortlöpande prisuppgifter från styrelsens alla 95 ombudsorter att utnyttjas. Beträffande grupperna livsmedel, bränsle och lyse medräknas således ej blott de tidigare uteslutna 35 städer och tätorter, som ingår vid beräkningen av levnadskostnadsindexen, utan även de likaledes 35 ombudsorter på landsbygden, vilka sedan december 1948 kvartalsvis bidrager till den fortlöpande prisstatistiken. Priserna från de 60 städerna och tätorterna sammanvägs därvid till ett medelpris med tillämpning av samma vikter för större städer och vissa ortsgrupper som används för levnadskostnadsindexen, medan i fråga om landsbygdsorterna ett enkelt medeltal uträknas. Som rikspris får därefter gälla ett medeltal, där stads- och tätortspriset har givits vikten 2 och landsbygdspriset vikten 1 i nära anslutning till de relativa befolkningssiffrorna för de ortsgrupper, som ombudsorterna representerar. Enär landsbygdsorterna endast insänder uppgifter för månaderna mars, juni, september och december, får de prisförändringar, som konstaterats för mellanliggande månader i städerna och tätorterna, under dessa mellanmånader representera utvecklingen i hela riket.

För konsumtionsprisindexen tillämpas hädanefter i fråga om *säsongutjämningen* av vissa varuslags priser samma metod som för levnadskostnadsindexen, vilket innebär, att hänsyn tages både till avvikelser från den nor-

Tab. 2. Socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex
Generalindex. År 1935 = 100

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Årsmedeltal
1936	100·5	100·6	100·8	100·7	100·8	101·0	100·9	100·4	99·8	100·5	100·7	100·8	100·6
1937	101·5	102·2	102·4	102·9	103·1	103·4	103·7	104·3	104·9	104·8	105·0	105·4	103·6
1938	105·4	105·2	105·1	105·3	105·0	105·1	105·2	105·1	105·1	105·3	105·3	105·5	105·2
1939	105·7	105·7	105·7	106·0	106·0	106·0	106·6	106·8	107·9	109·6	111·2	112·8	107·5
1940	115·0	116·8	117·1	119·0	120·1	121·4	122·9	123·8	125·4	128·3	129·5	130·9	122·5
1941	136·3	137·5	138·8	140·3	140·8	140·9	141·9	142·7	143·7	144·1	146·3	147·6	141·7
1942	148·4	149·5	151·2	152·4	153·1	154·0	156·1	156·8	157·8	158·4	159·8	159·2	154·7
1943	158·8	159·0	158·8	158·8	158·6	158·7	158·5	158·1	158·1	158·1	158·1	158·3	158·5
1944	158·5	158·5	158·2	158·3	158·2	158·3	158·2	158·4	158·0	157·9	157·6	157·8	158·2
1945	157·8	157·8	157·9	157·8	158·0	157·7	157·6	157·8	157·8	157·8	157·1	156·8	157·5
1946	157·8	158·1	158·4	159·0	159·3	159·8	160·3	161·0	161·4	162·3	162·7	163·1	160·3
1947	160·3	160·3	160·7	160·7	160·8	161·8	161·9	161·9	163·7	164·0	164·2	164·5	162·1
1948	166·2	169·7	170·9	171·7	171·9	172·2	172·6	173·5	174·3	175·0	175·1	175·2	172·4
1949	175·3	175·3	175·4	175·7	175·5	175·5	175·8						

mala prisfluktuationen under säsongen och till förbrukningen under respektive månader.

Det i riksbankens index använda viktsystemet, som utgöres av promilletal, bibehålles oförändrat. I de olika posternas fördelning på undergrupper har emellertid den förändringen vidtagits, att spritdrycker, viner och tobak flyttats från »födo- och njutningsämnen» till »övriga varor och tjänster» och att till denna grupp även hänförts »inventarier». Härigenom har överenskommelse nåtts med levnadskostnadsindexens gruppindelning. Den rensade gruppen »livsmedel» har efter justeringen fått vikten 344 och »övriga utgifter» vikten 345 (jfr sid. 670).

I fråga om beräkningssättet har man, som ovan antytts, återgått till den aritmetiska indexformel, som användes för riksbankens indexserie under de första åren, och har därmed uppnått överensstämmelse med den för levnadskostnadsindex sedan 1943 tillämpade metoden (se formel 1, sid. 670).

För att begränsa antalet basperioder i de fortlöpande indexserierna har publiceringsbasen för konsumtionsprisindexen bestämts till år 1935, vilket som bekant utgör basåret för huvudserien i styrelsens levnadskostnadsindex. Vid omräkningen av den ursprungliga riksbanksserien med september 1931 som basperiod har således medeltalet av månadsindexarna år 1935 — för generalindexen 100,5 — satts lika med 100. Omräkningen innebär således för generalindexens del endast en obetydlig ändring av de tidigare publicerade talen. I fråga om de nya gruppindextalen, som dessutom påverkas av den nyssnämnda ändringen i gruppindelningen, har omräkningen till serier med 1935 som bas inneburit mera räknearbete och större ändringar av de förut publicerade indextalen.

I tab. 2 lämnas en sammanfattning av generalindexen med 1935 som publiceringsbas. Denna index kommer tills vidare att betraktas såsom konsumtionsprisindexens huvudserie. För de olika varugrupperna har motsvarande indextal uträknats och finns tillgängliga på socialstyrelsens prisstatistiska

avdelning. I samband med offentliggörandet av de aktuella indextalen kommer efter hand motsvarande tal för föregående år etc. att publiceras i begränsad omfattning. I fråga om generalindextalet kommer liksom hittills även att publiceras ett indextal med prisnivån i augusti 1939 = 100. En första månadsredogörelse för socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex återfinnes på sid. 689 i detta häfte.

Den anpassning efter beräkningssättet för levnadskostnadsindexen, som företagits i fråga om konsumtionsprisindexen, har icke inverkat på den senare indexseriens speciella karaktär. Den har således alltjämt till syfte att månadsvis återspegla den genomsnittliga detaljprisutvecklingen för hela svenska folket, medan levnadskostnadsindexen, vilken blott uträknas en gång varje kvartal, skall återge prisutvecklingen för en begränsad befolkningsgrupp, nämligen i städer och tätorter bosatta arbetare och tjänstemän med genomsnittligt två barn.

Den *livsmedelsindex*, som socialstyrelsen beräknat för de två första månaderna i varje kvartal, har i samband med övertagandet av den månatliga konsumtionsprisindexen nedlagts fr. o. m. halvårsskiftet. Serien, som hade äldre anor än den fullständiga levnadskostnadsindexen, mätte prisförändringarna för de i levnadskostnadsindexen ingående grupperna livsmedel samt bränsle och lyse, dels var för sig och dels tillsammantagna. Enär prisutvecklingens tendens inom dessa varugrupper ansetts kunna nöjaktigt utläsas ur den månatliga prisindexens motsvarande delindexar, torde nedläggandet av den äldre livsmedelsindexen icke vålla någon reel olägenhet.

Kortare meddelanden

Internationella resolutionsförslag angående budgetundersökningar. Inför den sjunde internationella socialstatistikerkonferensen i Genève i år med början den 26 september publicerar Internationella arbetsbyrån en serie rapporter om olika socialstatistiska arbetsmetoder. Den första av dessa föreligger nu under titeln »Methods of Family Living Studies» (I. L. O., Studies and Reports, New Series. No. 17). I denna rapport behandlas ingående ändamål och metoder för hushållsbudgetundersökningar, och ett resolutionsförslag i 32 paragrafer framlägges, som *kommer att diskuteras vid den kommande* konferensen. Under hänvisning till de principer, som utarbetats av »The Subcommission On Statistical Sampling», betonas starkt betydelsen av att de i en budgetundersökning deltagande hushållen utväljes enligt tillfredsställande samplingmetoder, så att stickprovet blir så representativt som möjligt. För underlättande av internationella jämförelser förordar rapporten användandet av enhetliga begrepp vid analys av konsumtion, inkomst o. dyl. samt föreslår en allsidig utforskning av bokförings- resp. intervjumetodens företräden.

M. G.

Indextal för byggnadskostnaderna i Stockholm 1 juli 1949. Enligt bostadsstyrelsens beräkningar har byggnadskostnaderna för ett hyreshus i Stockholm från den 1 januari 1939 till den 1 juli 1949 stigit med 57,7 %. Lönekostnaderna har ökat med 31,3 % och materialkostnaderna med 80,3 %.

En jämförelse med byggnadskostnaderna den 1 april 1949 ger vid handen, att de sammanlagda kostnaderna minskat med 0,2 % under andra kvartalet 1949. Lönekostnaderna har under denna tid varit oförändrade, under det att materialkostnaderna minskat med 0,3 %.

I nedanstående tablå redovisas dels indextal för de totala byggnadskostnaderna, dels specialindextal för löne- och materialkostnader.

		Total kostnad	Löner	Material
1939:	1/1	100·0	100·0	100·0
1940:	1/10	117·1	105·8	125·5
1941:	1/4	120·9	107·8	130·6
	1/7	124·8	105·2	141·1
	1/10	126·5	105·8	144·4
1942:	1/1	127·8	105·8	144·9
	1/4	132·7	108·4	152·3
	1/7	134·3	110·1	153·4
	1/10	137·4	111·0	159·7
1943:	1/1	138·8	111·0	161·9
	1/4	138·5	111·8	161·3
	1/7	138·7	111·8	161·5
	1/10	139·2	111·8	162·5
1944:	1/1	139·2	111·8	162·6
	1/4	139·7	113·0	161·6
	1/7	139·8	113·8	161·5
	1/10	139·5	113·8	161·0
1945:	1/1	139·5	113·8	161·1
	1/4	140·9	115·1	162·3
	1/7	141·4	115·1	163·1
	1/10	141·2	115·2	162·7
1946:	1/1	141·3	115·2	163·1
	1/4	142·3	118·8	162·0
	1/7	143·5	119·9	163·4
	1/10	144·5	119·9	165·2
1947:	1/1	144·5	119·9	165·1
	1/4	147·5	124·5	167·0
	1/7	151·2	128·1	171·1
	1/10	151·8	128·1	172·1
1948:	1/1	153·2	128·1	174·8
	1/4	154·2	129·7	175·3
	1/7	157·2	131·3	180·1
	1/10	157·8	131·3	181·1
1949:	1/1	158·2	131·3	181·2
	1/4	158·0	131·3	180·7
	1/7	157·7	131·3	180·3

E. E.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under andra kvartalet 1949. Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen, utgjorde antalet fylleriförseelser för vilka personer sakfällts under andra kvartalet 1949 tillhopa 7 537 av vilka 7 435 begåtts av män och 102 av kvinnor. Dessa siffror kommer att ökas genom efteranmälningar. Antalet straffbelagda förseelser under andra kvartalet 1949 var 6 % lägre än under motsvarande kvartal föregående år och 1 % lägre än under första kvartalet i år.

I efterföljande tablå återgives vissa huvudsiffror för år 1948 samt för de två första kvartalen 1949.

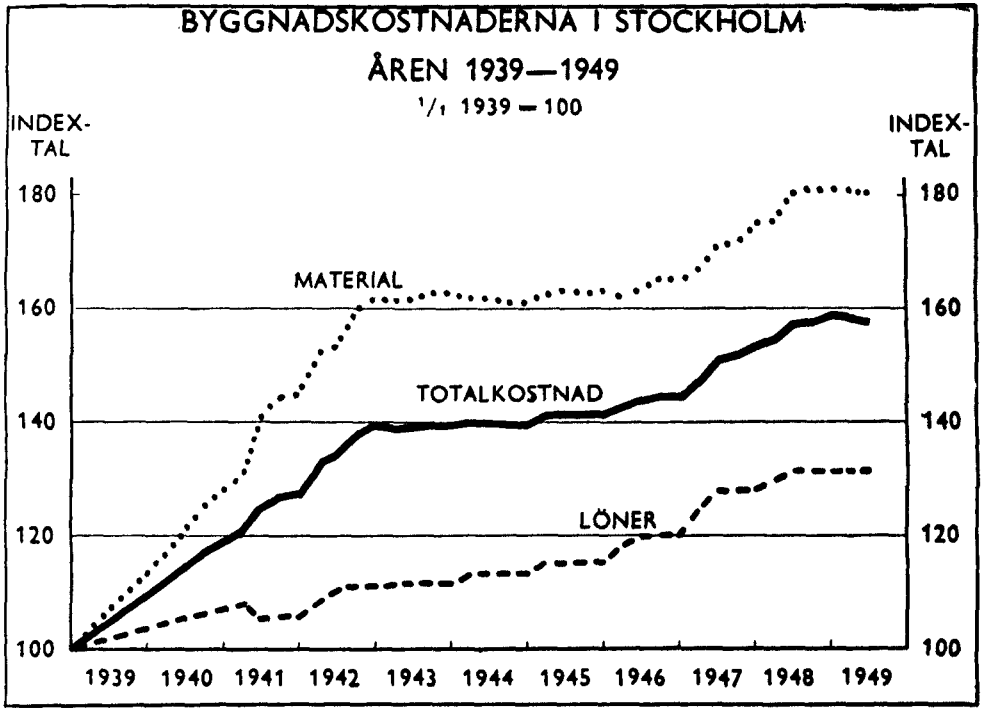

	Antal avdömda fylleriförseelser	Därav begångna av					
		män	kvinnor	personer		personer i åldern	
				med motbok	utan motbok	25 år och däröver	under 25 år
1948: 1 kv.	5 835	5 781	54	1 578	4 257	4 331	1 504
2 »	8 020	7 940	80	2 135	5 885	6 177	1 843
3 »	9 033	8 955	78	2 486	6 547	7 128	1 905
4 »	8 839	8 744	95	2 271	6 568	6 744	2 095
Hela året	31 727	31 420	307	8 470	23 257	24 380	7 347
1949: 1 kv.	7 648	7 549	94	2 087	5 556	5 871	1 772
2 kv.	7 537	7 435	102	2 172	5 365	5 880	1 657

I denna tablå har liksom tidigare ej inräknats fylleriförseelser som av militär befälhavare belagts med disciplinstraff. Dessa förseelsers antal var följande:

1948: 1:sta kvartalet	209
2:dra »	146
3:dje »	209
4:de »	209
Hela året	773
1949: 1:sta kvartalet	222
2:dra »	145

Från generaltullstyrelsens statistiska avdelning erhållna uppgifter utvisar en ökning från föregående kvartal av såväl antalet beslag som kvantiteten beslagtagna spritdrycker. Under andra kvartalet 1949 gjordes tillhopa 392 beslag, som helt eller delvis avsåg sprit eller brännvin; den beslagtagna kvantiteten utgjorde 668 liter. Under andra kvartalet föregående år gjordes 439 beslag om 782 liter. — Inom Stockholms tulldistrikt gjordes i år 68 beslag om 59 liter mot 108 beslag om 128 liter under samma kvartal förra året.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Byggnadsverksamheten under andra kvartalet 1949 i vissa städer och köpingar

Preliminär översikt

I det följande lämnas vissa uppgifter dels om bostadsbyggandet i flertalet städer och ett antal köpingar, dels om byggnadsverksamheten för andra än bostadsändamål i 7 av rikets största städer.

Uppgifterna om bostadsbyggandet grundar sig på rapporter, som månadsvis insändes till bostadsstyrelsen av kommunernas bostadspolitiska organ, förmedlingsorganen. Dessa torde i regel vid sammanställandet av uppgifterna samarbeta med byggnadsnämnderna. De nedan lämnade uppgifterna avser lägenheter i påbörjade, pågående och inflyttningsfärdiga nybyggnader. Det bör observeras, att genom till-, på- eller ombyggnad tillkomna lägenheter sålunda icke ingår i statistiken. En nybyggnad anses bli påbörjad, då schaktnings-, sprängnings- eller utfyllningsarbete igångsättes, och sedan vara pågående tills lägenheterna kan tagas i bruk. Nybyggnaden anses då ha blivit inflyttningsfärdig. Den tidpunkt, vid vilken en byggnad blir inflyttningsfärdig, bör icke förväxlas med tidpunkten för byggnadsnämndens slutbesiktning, vilken infaller senare.

Uppgifterna om byggnadsverksamheten för andra än bostadsändamål in-

Tab. 1. Antalet inflyttningsfärdiga lägenheter i nybyggnader i 53 städer[1] under tiden januari 1944—juni 1949

	År 1944	År 1945	År 1946	År 1947	År 1948	År 1949
Hela året	27 777	28 898	32 434	26 064	24 441	
1:a kvartalet	4 657	5 142	8 197	6 871	7 769	5 630
2:a »	4 435	6 838	7 243	4 694	5 151	4 128
3:e »	12 087	8 036	8 836	7 286	5 134	
4:e »	6 598	9 382	8 158	7 213	6 387	
Januari	·	862	2 266	1 186	1 546	2 002
Februari	·	875	1 495	1 657	2 598	1 789
Mars	·	3 405	4 436	4 028	3 625	1 839
April	·	1 879	2 520	1 185	1 685	1 482
Maj	·	1 765	1 979	1 606	1 298	940
Juni	·	2 694	2 744	1 903	2 168	1 706
Juli	681	1 117	2 025	1 846	1 651	
Augusti	492	1 616	2 151	1 618	1 424	
September	10 914	5 303	4 660	3 822	2 059	
Oktober	2 074	3 364	3 357	2 590	2 080	
November	1 428	2 728	2 257	2 330	1 947	
December	3 096	3 290	2 514	2 293	2 360	

[1] De städer, som vid ingången av år 1944 hade mer än 10 000 invånare.

Tab. 2. Antalet inflyttningsfärdiga lägenheter i nybyggnader under andra kvartalet och under första halvåret åren 1948 och 1949 samt under hela år 1948. Städer med mera än 80 000 invånare. (Större städer)

	1948			1949			1948			1949	
	2 kv.	1—2 kv.	Hela året	2 kv.	1—2 kv.		2 kv.	1—2 kv.	Hela året	2 kv.	1—2 kv.
Stockholm .	1 061	3 144	5 430	973	2 596	Karlskrona .	68	109	217	27	45
Göteborg . .	562	1 708	3 227	529	1 097	Karlstad . .	44	80	358	60	93
Malmö . . .	512	1 070	1 779	316	864	Linköping .	155	329	582	60	218
Borås . . .	29	238	617	134	366	Lund . . .	67	98	226	21	159
Eskilstuna .	41	396	606	136	247	Norrköping .	221	318	718	135	159
Gävle . . .	43	315	458	71	241	Solna . . .	33	95	300	158	158
Halmstad .	44	186	247	33	127	Uppsala . .	62	242	694	133	176
Hälsingborg	219	294	565	104	193	Västerås . .	195	558	970	131	316
Jönköping .	14	133	393	17	32	Örebro . . .	187	394	736	111	174
Karlskoga .	57	130	240	98	140	Tillhopa	**3 614**	**9 837**	**18 363**	**3 247**	**7 401**

hämtas från byggnadsnämnderna. Uppgifterna avser såväl nybyggda som till-, på- eller ombyggda hus, vilka fullbordats under redovisningsperioden. En byggnad anses i regel bli fullbordad, då slutbesiktning verkställts av byggnadsnämnden. Vissa byggnadsnämnder rapporterar emellertid byggnaderna som fullbordade redan vid den tidpunkt, då anmälan om slutbesiktning gjorts.

Tab. 8. Antalet inflyttningsfärdiga lägenheter i nybyggnader under andra kvartalet och under första halvåret åren 1948 och 1949 samt under hela år 1948. Städer med 10 000—30 000 invånare. (Medelstora städer)

	1948			1949			1948			1949	
	2 kv.	1—2 kv.	Hela året	2 kv.	1—2 kv.		2 kv.	1—2 kv.	Hela året	2 kv.	1—2 kv.
Alingsås . .	82	103	191	21	28	Nyköping .	12	46	62	—	50
Arvika . .	17	44	110	35	80	Nässjö . . .	3	63	174	21	80
Boden . . .	14	14	103	37	97	Oskarshamn	6	23	116	26	50
Borlänge . .	67	108	201	45	84	Sandviken .	36	36	233	3	8
Fagersta . .	59	71	185	87	181	Skellefteå .	4	135	205	13	41
Falköping .	21	117	193	7	10	Skövde . .	79	99	174	2	57
Falun . . .	14	27	143	7	66	Sundbyberg	—	36	36	—	63
Huskvarna .	92	175	216	24	60	Sundsvall .	52	70	151	55	155
Härnösand .	25	43	105	30	108	Söderhamn .	—	5	97	—	8
Hässleholm	40	130	228	12	16	Södertälje .	—	61	299	—	115
Kalmar . .	68	112	174	58	84	Trelleborg .	36	97	207	28	60
Karlshamn .	3	39	103	13	43	Trollhättan	109	203	264	67	104
Katrineholm	31	54	75	24	59	Uddevalla .	120	230	344	45	59
Kiruna . . .	6	18	65	3	13	Umeå . . .	58	100	174	60	116
Kramfors .	5	31	43	13	56	Varberg . .	3	51	131	4	7
Kristianstad	11	16	93	12	29	Visby . . .	12	21	93	6	12
Kristinehamn	27	76	186	7	19	Vänersborg	24	68	135	31	104
Köping . .	26	31	158	32	65	Värnamo . .	18	42	90	18	39
Landskrona	83	128	239	22	60	Västervik .	53	88	192	8	24
Lidingö . .	63	179	285	6	97	Växjö . . .	32	94	280	29	118
Lidköping .	1	150	194	4	10	Ystad . . .	27	43	139	23	24
Luleå . . .	184	196	323	154	212	Östersund .	131	153	249	71	127
Motala . . .	94	136	266	20	48	Tillhopa	**1 854**	**3 779**	**8 083**	**1 325**	**3 301**
Mölndal . .	2	21	33	55	169						
Nacka . . .	4	15	326	90	186						

Tab. 4. Antalet inflyttningsfärdiga lägenheter i nybyggnader under andra kvartalet och under första halvåret åren 1948 och 1949 samt under hela år 1948. Flertalet städer med mindre än 10 000 invånare. (Mindre städer)

	1948			1949			1948			1949	
	2 kv.	1—2 kv.	Hela året	2 kv.	1—2 kv.		2 kv.	1—2 kv.	Hela året	2 kv.	1—2 kv.
Arboga . .	29	47	128	5	23	Nybro . . .	14	50	55	26	94
Avesta . . .	83	99	110	93	103	Nynäshamn	38	38	161	10	25
Bollnäs . .	4	51	79	23	95	Piteå . . .	76	83	95	7	14
Borgholm .	14	19	26	14	18	Ronneby . .	—	4	27	4	7
Djursholm .	13	18	36	2	3	Sala	9	66	143	2	3
Eksjö . . .	45	51	120	6	7	Simrishamn	10	18	18	4	4
Enköping .	48	80	116	16	54	Skara . . .	30	48	73	5	19
Eslöv . . .	4	31	34	21	35	Skänninge .	3	14	57	2	11
Falkenberg .	6	51	141	15	32	Sollefteå . .	20	50	52	1	81
Filipstad . .	10	15	76	4	15	Strängnäs .	28	37	54	8	9
Flen	27	31	64	1	3	Säter . . .	20	30	38	—	—
Haparanda .	18	21	51	—	—	Sävsjö . . .	2	12	40	—	37
Hedemora .	8	18	21	15	35	Söderköping	16	51	51	2	10
Hudiksvall .	2	16	92	—	26	Sölvesborg .	2	7	82	8	9
Höganäs . .	7	9	24	5	19	Tidaholm .	8	10	29	2	8
Kumla . . .	37	62	139	4	48	Torshälla .	—	32	48	—	—
Kungsbacka	—	52	61	4	7	Tranås . .	10	20	121	23	42
Kungälv . .	1	3	3	1	21	Ulricehamn	18	30	45	23	35
Laholm . .	1	12	18	20	21	Vadstena . .	—	3	11	4	8
Lindesberg .	9	9	50	1	1	Vaxholm . .	13	18	19	11	23
Ljungby . .	2	38	61	45	45	Vetlanda . .	19	40	73	57	63
Ludvika . .	58	112	203	58	112	Vimmerby .	2	44	86	2	8
Lycksele . .	25	48	69	2	2	Åmål . . .	8	40	91	22	35
Lysekil . .	54	63	84	—	7	Ängelholm .	39	41	59	24	25
Mariestad .	18	40	75	14	60	Örnsköldsvik	14	28	75	10	10
Mjölby . .	15	48	148	5	7	Tillhopa	962	1 884	3 708	635	1 387
Nora . . .	—	—	35	2	3						
Norrtälje .	25	31	91	2	5						

Inflyttningsfärdiga lägenheter. I tab. 1 redovisas antalet inflyttningsfärdiga lägenheter under åren 1944—48 samt under första och andra kvartalen 1949 i de 53 städer, som vid ingången av år 1944 hade mer än 10 000 invånare. För första halvåret 1944 lämnas kvartalsuppgifter, för tiden därefter uppgifter för varje kalendermånad.

I tab. 2—5 redovisas uppgifter om antalet inflyttningsfärdiga lägenheter i olika grupper av kommuner under andra kvartalet och första halvåret åren 1948 och 1949 samt under hela år 1948. Tab. 2 och 3 upptar uppgifter för samtliga städer med mer än 30 000 invånare (större städer) resp. med 10 000—30 000 invånare (medelstora städer). Uppgifter beträffande flertalet städer med mindre än 10 000 invånare (mindre städer) redovisas i tab. 4. Tab. 5 slutligen innehåller uppgifter för ett antal köpingar.

I de städer, vilka ingår i de i tab. 1 redovisade uppgifterna, blev under år 1948 24 441 lägenheter inflyttningsfärdiga. För samtliga de i tab. 2—5 redovisade städerna och köpingarna resulterade bostadsproduktionen under år 1948 i 32 964 inflyttningsfärdiga lägenheter. Produktionen i hela riket under år 1948 har av bostadsstyrelsen beräknats till ungefär 48 000 lägenheter. De av uppgifterna i tab. 1 omfattade 53 städerna svarade alltså för ungefär

Tab. 5. Antalet inflyttningsfärdiga lägenheter i nybyggnader under andra kvartalet och under första halvåret åren 1948 och 1949 samt under hela år 1948. (Vissa köpingar)

	1948			1949			1948			1949	
	2 kv.	1—2 kv.	Hela året	2 kv.	1—2 kv.		2 kv.	1—2 kv.	Hela året	2 kv.	1—2 kv.
Alvesta . .	17	21	56	3	34	Norrahammar	24	28	62	4	5
Bodafors . .	12	12	22	15	15	Olofström .	1	24	48	4	4
Boxholm . .	4	12	37	17	24	Osby . . .	5	8	50	15	15
Bromölla . .	21	24	62	16	41	Perstorp . .	—	54	60	—	—
Danderyd .	9	19	56	10	13	Saltsjöbaden	1	4	11	2	17
Degerfors .	46	47	68	8	19	Skurup . .	4	20	36	6	37
Emmaboda .	12	24	41	8	14	Skön . . .	58	66	133	25	26
Finspång .	80	123	134	22	53	Smedjebacken	2	5	51	14	19
Fröslö . . .	—	1	39	6	12	Sollentuna .	18	24	81	5	38
Grums . . .	4	12	54	—	—	Stocksund .	34	48	76	17	22
Hallsberg .	3	23	60	20	28	Svedala . .	21	49	95	22	22
Hallstaham.	26	148	226	3	12	Säffle . . .	14	22	68	7	30
Holmsund .	3	10	33	4	33	Tibro . . .	2	21	43	14	23
Hultsfred .	5	20	25	4	24	Tierp . . .	20	21	40	2	3
Hörby . . .	—	—	28	11	11	Timrå . . .	11	16	57	22	80
Höör . . .	4	4	13	—	6	Tomelilla. .	23	23	30	4	6
Kinna . . .	12	26	38	15	23	Täby . . .	9	57	89	9	32
Klippan . .	33	53	56	—	—	Töreboda . .	—	2	60	1	4
Kopparberg.	1	1	2	28	28	Valdemarsvik	5	14	27	—	13
Krylbo . .	—	—	37	12	26	Vännäs . .	3	11	27	21	21
Kungsör . .	42	76	76	1	1	Ånge . . .	2	68	68	26	27
Kävlinge . .	7	14	14	1	1	Åseda . . .	2	16	47	3	3
Laxå . . .	40	40	83	5	7	Åstorp . . .	1	45	65	21	21
Lessebo . .	6	6	19	4	9	Åtvidaberg .	15	26	57	25	36
Ljusdal . .	60	66	70	20	20	Ålmhult . .	15	43	64	14	17
Malmköping	—	3	10	—	1	Tillhopa	743	1 506	2 810	516	1 027
Mellerud . .	6	6	6	—	1						

hälften och samtliga de i tab. 2—5 redovisade städerna och köpingarna för ungefär två tredjedelar av bostadsproduktionen i hela riket detta år.

Antalet under andra kvartalet 1949 inflyttningsfärdiga lägenheter understiger icke oväsentligt antalet under första kvartalet inflyttningsfärdiga lägenheter. I de 53 städer, som ingår i de i tab. 1 redovisade uppgifterna, blev sålunda 5 630 lägenheter inflyttningsfärdiga under första kvartalet och 4 128 under andra kvartalet. För samtliga de i tab. 2—5 redovisade städerna och köpingarna är motsvarande antal tillhopa 7 393 och 5 723. Uppgifterna för åren 1944—48 i tab. 1 visar, att antalet inflyttningsfärdiga lägenheter även under flertalet av dessa år varit betydligt mindre under andra kvartalet än under första kvartalet. Minskningen under andra kvartalet 1949 i jämförelse med första kvartalet synes icke ha något samband med den genom byggnadsregleringen eftersträvade nedskärningen utan utgör en normal säsongvariation.

Antalet inflyttningsfärdiga lägenheter har emellertid minskat även i jämförelse med andra kvartalet 1948. Antalet inflyttningsfärdiga lägenheter i samtliga de i tab. 2—5 redovisade kommunerna tillhopa utgjorde under andra kvartalet 1949 80 % av antalet under andra kvartalet 1948 inflyttningsfärdiga lägenheter. För första halvåret 1949 är motsvarande procenttal 77. Pro-

Tab. 6. Golvytan (m²) i lokaler för andra än bostadsändamål, vilka fullbordats under andra kvartalet och under första halvåret åren 1948 och 1949 samt under hela år 1948. (7 städer)

Städer	Andra kvartalet 1948	Första o. andra kvartalen 1948	Hela år 1948	Andra kvartalet 1949	Första o. andra kvartalen 1949
Stockholm	61 646	141 477	332 135	81 246	119 660
Göteborg	24 745	48 605	128 988	35 645	52 630
Malmö	23 725	34 409	92 097	12 798	26 401
Norrköping	23 710	32 223	86 010	9 665	4 303
Hälsingborg	2 496	8 934	18 560	9 548	302
Örebro	4 268	10 867	19 457	1 164	5 555
Borås	2 475	3 850	14 959	2 522	12 890
Tillhopa	**143 065**	**280 865**	**642 206**	**137 980**	**236 849**

Anm. Uppgifterna för år 1948 har inhämtats och sammanställts av socialstyrelsen.

duktionen under första halvåret 1949 utgjorde 40 % av produktionen under hela året 1948.

Av tab. 1 framgår, att antalet inflyttningsfärdiga lägenheter i de 53 städer, som vid ingången av år 1944 hade mer än 10 000 invånare, under andra kvartalet 1949 varit mindre än under något annat kvartal under tiden efter årsskiftet 1943—44.

Under andra kvartalet 1949 har minskningen i jämförelse med motsvarande kvartal 1948 varit relativt minst i de större städerna. Antalet inflyttningsfärdiga lägenheter i dessa utgjorde sålunda 90 % av motsvarande antal år 1948. För medelstora städer samt i tab. 4 redovisade mindre städer och i tab. 5 redovisade köpingar är motsvarande procenttal 71, 66 och 69. Under första kvartalet 1949 var nedgången däremot relativt störst i större städer och i köpingar. Antalet inflyttningsfärdiga lägenheter under första halvåret 1949 utgjorde i större städer 75 %, i medelstora städer 87 %, i mindre städer 74 % och i köpingar 68 % av motsvarande antal 1948. En jämförelse med produktionen under hela år 1948 visar, att antalet inflyttnings-

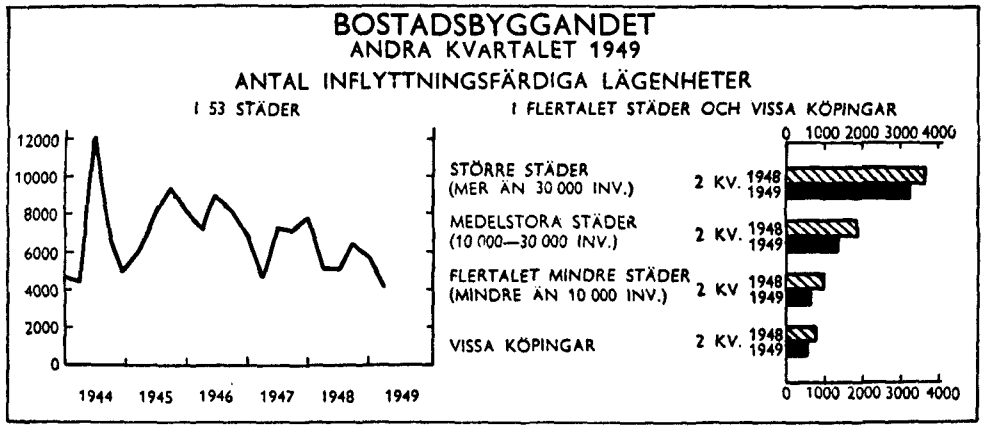

Tab. 7. Golvytan (m²) i lokaler för andra än bostadsändamål, vilka fullbordats under andra kvartalet 1949 fördelade efter byggnadsarbetets art samt lokalernas ändamål. (7 städer)

Städer	I nybyggda hus	I till- o. påbyggda hus	I ombyggda hus	Butiker, kontor, lager m. m.	Verkstäder, fabriker m. m.	Övriga ändamål	Totalt
Stockholm	78 382	1 955	909	27 820	39 621	13 805	81 246
Göteborg	31 240	1 825	2 580	17 435	12 615	5 595	35 645
Malmö	7 491	4 629	678	4 697	4 759	3 342	12 798
Norrköping	3 858	80	415	1 760	1 765	778	4 303
Hälsingborg	302	—	—	—	224	78	302
Örebro	834	92	238	106	—	1 058	1 164
Borås	2 522	—	—	1 459	191	872	2 522
Tillhopa	124 629	8 581	4 820	53 277	59 175	25 528	187 980

färdiga lägenheter under första halvåret 1949 i större städer uppgick till 40 %, i medelstora städer till 41 % och i redovisade mindre städer och köpingar till 37 % av antalet under år 1948 inflyttningsfärdiga lägenheter.

Lägenheter i påbörjade och pågående nybyggnader (53 städer). För de 53 städer, vilka vid ingången av år 1944 hade mer än 10 000 invånare, har under andra kvartalet 1949 redovisats 3 205 lägenheter i påbörjade nybyggnadsföretag. Motsvarande antal under andra kvartalet 1948 uppgick till ungefär 4 250. En fördelning på olika månader visar 1 125 lägenheter i företag påbörjade under april, 1 130 lägenheter i företag påbörjade under maj och 950 lägenheter i företag påbörjade under juni 1949.

Antalet lägenheter i pågående företag uppgick den 1 januari 1949 till 19 598, den 1 april till 19 586 och den 1 juli till 18 595. Detta innebär en betydande minskning i jämförelse med motsvarande tidpunkter år 1948, då antalet lägenheter i pågående företag uppgick till resp. 22 952, 20 443 och 19 524.

Lokaler för andra än bostadsändamål. En sammanställning av uppgifter avseende sju städer om golvytan i lokaler för andra än bostadsändamål, vilka fullbordats under år 1948 och första och andra kvartalen år 1949, redovisas i tab. 6—7. Sammanställningen bygger huvudsakligen på uppgifter, som lämnats av byggnadsnämnderna. De ytuppgifter, som avser hela år 1948, har kompletterats med uppgifter om byggnader, som uppförts eller ombyggts för statliga myndigheters räkning. Någon motsvarande komplettering av kvartalsuppgifterna har icke skett.

Under andra kvartalet 1949 tillkom i de sju städerna lokaler för andra än bostadsändamål med en areal av sammanlagt ca 140 000 m². Motsvarande areal under andra kvartalet 1948 uppgick även till ca 140 000 m².

E. E.

Utlänningar i Sverige under andra kvartalet 1949

Utlänningar med uppehållstillstånd. De uppgifter, som lämnas i tab. 1, avser endast antalet utlänningar, vilka erhållit eller till utlänningskommissionen eller polismyndighet inlämnat ansökan om den 1 juli 1949 gällande uppehållstillstånd. Då utlänningar av ett flertal nationaliteter numera under kortare tid än tre månader får vistas här utan vare sig visering eller särskilt uppehållstillstånd, omfattar tabellens siffror långt ifrån hela antalet utlänningar i landet. För vistelse utöver tre månader erfordras emellertid uppehållstillstånd även för utlänningar, som är befriade från viseringsplikten. Barn under 16 år påverkar ej siffrorna i någon större utsträckning, emedan de i allmänhet är införda på någondera av sina föräldrars pass och då ej behöver särskilt tillstånd. — Å andra sidan innebär ett beviljat tillstånd icke alltid, att ifrågavarande utlänning vid beräkningstillfället befinner sig i riket.

Enligt de verkställda beräkningarna uppgick, som tab. 1 utvisar, antalet utlänningar med uppehållstillstånd i riket den 1 juli 1949 till 95 440, varav 49 207 män och 46 233 kvinnor. Under andra kvartalet har en ökning skett med 309. Männens antal har nedgått med 1 017, medan kvinnornas stigit med 1 326. Den största ökningen företer finnar med 2 200, norrmän med 342 och tyskar med 240; minskning av antalet tillstånd har främst inträffat

Tab. 1. Utlänningar med uppehållstillstånd

Nationalitet	1946	1948				1949				
	1 januari	1 januari	1 april	1 juli	1 oktober	1 januari	1 april	1 juli	Därav män	Därav kvinnor
Dansk	2 729	15 637	16 897	15 869	16 888	17 799	17 515	17 329	10 342	6 987
Finsk	6 293	7 621	8 134	9 450	8 901	8 274	10 603	12 803	4 981	7 822
Isländsk	179	173	184	145	135	132	143	127	63	64
Norsk	4 537	10 110	10 885	10 606	10 756	11 590	12 125	12 467	5 343	7 124
Baltisk	25 977	24 971	24 392	23 901	24 190	24 699	24 552	23 266	13 005	10 261
Belgisk	82	67	66	81	77	73	76	81	37	44
Brittisk	901	739	773	776	803	812	775	789	405	384
Fransk	509	403	456	372	497	548	538	529	311	218
Holländsk	679	687	725	772	771	798	772	766	460	306
Italiensk	332	722	806	863	888	987	1 083	1 130	759	371
Polsk	3 822	6 930	6 947	6 655	6 724	7 022	6 898	6 566	3 653	2 913
Schweizisk	316	546	591	566	648	688	640	649	439	210
Tjeckoslovakisk	·	1 255	1 184	1 181	1 234	1 298	1 351	1 280	631	659
Tysk	6 250	6 491	7 235	7 541	7 834	7 945	8 367	8 607	3 729	4 878
Ungersk	805	1 113	1 128	1 448	1 585	1 714	1 653	1 089	528	561
U. S. A.-medborgare	669	2 081	2 185	1 969	1 726	1 667	1 451	1 344	801	543
Österrikisk	·	624	691	821	903	942	958	1 009	504	505
Övriga	4 565	4 128	4 963	5 031	5 700	5 696	5 631	5 609	3 226	2 383
Samtliga	58 645	84 298	87 692	88 047	90 260	92 684	95 131	95 440	49 207	46 233

Tab. 2. Arbetsanmälda utlänningar i Sverige fördelade efter län och yrkesgrupp per den 1 juli 1949

Yrkesgrupp	Samtliga	Därav		
		Danskar	Norrmän	Finnar
I. Jordbruk	4 418	2 180	322	518
Trädgårdsskötsel	1 044	340	127	259
Fiske	94	19	6	32
Skogsbruk	3 571	1 012	859	735
Tillhopa	**9 127**	**3 551**	**1 314**	**1 544**
II. Malmbrytning o. metallindustri	15 394	2 788	1 685	1 509
Jord- o. stenindustri	1 787	607	144	94
Träindustri	1 707	422	277	206
Pappers- o. grafisk industri	1 581	267	191	174
Livsmedelsindustri	2 245	860	379	193
Textil- o. beklädnadsindustri	12 867	1 707	1 547	1 102
Läder-, hår- o. gummiindustri	2 741	733	302	161
Kemisk-teknisk industri	606	88	89	71
Byggnadsverksamhet	1 606	639	256	150
Kraft-, belysn.- o. vattenverk	18	5	1	1
Tillhopa	**40 352**	**8 116**	**4 901**	**3 661**
III. Landtransport	1 135	91	99	81
Luftfart	98	19	50	—
Sjöfart	3 971	858	279	1 256
Tillhopa	**5 204**	**968**	**428**	**1 337**
IV. Försäljnings-, reklam- o. affärsverksamhet	1 343	257	411	195
Lagerarbete	998	174	161	124
Bank-, försäkrings- o. uppdragsverksamhet	79	1	5	21
Hotell, restauranger o. storhushåll	8 034	1 719	1 943	2 378
Tillhopa	**10 454**	**2 151**	**2 520**	**2 718**
V. Allmän tjänst	692	114	78	100
Socialvård	57	13	8	13
Tekniska arbetsområden	1 866	341	193	244
Kontorsarbete	3 081	228	300	560
Undervisn., biblioteksarbete o. journalistik	612	40	45	57
Organisations- o. ombudsmannaverksamhet	40	3	6	10
Konstnärlig verksamhet	1 114	281	61	75
Tillhopa	**7 462**	**1 020**	**696**	**1 059**
VI. Hälso- o. sjukvård, hygien	**5 354**	**960**	**1 416**	**1 228**
VII. Husligt arbete	**8 432**	**2 452**	**2 039**	**2 009**
VIII. Genomgående yrken	1 378	285	204	244
Diversearbete	1 034	205	166	124
Tillhopa	**2 412**	**490**	**370**	**368**
IX. Feriearbete	47	7	7	4
Elevpraktikarbete	424	22	63	194
Arbetskraft utan särskild yrkesutbildning	16	1	3	5
Tillhopa	**487**	**30**	**73**	**203**
X. Beredskaps- o. reservarbete	**372**	—	**2**	**5**
Summa	**89 656**	**19 788**	**13 751**	**14 182**

Tab. 8. Resandefrekvensen till och från Sverige under andra kvartalet 1949

Nationalitet	April		Maj		Juni		Summa inresor under andra kvartalet	Summa utresor under andra kvartalet
	Inresor	Utresor	Inresor	Utresor	Inresor	Utresor		
Dansk	79 269	77 299	89 910	87 809	157 630	154 790	326 809	319 898
Finsk	5 859	4 957	9 148	7 850	22 055	14 939	37 062	27 746
Isländsk	200	179	317	298	688	700	1 205	1 177
Norsk	45 491	43 791	44 064	43 608	95 611	94 232	185 166	181 631
Belgisk	192	193	241	222	494	581	927	996
Brittisk	2 025	2 010	2 780	2 367	6 915	6 291	11 720	10 668
Fransk	420	422	797	794	1 651	1 446	2 868	2 662
Holländsk	660	610	807	722	1 955	1 807	3 422	3 139
Italiensk	162	142	237	160	316	444	715	746
Polsk	140	170	154	280	232	338	526	788
Schweizisk	376	331	533	496	1 100	993	2 009	1 820
Sovjetrysk	87	105	101	104	102	118	290	327
Tjeckoslovakisk	111	114	110	91	116	96	337	301
Tysk	455	402	597	464	1 021	698	2 073	1 564
Ungersk	27	31	27	23	100	103	154	157
U. S. A.-medborgare	2 258	1 834	3 669	2 401	7 156	5 691	13 083	9 926
Österrikisk	154	90	183	157	450	318	787	565
Övriga	1 095	1 384	1 317	1 468	2 574	2 604	4 986	5 456
Samtliga	138 981	134 064	154 992	149 314	300 166	286 189	594 189	569 567

rörande balter med 1 286, ungrare med 564, polacker med 332 samt danskar med 186.

För att erhålla en fullständig bild av hela utlänningsstocken måste man beakta de betydande kategorier, för vilka särskilt uppehållstillstånd icke erfordras: beledsagade barn utan egen legitimationshandling, personer av nationaliteter, som ej är ålagda viseringsskyldighet, samt utlänningar med gällande visering.

Antalet barn, införda på faderns eller moderns pass, utgjorde den 1 juli 1949 ca 14 200; antalet finska och kontinentaleuropeiska konvalescentbarn uppgick vid samma tidpunkt till omkring 14 800.

Den grupp, som utgöres av utlänningar, för vilka uppehållstillstånd icke erfordras, omfattade den 1 juli, förutom de ovannämnda kategorierna barn, omkring 76 200 personer. Däribland märks främst norrmän (ca 37 700), danskar (ca 20 300), finnar med visum (ca 6 500) samt viseringsfria U. S. A.-medborgare (ca 3 700), britter (ca 2 200), holländare (ca 1 000) och fransmän (ca 900).

Hela antalet utlänningar i riket uppgick alltså vid halvårsskiftet till omkring 200 600, den högsta siffra, som dittills förekommit. Ökningen sedan föregående kvartalsskifte, då motsvarande siffra var 176 700, hänför sig huvudsakligen till finnar, danskar, norrmän och amerikanare. Till väsentligaste delen faller ökningen på en säsongmässig ansvällning av gruppen tillfälligt vistande.

Det differentierade utlänningsklientel, som vistas på de förläggningar, vilka numera omhänderhas av arbetsmarknadsstyrelsen och medicinalstyrelsen, omfattade den 1 juli 1949 445 personer, av vilka 159 tillhörde ar-

Tab. 4. Den utländska turistfrekvensen — med undantag av danskar och norrmän — under andra kvartalet 1949

Hemland	Inresta turister	Utresta turister	Av utresta turister tillbragta vistelsedagar	
			totalt	genomsnittligt
Belgien	656	581	4 038	7·0
Canada	611	412	3 646	8·9
England	8 846	7 164	58 868	8·2
Finland	19 393	13 075	187 003	14·3
Frankrike	1 712	1 568	15 033	9·6
Holland	1 893	1 549	13 801	8·9
Island	606	469	3 113	6·6
Italien	303	244	2 993	12·3
Polen	133	111	2 822	25·4
Schweiz	1 268	1 030	11 824	11·5
Spanien	70	42	437	10·4
Tjeckoslovakien	108	87	1 681	19·3
Tyskland	860	616	20 140	32·7
Ungern	33	34	488	14·4
U. S. A.	10 518	6 659	91 707	13·8
Österrike	380	173	3 531	20·4
Övriga samt statslösa	1 838	1 483	32 264	21·8
Summa	**49 283**	**35 297**	**458 888**	**12·8**

betsmarknadsstyrelsens och 286 medicinalstyrelsens verksamhetsområde. Bland medicinalstyrelsens klientel av här ifrågavarande slag märkes 169 sanatorie- eller sjukhusfall.

Av de omkring 31 000 personer, som år 1945 fördes till Sverige genom Svenska Röda Korsets eller UNRRA:s försorg, fanns 7 025 kvar i landet den 1 juli 1949.

Utlänningar på den svenska arbetsmarknaden. Den 1 juli 1949 utgjorde (enligt tab. 2) antalet arbetsanmälda utlänningar i riket 89 656, av vilka gruppen danskar var störst med 19 738, följd av balter med 17 832, finnar 14 132, norrmän 13 751, polacker 6 440 samt tyskar 5 680. Under det gångna kvartalet har totalantalet arbetsanmälda undergått en icke obetydlig ökning (3,6 %). Danskarna och balterna har minskat med 266 (1,3 %) resp. 72 (0,4 %), medan övriga huvudgrupper ökat, finnarna med 2 125 (17,7 %), tyskarna med 339 (6,3 %), norrmännen med 326 (2,4 %) och polackerna med 64 (1 %). Geografiskt sett förekom de anställda utlänningarna talrikast i Stockholms stad med 20 350 (ökning 9,4 %). Malmöhus län redovisade det därnäst högsta antalet med 10 959 (ökning 4 %), Göteborgs och Bohus län 10 186 (ökning 3,3 %), Stockholms län 6 614 (ökning 6,6 %) och Älvsborgs län 6 000 (ökning 1,3 %). Med hänsyn till yrkesfördelning sysselsattes inom industri och hantverk 40 352 (ökning 0,2 %) samt inom handel 10 454 (ökning 11,7 %), medan 9 127 ägnade sig åt jordbruk, fiske och skogsbruk (minskning 1,5 %), 8 432 åt husligt arbete (ökning 0,1 %), 7 462 åt förvaltning, arbetsledning och fria yrken (ökning 5 %), 5 354 åt hälso- och sjukvård (ökning 9,4 %) samt 5 204 åt samfärdsel (ökning 10,5 %).

Av utlänningar företagna in- och utresor. I tab. 3 redovisas samtliga in- och utresor, som av utlänningar företagits till och från Sverige under andra kvartalet 1949. I dessa siffror ingår även direkta genomresor samt resor företagna av utlänningar med kollektivpass. Resandefrekvensen har alltsedan vapenstilleståndet visat en fortgående stegring, dock med stark säsongvariation. Vid jämförelse med motsvarande siffror 1948 visar det gångna kvartalet en mycket stark ökning (57,8 %).

Turiststatistik. Med undantag av danskar och norrmän har av de under andra kvartalet inresande utlänningarna 49 233 betecknats som turister. Under samma period utresta icke-skandinaviska turister hade tillbragt 453 388 vistelsedagar i landet. (Tab. 4.)

G. M.

Omsättningen inom detaljhandeln under första halvåret 1949

På grundval av uppgifter från ca 4 000 enskilda och ca 190 kooperativa företag har gjorts en preliminär sammanställning av detaljhandelsomsättningens förändring i olika branscher under första halvåret 1949. De tidigare för åren 1946—1948 erhållna resultaten har förut publicerats i denna tidskrift.[1] I samband därmed har även lämnats en närmare redogörelse för omsättningsstatistikens uppläggning och utformning.

Vid beräkningen av indextalen har större och mindre företag vägts samman med ledning av tillgängliga uppgifter om totala antalet företag i resp. branscher (beträffande kooperativa företag: avdelningar). Indextalen har endast beräknats för sådana företag, som lämnat fullständiga uppgifter för två med varandra jämförda kvartal.

Indextalen för omsättningen inom den enskilda handeln under första halvåret 1949 har beräknats på grundval av uppgifter om förändringen under första och andra kvartalen 1949 jämfört med första och andra kvartalen 1948. Härvid har även räknats med den förändring, som ägt rum mellan första och andra kvartalen 1948. Indextalen för omsättningen under första halvåret 1949 blir sålunda icke aritmetiskt medium av de i tab. 1—3 redovisade indextalen för omsättningen under första kvartalet och andra kvartalet 1949 i jämförelse med motsvarande kvartal föregående år.

För de enskilda företagens del avser uppgifterna dels totala försäljningen, dels, för vissa branscher, även kontantförsäljningen och försäljningen till »andra kunder än återförsäljare». För de kooperativa företagens del avser

[1] Beträffande åren 1946—1947 i årg. 1948, sid. 767 och åren 1947—1948 i årg. 1949, sid. 525.

Tab. 1. Totala försäljningens förändring i olika branscher inom den enskilda handeln under första halvåret 1949

Bransch	Indextal för omsättningen 1:a kv. 1949 (1:a kv. 1948 = 100)	Indextal för omsättningen 2:a kv. 1949 (2:a kv. 1948 = 100)	Indextal för omsättningen 1:a halvåret 1949 (1:a halvåret 1948 = 100)
Kött o. charkuterier	99·8	107·9	103·6
Fisk	103·1	86·6	93·8
Mjölk	102·5	108·1	105·5
Mjölk o. specerier	99·2	102·0	100·6
Bagerier o. konditorier	105·7	102·9	104·4
Specerier	100·3	100·6	100·4
Frukt o. konfektyrer	91·2	88·4	89·7
Diversehandel	100·8	100·2	100·4
Vävnader o. sybehör	97·1	98·5	97·9
Herrkonfektion	94·6	95·8	95·4
Damkonfektion	101·7	106·8	104·9
Modister	99·2	105·9	103·8
Skrädderier	97·6	100·4	99·4
Päls- o. skinnvaror	64·7	97·5	75·8
Skodon	96·0	95·4	95·6
Bosättningsaffärer	105·1	98·7	101·8
Möbler o. mattor	90·1	89·9	90·0
Elektriska artiklar	106·6	96·7	102·0
Järnvaror	103·5	95·9	99·2
Cykel o. sport	103·7	98·6	100·8
Guldsmeder o. urmakare	88·7	95·3	92·0
Musik, konst, blommor o. antikviteter	96·4	102·6	99·4
Böcker o. papper	108·4	105·1	106·8
Färger o. sjukvårdsartiklar	101·9	99·6	100·6
Fotoaffärer	109·4	93·0	99·6
Varuhus, basarer m. m.	94·6	97·9	96·4

uppgifterna endast detaljhandelsförsäljningen. För dessa företag har indextal även beräknats för antalet försäljningsställen.

I tab. 1 återfinnes en sammanställning av uppgifterna om den totala försäljningens förändring vid de enskilda företagen med uppdelning på branscher. I tab. 2 har branscherna vägts samman och indextal erhållits för vissa *grupper* av branscher.

Tab. 2. Totala försäljningens förändring i olika *grupper* av branscher inom den enskilda handeln under första halvåret 1949

Branschgrupp	Indextal för omsättningen 1:a kv. 1949 (1:a kv. 1948 = 100)	Indextal för omsättningen 2:a kv. 1949 (2:a kv. 1948 = 100)	Indextal för omsättningen 1:a halvåret 1949 (1:a halvåret 1948 = 100)
Livsmedel	100·9	103·3	102·1
Diversehandelsvaror	100·6	100·2	100·4
Textilvaror o. kläder	94·8	99·9	97·8
Skodon	96·0	95·4	95·6
Inventarier	102·5	96·7	99·3
Guldsmedsartiklar m. m.	91·9	97·9	94·9
Övriga	99·5	99·1	99·3

Tab. 3. Kontantförsäljningens förändring under första halvåret 1949 i vissa branscher inom den enskilda handeln

Bransch	Indextal för omsättningen 1:a kv. 1949 (1:a kv. 1948 = 100)	Indextal för omsättningen 2:a kv. 1949 (2:a kv. 1948 = 100)	Indextal för omsättningen 1:a halvåret 1949 (1:a halvåret 1948 = 100)
Skrädderier	99·3	100·3	100·0
Päls- o. skinnvaror	46·5	95·1	61·8
Järnvaror	97·7	93·0	95·0
Färger o. sjukvårdsartiklar	100·6	107·9	104·6
Varuhus, basarer m. m.	96·4	98·8	97·7

Tab. 3 visar förändringen i kontantförsäljningen för de branscher inom den enskilda handeln, där sådan försäljning särredovisas. »Kontant influtna belopp» inom möbeldetaljhandeln framgår av efterföljande:

Indextal för omsättningen 1:a kv. 1949 (1:a kv. 1948 = 100)	Indextal för omsättningen 2:a kv. 1949 (2:a kv. 1948 = 100)	Indextal för omsättningen 1:a halvåret 1949 (1:a halvåret 1948 = 100)
83·4	88·6	85·8

Försäljningen till »andra kunder än återförsäljare» har inom diversehandeln förändrats på följande sätt:

Indextal för omsättningen 1:a kv. 1949 (1:a kv. 1948 = 100)	Indextal för omsättningen 2:a kv. 1949 (2:a kv. 1948 = 100)	Indextal för omsättningen 1:a halvåret 1949 (1:a halvåret 1948 = 100)
98·5	96·2	97·3

Tab. 4 visar förändringen i detaljförsäljningen och i antalet butiker inom den kooperativa handeln under första halvåret 1949.

Tab. 4. Detaljförsäljningens förändring inom den konsumentkooperativa handeln under första halvåret 1949. (Förs.st. = försäljningsställen)

Avdelning	Indextal för 1:a kv. 1949 (1:a kv. 1948 = 100)		Indextal för 2:a kv. 1949 (2:a kv. 1948 = 100)		Indextal för 1:a halvåret 1949 (1:a halvåret 1948 = 100)	
	Omsättning	Antal förs.st.	Omsättning	Antal förs.st.	Omsättning	Antal förs.st.
Charkuteri	98·5	103·5	118·7	103·3	108·6	103·4
Fisk	105·1	100·8	90·7	103·2	96·1	102·2
Mjölk o. bröd	111·6	103·0	109·1	103·8	110·3	103·4
Speceri o. diverse	104·3	103·7	107·7	103·6	106·2	103·6
Specialbutiker, varuhus	102·7	100·9	105·2	100·8	104·2	100·8
Skodon	98·1	102·6	96·2	101·9	95·1	102·2
Serveringar m. m.	102·4	104·8	101·1	108·0	101·6	106·6

E. H-r

Socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex för juli 1949

I Soc. Medd. lämnas varje kvartal en redogörelse för levnadskostnadernas förändringar, som bygger på prisuppgifter från socialstyrelsens 60 ombudsorter. Under de månader, som icke är kvartalsmånader, har därjämte hittills lämnats en redogörelse för beräkningar rörande prisutvecklingen i detaljhandeln på enbart livsmedel, bränsle och lyse. Den senare serien har nu avbrutits i samband med att styrelsen övertagit utarbetandet av den månatliga Riksbankens konsumtionsprisindex, som fr. o. m. *juli* 1949 publiceras under benämningen *Socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex.* En närmare redogörelse för konsumtionsprisindexen samt för vissa förändringar i beräkningssättet, som genomförts i samband med överflyttningen till socialstyrelsen, lämnas i en särskild artikel på sid. 668 i detta häfte.

Socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex har från mitten av juni till mitten av juli stigit med 0,3 enheter. Generalindextalet per den 15 juli blev sålunda 175,8 mot 175,5 föregående månad.

Den höjning av indextalet för *livsmedel,* som kommer till synes mellan juni och juli, uppgår till 0,7 enheter och beror främst på de prisförändringar, som förekommit på kött-, fläsk- och charkuterivaror. Den 20 juni 1949 upphävdes ransoneringen av köttvaror och i samband därmed ändrades normalpriserna på vissa slag av dessa varor samtidigt som andra varor helt undandrogs normalprissättningen. Till följd härav har prishöjningar kunnat konstateras på nötkött, gödkalvkött, fläskkotlett samt färsk och rökt skinka och prissänkningar på salt sidfläsk, fläskkorv, stångkorv och blodpudding. Bland övriga prisförändringar, som inträffat, kan nämnas prishöjning på kaffe till följd av ändrat stoppris; dessutom har priserna på vissa fisksorter ökat något.

Någon omräkning av *bränsleindexen* har icke nu företagits i avvaktan på den omprövning av hela bränsleindexen, som kommer att företagas i september, då det nya bränsleåret börjar.

Inom posterna *beklädnad* samt *övriga varor och tjänster* har endast några *obetydliga prisjusteringar* förekommit.

	1935 = 100	
	Juni 1949	Juli 1949
Livsmedel	176·7	177·4
Mjölk, smör, ost, margarin	193·8	193·8
Kött	219·6	223·8
Fläsk	206·5	207·9
Ägg	289·4	290·6
Fisk	152·6	155·1
Potatis, mjöl, bröd m. m.	161·9	162·2
Trädgårdsprodukter	198·6	198·9
Specerier, kolonialvaror	190·8	190·9
Bostad	107·3	107·3
Bränsle och lyse	197·6	197·6
Beklädnad	199·9	200·0
Kläder	206·1	206·2
Skodon	170·6	170·6
Övriga varor och tjänster	194·6	194·6
Generalindex	175·5	175·8

Detaljhandelspriser (i öre) på livsmedel, bränsle och lyse

Varuslag	Kvantitet	1935	Aug. 1939	1945	1948			1949		Julipriserna förändringar i % sedan	
		49 orter			Årsmedeltal	Juli	Dec.	Juni	Juli	år 1945	juli 1948
Mjölk, oskum. resp. stand.	l	21·5	25·2	29·2	33·6	33·7	33·7	33·6	33·6	+ 15	0
Grädde	dl	.	.	.	.	.	22·7	24·1	24·1	.	.
Mejerismör	kg	268	341	455	520	520	520	560	560	+ 23	+ 8
Ost, helf. resp. fetth. 30 +	»	177	215	300	320	320	320	320	320	+ 7	—
Bordsmargarin, ej smörbl.	»	135	170	270	300	300	300	260	260	— 4	—13
Nötkött: stek	»	179	218	328	344	359	339	429	468	+ 43	+31
soppkött	»	143	169	260	243	226	249	252	272	+ 5	+20
malet (köttfärs)	»	172	208	301	301	301	301	321	341	+ 13	+13
Gödkalvkött: stek	»	217	269	357	444	462	432	502	548	+ 53	+19
bog	»	.	.	319	369	346	385	396	415	+ 30	+20
Fläskkotlett i bit	»	.	.	446	498	530	490	549	559	+ 25	+ 6
Färsk skinka, ej benfri	»	.	.	.	388	388	388	380	410	.	+ 5
Salt sidfläsk	»	182	230	377	407	407	407	364	341	— 9	—16
Rökt skinka, rullad	»	312	369	565	620	624	624	607	665	+ 18	+ 7
Färstek, färsk	»	205	260	436	584	595	647	629	609	+ 40	+ 2
Hönskött	»	124	157	398	419	456	429	409	389	— 2	—15
Fläskkorv	»	.	172	259	271	271	271	261	251	— 3	— 7
Falukorv	»	.	.	295	307	307	307	307	307	+ 4	0
Stångkorv	»	.	.	.	.	.	153	153	143	.	.
Blodpudding	»	.	.	125	136	136	136	136	126	+ 1	— 7
Ägg, färska	»	154	172	365	407	402	389	332	334	— 9	—17
Färsk fisk: sill	»	62	74	122	131	156	131	139	134	+ 10	—14
strömming	»	57	64	125	134	129	135	118	125	0	— 3
makrill	»	.	.	141	198	193	—	152	133	+ 30	— 5
abborre	»	110	112	190	189	186	204	177	188	— 1	+ 1
gädda	»	153	168	332	332	328	348	317	326	— 2	— 1
torsk	»	89	90	85	195	198	208	179	178	+ 4	— 8
kolja	»	116	116	150	212	213	231	196	198	+ 32	— 7
Ansjovis, hel	1/2 burk	.	.	132	118	118	118	117	118	— 11	0
Fiskbullar i buljong	»	.	.	76	75	78	79	88	88	+ 9	+ 7
Salt sill	kg	62	55	193	167	168	165	164	166	— 14	— 1
Grovt spisbröd	»	59	66	81	104	102	110	110	110	+ 37	+ 8
Knäckebröd	»	82	85	107	128	127	129	130	130	+ 22	+ 2
Sötlimpa (V-R-bröd)	»	58	66	72	84	85	93	93	93	+ 29	+10
Kavring	»	.	.	66	79	78	81	81	81	+ 23	+ 3
Grovt rågbröd	»	45	51	58	62	62	64	64	64	+ 9	+ 2
Matbröd bakat m. vatten	»	72	82	94	103	107	111	111	111	+ 18	+ 3
av vete bakat m. mjölk	»	85	96	102	112	112	112	110	110	+ 7	— 2
Kaffebröd (bullar o. d.)	»	97	113	153	186	185	190	191	191	+ 24	+ 3
Kex	hg	.	.	.	28	28	28	29	29	.	+ 4
Skorpor av vete	kg	132	144	198	229	227	234	234	234	+ 18	+ 3
Småkakor	hg	.	.	.	.	.	58	58	58	.	.
Vetemjöl	kg	38	43	46	66	66	68	66	66	+ 43	— 1
Samsiktmjöl	»	33	36	37	56	56	58	58	58	+ 58	+ 3
Havregryn, ångprep.	»	35	43	68	78	78	80	80	81	+ 20	+ 4
Makaroner	»	.	.	78	101	100	104	103	103	+ 32	+ 3
Kaffe, mest gångbara sort	»	.	.	547	577	579	580	550	564	+ 3	— 2
Kakao i paket	»	.	.	408	501	500	512	512	512	+ 2	—18
Bitsocker	»	46	48	69	87	88	89	89	89	+ 28	0
Strösocker	»	.	.	62	81	82	82	82	82	+ 32	0
Karameller	»	.	.	619	680	650	650	650	650	+ 5	—
Chokladkola	»	.	.	651	748	769	769	769	769	+ 18	—
Tabletter	ask	.	.	.	.	.	20	20	20	.	.
Matsalt	kg	15	15	26	26	27	28	*46	45	.	.

I genomsnitt för socialstyrelsens 60 ombudsorter 1935—juli 1949

Varuslag	Kvantitet	1935	Aug. 1939	1945	1948			1949		Julipriserna förändringar i % sedan	
		49 orter			Årsmedeltal	Juli	Dec.	Juni	Juli	år 1945	juli 1948
Jäst	hg	.	.	16	15	15	16	16	16	— 6	+ 1
Gula ärter	kg	48	41	63	71	69	75	75	75	+ 18	+ 8
Bruna bönor	»	62	113	140	139	134	151	152	152	+ 9	+13
Ärter på burk	1/2 burk	46	58	78	89	88	90	90	90	+ 16	+ 2
Apelsinmarmelad	450 g	.	.	.	.	.	128	128	128	.	.
Katrinplommon	kg	101	84	—	177	177	—	—	—	.	.
Nyponmust	1/1 pkt	.	.	.	.	.	98	90	91	.	.
Lingonsylt i burk	1/2 kg	.	.	.	.	.	149	150	150	.	.
Potatis, gammal	kg	12·2	[1]15·7	21·5	24·4	—	22·1	21·8	—	.	.
» färsk	»	.	.	45·0	35·9	43·5	—	—	41·7	— 8	— 4
Morötter, gamla	»	27	36	33	58	—	38	60	—	.	.
» färska	»			89	185	137	—	300	123	+ 39	—10
Kålrötter	»	.	.	22	36	58	28	41	59	+168	+ 3
Vitkål	»	24	29	39	47	70	33	—	74	+ 89	+ 6
Lök, gul	»	.	.	172	119	113	90	90	100	— 41	—11
Tomater	»	.	90	320	385	466	—	502	356	+ 12	—23
Spenat	»	.	.	233	266	191	—	211	218	— 6	+15
Äpplen: svenska	»	101	94	166	158	—	169	—	—	.	.
importerade	»			203	196	—	—	198	198	— 2	0
Apelsiner	»	76	82	155	138	—	151	167	164	+ 6	+19
Citroner	»	.	.	199	154	159	162	163	179	— 10	+13
Pilsner	1/3 l	24	24	32	33	33	33	33	33	+ 6	0
Svagdricka	5 l	77	81	129	131	131	132	135	135	+ 4	+ 3
Sockerdricka	1/3 l	.	.	.	27	27	28	28	28	.	+ 2
El. ström (inkl. div. avg.)	kWh	35	32	32	31	31	31	[2] 17	17	— 3	—
Kokgas (inkl. div. avg.)	m³	17	17	20	21	20	21	20	21	+ 4	+ 4
Björkved, helved, hemk.	»	945	1 125	2 040	2 198	2 100	2 407	2 400	[2] 2 400	+ 18	+14
Barrved » »	»	730	885	1 828	1 970	1 872	2 180	2 184	[2] 2 184	+ 19	+17
Pannved » »	»	.	.	1 574	1 708	1 601	1 926	1 895	[2] 1 895	+ 20	+18
Kol: antracit-, hemkört	hl	614	637	977	1 098	1 206	907	902	[3] 902	— 8	—25
hushålls-, prima hemk.	»	291	326	573	766	754	787	726	[3] 726	+ 27	— 4
Koks: ca 20—40 mm hemk.	»	230	263	512	681	683	681	665	[3] 665	+ 30	— 3
ca 40-60 el. 60-80 mm hemk.	»	215	249	476	646	647	647	645	[3] 645	+ 35	0

Anmärkning till tabellen. Asterisk (*) vid ett pris betecknar, att en företagen ändring i fråga om den noterade kvaliteten eller annat därmed jämställt förhållande inverkat på de i tabellen medtagna medeltalen fr. o. m. ifrågavarande noteringstillfälle, varigenom full jämförbarhet med medeltal av äldre datum icke ernås.

[1] Medeltal av julipriserna på gammal och augustipriserna på färsk potatis.
[2] Sänkningen har orsakats av en ökning av förbrukningskvantiteterna på el.ström från 100 till 300 kWh.
[3] Jfr texten.

G. He—k

Arbetsmarknaden under juli 1949

Under juli månad förmärktes en tillfällig avmattning i både utbud och efterfrågan på arbetskraft i samband med de allmänt förekommande semestrarna inom industri och andra verksamhetsområden. Bortsett härifrån hade läget på arbetsmarknaden icke undergått några förändringar av betydenhet.

Vid de offentliga arbetsförmedlingarna var antalet arbetsansökningar 14 % och antalet lediga platser 10 % lägre i juli än i juni. Genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser sjönk till 89 i juli från 93 i juni (manlig arbetskraft 108 och 112, kvinnlig arbetskraft 65 och 68). Inom enbart industri och byggnadsverksamhet var motsvarande jämförelsetal 87 och 84, alltså en obetydlig höjning.

Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under redovisningsmånaden i runt tal 55 700 platser med manliga och 28 200 med kvinnliga sökande eller sammanlagt 83 900 platser, vilket i jämförelse med tillsättningsresultatet för juni innebär en minskning med 13 500 eller i genomsnitt 14 %. Nedgången sammanhängde dels med den allmänna avmattningen under semestertiden, dels med den minskade förmedlingsfrekvensen beträffande skolungdom, som till stor del utplacerades under juni. Av samtliga tillsatta platser avsåg cirka 40 % tillfällighetsarbeten av högst en veckas varaktighet. Antalet av arbetsförmedlingarna tillsatta platser på 100 lediga var 60 i juli mot 63 i juni (manliga 72 och 74, kvinnliga 46 och 50). — Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—5.

I samverkan mellan arbetsförmedlingar på olika orter i landet tillsattes under juli 6 252 platser, av vilka 4 699 med manliga och 1 553 med kvinnliga sökande.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsstatistik var antalet inom den egentliga industrin *anställda* arbetare 0,7 % lägre i juli än vid närmast föregående rapporttillfälle i slutet av maj. Antalet manliga arbetare var oförändrat, under det att antalet kvinnliga minskade med 3,4 %. Enbart de *i arbete varande* arbetarna minskade med 14,5 %, främst till följd av semesterledigheterna.

De senast tillgängliga preliminära siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden visar, att 2,0 % av de rapporterande förbundens medlemmar var arbetslösa vid månadsskiftet juni/juli mot 1,9 % en månad tidigare.

Antalet av arbetslöshetsnämnderna vid utgången av juli rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick till 1 405, vilket innebär en minskning under månaden med 316 eller 18,4 %. Hjälpbehovet hade liksom närmast föregående månader den största omfattningen i Västernorrlands län med 333 hjälpsökande, närmast följt av Stockholms stad med 325.

En jämförelse med läget i juli 1948 visar, att antalet ansökningar om arbete på 100 lediga platser var högre än året förut, eller 89 mot 74; för enbart industri och byggnadsverksamhet var motsvarande jämförelsetal 87 och 65. Arbetslösheten inom fackförbunden var en aning högre än förra året och utgjorde, såsom förut nämnts, vid månadsskiftet juni/juli 2,0 % i år mot 1,9 % i fjol. Antalet hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna var 225 (19,1 %) fler än i slutet av juli 1948.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt av upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingar och företag, lämnas här nedan en översikt över förhållandena under juli månad inom olika områden av näringslivet.

Jordbrukets behov av extra arbetshjälp för höskörden var till följd av gynnsamma väderleksförhållanden mindre än föregående år och kunde i regel tillgodoses utan större svårighet tack vare medverkan av skolungdom, semesterfirare och annan tillfälligt friställd arbetskraft. Även i år var förutom de vanliga jordbrukslägren för skolungdom ett antal läger för utländska studenter anordnade i skilda trakter av landet. Till arbetsförmedlingarna i södra Sverige, främst Skåne, inkom mot slutet av månaden beställningar på arbetskraft för stråsädesskörden. En viss brist på stadigvarande anställda jordbruksarbetare och djurskötare förelåg alltjämt, ehuru betydligt mindre framträdande än tidigare år.

Sysselsättningen inom *skogsbruket* visade fortsatt minskning, och årets sommarhuggningar hade endast ringa omfattning. Antalet vid arbetsförmedlingarna lediganmälda platser för skogsarbetare sjönk från 3 000 i juni till något över 1 800 i juli, av vilka endast 1 000 tillsattes. Omsättningen var avsevärt mindre än i juli i fjol, då de lediga och tillsatta platserna uppgick till resp. 9 700 och 2 400. Någon nämnvärd arbetslöshet torde emellertid icke ha förekommit trots de obetydliga avverkningarna, enär kulturarbeten av skilda slag samt skogsvägsanläggningar på många håll pågick. En del lediga skogsarbetare utnyttjades också i skördearbetet vid jordbruket.

Inom de *industriella* arbetsområdena inträdde under juli, såsom förut nämnts, en viss avmattning i sysselsättningen till följd av driftsuppehåll för semester. Flertalet industrigrenar uppvisade minskat antal anställda, i huvudsak kvinnor. Ökning förekom dock vid bl. a. cementfabriker, tegelbruk, byggnadssnickerifabriker, kvarnar, socker- och chokladindustri, mejerier, slakterier och charkuterifabriker, konservfabriker och bryggerier. Metallindustrins behov av yrkeskunnig arbetskraft, främst järn- och metallverksarbetare samt maskinarbetare, var liksom förut starkt kännbart. I de norrländska länen var arbetstillgången alltjämt mycket god vid såväl sågverk som massafabriker. Där driftsuppehåll vid en del företag av sistnämnda slag förekommit, var detta så anpassat, att de anställda under tiden fått semester och att reparationer kunnat utföras. Möbelindustrin tillämpade fortsatt korttidsarbete. Efterfrågan på bageri- och konditoriarbetare var betydligt större än tillgången. Inom textil- och beklädnadsbranschen var läget i stort sett oför-

ändrat, dock med något minskad sysselsättning. Bristen på arbetskraft av skilda slag kvarstod.

Inom *byggnadsverksamheten* rådde liksom under föregående månad goda sysselsättningsförhållanden för samtliga yrkesgrupper, med i stort sett jämn fördelning mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft. Enligt preliminära rapporter till arbetsmarknadsstyrelsen från byggnadsfackföreningar på 48 större orter var vid utgången av juli 1,3 % av medlemmarna inom byggnadsfacken fristämplade på grund av arbetslöshet mot 1,8 % i juni och 1,1 % i slutet av juli 1948.

Vid *sjömansförmedlingen* var omsättningen på arbetskraft livligare än under juni. Tillgången på kvalificerad personal var i vissa fall fortfarande otillräcklig. Vid sjömanshusen redovisades under juli sammanlagt 6 544 påmönstringar och 6 455 avmönstringar mot 5 810 och 5 493 en månad tidigare. Motsvarande siffror för juli 1948 var 6 729 och 6 722. — Inom stuveribranschen var arbetstillgången mycket god, och periodvis rådde underskott på vana stuveriarbetare på grund av pågående semestrar.

Inom *affärsverksamheten* inträdde en viss avmattning i både arbetssökandefrekvens och efterfrågan på arbetskraft i samband med att många affärer tillämpade semesterstängning under viss del av juli månad. Trots det minskade behovet av biträden kunde efterfrågan på framför allt kvinnlig personal till livsmedelsbutiker icke tillgodoses.

Inom *kontorsbranschen* söktes under månaden manliga kontorister endast i mycket ringa omfattning. Trots minskad efterfrågan på kvinnliga kontorister kunde behovet av dylika icke tillgodoses. Detta gällde främst språkkunniga stenografer och korrespondenter.

Lärarförmedlingens verksamhet var synnerligen livlig. Tack vare att skolstyrelserna i allmänhet utannonserat lediga platser i god tid, kunde förmedlingsarbetet påbörjas tidigare än vanligt. Inom vissa län har samtliga under juli lediganmälda platser kunnat besättas med examinerade lärarkrafter, under det att bristen på behöriga sökande, framför allt manliga folkskollärare, på andra håll varit kännbar. Tillgången på småskollärarinnor synes hittills ha motsvarat efterfrågan, och en del län hade t. o. m. överskott på dylika sökande. Skolköks- och lanthushållslärarinnor kunde däremot ej anskaffas i tillräcklig utsträckning.

Inom *hotell- och restaurangbranschen* minskade efterfrågan på personal, sedan toppunkten på säsongen passerats. Arbetskraftsbristen var emellertid alltjämt betydande, vilket framgår av att antalet arbetsansökningar vid förmedlingarna endast uppgick till hälften av de lediganmälda platsernas antal.

Någon lättnad i möjligheterna att tillgodose arbetskraftsbehovet inom grupperna *hälsovård och sjukvård* samt *husligt arbete* kunde icke förmärkas.

V. P.

Byggnadsregleringen. Under månaden meddelades byggnadstillstånd beträffande 5 623 ansökningar med en byggnadskostnad av 160,2 milj. kr. Härav beviljades 355 ansökningar av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadsstyrelsen samt 5 268 av länsarbetsnämnderna. Byggnadskostnaderna i fråga om dessa ansökningar uppgick till 43,1 resp. 117,1 milj. kr.

Närmare uppgifter om avgjorda ansökningar om byggnadstillstånd lämnas i tab. 11—13 i tabellavdelningen.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet av arbetslöshetsnämnderna rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid juli månads utgång till 1 405, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en minskning med 316. Av de hjälpsökande var 20 (1,4 %) i åldern 16—25 år, 309 (22,0 %) 26—50 år samt 1 076 (76,6 %) över 50 år. Av hela antalet hjälpsökande var 53 (3,8 %) kvinnor. De arbetslösas fördelning efter ålder, yrke och hjälpform inom olika områden framgår av tab. 10.

Under juli månad beviljade arbetsmarknadsstyrelsen statsbidrag till statliga beredskapsarbeten för en beräknad kostnad av 25 000 kr. Hela beloppet avsåg ytterligare kostnader för tidigare beviljade arbeten.

Av antalet hjälpsökande vid juli månads utgång åtnjöt 1 278 (91,0 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 1 145 (89,6 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande var 1 181 (84,1 %) hjälpta genom arbete och 97 (6,9 %) genom understöd (inkl. utbildningshjälp).

En summarisk redogörelse för den av arbetsmarknadsstyrelsen bedrivna hjälpverksamheten under juli månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avser sifferuppgifterna förhållandena vid månadens utgång.

Arbetslinjen. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 15 arbetsplatser i arbetsmarknadsstyrelsens regi 146 arbetslösa, vid 35 arbetsplatser i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi 353 arbetslösa och vid en arbetsplats i järnvägsstyrelsens regi 21 arbetslösa. Vid 18 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 146 arbetslösa och vid 147 arkivarbetsplatser 372 arbetslösa inom tekniska och merkantila yrken; 10 personer erhöll musikerhjälp. Dessutom sysselsattes 369 flyktingar vid arkivarbeten, och 6 flyktingar erhöll musikerhjälp. Dessa ingår ej i arbetslöshetsnämndernas månadsrapporter. Detsamma är förhållandet med 130 vid beredskapsarbeten sysselsatta specialarbetare.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 3 städer till sammanlagt 30 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 17 var försörjningspliktiga. Under månaden hade 3 städer och 1 landskommun även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna i de beredskapskurser och yrkesutbildningskurser för arbetslösa, som står under ledning av överstyrelsen för yrkesutbildning, var 67 anmälda som hjälpsökande. Av dessa åtnjöt 34 dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Statliga stenbeställningar. Vid de statliga stenbeställningarna sysselsattes 852 genom arbetsmarknadsstyrelsen uttagna stenarbetare, varav 800 i Göteborgs och Bohus samt 52 i Blekinge län. Av samtliga var 113 att anse som fullgod arbetskraft.

Meddelanden från arbetsmarknadsstyrelsen

Studiekurs för arbetsförmedlingstjänstemän anordnades av arbetsmarknadsstyrelsen under tiden 15—22 augusti 1949 på Jordbrukets föreningsskola i Sånga—Säby, Svartsjö. I kursprogrammet ingick föreläsningar och diskussioner över aktuella arbetsmarknadsfrågor, bl. a. den nya arbetarskyddslagstiftningen och svenska undersökningar angående arbetsanalys, interna arbetsförmedlingsproblem samt ämnen i anslutning till begreppet »public relations». I anslutning till sistnämnda ämne talade representanter för näringslivet och fackföreningsrörelsen om interna samarbetsfrågor inom företagen. Ett 70-tal tjänstemän deltog i kursen.

Under hösten 1949 kommer arbetsmarknadsstyrelsen att anordna en central utbildningskurs för aspiranter, som antagits vid den offentliga arbetsförmedlingen under år 1948. Kursen förlägges under tiden 20 september—14 oktober till Jordbrukets föreningsskola i Sånga—Säby och under tiden 15 oktober—9 december till Stockholm. (Angående tidigare anordnad aspirantkurs se Soc. Medd. årg. 1949, sid. 379.)

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna[1]

Maj 1949

De erkända arbetslöshetskassorna hade vid redovisningsmånadens utgång 1 053 381 medlemmar, varav 870 378 män och 183 003 kvinnor. Under månaden ökade medlemsantalet med 4 860, varav 4 558 män och 302 kvinnor.

För samtliga försäkrade i genomsnitt var arbetslöshetsprocenten för maj 1949 3,1 mot 4,9 närmast föregående månad och 3,1 för maj 1948. Arbetslöshetsprocenten för manliga och kvinnliga medlemmar utgjorde resp. 3,3 och 2,4 för maj 1949 mot resp. 5,2 och 3,1 under närmast föregående månad samt 3,2 och 2,4 för maj 1948.

Beräknas arbetslöshetsprocenten för en tolvmånadersperiod, som successivt framflyttas för varje redovisningsmånad, erhålles följande procenttal för samtliga försäkrade i genomsnitt för hela perioden.

Arbetslöshetsprocent:	1948								1949				
	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj
a) under angiven månad .	3·1	3·1	3·6	2·8	2·8	2·8	3·2	7·8	6·1	5·2	4·6	4·9	3·1
b) under en 12-månadersperiod med angiven månad som slutmånad . .	4·3	4·4	4·5	4·5	4·5	4·6	4·6	4·4	4·2	4·1	4·1	4·1	4·1

Antalet understödsdagar under maj 1949 utgjorde 245 207. Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under samma månad till 991 692. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, dvs. antalet understödsdagar i procent av antalet arbetslöshetsdagar, var sålunda 24,7 mot 31,0 för närmast föregående månad och 15,1 för maj 1948.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under maj 1949 ett sammanlagt understödsbelopp av 1 939 170 kr, varav 1 556 248 kr såsom daghjälp, 190 967 kr som barntillägg samt 191 955 kr som make- och husförestånda-rinnetillägg. I ovan nämnt belopp för utbetalad daghjälp ingår kristillägg med 183 796 kr. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp (kristillägg inräknat) av 6,35 kr, under det att familjetilläggen tillhopa uppgår till 1,56 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde således 7,91 kr. Motsvarande belopp var för närmast föregående månad 6,39, 1,54 och 7,93 kr samt för maj 1948 resp. 6,14, 1,46 och 7,60 kr.

Uppgifter för varje särskild kassa återfinnes i tabellen på omstående sida.

[1] En redogörelse för uppläggningen av denna månadsstatistik lämnas i Soc. Medd. årg. 1942, sid. 322 och årg. 1944, sid. 778.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna
Maj 1949

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor[2]	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor			Understödda dagar		Utbetalat understöd		
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under löpande 12-mån.-per.	antal	i % av antalet arbetslöshetsdagar[3]	under månaden, totalt, kr	därav familjetillägg, kr	under närmast föreg. mån., kr
Beklädnadsarb. . (1935)	38 272	1 539	0·8	1·9	2·7	2 231	24·2	12 954	441	16 145
Sadelmak. m. fl. »	5 758	971	3·4	3·9	4·4	2 857	49·0	21 437	2 956	14 473
Stenindustriarb. »	3 975	669	3·4	6·2	7·9	676	16·8	4 366	1 480	11 381
Handelsanst. m. fl. »	58 725	3 226	1·1	1·8	1·8	3 898	20·1	27 181	3 577	34 197
Sko- o. läderarb. »	12 204	645	1·1	1·4	2·4	675	17·4	4 332	594	5 226
Träindustriarb.[5] (1936)	57 399	8 778	3·1	4·4	5·5	20 547	39·0	167 160	31 523	186 912
Musikernas m. fl. »	7 466	3 803	10·2	12·8	11·4	2 263	9·9	15 533	1 952	10 495
Lantarbetarnas . »	44 392	11 021	5·0	5·8	6·0	11 317	17·1	72 142	16 871	163 823
Frisörernas . . . »	4 069	207	1·0	0·8	0·7	69	5·6	355	32	348
Livsmedelsarb. . (1937)	86 917	5 440	2·9	4·0	3·8	7 572	23·2	55 633	5 331	80 801
Textilarbetarnas »	46 559	1 978	0·8	1·3	1·5	2 294	19·3	15 858	1 265	20 995
Gjuteriarbetarnas (1938)	12 357	762	1·2	1·4	2·0	1 027	22·5	7 855	937	9 290
Gruvindustriarb. »	9 746	1 385	2·7	3·5	3·2	1 961	24·5	12 399	2 256	7 457
Handelstjänstem. (1940)	10 463	470	0·9	0·9	0·6	845	30·0	6 371	849	5 015
De kem.-tekn. arb. (1941)	14 317	532	0·7	1·2	1·5	1 131	35·4	7 665	741	11 178
Bleck- o. plåtslag. »	3 289	392	2·4	4·6	3·8	986	41·9	7 614	1 329	13 639
Försvarsv. civ. pers. »	18 919	1 070	1·1	0·7	1·0	1 420	22·1	9 714	1 526	14 046
Bryggeriarb. . . (1942)	7 285	426	1·2	1·7	1·7	608	23·8	4 333	388	6 644
Transportarb.[5] . »	88 278	7 376	4·4	5·9	5·0	13 913	31·4	117 915	24 087	143 821
Metallindustriarb.[5] »	209 602	9 711	0·9	1·1	1·3	13 707	23·5	107 794	15 053	163 889
Bokbinderiarb. . »	11 141	101	0·2	0·2	0·2	331	54·6	2 208	308	2 170
Hotell- o. rest.-anst. »	20 563	1 825	1·8	2·4	2·2	1 250	11·4	7 392	163	23 599
Handelsresandenas »	531	—	—	0·2	0·3	12	—	69	—	242
Ind.-tjänstem. . . »	54 256	1 375	0·5	0·6	0·5	1 763	21·4	14 212	2 570	16 343
Arbetsledarnas . »	23 664	235	0·2	0·2	0·1	481	34·1	3 865	739	4 326
Fabriksarb.[5] . . (1943)	57 864	6 806	2·4	4·4	5·4	10 144	24·8	64 520	11 848	143 707
Elektrikernas . . »	17 179	1 251	1·5	3·0	1·7	2 328	31·0	15 328	3 374	19 777
Sjöfolkets . . . »	18 124	8 401	9·3	11·3	8·6	1 537	3·0	10 127	1 062	20 435
Målarnas . . . . »	16 206	5 508	6·8	22·1	12·1	15 726	47·6	127 910	21 817	351 858
Väg- o. vattenb.-arb.[5] (1944)	15 164	5 765	7·6	14·1	8·8	4 466	12·9	31 291	6 772	46 281
Järnvägsmännens (1945)	27 982	2 100	1·5	3·4	2·0	6 488	51·5	58 890	13 366	66 567
Maskinbefälets .	3 585	—	—	—	—	30	—	168	86	155
Teateranställdas (1946)	840	120	7·1	4·8	5·8	90	12·5	646	119	813
Typografernas . »	13 166	374	0·6	0·7	0·8	426	19·0	3 080	391	5 440
Byggnadsträarb.[5] (1947)	103 858	50 533	9·7	16·8	14·8	101892	33·6	871 389	187 644	1382395
Skogs- o. flottn.-arb. (1948)	21 403	14 896	13·9	19·5	19·1	8 246	9·2	54 514	17 475	13 724
Murarnas . . . (1948)	11 945	5 641	9·4	6·0	—	—	—	—	—	—
Summa	1050963	165282	3·1	4·9	4·1	245207	24·7	1969170	382 922	3017602

[1] Månadsmedeltal.
[2] = antal veckor, för vilka avgiftsbefrielse meddelats på grund av uppgiven arbetslöshet.
[3] En arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar.
[4] = % av det för maj och juni redovisade antalet arbetslöshetsveckor.
[5] Siffrorna är icke jämförbara med föregående år på grund av vissa överföringar av medlemsgrupper (se Soc. Medd. årg. 1949, sid. 380).

H. Sm

Lönenivå och sysselsättningsvolym inom industri m. m. i maj 1949

Socialstyrelsen inhämtar från industriföretag och statliga verk för ett rapporttillfälle varje månad uppgifter om antalet arbetare och för en avlöningsperiod i den mellersta månaden i varje kvartal uppgifter om utbetald lönesumma, utförda arbetstimmar, omsättningen av arbetskraft samt förekomsten av deltidsanställning och korttidsarbete. På grundval av uppgifter av detta slag har efterföljande redogörelse rörande löne- och sysselsättningsförhållandena i maj 1949 uppgjorts.

Beträffande använda beräkningsmetoder, förklaringar till tabellerna samt generella anmärkningar rörande lönemedeltal, som framräknas ur statistiskt material av det slag det här gäller, hänvisas till redogörelserna för de i februari och augusti 1948 utförda undersökningarna rörande lönenivå och sysselsättningsvolym (Soc. Medd. årg. 1948, sid. 475 och 974).

I den här redovisade sammanställningen rörande antal arbetare ingår i jämförelsen maj 1948—maj 1949 6 676 företag med 493 000 arbetare samt i jämförelsen februari—maj 1949 7 258 företag med 526 000 arbetare. Antalet företag i redovisningen av utbetald lönesumma och utgjorda arbetstimmar var 6 085 för maj 1948—maj 1949 och 6 147 för februari—maj 1949.

I tab. 1 kolumnerna d—g anges, hur sysselsättningen mätt i antalet arbetare, förändrats sedan maj 1948. Uppgifter av samma slag avseende jämförelse med februari 1949 återfinns i tab. 2. Förändringen i utbetald lönesumma och antal utförda arbetstimmar i jämförelse med maj 1948 och februari 1949 belyses i resp. tab. 1 kolumnerna b och c och tab. 2. Tab. 3 anger hur sysselsättningen förändrats inom företag av olika storlek maj 1948—maj 1949.

Ur undersökningsmaterialet erhållna uppgifter rörande omsättningen av arbetskraft har sammanställts i nedanstående tablå.

Näringsgrenar	Procentuella antalet under en vecka[1] avgångna arbetare					anställda arbetare				
	maj 1949	febr. 1949	nov. 1948	aug. 1948	maj 1948	maj 1949	febr. 1949	nov. 1948	aug. 1948	maj 1948
Järn- och stålmanufaktur . .	1·2	0·8	0·7	1·0	1·2	0·8	0·8	0·9	0·9	0·9
Skeppsvarv	1·2	0·8	1·0	1·5	1·7	0·9	1·1	1·0	1·5	1·2
Elektroteknisk industri . .	1·2	1·0	1·1	1·4	1·8	0·9	1·1	1·2	1·6	1·1
Bomullsindustri	1·1	0·7	0·6	0·9	1·0	0·9	0·8	0·9	1·0	0·8
Trikåfabriker	1·1	1·1	1·0	1·4	1·4	0·9	0·9	1·8	1·6	1·1
Sömnadsindustri	1·1	1·0	0·9	1·2	1·4	0·5	1·1	1·0	1·3	1·0
Ylleindustri	1·0	0·6	0·6	0·8	1·0	0·7	0·6	0·8	0·9	0·8
Mekaniska verkstäder . . .	1·0	0·7	0·7	1·0	1·1	0·7	0·7	0·9	1·0	0·9
Järn-, stål- o. kopparverk .	0·8	0·6	0·6	0·8	0·9	0·7	0·7	0·7	0·7	0·7
Sågverk och hyvlerier . . .	0·8	0·6	1·4	1·1	0·9	1·7	1·1	0·7	0·7	1·4
Samtliga industrigrupper	1·0	0·7	0·8	1·1	1·1	0·9	0·7	0·9	1·0	1·0

[1] Procenttalen beräknade på hela antalet anställda vid resp. uppgiftstillfällen.

Tab. 1. Lönesumma, sysselsättning

a	b	c	d	e	f	g	h	i
Näringsgrenar	Indextal[1] (maj 1948 = 100)							
	utbetalda lönesummor	antal utförda arbetstimmar	antal arbetare, som var				genomsnittlig timförtjänst för	
			i arbete	anställda (exkl. permitterade)			vuxna manliga arbetare	vuxna kvinnliga arbetare
				båda könen	män	kvinnor		
Malmbrytning o. metallind.	105·2	100·1	101·2	101·6	102·0	97·1	104·9	104·6
Gruvor o. anrikningsverk	110·1	101·8	107·7	107·8	107·8	·	107·9	·
Järn-, stål- o. kopparverk	102·9	98·1	103·8	103·7	103·9	95·8	104·7	108·9
Järn- o. stålmanufaktur	105·0	99·4	100·8	100·7	100·8	99·6	105·4	104·2
Mekaniska verkstäder	104·9	100·2	100·7	101·1	101·4	95·8	104·6	103·5
Reparationsverkstäder	101·5	97·2	97·1	97·9	98·0	·	103·7	·
Skeppsvarv	110·9	104·5	100·8	100·9	100·9	·	105·8	—
Elektroteknisk industri	104·2	99·7	102·1	102·0	103·8	96·6	103·3	105·1
Annan metallindustri	104·0	98·8	98·5	99·3	99·6	98·2	104·9	104·5
Jord- och stenindustri	96·3	95·1	95·7	96·1	95·9	97·9	101·3	101·4
Kolgruvor	95·9	96·2	98·5	100·1	100·4	·	99·7	·
Torvindustri	60·7	68·3	70·3	70·7	74·0	·	87·2	·
Stenindustri	98·5	95·7	96·1	96·0	95·9	·	102·9	·
Kalk- och kritbruk	98·2	97·0	95·2	96·3	96·4	·	101·2	·
Cementfabriker	101·2	101·7	98·2	97·7	97·6	·	99·6	·
Cementvarufabriker	88·3	85·6	88·8	89·7	89·2	·	103·2	·
Tegelbruk	96·1	94·3	92·3	93·1	93·3	·	101·9	100·5
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	108·7	106·1	104·9	104·1	105·0	102·3	102·2	101·0
Glasindustri	100·4	97·8	101·1	101·2	100·9	104·3	102·8	103·2
Annan jord- o. stenindustri	89·9	87·2	91·5	92·3	92·2	·	102·7	·
Träindustri	100·5	98·3	99·0	99·0	99·2	99·1	101·9	102·0
Sågverk o. hyvlerier	104·3	102·7	102·5	102·6	102·6	107·3	101·6	102·4
Låd- o. wallboardfabriker	101·2	101·2	103·3	103·1	103·0	·	99·6	104·3
Byggnadssnickerifabriker	100·6	96·0	98·1	97·5	97·5	·	104·3	·
Möbelfabriker	93·3	90·3	93·7	93·8	93·9	90·2	102·9	104·2
Svarveri- o. skidfabriker	99·7	97·2	95·5	96·0	95·8	·	102·4	97·1
Annan trävaruindustri	94·5	92·1	90·9	90·8	93·6	78·8	102·0	103·5
Pappers- o. grafisk ind.	101·0	99·5	99·4	99·7	100·0	98·1	101·0	103·7
Pappersmassefabriker	97·9	99·3	98·0	98·0	98·0	97·9	98·5	97·7
Pappersbruk o. pappfabr.	101·0	100·4	99·3	99·9	100·1	98·8	100·3	101·9
Papp- o. pappersvaruind.	100·9	97·2	99·5	99·4	105·4	92·9	99·9	105·7
Grafisk industri	104·6	99·2	100·8	101·3	101·6	100·4	105·3	104·1
Livsmedelsindustri	106·3	102·9	101·3	101·5	103·3	97·6	102·3	103·6
Kvarnar	110·3	105·2	103·0	103·9	105·0	·	105·0	106·3
Bageriindustri	108·6	104·0	99·8	100·4	102·5	96·3	103·6	106·9
Sockerindustri	111·6	107·0	104·4	105·2	106·5	96·4	104·5	99·1
Choklad- o. konfektind.	100·2	97·8	98·2	99·9	99·8	100·3	100·8	102·7
Mejeriindustri	100·2	97·9	103·1	102·6	104·5	89·2	101·4	100·4
Slakterier o. charkuterier	110·3	106·3	103·5	102·5	102·9	100·5	102·6	107·5
Fiskber.-anst. o. konservf.	104·3	98·2	99·0	99·3	101·3	97·4	105·3	104·4
Margarinindustri	178·4	166·4	162·6	164·4	162·7	168·2	108·5	107·5
Bryggerier o. läskedrycksf.[2]	—	—	98·9	99·1	100·7	93·9	—	—
Tobaksfabriker	96·9	96·1	97·0	96·4	99·0	95·4	102·3	98·3
Annan livsmedelsindustri	102·7	98·9	97·6	97·4	100·6	90·5	101·9	105·3

[1] För grupper om mindre än 200 arbetare har indextal ej beräknats.

[2] Fr. o. m. 1949 redovisas icke den provisionsavlönade personalen i uppgifterna rörande lönesummor och arbetstimmar.

och timförtjänst i maj 1949

k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	x
Genomsnittlig timförtjänst[1] i kronor för (sjuklön, semesterlön o. dyl. ingår ej)												
vuxna manliga arbetare inom						vuxna kvinnliga arbetare inom						minderåriga arbetare, samtliga orter
dyrortsgrupp					samtliga orter	dyrortsgrupp					samtliga orter	
1	2	3	4	5		1	2	3	4	5		
2·86	2·48	2·55	2·84	3·09	2·68	1·50	1·62	1·69	1·95	2·06	1·88	1·37
—	2·75	2·76	3·28	·	3·05	—	·	·	·	·	·	1·64
—	2·44	2·49	·	3·14	2·50	—	1·56	1·74	—	·	1·68	1·38
2·25	2·43	2·55	2·68	3·58	2·56	·	1·65	1·69	1·74	2·25	1·71	1·44
2·88	2·86	2·58	2·74	3·05	2·61	·	1·69	1·60	2·00	2·06	1·85	1·34
·	2·08	2·86	2·79	2·92	2·56	—	—	—	·	·	·	1·14
—	2·26	2·70	2·94	3·18	2·82	—	—	—	—	—	·	1·57
·	2·50	2·48	2·58	2·89	2·62	—	1·65	1·75	1·84	2·06	1·91	1·36
2·89	2·82	2·55	2·68	3·14	2·65	·	1·59	1·72	1·84	2·02	1·80	1·34
2·18	2·29	2·86	2·71	2·74	2·31	1·39	1·58	1·67	—	·	1·59	1·38
·	2·45	—	—	—	2·48	—	·	—	—	—	·	·
2·17	2·19	·	—	·	2·15	·	·	—	—	—	·	·
2·11	2·36	2·19	·	2·25	2·30	—	·	·	—	—	·	·
1·94	2·22	2·28	·	·	2·20	—	·	·	—	—	·	·
·	·	2·48	—	—	2·27	·	—	·	—	—	·	·
2·45	2·64	2·61	2·84	3·12	2·66	—	·	—	—	—	·	·
2·06	2·15	2·28	2·58	·	2·18	·	1·51	·	—	—	1·49	1·47
·	2·26	2·38	—	—	2·38	·	1·69	1·67	—	—	1·68	1·48
2·26	2·27	2·55	·	3·19	2·31	1·40	1·28	·	—	·	1·34	1·30
·	2·63	2·71	·	·	2·67	·	·	—	—	—	·	·
2·15	2·17	2·25	2·28	2·40	2·20	1·53	1·57	1·65	1·56	2·01	1·65	1·28
2·12	2·09	2·16	2·19	2·29	2·15	—	·	·	1·39	·	1·49	1·34
2·17	2·16	2·32	2·40	·	2·32	—	·	·	1·70	—	1·66	1·39
2·27	2·19	2·32	2·40	·	2·11	·	·	·	—	—	·	1·30
2·12	2·33	2·40	2·44	2·95	2·32	·	·	1·70	·	·	1·67	1·17
1·99	2·15	2·08	2·40	3·14	2·24	·	·	·	—	—	1·50	1·22
2·05	2·18	2·33	·	3·00	2·28	·	·	1·70	·	2·04	1·80	1·07
2·10	2·24	2·47	2·48	2·98	2·49	1·58	1·71	1·74	1·78	1·98	1·82	1·25
2·80	2·29	2·29	2·33	2·42	2·36	·	·	1·89	·	·	1·67	1·25
1·98	2·20	2·25	2·51	·	2·22	1·61	1·71	1·66	1·78	—	1·69	1·20
·	2·40	2·52	2·44	2·74	2·52	·	1·78	1·82	1·90	2·06	1·84	1·28
·	2·58	2·85	3·15	3·18	3·06	—	1·64	1·70	1·82	1·97	1·91	1·26
2·11	2·15	2·31	2·56	2·76	2·38	1·35	1·51	1·66	1·88	2·05	1·77	1·28
·	2·10	2·19	2·48	—	2·30	—	·	1·58	·	—	1·62	·
·	2·18	2·46	2·75	2·88	2·59	·	·	1·79	2·01	2·17	1·92	1·28
2·05	2·09	2·23	·	·	2·19	·	1·49	1·78	·	·	1·69	·
·	2·14	2·21	2·53	3·05	2·64	·	1·58	1·50	1·64	2·00	1·79	·
·	2·23	2·19	2·49	2·60	2·35	·	·	1·64	·	1·87	1·72	1·50
2·29	2·23	2·36	2·62	2·76	2·40	·	1·50	1·64	·	2·17	1·76	1·32
—	2·04	2·11	2·53	·	2·19	—	1·46	1·72	1·95	·	1·71	1·21
—	·	2·35	2·56	·	2·46	—	—	1·59	·	·	1·66	·
·	2·09	2·18	2·40	2·51	2·30	—	1·48	1·54	1·76	1·61	1·64	1·19
—	·	·	·	—	2·67	—	·	·	·	—	1·77	1·24
·	2·06	2·24	2·45	·	2·26	—	·	·	1·70	·	1·66	·

[1] Genomsnittlig timförtjänst har uträknats endast i de fall antalet redovisade företag uppgått till minst 8 och antalet under en vecka utgjorda arbetstimmar uppgått till minst 8 000. Då antalet arbetstimmar överstigit 8 000 men ej 5 000 har timförtjänsten angivits med medieval stil.

TAB. 1 (forts.). LÖNESUMMA, SYSSELSÄTTNING

a	b	c	d	e	f	g	h	i
Näringsgrenar	Indextal (maj 1948 = 100)							
	utbetalda lönesummor	antal utförda arbetstimmar	antal arbetare, som var				genomsnittlig timförtjänst för	
			i arbete	anställda (exkl. permitterade)			vuxna manliga arbetare	vuxna kvinnliga arbetare
				båda könen	män	kvinnor		
Textil- o. beklädnadsind.	105·8	100·6	101·0	101·8	104·8	99·6	103·5	104·9
Ylleindustri	104·7	100·5	101·8	102·7	104·2	101·1	104·4	103·0
Bomullsindustri	105·2	101·3	101·4	101·7	104·4	98·5	102·9	104·6
Linne- o. juteindustri	102·1	97·8	98·2	98·4	101·6	96·0	102·7	104·6
Trikåfabriker	103·1	98·1	98·8	99·1	101·2	98·3	105·0	105·1
Sömnadsindustri	106·6	101·7	101·7	101·6	105·0	100·6	102·4	105·4
Hatt- o. mössfabriker	104·2	98·6	100·1	99·9	109·4	97·2	103·8	105·9
Annan hithörande industri	106·2	100·5	101·0	101·6	104·7	97·9	104·2	105·9
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	103·5	98·5	97·9	98·1	100·9	92·9	104·5	104·8
Garverier	106·8	102·4	102·8	102·8	103·8	97·9	104·4	101·7
Päls- o. skinnvarufabriker	88·6	88·4	83·6	84·1	89·4	79·1	101·8	106·7
Skoindustri	100·8	96·8	97·2	97·6	100·5	93·6	103·8	103·8
Andra lädervarufabriker	111·8	104·6	99·9	99·9	105·2	91·5	106·6	105·4
Gummivarufabriker	110·7	105·8	102·4	102·8	103·6	100·0	105·7	102·5
Annan hithörande industri	96·9	91·0	89·8	88·6	92·8	77·2	104·1	109·0
Kemisk-teknisk industri	98·8	96·7	97·8	98·0	99·2	93·8	100·8	102·9
Färg-, olje- o. parfymfabr.	94·5	93·4	93·1	94·0	98·8	82·8	98·7	103·2
Sprängämnesfabriker	117·7	115·8	110·5	110·9	108·5	117·7	102·8	103·5
Tändsticksfabriker	103·0	103·0	104·5	103·8	105·0	102·0	99·7	99·8
Annan kemisk-tekn. ind.	96·2	94·1	95·8	96·8	97·8	93·6	101·6	105·0
Samtliga industrigrupper	103·6	99·6	100·2	100·5	101·2	97·9	103·5	104·4
Statl. verk o. byggnadsarb.	99·0	97·5	95·0	95·5	95·2	101·7	101·7	99·0
Mek. o. elektr. verkstäder	101·2	98·8	101·6	102·6	102·8	96·0	102·8	103·7
Skeppsvarv	98·5	97·5	96·6	·	·	—	101·2	·
Beklädn.-verkst., förråd o. d.	97·1	97·1	102·2	101·0	99·2	103·4	99·8	102·9
Sprängämnesfabriker	105·6	103·9	104·2	106·0	114·9	97·2	101·1	100·9
Byggnads- o. anläggn.-arb.	98·2	97·0	92·3	92·6	92·5	113·9	101·2	98·5

Tab. 2. Förändringen i utbetald lönesumma, antal utförda arbetstimmar och antal i arbete varande arbetare februari 1949—maj 1949. Indextal (februari 1949 = 100)

Industrigrupper	Utbetald lönesumma	Antal utförda arbetstim	Antal i arbete varande arbetare
Malmbrytning o. metallindustri	101·0	99·1	99·4
Jord- o. stenindustri	110·1	108·6	110·8
Träindustri	109·8	108·5	106·4
Pappers- o. grafisk industri	101·9	100·8	100·6
Livsmedelsindustri	106·7	105·0	103·5
Textil- o. beklädnadsindustri	100·5	99·2	98·8
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	99·1	97·6	98·1
Kemisk-teknisk industri	101·6	100·8	100·0
Samtliga industrigrupper	**102·5**	**101·0**	**100·8**

OCH TIMFÖRTJÄNST I MAJ 1949

k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	x
Genomsnittlig timförtjänst i kronor för (sjuklön, semesterlön o. dyl. ingår ej)												
vuxna manliga arbetare inom						vuxna kvinnliga arbetare inom						minderåriga arbetare, samtliga orter
dyrortsgrupp					samtliga orter	dyrortsgrupp					samtliga orter	
1	2	3	4	5		1	2	3	4	5		
2·15	2·22	2·31	2·45	2·76	2·31	1·67	1·68	1·75	1·84	2·08	1·78	1·88
2·17	2·19	2·25	2·48	—	2·24	1·68	1·72	1·75	1·91	—	1·75	1·84
—	2·21	2·21	2·88	·	2·25	—	1·70	1·78	1·81	·	1·74	1·45
2·06	2·20	2·37	—	—	2·21	1·62	1·74	1·78	·	—	1·72	1·27
2·31	2·15	2·36	2·75	·	2·39	1·65	1·75	1·78	1·86	1·89	1·80	1·88
·	2·24	2·36	2·54	2·91	2·48	1·78	1·68	1·76	1·87	2·14	1·81	1·81
·	·	2·36	·	·	2·45	·	·	1·66	1·67	1·89	1·68	1·17
2·25	2·81	2·37	2·49	2·69	2·37	1·67	1·64	1·72	1·68	2·03	1·75	1·84
2·54	2·49	2·52	2·67	2·94	2·54	1·70	1·69	1·80	1·88	2·02	1·79	1·80
·	2·89	2·55	·	·	2·50	·	1·85	·	—	—	1·86	1·89
·	·	2·54	·	·	2·60	·	·	1·81	1·84	2·26	1·89	1·25
2·54	2·41	2·58	2·49	2·66	2·58	1·62	1·60	1·80	1·60	1·80	1·77	1·29
·	2·27	2·46	2·82	·	2·59	·	1·73	·	2·02	·	1·86	1·85
—	2·58	2·64	·	·	2·62	—	1·70	·	—	·	1·71	1·85
2·29	2·22	2·27	·	3·07	2·31	·	·	1·68	—	·	1·64	·
·	2·42	2·46	2·55	2·70	2·49	·	1·55	1·68	1·59	1·88	1·66	1·88
—	2·84	2·88	2·62	2·70	2·51	—	·	1·68	·	1·84	1·74	·
—	2·56	·	·	—	2·80	—	1·61	·	·	—	1·72	·
—	2·00	2·25	—	—	2·12	—	1·57	1·60	—	—	1·59	1·41
·	2·56	2·41	2·51	2·70	2·48	·	1·46	1·54	1·56	1·97	1·62	1·80
2·21	2·33	2·47	2·66	2·96	2·50	1·61	1·65	1·78	1·84	2·04	1·78	1·88

Av de arbetare, som under en vecka i maj 1949 lämnat sin anställning, hade 10 % slutat efter uppsägning från arbetsgivaren. För februari 1949 var motsvarande siffra 15 %.

Tab. 8. Sysselsättningens förändring maj 1948—maj 1949 inom företag av olika storlek. Indextal (maj 1948 = 100)

Industrigrupper	Företag, vilka 1948 sysselsatte							
	1—10 arb.	11—25 arb.	26—50 arb.	51—100 arb.	101—200 arb.	201—500 arb.	501—1 000 arb.	över 1 000 arb.
Malmbrytning o. metallindustri	102·7	99·0	98·6	99·7	101·8	101·1	102·0	102·9
Jord- och stenindustri	108·0	92·8	94·9	92·8	91·9	97·8	108·6	105·0
Träindustri	105·8	98·2	96·2	97·5	101·9	100·0	99·8	—
Pappers- o. grafisk industri	102·7	100·1	99·6	98·8	99·1	99·6	99·9	100·6
Livsmedelsindustri	102·7	99·8	103·2	104·6	100·2	101·9	97·0	—
Textil- o. beklädnadsindustri	99·8	100·6	103·9	101·8	102·7	99·2	102·1	101·8
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	99·4	93·0	96·6	97·0	96·8	98·2	101·8	100·9
Kemisk-teknisk industri	97·8	93·4	96·0	99·0	92·0	100·8	103·4	—
Samtliga industrigrupper	102·8	98·1	99·0	99·2	100·1	100·1	101·5	102·7

Tab. 4. Genomsnittlig timförtjänst inom vissa industrigrenar i Stockholm

Industrigrupper	Genomsnittl. timförtjänst i kr för vuxna manliga arbetare	Genomsnittl. timförtjänst i kr för vuxna kvinnliga arbetare	Industrigrupper	Genomsnittl. timförtjänst i kr för vuxna manliga arbetare	Genomsnittl. timförtjänst i kr för vuxna kvinnliga arbetare
Järn- o. stålmanufaktur	3·60	2·84	Choklad- o. konfektindustri	2·82	1·88
Mekaniska verkstäder	3·16	2·05	Slakterier och charkuterier	2·81	·
Reparationsverkstäder	2·98	·	Sömnadsindustri	2·92	2·15
Elektroteknisk industri	2·86	2·05	»Annan» textil- o. beklädnadsind.	2·69	2·08
Annan metallindustri	3·15	2·02	Päls- och skinnvarufabriker	·	2·88
Papp- och pappersvaruindustri	2·75	2·05	Färg-, olje- o. parfymfabriker	2·70	1·84
Grafisk industri	3·18	1·97	Annan kemisk-teknisk industri	2·78	1·97
Bageriindustri	2·82	2·17			

Den genomsnittliga timförtjänsten framgår av tab. 1 kolumnerna k—x. I tab. 4 anges genomsnittliga timförtjänster för enbart företag inom Stockholm. I tab. 1 kolumnerna h och i anges, hur de genomsnittliga timförtjänsterna förändrats sedan maj 1948.

I nedanstående tablåer lämnas en översikt över den genomsnittliga timförtjänstens förändringar inom olika industrigrupper sedan februari 1947 och februari 1948. Beräkningarna bygger på uppgifter om den lönesumma, som uppburits, och det antal arbetstimmar, som utförts av samtliga redovisade arbetare.

Genomsnittlig timförtjänst inom industrin i maj 1949. Indextal

Febr. 1947 = 100	maj 1947	aug. 1947	nov. 1947	febr. 1948	maj 1948	aug. 1948	nov. 1948	febr. 1949	maj 1949
Malmbrytning o. metallindustri	111·4	112·7	115·1	117·2	120·5	120·7	123·0	123·9	126·3
därav: verkstadsindustri m. m.[1]	111·5	112·8	114·8	117·4	119·7	120·2	122·2	122·9	125·0
Jord- o. stenindustri	116·2	120·8	120·8	120·7	131·7	131·6	130·9	130·9	132·7
Träindustri	110·8	113·7	114·8	115·1	120·5	121·2	121·8	121·8	122·8
Pappers- och grafisk industri	110·7	113·9	115·8	116·0	121·0	121·6	122·0	122·0	123·8
Livsmedelsindustri	111·2	112·8	112·1	111·9	119·2	118·6	119·1	119·1	121·0
Textil- och beklädnadsindustri	112·1	112·7	113·7	116·1	121·0	122·1	122·6	124·7	126·8
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	113·6	115·5	117·1	117·7	123·8	125·8	126·1	128·0	130·0
Kemisk-teknisk industri	113·4	115·0	114·5	115·2	121·1	120·9	120·9	121·4	123·0
Samtliga industrigrupper	**111·6**	**113·8**	**114·8**	**116·8**	**121·0**	**121·4**	**122·7**	**123·6**	**125·5**

Febr. 1949 = 100

Malmbrytning o. metallindustri	101·9	Jord- o. stenindustri	101·4
därav: verkstadsindustri m. m.[1]	101·7	Träindustri	101·2
Järn- o. stålmanufaktur	101·9	Pappers- o. grafisk industri	101·1
Mekaniska verkstäder	101·4	Livsmedelsindustri	101·6
Reparationsverkstäder	101·8	Textil- o. beklädnadsindustri	101·3
Skeppsvarv	103·2	Läder-, hår- o. gummivaruindustri	101·6
Elektroteknisk industri	101·8	Kemisk-teknisk industri	101·3
Annan metallindustri	100·8	**Samtliga industrigrupper**	**101·5**

[1] Häri ingår grupperna järn- och stålmanufaktur, mekaniska verkstäder, reparationsverkstäder, skeppsvarv, elektroteknisk industri och annan metallindustri.

A. A—m

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden

A. Arbetsförmedlingsverksamheten[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under juli 1949

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Därav högst 1 veck. varakt.	
Stockholms stad .	12 662	11 052	8 060	8 165	13 856	6 998	20 827	24 908	15 058	10 373	84
Stockholms län .	1 828	2 529	1 344	1 134	2 407	849	2 962	4 936	2 193	524	60
Uppsala län . . .	1 354	1 154	733	854	1 266	401	2 208	2 420	1 134	165	91
Södermanlands län	2 139	2 331	1 163	959	1 816	523	3 098	4 147	1 686	231	75
Östergötlands län .	5 012	4 315	3 208	1 677	2 681	904	6 689	6 996	4 112	2 051	96
Jönköpings län . .	2 609	1 781	1 057	1 042	1 788	626	3 651	3 569	1 683	446	102
Kronobergs län . .	1 944	1 352	982	664	1 045	465	2 608	2 397	1 447	453	109
Kalmar län . . .	2 546	2 162	1 624	789	1 186	470	3 335	3 348	2 094	495	100
Gotlands län . . .	482	624	412	146	320	94	628	944	506	293	67
Blekinge län . . .	1 518	1 128	924	1 036	1 176	826	2 554	2 304	1 750	650	111
Kristianstads län .	2 176	1 772	1 082	1 183	1 901	752	3 359	3 673	1 834	562	91
Malmö stad . . .	3 572	2 933	2 685	2 095	2 946	1 895	5 667	5 879	4 580	2 694	96
Malmöhus län i övr.	4 228	4 307	3 091	2 116	3 094	1 522	6 344	7 401	4 613	1 285	86
Hallands län . . .	1 166	1 156	865	890	1 692	628	2 056	2 848	1 493	485	72
Göteborgs stad . .	8 829	9 650	8 221	3 645	5 472	2 896	12 474	15 122	11 117	6 849	83
Gbgs o. Boh. län i övr.	1 689	1 467	1 059	793	1 423	400	2 482	2 890	1 459	555	86
Älvsborgs län . .	2 478	2 284	1 811	1 247	2 232	735	3 725	4 516	2 046	358	82
Skaraborgs län . .	1 913	1 580	1 010	874	1 602	485	2 787	3 182	1 495	218	88
Värmlands län . .	2 793	2 629	1 839	1 253	1 560	739	4 046	4 189	2 578	737	97
Örebro län	2 198	2 251	1 325	1 174	2 440	1 098	3 372	4 691	2 423	636	72
Västmanlands län .	1 893	2 301	959	998	1 315	540	2 891	3 616	1 499	195	80
Kopparbergs län .	2 171	2 302	1 177	1 112	1 557	621	3 283	3 859	1 798	145	85
Gävleborgs län . .	3 543	3 108	2 607	1 446	1 828	1 164	4 988	4 936	3 771	1 698	101
Västernorrlands län	5 299	3 780	3 072	1 332	1 267	686	6 631	5 047	3 758	1 325	131
Jämtlands län . .	1 772	1 647	1 187	517	758	364	2 289	2 405	1 551	131	95
Västerbottens län .	2 645	2 212	1 827	1 122	1 448	737	3 767	3 660	2 564	516	103
Norrbottens län . .	3 563	3 635	2 881	1 388	1 287	803	4 951	4 922	3 684	314	101
Summa juli 1949	84 021	77 442	55 705	39 651	61 368	28 221	123 672	138805	83 926	34 370	89
» juni 1949	95 800	85 261	62 672	47 259	69 367	34 727	143 059	154628	97 399	35 519	93
» juli 1948	77 289	89 586	55 328	36 697	63 948	27 451	113 986	153534	82 779	30 881	74
» » 1947	83 088	113350	63 684	39 589	67 860	29 993	122 677	181210	93 677	33 436	68
» » 1946	87 123	96 533	62 127	38 611	60 888	29 899	125 734	157421	92 026	30 771	80

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kan besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kan de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under juli 1949

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Arb.	Ans.	L. p.	T. p.	Därav 1 v.
Jordbruk o. skogsbruk	6 651	7 635	4 536	158	876	570	6 300	6 804	8 511	5 106	502
Jordbruk	3 513	5 061	2 962	100	354	245	3 278	3 618	5 415	3 207	380
Trädgårdsskötsel	363	718	582	52	522	325	369	415	1 235	907	107
Fiske	94	15	10	—	—	—	80	94	15	10	—
Skogsbruk	2 681	1 846	982	1	—	—	2 578	2 682	1 846	982	15
Industri o. hantverk	32 408	32 067	18 306	4 506	10 362	1 671	33 909	36 914	42 429	19 977	535
Malmbr. o. metallind.	7 062	9 345	2 444	396	1 101	184	6 835	7 458	10 446	2 578	82
Jord- o. stenind.	1 018	1 127	618	64	138	38	995	1 082	1 265	651	8
Träindustri	4 191	1 969	1 085	56	29	10	4 089	4 247	1 998	1 095	29
Pappers- o. graf. ind.	622	921	485	248	555	120	804	870	1 476	555	—
Livsmedelsindustri	972	1 800	926	918	1 617	474	1 681	1 885	3 417	1 400	128
Textil- o. bekl.-ind.	938	908	296	2 188	5 887	726	2 890	3 121	6 795	1 022	29
Läder-, hår- o. gummiindustri	1 610	461	247	514	688	101	1 959	2 124	1 099	848	8
Kemisk-teknisk ind.	176	282	167	182	392	68	264	308	674	280	4
Byggnadsverksamhet	15 786	15 188	12 027	—	5	5	14 860	15 786	15 188	12 032	808
Kraft- o. vattenverk	38	71	66	—	—	—	32	38	71	66	9
Samfärdsel	15 750	17 997	17 066	376	414	266	11 347	16 126	18 411	17 332	11 498
Landtransp. Luftfart	8 881	13 084	12 650	285	149	48	4 867	9 116	13 233	12 698	11 836
Sjöfart	6 869	4 913	4 416	141	265	218	6 460	7 010	5 178	4 634	162
Handel	3 984	4 897	3 846	8 049	15 965	9 008	8 351	12 033	20 862	12 854	7 106
Affärsverksamhet	1 175	732	247	1 629	2 879	1 149	2 681	2 804	3 611	1 396	64
Lagerarbete	1 428	1 821	1 061	186	852	185	1 222	1 614	1 673	1 246	290
Bank- o. försäkringsv.	67	66	42	12	8	5	77	79	74	47	8
Hotell, rest., storhush.	1 314	2 778	2 496	6 222	12 726	7 669	4 371	7 536	15 504	10 165	6 744
Förvaltn. o. fria yrken	11 460	6 299	5 017	5 522	5 039	2 308	14 076	16 982	11 338	7 325	4 188
Allmän tjänst	559	180	80	17	7	6	539	576	187	86	1
Socialvård	38	27	17	51	86	39	88	89	113	56	—
Tekniska arbetsomr.	3 025	628	238	141	138	39	3 141	3 166	766	272	—
Kontorsarbete	1 671	987	585	2 768	3 604	1 380	4 363	4 439	4 591	1 915	84
Undervisning m. m.	810	550	252	1 581	781	481	2 388	2 391	1 331	688	18
Konstnärlig verks.	5 357	3 977	3 900	964	423	413	3 562	6 321	4 400	4 313	4 140
Hälso- o. sjukvård	114	308	120	1 316	2 762	1 053	1 339	1 430	3 070	1 173	70
Husligt arbete	9	15	12	13 357	22 784	11 071	7 717	13 366	22 799	11 083	7 282
Genomgående yrken, div. arb.	7 891	7 078	5 768	897	2 236	1 387	6 020	8 788	9 314	7 155	2 789
Genomgående yrken	2 928	4 236	3 044	869	2 192	1 348	2 878	3 797	6 428	4 392	905
Diversearbete	4 963	2 842	2 724	28	44	39	3 147	4 991	2 886	2 763	1 884
Annat arbete	5 754	1 146	1 034	5 475	925	887	10 893	11 229	3 071	1 921	459
Extra skördehjälp m. m.	796	1 009	940	497	913	876	1 274	1 293	1 922	1 816	459
Elevpraktikarbete	201	137	94	32	12	11	228	288	149	105	—
Utan avsl. utbildn.	4 757	—	—	4 946	—	—	9 696	9 703	—	—	—
Summa	84 021	77 442	55 705	39 651	61 368	28 221	99 952	123672	138805	83 926	34 379
Därav under 18 år	6 805	6 689	4 096	6 045	6 977	4 048	12 081	12 850	13 616	8 144	561

Tab. 3. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under juli och juni 1949 samt juli 1948

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga juli 1949		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Juli 1949	Juni 1949	Juli 1948	Juli 1949	Juni 1949	Juli 1948	Juli 1949	Juni 1949	Juli 1948	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogsbruk	87	62	37	17	15	23	80	56	36	59	65	60
Jordbruk, trädg.sk. o. fiske	69	46	64	17	15	23	62	41	59	61	65	62
Skogsbruk	145	105	19	·	·	·	145	108	19	58	—	58
Industri o. hantverk	101	100	76	43	33	29	87	84	65	57	16	47
Samfärdsel	88	93	88	91	83	68	88	93	88	95	64	94
Handel	81	87	82	50	47	46	58	57	54	79	56	62
Husligt arbete	·	·	·	59	57	50	59	57	50	·	49	49
Samtliga	108	112	86	65	68	57	89	93	74	72	46	60
Därav under 18 år	95	119	88	87	107	72	91	118	80	62	58	60

Tab. 4. Verksamheten inom vissa yrkesgrupper under juli och juni 1949 samt juli 1948

Yrkesgrupper	Ansökningar om arbete			Lediga platser			Tillsatta platser		
	Juli 1949	Juni 1949	Juli 1948	Juli 1949	Juni 1949	Juli 1948	Juli 1949	Juni 1949	Juli 1948
Lantarbetare	3 613	3 490	3 955	5 415	7 569	6 530	3 207	4 753	3 457
Skogsarbetare	2 682	3 104	1 846	1 846	3 014	9 745	982	1 899	2 422
Gruvarbetare	146	165	148	264	347	539	69	142	78
Järn- och metallverksarbetare	460	452	472	1 484	1 458	2 174	414	880	441
Gjuteriarbetare	620	548	442	578	705	1 181	197	259	297
Verktygsarbetare	219	183	203	362	430	412	88	70	76
Maskinarbetare	1 502	1 390	1 369	1 926	2 153	2 399	471	692	522
Filare o. maskinuppsättare	473	431	456	421	498	812	97	145	159
Övriga metallarbetare	4 045	3 692	4 061	5 411	5 974	7 564	1 292	2 092	1 781
Torvindustriarbetare	100	88	168	192	229	330	107	141	180
Stenindustriarbetare	430	433	404	132	157	192	69	84	96
Sågverks- o. brädgårdsarbetare	808	812	798	696	865	784	439	505	422
Pappersmassefabriksarbetare	282	233	256	283	215	417	201	138	217
Pappersbruksarbetare	177	155	143	289	312	364	113	113	147
Kvarnarbetare	81	85	90	54	80	46	28	40	22
Bageri- o. konditoriarbetare	587	514	555	1 275	1 332	1 205	341	407	387
Sockerindustriarbetare	175	212	120	82	64	188	58	36	88
Textilarbetare	1 225	872	984	2 586	2 420	2 557	324	498	332
Beklädnadsarbetare	1 489	1 102	939	3 231	3 505	3 702	464	490	538
Skofabriksarbetare	502	408	350	482	585	584	128	191	149
Byggnadsträarbetare	4 508	5 692	4 349	3 554	3 829	3 730	3 150	3 469	3 198
Murare	1 035	1 202	1 113	1 283	1 266	1 314	897	979	989
Målare	444	687	413	995	898	1 176	377	406	302
Rörarbetare o. elektriska montörer	1 002	1 423	903	773	747	673	410	511	369
Byggnadsgrovarbetare	5 650	5 547	5 637	5 730	5 340	5 947	4 789	4 398	4 918
Sjöfolk	7 010	6 723	7 142	5 178	5 355	5 321	4 634	4 756	4 717
Kontorspersonal	4 439	4 756	4 038	4 591	5 588	4 439	1 915	2 596	1 864
Lärare	2 270	1 880	2 252	1 271	899	1 302	646	428	1 219
Hembiträden	2 508	2 617	2 469	8 135	8 483	8 765	1 357	1 764	1 206
Tillfällig hemhjälp	7 446	8 122	7 811	11 123	13 006	11 863	8 422	10 090	8 995

Tab. 5. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de särskilda arbetsförmedlingarna under juli 1949

A = ansökningar, L = lediga platser, T = tillsatta platser.

Arbetsförmedlingen i	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
	Jordbruk, trädg.-skötsel o. fiske			Skogsbruk			Malmbrytning o. metallindustri			Trä- o. pappersindustri			Byggnadsverksamhet		
Stockholm . .	33	166	32	5	—	—	1 162	1 480	279	246	470	108	1 207	905	474
Stockholms l.	234	495	306	41	21	9	325	624	98	61	110	18	526	531	341
Uppsala l. .	124	225	123	29	10	4	136	156	50	51	80	46	382	317	241
Södermanl. l.	151	311	133	26	28	7	486	872	136	74	140	50	549	521	425
Östergötl. l. .	284	368	197	37	24	4	450	639	135	295	122	54	631	593	504
Jönköpings l.	91	184	92	21	17	9	298	279	108	962	228	126	326	409	265
Kronobergs l.	116	150	76	34	23	15	141	105	54	395	187	106	269	218	182
Kalmar l. . .	154	264	145	38	32	15	177	209	76	747	258	209	439	531	470
Gotlands l. .	26	51	19	—	8	—	10	24	3	3	6	2	87	60	53
Blekinge l. .	65	57	42	3	5	1	188	206	82	62	32	21	368	166	158
Kristianst. l.	205	495	310	27	8	7	132	128	46	347	115	47	435	407	279
Malmö . . .	289	306	282	3	—	—	257	229	102	76	74	41	350	249	235
Malmöh. l. i ö.	638	1 188	891	16	1	1	311	404	109	92	89	32	442	610	387
Hallands l. .	144	192	122	14	6	5	156	90	36	37	51	21	258	238	205
Göteborg . .	120	105	72	13	—	—	473	953	123	180	196	94	963	914	803
Gbg Boh. l. i ö.	60	79	33	5	3	1	126	122	54	43	90	18	361	337	259
Älvsborgs l. .	162	213	117	32	7	5	324	366	115	99	97	53	664	660	476
Skaraborgs l.	186	238	107	20	5	—	172	162	38	268	105	53	477	437	349
Värmlands l.	116	184	88	146	49	31	322	378	126	156	174	91	657	676	521
Örebro l. . .	89	185	75	36	28	12	228	491	138	71	61	16	433	491	388
Västmanl. l. .	128	192	123	32	27	16	474	993	142	67	43	6	401	435	249
Kopparbergs l.	77	189	116	258	201	148	364	770	175	99	131	46	541	566	400
Gävleborgs l.	120	310	239	117	108	57	157	284	91	120	93	68	725	658	614
Västernorrl. l.	143	65	40	302	290	100	273	141	56	353	266	176	1 398	1 005	926
Jämtlands l. .	127	199	159	303	425	147	64	33	8	24	25	16	883	735	691
Västerb. l. .	72	94	60	587	265	245	100	89	27	100	94	70	803	924	772
Norrbottens l.	168	160	125	537	255	143	152	220	171	89	131	62	1 231	1 600	1 365
Summa	4 122	6 665	4 124	2 682	1 846	982	7 458	10446	2 578	5 117	8 474	1 650	15786	15188	12082
	Övriga industrigrupper			Samfärdsel o. handel			Förvaltning o. fria yrken			Sjukvård o. husligt arbete			Annat arbete		
Stockholm . .	517	1 505	215	7 804	10717	8 699	4 288	3 195	1 574	2 599	4 521	2 429	2 966	1 949	1 248
Stockholms l.	153	279	68	285	784	319	98	137	31	552	1 358	528	687	597	475
Uppsala l. .	141	288	76	230	432	161	388	120	59	330	585	200	402	207	174
Södermanl. l.	142	407	77	447	677	364	371	151	72	285	752	216	567	288	206
Östergötl. l. .	911	734	137	1 188	2 206	1 773	1 444	724	587	567	1 165	464	887	431	307
Jönköpings l.	479	536	122	312	506	194	199	244	166	414	792	291	549	374	310
Kronobergs l.	270	286	114	206	311	182	601	367	335	269	546	218	307	209	165
Kalmar l. . .	269	329	125	456	713	501	227	231	149	293	575	232	535	206	172
Gotlands l. .	22	87	18	91	492	320	33	33	23	49	124	33	307	59	40
Blekinge l. .	214	187	103	506	773	689	192	156	105	476	452	295	480	270	254
Kristianst. l.	310	485	197	390	640	319	284	131	59	421	818	224	808	446	346
Malmö . . .	327	597	202	1 838	1 879	1 636	783	541	460	824	1 314	990	990	690	682
Malmöh. l. i ö.	714	869	430	1 456	1 917	1 427	606	429	299	686	1 314	549	1 383	580	488
Hallands l. .	298	573	121	286	579	375	122	77	49	272	676	227	474	366	332
Göteborg . .	578	1 402	287	5 610	7 344	6 657	1 565	1 042	715	1 666	2 341	1 695	1 311	825	671
Gbg Boh. l. i ö.	630	752	93	425	823	626	227	147	109	199	412	181	406	119	85
Älvsborgs l. .	735	1 124	301	857	626	315	409	213	100	394	895	321	549	315	243
Skaraborgs l.	222	538	140	324	488	203	322	186	118	282	702	166	514	371	321
Värmlands l.	274	203	121	452	669	437	778	579	508	482	920	400	668	357	255
Örebro l. . .	335	795	174	323	443	207	943	630	472	440	827	314	474	740	627
Västmanl. l. .	141	338	123	414	526	302	346	167	89	312	578	208	576	323	241
Kopparbergs l.	176	257	88	318	606	284	293	180	87	448	712	257	709	247	197
Gävleborgs l.	217	289	189	1 377	1 303	1 092	1 050	916	806	551	688	351	554	387	314
Västernorrl. l.	235	127	69	1 643	1 774	1 499	514	285	117	567	744	402	1 208	400	378
Jämtlands l. .	35	70	30	222	281	191	213	161	78	195	397	160	223	79	71
Västerb. l. .	109	171	90	598	682	540	361	151	95	529	937	446	508	258	219
Norrbottens l.	109	103	62	606	1 182	874	380	195	113	694	779	459	985	347	310
Summa	8 553	13321	3 717	28159	39273	30186	16982	11888	7 825	14796	25869	12256	20017	11885	9 076

B. Sysselsättningen inom industri m. m.

Tab. 6. Sysselsatta arbetare i slutet av juli 1949 i jämförelse med slutet av maj 1949 (inom företag med uppgifter vid båda rapporttillfällena)

Näringsgrenar	Antal redovisade företag	Antal i juli 1949 anställda arbetare (exkl. permitterade)			Indextal (maj 1949 = 100)[1]				Antal arbetare, i %, som var frånvarande på grund av	
					Anställda arbetare (exkl. permitterade)			I arbete varande arb.		
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a		arbetsbrist	andra orsaker
Malmbrytning o. metallind.	1 892	190 830	14 274	205 104	99·5	95·6	99·2	84·0	0·1	20·2
Gruvor o. anrikningsverk	49	9 400	107	9 507	100·5		100·4	88·4	0·1	16·8
Järn-, stål- o. kopparverk	47	26 637	698	27 335	100·2	101·6	100·2	86·8	·	19·7
Järn- o. stålmanufaktur	355	18 862	2 227	21 089	100·6	95·2	100·0	89·8	0·1	15·2
Mekaniska verkstäder	732	80 780	3 567	84 347	99·5	95·7	99·8	83·0	0·1	21·0
Reparationsverkstäder	254	6 002	14	6 016	100·0	·	100·0	76·2	—	27·5
Skeppsvarv	66	19 514	2	19 516	98·1		98·1	85·2	·	19·7
Elektroteknisk industri	147	19 789	5 827	25 556	99·0	95·4	98·2	80·9	·	22·8
Annan metallindustri	242	9 906	1 832	11 738	98·5	94·4	97·6	81·0	0·1	21·7
Jord- o. stenindustri	548	25 742	2 486	28 228	101·6	97·6	101·2	85·0	0·8	19·8
Kolgruvor	12	691	1	692	98·6	·	98·6	·	—	76·6
Torvindustri	57	1 096	100	1 196	98·5	·	98·2	96·9	1·2	4·4
Stenindustri	113	3 379	19	3 398	99·4	·	99·4	89·6	0·9	12·7
Kalk- och kritbruk	89	1 764	37	1 801	98·9	·	98·8	87·7	—	16·9
Cementfabriker	8	1 641	25	1 666	104·7	·	104·8	94·8	—	18·8
Cementvarufabriker	70	1 975	50	2 025	104·8	·	104·8	94·4	0·5	18·8
Tegelbruk	146	5 671	98	5 769	104·8		104·8	92·8	0·8	14·5
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	20	3 444	1 577	5 021	103·7	96·4	101·8	78·0	—	26·8
Glasindustri	63	4 661	554	5 215	97·9	98·6	98·0	77·1	2·0	23·7
Annan jord- o. stenindustri	20	1 420	25	1 445	104·7		104·7	91·0	0·5	17·6
Trävindustri	1 085	38 096	1 081	39 177	99·6	98·8	99·5	86·6	1·0	15·1
Sågverk o. hyvlerier	401	18 155	242	18 397	100·2	100·0	100·2	85·0	0·4	17·4
Låd- o. wallboardfabriker	41	3 407	108	3 515	99·9	·	99·9	77·2	—	25·2
Byggnadssnickerifabriker	160	5 386	38	5 374	102·4	·	102·3	92·2	0·8	12·0
Möbelfabriker	304	7 516	239	7 755	97·0	93·0	96·9	90·8	2·5	8·5
Svarveri- o. skidfabriker	95	2 104	144	2 248	98·8	·	97·7	80·7	1·8	19·4
Annan trävaruindustri	84	1 578	310	1 888	97·1	98·4	97·8	94·6	1·4	5·5
Pappers- o. grafisk ind.	635	46 613	8 206	54 819	100·1	97·9	99·8	82·8	0·2	20·9
Pappersmassefabriker	61	15 398	240	15 638	100·5	96·8	100·4	85·5	0·4	18·1
Pappersbruk o. pappfabr.	69	15 283	2 439	17 722	99·7	101·0	99·8	86·1	·	18·1
Papp- o. pappersvaruind.	101	2 275	1 758	4 033	99·0	95·4	97·4	83·5	0·1	17·2
Grafisk industri	404	13 657	3 769	17 426	100·4	97·8	99·7	76·7	·	27·2
Livsmedelsindustri	910	27 627	11 084	38 711	104·8	103·8	104·0	88·8	0·1	20·0
Kvarnar	48	1 508	200	1 708	104·1	99·5	103·5	85·0	—	22·1
Bagerindustri	221	4 913	2 280	7 193	100·3	102·2	100·9	85·5	0·2	19·6
Sockerindustri	26	2 841	392	3 233	101·0	105·1	101·5	85·5	—	20·0
Choklad- o. konfektind.	68	1 783	2 497	4 280	109·1	98·7	102·7	76·1	0·4	29·9
Mejerindustri	81	3 328	436	3 764	105·2	106·6	105·3	99·1	—	12·1
Slakterier o. charkuterier	148	4 766	885	5 651	104·8	109·8	105·5	95·4	·	15·4
Fiskber.-anst. o. konservf.	65	1 274	1 631	2 905	120·9	117·8	118·8	94·7	0·8	26·2
Margarinindustri	12	397	177	574	90·4	·	90·5	77·5	—	17·2
Bryggerier o. läskedrycksf.	189	5 685	1 302	6 987	105·5	104·0	105·2	96·0	0·1	15·8
Tobaksfabriker	7	460	972	1 432	99·1	93·0	94·9	61·1	—	43·8
Annan livsmedelsindustri	45	777	312	1 089	105·9	105·4	105·7	96·9	0·6	12·0

[1] Indextal har ej beräknats för grupper om mindre än 200 arbetare.

TAB. 6 (forts.). SYSSELSATTA ARBETARE I SLUTET AV JULI 1949

Näringsgrenar	Antal redovisade företag	Antal i juli 1949 anställda arbetare (exkl. permitterade)			Indextal (maj 1949 = 100)				Antal arbetare, i %, som var frånvarande på grund av	
					Anställda arbetare (exkl. permitterade)			I arbete varande arb.		
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a		arbetsbrist	andra orsaker
Textil- o. beklädnadsind. .	888	29 645	48 493	78 138	98·7	95·5	96·7	89·2	0·3	12·1
Ylleindustri	76	6 059	5 532	11 591	98·9	95·4	97·2	92·3	—	9·8
Bomullsindustri	55	9 145	7 998	17 143	98·6	96·1	97·4	91·8	·	11·5
Linne- o. juteindustri . .	12	1 399	1 399	2 798	102·0	97·8	99·9	96·6	—	9·9
Trikåfabriker	134	2 769	7 142	9 911	95·9	94·7	95·0	86·1	0·3	13·9
Sömnadsindustri	423	5 646	21 953	27 599	98·7	95·9	96·5	87·0	0·3	13·5
Hatt- o. mössfabriker. . .	37	397	1 108	1 505	102·1	95·5	97·2	89·6	1·7	10·8
Annan hithörande industri	151	4 230	3 361	7 591	99·0	92·1	95·8	88·1	1·2	11·4
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	358	14 570	7 182	21 752	98·8	95·0	97·2	89·2	0·4	11·9
Garverier	33	2 741	240	2 981	98·5	98·8	98·5	86·6	—	15·9
Päls- o. skinnvarufabr. .	75	906	825	1 731	92·5	94·0	93·2	84·5	3·2	12·8
Skoindustri	135	4 440	2 825	7 265	98·9	95·1	97·4	93·4	0·2	7·1
Andra lädervarufabriker .	52	1 113	671	1 784	95·6	95·9	95·7	85·8	0·1	13·9
Gummivarufabriker . . .	14	4 478	2 411	6 889	99·3	94·5	97·6	88·2	—	14·4
Annan hithörande industri	49	892	210	1 102	99·0	96·3	98·5	88·0	0·5	12·1
Kemisk-teknisk industri .	284	12 569	3 569	16 138	100·0	96·0	99·1	81·3	0·3	23·3
Färg-, olje- o. parfymfabr.	109	3 052	1 102	4 154	99·3	94·5	98·0	74·8	0·3	28·0
Sprängämnesfabriker . .	7	1 212	458	1 670	100·3	98·3	99·3	88·0	—	17·5
Tändsticksfabriker . . .	8	1 306	870	2 176	99·3	99·3	99·6	85·9	—	20·4
Annan kemisk-tekn. ind.	160	6 999	1 139	8 138	100·3	94·3	99·4	82·2	0·5	22·8
Samtl. industrigrupper	6 600	385 692	96 375	482 067	100·0	96·6	99·3	85·5	0·3	18·2
Statl. verk o. byggnadsarb.	244	52 580	1 856	54 436	105·4	96·6	105·1	85·8	0·4	23·0
Mek. o. elektr. verkstäder	79	11 173	330	11 503	99·1	94·8	99·0	64·7	0·1	39·7
Skeppsvarv	3	3 157	36	3 193	98·3	·	98·4	63·7	—	41·5
Beklädn.-verkst., förråd o. d.	62	891	767	1 658	99·2	94·5	97·0	84·8	—	16·8
Sprängämnesfabriker .	4	479	372	851	105·0	95·9	100·8	96·8	—	10·7
Byggnads- o. anläggn.-arb.	96	36 880	351	37 231	108·3	104·2	108·2	94·5	0·6	16·9

Tab. 7. Förändringen i antalet industriarbetare juli 1948—juli 1949. Indextal (uträknade enligt kedjemetod)

Industrigrupper	1948						1949					
	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juli
Malmbrytning o. metallind. .	100·0	100·0	100·7	101·9	103·0	102·7	103·0	103·5	103·8	103·2	102·8	101·5
Jord- och stenindustri . . .	100·0	97·0	94·5	92·4	91·4	89·3	88·3	87·9	88·4	92·6	96·0	97·2
Träindustri	100·0	99·1	97·7	96·6	95·7	93·5	93·0	94·6	96·2	97·9	99·7	99·2
Pappers- o. grafisk industri .	100·0	100·6	100·7	101·3	101·3	100·8	100·1	99·8	99·9	99·4	99·2	99·0
Livsmedelsindustri	100·0	100·4	100·8	10·4	105·3	98·0	96·4	96·1	96·9	97·7	99·5	103·5
Textil- o. beklädnadsind. . .	100·0	100·8	102·6	104·3	105·6	104·2	104·5	105·5	106·0	104·9	103·6	100·2
Läder-, hår- o. gummivaruind.	100·0	100·6	102·0	102·7	103·9	103·1	102·7	102·4	102·6	101·1	100·1	97·3
Kemisk-teknisk industri . .	100·0	101·4	101·7	100·7	100·4	98·1	98·3	99·5	100·5	99·7	98·3	97·4
Samtliga industrigrupper	**100·0**	**100·0**	**100·5**	**101·5**	**102·1**	**100·7**	**100·6**	**101·1**	**101·6**	**101·5**	**101·3**	**100·6**

C. Arbetslösheten inom fackförbunden

Tab. 8. Arbetslösheten inom fackförbunden den 30 juni 1949

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. .	142	35 378	28 514	581	1·6	506	36 388	88	0·2
Bleck- o. plåtslagareförb.	61	3 207	—	18	0·6	–	3 309	23	0·7
Bokbindareförbundet . .	66	11 328	6 459	45	0·4	24	11 315	45	0·4
Bryggeriindustriarb.-förb.	117	7 945	1 692	68	0·8	21	7 935	65	0 8
Byggnadsarbetareförb. .	574	100 066	509	4 710	4·7	152	102 082	5 947	5·8
Grovarbetare		47 468	509	1 696	3·6	152	48 606	2 085	4·2
Träarbetare		39 081	—	2 616	6·7	—	39 828	3 275	8·2
Rörarbetare		15 517	—	398	2·9	—	15 603	687	4·7
De förenade förbunden .	67	14 597	4 020	169	1·2	52	14 743	106	0·7
Elektrikerförbundet . . .	130	15 912	4	152	1·0	1	16 921	217	1·3
Fabriksarbetareförbundet	523	55 579	10 341	999	1·8	373	56 061	960	1·7
Byggnadsämnesind.-arb.	266	17 092	1 120	233	1·4	46	17 143	266	1·6
Glasbruksarbetare . . .	46	4 956	871	72	1·5	18	4 867	42	0·9
Sockerfabriksarbetare .	18	3 779	589	75	2·0	14	3 948	131	3·3
Tändsticksarbetare . .	6	1 493	561	3	0·2	—	1 499	6	0·4
Övriga arbetare . . .	187	28 259	7 750	616	2·2	295	28 609	515	1·8
Gjutareförbundet	130	12 056	78	115	1·0	4	12 121	105	0·9
Gruvindustriarbetareförb.	60	9 090	116	114	1·3	7	9 818	128	1·3
Handelsarbetareförb. . .	279	63 293	26 377	277	0·4	105	63 309	287	0·5
Kommunalarbetareförb. .	502	75 282	29 961	1 840	1·8	1 232	76 277	363	0·5
Lantarbetareförbundet .	798	46 614	3 013	1 818	3·9	866	47 078	1 957	4·2
Litografförbundet . . .	24	3 837	203	10	0·3	5	3 825	10	0·3
Livsmedelsarbetareförb. .	142	36 888	10 113	648	1·8	311	36 961	775	2·1
Metallindustriarb.-förb. .	339	211 160	15 247	2 107	1·0	267	213 035	2 219	1·0
Järnbruksarbetare . .	50	37 024	1 271	180	0·5	10	38 902	233	0·6
Verkstadsarbetare . . .	289	174 136	13 976	1 927	1·1	257	174 133	1 986	1·1
Murareförbundet	191	13 298	—	479	3·6	—	12 934	589	4·6
Målareförbundet [1] . . .	218	9 755	—	136	1·4	—	17 109	529	3·1
Pappersindustriarb.-förb.	137	38 359	2 391	904	2·4	169	39 773	394	1·0
Sadelm.- o. tapetseraref. .	76	5 709	1 470	286	5·0	98	5 749	183	3·2
Sko- o. läderindustriarb.-f.	77	12 304	4 559	113	0·9	34	12 412	54	0·4
Stenindustriarbetareförb.	136	5 150	—	103	2·0	—	5 525	115	2·1
Textilarbetareförbundet .	116	45 527	23 396	337	0·7	218	46 892	302	0·6
Tobaksindustriarb.-förb. .	11	1 894	1 375	30	1·6	30	1 920	29	1·5
Transportarbetareförb. .	249	38 531	4 010	987	2·6	90	38 706	1 110	2·9
Träindustriarbetareförb.	567	56 121	1 264	2 116	3·8	93	57 708	1 355	2·3
Typografförbundet . . .	108	13 172	438	10	0·1	—	13 144	20	0·2
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	262	14 918	—	518	3·5	—	15 507	668	4·3
Summa	6 102	956 970	175 550	19 180	2·0	4 658	978 507	18 686	1·9

[1] Junisiffrorna preliminära.

Tab. 9. Antal arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet 30/6 1948 30/6 1949

Fackförbund	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6
Beklädnadsarbetareförb. . . .	0·4	2·8	0·4	0·3	0·2	0·2	1·5	0·6	0·5	0·6	0·6	0·2	1·6
Bleck- och plåtslagareförb. .	0·6	0·5	0·5	0·6	0·5	0·6	3 2	3·5	3·2	4·0	2·1	0·7	0·6
Bokbindareförbundet	0·3	0·2	0·3	0·1	0·1	0·1	0·3	0·4	0·3	0·2	0·3	0·4	0·4
Bryggeriindustriarbetareförb. .	0·8	0·8	1·0	1·3	2·0	1·6	1·7	1·7	1·7	1·6	1·3	0·8	0·8
Byggnadsarbetareförb.								12·7	13·2	12·1	9·2	5·8	4·7
Grovarbetare[1]	2·8	2·5	2·2	2·9	6·7	5·4	15·0	11·2	10·5	9·7	6·3	4·2	3·6
Träarbetare[2]	7·6	5·4	6·4	7·1	8·2	10·4	28·6	16·2	18·4	16·1	13·3	8·2	6·7
Rörarbetare[3]	·	·	·	·	·	·	·	4·6	6·9	8·7	7·1	4·7	2·9
De förenade förbunden . . .	0·5	0·5	0·4	0·4	0·4	0·5	0·7	1·0	0·9	1·1	0·9	0 7	1·2
Elektrikerförbundet	0·9	0·6	0·6	0·6	0·5	0·5	1·0	1·2	1·5	1·6	1·7	1·3	1·0
Fabriksarbetareförb.[4]								4·1	3·8	3·5	2·3	1·7	1·8
Byggnadsämnesind.-arbetare .	1·5	1·6	1·0	1·1	1·5	2·6	7·2	5·5	6·4	5·4	3·2	1 6	1·4
Glasbruksarbetare	1·6	1·7	1·0	0·7	0·8	0 7	1 2	1·8	0·8	0·6	0·8	0 9	1·5
Sockerfabriksarbetare . . .	3·9	1·7	1·5	1·3	1·0	1·1	7·2	9·3	9·1	7 0	4·3	3·3	2·0
Tändsticksarbetare	—	0·1	0·1	0·2	0·3	0·3	0·7	0·5	0·5	0·4	0·4	0·4	0·2
Övriga	1·3	2·2	1·3	1·2	1·0	1·5	4·0	2·9	2·3	2·4	1·9	1·3	2·2
Gjutareförbundet	1·1	1·3	1·1	1·0	0·8	0·9	1·5	1 2	1·1	1·2	0·9	0·9	1·0
Gruvindustriarbetareförb. . .	1·5	1·7	1·5	1·6	1·6	1·8	2·3	1·9	1·8	1·7	1·7	1·3	1·3
Handelsarbetareförb. . . .	0·7	0·7	0·7	0·9	0·7	0·9	1·0	0·9	0·9	0·8	0·8	0·5	0·4
Kommunalarbetareförb. . . .	1·4	1·3	1·1	1·0	1·2	1·3	2·4	1·7	1·4	1·3	0·8	0·5	1·3
Lantarbetareförbundet	4·0	4·2	3·8	3·8	3·4	6·7	11·3	8·4	8·5	7·4	5·4	4·2	3·9
Litografförbundet	0·5	0 6	0·6	0·5	0·4	0·4	0·4	0·4	0·4	0·3	0·5	0·3	0·3
Livsmedelsarbetareförb. . . .	2·4	2·1	2·0	2·0	2·0	2·1	2·3	3·0	3·1	2·3	2·5	2·1	1·8
Metallindustriarbetareförb. . .	1·4	1·4	1·3	1·3	1·1	1·2	1 6	1·6	1·1	1·2	1·2	1·0	1·0
Järnbruksarbetare	0·9	0·9	0·9	0·8	0·8	0·7	0·9	0·7	0·6	0·6	0·7	0·6	0·5
Verkstadsarbetare	1·5	1·5	1·4	1·4	1·2	1·3	1·8	1·8	1 3	1·3	1·3	1·1	1·1
Murareförbundet	5·1	4·4	4·4	5·3	9·0	15·2	27·9	24·0	22·2	17·6	7·8	4·6	3·6
Målareförbundet	2·7	1·8	1·7	3·1	5·9	6·6	41·5	23·4	22·0	17·4	11·0	3·1	1·4
Pappersindustriarbetareförb. .	1·0	1·1	0·8	0·8	0 6	0·7	0·7	1·0	0·9	1·0	1·1	1·0	2·4
Sadelm.- o. tapetserareförb. .	1·7	2·9	2·9	1·3	1·2	0·9	2·1	3·7	2·9	2·2	2·6	3·2	5·0
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	0·5	0·9	0·2	0·3	0·2	0·2	0·7	0·6	0 6	0·7	0·5	0·4	0·9
Stenindustriarbetareförb. . . .	2·3	2·0	1·7	2·1	2·5	3·3	9·1	9·3	5·9	5·7	3·0	2·1	2·0
Textilarbetareförbundet . .	0·7	0·7	0·6	0·7	0·5	0·4	0·8	0·6	0·5	0·5	0 6	0·6	0·7
Tobaksindustriarbetareförb. .	2·0	2·7	2·5	1·0	1·3	1·6	1·3	1·3	2·3	2·5	1·4	1·5	1·6
Transportarbetareförb.	3·0	3·3	3·0	3·0	3·0	3·0	5·4	4·7	5 1	4·6	3·9	2·9	2·6
Träindustriarbetareförb.[5] . . .	1·9	1·6	1·4	1·4	1·3	2·0	4·6	3·5	2·9	3·0	2·3	2·3	3·3
Typografförbundet	0·2	0·3	0·5	0·3	0·6	0·7	0·7	0·6	0·5	0·4	0·3	0·2	0·1
Väg- o. vattenb.-arbetareförb. .	3·2	2·7	2·7	2·3	4·2	7 3	10·4	8·3	6·9	7·7	6·3	4·3	3·5
Summa	1·9	1·9	1·7	1·3	1·9	2·5	5 4	4·1	4·0	3·6	2·3	1·9	2·0

[1] Under 1948 byggnadsindustriarbetare tillhörande Grov- o. fabriksarbetareförbundet.
[2] Under 1948 Byggnadsträarbetareförbundet.
[3] Ingår 1948 i Metallindustriarbetareförbundet. Uppgift om arbetslösheten saknas.
[4] Under 1948 Grov- o. fabriksarbetareförbundet utom byggnadsindustriarbetare (se not 1).
[5] Inklusive f. d. Sågverksarbetareförbundet.

D. Hjälpsökande arbetslösa

Tab. 10. Av arbetslöshetsnämnderna rapporterade hjälpsökande arbetslösa

Månad m. m.	Städer med över 100 000 inv	Göteborgs o. Bohus län (utom Göteborgs stad)	Västernorrlands län	Norrbottens län	Riket i övrigt	Hela riket
a) Hela antalet hjälpsökande arbetslösa 31/7 1948—31/7 1949						
1948						
Juli	367	185	185	82	361	1 180
Augusti	374	189	168	65	368	1 159
September	418	199	170	88	391	1 266
Oktober	495	208	216	146	451	1 516
November	623	221	410	438	657	2 349
December	807	253	566	552	789	2 967
1949						
Januari	1 221	314	702	629	1 132	3 998
Februari	1 578	361	933	530	1 236	4 638
Mars	1 546	296	949	506	1 119	4 416
April	1 051	274	822	476	853	3 476
Maj	658	233	526	241	566	2 224
Juni	523	228	407	181	432	1 721
Juli	464	213	333	74	321	1 405
b) De hjälpsökandes fördelning efter ålder, yrke och hjälpform 31/7 1949						
Ålder						
16—25 år	12	—	4	1	3	20
26—50 »	85	46	82	20	76	309
över 50 »	367	167	247	53	242	1 076
Yrke						
Jordbruk och skogsbruk	13	—	41	5	12	71
Industri och hantverk	67	194	179	59	120	599
stenindustri	8	184	1	—	19	207
sågverksindustri	1	—	27	8	19	55
byggnadsverksamhet	39	8	95	27	52	221
Landtransport	20	1	22	1	13	57
Sjöfart	9	—	—	—	2	11
Handel	116	—	7	2	22	147
Förvaltning, arbetsledning o. fria yrken	213	—	3	—	49	265
Hälsovård och sjukvård	5	—	—	—	2	7
Arbete ej hänfört till annan grupp	21	18	81	27	101	248
Hjälpform						
Hela antalet hjälpta	445	202	270	69	292	1 278
Statligt beredskapsarbete	4	174	213	64	65	520
i arbetsmarknadsstyrelsens regi	4	—	33	44	65	146
i annan myndighets regi	—	174	180	20	—	374
Statskommunalt beredskapsarbete	56	19	35	—	36	146
Arkivarbete och musikerhjälp	302	1	8	—	71	[1] 382
Kommunalt arbete utan statsbidrag	—	8	13	—	112	133
Dagunderstöd	30	—	—	—	—	30
Kommunalt understöd	—	—	—	—	—	—
Utbildningshjälp	53	—	1	5	8	67

[1] Härtill kommer 375 flyktingar i dessa hjälpformer.

E. Byggnadstillstånd[1]

Tab. 11. Under januari—juli 1949 avgjorda ansökningar, fördelade efter byggnadsarbetets art. Antal ansökningar och byggnadskostnader i milj. kr

Byggnadsarbetets art	Beviljade ansökningar						Avslagna ansökningar		
	Antal			Byggnadskostnad			Byggnadskostnad		
	Beslut av			Beslut av			Beslut av		
	Kungl. Maj:t eller AMS	Lan	S:a	Kungl. Maj:t eller AMS	Lan	S:a	Kungl. Maj:t eller AMS	Lan	S:a
Bostadshus (inkl. personalbostäder)	156	19 616	19 772	13·3	667·8	681·1	7·4	62·6	70·0
Enfamiljshus	44	14 080	14074	2·0	259·1	261·1	0·8	34·2	35·0
Tvåfamiljshus	32	2 542	2 574	3·0	58·1	61·1	0·9	9·3	10·2
Flerfamiljshus	28	1 480	1 458	2·8	805·6	808·4	3·8	10·7	14·5
Bostadshus komb. med affärs- o. kontorslokaler	4	409	413	1·8	40·2	42·0	1·6	6·2	7·8
Pensionärshem	14	28	42	3·0	3·2	6·2	—	0·2	0·2
Övriga bostäder	39	1 177	1 216	0·7	1·6	2·3	0·3	2·0	2·3
Byggnader för jordbruk, skogsbruk o. fiske	4	4 825	4 829	0·2	39·8	40·0	—	3·0	3·0
Industribyggnader	514	1 309	1 823	112·1	7·8	119·9	60·7	3·2	63·9
Malmbrytning o. metallindustri	212	·	·	68 9	·	·	18·6	·	·
Jord- o. stenindustri	33	·	·	2 8	·	·	3·6	·	·
Träindustri	53	·	·	4·8	·	·	6·2	·	·
Pappers- o. grafisk industri	75	·	·	16·1	·	·	3·8	·	·
Livsmedelsindustri	49	·	·	11 3	·	·	17·6	·	·
Textil- o. beklädnadsindustri	86	·	·	7·5	·	·	6·9	·	·
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	12	·	·	1·0	·	·	1·8	·	·
Kemisk-teknisk industri	41	·	·	3·8	·	·	1·1	·	·
Byggnader för småindustri o. hantverk	1	·	·	0·9	·	·	5·7	·	·
Byggnader för byggnadsindustri	2	·	·	—	·	·	0·4	·	·
Kraft- o. belysningsverk	62	49	111	225 2	0·4	225·6	7·3	0·0	7·3
Byggnader för samfärdsel	160	542	702	46·7	1·6	48·3	22·5	2·2	24·7
Byggnader för handel	130	856	986	19·8	5·5	25·3	56·0	8·1	64·1
Byggnader för förvaltning, sociala ändamål m. m.	144	297	441	29·7	3·8	33·5	75·9	1·0	76·9
Skolor, kyrkor, övriga samlingslokaler m. m.	312	920	1 232	58·9	5·9	64·8	38·1	5·2	43·3
Vägar o. gator, vatten o. avlopp m. m.	713	772	1 485	71·3	4·8	76·1	59·3	1·0	60·3
Militära arbeten	48	9	57	12·1	0·0	12·1	—	—	—
S:a januari—juli 1949	2 248	29 195	31 488	589·3	737·4	1 326·7	327·2	86·3	413·5
S:a juli 1949	355	5 268	5 623	43·1	117·1	160·2	31·2	18·8	50·0

[1] Statistiken omfattar fr. o. m. 1/7 1948 *dels* av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) avgjorda ansökningar om särskilt byggnadstillstånd, *dels* av länsarbetsnämnderna (Lan) avgjorda ansökningar om tillstånd att påbörja bostadsbyggen, byggnader och anläggningar för jordbruk, skogsbruk och fiske samt vissa smärre arbeten. Före 1/7 1948 omfattade av länsarbetsnämnderna avgjorda ansökningar endast s. k. tremannabyggen (tillstånd att påbörja smärre arbeten). Samtliga övriga ansökningar avgjordes av central myndighet.

Tab. 12. Under augusti 1948—juli 1949 beviljade ansökningar. Byggnadskostnad i milj. kr

	Bostadshus		Industri-byggnader		Övriga byggnadsarbeten		Samtliga		
								Byggnadskostnad	
	Antal	Byggnadskostnad	Antal	Byggnadskostnad	Antal	Byggnadskostnad	Antal	Totalt	därav för beslut av Lan
1948									
Augusti	2 465	39·9	285	21·5	1 299	43·2	4 049	104·6	43·9
September	3 216	125·5	444	34·2	1 475	82·8	5 135	242·5	130·6
Oktober	1 987	168·4	399	19·8	1 162	58·6	3 548	246·8	168·9
November	1 220	86·9	305	11·6	820	28·2	2 345	126·7	89·4
December	850	72·9	188	10·8	488	28·6	1 521	111·8	73·7
1949									
Januari	839	43·2	271	25·7	798	170·2	1 908	239·1	48·5
Februari	2 221	133·7	265	29·0	1 163	38·0	3 649	195·7	143·1
Mars	2 806	82·7	301	20·5	1 583	80·2	4 690	183·4	93·2
April	2 885	84·8	257	16·8	1 568	133·8	4 660	235·4	94·0
Maj	3 809	107·2	240	9·6	1 668	42·6	5 717	159·4	115·6
Juni	3 395	118·1	232	9·8	1 564	26·1	5 191	153·5	125·9
Juli	3 867	111·4	257	9·0	1 499	39·8	5 623	160·2	117·1
Jan.—Juli 1949	19 772	681·1	1 823	119·9	9 843	525·7	31 438	1 826·7	787·4
» 1948	19 881	437·8	1 695	85·2	10 462	313·8	32 038	836·8	64·9

Tab. 13. Antal bostadslägenheter i under januari—juli 1949 beviljade nybyggnadsföretag samt golvyta för bostadsändamål

Ortstyp	Hela antalet bostadslägenheter	därav lägenheter om					Golvyta i 1 000-tal m²
		högst 1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 el. flera rum och kök	
Orter med bostadsbyggnadskvot	16 658	2 464	6 561	5 041	1 871	721	1 171·6
Över 100 000 inv.	4 555	438	2 338	1 360	354	65	305·6
30 000—100 000 inv.	3 161	600	1 359	829	290	83	216·4
3 000—30 000 inv.	8 191	1 311	2 655	2 575	1 129	521	594·1
200—3 000 inv.	751	115	209	277	98	52	55·5
Övriga orter	7 348	794	1 507	2 383	1 798	866	603·7
3 000—30 000 inv.	239	14	123	59	35	8	17·8
200—3 000 inv.	3 478	438	695	1 158	804	383	282·9
Egentlig landsbygd	3 631	342	689	1 166	959	475	303·0
Januari—Juli 1949	24 006	3 258	8 068	7 424	3 669	1 587	1 775·3
» 1948	16 453	2 353	4 482	4 879	3 287	952	1 268·3
Juli 1949	3 921	564	1 064	1 305	676	312	296·9

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1940—1949

Tab. 14. Arbetsförmedling och arbetslöshet

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal[1] A	Medeltal[1] B
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser													
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	162	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	176	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	131	147
1943	137	133	114	109	99	93	89	90	93	109	129	150	112	131
1944	164	157	139	121	103	96	90	92	95	106	118	129	118	136
1945	131	132	128	116	106	103	93	89	91	97	102	106	108	131
1946	117	103	96	84	81	79	80	80	82	86	88	87	89	116
1947	96	92	85	77	66	66	68	70	78	84	92	98	81	111
1948	109	101	92	84	73	77	74	77	85	88	97	107	89	118
1949	123	119	117	103	91	93	89							
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemsantalet)													
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8	
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	11·3	
1942	13·6	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	7·5	
1943	8·6	7·5	6·4	6·1	4·4	4·4	3·9	3·6	3·5	4·5	5·8	9·6	5·7	
1944	8·5	8·0	7·2	5·5	3·7	3·2	2·9	2·8	2·9	3·8	4·2	7·2	4·9	
1945	6·5	6·2	5·9	4·5	3·8	3·5	3·2	3·1	3·0	3·2	3·9	6·7	4·5	
1946	5·5	5·4	4·5	3·2	2·2	2·1	2·2	2·1	2·0	2·2	2·8	4·9	3·2	
1947	4·2	5·1	4·3	2·7	1·8	1·8	1·7	1·6	1·6	1·7	2·4	4·5	2·8	
1948	4·4	4·2	3·8	2·8	1·7	1·9	1·9	1·7	1·8	1·9	2·5	5·4	2·8	
1949	4·1	4·0	3·8	2·8	1·9	2·0								
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa[2]													
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367	
1941	30 519	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	13 610	14 781	19 583	22 219	
1942	25 259	25 149	22 062	15 585	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	12 306	
1943	9 992	9 569	8 550	7 206	6 247	5 258	4 571	4 410	4 600	5 484	7 462	11 676	7 081	
1944	15 845	17 548	17 272	15 660	11 797	8 790	7 313	6 790	6 828	7 494	8 674	11 044	11 255	
1945	12 088	12 862	13 521	12 044	10 021	7 924	5 966	5 406	5 409	5 842	6 757	7 296	8 761	
1946	8 829	8 564	8 118	6 534	4 594	3 487	2 704	2 808	2 480	2 782	3 557	4 084	4 833	
1947	5 035	5 279	4 829	3 464	2 087	1 576	1 183	1 067	1 148	1 464	2 278	2 916	2 694	
1948	3 992	4 612	4 240	2 937	1 896	1 418	1 180	1 159	1 266	1 516	2 349	2 967	2 461	
1949	3 998	4 638	4 416	3 476	2 224	1 791	1 405							

[1] I fråga om antalet ansökningar om arbete på 100 lediga platser anges två årsmedeltal, av vilka A-talet är ett aritmetiskt medeltal av månadstalen, medan B-talet avser antalet ansökningar om arbete under hela året i förhållande till under året *nyanmälda* lediga platser.

[2] För tiden januari—juni 1940 ingår i antalet hjälpsökande vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna.

Litteraturöversikt

(11 juli—10 aug. 1949)

Socialstyrelsens bibliotek hålles öppet för allmänheten kl 10—15; under sommarmånaderna kl 10—14 (lördagar 9—13)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen[1]

Allmänna sociala frågor

CARR, E. H. The meaning of human rights. By a british political scientist. United Nations world magazine 1949, nr 7.

CRONQUIST, S. Kan människans rättigheter bli en realitet? Mellanfolkligt samarbete 1949, nr 3/4.

GEIGER, T. Om ejendomsret, socialisering og Burnham's managerial revolution. Statsvetenskaplig tidskrift 1949, nr 3.

HESSEN, S. I. The meaning of human rights. By a polish philosopher. United Nations world magazine 1949, nr 7.

PHELAN, E. The contribution of the I. L. O. to peace. International labour review juni 1949.

LA ROCHE, C. Die volkswirtschaftliche Bedeutung der Einkommensicherung der Landwirtschaft. Schweizerische Zeitschrift für Volkswirtschaft und Statistik 1949, nr 3.

ROCKER, R. Innebörden av de sociala frihets- och rättigheterna. Syndikalismen 1949, nr 3.

STILLSCHWEIG, K. FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. Mellanfolkligt samarbete 1949, nr 3/4.

STOLPE, H. Kooperationen och statssocialismen. Mellanfolkligt samarbete 1949, nr 3/4.

International labour organisation, 32nd session of the conference. Industry and labour juli 1949.

Sverige

GRÖNWALD, O. Om lösdriveriutredningens förslag till ändringar i barnavårdslagen. Sv. socialvårds tidning 1949, nr 7.

HUSÉN, T. Arbetspsykologi. Sv. järnvägstidningen 1949, nr 14—15.

SJÖVALL, B. Arbetsfilosofin och arbetsledarna. Arbetsledaren 1949, nr 13.

SVENSSON, GÖSTA A. Fackföreningssynpunkter på företagsdemokratin. Arbetsledaren 1949, nr 14/15.

SÖDERBERG, S. Handelsflottan. Industria 1949, nr 7/8.

WAHLSTRÖM, S. L. Sweden's iron and steel export trade past and present. The Anglo-Swedish review juli 1949.

Krisorganen efter tio år. Industria 1949, nr 7/8.

Amerikas förenta stater

KEYSERLING, L. H. Strategy for a depression-proof. United Nations world magazine 1949, nr 7.

Danmark

ARP, C. Kan vor samhandel med Östeuropa udvides? Arbejderen 1949, nr 15.

Statens og kommunernes finanser 1946/47 og 1947/48. Statistiske efterretninger 1949, nr 36.

Finland

ALFTHÁN, B. v. Arbetsvetenskapen har hjälpt Finland. Kooperatören 1949, nr 13/14.

FAGERHOLM, K.-A. Finsk socialpolitik. Social tidskrift 1949, nr 5/6.

Frankrike

AHNLUND, N. Saar och Ruhr. Frankrike inför det tyska problemet 1945—1949. Svensk tidskrift 1949, nr 6.

Norge

NORDAHL, K. Den faglige og økonomiske situasjon. Fri fagbevegelse 1949, nr 7.

Schweiz

WANNER, H. Volkswirtschaftliche Gesichtspunkte im Bodenrecht. Schweizerische Zeitschrift für Volkswirtschaft und Statistik 1949, nr 3.

Die Konjunktur im 2. Quartal 1949. Schweizerische Arbeitgeber-Zeitung 1949, nr 30.

Storbritannien

LIAN, O. Engelsk sociallagstiftning. Befattningshavaren 1949, nr 5/6.

SINGER, H. W., & LESER, C. E. V. Industrial productivity in England and Scotland. Journal of the Royal statistical society 1948, nr 4.

Arbetarskydd

Sverige

BENGTSSON, K., & IVERUS, G. Olycksfallsrisken för olika personalgrupper. Sv. bryggeritidskrift 1949, nr 3.

BENGTSSON, K., & LUNDQVIST, S. Vem kan förhindra olycksfallen? Sv. bryggeritidskrift 1949, nr 7.

BENGTSSON, K., & NÄSLUND, E. Levnadsårens och anställningstidens inverkan på olycksfallsfrekvensen. Sv. bryggeritidskrift 1949, nr 4.

POST, E. v. Olycksfallen i byggnadsindustrien. Byggnadsvärlden 1949, nr 29—30.

Skyddsombuden vid skogsarbete. Skogen 1949, nr 15.

Säkerhet till sjöss. Industria 1949, nr 7/8.

[1] I denna avdelning tidigare upptagna artiklar finns införda i ett särskilt kortregister, som är tillgängligt i socialstyrelsens bibliotek.

Arbetslön och arbetstid

BALDAMUS, W. Lebenshaltung und Arbeitswilligkeit. Arbeitsblatt 1949, nr 6.
MOHLNE, G. Arbetsvärderingen. Förbundskamraten 1949, nr 7.
Nordiska lantarbetares livsvillkor. Lantarbetaren 1949, nr 30/31.

Sverige

KELLGREN, N. Vad har hänt på lönemarknaden under kriget? Fastighetsarbetaren 1949, nr 3.
STENSGÅRD, A. H. Jordbrukskalkylens lönekostnader. Jordbrukarnas föreningsblad 1949, nr 30.
Ökad arbetsintensitet. Affärsvärlden 1949, nr 29/30.

Canada

Wages, hours and working conditions in the pulp and paper and paper box industries, October 1948. The labour gazette 1949, nr 6.
The work week in manufacturing industries, October 1947. The labour gazette 1949, nr 6.

Danmark

Arbejdslönnen i landbruget 1949. Statistiske efterretninger 1949, nr 35.
Lönudviklingen. Arbejderen 1949, nr 14.

Norge

SÖRSETH, J. Lönnsstatistikk for sjöfolk. Statistiske meddelelser 1949, nr 3/5.

Schweiz

Lohn- und Gehaltserhebung vom Oktober 1948. Die Volkswirtschaft 1949, nr 7.

Arbetsmarknad och arbetslöshet

SPENDRUP, A. Världens arbetskraftsproblem. Fackföreningsrörelsen 1949, nr 31/32.
National action to promote full employment. International labour review juni 1949.

Amerikas förenta stater

FREEDMAN, R., & HAWLEY, A. H. Unemployment and migration in the depression (1930—1935). Journal of the American statistical association juni 1949.

Belgien

DELSINNE, L. Particularités du chômage et de l'emploi en Belgique. Revue du travail 1949, nr 6.

Danmark

Arbejdslösheden i juni 1949. Statistiske efterretninger 1949, nr 34.

Befolkningsfrågor

W[RENB]Y, [K.] Vad vetenskap och modern sjukvård uträttat. Transportarbetaren 1949, nr 7.
Population changes in Europe, 1938—1947. Economic bulletin for Europe 1949, nr 1.

Sverige

DAHLBERG, G. Är det ärftligt att föda tvillingar? Social aspekt 1949, nr 2.

Amerikas förenta stater

CHURCHILL, BETTY C. Revised estimates of the business population 1929—48. Survey of current business 1949, nr 6.
SHRYOCK, H. S., & LAWRENCE, N. The current status of state and local population estimates in the census bureau. Journal of the American statistical association juni 1949.

Frankrike

HENRY, L. Le contrôle des recensements. Population 1949, nr 2.
HENRY, L., & VORANGER, J. La situation démographique. Population 1949, nr 2.
TABAH, L. Le problème sucre-alcool et la population française. Population 1949, nr 2.

Schweiz

KOLLER, A. Entvölkerung und Landflucht. Schweizerische Zeitschrift für Volkswirtschaft und Statistik 1949, nr 3.

Bostadsförhållanden och samhällsplanering

SJÖSTEDT, S. Värmemätning i bostadshus. Byggmästaren 1949, nr 13.

Sverige

ASKERGREN, S. Småhus med arbetsinsats. Hem i Sverige 1949, nr 6.
BENGTSSON, A. En intressant lösning av bostadsproblemet i Valdemarsvik. Hygienisk revy 1949, nr 6.
JÖNSSON, CARL H. Fastighetsföreningar, fastighetsaktiebolag och beskattningen. Sv. fastighetstidning 1949, nr 15.
Liberal debatt i bostadsfrågan. Sv. fastighetstidning 1949, nr 16.

Finland

HENRIKSSON, W. Arava-planen. Social tidskrift 1949, nr 5/6.

Frankrike

COLIN, R. La famille devant la problème du logement. Population 1949, nr 2.

Schweiz

ROTH, A. Hur stora bör skolhus vara? Byggmästaren 1949, nr 14.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter

GIVRY, J. DE. Works councils. International labour review juni 1949.

Canada

Causes of industrial peace under collective bargaining. The labour gazette 1949, nr 6.

Danmark

Samarbejdet mellem bedriften og dens medarbejdere. Arbejdsgiveren 1949, nr 14.

Hälso- och sjukvård

Sverige

LINDBERG, G., & MALMGREN, B. Till frågan om skolbarnens snaskätning. Sv. läkartidningen 1949, nr 30.

ODELBERG, A. Synpunkter på planläggningen av den slutna kroppssjukvården inom ett sjukvårdsområde. Sveriges landstings tidskrift 1949, nr 3.

Medical and health services in Sweden. The Anglo-Swedish review juli 1949.

Jordbruks- och egnahemsfrågor

NETZÉN, G. Läplanteringar mot jordflykten. Lantarbetaren 1949, nr 28/29.

Sverige

ANDERSSON, ÅKE. Ekonomi och jordbruk. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1949, nr 6/7.

Storbritannien

FOLIN, T. Flykten från landsbygden i England. Jordbrukarnas föreningsblad 1949, nr 28.

Kooperation

Österrike

Das Genossenschaftswesen in Österreich. Statistische Nachrichten 1949, nr 7.

Nykterhetsfrågan

Sverige

GRÖNQVIST, T. Nykterhetsnämnderna och alkoholistvårdsklientelet under år 1947. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1949, nr 5.

H[OLM]B[ERG], T. Stockholm och Oslo i nykterhetshänseende. Tidskrift för systembolagen 1949, nr 7.

SJÖHAGEN, A. Ingripanden mot hustru- och familjeplågare. Barnavård och ungdomsskydd 1949, nr 3.

Danmark

RÖGIND, S. Ölfrågan i Danmark. Tidskrift för alkoholpolitik 1949, nr 2.

Finland

KUUSI, P. Om behandlingen av drinkare i vårt land. Tidskrift för alkoholpolitik 1949, nr 2.

Priser, levnadskostnader, konsumtion

PALMER, H. Mineralstoffene i den moderne ernæring. Sosialt arbeid 1949, nr 6.

SJÖBERG, S. Stickprov på nordisk levnadsstandard. Fackföreningsrörelsen 1949, nr 29/30.

Sverige

VALLSTRAND, L. Levnadsstandardens faktorer. Beklädnadsfolket 1949, nr 7.

Amerikas förenta stater

HUMES, HELEN M. Family food expenditures, 1947 and 1948. Monthly labor review juni 1949.

Prices in the first quarter of 1949. Monthly labor review juni 1949.

1949 survey of consumer finances. Federal reserve bulletin 1949, nr 6.

Frankrike

MALIGNAC, G. Minimum vital et niveau d'existence suivant le nombre d'enfants. Population 1949, nr 2.

Indien

DESAI, R. C. Consumer expenditure in India, 1931—2 to 1940—1. (Med diskussion.) Journal of the Royal statistical society 1948, nr 4.

Socialförsäkring

Post-war trends in social security. International labour review juni 1949.

Safety institutions, associations and museums. Industrial safety survey 1949, nr 1.

Sverige

SKOGSBERG, G. Något om dispositionen av de erkända sjukkassornas tillgångar vid övergången till lagen om allmän sjukförsäkring m. m. Sv. sjukkasse-tidning 1949, nr 7/8.

Olycksfall eller yrkessjukdom? Medlemsblad för försvarsverkens civila personals förbund 1949, nr 6/7.

Danmark

BORBERG, N. C. Invalideforsikringsrettens stilling til neuroserne. Maanedsskrift for praktisk lægegerning og social medicin 1949, nr 7.

Offentlig forsorg og social forsikring 1947/48. De sociale udgifter. Statistiske efterretninger 1949, nr 38.

Socialvård

Sverige

HOLMGREN, DORIS. Bidragsförskott och arbetsföreläggande. Barnavård och ungdomsskydd 1949, nr 3.

HOLMSTEDT, G. Fattigvården år 1947. Sv. socialvårdsförbundets tidskrift 1949, nr 3.

KJELLSTRÖM, Å. Folkpensionerna den 31 december 1948. Folkpensioneringen 1949, nr 5.

Canada

Pension and welfare plans in canadian industry. The labour gazette 1949, nr 6.

Danmark

HORSTEN, H. Dansk barnavård i stöpsleven. Barnavård och ungdomsskydd 1949, nr 3.

Finland

ASTELJOKI, A. Organisationsfrågor för socialvården i våra största städer. Finsk kommunaltidskrift 1949, nr 6.

Undervisning och yrkesutbildning

Sverige

PRIM, RAGNHILD. Utbildningen av barnsköterskor. Några problem kring socialstyrelsens nya bestämmelser. Social-medicinsk tidskrift 1949, nr 7.

WAHLUND, S. 1960-talets skolreform. Social aspekt 1949, nr 2.

WANGSON, O. Samarbete mellan barnavårdsnämnd och skola. Sv. socialvårds tidning 1949, nr 7.

Storbritannien

HARDMAN, D. New pathways in adult education. Social service juni/aug. 1949.

Till Socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur

EAST, N. Society and the criminal. Lond. 1949. (Home office.)

ECONOMIC SURVEY of Denmark. National budget for 1949. Khvn 1949.

EKBLOM, N., [utg.] Kommunallagarna jämte redogörelse för 1948 års kommunallagsreform. Sthlm 1949.

DANMARK. Overinspektionen for børneforsorgen.
Økonomisk oversigt over anerkendte opdragelseshjem for året 1947/48. Khvn 1949.

DANSK INDUSTRIBERETNING. Aarg. 41 (1947). Khvn 1949.

FINLAND.
Finlands officiella statistik. Hki 1948.
18 A. Industristatistik. 62 (1946).

— Andelskassornas centralförbund.
Andelskassornas i Finland driftstatistik. 39 (1947). Hki 1949.

FÖRENTA NATIONERNA. Secretariat of the economic commission for Asia and the Far East.
Economic survey of Asia and the Far East 1948. Lake Success, New York 1949. (Publ. 1949: 2 F. 1.)

GRÖNLUND, O. Översikt av befolkningsrörelsen i Sverige under 200 år. Sthlm 1949.

HJELM, L. Jordbrukets byggnadskostnadsindex samt nybyggnadsverksamheten inom jordbruket under åren 1947 och 1948. Lund 1949. (Meddelanden från Statens forskningskommitté för lantmannabyggnader. 17.)

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Studies and reports. New series. Geneva 1949.
14. *Mowat, J. L.* Seafarers' conditions in India and Pakistan. Report on a mission of enquiry Oct.—Nov. 1947.

INTERNATIONELLA ARBETSKONFERENSEN.
32nd session, Geneva, 1949.
Report. Geneva 1949.
3. Reports on the application of conventions (article 22 of the constitution).
33rd session, 1950.
Report. Geneva 1949.
7 (1). Minimum wage fixing machinery in agriculture.
8 (1). Holidays with pay in agriculture.

KJELLVARD, H. Det bevingade hjulets folk. Minnesskrift vid Svenska järnvägsmannaförbundets 50-årsjubileum. Vol. 1—2. Sthlm 1949.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 10. Oslo 1949.
185. Arbeidslönninger 1947.
186. Norges handel 1947.

— Norges landbruksökonomiske institutt.
Driftsgranskinger i jordbruket. 40 (regnskapsresultater 1947/48). Halden 1949.

OSLO. Oslo trygdekasse.
Årsberetning. 36—38 (1946—48). Oslo 1949.

POLEN. Central statistical office.
Statistical year book. 12 (1948). Warsaw 1949.

SANDBLAD, H. Våra ungdomsfängelser. Gbg 1949. (Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning.)

SEERS, D. Changes in the cost-of-living and the distribution of income since 1938. Oxford 1949. (Oxford university institute of statistics.)

STATARMINNEN. Ny samling. Red. av *M. Rehnberg*. Sthlm 1949. (Svenskt liv och arbete. 5.)

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1949. Sthlm 1949.
22. Betänkande rörande gallring av handlingar hos vissa av försvarets myndigheter. Avg. av Försvarets arkivkommitté d. 1 juni 1949. (Fö.)
23. Lagberedningens utlåtande angående lagstiftning om gräns mot allmänt vattenområde. [Avg. d. 18 maj 1949.] (Ju.)
24. Kommunallagskommitténs betänkande 2 med förslag till ändrade bestämmelser om ersättning åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag. [Avg. d. 3 juni 1949.] (I.)
25—26. 1945 års försäkringsutredning. 1—2. [Avg. d. 15 juni 1949.] (H.)
1. Principbetänkande rörande försäkringsväsendet.
2. Betänkande med förslag till lag om trafikförsäkring m. m.
27. Betänkande med förslag till lag om sjömansskatt m. m. [Avg. d. 8 juni 1949.] (Fi.)
28. Folk- och skolbibliotek. Betänkande och förslag avg. [d. 11 juli 1949] av Folkbiblioteksakkunniga. (E.)
29. Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 3—4. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Uppsala län och Södermanlands län. (K.)
30. Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 9. Tiden juli 1947—juni 1948. Redogörelse utarb. på offentligt uppdrag av *K. Amark*. (Fo.)
31. Social upplysning. Betänkande avg. [d. 2 juni 1949] av Kommittén för social upplysning. (S.)

STATISTISKA MEDDELANDEN. Sthlm 1949.
Ser. A. [Tillfälliga statistiska undersökningar.]
Bd 6: 3. Brottslighetens utveckling åren 1913—1947. Av Statistiska centralbyrån.

STOCKHOLMS STADS STATISTIK. Sthlm 1949.
14. Val.
Allmänna val i Stockholm. 24 (1947—48).

STORBRITANNIEN. Chief inspector of factories.
Annual report. 1947. Lond. 1949.

SVENSKA KOMMUNAL-TEKNISKA FÖRENINGEN. Handlingar 1948. Sthlm 1949.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1949.

Finanser.
Kommunernas finanser år 1945. Av Statistiska centralbyrån. 2. Egentliga landskommuner, sammanfattning.

Folkmängden och dess förändringar.
Folkräkningen d. 31 dec. 1945. Av Statistiska centralbyrån. 3: 2. Partiella undersökningar (tolvtedelssamplingen) behandlar delar av statistiken över förmögenhet.

Försäkringsväsen.
Erkända sjukkassor år 1947. Av Kungl. Pensionsstyrelsen.

Järnvägar.
Statens järnvägar år 1947. Av Kungl. Järnvägsstyrelsen.

SYDAFRIKA. Department of health. Report of the National housing and planning commission for the year 1946. Pretoria 1948.

— The South African institute for medical research.
Annual report for the year 1948. Johannesb. 1949.

WELINDER, C. Skatterättens värderingsregler. Sthlm 1949.

ÅRSBOK för Sveriges landsting 1949. Utg. av Svenska landstingsförbundets byrå. Sthlm 1949.

Nytillkomna tidskrifter

The American statistician. The news publication of the American statistical association. Vol. 3 (1949). Wash.

Economic bulletin for Europe. Prep. by the Research and planning division of the economic commission for Europe, United nations. Vol. 1 (1949). Geneva.

Statistical bulletin of Israel. Ed. by the Central bureau of statistics. Vol. 1 (1949). Hakirya 1949.

Recensioner

International Labour Office: Year Book of Labour Statistics. Genève 1949.

Year Book of Labour Statistics är en publikation, som inte många känner till men som förtjänar en närmare presentation. Boken innehåller viktigare socialstatistiska uppgifter för ett sextiotal länder i alla delar av världen och utges av Internationella arbetsbyrån. Den är en värdefull tillgång för den som behöver inte alltför färska internationella siffror — man slipper ju leta i de olika ländernas brokiga flora av tidskrifter.

Många statistiker lämnar löpande uppgifter till skriften — i flera fall utan vetskap om att deras siffror så småningom publiceras just i Year Book of Labour Statistics.

Innehållet är uppdelat på tio huvudavdelningar:

1. befolkningsstatistik (uppgifter från folkräkningarna);
2. sysselsättning och arbetslösnet;
3. arbetstid;
4. lönestatistik;
5. levnadskostnadsindex och detaljhandelspriser;
6. vissa uppgifter om konsumtionsundersökningar (hushållsbudgetens procentuella sammansättning samt totalutgiften);
7. socialförsäkring;
8. olycksfall i arbete;
9. arbetskonflikter;
10. migration.

Den senaste volymen, som kom till Sverige i juni detta år, omspänner tvåårsperioden 1947/48. Kompletterande text finns på engelska, franska och spanska.

T. S-r

v. Hofsten, Erland: Index och levnadskostnad, Stockholm 1949. Kr 4,75. 149 s.

v. Hofstens bok om index fyller otvivelaktigt för närvarande ett behov. Även om intresset för indexfrågor nu är mindre än under den tid, då praktiskt taget alla löner reglerades av socialstyrelsens levnadskostnadsindex, finns det dock många, som önskar veta hur själva indexen kommer till. Detta ger v. Hofstens bok utförligt besked om. Läsaren blir dessutom insatt i de olika problem, som dyker upp vid indexberäkningarna.

Ingående behandling ges åt det största av dessa problem, nämligen kvalitetsproblemet. En förutsättning för att få en rätt-

visande prisjämförelse är ju att man mäter prisförändringarna på identiska varor. Det finns inte många varor eller tjänster, som bibehåller sin kvalitet helt oförändrad både på längre och kortare sikt. Det är tvärtom svårt att finna exempel på varor, vilkas kvalitet är identisk vid den ena och andra tidpunkten. Något svar på hur kvalitetsproblemet skall lösas ges inte i boken. Det är i själva verket inte möjligt, annat än i speciella undantagsfall (t. ex. mjölkstandardiseringen), att mäta kvalitetsskillnader siffermässigt. — Vid sidan av kvalitetsproblemet blir frågan om den rätta indexformeln en i praktiken många gånger rätt oväsentlig fråga.

Relativt ingående behandlas hushållsbudgeten och de därmed sammanhängande konsumtionsundersökningarna. I en tabell redovisas de olika budgetposterna, deras *utgiftsbelopp och representantvaror.*

Ett kapitel ägnas åt hur indexen användes. Man får där bl. a. lära sig, hur man räknar ut reallönens procentuella förändringar, då man känner penninglöneutvecklingen och levnadskostnadsindex. Dessutom får man ledning att med hjälp av index beräkna penningvärdets förändringar.

Ett par små anmärkningar kan förtjäna nämnas. I tabellen på sid. 78 anges *antalet* varuslag, varpå prisuppgifter insamlas. Dessa siffror överensstämmer inte med uppgifter, som lämnas i en motsvarande tabell på sid. 144. Nothänvisningarna i denna sistnämnda tabell har dessutom beklagligtvis blivit omkastade och gör på läsaren ett förbryllande intryck.

Omslagsbilden visar på ett originellt sätt de olika delindexarnas förändringar sedan 1935. I övrigt är boken blott sparsamt illustrerad.

T. S-r

Utländska tidskrifter[1] med socialt, samhällsekonomiskt eller befolkningsstatistiskt innehåll

Bulletin de l'Institut de Recherches Économiques et Sociales

Utgivare: Université Catholique de Louvain, 10 rue Edouard Van Even, Louvain, Belgien. Åtta nummer per år.

Prenumerationspris: 20 kr.

Bibliotek: Socialstyrelsen, Handelshögskolan.

Innehållet, 150—200 sidor, avhandlar ekonomiska, sociala och sociologiska frågor. Författare till artiklarna är inte enbart lärare vid universitetet utan även utomstående personer, varibland många utlänningar med internationellt kända namn.

Die Volkswirtschaft

Utgivare: Volkswirtschaftsdepartement, Bundesgasse 8, Bern, Schweiz. Tolv nummer per år.

Prenumerationspris: 15 kr.

Bibliotek: Socialstyrelsen.

Innehåll: Till största delen innehåller tidskriften löpande artiklar under följande rubriker: penningmarknaden, priser och konsumtion (levnadskostnadsindex), produktion, arbetsmarknad, löner, socialpolitik och arbetsrätt, handel och befolkningsförhållanden. I varje häfte brukar dessutom finnas en fristående artikel samt en notis- och litteraturavdelning.

Wirtschaft und Statistik

Utgivare: Statistisches Amt des Vereinigten Wirtschaftsgebietes, Stuttgart. Redaktör: Dr. Gerhard Fürst. Tolv nummer per år med början i april 1949.

Prenumerationspris: 48,60 kr.

Bibliotek: Socialstyrelsen, Stat. centralbyrån.

Innehåll: Tidskriften ger i ord, siffror och bilder en överblick över samhällsekonomiska och socialstatistiska frågor. I varje häfte finns en kortfattad sammanställning av viktigare, aktuella siffror på det sociala området. I en del av tidskriften publiceras i uppsatsform specialartiklar eller större statistiska undersökningar, där även metodfrågor diskuteras. I en statistisk avdelning analyseras de viktigaste resultaten från löpande undersökningar, delvis även i diagram. — I tidskriften har inarbetats det material som tidigare publicerats i den stencilerade »Statistische Monatszahlen», vilken numera upphört.

[1] Utgör fortsättning på i Soc. Medd. nr 1, 1949, sid. 74 påbörjad översikt.

Statistiska meddelanden · Ser. F · Band 59

Sociala Meddelanden 1949 / Nr 10

Utg. av Kungl. Socialstyrelsen i samarbete med Kungl. Arbetsmarknadsstyrelsen

ANSV. UTG.: ERLAND V. HOFSTEN. REDAKTÖR: TORE SÖDER

Årg. 1903: 2 häften. — Årg. 1904—07: årligen 4 häften. — Fr. o. m. årg. 1908: årligen 12 häften. Pris per årgång (12 häften) 5 kr, per häfte 50 öre. Prenumeration kan ske på postanstalt eller i bokhandeln.

REGISTER

över regelbundet återkommande kvartals- och årsöversikter i Sociala Meddelanden

	Nr
Alkoholistanstalt, intagna på, årligen, senast i	4, 1949
Arbetskraften i industrin, årligen, senast i	3, 1949
Arbetskraftsåtgång och lönebudget inom jordbruket, årligen, senast i	7, 1948
Barnavårdsmannaskap och bidragsförskott, årligen, senast i	7, 1949
Befolkningsutvecklingen, varje kvartal, senast i	detta nr
Bostadsmarknaden i städerna vid oktoberflyttningen, årligen, senast i	12, 1948
Byggnadskostnaderna i Stockholm, varje kvartal, senast i	9, 1949
Byggnadskostnaderna på landsbygden, årligen, senast i	12, 1948
Byggnadsverksamheten i Sverige, årligen, senast i	2, 1949
Byggnadsverksamheten i vissa städer och köpingar, varje kvartal, senast i	9, 1949
Detaljhandelsomsättningen, i regel varje kvartal, senast i	9, 1949
Erkända arbetslöshetskassor, årligen, senast i	detta nr
Fattigvården, årligen, senast i	1, 1949
Frånvarofrekvens inom industrin, varje halvår, senast i	7, 1949
Fylleriförseelser och spritsmuggling, varje kvartal, senast i	9, 1949
Inkomster och förmögenheter, årligen, senast i	1, 1949
Kollektivavtal, i regel varje kvartal, senast i	5, 1949
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet, varje halvår, senast i	5, 1949
Levnadskostnadsindex, varje kvartal, senast i	8, 1949
Löneförhållandena för förvaltnings- och butikspersonal samt arbetare inom handeln, senast i	6, 1949
Löneförhållandena och sysselsättningen för förvaltnings- och butikspersonal m. fl. inom industri, senast i	2, 1949
Löneförhållandena inom vägväsendet, årligen, senast i	1, 1949
Löneläget inom jordbruket, årligen, senast i	7, 1949
Lönenivå och sysselsättningsvolym inom industri m. m., varje kvartal, senast i	9, 1949
Lönenivån inom industri, handel och samfärdsel m. m. samt löneutvecklingen för industriarbetare, årligen, senast i	8, 1949
Mödrahjälpen, varje halvår (hädanefter årligen), senast i	8, 1949
Nykterhetsnämndernas verksamhet, årligen, senast i	3, 1949
Näringsvärde och pris på viktigare födoämnen, årligen, senast i	6, 1949
Samhällets barnavård, årligen, senast i	detta nr
Skogsarbetarnas arbetsförtjänster, årligen, senast i	11, 1948
Sysselsättningen inom den reglerade byggnads- och anläggningsverksamheten, varje halvår, senast i	12, 1948
Trädgårdsarbetarnas löner, årligen, senast i	10, 1948
Utlänningar i Sverige, varje kvartal, senast i	9, 1949

44—490090. Soc. Medd. 1949.

Häftets huvudinnehåll

Oktober 1949

Social verksamhet inom försvaret. Från år 1939 har varje år inneburit ett utvecklingsskede av väsentlig betydelse för den sociala verksamheten inom försvaret, även om tiden efter beredskapens slut samtidigt kan sägas vara präglad av en viss återhållsamhet. Man har nämligen, enligt artikelförfattaren, i alltför stor utsträckning räknat med den sociala verksamheten som en beredskapsföreteelse och var inte beredd på att kraven på åtskilliga sociala åtgärder stod kvar även under den militära utbildningen i fred. Under de knappt tio år, som den militära personalvården verkat, har mycket betydelsefulla resultat uppnåtts. Den längsta vägsträckan återstår emellertid, eftersom man befinner sig mitt inne i ett utvecklingsskede. Sid. 729.

Internationell blindsakskonferens i Oxford. Konferensen uttalade sig för en effektiv, helst obligatorisk registrering av alla blinda som en grundläggande förutsättning för en effektiv blindvård. Vidare beslöt konferensen arbeta för att få fram en internationellt acceptabel definition på blindhet. Sid. 741.

De svenska socialutgifterna under åren 1946, 1947 och 1948. I artikeln ges en redovisning av de totala nettoutgifterna för olika sociala ändamål under åren 1946—1948. Uppgifterna för åren 1947 och 1948 är i vissa fall preliminära och beräknade, då definitiva finansstatistiska uppgifter endast föreligger för 1946. Samtliga socialutgifter uppgick åren 1946, 1947 och 1948 till resp. 1 364, 1 555 och 2 192 milj. kr, vilket i % av nationalinkomsten utgör resp. 7,4, 7,8 och 10,7. Per invånare räknat utgör socialutgifterna 202, 227 och 317 kr under de tre åren. Statens andel i socialutgifterna, som år 1946 uppgick till 52,4 %, steg år 1948 till 62,1 %, detta främst beroende på införandet av de stora socialreformerna folkpensionerna och barnbidragen. Sid. 744.

Befolkningsutvecklingen under andra kvartalet 1949. Födelsesiffrorna för andra kvartalet företer en från 1947 fortgående minskning, som relativt taget är mest framträdande i städerna. Antalet avlidna under andra kvartalet var såväl på landsbygden som i städerna något högre än 1948 års jämförelsevis låga siffror. Antalet dödsfall under första halvåret 1949 var dock ungefär lika stort som 1948. På grund av minskning av födelsernas antal och ökning av antalet dödsfall blir överskottet av födda under andra kvartalet mindre än under de närmast föregående åren. Sid. 755.

Samhällets barnavård år 1947. Hela antalet barn och ungdomar, som under år 1947 varit föremål för barnavårdsnämndernas åtgärder enligt barnavårdslagen, beräknas till 60 000. Av dessa hade 8 % varit föremål för förebyggande åtgärder, 13 % varit omhändertagna för skyddsuppfostran och 42 % för samhällsvård. Över hälften (54 %) utgjordes av fosterbarn under barnavårdsnämndernas tillsyn. Av barn och ungdom med förebyggande åtgärder var större delen gossar (71 %). Även bland dem som omhändertagits för samhällsvård eller skyddsuppfostran, var gossarna fler än flickorna. Av fosterbarnen var det lika många gossar och flickor. Fosterbarnen uppvisade den största andelen utom äktenskapet födda. Därnäst kom de för samhällsvård och de för skyddsuppfostran omhändertagna med 47 resp. 23 % utom äktenskapet födda och sist de med förebyggande åtgärder (10 % födda u. ä.). Sid. 756.

Arbetsmarknaden under augusti 1949 undergick inga större förändringar. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 92 i augusti mot 89 i juli och 77 i augusti 1948. Inom industrin var antalet *anställda* arbetare ungefär detsamma som i juli, medan antalet *i arbete varande* arbetare var 15,1 % högre till följd av semestrarna i juli. Arbetslösheten inom fackförbunden omfattade vid månadsskiftet juli/augusti 1,7 % mot 2,0 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna var vid utgången av augusti 1 428. Sid. 768.

SOCIALSTATISTISKA DIAGRAM

BEFOLKNINGSRÖRELSEN
ANDRA KVARTALET 1949

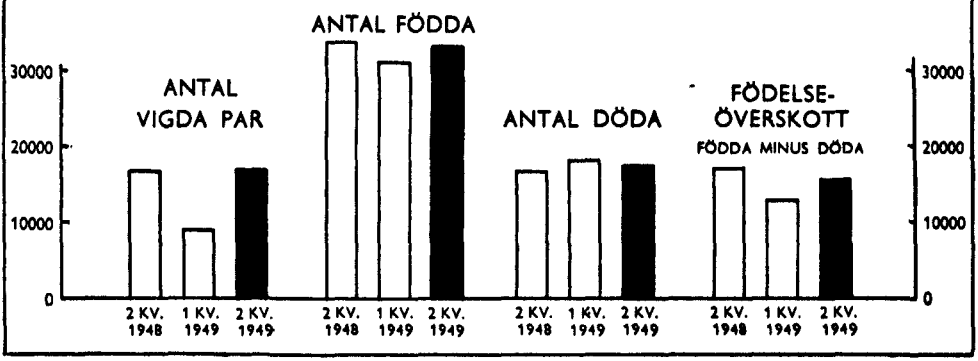

SYSSELSÄTTNINGEN
VID SLUTET AV AUGUSTI 1949
PROCENTUELL ÖKNING (+) ELLER MINSKNING (—)
AV ANTALET ARBETARE SEDAN FÖREGÅENDE MÅNAD

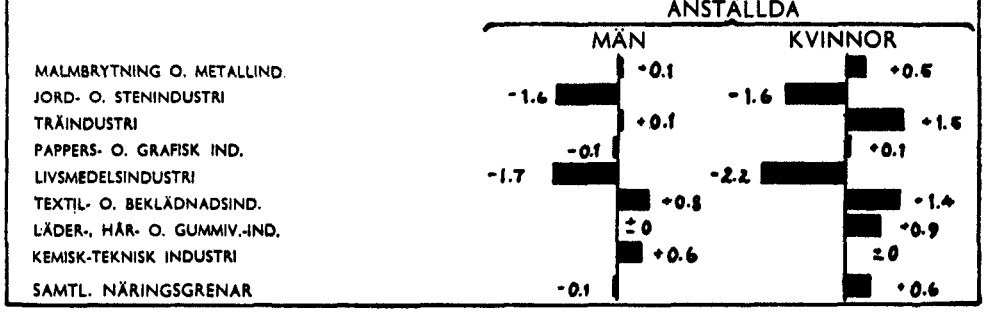

ARBETSLÖSHETSPROCENTEN
INOM FACKFÖRBUNDEN DEN 31 JULI 1949

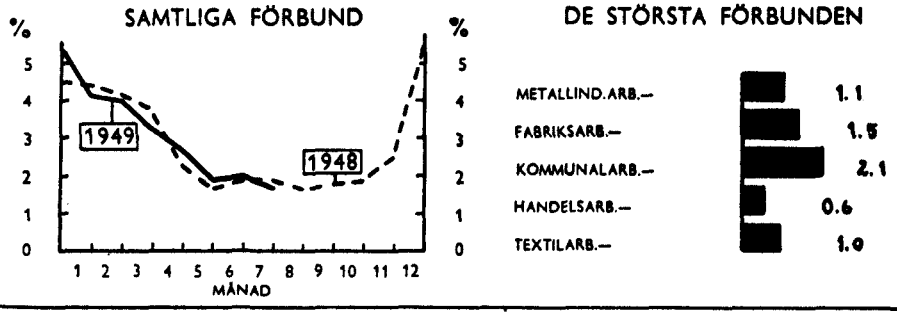

För detaljer se sid. 755 (befolkningsutvecklingen), sid. 797 (sysselsättningen) och sid. 799 (arbetslöshetsprocenten).

Sociala Meddelanden

Official Journal published monthly by the Royal Social Board in Sweden

1949, no 10

CONTENTS

	Page
Social Activities in the Defence Organization. By Urban Rosenblad	729
The New Social Law in Denmark. By Arne Christiansen	739
The International Conference at Oxford on the Place of the Blind in the Modern World. By Charles Hedkvist	741
Swedish Social Expenditure during the years 1946, 1947 and 1948. By Gustaf Holmstedt	744
The number of beds accommodation available on August 1, 1949, for chronic invalids and for the easily cared-for feeble-minded	749
Short notices:	
The meeting of Scandinavian Social Ministers in Oslo	752
Report from the British Population Commission	752
New rent Act in Greece	753

Periodical Surveys

The trend of the population during the second quarter of 1949 P. 755. — Child care organized by the community in 1947 P. 756. — The Social Board's general consumption price index P. 765. — The Labour Market in August 1949 P. 768. — Approved Unemployment Insurance Societies in 1948 P. 776. — The volume of controlled building operations ou August 1, 1949 P. 786. — Bibliography P. 805.

This Issue in Brief

Social Activities in the Defence Organization. As from 1939 each year has entailed a stage of development of essential importance to the social activities carried on in the defence organization, though at the same time it may be said that the period after the end of the emergency and the state of preparedness called for thereby has been marked by some slowing-down of activity. The fact is, according to the writer of the article, that there has been too much tendency to regard social activities as an emergency phenomenon, it not being realized that a good number of social measures had still to be put into effect even during military training in peace-time. It is scarcely ten years since social care was first applied to men in the Services, but very important results have been achieved during that period. However, there is still a great deal to be done, seeing that we are in the middle of a single stage of development. Page 729.

The International Conference at Oxford on the Place of the Blind in the Modern World. The conference declared itself to be in favour of an effective and wholly obligatory registration of all blind persons as a fundamental prerequisite for efficient care of the blind. Further, the conference resolved to make every effort to obtain an internationally acceptable definition of blindness. Page 741.

Swedish Social Expenditure during the years 1946, 1947 and 1948. The article gives an account of the total net expenditure for various social purposes during the period 1946—1948. The expenditure figures for the years 1947 and 1948 are in certain cases preliminary and merely an estimate, as definite financial statistics are only available for 1946. The total social expenditure in these three years amounted to 1 364, 1 555 and 2 192 mill. kr respectively, which in per cent of the national income represents respectively 7,4, 7,8 and 10,7. Reckoned per head of the population, the social expenditure represents 202, 227, and 317 kr during the three years. The State's share in the social expenditure, which in 1946 amounted to 52,4 per cent, rose in 1948 to 62,1 per cent, this being due primarily to the introduction of the two great social reforms national pensions and child allowances. Page 744.

The trend of the population during the second quarter of 1949. The birth rate in the second quarter shows a steady decline since 1947 which relatively speaking is most marked in the towns. The death rate during the second quarter, both in the provinces and in the towns, was somewhat higher than the comparatively low figures in 1948, though the number of deaths during the first half of 1949 was approximately the same as in 1948. Owing to the decline of the birth rate and the in-

crease in the death rate, the excess of births during the second quarter is less than in the immediately preceding years. Page 755.

Child Care Organized by the Community in 1947. The total number of children and young people in regard to whom the Child Welfare Boards took action in 1947 in accordance with the Child Welfare Act is estimated at 60 000. Of these, 8 % were subjected to preventive action, 13 % were taken in hand for protective upbringing and 42 % for social care. Over half of them (54 %) consisted of foster children under the supervision of the Child Welfare Boards. Of the children and young people subjected to preventive measures the majority (71 %) were boys. The boys were likewise in the majority among those taken in hand to be cared for by the community or for protective upbringing. Of the foster children, the boys and girls were in equal numbers. The foster children represented the biggest proportion of children born out of wedlock. Next came those taken charge of for social care and those for protective upbringing (respectively 47 and 23 % born out of wedlock) and finally those subjected to preventive measures (10 % born out of wedlock). Page 756.

The Labour Market in August 1949 recorded no appreciable changes. The number of applicants for 100 vacant jobs was 92 as against 89 in July and 77 in August 1948. In industry etc. the number of *employed* workers was the same as at the end of July, while the number of *employees at work* was 15,1 % higher in consequence of the July holidays. Unemployment among trade union members was 1,7 % of the total membership at the turn of the month July/August, as against 2,0 % a month earlier. The number of those applying to the unemployment boards for relief was 1 428 at the end of August. Page 768.

Approved Unemployment Insurance Societies in 1948. One new society having been registered during the year, there were 37 approved unemployment benefit societies functioning, with a total membership of 1 033 406. The increase in membership amounts to 8,1 % as compared with the number at the end of the preceding year. Paid insurance premiums amounted to 26,6 mill. kr as against 22,8 mill. kr in 1947, while 17,5 mill. kr were paid out in unemployment relief during the year, as compared with 11,1 mill. kr in 1947. The average amount of relief came to 7,38 kr per relief day. State grants in 1948 (for relief and administration) amounted to 10,8 mill. kr. The approved unemployment benefit societies' combined funds amounted at the end of the yea to 122 mill. kr, as against 102 mill. kr in the preceding year. Page 776.

Sociala Meddelanden

Bulletin officiel publié par la Direction générale de la Prévoyance sociale (D.G.P.S.) en Suède

1949, no 10

INDEX

Page

L'activité du Bureau de Prévoyance sociale de la Défense nationale, par Urban Rosenblad 729
Nouvelle loi sociale au Danemark, par Arne Christiansen 739
Conférence internationale pour l'amélioration du sort des aveugles à Oxford, par Charles Hedkvist 741
Les dépenses de la Suède en faveur des œuvres sociales pendant les années 1946, 1947 et 1948, par Gustaf Holmstedt 744
Nombre des lits disponibles pour les malades chroniques et pour les déficients éducables au 1er août 1949 749
Courtes notices:
Réunion des ministres des affaires sociales des pays nordiques à Oslo 752
Rapport de la commission de la population de Grande-Bretagne 752
Nouvelle loi sur les loyers en Grèce 753

Aperçus périodiques

Mouvement de la population pendant le second trimestre 1949 P. 755. — La Protection de l'Enfance en 1947 P. 756. — L'indice général des prix de consommation de la D.G.P.S. P. 765. — Le marché du travail en août 1949 P. 768. — Les caisses d'assurance contre le chômage reconnues en 1948 P. 776. — Etendue de l'activité réglementée de la construction au 1er août 1949 P. 786. — Bibliographie P. 805.

Résumé

L'activité du Bureau de Prévoyance sociale de la Défense nationale. Depuis 1939, chaque année a impliqué une phase de développement d'importance essentielle pour l'activité du Bureau de Prévoyance sociale de la Défense nationale, même si l'on peut dire que la période qui a suivi la guerre et la fin des mobilisations a été marquée par un certain ralentissement. L'auteur de l'article estime en effet que l'on a trop généralement compté avec ces mesures de prévoyance sociale comme avec un phénomène lié seulement aux mobilisations des années de guerre et que l'on ne s'était pas attendu à la demande qu'un certain nombre de ces mesures continuent à être appliquées en temps de paix pendant les périodes de service militaire. Au cours des dix années à peine que la protection sociale a été étendue au personnel militaire, des résultats très intéressants ont été atteints, mais il reste beaucoup à accomplir et on ne se trouve encore qu'au milieu d'une période de développement. P. 729.

Conférence internationale pour l'amélioration du sort des aveugles à Oxford. La Conférence s'est prononcée en faveur d'une déclaration, de préférence obligatoire, de tout cas de cécité et pour qu'un registre soit tenu régulièrement des cas déclarés, comme condition fondamentale d'une protection effective des aveugles. La Conférence a décidé, en outre, de travailler à ce que soit établie une définition de la cécité, acceptable internationalement. P. 741.

Les dépenses de la Suède en faveur des œuvres sociales pendant les années 1946, 1947 et 1948. L'article contient un compte-rendu des dépenses nettes totales pour les différents postes pendant les années 1946—1948. Les données pour les années 1947 et 1948 sont dans certains cas seulement préliminaires et évaluées approximativement, des données financières statistiques définitives n'existant encore que pour l'année 1946. Le total des dépenses s'est élevé respectivement pour les années 1946, 1947 et 1948 à 1 364, 1 555 et 2 192 millions de couronnes, ce qui représente 7,4, 7,8 et 10,7 pour cent du revenu national et, par tête d'habitant, les sommes respectives de 202, 227 et 317 couronnes. La part de l'Etat en faveur des œuvres sociales, qui était en 1946 de 52,4 %, est passée en 1948 à 62,1 %, ce qui a été dû principalement à l'application des deux grandes réformes sociales, les pensions nationales et les allocations générales pour enfants. P. 744.

Mouvement de la population pendant le second trimestre 1949. Les chiffres des naissances pour le second trimestre présentent la régression continue qui a commencé en 1947 et qui est relativement le plus marquée dans les villes. Le nombre des décès, tant dans les villes qu'à la campagne, est un peu supérieur à celui du nombre comparativement faible de l'année 1948. Le nombre des décès pendant la première moitié de 1949 est cependant à peu près égal à celui de la période correspondante de 1948. Par suite de la diminution des naissances et de l'augmentation des décès, l'excédent des naissances pendant le second trimestre est inférieur à celui de toutes les récentes années. P. 755.

La Protection de l'Enfance en 1947. Le nombre total des enfants et des jeunes gens ayant fait l'objet de mesures de la part des comités de protection de l'enfance, conformément aux termes de la loi sur la protection de l'enfance, est calculé s'être élevé à 60 000. De ce nombre, 8 % ont fait l'objet de mesures préventives, 13 % ont été pris en charge pour éducation surveillée et 42 % ont été placés sous la protection sociale. Plus de la moitié (54 %) était constituée par des pupilles placés sous la surveillance des comités de protection de l'enfance. Des enfants et des jeunes gens objets de mesures préventives, la plupart (71 %) étaient des garçons. Aussi parmi ceux qui avaient été pris en charge pour protection sociale ou éducation surveillée, les garçons étaient plus nombreux que les filles. Parmi les pupilles, les garçons et les filles étaient en nombre égal. Les pupilles présentaient la proportion la plus élevée d'enfants nés hors mariage. Ensuite venaient ceux placés sous la protection sociale ou pris en charge pour éducation surveillée, dans les proportions respectives de 47 et 23 % d'enfants nés hors mariage et, en dernier, venaient ceux faisant l'objet de mesures préventives (10 % des enfants nés hors mariage). P. 756.

Le marché du travail en août 1949 n'a pas subi de modifications importantes. Le nombre de demandes de travail pour 100 places disponibles a été de 92 contre 89 en juillet dernier et 77 en août 1948. Dans l'industrie, etc., le nombre des ouvriers *engagés* était le même qu'à la fin de juillet, tandis que le nombre des ouvriers *effectivement au travail* était de 15,1 % plus élevé, par suite du retour des ouvriers au travail après les congés en juillet. Le chômage parmi les ouvriers affiliés à des syndicats correspondait au 31 juillet à 1,7 % du total des membres, contre 2,0 un mois plus tôt. Le nombre des chômeurs demandant une indemnité aux comités de chômage était à la fin d'août de 1 428. P. 768.

Les caisses d'assurance contre le chômage reconnues en 1948. Après l'enregistrement au cours de l'année d'une nouvelle caisse de chômage, 37 cais reconnues étaient en activité et comptaient ensemble 1 033 406 membres. L'accroissement du nombre des membres se monte à 8,1 % par rapport au nombre des membres à la fin de l'année précédente. Les primes d'assurance versées s'élevaient à 26,6 millions de couronnes contre 22,8 en 1947 et 17,5 millions de couronnes avaient été payées en indemnités de chômage. Le montant moyen de l'indemnité a été de 7,38 couronnes par jour. La subvention de l'Etat pour 1948 (contribution aux indemnités journalières et aux frais de gestion) a été de 10,8 millions de couronnes. Les fonds totaux des caisses de chômage reconnues s'élevaient, à la fin de l'année, à 122 millions de couronnes contre 102 millions l'année précédente. P. 776.

Social verksamhet inom försvaret

Av socialvårdsdirektör *Urban Rosenblad,* Försvarsstaben

Vad är militär personalvård? Enligt tjänstereglementet för krigsmakten är personalvård »omsorg om truppen i socialt och kulturellt hänseende. Den omfattar upplysning, social rådgivning, frivillig bildningsverksamhet och förströelse. Dess främsta syfte är att gagna andan inom krigsmakten». Definitionen av militär personalvård innebär alltså i viss mån en teoretisk begränsning av verksamheten i förhållande till den sociala verksamhet, som kommer till uttryck på andra samhällsområden och arbetsplatser. I det praktiska livet har det även visat sig, att den som utövar personalvård ingalunda kan hålla sig inom reglementets gränser. Skillnad mellan praktik och teori har man sökt lösa genom att tala om dels »speciell personalvård» och dels »personalvård i vidare mening». Väsentliga svårigheter har därigenom uppstått i den praktiska tillämpningen, eftersom den fältarbetande personalvårdsorganisationen nästan helt och hållet byggts upp efter den speciella personalvårdens krav.

Den militära personalvården i fred kan sägas ha som mål

att främja en god anda inom krigsmakten,

att bidraga till ett tillfredsställande militärt utbildningsresultat och samtidigt vara medborgarfostrande,

att åstadkomma en lämplig personalbehandling och omvårdnad om den enskilde, varigenom man underlättar för denne att fullgöra sin värnplikt, samt

att skapa ett gott förhållande mellan försvaret och övriga delar av samhället.

Dessa uppgifter går givetvis i varandra, eftersom de i olika sammanhang kan vara antingen mål eller medel. Sammanfattningsvis brukar man ibland kalla den militära personalvården för *försvarets sociala funktion.* Härav följer att de förut angivna gränserna måste sprängas. Den socialvårdande verksamheten kan inte begränsas till rådgivning, bildningsverksamheten icke till frivilliga deltagare o. s. v. Dessutom kan en hel del andra verksamhetsområden inräknas: själavård, personaluttagning och prövning, sjukvård, rättsvård, lokalfrågor, marketenterirörelse o. s. v.

Några ord om utvecklingen. Det har i alla tider varit självfallet och nödvändigt, att den militäre chefen måste ansvara för omsorgen om sina underlydande. Karl XI ställde bestämda krav på kompanicheferna i det avseendet: »Du skall vara som en far för dina krigare, i de ringaste skall du älska dina egna söner.» Under indelningsverkets dagar var chefen — av vilken

grad som helst — på ett naturligt sätt rådgivaren och hjälparen i bekymmersamma lägen. Men detta patriarkaliska system bibehöll kanske sin styrka inte så mycket tack vare den militära organisationen utan fastmer på grund av officerens och soldatens gemensamma yrke som jordbrukare i samma trakt. Den moderna sociala verksamheten inom försvaret kan dock endast i mycket liten utsträckning anses vara en fortsättning av denna tradition. I stället har verksamheten i mångt och mycket tillkommit som en opposition mot det patriarkaliska systemet och som ett resultat av samhällets demokratisering och den allmänna sociala utvecklingen, bl. a. genom folkrörelsernas framträdande.

I mer organiserad form framträdde personalvården inom försvaret samtidigt med och i hög grad beroende av det skärpta beredskapsläget för tio år sedan. Under hösten 1938 började man lösa frågan om den andliga vården och dess befattningshavare och i början av 1939 tillsattes den sociala försvarsberedskapskommittén. Senare under samma år drogs riktlinjerna upp för den kulturella personalvården, som kom att dominera i den centrala organisationen. Detta berodde kanske framför allt på det intresse och de insatser, som folkbildningsorganisationerna tidigt visade prov på inom försvarsmakten. Ute i fältarbetet kom emellertid den socialvårdande verksamheten att spela en avgjort mera betydelsefull roll, vilket ju var ganska självklart, då de stora inkallelserna medförde mängder av sociala och ekonomiska problem för de enskilda värnpliktiga och deras anhöriga, företag m. m. Från 1939 har varje år inneburit ett utvecklingsskede av väsentlig betydelse, även om tiden efter beredskapens slut samtidigt kan sägas vara präglad av en viss återhållsamhet. Man hade nämligen i alltför stor utsträckning räknat med den sociala verksamheten som en beredskapsföreteelse och var inte beredd på att kraven på åtskilliga sociala åtgärder stod kvar även under den militära utbildningen i fred. Inte heller hade man förutsett en del nya problem, som denna utbildning medfört, eller åtminstone inte tänkt sig möjligheten att kunna lösa dem med hjälp av en effektiv personalvård.

Sammanfattningsvis kan man påstå, att under de knappt tio år, som den militära personalvården verkat, mycket betydelsefulla resultat har uppnåtts. Men samtidigt är det uppenbart, att den längsta vägsträckan återstår, eftersom man befinner sig mitt inne i ett utvecklingsskede.

Den centrala ledningen. Liksom i fråga om nästan alla andra funktioner inom ett militärt system vilar ansvaret för ledningen av personalvårdsverksamheten på den militäre chefen. Till skillnad från en del av de nyligen krigförande länderna har inte det svenska försvaret något enhetligt, i egentlig mening beslutande och ledande organ. Cheferna för armén, marinen och flygvapnet svarar för personalvården inom respektive försvarsgren men saknar i stort sett speciella organ i sina staber för detta ändamål. Det i egentlig mening centrala personalvårdsorganet återfinns i försvarsstaben, men försvarsstabschefen har å andra sidan icke befogenhet att utfärda direktiv direkt till

förbanden. Ser man på personalvården i vidare mening torde det f. n. vara omkring 30-talet centrala myndigheter, som på ett eller annat sätt är med om att utreda och bestämma, hur den sociala verksamheten skall fungera.

Två centrala organ kan i detta sammanhang vara föremål för mer allmänt intresse. Det ena är *Försvarsstabens personalvårdsavdelning*, som började organiseras 1941. Till skillnad från t. ex. den militära sjukvården är chefen i detta fall en officer, medan de civila fackmännen är detaljchefer eller underställda tjänstemän. Avdelningen är organiserad på tre detaljer:

Socialdetaljen är för det första ett serviceorgan för verksamheten vid truppförbanden i sociala, ekonomiska, juridiska och andra personliga angelägenheter. Sådana ärenden, som icke utan tidsspillan eller samråd med andra myndigheter kan klaras av på förbanden, sändes upp till detaljen för utredning, tolkning, rättelse eller rådgivning. För sådana ärenden är den vanliga tjänstevägen avskaffad, varför allt befäl, assistenter m. fl. liksom de värnpliktigas anhöriga och alla de värnpliktiga, som inte är i militärtjänst, direkt kan vända sig till försvarsstabens socialdetalj med sina frågor.

Vidare är detaljen ett informationsorgan, som till förbanden förmedlar nyheter på sociala och ekonomiska områden m. m. Detta sker genom utsändande av »Meddelanden från socialdetaljen» (MSoc), som löper i tre serier. A-serien innehåller sammanfattningar av gällande bestämmelser på den militära socialvårdens område, B-serien har motsvarande sammanfattningar från den allmänna socialpolitiken och C-serien lämnar upplysningar om nyutkomna författningar, litteratur, prejudikat, notiser från den sociala rådgivningen vid förbanden, råd och anvisningar m. m.

Detaljen är även ett initiativorgan, när det gäller personalens sociala förhållanden i samband med militärtjänstgöringen, t. ex. i fråga om ledighet och ekonomiska förmåner. Slutligen bearbetas där även remisser av de mest skilda slag. Socialdetaljens hela verksamhet är i hög grad beroende på samarbete med verkställande myndigheter.

Bildnings- och förströelsedetaljen har närmast hand om den kulturella verksamheten. Härifrån fördelas vissa anslag och lämnas anvisningar och råd i bildnings- och upplysningsfrågor, framför allt beträffande den frivilliga fritidsundervisningen, förbandsbiblioteken och föreläsningsverksamheten. Bildningsdetaljen ser f. n. en av sina främsta uppgifter i genomförandet av medborgarundervisningen för värnpliktiga.[1]

Detaljen är sålunda ett serviceorgan men utövar samtidigt en pedagogisk och ekonomisk ledning över förbandens bildningsverksamhet.

Själavårdsdetaljen är den tredje detaljen. Dess uppgifter, som framgår av namnet, är i fred mycket begränsade bl. a. beroende på att detaljen inte har någon heltidstjänstgörande personal.

Alla detaljerna har dessutom mobiliseringsförberedelser och vissa personalärenden på sin lott.

Det andra centrala organet på detta område är *Försvarets upplysnings-*

[1] Se sid. 736.

och personalvårdsnämnd. Nämnden har ungefär samma ställning och uppgifter som chefen för försvarsstaben, dock med den skillnaden att nämnden endast i mindre utsträckning är verkställande. Den skall genom initiativ och vägledning främja olika grenar av personalvården. Genom sin fria ställning direkt under Kungl. Maj:t skall den kunna verka stimulerande på intresset för militär social verksamhet såväl inom försvaret som i folkrörelserna och i samhället i övrigt. Nämnden är sammansatt av representanter för folkbildning, socialvård, press, statskyrka och frikyrka, försvarsföreningar, underbefäl och värnpliktiga samt försvarsstaben.

Som tidigare nämnts pekar utvecklingen på ett alltmer intimt samarbete mellan de olika organ, som sysslar med försvarets sociala verksamhet. Av dessa organ kan här endast några få räknas upp: försvarsstabens upplysningsdetalj, personalprövningsdetaljen i centrala värnpliktsbyrån, marinens militärpedagogiska detalj, försvarets socialbyrå, organ inom arbetsmarknadsstyrelsen, riksförsäkringsanstalten, civilförsvarsstyrelsen o. s. v.

Organisationen vid förbanden. Som förut har sagts är det den militära chefen, som svarar för tillämpningen av personalvården hos underlydande. Men en regementschef måste givetvis — liksom på andra områden — även ha särskilda organ till sitt förfogande för att biträda honom, då dessa arbetsuppgifter skall lösas. En kort redogörelse för dessa befattningshavare och organ kan här vara på sin plats.

Personalvårdsofficeren skall enligt bestämmelserna vara föredragande i personalvårdsfrågor och leda verksamheten under förbandschefen. För befattningen skall utses en officer, som för eller fört kompani, dvs. i allmänhet lägst kapten, att vid sidan av annan tjänst sköta denna syssla. Eftersom det alltså gäller en bisyssla, är personalvårdsofficerens aktivitet i hög grad beroende av hans möjlighet att disponera tillräckligt med tid, hans förmåga och intresse. Vid flertalet av de förband, där heltidsanställda assistenter tjänstgör, har dessa övertagit huvuddelen av personalvårdsofficerarnas ansvar och arbete. Personalvårdsofficeren utses av förbandschefen.

Personalvårdsassistenter finns numera vid varje förband. I större garnisoner är assistenten gemensam för flera förband och heltidsanställd (s. k. garnisonsassistent), medan han vid övriga förband är deltidsanställd med årsarvode. Heltidsassistenterna är extra tjänstemän (22. lönegraden). De deltidstjänstgörande är ofta i sin dagliga gärning socialvårdstjänstemän eller lärare, i några fall militärer eller präster. Organisationen, som tillkom på nyåret 1946, är ännu av provisorisk karaktär. Under de sista åren har vissa förbättringar genomförts och särskilt bör nämnas, att marinen lyckats erhålla heltidsassistenter, som tjänstgör vid endast ett förband. En snar förstärkning av organisationen — både kvantitativt och kvalitativt — vore emellertid mycket önskvärd. Assistenternas arbetsuppgifter framgår bäst av ett utdrag ur deras instruktion, som samtidigt ger en allmän bild av den speciella personalvården vid ett förband:

»Personalvårdsassistent är jämte personalvårdsofficer förbandschefens biträde i fråga om personalvården, varvid han i största möjliga utsträckning skall samverka med övriga befattningshavare vid förbandet för åstadkommande och bibehållande av en god anda vid förbandet och för skapande av en positiv inställning till försvaret.

Honom åligger därvid enligt förbandschefens bestämmande

att organisera och leda den sociala, ekonomiska och juridiska rådgivningen och upplysningsverksamheten vid förbandet, varvid han i allmänhet minst två gånger i veckan skall finnas tillgänglig i särskild lokal för allmän regelbunden mottagning; mottagningstider och lokal samt syftet med mottagningen skall på lämpligt sätt delgivas all personal;

att medverka i upplysningsverksamheten och befrämja kontakten mellan förbandet och det övriga samhället, särskilt med ortens och bygdens sociala och kulturella organ;

att medverka vid planläggning och genomförande av den frivilliga fritidsundervisningen, föreläsningsverksamheten och annan obligatorisk eller frivillig upplysnings- och studieverksamhet samt bistå förbandsbibliotekarien i fråga om biblioteksverksamheten;

att medverka vid genomförande av de sociala åtgärder, som i detta sammanhang kunna vara av betydelse för trivseln vid förbandet, anordna underhållningsprogram samt i övrigt åstadkomma möjligheter för personalen att på lämpligt sätt utnyttja fritiden;

att medverka vid planläggning och genomförande av undervisning i medborgarkunskap;

att medverka vid utbildning i personalvård av befälspersonal m fl;

att taga noggrann kännedom om för personalvården gällande bestämmelser och följa utvecklingen på hithörande områden;

att medverka vid erforderlig planläggning av personalvårdsorganisationen under beredskap eller krig;

att vara ledamot i förbandets bildningsråd och fungera som dess sekreterare; och

att i övrigt fullgöra de åligganden inom personalvårdens områden, som förbandschef bestämmer.»

Personalvårdsassistenten förordnas av chefen för försvarsstaben.

Militärpastorerna ombesörjer själavården vid förbanden. De är präster i statskyrkan och har för denna sin deltidstjänst ett mindre arvode. I deras åligganden ingår att hålla korum och andra gudstjänster, ha enskild mottagning, medverka vid soldataftnar m. m. Militärpastorerna förordnas av Kungl. Maj:t.

Bibliotekarien har hand om förbandets bibliotek, svarar för inköp, registrering, utlåning m. m. Befattningen innehas i de flesta fall av en underofficer, ett underbefäl eller en civilanställd som bisyssla mot ett ganska blygsamt arvode. Han utses av förbandets bildningsråd.

Bildningsrådets uppgift är att vara ett vägledande organ, som skall stimulera förbandets personalvårdsverksamhet. Det har utom i ett fall

inga verkställande uppgifter. Undantaget gäller rådets ställning som styrelse för biblioteket, vars verksamhet helt skall ledas av bildningsrådet. I detta enda fall har alltså inte ens förbandschefen beslutanderätten. För övrigt anlitas bildningsrådet framför allt vid planläggning av fritidsundervisning och föreläsningsverksamhet samt vissa förströelseanordningar. Som kontaktorgan mellan förbandet och ortens kulturella liv har det givetvis även sin betydelse. Rådet består av personalvårdsofficeren som ordförande, assistenten som sekreterare, militärpastorn och i övrigt en representant för vardera underofficerarna, underbefälet och de värnpliktiga samt två representanter för ortens kulturella och sociala intressen.

I övrigt finns vid varje förband en auditör för rättsvården, en marketenteriföreståndare, utspisningsnämnden, där manskapet får framställa önskemål om maten, civilanställningsnämnden, som skall underlätta för fast anställt manskap att få lämpligt civilt arbete o. s. v. Vid flertalet förband ligger soldathem, som i allmänhet ägs av särskilda stiftelser och erbjuder såväl religiös och kulturell uppbyggelse som kaféservering och ofta goda fritidslokaler.

Uppräkningen måste sluta här, men det innebär ingalunda, att den är fullständig. Skulle man tyda personalvården på samma sätt som inom t. ex. industrin, skulle läkare, intendent, kasernofficer, press- och idrottsofficerare, civila lärare vid stamskolorna, personaluttagningsofficeren, kamratföreningar m. m. i viss utsträckning höra hit — och kanske det vore riktigt. Att den nuvarande organisationen för social verksamhet vid förbanden ställer stora krav på den som skall samordna det hela, är uppenbart.

Återstående del av denna artikel vill försöka sätta in några av de viktigare sociala åtgärderna i försvaret i sitt sammanhang i fältarbetet och samtidigt lämna en kort redogörelse för några av dem. Det hela måste starkt begränsas och egentligen mest utgöra exempel på speciell personalvård i fredstid, riktad till värnpliktiga. Målsättningen, som gavs i artikelns början, blir nu åter aktuell.

Hemifrån. Fram till militärtjänstgöringens början har flertalet värnpliktiga upplevt miljöer med relativt små differenser. Övergången hem—skola—arbetsplats sker i allmänhet gradvis. Den militära miljön är däremot helt ny och främmande. Direktkontakten med de vanliga auktoriteterna, föräldrar, förmän, lärare eller kamrater, är borta. Nya auktoriteter och nya regler gäller. För att lösa detta anpassningsproblem, som t. ex. under början av tjänstgöringen hos en del värnpliktiga kan ta sig uttryck i ensamhetskänslor, har tillkommit vissa sociala bestämmelser i fråga om ledighet. Manskapet har fritid utan särskild permission från tjänstens slut på lördag till tjänstens början på måndag samt på kvällarna fram till midnatt, om ej anbefalld tjänstgöring äger rum under den tiden. Värnpliktiga, som bor så långt borta att de inte hinner besöka sitt hem under en weekend, kan högst en gång i månaden få resa hem på fredag kväll och återkomma på

måndagsmorgonen. För ett bestämt antal dagar under tjänstgöringen utgår tjänstledighet (övningsuppehåll). I anslutning till den ledigheten beviljas tre gånger under första tjänstgöringen fria resor till hemorten och åter. Antalet fria resor har man på flera håll ansett böra ökas och ur rättvisesynpunkt är måhända en sådan åtgärd viktigare än en löneförhöjning.

Fritidens användning. Det är inte tillräckligt att ge de värnpliktiga en fritid, som på något sätt motsvarar, vad de är vana vid från sin vanliga livsföring. Man måste även ge dem möjlighet att kunna utnyttja denna fritid i den nya miljön. Den begränsade handlingsfrihet, som militärtjänsten måste medföra, skall inte behöva leda till en negativ försvarsinställning. De värnpliktiga får därför — så långt det är möjligt — tillgång till en fritidsverksamhet, som motsvarar deras intressen och som kan medföra en nyttig avspänning från tjänsten. Samtidigt söker man hålla denna sysselsättning på ett värdefullt plan. Några exempel: Vid varje förband finns ett bibliotek (sammanlagt 85 st), som är tillgängligt för all personal. Bibliotekens inkomster kommer till hälften från statsmedel och till hälften från bidrag från lägerkassan. Bokbeståndet förnyas ständigt och kvaliteten är genomgående hög. Under budgetåret 1947/48 var förbandsbibliotekens sammanlagda bokbestånd 241 000 st och antalet utlånade böcker 397 000.

Den frivilliga fritidsundervisningen har alltifrån sin början under beredskapsåren vunnit en allt större omfattning. Undervisningen genomföres med hjälp av statsmedel, f. n. 185 000 kr, och deltagarnas anmälningsavgift, 3 kr per kurs och elev. Studiearbetet försiggår i allmänhet två kvällar i veckan, framför allt under höstmånaderna. De praktiska ämnena samlar — liksom på andra håll i folkbildningen — fler deltagare än de teoretiska och mer »bildande». Kvällarna utnyttjas för lektioner, studiecirkelarbete, korrespondensstudier, studierådgivning och icke minst studiebesök. Under »läsåret» 1947/48 deltog sammanlagt omkring 14 000 i fritidsundervisningen, dvs. närmare en tredjedel av samtliga värnpliktiga.

På fritiden förekommer vidare föreläsningar — förbanden bildar i regel egen föreläsningsförening och har statsanslag — idrottstävlingar och -träningar, filmförevisningar till låga priser i egna biografer (oftast i gymnastiksalen), regementsaftnar med egna eller förhyrda förmågor o. s. v. Genom intresseundersökningar i samband med inryckningen får man fram de värnpliktigas föreningstillhörighet och anmodar sedan motsvarande förening på garnisonsorten att taga sig an den värnpliktige under tjänstgöringstiden.

Socialt och ekonomiskt ansvar. Ungefär 10 % av dem som gör militärtjänst, beräknas vara gifta och har av äktenskapet betingad försörjningsplikt. Till dessa kommer alla de som bidrar till försörjningen av föräldrar, barn utom äktenskap och syskon. När militärtjänstgöringen hindrar dessa värnpliktiga att på vanligt sätt få inkomster, måste staten träda emellan. Detta sker framför allt genom familjebidragen. Dessa bidrag utgår efter behovsprövning i olika former. Den vanligaste är familjepenningen, som är

dyrortsgraderad med vissa maximibelopp. För hustru och ett barn i Stockholm kan en värnpliktig, om inga andra inkomster finns, få omkring 135 kr/månad. Dessutom utgår då bostadsbidrag, som om hyran för rekryten icke överstiger den normala kostnaden för ett rum och kök helt kan täcka bostadskostnaderna. Ungkarlar, som gör första tjänstgöring, får i allmänhet inte bostadsbidrag. Om någon, som har en rörelse, måste skaffa ersättare för att rörelsen skall kunna ge familjen skälig bärgning, kan han få näringsbidrag för att avlöna vikarien. Blir en familjemedlem sjuk, kan sjukvårdskostnaderna bestridas av sjukbidrag.

Försvarets socialbyrå, som är tillsynsmyndighet, framlade för en tid sedan förslag om vissa förbättringar i fråga om bidragsbelopp m. m., men ärendet har ännu inte underställts riksdagen.

Förutom bidragen finns det även ett särskilt statsanslag, varav mindre belopp kan utbetalas efter en friare behovsprövning för att bestrida sådana kostnader, som inte direkt kan betalas genom familjebidragen.

Risken för sjukdom och skador. Den militära utbildningen kan ganska ofta medföra risker för soldatens hälsa, vilka ej har någon motsvarighet på den allmänna arbetsmarknaden. Därtill kommer att de värnpliktiga till skillnad från andra arbetare inte frivilligt har valt denna verksamhet med dess riskmoment. Staten kan även anses särskilt ansvarig för omsorgen om dem som skadas i militärtjänst, eftersom skadorna inte inträffar under vanlig yrkesutbildning eller yrkesutövning. Förutom den fria sjukvård, som alla värnpliktiga åtnjuter under militärtjänstgöringen, får den som efter tjänstgöringens slut alltjämt är att anse som kroppsskadad sjukpenning, livränta o. dyl. enligt militärersättningsförordningens bestämmelser. — Socialvårdskommittén har nyligen föreslagit, att ersättningarna med vissa särskilda förmåner skulle utgå enligt den allmänna olycksfallsförsäkringslagen, men något beslut härom har ännu inte fattats.

Genom insamlade medel skapades under beredskapsåren »Kungafonden», som efter en ganska fri behovsprövning utdelar bidrag till de skadade, som trots ovannämnda ersättningar har ekonomiska svårigheter. Särskilt försöker fonden hjälpa sådana skadade, som på nytt skall börja arbeta eller utbilda sig till ett nytt yrke. Dessa har även givetvis möjlighet att få del av den arbetsvård, som bedrives för de partiellt arbetsföra. Slutligen har de kroppsskadade även möjlighet att få värnpliktslån, för vilket i annat sammanhang skall redogöras.

Medborgarfostran. Sedan några år ingår i den militära utbildningen en viss undervisning i medborgarkunskap, som hos de värnpliktiga skall »stärka förståelsen för svenskt individuellt och samhälleligt liv och i samband därmed meddela kunskaper om en svensk medborgares rättigheter och skyldigheter». Det gäller alltså att ge de värnpliktiga en bild av samhällslivet som en bakgrund till försvarets samhällsfunktion eller — om man så vill — förklara för den värnpliktige, vad han har att försvara och därmed motivera

hans militära utbildning. Men undervisningen har även en annan uppgift. Genom att ordinarie truppbefäl skall leda denna undervisning, som inte skall äga rum i form av regelmässiga lektioner utan mera som gemensamma studier med befäl och manskap, räknar man med att nå en mera ömsesidig och djupare kontakt mellan över- och underordnade, än vad den rent militära tjänsten i allmänhet kan medge. Där den väl genomförts, har värdet av denna undervisning som ett »smörjmedel för tjänsten» klart kunnat iakttagas. F. n. pågår en ganska omfattande utbildning av officerare och underofficerare som lärare i ämnet. Undervisningen omfattar förutom allmän samhällslära även orientering i alkoholfrågan, trafikkultur och medborgarekonomi.

Som en komplettering både av befälsutbildningen och studieverksamheten bland de värnpliktiga anordnas särskilda föreläsningar vid förbanden.

Den förlängda tjänstgöringen. Utöver första tjänstgöring skall en ganska betydande del av de värnpliktiga genomgå befälsutbildning under omkring sex eller tolv månader. Inför »hotet» av denna kommendering söker en del värnpliktiga ibland »maska», dvs. avsiktligt göra en sämre arbetsprestation, än vad som skulle stå i deras förmåga. Olika åtgärder prövas f. n. för att söka råda bot på detta missförhållande.

Några sociala och ekonomiska åtgärder har visat sig vara av ganska stort värde i detta sammanhang. Till värnpliktiga, som genomgått underofficers- och officersutbildning, utbetalas en särskild premie på resp. 1 000 och 2 000 kronor. Vidare har dessa värnpliktiga möjlighet att söka s. k. värnpliktslån om högst 5 000 kr. Fördelarna med denna låneform är framför allt att de i regel utlämnas utan särskild säkerhet, att de är räntefria och att amorteringstiden i viss mån kan anpassas efter det ändamål, för vilket pengarna skall användas. De som skall söka inträde vid vissa högre utbildningsanstalter, kan ha nytta av de särskilda poäng, som befälsutbildningen medför, för att komplettera de poäng, som studentbetyg och praktik kan ge. Vid anställning och befordran i vissa verk och företag kan även den militära befälsutbildningen komma att räknas som merit.

Åter civil. För en hel del värnpliktiga kommer återgången till den civila arbetsmarknaden att vara ett problem. Genom militärtjänstgöringen kommer många i kontakt med människor från en annan social miljö och med en bättre levnadsstandard, vilket gärna medför en förändring av deras planer för framtiden. Det är därför av särskild betydelse att före militärtjänstgöringens slut meddela de värnpliktiga yrkesvägledning och arbetsförmedling. F. n. förberedes en effektivisering av denna verksamhet, som nu pågått sedan beredskapsåren. — I detta sammanhang bör även den lag nämnas, som förbjuder arbetsgivare att avskeda en arbetstagare på grund av att denne gör sin militärtjänstgöring.

Försvaret i samhället. Lika angeläget som det är att i »det civila samhället» sprida upplysning och förståelse för försvarets funktioner, lika viktigt är

att den militära personalen får tillräcklig kännedom om det samhälle, vari försvaret har sin uppgift. Inom förbanden söker den förut nämnda medborgarundervisningen, samhällsorienterande föredrag för befälet, särskilt studiearbete, pressöversikter m. m. medverka härtill. För allmänheten eller dess representanter anordnas kontaktkonferenser, försvarsutställningar, »regementets dag» m. m. Officerare och underofficerare deltar allt mer flitigt i det kommunala livet, bildningsverksamheten, föreningslivet o. s. v. liksom civila fackmän m. fl. ofta anlitas som föreläsare eller på annat sätt deltar i förbandens verksamhet. F. n. arbetar en särskild utredning, försvarets samarbetsutredning, på att söka finna de bästa formerna för detta samarbete på garnisonsorterna.

Rådgivningen. De exempel på sociala åtgärder inom försvaret, som nu lämnats, skulle kunna kompletteras med många fler. Den militära socialvården är så komplicerad att endast den skulle kunna motivera förekomsten av vissa befattningshavare, som står till personalens tjänst för rådgivning och hjälp. Därtill kommer att många ärenden, som tillhör den allmänna socialpolitikens områden, blir aktuella under tiden för militärtjänsten och kanske även är direkt orsakade av bortovaron från hemmet, arbetsplatsen m. m. Ärenden, som rör familjepolitiken, arbets- och bostadsmarknaden, rättshjälpen, barnavården, olika låneformer o. s. v., är mycket vanliga, och det är självfallet, att en värnpliktig i den miljö, han f. n. befinner sig i, skall kunna få upplysningar och råd. Givetvis kan det även gälla en mer aktiv social verksamhet, t. ex. beträffande dem som är missanpassade, eller missförhållanden, som skall redas ut.

För dessa uppgifter står personalvårdsassistenterna till förfogande. Men det är samtidigt en bestämd strävan, att truppbefälet skall hjälpa sina underordnade till rätta och icke passivt överlämna all social omvårdnad till »specialisterna». Man söker därför få fram ett så intimt samarbete som möjligt på detta område mellan truppbefäl, assistent, läkare och samhällets sociala organ m. fl. Idealet vore, om den värnpliktige med förtroende kunde vända sig till sitt befäl med sina bekymmer och sedan befäl och assistent gemensamt sökte lösa problemen på bästa möjliga sätt. Givetvis får därför inte någon hindras att i sina personliga angelägenheter vända sig direkt till assistenten.

Hela den sociala verksamheten inom försvaret — liksom på andra samhällsområden — är beroende av en riktig personalbehandling. Därför måste huvuduppgiften alltid vara att åstadkomma en sådan insikt om dessa frågor och en sådan tillämpning, att en god personalbehandling kan vinnas, som samtidigt åstadkommer ett gott förhållande mellan alla försvarets personalkategorier och mellan försvarets och det övriga samhällets representanter. Härigenom når även den sociala verksamheten sitt mål: att hos alla åstadkomma en god anda.

Nye sociale love i Danmark

Av fuldmægtig *Arne Christiansen*, København

Den forløbne rigsdagssamling i Danmark har ikke været præget af de helt store og gennemgribende lovreformer på det sociale området. Alligevel er der blandt de sociale love og lovændringer flere, der må betegnes som betydningsfulde.

Ulykkesforsikringsloven. I denne lov, der giver regler for erstatning for tilskadekomst under arbejde, er vedtaget en ændring, der giver ret til dagpenge allerede en uge efter tilskadekomsten. Hidtil har det været sådan, at der først kunne ydes dagpenge fra 13 ugersdagen efter ulykkestilfældets indtræden. Tanken bag denne bestemmelse har oprindelig været den, at dagpengene fra sygekassen skulle dække de første 13 uger efter tilskadekomsten. Imidlertid er der blevet et stadig større misforhold mellem dagpengene fra ulykkesforsikringen og dagpengene fra sygekassen. De første bliver til stadighed reguleret i takt med pristallet, hvorimod de sidste ikke har været og ikke er genstand for pristalsregulering. Men ydermere er forholdet det, at kun de færreste i deres sygekasse har sikret sig de 6 kr daglig, der er maksimum for sygekassedagpengenes størrelse. Og da gennemsnittet for disse ligger på mellem 2 og 3 kr daglig, er det klart, at forudsætningerne for først at lade ulykkesforsikringen træde til fra 13 ugersdagen helt er bristede.

I konsekvens heraf har man så gennemført en lovændring således, at dagpenge fra ulykkesforsikringen kan ydes allerede efter 7 dages forløb.

Husmoderavløsning. I mange år var det helt overladt til private — med en beskeden offentlig støtte — at yde hjælp til hjemmets pasning under husmoderens sygdom. I 1941 trådte det offentlige mere direkte til, idet man i henhold til beskæftigelsesloven oprettede husmoderafløsning i en række kommuner landet over.

Det var dels de pågældende kommuner selv, dels andre offentlige halvoffentlige eller private institutioner, der stod for administrationen og den praktiske tilrettelægning, medens staten ydede et tilskud på 100 % af den udbetalte arbejdsløn.

Denne ordning har imidlertid lidt af to mærkbare skavanker. For det første er den midlertidig, og det har bevirket, at man ikke har kunnet knytte de enkelte husmoderafløsere så fast til foranstaltningen som man gerne ville, ligesom man heller ikke har kunnet tilrettelægge noget uddannelsesprogram for dem. For det andet har indtægtsgrænsen ikke været genstand for pristalsregulering. Ret til husmoderafløsning under husmoderens sygdom har enhver familie, hvis skattepligtige indtægt ikke overstiger 2 750

kr (udenfor København dog 2 600 kr). Det är en grænse som var rimelig, dengang den blev draget, men efterhånden som prisniveauet er steget — og det er steget stærkt — er den kreds, der har ret til en husmoderafløser, blevet stadig mindre.

Den lov om husmoderafløsning, der nu er vedtaget og som træder i kraft d. 1' oktober, skal foreløbig kun gælde for 2 år. Den giver enhver kommune, der vil etablere husmoderafløsning, ret til at få 50 % af udgifterne refunderet af staten. Efter den nye lov kan kommunerne iøvrigt fremdeles, således som mange av dem hidtil har gjort, overlade den daglige administration af husmoderafløsningen til halvoffentlige eller private institutioner, der har de nødvendige forudsætninger for at kunne administrere ordningen tilfredsstillende. Men også i disse tilfælde skal statstilskuddet ydes direkte til kommunerne, der overfor staten har det fulde ansvar for hele ordningens tilrettelæggelse.

Nogen indtægtsgrænse er ikke fastsat i selve den nye lov. Den skal fastsættes af socialministeren, der også skal godkende såvel de forhold husmoderafløserne skal uddannes under, som deres løn og ansættelsesforhold.

Forsorgen for de tuberculøse. I de senere år har man som et led i kampen mod tuberculosen iværksat de såkaldte folkeundersøgelser, hvor man har forsøgt at få alle med. Disse undersøgelser har aktualiseret spørgsmålet om en bedre tuberculoseforsorg, og gennem en ændring i forsorgsloven er der nu skabt mulighed for en sådan.

Hidtil har den der er angrebet af tuberculose, været henvist enten til invaliderente eller almindelig kommunehjælp. Men nu skal der ved ydelse af hjælp til tuberculøse følges samme retningslinier som hvor det drejer sig om hjælp til indkaldte soldaters familier. Her er princippet dette, at man *søger at opretholde familiens levefod indenfor rimelige grænser.* Foruden hjælp til underhold, husleje og andre egentlige livsfornødenheder skal der kunne ydes hjælp til afdrag på møbler, husleje, køkkentøj og radioapparat, alt under forudsætning af at disse effekter er indkøbt forinden den pågældende blev syg. Den, der indgår en afbetalingshandel efter at han er blevet syg, har naturligvis ikke krav på at få sine afdrag betalt. Det er ikke tanken, at lovens bestemmelser skal kunne misbruges på denne måde.

Men bestemmelserne går videre endnu. Der skal også kunne ydes hjælp til betaling af renter og afdrag på eget hus, ligesom forretningsdrivende kan få hjælp til medhjælp i forretningen m. m. Endelig kan der ydes hjælp til sundere bolig, tillæg til nærende kost, og hvis det er påkrævet, til huslig medhjælp i hjemmet.

Her er tale om en virkelig rundelig hjælp — i visse tilfælde vil hjælpen blive så stor, at man med fuld ret kan kalde den erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Det skal da også nævnes, at man i udvalget har foretaget visse beregninger over, hvad nyordningen vil komme til at koste. For en gift mand skulle gennemsnitsudgiften blive 5 500 kr årlig, for en ugift mand eller kvinde 800 kr årlig, og for en gift kvinde eller enke 1 500 kr årlig.

Hjælpen kan kun ydes i to, højst tre år, og kun hvis den, der modtager den, underkaster sig den omskoling eller optræning, der foreskrives ham. Med dette for øje har udvalget foreslået, at der oprettes to arbejdshjem for tuberculøse. Denne del af betænkningen er dog endnu ikke blevet ophøjet til lov.

Andre lovændringer. Den danske kommunehjælp, der ydes hvor den forsikringsmæssige hjælp eller særhjælpen ikke kan ydes eller er utilstrækkelig, medfører automatisk den virkning, at den skal tilbagebetales, ligesom den i en række tilfælde hvor trangen må betegnes som selvforskyldt, medfører fortabelse af valgret og valgbarhed og fortabelse af retten til aldersrente. I anledning af det nyligt overståede grundlovsjubilæum — den danske grundlov blev *100 år den 5' juni 1949* — er der vedtaget en lov, der *eftergiver det meste af den kommunehjælp* der indtil den 5' juni 1949 er ydet med og uden valgretsfortabende virkninger, ligesom den i visse tilfælde giver *extraordinær adgang til aldersrente.*

To andre lovændringer har muliggjort øget statstilskud til det forebyggende børneværnsarbejde. Efter den ene kan der nu ydes op til 50 % statstilskud til de anerkendte driftsudgifter til børnehaver, der i overvejende grad modtager børn af mindrebemidlede forældre.

Desuden er der vedtaget en lov, der giver rentenyderne et mindre tillæg, udover det tillæg de automatisk får i kraft af pristalsreguleringen. Og en anden mindre lovændring muliggør en forhøjelse af kommunehjælpen.

Lovforslag, der ikke blev vedtaget. Blandt disse må først og fremmest nævnes forslaget om en ny arbejderbeskyttelseslov. Det er en reform, der har været under arbejde siden midten af tredverne, og da krigen brød ud, var arbejdet næsten tilendebragt. På grund af krigsforholdene måtte det hele stilles i bero, og efter krigen kunne man så omtrent begynde forfra. Nu skulle arbejdet imidlertid være så langt fremskredet, at man kan vente det afsluttet i den kommende rigsdagssamling uden at det dog på nærværende tidspunkt helt bestemt kan siges, hvordan den endelige formulering af den nye arbejderbeskyttelseslov vil blive.

Internationell blindsakskonferens i Oxford

Av sekreteraren i De blindas förening, *Charles Hedqvist*, Stockholm

I ett ärevördigt, mer än 600 år gammalt, college i Oxford hölls under tiden 3—13 augusti en internationell blindsakskonferens med ett 60-tal delegater från 16 länder, representerande över en halv miljon blinda. I konferensen deltog vidare officiella representanter för F. N. och Unesco. Inbjudare var American Foundation for Overseas Blind, en stor amerikansk or-

ganisation med huvudsaklig verksamhet i Europa, samt National Institute for the Blind, den ledande institutionen inom blindvården i England.

Strängt taget kom emellertid initiativet från Skandinavien. Vid en konferens i Helsingfors för ett år sedan med representanter för de blindas organisationer i de fyra nordiska länderna framfördes nämligen tanken, att tiden nu kunde vara mogen för ett vidsträcktare internationellt samarbete på detta område. Efter kriget har en våg av sociala reformer gått över hela den civiliserade världen. De grundläggande principerna i detta reformarbete har visserligen varit förbluffande lika i många länder, men då det gäller verksamheten för de blinda, har man i skilda länder ofta koncentrerat sig på olika detaljer. Under sådana förhållanden skulle det givetvis vara värdefullt för såväl de blinda själva som för samhället, om man på grundval av de erfarenheter, som på olika håll vunnits beträffande olika detaljer, kunde utarbeta ett enhetligt program, som underströk det väsentliga i arbetet. Det finns vidare otvivelaktigt behov av en internationell informationscentral i dessa frågor, en informationstjänst, som kunde förmedla upplysningar av olika slag.

En annan uppgift för det internationella samarbetet skulle kunna vara att söka åstadkomma en standardiserad och förbilligad tillverkning av blindskriftsmaskiner och andra hjälpmedel för blinda. Förhållandena på detta område, som redan tidigare var högst otillfredsställande, har förvärrats oerhört genom efterkrigstidens inskränkningar i den internationella handeln.

Som en förberedelse till Oxfordkonferensen utsändes i slutet av 1948 ett frågeformulär till deltagarländerna. Svaren sammanställdes senare i en rapport, som ger en ganska god bild av de blindas förhållanden i de olika länderna. På grundval av denna rapport utarbetades sedermera en serie resolutioner, som tillsammans skulle utgöra ett minimiprogram för blindvården i hela världen — en de blindas magna carta — till vilken konferensen hade att taga ställning.

Av rapporten framgick klart den bristande enhetlighet, som råder på detta område. Redan då det gäller att fastställa, vem som skall betraktas som blind, tillämpas mycket olika praxis. Sålunda varierar antalet blinda pr 100 000 invånare i för övrigt jämförbara länder mellan 50 och 300, vilket givetvis är orimligt. I Sverige anges antalet till 100 pr 100 000 invånare. Konferensen uttalade sig för en effektiv, helst obligatorisk, registrering av alla blinda som en grundläggande förutsättning för en effektiv blindvård. Vidare beslöt konferensen arbeta för att få fram en internationellt acceptabel definition av blindheten.

I fråga om ekonomiska förmåner för blinda visade det sig, att Skandinavien befinner sig i första ledet — dock inte så mycket i fråga om förmånernas storlek som i fråga om principen. Hos oss har nämligen blindhetsersättningens princip accepterats, dvs. att de extra kostnader blindheten otvivelaktigt medför skall kompenseras, för att den blinde skall få samma utgångspunkt som den seende. I Amerika t. ex. har man däremot kommit

mycket långt, då det gäller att bereda blinda möjlighet att försörja sig genom eget arbete. Sålunda har blinda i USA och Kanada företrädesrätt, då det gäller att erhålla kioskrättigheter i offentliga byggnader o. s. v., och enbart i USA har man ett 100-tal tjänstemän — de flesta blinda — som sysselsätter sig med att anskaffa arbete åt blinda. Vidare har man ett omfattande utbildningsprogram. Ingen blind får sålunda gå ut i industrin utan omsorgsfull utbildning och förberedelse. Resultatet är också imponerande.

I ett flertal länder har stor vikt lagts vid speciella verkstäder för blinda. Sålunda finns det i England sådana verkstäder för sammanlagt flera tusen anställda.

I England har man för övrigt lagt mycket stor vikt vid den sociala verksamheten bland de blinda. Där finns sålunda över 800 s. k. home teachers eller kuratorer för detta ändamål — jämfört med en privatanställd kurator för hela Sverige.

I vissa länder finns lagar, som ålägger arbetsgivare att anställa visst antal partiellt arbetsföra i förhållande till antalet anställda. I andra länder ville man inte höra talas om sådan lagstiftning utan trodde på de blindas förmåga att efter omsorgsfull utbildning och förberedelse hävda sig i konkurrensen.

Det var inte så lätt att ur detta virrvarr av åtgärder plocka fram det verkligt väsentliga och få fram ett enhetligt program.

Resultatet av diskussionerna inom de olika utskotten och vid konferensens plenarsammanträden blev emellertid ett tiotal resolutioner, som kommer att överlämnas såväl till F. N. som till de olika regeringarna.

Konferensen beslöt vidare på förslag från de nordiska delegaterna dels att en internationell informationsbyrå skulle upprättas, dels att en kommitté skulle tillsättas med uppgift förutom att handlägga löpande samarbetsfrågor inom begränsad tid uppgöra förslag till det fortsatta samarbetets organisation.

Man hade avsiktligt undvikit att på programmet upptaga rena skolfrågor, vilka kommer att bli föremål för en senare konferens sannolikt i Amsterdam. En kommitté med uppgift att förbereda denna konferens tillsattes emellertid.

Det är utan tvivel av stort värde att få ett enhetligt program och en enhetlig målsättning för blindsaksarbetet i olika länder, ty det råder ingen tvekan om att stora summor slösas bort på ineffektiva åtgärder. Därtill kommer värdet av den personliga kontakten och utbytet av erfarenheter mellan dem som är aktivt sysselsatta på detta område. De blindas problem är ett svårlöst problem, och risken att hamna i slentrian är därför större på detta område än på många andra. Oxfordkonferensen har därför utan tvekan haft en stor uppgift att fylla.

De svenska socialutgifterna under åren 1946, 1947 och 1948 [1]

Av förste aktuarien *Gustaf Holmstedt*

Med anledning av det arbete, som pågår inom den internordiska expertkommittén för samordning av de sociala utgifternas redovisning i de nordiska länderna, har från svensk sida gjorts en preliminär sammanställning av socialutgifterna under åren 1946, 1947 och 1948. Ett sammandrag av denna översikt lämnas i det följande.

Utgifterna för olika sociala ändamål under åren 1946, 1947 och 1948 framgår av tab. 2.

De redovisade utgiftsbeloppen avser de totala nettoutgifterna för olika ändamål (inkl. förvaltningskostnader) vare sig utgifterna täcks av statens, kommunernas och landstingens skatteintäkter eller av avgifter och premier, vilka arbetsgivare och försäkringstagare erlägger till socialförsäkringsorganen. Som generell regel gäller, att utgifterna icke innefattar anläggningskostnader för anstalter utan endast driftkostnader. Utgifterna är redovisade netto och sålunda minskade med särskilda inkomster (ej skatter eller allmänna statsbidrag) för resp. förvaltningsgrenar.

Definitiva finansstatistiska uppgifter föreligger endast för år 1946, varför uppgifterna för åren 1947 och 1948 i vissa fall endast är preliminära och beräknade. Sistnämnda uppgifter kommer därför senare att revideras i

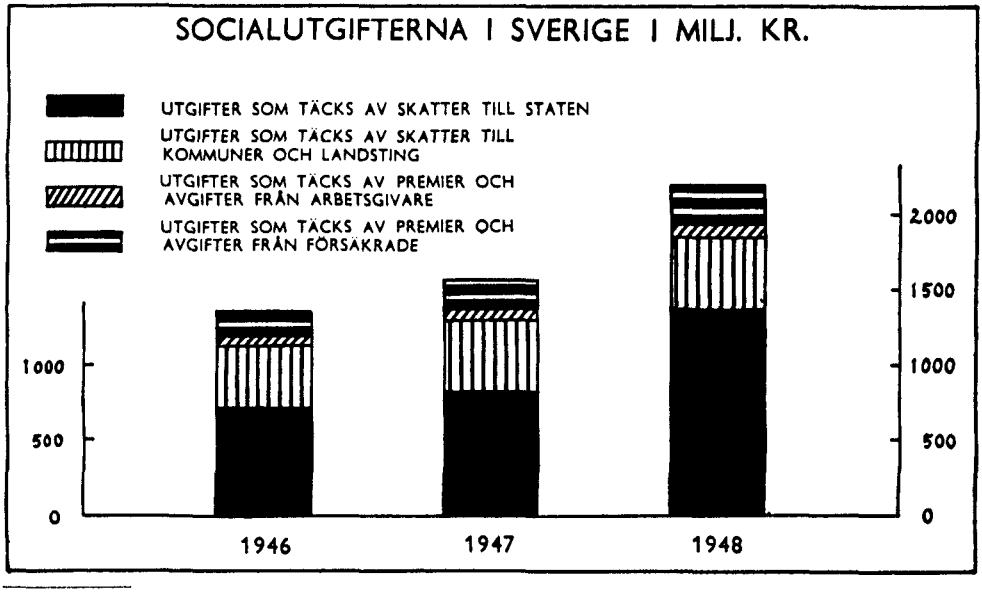

[1] Jfr även Soc. Medd. årg. 1949, sid. 91 och 193.

den mån definitiva statistiska uppgifter erhålles. På grund av företagna revideringar avviker uppgifterna för åren 1946 och 1948 i vissa avseenden från de tidigare i denna tidskrift publicerade.

En redovisning av vilka utgiftsändamål, som ingår under olika rubriker i tab. 2, framgår av förteckningen på sid. 747.

De svenska socialutgifterna har från 1946 till 1948 ökat från 1 364 till 2 192 milj. kr. Ökningen uppgår till 828 milj. kr eller 61 %. Den största ökningen kommer på folkpensionerna (448 milj. kr) och barnbidragen (425 milj. kr). Samtidigt med förbättringen av folkpensionerna och införandet av de allmänna barnbidragen har barnavdragen vid den statliga beskattningen (140 milj. kr) avskaffats, likaså har livsmedelsrabatterna bortfallit och fattigvårdens understödskostnader minskat, vilket betyder en sammanlagd kostnadsminskning av 117 milj. kr.

Av nedanstående tablå framgår socialutgifternas fördelning på olika huvudmän.

	1946		1947		1948	
Utgifter, som täcks av:	1 000-tal kr	%	1 000-tal kr	%	1 000-tal kr	%
Staten	714 767	52·4	823 208	52·9	1 360 283	62·1
Kommuner o. landsting	408 526	29·9	467 976	30·1	488 400	22·3
Arbetsgivare	63 565	4·7	78 555	5·1	79 300	3·6
Försäkrade	177 389	13·0	185 633	11·9	264 209	12·0
	1 364 247	**100·0**	**1 555 372**	**100·0**	**2 192 142**	**100·0**

Den största kostnadsökningen från 1946 till 1948 faller på staten, vars socialutgifter stegrats med 90 %. Därnäst kommer de försäkrade i socialför-

Tab. 1. Svenska statens anslag (i tusental kr) till sociala ändamål för budgetåret 1949/1950

	1 000-tal kr
I. *Sjukdom*	**194 453**
Sjukförsäkring	50 600
Hälso- och sjukvård	143 853
II. *Olycksfall i arbete och arbetarskydd*	**6 344**
Olycksfallsförsäkring	4 350
Arbetarskydd	1 994
III. *Arbetslöshet*	**43 115**
Arbetslöshetsförsäkring	8 300
Arbetsförmedling	19 015
Offentliga arbeten m. m.	15 800
IV. *Ålderdom, invaliditet m. m.*	**748 923**
Ålders- och invalidpension	727 000
Vård av vanföra	15 923
Pensionärshem	6 000
V. *Familjer och barn*	**549 735**
Mödra- och spädbarnsvård	22 650
Barnbidrag	452 100
Bidragsförskott	2 500
Offentlig barnavård	13 076
Skolmåltider	14 683
Hemhjälpsverksamhet	2 931
Bosättningslåneverksamhet	295
Hyresrabatter för barnrika familjer	22 500
Annat	19 000
VI. *Allmän och ospecificerad hjälp*	**8 687**
VII. *Utgifter för personskador vid militärolyckor*	**11 000**
Summa I—VII	**1 556 257**
Centrala administrationskostnader	28 716
Tillsammans	**1 584 973**

Tab. 2. Utgifterna för sociala ändamål i Sverige (i tusental kr) under åren 1946—1948

Utgiftsändamål	Samtliga utgifter		
	1946	1947	1948
I. *Sjukdom*	**411 795**	**509 117**	**548 668**
1. Sjukförsäkr. o. motsv. hjälp	128 421	136 780	142 900
2. Allm. hälso- o. sjukv., sjukhusväsendet, barnmorskeväsendet	168 180	372 337	405 768
3. Vård av tuberkulösa, abnorma, sinnessjuka, sinnesslöa och alkoholister	101 095		
4. Folktandvård	7 298		
5. Annat	6 801		
II. *Olycksfall i arbete och arbetarskydd*	**65 278**	**80 060**	**80 909**
1. Olycksfallsförsäkring	64 314	78 469	79 309
2. Arbetarskydd	964	1 591	1 600
III. *Arbetslöshet*	**67 129**	**68 025**	**79 900**
1. Arbetslöshetsförsäkr. och kontanta understöd	29 072	29 634	39 000
2. Arbetsförmedling o. yrkesvägledning	14 185	17 421	40 900
3. Omskolning av arbetslösa m. m.	6 843	5 970	
4. Offentliga arbeten	17 029	15 000	
IV. *Ålderdom, invaliditet m. m.*	**340 290**	**371 737**	**798 300**
1. Ålderspension	324 453	341 395	772 700
2. Invalidpension			
3. Vård av vanföra	10 501	15 703	11 000
4. Änkepensioner	—	—	—
5. Ålderdomshem (under VI)	—	—	—
6. Pensionärshem	5 336	14 639	14 600
V. *Familjer och barn*	**119 397**	**155 639**	**570 265**
1. Mödra- o. spädbarnsvård	28 168	29 155	29 000
2. Halvöppen barnavård (under V: 5)	.	.	—
3. Barnbidrag	12 481	12 060	437 000
4. Bidragsförskott	2 832	2 848	
5. Offentlig barnavård (inkl. V: 2)	31 045	47 400	37 900
6. Skolmåltider	16 000	29 000	29 000
7. Skolhälsovård	.	.	.
8. Hemhjälpsverksamhet	3 431	4 632	6 500
9. Omkostnader vid bosättningslån	194	301	300
10. Hyresrabatt till barnrika familjer	9 554	11 591	11 565
11. Annat (fria sommarresor etc.)	15 692	18 652	19 000
VI. *Allmän o. ospecificerad hjälp*	**186 674**	**187 000**	**70 000**
VII. *Utgifter för personskador vid militär- o. krigsolyckor*	**10 738**	**11 709**	**12 000**
Summa I—VII	**1 201 301**	**1 383 287**	**2 160 042**
Centrala administrationsutgifter	22 948	32 085	32 100
Tillsammans	**1 224 249**	**1 415 372**	**2 192 142**
Avdrag vid beskattning för försörjare med barn	140 000	140 000	—
Sociala utg. inkl. barnavdrag vid beskattning	**1 364 249**	**1 555 372**	**2 192 142**

säkringsgrenarna, vilkas utgifter ökats med 49 %. I fråga om arbetsgivarna noteras en ökning av 25 % och för kommunerna och landstingen har utgifterna stigit med 20 %.

Förteckning över de sociala verksamhetsgrenar, vilka redovisats under olika utgiftsändamål i den svenska översikten över socialutgifterna 1946—1948

Utgiftsändamål	Omfattar utgifterna till följande sociala verksamhetsgrenar
I. *Sjukdom*	
1. Sjukförsäkring o. motsvarande hjälp	Erkända sjukkassorna
2. Allmän hälso- o. sjukvård, sjukhusväsendet, barnmorskeväsendet	Provinsialläkarna, lasarettsvård, epidemisjukvård, vård av kroniskt sjuka, förlossningsanstalter, barnmorskeväsen
3. Vård av tuberkulösa, abnorma, sinnessjuka, sinnesslöa o. alkoholister	Dispensärverksamhet, tuberkulossjukvård, blind- o. dövstumsskolor, sinnessjukvård, sinnesslövård, vård av epileptiker o. fallandesjuka, alkoholistanstalter samt nykterhetsnämndernas verksamhet
4. Folktandvård	Distriktstandläkarna och folktandvårdskliniker
5. Annat	Vissa kostnader för allmän hälso- o. sjukvård
II. *Olycksfall i arbete och arbetarskydd*	
1. Olycksfallsförsäkring	Olycksfallsersättningar enl. olycksfallsförsäkringslagen
2. Arbetarskydd	Arbetarskyddet
III. *Arbetslöshet*	
1. Arbetslöshetsförsäkring o. kontanta understöd	Erkända arbetslöshetskassorna, kontanta arbetslöshetsunderstöd från de lokala arbetslöshetsnämnderna
2. Arbetsförmedling o. yrkesvägledning	Länsarbetsnämndernas och arbetsförmedlingsanstalternas verksamhet
3. Omskolning av arbetslösa m. m.	Omskolning och överflyttning av arbetskraft
4. Offentliga arbeten	Löner till arbetslösa vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten
IV. *Ålderdom, invaliditet m. m.*	
1. Ålderspension 2. Invalidpension	Folkpensioneringen, kommunala pensionstillskott
3. Vård av vanföra	Pensionsstyrelsens invaliditetsförebyggande verksamhet, vanföreanstalter
4. Änkepensioner	De änkepensioner, som utgår från och med 1 jan. 1948, ingår under IV. 1 och 2
5. Ålderdomshem	Nettodriftkostnaden för ålderdomshemmen redovisas under VI, där hela kostnaden för fattigvårdens understödsverksamhet redovisas. Nettokostnaden kan endast framräknas för hela fattigvården, såväl ålderdomshemsvård som öppen vård.
6. Pensionärshem	Statens bidrag till inrättande av pensionärshem.
V. *Familjer och barn*	
1. Mödra- och spädbarnsvård	Förebyggande mödra- och barnavård, distriktsvård, mödrahjälp och moderskapspenning.

Utgiftsändamål	Omfattar utgifterna till följande sociala verksamhetsgrenar
2. Halvöppen barnavård	Nettodriftkostnaden för den halvöppna barnavården ingår under V:5, enär kostnaden i statistiken är sammanräknad med utgifterna för barnavården i övrigt.
3. Barnbidrag	Särskilda barnbidrag till änkors o. invaliders barn och från 1 januari 1948 även allmänna barnbidrag.
4. Bidragsförskott	Förskott å underhållsbidrag till utomäktenskapliga och skilsmässobarn.
5. Offentlig barnavård	Barnavårdsnämndernas omhändertagande och förebyggande verksamhet, tillsynen över barnavårdsmän och fosterbarn; driftkostnaderna för barnhem, ungdomsvårdsskolor, anstalter inom den halvöppna barnavården och barnkolonier.
6. Skolmåltider	Kostnader för anordnande av skolmåltider.
7. Skolhälsovård	Uppgifter saknas.
8. Hemhjälpsverksamhet	Hemvårdarinnornas verksamhet.
9. Omkostnader vid bosättningslån	Statens ersättning till riksbanken och ortsombuden för befattningen med bosättningslånen.
10. Hyresrabatter till barnrika familjer	Statliga hyresrabatterna till barnrika familjer.
11. Annat	Fria sommarresor för barn, husmoderssemestern och stipendier till elever vid lägre undervisningsanstalter.
VI. *Allmän och ospecificerad hjälp*	Fattigvårdens nettokostnader för vård på ålderdomshem och sjukvårdsanstalter samt för understöd i hemmet. Livsmedelsrabatter.
VII. *Utgifter för personskador vid militär- o. krigsolyckor*	Olycksfallsersättningar till militär, flygare och hemvärnsmän.

Socialutgifternas storlek i förhållande till nationalinkomsten och per invånare framgår av följande översikt.

	1946	1947	1948
Socialutgifter, milj. kr	1 864	1 555	2 192
Nationalinkomst (brutto), milj. kr	21 499	23 029	23 329
Socialutgifter i % av bruttonationalinkomst	6·8	6·8	9·4
Nationalinkomst (netto), milj. kr	18 500	20 000	20 500
Socialutgifter i % av nettonationalinkomst	7·4	7·8	10·7
Antal invånare (tusental)	6 764	6 842	6 925
Socialutgifter per invånare (kr)	201·7	227·3	316·6

Till jämförelse med ovanstående uppgifter om statens socialutgifter under åren 1946, 1947 och 1948 lämnas i tab. 1 en översikt av de statliga anslagen för sociala ändamål under budgetåret 1949/50, grupperade i huvudsaklig överensstämmelse med tab. 2.

Till sociala ändamål har i statens budget för budgetåret 1949/50 anslagits ett sammanlagt belopp (inkl. förvaltningskostnader) av 1 585 milj. kr. Från 1948 beräknas sålunda utgifterna ha stigit med 225 milj. kr eller 17 %. Den totala stegringen av statens sociala utgifter från kalenderåret 1946 till budgetåret 1949/50 utgör 870 milj. kr eller 122 %.

Antalet vårdplatser för kroniskt sjuka och för lättskötta sinnesslöa den 1 augusti 1949

Socialstyrelsen har gjort en inventering av antalet vårdplatser för kroniskt sjuka och för lättskötta sinnesslöa avseende den 1 augusti 1949. Uppgifterna har lämnats av landstingens kanslier och redovisas i efterföljande tabeller. Det aktuella antalet vårdplatser har i tabellerna sammanställts med data avseende den 1 januari 1947. Dessutom har platser redovisats, som den 1 augusti var under uppförande eller var planerade. Avsikten är att i fortsättningen en gång årligen redovisa antalet vårdplatser samt planerade och under uppförande varande platser.

Tab. 1. Antalet vårdplatser för kroniskt sjuka

De olika länens landstingsområden	Antal platser motsv. 2 ‰ [1] av folkm.	Tillgängliga platser		Kol. 4—kol. 3 Ökning	Kol. 2—kol. 4. Brist	Platser, som 1/8 1949 var		Summa platser vid full utbyggn.	Kol. 2—kol. 9. Brist	Kol. 10 i % av kol. 2
		1/1 1947 [2]	1/8 1949			under uppförande	planerade			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Stockholms	700	150	341	191	359	54	30	425	275	39·3
Uppsala	300	90	92	2	208	—	50	142	158	52·7
Södermanlands	414	157	[3] 185	28	229	—	87	272	142	34·3
Östergötlands	516	71	123	52	393	92	47	262	254	49·2
Jönköpings	526	150	266	116	260	50	100	416	110	20·9
Kronobergs	312	41	[4] 85	44	227	21	77	183	129	41·3
Kalmar norra Kalmar södra	466	135	160	25	306	14	212	386	80	17·2
Gotlands	118	66	68	2	50	38	—	106	12	10·2
Blekinge	290	18	[5] 32	14	258	25	66	123	167	57·6
Kristianstads	512	131	[6] 181	50	331	—	238	419	93	18·2
Malmöhus	633	156	271	115	362	—	120	391	242	38·2
Hallands	318	—	40	40	278	—	128	168	150	47·2
Göteborgs o. Bohus	394	—	[7] 68	68	326	—	[10] 199	267	127	32·2
Älvsborgs	696	174	238	64	458	—	60	298	398	57·2
Skaraborgs	492	102	142	40	350	11	87	240	252	51·2

[1] 2 ‰ av folkmängden den 1/1 1948.
[2] Statens sjukhusutredning av år 1943, betänkande II, SOU 1947: 61, tab. 7, sid. 98.
[3] Därav 24 platser provisoriskt på epidemisjukhuset i Eskilstuna.
[4] Därav 42 platser på provisoriska hemmet i Ljungby.
[5] Därav 14 platser på provisoriska hemmet i Ronneby.
[6] Därav 50 platser på epidemisjukstugan i Hässleholm, provisorium.
[7] 28 platser provisoriskt på en avdelning vid Svenshögens sanatorium och 40 platser provisoriskt vid epidemisjukstugan i Uddevalla.
[8] Ändring av sjukstugan i Mönsterås till vårdhem för kroniskt sjuka.
[9] Nettoökning efter genomförandet av byggnadsprogrammet t. o. m. 1955.
[10] Vid full drift av provisoriet vid Svenshögens sanatorium kan utöver nuvarande 28 platser ytterligare 86 erhållas; dessa sistnämnda ingår i planerade 199.

De olika länens landstingsområden	Antal platser motsv. 2 ‰ [1] av folkm.	Tillgängliga platser		Kol. 4—kol. 3. Ökning	Kol. 2—kol. 4. Brist	Platser, som 1/8 1949 var		Summa platser vid full utbyggn.	Kol. 2—kol. 9. Brist	Kol. 10 i % av kol. 2
		1/1 1947 [2]	1/8 1949			under uppförande	planerade			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Värmlands	550	91	146	55	404	100	235	481	69	12·5
Örebro	482	30	30	—	452	—	242	272	210	43·6
Västmanlands	380	126	150	24	230	51	104	305	75	19·7
Kopparbergs	514	157	177	20	337	46	205	428	86	16·7
Gävleborgs	468	—	—	—	468	—	[5] 300	300	168	35·9
Västernorrlands	558	—	[3] 77	77	481	—	[6] 360	437	121	21·7
Jämtlands	286	20	70	50	216	24	[7] 80	174	112	39·2
Västerbottens	460	—	54	54	406	26	230	310	150	32·6
Norrbottens	464	—	[4] 205	205	259	143	[8] 50	398	66	14·2
Samtl. landstingsomr.	10 849	1 865	3 201	1 336	7 648	695	3 307	7 208	3 646	33·6
Återstår % platser	—	—	—	—	70·5 %	64·1 %	—	—	33·6 %	—

Tab. 2. Antalet vårdplatser för lättskötta sinnesslöa

De olika länens landstingsområden	Antal platser motsv. 1 ‰ [9] av folkm.	Tillgängliga platser 1/8 1949	Kol. 2—kol. 3. Brist = —	Platser, som 1/8 1949 var		Summa platser vid full utbyggnad	Kol. 2—kol. 7. Brist = —	Kol. 8 i % av kol. 2
				under uppförande	planerade			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Stockholms	349	252	— 97	—	—	252	— 97	— 27·8
Uppsala	150	—	— 150	—	[10] 160	160	+ 10	+ 6·7
Södermanlands	207	186	— 21	—	—	186	— 21	— 10·1
Östergötlands	258	143	— 115	—	40	183	— 75	— 29·1
Jönköpings	263	171	— 92	—	—	171	— 92	— 35·0
Kronobergs	156	191	+ 35	—	—	191	+ 35	+ 22·4
Kalmar norra Kalmar södra	283	149	— 84	—	50	199	— 34	— 14·6
Gotlands	59	—	— 59	—	—	—	— 59	— 100·0
Blekinge	145	199	+ 54	—	—	199	+ 54	+ 37·2
Kristianstads	256	242	— 14	—	[11] 86	328	+ 72	+ 28·1
Malmöhus	316	280	— 36	—	60	340	+ 24	+ 7·6
Hallands	159	76	— 83	—	—	76	— 83	— 52·2
Göteborgs och Bohus	197	105	— 92	—	—	105	— 92	— 46·7
Älvsborgs	348	128	— 220	—	235	363	+ 15	+ 4·3
Skaraborgs	246	115	— 131	—	—	115	— 131	— 53·3

[1] 2 ‰ av folkmängden den 1/1 1948.
[2] Statens sjukhusutredning av år 1943, betänkande II, SOU 1947: 61, tab. 7, sid. 98.
[3] Därav 24 platser provisoriskt vid Utanede.
[4] Därav 49 platser på provisoriska hemmet i Boden och 34 i provisoriska hemmet i Öjeby n.
[5] Dessutom planeras ett vårdhem utanför landstingsområdet, i Gävle stad med 60 platser.
[6] Därav beslutade och vid 1949 års landsting planerade 50 platser; övriga på framtiden.
[7] Nettotillskott genom planerat hem med 100 platser på Frösön.
[8] Nettotillskott genom nybyggnader av 133 platser, varefter 83 andra platser nedlägges.
[9] 1 ‰ av folkmängen den 1/1 1948.
[10] Beslutade första etappen för Bälingehemmet.
[11] Nettotillskott, när lasarettet i Simrishamn tas i bruk för lättskötta sinnessjuka och Bommeryds- och Kristianstadshemmen nedlägges.

De olika länens landstingsområden	Antal platser motsv. 1 ‰ [1] av folkm.	Tillgängliga platser 1/8 1949	Kol. 2—kol. 3. Brist = —	Platser, som 1/8 1949 var		Summa platser vid full utbyggnad	Kol. 2—kol. 7. Brist = —	Kol. 8 i % av kol. 2
				under uppförande	planerade			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Värmlands	275	—	— 275	—	100	100	— 175	— 63·6
Örebro	241	[2] 102	— 139	—	60	162	— 79	— 32·8
Västmanlands	190	51	— 139	—	86	137	— 53	— 27·9
Kopparbergs	257	156	— 101	—	—	156	— 101	— 39·3
Gävleborgs	234	137	— 97	—	—	137	— 97	— 41·5
Västernorrlands	279	—	— 279	—	—	—	— 279	— 100·0
Jämtlands	143	100	— 43	—	—	100	— 43	— 30·1
Västerbottens	230	162	— 68	—	—	162	— 68	— 29·6
Norrbottens	232	200	— 32	—	—	200	— 32	— 13·8
Samtl. landstingsområden	5 423	3 145	— 2 278	—	877	4 022	— 1 401	— 25·8
Återstår % platser	—	—	— 42·0	—	—	—	— 25·8	—

[1] 1 ‰ av folkmängden den 1/1 1948.
[2] Driften omhänderhas av Örebro stads fattigvårdsstyrelse.

A. B.

Kortare meddelanden

Nordiska socialministermötet i Oslo augusti 1949. Det nordiska socialministermötet i Oslo den 25—27 augusti 1949 öppnades av statsrådet Aaslaug Aasland, som även ledde förhandlingarna i fortsättningen av mötet.

Förhandlingarna inleddes med en debatt om sociallagstiftningens läge i de nordiska länderna i anslutning till de rapporter, som utarbetats med anledning av konferensen. Under debatten lämnades utförliga redogörelser rörande aktuella socialpolitiska problem i respektive länder av socialminister J. Ström och arbetsminister M. Sörensen, Danmark, socialminister T. Leivo-Larsson, Finland, statsråden A. Aasland och U. Olsen, Norge, socialminister G. Möller och statssekreteraren P. Nyström, Sverige, samt departementschefen J. Gudmundsson, Island.

En redogörelse för den i november 1948 framlagda planen för en utbyggd och samordnad socialförsäkring i Norge — folketrygden — lämnades av direktören Finn Alexander[1]. I anslutning härtill vidtog en allmän överläggning kring problemen om samordningen av de nuvarande socialförsäkringarna och behovet av kompletteringar på områden, som icke täckes av de existerande försäkringarna. Av allmänt orienterande natur var vidare en redogörelse av statssekreteraren K. J. Öksnes rörande de norska erfarenheterna av socialattachéernas verksamhet, samt en diskussion om sysselsättningsproblemet under fallande konjunkturer, som inleddes med en redogörelse för den danska arbetsmarknadspolitiken. Mötet diskuterade även en del problem rörande Nordens förbindelser med Internationella arbetsorganisationen.

Ett av särskilda delegerade från de nordiska länderna utformat förslag till reviderad konvention mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige om ömsesidigt utgivande av vård åt nödställda underställdes socialministermötet, som beslöt rekommendera respektive regeringar att snarast ratificera konventionen. Denna skall ersätta den nordiska fattigvårdskonventionen av år 1920 och innebär, att respektive länder förbinder sig att giva hjälp åt behövande medborgare från andra nordiska länder efter samma regler som till det egna landets medborgare och utan någon ersättning från vederbörandes hemland. En betydande administrativ förenkling uppnås genom att hittills gällande ersättningsregler sålunda avskaffas.

I övrigt lämnades rapporter från en rad nordiska samarbetskommittéer, som tillkommit på grund av beslut vid tidigare socialministermöten, bl. a. rörande förberedelserna för en nordisk barnbidragskonvention.

På socialministermötet i Stockholm år 1947 beslöt man att åtgärder skulle vidtagas för att likställa medborgare i varje nordiskt land med det egna landets medborgare i fråga om rätten till ålderspension. En nordisk expertkommitté tillsattes med uppgift att framlägga förslag till konvention. Socialministermötet i Oslo fick en högtidlig och effektfull avslutning genom att socialministrarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige samt isländska regeringens representant nu på sina respektive regeringars vägnar kunde underteckna konventionen, som träder i kraft den 1 december 1949.

Efter inbjudan av den finska regeringen beslöts att nästa socialministermöte skall hållas i Helsingfors 1951.

Per Eckerberg

Rapport från brittiska befolkningskommissionen. Den kommission, som tillsattes i mars 1944 för att undersöka de faktorer, som inverkar på den brittiska befolkningsutvecklingen samt avgiva förslag ägnade att åstadkomma en med hänsyn till landets intressen önskvärd utveckling på detta område, har nu offentliggjort

[1] Se Soc. Medd. årg. 1949, sid. 578.

sin rapport. — Inledningsvis lämnas en översikt över den brittiska befolkningens tillväxt från 7 till 49 milj. personer under de senaste 250 åren samt framhålles den starka minskningen i befolkningstillväxten, som gjort sig gällande sedan slutet av 1800-talet. Denna senare utveckling karakteriseras av en betydande minskning av antalet barn per äktenskap, nämligen från 5—6 barn vid mitten av drottning Victorias regeringsperiod till 2,2 barn nu. Minskningen i familjestorleken — som är mindre utpräglad i kroppsarbetarfamiljer än i övriga befolkningsskikt — anses till största delen vara att återföra på en avsiktlig begränsning av barnantalet. Det något ökade födelsetalet under de senaste åren har ej nämnvärt påverkat antalet barn per äktenskap, som varit förhållandevis konstant under de senaste 20 åren. Det nuvarande genomsnittliga antalet barn per äktenskap (2,2) är ej tillräckligt — konstaterar rapporten — för att bibehålla landets folkmängd oförändrad.

För närvarande består den brittiska befolkningen av ett onormalt stort antal personer av omkring 40 år, medan de lägre och högre åldrarna är underrepresenterade. Denna åldersfördelning medför, förutsatt att in- och utvandring jämnar ut vartannat, att

1) antalet *yngre vuxna* personer (15—39 år) sannolikt kommer att minska med ungefär 1,4 milj. under de närmaste 15 åren;
2) antalet *äldre* personer (över 65 år) kommer att öka under de närmaste 30 åren med åtminstone 2,3 milj. personer, sannolikt mer;
3) befolkningen i de *produktiva åldrarna* kommer sannolikt att förbli oförändrad under åtminstone 30 år framåt.

Efter en diskussion om för- och nackdelarna av en växande resp. avtagande befolkning framhålles i rapporten, att det vore önskvärt, om antalet barn per familj under nuvarande förhållanden i Storbritannien kunde hållas vid reproduktionsnivån, vilken motsvarar ungefär 2,5 barn per äktenskap. I detta sammanhang understryker kommissionen, att den allmänna socialpolitikens verkningar, till skillnad från dess syften, aldrig kan vara »neutrala» i avseende på befolkningsutvecklingen utan har stor betydelse för genomsnittsfamiljens barnantal. Familjens ställning i det brittiska samhället för närvarande är sådan, att familjer med barn har en sämre ekonomisk ställning i alla samhällsklasser än ett barnlöst äktenskap, samt att föräldrar med endast ett eller två barn har en gynnsammare ställning än flerbarnsfamiljer. Detta gäller i synnerhet medelklassen, vars utgifter för barnens uppfostran och skolutbildning är relativt mycket större än inom andra befolkningsskikt.

Kommissionen finner det önskvärt att minska barnrika familjers ekonomiska bördor, som under nuvarande förhållanden växer i proportion till antalet barn. I detta syfte föreslår kommissionen vissa penningbidrag och skattelättnader till förmån för dessa. Vidare föreslås bättre hälso- och barnavård, större bostäder åt barnrika familjer samt även vissa andra åtgärder ägnade att underlätta vården och uppfostran av ett större antal barn.

Kommissionen kommer till den slutsatsen, att det moderna samhället, i vilket födelsekontroll är allmänt accepterad, i det långa loppet endast kan överleva, om dess medlemmar anser det värt att ha tillräckligt stora familjer för att ersätta sig själva.

T. S-r

Ny hyreslagstiftning i Grekland. Som i de flesta av kriget härjade länder är bostadsförhållandena även i Grekland för närvarande nästan kaotiska. Flyttningar förorsakade av direkta strider mellan de krigförande eller på grund av att bostaden tagits i beslag av ockupationsmakten o. s. v. samt den bostadsnöd, som uppstått genom att ingen nybyggnad ägt rum under kriget och ej heller i nämnvärd omfattning under de närmast följande efterkrigsåren har framskapat ett läge på hyresmarknaden, som den tidigare lagstiftningen på området ej nöjaktigt kunnat reglera.

Den nya lagstiftningen tar sikte på främst tre områden på hyresmarknaden, nämligen förbud mot uppsägning av hyresgäst, förbud att inneha bostad, vars golvyta överstiger den av myndigheterna, i förhållande till antalet boende, bestämda maximistorleken samt prisreglering av hy-

rorna. Hyreslagen har tillämpning på alla fastigheter, alltså inte bara bostadsfastigheter, utan jämväl sådana som användes till butik, kontor, nöjeslokal etc. — Under tid då hyresavtalet förlängts på grund av förbudet mot uppsägning har hyresvärden inga skyldigheter till reparation.

Beträffande förlängning av hyresavtal gäller bl. a. att detta sker automatiskt:

1) då avtalet kommit till stånd före 1/10 1943 och gällde för minst en månad och hyresgästen innehade bostaden, då lagen trädde i kraft;

2) då avtalet slutits under tiden 1/10 1943—30/9 1946 och personen bodde i lägenheten före den 28/10 1940 (Italiens anfall på Grekland);

3) då avtalet ingåtts som i punkt 2 sägs, men vederbörande hyrt lägenheten på grund av att gamla bostaden förstörts under kriget, beslagtagits av ockupationsmakten, eller på grund av sjukdom, studier eller i vissa fall ombyte av arbete.

Det på så sätt automatiskt förlängda hyreskontraktet kan dock hävas, då fastighetsägaren själv är utan bostad på orten och i ett par andra i lagen särskilt angivna fall.

För bestämmandet av bostadens maximistorlek har bl. a. följande normer angivits i lagen: för gifta personer beräknas ett sovrum för makarna samt ett sovrum för varje ytterligare familjemedlem över 12 år. Om dessa är mellan 10 och 21 år och av samma kön beräknas 1 rum för 2, och då vederbörandes ålder understiger 12 år 1 rum för 2 oavsett kön. Utöver sovrummen anses varje familj få åtnjuta ytterligare två rum för allmänna behov.

För utrymme utöver denna norm erläges dubbel hyra.

Hyran bestämmes med utgångspunkt från den hyra, som betalades den 1/10 1940. Om hyran vid denna tidpunkt benämnes grundhyran, skall hyresbeloppet den 1/10 1947 utgöra:

för butiker i allmänhet 50 ggr grundhyran;

för kontor och vissa bostäder 25 ggr grundhyran;

för bostäder, där hyresgästen är löntagare med små inkomster eller krigsinvalid, 15—20 ggr grundhyran;

för större aktiebolag 90 ggr grundhyran;

för hotell och badortspensionat etc. 70 ggr grundhyran;

för nöjeslokaler 5—14 % av bruttoinkomsten efter avdrag av skatt och andra avgifter;

för av stat eller kommun beslagtagna fastigheter betalas 50 ggr grundhyran.

Genom en utjämningsfond, till vilken överskottshyror betalas och varifrån statsbidrag utgår, hjälps fastighetsägare, som hyr ut till löntagare med små inkomster.

Den på detta sätt fastställda hyran kan dock ändras av domstol så att löntagare med små inkomster kan få hyran sänkt, men även så att fastighetsägaren kan få hyran höjd, där det visar sig, att hyresgästen har goda möjligheter att betala högre hyra eller gör avsevärd vinst på den hyrda fastigheten.

Kriton Tsitidis

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Befolkningsutvecklingen under andra kvartalet 1949

Av statistiska centralbyrån har följande preliminära uppgifter sammanställts rörande antalet vigda par samt antalet levande födda och döda under andra kvartalet 1949 med jämförelsetal för de närmast föregående åren.

Antalet vigda, födda och döda åren 1939—1949. Preliminära uppgifter

Period	Vigda par			Levande födda			Döda			Överskott av födda		
	Landsbygd	Städer	Hela riket	Landsbygd	Städer	Hela riket	Landsbygd	Städer	Hela riket	Landsbygd	Städer	Hela riket
1939 . . .	32 399	28 974	61 373	64 104	33 276	97 380	48 552	24 324	72 876	15 552	8 952	24 504
1940 . . .	30 766	28 400	59 166	60 691	35 087	95 778	47 692	25 056	72 748	12 999	10 031	23 030
1941 . . .	29 879	28 223	58 102	61 783	37 944	99 727	47 325	24 585	71 910	14 458	13 359	27 817
1942 . . .	32 213	31 446	63 659	68 856	45 105	113 961	41 615	22 126	63 741	27 241	22 979	50 220
1943 . . .	31 331	31 472	62 803	72 837	52 555	125 392	42 213	23 892	66 105	30 624	28 663	59 287
1944 . . .	31 113	33 514	64 627	75 813	59 678	134 991	45 173	27 111	72 284	30 140	32 567	62 707
1945 . . .	29 806	33 302	63 108	73 650	60 143	133 793	43 761	27 433	71 194	29 889	32 710	62 599
1946 . . .	28 894	33 555	62 449	71 837	59 945	131 782	43 022	27 382	70 404	28 815	32 563	61 378
1947 . . .	26 971	31 761	58 732	67 972	60 318	128 290	44 292	29 085	73 377	23 680	31 233	54 913
1948 . . .	25 360	31 349	56 709	66 259	60 133	126 392	39 871	27 869	67 740	26 388	32 264	58 652
1948 1 kv.	4 336	5 731	10 067	16 886	15 802	32 688	11 155	7 369	18 524	5 731	8 433	14 164
2 »	7 746	8 957	16 703	17 688	16 093	33 781	9 868	6 873	16 741	7 820	9 220	17 040
3 »	5 941	7 834	13 775	16 635	14 547	31 182	9 218	6 697	15 915	7 417	7 850	15 267
4 »	7 337	8 827	16 164	15 050	13 691	28 741	9 630	6 930	16 560	5 420	6 761	12 181
1949 1 kv.	3 919	5 199	9 118	16 348	14 812	31 160	10 606	7 568	18 174	5 742	7 244	12 986
2 »	7 687	9 093	16 780	17 200	15 851	33 051	10 188	7 375	17 463	7 012	8 576	15 588
april	2 460	3 136	5 596	6 084	5 617	11 701	3 473	2 518	5 991	2 611	3 099	5 710
maj	1 879	1 763	3 142	5 870	5 465	11 335	3 468	2 488	5 956	2 402	2 977	5 379
juni	3 848	4 194	8 042	5 246	4 769	10 015	3 247	2 269	5 516	1 999	2 500	4 499
På 1000 inv.[1]												
1939 . .	8·0	12·7	9·7	15·9	14·6	15·4	12·0	10·7	11·5	3·9	3·9	3·9
1945 . .	7·7	12·2	9·6	19·1	22·0	20·3	11·3	10·0	10·8	7·7	12·0	9·5
1946 . .	7·5	11·9	9·4	18·6	21·2	19·7	11·2	9·7	10·5	7·5	11·5	9·2
1947 . .	7·1	10·8	8·7	17·8	20·5	19·0	11·6	9·9	10·8	6·2	10·6	8·2
1948 . .	6·7	10·3	8·3	17·5	19·7	18·5	10·5	9·1	9·9	7·0	10·6	8·6
1947 2 kv.	9·3	13·5	11·1	19·5	22·5	20·8	11·1	9·6	10·5	8·4	12·9	10·3
1948 »	8·2	11·3	9·3	18·3	21·1	19·3	10·5	9·0	9·8	8·3	12·1	10·0
1949 »	8·2	11·6	9·7	18·3	20·1	19·1	10·3	9·2	10·1	7·5	10·9	9·0

Antalet ingångna äktenskap under andra kvartalet 1949 understeg avsevärt 1947 års motsvarande siffra men var ungefär lika stort som år 1948. Det bör dock framhållas, att vigselfrekvensen andra kvartalet 1948 var lägre än vanligt, därför att påsken under detta år inföll i mars. Jämföres antalet vigslar första halvåret 1949 med motsvarande tal för de båda närmast föregående åren, framträder likaledes en nedåtgående tendens.

[1] Relationstalen är beräknade per år på 1 000 av folkmängden vid resp. års början.

Födelsesiffrorna för andra kvartalet och första halvåret 1949 företer ävenledes en från år 1947 fortgående minskning, som relativt taget är mest framträdande i städerna.

Antalet avlidna under andra kvartalet var såväl på landsbygden som i städerna något högre än 1948 års jämförelsevis låga siffror. Antalet dödsfall under första halvåret 1949 var dock ungefär lika stort som 1948.

På grund av minskning av födelsernas antal och ökning av antalet dödsfall blir överskottet av födda under andra kvartalet mindre än under de närmast föregående åren.

H. G.

Samhällets barnavård år 1947

Preliminär redogörelse

Statistik rörande samhällets barnavård har åren 1928—1946 upprättats för vart tredje år. Enligt Kungl. Maj:ts beslut skall denna statistik fr. o. m. år 1947 vara årlig. Statistiska uppgifter om samhällets barnavård kommer således att finnas för varje år fr. o. m. år 1946. Primärmaterialet till denna statistik utgöres av barnavårdsnämndernas redogörelser för verksamheten enligt barnavårdslagen. Den statistiska bearbetningen av uppgifterna i 1947 års redogörelser har nu lämnat vissa (delvis preliminära) resultat, för vilka redogöres i det följande.[1]

Enligt barnavårdslagen skall barnavårdsnämnden i särskilda fall ingripa för att bereda skydd, vård eller uppfostran åt barn och ungdom antingen genom förebyggande åtgärder eller genom omhändertagande. Omhändertagande för skyddsuppfostran skall ske, då omständigheterna är sådana, att barnavårdsnämnden bör kunna ingripa även mot föräldrarnas vilja. Dit hör alla fall av vanart eller fara för vanart samt fall av misshandel, allvarlig vanvård eller fara till liv och hälsa. Innan omhändertagande för skyddsuppfostran tillgripes, bör emellertid vissa förebyggande åtgärder ha vidtagits, så att vederbörande ej tas från hemmet, förrän det visat sig, att rättelse ej kan vinnas på annat sätt. Avsikten med ett omhändertagande för samhällsvård, som ej kan komma till stånd utan föräldrarnas samtycke, är att avhjälpa nöd eller att bereda särskild vård, alltid under förutsättning att enbart understöd ej är tillräckligt, utan att också ett omhändertagande är påkallat. Om ett omhändertagande ej är nödvändigt, skall nämligen fattigvården lämna understöd.

Barnavårdsnämnden skall även utöva tillsyn över fosterbarnsvården. Som fosterbarn räknas varje barn under 16 år, som fostras i annat enskilt hem än hos föräldrarna eller särskilt förordnad förmyndare, vilken har vårdnaden om barnet. I motsats till vad som varit fallet före år 1946 gäller detta

[1] I Soc. Medd. årg. 1949, sid. 518, har tidigare redogjorts för »Barnavårdsmannaskap och bidragsförskott år 1947»

numera, oavsett om ersättning betalas för vården eller ej. För skyddsuppfostran eller samhällsvård omhändertagna barn, som överlämnats till enskilt hem inom kommunen, är undantagna från den särskilda fosterbarnskontrollen.

Antal personer föremål för barnavårdsnämndernas verksamhet. I efterföljande tablå redovisas antalet barn och ungdom, som åren 1931—1947 varit föremål för barnavårdsnämndernas verksamhet.

	1931	1934	1937	1940	1943	1946	1947
Antal barn och ungdom . .	41 118	44 944	44 518	39 149	39 333	37 681	37 939
Därav föremål för							
a) förebyggande åtgärder	2 455	2 154	2 569	2 920	4 413	4 588	4 774
b) skyddsuppfostran . .	5 578	6 151	6 418	6 516	7 748	7 922	7 564
c) samhällsvård	33 353	36 874	35 782	30 021	27 716	25 589	25 199
Fosterbarn under barnavårdsnämndens tillsyn	31 517	32 313	29 647	27 105	26 488	29 198	32 719

Hela antalet barn och ungdom, som under år 1947 varit föremål för barnavårdsnämndernas åtgärder enligt barnavårdslagen (förebyggande åtgärder, omhändertagande, fosterbarnstillsyn) beräknas efter avdrag för

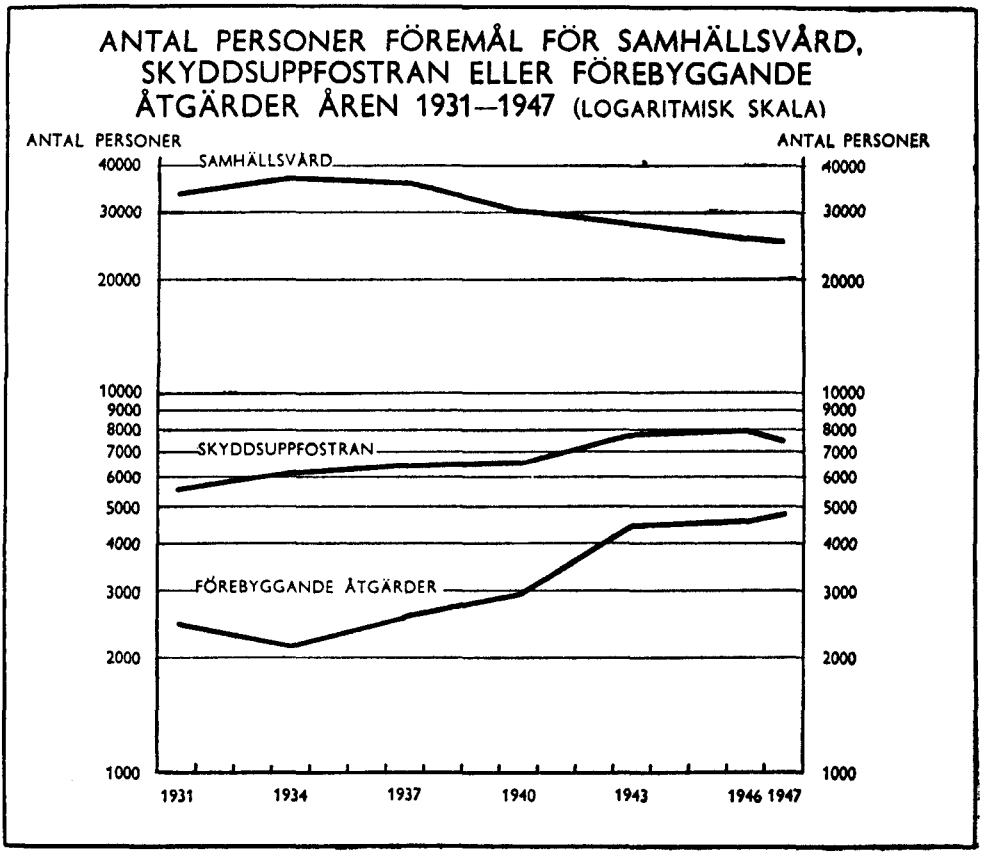

dubbelförda till 60 000. Av dessa hade 8 % varit föremål för förebyggande åtgärder, 13 % varit omhändertagna för skyddsuppfostran och 42 % för samhällsvård (de som varit föremål för två eller flera åtgärder, är dubbelräknade). Över hälften (55 %) utgjordes av fosterbarn under barnavårdsnämndernas tillsyn. Om man bortser från fosterbarnstillsynen, är således samhällsvården den kvantitativt dominerande verksamhetsformen. Av de olika slagen av ingripande tenderar sedan år 1931 de förebyggande åtgärderna att öka. Detsamma kan sägas om antalet omhändertagande för skyddsuppfostran fram till år 1946. Mellan 1946 och 1947 sjönk däremot antalet för skyddsuppfostran omhändertagna med 5 %. Variationerna i antalet samhällsvårdsfall är delvis beroende på de ekonomiska konjunkturerna. Som tablån visar har också antalet för samhällsvård omhändertagna sjunkit under de senaste åren, trots att antalet barn under 16 år stadigt ökat. Sannolikt har även lagarna om bidragsförskott och särskilda barnbidrag, vilka tillkom år 1938, medverkat till att sänka antalet samhällsvårdsfall. Enär fosterbarnsbegreppets innebörd ändrats fr. o. m. år 1946 (se ovan), är uppgifterna om antalet fosterbarn åren 1946 och 1947 ej jämförbara med motsvarande uppgifter för tidigare år. År 1947 redovisas 12 % fler fosterbarn än 1946. I någon mån torde denna ökning bero på noggrannare redovisning 1947 än 1946. En del av de barn, som barnavårdsnämnderna omhändertagit och utackorderat i enskilda hem i främmande kommuner samt ett antal fosterbarn, utackorderade av föräldrar eller andra anhöriga, torde icke bli redovisade i vistelsekommunernas fosterbarnsförteckningar[1]. Hela antalet fosterbarn, som antingen stått under barnavårdsnämndernas tillsyn eller borde ha gjort det, kan därför uppskattas till betydligt över 30 000. Av barnavårdsnämnden i en viss kommun omhändertagna och till enskilda hem inom kommunen överlämnade barn kan också betraktas som fosterbarn, trots att barnavårdslagens bestämmelser om fosterbarnsvården ej är tillämpliga på dem. Deras antal uppgick år 1947 till omkring 9 500. Antalet »fosterbarn i vidsträckt bemärkelse» utgjorde således avsevärt över 40 000.

Ovan anförda uppgifter om den kvantitativa omfattningen av barnavårdsnämndernas verksamhet år 1947 kompletteras av uppgifterna i tab. 1 rörande omsättningen bland de omhändertagna och bland fosterbarnen. Som mått på omsättningens styrka har i tabellen använts antalet nytillkomna eller (och) avgångna i procent av hela antalet personer, som under året varit omhändertagna. Omsättningen bland de för samhällsvård omhändertagna barnen är betydligt starkare i städerna än på landet. Beträffande de för skyddsuppfostran omhändertagna var den däremot ungefär lika stark på landet som i städerna och låg på samma nivå som bland samhällsvårdsfallen på landsbygden. Också bland fosterbarnen var omsättningen starkare i städerna än på landet, även om skillnaden här ej var så stor som i fråga om barn, omhändertagna för samhällsvård. Sedan år 1940 synes omsättningens styrka bland samhällsvårdsfallen successivt ha tilltagit. I fråga om de för skyddsuppfostran omhändertagna framträder ej någon tydlig tendens.

[1] Se härom Samhällets barnavård år 1943, sid. 66—69.

Tab. 1. Omsättningen bland omhändertagna barn och ungdom och bland fosterbarn

	Omhändertagna för						Fosterbarn under lokal tillsyn	
	skyddsuppfostran		samhällsvård		skyddsuppf. eller(och) samhällsvård			
	landsbygden	städerna	landsbygden	städerna	landsbygden	städerna	landsbygden	städerna
Hela antalet barn och ungdom år 1947	3 410	4 154	11 963	13 236	15 331	17 300	21 137	9 575
Därav								
Nytillkomna	399	571	1 893	5 239	2 287	5 789	5 535	3 291
Avgångna	524	673	2 068	4 999	2 585	5 667	3 090	2 451
Antal nytillkomna eller(och) avgångna i % av hela antalet								
år 1947	26·4	28·9	29·8	54·7	29·0	48·6	38·9	52·8
» 1946	21·7	24·3	25·6	51·0	24·7	44·3	34·9	57·6
» 1943	25·1	31·0	24·4	49·1	24·5	44·6	·	·
» 1940	22·4	27·5	23·0	41·4	22·9	38·4	·	·

Kön, ålder, börd. De omhändertagna barnens samt fosterbarnens relativa fördelning efter kön, ålder och börd återges i tab. 2. Ifrågavarande fördelningar har befunnits nästan exakt lika med motsvarande fördelningar i 1946 års material. Av barn och ungdom med förebyggande åtgärder var större delen gossar (71 %). Även bland dem som omhändertagits för samhällsvård eller skyddsuppfostran, var gossarna fler än flickorna. Skillnaden var dock här avsevärt mindre än bland dem med förebyggande åtgärder. Av fosterbarnen var slutligen lika många gossar som flickor.

Fosterbarnen uppvisade den största andelen utom äktenskapet födda. Därnäst kom de för samhällsvård och de för skyddsuppfostran omhändertagna med 47 resp. 23 % utom äktenskapet födda och sist de med förebyggande åtgärder (10 % födda u. ä.).

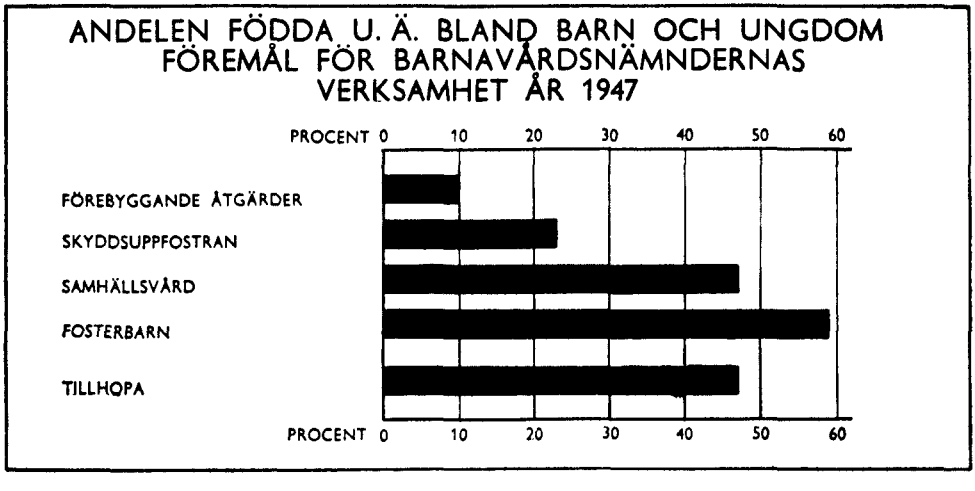

Tab. 2. Fördelning efter kön, ålder och börd av barn och ungdom, som år 1947 varit föremål för barnavårdsnämndernas åtgärder

	Barn och ungdom, som under år 1947 varit föremål för					Fosterbarn under lokal tillsyn
	förebyggande åtgärder	skyddsuppfostran		samhällsvård		
		nytillkomna	samtliga	nytillkomna	samtliga	
Antal barn och ungdom	4 774	970	7 564	7 132	25 199	30 712
Därav i %						
a) gossar	71·2	56·0	57·5	55·5	55·7	50·8
flickor	28·8	44·0	42·5	44·5	44·8	49·7
b) i åldern						
under 1 år	0·4	2·8	0·4	13·3	3·8	2·5
1— 3 »	2·9	10·0	2·6	27·3	13·7	12·6
3— 7 »	9·0	12·0	9·5	30·3	22·2	25·1
7—10 »	9·5	9·9	10·2	13·9	16·1	19·6
10—16 »	40·4	36·5	36·6	14·8	37·1	35·8
16—18 »	22·4	23·1	19·0	0·4	7·1	4·4
18—21 »	14·2	5·2	17·5	—	—	—
21 år och däröver	1·2	0·5	4·2	—	—	—
c) födda u. ä.	10·0	20·3	23·4	27·3	47·0	59·2

Orsakerna till omhändertagandet. Vid ett omhändertagande åberopar barnavårdsnämnden ett eller flera moment i barnavårdslagens 22 § (skyddsuppfostran) eller 29 § (samhällsvård). Fördelningen av antalet fall (tab. 3) på de olika momenten visar i stora drag förekomsten av olika orsaker till barnavårdsnämndens ingripande. I en fjärdedel av samtliga under 1947 nytillkomna skyddsuppfostringsfall uppgavs vanvård vara orsaken till omhändertagandet, i en fjärdedel av fallen fara för vanart och i hälften vanart. Samma proportioner hade år 1946 observerats bland dem som då omhän-

Tab. 3. Orsaker till omhändertagandet år 1947

	Nytillkomna			Samtliga		
	Landsbygden	Städerna	Hela riket	Landsbygden	Städerna	Hela riket
Skyddsuppfostran						
Hela antalet barn och ungdom	399	571	970	3 410	4 154	7 564
Summa orsaker till omhändertagandet	444	646	1 090	3 752	4 723	8 475
Därav i %						
vanvård m. m.	28·1	23·7	25·5	29·5	25·5	27·2
fara för vanart	39·9	19·3	27·7	42·8	25·9	33·4
vanart under 18 år	29·5	50·2	41·7	25·0	43·7	35·4
» 18 år och däröver	2·5	6·8	5·1	2·7	4·9	4·0
Samhällsvård						
Hela antalet barn	1 893	5 239	7 132	11 963	13 236	25 199
Summa orsaker till omhändertagandet	1 905	5 282	7 187	12 030	13 321	25 351
Därav i %						
nöd i hemmet, värnlöshet	86·5	86·6	86·6	86·4	86·1	86·2
sjukdom m. m.	13·5	13·4	13·4	13·6	13·9	13·8

Tab. 4. Vårdsätt

	Nytillkomna år 1947			Samtliga år 1947			år 1946
	Landsbygden	Städerna	Hela riket	Landsbygden	Städerna	Hela riket	Hela riket
Skyddsuppfostran							
Hela antalet barn och ungdom	399	571	970	3 410	4 154	7 564	7 922
Antal redovisade vårdfall	395	677	1 072	3 497	4 568	8 065	8 324
Därav (i %) vårdade							
i enskilt hem	40·5	22·5	29·1	53·1	33·9	42·2	40·6
på barnhem	32·2	28·2	29·7	15·4	17·3	16·5	18·1
i ungdomsvårdsskola	17·0	36·8	29·5	18·1	36·4	28·5	30·1
på annan anstalt	10·3	12·5	11·7	13·4	12·4	12·8	11·2
Samhällsvård							
Hela antalet barn	1 893	5 239	7 132	11 963	13 236	25 199	25 589
Antal redovisade vårdfall	1 924	5 669	7 593	12 096	14 424	26 520	26 706
Därav (i %) vårdade							
i enskilt hem	55·8	25·2	39·9	76·1	49·1	61·4	61·7
på barnhem	32·1	66·2	57·5	11·5	39·5	26·7	26·5
på annan anstalt	12·1	8·6	9·6	12·4	11·4	11·9	11·8

dertogs för skyddsuppfostran. Vanartsfallen var år 1947 — liksom år 1946 — relativt sett nästan dubbelt så talrika i städerna som på landet. Om orsaken till denna skillnad kan ej något sägas med bestämdhet. Enär barnavårdsnämnderna efter eget bedömande avgör vilken bestämmelse i barnavårdslagen, som skall tillämpas, kan skillnaden delvis bero på olika praxis. Vid omhändertagande för samhällsvård hade i flertalet fall mom. 1 (nöd i hemmet) eller mom. 3 (värnlöshet) av 29 § åberopats och endast i jämförelsevis få fall mom. 2 (sjukdom, vanförhet).

Vårdsätt m. m. De som varit omhändertagna av barnavårdsnämnderna har vårdats på olika sätt. Deras fördelning (i %) på olika vårdformer åren 1931—1947 framgår av följande tablå:

	1931	1934	1937	1940	1943	1946	1947
Summa vårdfall	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
Därav							
i enskilt hem	71·9	71·5	68·5	63·8	58·2	56·6	56·9
på barnhem	12·8	12·8	14·1	18·3	21·7	24·5	24·3
i ungdomsvårdsskola	4·1	4·0	4·2	4·8	6·5	7·2	6·7
på annan anstalt	11·2	11·7	13·2	13·1	13·6	11·7	12·1

Vård på barnhem förekommer oftare än förr. Även vård i ungdomsvårdsskola har blivit något vanligare. Tillväxten av anstaltsvården har medfört en minskning av andelen i enskilt hem vårdade från 72 % år 1931 till 57 % år 1947. De anförda procenttalen säger dock ingenting om vårdens varaktighet. Tillfällig vård på barnhem torde sålunda ofta förekomma, innan lämpligt fosterhem anskaffats.

Tab. 5. Fostermödrarnas ålder och civilstånd

	Fostermödrarnas civilstånd			Tillhopa
	ogift	gift	änka, skild	
Antal fosterbarn	1 285	26 191	2 394	29 870
Därav (i %) fosterbarn, vilkas fostermödrar var i åldern				
under 30 år	5·3	5·1	0·6	4·7
30—40 »	12·5	22·2	2·8	20·2
40—50 »	31·8	32·2	10·5	30·4
50—60 »	33·0	26·7	33·5	27·5
60— »	17·4	13·8	52·6	17·2

En mer detaljerad redovisning av antalet vårdfall lämnas i tab. 4. Enligt tabellen är vård i enskilt hem betydligt vanligare på landet än i städerna. Av dem som under årets lopp omhändertogs för skyddsuppfostran (samhällsvård) vårdades på barnhem en större del än av samtliga dem som under året åtnjutit skyddsuppfostran (samhällsvård).

På den använda blanketten inhämtades bl. a. uppgifter om fostermödrarnas ålder och civilstånd. I tab. 5 har dessa uppgifter använts vid en fördelning av antalet fosterbarn efter fostermödrarnas ålder och civilstånd. Fostermödrarna till 45 % av samtliga fosterbarn var över 50 år och 17 % över 60 år. Större delen av fosterbarnen (88 %) hade gifta fostermödrar.

Barnhem och ungdomsvårdsskolor. Med barnavårdsanstalt förstås anstalt för barns vård och uppfostran, som ej är att hänföra till sjukhus, sjukhem,

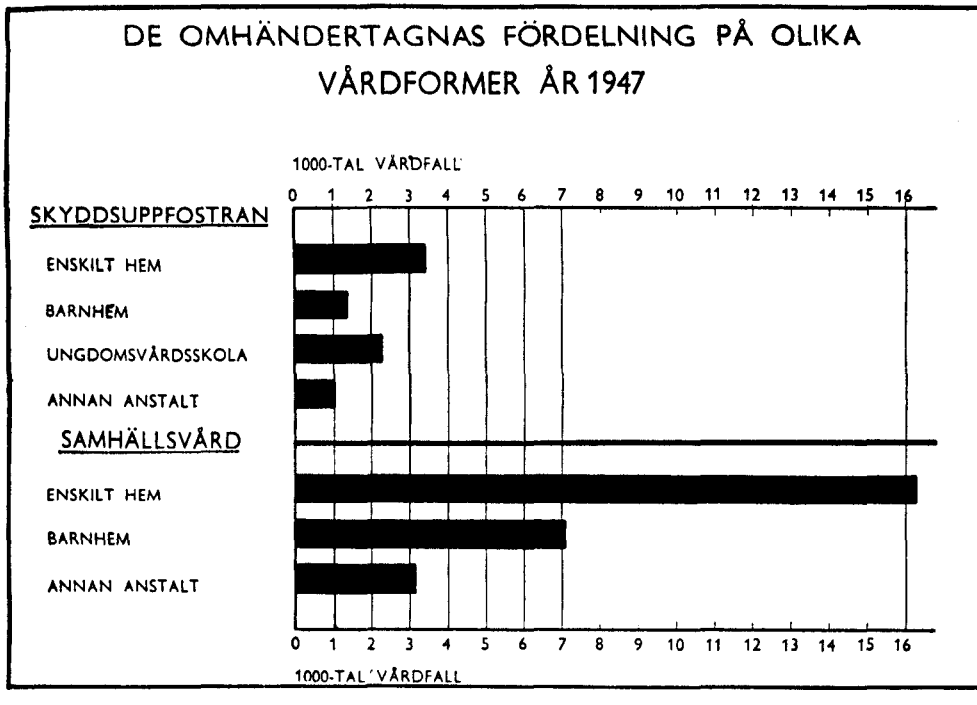

anstalt för abnorma eller vanföra, skola tillhörande barna- och ungdomsvården, allmän uppfostringsanstalt eller skoldistrikt tillhörande skolhem. Särskilda slag av barnavårdsanstalter är barnhem, barnkolonier och anstalter för halvöppen barnavård.

Enligt de nya bestämmelser i barnavårdslagen, vilka trädde i kraft den 1 januari 1946, skall landsting eller stad, som ej deltar i landsting, i sista hand ansvara för att erforderligt antal barnhemsplatser finns inom landstingsområdet (staden). För varje landstingsområde skall finnas en av landstinget uppgjord och av Kungl. Maj:t fastställd plan för barnhemsvårdens ordnande inom området. De särskilda slags barnhem, som regleras i lagen, är a) *spädbarnshem*, för vård av späda barn, som ej åtföljs av sina mödrar; b) *mödrahem*, för vård huvudsakligen av späda barn med mödrar; c) *upptagningshem*, för tillfällig vård och uppfostran samt observation av barn, som fyllt ett år samt d) *barnhem för varaktig vård*, för vård och uppfostran under längre tid av barn, som fyllt ett år.

Totala antalet *barnhem* i riket var år 1947 305, vilket är 3 mindre än år 1946. Platsantalet hade också sjunkit något — från 6 511 till 6 384. Med avseende på den huvudman, som driver verksamheten, har barnhemmen i nedanstående tablå indelats i sex grupper.

	Landsbygden		Städerna		Hela riket			
	1946	1947	1946	1947	1946		1947	
	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	%	Antal	%
Samtliga barnhem	146	144	162	161	308	100·0	305	100·0
Därav drivna av								
staten	2	3	—	1	2	0·3	4	1·3
kommuner	22	24	47	48	69	22·5	72	23·7
landsting	29	35	10	15	39	12·4	50	16·5
barnavårdsförbund	14	13	13	12	27	9·1	25	8·2
föreningar eller stiftelser	62	51	88	80	150	48·7	131	43·1
enskilda personer	17	18	4	5	21	7·0	23	7·2
Samtliga platser	2 861	2 842	3 650	3 542	6 511	—	6 384	—

Antalet barnhem, drivna av föreningar eller stiftelser, som år 1946 uppgick till 49 % av hela antalet, hade år 1947 sjunkit till 43 %. Däremot steg andelen av landsting drivna barnhem från 12 till 17 % (jfr ovannämnda bestämmelser i barnavårdslagen om landstingens ansvar för barnhemmen). Av de fyra barnhem, som år 1947 drevs av staten, nedlades tre under året.

Antalet barnhem av olika slag visas i nedanstående tablå:

	Antal 1946	Antal 1947	%
Barnhem inom barnhemsplanen	228	230	100·0
spädbarnshem	19	19	8·3
mödrahem	41	42	18·3
upptagningshem	109	110	47·8
hem för varaktig vård	59	59	25·6
Barnhem utom barnhemsplanen	80	75	—
Samtliga barnhem	308	305	—

Tre fjärdedelar av hela antalet barnhem var upptagna i barnhemsplanerna. Av barnhemsplanernas barnhem utgjorde ungefär en fjärdedel hem för varaktig vård och resten hem för tillfällig vård.

Av *skolor tillhörande barna- och ungdomsvården* finns a) *skolhem* för barn i skolpliktig ålder; b) *yrkesskolor* för barn, som vid omhändertagandet avslutat sin skolgång men ej fyllt 18 år eller för personer i åldern 18—21 år, som omhändertagits för lättjefullt eller sedeslöst liv eller eljest för svår oart; c) *hemskolor* för väntande mödrar eller mödrar med späda barn samt d) *specialskolor* för efterblivna till förståndsutvecklingen och för psykiskt abnorma.

I slutet av år 1947 fanns i hela riket sammanlagt 28 ungdomsvårdsskolor mot 33 år 1946. Platsantalet hade nedgått från 1 331 till 1 222.

Vid några skolor fanns avdelningar av mer än ett slag. Antalet skolavdelningar av olika slag samt antalet platser vid dem framgår av följande tablå:

Skoltyper	Antal		Därav drivna av					
			staten		kommuner		föreningar el. stiftelser	
	skol-avdel-ningar	plat-ser	skol-avdel-ningar	plat-ser	skol-avdel-ningar	plat-ser	skol-avdel-ningar	plat-ser
Skolhem	11	343	6	207	3	81	2	55
Yrkesskolor	16	590	9	358	4	162	3	70
Hemskolor	2	28	1	17	—	—	1	11
Yrkesskolor för begåvningssvaga (hjälpklassmässiga)	3	85	—	—	—	—	3	85
Skolor för själsligt abnorma	2	176	1	85	—	—	1	91
Summa år 1947	**34**	**1 222**	**17**	**667**	**7**	**243**	**10**	**312**
» » 1946	40	1 331	20	720	9	293	11	318

Nära hälften av hela platsantalet kom på yrkesskolorna och inemot en tredjedel på skolhemmen. Ehuru beslut fattats (vid 1936 och 1937 års riksdagar) om ungdomsvårdsskolornas förstatligande, driver staten ännu ej samtliga dessa skolor.[1] Vissa av dem ägs och drivs sålunda av diakonissanstalter, ideella föreningar eller stiftelser, men platserna disponeras helt av staten enligt avtal. Städerna Stockholm och Göteborg har för eget behov avsedda ungdomsvårdsskolor men erhåller statsbidrag till verksamheten. Över hälften (667) av samtliga platser kom på skolor, som drevs av staten, en femtedel på kommuner (Stockholm och Göteborg) och en fjärdedel på föreningar och stiftelser.

C. H—n

[1] Den 1 juli 1950 skall samtliga ungdomsvårdsskolor ha övertagits av staten.

Socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex för augusti 1949

Socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex (1935 = 100) har från mitten av juli till mitten av augusti endast undergått en mindre stegring, som uppgår till 0,1 enhet. Generalindextalet per den 15 augusti blev sålunda 175,9 mot 175,8 föregående månad.

Angående prisutvecklingen inom de olika delposterna kan följande nämnas.

Såsom framgår av tabellen och nedanstående tablå har de största prisförändringarna förekommit bland *livsmedlen*. Sålunda har de kött- och charkuterivaror, som vid köttransoneringens upphävande undandrogs normalprissättningen, stigit ytterligare något i pris. Såsom exempel på dylika varuslag kan nämnas gödkalvstek samt färsk och rökt skinka. Inom livsmedelsposten har emellertid även prissänkningar förekommit, främst på frukt och rotsaker, som uppvisar en mera säsongbetonad priskurva. Färsk potatis, morötter och vitkål har sålunda blivit billigare, men på dessa varuslag företages säsongutjämning av priserna, varför hela den prisförändring, som äger rum mellan två jämförelseperioder, icke omedelbart påverkar indexen. Av andra prisförändringar, som inträffat, kan nämnas prissänkningar på vissa fisksorter, såsom färsk sill och makrill.

Bränsleindexen har icke omräknats i avvaktan på den omprövning av hela bränsleposten, som kommer att företagas i september, då det nya bränsleåret börjar.

Inom *beklädnadsposten* har några enstaka prisförändringar förekommit, bl. a. en prissänkning på sysilke.

Indexen för *övriga varor och tjänster* kvarstår oförändrad, enär de inom gruppen konstaterade prisförändringarna helt uppvägt varandra.

	1948	1949	
	aug.	juli	aug.
Livsmedel	176·9	177·4	177·9
Mjölk, smör, ost, margarin	190·1	193·3	193·2
Kött	208·4	223·8	223·7
Fläsk	214·6	207·9	211·0
Ägg	255·6	290·6	292·1
Fisk	172·4	155·1	154·1
Potatis, mjöl, bröd m. m.	162·8	162·2	163·0
Trädgårdsprodukter	*201·6*	*198·9*	*202·5*
Specerier, kolonialvaror	190·7	190·9	190·5

	1948	1949	
	aug.	juli	aug.
Bostad	106·8	107·3	107·3
Bränsle och lyse	192·7	197·6	197·6
Beklädnad	195·8	200·0	199·9
Kläder	200·7	206·2	206·1
Skodon	169·7	170·6	170·6
Övriga varor och tjänster	190·8	194·6	194·6
Generalindex	173·5	175·8	175·9

Detaljhandelspriser (i öre) på livsmedel, bränsle och lyse i genomsnitt

Varuslag	Kvantitet	1935	Aug. 1939	1945	1948			1949		Aug.-priserna förändringar i % sedan	
		49 orter			Årsmedeltal	Aug.	Dec.	Juli	Aug.	år 1945	aug. 1948
Mjölk, oskum. resp. stand.	l	21·5	25·2	29·2	33·6	33·7	33·7	33·6	33·6	+ 15	0
Grädde	dl	.	.	.	.	.	22·7	24·1	24·0	.	.
Mejerismör	kg	268	341	455	520	520	520	560	560	+ 23	+ 8
Ost, helf. resp. fetth. 30 +	»	177	215	300	320	320	320	320	320	+ 7	—
Bordsmargarin, ej smörbl.	»	135	170	270	300	300	300	260	260	— 4	—13
Nötkött: stek	»	179	218	328	344	359	339	468	468	+ 43	+31
soppkött	»	143	169	260	243	226	249	272	272	+ 5	+20
malet (köttfärs)	»	172	208	301	301	301	301	341	341	+ 13	+13
Gödkalvkött: stek	»	217	269	357	444	462	432	548	568	+ 59	+23
bog	»	.	.	319	369	346	385	415	423	+ 32	+22
Fläskkotlett i bit	»	.	.	446	498	529	490	559	560	+ 25	+ 6
Färsk skinka, ej benfri	»	.	.	.	388	388	388	410	424	.	+ 9
Salt sidfläsk	»	182	230	377	407	407	407	341	344	— 9	—16
Rökt skinka, rullad	»	312	369	565	620	624	624	665	675	+ 19	+ 8
Färstek, färsk	»	205	260	436	584	610	647	609	598	+ 37	— 2
Hönskött	»	124	157	398	419	435	429	389	377	— 5	—13
Fläskkorv	»	.	172	259	271	271	271	251	251	— 3	— 7
Falukorv	»	.	.	295	307	307	307	307	307	+ 4	0
Stångkorv	»	.	.	.	.	.	153	143	142	.	.
Blodpudding	»	.	.	125	136	136	136	126	126	+ 1	— 7
Ägg, färska	»	154	172	365	407	416	389	334	335	— 8	—19
Färsk fisk: sill	»	62	74	122	131	136	131	134	128	+ 5	— 6
strömming	»	57	64	125	134	136	135	125	126	+ 1	— 7
makrill	»	.	.	141	198	196	—	183	169	+ 19	—14
abborre	»	110	112	190	189	188	204	188	192	+ 1	+ 2
gädda	»	153	168	332	332	329	348	326	336	+ 1	+ 2
torsk	»	89	90	85	195	186	203	178	176	+ 3	— 5
kolja	»	116	116	150	212	195	231	198	195	+ 30	0
Ansjovis, hel	1/2 burk	.	.	132	118	118	118	118	118	— 11	0
Fiskbullar i buljong	»	.	.	76	75	78	79	88	88	+ 9	+ 6
Salt sill	kg	62	55	193	167	167	165	166	167	— 13	0
Grovt spisbröd	»	59	66	81	104	102	110	110	110	+ 37	+ 8
Knäckebröd	»	82	85	107	128	127	129	130	130	+ 22	+ 2
Sötlimpa (V-R-bröd)	»	58	66	72	84	85	93	93	93	+ 29	+10
Kavring	»	.	.	66	79	78	81	81	81	+ 23	+ 3
Grovt rågbröd	»	45	51	58	62	62	64	64	64	+ 9	+ 2
Matbröd bakat m. vatten	»	72	82	94	103	107	111	111	111	+ 18	+ 3
av vete bakat m. mjölk	»	85	96	102	112	112	112	110	110	+ 7	— 2
Kaffebröd (bullar o. d.)	»	97	113	153	186	185	190	191	191	+ 24	+ 3
Kex	hg	.	.	.	28	28	28	29	29	.	+ 4
Skorpor av vete	kg	132	144	198	229	227	234	234	234	+ 18	+ 3
Småkakor	hg	.	.	.	.	.	58	58	58	.	.
Vetemjöl	kg	38	43	46	66	67	68	66	66	+ 44	— 1
Samsiktmjöl	»	33	36	37	56	57	58	58	58	+ 58	+ 2
Havregryn, ångprep.	»	35	43	68	78	78	80	81	81	+ 20	+ 4
Makaroner	»	.	.	78	101	102	104	103	103	+ 32	+ 1
Kaffe, mest gångbara sort	»	.	.	547	577	579	580	564	565	+ 3	— 2
Kakao i paket	»	.	.	403	501	500	512	412	412	+ 2	—18
Bitsocker	»	46	48	69	87	88	89	89	89	+ 28	0
Strösocker	»	.	.	62	81	82	82	82	82	+ 32	0
Karameller	»	.	.	619	630	650	650	650	650	+ 5	—
Chokladkola	»	.	.	651	748	769	769	769	769	+ 18	—
Tabletter	ask	.	.	.	.	.	20	20	20	.	.
Matsalt	kg	15	15	26	26	27	28	*45	45	.	.

för socialstyrelsens 60 ombudsorter bland städer och tätorter 1935—augusti 1949

Varuslag	Kvantitet	1935	Aug. 1939	1945	1948			1949		Aug.-priserna förändringar i % sedan	
		49 orter			Årsmedeltal	Aug.	Dec.	Juli	Aug.	år 1945	aug. 1948
Jäst	hg	·	·	16	15	16	16	16	16	— 5	+ 1
Gula ärter	kg	48	41	63	71	69	75	75	75	+ 18	+ 8
Bruna bönor	»	62	113	140	139	136	151	152	152	+ 9	+ 12
Ärter på burk	1/2 burk	46	53	78	89	89	90	90	90	+ 16	+ 2
Apelsinmarmelad	450 g	·	·	·	·	·	128	128	128	·	·
Katrinplommon	kg	101	84	—	177	176	—	—	—	·	·
Nyponmust	1/1 pkt	·	·	·	·	·	98	91	90	·	·
Lingonsylt i burk	1/2 kg	·	·	·	·	·	150	150	149	·	·
Potatis, gammal	kg	12·2	[1]15·7	21·5	24·4	—	22·1	—	—	·	·
» färsk	»	·	·	45·0	35·9	28·2	—	41·6	31·4	— 30	+11
Morötter, gamla	»	27	36	33	58	—	88	—	—	·	·
» färska	»			89	185	62	—	123	70	— 21	+13
Kålrötter	»	·	·	22	36	38	28	59	42	+ 88	+10
Vitkål	»	24	29	39	47	44	33	74	58	+ 49	+33
Lök, gul	»	·	·	172	119	137	90	100	111	— 35	—18
Tomater	»	·	90	320	385	233	—	357	271	— 15	+16
Spenat	·	·	·	233	266	201	—	219	232	0	+15
Röda vinbär	»	·	·	80	114	114	—	109	107	+ 34	— 6
Äta̋pplen: svenska	»	101	94	166	158	126	169	—	126	— 24	0
importerade	»			203	196	—	—	198	—	·	·
Apelsiner	»	76	82	155	138	—	151	164	—	·	·
Citroner	»	·	·	199	154	160	162	179	187	— 6	+17
Pilsner	1/8 l	24	24	32	33	33	33	33	33	+ 6	0
Svagdricka	5 l	77	81	129	131	132	132	135	135	+ 5	+ 3
Sockerdricka	1/8 l	·	·	·	27	27	28	28	28	·	+ 1
El. ström (inkl. div. avg.)	kWh	35	32	32	31	31	31	[2]17	17	— 3	—
Kokgas (inkl. div. avg.)	m³	17	17	20	21	20	21	21	21	+ 4	+ 4
Björkved, helved, hemk.	»	945	1 125	2 040	2 198	2 100	2 407	[2]2 400	[2]2 400	+ 18	+14
Barrved » »	»	730	885	1 828	1 970	1 872	2 180	[2]2 184	[2]2 184	+ 19	+17
Pannved » »	»	·	·	1 574	1 708	1 601	1 926	[2]1 895	[2]1 895	+ 20	+18
Kol: antracit-, hemkört	hl	614	637	977	1 098	1 206	907	[2] 902	[2] 902	— 8	—25
hushålls-, prima hemk.	»	291	326	573	766	754	787	[2] 726	[2] 726	+ 27	— 4
Koks: ca 20—40 mm hemk.	»	230	263	512	681	683	681	[2] 665	[2] 665	+ 30	— 3
ca 40-60 el. 60-80 mm hemk.	»	215	249	476	646	647	647	[2] 645	[2] 645	+ 35	0

Anmärkning till tabellen. Asterisk (*) vid ett pris betecknar, att en företagen ändring i fråga om den noterade kvaliteten eller annat därmed jämställt förhållande inverkat på de i tabellen medtagna medeltalen fr. o. m. ifrågavarande noteringstillfälle, varigenom full jämförbarhet med medeltal av äldre datum icke ernås.

[1] Medeltal av julipriserna på gammal och augustipriserna på färsk potatis.

[2] Sänkningen av priset på el.ström har orsakats av en ökning av den noterade förbrukningskvantiteten från 100 till 300 kWh.

[3] Jfr texten.

G. He—k

Arbetsmarknaden under augusti 1949

Läget på arbetsmarknaden undergick inga nämnvärda förändringar under augusti månad, om man bortser från att jordbruket hade ökat behov av arbetskraft för bärgning av stråsädesskörden och att semesterperioden i allmänhet avslutats.

Arbetsförmedlingsverksamheten under augusti kännetecknades av ökad livaktighet, med stegring av såväl utbud som efterfrågan på arbetskraft. Antalet arbetsansökningar steg sålunda med i genomsnitt 13 % och antalet lediga platser med 10 % från juli till augusti. Uppgången hänförde sig till väsentlig del till den kvinnliga avdelningen, närmast husligt arbete. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser uppvisade någon höjning och utgjorde 92 i augusti mot 89 i juli; motsvarande jämförelsetal var för manlig arbetskraft 110 och 108 samt för kvinnlig arbetskraft 70 och 65. För enbart industri och byggnadsverksamhet var antalet ansökningar på 100 lediga platser 83 i augusti mot 87 i juli, alltså en utveckling i motsatt riktning.

Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under redovisningsmånaden i runt tal 60 500 platser med manliga och 34 600 med kvinnliga sökande eller sammanlagt 95 100 platser, vilket i jämförelse med tillsättningsresultatet för juli innebär en ökning med 11 150 platser eller i genomsnitt 13 % (9 % för män och 23 % för kvinnor). Av samtliga tillsatta platser avsåg 41 % tillfällighetsarbeten av högst en veckas varaktighet, huvudsakligen inom grupperna landtransport samt restaurang- och husligt arbete. Antalet av arbetsförmedlingarna tillsatta platser på 100 lediga var 62 i augusti mot 60 i juli (manliga 73 och 72, kvinnliga 50 och 46). — Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—5.

I samverkan mellan arbetsförmedlingar på olika orter i landet tillsattes under augusti 7 376 platser, av vilka 5 525 med manliga och 1 851 med kvinnliga sökande.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsstatistik medförde den under månaden skedda omsättningen av arbetskraft ingen förändring av sysselsättningsnivån inom den egentliga industrin. Antalet *anställda* arbetare var sålunda ungefär detsamma i slutet av augusti som i slutet av juli (manliga minskning 0,1 %, kvinnliga ökning 0,6 %). Antalet *i arbete varande* arbetare var däremot 15,1 % högre till följd av semesterledigheternas mindre omfattning vid förevarande rapporttillfälle än vid föregående.

De senast tillgängliga preliminära siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden visar, att 1,7 % av de rapporterande förbundens medlemmar var arbetslösa vid månadsskiftet juli/augusti mot 2,0 % en månad tidigare.

Antalet av arbetslöshetsnämnderna vid utgången av augusti rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick till 1 428, vilket innebär en ökning under

månaden med 23. Hjälpbehovet hade liksom föregående månader den största omfattningen i Stockholms stad med 349 hjälpsökande, närmast följd av Västernorrlands län med 339.

En jämförelse med läget i augusti 1948 visar, att antalet ansökningar om arbete på 100 lediga platser var högre än året förut, eller 92 mot 77; för enbart industri och byggnadsverksamhet var motsvarande jämförelsetal 83 och 67. Arbetslösheten inom fackförbunden visade minskning och utgjorde, såsom förut nämnts, vid månadsskiftet juli/augusti 1,7 % i år mot 1,9 % i fjol. Antalet hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna var 269 fler än i slutet av augusti 1948.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt av upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingar och företag, lämnas här nedan en översikt över förhållandena under augusti månad inom olika områden av näringslivet.

Inom *jordbruket* var, såsom inledningsvis antytts, efterfrågan på tillfällig arbetskraft för stråsädesskörden livlig men hade ej samma omfattning i år som de närmast föregående åren. På grund av det gynnsamma bärgningsvädret, som i hög grad underlättade skördearbetet, kunde behovet nöjaktigt tillgodoses. En värdefull medverkan lämnades bl. a. av skolungdom och andra semesterfirare, varjämte liksom i fjol statsanställda kunde beredas tio dagars ledighet för att deltaga i skörden. Efterfrågan på personal för fasta anställningar till vinterhalvåret var ännu obetydlig och avsåg närmast ladugårdspersonal.

Behovet av *skogsarbetare* var enligt arbetsförmedlingssiffrorna större än föregående månad men utgjorde knappast mer än en femtedel av fjolårets. Antalet lediganmälda platser inom skogsbruket var sålunda endast cirka 2 000 under augusti mot 10 000 föregående år vid samma tid. Efterfrågan avsåg, med undantag för ett par Norrlandslän, huvudsakligen skogsvårdsarbeten. Någon arbetslöshet har strängt taget icke förekommit, då sysselsättning kunnat erhållas inom andra yrkesområden, bl. a. inom jordbruket.

På de *industriella* verksamhetsområdena hade inga större förändringar inträffat. Bristen på kunniga yrkesarbetare av skilda slag var alltjämt utpräglad. Sedan semesterperioden avslutats, ökade efterfrågan på arbetskraft till bl. a. verkstadsindustrin. Anvisningarna till järnbruken hade större omfattning än föregående månad, men på sina håll lade bostadsbristen fortfarande hinder i vägen för en ökad rekrytering. Sågverken rapporterade god, om ock något minskad, sysselsättning. En viss förbättring kunde noteras för möbelfabrikerna, även om korttidspermitteringar förekom, likaså vid inredningssnickerier och trähusfabriker. Inför den stundande betkampanjen har sockerbruken börjat antaga manlig arbetskraft för förberedande arbeten. Liksom förut var tillgången på bageri- och konditoriarbetare samt slakteri- och charkuteriarbetare mindre än efterfrågan. En säsongmässig nedgång i sysselsättningen förmärktes vid bryggerier och läskedrycksfabriker. Bristen på arbetskraft inom textilindustrins olika grenar var alltjämt starkt markerad,

även om en viss tendens till utjämning lokalt kunnat spåras, och inför höstsäsongen redovisade beklädnadsbranschen ökat behov av sömmerskor till konfektionsfabriker och även, ehuru i mindre grad, till ateljéer. Arbetstillgången inom skoindustrin var liksom tidigare mycket god, och efterfrågan på skofabriksarbeterskor av alla slag ökade väsentligt, varvid bristen på kunniga nåtlerskor var särskilt framträdande.

Byggnadsverksamheten beredde fortsatt god sysselsättning åt praktiskt taget alla yrkeskategorier. I en del fall var tillgången på arbetskraft knapp beroende på att under sommarmånaderna mera än under övriga delar av året pågått sådana reparationsarbeten, för vilkas utförande ej fordrats särskilt byggnadstillstånd. Enligt preliminära rapporter till arbetsmarknadsstyrelsen från byggnadsfackföreningar på 48 större orter var vid utgången av augusti 1,6 % av medlemmarna inom byggnadsfacken fristämplade på grund av arbetslöshet mot 1,3 % i juli och 1,7 % i slutet av augusti 1948. — Tegelbrukens behov av arbetskraft var mindre än tidigare under säsongen.

Vid *sjömansförmedlingarna* var omsättningen något mindre än under juli. Fortfarande förelåg dock svårigheter att fylla behovet av både befälspersonal och vissa manskapsgrupper. Sjömanshusen redovisade under augusti sammanlagt 5 703 påmönstringar och 6 021 avmönstringar mot 6 544 och 6 455 en månad tidigare. Motsvarande siffror för augusti 1948 var 5 216 och 5 501. — Arbetstillgången för hamn- och stuveriarbetare var under hela månaden mycket god, och vid vissa tillfällen rådde brist även på extra arbetskraft.

Läget inom *affärsyrkena* uppvisade inga påtagliga förändringar i jämförelse med juli. Från en del län rapporterades ökad efterfrågan på framför allt kvinnlig personal, medan man inom andra län kunde konstatera nedgång i efterfrågan eller utjämning mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft.

Inom *kontorsbranschen* noterades på flera håll ytterligare minskning i efterfrågan på manliga kontorister. Tillgången på verkligt kvalificerade kvinnliga kontorister, särskilt stenografer och utländska korrespondenter, svarade icke på långt när mot efterfrågan.

Förmedlingsverksamheten för *lärare* nådde sin kulmen under slutet av augusti. Tillgången på examinerade folkskollärare var betydligt större än närmast föregående år, vilket medförde, att åtminstone läsårs- och helterminsvikariat i allmänhet kunde tillsättas med folk- och småskollärare. Överskottet på småskollärarinnor eliminerades genom att ett flertal av dem erhöll tjänstgöring på folkskolestadiet. Icke behöriga lärarkrafter behövde mestadels blott anlitas för kortvariga vikariat eller för mindre begärliga tjänster på avlägsna orter. Efterfrågan på skolköks- och handarbetslärarinnor kunde icke tillgodoses.

Hotell- och restaurangbranschen visade något ökad tillgång och minskad efterfrågan på arbetskraft inför den förestående stängningen av sommarrestaurangerna. Fortfarande rådde emellertid underskott på bl. a. kökspersonal.

Inom *hälso- och sjukvård* inträdde en icke oväsentlig förbättring i läget med ett större antal sökande, sedan semestervikariaten till stor del upphört. Särskilt i städerna var bristen på sjukvårdsbiträden och annan personal av betydligt mindre omfattning än tidigare. Tuberkulos- och sinnessjukvårdens svårigheter att få sitt behov täckt var alltjämt stora.

Det *husliga* arbetsområdet uppvisade som vanligt vid denna årstid en markant stegring i efterfrågan på hemhjälp av olika slag i samband med familjernas återvändande från semester och lantvistelse. Även tillgången på arbetskraft ökade men ingalunda i sådan proportion, att bristsituationen kan sägas ha lättat.

V. P.

Byggnadsregleringen. Under månaden meddelades byggnadstillstånd beträffande 4 480 ansökningar med en byggnadskostnad av 174,0 milj. kr. Härav beviljades 308 ansökningar av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadsstyrelsen samt 4 172 av länsarbetsnämnderna. Byggnadskostnaderna i fråga om dessa ansökningar uppgick till 43,2 resp. 130,8 milj. kr.

Närmare uppgifter om avgjorda ansökningar om byggnadstillstånd lämnas i tab. 11—13 i tabellavdelningen.

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet av arbetslöshetsnämnderna rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid augusti månads utgång till 1 428, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en ökning med 23. Av de hjälpsökande var 22 (1,5 %) i åldern 16—25 år, 321 (22,5 %) 26—50 år samt 1 085 (76,0 %) över 50 år. De arbetslösas fördelning efter ålder, yrke och hjälpform inom olika områden framgår av tab. 10.

Under augusti månad beviljade arbetsmarknadsstyrelsen statsbidrag till statliga beredskapsarbeten för en beräknad kostnad av 3 730 kr. Beloppet avsåg ytterligare kostnader för tidigare beviljade arbeten. Under tiden 1 juli 1949—31 augusti 1949 har arbetsmarknadsstyrelsen beviljat statsbidrag till beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 28 730 kr.

Av antalet hjälpsökande vid augusti månads utgång åtnjöt 1 277 (89,4 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 1 140 (89,3 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande var 1 175 (82,3 %) hjälpta genom arbete och 102 (7,1 %) genom understöd (inkl. utbildningshjälp).

En summarisk redogörelse för den av arbetsmarknadsstyrelsen bedrivna hjälpverksamheten under augusti månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avser sifferuppgifterna förhållandena vid månadens utgång.

Arbetslinjen. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 14 arbetsplatser i arbetsmarknadsstyrelsens regi 132 arbetslösa, vid 33 arbetsplatser i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi 351 arbetslösa och vid en arbetsplats i järnvägsstyrelsens regi 32 arbetslösa. Vid 16 statskommunala beredskaps-

arbeten sysselsattes 139 arbetslösa och vid 148 arkivarbetsplatser 377 arbetslösa inom tekniska och merkantila yrken; 10 personer erhöll musikerhjälp. Dessutom sysselsattes 371 flyktingar vid arkivarbeten, och 6 flyktingar erhöll musikerhjälp. Dessa ingår ej i arbetslöshetsnämndernas månadsrapporter. Detsamma är förhållandet med 127 vid beredskapsarbeten sysselsatta specialarbetare.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 2 städer till sammanlagt 33 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 12 var försörjningspliktiga. Under månaden hade 3 städer även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna i de beredskapskurser och yrkesutbildningskurser för arbetslösa, som står under ledning av överstyrelsen för yrkesutbildning, var 66 anmälda som hjälpsökande. Av dessa åtnjöt 36 dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Statliga stenbeställningar. Vid de statliga stenbeställningarna sysselsattes 876 genom arbetsmarknadsstyrelsen uttagna stenarbetare, varav 810 i Göteborgs och Bohus samt 66 i Blekinge län. Av samtliga var 134 att anse som fullgod arbetskraft.

Meddelanden från arbetsmarknadsstyrelsen

Arbetsmarknadsorientering och yrkesvägledning för värnpliktiga. Under tiden för den förstärkta försvarsberedskapen lämnades i tjänst varande värnpliktiga genom arbetsförmedlingens försorg orientering om arbetsmarknadsläget och yrkesvägledning. Denna upplysningsverksamhet fortsatte även efter beredskapens upphörande för värnpliktiga, som fullgjorde första tjänstgöring vid arméns och kustartilleriets förband, med stöd av bestämmelser, som chefen för armén och inspektören för kustartilleriet årligen utfärdade och som tillkom efter samråd med chefen för försvarsstaben och vederbörande arbetsmarknadsorgan.

Under verksamhetsåret 1948/49 har mer än 21 000 värnpliktiga vid armén erhållit orientering om arbetsmarknadsläget. Av dessa har över 1 400 värnpliktiga därefter erhållit speciell yrkesvägledning.

Att behovet av arbetsmarknadsorientering och yrkesvägledning är ännu större än vad som framgår av dessa siffror, visar den inom arbetsmarknadsstyrelsen pågående representativundersökningen om yrkesval, arbetstrivsel m. m. bland värnpliktiga, inskrivna 1948. Av värnpliktiga med folkskoleunderbyggnad har 25 % förklarat, att de efter militärtjänstgöringen ämnar återgå till sina gamla yrken men önskar skaffa sig bättre platser. Cirka 32 % av de värnpliktiga önskar övergå från det yrke, de hade före inryck-

ningen, till något annat yrke eller är ovissa om vilket yrke de skall ägna sig åt.

Arbetsmarknadsorienteringen och yrkesvägledningen för värnpliktiga har icke alltid kunnat effektivt genomföras, och önskemål om ändrad uppläggning av verksamheten har framställts från olika håll. Med anledning härav anordnades i början av 1949 viss försöksverksamhet vid förbanden i Skövde garnison. Med stöd av erfarenheterna från bl. a. denna försöksverksamhet har arbetsmarknadsstyrelsen och de militära myndigheterna i samråd fastställt nya bestämmelser för arbetsmarknadsorientering och yrkesvägledning för värnpliktiga från samtliga försvarsgrenar. Bestämmelserna innehåller i korthet följande.

Värnpliktig personal från alla militära förband skall omkring tre månader före utryckningen från första tjänstgöring (tjänstgöring i en följd) erhålla dels kortfattad orientering om arbetsmarknaden, dels, om så önskas, yrkesvägledning.

Orienteringen om arbetsmarknaden skall omfatta en kortfattad redogörelse för arbetsförmedlingens arbetssätt och det aktuella läget på arbetsmarknaden. Den skall äga rum på värnpliktigs tjänstetid, lämpligen inom tid som är anslagen för undervisning i medborgarkunskap, och lämnas av personalvårdsassistent vid militärt förband eller annan för uppgiften lämpad befattningshavare inom försvaret.

Efter den allmänna orienteringen om arbetsmarknaden, som lämnas om möjligt kompanivis (motsvarande) för samtliga värnpliktiga, får de som önskar taga arbetsförmedlingens tjänster i anspråk (platsförmedling eller yrkesvägledning av något slag) fylla i särskilda blanketter, som sedan överlämnas till länsarbetsnämnden.

De tjänstemän, som länsarbetsnämnden ställer till förfogande för ifrågavarande verksamhet, söker sedan kontakt med värnpliktiga (under deras fritid), som önskat hjälp i en eller annan form. Är det fråga om yrkesvägledning biträdes arbetsförmedlingens yrkesvägledare av personalvårdsassistenten vid det militära förbandet. I förekommande fall bör yrkesvägledaren samråda med förbandets läkare.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna[1]

Juni 1949

De erkända arbetslöshetskassorna hade vid redovisningsmånadens utgång 1 051 369 medlemmar, varav 870 152 män och 181 217 kvinnor. Under månaden minskade medlemsantalet med 2 012, varav 226 män och 1 786 kvinnor.

För samtliga försäkrade i genomsnitt var arbetslöshetsprocenten för juni 1949 3,0 mot 3,1 närmast föregående månad och 3,1 för juni 1948. Arbetslöshetsprocenten för manliga och kvinnliga medlemmar utgjorde resp. 3,1 och 2,7 för juni 1949 mot resp. 3,3 och 2,4 under närmast föregående månad samt 3,2 och 2,6 för juni 1948.

Beräknas arbetslöshetsprocenten för en tolvmånadersperiod, som successivt framflyttas för varje redovisningsmånad, erhålles följande procenttal för samtliga försäkrade i genomsnitt för hela perioden.

Arbetslöshetsprocent:	1948							1949					
	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni
a) under angiven månad .	3·1	3·6	2·8	2·8	2·8	3·2	7·8	6·1	5·2	4·6	4·9	3·1	3·0
b) under en 12-månadersperiod med angiven månad som slutmånad . .	4·4	4·5	4·5	4·5	4·6	4·6	4·4	4·2	4·1	4·1	4·1	4·1	4·1

Antalet understödsdagar under juni 1949 utgjorde 142 986. Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under samma månad till 759 768. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, dvs. antalet understödsdagar i procent av antalet arbetslöshetsdagar, var sålunda 18,8 mot 24,7 för närmast föregående månad och 10,1 för juni 1948.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under juni 1949 ett sammanlagt understödsbelopp av 1 123 203 kr, varav 914 386 kr såsom daghjälp, 97 675 kr som barntillägg samt 111 142 kr som make- och husföreståndarinnetillägg. I ovan nämnt belopp för utbetalad daghjälp ingår kristillägg med 107 157 kr. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp (kristillägg inräknat) av 6,39 kr, under det att familjetilläggen tillhopa uppgår till 1,46 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde således 7,85 kr. Motsvarande belopp var för närmast föregående månad 6,35, 1,56 och 7,91 kr samt för juni 1948 resp. 6,12, 1,30 och 7,42 kr.

Under första halvåret 1949 har understöd utbetalats för 2 040 669 dagar med sammanlagt 16 108 461 kr, eller 15,53 kr per medlem i genomsnitt. Motsvarande siffror för första halvåret 1948 var resp. 1 746 578 dagar, 12 890 056 kr och 12,76 kr.

Uppgifter för varje särskild kassa återfinnes i tabellen på vidstående sida.

[1] *En redogörelse för uppläggningen av denna månadsstatistik lämnas i Soc. Medd. årg. 1942, sid. 832 och årg. 1944, sid. 778.*

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna
Juni 1949

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor[2]	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor			Understödda dagar		Utbetalat understöd		
								under månaden		under närmast föreg. mån., kr
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under löpande 12-mån.-per.	antal	i % av antalet arbetslöshetsdagar[3]	totalt, kr	därav familjetillägg, kr	
Beklädnadsarb. . (1935)	37 969	3 139	2·1	0·8	2·7	2 047	10·9	12 870	672	12 954
Sadelmak. m. fl. »	5 743	1 149	5·1	3·4	4·5	2 947	42·7	22 414	3 222	21 437
Stenindustriarb. »	3 973	618	2·9	3·4	7·9	317	8·5	1 876	613	4 866
Handelsanst. m. fl. »	58 605	2 890	1·2	1·1	1·3	2 698	15·5	19 574	3 008	27 131
Sko- o. läderarb. »	12 106	1 022	2·1	1·1	2·5	572	9·3	3 792	577	4 332
Träindustriarb.[5] (1936)	57 332	11 053	4·8	3·1	5·6	21 691	32·7	176 864	32 683	167 160
Musikernas m. fl. »	7 521	2 950	9·8	10·2	11·5	2 263	12·8	15 533	1 959	15 533
Lantarbetarnas . »	44 635	5 779	3·2	5·0	5·9	2 667	7·7	17 095	4 135	72 142
Frisörernas . . . »	4 087	114	0·7	1·0	0·7	37	5·4	178	—	355
Livsmedelsarb. . (1937)	37 065	4 101	2·8	2·9	3·8	3 612	14·7	27 532	2 978	55 633
Textilarbetarnas »	46 379	2 653	1·4	0·8	1·5	2 454	15·4	16 924	1 222	15 858
Gjuteriarbetarnas (1938)	12 302	702	1·4	1·2	1·9	389	21·1	6 923	926	7 855
Gruvindustriarb. »	9 768	1 112	2·8	2·7	3·3	550	8·4	3 518	697	12 399
Handelstjänstem. (1940)	10 542	332	0·8	0·9	0·7	543	27·3	4 544	917	6 371
De kem.-tekn. arb. (1941)	14 233	720	1·3	0·7	1·5	892	20·6	6 229	744	7 665
Bleck- o. plåtslag. »	3 282	188	1·4	2·4	3·3	320	29·1	2 451	431	7 614
Försvarsv. civ. pers. »	18 895	608	0·8	1·1	1·0	1 174	32·2	8 103	1 430	9 714
Bryggeriarb. . . (1942)	7 351	340	1·2	1·2	1·7	375	18·4	2 687	254	4 333
Transportarb.[5] . »	33 134	4 905	3·7	4·4	5·0	9 004	30·6	5 739	15 005	117 915
Metallindustriarb.[5] »	209 575	[4]7 770	0·9	0·9	1·3	12 024	25·8	94 569	12 835	107 794
Bokbinderiarb. . »	11 078	188	0·4	0·2	0·2	288	25·5	1 998	270	2 206
Hotell- o. rest.-anst. »	20 448	1 540	1·9	1·8	2·3	752	8·1	4 766	276	7 392
Handelsresandenas »	527	—	—	—	0·3	—	—	—	—	69
Ind.-tjänstem. . . »	54 387	880	0·4	0·5	0·5	1 429	27·1	11 961	2 190	14 212
Arbetsledarnas . »	23 849	220	0·2	0·2	0·2	295	22·3	2 488	447	3 865
Fabriksarb.[5] . . (1943)	57 751	6 200	2·7	2·4	5·3	7 719	20·8	45 580	6 328	64 530
Elektrikernas . . »	17 200	1 154	1·7	1·5	1·7	1 590	23·0	10 512	2 281	15 328
Sjöfolkets . . . »	18 405	6 309	8·6	9·3	8·5	642	1·7	4 399	547	10 127
Målarnas . . . . »	16 220	2 351	3·6	6·8	12·1	2 383	16·9	18 663	2 550	127 910
Väg- o. vattenb.-arb.[5] (1944)	15 172	4 533	7·5	7·6	8·8	1 592	5·9	11 178	3 145	31 291
Järnvägsmännens (1945)	28 027	1 068	1·0	1·5	2·1	3 055	47·7	24 894	5 953	53 890
Maskinbefälets . »	2 580	—	—	—	—	(34)	—	136	43	168
Teateranställdas (1946)	340	164	12·1	7·1	5·3	174	17·7	1 099	141	646
Typografernas . »	13 158	229	0·4	0·6	0·3	169	12·3	1 301	160	3 080
Byggnadsträarb.[5] (1947)	105 094	35 162	8·4	9·7	14·1	51 702	24·5	438 660	91 810	871 389
Skogs- o. flottn.-arb. (1948)	21 645	10 745	12·4	13·9	18·3	4 082	6·3	26 708	8 372	54 514
Murarnas . . . (1949)	12 011	3 755	7·3	9·4	—	—	—	—	—	—
Summa	1052389	126628	3·0	3·1	4·1	142986	18·3	1123206	208 817	1969170

[1] Månadsmedeltal.
[2] = antal veckor, för vilka avgiftsbefrielse meddelats på grund av uppgiven arbetslöshet.
[3] En arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar.
[4] = % av det för maj och juni redovisade antalet arbetslöshetsveckor.
[5] Siffrorna är icke jämförbara med föregående år på grund av vissa överföringar av medlemsgrupper (se Soc. Medd. årg. 1949, sid. 380).

H. Sm

Erkända arbetslöshetskassor år 1948

Lagstiftning. Genom kungl. förordning den 13 februari 1948 (SFS nr 43) genomfördes från den 1 juli 1948 viss ändring i fråga om utbetalningen av förskott på statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor i syfte att möjliggöra en snabbare utbetalning.

Medlemsrörelsen. Den 1 januari 1948 har en ny erkänd arbetslöshetskassa med 20 217 medlemmar registrerats, nämligen för skogs- och flottningsarbetare. Vid utgången av året var 37 erkända arbetslöshetskassor i verksamhet med ett medlemsantal av 1 033 406, varav 853 425 män och 179 981 kvinnor, vilket innebär en ökning med 8,1 % i förhållande till medlemsantalet vid slutet av föregående år. Medlemsantalet och dess förändringar under år 1948 redovisas i tab. 1. Antalet under år 1948 nyinskrivna medlemmar uppgick, bortsett från antalet medlemmar i skogs- och flottningsarbetarnas erkända arbetslöshetskassa vid dess start, till 189 916 eller 19,5 % av medlemsantalet vid årets början. Under året avfördes från kassorna 124 897 medlemmar, utgörande 12,8 % av medlemsantalet vid årets början. Motsvarande procenttal för år 1947 var för nyinskrivna 19,0 och för avförda 13,6. Antalet mellan olika kassor överflyttade uppgick till 5,2 % mot 5,7 % året förut.

Den stora ökningen av antalet medlemmar i transportarbetarnas kassa (den $^{1}/_{1}$ 1948 12 300 och $^{31}/_{12}$ 1948 35 215) har sin grund däri att Svenska transportarbetareförbundet beslutat att alla försäkringsbara förbundsmedlemmar med undantag av tidningsbud skall från och med den 1 januari 1948 vara obligatoriskt anslutna till transportarbetarnas erkända arbetslöshetskassa.

Metallindustriarbetarnas erkända kassa var den med hänsyn till medlemsantalet största kassan med omkring 218 000 medlemmar vid utgången av år 1948. Den omfattade sålunda omkring $^{1}/_{5}$ av samtliga medlemmar. Den näst största, grov- och fabriksarbetarnas, hade 104 000 medlemmar, medan handelsanställdas m. fl. kom på tredje plats med 58 000 medlemmar. Kassornas fördelning efter storleksordning vid utgången av år 1948 var följande.

Medlemsantal	Antal kassor	Medlemsantal	Antal kassor
50 000—	4	5 000—10 000	4
25 000—50 000	8	2 000— 5 000	4
15 000—25 000	9	— 2 000	2
10 000—15 000	6	Summa	37

Understödsförmåner och avgifter. Understöd har under året utgivits i form av ett för dag beräknat belopp, benämnt daghjälp, kompletterat i förekommande fall med familjetillägg bestående av make- och husföreståndarinnetillägg (1,25 kr per dag) samt barntillägg (1 kr per barn och dag). Till daghjälpen har utgått ett av statsmedel helt bekostat kristillägg av 75 öre.

Tab. 1. Antal medlemmar av erkända arbetslöshetskassor år 1948

Kassa	Antal medlemmar den 1 jan. 1948	Antal under året tillkomna medlemmar			Antal under året avgångna medlemmar				Antal medlemmar d. 31/12 1948	
		Nyinskrivna	Överförda från andra kassor	Summa tillkomna	Uteslutna på gr. av brist. avgiftsbetaln.	Överförda till andra kassor	Utträdda ur kassan	Summa avgångna	samtl.	därav kv.
Beklädnadsarb. . .	33 399	10 833	1 439	12 272	2 485	1 073	4 906	8 464	37 207	30 985
Sadelmak. etc. . .	5 109	1 095	305	1 400	333	239	339	911	5 598	1 398
Stenindustriarb. . .	4 072	269	174	443	74	79	850	503	4 012	—
Handelsanst. m. fl.	52 169	13 938	2 865	16 303	3 418	2 009	5 208	10 635	57 837	23 392
Sko- och läderarb.	11 303	2 322	605	2 927	745	546	891	2 182	12 048	4 447
Träindustriarb. . .	41 373	4 653	1 989	6 642	2 317	4 276	795	7 388	40 627	1 260
Musikernas m. fl. .	7 481	1 886	136	2 022	1 041	481	851	1 878	7 630	633
Lantarbetarnas . .	44 757	5 325	1 560	6 885	2 258	3 422	1 404	7 078	44 564	2 805
Frisörernas	3 994	974	22	996	383	26	523	932	4 058	2 246
Livsmedelsarb. . .	34 959	5 819	1 641	7 460	2 078	1 887	1 904	5 869	36 550	9 991
Textilarbetarnas . .	42 631	9 614	2 498	12 112	2 762	2 890	3 573	9 155	45 588	23 819
Gjuteriarbetarnas .	11 528	1 539	1 477	3 016	642	1 384	339	2 365	12 179	52
Gruvindustriarb. .	8 864	964	481	1 445	153	416	310	879	9 430	106
Handelstjänstem. .	10 652	2 274	—	2 274	1 448	—	323	1 771	11 155	4 446
De kem.-tekn. arb.	14 659	2 582	1 191	3 773	1 034	2 230	1 002	4 266	14 166	3 572
Bleck- o. plåtslag.	3 169	378	234	612	163	166	134	463	3 318	15
Försvarsv. civ.pers.	18 776	1 822	1 044	2 866	989	1 119	769	2 877	18 765	3 285
Bryggeriarb. . . .	6 865	1 082	459	1 541	331	477	414	1 222	7 184	1 437
Transportarb. . . .	12 300	29 050	2 033	31 083	3 334	2 725	2 109	8 168	35 215	411
Metallindustriarb. .	207 712	32 876	14 515	47 391	18 913	12 822	4 896	36 631	218 472	14 998
Bokbinderiarb. . .	11 088	2 504	579	3 083	348	624	1 879	2 851	11 320	6 595
Hotell- o. rest.-anst.	19 329	7 262	613	7 875	5 285	654	907	6 846	20 358	16 029
Handelsresandenas.	545	53	2	55	36	7	26	69	531	3
Industritjänstem. .	49 301	8 173	935	9 108	1 437	259	3 771	5 467	52 942	13 567
Arbetsledarnas . .	21 095	2 026	1 156	3 182	237	184	817	1 188	23 089	—
Grov- o. fabr.-arb. .	107 251	12 990	5 837	18 757	7 402	10 910	3 902	22 214	103 794	12 110
Elektrikernas . . .	15 935	1 963	993	2 956	658	790	430	1 878	17 013	—
Sjöfolkets	17 058	8 644	1 668	10 312	7 002	1 658	308	8 968	18 402	518
Målarnas	16 006	1 441	394	1 835	1 080	888	282	1 600	16 241	—
Väg- o. vattenb.arb.	20 406	2 499	1 180	3 622	945	966	495	2 406	21 622	—
Järnvägsmännens .	27 127	4 393	1 710	6 103	435	834	4 475	5 744	27 486	1 249
Maskinbefälets . .	2 365	478	—	478	2	8	224	234	2 609	—
Sågverksind.-arb. .	16 846	1 591	606	2 197	495	1 253	460	2 207	16 836	145
Teateranställdas .	323	46	—	46	14	12	17	43	326	131
Typografernas . .	12 906	673	129	802	116	111	368	595	13 113	441
Byggnadsträarb. . .	42 510	1 731	772	2 503	1 007	1 398	1 429	3 834	41 179	—
Skogs- o. flottn.-arb.	20 217	4 231	459	4 690	999	692	2 281	3 965	20 942	—
Samtliga kassor	976 080	189 916	51 151	241 067	72 886	58 844	52 561	188741	1028406	179981

Medelbeloppet av tillförsäkrad daghjälp med kristillägg uppgick för samtliga kassor den 31 december 1948 till 5,80 kr, medan motsvarande belopp närmast föregående år var 5,59 kr. Den under år 1948 uppkomna ökningen, vilken får hänföras till genom stadgeändring vidtagna höjningar av daghjälpsbeloppen samt i någon mån omflyttning av medlemmar till högre understödsklasser, utgjorde sålunda 21 öre eller 3,8 %.

Den genomsnittliga veckoavgiften (en månadsavgift antages motsvara 4 1/3 veckoavgifter) höjdes under året från 59 till 61 öre.

Medlemmarnas fördelning efter tillförsäkrad daghjälp (inkl. kristillägg) per den $^{31}/_{12}$ 1948 samt veckoavgift angives i följande tablåer.

Daghjälpsbelopp, kr	Antal medlemmar $^{31}/_{12}$ 1947 antal	%	$^{31}/_{12}$ 1948 antal	%
7·00	35 226	3·7	74 513	7·2
6·00—6·99 . .	449 221	47·0	499 512	48·8
5·00—5·99 . .	198 238	20·7	225 269	21·8
4·00—4·99 . .	108 555	11·4	140 158	13·6
3·00—3·99 . .	160 165	16·7	90 920	8·8
2·00—2·99 . .	4 458	0·5	3 034	0·3
Summa	955 863	100·0	1 033 406	100·0

Veckoavgift, kr	Antal medlemmar $^{31}/_{12}$ 1947 antal	%	$^{31}/_{12}$ 1948 antal	%
—0·24 . .	147 176	15·4	101 133	9·8
0·25—0·49 . .	154 358	16·1	193 225	18·7
0·50—0·74 . .	436 618	45·7	488 742	47·3
0·75—0·99 . .	116 810	12·2	154 630	15·0
1·00—1·49 . .	84 784	8·9	78 918	7·6
1·50—	16 117	1·7	16 758	1·6
Summa	955 863	100·0	1 033 406	100·0

Förskjutningen mot högre daghjälpsbelopp är genomgående, då kassorna, som även under år 1948 i stor utsträckning kunnat förbättra försäkringsförmånerna, i första hand valt att öka daghjälpsbeloppen. Det högsta daghjälpsbelopp (inkl. kristillägg), som enligt förordningen får förekomma, utgör 7 kr och har införts i beklädnadsarbetarnas, bokbinderiarbetarnas, livsmedelsarbetarnas, musikernas och industritjänstemännens kassor.

Försäkringsrörelsen. Utbetalning av understöd.[1] Antalet understödsdagar uppgick för samtliga kassor under år 1948 till 2 372 373 mot 1 588 175 närmast föregående år, vilket innebär en ökning med 49,4 %. Det bör emellertid observeras, att antalet årsmedlemmar samtidigt ökade med 11,7 %, varför ökningen av genomsnittliga antalet understödsdagar per årsmedlem — från 1,7 till 2,3 understödsdagar — stannar vid 35,3 %. Största antalet understödda dagar per medlem under år 1948 uppvisas av målarnas, byggnadsträarbetarnas och stenindustriarbetarnas kassor med respektive 11,7, 10,9 och 10,7 understödsdagar per medlem, medan det lägsta återfinnes hos arbetsledarnas och maskinbefälets kassor, båda med 0,1 dagar.

Beträffande det i genomsnitt för samtliga kassor utbetalda daghjälpsbeloppet (inkl. kristillägg) kan konstateras en stegring från 5,58 kr år 1947 till 5,89 kr år 1948. Vid jämförelse mellan kassorna återfinns de högsta genomsnittligt utbetalda daghjälpsbeloppen (inkl. kristillägg) hos arbetsledarnas, byggnadsträarbetarnas och målarnas kassor med resp. 6,75, 6,73 och 6,72 kr under år 1948.

I familjetillägg vilka, som tidigare nämnts, i förekommande fall utgår med 1,25 kr per dag för make eller husföreståndarinna och med 1 kr per barn och dag, har i genomsnitt utbetalats 1,49 kr per understödsdag jämfört med 1,41 kr föregående år. Den observerade höjningen torde i viss mån kunna hänföras till den utvidgning av rätten till familjetillägg, vilken genomfördes i april 1947. (Se Soc. Medd. årg 1948, sid. 813.) För olika kassor skiljer sig de i genomsnitt per understödsdag utbetalade familjetilläggen väsentligt, i första hand beroende på det relativa antalet kvinnliga medlemmar i kassan.

[1] För detaljstudium av hithörande förhållanden hänvisas till tab 4.

De var sålunda lägst i beklädnadsarbetarnas, frisörernas och textilarbetarnas kassa med resp. 0,36, 0,36 och 0,61 kr och högst i skogs- och flottningsarbetarnas, järnvägsmännens och väg- och vattenbyggnadsarbetarnas kassor med resp. 2,17, 2,00 och 1,95 kr. Det höga familjetilläggsbeloppet i skogs- och flottningsarbetarnas kassa kan med hänsyn till fåtalet understödsfall vara en tillfällighet.

I genomsnitt för samtliga kassor utgjorde det sammanlagda medeldagunderstödet 7,38 kr under år 1948 jämfört med 6,99 kr föregående år. Den sålunda iakttagna stegringen kan med hänsyn till under år 1949 inom ett flertal kassor vidtagna stadgeändringar åsyftande högre daghjälpsbelopp väntas fortsätta.

Beträffande det sammanlagda dagunderstödets storlek bör ytterligare nämnas, att detta i enlighet med 20 § 1 mom. i förordningen är begränsat i förhållande till vederbörande understödstagares normala arbetsförtjänst. Reduktion jämlikt denna bestämmelse av de i kassornas stadgar i övrigt föreskrivna understödsbeloppen har emellertid endast förekommit i ringa omfattning under år 1948.

Kassornas ekonomi. Inkomster och utgifter i de erkända arbetslöshetskassorna år 1948 redovisas i tab. 2. Inträdes- och s. k. övergångsavgifter, under året sammanlagt 42 180 kr, har i tabellen upptagits bland övriga inkomster, medan bidrag till rese- och flyttningskostnader, sammanlagt 2 388 kr, redovisas i tabellen tillsammans med förvaltningskostnaderna.

I medlemsavgifter inflöt under år 1948 sammanlagt 26 635 717 kr mot 22 847 868 kr året förut, således innebärande en ökning under året med 16,6 %. Som jämförelse kan nämnas, att ökningen av medlemsantalet under samma tid var 8,1 %.

I understöd utbetalades år 1948 17 518 643 kr mot 11 116 082 kr närmast föregående år. Av det år 1948 utbetalade understödsbeloppet utgjorde 12 197 873 kr daghjälp och 1 777 512 kr kristillägg till daghjälp samt 1 872 469 och 1 670 789 kr resp. make- eller husföreståndarinnetillägg samt barntillägg. Understödssumman fördelar sig sålunda med 79,8 % på daghjälp (inkl. kristillägg) och med 20,2 % på familjetillägg, vilket förhållande är oförändrat sedan 1947.

I statsbidrag till understöd har för året utbetalats 8 050 078 kr, varav 3 615 395 kr som daghjälpsbidrag — motsvarande 29,6 % av utbetald daghjälp — och 2 657 183 kr som statsbidrag till familjetillägg samt 1 777 500 kr som kristillägg. Statsbidraget till utgivet understöd uppgick till 46,0 % av totalbeloppet utbetalat understöd.

De anmärkningsvärt höga beloppen under rubriken *räntor och övriga inkomster* för transportarbetarnas och skogs- och flottningsarbetarnas kassor —439 915 kr resp. 1 907 619 kr — förklaras för den förra kassans vidkommande av att transportarbetareförbundet, i samband med att praktiskt taget samtliga förbundets medlemmar i enlighet med förbundets beslut anslutits till kassan, har anslagit ett belopp av 401 535 kr att tillföras kassans fond.

Tab. 2. Inkomster och utgifter (i kronor) i de

Kassa	Influtna vecko-(månads-)avgifter	Statsbidrag						
		Dag-hjälps-bidrag	Barn-tillägg-bidrag	Make- o. husf.-tillägg-bidrag	Kris-tilläggs-bidrag	Förvaltn.-bidrag		Summa statsbidrag
						Medlems-bidrag	Arvodes-bidrag	
Beklädnadsarb. . . .	819 491	—	1 672	1 495	8 763	99 655	120	111 705
Sadelmak. etc. . . .	210 491	—	3 306	3 283	7 943	19 197	100	33 829
Stenindustriarb. . .	142 163	93 455	26 141	31 770	32 080	15 110	80	198 636
Handelsanst. m. fl. . .	955 725	—	13 919	14 693	27 192	139 577	280	195 661
Sko- o. läderarb. . . .	327 223	—	2 840	4 754	6 591	38 347	120	52 652
Träindustriarb. . . .	1 307 076	319 279	112 834	129 956	163 745	110 720	280	836 314
Musikernas m. fl. . .	158 575	91 745	9 569	9 457	21 545	25 982	140	158 438
Lantarbetarnas . . .	532 646	66 092	60 421	32 213	63 808	118 071	300	340 905
Frisörernas	80 829	—	112	138	698	14 976	80	16 004
Livsmedelsarbetarnas .	1 283 657	32 158	28 138	42 992	89 771	99 468	120	292 647
Textilarbetarnas . . .	1 323 497	—	7 481	10 928	30 169	116 961	80	165 619
Gjuteriarbetarnas . .	339 645	—	7 961	14 126	16 537	38 562	120	77 106
Gruvindustriarb. . . .	234 933	—	2 395	14 288	14 000	30 639	140	61 462
Handelstjänstem. . . .	138 180	—	3 087	2 744	4 285	35 580	60	45 756
De kem.-tekn. arb. . .	444 009	—	7 163	9 419	14 923	46 858	100	78 458
Bleck- o. plåtslag. . .	154 606	989	3 388	3 763	5 800	12 741	60	26 741
Försvarsv. civ. pers. .	288 529	—	12 765	16 063	18 609	59 086	160	106 683
Bryggeriarbetarnas . .	198 315	—	1 586	2 530	4 981	24 827	120	33 739
Transportarbetarnas .	1 394 560	—	30 589	27 710	32 585	99 608	200	190 692
Metallindustriarb. . .	5 783 424	2 959	75 898	130 900	176 369	456 440	800	843 366
Bokbinderiarb.	186 896	—	1 093	952	2 635	36 286	80	41 046
Hotell- o. rest.-anst. . .	395 137	—	5 162	3 144	13 025	62 408	80	83 849
Handelsresandenas . .	8 878	—	123	320	281	2 160	120	3 004
Industritjänstem. . . .	313 425	—	6 672	7 035	12 401	130 529	20	156 657
Arbetsledarnas	131 794	—	1 585	2 119	2 264	46 192	100	52 260
Grov- o. fabriksarb. .	2 987 366	701 099	302 604	319 801	385 256	239 498	120	1 947 878
Elektrikernas	460 372	—	6 600	6 957	9 666	52 412	160	75 795
Sjöfolkets	348 153	—	6 039	7 175	17 729	55 926	200	87 069
Målarnas	1 038 068	671 438	107 925	117 119	141 031	51 184	240	1 088 887
Väg- o. vattenb.-arb. .	434 616	32 823	41 603	40 324	41 916	66 653	380	223 699
Järnvägsmännens . .	842 281	7 144	30 697	24 054	27 038	82 029	100	171 062
Maskinbefälets	30 205	—	58	151	149	10 068	—	10 421
Sågverksind.-arb. . . .	527 184	—	28 213	29 559	32 045	53 787	220	143 824
Teateranställdas . . .	6 574	4 047	617	339	1 303	1 275	20	7 601
Typografernas	407 146	—	4 855	6 220	10 515	42 042	100	63 732
Byggnadsträarb. . . .	2 018 449	[1]592 167	297 084	335 257	339 019	111 318	260	[2]675 105
Skogs- o. flottn.-arb. .	381 649	—	1 305	940	1 033	63 520	120	66 918
Samtliga kassor	26 685 717	3 615 395	1252995	1404188	1 777 500	2 709 862	5 780	10765220

Vad skogs- och flottningsarbetarnas kassa beträffar har denna ur den statliga diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter erhållit ett anslag av 1 887 280 kr.

De erkända arbetslöshetskassornas förvaltningskostnader år 1948 utgjorde 4 887 248 kr, eller i genomsnitt 4,79 kr per årsmedlem (4,84 kr år 1947). Statsbidraget till kassornas förvaltning uppgick till 2 715 142 kr eller 55,6 % av bokförda förvaltningskostnader. I tab. 4 återfinns uppgifter om förvaltningskostnaderna per medlem i varje kassa. Dessa bör emellertid bedömas

[1] Häri ingår 43 011 kr, som avser 1947.

erkända arbetslöshetskassorna år 1948

Räntor och övriga inkomster	Summa inkomster	Utbetalat understöd					Förvaltningskostnader och övriga utgifter	Summa utgifter	Överskott
		Dag-hjälp	Barn-tillägg	Make- o. husförest.-tillägg	Kris-tillägg	Summa understöd			
93 171	1 024 367	57 318	2 229	1 994	8 763	70 304	194 165	264 469	759 898
25 792	270 112	56 510	4 408	4 378	7 943	73 239	45 397	118 636	151 476
4 606	345 405	157 967	34 854	42 360	32 080	267 261	27 265	294 526	50 879
103 870	1 255 256	181 245	18 559	19 591	27 192	246 587	263 284	509 871	745 385
36 032	415 907	43 012	3 786	6 339	6 591	59 728	63 437	123 165	292 742
81 345	2 224 785	1 206 895	149 778	173 274	163 745	1 693 692	178 000	1 871 692	353 093
6 662	323 675	146 626	12 759	12 609	21 545	193 539	76 699	270 238	53 437
42 531	916 082	304 714	80 561	42 950	63 808	492 033	207 486	699 519	216 563
19 754	116 587	3 895	150	184	698	4 927	34 760	39 687	76 900
118 620	1 089 924	649 312	37 517	57 323	89 771	833 923	149 048	982 971	706 953
121 220	1 610 336	224 976	9 975	14 571	30 169	279 691	207 152	486 843	1 123 493
50 414	467 165	129 080	10 615	18 835	16 337	174 867	82 711	257 578	209 587
33 380	329 775	83 015	3 194	19 050	14 000	119 259	38 903	158 162	171 613
9 208	198 144	31 894	4 116	3 658	4 285	43 953	63 034	106 987	86 157
88 965	561 432	93 438	9 551	12 559	14 923	130 471	93 185	223 656	337 776
14 702	196 049	42 988	4 517	5 017	5 800	58 317	34 980	93 297	102 752
24 806	420 018	122 604	17 020	21 417	18 609	179 650	103 495	283 145	136 873
22 056	254 110	29 952	2 114	3 374	4 981	40 421	46 386	86 807	167 303
439 915	2 025 167	258 140	40 786	36 946	32 585	368 457	233 998	602 455	1 422 712
1 046 805	7 678 595	1 306 473	101 197	174 533	176 369	1 758 572	1 128 548	2 887 120	4 786 475
46 383	274 825	19 007	1 457	1 270	2 685	24 369	56 366	80 735	193 590
33 996	512 982	91 302	6 883	4 192	13 025	115 402	118 095	233 497	279 485
982	12 864	1 875	164	427	281	2 747	5 041	7 788	5 076
22 074	492 156	97 838	8 896	9 380	12 401	128 515	180 348	308 863	183 293
21 825	205 879	18 108	2 113	2 826	2 264	25 311	100	25 411	180 468
203 030	5 188 274	2 194 838	403 597	425 951	385 256	3 409 642	603 177	4 012 819	1 125 455
64 232	600 399	57 091	8 800	9 276	9 666	84 833	80 086	164 919	435 480
28 243	463 465	99 278	8 052	9 566	17 729	134 625	79 456	214 081	249 384
42 970	2 169 925	1 123 303	143 900	156 159	141 031	1 564 393	122 103	1 686 496	483 429
24 443	682 758	191 062	55 471	58 765	41 916	342 214	117 533	459 747	223 011
68 626	1 081 969	181 538	40 929	32 071	27 038	281 576	146 844	428 420	653 549
1 250	41 876	435	70	201	149	855	12 000	12 855	29 021
145 027	815 985	192 583	37 617	39 412	32 045	301 657	77 683	379 340	436 645
338	14 513	8 526	823	451	1 303	11 103	2 106	13 209	1 304
37 006	507 884	81 298	6 473	8 294	10 515	106 580	67 029	173 609	334 275
57 432	4 750 986	2 704 615	396 118	447 013	339 031	3 886 776	231 572	4 118 348	632 638
1 907 619	2 856 186	5 127	1 740	1 254	1 033	9 154	171 198	180 352	2 175 834
5 084 330	42 435 267	12197873	1670789	1 872 469	1 777 512	17 518 648	5 342 670	22 861 318	19573954

framför allt med hänsyn till vederbörande kassas storlek, vilken får förutsättas påverka möjligheterna till rationell förvaltning. Andra faktorer, såsom understödsutbetalningens omfång, antalet lokalavdelningar och sist men icke minst de ekonomiska arrangemangen med vederbörande fackorganisation påverkar även förvaltningskostnadernas storlek. Det bör påpekas att för arbetsledarnas kassa förvaltningskostnaderna helt betalas av Sveriges arbetsledareförbund. I omstående tablå ges en översikt av kassornas fördelning efter medlemsantal och förvaltningskostnader per årsmedlem. Arbetsledarnas kassa har icke upptagits i denna tablå.

Antal årsmedlemmar	Förvaltningskostnader per medlem upp till kr															Antal kassor
	4·00	4·50	5·00	5·50	6·00	6·50	7·00	7·50	8·00	8·50	9·00	9·50	10·00	10·50	11·00	
— 1 000	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	2
— 5 000	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	4
—10 000	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	4
—25 000	—	1	2	3	4	2	2	—	—	1	—	—	—	—	—	15
—50 000	—	2	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
—75 000	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
75 000—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Antal kassor:	2	5	6	5	5	3	4	—	—	2	1	2	—	—	1	36

Som synes är spridningen relativt stor med avseende på förvaltningskostnaderna per medlem. Sambandet mellan kassornas storlek och förvaltningskostnaderna per medlem kan tydligt iakttagas. I tablån har åtskillnad icke gjorts mellan kassor med veckoavgifter och sådana med månadsavgifter. De senare skall enligt bestämmelserna erhålla två tredjedelar av normalt medlemsbidrag men har i flertalet fall fått dispens från denna nedsättning.

I tab. 3 redovisas för varje särskild kassa den i 27 § arbetslöshetskasseförordningen föreskrivna fonden. Enligt gällande bestämmelser skall samtliga behållna tillgångar tillföras denna fond. Som framgår av tabellen har kassornas fonder under år 1948 ökat med 19,6 milj. kr eller med 1,9 milj. kr mer än föregående år. Samtliga kassor har under året givit överskott. De behållna tillgångarna den 31 december 1948 utgjorde sammanlagt i avrundat tal 122 milj. kr mot 102 milj. kr den 31 december 1947, motsvarande per medlem i genomsnitt 117,83 resp. 106,91 kr. Räknat i genomsnitt för totalantalet medlemmar har den sammanlagda fonden sålunda under år 1948 ökat med 10,92 kr, jämfört med 13,50 kr föregående år.

Översikter. I tab. 4 lämnas en jämförande översikt för samtliga kassor beträffande understödsförmåner, avgifter, förvaltningskostnader m. m.

I tab. 5 ges en översikt över arbetslösheten och understödsrörelsen i de erkända arbetslöshetskassorna för femårsperioden 1944—1948. Arbetslöshetsprocenten har beräknats som det procentuella förhållandet mellan antalet redovisade arbetslöshetsveckor och hela antalet möjliga veckor, dvs totala antalet av kassamedlemmar genomlevda veckor. I princip tillämpas sålunda samma beräkningsmetod som vid beräkningen av den arbetslöshetsprocent, som varje månad redovisas i denna tidskrift. Understödsprocenten beräknas som det procentuella förhållandet mellan antalet understödsdagar och antalet arbetslöshetsdagar, varvid det sistnämnda satts lika med sex gånger antalet rapporterade arbetslöshetsveckor. Beträffande genomsnittligt dagunderstödsbelopp bör observeras, att i detta även ingår familjetilläggen. Den i tabellen angivna statsbidragsprocenten avser det totala statsbidraget till understöd i procent av utbetalat understödsbelopp.

Den totala observerade arbetslöshetsprocenten har stigit sedan år 1947 från 3,9 % till 4,4 % år 1948. Beträffande arbetslösheten i de olika kassorna hänvisas till de i Soc. Medd. årg 1949, sid. 302 publicerade siffrorna.

Den iakttagna ökningen av understödsprocenten från 14,2 % år 1947 till

Tab. 8. De erkända arbetslöshetskassornas fonder (i kronor) år 1948

Kassa	Fonder den 1/1 1948		Fonder den 31/12 1948		Ökning eller minskning (−) av fonderna	
	totalt	per medlem	totalt	per medlem	totalt	per medlem
Beklädnadsarbetarnas	3 888 547	101·46	4 148 445	111·50	759 898	10·04
Sadelmakarnas, tapets. och reseffektarbetarnas	791 700	154·96	943 176	168·48	151 476	13·52
Stenindustriarbetarnas	321 506	78·96	372 385	92·82	50 879	13·86
Handelsanställdas m. fl.	3 251 882	62·38	3 997 267	69·11	745 385	6·78
Sko- och läderarbetarnas	1 296 683	114·72	1 589 425	131·92	292 742	17·20
Träindustriarbetarnas	3 854 841	93·17	4 207 884	103·57	353 043	10·40
Musikernas m. fl.	313 777	41·94	367 214	48·13	53 437	6·19
Lantarbetarnas	2 021 531	45·17	2 238 094	50·22	216 563	5·05
Frisörernas	423 422	106·01	500 322	123·29	76 900	17·28
Livsmedelsarbetarnas	3 992 895	114·22	4 699 848	128·59	706 953	14·37
Textilarbetarnas	5 048 010	118·41	6 171 503	135·38	1 123 493	16·97
Gjuteriarbetarnas	2 077 621	180·22	2 287 208	187·80	209 587	7·58
Gruvindustriarbetarnas	1 577 735	177·99	1 749 348	185·51	171 613	7·52
Handelstjänstemännens	323 186	30·84	409 343	36·70	86 157	6·86
De kem.-tekn. industriarb.	1 613 006	110·04	1 950 782	137·71	337 776	27·67
Bleck- och plåtslagarnas	532 826	168·14	635 578	191·55	102 752	23·41
Försvarsverk. civ.pers.	949 339	50·56	1 086 212	57·88	136 873	7·32
Bryggeriarbetarnas	755 069	109·99	922 372	128·89	167 303	18·40
Transportarbetarnas	1 059 421	86·18	2 482 133	70·49	1 422 712	− 15·64
Metallindustriarbetarnas	37 180 493	179·00	41 966 968	192·09	4 786 475	13·09
Bokbinderiarbetarnas	1 288 339	116·19	1 481 929	130·91	193 590	14·72
Hotell-, kafé- o. rest.-anst.	1 462 892	75·68	1 742 377	85·59	279 485	9·91
Handelsresandenas	37 115	68·10	42 191	79·46	5 076	11·36
Industritjänstemännens	896 770	18·19	1 080 068	20·40	183 298	2·21
Arbetsledarnas	841 106	39·87	1 021 574	44·25	180 468	4·38
Grov- o. fabriksarbetarnas	9 309 329	86·80	10 434 784	100·58	1 125 455	13·78
Elektrikernas	1 926 576	120·90	2 362 056	138·84	435 480	17·94
Sjöfolkets	797 190	46·78	1 046 504	56·87	249 364	10·14
Målarnas	2 576 599	160·98	3 060 028	188·41	483 429	27·43
Väg- o. vattenb.-arbetarnas	1 039 831	50·96	1 262 842	58·41	223 011	7·45
Järnvägsmännens	2 377 876	87·66	3 031 425	110·29	653 549	22·63
Maskinbefälets	57 731	24·41	86 752	33·25	29 021	8 84
Sågverksindustriarbetarnas	3 512 898	208·53	3 949 543	234·59	436 645	26·06
Teateranställdas	18 561	57·46	19 865	60·94	1 304	3·48
Typografernas	1 428 559	110·69	1 762 884	134·43	334 975	23·74
Byggnadsträarbetarnas	3 843 600	90·42	4 476 238	108·70	632 638	18·28
Skogs- och flottningsarb.	117	—	2 175 951	103·90	2 175 834	103·90
Samtliga kassor	102 188 509	104·69	121 762 463	117·88	19 573 954	13·14

17,0 % år 1948 torde kunna hänföras till förekomsten av längre arbetslöshetsperioder för de försäkrade. Vid kortvariga arbetslöshetsfall kan medlemmarna nämligen på grund av karenstidsbestämmelserna icke uppbära understöd för en förhållandevis stor del av den arbetslösa tiden.

En ökning från närmast föregående år kan konstateras beträffande såväl det genomsnittliga dagunderstödet (0,39 kr) som utbetalat understöd per årsmedlem, vilket senare stigit från 12,17 till 17,17 kr.

Statsbidragsprocenten, vars storlek är beroende av antalet understödsdagar per årsmedlem, har stigit från 38,8 % år 1947 till 46,0 % år 1948.

Tab. 4. Jämförande översikt

Kassa	Genomsnittligt dagh jälpsbelopp (inkl. kristillägg) kr			Utbetalat familjetillägg per understödsdag, kr	Veckoavgift per understödskrona[1], kr	Fond 31/12 1948 per medlem och riskkrona,[2] kr	Förvaltningskostnader per medlem kr	Antal årsmedlemmar	Understödsdagar per medlem och år	
	tillförsäkrat d. 31/12 1948	tillförsäkrat under året	utbetalat under året						1948	sedan kassans start
Beklädnadsarbetarnas	5·38	5·37	5·64	0·36	0·10	23·18	5·42	35 800	0·3	5·0
Sadelmakarnas etc.	6·18	5·96	6·09	0·33	0·18	29·05	8·41	5 400	2·0	6·8
Stenindustriarbetarnas	4·22	4·22	4·41	1·79	0·14	21·24	6·68	4 000	10·7	14·1
Handelsanställdas m. fl.	5·55	5·15	5·75	1·05	0·05	12·97	4·48	55 800	0·7	2·1
Sko- o. läderarbetarnas	5·25	5·26	5·64	1·15	0·09	25·97	5·38	11 800	0·7	9·8
Träindustriarbetarnas	6·34	6·15	6·27	1·48	0·09	16·36	4·30	41 400	5·3	6·8
Musikernas m. fl.	5·02	5·08	5·86	0·88	0·11	10·22	9·36	7 700	3·8	8·3
Lantarbetarnas	4·78	4·81	4·80	1·44	0·05	10·57	4·61	45 000	1·9	3·4
Frisörernas	4·70	4·78	4·98	0·36	0·10	29·85	8·71	4 000	0·2	1·3
Livsmedelsarbetarnas	6·65	6·22	6·17	0·79	0·12	20·41	4·15	35 700	3·4	7·2
Textilarbetarnas	6·33	6·31	6·31	0·61	0·10	22·98	4·65	44 500	0·9	3·5
Gjuteriarbetarnas	6·64	6·63	6·68	1·35	0·08	28·58	6·98	11 900	1·8	3·7
Gruvindustriarbetarnas	5·03	5·03	5·20	1·19	0·09	38·01	4·22	9 200	2·0	3·4
Handelstjänstemännens	6·32	6·29	6·38	1·86	0·03	5·87	5·80	10 900	0·5	0·4
De kem.-tekn. ind.-arb.	5·07	5·03	5·45	1·11	0·10	28·22	6·87	14 600	1·4	3·3
Bleck- och plåtslagarnas	5·86	5·82	6·31	1·23	0·14	33·43	10·69	3 200	2·4	6·0
Försvarsv. civ. pers.	5·57	5·57	5·69	1·55	0·05	10·34	5·54	18 700	1·3	1·4
Byggeriarbetarnas	5·48	5·48	5·26	0·88	0·10	25·17	6·46	7 200	0·9	1·8
Transportarbetarnas	6·69	6·68	6·67	1·78	0·11	10·82	6·28	35 800	1·2	1·9
Metallindustriarbetarnas	6·13	6·12	6·31	1·17	0·08	32·18	3·69	214 200	1·1	1·7
Bokbinderiarbetarnas	5·60	5·60	6·15	0·77	0·05	24·98	5·08	11 100	0·3	0·5
Hotell- o. rest.-anst.	6·02	5·76	6·01	0·33	0·07	15·31	5·96	19 800	0·9	1·3
Handelsresandenas	5·75	5·75	5·75	1·57	0·04	13·72	9·33	500	0·7	0·6
Industritjänstemännens	6·54	6·52	6·67	1·10	0·02	3·22	3·51	51 300	0·3	0·2
Arbetsledarnas	6·75	6·75	6·75	1·64	0·01	6·49	—	22 100	0·1	0·1
Grov- o. fabriksarb:s	4·72	4·71	5·02	1·61	0·10	21·03	5·12	105 700	4·9	4·0
Elektrikernas	5·12	5·12	5·18	1·40	0·09	27·38	4·86	16 500	0·3	1·3
Sjöfolkets	6·00	5·28	4·93	0·74	0·10	10·12	4·50	17 600	1·3	2·7
Målarnas	6·68	6·67	6·72	1·60	0·18	28·00	7·00	16 000	11·7	9·2
Väg- o. vattenb.arb.	3·85	3·85	4·17	1·95	0·09	14·82	5·58	21 200	2·6	2·1
Järnvägsmännens	5·70	5·71	5·72	2·00	0·09	18·54	4·89	27 000	1·3	0·8
Maskinbefälets	2·75	2·75	2·69	1·25	0·06	12·64	4·78	2 500	0·1	0·1
Sågverksindustriarb.	5·25	5·25	5·25	1·80	0·10	43·44	4·59	16 900	2·5	2·2
Teateranställdas	6·01	6·00	5·66	0·73	0·10	10·82	6·60	300	5·4	3·8
Typografernas	6·29	6·30	6·55	1·05	0·09	22·15	5·15	13 000	1·1	0·8
Byggnadsträarbetarnas	6·70	6·69	6·73	1·86	0·14	15·80	5·55	41 700	10·9	—
Skogs- o. flottningsarb.	4·50	4·50	4·47	2·17	0·11	21·47	8·49	20 200	.	.
Samtliga kassor	5·80	5·70	5·89	1·49	0·08	20·32	—			

Fall av arbetsvägran och ifrågasatt understödsrätt inom de erkända arbetslöshetskassorna år 1948

Enligt gällande ordning skall arbetsförmedlingen till tillsynsmyndigheten rapportera de fall, då rätten för en understödssökande kassamedlem att uppbära understöd synes böra underkastas särskild prövning.

[1] Däri inräknat daghjälp, kristillägg och familjetillägg (utbetalat).
[2] » » » och 50 % familjetillägg.

Tab. 5. Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna 1944—1948

År	Arbetslöshetsprocent	Understödsprocent	Antal understödda dagar per årsmedlem	Genomsnittligt dagunderstöd, kr	Utbetalat understöd per årsmedlem, kr	Erlagda avgifter per årsmedlem, kr	Statsbidragsprocent
1944	5·1	17·1	2·7	4·96	13·41	23·58	28·9
1945	5·1	18·9	3·0	6·19	18·72	23·41	43·5
1946	4·0	15·4	1·9	6·68	12·74	25·35	38·4
1947	3·9	14·2	1·7	6·99	12·17	25·01	38·8
1948	4·4	17·0	2·3	7·38	17·17	26·10	46·0

I flertalet fall föranledes arbetsförmedlingens rapport av att vederbörande medlem vägrat antaga honom anvisat arbete. Andra anledningar till rapportering kan vara, att medlemmen frivilligt slutat sin anställning eller av en eller annan orsak varit förhindrad att åtaga sig arbete. En närmare redogörelse för rapporteringsförfarandet återfinns i Soc. Medd. årg. 1946, sid. 320.

Under år 1948 avgavs sammanlagt 1 126 rapporter, medan antalet understödda dagar var 2 372 373. På 10 000 understödda dagar kom således 4,7 rapporter. Motsvarande tal för år 1947 var 7,0.

Av rapporterna föranledde 733 avstängning från understöd, därav i 678 fall på grund av arbetsvägran samt i 55 fall på grund av att vederbörande varit förhindrad att åtaga sig arbete. S. k. villkorlig avstängning har förekommit i 17 fall, dvs understödsrätt har medgivits under viss förutsättning. I 77 fall hade vederbörande medlemmar icke ansökt om understöd. Av rapporterna har således 73,4 % medfört avstängning eller villkorlig avstängning från understöd eller haft motsvarande effekt. Motsvarande procenttal för år 1947 var 74,2.

I 246 fall tillerkändes vederbörande medlemmar rätt till understöd. Tillsynsmyndigheten har i 5 fall, dvs 2,0 %, ansett, att vederbörande bort avstängas från rätt till understöd. Motsvarande procenttal var 1,6 för år 1947.

A. S.

Den reglerade byggnadsverksamhetens omfattning den 1 augusti 1949

Liksom under de tre föregående åren företog arbetsmarknadsstyrelsen en inventering av den reglerade byggnadsverksamhet, som icke var avslutad den 1 augusti. Undersökningen avsåg såväl investerings- som sysselsättningsförhållanden. Utanför regleringen föll bl. a. arbeten med elektriska installationer och elektriska distributionsanläggningar, vilka före den 24 december 1948 var reglerade, samt vidare reparations- och underhållsarbeten, vid vilka sysselsattes högst 3 personer. Till- och ombyggnadsarbete, som utfördes av byggherren själv och hans hemmavarande familjemedlemmar, var i motsats till 1948 icke längre tillståndsfritt.

I syfte att erhålla uppgifter om samtliga aktuella arbeten utsändes formulär till alla byggherrar, som icke med säkerhet kunde sägas ha avslutat sina arbeten, sammanlagt ca 60 000 formulär. Härigenom erhölls även uppgifter om ett betydande antal arbeten, vilka var avslutade vid inventeringstillfället. Sedan bl. a. dessa avslutade arbeten frånskilts, kvarstod 34 600 arbeten, av vilka 23 000 pågick, medan 9 900 var uppskjutna eller avbrutna och 1 700 icke erhållit igångsättningstillstånd vid inventeringstillfället. En länsfördelning av såväl samtliga som pågående arbeten lämnas i tab. 1.

Av de uppgiftspliktiga byggherrarna besvarade 93 % formulären. De i byggnadstillståndsansökningarna uppgivna totalkostnaderna för de oredovisade företagen uppgick till ca 1 % av kostnaderna för samtliga företag. Representativiteten är sålunda tillfredsställande.

Investeringsförhållanden. I följande tablå har sammanställts dels totalkostnad, dels kostnad för återstående del av arbetena vid de tre senaste augustiinventeringarna.[1]

	1/8 1947	1/8 1948	1/8 1949
Totalkostnader, milj. kr			
Pågående arbeten	2 972·9	2 589·5	2 653·4
Uppskjutna el. avbrutna arbeten	310·5	324·7	354·9
Arbeten utan igångsättningstillstånd	438·4	268·8	201·7
Summa	3 721·8	3 183·0	3 210·0
Återstående kostnader, milj. kr			
Pågående arbeten	1 742·9	1 135·1	1 270·5
Uppskjutna el. avbrutna arbeten	255·6	214·8	279·4
Arbeten utan igångsättningstillstånd	438·4	268·8	201·7
Summa	2 436·9	1 618·7	1 751·6

Av sammanställningen framgår, att de beräknade totalkostnaderna nedgått mellan inventeringarna 1947 och 1948 med 540 milj. kr (14 %) och ökat mellan 1948 och 1949 med 27 milj. kr (1 %) samt att kostnaderna

[1] För att erhålla full jämförbarhet har vissa korrigeringar i talen för 1948 års inventering måst vidtagas.

Tab. 1. Antal och byggnadskostnader i milj. kr för såväl samtliga som pågående arbeten, vilka ingår i inventeringen den 1/8 1949

Fördelning efter län

Län	Antal		Kostnad	
	Samtliga arbeten	därav pågående	Samtliga arbeten	därav pågående
Stockholms stad	1 078	742	445·4	390·1
Stockholms	1 924	1 515	171·6	150·9
Uppsala	860	524	66·5	54·7
Södermanlands	1 047	695	71·0	60·2
Östergötlands	1 924	1 041	126·9	104·4
Jönköpings	1 705	1 185	84·4	67·4
Kronobergs	996	662	38·2	29·1
Kalmar	1 088	718	59·9	43·9
Gotlands	433	241	16·8	11·1
Blekinge	735	559	32·6	24·1
Kristianstads	1 202	807	51·7	37·0
Malmöhus	1 896	1 270	168·6	138·1
Hallands	846	543	49·4	38·4
Göteborgs o. Bohus	1 549	1 066	217·5	163·5
Älvsborgs	1 646	1 184	125·7	97·9
Skaraborgs	1 783	1 097	89·0	66·4
Värmlands	1 973	1 280	160·9	134·7
Örebro	1 514	1 004	91·8	74·1
Västmanlands	1 295	869	115·8	103·4
Kopparbergs	1 583	1 093	108·4	90·0
Gävleborgs	1 813	1 140	172·8	129·7
Västernorrlands	1 544	1 031	280·4	261·6
Jämtlands	1 160	771	165·4	128·0
Västerbottens	1 886	1 214	118·4	96·5
Norrbottens	1 214	714	188·9	158·2
Summa	34 644	22 965	3 210·0	2 658·4

för återstående arbeten under samma tider minskat med 820 milj. kr (34 %) resp. ökat med 135 milj. kr (8 %). Då kostnaderna redovisats efter de beräkningar, som byggherrarna företagit vid de olika inventeringstidpunkterna, bör beaktas, att prisnivån icke varit densamma. Om det varit möjligt att taga hänsyn till förändringarna i prisnivån, skulle den siffermässiga nedgången av allt att döma blivit större.

Den konstaterade minskningen i de totala kostnaderna bör ses mot bakgrunden av tillståndsgivningen under åren närmast före inventeringarna. Under budgetåret 1946/47 meddelades sålunda tillstånd (särskilda såväl som tremanna-) för 2 666 milj. kr mot 1 299 milj. kr under budgetåret 1947/48 och 2 137 milj. kr under budgetåret 1948/49. Vid bedömande av dessa uppgifter bör hänsyn tagas till den eftersläpning i byggnadsverksamheten under 1947, som bl. a. tog sig uttryck i en betydande reserv av arbeten utan igångsättningstillstånd men särskilt visade sig i en onormal storlek av kostnaderna för återstående arbeten vid icke avslutade byggnads- och anläggningsföretag.

I tab. 2 lämnas en redovisning av de totala och vid inventeringstidpunk-

ten nedlagda byggnadskostnadernas fördelning på olika slag av byggen vid de tre senaste sommarinventeringarna. Arbeten utan igångsättningstillstånd redovisas icke i denna tabell. Man observerar särskilt en betydande minskning sedan 1948 för industribyggen och militära arbeten, medan däremot en ökning skett inom gruppen handel samt gruppen skolor, kyrkor m. m. Bostadsbyggandet synes totalt sett ha undergått en ringa ökning. Ökning kan särskilt konstateras inom enfamiljshusbyggandet, men även byggen av flerfamiljshus samt kombinerade affärs- och bostadshus företer tillsammans en mindre ökning.

Bostadsbyggandets tillväxt sedan 1948 kan även konstateras i nedanstående sammanställning över antalet nya lägenheter, som ingick i pågående, uppskjutna och avbrutna arbeten vid de tre senaste augustiinventeringarna.

Inventeringstidpunkt	Antal nya lägenheter		
	Kvotorter	Icke kvotorter	Summa
1/8 1947	44 431	17 899	62 330
2/8 1948	28 750	11 700	40 450
1/8 1949	32 074	9 882	41 956

Av de redovisade lägenheterna den 1/8 1949 ingick 37 209 i pågående arbeten, medan 4 747 tillhörde arbeten, som var uppskjutna eller avbrutna vid inventeringstidpunkten. Härtill kommer 485 lägenheter i företag utan igångsättningstillstånd.

En jämförelse mellan byggnadskostnadernas fördelning på nybyggnads-, om- och tillbyggnads- samt underhålls- och reparationsarbeten vid de bägge senaste inventeringarna lämnas i nedanstående sammanställning. Det bör uppmärksammas, att kostnaderna för löpande underhålls- och reparationsarbeten vid industriföretag, vägväsende, kommunikationsväsende m. m. icke ingår i redovisningen.

	Byggnadskostnader, milj. kr		Procentuell fördelning	
	2/8 1948	1/8 1949	2/8 1948	1/8 1949
Nybyggnadsarbeten	2 479·1	2 648·1	85·1	87·9
Om- och tillbyggnadsarbeten	349·8	267·5	12·0	8·9
Underhålls- o. reparationsarbeten	85·3	97·7	2·9	3·2
Summa	2 914·2	3 008·3	100·0	100·0

Av inventeringen den 1/8 1949 framgår även i vilken takt den icke avslutade byggnadsverksamheten beräknas komma att slutföras. Kostnaden för den återstående delen av samtliga icke avslutade byggen uppgick till 1 550 milj. kr. Under återstoden av 1949 beräknas arbeten för 489 milj. kr (32 %) komma att utföras. Motsvarande tal för 1:a resp. 2:a halvåret 1950 uppgår till 422 resp. 225 milj. kr. Vid 1950 års utgång skulle sålunda av den i augusti 1949 aktuella byggnadsverksamheten komma att kvarstå arbeten för 414 milj. kr (26 %). Det är givetvis av intresse att kunna överblicka i vilken takt de nu icke avslutade bostadshusarbetena beräknas bli färdigställda. Av de återstående kostnaderna för det icke avslutade bostads-

Tab. 2. Totalkostnad (A) och nedlagd kostnad (B) i milj. kr för den 1/8 1947, den 2/8 1948 och den 1/8 1949 pågående, uppskjutna och avbrutna arbeten

Fördelning efter byggnadstyp

Byggnadstyp	1/8 1947		2/8 1948		1/8 1949	
	A	B	A	B	A	B
Bostadshus	1 514·2	640·6	1 211·6	632·6	1 229·5	541·2
Enfamiljshus	401·2	161·9	326·7	150·2	359·1	128·4
Tvåfamiljshus	126·0	56·0	100·8	39·1	84·4	30·7
Flerfamiljshus	880·2	380·5	699·6	391·5	672·4	331·2
Komb. affärs- o. bostadshus	70·0	28·1	47·6	32·5	77·8	32·7
Pensionärshem	30·3	11·7	36·0	18·7	30·0	15·0
Sportstugor, semesterbostäder o. d.	*6·5*	*2·4*	*0·9*	*0·6*	*5·8*	*3·2*
Jordbruk, skogsbruk o. fiske	47·3	18·2	56·7	24·1	57·5	25·6
Industri	497·6	216·4	433·9	264·3	333·4	177·5
Malmbrytning o. metallindustri	252·1	104·7	225·9	134·1	181·1	99·4
Jord- o. stenindustri	50·6	23·5	27·6	18·8	11·2	4·5
Träindustri	43·0	22·8	23·9	12·6	21·5	8·8
Pappers- o. grafisk industri	29·6	14·4	41·8	22·6	31·0	17·8
Livsmedelsindustri	31·7	13·0	25·4	12·2	27·1	11·5
Textil- o. beklädnadsindustri	41·3	18·0	34·6	20·1	29·0	17·3
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	18·6	7·8	11·5	6·0	6·7	3·4
Kemisk-teknisk industri	20·8	7·8	37·3	23·3	22·7	13·9
Byggnader för småindustri o. hantverk	8·4	3·6	6·4	4·5	1·4	0·2
Byggnader för byggnadsverksamhet	1·5	0·8	0·5	0·1	1·7	1·2
Kraft- o. belysningsverk	439·7	114·3	408·4	235·1	530·5	274·9
Samfärdsel (utom vägbyggnad)	224·2	73·5	220·0	100·9	205·3	98·5
Järnvägar	65·4	21·9	69·2	26·7	75·6	30·9
Spårvägar	63·2	9·5	61·5	24·0	86·3	46·7
Serviceanl. för bil- o. busstrafik	21·7	8·4	16·3	10·9	13·4	5·4
Hamnar och farleder	33·4	13·9	26·7	15·4	20·2	11·2
Civil lufttrafik	7·4	4·2	18·1	10·3	3·3	1·3
Post, telegraf o. radio	33·1	15·3	28·2	13·1	6·5	3·0
Handel	38·3	15·2	31·6	18·7	44·7	14·5
Förvaltning, sociala ändamål m. m.	125·6	51·2	128·1	72·2	129·3	74·7
Statliga o. kommunala förvaltningsbyggn.	27·5	9·1	18·2	12·9	27·6	20·1
Hälso- o. sjukvård	82·2	34·5	94·6	53·6	87·2	45·7
Övriga sociala byggnader	15·9	7·6	15·3	5·7	14·5	8·9
Skolor, kyrkor, övriga samlingslokaler	128·8	48·0	141·9	77·3	171·3	86·8
Vägar o. gator, vatten o. avlopp m. m.	240·2	92·8	294·6	133·4	282·9	151·4
Väg- o. gatuarbeten	134·7	46·6	181·7	77·7	146·8	76·4
Vatten- o. avloppsledningsarbeten	76·8	36·9	96·3	48·9	104·3	60·2
Broar	5·1	2·4	12·3	5·1	22·7	9·2
Andra anläggningsarbeten	23·6	6·9	4·3	1·7	9·6	5·6
Militära arbeten	27·5	14·7	40·0	15·7	23·4	13·3
Summa	3 283·4	1 284·9	2 966·3	1 564·3	3 008·3	1 458·4

Tab. 8. Antal redovisade sysselsatta byggnadsarbetare den 1/8 1947, 2/8 1948 samt 1/8 1949 vid olika slag av reglerade byggnadsarbeten

Byggnadstyp	Sysselsatta		
	1/8 1947	2/8 1948	1/8 1949
Bostadshus	**90 050**	**61 257**	**69 468**
Enfamiljshus	41 272	29 353	32 358
Tvåfamiljshus	11 617	6 254	7 877
Flerfamiljshus	31 547	22 322	24 887
Komb. affärs- o. bostadshus	3 235	1 727	3 113
Pensionärshem	1 386	1 558	1 235
Sportstugor, semesterbostäder m. m.	993	43	498
Jordbruk, skogsbruk o. fiske	**7 626**	**7 935**	**7 609**
Industri	**27 811**	**20 890**	**14 051**
Malmbrytning o. metallindustri	12 152	9 326	5 933
Jord- o. stenindustri	2 167	1 246	568
Träindustri	4 243	1 409	1 055
Pappers- o. grafisk industri	2 228	3 150	1 804
Livsmedelsindustri	1 834	2 078	1 928
Textil- o. beklädnadsindustri	2 510	1 737	1 324
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	688	472	382
Kemisk-teknisk industri	1 360	1 230	887
Byggnader för småindustri o. hantverk	498	167	67
Byggnader för byggnadsverksamhet	131	75	103
Kraft- o. belysningsverk	**5 189**	**6 264**	**5 823**
Samfärdsel (utom vägbyggnad)	**24 656**	**21 479**	**19 405**
Järnvägar	14 709	11 868	10 590
Spårvägar	449	453	686
Serviceanl. för bil- o. busstrafik	1 023	416	700
Hamnar och farleder	654	577	334
Civil lufttrafik	202	379	177
Post, telegraf o. radio	7 619	7 786	6 918
Handel	**2 327**	**1 895**	**2 342**
Förvaltning, sociala ändamål m. m.	**3 514**	**3 201**	**3 320**
Statliga o. kommunala förvaltningsbyggnader	831	589	804
Hälso- o. sjukvård	1 996	2 082	2 044
Övriga sociala byggnader	687	530	472
Skolor, kyrkor o. övriga samlingslokaler m. m.	**4 611**	**5 706**	**6 733**
Vägar o. gator, vatten o. avlopp m. m.	**18 203**	**19 019**	**20 235**
Väg- och gatuarbeten	13 640	15 995	15 894
Vatten- o. avloppsledningsarbeten	3 063	2 434	3 155
Broar	236	370	855
Andra anläggningsarbeten	1 264	220	331
Militära arbeten	**1 177**	**1 239**	**803**
Summa	**185 864**	**148 885**	**149 789**

byggandet (688 milj. kr) kommer enligt dessa beräkningar arbeten för 319 milj. kr att avslutas under återstoden av 1949. Motsvarande kostnader för 1:a resp. 2:a halvåret 1950 uppgår till 279 resp. 70 milj. kr. En nyhet

i den nu genomförda inventeringen är, att en fördelning av bostadshusen med hänsyn till lägenhetsantalet är möjlig. Av nedanstående sammanställning, som redovisar de största bostadshusgrupperna utom tjänste- och personalbostäder, framgår, att den vanligaste hustypen bland flerfamiljshusbyggena utgöres av hus med 16—25 lägenheter. Anmärkningsvärt är det stora antalet bostadshus i storleken 3—4 lägenheter.

	1	2	3–4	5–6	7–8	9–10	11–15	16–25	26–40	41–ω	S:a
Enfamiljshus	8 734	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 734
Tvåfamiljshus	—	1 304	—	—	—	—	—	—	—	—	1 304
Flerfamiljshus	—	—	240	128	86	79	176	356	162	79	1 306
Komb. affärs- o. bostadshus .	79	36	31	17	8	5	10	27	4	11	228
Samtliga	8 813	1 340	271	145	94	84	186	383	166	90	11 572

Vid inventeringen 1949 infordrades även uppgift från länsarbetsnämnderna om totalkostnaderna (enl. byggnadstillståndsansökan) för under tiden $^{3}/_{8}$ 1948—$^{1}/_{8}$ 1949 avslutade arbeten. Kostnaden för dessa redovisade avslutade arbeten uppgick till 1 722 milj. kr. Härav kom 1 073 milj. kr på bostadsbyggandet och 216 milj. kr på industribyggandet. Antalet färdigställda lägenheter under denna tidpunkt uppgick enligt samma redovisning till 41 100, varav 31 000 i kvotorterna.

Sysselsättningsförhållanden. Antalet sysselsatta inom den reglerade byggnadsverksamheten vid de tre senaste inventeringarna framgår av nedanstående sammanställning. En utförligare redovisning av sysselsättningen vid olika slag av byggen lämnas i tab. 3. Vid studiet av dessa tabeller bör uppmärksammas att den s. k. egna arbetskraften, som utgöres av byggherren själv och hans hemmavarande familjemedlemmar, icke ingår i sammanställningen.

Byggnadstyp	$^{1}/_{8}$ 1947	$^{3}/_{8}$ 1948	$^{1}/_{8}$ 1949	Ökning (+) el. minskning (−) 1947–48	1948–49
Bostadshus	90 100	61 300	69 500	− 28 800	+ 8 200
Jordbruk, skogsbruk, fiske	7 800	7 900	7 600	+ 100	− 300
Industri	27 800	20 900	14 100	− 6 900	− 6 800
Kraft- o. belysningsverk	5 900	6 300	5 800	+ 1 100	− 500
Samfärdsel	24 700	21 500	19 400	− 3 200	− 2 100
Handel	2 300	1 900	2 400	− 400	+ 500
Förvaltning, sociala byggnader m. m.	3 500	3 200	3 300	− 300	+ 100
Skolor, kyrkor, övriga samlingslokaler m. m.	4 600	5 700	6 700	+ 1 100	+ 1 000
Vägar o. gator, vatten o. avlopp m. m.	18 200	19 000	20 200	+ 800	+ 1 200
Militära arbeten	1 200	1 200	800	—	− 400
Summa	185 400	148 900	149 800	− 36 500	+ 900

Den osäkerhet, som av olika skäl vidlåder en sysselsättningsundersökning av denna typ, medgiver icke den slutsatsen, att någon reell ökning av antalet sysselsatta skett sedan 1948. Sysselsättningen synes sålunda totalt sett

vara oförändrad jämfört med föregående år. Tyvärr kan ännu icke definitiva uppgifter erhållas från byggnadsfackförbunden beträffande den organiserade byggnadsarbetarkårens numerära storlek i augusti 1949, men en preliminär uppskattning inom fackförbunden ger vid handen, att inga större förändringar inträffat under 1949. Arbetslöshetssiffrorna för byggnadsfacken per den 31 juli 1949 jämfört med samma tid föregående år uppvisar icke heller några större differenser. Detta skulle sålunda bestyrka den uppfattningen, att sysselsättningen i år jämfört med föregående år är i stort sett oförändrad inom den reglerade byggnadsverksamheten. Av sammanställningen framgår vidare, att den minskning inom bostadsbyggandet, som skedde mellan 1947 och 1948, förbytts i en ökning under 1949. Hälften av denna ökning hänför sig till en- och tvåfamiljshusbyggen, medan den andra hälften kommer på byggen av flerfamiljshus samt kombinerade affärs- och bostadshus. Sysselsättningen vid industribyggen har sedan 1948 nedgått med ungefär en tredjedel. Inom gruppen samfärdsel noteras även en minskning, som huvudsakligen hänför sig till gruppen järnvägar samt gruppen post, telegraf och radio. Inom gruppen skolor, kyrkor m. m. samt gruppen vägar och gator, vatten och avlopp m. m. observerar man mindre ökningar.

Av hela antalet inom den reglerade byggnadsverksamheten sysselsatta den $^{1}/_{8}$ 1949 var 91 300 (61 %) verksamma vid nybyggnadsarbeten, 21 100 (14 %) vid om- och tillbyggnader samt 37 400 (25 %) vid reparations- och underhållsarbeten. Inom flertalet undergrupper av byggnadsarbeten var huvuddelen av arbetsstyrkan sysselsatt med nybyggnadsarbeten. Inom gruppen samfärdsel samt gruppen vägar och gator, vilken bl. a. inrymmer järnvägarnas, telegrafverkets och vägväsendets underhållsarbetare, var dock den övervägande delen sysselsatt vid underhålls- och reparationsarbeten. Av den redovisade arbetskraften sysselsattes 36 600 vid statliga arbeten, 19 700 vid kommunala och 93 500 vid arbeten, som bedrevs av privata byggherrar.

I det redovisade antalet sysselsatta ingår, som tidigare nämnts, icke den s. k. egna arbetskraften, dvs. personer, som ej var byggnadsarbetare i egentlig mening, nämligen byggherren och dennes hemmavarande familjemedlemmar. Vid inventeringen den $^{1}/_{8}$ 1949 redovisades sammanlagt 13 900 personer inom denna kategori, varav 11 600 var sysselsatta vid bostadsarbeten och 2 400 vid arbeten inom gruppen jordbruk, skogsbruk och fiske.

J. W.

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden

A. Arbetsförmedlingsverksamheten[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under augusti 1949

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Därav högst 1 veck. varakt.	
Stockholms stad .	13 631	11 343	8 299	10 281	16 815	8 558	23 912	28 158	16 857	11 435	85
Stockholms län . .	2 312	2 938	1 642	1 397	3 008	1 183	3 709	5 946	2 825	741	62
Uppsala län . . .	1 532	1 441	898	1 019	1 586	485	2 551	3 027	1 386	221	84
Södermanlands län	3 003	3 231	2 023	1 439	2 073	797	4 442	5 304	2 820	324	84
Östergötlands län .	4 920	4 400	3 221	2 201	3 247	1 341	7 121	7 647	4 562	1 886	93
Jönköpings län . .	2 251	1 859	1 211	1 266	2 019	846	3 517	3 878	2 057	437	91
Kronobergs län . .	1 926	1 469	1 135	782	1 171	566	2 708	2 640	1 701	465	103
Kalmar län . . .	2 658	2 243	1 685	924	1 287	565	3 582	3 530	2 250	562	101
Gotlands län . . .	523	632	410	223	302	144	746	934	554	232	80
Blekinge län . . .	1 648	1 332	1 056	1 179	1 259	895	2 827	2 591	1 981	574	109
Kristianstads län .	2 657	2 491	1 671	1 402	1 956	812	4 059	4 447	2 483	952	91
Malmö stad . . .	3 941	3 097	2 845	2 717	3 413	2 133	6 658	6 510	4 978	2 765	102
Malmöhus län i övr.	4 690	5 138	3 547	2 493	3 281	1 709	7 183	8 419	5 256	1 688	85
Hallands län . . .	1 399	1 295	949	921	1 664	646	2 320	2 959	1 595	510	78
Göteborgs stad . .	9 715	10 382	8 687	4 346	6 027	3 700	14 061	16 409	12 387	7 724	86
Gbg o. Boh. län i övr.	1 924	1 543	1 191	828	1 345	442	2 752	2 888	1 633	566	95
Älvsborgs län . .	2 864	2 596	1 612	1 611	2 417	1 035	4 475	5 013	2 647	471	89
Skaraborgs län . .	1 889	1 481	927	1 083	1 703	653	2 972	3 184	1 580	304	93
Värmlands län . .	2 972	2 721	1 984	1 534	1 778	957	4 506	4 499	2 941	874	100
Örebro län	2 741	2 772	1 832	1 452	2 327	1 013	4 193	5 099	2 845	779	82
Västmanlands län .	2 013	2 468	1 211	1 386	1 549	752	3 399	4 017	1 963	240	85
Kopparbergs län .	2 340	2 192	1 207	1 193	1 727	709	3 533	3 919	1 916	260	90
Gävleborgs län . .	3 985	3 347	2 808	1 746	2 186	1 439	5 731	5 533	4 247	2 135	104
Västernorrlands län	5 230	3 701	2 847	1 511	1 407	916	6 741	5 108	3 763	1 412	132
Jämtlands län . .	1 792	1 499	972	675	908	531	2 467	2 407	1 503	125	102
Västerbottens län .	2 760	2 162	1 866	1 284	1 538	827	4 044	3 700	2 693	468	109
Norrbottens län . .	3 688	3 154	2 691	1 634	1 523	964	5 322	4 677	3 655	868	114
Summa aug. 1949	91 004	82 927	60 457	48 527	69 516	34 621	139 531	152443	95 078	38 508	92
» juli 1949	84 031	77 442	55 705	39 651	61 363	28 221	123 672	138805	83 926	34 879	89
» aug. 1948	82 174	91 636	57 707	43 329	70 898	32 446	125 503	162534	90 158	32 854	77
» » 1947	86 652	113743	67 968	43 788	72 506	32 794	130 440	186249	100762	35 441	70
» » 1946	89 774	96 751	61 201	41 882	66 876	31 497	131 656	163627	92 698	29 765	80

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kan besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kan de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under augusti 1949

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Arb.	Ans.	L. p.	T. p.	Därav 1 v.
Jordbruk o. skogsbruk	8 263	10 142	5 978	210	603	288	7 914	8 473	10 745	6 266	1 231
Jordbruk	4 613	7 488	4 681	184	282	148	4 865	4 747	7 770	4 774	1 092
Trädgårdsskötsel	440	553	408	75	313	137	452	515	866	545	128
Fiske	156	27	19	—	—	—	149	156	27	19	—
Skogsbruk	3 052	2 074	920	1	8	8	2 948	3 053	2 082	928	11
Industri o. hantverk	33 807	34 603	21 419	4 713	11 723	2 930	35 418	38 520	46 326	24 349	503
Malmbr. o. metallind.	8 203	11 595	4 533	510	1 520	487	8 072	8 713	13 115	4 970	19
Jord- o. stenind.	1 098	1 028	576	82	150	53	1 123	1 180	1 178	629	8
Träindustri	3 276	1 983	1 141	66	71	35	3 175	3 342	2 054	1 176	17
Pappers- o. graf. ind.	795	983	502	359	658	177	1 084	1 154	1 641	679	1
Livsmedelsindustri	1 160	1 383	673	597	1 844	461	1 562	1 757	2 727	1 184	97
Textil- o. bekl.-ind.	834	1 275	501	2 481	6 668	1 405	3 071	3 315	7 943	1 906	26
Läder-, hår- o. gummiindustri	1 127	546	312	457	884	273	1 479	1 584	1 432	585	7
Kemisk-teknisk ind.	197	265	172	161	427	89	310	358	692	261	1
Byggnadsverksamhet	17 071	15 468	12 933	—	1	—	15 497	17 071	15 464	12 933	301
Kraft- o. vattenverk	46	80	76	—	—	—	45	46	80	76	26
Samfärdsel	16 718	16 922	16 065	487	360	244	12 015	17 205	17 282	16 309	10 869
Landtransp. Luftfart	9 594	12 416	11 906	315	144	59	5 876	9 909	12 560	11 965	10 585
Sjöfart	7 124	4 506	4 159	172	216	185	6 639	7 296	4 722	4 344	284
Handel	5 091	5 446	4 413	10 588	15 160	9 477	11 071	15 679	20 606	13 890	7 854
Affärsverksamhet	1 536	835	384	2 578	2 748	1 374	3 966	4 114	3 583	1 758	62
Lagerarbete	1 528	1 587	1 260	262	380	289	1 455	1 785	1 967	1 499	283
Bank- o. försäkringsv.	82	44	24	12	8	7	94	94	52	31	1
Hotell, rest., storhush.	1 950	2 980	2 745	7 736	12 024	7 857	5 556	9 686	15 004	10 602	7 508
Förvaltn. o. fria yrken	12 908	6 643	5 879	6 644	5 557	3 324	15 620	18 852	12 200	8 703	4 242
Allmän tjänst	583	97	41	20	4	3	574	603	101	44	—
Socialvård	51	21	10	72	93	49	122	123	114	59	—
Tekniska arbetsområ.	3 119	826	354	181	128	65	3 279	3 300	954	419	—
Kontorsarbete	1 979	886	459	3 763	3 442	1 520	5 689	5 742	4 328	1 979	17
Undervisning m. m.	751	612	486	1 608	1 451	1 251	2 346	2 359	2 063	1 737	12
Konstnärlig verks.	5 725	4 201	4 029	1 000	489	436	3 660	6 725	4 640	4 465	4 213
Hälso- o. sjukvård	192	272	134	1 947	2 659	1 215	1 957	2 139	2 931	1 349	60
Husligt arbete	2	60	55	17 735	30 999	15 512	9 805	17 737	31 059	15 567	10 517
Genomgående yrken, div. arb.	8 470	7 819	6 058	1 452	2 155	1 341	7 027	9 922	9 974	7 399	2 915
Genomgående yrken	3 409	4 786	3 105	1 446	2 144	1 332	3 777	4 855	6 930	4 437	876
Diversearbete	5 061	3 033	2 953	6	11	9	3 250	5 067	3 044	2 962	2 039
Annat arbete	6 253	1 020	956	4 751	300	290	10 725	11 004	1 320	1 246	317
Extra skördehjälp m. m.	1 582	959	898	253	287	277	1 794	1 835	1 246	1 175	317
Elevpraktikarbete	134	61	58	86	13	13	162	170	74	71	—
Utan avsl. utbildn.	4 537	—	—	4 462	—	—	8 769	8 999	—	—	—
Summa	91 004	82 927	60 457	48 527	69 516	34 621	111 552	139581	152443	95 078	33 508
Därav under 18 år	7 043	7 255	4 258	6 083	6 043	3 251	12 839	13 126	13 298	7 509	453

Tab. 3. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under augusti och juli 1949 samt augusti 1948

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga aug. 1949		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Aug. 1949	Juli 1949	Aug. 1948	Aug. 1949	Juli 1949	Aug. 1948	Aug. 1949	Juli 1949	Aug. 1948	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogsbruk	81	87	88	35	17	32	79	80	38	59	48	58
Jordbruk, trädg.sk. o. fiske	65	69	58	35	17	32	63	62	56	63	47	62
Skogsbruk	147	145	20	.	.	.	147	145	20	44	.	45
Industri o. hantverk	98	101	80	40	43	30	83	87	67	62	35	53
Samfärdsel	99	88	108	135	91	112	100	88	108	95	68	94
Handel	93	81	93	70	50	62	76	58	70	81	63	67
Husligt arbete	.	.	.	57	59	47	57	59	47	.	50	50
Samtliga	110	108	90	70	65	61	92	89	77	78	50	62
Därav under 18 år	97	95	79	101	87	78	99	91	76	59	54	56

Tab. 4. Verksamheten inom vissa yrkesgrupper under augusti och juli 1949 samt augusti 1948

Yrkesgrupper	Ansökningar om arbete			Lediga platser			Tillsatta platser		
	Aug. 1949	Juli 1949	Aug. 1948	Aug. 1949	Juli 1949	Aug. 1948	Aug. 1949	Juli 1949	Aug. 1948
Lantarbetare	4 747	3 613	5 064	7 770	5 415	9 498	4 774	3 807	5 335
Skogsarbetare	3 053	2 682	2 062	2 082	1 846	10 148	938	982	2 821
Gruvarbetare	172	146	165	277	264	547	116	69	77
Järn- och metallverksarbetare	511	460	532	1 509	1 484	2 143	539	414	488
Gjuteriarbetare	574	620	458	768	578	1 190	368	197	376
Verktygsarbetare	228	212	220	408	362	469	91	88	145
Maskinarbetare	1 788	1 502	1 484	2 612	1 996	2 926	1 077	471	914
Filare o. maskinuppsättare	571	473	488	590	421	885	284	97	260
Övriga metallarbetare	4 869	4 045	4 484	6 951	5 411	8 723	2 545	1 292	2 742
Torvindustriarbetare	118	100	175	132	199	139	61	107	76
Stenindustriarbetare	427	430	442	145	132	170	60	69	87
Sågverks- o. trädgårdsarbetare	811	808	799	703	696	689	504	439	375
Pappersmassefabriksarbetare	330	282	276	262	283	342	172	201	180
Pappersbruksarbetare	178	177	147	351	289	352	168	118	179
Kvarnarbetare	80	81	107	64	54	81	34	28	38
Bageri- o. konditoriarbetare	779	587	725	1 058	1 275	1 077	375	341	407
Sockerindustriarbetare	79	175	54	174	89	206	84	53	148
Textilarbetare	1 133	1 225	970	3 190	2 586	2 800	718	324	647
Beklädnadsarbetare	1 694	1 489	1 076	3 706	3 231	4 245	851	464	780
Skofabriksarbetare	522	502	324	626	482	682	220	128	232
Byggnadsträarbetare	4 695	4 508	4 774	3 633	3 554	3 609	3 242	3 150	3 174
Murare	1 200	1 035	1 250	1 370	1 283	1 319	1 024	897	1 050
Målare	537	444	550	767	995	1 061	390	377	445
Rörarbetare o. elektriska montörer	1 060	1 002	928	940	773	857	571	410	441
Byggnadsgrovarbetare	6 370	5 650	5 809	6 399	5 730	5 688	5 626	4 739	5 004
Sjöfolk	7 296	7 010	7 529	4 722	5 178	4 657	4 344	4 634	4 182
Kontorspersonal	5 742	4 439	5 168	4 328	4 591	3 704	1 979	1 915	1 996
Lärare	2 230	2 270	2 481	2 136	1 271	2 275	1 716	646	1 976
Hembiträden	3 419	2 508	3 117	10 532	8 135	11 169	1 882	1 357	1 697
Tillfällig hemhjälp	9 664	7 446	9 216	16 424	11 128	16 369	12 036	8 422	11 370

Tab. 5. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de särskilda arbetsförmedlingarna under aug. 1949

A = ansökningar, L = lediga platser, T = tillsatta platser.

Arbetsförmedlingen i	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
	Jordbruk, trädg.-skötsel o. fiske			Skogsbruk			Malmbrytning o. metallindustri			Trä- o. pappers-industri			Byggnadsverk-samhet		
Stockholm . .	39	141	8	7	1	1	1 282	2 133	610	284	582	177	1 341	772	553
Stockholms l.	344	637	359	49	28	13	349	780	276	79	140	29	633	566	409
Uppsala l. .	160	263	140	26	5	5	180	209	87	59	106	35	336	399	317
Södermanl. l.	360	528	269	52	26	10	709	1 224	566	115	146	47	698	692	600
Östergötl. l. .	473	537	269	42	26	11	569	694	231	223	123	58	816	706	632
Jönköpings l.	128	194	91	24	35	18	280	305	142	553	174	105	431	514	397
Kronobergs l.	158	206	138	33	25	21	140	127	67	300	152	98	279	272	230
Kalmar l. . .	223	294	158	48	41	18	244	302	180	518	154	95	476	497	423
Gotlands l. .	38	76	34	—	8	—	21	30	7	4	6	—	88	93	66
Blekinge l. .	84	65	51	5	—	—	167	293	144	57	36	25	453	292	274
Kristianst. l.	266	1 174	824	25	6	5	144	162	66	367	128	58	428	380	261
Malmö . . .	336	334	314	4	1	1	319	377	255	106	95	51	376	235	226
Malmöh. l. i ö.	648	1 993	1 355	16	—	—	392	443	171	97	135	53	503	592	373
Hallands l. .	170	233	159	10	2	1	256	107	49	95	66	27	290	241	190
Göteborg . .	85	72	50	13	—	—	558	1 508	281	184	168	100	1 185	1 037	974
Gbg Boh. l. i ö.	87	74	37	7	1	1	164	175	109	84	124	47	416	358	317
Älvsborgs l. .	214	230	130	40	12	9	395	422	172	99	92	45	703	721	532
Skaraborgs l.	265	287	119	13	15	8	224	195	85	165	94	35	404	344	272
Värmlands l.	121	133	56	199	81	60	266	405	193	171	226	140	718	649	526
Örebro l. . .	159	299	160	36	27	8	276	517	234	74	84	47	614	589	517
Västmanl. l. .	181	225	134	51	20	10	529	1 091	348	77	61	26	410	437	272
Kopparbergs l.	111	108	70	356	193	122	417	766	230	97	132	69	553	555	436
Gävleborgs l.	142	208	135	162	129	71	176	324	153	127	108	77	707	601	563
Västernorrl. l.	181	45	32	360	517	123	289	217	126	355	289	192	1 333	929	870
Jämtlands l. .	111	111	84	263	494	161	86	38	18	40	40	26	847	602	535
Västerb. l. .	123	74	50	519	184	92	138	117	54	75	67	46	934	1 093	983
Norrbottens l.	213	122	112	693	255	164	143	154	116	91	172	147	1 104	1 298	1 185
Summa	**5 420**	**8 663**	**5 388**	**3 053**	**2 082**	**928**	**8 718**	**18115**	**4 970**	**4 496**	**3 695**	**1 855**	**17071**	**15464**	**12983**
	Övriga industri-grupper			Samfärdsel o. handel			Förvaltning o. fria yrken			Sjukvård o. husligt arbete			Annat arbete		
Stockholm . .	652	1 559	823	9 038	10655	8 851	4 732	3 198	1 573	3 702	7 020	3 453	2 840	2 097	1 308
Stockholms l.	205	387	122	439	748	369	146	137	42	757	1 961	791	708	562	415
Uppsala l. .	163	338	72	327	422	121	450	148	91	378	848	292	472	289	226
Södermanl. l.	188	463	105	614	821	548	453	190	122	464	850	285	794	364	268
Östergötl. l. .	488	824	275	1 265	1 768	1 419	1 442	759	610	908	1 749	757	900	461	300
Jönköpings l.	370	620	215	393	499	256	288	267	200	570	996	418	580	274	215
Kronobergs l.	282	345	170	287	239	141	598	449	422	348	639	269	333	186	145
Kalmar l. . .	273	329	119	565	726	588	252	247	177	397	664	288	586	276	254
Gotlands l. .	80	51	19	145	353	242	48	58	46	74	155	60	298	104	80
Blekinge l. .	223	219	101	494	663	596	217	154	134	559	606	422	568	263	234
Kristianst. l.	302	480	139	593	637	390	323	198	149	572	991	358	1 044	346	238
Malmö . . .	417	744	298	1 970	1 776	1 617	992	504	428	921	1 730	1 160	1 217	714	628
Malmöh. l. i ö.	580	754	329	1 815	1 840	1 340	645	420	307	966	1 606	788	1 521	636	540
Hallands l. .	289	659	180	352	499	375	130	87	70	260	720	242	468	345	302
Göteborg . .	500	1 313	302	6 147	7 332	6 849	1 885	1 085	857	2 317	3 029	2 281	1 237	865	693
Gbg Boh. l. i ö.	553	785	151	510	627	521	198	121	93	261	464	215	472	159	142
Älvsborgs l. .	718	1 214	423	589	715	434	476	228	145	554	1 059	494	737	320	263
Skaraborgs l.	258	512	169	362	432	249	324	135	84	435	861	320	522	309	244
Värmlands l.	247	297	125	523	590	413	923	693	618	696	1 097	545	642	328	265
Örebro l. . .	477	881	328	404	495	248	1 065	712	560	605	1 067	489	483	428	254
Västmanl. l. .	164	351	124	478	544	328	400	230	160	489	718	297	620	345	264
Kopparbergs l.	184	241	96	379	541	215	333	186	102	546	916	368	557	281	208
Gävleborgs l.	197	321	152	1 839	1 480	1 278	1 146	1 138	1 042	669	882	492	566	342	289
Västernorrl. l.	238	125	86	1 693	1 595	1 354	583	208	179	710	875	536	1 059	308	265
Jämtlands l. .	43	60	21	282	302	218	217	179	137	272	489	238	306	92	70
Västerb. l. .	115	159	108	647	608	477	319	178	142	684	1 068	555	490	202	191
Norrbottens l.	104	71	44	839	981	817	417	291	213	762	935	513	956	398	344
Summa	**8 240**	**14052**	**4 591**	**32884**	**37888**	**30199**	**18852**	**12200**	**8 703**	**19876**	**33990**	**16916**	**20928**	**11294**	**8 645**

B. Sysselsättningen inom industri m. m.

Tab. 6. Sysselsatta arbetare i slutet av augusti 1949 i jämförelse med slutet av juli 1949 (inom företag med uppgifter vid båda rapporttillfällena)

Näringsgrenar	Antal redovisade företag	Antal i augusti 1949 anställda arbetare (exkl. permitterade)			Indextal (juli 1949 = 100)[1]				Antal arbetare, i %, som var frånvarande på grund av	
					Anställda arbetare (exkl. permitterade)			I arbetande arb.		
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a		arbetsbrist	andra orsaker
Malmbrytning o. metallind.	1 964	197 262	14 777	212 039	100·1	100·5	100·1	118·0	0·1	6·5
Gruvor o. anrikningsverk	48	9 199	96	9 295	101·2	·	101·3	113·9	—	5·3
Järn-, stål- o. kopparverk	51	30 764	734	31 498	100·1	100·5	100·1	115·7	·	8·4
Järn- o. stålmanufaktur	365	20 242	2 287	22 529	99·4	101·1	99·6	113·0	·	5·4
Mekaniska verkstäder	788	79 622	3 559	83 181	100·0	100·1	100·0	119·8	0·1	6·1
Reparationsverkstäder	270	6 318	14	6 332	101·2	·	101·1	128·8	·	6·0
Skeppsvarv	75	19 587	1	19 588	98·8	·	98·8	113·7	0·1	7·6
Elektroteknisk industri	158	21 019	6 038	27 057	100·9	100·6	100·9	120·4	·	6·7
Annan metallindustri	259	10 511	2 048	12 559	100·2	99·7	100·1	121·6	·	5·6
Jord- o. stenindustri	556	24 349	2 419	26 768	98·4	98·4	98·4	113·9	0·4	5·7
Kolgruvor	10	650	1	651	100·9	·	100·9	378·2	—	9·4
Torvindustri	59	1 007	70	1 077	88·7	·	86·7	87·2	0·6	3·5
Stenindustri	118	3 391	12	3 403	99·6	·	99·4	109·6	1·0	4·1
Kalk- och kritbruk	37	1 678	35	1 713	100·1	·	100·0	113·5	—	6·8
Cementfabriker	6	1 295	21	1 316	102·0	·	101·9	113·3	—	5·0
Cementvarufabriker	74	2 103	49	2 152	99·0	·	99·0	109·8	0·6	5·5
Tegelbruk	152	5 243	73	5 316	98·7	·	98·7	102·3	0·3	4·9
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	19	3 339	1 586	4 925	97·1	100·6	98·2	125·7	—	5·7
Glasindustri	62	4 377	548	4 925	98·1	100·0	98·3	125·0	0·7	5·0
Annan jord- o. stenindustri	19	1 266	24	1 290	99·4	·	99·3	98·9	0·3	15·2
Träindustri	1 100	40 390	3 255	43 645	100·1	101·5	100·2	114·5	0·6	10·2
Sågverk o. hyvlerier	390	17 453	215	17 668	99·3	104·9	99·4	117·3	0·4	8·8
Låd- o. wallboardfabriker	43	3 625	175	3 800	101·9	·	101·9	135·5	0·2	4·5
Byggnadssnickerifabriker	169	6 038	72	6 110	100·9	·	100·9	111·0	0·4	2·7
Möbelfabriker	314	8 892	2 267	11 159	100·5	100·4	100·5	106·3	0·9	29·0
Svarveri- o. skidfabriker	98	2 737	182	2 919	99·6	·	99·3	114·3	0·3	4·3
Annan trävaruindustri	86	1 645	344	1 989	100·1	104·2	100·3	104·0	1·5	3·9
Pappers- o. grafisk ind.	634	46 640	7 884	54 524	99·9	100·1	99·9	118·3	0·2	6·9
Pappersmassefabriker	62	16 011	250	16 261	98·6	97·7	98·6	112·9	0·6	6·2
Pappersbruk o. pappfabr.	69	15 083	2 242	17 325	100·3	99·0	100·6	116·0	0·1	6·7
Papp- o. pappersvaruind.	101	1 934	1 633	3 567	100·7	102·5	101·5	118·6	—	4·3
Grafisk industri	402	13 612	3 759	17 371	100·2	99·9	100·2	126·6	·	8·3
Livsmedelsindustri	947	27 898	11 494	39 392	98·3	97·3	98·2	113·2	0·2	8·6
Kvarnar	48	1 493	197	1 690	97·4	·	97·1	115·1	0·5	6·3
Bagerindustri	230	5 173	2 368	7 541	99·5	98·3	99·3	112·3	0·1	7·3
Sockerindustri	26	2 962	397	3 359	104·3	101·3	103·9	122·3	—	5·3
Choklad- o. konfektind.	73	1 708	2 695	4 403	96·3	101·0	99·3	135·1	0·2	6·2
Mejeriindustri	81	3 238	407	3 645	98·5	100·0	98·7	100·0	—	11·3
Slakterier o. charkuterier	158	4 823	964	5 787	100·3	105·2	101·1	108·1	—	9·1
Fiskber.-anst. o. konservf.	63	1 111	1 516	2 627	89·6	96·3	93·3	119·0	1·1	7·0
Margarinindustri	14	571	205	776	101·1	90·3	98·0	109·5	—	8·1
Bryggerier o. läskedrycksf.	196	5 461	1 093	6 554	94·4	83·1	92·3	96·4	0·3	11·6
Tobaksfabriker	9	522	1 280	1 802	99·2	99·5	99·4	147·4	—	11·7
Annan livsmedelsindustri	49	836	372	1 208	101·0	102·8	101·5	111·4	0·4	4·9

[1] Indextal har ej beräknats för grupper om mindre än 200 arbetare.

TAB. 6 (forts.). SYSSELSATTA ARBETARE I SLUTET AV AUGUSTI 1949

Näringsgrenar	Antal redovisade företag	Antal i augusti 1949 anställda arbetare (exkl. permitterade)			Indextal (juli 1949 = 100)				Antal arbetare, i %, som var frånvarande på grund av	
					Anställda arbetare (exkl. permitterade)			I arbete varande arb.		
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a		arbetsbrist	andra orsaker
Textil- o. beklädnadsind.	944	31 626	51 171	82 797	100·8	101·4	101·2	109·1	0·1	5·5
Ylleindustri	79	6 591	5 819	12 410	101·2	100·6	100·9	105·4	—	5·5
Bomullsindustri	58	9 427	8 213	17 640	100·2	101·0	100·6	106·0	·	6·6
Linne- o. juteindustri	12	1 411	1 413	2 824	100·9	101·0	100·9	108·8	—	7·8
Trikåfabriker	142	2 948	7 669	10 617	109·0	101·4	101·6	112·0	·	5·4
Sömnadsindustri	452	5 796	23 288	29 084	100·5	101·9	101·6	112·8	0·1	5·1
Hatt- o. mössfabriker	39	379	1 135	1 514	95·7	100·2	99·0	107·8	0·1	6·8
Annan hithörande industri	162	5 074	3 634	8 708	101·6	100·2	101·0	109·8	0·6	4·2
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	365	14 496	7 334	21 830	100·0	100·9	100·3	108·9	0·1	4·9
Garverier	32	2 514	234	2 748	100·3	96·7	100·0	111·1	—	6·4
Päls- o. skinnvarufabr.	77	906	818	1 724	104·5	101·0	102·8	114·8	0·4	4·2
Skoindustri	138	4 571	2 932	7 503	100·5	102·4	101·3	105·3	0·1	3·5
Andra lädervarufabriker	57	1 268	728	1 996	101·6	98·6	100·5	119·1	—	4·9
Gummivarufabriker	18	4 872	2 410	6 782	97·8	100·0	98·6	108·2	—	6·1
Annan hithörande industri	48	870	217	1 087	100·3	101·4	100·6	108·5	0·1	5·1
Kemisk-teknisk industri	287	13 841	3 519	17 360	100·6	100·0	100·5	119·6	0·4	7·7
Färg-, olje- o. parfymfabr.	105	3 551	1 128	4 679	103·3	103·3	103·4	133·4	0·1	6·1
Sprängämnesfabriker	6	909	323	1 232	100·7	102·5	101·1	111·3	—	8·7
Tändsticksfabriker	8	1 289	862	2 151	98·7	99·1	98·9	113·7	—	8·4
Annan kemisk-tekn. ind.	168	8 092	1 206	9 298	99·8	96·8	99·4	115·9	0·7	8·2
Samtl. industrigrupper	**6 797**	**396 502**	**101 853**	**498 355**	**99·9**	**100·6**	**100·0**	**115·1**	**0·2**	**6·8**
Statl. verk o. byggnadsarb.	250	53 604	1 974	55 578	100·7	101·0	100·7	121·0	0·3	3·2
Mek. o. elektr. verkstäder	85	11 838	443	12 281	100·6	104·0	100·7	155·5	—	8·8
Skeppsvarv	3	3 160	36	3 196	100·1		100·1	153·4	—	10·4
Beklädn.-verkst., förråd o. d.	62	892	766	1 658	96·1	99·6	97·7	110·3	—	6·0
Sprängämnesfabriker	4	478	376	854	99·8	101·1	100·4	104·6	—	6·9
Byggnads- o. anläggn.-arb.	96	37 236	353	37 589	101·0	100·6	101·0	111·9	0·4	7·9

Tab. 7. Förändringen i antalet industriarbetare augusti 1948—augusti 1949. Indextal (uträknade enligt kedjemetod)

Industrigrupper	1948					1949						
	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juli	aug.
Malmbrytning o. metallind.	100·0	100·7	101·9	103·0	102·7	103·0	103·5	103·8	103·2	102·3	101·5	101·6
Jord- och stenindustri	100·0	97·4	95·3	94·3	92·1	91·1	90·6	91·1	95·4	98·9	100·1	98·5
Träindustri	100·0	98·6	97·5	96·6	94·4	93·9	95·5	97·1	98·8	100·6	100·1	100·3
Pappers- o. grafisk industri	100·0	100·0	100·6	100·6	100·1	99·4	99·1	99·2	98·7	98·5	98·3	98·2
Livsmedelsindustri	100·0	100·4	105·0	104·9	97·7	96·1	95·8	96·6	97·4	99·2	103·2	101·3
Textil- o. beklädnadsind.	100·0	101·3	103·5	104·7	103·3	103·6	104·6	105·1	104·0	102·8	99·4	100·6
Läder-, hår- o. gummivaruind.	100·0	101·4	102·1	103·3	102·5	102·1	101·3	102·0	100·5	99·5	96·7	97·0
Kemisk-teknisk industri	100·0	100·3	99·3	99·0	96·7	96·9	98·1	99·1	98·3	96·9	96·0	96·5
Samtliga industrigrupper	100·0	100·5	101·5	102·1	100·7	100·6	101·1	101·6	101·5	101·3	100·6	100·6

C. Arbetslösheten inom fackförbunden

Tab. 8. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 juli 1949

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb.	143	35 837	28 608	842	2·4	726	35 378	581	1·6
Bleck- o. plåtslagareförb.	64	3 284	—	23	0·7	—	3 304	19	0·6
Bokbindareförbundet	66	11 179	6 348	53	0·5	26	11 328	45	0·4
Bryggeriindustriarb.-förb.	118	7 948	1 647	55	0·7	20	7 953	63	0·8
Byggnadsarbetareförb.	594	100 992	515	3 506	3·5	159	102 019	4 834	4·7
Grovarbetare		47 765	515	1 443	3·0	159	48 299	1 738	3·6
Träarbetare		39 637	—	1 827	4·6	—	40 027	2 688	6·7
Rörarbetare		13 590	—	231	1·7	—	13 693	408	3·0
De förenade förbunden	68	14 477	3 991	238	1·6	86	14 597	169	1·2
Elektrikerförbundet	139	15 931	4	117	0·7	2	16 810	174	1·0
Fabriksarbetareförbundet	513	55 873	10 319	826	1·5	286	57 088	1 091	1·8
Byggnadsämnesind.-arb.	261	17 105	1 176	181	1·1	45	17 376	235	1·4
Glasbruksarbetare	44	4 799	868	95	2·0	11	4 956	72	1·5
Sockerfabriksarbetare	20	8 935	561	91	2·3	16	8 922	77	2·0
Tändsticksarbetare	6	1 465	539	3	0·2	—	1 498	8	0·2
Övriga arbetare	182	28 569	7 680	456	1·6	214	29 291	684	2·2
Gjutareförbundet	133	12 104	51	175	1·4	9	12 088	116	1·0
Gruvindustriarbetareförb.	64	10 312	116	158	1·5	20	10 186	114	1·1
Handelsarbetareförb.	281	63 168	26 266	397	0·6	139	63 298	277	0·4
Kommunalarbetareförb.	480	73 825	27 737	1 515	2·1	1 413	78 129	1 489	1·9
Lantarbetareförbundet[1]							46 614	1 813	3·9
Litografförbundet	23	3 365	155	6	0·2	2	3 387	10	0·3
Livsmedelsarbetareförb.	143	37 286	10 341	618	1·7	307	37 169	651	1·8
Metallindustriarb.-förb.	347	214 065	15 484	2 259	1·1	277	213 412	2 109	1·0
Järnbruksarbetare	54	38 510	1 289	215	0·6	9	37 024	180	0·5
Verkstadsarbetare	293	175 555	14 195	2 044	1·2	268	175 388	1 929	1·1
Murareförbundet	198	13 354	—	421	3·2	—	13 699	488	3·5
Målareförbundet[2]	218	9 955	—	107	1·1	—	17 148	329	1·9
Pappersindustriarb.-förb.	140	39 321	2 378	878	1·0	125	39 483	913	2·3
Sadelm.- o. tapetseraref.	74	5 624	1 449	180	3·2	63	5 709	286	5·0
Sko- o. läderindustriarb.-f.	75	12 122	4 481	154	1·3	51	12 304	113	0·9
Stenindustriarbetareförb.	137	5 347	—	119	2·2	—	5 551	116	2·1
Textilarbetareförbundet	118	45 985	23 769	447	1·0	279	46 515	346	0·7
Tobaksindustriarb.-förb.	11	1 867	1 383	28	1·5	27	1 894	30	1·6
Transportarbetareförb.	249	38 473	3 966	921	2·4	79	38 581	987	2·6
Träindustriarbetareförb.	558	56 519	1 214	1 547	2·7	87	57 388	2 131	3·7
Typografförbundet	108	13 172	438	10	0·1	—	13 144	17	0·1
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	251	14 265	—	429	3·0	—	15 864	588	3·7
Summa[3]	5 313	915 145	170 650	15 529	1·7	4 188	979 805	19 812	2·0

[1] Fr. o. m. juli 1948 lämnar förbundet arbetslöshetsrapport endast varannan månad.
[2] Julisiffrorna preliminära.
[3] Exklusive lantarbetareförbundet i fråga om siffrorna för den 31 juli.

Tab. 9. Antal arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet 31/7 1948—31/7 1949[1]

Fackförbund	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7
Beklädnadsarbetareförb.	2·8	0·4	0·3	0·2	0·2	1·5	0·6	0·5	0·6	0·6	0·2	1·6	2·4
Bleck- och plåtslagareförb.	0·5	0·5	0·6	0·5	0·6	3·2	3·5	3·2	4·0	2·1	0·7	0·6	0·7
Bokbindareförbundet	0·2	0·3	0·1	0·1	0·1	0·3	0·4	0·3	0·2	0·3	0·4	0·4	0·5
Bryggeriindustriarbetareförb.	0·8	1·0	1·3	2·0	1·6	1·7	1·7	1·7	1·6	1·3	0·8	0·8	0·7
Byggnadsarbetareförb.							12·7	13·2	12·1	9·2	5·3	4·7	3·5
Grovarbetare							11·2	10·5	9·7	6·3	4·2	3·6	3·0
Träarbetare	5·4	6·4	7·1	8·2	10·4	23·6	16·2	18·4	16·1	13·3	8·2	6·7	4·6
Rörarbetare							4·6	6·9	8·7	7·1	4·7	3·0	1·7
De förenade förbunden	0·5	0·4	0·4	0·4	0·5	0·7	1·0	0·9	1·1	0·9	0·7	1·2	1·6
Elektrikerförbundet	0·6	0·6	0·6	0·5	0·5	1·0	1·2	1·5	1·6	1·7	1·3	1·0	0·7
Fabriksarbetareförb.							4·1	3·8	3·5	2·3	1·7	1·8	1·5
Byggnadsämnesind.-arbetare	1·6	1·0	1·1	1·5	2·6	7·2	5·5	6·4	5·4	3·2	1·6	1·4	1·1
Glasbruksarbetare	1·7	1·0	0·7	0·8	0·7	1·2	1·8	0·8	0·6	0·3	0·9	1·5	2·0
Sockerfabriksarbetare	1·7	1·5	1·3	1·0	1·1	7·2	9·3	9·1	7·0	4·3	3·3	2·0	2·3
Tändsticksarbetare	0·1	0·1	0·2	0·3	0·3	0·7	0·5	0·5	0·4	0·4	0·4	0·2	0·2
Övriga	2·2	1·3	1·2	1·0	1·5	4·0	2·9	2·3	2·4	1·9	1·3	2·2	1·6
Gjutareförbundet	1·3	1·1	1·0	0·3	0·9	1·5	1·2	1·1	1·2	0·9	0·9	1·0	1·4
Gruvindustriarbetareförb.	1·7	1·5	1·6	1·6	1·8	2·3	1·9	1·8	1·7	1·7	1·3	1·1	1·5
Handelsarbetareförb.	0·7	0·7	0·9	0·7	0·9	1·0	0·9	0·9	0·8	0·8	0·5	0·4	0·6
Kommunalarbetareförb.	1·3	1·1	1·0	1·2	1·3	2·4	1·7	1·4	1·3	0·8	0·5	1·9	2·1
Lantarbetareförbundet[2]	4·2	3·3	3·3	3·4	6·7	11·3	8·4	8·5	7·4	5·4	4·2	3·9	—
Litografförbundet	0·6	0·6	0·5	0·4	0·4	0·4	0·4	0·4	0·3	0·5	0·3	0·3	0·2
Livsmedelsarbetareförb.	2·1	2·0	2·0	2·0	2·1	2·3	3·0	3·1	2·3	2·5	2·1	1·3	1·7
Metallindustriarbetareförb.							1·6	1·1	1·2	1·2	1·0	1·0	1·1
Järnbruksarbetare	0·9	0·9	0·3	0·3	0·7	0·9	0·7	0·6	0·6	0·7	0·3	0·5	0·6
Verkstadsarbetare							1·5	1·3	1·3	1·3	1·1	1·1	1·2
Murareförbundet	4·4	4·4	5·3	9·0	15·2	27·9	24·0	22·2	17·6	7·3	4·6	3·5	3·2
Målareförbundet	1·3	1·7	3·1	5·9	6·6	41·5	23·4	22·0	17·4	11·0	3·1	1·9	1·1
Pappersindustriarbetareförb.	1·1	0·3	0·3	0·6	0·7	0·7	1·0	0·9	1·0	1·1	1·0	2·3	1·0
Sadelm.- o. tapetserareförb.	2·9	2·9	1·3	1·2	0·9	2·1	3·7	2·9	2·2	2·6	3·2	5·0	3·2
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	0·9	0·2	0·3	0·2	0·2	0·7	0·6	0·6	0·7	0·5	0·4	0·9	1·3
Stenindustriarbetareförb.	2·0	1·7	2·1	2·5	3·3	9·1	9·3	5·9	5·7	3·0	2·1	2·1	2·2
Textilarbetareförbundet	0·7	0·6	0·7	0·5	0·4	0·3	0·6	0·5	0·5	0·6	0·6	0·7	1·0
Tobaksindustriarbetareförb.	2·7	2·5	1·0	1·3	1·6	1·3	1·3	2·3	2·5	1·4	1·5	1·6	1·5
Transportarbetareförb.	3·3	3·0	3·0	3·0	3·0	5·4	4·7	5·1	4·6	3·9	2·9	2·6	2·4
Träindustriarbetareförb.[3]	1·6	1·4	1·4	1·3	2·0	4·6	3·5	2·9	3·0	2·3	2·3	3·7	2·7
Typografförbundet	0·3	0·5	0·3	0·6	0·7	0·7	0·6	0·5	0·4	0·3	0·2	0·1	0·1
Vägarbetareförb.							3·3	6·9	7·7	6·3	4·3	3·7	3·0
Summa[4]	1·9	1·7	1·3	1·9	2·5	5·4	4·1	4·0	3·6	2·3	1·9	2·0	1·7

[1] Byggnadsarbetareförbundet tillkom 1/1 1949 genom sammanslagning av Byggnadsträarbetareförbundet och vissa grupper från Grov- och fabriksarbetareförbundet (byggnadsgrovarbetare), Metallindustriarbetareförbundet (rörarbetare) samt Väg- och vattenbyggnadsarbetareförbundet (anläggningsarbetare m. fl.). För de förbund, ur vilka utbrytning skett, kan jämförbara arbetslöshetssiffror icke lämnas för 1948.

[2] Fr. o. m. juli 1948 lämnar förbundet arbetslöshetsrapport endast varannan månad.

[3] Inklusive f. d. Sågverksarbetareförbundet.

[4] Exkl. lantarbetareförbundet i fråga om siffrorna för den 31 juli.

D. Hjälpsökande arbetslösa

Tab. 10. Av arbetslöshetsnämnderna rapporterade hjälpsökande arbetslösa

Månad m. m.	Städer med över 100 000 inv.	Göteborgs o. Bohus län (utom Göteborgs stad)	Västernorrlands län	Norrbottens län	Riket i övrigt	Hela riket
a) Hela antalet hjälpsökande arbetslösa 31/8 1948—31/8 1949						
1948						
Augusti	374	189	168	65	368	1 159
September	418	199	170	88	391	1 266
Oktober	495	208	216	146	451	1 516
November	628	221	410	438	657	2 349
December	807	253	566	552	789	2 967
1949						
Januari	1 221	314	702	629	1 132	3 998
Februari	1 578	361	933	530	1 236	4 638
Mars	1 546	296	949	506	1 119	4 416
April	1 051	274	822	476	853	3 476
Maj	658	233	526	241	566	2 224
Juni	523	228	407	131	432	1 721
Juli	464	213	333	74	321	1 405
Augusti	476	199	339	107	307	1 428
b) De hjälpsökandes fördelning efter ålder, yrke och hjälpform 31/8 1949						
Ålder						
16—25 år	11	—	6	1	4	22
26—50 »	90	47	76	38	70	321
över 50 »	375	152	257	68	233	1 085
Yrke						
Jordbruk och skogsbruk	12	—	40	15	10	77
Industri och hantverk	61	179	187	57	107	591
stenindustri	3	168	1	—	20	192
sågverksindustri	1	—	32	8	13	54
byggnadsverksamhet	36	9	97	46	44	232
Landtransport	22	1	13	1	11	48
Luftfart	—	—	—	—	—	—
Sjöfart	6	2	—	—	2	10
Handel	124	—	7	2	24	157
Förvaltning, arbetsledning o. fria yrken	222	—	4	—	51	277
Hälsovård och sjukvård	7	—	—	—	2	9
Arbete ej hänfört till annan grupp	22	17	88	32	100	259
Hjälpform						
Hela antalet hjälpta	447	191	288	88	263	1 277
Statligt beredskapsarbete	8	171	221	69	51	515
i arbetsmarknadsstyrelsens regi	8	—	33	45	51	132
i annan myndighets regi	—	171	188	24	—	383
Statskommunalt beredskapsarbete	46	12	38	15	28	139
Arkivarbete och musikerhjälp	306	2	9	—	70	[1] 387
Kommunalt arbete utan statsbidrag	4	6	19	—	105	134
Dagunderstöd	33	—	—	—	—	33
Kommunalt understöd	—	—	—	—	3	3
Utbildningshjälp	55	—	1	4	6	66

[1] Härtill kommer 377 flyktingar i dessa hjälpformer.

E. Byggnadstillstånd[1]

Tab. 11. Under januari—augusti 1949 avgjorda ansökningar, fördelade efter byggnadsarbetets art. *Antal ansökningar och byggnadskostnader i milj. kr*

Byggnadsarbetets art	Beviljade ansökningar						Avslagna ansökningar		
	Antal			Byggnadskostnad			Byggnadskostnad		
	Beslut av			Beslut av			Beslut av		
	Kungl. Maj:t eller AMS	Lan	S:a	Kungl. Maj:t eller AMS	Lan	S:a	Kungl. Maj:t eller AMS	Lan	S:a
Bostadshus (inkl. personalbostäder) . .	*184*	*22 550*	*22 734*	*15·2*	*791·5*	*806·7*	*8·2*	*70·2*	*78·4*
Enfamiljshus	50	16 048	16 098	2·2	290·7	292·9	1·0	87·7	88·7
Tvåfamiljshus	86	2 985	2 971	3·2	65 8	69·0	0·9	10·8	11·7
Flerfamiljshus	26	1 661	1 687	3·3	886·5	889·8	4·0	11·9	15·9
Bostadshus komb. med affärs- o. kontorslokaler	5	464	469	1·8	43·3	45·1	2·0	7·4	9·4
Pensionärshem	17	31	48	3·7	3·2	6·9	—	0·2	0·2
Övriga bostäder	*50*	*1 411*	*1 461*	*1·0*	*2·0*	*3·0*	*0·3*	*2·2*	*2·5*
Byggnader för jordbruk, skogsbruk o. fiske	6	5 267	5 273	0·9	42·2	43·1	—	3·3	3·3
Industribyggnader	580	1 497	2 077	118·3	9·0	127·6	73·5	3·6	77·1
Malmbrytning o. metallindustri . . .	231	.	.	66·1	.	.	17·7	.	.
Jord- o. stenindustri	50	.	.	4·0	.	.	4·3	.	.
Träindustri	60	.	.	5·4	.	.	7·3	.	.
Pappers- o. grafisk industri	81	.	.	16·7	.	.	6·3	.	.
Livsmedelsindustri	61	.	.	12·7	.	.	19·0	.	.
Textil- o. beklädnadsindustri	38	.	.	7·6	.	.	7·0	.	.
Läder-, hår- o. gummivaruindustri . .	12	.	.	1·0	.	.	1·8	.	.
Kemisk-teknisk industri	43	.	.	4·2	.	.	3·5	.	.
Byggnader för småindustri o. hantverk	1	.	.	0·9	.	.	5·7	.	.
Byggnader för byggnadsindustri . . .	3	.	.	—	.	.	0·4	.	.
Kraft- o. belysningsverk	67	57	124	225·7	0·5	226·2	7·4	0·0	7·4
Byggnader för samfärdsel	181	674	855	58·8	1·9	60·7	29·7	2·5	32·2
Byggnader för handel	143	971	1 114	21·0	6·2	27·2	57·5	8·8	66·3
Byggnader för förvaltning, sociala ändamål m. m.	163	358	521	34·0	4·3	38·3	80·6	1·1	81·7
Skolor, kyrkor, övriga samlingslokaler m. m.	337	1 069	1 406	60·4	6·8	67·2	40·6	5·7	46·3
Vägar o. gator, vatten o. avlopp m. m.	811	913	1 724	83·7	5·8	89·5	64·0	1·3	65·3
Militära arbeten	79	11	90	14·2	0·0	14·2	—	—	—
S:a januari—augusti 1949	2 551	33 867	35 918	682·5	868·2	1 500·7	361·5	96·5	458·0
S:a augusti 1949	308	4 172	4 480	43·2	130·8	174·0	34·3	10·2	44·5

[1] Statistiken omfattar fr. o. m. 1/7 1948 *dels* av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) avgjorda ansökningar om särskilt byggnadstillstånd, *dels* av länsarbetsnämnderna (Lan) avgjorda ansökningar om tillstånd att påbörja bostadsbyggen, byggnader och anläggningar för jordbruk, skogsbruk och fiske samt vissa smärre arbeten. Före 1/7 1948 omfattade av länsarbetsnämnderna avgjorda ansökningar endast s. k. tremannabyggen (tillstånd att påbörja smärre arbeten). Samtliga övriga ansökningar avgjordes av central myndighet.

Tab. 12. Under september 1948—augusti 1949 beviljade ansökningar. Byggnadskostnad i milj. kr

	Bostadshus		Industribyggnader		Övriga byggnadsarbeten		Samtliga		
								Byggnadskostnad	
	Antal	Byggnadskostnad	Antal	Byggnadskostnad	Antal	Byggnadskostnad	Antal	Totalt	därav för beslut av Lan
1948									
September	3 216	125·5	444	34·2	1 475	82·8	5 135	242·5	130·6
Oktober	1 987	168·4	399	19·3	1 162	58·6	3 548	246·3	168·9
November	1 220	86·9	305	11·6	820	28·2	2 345	126·7	89·4
December	850	72·9	188	10·3	483	28·6	1 521	111·8	73·7
1949									
Januari	839	43·2	271	25·7	798	170·2	1 908	239·1	48·5
Februari	2 221	133·7	265	29·0	1 163	33·0	3 649	195·7	143·1
Mars	2 806	82·7	301	20·5	1 583	80·2	4 690	183·4	93·2
April	2 835	84·8	257	16·8	1 568	133·8	4 660	235·4	94·0
Maj	3 809	107·2	240	9·6	1 668	42·6	5 717	159·4	115·6
Juni	3 395	118·1	232	9·8	1 564	26·1	5 191	153·5	125·9
Juli	3 867	111·4	257	9·0	1 499	39·8	5 623	160·2	117·1
Augusti	2 962	125·6	254	7·7	1 264	40·7	4 480	174·0	130·8
Jan.—Aug. 1949	22 784	806·7	2 077	127·6	11 107	566·4	35 918	1 500·7	868·2
» 1948	22 346	477·7	1 980	106·7	11 761	357·0	36 087	941·4	108·8

Tab. 18. Antal bostadslägenheter i under januari—augusti 1949 beviljade nybyggnadsföretag samt golvyta för bostadsändamål

Ortstyp	Hela antalet bostadslägenheter	därav lägenheter om					Golvyta i 1 000-tal m²
		högst 1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 el. flera rum och kök	
Orter med bostadsbyggnadskvot	20 224	3 023	7 919	6 126	2 278	878	1 422·5
Över 100 000 inv.	6 188	693	3 055	1 855	498	87	411·9
30 000—100 000 inv.	3 454	651	1 424	929	338	112	238·7
3 000—30 000 inv.	9 698	1 544	3 176	3 032	1 325	621	706·8
200—3 000 inv.	884	135	264	310	117	58	65·6
Övriga orter	8 042	854	1 645	2 606	1 965	972	663·0
3 000—30 000 inv.	294	24	150	73	39	8	21·6
200—3 000 inv.	3 818	478	750	1 277	887	426	311·3
Egentlig landsbygd	3 930	352	745	1 256	1 039	538	330·1
Januari—Augusti 1949	28 266	3 877	9 564	8 732	4 243	1 850	2 085·5
» 1948	17 524	3 000	4 845	5 217	3 438	1 024	1 346·0
Augusti 1949	4 260	619	1 496	1 308	574	263	310·2

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1940—1949

Tab. 14. Arbetsförmedling och arbetslöshet

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal[1]	
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser												A	B
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	162	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	176	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	131	147
1943	137	133	114	109	99	93	89	90	93	109	129	150	112	131
1944	164	157	139	121	103	96	90	92	95	106	118	129	118	136
1945	131	132	128	116	106	103	93	89	91	97	102	106	108	131
1946	117	103	96	84	81	79	80	80	82	86	88	87	89	116
1947	96	92	85	77	66	66	68	70	78	84	92	98	81	111
1948	109	101	92	84	78	77	74	77	85	88	97	107	89	118
1949	123	119	117	103	91	93	89	92						
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemsantalet)													
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8	
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	11·3	
1942	13·6	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	7·5	
1943	8·6	7·5	6·4	6·1	4·4	4·4	3·9	3·6	3·5	4·5	5·8	9·6	5·7	
1944	8·5	8·0	7·2	5·5	3·7	3·2	2·9	2·8	2·9	3·3	4·2	7·2	4·9	
1945	6·5	6·2	5·9	4·5	3·8	3·5	3·2	3·1	3·0	3·2	3·9	6·7	4·5	
1946	5·5	5·4	4·5	3·2	2·2	2·1	2·2	2·1	2·0	2·2	2·8	4·9	3·2	
1947	4·2	5·1	4·3	2·7	1·8	1·8	1·7	1·6	1·6	1·7	2·4	4·5	2·8	
1948	4·4	4·2	3·8	2·3	1·7	1·9	1·9	1·7	1·8	1·9	2·5	5·4	2·8	
1949	4·1	4·0	3·3	2·8	1·9	2·0	1·7							
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa[2]													
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	28 469	13 867	
1941	30 512	34 900	38 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219	
1942	25 259	25 149	22 062	15 585	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	12 306	
1943	9 992	9 569	8 550	7 206	6 247	5 253	4 571	4 410	4 600	5 434	7 462	11 676	7 081	
1944	15 845	17 548	17 272	15 660	11 797	8 790	7 313	6 790	6 828	7 494	8 674	11 044	11 255	
1945	12 088	12 862	13 521	12 044	10 021	7 924	5 966	5 406	5 409	5 842	6 757	7 296	8 761	
1946	8 829	8 564	8 118	6 534	4 594	3 487	2 704	2 308	2 430	2 782	3 557	4 084	4 833	
1947	5 035	5 279	4 829	3 464	2 087	1 576	1 183	1 067	1 148	1 464	2 278	2 916	2 694	
1948	3 992	4 612	4 240	2 937	1 896	1 418	1 180	1 159	1 266	1 516	2 349	2 967	2 461	
1949	3 998	4 638	4 416	3 476	2 224	1 791	1 405	1 428						

[1] I fråga om antalet ansökningar om arbete på 100 lediga platser anges två årsmedeltal, av vilka A-talet är ett aritmetiskt medeltal av månadstalen, medan B-talet avser antalet ansökningar om arbete under hela året i förhållande till under året *nyanmälda* lediga platser.

[2] För tiden januari—juni 1940 ingår i antalet hjälpsökande vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna.

Litteraturöversikt

(11 augusti—10 september 1949)

Socialstyrelsens bibliotek hålles öppet för allmänheten kl 10—15; under sommarmånaderna kl 10—14 (lördagar 9—13)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen [1]

Allmänna sociala frågor

SÖDERBÄCK, F. Ny giv för ILO. Industria 1949, nr 9.

Den internasjonale arbeidskonferanse 1949. Arbeidsgiveren (Norge) 1949, nr 19.

Seattlekonventionerna behandlade i Genève. Maskinbefälet 1949, nr 8.

Trumans fjerde punkt. Teknisk og økonomisk bistand til mindre udviklede områder. Udenrigsministeriets tidsskrift 1949, nr 17.

Sverige

DE GEER, G. Felinvestering eller förutseende? Några reflexioner kring järnbrukens utbyggnadsprogram. Metallarbetaren 1949, nr 34/35.

GÄRDE WIDEMAR, INGRID. Ny föräldrabalk. Barn i hem — skola — samhälle 1949, nr 4.

HEDBORG, G. Skattelagstiftningen effektiviseras. Kontorsvärlden 1949, nr 7/8.

SKOGLUND, E. Samlad social upplysningsverksamhet. Från departement och nämnder 1949, nr 13.

Amerikas förenta stater

CAHALAN, D. Implications to the social sciences of the 1948 mispredictions. International journal of opinion and attitude research 1949, nr 2.

EHRNROOTH, N. G. Konjunkturen i Förenta staterna och den världsekonomiska utvecklingen. Kontorsvärlden 1949, nr 7/8.

Belgien

DUPRIEZ, L. H. La conjoncture économique de la Belgique. Bulletin de l'Institut de recherches économiques et sociales 1949, nr 2.

Arbetarskydd

Industrins bullerproblem. Industritidningen 1949, nr 6/7.

Canada

MACNAMARA, A. Safety consciousness in industry. The labour gazette 1949, nr 7.

Arbetslön och arbetstid

FÜRSTENBERG, F. L. v. Der Lohn, volkswirtschaftlich gesehen. Arbeitsblatt 1949, nr 7.

PHELPS BROWN, E. H. Equal pay for equal work. The economic journal sept. 1949.

Holidays with pay: Public holidays and weekly rest days. International labour review juli—aug. 1949.

Sverige

C[LASSO]N, S. Statliga och kommunala löner. Lanternan 1949, nr 16.

JONSSON, HENNING. Lönestopp och solidaritet. Fackföreningsrörelsen 1949, nr 35/36.

Högre inkomst eller mera fritid? Metallarbetaren 1949, nr 31/33.

Löner och produktion. Verkstäderna 1949, nr 9.

Semesteravtal och semesterlag ett utslag i arbetsdomstolen. Byggnadsarbetaren 1949, nr 8.

Tjänstemännens arbetstid — och arbetarnas. Industritjänstemannen 1949, nr 7.

Vad betalar varven? Metallarbetaren 1949, nr 31/33.

Danmark

Pristal og lönninger. Arbejderen 1949, nr 16.

Schweiz

Lohnunterschiede in der Schweiz. Schweizerische Arbeitgeber-Zeitung 1949, nr 35.

Österrike

Neumann, R. Löne- och prispolitik i Österrike. Fackföreningsrörelsen 1949, nr 33/34.

Arbetsmarknad och arbetslöshet

PATINKIN, D. Involuntary unemployment and the Keynesian supply function. The economic journal sept. 1949.

Arbetslöshet förestående? Industritjänstemannen 1949, nr 7.

Sverige

GUSTAVSSON, HARRY. Ny arbetslöshetskungörelse. Sv. socialvårdsförbundets tidskrift 1949, nr 4.

OLSSON, BERTIL. Om arbete i utlandet. Från departement och nämnder 1949, nr 13.

Den vikande översysselsättningen. Finanstidningen 1949, nr 31/32.

Canada

Organized movements of seasonal workers in agriculture. The labour gazette 1949, nr 7.

[1] I denna avdelning tidigare upptagna artiklar finns införda i ett särskilt kortregister, som är tillgängligt i socialstyrelsens bibliotek.

Schweiz

KOLLER, A. Die Frau in der schweizerischen Industrie. Schweizerische Arbeitgeber-Zeitung 1949, nr 33/34.

— Die verheiratete berufstätige Frau in der Schweiz. Schweizerische Zeitschrift für Volkswirtschaft und Statistik 1949, nr 4/5.

Storbritannien

LESER, C. E. V. Changes in level and diversity of employment in regions of Great Britain, 1939—47. The economic journal sept. 1949.

Befolkningsfrågor

HELLSTRÖM, S. Är jag välkommen? Något om nativitet. Frihet 1949, nr 18.

JENNY, O. H. Überprüfung der Sterbeziffern. Schweizerische Zeitschrift für Volkswirtschaft und Statistik 1949, nr 4/5.

OTT, W. Internationale Vergleichbarkeit der Todesursachenstatistik. Schweizerische Zeitschrift für Volkswirtschaft und Statistik 1949, nr 4/5.

Produktionen och folkmängden. Affärsvärlden 1949, nr 31/32.

Sverige

LARSSON, SVEN. De unga byggnadsarbetarna blir allt färre. Byggnadsarbetaren 1949, nr 8.

THORSSON, INGA. Den legala aborten — nödvändigt nödfall. Morgonbris 1949, nr 7/8.

Schweiz

BRÜSCHWEILER, C. Sterile und kinderarme Ehen in der Schweiz. Schweizerische Zeitschrift für Volkswirtschaft und Statistik 1949, nr 4/5.

WEGMÜLLER, W. Grundlagen der schweizerischen Volkssterbetafeln 1931/41 und 1939/44. Schweizerische Zeitschrift für Volkswirtschaft und Statistik 1949, nr 4/5.

Bostadsförhållanden och samhällsplanering

DAHLSTRÖM, E. Lokal samhällsplanering och sociologisk forskning. Plan 1949, nr 2.

LINDBLOM, CARIN. Tätorternas gemensamhetsanordningar. Plan 1949, nr 2.

Sverige

JANNES, ELLY. Reflexioner kring Bygge och Bostad i Göteborg. Vi 1949, nr 36.

Schweiz

BACHMANN, F. Wohnungszählungen in der Schweiz. Schweizerische Zeitschrift für Volkswirtschaft und Statistik 1949, nr 4/5.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter

BIRNBAUM, I. Fackföreningarnas roll i Österuropa. Målarnas facktidning 1949, nr 8/9.

PETIT, RENÉE. Le règlement des conflits collectifs de travail en France et l'étranger. Revue française du travail maj/juni 1949.

Sverige

DAHLANDER, G. Fackliga framtidsfrågor. Kommunalarbetaren 1949, nr 8.

GELJER, L. Något om anställningstrygghet i enskild tjänst förr och nu. Industritjänstemannen 1949, nr 7.

Fackligt uppträdande. Folkskollärarnas tidning 1949, nr 33.

Amerikas förenta stater

SKRINDO. Arbeider- og arbeidsgiverspörsmål i U. S. A. Sosialt arbeid 1949, nr 7.

Den amerikanska fackföreningsrörelsen. Förbundet 1949, nr 8.

Den amerikanska fackföreningsrörelsen. Medlemsblad för försvarsverkens civila personals förbund 1949, nr 8.

Den amerikanska fackföreningsrörelsen. Sv. typograftidning 1949, nr 33/34.

Lantarbetarrörelsen i U.S.A. på väg. Lantarbetaren 1949, nr 34/35.

Polen

LODIN, L. Polsk fackföreningsrörelse. Fackföreningsrörelsen 1949, nr 35/36.

Hälso- och sjukvård

BERG, G. Läkartäthet och »folkhälsa». Sv. läkartidningen 1949, nr 34.

MANNHEIMER, E. Bröstbarnets goda start. Barn i hem — skola — samhälle 1949, nr 4.

THULIN, S. O. Internationella sjukhuskongressen 1949. Sv. läkartidningen 1949, nr 35.

VALLMARK, S. Några funderingar om sanatoriemoral. Status 1949, nr 8.

Sverige

HESSELVIK, L. Förkylningssjukdomar bland barn på daghem. Barnavård och ungdomsskydd 1949, nr 4.

TALLBERG, A. Folksjukdom på avskrivning. [Tuberkulosen.] Reformatorn 1949, nr 34.

VALLMARK, S. Sanatoriereligiositet. Status 1949, nr 9.

Skolan och den psykiska vården. Folkskollärarnas tidning 1949, nr 36.

Amerikas förenta stater

LÖVGREN, O. Ett aktuellt sjukvårdsproblem i U. S. A. Sv. läkartidningen 1949, nr 33.

Amerikansk sinnessjukvård. Humanitet 1949, nr 8.

Jordbruks- och egnahemsfrågor

Mejerikongressen. Int. mejerifederationen och dess arbetsuppgifter. RLF-tidningen 1949, nr 33.

Produktion och konsumtion av mjölk och mjölkprodukter. En jämförelse U. S. A. — Sverige. Mjölkpropagandan 1949, nr 8.

Sverige

ERICSON, FILIP L. Hästkostnader vid jordbruk med och utan traktordrift. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1949, nr 8.

JOHANSSON, AXEL. Posterna på jordbrukets lönekonto. Lantarbetaren 1949, nr 32/33.
JÄGERSKIÖLD, S. Illojal maktanvändning eller icke? [Export av fisk.] Förvaltningsrättslig tidskrift 1949, nr 3.
RIBERS, U. Arbetsplanering vid jordbruk kombinerat med skogsbruk. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1949, nr 8.
ÅKERMAN, Å., & DU RIETZ, B. De nya kvalitetsbestämmelserna för brödsäd. Lantmannen 1949, nr 33.

Danmark

En andelsmaskinstation i virksomhed. Andelsbladet 1949, nr 35.

Finland

SÄKK, K. Jordbruksproduktionen i Finland under och efter andra världskriget. Jordbruksekonomiska uppgifter 1949, nr 7.

Kooperation

Sverige

JOHANSSON, ALBIN. Svensk konsumentkooperation under 50 år. Kooperatören 1949, nr 15/16.

Norge

De fagorganiserte og kooperasjonen. Fri fagbevegelse 1949, nr 8.

Nykterhetsfrågan

FORSSMAN, H. Antabus. Social-medicinsk tidskrift 1949, nr 8.
KJEMS, H. Alkoholism en sjukdom. Sv. socialvårdsförbundets tidskrift 1949, nr 4.

Priser, levnadskostnader, konsumtion

ALLEN, R. G. D. The economic theory of index numbers. Economica aug. 1949.
TROLLE, U. AF. Kritik av distributionskritiker. Sv. sparbankstidskrift 1949, nr 6.
WEBER, A., & LINDER, A. Emploi d'une méthode statistique pour étudier les dépenses d'une famille. Schweizerische Zeitschrift für Volkswirtschaft und Statistik 1949, nr 4/5.
ZWINGLI, U. Verbrauchsausgaben und Volkseinkommen. Schweizerische Zeitschrift für Volkswirtschaft und Statistik 1949, nr 4/5.

Sverige

BERGSTRÖM, GRETA. Behövs det mer konsumentupplysning? Vi 1949, nr 35.
GENTELE, H. Några synpunkter på priskontrollnämndens lönsamhetsberäkningar. Industriförbundets meddelanden 1949, nr 1.
ÖSTLIND, A. Prisreglering, köparmarknad och konkurrensbegränsning. Svensk handel 1949, nr 16.
Sverige och den internationella prisutvecklingen. Finanstidningen 1949, nr 33.

Socialförsäkring

Post-war trends in social security. International labour review aug. 1949.
Social security recommendations: Excerpts from the President's messages. Social security bulletin 1949, nr 1.

Sverige

HOFSTEN, E. v. Folkpensionärernas bostadskostnader. Sv. stadsförbundets tidskrift 1949, nr 6.
JERNEMAN, T. Arbetslöshetsförsäkringen. Skogsindustriarbetaren 1949, nr 17.

Norge

FAUGERT, R. Norska reformplaner beträffande socialförsäkringen. Arbetarskyddet 1949, nr 5/6.

Socialvård

Sverige

BESKOW, B. Vilka skolbarn kan bli kriminella som vuxna? Folkskollärarnas tidning 1949, nr 37.
HOFSTEN, BIRGITTA v. Ungdomsanstalterna. Morgonbris 1949, nr 7/8.
Socialvårdens framtida utformning. Sunt förnuft 1949, nr 6.
Vårdbehov och vårdmöjligheter. Sv. socialvårds tidning 1949, nr 8.

Ut- och invandring

Canada

Canadiske immigrationsbestemmelser. Udenrigsministeriets tidsskrift 1949, nr 17.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur

ABRAHAMSEN, D. Brottet och människan. [Övers. fr. eng. av Å. & Ulla Nordin.] Sthlm 1948.
AMERIKAS FÖRENTA STATER. Social security administration.
Social security yearbook 1947. Wash. 1949.
DANMARK. Det statistiske departement.
Statistiske meddelelser. Række 4. Khvn 1949.
Bd 134: H. 3. Færdselsuheld 1947.
Bd 136: H. 3. Elektricitetsværkerne 1947/48.
FINLAND.
Finlands officiella statistik. Hki 1949.
58. Sparbanksstatistik år 1948.
FÖRENTA NATIONERNA. Department of economic affairs.
Inflationary and deflationary tendencies, 1946—1948. Lake Success, New York 1949. (Publ. 1949. 2. A. 1.)
— Supplement to major economic changes in 1948. Lake Success, New York 1949. (Publ. 1949. 2. C. 2.)
— World economic report 1948. Lake Success, New York 1949. (Publ. 1949. 2. C. 3.)
FÖRETAGSNÄMNDERNA. 4. Fackföreningsrörelsens väg till medinflytande. Sthlm 1949. (Informa-

tion och argument. Utg. av Landsorganisationen, Propagandarådet.)

GEMENSAMHETSLOKALER. Sthlm 1949. (HSB:s byggnadstekniska utredningar. 8.)

HALLBECK, N. Grabb på glid. Sthlm 1949.

HELSINGFORS. Helsingfors stads statistiska byrå.
Statistisk årsbok. 38 (1949). Hfors 1949.

HOFSTEN, E. v. Index och levnadskostnad. Sthlm 1949.

INDIEN. Office of the economic adviser to the government of India.
Report on an enquiry into the family budgets of middle class employees of the central government. Delhi 1949.

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Studies and reports. New series. Geneva 1949.
12. Labour problems in Greece. Report of the mission of the International labour office to Greece Oct.—Nov. 1947.
15. International standard classification of occupations. Report prep. for the 7th International conference of labour Statisticians. (Geneva, Sept. 1949.)
17. Methods of family living studies. Report prep. for the 7th International conference of labour statisticians. (Geneva, Sept. 1949.)
— Vocational training monograph. Geneva 1949.
2. Vocational training of adults in Belgium.

INTERNATIONELLA ARBETSKONFERENSEN. 33rd session, 1950.
Report. Geneva 1949.
9 (1). Vocational training of adults including disabled persons.

JORDBRUKSKASSERÖRELSEN år 1948. Statistiska uppgifter meddelade av Svenska jordbrukskreditkassan. Sthlm 1949.

NEDERLÄNDERNA. Centraal bureau voor de statistiek.
Regelingen van lonen en andere arbeidsvoorwaarden in Nederland op 1 jan. 1949. Utrecht 1949.

NORGE.
Statens pensjonskasse. Den norske enkekasse og Pensjonskassen for statens tjenestemenn.
Årsberetning for 1948. Oslo 1949.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1949. Sthlm 1949.
33. En generalplan för rikets farleder och hamnar. Tillhör som bil. 2 det av 1944 års hamnutredning d. 6 maj 1949 avg. betänkandet SOU 1949: 21 om svensk hamnbyggnadspolitik. (K.)
34. Betänkande med förslag angående ändrade grunder för fördelning och uttagande av kostnad för byggande och underhåll av skogsvägar. Avg. av Kungl. Skogsstyrelsen i samråd med Kungl. Lantmäteristyrelsen d. 28 jan. 1949. (Jo.)

STATISTISK ÅRSBOK för Sverige. Årg. 36 (1949.) Utg. av Statistiska centralbyrån. Sthlm 1949.

STATSLIGGARE för budgetåret 1949/50. Del I. Statsverkets specialutgiftsstater under 1—14 huvudtitlarna jämte de affärsdrivande verken. Sthlm 1949.

STORBRITANNIEN. R. commission on population.
Report. Lond. 1949.

SWEDISH HOUSING. Publ. by the Swedish institute [m. fl.]. Ed. by *A. Hald, P. Holm & Gotthard Johansson*. Sthlm 1949.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1949.
Det enskilda skogsbruket år 1947. Av Kungl. Skogsstyrelsen.
Finanser.
Accispliktiga näringar år 1948. Av Kungl. Kontrollstyrelsen.
Jordbruk med binäringar.
Fiske år 1947. Av Statistiska centralbyrån.
Järnvägar.
Allmän järnvägsstatistik år 1947. Av Kungl. Järnvägsstyrelsen.
Sjöfart. Berättelse för år 1947 av Kommerskollegium.
Socialstatistik.
Byggnadsverksamheten i Sverige år 1947. Av Kungl. Socialstyrelsen.

TRYGHED i beskæftigelsen. Khvn 1949. (Socialpolitisk forenings småskrifter. 8.)

ÅRSBOK för Sveriges kommuner. Årg. 32 (1949). Utg. av Statistiska centralbyrån.

Recensioner

Hallbeck, Nils: Grabb på glid, Stockholm 1949.

På »stötkillarnas och bögsnoarnas» slangspäckade språk berättas denna historia om Göteborgspojken Pedros väg mot moraset. Han knycker bilar, luggar homosexuella på pengar, gör butiksinbrott och spöar läroverksungdom. Med från jargong och yviga gester är han på drift genom storstaden, där tillgången på hårdkokta nöjen är obegränsad. Han växer upp i en tid, då det är lätt att få fram pengar på andra sätt än genom ett fast knog. Modern och styvfadern lyckas få iväg honom till någon kortvarig anställning endast genom att hota med busen Barnavårdsnämnden. Gänget, gatan, bakgården, portgången, kaféet och filmen formar hans vanor, normer och värderingar. Allt mäts i hästkrafter, samlagsfrekvens och knockoutslag. Idolerna heter Alan Ladd, Duke Ellington och Joe Louis.

Så långt har skildringen en stark verklighetsprägel. Men när det gäller att gå bakom Pedros skrovliga yta och förklara, varför han råkat på glid, räcker författaren inte till. I den inledande presentationen av Pedro säger visserligen författaren: »När jag berättar min vän stewardbiträdets historia så gör jag det inte, därför att jag anser den särskilt märklig. Jag gör det därför att jag vet att det finns så många, många Pedropojkar. Pojkar som utan ärftlig belastning råkar på glid mot brottet. Varför misslyckas de? Varför går de under?» Men något acceptabelt svar ges inte på frågorna. Ej heller ger författaren något recept att hindra glidandet utför. Pedro får en villkorlig dom och går till sjöss, där han frivilligt avtjänar ett symboliskt fängelsestraff. Men om detta betyder någon förändring eller förbättring av Pedro, får läsaren inte reda på. Bokens styrka är inte, att den gör några djuplodande psykologiska avslöjanden, utan att den ger ett riktigt reportage av en skrämmande social verklighet. Enligt förlagsreklamen skulle författaren rikta »en uppseendeväckande kritik mot vissa företeelser inom den moderna socialvården bl. a. de öppna yrkesskolorna, där de omhändertagna av erfarnare kamrater ofta erhåller en helt annan utbildning än den avsedda». Boken skulle också ställa dessa »alltför obeaktade missförhållanden under debatt». Efter sådana påståenden — tillsammans med att boken är en ny Kain — kommer naturligtvis upplagorna att stiga, i all synnerhet som boken påpassligt kommit ut, när dagspressen svämmade över av diskussioner kring »fallet Svullo». Den uppseendeväckande kritiken inskränker sig emellertid till att författaren orättvist ger ungdomsvårdsskolorna skulden, för att de omhändertagna lär sig att få i gång bilar utan tändningsnyckel. I den enkla konsten torde emellertid varje normalt funtad storstadspojke i övre folkskoleåldern vara färdigutbildad.

Författaren gör sig också skyldig till det vanliga misstaget att tro, att man omhändertages på ungdomsvårdsskolor »för ingenting». — Det verkliga förhållandet är ju, att det fordras mycket starka skäl för en intagning.

L. B.

Hald, Arthur, Holm, Per, and *Johansson, Gotthard:* Swedish housing, Stockholm 1949.

Boken är avsedd för socialt intresserade utlänningar, som här serveras en översikt över det svenska bostadsproblemet ur olika aspekter. Närmast bör den väl ersätta den numera föråldrade Swedish Housing policy av Alf Johansson och Waldemar Svensson, men den avser en allsidigare belysning av ämnet än den tidigare skriften gjorde. På de 64 sidorna kan man läsa om läget på bostadsmarknaden och den moderna bostadspolitiken, inklusive planer för framtiden, om stadsplanering och bostadens planlösning, om heminredning, möbler och husgeråd samt om forskningar och propagandaverksamhet på dessa områden.

Författarna har eftersträvat objektivitet och allsidighet, så långt sig göra låter inom den trånga ramen. De har inte undanhållit de mörka sidorna i svenska bostadsförhållanden, såsom trångboddheten, landsbygdens efterblivenhet i fråga om bostädernas utrustning, och bristerna, när det gäller stadsplanering och planlösningar. Förhoppningarna för framtiden tecknas dock i ljusa färger och får en väl tilltagen plats i framställningen, vilket kanske inte bör vara ägnat att förvåna i denna skrift.

Utvecklingen fram till andra världskriget ges i korta drag och trångboddheten framhålles med rätta som det på lång sikt allvarligaste problemet. Bakgrunden till den aktuella situationen med dess bostadsbrist skulle man vilja ha något utförligare belyst på en punkt. Alltför litet sägs om den höga giftermålsfrekvensen och den exceptionellt stora inflyttningen till städerna under en följd av år under 1940-talet. Dessa faktorer har visserligen varit av stor betydelse även i många av de krigsdeltagande länderna, men en främling utan speciella insikter i demografiska förhållanden inser nog inte sammanhanget så lätt.

En annan uppgift, som ger anledning till förvåning, är den att en nybyggd lägenhet år 1948 endast skulle vara 7 % dyrare att hyra än en sådan lägenhet år 1939. Undersökningar från 1945 års bostadsräkning tyder på större ökningar, i det en jämförelse mellan hyrorna för lägenheter byggda 1942—45 resp. 1938—39 i de flesta större och

medelstora städer visar högre differenser än 7 %. (Soc. Medd. årg. 1948, sid. 693 ff.) Hyresnivån i sin helhet beräknas ha stigit med ca 7 % sedan före kriget. En annan sak är, att de nybyggda lägenheternas kvalitet har höjts under de mellanliggande åren.

Den nya bostadspolitiken lämnas, som sig bör, ett relativt stort utrymme. Den främsta uppgiften, sedan den aktuella bostadsbristen blivit hävd, är att höja standarden både i fråga om utrymme och kvalitet. Genom dirigering av byggnadsverksamheten och genom subventioner skall man göra det möjligt för varje hushåll att få en tillräckligt rymlig och väl utrustad lägenhet.

Det ligger i sakens natur, att skriftens senare avsnitt, som handlar om den tekniska planeringen och heminredningen m. m., blir mera lättläst och får lättare att fånga intresset hos en större allmänhet. Man får en inblick i planerna att göra om stenöknarna till sunda bostadsdistrikt och att få en vettig ordning för stationssamhällena och andra mindre agglomerationer, som vuxit upp hur som helst på landsbygden.

Undersökningarna för att nedbringa byggnadskostnaderna och i samband därmed standardiseringssträvandena inom byggnadsindustrin behandlas förhållandevis utförligt och förefaller vara av stort intresse. Svenska slöjdföreningens, konsthantverkets och industrins strävanden för vackra och praktiska bruksföremål får sitt givna omnämnande i en skrift, som avser att intressera utlänningar för svenska insatser.

De många illustrationerna är i allmänhet väl valda och ger god reklam för nyare svensk bostadskultur. Kartan på sid. 20 måste dock anses misslyckad, så som den presenteras utan förklaringar för de olika beteckningarna. En främling kan inte ens veta, vad som är land och vad som är vatten.

E. W.

Utländska tidskrifter[1] med socialt, samhällsekonomiskt eller befolkningsstatistiskt innehåll

Irish Trade Journal and Statistical Bulletin

Utgivare: Department of Industry and Commerce, 3—4 College Street, Dublin, C. 5. Fyra nummer per år.

Prenumerationspris: 16 kr.

Bibliotek: Socialstyrelsen.

Innehåll: Löpande artiklar om finanser, grosshandels- och levnadskostnadsindex, löner, sysselsättning samt industriell produktion. Siffrorna kommenteras i en mångfald diagram.

Revue du Travail

Utgivare: Ministère du travail et de la prévoyance sociale de Belgique, 2, rue Lambermont, Bruxelles. Tolv nummer per år.

Prenumerationspris: 9 kr.

Bibliotek: Socialstyrelsen, Uppsala universitet.

Innehåll: Uppsatser om socialförsäkring, löner och sysselsättning. Större delen av tidskriften innehåller periodiska översikter under följande rubriker: löner och sysselsättning, socialförsäkring, socialvård, ekonomisk statistik och demografi. Dessutom finns i varje häfte en förteckning över ny lagstiftning på det sociala området samt en litteraturavdelning. 100—150 sidor.

Revue de l'Institut international de statistique

(Review of the International Statistical Institute)

Utgivare: Institut international de statistique, Oostduinlaan 2, 's-Gravenhage, Haag, Nederländerna. Årg. 1 (1933)—. Fyra nummer per år (ofta sammanslagna).

Prenumerationspris: 21,50 kr.

Bibliotek: Socialstyrelsen, statistiska centralbyrån, Stockholms stads statistiska kontor, Lunds universitet (statistiska seminariet).

Innehållet är delat i sex avdelningar, av vilka en innehåller vetenskapliga uppsatser och en statistiska serier över befolkningsutvecklingen i vissa länder. I andra avdelningar ges korta notiser angående verksamheten vid de statistikutgivande institutionerna i världen samt angående personförändringar där. Slutligen ingår en utförlig internationell bibliografi på det statistiska området, vartill de olika ländernas centrala statistiska byråer lämnar uppgifter och som omfattar såväl självständiga verk som tidskriftsuppsatser klassificerade efter ämnen.

En äldre serie, Bulletin mensuel de l'office permanent, omfattande åren 1920—1933, finns även hos de ovan nämnda biblioteken.

[1] Utgör fortsättning på i Soc. Medd. nr 1, 1949, sid. 74 påbörjad översikt.

Statistiska meddelanden · Ser. F · Band 59

Sociala Meddelanden 1949 / Nr 11

Utg. av Kungl. Socialstyrelsen i samarbete med Kungl. Arbetsmarknadsstyrelsen

ANSV. UTG.: ERLAND V. HOFSTEN. REDAKTÖR: TORE SÖDER

Årg. 1903: 2 häften. — Årg. 1904—07: årligen 4 häften. — Fr. o. m. årg. 1908: årligen 12 häften. Pris per årgång (12 häften) 5 kr, per häfte 50 öre. Prenumeration kan ske på postanstalt eller i bokhandeln.

REGISTER

över regelbundet återkommande kvartals- och årsöversikter i Sociala Meddelanden

	Nr
Alkoholistanstalt, intagna på, årligen, senast i	4, 1949
Arbetskraften i industrin, årligen, senast i	3, 1949
Arbetskraftsåtgång och lönebudget inom jordbruket, årligen, senast i	7, 1948
Barnavårdsmannaskap och bidragsförskott, årligen, senast i	7, 1949
Befolkningsutvecklingen, varje kvartal, senast i	10, 1949
Bostadsmarknaden i städerna vid oktoberflyttningen, årligen, senast i	12, 1948
Byggnadskostnaderna i Stockholm, varje kvartal, senast i	9, 1949
Byggnadskostnaderna på landsbygden, årligen, senast i	12, 1948
Byggnadsverksamheten i Sverige, årligen, senast i	2, 1949
Byggnadsverksamheten i vissa städer och köpingar, varje kvartal, senast i	9, 1949
Detaljhandelsomsättningen, i regel varje kvartal, senast i	9, 1949
Erkända arbetslöshetskassor, årligen, senast i	10, 1949
Fattigvården, årligen, senast i	1, 1949
Frånvarofrekvens inom industrin, varje halvår, senast i	7, 1949
Fylleriförseelser och spritsmuggling, varje kvartal, senast i	9, 1949
Inkomster och förmögenheter, årligen, senast i	1, 1949
Kollektivavtal, i regel varje kvartal, senast i	5, 1949
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet, varje halvår, senast i	5, 1949
Levnadskostnadsindex, varje kvartal, senast i	detta nr
Löneförhållandena för förvaltnings- och butikspersonal samt arbetare inom handeln, senast i	6, 1949
Löneförhållandena och sysselsättningen för förvaltnings- och butikspersonal m. fl. inom industri, senast i	2, 1949
Löneförhållandena inom vägväsendet, årligen, senast i	1, 1949
Löneläget inom jordbruket, årligen, senast i	7, 1949
Lönenivå och sysselsättningsvolym inom industri m. m., varje kvartal, senast i	9, 1949
Lönenivån inom industri och samfärdsel m. m. samt löneutvecklingen för industriarbetare, årligen, senast i	8, 1949
Mödrahjälpen, varje halvår (hädanefter årligen), senast i	8, 1949
Nykterhetsnämndernas verksamhet, årligen, senast i	3, 1949
Näringsvärde och pris på viktigare födoämnen, årligen, senast i	6, 1949
Samhällets barnavård, årligen, senast i	10, 1949
Skogsarbetarnas arbetsförtjänster, årligen, senast i	11, 1948
Sysselsättningen inom den reglerade byggnads- och anläggningsverksamheten, varje halvår, senast i	12, 1948
Trädgårdsarbetarnas löner, årligen, senast i	detta nr
Utlänningar i Sverige, varje kvartal, senast i	detta nr

Häftets huvudinnehåll

November 1949

Vart syftar vi? En redogörelse lämnas för socialstyrelsens syn på våra ålderdomshem och deras roll i svensk åldringsvård.

Under hösten 1949 har en serie radioföredrag hållits om ålderdomshemmen och vården där. Artikeln är ett utdrag ur det sista föredraget i serien, som hölls av generaldirektör Bexelius. Sid. 817.

Konvention om ålderspensioner. Vid socialministermötet i Oslo i augusti detta år undertecknades en konvention mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige, som innebär att rätten till ålderspension ej längre blir beroende av vilket av länderna den pensionssökande tillhör i medborgarrättsligt hänseende. I och med avslutandet av denna konvention har ett betydelsefullt steg tagits i det internordiska samarbetet på det sociala området. Såvitt känt har någon liknande konvention ej avsiutats mellan några andra länder. I artikeln redogöres för konventionens innebörd. Sid. 822.

Engelsk arbetslöshetsförsäkring. På grundval av Beveridge-rapporten framlade den engelska regeringen år 1946 förslag till fem sociallagar, vilka antogs av parlamentet och vilka reglerar socialförsäkringen i lagarna om allmän socialförsäkring, industriell olycksfallsförsäkring, fri sjukvård, barnavård samt allmän ekonomisk nödfallshjälp. Lagen om allmän socialförsäkring — National Insurance Act — inbegriper arbetslöshetshjälp, sjukbidrag, moderskapspenning, ålderspension, änkepension, förmyndarbidrag samt begravningshjälp. I artikeln redogöres för arbetslöshetsförsäkringen. Sid. 825.

Arbetskraft och brist på arbetskraft hos städer och landsting år 1948. Antalet anställda per 1 000 invånare är större i de större städerna än i de mindre. Stora olikheter råder dock mellan städer i samma storleksklass. Bristen på personal inom landstingen var mest framträdande beträffande sjukvårdsutbildad personal och tandvårdspersonal. Bristen på kollektivavtalsanställd kvinnlig personal inom landstingen var relativt sett mindre omfattande än bristen på sjukvårdsutbildad personal. Sid. 829.

Utlänningar i Sverige under tredje kvartalet 1949. Hela antalet utlänningar i riket uppgick vid kvartalsskiftet till omkring 195 230, vilket innebär en nedgång sedan föregående kvartalsskifte med 5 370. Minskningen faller huvudsakligen på finnar, danskar och USA-medborgare, medan däremot norrmännen avsevärt ökat. Den 1 oktober 1949 utgjorde antalet arbetsanmälda utlänningar i riket 92 420, vilket innebär en ökning med 2 764 personer. Sid. 845.

Levnadskostnadsindex för september 1949 steg i 1935 års serie från 166 till 167 och i serien med år 1914 som bas från 256 till 257. Omräknas indexen i 1935 års serie till s. k. pristal i enlighet med de regler, som uppdragits av 1945 års lönekommitté, erhålles talet 122 i september eller samma tal som vid föregående beräkningstillfälle. Någon revision av viktsystemet, som regelmässigt brukar ske i september, har, frånsett bränsleposten, icke skett. Indexhöjningen sammanhänger med att livsmedelsposten stigit med 0,8 % sedan juni. Sid. 849.

Arbetsmarknaden under september 1949 företedde inga nämnvärda avvikelser från vad som tidigare kännetecknat utvecklingen, nämligen god sysselsättning inom de flesta arbetsområden, brist på yrkeskunnig arbetskraft och en i det närmaste obefintlig arbetslöshet. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 99 i september mot 92 i augusti och 85 i september 1948. Inom industrin var antalet *anställda* arbetare 0,4 % och antalet *i arbete varande* arbetare 1,2 % högre än i augusti. Arbetslösheten inom fackförbunden omfattade vid månadsskiftet augusti/september 1,6 % mot 1,8 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna var vid utgången av september 1 623. Sid. 860.

SOCIALSTATISTISKA DIAGRAM

ARBETSANMÄLDA UTLÄNNINGAR I SVERIGE
DEN 1 OKTOBER 1949

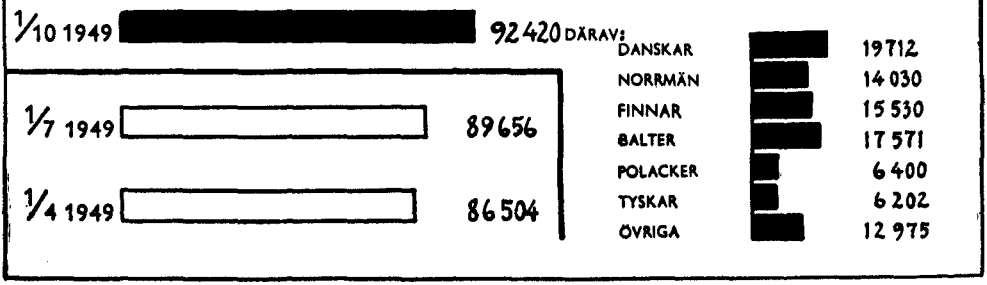

DETALJPRISUTVECKLINGEN
SEPTEMBER 1949

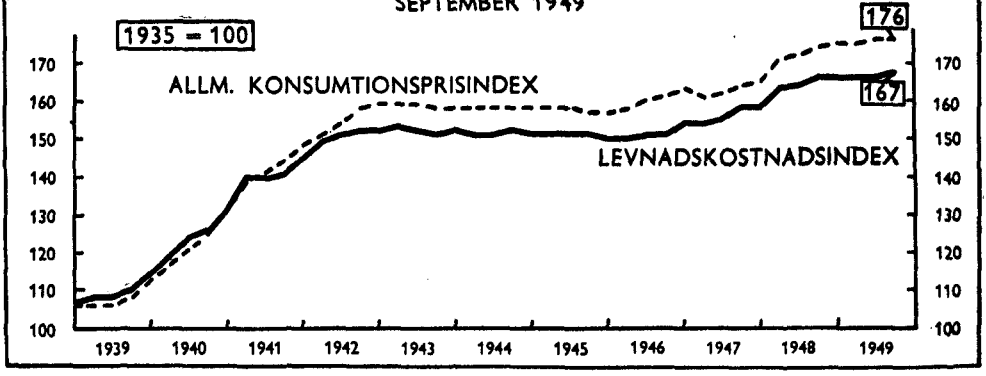

SYSSELSÄTTNINGEN
VID SLUTET AV SEPTEMBER 1949
PROCENTUELL ÖKNING (+) ELLER MINSKNING (—)
AV ANTALET ARBETARE SEDAN FÖREGÅENDE MÅNAD

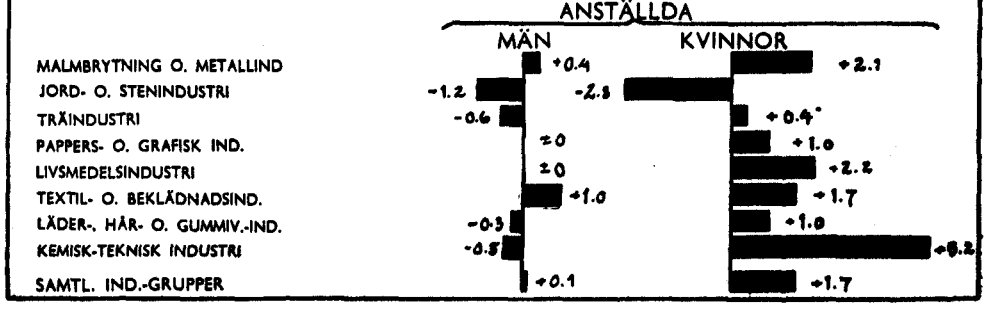

För detaljer se sid. 845 (utlänningar i Sverige), sid. 849 (levnadskostnadsindex) och sid. 872 (sysselsättningen).

Sociala Meddelanden

Official Journal published monthly by the Royal Social Board in Sweden

1949, no 11

CONTENTS

Page

What are we aiming at? By Ernst Bexelius 817
A convention on old-age pensions. By Ossian Larnstedt 822
Unemployment Insurance in Britain. By Rune Gustafson 825
Man-power and the shortage of labour in cities and provincial council districts in 1948 829
Short notices:
UN stipendiary in Sweden 836
The Social Board's views on the proposal for Social Information 836
The Social Board inquires into the living conditions of widows 838
Social Research Institute in Dortmund 838
Social Security in the United States is expanding 839
Unemployment Policy in Finland 839
The Budget for the cost-of-living index in Denmark is revised 840

Periodical Surveys

Gardeners wages in 1948 P. 842. — Aliens in Sweden during the 3rd quarter of 1949 P. 845. — The cost-of-living index for September 1949 P. 849. — The Social Board's general consumption price index P. 858. — The Labour Market in September 1949 P. 860. — Bibliography P. 880.

This Issue in Brief

What are we aiming at? A report outlining the Social Board's views on our homes for the aged and the part they play in Sweden's services for assisting old persons.

During the autumn of 1949 a series of broadcast lectures has been given on homes for the aged and the care they receive there. The article is an extract from the last lecture in the series, which was given by Director-General Bexelius. Page 817.

A convention on old-age pensions. At the meeting of Social Ministers in Oslo last August a Convention was signed between Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden, its purpose being that the right to an old-age pension shall no longer depend on which of these countries the applicant for a pension belongs to in regard to rights of citizenship. The conclusion of this Convention means that an important step has been taken in inter-Nordic cooperation in the social sphere. So far as is known, no similar Convention has been drawn up between any other countries. The article outlines the contents of the Convention. Page 822.

Unemployment Insurance in Britain. On the basis of the Beveridge Report the British Government presented in 1946 Bills relating to five Social Laws, which were passed by Parliament. They regulate the terms of social insurance in the laws governing general social insurance, industrial accident insurance, free medical aid, child care and general financial assistance in cases of distress. The law relating to general social insurance — The National Insurance Act — comprises unemployment aid, sick allowance, maternity allowance, old-age pension, widow's pension, guardian allowance and funeral aid. The article gives an account of the unemployment insurance system. Page 825.

Man-power and the shortage of labour in cities and provincial council districts in 1948. The number of employees per 1 000 inh. is greater in the major cities than in the smaller towns. However, there are also considerable divergences between towns of the same size. The shortage of staffs in the provincial council districts was most marked in respect of staffs trained in the medical and dental services. The shortage of women personnel employed under collective agreements in the provincial council districts was relatively on a smaller scale than the shortage of staffs trained in the medical services. Page 829.

Gardeners' wages in 1948. The average total hourly earnings of all male gardeners in 1948 was 1,93 kr, and the average annual earnings 4 674 kr. The hourly earnings were 15,6 % and the annual earnings 12,8 % higher than in 1947. Of the male workers, 40 % earned an annual income of between 4 000 and 5 000 kr. Adult women workers earned, on an average, 1,44 kr per hour

and 3 218 kr per annum, implying an increase of 20,0 % and 14,4 % respectively since 1947. Page 842.

Aliens in Sweden during the third quarter of 1949. The total number of aliens in the country at the turn of the quarter amounted to about 195 230, which implies a decline of 5 370 since the turn of the last quarter. The decrease is mainly accounted for by Finns, Danes and United States citizens, whereas the number of Norwegians has increased considerably. On the 1st October 1949 the number of aliens in the country registered as being at work was 92 420, implying an increase of 2 764 persons. Page 845.

The cost-of-living index for September 1949 rose in the 1935 series from 166 to 167 and in the series with 1914 as basis from 256 to 257. If the index numbers in the 1935 series are converted into so-called price numbers in accordance with the rules drawn up by the Wage Committee of 1945, we get the number 122 for September, which is the same number as when the last calculation was made. No revision has been made of the weight system — as is regularly done in September — apart from the item Fuel. The rise of the index number is accounted for by the fact that the item Food has gone up by 0,8 % since June. Page 849.

The Labour Market in September 1949 showed no appreciable deviations from what has previously characterized the trend, viz. good employment in most spheres of labour, a shortage of skilled labour, and practically non-existent unemployment. The number of applicants for 100 vacant jobs was 99 as against 92 in August and 85 in September 1948. In industry etc. the number of *employed* workers was 0,4 %, and the number of *employees at work* was 1,2 % higher than in August. Unemployment among trade union members was 1,6 % of the total membership at the turn of the month August/September, as against 1,8 a month earlier. The number of those applying to the unemployment boards for relief was 1 623 at the end of September. Page 860.

Sociala Meddelanden

Bulletin officiel publié par la Direction générale de la Prévoyance sociale (D.G.P.S.) en Suède

1949, no 11

INDEX

Page

Quel but visons-nous? Par Ernst Bexelius 817
Convention relative aux pensions de vieillesse. Par Ossian Larnstedt 822
L'assurance anglaise contre le chômage. Par Rune Gustafson 825
Main-d'œuvre et pénurie de main-d'œuvre dans les villes et dans les circonscriptions des conseils généraux en 1948 829
Courtes notices:
Etudiants des Nations Unies titulaires de bourses d'études en Suède 836
Avis émis par la D.G.P.S. sur le projet d'un office d'information sociale 836
La D.G.P.S. examine les conditions d'existence des veuves 838
Institut d'étude sociales à Dortmund 838
Évolution récente des assurance-sociales aux États-Unis 839
Politique du chômage en Finlande 839
Le budget de l'indice du coût de la vie au Danemark est révisé 840

Aperçus périodiques

Salaires des ouvriers jardiniers en 1948 P. 842. — Etrangers en Suède pendant le 3e trimestre 1949 P. 845. — L'indice du coût de la vie en septembre 1949 P. 849. — L'indice général des prix de consommation de la D.G.P.S. P. 858. — Le marché du travail en septembre 1949 P. 860. — Bibliographie P. 880.

Résumé

Quel but visons-nous? Un compte rendu de la manière dont la Direction générale de la Prévoyance sociale envisage le problème des asiles de vieillards et leur rôle dans la protection de la vieillesse. Pendant l'automne 1949, une série de conférences ont été radiodiffusées sur les asiles de vieillards et les soins qui y sont donnés. L'article est un résumé de la dernière conférence qui a été faite par M. Bexelius, directeur général de la D.G.P.S. P. 817.

Convention relative aux pensions de vieillesse. A la Conférence des ministres des Affaires sociales qui s'est tenue à Oslo au mois d'août de cette année, une convention a été signée entre le Danemark, la Finlande, l'Islande, la Norvège et la Suède aux termes de laquelle le droit à la pension de vieillesse ne dépend plus du pays auquel le candidat à la pension est ressortissant. La conclusion de cette convention marque une étape importante de la coopération internordique dans le domaine social. Autant que l'on sache, aucune convention similaire n'était encore intervenue entre d'autres pays. L'article rend compte des clauses de la convention. P. 822.

L'assurance anglaise contre le chômage. Le Gouvernement anglais a présenté en 1946, sur la base du Rapport Beveridge, un projet de cinq lois sociales qui ont été votées par le Parlement et qui règlent l'assurance sociale par des lois sur l'assurance sociale générale, l'assurance contre les accidents dans l'industrie, la gratuité des soins médicaux, la protection de l'enfance et une assistance économique générale dans les cas d'urgence. La loi sur l'assurance sociale générale — The National Insurance Act — comprend le secours de chômage, l'indemnité de maladie, l'allocation de maternité, la pension de vieillesse, la pension aux veuves, l'allocation de tutelle et le secours de frais funéraires. L'article rend compte de l'assurance contre le chômage. P. 825.

Main-d'œuvre et pénurie de main-d'œuvre dans les villes et dans les circonscriptions des conseils généraux en 1948. Le nombre de personnes occupées par un emploi par 1 000 habitants est plus élevé dans les grandes villes que dans les petites villes. De grandes différences règnent cependant entre des villes appartenant à la même classe de grandeur. Le manque de personnel dans les circonscriptions des conseils généraux (landsting) était le plus accusé pour le personnel infirmier diplômé et le personnel dentaire. La pénurie de personnel féminin lié par des conventions collectives était relativement moins prononcée dans ces circonscriptions que la pénurie de personnel infirmier diplômé. P. 829.

Salaires des ouvriers jardiniers en 1948. Le salaire horaire total moyen de l'ensemble des ouvriers jardiniers a été en 1948 de 1,93 couronne et le salaire annuel moyen de 4 674 couronnes. Le salaire horaire était de 15,6 % et le salaire annuel de 12,8 % supérieurs à ceux de 1947. Des ouvriers, 40 % avaient un salaire annuel de 4 000 à 5 000 couronnes. Les ouvrières adultes occupées au jardinage gagnaient en moyenne 1,44 couronnes par heure et 3 218 par an, ce qui signifie une augmentation respective de 20,0 et 14,4 % depuis l'année 1947. P. 842.

Etrangers en Suède pendant le troisième trimestre 1949. Le nombre total des étrangers en Suède s'élevait à la fin du 3e trimestre à environ 195 230, ce qui implique une diminution de 5 370 depuis la fin du trimestre précédent. Cette diminution porte principalement sur les Danois, les Finlandais et les citoyens des Etats-Unis, tandis que, par contre, le nombre des Norvégiens avait augmenté. Au 1er octobre 1949, le nombre des étrangers possédant un permis de travail était de 92 420, soit une augmentation de 2 764 personnes. P. 845.

L'indice du coût de la vie en septembre 1949 a augmenté dans la série ayant 1935 pour base de 166 à 167 et dans la série ayant 1914 pour base de 256 à 257. Si l'on recalcule l'indice de la série basée sur 1935 en le nombre dit «chiffre indicatif des prix» (pristalet), conformément aux règles établies par le Comité des salaires de l'année 1945, on obtient le chiffre indicatif 122, c'est-à-dire le même que celui obtenu la dernière fois que les calculs ont été effectués. Une révision de l'importance relative des différents postes, qui d'ordinaire a lieu régulièrement en septembre, n'a pas été entreprise, sauf pour le poste du chauffage. La hausse de l'indice est due à ce que le poste alimentation est monté de 0,8 % depuis juin. P. 849.

Le marché du travail en septembre 1949 n'a présenté aucune modification appréciable de ce qui a caractérisé précédemment son évolution, c'est-à-dire un emploi satisfaisant dans la plupart des domaines d'activité, une pénurie de main-d'œuvre qualifiée et la quasi-inexistence de chômage. Le nombre de demandes de travail pour 100 places disponibles a été de 99 contre 92 en août dernier et 85 en septembre 1948. Dans l'industrie, etc., le nombre des ouvriers *engagés* était de 0,4 % et le nombre des ouvriers *effectivement au travail* de 1,2 % plus élevés qu'en août. Le chômage parmi les ouvriers affiliés à des syndicats correspondait à la fin du mois d'août à 1,6 % du total des membres, contre 1,8 % un mois plus tôt. Le nombre des chômeurs demandant une indemnité aux comités de chômage était à la fin de septembre de 1 623. P. 860.

Vart syftar vi?

Utdrag ur ett radioföredrag om ålderdomshemmen och deras roll i svensk åldringsvård

Av generaldirektör *Ernst Bexelius*, Socialstyrelsen

Vi har i en serie radioföredrag fått höra åtskilligt om ålderdomshemmen och vården där, förhållandet mellan generationerna och om skräcken för ålderdomshem från de gamlas sida. Jag skall nu försöka ge en bild av våra ålderdomshem och deras roll i svensk åldringsvård, sådan som vi ser den i socialstyrelsen, där vi försöker följa med utvecklingen på området så noga som möjligt och också tycker, att vi genom arbete ute på linjen verkligen känner till förhållandena.

Vi lever i en brytningstid för ålderdomshemmen. De har vuxit fram ur gamla tiders fattigstugor och undan för undan förbättrats, så att de gjort skäl för namnbytet. Ålderdomshemmen står nu på tröskeln till något helt nytt som inackorderingshem utan förbindelse med fattigvården eller dess efterträdare, den blivande socialhjälpen.

Våra ålderdomshem är ett uttryck för den alltmer medvetna känslan hos samhället, att vi utom att lämna ekonomiskt stöd vid olika nödtillstånd — och där vi ju i alla fall genom våra förbättrade folkpensioner har tagit ett krafttag för att hjälpa de gamla — också måste ge personlig hjälp åt dem som inte kan klara sig själva. När vi tar emot gamla människor på ålderdomshem, är det på grund av samma känsla för medmänniskan, som har gjort att fattigvården blivit alltmer kurativt inställd — en sak som för övrigt kommer att accentueras i den blivande socialhjälpen.

Vi har många exempel på människor, som hellre levat i djupaste misär, än de flyttat till ett kanske aldrig så bra ålderdomshem. Jag har själv varit med om att förgäves försöka övertala en 80-åring, som levde i obeskrivliga lumpor att bara komma med och se, hurudant det var. Djupast bottnar nog känslan av rädslan för ålderdomshemmen i att man inte velat »komma på kommunen», att man inte velat bli, som det heter i lagen, av fattigvården omhändertagen för varaktig försörjning. Förekomsten av sinnesabnorma på hemmen har nog också avskräckt många. Den materiella utformningen av ålderdomshemmen har däremot troligen inverkat mindre, även om gamla tiders fattigstugor inte var för roliga. Våra ålderdomshem skall nu enligt ett av riksdagen redan fattat principbeslut icke ha något att göra med fattigvården eller den blivande socialhjälpen. De skall bli inackorderingshem, där var och en betalar för sig med sin folkpension. Avgifterna skall bli lika för alla, så att ingen blir för mer än den andra. Det är mig en glädje att kunna säga, att denna reform redan nu har genomförts i en mängd kommuner runt om i landet, fast vi inte ännu har några tvingande bestämmelser

om det. Jag skall passa på tillfället att nu hos våra kommunala myndigheter lägga ett gott ord för att man på de platser, där det inte redan är så, så fort som möjligt ändrar föreskrifterna om avgifterna i enlighet härmed. Det är så få, som kan betala mer än folkpensionen minus 200 kr, att det icke har någon inverkan på kommunens ekonomi, om man även av dem bara tar ut detta belopp.

Det går emellertid inte så fort att ändra inställningen gentemot ålderdomshemmen. Men allteftersom man får mer och mer klart för sig, hurudana hemmen är och vart de syftar, så lär nog den gamla rädslan försvinna. Men då måste vi också först få bort från ålderdomshemmen alla de sinnesabnorma och kroniskt sjuka, som icke bör vistas där.

Nu skall ingen tro, att myndigheterna skulle sträva efter att samla så många åldringar som möjligt på ålderdomshem. Långt därifrån. Den som inte vill gå in på ett ålderdomshem, är inte en ålderdomshemmens sabotör. Möjligen, och det ganska ofta, är han en sabotör mot sig själv och vad som är bäst för honom. Vi förstår, att en övertalning ibland kan vara behövlig för att rädda en människa, som icke själv begriper, vad som är hennes bästa. Vi kan helt enkelt icke stå likgiltiga vid sidan och se på hur människor lider nöd bara därför att de icke förstår, att ålderdomshemmen icke är något så förfärligt. Detta betyder dock icke, att vi skulle gilla några tvångsåtgärder för att få in människor på ålderdomshem. Socialvårdskommittén har uttryckligen avvisat tanken på detta. Socialstyrelsens hela politik går ut på att ha så få som möjligt på olika anstalter. Vi tror att familjevård i de allra flesta fall är överlägsen anstaltsvården, hur väl ordnad denna än är. Att familjevården besparar samhället väldiga utgifter för exempelvis barnhem, sommarkolonier och daghem är säkert. På samma sätt skulle det självfallet vara bättre om våra gamla kunde vårdas i hemmen, intill dess de blir så sjuka, att de behöver komma in på ett kronikerhem. Hurudan är då verkligheten? Finns de psykologiska och materiella resurserna för att ett sådant program skall kunna genomföras? Dessbättre kan man svara ja på den frågan i icke obetydlig utsträckning. De allra flesta av våra åldringar kan med egna eller släktingars och vänners hjälp klara sig själva utan att behöva drömma om att flytta till ett ålderdomshem. Genom det ökande antalet hemvårdarinnor kan vi hjälpa en hel del åldringar, och det är planer på att öka möjligheterna till sjukvård i hemmen genom en ny kår, kallad sjukvårdarinnor, som skulle bli biträden till distriktssköterskorna. Det är emellertid omöjligt att på det sättet bispringa alla åldringar, som skulle behöva hjälp i sina hem. Redan bristen på arbetskraft gör, att vi ej kan komma hur långt som helst på denna väg. Under det normala åldrandet kommer de flesta människor förr eller senare till en punkt, då de är för trötta för att själva styra om matinköp och tillagning, städning etc., och då de behöver vård och hjälp för sin person. Det räcker då icke längre med en eller annan timmes hjälp om dagen av en hemvårdarinna eller sjukvårdarinna. Det blir i stället nödvändigt med fullständig personlig omvårdnad. Kan eller vill icke släktingar hjälpa till då och finns

Östhammars stads nya ålderdomshem med plats för 20 personer. (Invigdes den 26/10 1949.)

icke de ekonomiska förutsättningarna för att engagera en egen sköterska, vilket det ju sällan gör, blir det faktiskt en stor lättnad för den gamla, om hon kan få komma till ett trivsamt inackorderingshem, sådant som vi vill att våra ålderdomshem skall bli och som många av dem redan är. Man behöver icke ta till allt för starka ord om motsättningen mellan generationerna för att konstatera, att det tyvärr icke alltid är så ute i levande livet, att den arbetande generationen kan eller vill ta hand om sina gamla. För övrigt vill de icke heller i allmänhet bo ihop med sina vuxna barn i de tyvärr ju som regel allt för trånga bostäderna. Barnbröd är hårt, heter det. Genom att bygga bekväma och lättskötta pensionärshem eller över huvud genom en förbättring av bostadsbeståndet kan vi uppskjuta men icke förhindra, att den dagen kommer, då den gamle behöver en mera fullständig personlig omvårdnad än som är möjlig att få genom besök av en hemvårdarinna eller sjukvårdarinna.

Då vi har sökt bedöma behovet av ålderdomshem för framtiden, har vi haft till utgångspunkt, att hemmen skall vara sådana, som vi vill ha dem, dvs. utan sinnesabnorma och kroniskt sjuka, och att de skall vara trivsamma och bra. I ett sådant läge, där vi ju ingalunda är ännu, tror vi, att vi behöver ha platser för omkring 1 % av folkmängden.

Hurudana är nu våra ålderdomshem? Det säger kanske en del, att ej mindre än omkring 740 ålderdomshem av de drygt 1 400 hemmen tagits i bruk före 1921. Det utmärkande för byggnadssättet var tidigare, att man placerade många gamla i samma rum. Det finns fortfarande ålderdomshem med så stora salar, att mellan 15—20 gamla där har sin sängplats, men lyckligtvis är detta numera rena undantag.

Om man nu vill ha ålderdomshemmen till verkliga hem, måste man få fram enkelrum i väsentligt större utsträckning än hittills. Principen bör helt enkelt vara den, att var och en, som önskar få ett enkelrum, också skall få ett sådant. Det behövs också en del dubbelrum, ty det finns alltid vissa personer, som vill bo tillsammans, t. ex. äkta makar, gamla goda vänner eller sådana, där den ene behöver få litet personlig hjälp av någon annan vid påklädningen.

Ålderdomshemmen är avsedda för de normalt åldrande, mer eller mindre orkeslösa, som behöver personlig omvårdnad. Om man tänker på de olika åtgärder, som från samhällets sida vidtagits för att hjälpa åldringarna, kan man säga, att pensionärshemmen utgör ett sätt att lösa bostadsfrågan på ett ur hälsovårds- och ekonomiska synpunkter tillfredsställande sätt. Ålderdomshemmen kommer då som nästa stadium allteftersom krafterna sviker. Å andra sidan får ålderdomshemmen icke utveckla sig till sjukhus. Om någon drabbats av en svårare sjukdom, som kan beräknas bli varaktig, är icke ålderdomshemmet längre rätta platsen för honom. Han bör få sin vård på ett hem för kroniskt sjuka. Detta innebär dock icke, att varje åldring, som blir sjuk, genast eller efter kanske ett par månader skulle överföras till ett kronikerhem. Ålderdomshemmen måste ha möjlighet att ta hand om sjuka, såväl de rena akutfallen som något längre sjukdomsfall. Avvägningen mellan ålderdomshemmet och kronikerhemmet är en svår uppgift, där läkarens ord bör bli avgörande. Principen måste vara den, att alla svårskötta fall, liksom i allmänhet även de utpräglat kroniska, bör överföras till kronikerhem. Självfallet är att ålderdomshemmen icke är rätta platsen för vård av sinnesabnorma människor.

Hurudana är nu förhållandena för närvarande på våra ålderdomshem i detta hänseende? Alla vet, att det är så långt ifrån bra som det gärna är möjligt. På de flesta håll vårdas svårt invalidiserade människor på ålderdomshemmen. Förutsättningen för att man skall kunna befria ålderdomshemmen från sinnesabnorma och svårt kroniskt sjuka personer är, att våra sinnessjukhus och kronikerhem blir utbyggda i tillräckligt stor omfattning. Detta är också alla på det klara med nu och vad som är möjligt att göra det görs nog också. I socialstyrelsen anser vi emellertid, att man i större utsträckning än som nu sker skulle kunna för lättskötta sinnessjuka och för kroniskt sjuka modernisera och utnyttja befintliga byggnader, som ej lämpar sig för andra vårdformer. Därigenom skulle man under nuvarande byggnadssvårigheter kunna påskynda utbyggnaden av sinnessjukvården och kronikervården. Jag vill nämna ett exempel på vad som kan åstadkommas. Norrbottens län hade ännu 1947 kanske fler sinnessjuka på ålderdomshem-

men än annorstädes och antalet kronikerfall var också mycket stort. Liksom i andra län hade landstinget stora och förnämliga nybyggnadsplaner för dessa vårdformer. För att påskynda utvecklingen och underlätta ålderdomshemsreformen har landstinget i stor utsträckning frångått dessa planer och i stället tagit i anspråk gamla ålderdomshem och liknande byggnader. Av 406 nyskapade kronikerplatser har 138 nybyggts för 14 000 kr per plats, medan 268 platser ordnats i befintliga byggnader för 2 000 kr per plats. 175 platser för lättskötta sinnessjuka har ordnats för 4 000 kr per plats i ett gammalt ålderdomshem, medan nybyggnad skulle ha kostat 15 000 kr per plats. För 250 obildbara sinnesslöa ordnas plats i ett annat ålderdomshem för 1 700 kr per plats, medan nybyggnad skulle ha kostat 14 000 kr per plats. Landstinget har alltså genom att på detta sätt ta i anspråk äldre byggnader inbesparat över 8 milj. kr i förhållande till vad det förut beslutade nybyggnadsprogrammet skulle ha kostat. Härtill kommer, att programmet färdigställts på 3 år.

Den som jag anser vara den kanske svåraste saken att klara på våra ålderdomshem, är sysselsättningsfrågan. För närvarande är personalen pressad till bristningsgränsen av vården av de sinnesabnorma och de kroniskt sjuka, samtidigt som det åtminstone tidvis varit svårt att få tag på tillräckligt antal biträden. Mycket görs i alla fall och det är sannerligen icke så, att anstaltsvården skulle kräva, att den intagne icke gör någonting. Föreståndarinnorna får under sin utbildning undervisning i arbetsterapi för gamla. Socialvårdsförbundet har sedan någon tid anställt en särskild arbetsterapeut, som reser omkring och instruerar. Intet nytt ålderdomshem kommer till utan att särskilda rum inrättas för olika slags sysselsättning. Trots allt kan det säkert göras mer än nu. Det är bara bra, att diskussionen kommer i gång om denna ingalunda lättlösta fråga. Vi är tacksamma för uppslag från olika håll. Jag vill bara varna för en tro, att man skulle kunna nå fram till någon högre grad av sysselsättning på ett ålderdomshem. Betänk att det oftast är fråga om gamla, som sökt sig till hemmet först då de icke längre orkar med så förfärligt mycket. Vi måste också räkna med den allt mer insättande åderförkalkningen, som ibland helt omöjliggör varje form av sysselsättning.

Som totalomdöme om våra ålderdomshem skulle jag vilja säga följande. Vi kan inte undvara ålderdomshemmen. De måste ingå som en viktig om än begränsad del i vår åldringsvård. Alla hem är ännu visst icke som de bör vara i materiellt hänseende, men det blir bättre undan för undan. Ännu måste vi tyvärr i stor utsträckning bereda vård åt sinnesabnorma och svårt kroniskt sjuka på hemmen, men även härvidlag kan vi se fram mot bättre förhållanden ganska snart. Över hela landet pågår ett allvarligt och medvetet arbete på att göra ålderdomshemmen till de goda och trivsamma hem, som vi alla önskar att våra gamla skall få bo i. Tro mig: vi skall ordna det så, att vi icke längre behöver vara rädda för att komma på ålderdomshem. Där blir vi väl omhändertagna.

Konvention om ålderspensioner

Ett betydelsefullt steg i det internordiska sociala samarbetet

Av kanslirådet *Ossian Larnstedt*, Socialdepartementet

Vid ett möte i Köpenhamn i april 1939 mellan socialministrarna i de nordiska länderna dryftades frågan om att man skulle söka uppnå en gemensam överenskommelse mellan dessa länder angående ömsesidighet med avseende på olika socialförsäkringsförmåner, däribland även folkpensionerna. Man åsyftade en överenskommelse, som skulle innebära, att en person, vilken var medborgare i ett men bosatt i ett annat av ifrågavarande länder, skulle komma i åtnjutande av dessa förmåner enligt samma grunder, som gällde för medborgare i det land, där han var bosatt (vistelselandet). I en av mötet antagen resolution uttalade mötet sin anslutning till strävandena att uppnå en dylik överenskommelse. Kriget kom emellertid emellan och först efter dettas slut kom ytterligare förhandlingar i frågan till stånd. Vid ett möte i Oslo i början av år 1948 mellan representanter för Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige utarbetades ett förslag till en konvention om ömsesidigt utgivande av ålderspensioner. I mötet deltog såsom ombud för Sverige generaldirektören i pensionsstyrelsen Konrad Persson och förutvarande chefen för socialdepartementets rättsavdelning, numera borgmästaren Lars Gunnar Ohlsson.

Sedan nämnda konventionsförslag med därtill hörande slutprotokoll godkänts av respektive länders regeringar, undertecknades konventionen vid ett i augusti i år hållet socialministermöte i Oslo. Undertecknandet ägde rum vid en enkel men högtidlig ceremoni i norska stortingets byggnad. Sverige representerades härvid av sin socialminister, Gustav Möller. Konventionen, varom kungörelse i vanlig ordning kommer att utfärdas, kan väntas träda i kraft inom den närmaste tiden och senast i början av år 1950.

I det följande skall lämnas en kort redogörelse för konventionens innebörd.

Enligt nu gällande regler kräves för rätt till ålderspension medborgarskap i vistelselandet. För Sveriges del utsäges detta i folkpensioneringslagen, enligt vilken dylik rätt tillkommer endast svensk medborgare, som fyllt 67 år och som är mantalsskriven i riket. Personer över nämnda ålder, som är bosatta i Sverige men ej är svenska medborgare, äger följaktligen för närvarande icke uppbära ålderspension. I den mån de för sin försörjning är beroende av stöd av det allmänna, är de hänvisade till att erhålla sådant genom fattigvården. De kommunala fattigvårdsmyndigheterna är berättigade att erhålla ersättning av svenska staten för lämnad fattigvård till utlänningar.

Enligt den mellan de nordiska länderna gällande fattigvårdskonventionen kan i sin tur vistelselandet söka gottgörelse hos det land, där vederbörande är medborgare. De fattigvårdsfall, för vilka ersättning utgått mellan dessa länder, har till betydande del avsett just understöd till personer, vars behov, om de varit bosatta i sitt hemland, skulle ha avhjälpts genom ålderspension.

I och med att den nu avslutade konventionen om ålderspensioner träder i kraft, kommer — då fråga är om medborgare i de nämnda nordiska länderna — rätten till ålderspension ej längre att bli beroende av vilket av länderna den pensionssökande tillhör i medborgarrättsligt hänseende. Enligt konventionens första artikel förbinder sig sålunda de fördragsslutande länderna att i överensstämmelse med föreskrifterna i konventionen utge ålderspension till medborgare i ett annat av de fördragsslutande länderna. Detta medför att exempelvis en svensk, vilken är bosatt i Norge, blir berättigad till ålderspension därstädes, likaväl som en norsk medborgare, bosatt i Sverige, får motsvarande rätt här i riket.

Under vissa förutsättningar kan pension till och med utgå till en person, som icke har medborgarrätt i något av konventionsländerna. Detta gäller dock endast för det fall, att personen i fråga tidigare varit medborgare i ett av länderna, men av någon anledning gått miste om detta medborgarskap och icke förvärvat medborgarrätt i något annat land.

Med ålderspension förstås enligt konventionen sådan ålderspension och därtill knutna tilläggsförmåner, som utges enligt den i vederbörande land vid varje tidpunkt gällande allmänna socialförsäkringslagstiftningen. Pensionen utgår alltså enligt samma normer, som gäller för medborgare i det land, där pensionstagaren är bosatt; han blir likställd med landets egna medborgare. Privat och kommunal pensionering samt annan för begränsade grupper av befolkningen anordnad pensionering omfattas ej av konventionen. I fråga om åldersgränser och andra villkor för rätt till pension samt pensionens storlek och beräkning gäller bestämmelserna i vistelselandet. Krav har emellertid ansetts böra uppställas på att pensionssökande under viss, ej alltför kort tid vistats i det land, där han gör anspråk på att erhålla pension. I konventionen stadgas därför, att för rätt till ålderspension i vistelselandet vederbörande skall ha vistats där oavbrutet minst fem år, omedelbart innan pensionsansökan gjordes. Tillfällig frånvaro från vistelselandet under denna tid inverkar emellertid ej på pensionsrätten. Med tillfällig frånvaro avses frånvaro, som icke sträcker sig över fyra månader. Emellertid kan även frånvaro av längre varaktighet betraktas som tillfällig, när särskilda skäl talar därför. Sålunda kan hänsyn tagas till varaktigheten av vederbörandes sammanlagda vistelse i vistelselandet och anledningen till frånvaron.

I Sverige bosatta medborgare från något av de övriga nordiska länderna blir följaktligen berättigade till allmän ålderspension, men därutöver kan utgå även sådana tillägg till pensionen, som enligt folkpensioneringslagen tillkommer svenska medborgare: bostadstillägg, hustrutillägg och blindtillägg ävensom särskilt barnbidrag för barn till ålderspensionärer. Liknande

tilläggsförmåner till ålderspensionen har medgivits även av övriga konventionsländer. Konventionen omfattar för dessa länders del följande:

För Danmark: 1) Ålderspension med följande tillägg enligt folkförsäkringslagen: väntetillägg, invaliditetstillägg, hjälplöshetstillägg, äktenskapstillägg, tillägg till efterlevande make, blindtillägg, pensionstillägg, ålderstillägg, beklädnadstillägg, bränsletillägg, barntillägg och personligt tillägg. 2) Rätt till intagning på ålderdomshem och ålderspensionärshem. 3) Läkarhjälp, behandling och vård.

För Finland: 1) Ålderspension. 2) Tilläggspension, inklusive barntillägg enligt §§ 41 och 42 i lagen om folkpensionering. 3) Premierestitution till avliden försäkrads efterlevande enligt § 39 i sagda lag (som motsvarar begravningsbidrag).

För Island: 1) Ålderspension. 2) Barntillägg (pension). 3) Hustrutillägg. 4) Hjälplöshetstillägg. 5) Sjukkasseavgift.

För Norge: 1) Ålderspension. 2) Maketillägg. 3) Barntillägg. 4) Begravningshjälp.

Fråga uppkommer givetvis i detta sammanhang, huruvida personer, på vilka konventionen är tillämplig, jämväl skall komma i åtnjutande av de tillägg, som beror på vederbörande kommuns beslut. För Sveriges del kommer härvid i främsta rummet de kommunala bostadstilläggen till ålderspensionärer i åtanke, och denna fråga är därför givetvis av stort intresse för kommunerna. I konventionen har icke införts någon föreskrift härom — några för kommunerna bindande utfästelser har givetvis ej kunnat göras i konventionen — men i det vid konventionen fogade slutprotokollet göres ett betydelsefullt uttalande i detta spörsmål. Däri utsäges nämligen, att i fråga om dylika tillägg varje land skall sträva efter att tillförsäkra personer, som faller under konventionen, även dylika kommunala förmåner. Det är att hoppas, att kommunerna allmänt skall beakta detta uttalande och vid utdelandet av kommunala tillägg till ålderspension behandla medborgare i konventionsländerna på samma sätt som om det gällde landets egna medborgare.

Utgifterna för ålderspensioner enligt konventionen skall i sin helhet bäras av vistelselandet. Någon ersättning mellan de olika länderna, såsom för närvarande sker enligt fattigvårdskonventionen, skall således ej förekomma.

Slutligen utsäges i konventionen, att denna ej medför någon inskränkning i de fördragsslutande ländernas rätt att meddela allmänna bestämmelser om utlänningars rätt att uppehålla sig i vederbörande land. Sådana bestämmelser må dock icke öppna möjlighet att kringgå konventionen.

I och med avslutandet av denna konvention har otvivelaktigt ett mycket betydelsefullt steg tagits i det internordiska samarbetet på det sociala området. Såvitt känt har någon liknande konvention ej avslutats mellan några andra länder. Det skulle emellertid vara glädjande, om de nordiska ländernas samarbetsvilja kunde tjäna som förebild för liknande internationella överenskommelser även på andra håll.

Engelsk arbetslöshetsförsäkring

Av amanuens *Rune Gustafson*, Stockholm

Den 5 juli 1948 är ett viktigt datum i den engelska socialvårdens historia. Då sattes den allmänna socialförsäkringen i funktion, varigenom de engelska medborgarna skulle beredas social och ekonomisk trygghet »från vaggan till graven». I en på den brittiska regeringens uppdrag utgiven broschyr om försäkringens innebörd och generella bestämmelser angav socialförsäkringsministern James Griffiths försäkringens omfattning på följande sätt: »Det nya systemet kommer att tillgodose alla utan undantag: män, kvinnor och barn, unga och gamla, rika och fattiga, gifta och ogifta, arbetsgivare och anställda, dem som arbetar för egen räkning och dem, som inte arbetar alls.» Understödsformerna skulle sträcka sig från moderskapspenning före barnsbörd till begravningshjälp.

Planerna till den nya socialförsäkringen utformades av lord Beveridge, vilken år 1941 av regeringen fick i uppdrag att som ordförande i en särskild kommitté utreda behovet av en förbättrad socialförsäkring samt avgiva förslag till lagstiftning i ämnet. På grundval av Beveridge-rapporten framlade regeringen år 1946 förslag till fem sociallagar, vilka antogs av parlamentet och vilka reglerar socialförsäkringen: lagarna om allmän socialförsäkring, industriell olycksfallsförsäkring, fri sjukvård, barnavård samt allmän ekonomisk nödfallshjälp. Av dessa är den förstnämnda — National Insurance Act av 1946 — den viktigaste. Den har till underrubrik: »En lag avsedd att åstadkomma ett utvidgat system för allmän socialförsäkring med penningbidrag i form av arbetslöshetshjälp, sjukbidrag, moderskapspenning, ålderspension, änkepension, förmyndarbidrag (för föräldralösa barn) samt begravningshjälp.»

I administrativt avseende intar arbetslöshetsförsäkringen en särställning i socialförsäkringssystemet. Medan de övriga försäkringsgrenarna sorterar under det nyinrättade Ministry of National Insurance är Ministry of Labour tillsynsmyndighet för arbetslöshetsförsäkringen. Beträffande denna råder också speciella förhållanden i fråga om ansökning och utbetalande av understöd. Inom den övriga försäkringen avgöres understödsfrågor av lokala försäkringskontor (local offices), men dessa har ej någon befattning med frågor om arbetslöshetsunderstöd. Sådant sökes hos arbetsförmedlingen i samband med att den försäkrade söker arbete. Om understöd skall utgå eller ej avgöres av en på arbetsförmedlingskontoret arbetande försäkringstjänsteman.

Mellan engelsk obligatorisk och svensk frivillig arbetslöshetsförsäkring finns många likheter, men också flera olikheter. Liksom i vårt land innefattar försäkringen endast anställda personer. Företagare och »self-employed

persons», dvs. sådana som arbetar för egen räkning — lantbrukare, handlande, agenter m. fl. — står utanför försäkringen. Denna omfattar alla anställda, som är över skolåldern (14 år) och ej fyllda 65 år (i vissa fall 70 år).

Avgifter. Uppbörden av försäkringsavgifterna sker genom arbetsgivarna, vilka enligt lag är skyldiga att varje vecka göra avdrag på de anställdas lön med belopp, som motsvarar dessas avgift till försäkringen. Arbetsgivarna skall också bidra till försäkringens finansiering genom att för varje försäkrad inbetala viss avgift per vecka. Varje försäkringstagare skall inneha ett försäkringskort (national insurance card), på vilket arbetsgivaren måndagen i varje vecka skall anbringa märken såsom bevis, att hans och den anställdes avgifter erlagts. Märkena på kortet skall förses med datumstämpel eller anteckning med bläck.

Försäkringsavgifternas storlek framgår av nedanstående tablå. (Beloppen inom parentes anger avgifterna omräknade i svenska kronor efter en kurs av kronor 14,50 per pund.)

Ålder	Män			Kvinnor		
	Avgift från arbetsgivarna	Avgift från arbetstagarna	Totalt	Avgift från arbetsgivarna	Avgift från arbetstagarna	Totalt
18 år el. däröver .	4 s. 11 d. (3·54)	4 s. 2 d. (3·00)	9 s. 1 d. (6·54)	3 s. 10 d. (2·76)	3 s. 3 d. (2·34)	7 s. 1 d. (5·10)
Under 18 år . . .	2 s. 10½ d. (2·07)	2 s. 5½ d. (1·77)	5 s. 4 d. (3·84)	2 s. 4 d. (1·68)	1 s. 11 d. (1·38)	4 s. 3. d. (3·06)

Avgifterna avser ej blott arbetslöshetsförsäkringen utan socialförsäkringen i sin helhet.

Understödsbelopp. Arbetslöshetsunderstöden utgår med följande belopp per vecka:

Män, ogifta kvinnor och änkor över 18 års ålder ..... 26 s. (18,85)
Gifta kvinnor över 18 års ålder ..... 20 s. (14,50)
Pojkar och flickor under 18 års ålder ..... 15 s. (10,88)
Tillägg för *en* vuxen person, vilken försörjes av den försäkrade (dependent adult) ..... 16 s. (11,60)
Tillägg för *ett* barn ..... 7 s. 6 d. (5,44)

Barntillägg utgår aldrig för mer än ett barn. En familj, bestående av man (den försäkrade), hustru och två barn, erhåller exempelvis i understöd 2 pund 9 shilling och 6 pence (35,89), dvs. 26 shilling för mannen, 16 shilling för hustrun (dependent adult) och 7 shilling och 6 pence för det ena barnet. För det andra barnet utgår ej barntillägg. Förvärvsarbetande gift kvinna erhåller samma understödsbelopp som ensamstående kvinna i hennes egen ålder, om hon är berättigad till tillägg för sin make eller om hon ej sammanbor med denne och icke kan erhålla ekonomisk hjälp från

honom. Personer under 18 års ålder, som är berättigade till något av tilläggen, erhåller motsvarande understöd för vuxna.

I den engelska socialförsäkringen använder man sig av två tidsbegrepp av försäkringsteknisk art, nämligen avgiftsåret (contribution year) och understödsåret (benefit year). Avgiftsåret är lika med tolv månader eller den period, som täcks av det tidigare nämnda försäkringskortet. Före den 5 juli 1948 var avgiftsåret detsamma för alla arbetslöshetsförsäkrade och löpte från juli det ena året till juli i det följande. På så sätt måste samtliga försäkringskort utbytas mot nya i juli månad, vilket medförde avsevärda svårigheter av organisatorisk-administrativ natur. För att skapa ett smidigare system infördes från och med den 5 juli 1948 fyra avgiftsår, som löper från olika data, varigenom en fjärdedel av samtliga försäkringskort nu kommer att utbytas någon av de första veckorna i varje kvartal. Med understödsår förstås en tolvmånadersperiod, som börjar fem månader efter avgiftsårets slut. Begreppen avgifts- och understödsår är av praktisk betydelse vid prövningen av understödsrätten. För att överhuvud taget vara understödsberättigad måste den försäkrade efter den 5 juli 1948 ha erlagt 26 avgifter såsom anställd. Understöd utgår under ett understödsår till försäkrad, som under det senast förflutna avgiftsåret erlagt eller fått tillgodoräkna sig 50 veckoavgifter före understödsårets början. Dock kan understöd även erhållas i begränsad utsträckning, om mindre än 50 men minst 26 avgifter erlagts eller fått tillgodoräknas. I samband med övergången till den obligatoriska försäkringen 1948 gällde särskilda bestämmelser angående tillgodoräknandet av avgifter.

Karenstid. Liksom i den svenska försäkringen tillämpas speciella regler om karenstid (waiting days), dvs. den försäkrade måste genomgå viss väntetid, innan understöd kan utgå. Sålunda kan understöd ej erhållas för de första tre arbetslöshetsdagarna, såvida det ej finns minst tolv arbetslösa dagar inom loppet av tretton veckor, räknat från och med den första karensdagen.

Understödens varaktighet. Understöd kan högst utgå för 180 dagar under en arbetslöshetsperiod. Personer, som varit försäkrade under längre tid än fem år, kan dock erhålla understöd för ytterligare dagar (additional days) i proportion till tidigare erlagda avgifter. Maximala antalet tilläggsdagar är 130, vilket innebär, att en försäkrad i bästa fall kan få understöd i sammanlagt 310 dagar. Om en person blivit utförsäkrad, är han ej understödsberättigad, förrän han ånyo erlagt 13 veckoavgifter. Därefter kan han erhålla ytterligare 180 dagars understöd samt eventuella tilläggsdagar. För säsongarbetare gäller vissa begränsningar i understödsrätten under dödsäsongen.

Avstängning från understöd. De svenska bestämmelserna om avstängning från understöd har också sin motsvarighet i engelsk arbetslöshetsförsäkring. Den som mister sin anställning på grund av dåligt uppförande i arbetet

eller slutar utan giltig orsak, kan avstängas från understöd för en tid av sex veckor (hos oss fyra veckor). En understödsberättigad skall avstängas under lika lång tid, om det kan styrkas, att han utan giltig anledning

a) vägrat att anta eller underlåtit att söka lämpligt arbete, som anvisats av arbetsförmedlingen, eller

b) underlåtit att begagna sig av lägligt tillfälle att skaffa sig lämpligt arbete, eller

c) vägrat eller underlåtit att använda sig av skriftliga rekommendationer, vilka utfärdats av arbetsförmedlingstjänsteman i syfte att skaffa honom lämpligt arbete, eller

d) vägrat eller underlåtit att begagna sig av lägligt tillfälle till av myndigheterna godkänd yrkesutbildning i syfte att erhålla eller bibehålla yrkeskunnighet i stadigvarande arbete.

Ett arbete betraktas i stort sett som olämpligt, om det ej motsvarar arbetarens krafter och färdigheter, om den erbjudna lönen eller arbetsvillkoren för övrigt är sämre än vad som är vanligt i yrket, eller om det avser arbetsplats, där arbetskonflikt råder.

Ansökan om arbetslöshetsunderstöd göres hos arbetsförmedlingen, där en försäkringstjänsteman avgör, om den försäkrade är understödsberättigad eller ej. Hans beslut kan inom 21 dagar överklagas hos en lokal instans (Local Tribunal), som består av tre personer: en representant för arbetstagarna, en för arbetsgivarna samt en opartisk ledamot. Tribunalets avgörande kan i sin tur inom en tid av tre månader överklagas hos National Insurance Commissioner — en högre ämbetsman, som utses av regeringen och under minst tio år skall ha tjänstgjort som domare. Dennes beslut kan ej överklagas. Frågor om försäkringsavgifter samt huruvida avgiftsvillkoren är uppfyllda avgöres av departementschefen (Minister of National Insurance), varvid dock i lagfrågor besvär kan anföras hos High Court (i Skottland Court of Session).

Registrering. Understödsutbetalningarna i den engelska socialförsäkringen kontrolleras från det nyanlagda stora centralregistret i Newcastle-on-Tyne, som tillkom i samband med införandet av den allmänna försäkringen. Centralregistret är en jättelik anläggning och utgör nästan en liten stad för sig. Sammanlagt är cirka 8 500 anställda där sysselsatta med registreringsarbete, som i mycket stor utsträckning sker maskinellt. Ytterligare omkring 4 000 personer arbetar vid registren i Blackpool och Acton i London, vilka dock successivt håller på att avvecklas. Den centrala registreringen utgör en viktig beståndsdel i socialförsäkringssystemet. Dess betydelsefullaste uppgifter är att anteckna de försäkrades klasstillhörighet (employed, non-employed eller self-employed) och överflyttning från en klass till en annan, att underlätta avgiftsuppbörden samt kontrollera, i vilken utsträckning försäkringstagarna erlagt avgifter eller uppburit understöd.

Finansiering. Vid de förberedande beräkningarna rörande arbetslöshetsförsäkringens finansiering hade den engelska regeringen ansett sig böra räk-

na med en arbetslöshet av 8,5 procent. Denna beräkning har hitintills visat sig vara mycket försiktig, då arbetslösheten under de senaste åren varit ringa. Antalet arbetslösa i England var den 13 juni 1949 263 643 eller 1,3 procent av de försäkrade. Trots den goda tillgången på arbete uppgår de utbetalda arbetslöshetsunderstöden till betydande belopp. Sålunda utbetalades under den halvårsperiod, som slutade den 25 juni 1949, i understöd i runt tal 10 571 000 pund (153 279 500 kronor).

Arbetskraft och brist på arbetskraft hos städer och landsting år 1948

För november 1948 inhämtade socialstyrelsen från kommunerna (inkl. landstingen) uppgifter om antalet personer i kommunal tjänst. En redogörelse för vissa resultat från denna undersökning har tidigare lämnats i denna tidskrift.[1] Här nedan lämnas på grundval av de erhållna uppgifterna *dels* en sammanställning, som belyser förhållandet mellan antalet stadsinvånare och antalet kommunalanställda i städer av olika storlek, *dels* vissa sammanfattande tabeller, vari den av landstingen anställda personalen fördelas på olika befattningar och verksamhetsområden, *och dels* även uppgifter om viss personal i städer, som ej deltar i landsting.

Antalet anställda per 1 000 invånare i städerna. För att erhålla en rättvisande bild av hur städernas behov av arbetskraft proportionellt sett förändras med antalet stadsinvånare skulle krävas ett betydligt mer omfattande undersökningsmaterial än som nu finns att tillgå. Hänsyn skulle sålunda behöva tas till huruvida icke värdet av de tjänster, som de olika städerna erbjuder invånarna, varierar. Vidare måste hänsyn tas till om icke vissa städer påtagit sig uppgifter, som i andra fall utföres av staten, annan kommunal enhet eller enskild. — Det bör observeras, att bolag, där kommun äger aktiemajoritet, samt formellt privata inrättningar för hälso- och sjukvård och socialvård, för vilka kommun i sista hand svarar för eventuellt driftsunderskott, i denna undersökning behandlats på samma sätt som rent kommunala företag och inrättningar. I de beräkningar, som här redovisas, har dock icke medtagits den personal, som var anställd i bostads-, järnvägs- och kraftverksbolag.

En speciell karaktär får förvaltningen inom de städer, som icke deltar i landsting. Med hänsyn härtill har dessa städer icke medtagits i efterföljande tablå, som anger antalet anställda per 1 000 invånare med fördelning på städer av olika storlek.

[1] Se Soc. Medd. årg. 1949, sid. 502.

Antal stadsinvånare	Antal städer, där sammanlagda antalet anställda per 1 000 invånare var						Genomsnittligt antal anställda per 1 000 invånare
	—9	10—14	15—19	20—24	25—29	30—34	
— 2 000	3	1	1	—	1	—	11·9
2 000— 5 000	4	8	7	3	—	1	14·8
5 000—10 000	1	10	15	7	1	—	17·2
10 000—15 000	2	2	10	6	2	—	18·1
15 000—20 000	—	1	7	3	2	—	19·3
20 000—25 000	1[1]	2	1	3	1	1[2]	19·9
25 000—30 000	—	—	—	2	—	—	21·6
30 000—35 000	—	—	—	2	2	—	25·3
35 000—40 000	—	1[3]	—	—	—	—	12·4
40 000—50 000	—	—	—	1	—	—	22·9
50 000—60 000	—	—	3	1	1	—	20·4
60 000—70 000	—	—	—	1	—	—	20·9

Antalet anställda per 1 000 invånare i städer, som icke deltar i landsting, anges här nedan.

	Genomsnittligt antal anställda per 1 000 invånare i
Gävle	34·4
Hälsingborg	30·8
Norrköping	30·6
Malmö	38·3
Göteborg	43·0
Stockholm	48·4

Det bör beträffande uppgifterna för Gävle och Hälsingborg anmärkas, att de lasarett, som drives av dessa städer tillsammans med angränsande landsting, i sin helhet redovisats på resp. landsting.

Den första av tablåerna utvisar, om man ser på genomsnittssiffrorna, att antalet anställda per 1 000 invånare är större i de större städerna än i de mindre. Av tablån framgår emellertid även, att det råder stora olikheter mellan städer i en och samma storleksklass. För att ta ett exempel finns i gruppen städer med 20—25 tusen invånare en stad med 9 och en stad med 30 anställda per tusen invånare. Dessa olikheter mellan städerna är tydligen av den storleksordningen, att de icke kan förklaras enbart med att vissa städer har att utföra uppgifter, som i andra städer utföres av staten, annan kommunal enhet eller enskild.

Antal landstingsanställda i olika befattningar. Samtidigt med att uppgifter inhämtades om hela antalet anställda inom landstingen, begärdes även uppgifter om hur de anställda fördelades på olika befattningar. För varje befattning efterfrågades även antalet inrättade tjänster samt antal tjänster, som var vakanta och utan vikarie.

Som tidigare anförts, har i undersökningen icke medtagits deltidsanställda och arvodestagare och icke heller landstingsdirektörer, överläkare, lasarettsläkare och sjukstugeläkare. Enligt anvisningarna till blanketterna skulle uppgifterna avse antalet personer, som uppgiftsdagen var anställda. Om sålunda den ordinarie innehavaren av en tjänst var sjuk och tjänsten uppe-

[1] Motala. — [2] Sundsvall. — [3] Solna.

Tab. 1. Landstingens personal den 30 november 1948, uppdelad efter befattningar samt med angivande av förekomsten av vakanta tjänster

Personal anställd enligt tjänstereglemente

Befattning	Antal anställda	Antal tjänster	Antal vakanta tjänster utan vikarie
Ekonomipersonal	**371**	**368**	**2**
Tvättföreståndarinna, grupp III	11	10	—
» » II	15	15	—
» » I	63	61	—
Bitr. köksföreståndarinna	34	35	1
Maskinist, grupp II	27	27	—
» » I	17	17	—
Köksföreståndarinna, grupp II	85	85	1
Maskinmästare, grupp II	24	24	—
Köksföreståndarinna, grupp I	59	58	—
Maskinmästare, grupp I	12	12	—
Övrig hithörande personal	24	24	—
Kontorspersonal	**1 062**	**1 028**	**4**
Skrivbiträde	279	257	—
Kontorsbiträde	287	281	2
Kontorspersonal inom folktandvården	12	12	—
Kuratorspraktikant	2	1	—
Kontorist	118	117	—
Kassör	50	48	—
Bokhållare, grupp II	36	36	—
Kurator	31	32	1
Förste kurator	13	13	—
Bokhållare, grupp I	33	32	—
Landstingsassistent, grupp IV	8	8	—
Sysselman, grupp IV	49	46	—
Landstingsassistent, grupp III	14	14	—
Sysselman, grupp III	45	45	—
Landstingsassistent, grupp II	6	6	—
Sysselman, grupp II	21	21	—
Landstingsassistent, grupp I	11	11	—
Sysselman, grupp I	18	18	—
Övrig hithörande personal	29	30	1
Sjukvårdsutbildad personal	**6 914**	**7 100**	**523**
Sjuksköterska i sluten vård, grupp II	922	966	91
Barnmorska i sluten vård	346	343	14
Sjuksköterska i sluten vård, grupp I	2 730	2 770	135
Barnmorska heltidsanställd på mödravårdscentral typ I	14	15	1
Sjuksköterska i öppen vård	1 457	1 627	187
Sjuksköterska i sluten vård, grupp I, tillika tjänstgörande som husmor vid anstalt med över 15 vårdplatser	290	312	39
Distriktssköterska-distriktsbarnmorska (kombinerad tjänst)	4	1	—
Första distriktssköterska	20	20	—
Husmor, grupp II	150	145	2
Instruktionssköterska	13	12	—
Husmor, grupp I	62	62	—
Föreståndarinna för sjuksköterskeskola	12	12	—
Barnmorska i öppen vård	894	815 [1]	54 [1]
Speciell barnhemspersonal	**87**	**89**	**2**
Bitr. barnhemsföreståndarinna	22	24	2
Barnhemsföreståndarinna	65	65	—

[1] Från tre landsting har uppgift inte erhållits om antalet tjänster och antalet vakanta tjänster, vad avser barnmorskor i öppen vård.

Befattning	Antal anställda	Antal tjänster	Antal vakanta tjänster utan vikarie
Tandvårdspersonal	1 186	1 347	220
Tandsköterska	466	535	86
Första tandsköterska	38	39	3
Tandtekniker	178	178	12
Förste tekniker	20	20	—
Chefstekniker	7	9	2
Assistenttandläkare vid centraltandpoliklinik	1	1	—
Distriktstandläkare med tandvård för barn och vuxna	376	467	105
Distriktstandläkare med tandvård för enbart vuxna	25	30	5
Distriktstandläkare med tandvård för enbart barn	62	55	6
Föreståndare för centraltandpoliklinik	10	10	1
Tandvårdsinspektör	3	3	—
Läkare	695	674	11
Underläkare (extraläkare)	452	428	4
Förste underläkare vid lasarett	190	193	6
» » » sanatorium	27	28	1
Centraldispensärläkare vid fristående centraldispensär	20	19	—
Övrig hithörande personal	6	6	—
Personal i övrigt	133	124	—
Preparatris	6	6	—
Sjukgymnast	106	100	—
Annan personal	21	18	—

hölls av vikarie, skulle både den ordinarie tjänsteinnehavaren och vikarien redovisas. Det är på grund av denna redovisningsmetod som antalet anställda kan överstiga antalet tjänster samtidigt med att ett antal tjänster uppgives vara vakanta och utan vikarie.

I tab. 1 och 2 har för olika befattningar redovisats antal anställda, antal tjänster och antal vakanta tjänster utan vikarie. Befattningarna har i stort sett specificerats enligt för landstingen under 1948 gällande tjänstereglemente och kollektivavtal. Förekommande befattningar, som icke återfunnits i tjänstereglemente resp. kollektivavtal, har förts under »annan hithörande personal» på de olika huvudgrupperna. Om befattningshavare av uppgiftslämnaren hänförts till viss befattning, men icke är placerad i för denna befattning vanligen förekommande lönegrad, har den lämnade uppgiften likväl godtagits. På så sätt kan i de befattningar, som anges i tab. 1, förekomma även andra lönegrader än de som angives för motsvarande befattningar i tjänstereglemente och kollektivavtal.

I tab. 3 anges för sjukvårdsutbildad personal och för kollektivavtalsanställd personal i befattningar med övervägande kvinnliga innehavare med fördelning på vissa verksamhetsgrenar, hur stor del av de inrättade tjänsterna, som var vakanta och utan vikarie.[1]

[1] Utförligare tabeller finns att tillgå på socialstyrelsen.

Tab. 2. Landstingens personal den 30 november 1948, uppdelad efter befattningar samt med angivande av förekomsten av vakanta tjänster

Kollektivavtalsanställd personal

Befattning	Antal anställda	Antal tjänster	Antal vakanta tjänster utan vikarie
Befattningar med övervägande kvinnliga innehavare	**15 599**	**15 126**	**438**
Ekonomibiträde (i kök, bageri, tvätt, servering och sömnad)	2 742	2 649	67
Städerska, strykerska, telefonist, grupp II	1 047	910	89
Apoteksbiträde, förrådsbiträde, badbiträde	115	115	4
Sjukvårdsbiträde, mottagnings- och poliklinikbiträde	5 480	5 248	77
Röntgenbiträde, grupp II	124	120	—
Sjukvårdsbiträde i sinnessjuk-, sinnesslö-, tbc-, epidemi- och kronisk vård	2 420	2 372	111
Operationsbiträde, laboratoriebiträde	392	418	25
Tvätterska, maskintvätterska, baderska, grupp II	278	278	9
Sömmerska, grupp II, telefonist, grupp I	254	241	3
Kallskänka, kokerska, grupp III	124	129	8
Sömmerska, grupp I, baderska, grupp I	186	179	—
Bagerska, kokerska, grupp II, tvättföreståndarinna, grupp III	404	405	11
Examinerad barnsköterska, röntgenbiträde, grupp I	466	460	18
Vårdarinna å skol- och vårdhem	100	101	2
Undersköterska	684	684	30
Tvättföreståndarinna, grupp II	24	23	1
Undersköterska med 8 veckors landstingskurs	457	494	82
Kokerska, grupp I	278	275	—
Övrig hithörande personal	29	30	1
Befattningar med manliga innehavare	**1 733**	**1 626**	**19**
Jordbruksarbetare, trädgårdsarbetare, djurskötare	60	53	—
Kol- och vedlämpare	25	17	—
Bandagearbetare med minst 2 års yrkesvana	4	—	—
Chaufför, maskintvättare, madrassarbetare	67	65	2
Sinnessjukvårdare, arbetsförman	82	89	8
Vaktmästare, eldare	1 069	991	5
Förste vaktmästare, förste sinnessjukvårdare	49	48	—
Snickare, målare, tapetserare, bagare	92	82	1
Skomakare. bandagist med 6 års anställning som bandagearbetare	10	11	1
Maskinist, grupp IV, reparatör, elektriker	117	113	2
Rättare, trädgårdsmästare, examinerad eller med minst 5 års praktik i handelsträdgård	40	39	—
Tvättmästare, maskinist, grupp III	23	23	—
Maskinist, grupp II	75	75	—
Maskinist, grupp I	11	11	—
Övrig hithörande personal	9	9	—

Antalet landstingsanställda tandläkare var 477. Av tandläkartjänsterna var 117 eller 20,7 % vakanta och utan vikarie. Motsvarande uppgifter för de redovisade kategorierna av läkare var 695, 11 och 1,6 %.

Antal anställda i vissa befattningar i städer, som ej deltar i landsting. För städer, som ej deltar i landsting, inhämtades samtidigt med ovan nämnda uppgifter även uppgifter rörande läkare, tandläkare och sjukvårdsutbildad

Tab. 8. Av landstingen anställd sjukvårdsutbildad personal och kollektivavtalsanställd personal i befattningar med övervägande kvinnliga innehavare, med fördelning på olika verksamhetsgrenar samt med angivande av antalet vakanta tjänster utan vikarie

Verksamhetsgren	Sjukvårdsutbildad personal			Kollektivavtalsanställd personal i befattningar med övervägande kvinnliga innehavare		
	Antal anställda	Antal vakanta tjänster utan vikarie	Antal vakanta tjänster utan vikarie i % av hela antalet tjänster	Antal anställda	Antal vakanta tjänster utan vikarie	Antal vakanta tjänster utan vikarie i % av hela antalet tjänster
Barnhem	54	3	5·7	498	9	1·9
Lasarett	3 613	178	4·9	10 458	204	2·0
Anstalter för tuberkulossjukvård	360	34	9·0	1 731	120	6·8
Anstalter för epidemisjukvård	152	18	11·7	511	33	7·0
Anstalter för vård av kroniskt sjuka	133	4	3·0	794	18	2·3
Anstalter för vård av sinnessjuka och sinnesslöa	108	5	4·6	1 226	48	3·9
Distriktsvård	1 323	222	14·5	—	—	—
Barnmorskeväsen	896	54	6·6	34	—	—
Övriga verksamhetsgrenar	275	5	1·9	347	6	1·9

personal.[1] I de här framlagda sammanställningarna ingår ej stadsläkare, distriktsläkare, skolläkare och skolsköterskor och ej heller personal vid hem för kroniskt sjuka och sinnessjuka, som förvaltas av fattigvårdsnämnd.

I tab. 4 redovisas sjukvårdsutbildad personal med uppdelning på vissa verksamhetsgrenar med angivande av antalet vakanta tjänster.

Antalet tandläkare, inräknat skoltandläkare, inom städer, som ej deltar i landsting, var 244. Antalet vakanta tjänster utan vikarie var 16, vilket utgör 6,3 % av samtliga tjänster. Motsvarande uppgifter för läkare i befattningar jämförliga med de för landstingen redovisade var 497, 4 och 0,9 %.

För att erhålla ett mått på arbetskraftsbristen har här ovan uträknats »antalet vakanta tjänster utan vikarie i procent av hela antalet tjänster». Gentemot denna metod kan givetvis invändas, att icke alltid enhetliga normer tillämpats vid inrättande av tjänster och att bristen på arbetskraft i verkligheten är större eller mindre än som framgår av en beräkning, som baserats på de tillgängliga, formellt bundna, uppgifter, som det här varit möjligt att basera beräkningarna på. Den omständigheten, att en tjänst kunnat besättas med vikarie, betyder ju icke heller, att arbetskraftsbristen icke verkat störande. I vissa fall torde det nämligen förekomma, att tjänst besättes med icke fullt kompetent person.

När det gäller den enligt tjänstereglemente anställda personalen inom landstingen, framgår att personalbristen främst avser sjukvårdsutbildad personal och tandvårdspersonal. En jämförelse mellan tabellerna 3 och 4 ger

[1] Att för dessa städer inhämta uppgifter av samma slag som för landstingen ansågs bli alltför omfattande, då det icke för städerna, som fallet är för landstingen, existerar gemensam tjänsteförteckning.

Tab. 4. Sjukvårdsutbildad personal inom städer, som ej deltar i landsting, med fördelning på olika verksamhetsgrenar samt med angivande av antalet vakanta tjänster utan vikarie

Verksamhetsgren	Antal anställda	Antal vakanta tjänster utan vikarie	Antal vakanta tjänster utan vikarie i % av hela antalet tjänster
Lasarett	1 518	62	4·1
Anstalter för tuberkulossjukvård	92	14	13·6
Anstalter för epidemisjukvård	84	10	11·1
Anstalter för vård av kroniskt sjuka	94	6	6·8
Anstalter för vård av sinnessjuka och sinnesslöa	196	38	16·3
Övriga verksamhetsgrenar	336	15	4·4

vid handen, att bristen på sjukvårdsutbildad personal inom den verksamhetsgren, där flertalet inom denna personalkategori återfinnes, nämligen lasaretten, är tämligen lika inom landstingen och städer, som ej deltar i landsting. Inom landstingen har svårigheten varit störst, när det gällt att besätta distriktssköterskетjänster. Inom städer, som ej deltar i landsting, är det anstalterna för vård av sinnessjuka och sinnesslöa, som främst haft känning av arbetskraftsbristen. Som framgår av tab. 3, är bristen på kollektivavtalsanställd kvinnlig personal inom landstingen, relativt sett, betydligt mindre omfattande än bristen på sjukvårdsutbildad personal. Bristen på kollektivavtalsanställd kvinnlig personal är i allmänhet liten inom de verksamhetsgrenar, där bristen på sjukvårdsutbildad personal är liten, t. ex. barnhem och lasarett, men större inom verksamhetsgrenar, där bristen även på sjukvårdsutbildad personal är större, t. ex. anstalter för tuberkulos- och epidemisjukvård.

Bristen på tandläkare är, som framgått här ovan, stor. Det är främst landstingen, som haft svårigheter att besätta tandläkartjänsterna. Antalet vakanta läkartjänster utan vikarie är däremot obetydligt såväl inom landstingen som inom städer, som ej deltar i landsting.

Bearbetning, som syftar till att belysa, hur den här ovan påvisade arbetskraftsbristen fördelas på olika landsändar, kommer även att utföras.

A. A—m

Kortare meddelanden

FN-stipendiater i Sverige. Under tiden 29 augusti—13 september anordnades på Jakobsbergs folkhögskola i närheten av Stockholm en kurs i sociala frågor för FN-stipendiater. Kursen stod emellertid öppen även för andra personer. Deltagarantalet uppgick till 60 personer, varav 15 FN-stipendiater. Föreläsningarna hölls på engelska. Kursen hade arrangerats av Svenska institutet och Kooperativa förbundet. En liknande kurs hölls föregående år.

Socialstyrelsens utlåtande över förslaget till social upplysning återges i det följande till sitt huvudsakliga innehåll.

Den av kommittén för social upplysning verkställda utredningen bestyrker, att det föreligger behov av en utvidgad och förbättrad social upplysning i vårt land. En sådan verksamhet är bl. a. nödvändig för att de stora socialreformerna skall komma till sin fulla rätt. Enligt socialstyrelsens uppfattning torde emellertid icke detta behov vara av sådan art, att det kräver ett helt nytt ämbetsverk för ändamålet. Kommitténs förslag om ett särskilt institut för social upplysning är alltför vidlyftigt och omfattande. Så länge man inte försökt att förstärka och utvidga den sociala upplysningsverksamhet, som redan bedrives av bland annat olika centrala ämbetsverk, förefaller det omotiverat att tillskapa en så stor apparat som ett särskilt socialt upplysningsinstitut. Förslaget härom synes vara mindre försvarligt med hänsyn till den sparsamhet, som i dagens ekonomiska läge måste iakttagas.

Institutets huvuduppgift anges vara att verka för en samordning och effektivisering av den mångförgrenade sociala upplysningsverksamheten. Styrelsen kan i och för sig vitsorda, att det föreligger behov av en sådan central ledning, men anser, att detta syfte kan nås med betydligt enklare medel, t. ex. en styrelse eller kommitté, som endast behöver förfoga över ett mindre kansli.

Ett väsentligt större problem än centraliseringsfrågan utgör inom den sociala upplysningen *den direkta informationen av allmänheten.* Behovet av en sådan rådgivning är, vilket också framhålles i betänkandet, för närvarande mycket stort. Det har klart visat sig, att allmänheten har svårt att finna sig till rätta bland olika sociala myndigheter samt att veta vilka hjälpmöjligheter, som står till buds i det enskilda fallet. Enligt socialstyrelsens mening bör tyngdpunkten i den sociala upplysningstjänsten ligga på den personliga sociala rådgivningen ute i kommunerna. På detta område gäller det emellertid att tillvarata och utnyttja de resurser, som redan finns. En inventering av dessa visar, att i de kommuner, som inrättat socialvårdsbyråer, den sociala rådgivningen bör ombesörjas av byråns personal. I sådana kommuner föreligger icke behov av något annat socialt upplysningsorgan. Samma förhållande gäller de kommuner, som har kommunalkontor. Efter kommunindelningsreformens genomförande beräknas antalet kommuner med kommunalkontor komma att uppgå till $^{2}/_{3}$ av samtliga. Slutligen erinras i styrelsens utlåtande om att i det förslag till socialhjälpslag, som är under utarbetande, fattigvårdsstyrelsen skall ersättas av en socialnämnd. Ledningen av kommunens hela socialvård skall anförtros denna nämnd. Genom tillskapandet av ett centralt socialt organ i kommunen kan huvudmannaskapet för den kommunala sociala informationstjänsten erhålla sin lösning. Enligt styrelsens mening är det lämpligt, att denna nämnd får ta hand om den sociala upplysningen till allmänheten. Detta blir av särskild betydelse i de kommuner, som även framdeles kommer att sakna centraliserad kommunal- eller socialvårdsförvaltning.

Frågan vilket organ, som bör anförtros den individuella sociala rådgivningen, sy-

nes sålunda i huvudsak vara, eller inom en nära framtid bli, löst. Men därmed följer ingalunda, att man kan slå sig till ro och anse, att allt är välbeställt. Det behövs upplysning och åter upplysning för att ute i kommunerna få till stånd individuell social rådgivning och för att få denna anordnad på bästa sätt. Det måste göras klart för kommunerna, att besvarandet av enskilda personers förfrågningar rörande olika sociala spörsmål många gånger är av vital betydelse för individens inställning till kommunens socialvård och kan bidraga till att socialvården omfattas med förtroende av allmänheten. För den sociala rådgivningsverksamheten erfordras lämpliga och kunniga personer, dock ingalunda alltid särskilt anställd personal. Många gånger torde det vara bättre med tjänstemän, som har andra uppgifter inom socialvården eller den kommunala förvaltningen i övrigt. Verksamheten bör emellertid anförtros viss bestämd personal, så att den enskilde inte hänvisas från den ena specialiserade tjänstemannen till den andra.

Den centrala upplysningsverksamhet, som bedrives av olika ämbetsverk, bl. a. socialstyrelsen, bör förstärkas och utbyggas. Detta kan för socialstyrelsens del lämpligen ske genom anställandet av en *pressombudsman*. Styrelsen anser det uteslutet, att ett centralt informationsorgan, hur mycket man än betonar dess servicekaraktär, kan tillnärmelsevis bli av samma nytta som en direkt till styrelsen knuten pressombudsman. Den myndighet, som besitter den sociala sakkunskapen, bör även ha hand om den sociala upplysningen inom sitt område. Pressombudsmannen, som bör vara en tränad journalist samt äga god kännedom om olika sociala förhållanden, skulle ha en stor uppgift att fylla i fråga om styrelsens samarbete med pressen. Han skulle vara styrelsens tjänstemän behjälplig med att sätta journalistisk form på olika artiklar i sociala frågor. Vidare skulle han tillhandahålla pressen socialt informationsmaterial och överhuvud taget tjäna som en mellanhand mellan styrelsen och pressen. Även vid planeringen och utformningen av sociala radioprogram, vilka berör styrelsens verksamhetsområde, skulle en pressombudsmans medverkan vara av värde. Pressombudsmannen bör slutligen vara språkkunnig, så att han kan biträda beträffande informationen av utlänningar, som i studiesyfte besöker socialstyrelsen. Många av dem är journalister, som önskar erhålla uppslag och råd beträffande artiklar och reportage i sociala frågor. — I detta sammanhang framhåller styrelsen, att de två kontaktmän, som för närvarande vid sidan av sina ordinarie arbetsuppgifter hos styrelsen svarar för informationen av utlänningar, ej ensamma kan hinna med detta. Utöver den tid, som åtgår för mottagandet av besökande, anlitas dessa tjänstemän vid planeringen av utlänningars sociala studier i Sverige. Utländska studiegrupper begär ofta styrelsens medverkan vid uppgörandet av studieprogram, vilket kräver åtskillig tid för förberedelse och samråd med styrelsens olika byråer m. fl. Organiseringen av själva mottagandet på socialstyrelsen av dessa studiegrupper åvilar även kontaktmännen, som därvid måste vara beredda att informera om olika grenar av styrelsens verksamhet. Vidare anlitas kontaktmännen i icke ringa utsträckning som föreläsare vid olika studiekurser för utlänningar. Det ankommer därjämte på kontaktmännen att besvara skriftliga förfrågningar från utlandet rörande svensk sociallagstiftning och sociala förhållanden.

En åtgärd, som vid sidan av anställandet av en pressombudsman skulle stimulera och främja de sociala ämbetsverkens upplysningsverksamhet, utgör kommitténs förslag, att varje verk skulle erhålla *ett årligt anslag för effektiviserad publicitet*. Avsaknaden av särskilda medel för ändamålet torde ej sällan verka återhållande på initiativ, som eljest skulle ha tagits. Styrelsen ansluter sig därför helt till kommitténs förslag i denna del.

Behovet av en samordning och central ledning av den sociala upplysningsverksamhet, som bedrives på olika håll, skulle enligt socialstyrelsens mening kunna tillgodoses genom tillsättandet av en kommitté eller styrelse, förslagsvis benämnd *kommittén för social upplysning*. Bland ledamöterna borde finnas representanter för de centrala sociala ämbetsverk, som kontinuerligt bedriver en direkt mot allmänheten riktad upplysningsverksamhet. Även andra myndigheter och organisationer med social upplysning på sitt program skulle kunna bli

representerade i denna kommitté. Det skulle säkerligen verka stimulerande med regelbundna sammanträffanden mellan representanter för de myndigheter och organ, som sysslar med social upplysning. — Minst en gång om året torde det även vara lämpligt att sammankalla pressombudsmännen till en särskild konferens. — En på detta sätt i fria former bedriven samverkan mellan huvudmännen för den sociala upplysningen synes avgjort vara att föredraga framför inrättandet av ett särskilt ämbetsverk. I varje fall synes det lämpligt att, innan tillräcklig erfarenhet vunnits, börja i blygsam skala.

Socialstyrelsen undersöker änkornas levnadsförhållanden. Socialministern tillkallade år 1948 en kommitté, änkepensioneringskommittén, med uppdrag att utreda frågan om änkepension och andra former av bidrag till familjer utan försörjare. Socialstyrelsen har erhållit uppdrag att för denna kommittés räkning företa en undersökning av nyblivna änkors ekonomiska förhållanden och levnadsvillkor i övrigt. Resultaten av undersökningen skall ligga till grund för kommitténs fortsatta arbete.

Uppläggningen av undersökningen, som har tagit formen av en intervjuundersökning, har pågått under sommaren 1949, och i mitten av oktober kunde intervjuarbetet sätta i gång över hela landet. Utom vissa allmänna data angående ålder, sysselsättning och barnantal inhämtas huvudsakligen uppgifter om ekonomiska förhållanden. De omfattar tre olika perioder: kalenderåret 1947 (för de flesta ett »normalt» år, inte påverkat av mannens sjukdom och död), de tre sista månaderna före dödsfallet samt tiden mellan dödsfallet och den dag, då intervjun görs.

Undersökningen omfattar ett urval av dem som blivit änkor under år 1948. Urvalet har gjorts ur de utdrag ur död- och begravningsböckerna, som varje pastorsämbete lämnar till Statistiska centralbyrån.

Urvalets storlek bestämdes i samråd med kommittén till ca 800 personer, vilka utvaldes helt slumpmässigt. Antalet änkor, vilkas män var födda år 1900 eller senare (»yngre änkor»), har dock överrepresenterats, beroende dels på att de kunde antas ha de största ekonomiska svårigheterna, dels på att de genom sitt proportionsvis ringa antal, 1/8 av samtliga, skulle ha liten chans att komma med i urvalet. Av de ca 2 000 yngre änkorna har medtagits 1/8 och av de ca 14 000 övriga (»äldre») 1/44. Samplingen har därför kommit att bestå av 243 yngre och 594 äldre änkor. Nedanstående tablå visar antalet yngre och äldre änkor i enkätmaterialet samt bortfallet ur den ursprungliga samplingen och orsakerna till detta.

	Antal yngre änkor	Antal äldre änkor	Totalt antal änkor
I enkätmaterialet	230	557	787
Avlidna	4	20	24
Bosatta utomlands . . .	2	5	7
Omgifta	5	1	6
Mannen felaktigt förd som gift vid dödstillfället .	0	2	2
Bortfall på grund av felprickning ur död- och begravningsböckerna . .	2	9	11
Totalt antal ursprungligen samplade änkor	243	594	837

Av dem som uttagits, har alltså 50 bortfallit; till dessa hör även de omgifta, som inte ansetts böra inbegripas i undersökningen. Samtliga uppgifter i tablån avser mitten av september 1949, då socialstyrelsen från pastorsämbetena erhöll adressuppgifter på de utvalda änkorna. Fram till intervjutillfället kan därför ytterligare några bortfall genom dödsfall, bosättning utomlands eller omgifte tänkas inträffa.

Intervjuare har erhållits genom länsarbetsnämnderna. I regel är vederbörande anställda vid arbetsförmedlingarna eller inom socialvården. De har erhållit personliga instruktioner av tjänstemän från socialstyrelsen.

Intervjuarbetet beräknas vara klart i slutet av november. Omedelbart därefter vidtar bearbetningen. Preliminära siffror torde kunna framläggas under våren 1950.

I. D.

Socialforskningsinstitut i Dortmund. I staden Dortmund, som är en av de svårast bombskadade städerna i Ruhrområdet, har efter kriget vuxit fram ett vetenskapligt socialforskningsinstitut, som redan har åstadkommit imponerande resultat. Institutet,

vars namn är Die Sozialforschungsstelle an der Universität Münster, är, som framgår av namnet, knutet till universitetet i Münster. Eftersom institutet har till huvudsyfte att studera de sociala förhållandena i Ruhrområdet, har det förlagts till en plats inom detta område (det är en dryg timmes järnvägsresa mellan Dortmund och Münster).

Till institutet, vars ledare är Dr Otto Neuloh, är knutna ca 15 heltidsanställda vetenskapsmän, bland vilka märkes företrädare för så vitt skilda vetenskapsgrenar som sociologi, nationalekonomi, filologi, juridik och teologi. Genom ett samarbete mellan forskare av olika slag hoppas man kunna ge en mångsidig bild av de sociala förhållandena i Ruhrområdet.

Institutet finansieras genom bidrag från olika håll, bland annat även från Ruhrområdets industrier. Bidrag har även erhållits från Rockefeller Foundation, och för närvarande arbetar vid institutet den amerikanske professorn Arensberg och en assistent till honom.

Från institutet har redan hunnit utges ett 20-tal skrifter, varibland flera omfångsrika. Inom den närmaste tiden kommer man att börja utge en tidskrift, **Soziale Welt.**

E. v. H.

Socialförsäkringen utbygges i Förenta staterna. Representanthuset i Washington har nyligen enligt Congressional Record nr 185, 1949 (motsvarar vårt riksdagstryck) fattat beslut om ett väsentligt utbyggt socialförsäkringssystem i Förenta staterna. Endast 14 medlemmar röstade mot förslaget, vilket tyder på framgång för regeringens förslag även i senaten. Denna kommer dock icke att ta ställning till frågan förrän under nästa sejour eller i början av januari 1950.

Enligt förslaget skulle antalet personer, som kommer i åtnjutande av socialförsäkring, ökas från 35 milj. till 46 milj. Folkpensionerna, som utgår vid fyllda 65 år, skulle stiga till det dubbla, och maximibeloppet för en familj ökas från 85 till 150 dollars per månad. Hittills har behövande gamla och blinda samt i vissa fall barn kommit i åtnjutande av särskilt understöd. Nu skall även personer, som blivit invalider eller av annan anledning är permanent och totalt arbetsoförmögna, bli delaktiga av liknande förmåner.

Finansieringen av socialförsäkringen sker för närvarande främst genom en skatt, som utgår med 2 % på inkomstens första 3 000 dollars; arbetare och arbetsgivare erlägger hälften var. Denna skatt beräknas under år 1949 inbringa 1 800 milj. dollars. Genom den nya lagen skall detta belopp år 1950 stiga till 2 700 milj. och 1951 till 3 600 milj. Detta sker genom att höja lönebasen till 3 600 dollars per år och skatten till 3 % under 1950, 4 % 1951, 5 % 1960, 6 % 1965 och 6½ % 1970. Eftersom denna skattebörda fortfarande skall bäras till hälften av den anställde och till hälften av arbetsgivaren, ökar alltså den skatt en person erlägger från 1½ % på de första 3 600 dollars så småningom till 3¼ %.

Frånsett de höjda beloppen är den verkligt betydelsefulla nyheten, att även företagare med vissa undantag inbegripes i systemet. Tidigare har socialförsäkringen i Förenta staterna endast täckt anställda. Nu föreslås omkring 4½ milj. enskilda företagare få bli delaktiga av socialförsäkringen; undantag göres dock för jordbrukare, läkare, advokater och ingenjörer. Under 1950 föreslås avgiften för dessa bli 1½ % på inkomstens första 3 000 dollars.

T. S-r

Arbetslöshetspolitik i Finland. För att åstadkomma större planmässighet i sysselsättningspolitiken tillsatte den finska regeringen i juni detta år en kommitté, som fick i uppdrag att utarbeta riktlinjerna för denna politik. Kommittén har nu slutfört sitt uppdrag och överlämnat sitt betänkande.

Kommittén har kommit till det resultatet, att arbetslösheten i år hotar avsevärt tidigare än föregående år och att arbetslöshetssiffran sannolikt kommer att stiga med minst 50 %. Skogsköpen har minskat med omkring 20 %, och behovet av arbetskraft i skogarna kommer därför att nedgå med omkring 5 000—10 000 arbetare. Därtill kommer, att jordbrukarnas minskade skogsinkomster tvingar allt flera att söka sin förtjänst utanför hemmet. Även byggnadsverksamheten på landsbygden håller på att skäras ned, eftersom återuppbygg-

naden på många håll redan är klar. Inom industrin räknar kommittén inte med någon större arbetslöshet. Däremot har den svåra missväxten i norr i hög grad försämrat befolkningens ställning, särskilt som det här i stor utsträckning är fråga om samma trakter, som tidigare drabbats därav. Redan i oktober väntade man omkring 15 000 arbetslösa mot endast 236 i fjol. Siffran beräknas i november ha stigit till 21 000 mot 3 000 i fjol, och i mars beräknas siffran uppgå till 75 000 mot 51 000 i fjol. En snabb nedgång i arbetslösheten väntas sedan med siffran 20 000 för maj och 4 000 för juni. Dessa siffror kan givetvis påverkas i den ena eller andra riktningen genom den nyligen genomförda devalveringen.

Kommittén uppdrager konturerna för en förebyggande sysselsättningspolitik, som skall ta sikte på att utjämna såväl säsongsom konjunkturfluktuationen samt undanröja orsakerna till en mera bestående arbetslöshet. Förbättrade arbetsmöjligheter på landsbygden är i detta sammanhang en första rangens uppgift. Kommittén rekommenderar nyröjningar, jordförbättringsarbeten, skogsförbättringsarbeten, statsunderstöd för att stimulera den privata investeringslusten, exportpremier o. s. v. samt en smidig valutapolitik. Då någon omfattande förflyttning av överskottsarbetskraft på grund av bostadssituationen inte är möjlig, bör enligt kommitténs mening arbetsmöjligheter ordnas på ort och ställe i de svårast hotade trakterna, varvid i första hand vissa järnvägsbyggen och vägarbeten bör komma i fråga. Kraftverksbyggen bör hållas i gång och nya sådana startas, även om behovet av kraft inte är absolut trängande. Förverkligande av landsbygdens elektrifiering bör påskyndas.

De arbeten, som kan komma i fråga, indelas i tre kategorier. Till den första hänföres arbeten av odisputabel nationalekonomisk nytta, vilka utan olägenhet kan utföras även på vintern. Till den andra hör arbeten, som inte är av brådskande natur eller som inte med fördel kan utföras vintertid. Till dessa bör arbetskraft dirigeras först sedan det framgått, att den första kategoriens arbetsplatser inte kan absorbera mera folk. I en tredje kategori upptages sådana arbeten, som inte omedelbart pockar på att bli utförda och som, om de också är nationalekonomiskt motiverade, kan utföras blott då marken inte är frusen eller snöbetäckt.

Bland egentliga arbetslöshetsarbeten under den kommande säsongen rekommenderar kommittén landsvägs- och byvägsbyggen samt järnvägsarbeten, upprensning av flottningsleder, hamnanläggningar etc.

Slutligen föreslår kommittén, att statens ämbetsverk berättigas att använda arbetslöshetsmedel för avlöning av extra teknisk personal som hjälp vid organiserandet av arbetslöshetsarbeten.

Kommittén anser, att omkring 45 000 av de beräknade 75 000 arbetslösa kan placeras i statens arbeten. Kommunerna beräknas kunna ta hand om 17 000, medan de övriga 13 000 måste beredas arbetsmöjligheter på annat sätt, närmast genom förebyggande arbetslöshetspolitik.

Regeringen har fått kraftigt stöd för sina åtgärder och planer av landsorganisationen och pressen har i stort sett uttalat sig gillande.

Meddelande från svenska beskickningen i Helsingfors.

Budgeten för levnadskostnadsindex i Danmark revideras. Det har på sista tiden väckts kritik mot indexberäkningarna i Danmark. Kritiken har dels riktat sig mot att utgiftsbudgeten skulle vara för låg (omkring 5 000 kr) och icke vara representativ för arbetare- och tjänstemannafamiljer och dels mot att många viktiga varor saknats i indexbudgeten.

Budgeten för den hittills beräknade indexen är grundad på en konsumtionsundersökning, utförd på så sätt, att vissa hushåll fört bok över sina utgifter under en fyraveckors period år 1942.

I stället för att företa en ny liknande undersökning har departementet denna gång gjort en intervjuundersökning, varvid man utfrågat arbetare- och tjänstemannafamiljer om deras inkomst- och utgiftsförhållanden med hjälp av ett detaljerat frågeformulär. De insamlade uppgifterna kommer från 443 familjer i städer och andra tätorter.

Den gamla indexen hade en utgiftssumma år 1948 på 5 382 kr per familj, som

bestod av 2 vuxna och i genomsnitt 1,84 barn under 15 år. Utgiftsposten efter den nya konsumtionsundersökningen uppgår till 10 042 kr per familj, och man har samtidigt funnit, att barnantalet genomsnittligt bara var 1,30. Av nedanstående tablå framgår förändringarna mellan den gamla och den nya undersökningen.

	Utgift per familj år 1948		Procentuell fördelning	
	nya budgeten kr	gamla budgeten kr	nya budgeten %	gamla budgeten %
Livsmedel	2 721	2 043	27·1	38·0
Kläder, skodon och tvätt	1 426	535	14·2	10·0
Bostad	787	587	7·8	10·9
Bränsle och lyse	521	374	5·2	6·9
Skatter, fackföreningsavgifter etc.	1 752	860	17·5	15·9
Övriga utgifter	2 835	983	28·2	18·3
Summa	10 042	5 382	100·0	100·0

Av tablåns sista kolumner framgår, att utgifterna för livsmedel samt bostad, bränsle och lyse utgör en väsentligt mindre del i den nya budgetens totalutgift än i den gamla budgetens, medan utgifterna för kläder, skatter och övriga utgifter upptar en betydligt större del än tidigare. — Det kan i detta sammanhang erinras om att samma tendenser visade sig vid den revision av viktsystemet i de svenska indexberäkningarna, som företogs i september 1948 (se Soc. Medd. årg. 1948, sid. 876).

T. S-r

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Trädgårdsarbetarnas löner år 1948

Bearbetningen av primärmaterialet till socialstyrelsens undersökning av trädgårdsarbetarnas löner år 1948 har nu fortskridit så långt, att det blivit möjligt framlägga vissa p r e l i m i n ä r a data rörande de genomsnittliga löneinkomsterna per timme, dag och år samt de individuella variationerna i årsförtjänsterna inom trädgårdsnäringen år 1948. En utförligare redogörelse för undersökningens resultat kommer sedermera att framläggas i Lönestatistisk årsbok 1948.

Tab. 1. Genomsnittliga löner för trädgårdsarbetare år 1948

	Redovisade arbetare år 1948			Genomsnittlig löneinkomst per timme, kr		Löneökning per timme 1947–1948, %	Genomsnittlig löneinkomst per dag, kr		Löneökning per dag 1947–1948, %	Genomsnittlig löneinkomst per år [1], kr		Löneökning per år 1947–1948, %
	samtliga	med uppgift om antal betalarbetstimmar	med minst 250 dagsverken under året	1947	1948		1947	1948		1947	1948	
Arbetare fyllda 18 år												
Män [2]	**2 668**	**1 950**	**1 168**	**1·68**	**1·94**	**15·5**	**13·91**	**15·75**	**13·2**	**4 167**	**4 701**	**12·8**
Trädgårdsarbetare	2 489	1 819	1 057	1·67	1·93	15·6	13·88	15·66	13·2	4 143	4 674	12·8
Därav: förmän	280	159	241	2·16	2·86	9·3	17·41	19·32	11·0	5 186	5 732	10·5
yrkesarbetare	1 892	1 052	634	1·70	1·94	14·1	13·70	15·68	14·1	4 001	4 547	13·6
grovarbetare	497	378	90	1·52	1·76	15·8	12·38	13·77	11·2	3 497	4 021	15·0
elever	314	227	90	1·39	1·62	16·5	10·58	12·74	20·4	2 891	3 433	18·7
lärlingar	6	3	2	—	·	·	—	·	—	—	·	·
Specialarbetare	144	117	95	1·88	2·11	12·2	15·28	17·12	12·0	4 491	5 003	11·4
Därav: snickare	18	14	5	·	2·70	·	·	21·16	·	·	·	·
chaufförer	35	30	31	2·00	2·17	8·5	17·07	18·33	7·4	5 060	5 415	7·0
eldare	26	20	21	2·00	2·21	10·5	15·77	17·29	9·6	4 713	5 131	8·9
hästkörare	65	53	38	1·69	1·93	14·2	13·76	15·48	12·5	4 086	4 499	11·5
Övriga arbetare	30	14	16	·	1·85	·	12·32	14·87	20·7	3 890	4 674	20·2
Manliga anläggningsarb.	**112**	**101**	**19**	**2·32**	**2·54**	**9·5**	**17·76**	**19·67**	**10·8**	**4 446**	**5 105**	**14·8**
Kvinnor [2]	**831**	**788**	**66**	**1·20**	**1·44**	**20·0**	**9·91**	**11·51**	**16·1**	**2 812**	**3 218**	**14·4**
Trädgårdsarbetare	828	787	65	1·20	1·44	20·0	9·90	11·58	16·5	2 812	3 208	14·1
Därav: yrkesarbetare	361	310	52	1·21	1·48	18·2	9·84	11·48	16·7	2 833	3 197	12·8
grovarbetare	384	350	3	1·19	1·47	23·5	10·29	11·96	16·2	·	·	·
elever	83	77	10	1·17	1·40	19·7	9·23	10·72	16·1	·	3 087	·
Övriga arbetare	3	1	1	1·13	·	·	10·54	·	·	—	·	·
Minderåriga arbetare [2]												
Manliga	283	210	61	0·96	1·18	17·7	7·68	8·70	13·3	2 226	2 445	9·8
Kvinnliga	88	60	11	0·91	1·15	26·4	7·03	8·17	16·2	·	2 395	·

[1] Årslönerna grundar sig på uppgifter för arbetare med minst 250 arbetsdagar under året.
[2] Exklusive anläggningsarbetare.

Tab. 2. Manliga trädgårdsarbetare (fyllda 18 år), fördelade efter årslönens[1] storlek år 1948

Yrkesgrupper k. = med koll.-avtal u. = utan »	Antal arb.	Därav i % med en årslön (kontant och naturaförmåner) av kr								Medellön per år, kr	Medianlön per år, kr	Lönernas normala variationsgränser, kr
		under 3 000	3 000–3 499	3 500–3 999	4 000–4 499	4 500–4 999	5 000–5 499	5 500–5 999	6 000 o. över			
Manliga arbetare (fyllda 18 år)[2]												
Trädgårdsarb. k.	759	2·6	3·2	8·8	20·2	26·5	17·9	7·1	13·7	4 918	4 775	4 250—5 333
Trädgårdsarb. u.	298	19·5	14·4	16·8	16·8	11·1	12·7	5·7	3·0	4 053	3 976	3 151—4 800
Därav:												
förmän . . k.	177	0·6	1·7	1·7	5·6	8·5	18·6	17·5	45·8	5 975	5 825	5 209—6 801
förmän . . u.	64	1·6	9·4	10·9	20·3	15·6	12·5	17·2	12·5	5 059	4 757	4 050—5 624
yrkesarb. . k.	465	1·3	3·0	8·2	20·9	35·9	20·9	4·9	4·9	4 742	4 780	4 329—5 100
yrkesarb. . u.	169	17·2	13·0	20·7	16·0	13·0	16·0	3·5	0·6	4 008	3 972	3 314—4 800
grovarbetare k.	78	7·7	2·6	17·9	48·7	20·5	2·6	—	—	4 118	4 165	3 935—4 458
grovarbetare u.	12	25·0	41·7	16·7	16·6	—	—	—	—	3 386	3 265	3 041—3 898
elever . . k.	39	17·9	12·8	30·8	20·5	7·7	10·3	—	—	3 819	3 820	3 217—4 213
elever . . u.	51	45·0	19·6	11·8	15·7	2·0	5·9	—	—	3 138	3 078	2 482—3 980
Specialarbetare k.	85	—	7·0	5·9	10·6	16·5	40·0	9·4	10·6	5 113	5 123	4 579—5 405
Specialarbetare u.	10	20·0	20·0	10·0	—	20·0	—	30·0	—	4 066	2 411	3 000—5 826
Samtliga k.	858	2·6	3·6	8·4	19·4	25·4	19·8	7·2	13·6	4 936	4 801	4 274—5 360
Samtliga u.	310	19·4	14·8	16·4	16·4	11·8	12·3	6·5	2·9	4 050	3 976	3 150—4 800
tillh. 1948	1 168	7·0	6·6	10·5	18·6	21·7	17·8	7·0	10·8	4 701	4 658	4 022—5 280
1947	1 108	11·8	11·6	20·8	22·9	16·1	7·7	3·4	5·7	4 167	4 099	3 557—4 680

I april 1949 utsändes till 1 319 trädgårdsodlare en blankett, som i huvudsak hade samma utseende som den vid föregående undersökningar använda. På blanketten efterfrågades för varje arbetare namn, ålder, yrkesspecialitet, antal arbetstimmar och dagsverken samt den kontanta lönen och naturaförmånernas värde. Uppgifterna om arbetstid och arbetslön skulle lämnas med fördelning på arbete mot tidlön och mot ackordslön. Vidare begärdes bl. a. uppgifter om företagets specialitet, trädgårdens totala areal samt växthusens och drivbänkarnas areal. Uppgiftslämnaren skulle även meddela, om kollektivavtal tillämpades eller ej.

Besvarade blanketter har insänts av 774 arbetsgivare med tillsammans 4 793 arbetare.[3] Föregående år hade 807 arbetsgivare med tillsammans 4 788 arbetare ifyllt blanketten. Antalet arbetare med nominativa uppgifter utgjorde 83 % liksom föregående år. Det totala antalet redovisade arbetare motsvarar omkring en tredjedel av antalet trädgårdsarbetare enligt 1945 års folkräkning.

Genomsnittsförtjänsterna per timme, dag och år för olika grupper av trädgårdsarbetare redovisas i tab. 1 och medianlönen per år i tab. 2, där även de individuella förtjänsternas avvikelser från den genomsnittliga årsförtjänsten inom olika yrkesgrupper kan studeras. I denna tabell har även

[1] Se not 1, sid. 842.
[2] Anläggningsarbetare ej medräknade.
[3] I Lönestatistisk årsbok kommer uppgifter att lämnas även om de summariskt redovisade, mera tillfälliga arbetarnas löner.

beräknats de individuella förtjänsternas s. k. normala variationsgränser, dvs. de två lönebelopp, mellan vilka de individuella förtjänsterna varierar, om man bortser från de båda fjärdedelar av arbetarna, som består av de lägst och de högst avlönade. Till grund för de i tab. 1 och 2 meddelade årsförtjänsterna ligger endast löner till arbetare med minst 250 arbetsdagar under året. I såväl tim-, dag- som årslönen ingår indextillägg, värdet av naturaförmåner, lön för övertidsarbete och vakttjänstgöring, semesterlön resp. semesterersättning, sjukersättning, gratifikationer o. dyl. De för varje arbetare redovisade arbetstimmarna och arbetsdagarna, på vilka uppgifterna om tim- och dagsförtjänsterna grundas, avser den faktiska arbetstiden med frånräknande av sjuk- och semesterdagar o. dyl. Anläggningsarbetarna, vilkas löner avsevärt avviker från övriga trädgårdsarbetares löner, redovisas för sig. Medellöner för mindre än 10 arbetare har i tabellerna uteslutits. Medellöner, som grundar sig på uppgifter för minst 10 men högst 24 arbetare, är tryckta med medieval stil.

Som mått på den allmänna lönenivån inom trädgårdsnäringen år 1948 kan genomsnittsförtjänsterna för vuxna trädgårdsarbetare användas. Den genomsnittliga totala timförtjänsten för samtliga vuxna manliga trädgårdsarbetare utgjorde 1,93 kr enligt tab. 1 och den genomsnittliga årsförtjänsten 4 674 kr. Timförtjänsten var 15,6 % och årsförtjänsten 12,8 % större än år 1947. Av de manliga arbetarna hade 40 % uppnått en årsförtjänst mellan 4 000 och 5 000 kr.

Vuxna kvinnliga arbetare förtjänade i medeltal per timme 1,44 kr och per år 3 218 kr, vilket betyder en ökning med 20,0 och 14,4 % sedan år 1947.

Hur de genomsnittliga tim- och årsförtjänsterna för olika yrkesgrupper förändrats sedan år 1947 framgår av tab. 1. För den största yrkesgruppen, nämligen manliga yrkesarbetare, hade timförtjänsten stigit med 14,1 % och årsförtjänsten med 13,6 %. Motsvarande lönestegring för grovarbetare uppgick till 15,8 resp. 15,0 %.

Arbetslönerna inom trädgårdsnäringen är i allmänhet fastställda genom kollektivavtal. För jämförelse med den faktiska lönenivån lämnas här nedan lönen per timme (indextillägget inberäknat) enligt de mellan Svenska trädgårdsarbetsgivareföreningen och Svenska lantarbetareförbundet slutna avtalen för åren 1948 och 1949.

	Öre per timme					
	Stockholms- och Göteborgstrakten[1]		Övriga städer		Landet i övrigt	
Manliga arbetare	1948	1949	1948	1949	1948	1949
Trädgårdsarb., som fyllt 22 år med minst 5 års praktik	195	195	185	185	178	178
Trädgårdsarb. under 1:a anställningsåret	117	117	111	111	107	107
Övriga arb., som fyllt 20 år	182	184	171	173	164	166
Kvinnliga arbetare, som fyllt 18 år	143	143	133	133	128	128

[1] År 1948 även Östersund, Sundsvall och Hässjö (Söråker). År 1949 Stockholms- och Göteborgstrakten samt arbetsplatser belägna inom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

S. H-k

Utlänningar i Sverige under tredje kvartalet 1949

Utlänningar med uppehållstillstånd. De uppgifter, som lämnas i tab. 1, avser endast antalet utlänningar, vilka erhållit eller till utlänningskommissionen eller polismyndighet inlämnat ansökan om den 1 oktober 1949 gällande uppehållstillstånd. Då utlänningar av ett flertal nationaliteter numera under kortare tid än tre månader får vistas här utan vare sig visering eller särskilt uppehållstillstånd, omfattar tabellens siffror långt ifrån hela antalet utlänningar i landet. För vistelse utöver tre månader erfordras emellertid uppehållstillstånd även för utlänningar, som är befriade från viseringsplikten. Barn under 16 år påverkar ej siffrorna i någon större utsträckning, emedan de i allmänhet är införda på någondera av sina föräldrars pass och då ej behöver särskilt tillstånd. — A andra sidan innebär ett beviljat tillstånd icke alltid, att ifrågavarande utlänning vid beräkningstillfället befinner sig i riket.

Enligt de verkställda beräkningarna uppgick, som tab. 1 utvisar, antalet utlänningar med uppehållstillstånd den 1 oktober 1949 till 96 040, varav 49 305 män och 46 735 kvinnor. Under tredje kvartalet har en ökning skett med 600. Männens antal har stigit med 98 och kvinnornas med 502. Den största ökningen företer finnar med 860, tyskar med 439, italienare med 333 och norrmän med 232, under det att danskar med tillstånd minskat med 1 176 och balter med 333.

Tab. 1. Utlänningar med uppehållstillstånd

Nationalitet	1946	1948				1949					
	1 januari	1 januari	1 april	1 juli	1 oktober	1 januari	1 april	1 juli	1 oktober	Därav	
										män	kvinnor
Dansk . . .	2 729	15 687	16 397	15 869	16 888	17 799	17 515	17 329	16 153	9 688	6 465
Finsk . . .	6 293	7 621	8 134	9 450	8 901	8 274	10 603	12 803	13 663	5 169	8 494
Isländsk . .	179	178	184	145	135	132	143	127	109	52	57
Norsk . . .	4 537	10 110	10 835	10 606	10 756	11 590	12 125	12 467	12 699	5 395	7 304
Baltisk . . .	25 977	24 971	24 392	23 901	24 190	24 699	24 552	23 266	22 933	12 821	10 112
Belgisk . . .	82	67	66	81	77	78	76	81	77	40	37
Brittisk . . .	901	739	778	776	803	812	775	789	819	425	394
Fransk . . .	509	403	456	372	497	548	538	529	514	313	201
Holländsk .	679	687	725	772	771	798	772	766	791	477	314
Italiensk . .	332	722	806	863	888	987	1 083	1 130	1 463	981	482
Polsk	3 822	6 930	6 947	6 655	6 724	7 022	6 898	6 566	6 505	3 653	2 852
Schweizisk .	316	546	591	566	648	688	640	649	692	471	221
Tjeckoslov. .	·	1 255	1 184	1 181	1 234	1 298	1 351	1 280	1 360	706	654
Tysk	6 250	6 491	7 235	7 541	7 834	7 945	8 367	8 607	9 046	3 923	5 123
Ungersk . . .	805	1 113	1 128	1 448	1 585	1 714	1 653	1 089	1 175	552	623
U. S. A.-medb.	669	2 081	2 185	1 969	1 726	1 667	1 451	1 344	1 174	722	452
Österrikisk .	·	624	691	821	903	942	958	1 009	1 134	611	523
Övriga . . .	4 565	4 128	4 963	5 031	5 700	5 696	5 631	5 609	5 733	3 306	2 427
Samtliga	58 645	84 298	87 692	88 047	90 260	92 684	95 131	95 440	96 040	49 305	46 735

Tab. 2. Arbetsanmälda utlänningar i Sverige, fördelade efter yrkesgrupp per den 1 oktober 1949

Yrkesgrupp	Samtliga	Därav		
		Danskar	Norrmän	Finnar
I. Jordbruk	4 557	2 094	381	609
Trädgårdsskötsel	1 164	345	124	316
Fiske	86	18	6	24
Skogsbruk	3 126	852	694	662
Tillhopa	**8 933**	**3 309**	**1 205**	**1 611**
II. Malmbrytning o. metallindustri	15 983	2 966	1 601	1 830
Jord- o. stenindustri	1 826	643	162	110
Träindustri	1 702	405	259	201
Pappers- o. grafisk industri	1 667	300	202	209
Livsmedelsindustri	2 428	988	395	231
Textil- o. beklädnadsindustri	12 689	1 642	1 552	1 221
Läder-, hår- o. gummiindustri	2 649	686	284	169
Kemisk-teknisk industri	648	99	87	71
Byggnadsverksamhet	1 743	663	325	190
Kraft-, belysn.- o. vattenverk	25	3	2	3
Tillhopa	**41 360**	**8 395**	**4 869**	**4 235**
III. Landtransport	1 041	77	99	85
Luftfart	105	20	54	—
Sjöfart	4 301	930	314	1 329
Tillhopa	**5 447**	**1 027**	**467**	**1 414**
IV. Försäljnings-, reklam- o. affärsverksamhet	1 569	321	459	243
Lagerarbete	1 004	179	160	123
Bank-, försäkrings- o. uppdragsverksamhet	370	16	23	67
Hotell, restauranger o. storhushåll	9 115	1 761	2 205	2 831
Tillhopa	**12 058**	**2 277**	**2 847**	**3 264**
V. Allmän tjänst	82	9	10	9
Socialvård	66	17	13	9
Tekniska arbetsområden	1 980	336	206	259
Kontorsarbete	3 084	220	320	575
Undervisn., biblioteksarbete o. journalistik	599	38	41	49
Organisations- o. ombudsmannaverksamhet	78	40	8	8
Konstnärlig verksamhet	1 140	333	59	69
Tillhopa	**7 029**	**993**	**657**	**978**
VI. Hälso- o. sjukvård, hygien	**5 604**	**917**	**1 472**	**1 300**
VII. Husligt arbete	**8 391**	**2 187**	**1 999**	**2 181**
VIII. Genomgående yrken	1 397	291	238	231
Diversearbete	1 201	264	184	152
Tillhopa	**2 598**	**555**	**422**	**383**
IX. Feriearbete	77	21	6	5
Elevpraktikantarbete	542	31	84	154
Arbetskraft utan särskild yrkesutbildning	—	—	—	—
Tillhopa	**619**	**52**	**90**	**159**
X. Beredskaps- o. reservarbete	**381**	—	**2**	**5**
Summa	**92 420**	**19 712**	**14 080**	**15 580**

Tab. 8. Resandefrekvensen till och från Sverige under tredje kvartalet 1949

Nationalitet	Juli		Augusti		September		Summa inresor under tredje kvartalet	Summa utresor under tredje kvartalet
	Inresor	Utresor	Inresor	Utresor	Inresor	Utresor		
Dansk	222 165	216 798	205 019	208 713	109 067	113 664	536 251	539 175
Finsk	15 692	14 712	14 146	20 544	6 470	6 951	36 308	42 207
Isländsk	788	751	823	945	367	399	1 978	2 095
Norsk	153 567	146 437	146 133	147 092	68 602	67 680	368 302	361 209
Belgisk	1 605	715	1 324	2 038	286	371	3 215	3 124
Brittisk	8 790	6 824	12 298	13 905	3 978	5 056	25 066	25 785
Fransk	2 854	1 984	5 108	5 538	1 210	1 691	9 172	9 213
Holländsk	2 325	1 901	3 524	3 795	1 157	1 368	7 006	7 064
Italiensk	644	450	1 751	1 352	342	326	2 737	2 128
Polsk	131	305	192	165	129	156	452	626
Schweizisk	1 926	1 456	2 241	2 673	691	771	4 858	4 900
Sovjetrysk	63	80	119	136	77	74	259	290
Tjeckoslovakisk	79	78	154	126	70	122	303	326
Tysk	1 150	575	1 890	1 558	1 006	1 293	4 046	3 426
Ungersk	37	35	54	91	25	44	116	170
U. S. A.-medborgare	7 523	7 209	7 524	8 874	3 309	4 516	18 356	20 599
Österrikisk	696	604	645	601	173	274	1 514	1 479
Övriga	2 519	2 792	3 666	3 720	1 732	2 069	7 917	8 581
Samtliga	422 554	403 706	406 611	421 866	198 691	206 825	1 027 856	1 032 897

För att erhålla en fullständig bild av hela utlänningsstocken måste man beakta de betydande kategorier, för vilka särskilt uppehållstillstånd icke erfordras: beledsagade barn utan egen legitimationshandling, personer av nationaliteter, som ej är ålagda viseringsskyldighet, samt utlänningar med gällande visering.

Antalet barn, införda på faderns eller moderns pass, utgjorde den 1 oktober 1949 ca 14 000; antalet finska och kontinentaleuropeiska konvalescentbarn uppgick vid samma tidpunkt till omkring 12 000.

Den grupp, som utgöres av utlänningar, för vilka uppehållstillstånd icke erfordras för vistelse under kortare tid än tre månader, omfattade den 1 oktober 1949, förutom de ovannämnda kategorierna barn, omkring 73 190 personer. Däribland märkes främst norrmän (ca 43 500), danskar (ca 18 000), finnar med visum (ca 4 000) samt viseringsfria U.S.A.-medborgare (ca 1 600), britter (ca 1 400), holländare (ca 900) och fransmän (ca 800).

Hela antalet utlänningar i riket uppgick alltså vid kvartalsskiftet till omkring 195 230, vilket innebär en nedgång sedan föregående kvartalsskifte med 5 370. Minskningen faller huvudsakligen på finnar, danskar och U.S.A.-medborgare, medan däremot norrmännen avsevärt ökat.

Det differentierade utlänningsklientel, som vistas på de förläggningar, vilka numera omhänderhas av arbetsmarknadsstyrelsen och medicinalstyrelsen, omfattade den 1 oktober 525 personer, av vilka 266 tillhörde arbetsmarknadsstyrelsens och 259 medicinalstyrelsens verksamhetsområde. Bland medicinalstyrelsens klientel av här ifrågavarande slag märkes 152 sanatorie- eller sjukhusfall.

Tab. 4. Den utländska turistfrekvensen — med undantag av danskar och norrmän — under tredje kvartalet 1949

Hemland	Inresta turister	Utresta turister	Av utresta turister tillbragta vistelsedagar	
			totalt	genomsnittligt
Belgien	2 659	2 498	22 090	8·8
Canada	613	638	11 895	18·6
England	20 978	21 547	201 258	9·3
Finland	19 350	21 431	516 526	24·1
Frankrike	7 250	7 114	77 221	10·9
Holland	4 990	4 685	49 850	10·6
Island	1 053	778	7 622	9·8
Italien	1 260	1 042	12 505	12·0
Polen	181	135	4 833	35·8
Schweiz	3 310	3 210	35 003	10·9
Spanien	163	131	2 643	20·2
Tjeckoslovakien	172	161	3 008	18·7
Tyskland	2 760	2 012	73 841	36·7
Ungern	80	60	1 202	20·0
U. S. A.	15 852	15 979	373 878	23·4
Österrike	812	667	18 270	27·4
Övriga samt statslösa	3 592	3 412	57 459	16·8
Summa	85 075	85 500	1 469 104	17·2

Av de omkring 31 000 personer, som år 1945 fördes till Sverige genom Svenska Röda Korsets eller UNRRA:s försorg, fanns den 1 oktober 6 954 kvar i landet.

Utlänningar på den svenska arbetsmarknaden. Den 1 oktober 1949 utgjorde (enligt tab. 2) antalet arbetsanmälda utlänningar i riket 92 420, vilket innebär en ökning under det gångna kvartalet med 2 764 personer (3,1 %). Av totalantalet arbetsanmälda var gruppen danskar störst med 19 712 (minskning 0,1 %), följd av balter med 17 571 (minskning 1,5 %), finnar 15 530 (ökning 9,9 %), norrmän 14 030 (ökning 2,0 %), polacker 6 400 (minskning 0,6 %) samt tyskar 6 202 (ökning 9,2 %). Geografiskt sett förekom de anställda utlänningarna talrikast i Stockholms stad med 21 175 (ökning 4,1 %). Malmöhus län redovisade det därnäst högsta antalet med 11 040 (ökning 0,7 %), Göteborgs och Bohus län 10 789 (ökning 5,9 %), Stockholms län 6 940 (ökning 4,9 %) och Älvsborgs län 6 029 (ökning 0,5 %). Med hänsyn till yrkesfördelning sysselsattes inom industri och hantverk 41 360 (ökning 2,5 %) samt inom handel m. m. 12 058 (ökning 15,3 %), medan 8 933 ägnade sig åt jordbruk, fiske och skogsbruk (minskning 2,1 %), 8 391 åt husligt arbete (minskning 0,5 %), 7 029 åt förvaltning, arbetsledning och fria yrken (minskning 5,8 %), 5 604 åt hälso- och sjukvård (ökning 4,7 %) samt 5 447 åt samfärdsel (ökning 4,7 %).

Av utlänningar företagna in- och utresor. I tab. 3 redovisas samtliga in- och utresor, som av utlänningar företagits till och från Sverige under tredje

kvartalet 1949. I dessa siffror ingår även direkta genomresor samt resor *företagna av utlänningar med kollektivpass*. Den utländska resandefrekvensen kännetecknas av en fortgående, stark stegring med utpräglad säsongvariation. Vid jämförelse med motsvarande siffror 1948 visar det gångna kvartalet en mycket stark ökning (29,8 %).

Turiststatistik. Med undantag av danskar och norrmän har av de under tredje kvartalet inresande utlänningarna 85 075 betecknats som turister. Under samma period utresta icke-skandinaviska turister hade tillbragt 1 469 104 vistelsedagar i landet (tab. 4).

G. M.

Levnadskostnadsindex för september 1949

Beräkningens huvudresultat. Beräkningen av levnadskostnadsindexen för september har givit till resultat, att generalindexen utan direkta skatter och sociala förmåner steg med en enhet i 1935 års serie från 166 till 167 och i 1914 års serie likaledes med en enhet från 256 till 257. Omräknas indexen i 1935 års serie till s. k. pristal i enlighet med de regler, som uppdragits av 1945 års lönekommitté, erhålles talet 122 i september eller samma tal som vid föregående beräkningstillfälle.

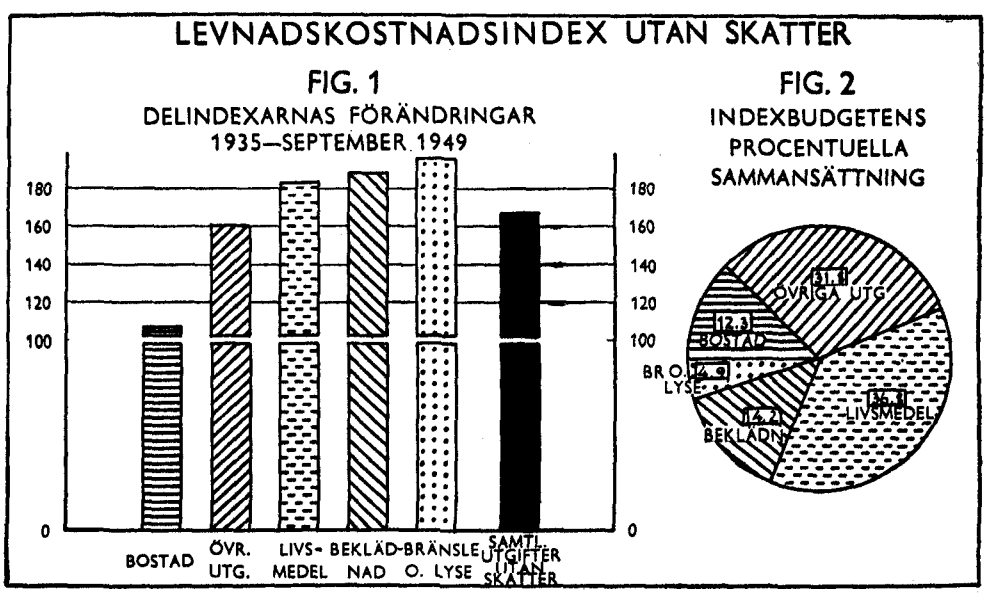

Tab. 1. Levnadskostnadsindex (1935 = 100)[1]

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Kläder och skodon	Övriga utg.	Samtliga utgifter
1935	100	100	100	100	100	100
1935 dec. . . .	103	100	101	100	100	101
1936 mars . . .	104	99	102	101	100	101
juni . . .	104	99	101	101	100	101
sept. . . .	103	99	102	101	100	101
dec. . . .	104	99	102	102	100	102
årsmedeltal	*104*	*99*	*102*	*101*	*100*	*101*
1937 mars . . .	106	98	104	104	101	103
juni . . .	107	98	108	107	102	104
sept. . . .	110	98	112	108	102	106
dec. . . .	111	98	113	109	103	106
årsmedeltal	*108*	*98*	*108*	*106*	*102*	*104*
1938 mars . . .	110	99	112	109	103	106
juni . . .	111	99	111	108	103	106
sept. . . .	113	99	108	108	103	107
dec. . . .	113	99	108	108	104	107
årsmedeltal	*112*	*99*	*110*	*108*	*103*	*106*
1939 mars . . .	113	100	108	108	104	108
juni . . .	114	100	107	109	105	108
sept. . . .	117	100	114	110	106	110
dec. . . .	120	100	120	118	112	114
årsmedeltal	*115*	*100*	*111*	*111*	*106*	*109*
1940 mars . . .	127	100	138	125	114	119
juni . . .	133	100	146	132	119	124
sept. . . .	134	100	152	140	121	126
dec. . . .	140	102	155	148	124	131
årsmedeltal	*131*	*100*	*142*	*133*	*118*	*123*
1941 mars . . .	153	102	158	163	129	140
juni . . .	149	102	161	166	131	140
sept. . . .	149	100	173	171	133	141
dec. . . .	156	100	173	174	136	145
årsmedeltal	*149*	*101*	*164*	*164*	*131*	*139*
1942 mars . . .	161	101	175	179	140	149
juni . . .	163	101	175	182	143	151
sept. . . .	163	101	181	187	145	152
dec. . . .	161	101	180	186	146	152
årsmedeltal	*161*	*101*	*177*	*182*	*142*	*150*
1943 mars . . .	162	102	180	184	147	153
juni . . .	161	102	182	184	148	152
sept. . . .	159	102	180	179	148	151
dec. . . .	160	102	182	178	148	152
årsmedeltal	*161*	*102*	*181*	*182*	*147*	*152*
1944 mars . . .	159	102	182	178	149	151
juni . . .	159	102	181	178	149	151
sept. . . .	161	102	182	178	149	152
dec. . . .	158	102	181	178	149	151
årsmedeltal	*159*	*102*	*182*	*178*	*149*	*151*
1945 mars . . .	159	102	181	178	149	151
juni . . .	157	102	180	178	149	151
sept. . . .	159	102	181	177	149	151
dec. . . .	157	102	182	175	149	150
årsmedeltal	*158*	*102*	*181*	*177*	*149*	*151*
1946 mars . . .	157	102	182	175	149	150
juni . . .	161	102	181	173	149	151
sept. . . .	161	102	179	174	149	151
dec. . . .	161	103	178	187	150	154
årsmedeltal	*159*	*102*	*180*	*177*	*149*	*151*
1947 mars . . .	165	106	179	177	148	154
juni . . .	166	106	179	178	150	155
sept. . . .	172	106	185	179	150	158
dec. . . .	172	106	186	180	150	158
årsmedeltal	*167*	*105*	*181*	*180*	*150*	*156*
1948 mars . . .	180	107	191	182	157	163
juni . . .	181	107	191	182	159	164
sept. . . .	185	107	199	184	159	166
dec. . . .	183	107	195	186	160	166
årsmedeltal	*180*	*107*	*192*	*183*	*157*	*163*
1949 mars . . .	181	107	196	186	160	166
juni . . .	181	107	194	187	160	166
sept. . . .	183	107	196	188	160	167

Revision av viktsystemet. Enligt direktiven (SOU 1943: 8, s. 68) skall i september företagas en preliminär revision av viktsystemet. Vid revisionen i september föregående år kunde man utnyttja resultatet av den konsumtionsundersökning, som företogs i mars samma år. I början av 1949 igångsattes en större undersökning rörande konsumtionsvanorna bland befolkningen i rikets tätorter (se Soc. Medd. årg. 1949, s. 111). Bearbetningen av denna undersökning kunde emellertid icke slutföras till september, varför budgeten då icke kunde undergå någon översyn annat än i fråga om bränsleposten. Resultatet av undersökningen kan emellertid föreligga i december, då således en allmän revision kommer att företagas.

[1] Årsmedeltalen i tabellen är ovägda medeltal för fem kvartal (dec., mars, juni, sept. och dec.).

Tab. 2. Levnadskostnadsindex (juli 1914 = 100)[1]

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Kläder och skodon	Övriga utg.	Samtliga utgifter
1914 juli	100	100	100	100	100	100
1916 dec.	152	108	168	160	125	141
1917 maj	174	108	190	170	130	155
sept.	180	112	240	210	150	170
1918	261	114	305	301	200	232
1919	317	124	335	331	217	268
1920	293	140	358	370	235	269
1921	239	158	280	282	227	231
1922	182	163	192	217	198	187
1923	163	169	185	197	188	174
1924	162	180	181	192	184	174
1925	168	186	176	191	181	177
1926	158	188	172	186	180	171
1927	152	196	176	181	179	169
1928	153	199	164	185	179	170
1929	149	200	161	184	178	168
1930	138	204	158	180	177	163
1931	129	206	152	173	176	158
1932	125	206	146	168	176	155
1933	121	203	138	164	175	151
1934	123	201	136	166	174	152
1935	128	199	137	167	174	155
1936	133	196	140	169	173	157
1937	138	195	148	178	176	161
1938	143	196	152	182	178	165
1939	148	198	153	185	184	169
1940	168	199	195	222	205	190
1941	192	201	225	275	226	215
1942	207	200	248	304	246	232
1943	206	202	249	305	256	235
1944	204	202	250	299	258	234
1945	203	203	249	296	258	233
1946	204	203	248	296	258	234
1947	215	210	249	301	259	240
1948	231	212	265	305	272	252
1946 mars	201	203	250	293	258	232
juni	206	203	249	290	258	234
sept.	206	203	246	291	258	234
dec.	206	205	245	313	260	237
1947 mars	212	211	246	297	257	238
juni	214	211	246	297	259	239
sept.	221	211	254	299	259	243
dec.	221	211	255	300	260	244
1948 mars	231	212	263	304	272	252
juni	232	212	263	305	275	253
sept.	237	212	274	307	276	257
dec.	234	212	268	311	277	256
1949 mars	232	212	269	312	277	256
juni	233	212	267	314	278	256
sept.	235	212	269	314	278	257

De olika delposterna. Detaljerade uppgifter om levnadskostnadernas förändringar finns i tab. 3 a och 3 b liksom i diagrammen på s. 813 och 849. Beträffande delposterna i beräkningarna kan följande nämnas.

Livsmedel. Mellan juni och september har kostnaderna för livsmedel stigit med 0,8 procent, vilket bl. a. beror på de prisförändringar, som förekommit på kött-, fläsk- och charkuterivaror. Den 20 juni upphävdes ransoneringen av köttvaror, och i samband därmed ändrades normalpriserna på vissa slag av dessa varor samtidigt som andra helt ställdes utanför normalprissättningen. Ytterligare ändring av normalpriserna på vissa kött- och fläskvaror ägde rum den 5 september. De båda prisjusteringarna har medfört, att priserna stigit på soppkött och köttfärs samt sjunkit på fläskkotlett, salt sidfläsk, fläskkorv, stångkorv samt blodpudding. Bland de varuslag, som helt undandragits normalprissättningen, har stek och bog av gödkalv samt färsk och rökt skinka stigit i pris, medan däremot fårkött och hönskött visar lägre priser än vid föregående kvartalsskifte. Vidare har priset på färska ägg undergått en rätt kraftig stegring, och priset på kaffe

[1] Årsmedeltalen i tabellen är ovägda medeltal för fem kvartal (dec., mars, juni, sept. och dec.). Beträffande kvartalssiffrorna 1918—1945 hänvisas till tidigare kvartalsredogörelser (senast i Soc. Medd. årg. 1947, sid. 736—737).

Tab. 8 a. Indextal för olika delposter samt dessas andel i levnadskostnadsförändringen december 1948—september 1949. Livsmedel, bränsle och lyse[1]

Varuposter	Indextal (1935 = 100)							Utgift, kr per år, enl. pris i		Differens, kr	Procentuell förändring dec. 1948—sept. 1949
	Juni (1/7) 1939	1946	1947	1948	Sept. 1948	Juni 1949	Sept. 1949	dec. 1948	sept. 1949		
Livsmedel	**114**	**160**	**167**	**182**	**185**	**181**	**183**	**2 553·86**	**2 555·84**	**+ 1·98**	**+ 0·1**
Mjölk[2]	117	136	151	156	156	155	155	246·86	246·12	— 0·74	— 0·3
Grädde	.	.	.	.	.	.	.	49·06	52·09	+ 3·03	+ 6·2
Ost	119	197	203	211	211	211	211	92·86	92·86	—	—
Mejerismör[2]	119	170	191	194	194	209	209	175·31	188·79	+13·48	+ 7·7
Ägg	130	230	240	256	277	209	244	146·12	145·74	— 0·38	— 0·3
Margarin[2]	118	200	212	222	222	192	192	77·37	67·06	—10·31	—13·3
Mejeriprod., margarin samt ägg, med rab.	.	146	161	.	.	.	.	.	.	.	.
Mejeriprod., margarin samt ägg, utan rab.	119	169	184	187	190	182	187	787·08	792·16	+ 5·08	+ 0·6
Mjöl	114	134	148	181	189	182	182	94·78	92·65	— 2·13	— 2·2
Bröd	110	139	145	156	161	161	161	269·60	270·07	+ 1·47	+ 0·5
Kött	122	184	181	191	193	195	197	494·41	506·69	+12·28	+ 2·5
Fisk	97	204	200	209	209	201	201	143·65	138·86	— 9·79	— 6·6
Rotsaker, frukt o. grönsaker	106	186	195	195	195	192	189	328·90	327.91	— 0·99	— 0·3
Specerier	108	151	157	175	178	174	175	333·49	327·79	— 5·70	— 1·7
Maltdrycker	103	136	133	141	143	145	145	51·08	51·43	+ 0·35	+ 0·7
Restaurangmåltider	114	155	153	168	175	180	180	46·87	48·28	+ 1·41	+ 3·0
Bränsle och lyse	**107**	**180**	**181**	**198**	**199**	**194**	**196**	**336·07**	**336·91**	**+ 0·84**	**+ 0·2**
Elektrisk ström	91	91	91	91	91	91	91	48·08	48·08	—	—
Kokgas	100	139	139	141	140	146	146	27·37	28·48	+ 1·11	+ 4·1
Ved	121	220	220	.	.	.	.	[3]260·62	[4]260·35	— 0·27	— 0·1
Kol	107	178	195	.	.	.	.				
Koks	114	237	269	.	.	.	.				

har höjts till följd av ändrat stoppris. Bland andra prisförändringar, som ägt rum, kan nämnas prissänkningar på konserverade ärter, socker och karameller samt prishöjningar på vissa fisksorter, såsom abborre, gädda och strömming, på sistnämnda varuslag till följd av ändrat normalpris. Vidare ligger potatispriserna högre än vid föregående beräkningstillfälle, men den kostnadsökning, som detta innebär, motväges av de låga prisern färsk frukt.

Bostadsposten har icke varit föremål för omprövning vid detta beräkningstillfälle.

Bränsle och lyse. Denna post har omräknats i september. Därvid har hänsyn tagits till den beräknade konsumtionen under bränsleåret 1949/50. Av de fasta bränslena är det numera endast koks och antracit, som är ransonerade, sedan handelsregleringen av stenkol och ved upphävts. Av eldningsolja är kvaliteterna 1 och 2 alltjämt underkastade ransonering. Vid fast-

[1] Årsmedeltalen för livsmedel, bränsle och lyse grundar sig på indextalen för 12 månader.
[2] För åren 1946 och 1947 beräknat på priser utan rabatt, vilken helt slopats fr. o. m. år 1948.
[3] Inkl. eldningsolja, torv och briketter.
[4] Inkl. eldningsolja.

Tab. 8 b. Indextal för olika delposter samt dessas andel i levnadskostnadsförändringen december 1948—september 1949[1]

Varuposter	Indextal (1935 = 100)							Utgift, kr per år, enl. pris i		Differens, kr	Procentuell förändring dec. 1948 —sept. 1949
	Juni (1/7) 1939	1946	1947	1948	Sept. 1948	Juni 1949	Sept. 1949	dec. 1948	sept. 1949		
Livsmedel[1]	**114**	**160**	**167**	**182**	**185**	**181**	**183**	**2 553·86**	**2 555·84**	**+ 1·98**	**+0·1**
Bostad	**100**	**102**	**105**	**107**	**107**	**107**	**107**	**850·64**	**854·04**	**+ 3·40**	**+0·4**
Bränsle och lyse[1] .	**107**	**180**	**181**	**193**	**199**	**194**	**196**	**336·07**	**336·91**	**+ 0·84**	**+0·2**
Kläder och skodon	**109**	**177**	**180**	**183**	**184**	**187**	**188**	**972·85**	**982·72**	**+10·87**	**+1·1**
Herrkostym	108	166	170	172	172	181	181	216·98	222·65	+ 5·67	+2·6
Herröverplagg . . .	108	163	167	171	171	176	175	122·28	123·14	+ 0·86	+0·7
Arbetskläder . . .	106	177	204	227	231	233	236	59·87	60·09	+ 0·22	+0·4
Skjorta	119	256	268	271	272	274	274	36·55	36·73	+ 0·18	+0·5
Underkläder	110	187	220	231	221	232	232	65·20	68·02	+ 2·82	+4·3
Herrstrumpor . . .	114	220	210	208	209	204	205	41·83	41·28	— 0·55	—1·3
Damstrumpor, k.-silke	94	137	156	155	155	156	156	36·81	37·09	+ 0·28	+0·8
Barnstrumpor . . .	105	175	186	207	212	221	224	11·68	12·19	+ 0·51	+4·4
Damjumper	.	.	.	.	.	.	.	11·41	11·45	+ 0·04	+0·4
Hattar, mössor m. m.	101	144	138	137	138	138	138	88·33	88·41	+ 0·08	+0·1
Klänningstyg: ylle .	108	218	203	201	200	213	217	16·64	17·43	+ 0·79	+4·7
bomull, cellull	107	154	150	155	159	162	163	33·28	34·21	+ 0·93	+2·8
Ullgarn	112	253	242	239	239	239	239	22·82	22·77	— 0·05	—0·2
Sybehör	·	163	187	205	206	196	186	27·26	24·66	— 2·60	—9·5
S:a kläder	**108**	**179**	**184**	**186**	**188**	**192**	**192**	**790·94**	**800·12**	**+ 9·18**	**+1·2**
Herrskodon, grövre .	110	184	179	178	178	178	178	8·55	8·55	—	—
D:o av boxkalv . .	109	168	163	162	162	163	163	19·03	19·05	+ 0·02	+0·1
Damskodon	109	179	173	172	172	173	173	47·57	47·92	+ 0·35	+0·7
Barnskodon	114	180	174	174	174	174	174	45·71	45·71	—	—
Halvsuln. o. klackn.	111	149	146	149	149	155	156	38·42	39·24	+ 0·82	+2·1
Skinntofflor	.	.	.	.	.	.	.	9·82	9·82	—	—
Damstövletter . . .	102	152	146	144	144	144	144	12·81	12·81	—	—
S:a skodon	**111**	**169**	**169**	**170**	**170**	**172**	**172**	**181·41**	**182·60**	**+ 1·19**	**+0·7**
Övriga utgifter . .	**105**	**149**	**150**	**157**	**159**	**160**	**160**	**2 194·16**	**2 204·50**	**+10·34**	**+0·5**
Möbler	114	182	183	186	186	189	189	134·09	135·05	+ 0·96	+0·7
Hushållstextilier . .	102	197	202	221	227	232	232	82·46	83·51	+ 1·05	+1·3
Husgeråd, verktyg .	109	163	157	161	164	167	167	88·26	89·05	+ 0·79	+0·9
Tvål och såpa . . .	105	213	211	209	205	207	207	71·17	71·59	+ 0·42	+0·6
Tvätt	102	143	142	148	149	149	149	18·64	18·58	— 0·06	—0·3
Kroppsvård	105	133	186	139	139	139	139	97·15	97·31	+ 0·16	+0·2
Sjukvård	94	110	104	103	103	104	104	115·06	114·99	— 0·07	—0·1
Intell. ändamål . .	103	130	129	136	140	143	144	137·28	140·41	+ 3·13	+2·3
Fören.- o. förs.-avg.	112	118	121	123	124	124	124	297·95	299·21	+ 1·26	+0·4
Nöjen	104	137	132	140	140	140	140	188·58	188·68	+ 0·10	+0·1
Resor	98	129	129	141	147	147	148	223·24	224·49	+ 1·25	+0·6
Ränta å lån	91	91	91	91	91	91	91	39·13	39·13	—	—
Tel., post, skrivm. .	100	126	125	136	146	147	147	50·84	51·03	+ 0·19	+0·4
Arbetshj. i hemmet .	106	172	200	222	224	248	251	14·18	14·99	+ 0·81	+5·7
Tobak	98	182	177	194	198	198	198	164·58	164·58	—	—
Spritdrycker	112	239	239	278	282	282	282	129·39	129·39	—	—
Diverse utgifter . .	·	·	·	·	·	·	·	189·02	189·37	+ 0·35	+0·2
Övriga ej spec. utg.	·	·	·	·	·	·	·	153·14	153·14	—	—
Samtliga utgifter .	**108**	**151**	**156**	**163**	**166**	**166**	**167**	**6 907·08**	**6 934·01**	**+26·93**	**+0·4**

[1] Årsmedeltalen för livsmedel, bränsle och lyse grundar sig på indextalen för 12 månader, medan motsvarande medeltal för övriga poster och samtliga utgifter är ovägda medeltal för fem kvartal (dec., mars, juni, sept. och dec.).

Tab. 4. Detaljhandelspriser (i öre) på livsmedel, bränsle och lyse i genomsnitt

Varuslag	Kvantitet	1935	Aug. 1939	1945	1948			1949		Sept.-prisernas förändringar i % sedan	
		49 orter			Årsmedeltal	Sept	Dec.	Aug.	Sept.	år 1945	sept. 1948
Mjölk, oskum. resp. stand.	l	21·5	25·2	29·2	33·6	33·7	33·7	33·6	33·6	+ 15	0
Grädde	dl	.	.	.	.	.	22·7	24·0	24·1	.	.
Mejerismör	kg	268	341	455	520	520	520	560	560	+ 23	+ 8
Ost, helf. resp. fetth. 30 +	»	177	215	300	320	320	320	320	320	+ 7	—
Bordsmargarin, ej smörbl.	»	135	170	270	300	300	300	260	260	— 4	—13
Nötkött: stek	»	179	218	328	344	359	339	468	428	+ 30	+19
soppkött	»	143	169	260	243	226	249	272	288	+ 11	+27
malet (köttfärs)	»	172	208	301	301	301	301	341	361	+ 20	+20
Gödkalvkött: stek	»	217	269	357	444	462	432	568	590	+ 65	+28
bog	»	.	.	319	369	346	385	423	443	+ 39	+28
Fläskkotlett i bit	»	.	.	446	498	529	490	560	511	+ 15	— 3
Färsk skinka, ej benfri	»	.	.	.	388	388	388	424	431	.	+11
Salt sidfläsk	»	182	230	377	407	407	407	344	344	— 9	—15
Rökt skinka, rullad	»	312	369	565	620	624	624	675	678	+ 20	+ 9
Färstek, färsk	»	205	260	436	584	635	647	598	543	+ 25	—14
Hönskött	»	124	157	398	419	429	429	377	348	— 13	—19
Fläskkorv	»	.	172	259	271	271	271	251	251	— 3	— 7
Falukorv	»	.	.	295	307	307	307	307	307	+ 4	0
Stångkorv	»	.	.	.	.	.	153	142	140	.	.
Blodpudding	»	.	.	125	136	136	136	126	125	0	— 8
Ägg, färska	»	154	172	365	407	440	389	335	388	+ 6	—12
Färsk fisk: sill	»	62	74	122	131	131	131	128	123	+ 1	— 6
strömming	»	57	64	125	134	136	135	126	126	+ 1	— 7
makrill	»	.	.	141	198	201	—	169	163	+ 15	—19
abborre	»	110	112	190	189	195	204	192	191	0	— 2
gädda	»	153	168	332	332	345	348	336	326	— 2	— 5
torsk	»	89	90	85	195	190	203	176	177	+ 3	— 7
kolja	»	116	116	150	212	194	231	195	194	+ 29	0
Ansjovis, hel	1/2 burk	.	.	132	118	118	118	118	118	— 10	0
Fiskbullar i buljong	»	.	.	76	75	78	79	88	88	+ 9	+ 6
Salt sill	kg	62	55	193	167	—	165	167	165	— 14	.
Grovt spisbröd	»	59	66	81	104	107	110	110	111	+ 37	+ 3
Knäckebröd	»	82	85	107	128	130	129	130	130	+ 22	—
Sötlimpa (V-R-bröd)	»	58	66	72	84	87	93	93	93	+ 29	+ 7
Kavring	»	.	.	66	79	80	81	81	81	+ 23	0
Grovt rågbröd	»	45	51	58	62	63	64	64	64	+ 9	+ 1
Matbröd bakat m. vatten	»	72	82	94	103	108	111	111	111	+ 18	+ 2
av vete bakat m. mjölk	»	85	96	102	112	115	112	110	110	+ 7	— 5
Kaffebröd (bullar o. d.)	»	97	113	153	186	187	190	191	191	+ 24	+ 2
Kex	hg	.	.	.	28	28	28	29	29	.	+ 4
Skorpor av vete	kg	132	144	198	229	234	234	234	234	+ 18	0
Småkakor	hg	.	.	.	.	.	58	58	58	.	.
Vetemjöl	kg	38	43	46	66	69	68	66	66	+ 44	— 4
Samsiktmjöl	»	33	36	37	56	59	58	58	58	+ 58	— 2
Havregryn, ångprep.	»	35	43	68	78	81	80	81	82	+ 20	+ 1
Makaroner	»	.	.	78	101	104	104	103	103	+ 32	— 1
Kaffe, mest gångbara sort	»	.	.	547	577	579	580	565	565	+ 3	— 2
Kakao i paket	»	.	.	403	501	500	512	412	412	+ 2	—18
Bitsocker	»	46	48	69	87	88	89	89	88	+ 27	— 1
Strösocker	»	.	.	62	81	82	82	82	81	+ 30	— 1
Karameller	»	.	.	619	630	650	650	650	620	0	— 5
Chokladkola	»	.	.	651	748	769	769	769	769	— 18	—
Tabletter	ask	.	.	.	.	.	20	20	20	.	.
Matsalt	kg	15	15	26	26	27	28	*45	45	.	.

för socialstyrelsens 60 ombudsorter bland städer och tätorter 1935—september 1949

Varuslag	Kvantitet	1935	Aug. 1939	1945	1948			1949		Sept.-priserna förändringar i % sedan	
		49 orter			Årsmedeltal	Sept.	Dec.	Aug.	Sept.	år 1945	sept. 1948
Jäst	hg	·	·	16	15	16	16	16	16	— 5	—
Gula ärter	kg	48	41	63	71	74	75	75	75	+ 18	+ 1
Bruna bönor	»	62	113	140	139	145	151	152	152	+ 9	+ 5
Ärter på burk	1/2 burk	46	53	78	89	89	90	90	83	+ 7	— 7
Apelsinmarmelad	450 g	·	·	·	·	·	128	128	126	·	·
Katrinplommon	kg	101	84	—	177	180	—	—	—	·	·
Nyponmust	1/1 pkt	·	·	·	·	·	98	90	90	·	·
Lingonsylt i burk	1/2 kg	·	·	·	·	·	150	149	151	·	·
Potatis, gammal	kg	12·2	[1]15·7	21·5	24·4	25·2	22·1	—	27·0	+ 26	+ 7
Morötter, gamla	»	27	36	33	58	46	38	—	53	+ 65	+17
» färska	»			89	185	—	—	70	—	·	·
Kålrötter	»	·	·	22	36	32	28	42	36	+ 63	+12
Vitkål	»	24	29	39	47	35	33	58	52	+ 32	+46
Lök, gul	»	·	·	172	119	123	90	111	99	— 42	—19
Tomater	»	·	90	320	385	225	—	271	190	— 41	—16
Spenat	»	·	·	233	266	209	—	232	199	— 15	— 5
Lingon	»	·	·	154	178	178	—	—	112	— 27	—37
Ätäpplen: svenska	»	101	94	166	158	141	169	126	121	— 27	—14
importerade	»			203	196	—	—	—	—	·	·
Apelsiner	»	76	82	155	138	—	151	—	159	+ 3	·
Citroner	»	·	·	199	154	154	162	187	185	— 7	+20
Pilsner	1/8 l	24	24	32	33	33	33	33	33	+ 6	0
Svagdricka	5 l	77	81	129	131	132	132	135	135	+ 5	+ 3
Sockerdricka	1/8 l	·	·	·	27	28	28	28	28	·	+ 1
El. ström (inkl. div. avg.)	kWh	35	32	32	31	31	31	[2]17	17	— 3	—
Kokgas (inkl. div. avg.)	m³	17	17	20	21	20	21	21	21	+ 4	+ 4
Björkved, helved, hemk.	»	945	1 125	2 040	2 198	2 408	2 407	2 400	2 433	+ 19	+ 1
Barrved » »	»	730	885	1 828	1 970	2 180	2 180	2 184	2 161	+ 18	— 1
Kol: antracit, hemkört	hl	614	637	977	1 098	967	907	902	1 169	+ 20	+21
hushålls-, prima hemk.	»	291	326	573	766	792	787	726	713	+ 25	—10
Koks: ca 20—40 mm hemk.	»	230	263	512	681	680	681	665	651	+ 27	— 4
ca 40-60 el. 60-80 mm hemk.	»	215	249	476	646	646	647	645	622	+ 31	— 4

Anmärkning till tabellen. Asterisk (*) vid ett pris betecknar, att en företagen ändring i fråga om den noterade kvaliteten eller annat därmed jämställt förhållande inverkat på de i tabellen medtagna medeltalen fr. o. m. ifrågavarande noteringstillfälle, varigenom full jämförbarhet med medeltal av äldre datum icke ernås.

ställandet av den nya bränslebudgeten har konstaterats en ganska kraftig förskjutning i konsumtionen från ved till fossila bränslen, framför allt koks. I budgeten har följande förändringar vidtagits. Varuslaget pannved och övriga ersättningsbränslen — torv, brunkols- och antracitbriketter — har utgått ur beräkningarna, och de vikter, varmed dessa ingått i budgeten, har fördelats på övriga varuslag, främst koks. Den ändring av kostnaden för bränsle, som uppstår genom dessa justeringar av varuslagens vikter, beror på den olika kostnad per värmeenhet, som gäller för de olika

[1] Medeltal av julipriserna på gammal och augustipriserna på färsk potatis.
[2] Sänkningen av priset på el.ström har orsakats av en ökning av den noterade förbrukningskvantiteten från 100 till 300 kWh.

bränsleslagen och den ändrade relation, i vilken de olika bränsleslagen ingår i bränslebudgeten vid de båda jämförelsetillfällena. Angående prisförändringar på de i september noterade varuslagen må nämnas att priserna på antracit stigit och på eldningsolja sjunkit sedan juni. Viss ändring av medelprisberäkningen har vidtagits i samband med budgetomläggningen. Kostnaderna för de olika i budgeten ingående bränsleslagen i juni och september framgår av nedanstående tablå.

	Antal värmeenheter		Kostnad per enhet i öre		Kostnad, kronor	
	juni	sept.	juni	sept.	juni	sept.
Björkved	5·25	11·59	314·3	324·3	16·50	37·59
Barrved	1·76	3·02	329·5	332·5	5·80	10·04
Pannved	9·60	—	301·3	—	28·92	—
Kol: antracit	15·68	3·68	224·1	292·3	35·14	10·76
hushålls-	7·85	13·85	282·9	237·8	22·21	32·94
Koks: 20/40 mm	10·86	12·86	328·1	325·4	35·63	41·85
40/80 mm	23·28	34·88	313·6	311·0	73·00	108·32
Torv	1·70	—	288·8	—	4·91	—
Brunkolsbriketter	0·96	—	302·1	—	2·90	—
Antracitbriketter	5·19	—	335·6	—	17·42	—
Eldningsolja	6·05	8·35	249·1	225·7	15·07	18·85
	88·18	88·18	—	—	257·50	260·35

Någon ändring av de tidigare använda vikterna för kokgas och elektrisk ström har icke företagits.

Inom posten *kläder och skodon* har endast några enstaka prisjusteringar ägt rum. Några varuslag inom såväl den tyngre som den lättare konfektionen har undergått mindre prisstegringar, under det att sysilke blivit billigare.

Vad beträffar posten »*övriga utgifter*» har endast smärre prisförskjutningar ägt rum, och dessa har i det allra närmaste tagit ut varandra.

Tab. 5. Levnadskostnadsindex med direkta skatter och sociala förmåner[1]

	1914 = 100		1935 = 100			1914 = 100		1935 = 100	
	Samtliga utgifter	Skatter	Samtliga utgifter	Skatter		Samtliga utgifter	Skatter	Samtliga utgifter	Skatter
1935	156	181	100	100	1946 mars	241	382	154	212
1936	158	172	101	96	juni	243	382	156	212
1937	162	171	104	99	sept.	243	380	155	210
1938	166	178	106	105	dec.	246	380	157	210
1939	171	189	109	107	1947 mars	254	489	162	271
1940	192	213	123	118	juni	259	560	166	310
1941	218	254	139	141	sept.	263	572	168	317
1942	236	295	151	164	dec.	264	585	169	324
1943	239	308	153	171	1948 mars	256	319	164	176
1944	241	346	154	192	juni	258	330	165	183
1945	241	365	154	202	sept.	262	333	168	184
1946	243	380	155	210	dec.	264	367	169	203
1947	257	517	164	286	1949 mars	264	378	169	209
1948	261	387	167	214	juni	265	393	170	218
					sept.	266	397	170	220

[1] Årsmedeltalen i tabellen är ovägda medeltal för fem kvartal (dec., mars, juni, sept. och dec.).

Tab. 6. Prisutvecklingen i Sverige

	Socialstyrelsens levnadskostnadsindex (1935 = 100)	Socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex		Kommerskollegii partiprisindex (1935 = 100)									Finanstidningens partiprisindex (1914 = 100)
		1935 = 100	aug. 1939 = 100	Samtliga varor	Konsumtionsvaror	Animaliska livsmedel	Vegetabiliska livsmedel	Bränsle	Grov-, metall- o. maskinind. v.	Hudar och lädervaror	Kautschuk o. kautschukvaror	Spånadsämnen o. textilvaror	
1935 . . .	100	100·0	·	100	100	100	100	100	100	100	100	100	111
1943 . . .	152	158·5	148·4	196	185	194	187	356	178	171	134	194	202
1944 . . .	151	158·2	148·1	196	185	194	189	356	178	171	136	192	203
1945 . . .	151	157·5	147·5	194	181	190	185	352	177	170	134	190	202
1946 . . .	151	160·3	150·1	186	179	191	182	265	175	161	124	190	201
1947 . . .	156	162·1	151·8	199	188	208	196	256	183	162	109	195	206
1948 . . .	163	172·4	161·4	214	200	217	208	308	192	168	111	212	216
Aug. 1939	[1](108)	106·8	100·0	111	108	121	103	120	117	110	77	99	127
Sept. 1948	166	174·3	163·2	217	201	220	207	333	195	168	111	215	218
Juni 1949	166	175·5	164·3	216	204	217	209	320	196	160	106	221	218
Juli »	·	175·8	164·6	215	204	220	208	311	193	160	107	222	218
Aug. »	·	175·9	164·7	214	204	221	204	311	193	160	107	224	218
Sept. »	167	176·2	165·0	215	203	222	205	310	193	160	109	225	218

Vissa andra indexberäkningar

Levnadskostnadsindex med direkta skatter och sociala förmåner. Socialstyrelsen har även fortsatt indexberäkningarna med direkta skatter och sociala förmåner inräknade. Därvid har framkommit, att en på dylikt sätt för september beräknad index utgör i 1935 års serie 170 liksom i juni och i 1914 års serie 266 mot 265 i juni (se tab. 5).

Vid beräkningen av skatteposten i september har hänsyn tagits till de lönestegringar, som förekommit under det sistförflutna kvartalet. Enligt de beräkningar, som utförts, uppgår dessa till 0,4 %.

Partiprisindex. I tab. 6 sammanställes socialstyrelsens levnadskostnadsindex och allmänna konsumtionsprisindex (se särskild redogörelse på s. 858 i detta häfte) med partiprisindexar, beräknade dels av kommerskollegium och dels av Finanstidningen. Kommerskollegii partiprisindex för samtliga varor ligger i september en enhet lägre än i juni, under det att Finanstidningens kvarstår oförändrad.

[1] Avser juni 1939.

G. He-k

Socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex för september 1949

Socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex (1935 = 100) har från mitten av augusti till mitten av september stigit med 0,3 enheter. Generalindextalet per den 15 september blev sålunda 176,2 mot 175,9 föregående månad.

I fråga om livsmedels- och bränslepriserna har för första gången vid sidan av de sedvanliga prisuppgifterna från 60 städer och andra tätorter utnyttjats motsvarande uppgifter från styrelsens 35 nya prisombud på landsbygden, representerande landskommuner utan någon nämnvärd tätortsbebyggelse. Ett urval av dessa prisuppgifter har sammanställts i tabellen på vidstående sida. Uppgifterna för städerna utgör vägda medelpriser, medan noteringarna för landskommunerna avser ovägda medelpriser för de 35 orterna. För de 95 orterna tillhopa har uträknats vägda medelpriser, varvid städernas priser givits vikten 2 och landskommunernas vikten 1 (jfr Soc. Medd. årg. 1949, s. 668).

Angående prisutvecklingen inom de olika delposterna kan följande nämnas. Mellan augusti och september har indextalet för *livsmedel* stigit med 0,6 enheter. Stegringen beror främst på att priset på färska ägg höjts. Vidare ligger priset på potatis högre än vid föregående beräkningstillfälle.

Posten *bränsle och lyse* har omräknats i september, varvid hänsyn tagits till den beräknade totala privata konsumtionen under bränsleåret 1949/50. Av de fossila bränslena är numera endast koks, antracit samt eldningsolja — kvaliteterna 1 och 2 — underkastade ransonering. Vid fastställandet av vikterna för den nya bränslebudgeten har hänsyn tagits till den faktiska förskjutningen i konsumtionen från ved till fasta fossila bränslen. Av de prisförskjutningar, som konstaterats sedan augusti, kan nämnas, att priset på antracit och ved har undergått en prishöjning, under det att eldningsolja, koks och hushållskol sjunkit i pris.

Inom posterna *kläder och skodon* samt »*övriga utgifter*» har en del prisjusteringar såväl uppåt som nedåt förekommit.

	1948	1949	
	sept.	aug.	sept.
Livsmedel	177·9	177·9	178·5
Mjölk, smör, ost, margarin	190·1	193·2	193·3
Kött	208·4	223·7	223·8
Fläsk	214·6	211·0	210·1
Ägg	257·5	292·1	333·3
Fisk	176·9	154·1	152·5
Potatis, mjöl, bröd m. m.	166·5	163·0	170·4
Trädgårdsprodukter	200·8	202·5	178·7
Specerier, kolonialvaror	190·6	190·5	187·8

	1948	1949	
	sept.	aug.	sept.
Bostad	106·9	107·3	107·3
Bränsle och lyse	200·4	197·6	196·4
Beklädnad	195·8	199·9	200·4
Kläder	201·4	206·1	206·6
Skodon	169·7	170·6	170·6
Övriga varor och tjänster	191·1	194·6	194·7
Generalindex	174·3	175·9	176·2

Detaljhandelspriser (i öre) i städer och landskommuner juni—september 1949

Varuslag	Kvantitet	Juni 1949			Juli 1949	Aug. 1949	Sept. 1949			Ändr. i % juni—sept. 1949 (95)
		60 städer o. a. tätorter	35 landskom.	Tillhopa (95)	60 städer o. a. tätorter	60 städer o. a. tätorter	60 städer o. a. tätorter	35 landskom.	Tillhopa (95)	
Mjölk, oskum. resp. stand.	l	33·6	32·3	33·2	33·6	33·6	33·6	32·4	33·2	—
Mejerismör	kg	560	560	560	560	560	560	560	560	—
Ost, helf. resp. fetth. 30 +	»	320	320	320	320	320	320	320	320	—
Nötkött: stek	»	429	419	425	468	468	428	427	428	+ 1
soppkött	»	252	250	252	272	272	288	287	288	+ 14
malet (köttfärs)	»	321	319	320	341	341	361	358	360	+ 13
Gödkalvkött, stek	»	502	497	500	548	568	590	615	598	+ 20
Fläskkotlett i bit	»	549	535	544	559	560	511	500	507	— 7
Färsk skinka, ej benfri	»	380	375	378	410	424	431	414	425	+ 12
Salt sidfläsk	»	364	361	363	341	344	344	345	344	— 5
Rökt skinka, rullad	»	607	588	599	665	675	678	658	671	+ 12
Färstek, färsk	»	629	610	623	609	598	543	514	533	— 14
Hönskött	»	409	400	406	389	377	348	325	340	— 16
Fläskkorv	»	261	252	258	251	251	251	245	249	— 3
Falukorv	»	307	301	305	307	307	307	300	304	0
Stångkorv	»	153	145	150	143	142	140	136	139	— 7
Blodpudding	»	136	128	133	126	126	125	121	124	— 7
Ägg, färska	»	332	312	325	334	335	388	365	380	— 17
Färsk fisk: sill	»	139	124	134	134	128	123	124	124	— 7
strömming	»	118	124	120	125	126	126	126	126	+ 5
gädda	»	317	274	303	326	336	326	290	314	+ 4
torsk	»	179	157	171	178	176	177	154	170	— 1
Salt sill	»	164	167	165	166	167	165	166	165	—
Knäckebröd	»	130	127	129	130	130	130	126	129	—
Sötlimpa (V-R-bröd)	»	93	91	92	93	93	93	91	92	—
Kavring	»	81	80	81	81	81	81	80	81	—
Matbröd av vete bakat m. vatten	»	111	108	110	111	111	111	108	110	—
Matbröd av vete bakat m. mjölk	»	110	108	109	110	110	110	108	109	—
Kaffebröd (bullar o. d.)	»	191	185	189	191	191	191	185	189	—
Skorpor av vete	»	234	221	230	234	234	234	223	230	—
Småkakor	hg	58	56	57	58	58	58	54	57	—
Vetemjöl	kg	66	66	66	66	66	66	66	66	—
Samsiktmjöl	»	58	58	58	58	58	58	59	58	—
Havregryn, ångprep.	»	80	81	80	81	81	82	82	82	+ 3
Kaffe, mest gångbara sort	»	550	549	550	564	565	565	561	563	+ 2
Bitsocker	»	89	90	89	89	89	88	90	88	— 1
Strösocker	»	82	83	82	82	82	81	81	81	— 1
Gula ärter	»	75	74	74	75	75	75	74	75	+ 1
Ärter på burk	1/2 burk	90	89	90	90	90	83	84	83	— 8
Apelsinmarmelad	450 g	128	128	128	128	128	126	127	127	— 1
Nyponmust	1/1 pkt	90	93	91	91	90	90	92	91	—
Potatis, gammal	kg	21·8	17·4	20·3	—	—	27·0	24·7	26·2	+ 29
Morötter, gamla	»	60	37	53	—	—	53	52	53	—
Kålrötter	»	41	28	35	59	42	36	38	37	+ 6
Vitkål	»	79	78	78	74	58	52	55	53	— 32
Lök, gul	»	90	86	89	100	111	99	103	100	+ 12
Tomater	»	502	512	506	357	271	190	182	187	—270
Spenat	»	211	258	227	219	232	199	214	204	— 10
Lingon	»	—	—	—	—	—	112	94	106	.
Ätäpplen, svenska	»	—	—	—	—	—	126	121	114	118	.
Apelsiner	»	167	169	168	164	159	159	160	159	— 5
Pilsner	1/3 l	33	34	34	33	33	33	35	34	—
Svagdricka	5 l	135	133	134	135	135	135	132	134	—
Björkved, helved, hemk.	m³	2 400	1 772	2 190	2 400	2 400	2 433	1 853	2 239	+ 2
Barrved » »	»	2 184	1 514	1 960	2 184	2 184	2 161	1 604	1 976	+ 1
Koks, ca 40–80 mm, hemk.	hl	645	672	654	645	645	622	646	630	— 4

G. He—k

Arbetsmarknaden under september 1949

Arbetsmarknadsläget under september företedde inga nämnvärda avvikelser från vad som tidigare kännetecknat utvecklingen, nämligen god sysselsättning inom de flesta arbetsområden, brist på yrkeskunnig arbetskraft och en i det närmaste obefintlig arbetslöshet. En ytterligare utjämning mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft har emellertid kunnat iakttagas.

Arbetsförmedlingsverksamheten hade under september avsevärt större omfattning än föregående månad, vilket närmast sammanhängde med anskaffning och utplacering av tillfällig skördehjälp. Antalet arbetsansökningar steg med i genomsnitt 23 % och antalet lediga platser med 13 % från augusti till september. Stegringen var i båda fallen väsentligt större på den kvinnliga avdelningen än på den manliga. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser uppvisade någon höjning och utgjorde 99 i september mot 92 i augusti; motsvarande jämförelsetal var för manlig arbetskraft 115 och 110 samt för kvinnlig arbetskraft 81 och 70. För enbart industri och byggnadsverksamhet var relationstalet 91 mot 83 i augusti.

Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under redovisningsmånaden i runt tal 69 300 platser med manliga och 49 500 med kvinnliga sökande eller sammanlagt 118 800 platser, vilket i jämförelse med tillsättningsresultatet för augusti innebär en ökning med 23 700 platser eller i genomsnitt 25 % (15 % för män och 43 % för kvinnor). Ungefär 27 500 hänförde sig till förmedlingen av extra arbetskraft inom jordbruket, icke minst potatisupptagningen i slutet av månaden. Av samtliga tillsatta platser hade hälften högst en veckas varaktighet. Sådana tillfällighetsarbeten avsåg — förutom de nämnda arbetsuppgifterna för skörden — grupperna landtransport samt restaurang- och husligt arbete. Antalet av arbetsförmedlingarna tillsatta platser på 100 lediga var 69 i september (manliga 76 och kvinnliga 61 mot 62 i augusti (tab. 1—5).

I samverkan mellan arbetsförmedlingar på olika orter i landet tillsattes under september 8 681 platser, av vilka 6 376 med manliga och 2 305 med kvinnliga sökande.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsstatistik var antalet inom den egentliga industrin *anställda* arbetare 0,4 % högre i september än i augusti. Antalet manliga arbetare hade ökat med 0,1 % och antalet kvinnliga med 1,7 %. Enbart de *i arbete varande* arbetarna ökade med 1,2 %.

De senast tillgängliga preliminära siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden visar, att 1,6 % av de rapporterande förbundens medlemmar var arbetslösa vid månadsskiftet augusti/september mot 1,8 % en månad tidigare.

Antalet av arbetslöshetsnämnderna vid utgången av september rappor-

terade hjälpsökande arbetslösa uppgick till 1 623, vilket innebär en ökning under månaden med 195. Hjälpbehovet hade liksom föregående månader den största omfattningen i Stockholms stad med 396 hjälpsökande, närmast följd av Västernorrlands län med 361.

En jämförelse med läget i september 1948 visar, att antalet ansökningar om arbete på 100 lediga platser var högre än året förut, eller 99 mot 85; för enbart industri och byggnadsverksamhet var motsvarande jämförelsetal 91 och 74. Arbetslösheten inom fackförbunden visade en obetydlig minskning och utgjorde, såsom förut nämnts, vid månadsskiftet augusti/september 1,6 % i år mot 1,7 % i fjol. Antalet hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna var 357 fler än i slutet av september 1948.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt av upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingar och företag, lämnas här nedan en översikt över förhållandena under september inom olika näringsområden.

Inom *jordbruket* var det väsentliga behovet av tillfällig arbetskraft för stråsädesskörden fyllt vid månadens början, och skördearbetet kunde slutföras under gynnsamma väderleksförhållanden. Potatisupptagningen under månadens senare del medförde livlig efterfrågan på tillfällig hjälp, och liksom under tidigare år kunde för detta arbete skolungdom i stor utsträckning utnyttjas. Betupptagningen blev också aktuell under månadens sista vecka. Arbetskraftsbehovet kunde relativt lätt fyllas, och något restbehov förelåg knappast vid månadsskiftet. Inför höstflyttningen ökade omsättningen på arbetskraft till fasta anställningar; främst gällde detta gifta djurskötare. Tillgång och efterfrågan på dylik personal svarade i allmänhet rätt väl mot varandra, under det att platstillgången för ogifta lantarbetare mångenstädes var knapp.

Efterfrågan på arbetskraft till *skogsbruket* ökade säsongmässigt mot slutet av månaden, särskilt i mellersta och södra Norrland, men var dock av ringa omfattning, vilket bl. a. framgår vid en jämförelse med motsvarande tidpunkt föregående år. Det på arbetsförmedlingarna anmälda behovet under september i år inskränkte sig sålunda till 2 750 platser mot 9 750 i fjol. Av de lediga platserna tillsattes endast 1 100. I vissa delar av landet, där kolningsarbetet under denna månad tidigare lämnat god sysselsättning, förekom i år ingen kolning.

På de *industriella* verksamhetsområdena var läget i stort sett oförändrat, även om vissa förskjutningar inom de olika grupperna ägt rum. I flertalet fall kunde dock en svag sysselsättningsökning noteras. Detta gällde bl. a. elektroteknisk industri, glasindustri, låd- och wallboardfabriker, kvarnar, sockerindustri, choklad- och konfektindustri, konservfabriker samt olika grenar inom textil- och beklädnadsbranschen. Bland industrigrupper, som uppvisade minskad sysselsättning, märkes cementfabriker, tegelbruk, sågverk och hyvlerier samt bagerier, mejerier och margarinfabriker. Som inledningsvis antytts, var bristen på yrkesutbildad arbetskraft alltjämt starkt kännbar men synes dock ha minskat i jämförelse med i fjol. Verkstadsindustrin sökte i första hand maskinarbetare, medan efterfrågan

på hjälparbetare och annan mindre kvalificerad arbetskraft minskade. Rekryteringen till järnbruken visade något ökad omfattning, och arbetskraftsförsörjningen torde förbättras i samma mån som bostäder kan erbjudas. Massafabriker och pappersbruk hade fortsatt god sysselsättning, men nyanställning skedde mera sällan. På en del håll rådde brist på pappersbruksarbetare, närmast i samband med förekommande treskiftsarbete. Inom livsmedelsindustrin var tillgången på bageriarbetare större än efterfrågan, medan ett motsatt förhållande konstaterades beträffande slakteri- och charkuteriarbetare. Textilindustrins brist på kvinnlig arbetskraft kvarstod. Efterfrågan på skofabriksarbetare var något mindre än föregående månad och avsåg till större delen yrkesvana sådana.

Byggnadsverksamheten var även under september omfattande, ehuru sysselsättningen, särskilt i fråga om träarbetare, ej var lika god som under föregående månad. Enligt preliminära rapporter till arbetsmarknadsstyrelsen från byggnadsfackföreningar på 48 större orter var vid utgången av september 2,0 % av medlemmarna inom byggnadsfacken fristämplade på grund av arbetslöshet mot 1,6 % i augusti och 2,9 % i september 1948.

Arbetstillgången för *sjöfolket* var ej fullt så gynnsam som i augusti beroende på minskningen av insjötrafiken men kunde dock betraktas som god. Befälspersonal måste i många fall liksom tidigare tillsättas med sökande, som saknade formell kompetens. Sjömanshusen redovisade under september sammanlagt 4 602 påmönstringar och 4 832 avmönstringar mot 5 703 och 6 021 en månad tidigare. Motsvarande siffror för september 1948 var 4 806 och 5 196.

Inom *affärsverksamheten* ökade antalet arbetssökande, medan efterfrågan på biträdespersonal minskade. Det oaktat kunde arbetskraftsbehovet ej alltid tillgodoses, enär vederbörande ofta icke ägde erforderlig kompetens.

Hotell- och restaurangfacket visade efter sommarrestaurangernas stängning ökad tillgång på sökande, främst serveringspersonal. Arbetstillgången var dock fortfarande god, och efterfrågan på kökspersonal av olika slag kunde icke tillgodoses.

I fråga om *tjänstemannagrupperna* medförde september månad en säsongmässig ökning av efterfrågan på tekniker. Liksom tidigare söktes företrädesvis välkvalificerad personal, främst konstruktörer. Arbetstillgången för byggnadsingenjörer var fortfarande knapp. Även antalet platser, lämpade för nyutexaminerade ingenjörer, var litet.

Inom kontorsbranschen ökade som vanligt denna månad antalet sökande, under det att efterfrågan på arbetskraft visade minskning, framför allt beträffande yngre mindre kvalificerade kontorister. Trots att även kvalificerad personal söktes i mindre omfattning än tidigare, kunde behovet av rutinerade stenografer och språkkunniga korrespondenter icke fyllas.

Förmedlingsverksamheten för lärarpersonal visade väsentlig nedgång, sedan läsåret börjat. Till förefintliga vikariat vid folk- och småskolor kunde i de flesta fall examinerade lärare erhållas. Brist rådde alltjämt på skolköks- och handarbetslärarinnor.

Inom *hälsovård och sjukvård* förbättrades ytterligare möjligheterna att tillgodose behovet av arbetskraft, och på vissa håll förekom till och med överskott på sökande till biträdesplatser på sjukhus. Svårigheter i personalhänseende förelåg dock vid sanatorier och ålderdomshem.

V. P.

Byggnadsregleringen. Under månaden meddelades byggnadstillstånd beträffande 3 850 ansökningar med en byggnadskostnad av 262,2 milj. kr. Härav beviljades 450 ansökningar av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadsstyrelsen samt 3 400 av länsarbetsnämnderna. Byggnadskostnaderna i fråga om dessa ansökningar uppgick till 98,3 resp. 163,9 milj. kr (tab. 11—13).

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet av arbetslöshetsnämnderna rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid september månads utgång till 1 623, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en ökning med 195. Av de hjälpsökande var 30 (1,8 %) i åldern 16—25 år, 380 (23,4 %) 26—50 år samt 1 213 (74,8 %) över 50 år. De arbetslösas fördelning efter ålder, yrke och hjälpform inom olika områden framgår av tab. 10.

Under september månad beviljade arbetsmarknadsstyrelsen statsbidrag till statliga beredskapsarbeten för en beräknad kostnad av 808 620 kr. Av beloppet avsåg 356 700 kr nya arbeten och 451 920 kr ytterligare kostnader för tidigare beviljade arbeten. Under tiden 1 juli 1949—30 september 1949 har arbetsmarknadsstyrelsen beviljat statsbidrag till beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 837 350 kr.

Av antalet hjälpsökande vid september månads utgång åtnjöt 1 295 (79,8 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 1 156 (89,3 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande var 1 163 (68,8 %) hjälpta genom arbete och 132 (8,1 %) genom understöd (inkl. utbildningshjälp).

En summarisk redogörelse för den av arbetsmarknadsstyrelsen bedrivna hjälpverksamheten under september månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avser sifferuppgifterna förhållandena vid månadens slut.

Arbetslinjen. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 15 arbetsplatser i arbetsmarknadsstyrelsens regi 130 arbetslösa, vid 31 arbetplatser i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi 301 arbetslösa och vid en arbetsplats i järnvägsstyrelsens regi 29 arbetslösa. Vid 13 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 146 arbetslösa och vid 150 arkivarbetsplatser 392 arbetslösa inom tekniska och merkantila yrken; 10 personer erhöll musikerhjälp. Dessutom sysselsattes 372 flyktingar vid arkivarbeten, och 6 flyktingar erhöll musikerhjälp. Dessa ingår ej i arbetslöshetsnämndernas månadsrapporter. Detsamma är förhållandet med 113 vid beredskapsarbeten sysselsatta specialarbetare.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 4 städer och en landskommun till sammanlagt 68 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 28 var för-

sörjningspliktiga. Under månaden hade 3 städer även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna i de beredskapskurser och yrkesutbildningskurser för arbetslösa, som står under ledning av överstyrelsen för yrkesutbildning, var 62 anmälda som hjälpsökande. Av dessa åtnjöt 31 dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Statliga stenbeställningar. Vid de statliga stenbeställningarna sysselsattes 880 genom arbetsmarknadsstyrelsen uttagna stenarbetare, varav 810 i Göteborgs och Bohus samt 70 i Blekinge län. Av samtliga var 136 att anse som fullgod arbetskraft.

Meddelanden från arbetsmarknadsstyrelsen

Skogshärbärgena. I anledning av remiss har arbetsmarknadsstyrelsen den 23 september 1949 avgivit utlåtande över 1945 års skogshärbärgesutredningens betänkande II (SOU 1949: 19). Styrelsen understryker vad utredningsmännen i den allmänna motiveringen till lagförslaget anfört beträffande betydelsen av goda förläggningar på arbetsplatserna. Dessa utgör förutsättningar för en sund och trivsam livsföring, som kan göra vistelsen i skogarna mera tilldragande och underlättar skogsarbetarkårens rekrytering. Den brist på arbetskraft till skogsbruket, som varit rådande under de senare åren, har emellertid, framhåller styrelsen, verksamt bidragit till att förläggningarnas standard på sina håll höjts till en nivå, som ligger över den, som är stadgad i nu gällande lag.

Arbetsmarknadsstyrelsen delar emellertid icke den i betänkandet framförda åsikten, att någon lagstiftning icke skulle vara behövlig rörande skyldighet för arbetsgivare att, då arbetarna till följd av arbetsplatsens belägenhet bor i bygden, där sörja för inkvartering av sådana arbetare, som icke kan bo i sina hem. Som stadigvarande bostäder använda byggnader i skogsbygden har nämligen ofta utrymmen, som upplåtes till förläggning för skogsarbetare, utan att de lämnar nöjaktigt skydd mot köld. Dessa utrymmen plägar även sakna lämplig inredning för att lämna goda möjligheter till vila.

Utredningen anser sig med hänsyn till organisatoriska svårigheter icke böra föreslå lagstadgad skyldighet för arbetsgivaren att tillhandahålla sängutrustning. När det gäller den gemensamma mathållningen, har utredningen icke berört frågan om stadgande av skyldighet för arbetsgivaren att förse förläggningarna med köksutrustning. *Enligt styrelsens erfarenheter från* anordnandet av huggarförläggningar under krisåren skulle föreskrift om skyldighet att tillhandahålla köksutrustning vara motiverad och icke medföra samma organisatoriska svårigheter som i fråga om sängutrustning. Den köksutrustning, som nu medföres av kocklagets medlemmar är ofta

icke lämplig för större hushåll. Utrustning, som inköpes vid arbetssäsongens början och skingras vid dess slut, måste bli synnerligen primitiv, vilket gör arbetet för kockan tyngre än nödvändigt.

Social upplysning. I anledning av remiss har arbetsmarknadsstyrelsen den 7 oktober avgivit utlåtande över kommitténs för social upplysning betänkande (SOU 1949: 31). I sitt utlåtande framhåller styrelsen bl. a. följande.

Den snabba utvecklingen av det socialpolitiska lagstiftnings- och reformarbetet och den samtidigt härmed ökade specialiseringen i fråga om hjälpformer och administrerande organ har otvivelaktigt medfört stora svårigheter för allmänheten att överblicka de hjälpmöjligheter, som samhället i olika hänseenden kan erbjuda den enskilde medborgaren.

Denna bristande orientering beträffande det sociala reformarbetet kommer i många fall att försvåra ett rationellt utnyttjande av de socialpolitiska åtgärder, som samhället i olika hänseenden vidtagit. Detta gäller även inom sådana områden som arbetsförmedling, yrkesvägledning, arbetsvård, yrkesutbildning, arbetslöshetsförsäkring, planering av åtgärder mot arbetslöshet etc. Styrelsen finner därför i likhet med kommittén det vara ett viktigt samhälleligt intresse att tillgodose allmänhetens behov av ökad social upplysning. Det är också enligt styrelsens mening självklart, att samhället härvid bör tillvarataga de hjälpmedel, som den moderna reklamtekniken erbjuder, såsom film, affischer, lättillgängliga publikationer m. m.

I likhet med kommittén finner styrelsen den mest angelägna uppgiften vara att bereda allmänheten effektivare möjligheter att få kunskap om den hjälp, som i olika fall står att erbjuda. Denna del av upplysningsverksamheten torde främst ankomma på de kommunala myndigheterna och kräver därför i första hand, att vederbörande kommunala förtroendemän och tjänstemän är väl orienterade på det sociala området. Härvid bör bland annat uppmärksammas, att informationsmaterialet ges en sådan utformning och uppställning — särskilt i fråga om sakregister o. d. — att även förtroendemän och tjänstemän, som icke normalt handlägger ifrågavarande ärenden, snabbt kan lämna erforderliga upplysningar. För att underlätta orienteringen på här ifrågavarande område skulle man kunna tänka sig att årligen utge en kortfattad sammanställning, vari uppgifter lämnas om gällande författningar, publikationer, berörda myndigheter m. m. Den samordning av den centrala informationsverksamheten, som i vissa hänseenden synes påkallad, borde enligt styrelsens mening kunna handhas av nämnden för kommunal upplysning.

På längre sikt framstår givetvis såsom mest angeläget att söka höja den allmänna folkbildningen i samhälleliga spörsmål. Mycket torde härvid kunna vinnas genom ökat stöd åt den frivilliga studieverksamheten i sociala och ekonomiska frågor.

Styrelsen delar icke kommitténs uppfattning, att ett särskilt institut behöver inrättas för handhavande av den sociala upplysningen.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna[1]

Juli 1949

Fr. o. m. den 1 juli 1949 har Väg- och vattenbyggnadsarbetarnas erkända arbetslöshetskassa ändrat firmanamnet till Vägarbetarnas erkända arbetslöshetskassa.

De erkända arbetslöshetskassorna hade vid redovisningsmånadens utgång 1 050 230 medlemmar, varav 870 082 män och 180 148 kvinnor. Under månaden minskade medlemsantalet med 1 139, varav 70 män och 1 069 kvinnor.

För samtliga försäkrade i genomsnitt var arbetslöshetsprocenten för juli 1949 3,3 mot 3,0 närmast föregående månad och 3,6 för juli 1948. Arbetslöshetsprocenten för manliga och kvinnliga medlemmar utgjorde resp. 3,1 och 4,3 för juli 1949 mot resp. 3,1 och 2,7 under närmast föregående månad samt 3,4 och 4,5 för juli 1948.

Beräknas arbetslöshetsprocenten för en tolvmånadersperiod, som successivt framflyttas för varje redovisningsmånad, erhålles följande procenttal för samtliga försäkrade i genomsnitt för hela perioden.

Arbetslöshetsprocent:	1948						1949						
	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli
a) under angiven månad .	3·6	2·8	2·8	2·8	3·2	7·8	6·1	5·2	4·6	4·9	3·1	3·0	3·3
b) under en 12-månadersperiod med angiven månad som slutmånad . .	4·5	4·5	4·5	4·6	4·6	4·4	4·2	4·1	4·1	4·1	4·1	4·1	4·1

Antalet understödsdagar under juli 1949 utgjorde 118 247. Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under samma månad till 841 026. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, dvs. antalet understödsdagar i procent av antalet arbetslöshetsdagar, var sålunda 14,1 mot 18,8 för närmast föregående månad och 8,1 för juli 1948.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under juli 1949 ett sammanlagt understödsbelopp av 908 423 kr, varav 752 351 kr såsom daghjälp, 73 736 kr som barntillägg samt 82 336 kr som make- och husföreståndarinnetillägg. I ovan nämnt belopp för utbetalad daghjälp ingår kristillägg med 88 567 kr. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp (kristillägg inräknat) av 6,36 kr, under det att familjetilläggen tillhopa uppgår till 1,32 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde således 7,68 kr. Motsvarande belopp var för närmast föregående månad 6,39, 1,46 och 7,85 kr samt för juli 1948 resp. 5,98, 1,20 och 7,18 kr.

Uppgifter för varje särskild kassa återfinnes i tabellen på vidstående sida.

[1] En redogörelse för uppläggningen av denna månadsstatistik lämnas i Soc. Medd. årg. 1942, sid. 822 och årg. 1944, sid. 778.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna
Juli 1949

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor[2]	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor			Understödda dagar		Utbetalat understöd		
								under månaden		under närmast föreg. mån., kr
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under löpande 12-mån.-per.	antal	i % av antalet arbetslöshetsdagar[3]	totalt, kr	därav familjetillägg, kr	
Beklädnadsarb. . (1935)	37 559	6 883	4·2	2·1	2·7	3 961	10·3	24 854	1 667	12 370
Sadelmak. m. fl. »	5 716	1 885	8·2	5·1	4·7	2 327	20·6	17 898	2 263	22 414
Stenindustriarb. »	3 966	655	4·1	3·9	7·9	119	3·0	773	229	1 876
Handelsanst. m. fl. »	58 464	3 783	1·6	1·2	1·4	2 489	11·0	19 260	2 942	19 574
Sko- o. läderarb. »	11 980	1 677	3·5	2·1	2·5	1 466	14·3	11 191	1 580	3 792
Träindustriarb.[5] (1936)	57 189	11 944	5·2	4·8	5·6	20 898	29 2	169 090	31 396	176 864
Musikernas m. fl. »	7 591	3 307	10·9	9·8	11·5	3 155	15·9	19 985	2 069	15 533
Lantarbetarnas . »	44 703	7 881	4·4	3·2	6·0	880	1·8	5 212	1 201	17 095
Frisörernas . . . »	4 098	85	0·5	0·7	0·7	2	0·4	10	—	178
Livsmedelsarb. . (1937)	37 236	4 629	3·1	2·8	3·7	4 162	15·0	29 885	2 365	27 532
Textilarbetarnas »	45 963	8 201	4·5	1·4	1·5	3 892	7·9	27 286	2 878	16 924
Gjuteriarbetarnas (1938)	12 220	1 440	2·9	1·4	1·9	1 905	22·0	15 511	2 714	6 923
Gruvindustriarb. »	9 778	1 051	2·7	2·8	3·2	1 195	19·0	7 521	1 358	3 518
Handelstjänstem. (1940)	10 529	468	1·1	0·8	0·7	445	15·8	3 275	418	4 544
De kem.-tekn. arb. (1941)	14 094	1 777	3·2	1·3	1·6	2 509	23·5	18 505	3 366	6 229
Bleck- o. plåtslag. »	3 269	149	1·1	1·4	3·3	160	17·9	1 218	225	2 451
Försvarsv. civ. pers. »	18 861	824	1·1	0·8	1·0	1 804	26·4	10 083	1 828	8 103
Bryggeriarb. . . (1942)	7 363	311	1·1	1·2	1·7	399	21·4	3 180	541	2 687
Transportarb.[5] . »	33 034	4 893	3·7	3·7	4·9	7 076	24·1	58 963	11 278	75 739
Metallindustriarb.[5] »	209 031	[4]12 316	1·5	0 9	1·3	18 162	17·3	108 608	14 184	94 569
Bokbinderiarb. . »	10 977	64	0·1	0·4	0·2	457	(119·0)	2 981	314	1 998
Hotell- o. rest.-anst. »	20 261	1 320	1·6	1·9	2·2	596	7·5	4 085	302	4 766
Handelsresandenas »	529	4	0·2	—	0·3	—	—	—	—	—
Ind.-tjänstem. . . »	54 464	1 440	0·7	0·4	0·5	1 621	18·3	13 473	2 409	11 961
Arbetsledarnas . »	23 965	40	—	0·2	0·1	333	(138 8)	2 805	558	2 488
Fabriksarb.[5] . . (1943)	57 598	8 102	3·5	2·7	5·2	8 462	17·4	51 019	6 440	45 580
Elektrikernas . . »	17 182	1 047	1·5	1·7	1·7	893	14·2	5 687	1 019	10 512
Sjöfolkets . . . »	18 682	5 852	7·3	8·6	8 5	365	1·0	2 524	334	4 399
Målarnas . . . . »	16 257	1 483	2·3	3·6	12·1	440	4·9	3 612	589	18 668
Vägarbetarnas[5] . (1944)	15 198	4 288	7·0	7·5	8·9	2 025	8·0	14 454	3 169	11 178
Järnvägsmännens (1945)	28 007	556	0·5	1·0	2·1	1 378	41·3	11 284	2 866	24 894
Maskinbefälets . »	2 588	—	—	—	—	34	—	136	48	136
Teateranställdas (1946)	339	136	10·0	12·1	5·7	242	29·7	1 634	157	1 099
Typografernas . »	13 144	199	0·4	0·4	0·7	126	10·6	892	41	1 301
Byggnadsträarb.[5] (1947)	105 045	28 548	6·8	8·4	13·5	27 199	15·9	229 818	47 788	438 660
Skogs- o. flottn.-arb. (1948)	21 904	9 421	10·8	12·4	17·4	2 650	4·7	18 016	6 096	26 703
Murarnas . . . (1949)	12 058	4 062	8·4	7·8	—	—	—	—	—	—
Summa	1050882	140171	3·3	3·0	4·1	118247	14·1	908 423	156 072	1[illegible]8208

[1] Månadsmedeltal.
[2] = antal veckor, för vilka avgiftsbefrielse meddelats på grund av uppgiven arbetslöshet.
[3] En arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar.
[4] = 4/5 av det för juli och augusti redovisade antalet arbetslöshetsveckor.
[5] Siffrorna är icke jämförbara med föregående år på grund av vissa överföringar av medlemsgrupper (se Soc. Medd. årg. 1949, sid. 380).

H. Sm

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden

A. Arbetsförmedlingsverksamheten [1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under september 1949

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Därav högst 1 veck. varakt.	
Stockholms stad .	14 358	11 550	8 907	11 159	16 655	8 855	25 519	28 205	17 762	12 608	90
Stockholms län . .	2 618	2 843	1 660	2 682	3 656	2 181	5 300	6 499	3 841	1 388	82
Uppsala län . . .	1 697	1 440	836	1 116	1 766	634	2 813	3 206	1 470	330	88
Södermanlands län	3 093	2 924	1 928	1 898	2 314	1 238	4 991	5 238	3 166	953	95
Östergötlands län .	5 234	4 511	3 284	2 784	3 403	1 746	8 018	7 914	5 030	2 216	101
Jönköpings län . .	3 322	2 790	2 116	3 194	3 828	2 612	6 516	6 618	4 728	3 335	98
Kronobergs län . .	2 898	2 013	1 641	1 476	1 693	1 137	4 374	3 706	2 778	1 721	118
Kalmar län . . .	3 672	3 401	2 889	2 255	2 500	1 884	5 927	5 901	4 773	3 160	100
Gotlands län . . .	596	786	419	250	353	177	846	1 139	596	348	74
Blekinge län . . .	2 326	1 915	1 662	1 777	1 765	1 410	4 103	3 680	3 072	1 367	111
Kristianstads län .	3 623	3 543	2 526	2 860	3 323	2 218	6 488	6 866	4 744	1 760	94
Malmö stad . . .	3 682	3 069	2 722	2 934	3 712	2 389	6 616	6 781	5 111	2 914	98
Malmöhus län i övr.	5 341	6 017	4 656	2 999	3 571	2 250	8 340	9 588	6 906	2 626	87
Hallands län . . .	3 311	3 158	2 841	2 514	3 100	2 124	5 825	6 258	4 965	3 953	93
Göteborgs stad . .	9 950	9 123	7 495	6 537	7 778	5 739	16 487	16 901	13 234	8 838	98
Gbg o. Boh. län i övr.	1 847	1 368	1 042	980	1 247	458	2 827	2 615	1 500	673	108
Älvsborgs län . .	2 985	2 450	1 650	1 854	2 471	1 177	4 839	4 921	2 827	835	98
Skaraborgs län . .	2 388	1 899	1 342	1 410	1 993	1 033	3 798	3 892	2 375	724	98
Värmlands län . .	3 144	2 636	1 863	1 634	1 697	968	4 778	4 333	2 831	934	110
Örebro län	3 310	3 084	2 262	1 928	2 881	1 535	5 238	5 965	3 797	984	88
Västmanlands län .	2 299	2 416	1 254	1 523	1 493	795	3 822	3 909	2 049	310	98
Kopparbergs län .	2 283	2 216	1 122	1 328	1 617	787	3 611	3 833	1 909	394	94
Gävleborgs län . .	4 684	4 212	3 615	2 280	2 343	1 717	6 964	6 555	5 332	2 858	106
Västernorrlands län	6 227	4 033	3 135	1 887	1 638	1 186	8 114	5 671	4 321	2 220	143
Jämtlands län . .	2 127	1 883	1 233	902	1 068	754	3 029	2 951	1 987	594	103
Västerbottens län .	3 615	2 660	2 446	1 958	2 041	1 489	5 573	4 701	3 885	2 057	119
Norrbottens län . .	4 623	3 262	2 785	1 750	1 458	1 008	6 373	4 720	3 793	724	135
Summa sept. 1949	105 258	91 202	69 331	65 869	81 864	49 451	171 122	172566	118782	60 884	99
» aug. 1949	91 004	82 927	60 457	48 527	69 516	34 621	139 531	152443	95 078	38 508	92
» sept. 1948	99 262	103034	71 284	62 260	85 990	49 683	161 522	189024	120967	61 182	85
» » 1947	97 779	117367	75 685	61 400	86 745	48 506	159 179	204112	124191	58 068	78
» » 1946	98 676	103690	67 222	51 700	73 982	40 386	145 376	177672	107608	43 678	82

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kan besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kan de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under september 1949

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Arb.	Ans.	L. p.	T. p.	Därav 1 v.
Jordbruk o. skogsbruk	10 761	11 020	6 190	407	736	580	10 578	11 168	11 756	6 770	754
Jordbruk	6 577	7 744	4 685	294	658	519	6 484	6 871	8 402	5 204	625
Trädgårdsskötsel	454	519	389	110	76	60	471	564	595	449	112
Fiske	166	9	5	—	—	—	149	166	9	5	—
Skogsbruk	3 564	2 748	1 111	3	2	1	3 474	3 567	2 750	1 112	17
Industri o. hantverk	34 092	31 882	19 553	5 042	10 971	3 055	35 969	39 134	42 853	22 608	620
Malmbr. o. metallind.	8 196	11 084	4 196	588	1 284	429	8 104	8 726	12 368	4 625	6
Jord- o. stenind.	1 192	922	497	70	151	62	1 162	1 262	1 078	559	14
Träindustri	3 089	1 735	905	59	79	56	2 998	3 148	1 814	961	58
Pappers- o. graf. ind.	731	1 030	492	323	588	148	976	1 054	1 618	640	5
Livsmedelsindustri	1 469	1 405	874	844	1 188	507	2 048	2 318	2 595	1 381	189
Textil- o. bekl.-ind.	888	1 228	458	2 607	6 432	1 518	3 212	3 495	7 660	1 966	81
Läder-, hår- o. gummiindustri	848	491	250	405	814	215	1 168	1 248	1 305	465	10
Kemisk-teknisk ind.	190	271	192	145	489	124	295	335	710	316	3
Byggnadsverksamhet	17 521	13 688	11 672	1	1	1	15 985	17 522	13 684	11 673	354
Kraft- o. vattenverk	31	33	22	—	—	—	31	31	33	22	—
Samfärdsel	16 294	15 095	14 376	477	194	127	11 886	16 771	15 289	14 503	9 994
Landtransp. Luftfart	9 579	11 646	11 159	346	108	50	5 679	9 925	11 754	11 209	9 921
Sjöfart	6 715	3 449	3 217	131	86	77	6 207	6 846	3 535	3 294	73
Handel	5 392	5 274	4 362	11 679	13 526	8 663	12 513	17 064	18 800	13 025	7 145
Affärsverksamhet	1 664	855	410	3 182	2 593	1 344	4 669	4 846	3 453	1 754	106
Lagerarbete	1 646	1 566	1 271	254	444	303	1 456	1 900	2 010	1 574	360
Bank- o. försäkringsv.	33	32	15	20	8	7	101	103	40	22	2
Hotell, rest., storhush.	1 999	2 821	2 666	8 216	10 476	7 009	6 287	10 215	13 297	9 675	6 677
Förvaltn. o. fria yrken	12 454	6 601	5 490	6 279	3 894	2 372	15 155	18 733	10 495	7 862	4 246
Allmän tjänst	548	207	114	23	3	1	556	571	210	115	1
Socialvård	50	36	23	60	98	73	106	110	134	96	—
Tekniska arbetsområ.	3 181	904	417	189	110	54	3 336	3 370	1 014	471	2
Kontorsarbete	2 129	885	512	4 435	2 818	1 460	6 446	6 564	3 703	1 972	23
Undervisning m. m.	495	388	314	587	515	487	1 045	1 082	903	751	39
Konstnärlig verks.	6 051	4 181	4 110	985	350	347	3 666	7 036	4 531	4 457	4 181
Hälso- o. sjukvård	196	224	101	2 246	2 421	1 214	2 263	2 442	2 645	1 315	45
Husligt arbete	11	95	93	19 759	33 193	17 743	11 037	19 770	33 288	17 836	13 217
Genomgående yrken, div. arb.	8 951	7 589	5 887	1 691	1 972	1 287	7 445	10 642	9 561	7 174	3 878
Genomgående yrken	3 700	4 211	2 605	1 677	1 942	1 257	4 097	5 377	6 153	3 862	958
Diversearbete	5 251	3 378	3 282	14	30	30	3 348	5 265	3 408	3 312	2 420
Annat arbete	17 102	13 422	13 279	18 296	14 457	14 410	31 318	35 398	27 879	27 689	22 435
Extra skördehjälp m. m.	12 090	13 353	13 218	12 961	14 418	14 371	21 503	25 051	27 771	27 589	22 435
Elevpraktikarbete	136	69	61	46	39	39	174	182	108	100	—
Utan avsl. utbildn.	4 876	—	—	5 289	—	—	9 641	10 165	—	—	—
Summa	105 258	91 202	69 331	65 869	81 364	49 451	138 164	171122	172566	118782	60 864
Därav under 18 år	16 222	16 852	13 396	18 185	18 529	15 661	30 816	34 857	34 881	29 057	17 908

Tab. 8. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under september och augusti 1949 samt september 1948

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga sept. 1949		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Sept. 1949	Aug. 1949	Sept. 1948	Sept. 1949	Aug. 1949	Sept. 1948	Sept. 1949	Aug. 1949	Sept. 1948	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogsbruk	98	81	42	55	35	36	95	79	42	56	79	58
Jordbruk, trädg.sk. o. fiske	87	65	60	55	35	36	84	63	57	61	79	63
Skogsbruk	130	147	21	.	.	.	130	147	21	40	.	40
Industri o. hantverk	107	98	89	46	40	32	91	83	74	61	28	53
Samfärdsel	108	99	113	246	135	206	110	100	115	95	65	95
Handel	102	93	108	86	70	79	91	76	87	83	64	69
Husligt arbete	.	.	.	60	57	49	59	57	49	.	53	54
Samtliga	**115**	**110**	**96**	**81**	**70**	**72**	**99**	**92**	**85**	**76**	**61**	**69**
Därav under 18 år	99	97	93	98	101	93	98	99	93	82	85	83

Tab. 4. Verksamheten inom vissa yrkesgrupper under september och augusti 1949 samt september 1948

Yrkesgrupper	Ansökningar om arbete			Lediga platser			Tillsatta platser		
	Sept. 1949	Aug. 1949	Sept. 1948	Sept. 1949	Aug. 1949	Sept. 1948	Sept. 1949	Aug. 1949	Sept. 1948
Lantarbetare	6 871	4 747	6 818	8 402	7 770	12 542	5 204	4 774	7 756
Skogsarbetare	3 567	3 053	2 049	2 750	2 082	9 745	1 112	928	2 575
Gruvarbetare	147	172	188	206	277	559	57	116	104
Järn- och metallverksarbetare	553	511	574	1 486	1 509	2 844	573	539	586
Gjuteriarbetare	512	574	454	707	768	1 090	352	368	437
Verktygsarbetare	287	228	220	401	408	446	86	91	101
Maskinarbetare	1 721	1 788	1 402	2 368	2 612	2 673	829	1 077	1 007
Filare o. maskinuppsättare	491	571	485	569	590	820	201	234	234
Övriga metallarbetare	5 198	4 869	4 570	6 686	6 951	8 142	2 527	2 545	2 658
Torvindustriarbetare	133	118	182	105	132	107	80	61	44
Stenindustriarbetare	480	427	466	128	145	146	46	60	68
Sågverks- o. trädgårdsarbetare	881	811	759	687	703	608	402	504	366
Pappersmassefabriksarbetare	318	330	226	273	262	294	190	172	183
Pappersbruksarbetare	181	178	159	337	351	346	132	168	182
Kvarnarbetare	80	80	98	121	64	66	88	84	23
Bageri- o. konditoriarbetare	1 106	779	1 018	748	1 058	847	403	375	447
Sockerindustriarbetare	72	79	112	381	174	266	283	84	199
Textilarbetare	1 272	1 133	911	3 321	3 190	2 891	784	713	717
Beklädnadsarbetare	1 708	1 694	1 122	3 415	3 706	4 229	902	851	965
Skofabriksarbetare	435	522	320	593	626	660	201	220	214
Byggnadsträarbetare	5 008	4 695	5 072	3 329	3 633	3 112	3 043	3 242	2 816
Murare	1 067	1 200	1 119	1 129	1 370	1 131	376	1 024	953
Målare	736	537	924	642	767	758	363	390	466
Rörarbetare o. elektriska montörer	904	1 060	919	731	940	765	439	571	453
Byggnadsgrovarbetare	6 444	6 870	5 906	5 749	6 399	5 231	5 069	5 626	4 671
Sjöfolk	6 846	7 296	6 927	3 535	4 722	3 855	3 294	4 344	3 524
Kontorspersonal	6 564	5 742	6 052	3 703	4 328	3 183	1 972	1 979	2 104
Lärare	949	2 230	1 086	878	2 136	910	733	1 716	730
Hembiträden	3 804	3 419	3 500	10 468	10 532	11 817	2 195	1 882	2 106
Tillfällig hemhjälp	10 409	9 664	10 332	18 493	16 424	18 763	13 626	12 036	13 151

Tab. 5. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de särskilda arbetsförmedlingarna under sept. 1949

A = ansökningar, L = lediga platser, T = tillsatta platser.

Arbetsförmedlingen i	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
	Jordbruk, trädg.-skötsel o. fiske			Skogsbruk			Malmbrytning o. metallindustri			Trä- o. pappers-industri			Byggnadsverk-samhet		
Stockholm . .	59	10	10	6	4	1	1 170	1 966	643	279	540	134	1 427	740	491
Stockholms l.	501	687	426	44	26	13	391	737	188	83	122	29	748	498	380
Uppsala l. .	297	250	156	26	124	22	206	204	74	58	91	30	349	329	263
Södermanl. l.	519	522	312	55	32	4	561	1 072	507	102	139	45	663	553	501
Östergötl. l. .	728	766	438	40	26	11	465	655	217	188	86	38	717	520	463
Jönköpings l.	177	166	76	19	22	14	275	285	105	495	163	99	371	407	297
Kronobergs l.	456	166	104	52	33	17	130	130	65	255	171	111	276	214	168
Kalmar l. . .	276	416	263	49	36	13	231	237	135	407	143	82	384	392	338
Gotlands l. .	58	224	68	—	8	—	24	30	2	3	9	3	98	96	70
Blekinge l. .	111	133	99	11	7	4	165	288	120	59	22	12	433	289	212
Kristianst. l.	442	1 004	481	29	6	5	154	178	70	324	128	61	448	399	242
Malmö . . .	320	206	197	4	—	—	316	378	225	105	136	44	377	266	258
Malmöh. l. i ö.	916	2 366	1 773	20	2	1	379	428	158	100	124	54	475	407	314
Hallands l. .	208	329	218	13	2	—	243	143	80	55	59	18	291	256	236
Göteborg . .	107	61	41	8	—	—	624	1 474	328	177	208	125	1 381	916	882
Gbg Boh. l. i ö.	111	69	31	9	4	4	197	120	77	86	106	35	334	246	190
Älvsborgs l. .	265	151	91	43	38	17	364	341	141	87	78	49	696	686	546
Skaraborgs l.	382	337	164	13	28	8	322	224	101	154	79	35	377	341	296
Värmlands l.	142	118	57	199	74	39	263	404	162	142	239	132	814	639	536
Örebro l. . .	231	275	163	38	53	16	271	483	233	63	58	25	672	651	583
Västmanl. l. .	265	231	103	78	43	27	627	1 054	425	76	55	18	486	416	276
Kopparbergs l.	84	70	43	371	227	139	391	894	192	96	128	47	514	491	377
Gävleborgs l.	181	157	111	167	137	65	207	806	189	170	94	66	785	681	550
Västernorrl. l.	190	34	17	380	691	133	330	175	125	359	165	127	1 503	848	796
Jämtlands l. .	151	105	81	306	629	171	92	27	10	37	21	10	916	690	633
Västerb. l. .	198	73	58	509	163	150	155	87	28	120	84	58	703	784	663
Norrbottens l.	276	80	77	1 078	340	243	176	128	75	122	191	114	1 334	1 164	1 112
Summa	7 601	9 006	5 658	3 567	2 750	1 112	8 726	12868	4 625	4 202	3 427	1 601	17522	13684	11678

	Övriga industri-grupper			Samfärdsel o. handel			Förvaltning o. fria yrken			Sjukvård o. husligt arbete			Annat arbete		
Stockholm . .	714	1 388	823	8 956	10280	8 548	5 487	2 975	1 944	4 246	8 299	4 304	3 168	2 006	1 864
Stockholms l.	208	388	120	468	522	253	166	115	42	886	1 813	885	1 805	1 596	1 502
Uppsala l. .	173	281	80	419	486	162	401	129	77	425	971	326	459	841	280
Södermanl. l.	213	331	99	663	668	438	396	153	80	496	815	301	1 316	958	879
Östergötl. l. .	570	786	258	1 809	1 731	1 440	1 387	588	443	992	1 747	844	1 622	1 074	883
Jönköpings l.	331	605	155	522	458	256	260	148	81	697	1 131	495	3 869	3 288	3 150
Kronobergs l.	308	341	162	280	296	136	603	366	348	422	621	270	1 592	1 488	1 397
Kalmar l. . .	263	293	125	561	557	443	206	194	150	411	689	287	3 139	2 995	2 937
Gotlands l. .	48	74	19	149	319	199	39	34	18	72	167	55	355	178	162
Blekinge l. .	264	193	121	528	581	521	213	99	84	613	694	500	1 707	1 494	1 399
Kristianst. l.	335	419	187	597	625	391	282	130	84	555	970	348	3 322	3 089	2 930
Malmö . . .	455	813	327	2 055	1 834	1 661	888	498	446	999	1 860	1 257	1 147	795	696
Malmöh. l. i ö.	548	832	458	2 107	1 715	1 372	488	340	282	950	1 570	795	2 357	1 804	1 699
Hallands l. .	265	601	164	406	331	241	121	52	35	338	760	282	3 885	3 795	3 691
Göteborg . .	587	1 511	516	5 813	5 451	5 073	1 865	948	784	2 547	3 257	2 575	3 428	3 085	2 910
Gbg Boh. l. i ö.	584	724	156	557	632	587	284	120	96	299	423	229	416	171	145
Älvsborgs l. .	735	1 111	848	567	595	369	452	176	91	612	1 031	521	1 018	714	654
Skaraborgs l.	263	573	191	380	374	228	306	117	67	465	858	365	1 186	978	925
Värmlands l.	365	326	142	525	435	291	339	563	493	818	1 144	688	771	391	341
Örebro l. . .	437	774	289	495	488	240	1 082	700	575	610	1 206	504	1 389	1 327	1 169
Västmanl. l. .	211	306	130	558	524	335	426	183	125	526	735	344	567	362	266
Kopparbergs l.	190	188	76	423	505	250	289	136	78	581	894	401	672	370	311
Gävleborgs l.	214	242	121	1 637	1 288	1 182	1 124	1 165	1 050	808	883	531	1 771	1 657	1 567
Västernorrl. l.	258	80	49	1 892	1 547	1 361	491	138	105	807	981	598	1 914	1 062	1 010
Jämtlands l. .	48	55	33	338	267	219	160	155	78	310	504	271	671	498	481
Västerb. l. .	131	125	78	787	627	533	254	122	89	780	1 025	579	1 936	1 661	1 649
Norrbottens l.	116	70	37	843	1 093	899	328	161	122	947	985	648	1 158	508	466
Summa	8 684	18374	4 709	33835	34089	27528	18783	10495	7 862	22212	35963	19151	46040	37440	34863

B. Sysselsättningen inom industri m. m.

Tab. 6. Sysselsatta arbetare i slutet av september 1949 i jämförelse med slutet av augusti 1949 (inom företag med uppgifter vid båda rapporttillfällena)

Näringsgrenar	Antal redovisade företag	Antal i september 1949 anställda arbetare (exkl. permitterade)			Indextal (aug. 1949 = 100)[1]				Antal arbetare, i %, som var frånvarande på grund av	
					Anställda arbetare (exkl. permitterade)			I arbete varande arb.		
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a		arbetsbrist	andra orsaker
Malmbrytning o. metallind.	1 984	200 028	15 403	215 431	100·4	102·1	100·6	100·9	0·1	6·2
Gruvor o. anrikningsverk	50	9 420	114	9 534	100·3	·	100·2	99·8	—	5·8
Järn-, stål- o. kopparverk	51	29 719	711	30 430	100·0	96·8	99·9	100·7	0·1	7·1
Järn- o. stålmanufaktur	370	19 866	2 855	21 721	100·1	103·1	100·4	100·3	0·5	5·6
Mekaniska verkstäder	750	82 422	3 724	86 146	100·4	101·1	100·5	100·3	0·1	5·8
Reparationsverkstäder	268	6 336	12	6 348	100·4	·	100·4	101·4	·	4·9
Skeppsvarv	75	19 496	2	19 498	99·9	·	99·9	100·2	0·2	7·8
Elektroteknisk industri	156	22 689	6 331	29 020	101·8	102·7	102·0	102·5	0·1	6·5
Annan metallindustri	264	10 580	2 154	12 734	100·8	103·0	101·2	101·5	0·2	5·4
Jord- o. stenindustri	566	25 230	2 521	27 751	98·8	97·2	98·6	99·6	0·3	4·7
Kolgruvor	10	646	1	647	99·4	·	99·4	100·2	—	8·7
Torvindustri	56	864	19	883	89·5	·	85·3	84·7	1·0	4·6
Stenindustri	118	3 836	10	3 846	100·1	·	100·1	100·2	0·8	3·9
Kalk- och kritbruk	42	1 750	34	1 784	99·1	·	99·1	99·2	0·2	6·4
Cementfabriker	7	1 468	22	1 490	98·0	·	98·1	99·0	—	3·6
Cementvarufabriker	71	2 033	50	2 083	100·4	·	100·4	102·1	0·5	4·1
Tegelbruk	155	5 112	66	5 178	94·6	·	94·5	95·4	0·2	4·0
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	20	3 505	1 752	5 257	99·9	100·1	100·0	100·3	—	5·2
Glasindustri	65	4 566	541	5 107	103·1	97·8	102·5	103·3	0·7	4·3
Annan jord- o. stenindustri	22	1 450	26	1 476	99·1	·	99·3	107·9	—	6·5
Trävaruindustri	1 180	40 554	1 224	41 778	99·4	100·4	99·4	99·6	0·7	3·5
Sågverk o. hyvlerier	406	18 231	240	18 471	98·5	107·1	98·6	98·7	0·8	3·7
Låd- o. wallboardfabriker	46	4 088	174	4 262	101·8	·	101·8	101·5	0·1	4·2
Byggnadssnickerifabriker	178	6 077	58	6 135	100·6	·	100·7	100·8	0·5	2·7
Möbelfabriker	316	7 779	260	8 039	99·5	97·7	99·5	99·7	1·4	3·0
Svarveri- o. skidfabriker	97	2 695	183	2 878	99·5	·	99·6	99·9	0·1	4·1
Annan trävaruindustri	87	1 684	309	1 993	99·8	95·7	98·7	99·1	1·0	3·5
Pappers- o. grafisk ind.	660	48 539	8 068	56 607	100·0	101·0	100·1	101·8	0·2	5·2
Pappersmassefabriker	64	17 340	248	17 588	100·1	96·5	100·1	101·7	0·3	4·9
Pappersbruk o. pappfabr.	68	15 023	2 254	17 277	99·7	98·3	99·6	100·3	0·2	5·7
Papp- o. pappersvaruind.	102	1 942	1 559	3 501	99·9	100·4	100·1	100·6	·	3·7
Grafisk industri	426	14 234	4 007	18 241	100·1	102·3	100·7	103·7	0·1	5·4
Livsmedelsindustri	975	28 106	12 051	40 157	100·0	102·2	100·6	102·5	0·3	6·0
Kvarnar	48	1 546	231	1 777	109·4	122·2	110·9	114·3	—	4·3
Bagerlindustri	234	5 125	2 322	7 447	97·6	95·9	97·1	100·2	0·3	5·1
Sockerindustri	22	2 578	366	2 944	111·8	110·4	111·2	112·6	—	4·4
Choklad- o. konfektind.	76	1 682	2 889	4 571	101·1	104·6	103·4	103·5	0·7	5·8
Mejerlindustri	89	3 247	412	3 659	96·9	96·5	96·9	100·5	0·1	8·5
Slakterier o. charkuterier	164	5 513	1 033	6 545	100·9	100·6	100·9	104·1	—	5·9
Fiskber.-anst. o. konservf.	71	1 154	1 847	3 001	98·4	110·8	105·4	107·1	0·7	5·4
Margarinindustri	14	554	202	756	97·0	99·5	97·4	99·0	0·8	6·6
Bryggerier o. läskedrycksf.	196	5 316	1 095	6 411	95·7	96·7	95·9	101·1	0·1	6·8
Tobaksfabriker	9	514	1 287	1 801	98·5	100·5	99·9	100·9	0·7	10·7
Annan livsmedelsindustri	52	878	367	1 245	104·9	104·0	104·8	105·4	0·8	8·9

[1] Indextal har ej beräknats för grupper om mindre än 200 arbetare.

TAB. 6 (forts.). SYSSELSATTA ARBETARE I SLUTET AV SEPTEMBER 1949

Näringsgrenar	Antal redovisade företag	Antal i september 1949 anställda arbetare (exkl. permitterade)			Indextal (aug. 1949 = 100)				Antal arbetare, i %, som var frånvarande på grund av	
					Anställda arbetare (exkl. permitterade)			I arbete varande arb.		
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a		arbetsbrist	andra orsaker
Textil- o. beklädnadsind.	956	32 087	52 219	84 306	101·0	101·7	101·4	101·9	0·2	4·9
Ylleindustri	79	6 262	5 646	11 908	100·1	100·5	100·3	100·5	0·7	5·3
Bomullsindustri	59	9 684	8 396	18 080	101·8	101·2	101·2	101·8	—	0·6
Linne- o. juteindustri	12	1 411	1 409	2 820	100·0	99·7	99·9	100·0	—	7·7
Trikåfabriker	149	3 007	7 884	10 891	100·4	102·2	101·7	101·7	·	5·4
Sömnadsindustri	449	5 712	23 646	29 358	101·6	102·1	102·0	103·0	·	4·1
Hatt- o. mössfabriker	41	390	1 261	1 651	98·7	101·8	101·0	101·8	0·6	5·0
Annan hithörande industri	167	5 621	3 977	9 598	101·4	101·4	101·4	101·5	0·2	3·8
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	357	14 328	7 233	21 561	99·7	101·0	100·1	100·5	0·1	4·6
Garverier	31	2 730	226	2 956	100·6	97·4	100·3	101·4	—	5·2
Päls- o. skinnvarufabr.	79	924	848	1 772	100·1	100·6	100·3	100·5	0·3	4·2
Skoindustri	131	4 322	2 849	7 171	100·3	101·4	100·8	100·9	—	3·5
Andra lädervarufabriker	54	1 150	672	1 822	99·7	103·1	100·9	100·6	0·3	4·6
Gummivarufabriker	14	4 313	2 431	6 744	98·5	100·3	99·3	99·7	—	5·7
Annan hithörande industri	48	889	207	1 096	100·1	95·3	99·3	100·0	—	4·4
Kemisk-teknisk industri	287	13 281	3 293	16 576	99·5	105·2	100·7	102·1	0·5	6·6
Färg-, olje- o. parfymfabr.	105	2 924	1 155	4 079	98·3	106·5	100·3	101·3	0·1	6·1
Sprängämnesfabriker	7	942	371	1 313	101·4	108·2	103·2	104·3	—	7·5
Tändsticksfabriker	8	1 288	887	2 175	99·9	102·9	101·1	102·4	—	7·2
Annan kemisk-tekn. ind.	167	7 727	1 282	9 009	99·5	104·7	100·3	102·1	0·9	6·5
Samtl. industrigrupper	6 915	401 758	102 414	504 167	100·1	101·7	100·4	101·2	0·2	5·5
Statl. verk o. byggnadsarb.	250	53 808	1 921	55 729	99·5	97·4	99·4	100·5	0·3	7·2
Mek. o. elektr. verkstäder	86	12 451	433	12 884	99·9	97·7	99·8	100·4	—	8·2
Skeppsvarv	3	3 162	31	3 193	100·1	·	99·9	100·1	—	10·2
Beklädn.-verkst., förråd o. d.	62	912	729	1 641	98·8	95·2	97·2	98·0	—	5·8
Sprängämnesfabriker	4	486	375	861	101·7	99·7	100·8	101·8	—	6·0
Byggnads- o. anläggn.-arb.	95	36 797	353	37 150	99·8	100·3	99·3	100·6	0·4	6·7

Tab. 7. Förändringen i antalet industriarbetare september 1948—september 1949. Indextal (uträknade enligt kedjemetod)

Industrigrupper	1948				1949							
	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juli	aug.	sept.
Malmbrytning o. metallind.	100·0	101·2	102·3	102·0	102·3	102·3	103·1	102·5	101·6	100·3	100·9	101·5
Jord- och stenindustri	100·0	97·3	96·7	94·5	93·5	93·0	93·6	93·0	101·6	102·3	101·2	99·3
Träindustri	100·0	98·9	98·0	95·7	95·2	96·3	98·4	100·2	102·0	101·5	101·7	101·1
Pappers- o. grafisk industri	100·0	100·6	100·6	100·1	99·4	99·1	99·2	98·7	98·5	98·3	98·2	98·3
Livsmedelsindustri	100·0	104·6	104·5	97·3	95·7	95·4	96·2	97·0	98·7	102·6	100·8	101·4
Textil- o. beklädnadsind.	100·0	101·7	102·9	101·6	101·9	102·9	103·4	102·4	101·2	97·9	99·1	100·5
Läder-, hår- o. gummivaruind.	100·0	100·7	101·9	101·1	100·7	100·4	100·6	99·1	98·1	95·4	95·7	95·8
Kemisk-teknisk industri	100·0	99·0	98·7	96·4	96·6	97·8	98·8	98·0	96·6	95·7	96·2	96·9
Samtliga industrigrupper	100·0	101·0	101·6	100·2	100·1	100·6	101·1	101·0	100·3	100·1	100·1	100·5

C. Arbetslösheten inom fackförbunden

Tab. 8. Arbetslösheten inom fackförbunden den 31 augusti 1949

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb.	147	35 030	28 229	256	0·7	204	35 337	842	2·4
Bleck- o. plåtslagareförb.	64	3 272	—	17	0·5	—	3 284	23	0·7
Bokbindareförbundet	66	11 134	6 311	68	0·6	30	11 179	53	0·5
Bryggeriindustriarb.-förb.	119	7 929	1 689	77	1·0	34	7 948	55	0·7
Byggnadsarbetareförb.	587	102 282	1 205	3 310	3·2	123	102 588	3 626	3·5
Grovarbetare		48 829	1 205	1 285	2·6	123	48 655	1 498	3·1
Träarbetare		39 716	—	1 910	4·8	—	40 212	1 902	4·7
Rörarbetare		13 737	—	115	0·8	—	13 721	231	1·7
De förenade förbunden	69	14 426	3 946	109	0·8	32	14 521	238	1·6
Elektrikerförbundet	142	16 406	4	123	0·7	—	16 449	124	0·8
Fabriksarbetareförbundet	510	56 071	10 392	617	1·1	195	56 746	844	1·5
Byggnadsämnesind.-arb.	258	17 184	1 146	189	1·1	44	17 862	188	1·1
Glasbruksarbetare	44	4 840	877	61	1·3	18	4 942	98	2·0
Sockerfabriksarbetare	19	3 851	548	70	1·8	10	3 935	91	2·3
Tändsticksarbetare	6	1 471	544	4	0·3	—	1 465	3	0·2
Övriga arbetare	188	28 775	7 782	293	1·0	128	29 042	469	1·6
Gjutareförbundet	132	11 838	54	108	0·9	8	12 235	175	1·4
Gruvindustriarbetareförb.	63	10 343	118	118	1·1	3	10 312	158	1·5
Handelsarbetareförb.	283	62 995	26 144	597	0·9	237	63 163	397	0·6
Kommunalarbetareförb.	503	77 049	29 946	1 165	1·5	1 024	77 415	1 559	2·0
Lantarbetareförbundet	798	46 675	3 047	1 691	3·6	997	46 607	1 956	4·2
Litografförbundet	23	3 356	153	7	0·2	2	3 365	6	0·2
Livsmedelsarbetareförb.	142	37 432	10 197	571	1·5	254	37 286	618	1·7
Metallindustriarb.-förb.	345	210 261	14 982	2 172	1·0	289	214 110	2 260	1·1
Järnbruksarbetare	56	89 135	1 274	241	0·6	11	88 510	215	0·6
Verkstadsarbetare	289	171 126	13 708	1 931	1·1	278	175 600	2 045	1·2
Murareförbundet	186	12 982	—	368	2·8	—	13 354	421	3·2
Målareförbundet [1]	219	9 975	—	141	1·4	—	17 171	296	1·7
Pappersindustriarb.-förb.	136	38 662	2 341	278	0·7	89	39 622	378	1·0
Sadelm.- o. tapetseraref.	76	5 704	1 443	160	2·8	79	5 649	181	3·2
Sko- o. läderindustriarb.-f.	76	12 111	4 477	86	0·7	34	12 180	154	1·3
Stenindustriarbetareförb.	139	5 265	—	114	2·2	—	5 498	124	2·3
Textilarbetareförbundet	117	45 731	23 595	358	0·8	237	45 985	447	1·0
Tobaksindustriarb.-förb.	11	1 841	1 319	35	1·9	34	1 867	28	1·5
Transportarbetareförb.	247	38 376	3 962	911	2·4	77	38 485	927	2·4
Träindustriarbetareförb.	567	56 955	1 189	1 035	1·8	64	57 334	1 557	2·7
Typografförbundet	108	13 144	426	16	0·1	—	13 172	10	0·1
Vägarbetareförbundet	252	14 368	—	420	2·9	—	15 331	507	3·3
Summa	6 127	961 618	175 169	14 918	1·6	4 046	978 198	17 964	1·8

[1] Augustisiffrorna preliminära.

Tab. 9. Antal arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet 31/8 1948–31/8 1949 [1]

Fackförbund	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8
Beklädnadsarbetareförb.	0·4	0·8	0·2	0·2	1·5	0·6	0·5	0·6	0·6	0·2	1·6	2·4	0·7
Bleck- och plåtslagareförb.	0·5	0 6	0·5	0·6	3 2	3·5	3·2	4·0	2·1	0·7	0·6	0·7	0·5
Bokbindareförbundet	0·3	0·1	0·1	0 1	0·3	0·4	0·3	0·2	0·3	0·4	0·4	0·5	0·6
Bryggeriindustriarbetareförb.	1·0	1·3	2·0	1·6	1 7	1·7	1·7	1 6	1 3	0·8	0·8	0·7	1·0
Byggnadsarbetareförb.						12·7	13·2	12·1	9·2	5·8	4·7	3 5	3·2
Grovarbetare						11·2	10·5	9·7	6·3	4·2	3·6	3·1	2·6
Träarbetare	6·4	7·1	8·2	10·4	23·6	16·2	18·4	16·1	13·3	8·2	6·7	4·7	4·8
Rörarbetare						4·6	6·9	8·7	7·1	4·7	3·0	1·7	0·8
De förenade förbunden	0·4	0·4	0·4	0·5	0 7	1 0	0·9	1·1	0·9	0 7	1·2	1·6	0·8
Elektrikerförbundet	0·6	0·6	0·5	0·5	1·0	1·2	1·5	1·6	1·7	1·3	1·0	0·8	0·7
Fabriksarbetareförb.						4·1	3·8	3·5	2·3	1·7	1·8	1·5	1·1
Byggnadsämnesind.-arbetare	1·0	1·1	1·5	2·6	7·2	5·5	6·4	5·4	3·2	1 6	1·4	1·1	1·1
Glasbruksarbetare	1·0	0·7	0·3	0 7	1 2	1·3	0 8	0·6	0·3	0 9	1·5	2·0	1·3
Sockerfabriksarbetare	1·5	1·8	1·0	1 1	7·2	9·8	9·1	7 0	4·3	3 3	2·0	2 3	1·8
Tändsticksarbetare	0·1	0·2	0·3	0·3	0·7	0·5	0·5	0·4	0·4	0·4	0 2	0·2	0 3
Övriga	1·3	1·2	1·0	1·5	4·0	2·9	2·3	2·4	1·9	1·3	2 2	1·6	1·0
Gjutareförbundet	1·1	1·0	0 8	0 9	1·5	1 2	1·1	1·2	0·9	0·9	1·0	1·4	0·9
Gruvindustriarbetareförb.	1·5	1·6	1·6	1 8	2·3	1·9	1·8	1·7	1·7	1·3	1·1	1·5	1·1
Handelsarbetareförb.	0·7	0·9	0·7	0·9	1·0	0·9	0·9	0 8	0·8	0·5	0·4	0·6	0·9
Kommunalarbetareförb.	1·1	1·0	1·2	1·3	2·4	1·7	1 4	1·3	0 8	0·5	1·9	2·0	1·5
Lantarbetareförbundet [2]	3 8	3·8	3·4	6·7	11 8	8·4	8·5	7·4	5 4	4·2	3·9	4·2	3·6
Litografförbundet	0·6	0·5	0·4	0·4	0·4	0·4	0·4	0 3	0·5	0 3	0·3	0·2	0 2
Livsmedelsarbetareförb.	2·0	2·0	2·0	2·1	2·8	3·0	3·1	2·8	2·5	2·1	1·8	1·7	1·5
Metallindustriarbetareförb.						1·6	1·1	1·2	1 2	1·0	1·0	1·1	1·0
Järnbruksarbetare	0·9	0·8	0·8	0·7	0 9	0·7	0·6	0 6	0·7	0·6	0 5	0·6	0·6
Verkstadsarbetare						1·8	1 3	1·3	1·3	1·1	1·1	1·2	1·1
Murareförbundet	4·4	5·3	9·0	15·2	27·9	24·0	22·2	17·6	7·8	4·6	3·5	3·2	2·8
Målareförbundet	1·7	3·1	5·9	6 6	41·5	23·4	22·0	17·4	11·0	3·1	1·9	1·7	1·4
Pappersindustriarbetareförb.	0·8	0·8	0 6	0·7	0·7	1·0	0·9	1 0	1·1	1·0	2·3	1 0	0·7
Sadelm.- o. tapetserareförb.	2·9	1·3	1·2	0·9	2·1	3·7	2·9	2·2	2·6	3·2	5·0	3·2	2·8
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	0·2	0·3	0 2	0·2	0·7	0·6	0 6	0·7	0·5	0·4	0·9	1·3	0·7
Stenindustriarbetareförb.	1·7	2·1	2·5	3·8	9·1	9·3	5·9	5·7	3·0	2·1	2 1	2·3	2·2
Textilarbetareförbundet	0·6	0·7	0·5	0·4	0·8	0·6	0·5	0·5	0 6	0·6	0·7	1·0	0·8
Tobaksindustriarbetareförb.	2·5	1·0	1·8	1·6	1·3	1 3	2·8	2·5	1·4	1·5	1 6	1·5	1·9
Transportarbetareförb.	3·0	3·0	3·0	3·0	5·4	4·7	5 1	4·6	3·9	2·9	2·8	2·4	2·4
Träindustriarbetareförb.[3]	1·4	1·4	1·3	2·0	4·6	3·5	2·9	3 0	2·3	2·3	3·7	2·7	1·8
Typografförbundet	0·5	0·8	0·6	0·7	0·7	0·6	0·5	0·4	0·3	0·2	0·1	0 1	0·1
Vägarbetareförb.						8·3	6·9	7·7	6·8	4·3	3·7	3·3	2·9
Summa[4]	1·7	1·8	1·9	2·5	5 4	4·1	4·0	3·6	2 8	1·9	2·0	1·8	1·6

[1] Byggnadsarbetareförbundet tillkom 1/1 1949 genom sammanslagning av Byggnadsträarbetareförbundet och vissa grupper från Grov- och fabriksarbetareförbundet (byggnadsgrovarbetare), Metallindustriarbetareförbundet (rörarbetare) samt Väg- och vattenbyggnadsarbetareförbundet (anläggningsarbetare m. fl.). För de förbund, ur vilka utbrytning skett, kan jämförbara arbetslöshetssiffror icke lämnas för 1948.

[2] Fr. o. m. juli 1948 lämnar förbundet arbetslöshetsrapport endast varannan månad.

[3] Inklusive f. d. Sågverksarbetareförbundet.

[4] Exkl. Lantarbetareförbundet i fråga om siffrorna för den 31 juli.

D. Hjälpsökande arbetslösa

Tab. 10. Av arbetslöshetsnämnderna rapporterade hjälpsökande arbetslösa

Månad m. m.	Städer med över 100 000 inv.	Göteborgs o. Bohus län (utom Göteborgs stad)	Västernorrlands län	Norrbottens län	Riket i övrigt	Hela riket
a) Hela antalet hjälpsökande arbetslösa 30/9 1948—30/9 1949						
1948						
September	418	199	170	88	391	1 266
Oktober	495	208	216	146	451	1 516
November	628	221	410	438	657	2 349
December	807	253	566	552	789	2 967
1949						
Januari	1 221	314	702	629	1 132	3 998
Februari	1 578	361	983	530	1 236	4 688
Mars	1 546	296	949	506	1 119	4 416
April	1 051	274	822	476	853	3 476
Maj	658	233	526	241	566	2 224
Juni	523	228	407	131	432	1 721
Juli	464	213	333	74	321	1 405
Augusti	476	199	339	107	307	1 428
September	558	193	361	152	359	1 623
b) De hjälpsökandes fördelning efter ålder, yrke och hjälpform 30/9 1949						
Ålder						
16—25 år	12	—	13	2	3	30
26—50 »	118	42	68	65	87	380
över 50 »	428	151	280	85	269	1 213
Yrke						
Jordbruk och skogsbruk	10	—	30	30	9	79
Industri och hantverk	74	172	209	60	131	646
stenindustri	*3*	*162*	*1*	*—*	*19*	*185*
sågverksindustri	*3*	*—*	*81*	*7*	*19*	*60*
byggnadsverksamhet	*46*	*7*	*115*	*51*	*58*	*277*
Landtransport	27	1	18	1	13	60
Luftfart	—	—	—	—	—	—
Sjöfart	8	1	—	1	3	13
Handel	140	—	9	1	24	174
Förvaltning, arbetsledning o. fria yrken	269	—	4	—	63	336
Hälsovård och sjukvård	6	—	—	—	2	8
Arbete ej hänfört till annan grupp	24	19	91	59	114	307
Hjälpform						
Hela antalet hjälpta	489	146	297	89	274	1 295
Statligt beredskapsarbete	3	126	225	70	54	478
i arbetsmarknadsstyrelsens regi	3	—	30	43	54	130
i annan myndighets regi	—	126	195	27	—	348
Statskommunalt beredskapsarbete	50	12	36	18	30	146
Arkivarbete och musikerhjälp	318	2	10	—	72	402
Kommunalt arbete utan statsbidrag	—	6	26	—	105	137
Dagunderstöd	62	—	—	—	6	68
Kommunalt understöd	1	—	—	—	1	2
Utbildningshjälp	55	—	—	1	6	62

[1] Härtill kommer 378 flyktingar i dessa hjälpformer.

E. Byggnadstillstånd[1]

Tab. 11. Under januari—september 1949 avgjorda ansökningar, fördelade efter byggnadsarbetets art. Antal ansökningar och byggnadskostnader i milj. kr

Byggnadsarbetets art	Beviljade ansökningar						Avslagna ansökningar		
	Antal			Byggnadskostnad			Byggnadskostnad		
	Beslut av			Beslut av			Beslut av		
	Kungl. Maj:t eller AMS	Lan	S:a	Kungl. Maj:t eller AMS	Lan	S:a	Kungl. Maj:t eller AMS	Lan	S:a
Bostadshus (inkl. personalbostäder) . .	257	24 896	25 153	27·8	949·8	976·6	9·7	73·9	83·6
Enfamiljshus	60	17 604	17 664	2·8	316·8	319·6	1·4	39·8	41·2
Tvåfamiljshus	89	8 210	8 249	8·4	70 9	74·3	1·0	11·4	12·4
Flerfamiljshus	29	1 979	2 008	3·8	504·4	508·2	4·0	12·3	16·3
Bostadshus komb. med affärs- o. kontorslokaler	6	517	523	1·8	51·9	53·7	3·0	7·9	10·9
Pensionärshem	66	31	97	14·5	3·2	17·7	—	0·2	0·2
Övriga bostäder	57	1 555	1 612	1·0	2·1	3·1	0·3	2·3	2·6
Byggnader för jordbruk, skogsbruk o. fiske	7	5 642	5 649	0·9	44·3	45·2	—	3·5	3·5
Industribyggnader	736	1 695	2 431	177·4	10·3	187·7	80·8	3·9	84·7
Malmbrytning o. metallindustri . . .	316	·	·	104·0	·	·	17·9	·	·
Jord- o. stenindustri	58	·	·	6·5	·	·	4·5	·	·
Träindustri	68	·	·	6·0	·	·	10·2	·	·
Pappers- o. grafisk industri	111	·	·	28·0	·	·	6·4	·	·
Livsmedelsindustri	62	·	·	12·9	·	·	19·0	·	·
Textil- o. beklädnadsindustri	48	·	·	9·2	·	·	8·5	·	·
Läder-, hår- o. gummivaruindustri . .	18	·	·	2·3	·	·	1·3	·	·
Kemisk-teknisk industri	48	·	·	6·8	·	·	5·2	·	·
Byggnader för småindustri o. hantverk	4	·	·	1·7	·	·	6·9	·	·
Byggnader för byggnadsindustri . . .	8	·	·	—	·	·	0·4	·	·
Kraft- o. belysningsverk	73	60	133	227·1	0·5	227·6	7·6	0·0	7·6
Byggnader för samfärdsel	224	800	1 024	65·7	2·3	68·0	30·6	2·7	33·3
Byggnader för handel	158	1 074	1 232	23·2	6·7	29·9	57·9	9·3	67·2
Byggnader för förvaltning, sociala ändamål m. m.	183	391	574	38·3	4·7	43·0	82·9	1·2	84·1
Skolor, kyrkor, övriga samlingslokaler m. m.	365	1 182	1 547	66·3	7·5	73·8	49·3	6·0	55·3
Vägar o. gator, vatten o. avlopp m. m.	895	1 016	1 911	89·3	6·5	95·8	67·6	1·4	69·0
Militära arbeten	103	11	114	15·3	0·0	15·3	—	—	—
S:a januari—september 1949	3 001	86 767	89 768	730·8	1 032·1	1 762·9	886·4	101·9	488·3
S:a september 1949	450	3 400	3 850	98·3	163·9	262·2	24·9	5·4	30·3

[1] Statistiken omfattar fr. o. m. 1/7 1948 *dels* av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) avgjorda ansökningar om särskilt byggnadstillstånd, *dels* av länsarbetsnämnderna (Lan) avgjorda ansökningar om tillstånd att påbörja bostadsbyggen, byggnader och anläggningar för jordbruk, skogsbruk och fiske samt vissa smärre arbeten. Före 1/7 1948 omfattade av länsarbetsnämnderna avgjorda ansökningar endast s. k. tremannabyggen (tillstånd att påbörja smärre arbeten). Samtliga övriga ansökningar avgjordes av central myndighet.

Tab. 12. Under oktober 1948—september 1949 beviljade ansökningar. Byggnadskostnad i milj. kr

	Bostadshus		Industri-byggnader		Övriga byggnadsarbeten		Samtliga		
								Byggnadskostnad	
	Antal	Byggnadskostnad	Antal	Byggnadskostnad	Antal	Byggnadskostnad	Antal	Totalt	därav för beslut av Lan
1948									
Oktober	1 987	168·4	399	19·3	1 162	58·6	3 548	246·3	168·9
November	1 220	86·9	305	11·6	820	28·2	2 345	126·7	89·4
December	850	72·9	188	10·3	488	28·6	1 521	111·8	73·7
1949									
Januari	839	43·2	271	25·7	798	170·2	1 908	239·1	48·5
Februari	2 221	133·7	265	29·0	1 163	33·0	3 649	195·7	143·1
Mars	2 806	82·7	301	20·5	1 583	80·2	4 690	183·4	93·2
April	2 835	84·8	257	16·8	1 568	133·8	4 660	235·4	94·0
Maj	3 809	107·2	240	9·6	1 668	42·6	5 717	159·4	115·6
Juni	3 395	118·1	232	9·3	1 564	26·1	5 191	153·5	125·9
Juli	3 867	111·4	257	9·0	1 499	39·8	5 623	160·2	117·1
Augusti	2 962	125·6	254	7·7	1 264	40·7	4 480	174·0	130·8
September	2 419	169·9	354	60·1	1 077	32·2	3 850	262·2	168·9
Jan.—Sept. 1949	25 153	976·6	2 431	187·7	12 184	598·6	39 768	1 763·9	1 032·1
» 1948	25 562	603·2	2 424	140·9	13 236	439·8	41 222	1 183·9	239·4

Tab. 13. Antal bostadslägenheter i under januari—september 1949 beviljade nybyggnadsföretag samt golvyta för bostadsändamål

Ortstyp	Hela antalet bostadslägenheter	därav lägenheter om					Golvyta i 1 000-tal m²
		högst 1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 el. flera rum och kök	
Orter med bostadsbyggnadskvot	26 204	4 609	10 292	7 554	2 740	1 009	1 811·7
Över 100 000 inv.	8 442	1 816	4 100	2 329	598	99	556·3
30 000—100 000 inv.	4 475	975	1 851	1 131	390	128	301·7
3 000—30 000 inv.	12 140	2 110	4 002	3 712	1 603	713	869·5
200—3 000 inv.	1 147	208	339	382	149	69	84·2
Övriga orter	8 889	1 919	1 771	2 751	2 101	1 047	717·9
3 000—30 000 inv.	309	24	162	76	39	8	22·3
200—3 000 inv.	4 109	582	804	1 342	932	449	331·1
Egentlig landsbygd	4 471	613	805	1 333	1 130	590	364·5
Januari—September 1949	35 093	5 828	12 063	10 305	4 841	2 056	2 529·6
» 1948	22 441	3 798	6 658	6 778	3 970	1 237	1 703·5
September 1949	6 827	1 951	2 499	1 573	598	206	444·1

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1940—1949

Tab. 14. Arbetsförmedling och arbetslöshet

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal[1]	
													A	B
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser													
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	162	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	176	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	131	147
1943	137	133	114	109	99	93	89	90	93	109	129	150	112	131
1944	164	157	139	121	103	96	90	92	95	106	118	129	118	136
1945	131	132	128	116	106	103	93	89	91	97	102	106	108	131
1946	117	103	96	84	81	79	80	80	82	86	88	87	89	116
1947	96	92	85	77	66	66	68	70	78	84	92	98	81	111
1948	109	101	92	84	73	77	74	77	85	88	97	107	89	118
1949	123	119	117	103	91	93	89	92	99					
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemsantalet)													
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8	
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·8	7·8	7·5	7·8	8·2	10·0	13·0	11·3	
1942	13·6	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	7·5	
1943	8·6	7·5	6·4	6·1	4·4	4·4	3·9	3·6	3·5	4·5	5·3	9·6	5·7	
1944	8·5	8·0	7·2	5·5	3·7	3·2	2·9	2·8	2·9	3·3	4·2	7·2	4·9	
1945	6·5	6·2	5·9	4·5	3·8	3·5	3·2	3·1	3·0	3·2	3·9	6·7	4·5	
1946	5·5	5·4	4·5	3·2	2·2	2·1	2·2	2·1	2·0	2·0	2·8	4·9	3·2	
1947	4·2	5·1	4·3	2·7	1·8	1·8	1·7	1·6	1·6	1·7	2·4	4·5	2·8	
1948	4·4	4·2	3·8	2·3	1·7	1·9	1·9	1·7	1·8	1·9	2·5	5·4	2·8	
1949	4·1	4·0	3·8	2·8	1·9	2·0	1·8	1·6						
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa[2]													
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 248	16 122	20 562	23 469	13 367	
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 588	22 219	
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	12 806	
1943	9 992	9 569	8 550	7 206	6 247	5 253	4 571	4 410	4 600	5 434	7 462	11 676	7 081	
1944	15 845	17 548	17 272	15 660	11 797	8 790	7 313	6 790	6 828	7 494	8 674	11 044	11 255	
1945	12 088	12 862	13 521	12 044	10 021	7 924	5 966	5 406	5 409	5 842	6 757	7 296	8 761	
1946	8 829	8 564	8 118	6 534	4 594	3 487	2 704	2 308	2 430	2 782	3 557	4 084	4 833	
1947	5 035	5 279	4 829	3 464	2 087	1 576	1 183	1 067	1 148	1 464	2 278	2 916	2 694	
1948	3 992	4 612	4 240	2 937	1 896	1 418	1 180	1 159	1 266	1 516	2 349	2 967	2 461	
1949	3 998	4 638	4 416	3 476	2 224	1 791	1 405	1 428	1 623					

[1] I fråga om antalet ansökningar om arbete på 100 lediga platser anges två årsmedeltal, av vilka A-talet är ett aritmetiskt medeltal av månadstalen, medan B-talet avser antalet ansökningar om arbete under hela året i förhållande till under året *nyanmälda* lediga platser.

[2] För tiden januari—juni 1940 ingår i antalet hjälpsökande vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna.

Litteraturöversikt

(11 september—10 oktober 1949)

Socialstyrelsens bibliotek hålles öppet för allmänheten kl 10—15; under sommarmånaderna kl 10—14 (lördagar 9—13)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen [1]

Allmänna sociala frågor

CHEVRY, G. Control of a general census by means of an area sampling method. Journal of the American statistical association sept. 1949.

HECKSCHER, E. F. Inkomstutjämning och beskattning. Balans 1949, nr 4.

KISH, L. A procedure for objective respondent selection within the household. Journal of the American statistical association sept. 1949.

Sverige

EDLING, S. Föräldrabalken. Rättsreglerna samlade till en större enhet — en del betydelsefulla nyheter. Från departement och nämnder 1949, nr 15.

HOLM, E. Några synpunkter på barnuppfostringsmålen. Sv. juristtidning 1949, nr 8.

IVRE, I. Upplysning om Social-Sverge. Fackföreningsrörelsen 1949, nr 37.

KILANDER, T. Kommunindelningsreformen i Sverige. Nordisk administrativt tidsskrift 1949, nr 2.

LIND, E. Social-Sverige och socialarbetarna. Sv. socialvårds tidning 1949, nr 9.

LINDGREN, G. Hur äro förmögenheterna sammansatta? Skandinaviska bankens kvartalsskrift 1949, nr 4.

NORDSTRÖM, G. Social upplysningstjänst. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1949, nr 7.

STRAND, S. G. Social upplysning. Metallarbetaren 1949, nr 40.

WESTERLIND, E. Avstämningen av 1949 års nationalbudget. Från departement och nämnder 1949, nr 15.

— Håller nationalbudgeten? Tjänstemannarörelsen 1949, nr 6/7.

Det nya frälset. [Ang. existensminimum.] Industria 1949, nr 10.

Australien

BALL, A. Australian social services. Social service sept./nov. 1949.

Arbetarskydd

Sverige

BERG, G. Samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare. Sv. typograftidning 1949, nr 39.

RUNE, F. Arbetarskyddslagen och skolan. Aktuellt från skolöverstyrelsen 1949, nr 10.

Den nya arbetarskyddslagen. Stenarbetaren 1949, nr 4.

Amerikas förenta stater

DALE, E. Labour-management co-operation in accident prevention in the United States. Industrial safety survey 1949, nr 2.

Finland

NORO, L. Förekomsten av yrkessjukdomar i Finland. Social tidskrift 1949, nr 7/8.

Arbetslön och arbetstid

BALDAMUS, W. Lohnsystem und Leistungssteigerung. Arbeitsblatt 1949, nr 8.

BERCOWITZ, ANNA, & WEISS, A. Premium and holiday pay provisions 1948—49. Monthly labor review juli 1949.

ROBERTSSON, H. Arbetsvärdering — en ny väg för lönesättning. Arbetsledaren 1949, nr 18.

VALLSTRAND, L. Arbetstidsförkortning vid kontinuerlig skiftgång. Fackföreningsrörelsen 1949, nr 38.

Sverige

KJELLBERG, B. Några synpunkter på problemet lika arbete — lika lön. Handelstjänstemannen 1949, nr 9.

Brandmännens arbetstid. Kommunalarbetaren 1949, nr 9.

Frankrike

SUND, H. Forholdet mellom priser og lönninger i Frankrike i 1948. Sosialt arbeid 1949, nr 8.

Norge

Reallönnsstigning 1939—1949. Arbeidsgiveren 1949, nr 21.

Storbritannien

AINSWORTH, R. B. Earnings and working hours of manual wage-earners in the United Kingdom in October, 1938. Journal of the Royal statistical society 1949, nr 1.

[1] I denna avdelning tidigare upptagna artiklar finns införda i ett särskilt kortregister, som är tillgängligt i socialstyrelsens bibliotek.

Arbetsmarknad och arbetslöshet

BRUNZELL, GUDRUN. Intervjun vid yrkesvägledning. Affärsekonomi 1949, nr 13.
KELLGREN, N. Frihet åt Nordens arbetsmarknad. Vi 1949, nr 39.
STRAND, S. G. Ligger arbetslösheten och lurpassar? Elektrikern 1949, nr 10.

Sverige

ANDERSSON, OSCAR J. Om »konditionell arbetskraft» — egna erfarenheter och ett förslag. [Ang. partiellt arbetsföra.] Sv. läkartidningen 1949, nr 36.
Rehabilitation and employment of disabled persons in Sweden. Industry and labour 1949, nr 6.
Trög, ovillig rekrytering av skogsarbetarestammen. Skogen 1949, nr 18.

Amerikas förenta stater

Women overcome most job barriers in seven decades. Labor information bulletin 1949, nr 3.

Belgien

BAUDHUIN, F. Arbejdslöshed og beskæftigelse i Belgien. Tidsskrift for industri 1949, nr 18.

Norge

TOLLEFSEN, T. Norske arbeidsformidlingsproblemer. Arbetsförmedlingen 1949, nr 4.

Befolkningsfrågor

ARIES, P. Attitudes devant la vie et devant la mort du 17e au 19e siècle. Population 1949, nr 3.
KARMEL, P.-H. Le conflit entre les mesures masculine et féminine de la reproduction. Population 1949, nr 3.
SAUVY, A. Le »faux problème» de la population mondiale. Population 1949, nr 3.
The declining death-rate. Chronicle of the world health organization 1949, nr 6.

Sverige

DAHL, S. Flyttningsintensitet och flyttningsnetto. Ekonomisk tidskrift 1949, nr 3.
GILLE, H. Svensk befolkningspolitik. Socialt tidsskrift 1949, nr 6.
HYRENIUS, H. Hur länge är vi yrkesverksamma? Fackföreningsrörelsen 1949, nr 38.
LINDEGREN, K. Folkomflyttningens problem. Politisk tidskrift 1949, nr 9.
WAHLUND, S. Hungerns och pestårens period. Sveriges befolkningsstatistik 200 år. Social aspekt 1949, nr 3.
— Oro i befolkningsfrågan. Social aspekt 1949, nr 3.

Kina

A survey of Chinese emigration. International labour review sept. 1949.

Bostadsförhållanden och samhällsplanering

HENRY, L. Structure de la population et besoins de logements. Population 1949, nr 3.

Sverige

BERNHARD, H. Hustyper och ekonomi. Sv. stadsförbundets tidskrift 1949, nr 7.
HOLM, P. Staden växer. Ekonomen 1949, nr 4.
PETERSSON, THORE. Stadssamhällets kris. RLF-tidningen 1949, nr 38.
WALLANDER, S. HSB:s riksförbund under 25 år. Vår bostad 1949, nr 8/9.
Friska vindar skötte renhållning och bergsgrunden gav gott avlopp. Hyresgästen 1949, nr 19.
Vetenskaplig front mot bullret. Störande oljud protokollfört i 150 lägenheter. Sv. fastighetstidning 1949, nr 20.

Danmark

GARDE, J. Regulering av bymæssige bebyggelser. Nordisk administrativt tidsskrift 1949, nr 2.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter

LILIEHÖÖK, ELEONOR. Folkrörelsekonferens i Genève. Mellanfolkligt samarbete 1949, nr 5/6.
LINDSTRÖM, R. Strejkens dekadans. Byggnadsarbetaren 1949, nr 9.
LODIN, L. En ny facklig international. Arbetsledaren 1949, nr 18.

Sverige

GEIJER, L. Pinneberg byter skepnad. Små notiser till belysning av en stor fråga. [Tjänstemännens organisationsmedvetande.] Tjänstemannarörelsen 1949, nr 8/9.
NORDENSKIÖLD, O. TCO:s förbindelser med utländska tjänstemannaorganisationer. Tjänstemannarörelsen 1949, nr 8/9.

Amerikas förenta stater

Den amerikanska fackföreningsrörelsen. Bokbinderiarbetaren 1949, nr 9.

Danmark

LEIDECKER, C. Arbejdernes fællesorganisationer fra Silkeborg. Arbejderen 1949, nr 18.

Hälso- och sjukvård

BAUER, G. »Aktivt sängläge» och något om betydelsen av att vid sjukdom icke i onödan ligga till sängs. Vårt röda kors 1949, nr 4.
BERGMAN, R. Världshälsoorganisationen. Socialmedicinsk tidskrift 1949, nr 9.
CLEMMESEN, C. World health organization og den almindelige danske lægeforening. Sv. läkartidningen 1949, nr 38.
COURCOUX, A. La vaccination contre la tuberculose par le B.C.G. (Bureau Calmette et Guérin.) Les cahiers du musée social 1949, nr 4.
HUSS, R. Är bastubadet hälsosamt? Sv. läkartidningen 1949, nr 40.
LINNEBERG, L. L. Verdens helseorganisasjon. Social trygd 1949, nr 7/8.
STRAND, S. G. Hälsovård och ekonomiskt samarbete. Fackföreningsrörelsen 1949, nr 39.

Sverige

BIRKE, A. Provinsialläkarens arbetsbörda. Kan den lättas på annat sätt än genom distriktsuppdelning? Sv. läkartidningen 1949, nr 37.
HOFSTEN, N. v. Abortindikationer vid Rh-immunisering. Sv. läkartidningen 1949, nr 40.

VALLMARK, S. Selma Lagerlöf och svenska nationalföreningen [mot tuberkulos]. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1949, nr 3.
WINTZELL, J. Könssjukdomarna i Sverige efter 1943. Sv. läkartidningen 1949, nr 36.
Sjukhusstatistik för år 1948. Sveriges landstings tidskrift 1949, nr 4.
Trängseln på lasaretten. Sunt förnuft 1949, nr 7.

Storbritannien

LODIN, L. Engelska reformer på sjukvårdens område. Humanitet 1949, nr 9.
Den engelske »national health service». Maanedsskrift for praktisk lægegerning og social medicin 1949, nr 9.

Jordbruks- och egnahemsfrågor

AXELSSON, J. Husdjurens näringsstandard och fruktsamhet. Lantmannen 1949, nr 38.
OSVALD, H. Ur potatisens historia. Jordbrukarnas föreningsblad 1949, nr 41.
Jordbrukets 8-timmarsdag internationellt erkänd. Lantarbetaren 1949, nr 40.

Sverige

ANDERSSON, ÅKE. Några data om potatis. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1949, nr 9.
ERICSON, FILIP L. Jordbrukets inventariekostnader. Lantmannen 1949, nr 40.
— Är jordbruket för litet konjunkturbetonat? Lantmannen 1949, nr 41.
GRANSTRÖM, A. Årets skörd. Finanstidningen 1949, nr 38.
GUSTAVSSON, S. Jordbrukskalkylen. Arbetsledaren 1949, nr 17.
OSVALD, H. Smöret och jordbrukspolitiken. Balans 1949, nr 4.
WAHLFISK, K.-O. Den i augusti omräknade jordbrukskalkylen. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas tidskrift 1949, nr 9.
ZETTERBERG, O. Preliminära resultat från sommarens arealinventering och beräkningar angående storleken av 1949 års skörd. Jordbruksekonomiska uppgifter 1949, nr 8.

Amerikas förenta stater

FROSTENSON, G. Mjölkprissättning formelvägen i USA [referat]. Lantmannen 1949, nr 37.

Danmark

NYBOE ANDERSEN, P. Valutaen og landbrugets prisforhold. Andelsbladet 1949, nr 38.

Kooperation

ÖRNE, A. KF och det internationella samarbetet. Kooperatören 1949, nr 17/18.

Sverige

BONOW, M. Kooperationen och monopoltendenserna. Kooperatören 1949, nr 17/18.
SJÖLIN, W. Bojkotten som stridsmedel mot kooperationen. Kooperatören 1949, nr 17/18.
THEDIN, N. Kooperation och kultur. Kooperatören 1949, nr 17/18.

Kristidsfrågor

Sverige

ÅMARK, K. Ransoneringarna och deras upphävande. Skandinaviska bankens kvartalsskrift 1949, nr 4.
»Folkhushållningen» snart på fallrepet. Köpmannen 1949, nr 41.

Nykterhetsfrågan

FLODH, E. Vad förstås med nyktert levnadssätt bakom ratten? Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1949, nr 7.
H[OLM]B[ER]G, T. Nykterhetsförhållandena i Sverige och Norge. Tidskrift för systembolagen 1949, nr 9.
MUELLER, E. E. Personality and social implications in the life of the alcoholic veteran. Quarterly journal of studies on alcohol sept. 1949.
O'BRIEN, C. C. Alcoholism among disciplinary cases in industry. Quarterly journal of studies on alcohol sept. 1949.
PFEFFER, A. Z., FRIEDLAND, P., & WORTIS, S. B. Group psychotherapy with alcoholics. Quarterly journal of studies on alcohol sept. 1949.
SMITH, J. J. A medical approach to problem drinking. Quarterly journal of studies on alcohol sept. 1949.
WAGNSSON, R. Världsnykterhetskongress i Paris 1952. Bör byrån mot alkoholism flyttas till Stockholm eller London? Reformatorn 1949, nr 39.

Sverige

DAHLBERG, G. Könssjukdomar och alkohol. Tirfing 1949, nr 3.
ELMÉR, Å. Maltdryckesfrågan i Sverige. Tidskrift för alkoholpolitik 1949, nr 3.
GOLDBERG, L. Alcohol research in Sweden, 1939—1948. Quarterly journal of studies on alcohol sept. 1949.
— Verkan av alkoholförtäring på effektiviteten hos telegrafister. Tirfing 1949, nr 3.
NELKER, G. Helnyktra motorförare — 40 % mindre skador. Reformatorn 1949, nr 40.
Aktuell fylleristatistik. Tidskrift för systembolagen 1949, nr 9.

Danmark

GLUD, E. The treatment of alcoholic patients in Denmark with »Antabuse». Quarterly journal of studies on alcohol sept. 1949.
RÖGIND, S. Alkoholistforsorg i Danmark. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1949, nr 7.

Finland

IMMONEN, E. J. Karhu-brännvinet: ett exempel på prispolitikens möjligheter. Tidskrift för alkoholpolitik 1949, nr 3.
NURMIA, V. M. Läget på rusdryckesmarknaden. Tidskrift för alkoholpolitik 1949, nr 3.

Norge

HAMER, A. Översikt över vissa sidor av alkoholfrågan i Norge med särskilt beaktande av ölets ställning i lagstiftningen. Tidskrift för alkoholpolitik 1949, nr 3.

Priser, levnadskostnader, konsumtion

KAYSEN, C. Basing point pricing and public policy. The quarterly journal of economics aug. 1949.
MATTSSON, R. Bundna eller fria konsumentpriser? Affärsekonomi 1949, nr 12.
Prisutvecklingen efter devalveringen. Affärsvärlden 1949, nr 38.

Sverige

ALHVIN, E. Kritiken mot barnkläderna. Textil och konfektion 1949, nr 6.
BERGER, G. Åtgärder för förstärkning av mjölkens D-vitaminhalt. Jordbrukarnas föreningsblad 1949, nr 40.
CARLSSON, ALBERT V. Fem kronor för kost och logi under en vecka. De blindas tidskrift 1949, nr 9.
ERNEST, EVA. Konsumtionen av näringsämnen åren 1940—1947. Hygienisk revy 1949, nr 7.
HOFSTEN, BIRGITTA v. Kläder för barn och inte för små vuxna. Vi 1949, nr 39.
SMITH, H. G. Sänkt pris på ärter. [Findus fabriker.] Industria 1949, nr 10.
ÖSTLIND, A. Priskontrollen och den fulla sysselsättningen. Svensk handel 1949, nr 18.
Aktuell omläggning. [Ang. konsumtionen av mjölk.] Mjölkpropagandan 1949, nr 9.
Effektivisera priskontrollen. Lanternan 1949, nr 19.
Krondevalveringen och tobaken. Tobakshandlaren 1949, nr 9.

Amerikas förenta stater

FROSTENSON, G. Brannans nya giv. [Amerikansk prisreglering på jordbruksprodukter.] RLF-tidningen 1949, nr 37.
RUARK, MARY C. Family income and expenditures 1947: Surplus and deficit. Monthly labor review juli 1949.

Danmark

Levnedsmiddelforbruget i Danmark 1914—1948. Statistiske efterretninger 1949, nr 47.

Schweiz

HELLSTRÖM, S. Schweizisk levnadsstandard. Skogsindustriarbetaren 1949, nr 19.

Storbritannien

BORGSTRÖM, G. Engelsmannens kött och bröd. Samtid och framtid 1949, nr 8.

Socialförsäkring

ALTMEYER, J. A. Old-age, survivors, and disability insurance. Social security bulletin 1949, nr 4.
MYERS, R. J. Beneficiary statistics under the old-age and survivors insurance program and some possible demographic studies based on these data. Journal of the American statistical association sept. 1949.
A comprehensive social security program: Recommendations from the annual report. Social security bulletin 1949, nr 2.

Sverige

BEXELIUS, E. Principerna för socialförsäkringssystemet. Från departement och nämnder 1949, nr 16.
PERSSON, KONRAD. Social welfare in Sweden. Social security bulletin 1949, nr 4.
Arbetslöshetsförsäkringen under debatt. Sjömannen 1949, nr 10.

Norge

EVANG, K. Folketrygden og helsevesenet. Sosialt arbeid 1949, nr 8.
LIEDSTRAND, E. Opinion mot behovsprövning i norsk socialförsäkring. Mercuribladet 1949, nr 9.

Schweiz

Zur Revision des Arbeitslosen-Versicherungs-Gesetzes. Schweizerische Arbeitgeber-Zeitung 1949, nr 37.

Tyskland

DORBERNACK, W. Die bizonalen Sozialversicherungsgesetze. Arbeitsblatt 1949, nr 8.

Socialvård

Världens blinda registreras. De blindas tidskrift 1949, nr 10.

Sverige

BERGSTRÖM, S. Barnbyn — ett svenskt Stromboli. Vi 1949, nr 39.
BESKOW, B. Barnpsykiatern och socialvården. Social-medicinsk tidskrift 1949, nr 9.
J[ERSTE]DT, S. De fattigas problem. [Ang. vård på ålderdomshem.] Lantarbetaren 1949, nr 40.
TEGNER, G. Problem kring barntillsynen. Sv. socialvårds tidning 1949, nr 9.
[WANGSON, O.] Öppen vård contra sluten. Sv. socialvårds tidning 1949, nr 9.
Skå-Edeby. Folkskollärarnas tidning 1949, nr 40.

Norge

MICHELSEN, H. Sosialrådmannens administrasjon. Kommunalt sosialt tidsskrift 1949, nr 7/8.

Storbritannien

Socialvården i England. Sv. sjukkasse-tidning 1949, nr 9.

Undervisning och yrkesutbildning

Sverige

MEBIUS, A. Studenternas tillämnade levnadsbanor sedan början av 1930-talet. Aktuellt från skolöverstyrelsen 1949, nr 9.

Storbritannien

FORSSELL, E. Yrkesutbildning i omskolningskurser i England. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1949, nr 6.

Ut- och invandring

BOURGEOIS-PICHAT, J. Migrations et balance des comptes. Population 1949, nr 3.

Sverige

ÅHMAN, S. They still come to the land of promise [emigration av mormoner]. The American-Swedish monthly 1949, nr 9.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur

AKTSTYCKEN utg. av Kungl. Utrikesdepartementet. Sthlm 1949.
Förenta nationernas generalförsamlings 3:e ordinarie möte Paris 1948, New York 1949 m. m.

AMERIKAS FÖRENTA STATER. Federal security agency.
Report. 1948. Wash. 1949.

CARLSSON, STEN. Ståndssamhälle och ståndspersoner 1700—1865. Studier rörande det svenska ståndssamhällets upplösning. Lund 1949.

CRAMÉR, H. Sannolikhetskalkylen och några av dess användningar. Upps. 1949.

DANMARK. Arbejds- og socialministeriet. Afdeling for internationalt socialpolitisk samarbejde.
Den internationale arbejdsorganisation 1948—49. Årsrapport afg. af generaldirektören for Det internationale arbejdsbureau til Den internationale arbejdskonference i Genève 1949. Overs. Khvn 1949.

— Dansk arbejdsgiverforening.
Beretning 1948/49. Khvn 1949.

EKDAHL, G., & GUSTAVSSON, J. Den nya bostadspolitiken. 2 uppl. Sthlm 1949.

FINLAND. Statistiska centralbyrån.
Meddelanden. Hki 1949.
37. *Fougstedt, G.* Jordbrukarnas skuldsättning och beskattning år 1945.
Statistisk årsbok. 44 (1948). Hfors 1949.

FISHER, SARAH C. Relationship in attitudes, opinions, and values among family members. Berkeley and Los Angeles 1948. (University of California publ. in culture and society. Vol. 2: 2.)

FÖRENTA NATIONERNA. Department of economic affairs.
Maintenance of full employment. (An analysis of full employment policies of governments and specialized agencies.) Lake Success, New York 1949. (Publ. 1949: 2. A. 2.)

HURWITZ, S. Kriminologi. Khvn 1948.

INTERNATIONELLA ARBETSBYRÅN.
Studies and reports. New series. Geneva 1949.
16. Wages and payroll statistics. Report prep. for the 7th International conference of labour statisticians (Geneva, Sept. 1949).

INTERNATIONELLA ARBETSKONFERENSEN.
33rd session, Geneva, 1950.
Report. Geneva 1949.
5 (1). Equal remuneration for men and women workers for equal value.

DE NORDISKA KRIMINALISTFÖRENINGARNA.
Årsbok 1947/48. Sthlm 1949.

NORDSTRÖM, G. H. Svensk arbetslöshetspolitik. Sthlm 1949.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 10, Oslo 1949.
182. Fagskolestatistikk 1944/45—1946/47.
184. Telegrafverket 1946/47.
189. Skolestatistikk. 1945/46.

[NOTHIN, T.] Torsten Nothin. Överståthållare 1933—1949. Berättelse utg. av Stadskollegiet i Stockholm. Sthlm 1949.

SCHWEIZ. Eidgenössisches statistisches Amt.
Statistische Quellenwerke der Schweiz. Bern 1949.
217. Der schweizerische Ackerbau in der Kriegszeit. 1939—47.

— Eidg. Volkswirtschaftsdepartement.
Die Volkswirtschaft. Sonderheft. Bern 1949.
54. Lohnsätze und Arbeitszeiten in Gesamtarbeitsverträgen, 1946—48.

SJUKVÅRDSREFORM. Föredrag inför och yttrande av Svenska läkaresällskapet. Sthlm 1949.

SJÖLIN, W. Med förenade krafter. Kooperativa förbundet 1899—1949. Sthlm 1949.

STATENS KOMMITTÉ FÖR BYGGNADSFORSKNING.
Meddelanden. Sthlm 1949.
14. Svensk husbyggnadsteknisk litteratur. Sammandrag från åren 1944—48. Red. av *S. Rosenström.*
Rapporter. Sthlm 1949.
17. *Pleijel, G.* Daylight investigation. Description of test set-up and results of selected test series.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1949. Sthlm 1949.
32. Yrkesutbildning för varubud m. fl. Betänkande avg. [d. 27 juni 1949] av Kommittén för yrkesutbildning åt varubud m. fl. (E.)
35. Skolöverstyrelsens utlåtande över vissa av 1940 års skolutrednings betänkanden och 1946 års skolkommissions principbetänkande jämte sammanfattning av yttranden av folkskolestyrelser, skolråd, folkskolinspektörer, lärarkollegier och lärarorganisationer. (E.)
36. Utredningar i anslutning till 1949 års nationalbudget. [Avg. d. 16 aug. 1949.] (Fo.)
37. *Inghe, G.* Klientelet på arbetshemmen. En socialpsykologisk utredning om försumliga försörjare och störande understödstagare. På uppdrag av Socialstyrelsen utförd. [Avg. d. 9 juni 1949.] (S.)
38. Betänkande rörande avbetalnings- och förskottsköp m. m. Avg. d. 18 aug. 1949. (Ju.)
39. Betänkande angående statens konstsamlingars organisation och lokalbehov. Avg. [d. 13 juli 1949] av Nationalmuseiutredningen. (E.)
40. Betänkande med förslag angående förenklat rekvisitions- och granskningsförfarande beträffande vissa statsbidrag till folkskoleväsendet. Avg. [d. 10 juni 1949] av 1945 års folkskolesakkunniga. (E.)
41. Betänkande och förslag angående studiehjälpverksamheten vid de allmänna läroverken m. fl. statliga och statsunderstödda läroanstalter. Avg. [d. 23 juni 1949] av Studielånenämnden.

SVENSKA ARBETSGIVAREFÖRENINGEN. Kalender. Sthlm 1949.
SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1949.
Jordbruk med binäringar. Fiske år 1947. Av Statistiska centralbyrån. Jordbruk och boskapsskötsel år 1948. Av Statistiska centralbyrån.
Statens vattenfallsverk år 1948. Av Kungl. Vattenfallsstyrelsen.
WALDNER, K. Die Schlichtung von kollektiven Arbeitsstreitigkeiten in der Schweiz. Bern 1949. (Staatswissenschaftliche Studien. N. F. Bd 4.)
ZETTERBERG, H., [utg.] Hyresregleringen. Kommentar till lagen d. 19 juni 1942 om hyresreglering m. m. och lagen samma dag om kontroll av upplåtelse och överlåtelse av bostadsrätt m. m. jämte därtill anslutande författningar. 2. omarb. uppl. utg. av *E. Hedfeldt*. Sthlm 1949.

Recensioner

Svenska landskommunernas förbund: Medborgarboken, Stockholm 1949.

Svårigheterna är många och betydande, när det gäller att till medborgarna förmedla en grundlig samhällskunskap, bl. a. på grund av att det är med samhället som med vetenskapen: det kompliceras mer och mer i snabb takt. Våra kunskaper om demokratins problem och sätt att fungera hotas därför av att alltid bli för små i förhållande till de aktuella kraven. Med hänsyn härtill måste en effektiv upplysningsverksamhet och kunskapsspridning ständigt äga rum. Varje försök, som främjar detta syfte, bör därför hälsas med tillfredsställelse.

Med ekonomiskt stöd av Kooperativa förbundet, Svenska försäkringsföreningen och Svenska sparbanksföreningen har Svenska landskommunernas förbund utgivit en 170-sidig skrift, kallad Medborgarboken, som är avsedd att utdelas till 21-åringar av de kommunala myndigheterna. Statsminister Erlander har skrivit bokens förord. Tanken att en uppfostran till *självständig aktivitet* behövs för att folkstyrelsen skall lyckas, utföres här med klarhet och koncentration. Vidare belyses i nio uppsatser den demokratiska medborgarens rättigheter och skyldigheter. Det kan inte komma i fråga att här granska var och en av uppsatserna. Om den ena eller andra förbigås, betyder det inte, att den är ointressant eller mindervärdig — i själva verket kan knappast någon av uppsatserna sägas vara likgiltig.

Professor G. Heckscher ger i sitt bidrag en levande och instruktiv skildring av den politiska och kommunala rösträtten. I redogörelsen finns dock ett mindre sakfel. Sålunda framhålles, att vissa särskilda medborgargrupper, t. ex. sjömän, har rätt att före valet avlämna röstsedel, även i utlandet. Denna rätt tillkommer emellertid enl. 70 § 2 mom. lagen om val till riksdagen var och en, som på valdagen vistas utom riket. Röstningen kan dock i detta fall endast ske på beskickning eller konsulat, som Kungl. Maj:t bestämmer. Dessutom saknas uppgiften, att sedan 1948 röstavgivning även kan ske på sjukvårdsanstalt, där postanstalt finns inrättad.

Studierektor T. Karlbom redogör för medborgaren och folkrörelserna. Uppsatsen är synnerligen omsorgsfullt gjord, och man får en god bild av särdragen hos de behandlade organisationerna. »Att sätta bo» är ämnet för en längre uppsats av Lena Larsson. Författarinnan borde emellertid ha berört de statliga bosättningslånen och möjligheterna att erhålla ett sådant. Kooperativa förbundets förlagschef H. Stolpes bidrag i publikationen bär överskriften »Min ekonomi och min framtid» och torde ge 21-åringarna en god inblick i de grundläggande regler, som finns beträffande ekonomiska frågor. Sist i författarraden kommer Eleonor Liliehöök med »Medborgare — Världsmedborgare». Tanken att världsmedborgarskap har blivit en nödvändighet, som tränger sig på både folken och den enskilde utföres här med alltför stor omständlighet. Ofta träffar man satser som tangerar gränsen till de tre zonerna trivialitet, meningslöshet och oreflekterad välmening. T. ex. »Världsmedborgare, det är ett stort ord, och vi känner oss kanske för obetydliga för att kalla oss så. Men världsmedborgare bli vi, om vi gör klart för oss, att folken i dag *är* beroende av varandra».

I stället för denna uppsats borde Medborgarboken ha innehållit en koncentrerad framställning av Social-Sverige. Detta ter sig desto naturligare, om man betänker, att det är av största betydelse att hos de fullmyndiga sprida kännedom om det sociala reformarbetet. Folkpensioner, barnbidrag och bostadspolitik m. m. borde kunnat göras till en levande del av medborgarnas uppfattning om det samhälle de lever i. Om 21-åringarna kunde intresseras mera för det sociala reformarbetet, så kunde därav framkallas mycket mer både av den villighet till samarbete, varpå demokratin bygger och av den sakliga kontroll, som folkstaten också förutsätter.

Medborgarboken har till ändamål att stimulera ett intresse för allmänna värv hos den myndiga svenska ungdomen, och den torde i icke ringa grad kunna främja detta syfte.

Slutligen kan nämnas, att bokens typografiska utstyrsel är av hög kvalitet, samt att boken är försedd med förnämliga illustrationer. Bilden av samlingsregeringen på sid. 31 är av stort historiskt intresse. Uppgiften att bilden tagits år 1946 är dock uppenbart felaktig, då ju som bekant samlingsregeringen upplöstes sommaren 1945.

O. W.

Gille, Halvor: Svensk befolkningspolitik. København 1949.

Under de senaste femton åren har befolkningsfrågan varit aktuell i Sverige. Detta har gjort, att man efter grundliga utredningar framlagt förslag om olika åtgärder i befolkningspolitiskt syfte. En stor del av förslagen har realiserats, varigenom olika reformer förts ut i det praktiska livet.

Vid utarbetande av de olika förslagen och i samband med de föreslagna åtgärdernas genomförande har ett digert material samlats. Detta material har dansken Halvor Gille mycket ingående studerat, varefter han i en skrift, kallad »Svensk befolkningspolitik» gjort en översikt av de svenska förhållandena. Boken ingår som nr 13 i Arbejds- og socialministeriernas økonomisk-statistiske undersøgelser och omfattar knappt 100 sidor. Författaren har med klok avvägning icke endast fått fram huvuddragen i den svenska befolkningspolitiken utan även givit en inblick i de olika tankegångar och de väsentliga problem, som i samband med dessa frågor varit föremål för diskussion i Sverige.

Med hänsyn till att vårt land i avseende på befolkningspolitiska åtgärder anses vara ett föregångsland, måste det hälsas med stor tillfredsställelse, att kunskapen om våra insatser på ifrågavarande område sprides även till andra länder och då särskilt till våra nordiska grannländer. Det har framhållits som en plikt för alla länder att bidra till ett internationellt framåtskridande på bland annat det sociala området. Halvor Gilles bok kan ses som ett led i dessa internationella strävanden. En utlänning, som studerar varje ämne för sig, kan inte få den helhetssyn på problemet, som just denna bok genom sin uppläggning ger.

Boken har även värde för oss svenskar och med hänsyn till svårigheten för många att läsa danska är det att hoppas, att den blir översatt till vårt språk. Även om man då går över ån efter vatten, torde detta vara berättigat, ty vi har ingen liknande egen översikt av vår befolkningspolitik.

B. H.

Statistiska meddelanden · Ser. F · Band 59

Sociala Meddelanden 1949 / Nr 12

Utg. av Kungl. Socialstyrelsen i samarbete med Kungl. Arbetsmarknadsstyrelsen

ANSV. UTG.: ERLAND V. HOFSTEN. REDAKTÖR: TORE SÖDER

Årg. 1903: 2 häften. — Årg. 1904—07: årligen 4 häften. — Fr. o. m. årg. 1908: årligen 12 häften. Pris per årgång (12 häften) 5 kr, per häfte 50 öre. Prenumeration kan ske på postanstalt eller i bokhandeln.

REGISTER

över regelbundet återkommande kvartals- och årsöversikter i Sociala Meddelanden

	Nr
Alkoholistanstalt, intagna på, årligen, senast i	4, 1949
Arbetskraften i industrin, årligen, senast i	3, 1949
Barnavårdsmannaskap och bidragsförskott, årligen, senast i	7, 1949
Befolkningsutvecklingen, varje kvartal, senast i	10, 1949
Bostadsmarknaden i städerna vid oktoberflyttningen, årligen, senast i	12, 1948
Byggnadskostnaderna i Stockholm, varje kvartal, senast i	detta nr
Byggnadskostnaderna på landsbygden, årligen, senast i	12, 1948
Byggnadsverksamheten i Sverige, årligen, senast i	2, 1949
Byggnadsverksamheten i vissa städer och köpingar, varje kvartal, senast i	detta nr
Detaljhandelsomsättningen, i regel varje kvartal, senast i	detta nr
Erkända arbetslöshetskassor, årligen, senast i	10, 1949
Fattigvården, årligen, senast i	1, 1949
Frånvarofrekvens inom industrin, varje halvår, senast i	7, 1949
Fylleriförseelser och spritsmuggling, varje kvartal, senast i	detta nr
Inkomster och förmögenheter, årligen, senast i	1, 1949
Kollektivavtal, i regel varje kvartal, senast i	5, 1949
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet, varje halvår, senast i	5, 1949
Levnadskostnadsindex, varje kvartal, senast i	11, 1949
Löneförhållandena för förvaltnings- och butikspersonal samt arbetare inom handeln, senast i	6, 1949
Löneförhållandena och sysselsättningen för förvaltnings- och butikspersonal m. fl. inom industri, senast i	2, 1949
Löneförhållandena inom vägväsendet, årligen, senast i	1, 1949
Löneläget inom jordbruket, årligen, senast i	7, 1949
Lönenivå och sysselsättningsvolym inom industri m. m., varje kvartal, senast i	detta nr
Lönenivån inom industri och samfärdsel m. m. samt löneutvecklingen för industriarbetare, årligen, senast i	8, 1949
Mödrahjälpen, varje halvår (hädanefter årligen), senast i	8, 1949
Nykterhetsnämndernas verksamhet, årligen, senast i	3, 1949
Näringsvärde och pris på viktigare födoämnen, årligen, senast i	6, 1949
Samhällets barnavård, årligen, senast i	10, 1949
Skogsarbetarnas arbetsförtjänster, årligen, senast i	detta nr
Sysselsättningen inom den reglerade byggnads- och anläggningsverksamheten, varje halvår, senast i	12, 1948
Trädgårdsarbetarnas löner, årligen, senast i	11, 1949
Utlänningar i Sverige, varje kvartal, senast i	11, 1949

Häftets huvudinnehåll

December 1949

Arkitekttävlingen om ålderdomshem är nu avgjord. Prisnämnden har icke funnit något av de framlagda förslagen äga så betydande förtjänster att utdelning av första pris ansetts befogad. I de olika storleksgrupperna (dels 30 platser och dels 80 platser) har i stället två andra pris om vardera 3 500 kr utdelats. Sid. 893.

Personalvård i England. Författaren, som i somras bevistade en internationell kurs i industrisociala frågor, redovisar i artikeln några erfarenheter från personalvårdsarbetet i England. Sid. 900.

Sjunde internationella konferensen för socialstatistiker i Genève 1949. Vid konferensen behandlades fyra ämnen, nämligen förslag till en internationell yrkesklassifikation, metoder för lönestatistik, metoder för konsumtionsundersökningar samt frågor rörande statistik över produktiviteten. Ett flertal resolutioner blev resultatet av konferensens arbete. Sid. 903.

Internationella arbetskonferensens trettioandra sammanträde i Genève juni—juli 1949. Årets arbetskonferens är förtjänt av särskild uppmärksamhet dels därför att organisationens nye generaldirektör, amerikanen David A. Morse, nu för första gången fungerade vid en arbetskonferens i denna sin egenskap och dels därför att organisationen nu står inför en viktig utbyggnad av verksamhetsområdet och en viss ändring i sina arbetsmetoder. Sid. 907.

Indextalet för byggnadskostnaderna i Stockholm har enligt bostadsstyrelsens beräkningar minskat från 157,7 den 1 juli till 157,5 den 1 oktober 1949 (den 1 januari 1939 = 100). Sid. 914.

Byggnadsverksamheten under tredje kvartalet 1949 i vissa städer och köpingar. Bostadsstyrelsens redovisning av uppgifter om bostadsbyggandet under tredje kvartalet 1949 avser flertalet städer och vissa köpingar. Antalet inflyttningsfärdiga lägenheter under de tre första kvartalen 1949 utgjorde i större städer 88 % av antalet inflyttningsfärdiga lägenheter under de tre första kvartalen 1948. Motsvarande procenttal för medelstora städer var 85 och för mindre städer och köpingar 89 resp. 91. Sid. 917.

Arbetsmarknaden under oktober 1949. Läget på arbetsmarknaden under oktober var i stort sett detsamma som under föregående månad, även om man kunde förmärka en mindre nedgång i utbudet av arbetstillfällen inom vissa säsongbetonade näringsområden. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 108 i oktober mot 99 i september och 88 i oktober 1948. Inom industrin var antalet *anställda* arbetare 0,8 % och antalet *i arbete varande* arbetare 1,1 % högre än i september. Arbetslösheten inom fackförbunden omfattade vid månadsskiftet september/oktober 1,4 % mot 1,6 % en månad tidigare. Antalet hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna var vid utgången av oktober 2 123. Sid. 927.

Lönenivå och sysselsättningsvolym inom industri m. m. i augusti 1949. Från maj till augusti 1949 har den genomsnittliga timförtjänsten för arbetare inom industrin ökat med 0,2 %. Stegringen var störst inom grupperna jord- och stenindustri och kemisk-teknisk industri. Sid. 936.

SOCIALSTATISTISKA DIAGRAM

BOSTADSBYGGANDET
TREDJE KVARTALET 1949

ANTAL INFLYTTNINGSFÄRDIGA LÄGENHETER

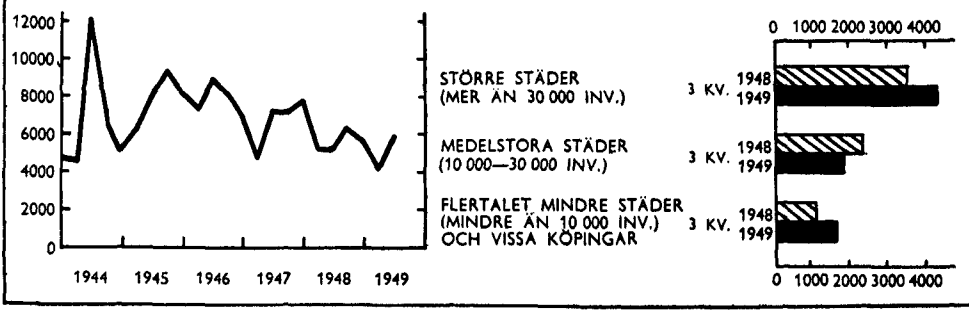

SYSSELSÄTTNINGEN
VID SLUTET AV OKTOBER 1949

PROCENTUELL ÖKNING (+) ELLER MINSKNING (—) AV ANTALET ARBETARE SEDAN FÖREGÅENDE MÅNAD

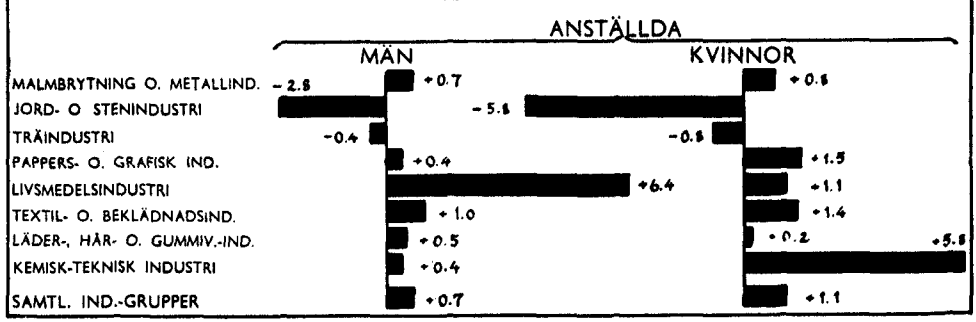

ARBETSLÖSHETSPROCENTEN
INOM FACKFÖRBUNDEN DEN 30 SEPTEMBER 1949

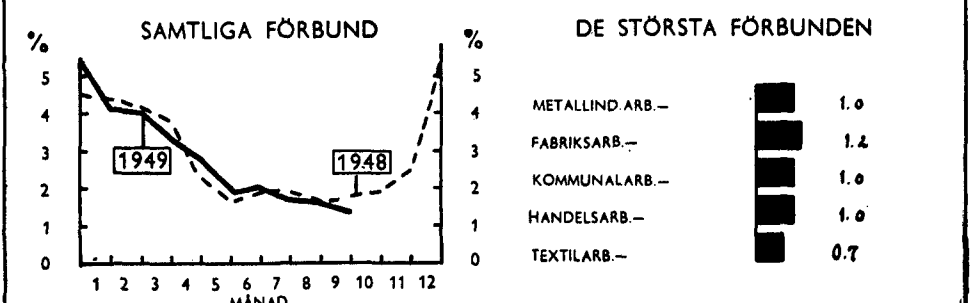

För detaljer se sid. 917 (byggnadsverksamheten), sid. 945 (sysselsättningen) och sid. 947 (arbetslöshetsprocenten).

Sociala Meddelanden

Official Journal published monthly by the Royal Social Board in Sweden

1949, no 12

CONTENTS

	Page
The Competition for the Designing of Homes for the Aged	893
Personnel Management in England. By Eric Lindström	900
The Seventh International Conference of Social Statisticians at Geneva in 1949. By Erland v. Hofsten	903
The 32nd Meeting of the International Labour Conference at Geneva June-July 1949	907
Short notices:	
Pronouncement by the Supreme Administrative Court on protective upbringing	911
Pronouncement by the Supreme Administrative Court on advance allowances	912
The earnings of forest workers in the winter of 1948—1949	913
Cooperative activities in 1947	913
The Social Board's Punched-Card System	914
The index numbers for building costs in Stockholm at 1st October 1949	914
Offences committed under the influence of drink and the smuggling of spirits in the 3rd qr. of 1949	916

Periodical Surveys

Building activities in certain towns and urban districts during the 3rd quarter of 1949 P. 917. — The retail trade during the 3rd quarter of 1949 P. 922. — The Social Board's general consumption price index P. 925. — The Labour Market in October 1949 P. 927. — The wage level and the volume of employment in manufacturing industry etc. in August 1949 P. 936. — Bibliography P. 953. — Index to the 1949 edition P. 960. — Index of contributors to the 1949 edition P. 965.

This Issue in Brief

The Competition for the Designing of Homes for the Aged has now been decided. The Prize Committee finds that none of the suggestions sent in are of such merit as to warrant the award of the first prize. Instead two second prizes of 3 500 kr each have been awarded in the different dimensional groups (homes for 30 beds and homes for 80 beds). Page 893.

Personnel Management in England. The author, who attended an international course on industrial social questions last summer, gives an account in this article of some experiences of personnel management activities in England. Page 900.

The Seventh International Conference of Social Statisticians at Geneva in 1949. Four subjects were discussed at the conference, viz. a proposal for an international classification of occupations, methods of compiling wage statistics, methods of conducting consumption investigations, and questions relating to the statistics of productivity. A number of resolutions emerged from the work of the conference. Page 903.

The 32nd Meeting of the International Labour Conference at Geneva in June—July 1949. The current year's labour conference deserves special attention owing to the fact that the new Director-General of the organization, the American David A. Morse, now for the first time functioned at a labour conference in that capacity, and also for the reason that the organization is now confronted with an important extension of its field of activities and a certain change in its working methods. Page 907.

The Index Numbers for building costs in Stockholm, according to the estimates of the Housing Board, has fallen from 157,7 on the 1st July to 157,5 on the 1st October 1949 (1st January 1939 = 100). Page 914.

Building activities in certain towns and urban districts during the 3rd qr. of 1949. The Housing Board's report on statistics covering the building of dwellinghouses during the 3rd quarter of 1949 relates to most cities and to certain urban districts. The number of dwellings ready for occu-

pation during the first three quarters of 1949 represented in the major towns 88 % of the number available during the first three quarters of 1948. The corresponding percentages for medium-sized towns was 85 and for minor towns and urban districts 89 and 91 per cent respectively. Page 917.

The Labour Market During October 1949. The situation on the Labour Market in October was more or less the same as during the preceding month, although a slight decline was observable in the number of vacant jobs offered within certain seasonal spheres of industry. The number of applicants for 100 vacant jobs was 108 as against 99 in September and 88 in October 1948. In industry etc. the number of *employed* workers was 0,8 %, and the number of *employees at work* was 1,1 % higher than in September. Unemployment among trade union members was 1,4 % of the total membership at the turn of the month September/October, as against 1,6 % a month earlier. The number of those applying to the unemployment boards for relief was 2 123 at the end of October. Page 927.

The Wage Level and the Volume of Employment in manufacturing industry etc. in August 1949. During the period May—August 1949 the average hourly earnings of industrial workers increased by 0,2 %. The rise was biggest in the groups non-metalliferous mining industry and chemico-technical industry. Page 936.

Sociala Meddelanden

Bulletin officiel publié par la Direction générale de la Prévoyance sociale (D.G.P.S.) en Suède

1949, no 12

INDEX

	Page
Le résultat du concours d'architectes pour les plans d'asiles de vieillards . .	893
La protection sociale du personnel en Angleterre. Par Eric Lindström . . .	900
Septième Conférence Internationale de Statistique sociale à Genève en 1949. Par Erland v. Hofsten	903
Trente-deuxième réunion de la Conférence Internationale du Travail à Genève en juin-juillet 1949	907
Courtes notices:	
Arrêt de la Cour administrative suprême sur l'éducation surveillée	911
Arrêt de la Cour administrative suprême touchant les avances d'allocations	912
Salaires des ouvriers forestiers pendant l'hiver 1948-1949	913
Activité des sociétés coopératives en 1947	913
La section des cartes perforées de la D.G.P.S.	914
Indice du coût de la construction à Stockholm au 1er octobre 1949	914
Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le troisième trimestre 1949 . . .	916

Aperçus périodiques

Activité du bâtiment dans certaines villes et agglomérations urbaines pendant le 3e trimestre 1949 P. 917. — Chiffre d'affaires du commerce de détail pendant le 3e trimestre 1949 P. 922. — Indice général des prix de consommation de la Direction générale de la Prévoyance sociale P. 925. — Le marché du travail en octobre 1949 P. 927. — Niveau des salaires et volume de l'emploi dans l'industrie etc. en août 1949 P. 936. — Bibliographie P. 953. — Table des matières pour l'année 1949 P. 960. — Table des auteurs pour l'année 1949 P. 965.

Résumé

Le résultat du concours d'architectes pour les plans d'asiles de vieillards vient d'être annoncé. Le jury a estimé qu'aucun des projets ne méritait un premier prix. A la place, deux seconds prix de chacun 3 500 couronnes ont été attribués à des projets d'asiles de différente grandeur (30 places et 80 places). P. 893.

La protection sociale du personnel en Angleterre. L'auteur de l'article, qui a pris part cet été à un cours international sur les questions de protection sociale dans l'industrie, rend compte de quelques-unes des observations qu'il a faites sur les œuvres sociales en faveur du personnel en Angleterre. P. 900.

Septième Conférence Internationale de Statistique sociale à Genève en 1949. Quatre matières ont été traitées par la Conférence: un projet de classification internationale des professions et métiers, les méthodes de statistique des salaires, les méthodes d'enquête sur la consommation et des questions relatives à la statistique de la productivité. Plusieurs résolutions ont été adoptées par la Conférence. P. 903.

Trente-deuxième réunion de la Conférence Internationale du Travail à Genève en juin—juillet 1949. La Conférence de cette année retient particulièrement l'attention parce que, d'une part, le nouveau directeur général de l'organisation, M. David A. Morse, des États-Unis, y exerçait pour la première fois ses fonctions lors d'une conférence du travail, d'autre part, parce que l'organisation se trouve placée devant une extension importante de son domaine d'activité et d'une certaine modification de ses méthodes de travail. P. 907.

L'indice du coût de la construction à Stockholm, d'après les calculs de la Direction générale de l'Habitation, est tombé de 157,7 au 1er juillet à 157,5 au 1er octobre 1949 (1er janvier 1939 = = 100). P. 914.

Activité du bâtiment dans certaines villes et agglomérations urbaines pendant le troisième trimestre 1949. Le compte rendu par la Direction générale de l'Habitation des données relatives à la construction d'habitations pendant le troisième trimestre 1949 porte sur la plupart des villes et sur certaines agglomérations urbaines. Le nombre de nouveaux logements prêts à être occupés pendant les trois premiers trimestres de 1949 a correspondu dans les grandes villes à 88 % du nombre de logements construits pendant les trois premiers trimestres de 1948. La proportion correspondante pour les villes de moyenne grandeur était de 85 et pour les petites villes et les agglomérations urbaines de respectivement 89 et 91. P. 917.

Le marché du travail en octobre 1949. La situation du marché du travail en octobre a été, dans l'ensemble, identique à celle du mois précédent, bien que l'on ait pu remarquer un léger recul de l'offre de travail dans certaines branches d'activité de caractère saisonnier. Le nombre de demandes de travail pour 100 places disponibles a été de 108 contre 99 en septembre dernier et 88 en octobre 1948. Dans l'industrie, etc., le nombre des ouvriers *engagés* était de 0,8 % et le nombre des ouvriers *effectivement au travail* de 1,1 % plus élevés qu'en septembre. Le chômage parmi les ouvriers affiliés à des syndicats correspondait à la fin du mois de septembre à 1,4 % du total des membres, contre 1,6 % un mois plus tôt. Le nombre des chômeurs demandant une indemnité aux comités de chômage était à la fin d'octobre de 2 123. P. 927.

Niveau des salaires et volume de l'emploi dans l'industrie, etc. en août 1949. De mai à août 1949, le salaire horaire moyen des ouvriers de l'industrie a augmenté de 0,2 %. La hausse a été la plus marquée dans les groupes agriculture et industrie de la pierre et dans celui de l'industrie chimique-technique. P. 936.

Arkitekttävlingen om ålderdomshem

Den 15 december 1948 utlyste socialstyrelsen en arkitekttävlan om ålderdomshem. De närmare reglerna för pristävlingen samt en redogörelse för syftet med densamma har lämnats i Soc. Medd. årg. 1949, sid. 108. Då tävlingstiden den 15 juni 1949 utgick, hade till socialstyrelsen inkommit 66 förslag, varav 43 till hem med 30 platser och 23 till hem med 80 platser.

Prisnämnden, som stod under ordförandeskap av byråchefen A. Berggren, var den 12 november klar med sin uppgift och protokollet med närmare redogörelse för resultatet överlämnades till socialstyrelsen den 14 november. Prisnämnden har i sitt utlåtande lämnat en kortfattad redogörelse för pro-

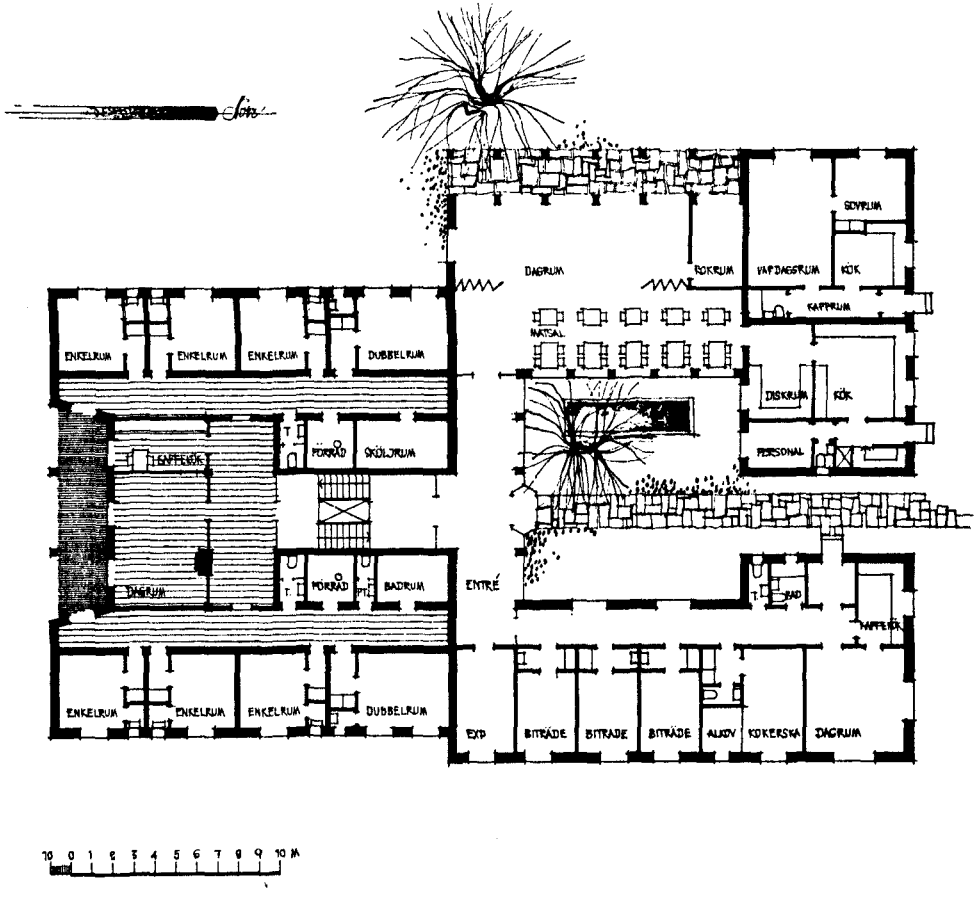

Hem med 30 platser.
»Rektangulärt». Arkitekt Bo Cederlöf.

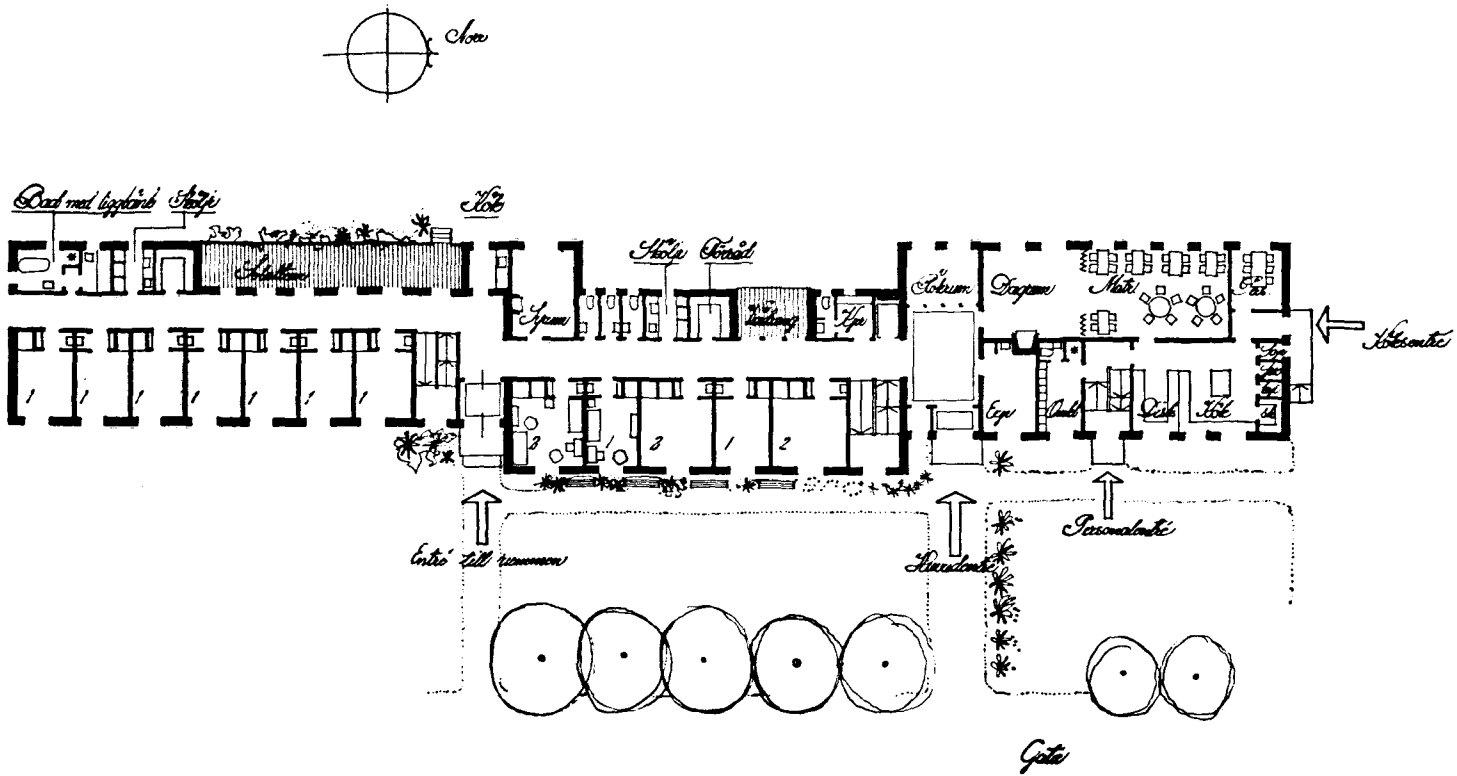

Hem med 30 platser.
»Alte Kameraden». Arkitekt Lennart Tham, medhjälpare arkitekt P. Hollström.

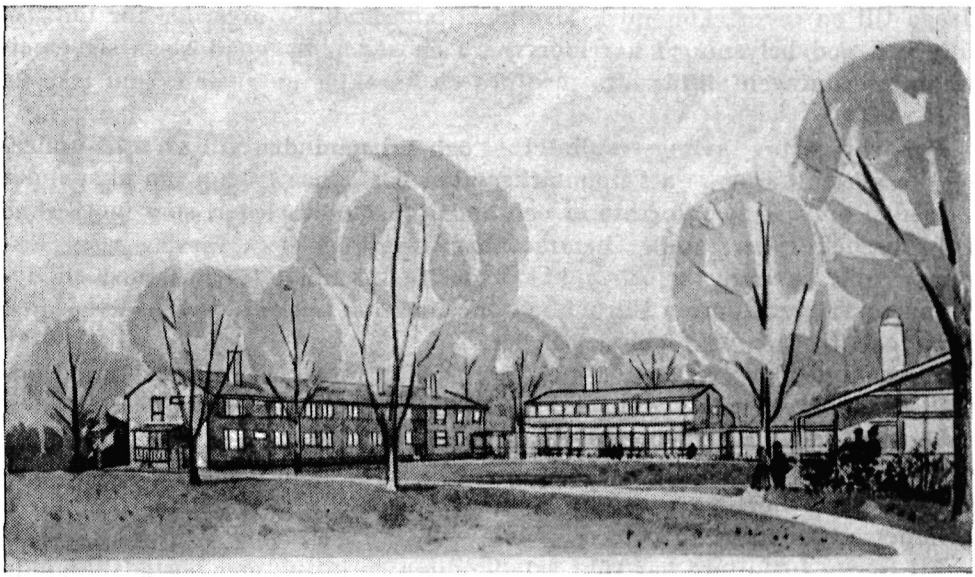

Hem med 80 platser.
»Gård vid gård». Arkitekt Gösta Wiman, medhjälpare arkitekterna L. Larsson, H. Speek och J. Wetterlund.

blem i samband med bedömningen ävensom diskussion av de uppnådda resultaten. Nämnden anför sålunda bl. a.

»I fråga om sättet för byggnadernas utformning ur stadsplanesynpunkt uppvisar förslagen hushöjder med 1, 2 och 3 våningar och prisnämnden har icke ansett, att programmets uppgift rörande stadsplanebestämmelserna bör tolkas så, att ålderdomshemmet med nödvändighet bör uppföras i tre våningar. Ett direkt infogande av ålderdomshemmet i en sluten bostadsbebyggelse, vilket något enstaka förslag uppvisar, kan under vissa lokala betingelser tänkas vara en lämplig lösning, även om man i tävlingsprogrammet icke direkt räknat med en sådan möjlighet.

En större utbredning i ett plan av en anläggning medför ofta högre byggnadskostnader. Därtill kommer att ett så planlagt hem ur driftsynpunkt blir ofördelaktigt, bl. a. personalkrävande. Det har sålunda visat sig, att det större hemmet svårligen kan anordnas i ett plan, medan vid det mindre en sådan lösning är godtagbar, om planen göres tillräckligt koncentrerad.

Jämsides med driftsynpunkterna måste beaktas, att det vid en utbredning i ett plan är svårt att undvika långa korridorer och därmed en viss anstaltskaraktär, som i varje fall invändigt blir lätt märkbar. Ehuru en utbildning med enkelkorridor ofta ger möjligheter till skapandet av trevnadsvärden, är en dylik anordning i och för sig ej alltid liktydig med att anstaltskaraktären undvikes.

En orientering av bostadsrummen för åldringar i öster och väster gör det möjligt att utforma byggnaden med mittkorridor, vilket i sin tur kan bi-

draga till en mera ekonomisk lösning. Utan särskilda åtgärder för omväxling och god belysning i korridorerna i en sådan byggnad visar sig emellertid anordningen alltför ofta medföra en karaktär av anstalt, som icke är önskvärd.

Det framgår av tävlingsresultatet — och prisnämnden vill särskilt understryka vikten därav — att uppmärksamhet bör ägnas frågan om skapandet av sådan omväxling i korridorer och andra förbindelseleder, som motverkar enformighet. I det mindre hemmet har härvidlag flera förslag visat lösningar, där en naturlig och enkel disposition kunnat förenas med en dylik omväxling och där en tillräcklig koncentration kunnat erhållas även med ljusa och trivsamma förbindelseleder.

Prisnämnden finner, att det med de förutsättningar, som givits i programmet, synes föreligga betydande svårigheter att åstadkomma en lösning, som äger tillräckliga trevnadsvärden och samtidigt innebär en logisk och ur driftsynpunkt fördelaktig disposition av hela anläggningen. Ur dessa synpunkter förefaller det, som om det angivna platsantalet, 80, för det större hemmet är i största laget.

Ett flertal författare har sökt åstadkomma en intim, mer bostadsliknande miljö genom att sammanföra ett mindre antal rum för åldringar till avskilda grupper med egna dagrum etc. En sådan anordning kan innebära stora fördelar och det synes icke uteslutet, att densamma i princip kan genomföras vid hem av båda storlekarna. Med lösningen synes dock lätt följa, att dagrummen blir genomgångsrum, vilket icke kan godtagas. Rumsantalet i dessa grupper har i vissa fall blivit väl litet med tanke på driftekonomin, i första hand personalbehovet. Frågan om lämplig storlek av en sådan grupp bör därför fortsättningsvis ägnas särskilt studium. Såvitt f. n. kan bedömas, synes avdelningar, som utgör skilda enheter, i varje fall icke böra anordnas för färre än 10 åldringar, såsom för övrigt antytts i programmet.

Flera författare har löst huvudentrén så, att en del av bostadsrummen är tillgängliga därifrån endast efter passage genom dagrummet—matsalen, vilket icke är godtagbart. Andra författare har för att undvika en dylik genomgång förlagt en korridor med mer eller mindre genombrutna väggar på södra sidan om dagrum och matsal, vilka härigenom båda ofta fått en nordlig orientering. Detta har givetvis icke heller ansetts lämpligt. Ligger matsalen åt norr, bör dagrummet förläggas mot soligt väderstreck.

En annan synpunkt, som med tanke på klientelet i dessa hem, har betydelse, är att en viss utblick bör finnas från dagrummen för att bereda åldringarna möjlighet att leva med i vad som sker inom hemmet. Önskvärt är även att dagrummen vetter åt någon av områdets huvudtrafikleder liksom att desamma orienteras åt det håll, där trafik eller annan yttre verksamhet fångar intresset.

Entrén bör icke blott erhålla en för sitt ändamål väl avvägd storlek utan även ge intryck av rymd och trivsel.

I fråga om bostadsrummen för åldringar har de tävlande endast i ett fåtal fall lyckats åstadkomma särskilda trevnadsvärden. De smala rums-

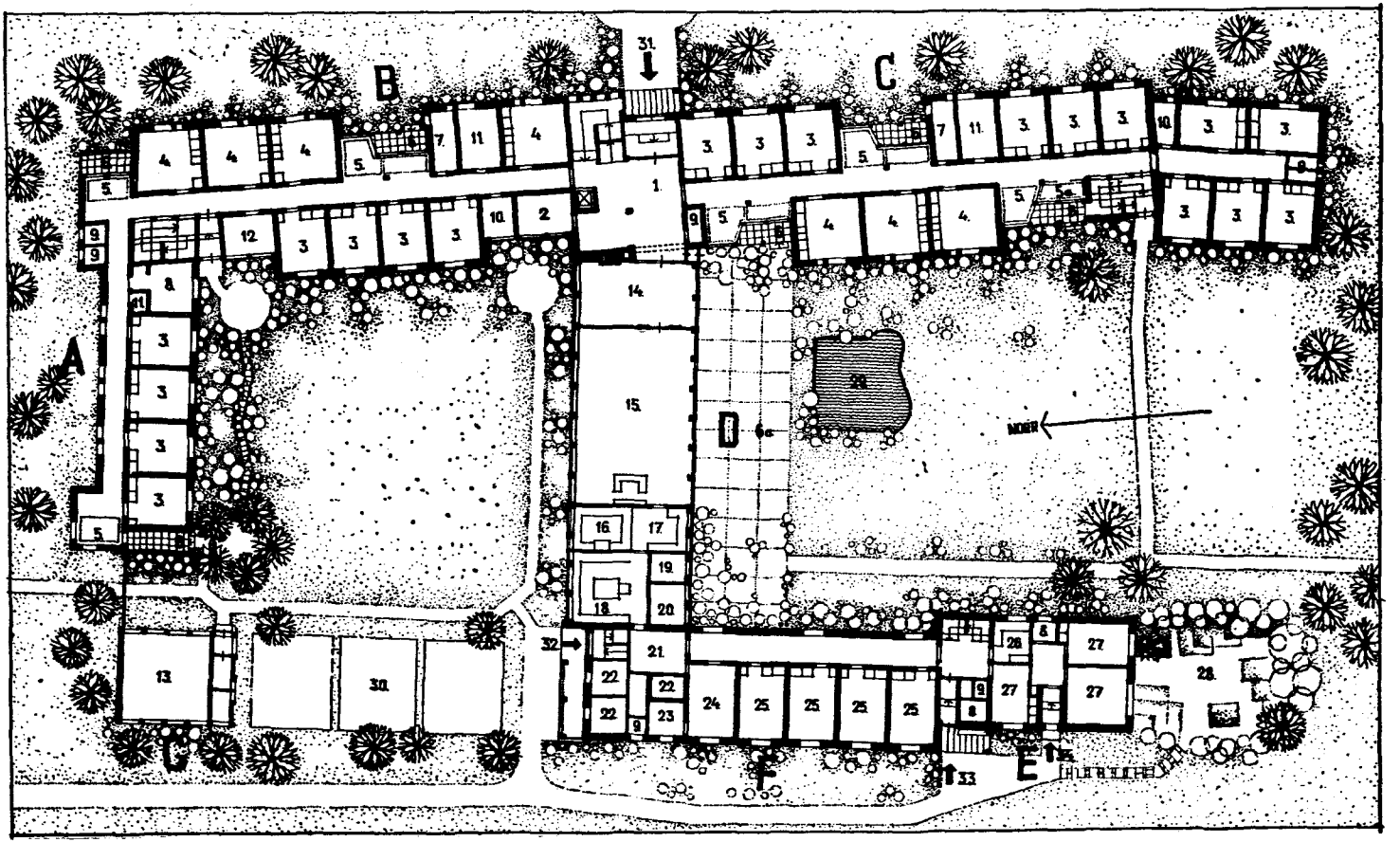

Hem med 80 platser. »Öst-Väst». Arkitekt Åke Lundqvist, medhjälpare arkitekt R. Jansson.

Byggnad A, B o. C innehåller pensionärsrum och är i 2 våningar med inredd vind, sydligaste delen av C är 1½ våning. — *Byggnad D och G* är 1 våning höga. Byggnad B innehåller allmänt dagrum och matsal samt kök. Byggnad G innehåller en slöjdbod. — *Byggnad E och F* är 1½ våning hög. Byggnad E innehåller bostad för föreståndare. Byggnad F övriga personalbostäder. — *Rumsförteckning.* 1. Entréhall med kapprum och toaletter för besökande samt hiss till alla tre våningarna. 2. Expedition och rum för natteköterska. 3. Enkelrum för pensionärer. 4. Dubbelrum för pensionärer. 5. Dagrum. 5 a. Rökrum. 6. Veranda. 7. Kaffekök. 8. Badrum. 9. Toalett. 10. Linneförråd. 11. Skölj- och städrum. 12. Läkare. 13. Slöjdbod. 14. Allmänt dagrum (kan sammanslås med matsalen). 15. Allmän matsal. 16. Diskrum. 17. Serveringsrum. 18. Kök. 19. Speceriförråd. 20. Beredningskök. 21. Varumottagning. 22. Förråd eller kylrum. 23. Omklädnad för kökspersonal. 24. Personalmatsal. 25. Enkelrum för biträde. 26. Föreståndarbostadens kök. 27. Föreståndarbostadens rum. 28. Föreståndarbostadens trädgård. 29. Damm. 30. Köksträdgård. 31. Huvudentré. 32. Köksentré. 33. Entré till personalbostäder. 34. Entré till föreståndarens bostad.

former, som i allmänhet valts, ger knappast heller möjlighet härtill. En mer kvadratisk golvyta ger större frihet och möjliggör en önskvärd omväxling vid möbleringen.

Garderob och tvättställ etc. bör placeras så, att de icke stör i rummet eller onödigtvis binder möbleringen. I tävlingsförslagen har de ofta placerats i en mindre sluss mellan rum och korridor. Detta ger mer hela väggar och visst värde kan ligga i att få tvättstället avskilt placerat. Lösningen har dock ofta medfört, att rummens bredd minskats för undvikande av alltför stort förrum, vilken anordning i sin tur medfört svårigheter för möbleringen. Därför synes, åtminstone vid enkelrummen, böra övervägas en placering av tvättställen på annat sätt, varpå också exempel visas i en del tävlingsförslag.

Personalbostäderna har i många fall förlagts i friliggande byggnader, vilket kan innebära viss fördel. Personalens berättigade önskan om avskildhet tillgodoses nämligen härmed. Av tävlingsresultatet att döma synes ett anordnande av bostäderna inne i byggnaden ofta försvåra planlösningen av hemmet i övrigt.

När bostäderna anordnats på sistnämnda sätt, bör de alltid ha separata ingångar och invändig förbindelse med hemmet bör undvikas, såvida den icke kan anslutas till huvudentré eller annat neutralt utrymme.»

Prisnämnden, som till pris och inköp av värdefulla uppslag till sitt förfogande haft ett belopp av 25 000 kr, har icke funnit något av de framlagda förslagen äga så betydande förtjänster, att utdelning av första pris ansetts befogat. I varje storleksgrupp har i stället utdelats två andra pris om vardera 3 500 kr.

De båda andraprisen i tävlingen om hem med 30 platser har tilldelats ett förslag »Rektangulärt» författat av arkitekt Bo Cederlöf och »Alte Kameraden» av arkitekt Lennart Tham med arkitekt P. Hollström som medarbetare. Beträffande »Rektangulärt» anför kommittén: »Uppläggningen är god, men den stora byggnadskroppen har en väl kompakt karaktär och en uppdelning av dess yttre är önskvärd. De centrala hallutrymmena med daghem, bilokaler och trappa är väl stora. Personalbostäderna är icke tillräckligt avskilda från övriga lokaler. Rummen för åldringar är intressant anordnade och ger goda möjligheter till varierande möblering.» »Alte Kameraden» har ansetts vara »ett osökt förslag med anläggningen utformad som en förhållandevis samlad tvåvåningslänga. Lösningen är i sina huvuddrag redig och ändamålsenlig, även om den uppvisar en del detaljbrister, och den yttre utformningen har med enkla medel gjorts trivsam. Rummen är i och för sig utan intresse.»

Av de båda andraprisen beträffande hem med 80 platser har desamma tilldelats »Gård vid gård» av arkitekt Gösta Wiman med arkitekterna L. Larsson, H. Speek och J. Wetterlund som medhjälpare samt »Öst-Väst» av arkitekt Åke Lindqvist med arkitekt R. Jonsson som medarbetare. Om »Gård vid gård» anföres, att de låga byggnaderna och deras gruppering har givit en mycket trivsam anläggning, men korridorerna är väl långa, i

synnerhet där två flyglar ligger i rad. En del enkelrum samt dubbelrummen, som är försedda med ljusa förrum, är av intresse. Författaren har funnit en väl avpassad karaktär för ett ålderdomshem av detta slag, ehuru anläggningen kräver en förhållandevis stor markyta. Om »Öst-Väst» anföres: »Anläggningen är i huvudsak väl planerad och innehåller genom växelvis på båda sidor av korridoren anordnade öppna dagrum, balkonger och rökrum, icke obetydliga trevnadsvärden. Den har i det yttre erhållit en måttlig skala, men samtidigt en väl splittrad karaktär genom förskjutningar och brytningar av byggnadskroppen, som även medfört olämpliga takformer. Toaletterna är i flera fall olämpligt placerade samt för få till antalet.»

Med tredje pris bedömdes i 30-personsgruppen ett förslag »Höstsol II» av arkitekt Claes Laurent, och i 80-personsgruppen »Metusalem» av arkitekterna Joh. Ivar John och Erik John.

Ett antal förslag inköptes dessutom.

Idétävlingen om ålderdomshem har i alla socialvårdskretsar motsetts med största förväntan. Ett antal kommunala byggnadskommittéer har väntat med att välja arkitekt eller med att utforma programmet för ett nytt ålderdomshem i avvaktan på tävlingsresultatet. Det är därför önskvärt, att materialet snarast möjligt kan publiceras i sådan form, att det blir tillgängligt för intresserade kretsar. Av nämndens uttalanden i flera sammanhang synes förutsättas, att vissa prisbedömda eller inköpta förslag skall överarbetas och först därefter publiceras. Socialstyrelsen kommer att på lämpligt sätt ställa det sålunda bearbetade materialet till förfogande för kommuner, som avser att planera nya ålderdomshem eller bygga om äldre. En offentlig visning av förslagen har anordnats i auktionsverkets f. d. lokaler, Birger Jarls torg 12 på Riddarholmen t. o. m. den 20 december. Intresserade arkitekter och andra kan, så länge förslagen finns tillgängliga på lokalerna, efter kontakt med socialstyrelsens andra byrå beredas tillfälle ta del av förslagen även på andra tider än vid den offentliga visningen.

Som redan prisnämnden påpekat, finns bland de prisbedömda förslagen ingen verklig »fullträff». Icke heller synes några epokgörande, nya idéer ha framkommit beträffande olika detaljer. Genom en överarbetning av vissa av förslagen kan man göra sådana lösningar i olika detaljer, att förslagen med fördel kan användas som idéskisser för i stort sett trivsamma och ändamålsenliga ålderdomshem utan anstaltskaraktär. Det måste dock framhållas, att tävlingen icke avsett att få fram »typritningar», som strikt skall följas vid utarbetandet av ritningar till ålderdomshem, och det är att hoppas, att tävlingsresultatet icke på något sätt får en dylik användning.

Socialstyrelsen förväntar emellertid, att det stora intresse, som genom tävlingen skapats i många arkitektkretsar, skall bli till stort gagn även i fortsättningen.

G. A.

Personalvård i England

Av socialkurator *Eric Lindström*, DSI

Författaren, som bevistat en av British Council i samarbete med Manchesteruniversitetets avdelning för Industrial Administration anordnad, internationell kurs i industrisociala frågor, redovisar här några erfarenheter från personalvårdsarbetet i England, sådant kursdeltagarna teoretiskt och praktiskt varit i tillfälle studera det.

Red.

Personalvården, eller för att begagna engelsmännens eget och bättre uttryck, Personnel Management — personalledning — inom engelsk industriell verksamhet kan man spåra mer än hundra år tillbaka i de på sina håll redan då förekommande sociala välfärdsanordningarna. De åtgärder, som på den tiden vidtogs, var emellertid få, och deras värde ligger främst på det impulsgivande och markbrytande planet. Det första världskriget med dess ökade behov av arbetskraft ställde industrin inför sådana problem att behovet av en organiserad personalvård syntes nödvändig. Detsamma blev förhållandet, fast ytterligare accentuerat, under det andra världskriget med den enorma anspänning av alla produktiva krafter, som kriget nödvändiggjorde. Parallellt med att kraven på en ordnad personalvård genom antydda och andra omständigheter rests, har den mänskliga sidan av produktionslivet i England liksom i Sverige mer och mer reglerats via lagstiftningen. Redan år 1802 lades grunden till den vittomfattande industrisociala lagstiftningen i England genom en Act for the Preservation of the Health and Morals of Apprentices Employed in Cotton and Other Mills. Detta embryo på sociallagstiftningens område hade, som framgår av namnet, sin givna begränsning — lagen avsåg endast lärlingarna. Och i motsats till dess sentida efterföljare med ofta klart preciserade krav på åtgärder var bestämmelserna inte av tvingande natur.

Det allvarliga och positiva intresset för personalfrågorna märker man emellertid inte enbart i lagstiftningen. Det avspeglar sig också i den uppmärksamhet, som ägnats dem i den vetenskapliga utbildningen och forskningen. Mer än ett universitet har särskild lärostol i ämnet. Att Manchesteruniversitetet härvid var det första är symtomatiskt och ligger helt i linje med stadens på många andra områden stolta traditioner som pionjär och opinionsbildare — »Vad Manchester tycker i dag, tycker England i morgon».

Vad menar man då med Personnel Management? Jo, säger man, det är den del av företagsledningens funktion, som har med de mänskliga relatio-

nerna inom företaget att göra. Uppgiften är att försöka hålla dessa relationer på ett sådant plan, att med hänsyn till det individuella välbefinnandet företaget tillförsäkras de anställdas maximala medverkan. Mot bakgrunden av denna definition kan personalledningens allmänna uppgifter sägas vara

att samordna sådana arbetsgivarens åtgärder, vilka har direkt att göra med de anställda,
att omsätta arbetsgivarens inställning till personalproblemen i en klart definierad personalpolitik,
att göra denna politik känd för samtliga anställda,
att vidtaga åtgärder, som säkerställer, att den fastställda personalpolitiken omsättes i handling,
att tid efter annan kontrollera om och hur personalpolitiken i praktiken genomföres.

Här är inte platsen att i detalj redogöra för hur en personalavdelning med dessa principer som grund kan byggas upp. Däremot kan det vara värt att anteckna den vikt man fäster vid att de olika sektionerna — för anställning, säkerhetstjänst, utbildning osv. — ur samordningssynpunkt och för åstadkommande av enhetlighet skall vara samlade under en »hatt» — den under företagschefen direkt lydande personalledarens. Ett sådant arrangemang innebär emellertid inte, att Personnel Managern har »befälsrätt» över andra än dem som tillhör hans avdelning. Han är, vilket är värt en kraftig understrykning, inte linjefunktionär. Han är stabsmannen, konsulten, som ger råd och anvisningar åt linjens män. Ty det är dessa, som alltid bör vara personalchefer, var och en inom sitt område — från överingenjören och ned till basen. Att »bryta linjen» och låta personalmannen tränga sig mellan linjefunktionären och honom underställd personal är att undergräva vederbörandes auktoritet.

Vad som gjorts och görs i fråga om personalvård i England förtjänar ett närmare omnämnande. Man finner t. ex. inom praktiskt taget alla större företag matsalar, där de anställda kan erhålla åtminstone ett lagat mål per dag. Förhållandet sammanhänger med en förordning, som gör arbetsgivare med mer än 250 anställda skyldiga uppföra kantiner, ett arrangemang, som säkert uppskattas inte minst av de på matkuponger långt ifrån bortskämda engelska husmödrarna — maten i kantinerna är nämligen inte kupongbelagd. I anslutning till matsalarna finner man ofta både vilorum, där den som så önskar, kan vila en stund efter måltiden, innan han återvänder till sin arbetsplats, och fritidsrum med tillgång till biljard, ping-pong och andra inomhusförströelser av sportmässigt slag. Över huvud har engelsmännens sportintresse satt tydliga spår i personalvårdsarbetet. Det hör knappast till ovanligheterna, att man i närheten av större företag finner fotbolls-, cricket-, tennis- och golfbanor, anlagda av företaget och i vissa fall överlämnade till speciella klubbar eller kommittéer bland de anställda.

Det är för övrigt påfallande, hur rikt förgrenat och specialiserat kommittéväsendet är inom industrin. Härmed har också antytts, att de engelska mot-

svarigheterna till våra företagsnämnder inte har samma breda arbetsunderlag som våra. Uttalanden från såväl arbetsgivare- som arbetarsidan om dessa organ för samverkan andas en omisskännlig tilltro till den organiserade samarbetsverksamheten. Därmed inte sagt, att man inte har problem att brottas med. Ännu återstår mycket att göra, innan verksamheten fått tillräcklig bredd. Ett par praktiska åtgärder i syfte att vidga kännedomen om kommittéernas arbeten förtjänar att antecknas: vid *ett* företag låter man kommittéernas ledamöter före varje sammanträde göra en rond på arbetsplatsen för att bland sina kamrater efterhöra, om dessa har något på hjärtat, som de vill skall tas upp till diskussion vid det förestående sammanträdet — ett förslag till förbättring eller liknande. Vid ett *annat* företag låter man ett par dagar efter varje sammanträde maskinerna stanna några minuter för att genom högtalare informera samtliga anställda om vad som förevarit vid sammanträdet.

Vid fabriksbesöken talar gärna ciceronerna om hur man lyckats inpassa de partiellt arbetsföra i produktionen. Enligt en förordning åligger det arbetsgivaren att anställa partiellt arbetsföra till ett antal utgörande minst tre procent av den ordinarie arbetsstyrkan. Såvitt man kan finna, sätter de engelska arbetsgivarna en ära i att försöka höja denna procentsiffra. Människomaterial härtill finns det tyvärr övernog av efter kriget. Resultaten av sådana strävanden har i de flesta fall utfallit mycket tillfredsställande.

Stor uppmärksamhet har ägnats förmannen och hans betydelse för produktionen och samlevnaden på arbetsplatsen. Man märker det bl. a. i den omfattning, som T. W. I. (Training within industry) tillämpas. Utom det att förmannen skall besitta kunskaper inom sitt eget arbetsområde, ställer T. W. I. tre krav på honom: Han skall kunna instruera (Job Instruction), han skall kunna leda folk (Job Relations) samt förbättra arbetsmetoder (Job Methods). Särskilt i fråga om konsten att instruera kan man i antalet hittills uppträdande personer — det rör sig om ca 150 000 — få belägg för att T. W. I. är en verklighet inom engelskt näringsliv. Av de omkring 2 000 företag, som börjat tillämpa T. W. I., torde de flesta återfinnas inom textilindustrin. Ett i detta sammanhang intressant förhållande är, att staten genom en avdelning inom arbetsministeriet i vissa fall ger industrin service i fråga om T. W. I.

I viss utsträckning kan man i frånvaroprocenten avläsa effektiviteten i personalvårdsarbetet liksom de anställdas attityd till företaget. Hur är det då med frånvaron i de föredömliga företag, kursdeltagarna besökte? Ja, medan frånvaroprocenten inom engelsk industri på sina håll pendlar mellan 10—15 procent, kunde vi konstatera, att motsvarande siffror vid de studerade företagen endast uppgick till 3—7 procent.

Sjunde internationella konferensen för socialstatistiker i Genève 1949

Av byråchef *Erland v. Hofsten*, socialstyrelsen

Internationella arbetsbyrån anordnade under tiden 26 september—8 oktober en internationell konferens för socialstatistiker, den sjunde i raden av dylika konferenser.[1]

I konferensen deltog delegater från 29 länder. Åtskilliga länder hade sänt flera delegater, och vid konferensen fanns dessutom närvarande representanter för Förenta nationerna och för den internationella jordbruksorganisationen (FAO) samt naturligtvis från arbetsbyrån själv, varför antalet deltagare uppgick till inemot 60. Från Sverige deltog aktuarien Margit Vinge, statistiska centralbyrån, samt artikelförfattaren, varjämte aktuarien Nils Lagerström, arbetsgivareföreningens statistiska byrå, var närvarande som observatör. Bland de i konferensen deltagande tjänstemännen från arbetsbyrån märktes svensken fil. lic. Robert Björkenheim, vilken strax före konferensens början tillträtt en anställning vid arbetsbyråns statistiska avdelning.

Dessa regelbundet återkommande statistikerkonferenser har visat sig utgöra ett mycket viktigt led i strävandena att åstadkomma en större enhetlighet i den statistik, som utarbetas av skilda länder på det socialstatistiska området. Dylika siffror behöver ofta utnyttjas för internationella jämförelser och för att dessa skall bli rättvisande, är det givetvis nödvändigt, att siffrorna belyser likartade förhållanden. Detta mål är i många fall synnerligen svårt att uppnå, men genom det material, som insamlas före konferenserna, och de diskussioner, som därefter äger rum under själva konferenserna, åstadkommes många förbättringar eller klargöres åtminstone vilka skiljaktigheterna är. Eftersom problemen i många avseenden är likartade i olika länder, kan dessutom erfarenheterna i ett land många gånger tillgodogöras i ett annat.

En förutsättning för ett gott resultat utgör givetvis, att konferensen förberedes väl. Detta sker också. I god tid före varje konferens inhämtar arbetsbyrån upplysningar från skilda länder om de metoder, som tillämpas på de statistiska specialområden, som skall behandlas vid konferensen. Dessa upplysningar sammanställes därpå i betänkanden, som får utmynna i förslag till resolutioner. När dessa betänkanden föreligger preliminärt färdiga, sammankallar arbetsbyrån en mindre grupp av experter från olika länder, som diskuterar innehållet i betänkandena och särskilt förslagen till

[1] Närmast föregående konferens hölls i Montreal 1947; se Soc. Medd. årg. 1947, sid. 797.

resolutioner. Betänkandena tryckes därefter och utsändes före konferensen till de olika länderna, så att delegaterna kan komma väl förberedda till konferensen.

Själva konferenserna ägnas huvudsakligen åt en diskussion av resolutionsförslagen. Dessa diskussioner äger företrädesvis rum inom kommittéer för vart och ett av de ämnen, som skall behandlas vid konferensen. Genom att konferensdeltagarna sålunda fördelas på skilda kommittéer, som åtminstone delvis arbetar jämsides, vinnes i tid och effektivitet, men samtidigt blir det naturligtvis omöjligt för den enskilde konferensdeltagaren att följa alla frågor, som behandlas. För att klara ut formuleringsfrågor och andra problem, som inte lämpligen bör behandlas i en full kommitté, brukar varje kommitté tillsätta en liten redaktionskommitté. Sedan kommittéerna är färdiga med sitt arbete, framlägges resultaten av deras arbete i form av en skriftlig rapport för de avslutande plenarmötena, som slutgiltigt och efter eventuella justeringar godkänner de av kommittéerna framlagda resolutionsförslagen.

Den sjunde konferensen ägde rum i arbetsbyråns byggnad i Genève och öppnades den 26 september av R. Rao, biträdande generaldirektör vid arbetsbyrån. Till ordförande för konferensen valdes Ewan Clague, chef för den stora statistiska avdelningen inom det amerikanska arbetsdepartementet. Två vice ordförande utsågs, nämligen Flores Cabrera, Venezuela, och Stefan Szulc, Polen.

Fyra ämnen behandlades vid konferensen, nämligen ett förslag till en internationell yrkesklassifikation, metoder för lönestatistik, metoder för konsumtionsundersökningar samt frågor rörande statistik över produktiviteten. De betänkanden, som förelåg till konferensen, bär i sina engelska upplagor (upplagor föreligger även på franska och spanska) följande titlar: »*International Standard Classification of Occupations*» (Studies and Reports, New Series, No. 15), »*Wages and Payroll Statistics*» (d:o, No. 16), »*Methods of Family Living Studies*» (d:o, No. 17)[1] och »*Statistics of Labour Productivity*». Det sistnämnda betänkandet förelåg endast i stencil.

Arbetet inom *den första kommittén* leddes av R. B. Ainsworth, chef för den statistiska avdelningen vid arbetsministeriet i London. Bakgrunden till arbetet inom denna kommitté utgjorde behovet att komplettera de av Förenta nationerna framlagda förslagen till indelning efter näringsgren (»Classification by industry») och efter ställning i yrket (»Industrial status») med en indelning efter individualyrke (»Classification by occupation»). Enligt indelningen efter näringsgren räknas exempelvis till livsmedelsindustri alla personer, som har att göra med framställningen av livsmedel, inklusive arbetsledare, kontorspersonal m. fl. Indelningen efter individualyrke tar sikte på behovet att komplettera denna indelning med en indelning efter det slag av arbete, som vederbörande utför.[2]

[1] Se Soc. Medd. årg. 1949, sid. 674 (Internationella resolutionsförslag angående budgetundersökningar).

[2] I fråga om hithörande problem se vidare en artikel av aktuarien Margit Vinge i nästa nummer av Soc. Medd.

Den av konferensen antagna huvudresolutionen i denna fråga rekommenderar länderna att i samband med folkräkningar komplettera indelningen av befolkningen efter näringsgren och efter ställning i yrket med en indelning efter individualyrke. Yrkesindelningen bör utföras på ett sådant sätt, att följande nio grupper kan erhållas i och för internationella jämförelser:

1. Yrken med högre utbildning inklusive teknisk personal;
2. Personer med företagsledande eller administrativt arbete samt kontorspersonal;
3. Personer, som sysslar med försäljningsarbete;
4. Jordbrukare, fiskare, jägare, skogsarbetare;
5. Arbetare i gruvor och stenbrott;
6. Personer, som utför transportarbete;
7. Hantverkare, kvalificerade arbetare, tempoarbetare och grovarbetare;
8. Personer, som utför tjänster (»service-yrken»);
9. Yrken, som ej kan identifieras eller om vilka inga upplysningar föreligger.

Ytterligare två resolutioner blev resultatet av denna kommittés arbete. I den första av dessa anhålles, att arbetsbyrån skall fortsätta sitt arbete på detta område och rapportera framstegen vid nästa konferens. I den andra uppmanas byrån att i samarbete med Förenta nationerna ta upp till diskussion frågor rörande klassificering efter ställning i yrket.

Ordförande inom *den andra kommittén* var A. Aboughanem, chef för den statistiska avdelningen inom arbets- och socialministeriet i Frankrike. En viktig bakgrund för diskussionen inom denna kommitté utgjorde det förhållandet, att en konvention rörande lönestatistik föreligger sedan år 1938. Denna konvention har hittills ratificerats av fjorton länder. Av dessa har emellertid nio (varibland Sverige) uteslutit vissa delar från ratifikation.

Kommittén fann detta resultat föga uppmuntrande men underströk samtidigt, att krigsförhållandena naturligtvis medfört, att konventionen hittills blivit mindre uppmärksammad än vad som eljest skulle ha blivit fallet. Två betydelsefulla länder, nämligen Frankrike och Förenta staterna, övervägde för närvarande ratificering.

Med utgångspunkt från dessa erfarenheter diskuterade kommittén rent allmänt, huruvida bindande konventioner eller huruvida rekommendationer, vilka icke förutsatte ratificering, vore att föredra, när det gällde att övertyga länderna om nödvändigheten att åstadkomma större internationell jämförbarhet mellan den statistik, som utarbetas på det socialstatistiska området. Arbetsbyrån hade framlagt ett resolutionsförslag, enligt vilket konferensen skulle uttala sig till förmån för utarbetandet av konventioner i fråga om åtskilliga av dessa statistiska områden. Kommittén avböjde emellertid denna resolution och uttalade, att frågan om huruvida en konvention vore lämplig borde bedömas från fall till fall. Detta blev också konferensens beslut.

Den ifrågavarande kommittén framlade icke mindre än sju olika reso-

lutioner. Den första av dessa handlar om metoder att erhålla lönestatistik från summorna på lönelistor (»payroll statistics»). I den andra och tredje resolutionen behandlas den nyssnämnda konventionen. Medlemsstaterna uppmanas livligt att ratificera konventionen och att vid dess tillämpning iaktta vissa i resolutionen närmare angivna regler. Vidare uppmanas arbetsbyrån att till varje internationell socialstatistikerkonferens rapportera resultaten på detta område. I den fjärde resolutionen uppmanas arbetsbyrån att studera de metoder, som kan användas för att analysera reallöneutvecklingen i olika länder, och företa internationella jämförelser på detta område. I den femte resolutionen uppmanas arbetsbyrån att studera löneskillnaderna inom särskilda yrken inom grupper av länder med en likartad arbetsmarknadsstruktur. Detta resolutionsförslag framlades i de nordiska ländernas namn av den danske delegaten H. Friis, varvid utgångspunkten utgjorde de resultat, som uppnåtts i den nordiska expertkommittén för samordning av lönestatistiken. I den sjätte resolutionen uppmanas arbetsbyrån att från medlemsstaterna inhämta detaljerade upplysningar om arbetsgivarnas och arbetstagarnas samt regeringarnas utgifter för sociala ändamål. I den sjunde resolutionen uppmanas arbetsbyrån att fortsätta sina studier rörande det bästa sättet att klassificera orsaker till olycksfall i arbete m. m.

I *den tredje kommittén*, som behandlade metoder för konsumtionsundersökningar, fungerade artikelförfattaren som ordförande. Fem resolutioner antogs, varibland den första är den utan gensägelse viktigaste. I denna meddelas en rad ganska detaljerade regler, som bör iakttas vid genomförandet av dylika undersökningar. Bland viktigare paragrafer i denna resolution kan nämnas en vari säges, att en stor konsumtionsundersökning bör äga rum åtminstone en gång vart tionde år och att dessemellan om möjligt smärre undersökningar bör göras. Vidare framhålles, att dylika undersökningar bör omfatta alla viktiga kategorier av befolkningen.

En livlig diskussion ägde rum rörande urvalet av familjerna, varvid två skilda uppfattningar gjorde sig gällande. Enligt den ena är det alldeles nödvändigt att välja familjerna slumpmässigt för att kunna kontrollera samplingfelens storlek och erhålla de bästa möjliga resultaten för en given kostnad. Enligt den andra uppfattningen är svårigheterna att verkställa ett dylikt stickprovsurval åtminstone ännu så länge i många länder så stora, att det är nödvändigt att bygga slutsatser på familjer, som icke blivit utvalda slumpmässigt. Den resolutionsparagraf, som behandlar denna fråga, kan sägas utgöra en kompromiss mellan dessa båda ståndpunkter; däri understryks vikten av att åstadkomma ett så tillfredsställande urval som möjligt och att därvid söka utnyttja de speciella rekommendationer för undersökningar av dylika slag, som angivits av Förenta nationernas Subcommission on Statistical Sampling. Samtidigt framhålles att i de fall, då det visar sig omöjligt att tillämpa dessa metoder, urvalet kan få ske på annat sätt, under förutsättning att resultaten underkastas olika slag av kontroller. Vidare kan nämnas, att denna resolution uppehåller sig vid önskvärdheten att

erhålla mera material för en jämförelse mellan bokföringsmetoden och intervjumetoden.

I de övriga fyra resolutioner, som antogs av denna kommitté, uppmanas arbetsbyrån att fortsätta sitt arbete på detta område, att insamla upplysningar från olika länder om metoder, som utnyttjas, samt att inleda ett studium av sådana element av levnadsstandarden, som belyses av konsumtionsundersökningar. Kommittén rekommenderade slutligen tillsättandet av en särskild kommitté, som skulle få till uppdrag att studera de speciella problem, som är förknippade med genomförande av konsumtionsundersökningar i mindre utvecklade länder.

Rapporten rörande produktivitetsstatistiken, som behandlades av *den fjärde kommittén*, förelåg först vid konferensens början. Denna omständighet och det förhållandet, att hittills endast ringa erfarenhet föreligger rörande de praktiska möjligheterna att övervinna de utomordentligt stora svårigheter, som är förknippade med utarbetandet av statistik över produktivitetens utveckling, medförde att endast ganska ringa del av konferensens arbete ägnades åt detta problem. Kommittén för detta ämne, som leddes av A. Dillaerts, chefsstatistiker vid den belgiska centralbyrån, sammanträdde endast tre gånger, och resolutionen innehåller egentligen endast en uppmaning till arbetsbyrån att fortsätta sina studier på området för att möjliggöra en mera ingående behandling vid nästa konferens. Därjämte kan nämnas, att under förhandlingarnas gång längre anföranden om produktivitetsstatistikens problem hölls av E. Clague, Förenta staterna, H. Bojer, Norge, och H. Staehle, Europakommissionen. Dessa anföranden ansågs vara av så stort värde, att det beslöts att de i sin helhet skulle ingå i handlingarna från konferensen.

Internationella arbetskonferensens trettioandra sammanträde i Genève juni—juli 1949

Internationella arbetskonferensens trettioandra sammanträde hölls i Genève under tiden 8 juni—2 juli 1949. I sammanträdet, som hölls under ordförandeskap av det brittiska regeringsombudet Sir Guildhaume Myrddin-Evans, deltog representanter för 50 av arbetsorganisationens 60 medlemsstater. Sverige deltog i sammanträdet med en fullständig delegation, dvs. två regeringsombud, ett arbetarombud och ett arbetsgivareombud. För den svenska delegationens sammansättning ävensom för konferenssammanträdets dagordning har redogörelse lämnats i Soc. Medd. årg. 1949, sid. 349.

Årets arbetskonferens är förtjänt av särskild uppmärksamhet dels därför att organisationens nye generaldirektör, amerikanen David A. Morse, nu för första gången fungerade vid en arbetskonferens i denna sin egenskap

och dels därför att organisationen nu står inför en viktig utbyggnad av verksamhetsområdet och en viss ändring i sina arbetsmetoder.

Vissa av frågorna på dagordningen hade gjorts till föremål för en första diskussion vid konferensens föregående sammanträde och blev nu slutligen behandlade. Så var fallet med frågorna om tillämpningen av principerna för organisationsrätten och den kollektiva förhandlingsrätten, arbetsklausuler i kontrakt, där offentlig myndighet är part, rättsskydd för lön samt yrkesvägledning. Enligt den s. k. dubbla diskussionsproceduren behandlades spörsmålen om revision av 1933 års konvention om avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer, 1939 års konvention (och därtill anslutna rekommendationer) om migrerande arbetare samt partiell revision av fyra vid konferensens sammanträde i Seattle år 1946 antagna sjöfartskonventioner. Av dessa fyra sistnämnda blev tre delvis reviderade, nämligen konventionen angående semester med bibehållen hyra för sjömän, angående besättningens bostäder på fartyg samt angående hyra, arbetstid och bemanning på fartyg, medan den likaledes till partiell revision föreslagna konventionen angående social trygghet för sjömän icke gjordes till föremål för revision.

På dagordningen hade ytterligare ett ämne upptagits för första diskussion, nämligen förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare (industrial relations) omfattande kollektivavtal, förlikning och skiljedom samt samverkan mellan offentliga myndigheter och arbetsgivarnas och arbetarnas organisationer. Detta ämne hann konferensen emellertid icke med att behandla, varför detsamma uppsköts till nästa år.

Såsom fallet är vid varje sammanträde, hade konferensen även att behandla budgetfrågan, granska rapporter rörande tillämpningen av konventionerna, diskutera generaldirektörens rapport samt ta ställning till ett antal av delegaterna avgivna resolutioner.

Inom det utskott, som behandlade frågan om tillämpningen av principerna för organisationsrätten och den kollektiva förhandlingsrätten, bröt sig meningarna på några viktiga punkter, nämligen dels rörande frågan om skydd icke bara för arbetarnas utan även för arbetsgivarnas organisationer, och dels rörande frågan om skydd för enskild persons rätt att, om han så önskar, stå utanför en fackförening, den s. k. negativa föreningsrätten. Arbetsbyrån hade i sitt konventionsutkast icke upptagit någotdera av dessa två slag av skydd. Utskottet ansåg emellertid, beträffande den första frågan, att arbetsgivarnas organisationer skulle ges samma skydd som arbetarnas. Beträffande den andra frågan däremot föredrog utskottet att icke särskilt nämna rätten att icke tillhöra en fackförening. Den slutligt antagna konventionen hindrar sålunda icke lagstiftning om obligatorisk anslutning till fackföreningarna eller bestämmelser i kollektivavtal om s. k. »closed shop» eller »union shop».

Konferensen antog vidare en konvention och en rekommendation angående arbetsklausuler i kontrakt, där offentlig myndighet är part, samt likaledes en konvention och en rekommendation om rättsskydd för lön. Huvudbestämmelsen i den förstnämnda konventionen avser att garantera, att fast-

ställda arbetsvillkor erhåller skydd mot nedpressning i samband med konkurrens om entreprenadanbud. De viktigaste bestämmelserna i sistnämnda konvention behandlar ett flertal frågor, som har anknytning till rättsskyddet för arbetarnas löner och utgör ett omfattande dokument av internationella bestämmelser i ämnet.

I fråga om yrkesvägledning antogs en omfattande rekommendation, varav här endast huvudprinciperna kan antydas. Dessa fastslår, att yrkesvägledningen är grundad på individens fria och frivilliga val, att den är en fortgående process, vars grundläggande principer förblir desamma oavsett individens ålder, att den bör anpassas efter varje lands speciella behov och utvecklas gradvis samt att dess primära syfte är att ge individen oinskränkt möjlighet att utveckla sin personlighet och finna tillfredsställelse i arbetet under vederbörligt hänsynstagande till det mest effektiva utnyttjandet av de nationella arbetskraftsresurserna.

Den år 1933 antagna konventionen om avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer föreskrev bl. a., att dylika arbetsförmedlingsbyråer i förvärvssyfte skulle vara avskaffade inom tre år efter konventionens ikraftträdande för en medlemsstat. På grund av denna bestämmelse hade konventionen kunnat ratificeras endast av 6 medlemsstater, bland dem Sverige. Den nu antagna reviderade konventionen innefattar möjlighet för ratificerande stat att ikläda sig endera av två alternativa förpliktelser, den ena att avskaffa avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer inom viss tid, som bestämmes av vederbörande myndighet, den andra att, om byråerna i fråga bibehålles, underställa dem statlig auktorisation och kontroll. Det må i detta sammanhang nämnas, att frågan om revision av konventionen på sin tid väcktes av Sverige.

Den vid konferensen antagna reviderade konventionen angående migrerande arbetare fastslår skyldighet för inflyttningslandet att tillhandahålla vederhäftiga upplysningar om arbets- och levnadsförhållanden och att på det hela taget föra en liberal invandringspolitik. I princip skall de inflyttade jämställas med landets egna invånare i fråga om löne- och anställningsförhållanden, rätt att frivilligt organisera sig osv., och detsamma gäller om sociala förmåner av olika slag. Konventionen omfattar såväl organiserad överföring av arbetskraft som också enskilda inflyttande.

Konferensens plenarsammanträde upptogs som brukligt till stor del av en allmän debatt i anslutning till generaldirektörens rapport. Debatten, vari ej mindre än 95 talare deltog, kom i stor utsträckning att röra sig kring möjligheterna att höja antalet ratifikationer av de av konferensen under årens lopp antagna konventionerna. Det framkom under debatten, att man måhända vågade hoppas på en viss förbättring i ratifikationsavseende på grund av den år 1946 genomförda ändringen i arbetsorganisationens stadga, innebärande skyldighet för medlemsstaterna att i framtiden avgiva rapporter icke endast i fråga om ratificerade konventioner, såsom förut varit fallet, utan även beträffande icke ratificerade konventioner och att i rapporterna rörande de senare meddela skälen, varför ratifikation ej skett.

I och med generaldirektör Morse's tillträde och på hans initiativ har organisationen tagit upp en ny verksamhet, som går under namnet »the manpower programme». Morse anser, att under en tid, då anhopning av sysslolösa förekommer i många länder, främst på grund av kriget men också av andra skäl, exempelvis hög nativitet, stoppad emigration m. m., medan andra länder lider brist på arbetskraft, bör det finnas utrymme för praktiska insatser (operational work) från arbetsorganisationens sida. Den viktigaste faktorn i arbetskraftsprogrammet är att i olika avseenden reglera och främja migration (emigration och immigration). Denna fråga var, såsom förut nämnts, i ett avseende, nämligen då det gäller att skapa rättsskydd för migranter, föremål för konferensens prövning. En annan viktig faktor är de med varandra sammanhängande frågorna om yrkesvägledning, yrkesutbildning och arbetsförmedling. Detta arbetskraftsprogram kommer nu att ingå i ett annat program av vida större räckvidd, vilket framlagts av FN och går under namnet »technical assistance» (for economic development). FN:s plan, vilken utarbetats av dess ekonomiska och sociala råd, har publicerats i en skrift med titeln »Technical assistance for economic development», vilken utkom strax före konferensens början. Planen bygger på samverkan mellan rådet och FN:s s. k. »specialized agencies», dvs. organ med speciella uppgifter, nämligen — förutom arbetsorganisationen — UNESCO, WHO (världshälsoorganisationen), FAO (livsmedels- och jordbruksorganisationen) samt IRO (internationella flyktingorganisationen). Man har utgått från att man ej når det uppställda målet enbart genom kapitalinvestering i de ekonomiskt outvecklade staterna, alltså skapande av nya industrier och införande av nya förbättrade arbetsmetoder inom såväl jordbruket som industrin. En sådan ekonomisk utveckling medför givetvis en mängd nya problem, vilka endast kan bringas till en tillfredsställande lösning i nära samverkan med representanter för arbetsgivare och arbetare. Det kommer att åvila arbetsorganisationen att med sin trepartskaraktär tillse, att denna grundförutsättning för det tekniska biståndets framgång på arbetslivets område uppfylles. Frågan behandlades vid konferensen icke bara i samband med debatten om direktörens rapport utan också såsom en fristående fråga. Beslut fattades om dess hänskjutande till arbetsbyråns styrelse för omedelbara åtgärder.

Slutligen må nämnas, att Internationella arbetsorganisationens budget för år 1950 fastställdes till 5 983 526 U.S.-dollars.

S. H.

Kortare meddelanden

Regeringsrättsutslag angående skyddsuppfostran. Sedan en kvinna år 1944 i fängelse fött ett flickebarn hade hon jämte barnet försöksutskrivits till en familj A. i B. kommun. Barnavårdsnämnden i B. kommun hade sedermera omhändertagit barnet för samhällsvård och sedan modern avvikit vårdades barnet som fosterbarn hos familjen A.

I februari 1949 meddelade flickans barnavårdsman, som var bosatt i moderns vistelsekommun C., till barnavårdsnämnden i B., att modern begärt att få ta hem flickan. Barnavårdsmannen hade för modern framhållit svårigheterna att omplantera flickan i ny miljö, men modern, som nu var gift och hade två barn i äktenskapet, ville icke avstå från sin begäran och fordrade att få hem barnet. Barnavårdsnämnden i B. kommun beslöt därefter att omhänderta flickan för skyddsuppfostran jämlikt 47 § 2 mom. barnavårdslagen, då omständigheter hänförliga till 22 § a) och b) ansågs föreligga. Av den utredning, som låg till grund för nämndens beslut, framgick följande. Modern och hennes barn hade vistats hos familjen A. i 2½ år från det flickan var 6 månader gammal. Makarna A. fick nästan från början ta hand om det späda barnet, som modern ej ägnade någon tillsyn ens i den dagliga skötseln. Under de 2 åren rymde modern icke mindre än sex gånger och var då borta mellan en och fjorton dagar. Vid några tillfällen återkom hon redlöst berusad. Hon avvek slutligen tillsammans med en på gården anställd arbetare. Efter polisanmälan för en del förseelser återfördes hon också till fängelset. Sedan hon i januari 1947 avvikit, hade modern ej gjort några förfrågningar om barnet. Då barnet ej visste om sin riktiga härkomst, och då det icke heller kunde garanteras, att modern kunde ta vård om sin dotter, vore det synnerligen ansvarslöst att utlämna henne till modern. Med tanke på barnets såväl fysiska som psykiska hälsa var det av vikt, att hon fick stanna kvar i sitt nuvarande fosterhem.

Då modern icke gav sitt medgivande, underställdes beslutet länsstyrelsens prövning.

I samtidigt ingivna besvär anförde modern, att hon under sin vistelse hos makarna A. dagligen varit tillsammans med dottern och skött henne. När anställningen slutade överenskoms endast, att familjen A. skulle tillfälligt handha vården om flickan. Hon hade flera gånger hos barnavårdsnämnden i C. anmärkt på rådande förhållanden, men nämnden hade ej kunnat bifalla yrkanden om hemtagning, då hon ej haft lämplig bostad. Nu var hon gift, hade bra bostad och två barn i äktenskapet och hemställde att barnet överläts till henne. I denna hemställan instämde även hennes make.

Av utredning verkställd i C. kommun framgick att modern ingått äktenskap med en mycket skötsam man och strax därefter gjort framställning om att få ta barnet till sig, vilket hindrats på grund av brist på bostad. I äktenskapet hade makarna två barn, och modern skötte sig nu utan anmärkning, vilket ansågs kunna tillskrivas mannens inflytande. Makarna hade ordnad ekonomi och bra bostad, och barnavårdsnämnden i C. ansåg icke att barnet, i den händelse det överlämnades till modern, komme att utsättas för sådan fara, som omförmäles i 22 § a) eller b) barnavårdslagen. Barnavårdsassistenten lämnade en redogörelse för moderns förhållanden och uppförande under den tid hon med barnet vistats hos makarna A., helt överensstämmande med vad som tidigare anförts av barnavårdsnämnden i B. och tillstyrkte fastställelse av beslutet, då modern ej tidigare skött flickan tillfredsställande och icke senare frågat efter henne, och då flickan nu vistades i en lugn och trygg miljö.

Barnavårdskonsulenten anförde, att risk för allvarlig psykisk skada kunde föreligga för barnet på grund av förflyttningen, var-

vid bestämmelserna i 22 § a) barnavårdslagen kunde tillämpas, och föreslog remiss till landstingets barnpsykiater.

I sitt yttrande säger denne, att flickan är ovanligt frisk och välutvecklad, och enligt fosterföräldrarnas skildring företer hon inga nervösa drag eller tecken till missanpassning, såvitt ej dit skall räknas en viss självrådighet och envishet, ibland kulminerande i trots, drag som är naturliga i den åldern men som emellertid vid ogynnsamma yttre omständigheter kan ta sig patologiska uttryck. Psykiatern anförde vidare »att man genom att förflytta en flicka, som befinner sig i en så pass känslig utvecklingsfas, ur den nuvarande trygga och harmoniska hemmiljön till för henne okända förhållanden och till omständigheter, vilka, även om de för närvarande ter sig gynnsamma utifrån sett, ändå med tanke på tidigare erfarenheter av den biologiska modern måste innefatta betydande osäkerhetsmoment, skulle utsätta flickan för allvarlig fara till hennes själsliga hälsa, och att därför bestämmelserna i 22 § a) barnavårdslagen vore tillämpliga.»

Länsstyrelsen fastställde också med stöd av 47 § 2 mom. barnavårdslagen beslutet om skyddsuppfostran »enär med avseende å vad i ärendet förekommit samhällsvården för ifrågavarande barn måste anses icke kunna upphöra utan sådan fara som avses i 22 § a) barnavårdslagen».

Modern och hennes make besvärade sig därefter hos Kungl. Maj:t och åberopade bl. a. intyg om makarnas sätt att vårda de egna barnen och arbetsbetyg för modern. Barnavårdsnämnden i B. kommun vidhöll sin uppfattning, att det skulle vara synnerligen olyckligt för barnet att ryckas upp ur den nuvarande miljön och att det avgörande uteslutande var, vad som gagnade barnets bästa. Barnavårdsassistenten åberopade moderns tidigare försumlighet och labilitet i känslorna. Makarna A. redogjorde i en utförlig skrivelse för moderns uppförande under den tid hon jämte barnet vistats hos dem och anförde, att det för dem som kände henne, kunde vara svårt att tro på en varaktig förbättring. Under hänvisning till psykiaterns utlåtande avstyrkte barnavårdskonsulenten bifall till besvären och länsstyrelsen hemställde om besvärens ogillande.

Genom utslag den 28 september 1949 fann Kungl. Maj:t ej skäl att ändra länsstyrelsens beslut.

Ilse Stålfelt

Regeringsrättsutslag angående bidragsförskott. Ett utslag av intresse vid tolkning av bidragsförskottslagen har avkunnats i Regeringsrätten.

I en ansökan av den 12 september 1948, som med särskild skrivelse den 21 i samma månad insändes till barnavårdsnämnden i E., hemställde barnavårdsmannen J. om bidragsförskott för ett barn, f. 1946, vars fader enligt avtal förbundit sig att erlägga ett månatligt underhållsbidrag av 35 kr. Framställningen motiverades med att bidraget, som uttogs genom införsel, redovisades barnets moder först i efterskott. Vid ansökningstillfället hade bidraget för september ännu ej kommit barnavårdsmannen tillhanda. Bidragsförskott begärdes fr. o. m. september, då fullt underhållsbidrag influtit för nästföregående juli och augusti månader.

Vid behandling av ärendet den 13 oktober 1948 beslöt barnavårdsnämnden att avslå ansökan under åberopande av 1 och 6 §§ bidragsförskottslagen och med anteckning att barnafaderns underhållsbidrag fortlöpande inbetalts genom införsel.

Barnavårdsmannen anförde besvär hos länsstyrelsen. Härvid framhöll klaganden, att barnafadern hade anställning till sjöss och att införselmedlen influtit synnerligen oregelbundet, varför barnets moder vore berättigad få bidraget förskotterat. De införselmedel, som avsåg september och oktober 1948, visade sig senare ha inkommit till barnavårdsmannen först den 10 november 1948. Utmätningsmannen hade eljest, sedan införselbeslut beviljats i maj 1948, som regel den 10—15 under varje därpå följande månad tillställt barnavårdsmannen innehållet belopp.

I sin avgivna förklaring över besvären vidhöll barnavårdsnämnden sin tidigare ståndpunkt i ärendet. Bidragsförskott borde enligt nämnden icke ifrågakomma, då underhållsbidraget fortlöpande inbetalades av barnafadern »endast med en mindre förskjutning av betalningsdagen framåt i tiden till stor del beroende på redovisnings-

förfarande och dylikt». Av lämnade uppgifter i målet fann nämnden vidare, att modern ständigt erhållit underhållsbidraget i efterskott och att hon på detta sätt borde ha blivit inställd på denna betalningstid. Slutligen åberopade nämnden, att genom införseln uttogs för äldre skuld på underhållsbidraget belopp, motsvarande dubbla underhållsbidraget varje månad.

Statens barnavårdskonsulent i distriktet avstyrkte i sitt yttrande bifall till besvären under motivering att införsel löpte sedan maj 1948 och att den underhållsskyldige härigenom erlagt bidraget varje månad i efterskott samt nästan regelmässigt ett månadsbelopp på tidigare skuld. Den omständigheten, att utmätningsmannen i regel först den 10—15 under den följande månaden kunnat tillställa barnavårdsmannen införselbeloppet, ansågs icke grunda rätt till bidragsförskott.

Vid prövning av ärendet den 29 april 1949 fann länsstyrelsen ej skäl ändra barnavårdsnämndens beslut.

Ärendet fullföljdes hos Kungl. Maj:t. I utslag, som Regeringsrätten avkunnade den 12 oktober 1949, förklarades vara i målet upplyst, att de underhållsbidrag, vilka influtit på grund av den efter ansökan av klaganden beviljade införseln, kommit klaganden tillhanda först avsevärd tid efter det de förfallit till betalning och att vid sådant förhållande rätt till bidragsförskott måste anses föreligga. Ärendet återförvisades därför till vederbörande barnavårdsnämnd för ny behandling.

V. A.

Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintern 1948—1949. Socialstyrelsen har i år liksom föregående år från jägmästarna i reviren inhämtat uppgifter om de normala dagsförtjänsterna vid skogsarbete för huggare och körare (häst och karl). Uppgifterna, som närmast avser förtjänsterna vid arbete i kronoparkerna, införskaffades under augusti efter drivningarnas slutlikvidering. De beräknade medelförtjänsterna bör närmast användas för att mäta lönenivåns förändringar år från år, icke dess läge vid viss tidpunkt.

För hela riket beräknades medelförtjänsten per dag till 18,74 kr för huggare och 33,89 kr för körare (häst och karl). Detta innebär en ökning sedan föregående år med 8 % för huggare och 7 % för körare och sedan 1939/40 med resp. 142 och 134 %.

För norra Sverige inberäknat Värmland och Dalarna beräknades medelförtjänsten per dag till 21,41 kr för huggare och 41,03 kr för körare, vilket innebär en ökning sedan föregående år med 9 % för både huggare och körare och sedan 1939/40 med resp. 148 och 141 %. Ökningen av genomsnittslönerna från föregående år får till stor del anses vara beroende av de i jämförelse med vintern 1947/48 betydligt förbättrade väderleksförhållandena.

En utförligare redogörelse för resultaten har duplicerats i *Meddelande från Socialstyrelsens utredningsbyrå*, som kan erhållas efter hänvändelse till socialstyrelsen.

S. H-k

Kooperativ verksamhet år 1947. De årliga uppgifterna om kooperativ verksamhet, som insamlas och bearbetas av socialstyrelsen, har nu färdigställts för år 1947. Här nedan lämnas några summariska uppgifter.

Antalet nyregistrerade ekonomiska föreningar uppgick under året till 1 180, medan under samma tid 421 anmäldes som upplösta. I föreningsregistren kvarstod vid 1947 års slut 33 404 föreningar, varav 26 956 konsument- och 6 448 producentföreningar. De förstnämnda var övervägande bostads- och andra byggnadsföreningar, medan den senare kategorien till större delen utgjordes av olika slags föreningar tillhörande jordbruket och dess binäringar.

För år 1947 har i redogörelsen medtagits 715 egentliga distributionsföreningar. Av dessa var flertalet, eller 675, anslutna till Kooperativa förbundet (KF). Föreningarnas ålder är ganska hög. Sålunda har blott 14 eller 2,0 % bildats under den senaste femårsperioden 1943—47. Över 90 % började sin verksamhet före år 1928 och över 80 % före år 1923. De fristående föreningarna var i genomsnitt något yngre än de till KF anslutna, vilket delvis sammanhänger med att vissa fristående föreningar efter någon tid anslutits till KF.

Medlemsantalet ökade under året med

26 438 personer (3,0 %) och var vid 1947 års slut 894 226. Om man gör det antagandet, att varje medlem representerar ett hushåll på fyra personer, skulle ungefär hälften av landets befolkning tillhöra konsumentkooperationens direkta intressesfär.

De flesta föreningarna (över 20 %) har mellan 500 och 1 000 medlemmar. Landets bägge största föreningar Konsumtionsföreningen Stockholm med omnejd samt Koop. föreningen Solidar i Malmö hade vid 1947 års slut resp. 129 074 och 31 061 medlemmar.

Medlemmarnas fördelning på yrken framgår av nedanstående tablå.

	Antal	%
Industriarbetare	232 613	26·0
Hantverksarbetare	50 499	5·6
Jordbruksarbetare	33 385	3·7
Övriga arbetare	144 058	16·1
Lägre tjänstemän	89 943	10·1
Högre tjänstemän	24 685	2·8
Jordbrukare	111 662	12·5
Hantverksmästare	16 811	1·9
Andra självst. näringsidkare	47 370	5·3
Fria yrkesutövare	13 247	1·5
Korporationer	5 660	0·6
Yrkesuppgift saknas	124 393	13·9
	894 226	100·0

Samtliga föreningars försäljningssumma var 1 284,9 milj. kr, vilket innebär en ökning av 138,7 milj. kr, eller 12,1 % sedan 1946. Försäljningssumman per förening var 1 797 000 kr (1946: 1 614 000 kr), per medlem 1 437 kr (1946: 1 322 kr) samt per invånare 188 kr (1946: 169 kr).

Omkostnaderna under året uppgick till 165,6 milj. kr, eller 13,1 % av försäljningssumman. Nära $^2/_3$ av omkostnaderna utgjordes av löner. Årets nettoöverskott utgjorde 41,9 milj. kr (3,3 % av försäljningssumman). Tillsammans med från föregående år balanserade medel fanns vid årets slut disponibla medel för 42,6 milj. kr, vilka fördelades sålunda:

	Milj. kr	%
Återbäring på varor	32·6	76·6
Ränta på insatskapital	3·7	8·6
Avsättning till reservfond	5·3	12·5
» » andra fonder	0·1	0·3
Andra ändamål och odisponerade medel	0·9	2·0

Samtliga föreningar utom 17 (varav 15 fristående) lämnade ränta på insatskapitalet. Över 90 % av dessa hade en räntesats av 4 à 5 %. Återbäring på köpta varor hade alla föreningar utom 5. I omkring $^3/_4$ av dessa uppgick återbäringen till 3 %. Högre procentsats var vanligare bland de fristående, där närmare hälften av föreningarna lämnade över 6 %.

T. G.

Socialstyrelsens hålkortsavdelning. I början av november i år genomfördes på socialstyrelsens hålkortsavdelning vid de statistiska byråerna den förändringen i maskinparken att den äldre tabulatorn IBM typ 405 utbyttes mot en tabulator IBM typ. 416. Den nya tabulatorn är utrustad med 80 räkne- och 89 skrivpositioner. Vidare är maskinen försedd med 4 digit selectorer, 8 X-selectorer och 6 classselectorer. Maskinen är även utrustad med anordning för uträkning av progressiva totaler. Genom den rikliga utrustningen med selectorer beräknas sorteringsarbetet avsevärt kunna nedbringas och bearbetningstiderna förkortas för vissa arbeten.

Utöver den nu nämnda tabulatorn disponerar avdelningen för närvarande över en collator, fyra sorterare, varav tre med räkneverk, sex stansar och fem kontrollstansar.

Det kan nämnas, att av de regelbundet återkommande statistiska undersökningarna inom socialstyrelsen är det numera endast prisstatistiken, som bearbetas utan hålkort. Bland de undersökningar socialstyrelsen utför hålkortsmässigt märkes fattigvårds-, barnavårds-, nykterhetsvårds- och mödrahjälpsstatistik och vidare handelsomsättningsstatistik, sysselsättnings- och lönesummestatistik samt olika slag av lönestatistik.

A. A-m

Indextal för byggnadskostnaderna i Stockholm den 1 oktober 1949. Enligt bostadsstyrelsens beräkningar har byggnadskostnaderna för ett hyreshus i Stockholm från den 1 januari 1939 till den 1 oktober 1949 stigit med 57,5 %. Lönekostnaderna har ökat med 31,3 % och materialkostnaderna med 79,7 %.

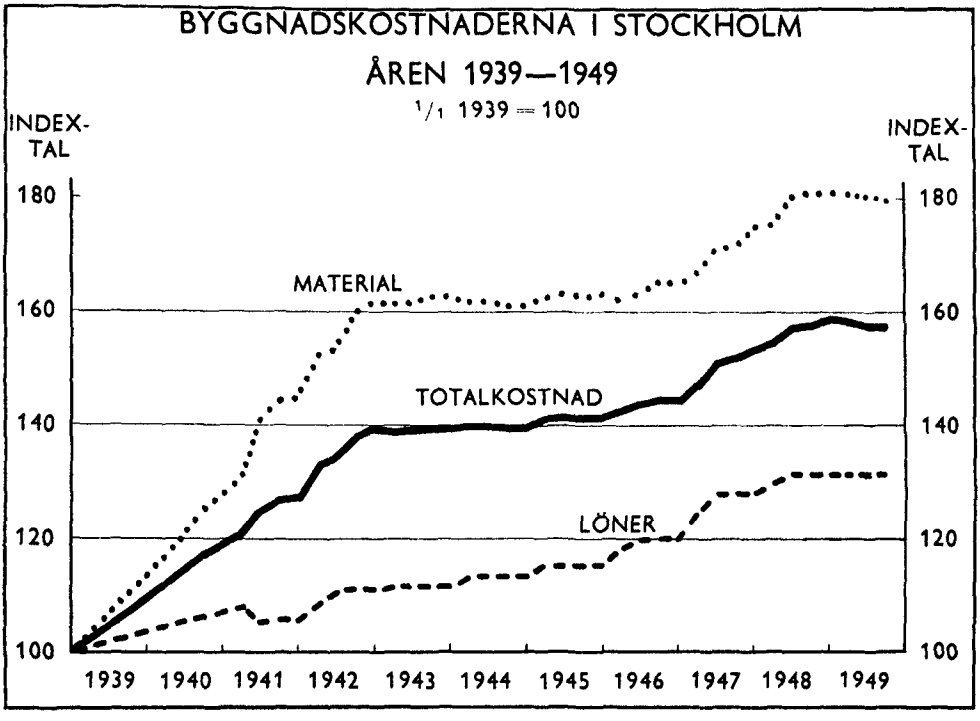

En jämförelse med byggnadskostnaderna den 1 juli 1949 ger vid handen, att de sammanlagda kostnaderna minskat med 0,2 % under tredje kvartalet 1949. Lönekostnaderna har under denna tid varit oförändrade, under det att materialkostnaderna minskat med 0,3 %.

I nedanstående tablå redovisas dels indextal för de totala byggnadskostnaderna, dels specialindextal för löne- och materialkostnader.

		Total kostnad	Löner	Material
1939:	1/1	100·0	100·0	100·0
1940:	1/10	117·1	105·8	125·5
1941:	1/4	120·9	107·8	130·6
	1/7	124·8	105·2	141·1
	1/10	126·5	105·8	144·4
1942:	1/1	127·8	105·8	144·9
	1/4	132·7	108·4	152·8
	1/7	134·8	110·1	153·4
	1/10	137·4	111·0	159·7
1943:	1/1	138·8	111·0	161·9
	1/4	138·5	111·8	161·3
	1/7	138·7	111·8	161·5
	1/10	139·2	111·8	162·5
1944:	1/1	139·2	111·8	162·6
	1/4	139·7	113·0	161·6
	1/7	139·8	113·8	161·5
	1/10	139·5	113·8	161·0
1945:	1/1	139·5	113·8	161·1
	1/4	140·9	115·1	162·8
	1/7	141·4	115·1	163·1
	1/10	141·2	115·2	162·7
1946:	1/1	141·3	115·2	163·1
	1/4	142·8	118·8	162·0
	1/7	143·5	119·9	163·4
	1/10	144·5	119·9	165·2
1947:	1/1	144·5	119·9	165·1
	1/4	147·5	124·5	167·0
	1/7	151·2	128·1	171·1
	1/10	151·8	128·1	172·1
1948:	1/1	153·2	128·1	174·8
	1/4	154·2	129·7	175·8
	1/7	157·2	131·8	180·1
	1/10	157·8	131·8	181·1
1949:	1/1	158·2	131·8	181·2
	1/4	158·0	131·8	180·7
	1/7	157·7	131·8	180·8
	1/10	157·5	131·8	179·7

E. E.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under tredje kvartalet 1949. Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under tredje kvartalet 1949, tillhopa 9 159, av vilka 9 036 begåtts av män och 123 av kvinnor. Dessa siffror kommer att ökas genom efteranmälningar. Antalet straffbelagda förseelser under tredje kvartalet 1949 var 1,4 % högre än under motsvarande kvartal föregående år och 6,9 % högre än under andra kvartalet i år.

I nedanstående tablå återgives vissa huvudsiffror för år 1948 samt för de tre första kvartalen 1949.

	Antal avdömda fylleri-förseelser	Därav begångna av					
		män	kvinnor	personer		personer i åldern	
				med motbok	utan motbok	25 år och däröver	under 25 år
1948: 1 kv.	5 835	5 781	54	1 578	4 257	4 331	1 504
2 »	8 020	7 940	80	2 135	5 885	6 177	1 843
3 »	9 033	8 955	78	2 486	6 547	7 128	1 905
4 »	8 839	8 744	95	2 271	6 568	6 744	2 095
Hela året	**31 727**	**31 420**	**307**	**8 470**	**23 257**	**24 380**	**7 347**
1949: 1 kv.	7 799	7 698	101	2 133	5 666	6 011	1 788
2 »	8 571	8 438	133	2 430	6 141	6 690	1 881
3 »	9 159	9 036	123	2 600	6 559	7 221	1 938

I denna tablå har liksom tidigare ej inräknats fylleriförseelser, som av militär befälhavare belagts med disciplinstraff. Dessa förseelsers antal var följande:

1948: 1:sta kvartalet	209
2:dra »	146
3:dje »	209
4:de »	209
Hela året	773
1949: 1:sta kvartalet	227
2:dra »	177
3:dje »	179

Från generaltullstyrelsens statistiska avdelning erhållna uppgifter utvisar en ökning från föregående kvartal av såväl antalet beslag som kvantiteten beslagtagna spritdrycker. Under tredje kvartalet 1949 gjordes *tillhopa 422 beslag*, som helt eller delvis avsåg sprit; den beslagtagna kvantiteten utgjorde 970 liter. Under tredje kvartalet föregående år gjordes 741 beslag om 944 liter. — Inom Stockholms tulldistrikt gjordes i år 59 beslag om 54 liter *mot 229 beslag* om 166 liter under samma kvartal förra året.

PERIODISKA ÖVERSIKTER

Byggnadsverksamheten under tredje kvartalet 1949 i vissa städer och köpingar

Preliminär översikt

I det följande lämnas vissa uppgifter dels om bostadsbyggandet i flertalet städer och ett antal köpingar, dels om byggnadsverksamheten för andra än bostadsändamål i 7 av rikets största städer.

Uppgifterna om bostadsbyggandet grundar sig på meddelanden, som månadsvis insändes till bostadsstyrelsen av kommunernas bostadspolitiska organ, förmedlingsorganen. Dessa torde vid sammanställandet av uppgifterna i regel samarbeta med byggnadsnämnderna. De nedan lämnade uppgifterna avser lägenheter i påbörjade, pågående och inflyttningsfärdiga nybyggnader. Det bör observeras, att genom till-, på- eller ombyggnad tillkomna lägenheter sålunda icke ingår i statistiken. En nybyggnad anses bli påbörjad, då schaktnings-, sprängnings- eller utfyllningsarbete igångsättes, och sedan vara pågående, tills lägenheterna kan tagas i bruk. Nybyggnaden anses då ha blivit inflyttningsfärdig. Den tidpunkt, vid vilken en byggnad blir inflyttningsfärdig, bör icke förväxlas med tidpunkten för byggnadsnämndens slutbesiktning, vilken infaller senare.

Uppgifterna om byggnadsverksamheten för andra än bostadsändamål in-

Tab. 1. Antalet inflyttningsfärdiga lägenheter i nybyggnader i 53 städer[1] under tiden januari 1944—september 1949

	År 1944	År 1945	År 1946	År 1947	År 1948	År 1949
Hela året	27 777	28 898	32 484	26 064	24 441	
1:a kvartalet	4 657	5 142	8 197	6 871	7 769	5 630
2:a »	4 435	6 338	7 243	4 694	5 151	4 128
3:e »	12 087	8 036	8 836	7 286	5 134	5 836
4:e »	6 598	9 382	8 158	7 213	6 387	
Januari	·	862	2 266	1 186	1 546	2 002
Februari	·	875	1 495	1 657	2 598	1 789
Mars	·	3 405	4 436	4 028	3 625	1 839
April	·	1 879	2 520	1 185	1 685	1 482
Maj	·	1 765	1 979	1 606	1 298	940
Juni	·	2 694	2 744	1 903	2 168	1 706
Juli	681	1 117	2 025	1 846	1 651	1 068
Augusti	492	1 616	2 151	1 618	1 424	1 556
September	10 914	5 808	4 660	3 822	2 059	3 212
Oktober	2 074	3 364	3 357	2 590	2 080	
November	1 428	2 728	2 257	2 330	1 947	
December	3 096	3 290	2 544	2 293	2 360	

[1] De städer, som vid ingången av år 1944 hade mer än 10 000 invånare.

Tab. 2. Antalet inflyttningsfärdiga lägenheter i nybyggnader under tredje kvartalet och under de tre första kvartalen åren 1948 och 1949 samt under hela år 1948. Städer med mera än 30 000 invånare. (Större städer)

	1948			1949			1948			1949	
	3 kv.	1—3 kv.	Hela året	3 kv.	1—3 kv.		3 kv.	1—3 kv.	Hela året	3 kv.	1—3 kv.
Stockholm .	1 363	4 507	5 430	1 290	3 886	Karlskrona .	63	172	217	28	73
Göteborg . .	872	2 580	3 227	606	1 703	Karlstad . .	71	151	358	80	173
Malmö . . .	244	1 314	1 779	526	1 390	Linköping .	85	414	582	157	375
Borås . . .	239	477	617	194	560	Lund . . .	51	149	226	139	298
Eskilstuna .	43	439	606	71	318	Norrköping .	91	409	718	169	328
Gävle . . .	36	351	458	74	315	Solna . . .	—	95	300	143	301
Halmstad .	30	216	247	81	208	Uppsala . .	29	271	694	21	197
Hälsingborg	41	335	565	10	203	Västerås . .	185	743	970	286	602
Jönköping .	23	156	393	159	191	Örebro . . .	55	449	736	225	399
Karlskoga .	20	150	240	86	226	Tillhopa	3 541	13 378	18 363	4 345	11746

hämtas från byggnadsnämnderna. Uppgifterna avser såväl nybyggda som till-, på- eller ombyggda hus, vilka fullbordats under redovisningsperioden. En byggnad anses i regel bli fullbordad, då slutbesiktning verkställts av byggnadsnämnden. Vissa byggnadsnämnder rapporterar emellertid byggnaderna som fullbordade redan vid den tidpunkt, då anmälan om slutbesiktning gjorts.

Tab. 3. Antalet inflyttningsfärdiga lägenheter i nybyggnader under tredje kvartalet och under de tre första kvartalen åren 1948 och 1949 samt under hela år 1948. Städer med 10 000—30 000 invånare. (Medelstora städer)

	1948			1949			1948			1949	
	3 kv.	1—3 kv.	Hela året	3 kv.	1—3 kv.		3 kv.	1—3 kv.	Hela året	3 kv.	1—3 kv.
Alingsås . .	10	113	191	22	50	Nyköping .	1	47	62	68	118
Arvika . .	35	79	110	4	84	Nässjö . . .	49	112	174	111	191
Boden . . .	10	24	103	—	97	Oskarshamn	51	74	116	4	54
Borlänge . .	72	180	201	44	128	Sandviken .	177	213	233	—	8
Fagersta . .	109	180	185	52	233	Skellefteå .	15	150	205	40	81
Falköping .	17	134	193	49	59	Skövde . .	34	134	174	35	92
Falun . . .	41	68	143	37	108	Sundbyberg	—	36	36	50	113
Huskvarna .	34	209	216	10	70	Sundsvall .	77	147	151	40	195
Härnösand .	16	59	105	36	144	Söderhamn .	—	5	97	—	8
Hässleholm	30	160	228	47	68	Södertälje .	180	241	299	60	175
Kalmar . .	61	173	174	44	128	Trelleborg .	82	179	207	30	90
Karlshamn .	63	102	108	11	54	Trollhättan	57	260	264	25	129
Katrineholm	8	62	75	64	123	Uddevalla .	36	266	344	91	150
Kiruna . . .	39	57	65	9	22	Umeå . . .	26	126	174	33	149
Kramfors .	2	33	43	30	86	Varberg . .	23	74	131	23	30
Kristianstad	50	66	93	84	118	Visby . . .	33	54	93	8	20
Kristinehamn	67	143	186	62	81	Vänersborg	55	118	135	83	187
Köping . .	36	67	158	25	90	Värnamo . .	32	74	90	34	73
Landskrona	54	182	239	103	163	Västervik .	39	122	192	70	94
Lidingö . .	57	236	285	34	131	Växjö . . .	80	174	280	13	131
Lidköping .	—	150	194	46	56	Ystad . . .	36	79	139	25	49
Luleå . . .	6	202	323	122	334	Östersund .	72	225	249	18	145
Motala . . .	93	228	266	74	122	Tillhopa	2 871	6 159	8 088	1 904	5 205
Mölndal . .	2	28	33	28	197						
Nacka . . .	305	320	326	6	192						

Tab. 4. Antalet inflyttningsfärdiga lägenheter i nybyggnader under tredje kvartalet och under de tre första kvartalen åren 1948 och 1949 samt under hela år 1948. Flertalet städer med mindre än 10 000 invånare. (Mindre städer)

	1948			1949			1948			1949	
	3 kv.	1—3 kv.	Hela året	3 kv.	1—3 kv.		3 kv.	1—3 kv.	Hela året	3 kv.	1—3 kv.
Arboga . .	3	50	128	31	54	Nybro . . .	—	50	55	4	98
Avesta . . .	11	110	110	21	124	Nynäshamn	2	40	161	48	73
Bollnäs . .	1	52	79	—	95	Piteå . . .	—	83	95	22	36
Borgholm .	6	25	26	—	18	Ronneby . .	5	9	27	8	15
Djursholm .	12	30	36	6	9	Sala	5	71	143	16	19
Eksjö . . .	36	87	120	34	41	Simrishamn	—	18	18	25	29
Enköping .	17	97	116	32	86	Skara . . .	23	71	73	14	33
Eslöv . . .	1	32	34	27	62	Skänninge .	26	40	57	2	13
Falkenberg .	25	76	141	7	39	Sollefteå . .	2	52	52	20	101
Filipstad . .	27	42	76	28	43	Strängnäs .	13	50	54	2	11
Flen	18	49	64	16	19	Säter . . .	4	34	38	19	19
Haparanda .	12	33	51	1	1	Sävsjö . . .	4	16	40	15	52
Hedemora .	2	15	21	1	36	Söderköping	—	51	51	1	11
Hudiksvall .	26	42	92	37	63	Sölvesborg .	18	25	32	1	10
Höganäs . .	9	18	24	8	22	Tidaholm .	3	13	29	17	25
Kumla . . .	20	82	139	25	73	Torshälla .	16	48	48	29	29
Kungsbacka	1	53	61	6	13	Tranås . .	67	87	121	44	86
Kungälv . .	—	8	8	1	22	Ulricehamn	13	43	45	13	48
Laholm . .	3	15	18	8	29	Vadstena . .	3	6	11	1	9
Lindesberg .	35	44	50	23	24	Vaxholm . .	1	19	19	—	23
Ljungby . .	15	53	61	19	64	Vetlanda . .	11	51	73	30	93
Ludvika . .	30	142	203	33	145	Vimmerby .	24	68	86	—	8
Lycksele . .	12	60	69	6	8	Åmål . . .	6	46	91	14	49
Lysekil . .	1	64	84	9	16	Ängelholm .	5	46	59	5	30
Mariestad .	12	52	75	44	104	Örnsköldsvik	14	42	75	6	16
Mjölby . .	38	86	148	56	63	Tillhopa	**640**	**2 524**	**3 708**	**365**	**2 252**
Nora . . .	—	—	35	—	3						
Norrtälje .	2	33	91	35	40						

Inflyttningsfärdiga lägenheter. I tab. 1 redovisas antalet inflyttningsfärdiga lägenheter under åren 1944—48 samt under de tre första kvartalen 1949 i de 53 städer, som vid ingången av år 1944 hade mer än 10 000 invånare. För första halvåret 1944 lämnas kvartalsuppgifter, för tiden därefter uppgifter för varje kalendermånad.

I tab. 2—5 redovisas vissa uppgifter om antalet inflyttningsfärdiga lägenheter i enskilda kommuner under år 1948 och de tre första kvartalen 1949. Tab. 2 och 3 upptar uppgifter för samtliga städer med mer än 30 000 invånare (större städer) resp. 10 000—30 000 invånare (medelstora städer). Uppgifter beträffande flertalet städer med mindre än 10 000 invånare (mindre städer) redovisas i tab. 4. Tab. 5 slutligen innehåller uppgifter för ett antal köpingar.

I de städer, vilka ingår i de i tab. 1 redovisade uppgifterna, blev under år 1948 24 441 lägenheter inflyttningsfärdiga. För samtliga de i tab. 2—5 redovisade städerna och köpingarna resulterade bostadsproduktionen under år 1948 i 32 926 inflyttningsfärdiga lägenheter. Produktionen i hela riket under år 1948 har av bostadsstyrelsen beräknats till ungefär 48 000 lägenheter. De av uppgifterna i tab. 1 omfattade 53 städerna svarade alltså

Tab. 5. Antalet inflyttningsfärdiga lägenheter i nybyggnader under tredje kvartalet och under de tre första kvartalen åren 1948 och 1949 samt under hela år 1948. (Vissa köpingar)

	1948			1949			1948			1949	
	3 kv.	1—3 kv.	Hela året	3 kv.	1—3 kv.		3 kv.	1—3 kv.	Hela året	3 kv.	1—3 kv.
Alvesta . .	12	33	56	3	37	Olofström .	2	26	48	21	25
Bodafors . .	—	12	22	5	20	Osby . . .	5	13	50	—	15
Boxholm . .	—	12	37	4	28	Perstorp . .	—	54	60	3	3
Bromölla . .	36	60	62	16	57	Saltsjöbaden	2	6	11	9	26
Danderyd .	19	38	56	24	37	Skurup . .	14	34	36	2	39
Degerfors .	9	56	68	23	42	Skön . . .	27	93	133	30	56
Emmaboda .	1	25	41	1	15	Smedjebacken	1	6	51	47	66
Finspång .	4	127	134	87	90	Sollentuna .	10	34	81	139	227
Fröslö . . .	14	15	39	—	12	Stocksund .	6	54	76	4	26
Grums . . .	2	14	54	5	5	Svedala . .	38	87	95	—	22
Hallsberg .	6	29	60	8	36	Säffle . . .	31	53	68	38	68
Hallstaham.	29	177	226	44	56	Tibro . . .	7	28	43	1	24
Holmsund .	9	19	33	2	35	Tierp . . .	—	21	40	4	7
Hultsfred .	5	25	25	38	57	Timrå . . .	36	52	57	4	84
Hörby . . .	28	28	28	17	28	Tomelilla . .	6	29	30	6	12
Höör . . .	8	12	13	11	17	Täby . . .	19	76	89	103	135
Klippan . .	1	54	56	30	30	Töreboda . .	23	25	60	26	30
Kopparberg .	—	1	2	—	28	Valdemarsvik	8	22	27	2	15
Krylbo . .	25	25	37	1	27	Vännäs . .	7	18	27	2	23
Kungsör . .	—	76	76	9	10	Ånge . . .	—	68	68	—	27
Kävlinge . .	—	14	14	36	37	Åseda . . .	—	16	47	6	9
Laxå . . .	37	77	83	20	27	Åstorp . . .	19	64	65	1	22
Lessebo . .	8	14	19	4	13	Åtvidaberg .	10	36	57	1	37
Ljusdal . .	2	68	70	—	20	Älmhult . .	10	56	64	10	27
Malmköping	4	7	10	16	17						
Mellerud . .	—	6	6	12	13	Tillhopa	542	2 022	2 772	826	1 880
Norrahammar	2	30	62	6	11						

för ungefär hälften och samtliga de i tab. 2—5 redovisade städerna och köpingarna för ungefär två tredjedelar av bostadsproduktionen i hela riket detta år.

Antalet under tredje kvartalet 1949 inflyttningsfärdiga lägenheter överstiger antalet under vart och ett av årets två första kvartal inflyttningsfärdiga lägenheter. *I de 53 städer, som ingår i de i tab. 1* redovisade uppgifterna, blev sålunda 5 630 lägenheter inflyttningsfärdiga under första kvartalet, 4 128 under andra kvartalet och 5 836 under tredje kvartalet. För samtliga de i tab. 2—5 redovisade städerna och köpingarna är motsvarande antal tillhopa 7 393, 5 723 och 7 940. Ökningen i jämförelse med andra kvartalet uppgår sålunda till ungefär 40 %.

Bostadsproduktionen under tredje kvartalet 1949 har ökat icke endast i jämförelse med de två första kvartalen detta år, utan även i jämförelse med tredje kvartalet 1948. Under det att antalet inflyttningsfärdiga lägenheter i de i tab. 2—5 redovisade städerna och köpingarna under första halvåret 1949 uppgick till endast 77 % av motsvarande antal 1948, översteg antalet inflyttningsfärdiga lägenheter under tredje kvartalet 1949 med 12 % motsvarande antal under tredje kvartalet 1948. Produktionen under de tre första kvartalen 1949 tillhopa utgjorde 87 % av produktionen

Tab. 6. Golvytan (m²) i lokaler för andra än bostadsändamål, vilka fullbordats under tredje kvartalet och under de tre första kvartalen åren 1948 och 1949 samt under hela år 1948. (7 städer)

Städer	1948			1949	
	3 kv.	1—3 kv.	Hela året	3 kv.	1—3 kv.
Stockholm	71 221	212 037	332 135	75 778	195 488
Göteborg	27 520	76 125	128 988	32 855	85 485
Malmö	17 446	51 855	92 097	6 189	32 590
Norrköping	607	32 880	36 010	9 305	18 945
Hälsingborg	1 794	10 728	18 560	6 022	15 570
Örebro	2 742	13 609	19 457	2 274	7 829
Borås	3 208	7 058	14 959	3 153	16 043
Tillhopa	124 538	404 242	642 206	135 576	371 900

Anm. Uppgifterna för år 1948 har inhämtats och sammanställts av socialstyrelsen.

under de tre första kvartalen 1948 och 64 % av produktionen under hela år 1948.

Av tab. 1 framgår, att antalet inflyttningsfärdiga lägenheter i de 53 städer, som vid ingången av år 1944 hade mer än 10 000 invånare, under tredje kvartalet 1949 var större än under tredje kvartalet 1948 men mindre än under tredje kvartalen åren 1944—47. Vid jämförelse med åren 1944 och 1945 måste emellertid den under dessa år utpräglade säsongvariationen beaktas.

En jämförelse med tredje kvartalet 1948 för olika grupper av kommuner visar, att ökningen av bostadsproduktionen varit störst i mindre städer och köpingar, där antalet inflyttningsfärdiga lägenheter under tredje kvartalet 1949 överstiger motsvarande antal under tredje kvartalet år 1948 med icke mindre än 35 resp. 52 %. För större städer är motsvarande procenttal 23. I medelstora städer, där bostadsproduktionen under första halvåret 1949 i jämförelse med första halvåret 1948 varit relativt störst, understiger bostadsproduktionen under tredje kvartalet 1949 väsentligt produktionen under tredje kvartalet 1948. Antalet inflyttningsfärdiga lägenheter under de tre första kvartalen 1949 tillhopa utgjorde i större städer 88 % av antalet inflyttningsfärdiga lägenheter under de tre första kvartalen 1948. För medelstora städer är motsvarande procenttal något lägre (85) och för mindre städer och köpingar något större (89 resp. 91). En jämförelse med produktionen under hela år 1948 visar, att antalet inflyttningsfärdiga lägenheter under de tre första kvartalen 1949 i såväl större som medelstora städer uppgick till 64 %, och i redovisade mindre städer och köpingar till 61 resp. 66 % av antalet under år 1948 inflyttningsfärdiga lägenheter.

Lägenheter i påbörjade och pågående nybyggnader (53 städer). För de 53 städer, vilka vid ingången av år 1944 hade mer än 10 000 invånare, har under tredje kvartalet 1949 redovisats 7 314 lägenheter i påbörjade nybyggnadsföretag. Motsvarande antal under tredje kvartalet 1948 uppgick till

Tab. 7. Golvytan (m²) i lokaler för andra än bostadsändamål, vilka fullbordats under tredje kvartalet 1949, fördelade efter byggnadsarbetets art samt lokalernas ändamål. (7 städer)

Städer	I nybyggda hus	I till- o. påbyggda hus	I ombyggda hus	Butiker, kontor, lager m. m.	Verkstäder, fabriker m. m.	Övriga ändamål	Totalt
Stockholm	74 720	938	120	8 611	55 246	11 921	75 778
Göteborg	28 655	—	4 200	13 645	8 815	10 395	32 855
Malmö	4 254	693	1 242	4 074	1 114	1 001	6 189
Norrköping	9 258	18	29	81	8 800	424	9 305
Hälsingborg	674	5 113	235	1 023	4 454	545	6 022
Örebro	1 480	143	651	1 579	—	695	2 274
Borås	2 956	—	197	1 456	175	1 522	3 153
Tillhopa	121 997	6 905	6 674	30 469	78 604	26 503	185 576

2 573. En fördelning på olika månader visar 1 519 lägenheter i företag påbörjade under juli, 2 159 lägenheter i företag påbörjade under augusti och 3 636 lägenheter i företag påbörjade under september 1949.

Antalet lägenheter i pågående företag uppgick den 1 juli till 18 595 och den 1 oktober till 20 233. Antalet lägenheter i pågående företag vid motsvarande tidpunkter år 1948 uppgick till resp. 19 524 och 17 299.

Lokaler för andra än bostadsändamål. En sammanställning av uppgifter avseende sju städer om golvytan i lokaler för andra än bostadsändamål, vilka fullbordats under år 1948 och första och andra kvartalen år 1949, redovisas i tab. 6—7. Sammanställningen bygger huvudsakligen på uppgifter, som lämnats av byggnadsnämnderna. De ytuppgifter, som avser hela år 1948, har kompletterats med uppgifter om byggnader, som uppförts eller ombyggts för statliga myndigheters räkning. Någon motsvarande komplettering av kvartalsuppgifterna har icke skett.

Under tredje kvartalet 1949 tillkom i de sju städerna lokaler för andra än bostadsändamål med en areal av sammanlagt ca 135 000 m². Motsvarande areal under andra kvartalet 1948 uppgick till ca 125 000 m².

E. E.

Omsättningen inom detaljhandeln t. o. m. tredje kvartalet 1949

På grundval av försäljningsuppgifter från enskilda detaljhandelsföretag och konsumentkooperativa föreningar har i nedanstående tabeller beräknats preliminära indextal för omsättningen under tredje kvartalet 1949 jämfört med tredje kvartalet 1948. Med användande av dessa indextal och av tidi-

Tab. 1. Totala försäljningens förändring i olika branscher inom den enskilda handeln under de tre första kvartalen 1949

Bransch	Indextal för omsättningen	
	3:e kv. 1949 (3:e kv. 1948 = 100)	1:a—3:e kv. 1949 (1:a—3:e kv. 1948 = 100)
Kött o. charkuterier	115·7	107·7
Fisk	89·0	92·1
Mjölk	105·6	105·5
Mjölk o. specerier	102·6	101·3
Bagerier o. konditorier	98·4	102·4
Specerier	98·6	99·8
Frukt o. konfektyrer	95·1	91·4
Summa livsmedel	**104·0**	**102·8**
Lanthandel	101·9	100·9
Vävnader o. sybehör	94·9	96·9
Herrkonfektion	92·2	94·4
Damkonfektion	99·2	103·2
Modeartiklar	96·9	101·5
Skrädderier	91·0	96·9
Päls- och skinnvaror	67·8	73·9
Summa kläder	**93·1**	**96·3**
Skodon	90·9	94·2
Bosättningsartiklar	97·3	99·9
Möbler o. mattor	93·9	91·3
Elektriska artiklar	101·1	101·7
Järnvaror	93·9	97·3
Summa inventarier	**95·0**	**97·0**
Cyklar, sportartiklar, bilar	92·1	97·9
Guldsmeder, urmakare	100·7	94·8
Musik, konst, blommor, antikviteter	103·1	100·4
Böcker o. papper	105·6	106·4
Färger o. sjukvårdsartiklar	103·2	101·5
Fotoartiklar	106·1	102·2
Varuhus, bazarer etc.	95·9	96·2
Summa övriga varor	**97·6**	**98·7**

gare gjorda kvartalsjämförelser har man även räknat fram indextal för samtliga tre första kvartal år 1949 med de tre första kvartalen 1948 som bas.

I jämförelsen mellan det tredje kvartalet 1949 och det tredje kvartalet 1948 ingår ca 4 300 enskilda företag och ca 190 kooperativa föreningar, och i jämförelsen mellan samtliga tre första kvartal 1949 och motsvarande kvartal 1948 ingår mellan 4 000 och 6 000 enskilda företag och ca 190 konsumentkooperativa föreningar.

Den enskilda handeln har såsom tidigare delats upp på 26 branscher. Därjämte har i föreliggande redogörelse indextal även angivits för vissa branschgrupper. I fråga om den kooperativa handeln har man följt den där gängse uppdelningen på avdelningar.

Vid beräkningen av de redovisade indextalen har uppgifterna från större

Tab. 2. Detaljförsäljningens förändring inom den konsumentkooperativa handeln (förs.st. = försäljningsställen)

Avdelning	Indextal för			
	3:e kv. 1949 (3:e kv. 1948 = 100)		1:a—3:e kv. 1949 (1:a—3:e kv. 1948 = 100)	
	Omsättning	Antal förs.st.	Omsättning	Antal förs.st.
Charkuteri	124·5	103·7	113·9	103·5
Fisk	88·9	103·3	93·5	102·6
Mjölk och bröd	105·8	104·7	108·7	103·8
Speceri och diverse	107·9	104·8	106·8	104·0
Specialbutiker, varuhus	99·0	105·1	102·4	102·4
Skodon	92·2	100·0	94·1	101·4
Serveringar m. m.	100·1	107·4	101·0	106·9

och mindre företag (föreningar) vägts samman med ledning av tillgängliga uppskattningar av totala antalet företag (föreningar) i resp. branscher (avdelningar). — Indextal har beräknats för endast sådana företag, som lämnat fullständiga uppgifter för två med varandra jämförda kvartal.

För de enskilda företagens del avser uppgifterna dels totala försäljningen, dels, för vissa branscher, även kontantförsäljningen och försäljningen till andra kunder än återförsäljare. För de kooperativa föreningarnas del avser uppgifterna endast detaljförsäljningen. För sistnämnda kategori har indextal även beräknats för antalet försäljningsställen.

I tab. 1 återfinnes en sammanställning av uppgifterna om den totala försäljningens förändring vid de enskilda företagen med uppdelning på branscher och branschgrupper.

Av nedanstående tablå framgår förändringen i kontantförsäljningen och försäljningen till andra kunder än återförsäljare för de branscher inom den enskilda handeln, där sådan försäljning särredovisats:

	Indextal för	
	3:e kv. 1949 (3:e kv. 1948 = 100)	1:a—3:e kv. 1949 (1:a—3:e kv. 1948 = 100)
Kontantförsäljning:		
Skrädderier	90·8	97·2
Päls- o. skinnvaror	80·1	65·6
Möbler o. mattor	97·3	89·3
Järnvaror	93·5	94·4
Färger o. sjukvårdsartiklar	102·9	104·1
Varuhus, bazarer etc.	97·1	97·5
Försäljning till andra kunder än återförsäljare:		
Lanthandel	99·6	98·1

Tab. 2 visar förändringen i detaljförsäljningen och i antalet butiker inom den konsumentkooperativa handeln under de tre första kvartalen 1949 i jämförelse med motsvarande kvartal 1948.

E. H—r

Socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex för oktober 1949

Socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex (1935 = 100) har från mitten av september till mitten av oktober undergått en stegring med 0,6 enheter. Generalindextalet per den 15 oktober 1949 blev sålunda 176,8 mot 176,2 föregående månad. Om indextalet för augusti 1939 sättes lika med 100, erhålles talet 165,5 för oktober 1949.

Såsom framgår av tabellen och nedanstående tablå har de största prisförändringarna förekommit bland *livsmedlen* och indextalet för denna grupp steg med 1,5 enheter. Uppgången orsakades bl. a. av höjda priser på svenska äpplen, på vilket varuslag priset var ganska lågt vid närmast föregående beräkningstillfälle. Vidare kan nämnas, att stoppriset på kaffe höjdes fr. o. m. den 3 oktober och att priserna på gödkalvkött, färsk skinka och fisk undergått någon stegring. Inom livsmedelsposten har emellertid även prissänkningar förekommit. Sålunda har priset på fläskkotlett samt höns- och fårkött undergått viss sänkning.

Vad beträffar *bränsle och lyse* har indextalet för denna utgiftspost undergått en obetydlig ökning. Av de prisförändringar, som inträffat, kan nämnas, att priset på björkved stigit på vissa orter, under det att priset på antracit och koks sjunkit något.

Inom posten *beklädnad* har endast mindre prisjusteringar förekommit. Prisstegringarna har emellertid övervägt prissänkningarna och föranlett en höjning av indextalet med 0,6 enheter.

Även indextalet för *övriga varor och tjänster* har undergått en mindre höjning, vilken dock endast uppgår till 0,1 enhet. Bland förändringar, som inträffat, kan nämnas, att ersättningen för arbetshjälp i hemmet stigit i pris, medan priset på tvättpulver sjunkit.

	1948	1949	
	okt.	sept.	okt.
Livsmedel	178·4	178·5	180·0
Mjölk, smör, ost, margarin	190·1	193·8	193·8
Kött	209·2	223·8	223·8
Fläsk	213·2	210·1	210·1
Ägg	259·4	338·3	339·3
Fisk	181·1	152·5	155·1
Potatis, mjöl, bröd m. m.	166·1	170·4	172·7
Trädgårdsprodukter	204·8	178·7	191·8
Specerier, kolonialvaror	191·2	187·8	188·2

	1948	1949	
	okt.	sept.	okt.
Bostad	106·8	107·3	107·3
Bränsle och lyse	201·0	196·4	196·5
Beklädnad	197·5	200·4	201·0
Kläder	203·5	206·6	207·3
Skodon	169·7	170·6	170·6
Övriga varor och tjänster	191·8	194·7	194·8
Generalindex	175·0	176·2	176·8

Detaljhandelspriser (i öre) i städer och landskommuner juni—oktober 1949

Varuslag	Kvantitet	Samtliga 95 orter		35 landskommuner		60 städer o. a. tätorter			Ändringar i %	
		Juni	Sept.	Juni	Sept.	Aug.	Sept.	Okt.	juni–sept. (95 orter)	sept.–okt. (60 orter)
Mjölk, oskum. resp. stand.	l	33·2	33·2	32·3	32·4	33·6	33·6	33·6	—	—
Mejerismör	kg	560	560	560	560	560	560	560	—	—
Ost, helf. resp. fetth. 30 +	»	320	320	320	320	320	320	320	—	—
Nötkött: stek	»	425	428	419	427	468	428	428	+ 1	—
soppkött	»	252	288	250	287	272	288	289	+ 14	0
malet (köttfärs)	»	320	360	319	358	341	361	361	+ 13	—
Gödkalvkött, stek	»	500	598	497	615	568	590	608	+ 20	+ 3
Fläskkotlett i bit	»	544	507	535	500	560	511	463	— 7	— 9
Färsk skinka, ej benfri	»	378	425	375	414	424	431	443	+ 12	+ 3
Salt sidfläsk	»	363	344	361	345	344	344	344	— 5	—
Rökt skinka, rullad	»	599	671	588	658	675	678	681	+ 12	0
Fårstek, färsk	»	628	533	610	514	598	543	521	— 14	— 4
Hönskött	»	406	340	400	325	377	348	338	— 16	— 3
Fläskkorv	»	258	249	252	245	251	251	251	— 3	—
Falukorv	»	305	304	301	300	307	307	306	0	0
Stångkorv	»	150	189	145	136	142	140	137	— 7	— 2
Blodpudding	»	133	124	128	121	126	125	125	— 7	—
Ägg, färska	»	325	380	312	365	335	388	389	— 17	0
Färsk fisk: sill	»	134	124	124	124	128	128	126	— 7	+ 2
strömming	»	120	126	124	126	126	126	126	+ 5	—
gädda	»	303	314	274	290	356	326	329	+ 4	+ 1
torsk	»	171	170	157	154	176	177	186	— 1	+ 5
Salt sill	»	165	165	167	166	167	165	164	—	— 1
Knäckebröd	»	129	129	127	126	130	130	130	—	—
Sötlimpa (V-R-bröd)	»	92	92	91	91	93	93	93	—	—
Kavring	»	81	81	80	80	81	81	81	—	—
Matbröd) bakat m. vatten	»	110	110	108	108	111	111	111	—	—
av vete) bakat m. mjölk	»	109	109	108	108	110	110	110	—	—
Kaffebröd (bullar o. d.)	»	189	189	185	185	191	191	191	—	—
Skorpor av vete	»	230	230	221	223	234	234	235	—	0
Småkakor	hg	57	57	56	54	58	58	58	—	—
Vetemjöl	kg	66	66	66	66	66	66	68	—	+ 3
Samsiktmjöl	»	58	58	58	59	58	58	57	—	— 2
Havregryn, ångprep.	»	80	82	81	82	81	82	83	+ 3	+ 1
Kaffe, mest gångbara sort	»	550	568	549	561	565	565	579	+ 2	+ 2
Bitsocker	»	89	88	90	90	89	88	88	— 1	—
Strösocker	»	82	81	83	81	82	81	81	— 1	—
Gula ärter	»	74	75	74	74	75	75	75	+ 1	—
Ärter på burk	1/2 brk	90	83	89	84	90	83	83	— 8	—
Apelsinmarmelad	450 g	128	127	128	127	128	126	126	— 1	—
Nyponmust	1/1 pkt	91	91	93	92	90	90	90	—	—
Potatis, gammal	kg	20·3	26·2	17·4	24·7	—	27·0	24·5	+ 29	— 9
Morötter, gamla	»	53	53	37	52	—	53	45	—	— 15
Kålrötter	»	35	37	23	38	42	36	31	+ 6	— 14
Vitkål	»	78	53	78	55	58	52	43	— 32	— 17
Lök, gul	»	89	100	86	103	111	99	86	+ 12	— 13
Tomater	»	506	187	512	182	271	190	325	— 63	+ 71
Spenat	»	227	204	258	214	232	199	204	— 10	+ 3
Lingon	»	—	106	—	94	—	112	—	.	.
Åtäpplen, svenska	»	—	118	—	114	126	121	149	.	+ 23
Apelsiner	»	168	159	169	160	159	159	158	— 5	— 1
Pilsner	1/3 l	34	34	34	35	33	33	33	—	—
Svagdricka	5 l	134	134	133	132	135	135	136	—	+ 1
Björkved, helved, hemk.	m³	2 190	2 239	1 772	1 853	2 400	2 433	2 454	+ 2	+ 1
Barrved » »	»	1 960	1 976	1 514	1 604	2 184	2 161	2 163	+ 1	0
Koks, ca 40–80 mm, »	hl	654	630	672	646	645	622	620	— 4	0

G. He—k

Arbetsmarknaden under oktober 1949

Arbetsmarknadsläget under oktober var i stort sett detsamma som under föregående månad, även om man kunde förmärka en mindre nedgång i utbudet av arbetstillfällen inom vissa säsongbetonade näringsområden. Behovet av yrkesutbildad personal kvarstod i allmänhet men var ej så markerat som förut. Den mindre kvalificerade arbetskraften hade i en del fall svårigheter att få jämn sysselsättning.

Vid arbetsförmedlingarna konstaterades en siffermässigt sett icke obetydlig minskning av såväl sökandefrekvensen som antalet lediga och tillsatta platser. Nedgången hänförde sig huvudsakligen till den i jämförelse med föregående månad minskade omsättningen av tillfällig arbetskraft för skörden. Bortser man härifrån, visade antalet tillsatta platser en ökning från september. Antalet arbetsansökningar sjönk med i genomsnitt 8 % och antalet lediga platser med 15 % från september till oktober. Nedgången var i bägge fallen större på den kvinnliga avdelningen än på den manliga. Antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser utgjorde 108 i oktober mot 99 i september; motsvarande jämförelsetal var för manlig arbetskraft 127 och 115 samt för kvinnlig arbetskraft 84 och 81. För enbart industri och byggnadsverksamhet var relationstalet 102 i oktober mot 91 i september.

Genom arbetsförmedlingarnas medverkan tillsattes under redovisningsmånaden i runt tal 63 800 platser med manliga och 38 300 med kvinnliga sökande eller sammanlagt 102 100 platser, vilket i jämförelse med tillsättningsresultatet för september innebär en minskning med 16 700 platser eller i genomsnitt 14 % (8 % för män och 23 % för kvinnor). Som förut framhållits, får denna nedgång skrivas på den tillfälliga skördehjälpens konto. Av samtliga tillsatta platser hade 45 % högst en veckas varaktighet. Antalet av arbetsförmedlingarna tillsatta platser på 100 lediga var 70 i oktober (manliga 78 och kvinnliga 59) mot 69 i september. — Förmedlingsverksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna samt inom olika yrkesgrupper framgår av tab. 1—5 i tabellavdelningen.

I samverkan mellan arbetsförmedlingar på olika orter i landet tillsattes under oktober 8 875 platser, av vilka 6 983 med manliga och 1 892 med kvinnliga sökande.

Enligt socialstyrelsens sysselsättningsstatistik var antalet inom den egentliga industrin *anställda* arbetare 0,8 % högre i oktober än i september. Antalet manliga arbetare hade ökat med 0,7 % och antalet kvinnliga med 1,1 %. Enbart de *i arbete varande* arbetarna ökade med 1,1 %.

De senaste tillgängliga preliminära siffrorna för arbetslösheten inom fackförbunden visar, att 1,4 % av de rapporterande förbundens medlemmar var arbetslösa vid månadsskiftet september/oktober mot 1,6 % en månad tidigare.

Antalet av arbetslöshetsnämnderna vid utgången av oktober rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick till 2 123, vilket innebär en ökning under månaden med 500. Hjälpbehovet hade den största omfattningen i Västernorrlands län med 469 hjälpsökande, närmast följt av Stockholms stad med 431.

En jämförelse med läget i oktober 1948 visar, att antalet ansökningar om arbete på 100 lediga platser var icke obetydligt högre än året förut, eller 108 mot 88; för enbart industri och byggnadsverksamhet var motsvarande jämförelsetal 102 och 78. Av dessa siffror framgår, att under året en utjämning skett mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft. Arbetslösheten inom fackförbunden visade minskning och utgjorde, såsom förut nämnts, vid månadsskiftet september/oktober 1,4 % i år mot 1,8 % i fjol. Antalet hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna var 607 fler än i slutet av oktober 1948.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter samt av upplysningar, som meddelats av arbetsförmedlingar och företag, lämnas här nedan en översikt över förhållandena på arbetsmarknaden under oktober månad inom olika områden av näringslivet.

Inom *jordbruket* hade höstflyttningarna mindre omfattning än på många år. Tillgången på arbetskraft var i allmänhet tillräcklig för att fylla behovet, men här och var kvarstod platser, särskilt för ladugårdspersonal, obesatta vid månadsskiftet. Däremot förelåg ett visst överskott på ogifta körkarlar. Sockerbetsupptagningen, som började i slutet av september, fortgick under hela månaden under i stort sett gynnsamma väderleksförhållanden. Arbetskraftsfrågan beredde inga svårigheter, men liksom förut om åren skedde rekrytering till betdistrikten även från Småland och Norrland. Potatisskörden kunde slutföras på ett tillfredsställande sätt, bl. a. genom frivilliga arbetsinsatser av skolungdom.

Skogsbrukets behov av arbetskraft ökade något sedan föregående månad men uppgick ej till en tredjedel av det vid motsvarande tidpunkt i fjol anmälda behovet. Antalet på arbetsförmedlingarna lediganmälda platser utgjorde 4 100 under oktober mot 2 750 i september och 13 000 i oktober 1948. Då tillgången på sökande i regel var god, kunde lediga arbetstillfällen snabbt tillsättas utom i mellersta Norrland, där vid månadsskiftet ett stort antal platser var obesatta. I viss utsträckning kunde överföring av skogsarbetare hit ske från övre Norrland, där det fanns stort överskott på huggare. Betydande stormfällningar i norra Dalarna och vissa trakter av Gävleborgs län ökade även arbetstillgången, och arbetskraft kunde anvisas i den utsträckning, som inkvarteringsmöjligheterna medgav.

På de *industriella* verksamhetsområdena hade inga större förändringar inträffat. I flertalet fall noterades dock en obetydlig sysselsättningsökning. En del branscher, främst inom jord- och stenindustri samt livsmedelsindustri, visade dock, såsom förut framhållits, en säsongbetingad nedgång. Inom metallindustrin framträdde en ökad sysselsättning bl. a. vid järn-, stål- och kopparverk, reparationsverkstäder samt inom elektroteknisk industri. En svag, ytterligare förbättring i rekryteringsmöjligheterna till järnbruken kunde iakt-

tagas; likaså var efterfrågan på gjuteriarbetare mindre än tidigare. Sågverken syntes i allmänhet fullt sysselsatta och efterfrågade fortfarande arbetskraft. Vid vissa företag, där uppsågningen av virket avslutats, skedde entlediganden av för årstiden normal omfattning. Trots någon ljusning i läget arbetade möbelfabrikerna under tryckta förhållanden. Sockerbruken, som påbörjade kampanjen vid månadens ingång, anställde ett stort antal arbetare, och vid konservfabrikerna efterfrågades kvinnlig arbetskraft i ökad utsträckning. Även vid kvarnar samt slakterier och charkuterier var sysselsättningsmöjligheterna bättre än tidigare, och brist på kompetent personal rådde mångenstädes. Livsmedelsindustrins övriga branscher fick vidkännas en viss tillbakagång. Inom textil- och beklädnadsindustrierna samt vid skofabrikerna var underskottet på kvinnlig arbetskraft alltjämt stort.

Byggnadsverksamheten var av något mindre omfattning än i september men fullt i nivå med föregående års vid samma tid. Överskott på arbetskraft förelåg visserligen inom samtliga hithörande yrkeskategorier, men arbetslösheten var dock obetydlig. Enligt preliminära rapporter till arbetsmarknadsstyrelsen från byggnadsfackföreningar på 48 större orter var vid utgången av oktober 3,4 % av medlemmarna inom byggnadsfacken fristämplade på grund av arbetslöshet mot 2,0 % i september och 4,8 % i oktober 1948.

Sysselsättningen för flertalet kategorier *sjömän* var för årstiden god, även om något minskad efterfrågan kunde noteras. Liksom tidigare rådde brist på däcks- och maskinbefäl. Vid sjömanshusen redovisades sammanlagt 4 273 påmönstringar och 4 141 avmönstringar mot 4 602 och 4 832 en månad tidigare. Motsvarande siffror för oktober 1948 var 4 492 och 4 431. Arbetstillgången inom stuverifacket var med något enstaka undantag god, och på sina håll måste man anlita extra arbetskraft, bl. a. från byggnadsarbetarkåren.

Ehuru antalet sökande inom *affärsyrkena* ökade, fanns ett ännu icke tillgodosett behov av arbetskraft inom vissa specialbranscher, exempelvis manufaktur och konfektion, beroende på otillräcklig kompetens hos de sökande. Bristen på biträden till livsmedelsbutiker syntes ha lättat något, och personalefterfrågan avsåg i många fall gifta kvinnor, villiga att arbeta heltid de dagar i veckan, då affärerna har toppbelastning.

Inom *hotell- och restaurangfacket* inträdde en säsongmässig nedgång i behovet av arbetskraft, särskilt serveringspersonal. Efterfrågan på sökande till fasta platser var emellertid betydligt större än tillgången. Bristen på kokerskor och kallskänkor var liksom tidigare starkt kännbar.

Inom *hälsovård och sjukvård* tydde utvecklingen på ytterligare utjämning mellan tillgång och efterfrågan på personal av olika slag, och på de flesta håll kunde förefintliga vakanser fyllas.

I fråga om *tjänstemannagrupperna* förbättrades arbetsmarknaden för tekniker under oktober månad. Från ett flertal orter rapporterades således ökade möjligheter att placera mindre kvalificerade ingenjörer. Samtidigt

noterades en viss stegring i efterfrågan på byggnadstekniker. Uppgången torde få betraktas som säsongmässig.

Platstillgången för kontorspersonal var mindre än tidigare under hösten. För äldre manlig arbetskraft, även med relativt goda kvalifikationer, var möjligheterna till placering oftast mycket små. Detsamma gällde den okvalificerade kvinnliga rutinpersonalen. Inom nästan alla län vitsordas däremot den ständiga bristen på kompetenta stenografer och maskinskriverskor samt utländska korrespondenter. Gifta kvinnor, som tidigare varit anställda på kontor, börjar alltmer att åter söka sig ut på arbetsmarknaden i deltidsarbete. Möjligheterna till dylikt synes dock ytterst begränsade.

Förmedlingsverksamheten för lärarpersonal avsåg huvudsakligen vikariat. Dessa kunde ej alltid besättas med behöriga lärarkrafter, utan även pensionerade lärare, seminariestuderande och undervisningsvana studenter fick anlitas. Lanthushålls- och handarbetslärarinnor fanns ej att tillgå i önskad omfattning.

V. P.

Byggnadsregleringen. Under månaden meddelades byggnadstillstånd beträffande 2 970 ansökningar med en byggnadskostnad av 274,8 milj. kr. Härav beviljades 428 ansökningar av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadsstyrelsen samt 2 542 av länsarbetsnämnderna. Byggnadskostnaderna i fråga om dessa ansökningar uppgick till 59,1 resp. 215,7 milj. kr (tab. 11—13).

Hjälpverksamheten för arbetslösa. Antalet av arbetslöshetsnämnderna rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid oktober månads utgång till 2 123, vilket i jämförelse med föregående månad innebär en ökning med 500. Av de hjälpsökande var 98 (4,6 %) i åldern 16—25 år, 628 (29,6 %) 26—50 år samt 1 397 (65,8 %) över 50 år. De arbetslösas fördelning efter ålder, yrke och hjälpform inom olika områden framgår av tab. 10.

Under oktober månad beviljade arbetsmarknadsstyrelsen statsbidrag till statliga och statskommunala beredskapsarbeten, vilkas sammanlagda kostnader beräknas till 747 240 kr. Av beloppet avsåg 366 320 kr nya arbeten och 380 920 kr ytterligare kostnader för tidigare beviljade arbeten. Under tiden 1 juli 1949—31 oktober 1949 har arbetsmarknadsstyrelsen beviljat statsbidrag till beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 1 584 590 kr.

Av antalet hjälpsökande vid oktober månads utgång åtnjöt 1 473 (69,4 %) hjälp från stat och kommun. Av dessa hjälptes 1 292 (87,7 %) helt eller delvis med statsmedel. Av hela antalet hjälpsökande var 1 317 (62,0 %) hjälpta genom arbete och 156 (7,4 %) genom understöd (inkl. utbildningshjälp).

En summarisk redogörelse för den av arbetsmarknadsstyrelsen bedrivna hjälpverksamheten under oktober månad lämnas i det följande. Om icke annat anmärkts, avser sifferuppgifterna förhållandena vid månadens slut.

Arbetslinjen. I statliga beredskapsarbeten sysselsattes vid 17 arbetsplatser

i arbetsmarknadsstyrelsens regi 172 arbetslösa, vid 31 arbetsplatser i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi 347 arbetslösa och vid en arbetsplats i järnvägsstyrelsens regi 29 arbetslösa. Vid 15 statskommunala beredskapsarbeten sysselsattes 125 arbetslösa och vid 156 arkivarbetsplatser 390 arbetslösa inom tekniska och merkantila yrken; 77 personer erhöll musikerhjälp. Dessutom sysselsattes 379 flyktingar vid arkivarbeten, och 14 flyktingar erhöll musikerhjälp. Dessa ingår ej i arbetslöshetsnämndernas månadsrapporter. Detsamma är förhållandet med 135 vid beredskapsarbeten sysselsatta specialarbetare.

Understödslinjen. Dagunderstöd utgick i 3 städer och en landskommun till sammanlagt 85 arbetslösa (utom kursdeltagare), av vilka 29 var försörjningspliktiga. Under månaden hade 4 städer även beviljats tillstånd att bedriva hyreshjälpsverksamhet med bidrag av statsmedel.

Utbildningshjälp. Av deltagarna i de beredskapskurser och yrkesutbildningskurser för arbetslösa, som står under ledning av överstyrelsen för yrkesutbildning, var 67 anmälda som hjälpsökande. Av dessa åtnjöt 37 dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Statliga stenbeställningar. Vid de statliga stenbeställningarna sysselsattes 883 genom arbetsmarknadsstyrelsen uttagna stenarbetare, varav 819 i Göteborgs och Bohus samt 64 i Blekinge län. Av samtliga var 136 att anse som fullgod arbetskraft.

Meddelanden från arbetsmarknadsstyrelsen

Hembiträdeslagens verkningar. Kungl. Maj:t uppdrog den 6 maj 1949 åt arbetsmarknadsstyrelsen att verkställa utredning angående verkningarna av hembiträdeslagen samt att inkomma med förslag i fråga om förlängning av lagens giltighetstid och ändringar i densamma.

Med anledning härav har arbetsmarknadsstyrelsen verkställt en statistisk undersökning i form av en rundfråga till ett trettiotal husmödrar och ett trettiotal hembiträden inom varje län. Inalles inkom svar från ca 600 husmödrar och 500 hembiträden. Enquêteundersökningar av denna typ uppfyller ej statistiska krav på representativitet men kan dock ge en viss vägledning beträffande opinionsbildningen i dessa frågor. Några av utredningens huvudresultat skall här anföras.

På frågan om den nu gällande hembiträdeslagen medfört bättre förmåner än om lagen icke funnits framkom, att 50 % av husmödrarna ansåg, att detta var fallet, medan 49 % besvarat frågan nekande och 1 % ej lämnat något svar. Motsvarande siffror för hembiträden var 89 respektive 5 och

6 %. Vidare efterfrågades, om man ansåg, att lagen bidragit till att stabilisera anställningsavtalen mellan parterna, varvid 40 % av husmödrarna besvarade frågan jakande, 51 % ansåg, att lagen ej inneburit någon förändring, och 9 % lämnade frågan obesvarad. Av hembiträdena lämnade 59 % ja-svar, 13 % nej-svar och 28 % intet svar. Av husmödrarna ansåg 67 %, att deras hembiträden hade bättre villkor än vad lagen kräver.

Beträffande möjligheterna att tillämpa 8-timmars arbetsdag synes det vara en allmän uppfattning bland såväl husmödrar som hembiträden, att detta ej är genomförbart. Däremot ansåg 60 % husmödrar och hembiträden det möjligt att tillämpa en arbetstid av 192 timmar på 4 veckor, särskilt när husmodern är förvärvsarbetande och barn saknas. I ett stort antal svar yrkas då, att fritiden måtte förläggas så, att man får »lång weekend» eller eljest sammanhängande ledighet.

I fråga om sjukersättning för hembiträden ansåg 70 % av husmödrarna och 92 % av hembiträdena, att bestämmelser härom borde införas i lagen. Nekande svar avgavs av 23 resp. 3 %. Den vanligaste uppfattningen synes vara, att sjuklön bör utgå under en tid av högst 2—4 veckor och att det för att komma i åtnjutande av densamma bör krävas en anställningstid av 6—12 månader samt att friskintyg lämnats vid anställningens början.

På frågan om lagens giltighetstid svarade 66 % av husmödrarna och 58 % av hembiträdena, att de ansåg, att den borde få begränsad giltighetstid, medan 23 resp. 25 % hade den uppfattningen, att den borde göras permanent.

Arbetsmarknadsstyrelsen har även inhämtat yttrande från ett antal myndigheter och sammanslutningar samt från samtliga länsarbetsnämnder och från styrelsens sakkunniga för ärenden rörande kvinnlig arbetskraft. För egen del anför styrelsen bl. a. följande.

Även om styrelsen anser, att bestämmelserna beträffande arbetstidens slut på dagen samt ersättning för övertidsarbete och vakttjänst bidragit till att reglera hembiträdenas arbetsförhållanden och att arbetskraftssituationen inom det husliga området medfört, att denna yrkesgrupp i många fall uppnått villkor, som överstiger hembiträdeslagens minimibestämmelser, är styrelsen av den principiella uppfattningen, att hembiträdena, liksom de flesta andra arbetstagargrupper, bör få en i lag reglerad arbetstid. Att man i en del fall ställt sig tveksam eller lämnat frågan om reglerad arbetstid obesvarad, kan tolkas som ett uttryck för att de båda alternativ som uppställts, nämligen 8-timmars arbetsdag och 192 arbetstimmar per 4-veckorsperiod, ansetts otillfredsställande. Styrelsen har för sin del funnit, att den norska lagen, som trädde i kraft den 1 januari 1949, innebär ett tredje alternativ, som är värt att beakta. I denna stadgas, att den ordinarie arbetstiden per dag skall omfatta högst 10 timmar, måltidsrasterna inberäknade. Frånsett att den norska lagens 10-timmarsregel synes erbjuda en smidigare lösning av problemet än de båda svenska alternativen, är det med hänsyn till utbytet av arbetskraft angeläget, att största möjliga samstämmighet vinnes. Även Finland har sedan den 1 juli 1949 en hembiträdeslag, till vars utformning hänsyn bör tagas i detta sammanhang.

Med hänsyn härtill förordar styrelsen, att den nuvarande svenska hembiträdeslagen i avvaktan på mera grundade erfarenheter av såväl den norska som den finska hembiträdeslagen får fortsatt giltighetstid i oförändrat skick. Styrelsen finner en förlängd giltighetstid av två år vara lämplig.

Yrkesutbildning för varubud m. fl. I anledning av remiss har arbetsmarknadsstyrelsen den 11 november 1949 avgivit utlåtande över kommitténs för yrkesutbildning för varubud m. fl. betänkande.

Styrelsen biträder kommitténs förslag att yrkesundervisning anordnas för varubud jämsides med deras förvärvsarbete inom ramen för det nuvarande yrkesskolväsendet och att även speciella kurser organiseras för ändamålet, då så anses av behovet påkallat. För f. d. varubud anser styrelsen — i likhet med kommittén — att möjligheter skall beredas att deltaga i s. k. omskolningskurser.

Styrelsen framhåller, att kommitténs förslag, att en väsentlig del av varubudens yrkesundervisning bör förläggas till arbetstid och icke föranleda löneavdrag, måste inverka stimulerande på deras intresse att skaffa sig en utbildning av värde för deras fortsatta verksamhet, vare sig de har för avsikt att vinna fortsatt anställning i den bransch, där de är sysselsatta som bud, eller de ämnar söka sig över till andra näringsområden.

Då emellertid yrkesundervisningen för varubud enligt förslaget skall genomföras på frivillig väg, är det sannolikt, att en del icke kommer att begagna sig av de möjligheter, som kommer att stå till buds för yrkesutbildning jämsides med förvärvsarbetet. Enligt styrelsens uppfattning är det därför troligt, att — liksom hittills — ett icke ringa antal varubud utan yrkesutbildning redan under budanställningstiden skall begagna sig av de möjligheter till omplacering till annat yrkesområde, som genom den offentliga arbetsförmedlingens försorg kan erbjudas dem. Arbetsförmedlingens medverkan kräves också, då de f. d. varubud, som ej kan beredas fortsatt anställning inom det näringsområde, där de varit sysselsatta som bud, skall inpassas i arbetslivet. Med anledning härav betonar styrelsen vikten av att arbetsförmedlingens ungdomsavdelningar är väl rustade och att yrkesvägledningen, vars resurser för närvarande måste anses otillräckliga, gives ökade möjligheter att bedriva en effektiv upplysnings- och rådgivningsverksamhet till ledning för en omplacering på arbetsmarknaden av varubud och andra ungdomar i arbeten med karaktär av återvändsgränd.

Styrelsen finner det angeläget, att möjlighet beredes för f. d. varubud utan yrkesutbildning att genom deltagande i omskolningskurser erhålla en yrkesutbildning, som gör det möjligt för dem att bättre hävda sig i konkurrensen. Dylika kurser bör dock enligt styrelsens mening komma till stånd, först då varubuden enligt arbetsförmedlingens uppfattning icke kan utan fortsatt utbildning beredas en för dem lämplig anställning.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna[1]

Augusti 1949

De erkända arbetslöshetskassorna hade vid redovisningsmånadens utgång 1 047 894 medlemmar, varav 869 419 män och 178 475 kvinnor. Under månaden minskade medlemsantalet med 2 336, varav 663 män och 1 673 kvinnor.

För samtliga försäkrade i genomsnitt var arbetslöshetsprocenten för augusti 1949 2,6 mot 3,3 närmast föregående månad och 2,9 för augusti 1948. Arbetslöshetsprocenten för manliga och kvinnliga medlemmar utgjorde resp. 2,4 och 3,5 för augusti 1949 mot resp. 3,1 och 4,3 under närmast föregående månad samt 2,7 och 3,4 för augusti 1948.

Beräknas arbetslöshetsprocenten för en tolvmånadersperiod, som successivt framflyttas för varje redovisningsmånad, erhålles följande procenttal för samtliga försäkrade i genomsnitt för hela perioden.

Arbetslöshetsprocent:	1948					1949							
	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.
a) under angiven månad	2·9	2·8	2·8	3·2	7·8	6·1	5·2	4·6	4·9	3·1	3·0	3·3	2·6
b) under en 12-månadersperiod med angiven månad som slutmånad .	4·5	4·5	4·6	4·6	4·4	4·2	4·1	4·1	4·1	4·1	4·1	4·1	4·0

Antalet understödsdagar under augusti 1949 utgjorde 96 171. Om varje redovisad arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar, uppgick antalet arbetslöshetsdagar under samma månad till 824 814. Den på grundval härav beräknade understödsprocenten, dvs. antalet understödsdagar i procent av antalet arbetslöshetsdagar, var sålunda 11,7 mot 14,1 för närmast föregående månad och 6,3 för augusti 1948.

Av de erkända arbetslöshetskassorna utbetalades under augusti 1949 ett sammanlagt understödsbelopp av 730 727 kr, varav 609 720 kr såsom daghjälp, 53 365 kr som barntillägg samt 67 642 kr som make- och husföreståndarinnetillägg. I ovan nämnt belopp för utbetalad daghjälp ingår kristillägg med 72 031 kr. Per understödsdag i genomsnitt motsvarar detta ett daghjälpsbelopp (kristillägg inräknat) av 6,34 kr, under det att familjetilläggen tillhopa uppgår till 1,26 kr. Det genomsnittliga dagunderstödet under månaden utgjorde således 7,60 kr. Motsvarande belopp var för närmast föregående månad 6,36, 1,32 och 7,68 kr samt för augusti 1948 resp. 5,99, 1,21 och 7,20 kr.

Uppgifter för varje särskild kassa återfinnes i tabellen på vidstående sida.

[1] En redogörelse för uppläggningen av denna månadsstatistik lämnas i Soc. Medd. årg. 1942, sid. 322 och årg. 1944, sid. 773.

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna
Augusti 1949

Arbetslöshetskassa (och år för verksamhetens början)	Antal medlemmar[1]	Antal arbetslöshetsveckor[2]	Antal arbetslöshetsveckor i % av hela antalet veckor			Understödda dagar		Utbetalat understöd		
								under månaden		under närmast föreg. mån., kr
			under månaden	under närmast föreg. mån.	under löpande 12-mån.-per.	antal	i % av antalet arbetslöshetsdagar[3]	totalt, kr	därav familjetillägg, kr	
Beklädnadsarb. . (1935)	37 350	9 914	5·3	4·2	2·9	5 163	8·7	31 946	2 119	24 854
Sadelmak. m. fl. »	5 682	1 083	3·8	8·2	4·8	1 239	19·1	9 223	1 227	17 398
Stenindustriarb. »	3 958	658	3·3	4·1	7·9	314	8·0	1 822	470	773
Handelsanst. m. fl. »	58 404	2 761	0·9	1·6	1·3	2 041	12·3	14 968	1 840	19 260
Sko- o. läderarb. »	11 917	1 727	2·9	3·5	2·5	1 088	10·5	8 665	1 330	11 191
Träindustriarb.[5] (1936)	57 107	8 865	3·1	5·2	5·5	16 348	30·7	132 584	25 127	169 090
Musikernas m. fl. »	7 522	3 953	10·5	10·9	11·6	2 748	11·6	17 498	1 846	19 985
Lantarbetarnas . »	44 767	7 613	3·4	4·4	5·9	277	0·6	2 106	810	5 212
Frisörernas . . . »	4 095	287	1·4	0·5	0·8	2	0·1	19	7	10
Livsmedelsarb. . (1937)	37 470	5 272	2·8	3·1	3·6	2 731	8·6	20 099	2 067	29 335
Textilarbetarnas »	45 675	3 035	1·3	4·5	1·6	4 101	22·5	26 525	1 552	27 286
Gjuteriarbetarnas (1938)	12 191	1 127	1·8	2·9	1·9	1 021	15·1	7 914	1 045	15 511
Gruvindustriarb. »	9 812	1 182	2·4	2·7	3·1	694	9·8	4 464	817	7 521
Handelstjänstem. (1940)	10 493	640	1·2	1·1	0·8	489	12·7	3 612	470	3 275
De kem.-tekn. arb. (1941)	13 967	744	1·1	3·2	1·6	1 013	22·7	7 367	1 089	18 505
Bleck- o. plåtslag. »	3 255	124	0·8	1·1	3·2	85	11·4	626	73	1 213
Försvarsv. civ. pers. »	18 838	855	0·9	1·1	1·0	1 283	25·0	9 437	1 557	10 033
Bryggeriarb. . .(1942)	7 338	42	1·1	1·1	1·7	353	14·0	2 648	367	3 180
Transportarb.[5] . »	33 009	5 808	3·5	3·7	4·9	7 029	20·2	56 157	10 904	58 863
Metallindustriarb.[5] »	208 110	[4]15 395	1·5	1·5	1·3	16 567	17·9	132 676	19 518	103 608
Bokbinderiarb. . »	10 850	292	0·5	0·1	0·3	603	3·4	3 589	116	2 931
Hotell- o. rest.-anst. »	20 013	1 820	1·8	1·6	2·2	330	3·0	2 517	449	4 035
Handelsresandenas »	528	5	0·2	0·2	0·2	14	46·7	116	18	—
Ind.-tjänstem. . . »	54 437	1 835	0·7	0·7	0·5	1 972	17·9	16 191	2 836	13 473
Arbetsledarnas . »	23 971	140	0·1	—	0·1	377	44·9	3 208	664	2 805
Fabriksarb.[5] . .(1943)	57 497	6 004	2·1	3·5	5·1	6 078	16·9	35 700	4 788	51 019
Elektrikernas . . »	17 213	852	1·0	1·5	1·8	537	10·5	3 816	509	5 687
Sjöfolkets . . . »	18 841	5 763	6·1	7·8	8·5	243	0·7	1 704	253	2 524
Målarnas . . . . »	16 338	1 448	1·8	2·3	12·0	212	2·4	1 639	207	3 612
Vägarbetarnas[5] . (1944)	15 228	3 790	5·0	7·0	9·0	1 083	4·8	7 581	1 579	14 454
Järnvägsmännens (1945)	27 960	490	0·4	0·5	2·1	448	15·2	3 223	585	11 284
Maskinbefälets . »	2 587	—	—	—	—	—	—	—	—	136
Teateranställdas (1946)	338	100	5·9	10·0	5·7	217	36·2	1 524	77	1 634
Typografernas . »	13 134	184	0·3	0·4	0·7	86	7·8	632	58	892
Byggnadsträarb.[5] (1947)	105 068	28 525	5·4	6·8	12·8	17 287	10·1	145 870	30 512	229 818
Skogs- o. flottn.-arb. (1948)	22 025	11 522	10·5	10·8	16·3	2 098	3·0	13 566	4 133	18 016
Murarnas . . . (1949)	12 089	3 236	5·4	8·4	—	—	—	—	—	—
. Summa	1049077	137469	2·6	3·3	4·0	96 171	11·7	730 727	121 007	908 423

[1] Månadsmedeltal.
[2] = antal veckor, för vilka avgiftsbefrielse meddelats på grund av uppgiven arbetslöshet.
[3] En arbetslöshetsvecka antages motsvara sex arbetslöshetsdagar.
[4] = 5/9 av det för juli och augusti redovisade antalet arbetslöshetsveckor.
[5] Siffrorna är icke jämförbara med föregående år på grund av vissa överföringar av medlemsgrupper (se Soc. Medd. årg. 1949, sid. 380).

H. Sm

Lönenivå och sysselsättningsvolym inom industri m. m. i augusti 1949

På grundval av uppgifter till den månatliga sysselsättningsstatistiken och kvartalsstatistiken rörande lönesummor och arbetstimmar m. m. har efterföljande redogörelse rörande löne- och sysselsättningsförhållandena i augusti 1949 uppgjorts.

Beträffande använda beräkningsmetoder, förklaringar till tabellerna samt generella anmärkningar rörande lönemedeltal, som framräknas ur statistiskt material av det slag det här gäller, hänvisas till redogörelserna för de i februari och augusti 1948 utförda undersökningarna rörande lönenivå och sysselsättningsvolym (Soc. Medd. årg. 1948, sid. 475 och 974).

I de här redovisade sammanställningarna rörande antal arbetare ingår i jämförelsen augusti 1948—augusti 1949 6 495 företag med 525 532 arbetare samt i jämförelsen maj—augusti 1949 7 104 företag med 480 007 arbetare. Antalet företag i redovisningen av utbetald lönesumma och utgjorda arbetstimmar var 5 907 för augusti 1948—augusti 1949 och 6 783 för maj—augusti 1949.

I tab. 1 kolumnerna d—g anges, hur sysselsättningen, mätt i antalet arbetare, förändrats sedan augusti 1948. Uppgifter av samma slag avseende jämförelse med maj 1949 återfinns i tab. 2. Förändringen i utbetald lönesumma och antal utförda arbetstimmar i jämförelse med augusti 1948 och maj 1949 belyses i tab. 1 kolumnerna b och c och tab. 2. Tab. 3 anger hur antalet arbetare förändrats inom företag av olika storlek augusti 1948—augusti 1949.

Vissa ur undersökningsmaterialet erhållna uppgifter rörande omsättningen av arbetskraft har sammanställts i nedanstående tablå.

Näringsgrenar	Procentuella antalet under en vecka[1] avgångna arbetare					anställda arbetare				
	aug. 1949	maj 1949	febr. 1949	nov. 1948	aug. 1948	aug. 1949	maj 1949	febr. 1949	nov. 1948	aug. 1948
Skeppsvarv	1·3	1·2	0·8	1·0	1·5	1·1	0·9	1·1	1·0	1·5
Sågverk och hyvlerier	1·3	0·8	0·6	1·4	1·1	1·2	1·7	1·1	0·7	0·7
Elektroteknisk industri	1·1	1·2	1·0	1·1	1·4	1·6	0·9	1·1	1·2	1·6
Trikåfabriker	1·1	1·1	1·1	1·0	1·4	1·4	0·9	0·9	1·3	1·6
Sömnadsindustri	1·1	1·1	1·0	0·9	1·2	1·3	0·5	1·1	1·0	1·3
Järn- och stålmanufaktur	0·9	1·2	0·8	0·7	1·0	1·0	0·8	0·8	0·9	0·9
Mekaniska verkstäder	0·9	1·0	0·7	0·7	1·0	0·9	0·7	0·7	0·9	1·0
Ylleindustri	*0·9*	*1·0*	*0·6*	*0·6*	*0·8*	1·2	0·7	0·6	0·8	0·9
Bomullsindustri	0·9	1·1	0·7	0·6	0·9	1·1	0·9	0·8.	0·9	1·0
Järn-, stål- o. kopparverk	0·8	0·8	0·6	0·6	0·8	0·8	0·7	0·7	0·7	0·7
Samtliga industrigrupper	**0·9**	**1·0**	**0·7**	**0·8**	**1·1**	**1·0**	**0·9**	**0·7**	**0·9**	**1·0**

[1] Procenttalen beräknade på hela antalet anställda vid resp. uppgiftstillfällen.

Tab. 1. Lönesumma, sysselsättning och timförtjänst i augusti 1949

a	b	c	d	e	f	g	h	i
Näringsgrenar	Indextal[1] (aug. 1948 = 100)							
	utbetalda lönesummor	antal utförda arbetstimmar	antal arbetare, som var				genomsnittlig timförtjänst för	
			i arbete	anställda (exkl. permitterade)			vuxna manliga arbetare	vuxna kvinnliga arbetare
				båda könen	män	kvinnor		
Malmbrytning o. metallind.	**106·7**	**101·6**	**101·4**	**101·4**	**101·8**	**96·6**	**104·7**	**104·9**
Gruvor o. anrikningsverk	119·2	111·9	114·9	110·8	110·8	·	106·5	·
Järn-, stål- o. kopparverk	112·9	107·0	104·4	104·2	104·3	98·2	105·5	104·5
Järn- o. stålmanufaktur .	105·5	100·2	100·6	100·6	100·7	100·0	105·1	105·6
Mekaniska verkstäder . .	106·1	100·7	100·0	100·2	100·6	92·6	105·0	106·9
Reparationsverkstäder . .	105·8	102·7	98·4	100·0	100·1	·	103·1	·
Skeppsvarv	102·0	98·6	100·0	99·6	99·6	·	103·8	—
Elektroteknisk industri .	103·8	100·3	102·8	102·7	104·1	97·8	102·5	103·8
Annan metallindustri . .	102·5	98·1	98·7	99·0	99·6	95·8	103·9	104·4
Jord- och stenindustri . .	**99·6**	**97·1**	**97·2**	**98·0**	**97·9**	**98·9**	**102·6**	**102·7**
Kolgruvor	102·2	100·5	97·7	100·8	101·1	·	101·4	·
Torvindustri	97·5	96·8	87·8	87·7	91·0	·	99·7	·
Stenindustri	102·1	97·5	95·1	94·7	94·7	·	104·6	·
Kalk- och kritbruk . . .	95·0	92·0	93·3	95·1	95·2	·	103·0	·
Cementfabriker	·	·	107·0	107·0	107·1	·	103·7	·
Cementvarufabriker . . .	91·0	88·8	92·3	94·0	93·9	·	102·6	·
Tegelbruk	97·3	96·2	94·7	95·9	96·0	·	101·1	·
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	106·1	102·4	103·5	104·1	105·7	100·8	103·9	102·9
Glasindustri	99·4	97·0	101·7	100·0	99·4	105·1	102·3	101·5
Annan jord- o. stenindustri	102·3	97·2	88·1	95·4	95·4	·	105·2	·
Trädindustri	**103·1**	**100·6**	**100·3**	**100·4**	**100·8**	**89·5**	**102·3**	**102·9**
Sågverk o. hyvlerier . .	106·3	104·2	104·9	104·9	105·2	88·7	102·3	·
Låd- o. wallboardfabriker	111·3	108·3	105·0	105·9	105·3	·	102·3	·
Byggnadssnickerifabriker	108·1	103·6	103·1	102·7	102·3	·	104·4	·
Möbelfabriker	90·9	89·0	91·4	91·6	92·0	81·1	101·1	·
Svarveri- o. skidfabriker .	97·0	96·1	94·1	95·3	95·1	·	100·6	·
Annan trävaruindustri .	95·0	92·6	93·2	91·3	93·5	82·7	102·6	100·2
Pappers- o. grafisk ind. .	**96·5**	**95·5**	**98·2**	**98·4**	**98·7**	**96·9**	**101·0**	**100·6**
Pappersmassefabriker . .	90·7	91·2	96·0	95·1	95·1	93·6	99·3	·
Pappersbruk o. pappfabr.	97·3	97·6	99·6	100·3	100·0	102·0	100·5	98·2
Papp- o. pappersvaruind.	97·2	95·4	95·3	95·1	99·1	90·8	102·2	100·2
Grafisk industri	100·7	97·9	99·7	100·6	101·7	97·0	102·6	102·6
Livsmedelsindustri . . .	**102·7**	**99·8**	**99·5**	**100·6**	**102·7**	**96·1**	**102·4**	**103·0**
Kvarnar	94·6	95·0	98·6	100·4	101·4	·	99·7	·
Bageriindustri	101·7	98·2	97·1	98·2	99·0	96·7	103·1	105·4
Sockerindustri	107·4	99·0	100·3	100·6	101·1	96·6	108·1	112·3
Choklad- o. konfektind. .	95·1	93·6	95·7	97·0	97·9	96·5	101·9	100·3
Mejeriindustri	104·2	103·3	99·5	102·0	103·1	93·8	99·9	104·7
Slakterier o. charkuterier	107·5	105·5	104·0	106·3	107·4	101·0	101·5	104·7
Fiskber.-anst. o. konservf.	100·5	98·4	99·1	99·3	97·3	100·8	101·4	103·2
Margarinindustri	174·8	167·4	160·9	165·1	164·6	166·7	106·2	·
Bryggerier o. läskedrycksf.[2]	—	—	98·1	98·6	101·7	85·0	—	—

[1] För grupper om mindre än 200 arbetare har indextal ej beräknats. Indextal rörande genomsnittlig timförtjänst har uträknats endast då antalet redovisade företag utgör minst 10 och antalet på en vecka utgjorda arbetstimmar minst 10 000.

[2] Fr. o. m. 1949 redovisas icke den provisionsavlönade personalen i uppgifterna rörande lönesummor och arbetstimmar.

TAB. 1 (forts.). LÖNESUMMA, SYSSELSÄTTNING OCH TIMFÖRTJÄNST I AUGUSTI 1949

a	b	c	d	e	f	g	h	i
Näringsgrenar	Indextal (aug. 1948 = 100)							
	utbetalda lönesummor	antal utförda arbetstimmar	antal arbetare, som var i arbete	anställda (exkl. permitterade) båda könen	anställda (exkl. permitterade) män	anställda (exkl. permitterade) kvinnor	genomsnittlig timförtjänst för vuxna manliga arbetare	genomsnittlig timförtjänst för vuxna kvinnliga arbetare
Tobaksfabriker	.	.	90·9	91·6	94·9	90·8	.	.
Annan livsmedelsindustri	102·5	100·9	102·8	102·5	106·8	94·9	99·8	105·9
Textil- o. beklädnadsind.	**103·4**	**99·9**	**100·5**	**100·5**	**103·4**	**98·8**	**103·0**	**103·2**
Ylleindustri	104·2	100·6	101·5	101·8	104·2	99·8	103·1	103·7
Bomullsindustri	104·1	100·5	101·5	100·6	103·5	97·1	102·5	103·9
Linne- o. juteindustri	104·8	100·9	99·3	100·9	104·8	97·2	103·0	102·4
Trikåfabriker	99·4	97·0	97·7	98·1	99·7	97·5	102·8	101·8
Sömnadsindustri	104·0	100·2	101·1	101·1	103·1	100·6	102·9	104·1
Hatt- o. mössfabriker	101·6	95·9	97·2	99·7	105·1	98·1	105·0	104·0
Annan hithörande industri	104·1	101·2	100·0	99·5	04·2	94·0	103·8	98·5
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	**102·2**	**98·8**	**96·5**	**96·8**	**99·4**	**92·1**	**103·1**	**104·8**
Garverier	106·4	102·5	99·7	100·6	101·8	93·5	103·4	.
Päls- o. skinnvarufabriker	88·8	84·4	82·7	82·1	86·4	77·8	101·0	104·5
Skoindustri	101·4	97·8	97·0	97·5	100·8	93·8	103·0	104·9
Andra lädervarufabriker	109·7	104·7	96·8	96·9	100·4	91·8	103·8	105·8
Gummivarufabriker	.	.	100·0	100·0	100·7	98·7	.	.
Annan hithörande industri	93·7	91·8	89·9	91·5	96·5	76·7	102·2	.
Kemisk-teknisk industri	**100·1**	**97·6**	**96·4**	**96·8**	**97·5**	**94·1**	**102·0**	**103·0**
Färg-, olje- o. parfymfabr.	100·4	96·0	95·8	95·8	99·4	84·1	103·9	102·0
Sprängämnesfabriker	.	.	107·6	109·4	104·5	126·2	.	.
Tändsticksfabriker	.	.	102·7	102·4	100·9	104·7	.	.
Annan kemisk-tekn. ind.	96·8	95·1	94·0	94·8	95·4	91·0	101·1	104·7
Samtliga industrigrupper	**103·6**	**99·8**	**100·0**	**100·2**	**101·0**	**97·1**	**103·5**	**103·8**
Statl. verk o. byggnadsarb.	**99·1**	**96·8**	**98·2**	**97·8**	**97·8**	**96·8**	**102·2**	**101·0**
Mek. o. elektr. verkstäder	99·0	96·5	101·5	101·1	101·4	95·1	102·8	105·1
Skeppsvarv	.	.	99·4	97·9	98·1	.	.	.
Beklädn.-verkst., förråd o. d.	91·8	90·0	97·0	94·6	96·1	92·5	99·5	104·4
Sprängämnesfabriker	.	.	104·1	106·4	116·8	95·9	.	.
Byggnads- o. anläggn.-arb.	98·9	96·8	96·9	96·6	96·5	115·8	102·0	98·8

Tab. 2. Förändringen i utbetald lönesumma, antal utförda arbetstimmar och antal i arbete varande arbetare maj 1949—augusti 1949. Indextal (maj 1949 = 100)

Industrigrupper	Utbetald lönesumma	Antal utförda arbetstim.	Antal i arbete varande arbetare
Malmbrytning o. metallindustri	97·0	97·1	98·5
Jord- o. stenindustri	98·6	96·8	98·2
Träindustri	99·7	99·0	98·6
Pappers- o. grafisk industri	94·6	94·8	97·5
Livsmedelsindustri	99·1	99·2	99·1
Textil- o. beklädnadsindustri	96·7	96·7	96·8
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	97·6	97·0	96·1
Kemisk-teknisk industri	98·8	97·8	98·4
Samtliga industrigrupper	**97·2**	**97·0**	**98·0**

Tab. 8. Sysselsättningens förändring augusti 1948—augusti 1949 inom företag av olika storlek. Indextal (augusti 1948 = 100)

Industrigrupper	Företag, vilka 1948 sysselsatte							
	1—10 arb.	11—25 arb.	26—50 arb.	51—100 arb.	101—200 arb.	201—500 arb.	501—1 000 arb.	över 1 000 arb.
Malmbrytning o. metallindustri	102·6	97·4	99·2	99·1	102·2	100·4	102·5	102·5
Jord- och stenindustri	103·4	97·0	98·4	95·8	96·4	97·4	101·6	102·5
Träindustri	106·5	98·8	96·6	101·5	102·2	101·7	100·6	—
Pappers- o. grafisk industri	103·4	101·1	97·5	97·7	98·8	100·3	95·1	98·2
Livsmedelsindustri	102·5	100·6	105·0	104·5	101·5	99·2	89·0	—
Textil- o. beklädnadsindustri	102·1	97·4	101·9	103·2	101·5	99·2	99·7	100·1
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	94·4	92·1	98·0	96·9	98·2	94·4	97·0	99·6
Kemisk-teknisk industri	100·7	93·8	90·7	99·0	90·6	99·6	101·3	—
Samtliga industrigrupper	**102·8**	**98·0**	**99·2**	**100·1**	**100·6**	**99·7**	**99·8**	**102·0**

Av de arbetare, som under en vecka i augusti 1949 lämnat sin anställning, hade 10 %, eller samma andel som i maj 1949, slutat efter uppsägning från arbetsgivaren.

I tab. 1 kolumnerna h och i anges, hur de genomsnittliga timförtjänsterna förändrats sedan augusti 1948 för vuxna manliga och kvinnliga arbetare. Liknande siffror lämnas i tab. 4 med uppdelning på de olika dyrortsgrupperna och i tab. 5 för Stockholm enbart. Enligt tab. 4 har timlönen för vuxna manliga arbetare genomsnittligt ökat kraftigast inom den högsta dyrortsgruppen och svagast inom den lägsta. Ökningarna — några minskningar framkommer ej — fördelar sig tämligen olika på de olika industrigrupperna. Bland kvinnorna märkes å ena sidan kraftiga löneökningar

Tab. 4. Förändringen i genomsnittlig timförtjänst[1] inom olika dyrortsgrupper aug. 1948—aug. 1949. Indextal (aug. 1948 = 100)

Näringsgrenar	Indextal för genomsnittlig timförtjänst i aug. 1949 (aug. 1948 = 100) för									
	Vuxna manliga arbetare inom dyrortsgrupp					Vuxna kvinnliga arbetare inom dyrortsgrupp				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Malmbrytning o. metallindustri	104·2	104·9	104·8	104·1	105·8	·	104·6	105·6	108·6	103·6
därav: Gruvor o. anrikningsverk	—	108·5	·	·	·	—	·	·	·	·
Järn-, stål- o. kopparverk	—	104·9	106·9	·	·	—	·	106·8	—	·
Mekaniska verkstäder	104·6	104·0	105·5	104·4	106·2	·	107·2	107·3	109·4	104·4
Metallindustri i övrigt	103·1	104·0	102·3	104·2	103·9	·	105·2	103·4	·	103·4
Jord- o. stenindustri	101·6	102·8	103·1	100·2	100·4	·	100·8	105·4	·	·
Träindustri	101·9	102·9	102·5	102·6	100·4	·	·	104·3	·	·
Pappers- o. grafisk industri	100·7	100·5	101·3	100·2	103·1	98·4	98·0	100·3	104·8	102·7
Livsmedelsindustri	104·4	103·0	103·0	100·9	102·1	·	99·4	103·6	102·6	103·0
Textil- o. beklädnadsindustri	102·4	103·2	102·9	104·2	102·4	103·1	103·1	102·7	104·5	104·0
Läder-, hår- o. gummivaruind.	103·5	103·0	103·2	103·9	102·5	·	100·2	105·2	107·7	104·2
Kemisk-teknisk industri	·	100·5	102·4	103·4	104·1	·	101·3	105·1	103·4	103·0
Samtliga industrigrupper	**102·6**	**103·4**	**103·8**	**103·1**	**104·5**	**102·7**	**102·0**	**103·3**	**104·9**	**103·5**

[1] Se not 1 till tab. 1.

Tab. 5. Förändringen i genomsnittlig timförtjänst[1] i Stockholm aug. 1948—aug. 1949

Indextal (aug. 1948 = 100)

Industrigrupper	Genomsnittlig timförtjänst för	
	vuxna manliga arbetare	vuxna kvinnliga arbetare
Malmbrytning o. metallindustri	105·0	104·0
därav: Mekaniska verkstäder	106·1	105·8
Metallindustri i övrigt	103·9	103·8
Jord- o. stenindustri	101·4	—
Träindustri	103·4	.
Pappers- o. grafisk industri	102·4	102·7
Livsmedelsindustri	99·7	101·7
Textil- o. beklädnadsindustri	102·4	103·7
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	103·8	102·7
Kemisk-teknisk industri	105·0	102·7
Samtliga industrigrupper	**103·8**	**103·3**

inom vissa branscher och dyrortsgrupper, å andra sidan löneminskningar inom andra branscher och dyrortsgrupper. För summan av industrigrupperna har lönerna emellertid ökat inom samtliga dyrortsgrupper även för kvinnor. Kraftigast var denna ökning inom den näst högsta dyrortsgruppen. Såväl när det gäller män som kvinnor är det metallindustrin, som uppvisar de kraftigaste ökningarna i genomsnittslönen.

I nedanstående tablåer lämnas en översikt över den genomsnittliga timförtjänstens förändringar inom olika industrigrupper sedan februari 1947 och maj 1949. Beräkningarna bygger på uppgifter om den lönesumma, som uppburits, och det antal arbetstimmar, som utförts av samtliga redovisade arbetare.

Genomsnittlig timförtjänst inom industrin i augusti 1949. Indextal

Febr. 1947 = 100	maj 1947	nov. 1947	febr. 1948	maj 1948	aug. 1948	nov. 1948	febr. 1949	maj 1949	aug. 1949
Malmbrytning o. metallindustri	111·4	115·1	117·2	120·5	120·7	123·0	123·9	126·3	126·2
därav: verkstadsindustri m. m.[2]	111·5	114·8	117·4	119·7	120·2	122·2	122·9	125·0	125·0
Jord- o. stenindustri	116·2	120·3	120·7	131·7	131·6	130·9	130·9	132·7	135·2
Träindustri	110·8	114·3	115·1	120·5	121·2	121·8	121·3	122·8	123·8
Pappers- och grafisk industri	110·7	115·3	116 0	121·0	121·6	122·0	122·0	123·3	123·1
Livsmedelsindustri	111·2	112·1	111·9	119·2	118·6	119·1	119·1	121·0	120·9
Textil- och beklädnadsindustri	112·1	113·7	116·1	121·0	122·1	122·6	124·7	126·8	126·8
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	113·6	117·1	117·7	123·3	125·3	126·1	128·0	130·0	130·8
Kemisk-teknisk industri	113·4	114·5	115·2	121·1	120·9	120·9	121·4	123·0	124·2
Samtliga industrigrupper	**111·6**	**114·8**	**116·8**	**121·0**	**121·4**	**122·7**	**123·6**	**125·5**	**125·8**

Maj 1949 = 100

Malmbrytning o. metallindustri	99·9
därav: verkstadsindustri m. m.[2]	100·0
Järn- o. stålmanufaktur	100·4
Mekaniska verkstäder	100·6
Reparationsverkstäder	99·2
Skeppsvarv	98·5
Elektroteknisk industri	99·1
Annan metallindustri	100·8
Jord- o. stenindustri	101·9
Träindustri	100·8
Pappers- o. grafisk industri	99·8
Livsmedelsindustri	99·9
Textil- o. beklädnadsindustri	100·0
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	100·6
Kemisk-teknisk industri	101·0
Samtliga industrigrupper	**100·2**

[1] Se not 1 till tab. 1.

[2] Häri ingår grupperna järn- och stålmanufaktur, mekaniska verkstäder, reparationsverkstäder skeppsvarv, elektroteknisk industri och annan metallindustri.

A. A—m

Tabeller till berättelserna över arbetsmarknaden

A. Arbetsförmedlingsverksamheten[1]

Tab. 1. Översikt av verksamheten vid de olika arbetsförmedlingarna under oktober 1949

Arbetsförmedlingen i	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				Ansökningar per 100 led. pl.
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Därav högst 1 veck. varakt.	
Stockholms stad	14 428	10 432	8 375	10 636	14 648	8 268	25 064	25 080	16 643	11 619	100
Stockholms län	2 908	2 679	1 839	1 860	2 812	1 563	4 768	5 491	3 402	1 398	87
Uppsala län	1 745	1 304	871	1 122	1 648	631	2 867	2 952	1 502	318	97
Södermanlands län	3 176	2 817	2 033	1 594	2 044	1 004	4 770	4 861	3 037	879	98
Östergötlands län	5 885	5 164	4 112	3 132	3 386	2 008	9 017	8 550	6 120	2 986	105
Jönköpings län	2 917	2 424	1 908	2 103	2 759	1 595	5 020	5 183	3 503	2 031	97
Kronobergs län	2 193	1 775	1 418	975	1 103	667	3 168	2 878	2 085	857	110
Kalmar län	2 776	2 291	1 919	1 043	1 260	683	3 819	3 551	2 602	925	108
Gotlands län	461	654	495	188	248	116	649	902	611	84	72
Blekinge län	1 816	1 323	1 129	1 325	1 253	1 000	3 141	2 576	2 129	830	122
Kristianstads län	2 725	2 400	1 771	1 608	1 887	1 066	4 333	4 287	2 837	807	101
Malmö stad	3 497	2 931	2 521	2 578	3 229	2 053	6 075	6 160	4 574	2 285	99
Malmöhus län i övr.	5 499	6 301	5 153	2 478	2 889	1 735	7 977	9 190	6 888	2 207	87
Hallands län	1 542	1 346	1 087	1 204	1 633	867	2 746	2 979	1 954	839	92
Göteborgs stad	9 479	8 119	6 657	4 670	5 467	3 801	14 149	13 586	10 458	6 481	104
Gbg o. Boh. län i övr.	2 033	1 401	1 152	1 005	1 229	536	3 038	2 630	1 688	789	116
Älvsborgs län	2 837	1 954	1 336	1 684	2 043	935	4 521	3 997	2 271	557	113
Skaraborgs län	2 454	1 892	1 434	1 364	1 789	933	3 818	3 681	2 367	1 036	104
Värmlands län	3 027	2 333	1 764	1 660	1 515	1 021	4 687	3 848	2 785	855	122
Örebro län	3 068	2 663	1 969	1 669	2 330	1 173	4 737	4 993	3 142	1 192	95
Västmanlands län	2 836	2 637	1 722	1 628	1 533	932	4 464	4 170	2 654	821	107
Kopparbergs län	2 418	2 415	1 286	1 464	1 557	805	3 882	3 972	2 091	363	98
Gävleborgs län	4 840	3 927	3 396	2 232	2 063	1 620	7 072	5 990	5 016	2 842	118
Västernorrlands län	5 910	3 152	2 330	1 771	1 282	1 006	7 681	4 434	3 336	1 147	173
Jämtlands län	2 052	1 649	951	683	782	539	2 735	2 431	1 490	177	113
Västerbottens län	4 458	1 844	1 691	1 374	1 270	782	5 832	3 114	2 473	774	187
Norrbottens län	6 495	3 810	3 490	1 557	1 311	953	8 052	5 121	4 443	801	157
Summa okt. 1949	**103 475**	**81 637**	**63 809**	**54 607**	**64 970**	**38 292**	**158 082**	**146607**	**102101**	**45 900**	**108**
» sept. 1949	105 253	91 203	69 331	65 869	81 364	49 451	171 122	172566	118782	60 834	99
» okt. 1948	99 936	102132	69 672	56 455	76 537	44 240	156 391	178669	113912	54 646	88
» » 1947	92 186	101404	68 203	53 503	72 277	40 946	145 689	173681	109149	48 819	84
» » 1946	105 220	113328	79 128	61 037	80 521	49 683	166 257	193849	128811	57 214	83

[1] En arbetssökande person anses göra en ansökning om arbete varje månad han besöker arbetsförmedlingen. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma månad.

En del av platserna inom ett yrke kan besättas med sökande från annan yrkesgrupp. Till följd härav kan de tillsatta platserna inom en yrkesgrupp överstiga antalet sökande i samma grupp.

Tab. 2. Översikt av verksamheten inom olika yrkesgrupper under oktober 1949

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans				
	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Arb.	Ans.	L. p.	T. p.	Därav i v.
Jordbruk o. skogsbruk	13 448	11 940	7 815	307	422	339	13 172	13 755	12 362	8 154	535
Jordbruk	6 704	7 312	5 575	148	359	281	6 531	6 847	7 671	5 856	355
Trädgårdsskötsel	545	533	460	161	56	51	608	706	589	511	144
Fiske	213	11	6	—	—	—	180	213	11	6	—
Skogsbruk	5 986	4 084	1 774	3	7	7	5 853	5 989	4 091	1 781	86
Industri o. hantverk	37 108	31 191	21 467	4 992	10 031	3 036	38 820	42 100	41 222	24 503	691
Malmbr. o. metallind.	8 021	9 758	8 979	611	1 205	415	7 995	8 632	10 963	4 394	1
Jord- o. stenind.	1 209	753	487	83	184	56	1 202	1 292	887	493	7
Träindustri	8 064	1 751	1 110	88	86	30	2 957	8 102	1 787	1 140	28
Pappers- o. graf. ind.	747	923	585	320	490	180	982	1 067	1 413	715	16
Livsmedelsindustri	1 745	1 892	1 496	874	941	380	2 318	2 619	2 833	1 876	180
Textil- o. bekl.-ind.	764	1 019	500	2 593	5 986	1 569	3 069	3 357	7 005	2 069	28
Läder-, hår- o. gummiindustri	824	509	301	356	818	256	1 108	1 180	1 327	557	3
Kemisk-teknisk ind.	167	288	217	115	421	150	250	282	709	367	—
Byggnadsverksamhet	20 530	14 252	12 853	2	—	—	18 903	20 532	14 252	12 853	426
Kraft- o. vattenverk	37	46	39	—	—	—	36	37	46	39	2
Samfärdsel	16 077	13 732	13 212	500	158	103	11 913	16 577	13 890	13 315	9 269
Landtransp. Luftfart	9 600	10 548	10 204	347	109	56	5 950	9 947	10 652	10 260	9 142
Sjöfart	6 477	3 189	3 008	153	49	47	5 968	6 680	3 288	3 055	127
Handel	5 549	4 484	3 573	11 390	11 775	7 835	12 237	16 939	16 259	11 408	6 061
Affärsverksamhet	1 729	758	375	3 228	2 246	1 231	4 656	4 957	3 004	1 606	44
Lagerarbete	1 808	1 811	1 116	277	381	246	1 515	2 080	1 692	1 362	365
Bank- o. försäkringsv.	97	34	14	26	3	2	128	128	37	16	1
Hotell, rest., storhush.	1 920	2 881	2 068	7 859	9 145	6 356	5 948	9 779	11 526	8 424	5 651
Förvaltn. o. fria yrken	12 278	6 851	5 832	5 834	3 824	2 390	14 206	18 112	10 675	8 222	4 881
Allmän tjänst	570	866	298	15	3	3	567	585	869	301	—
Socialvård	51	37	20	56	68	39	105	107	105	59	—
Tekniska arbetsomr.	3 194	855	377	190	108	58	3 349	3 384	963	435	—
Kontorsarbete	2 158	706	387	4 215	2 674	1 384	6 246	6 368	3 880	1 771	20
Undervisning m. m.	489	423	358	487	445	381	924	976	868	789	60
Konstnärlig verks.	5 821	4 464	4 892	871	526	525	3 015	6 692	4 990	4 917	4 801
Hälso- o. sjukvård	199	176	71	2 080	2 157	1 167	2 101	2 279	2 333	1 238	62
Husligt arbete	1	66	63	20 026	30 421	17 755	11 465	20 027	30 487	17 818	11 835
Genomgående yrken, div. arb.	9 221	7 489	6 083	1 458	1 751	1 249	7 665	10 679	9 240	7 332	3 655
Genomgående yrken	3 600	3 692	2 861	1 445	1 729	1 282	3 871	5 045	5 421	3 598	849
Diversearbete	5 621	3 797	3 722	13	22	17	3 794	5 634	3 819	3 739	2 806
Annat arbete	9 594	5 708	5 693	8 020	4 431	4 418	16 757	17 614	10 139	10 111	8 911
Extra skördehjälp m. m.	5 188	5 664	5 652	4 052	4 424	4 411	8 716	9 240	10 088	10 063	8 909
Elevpraktikarbete	112	44	41	48	7	7	151	160	51	48	2
Utan avsl. utbildn.	4 294	—	—	3 920	—	—	7 890	8 214	—	—	—
Summa	**108 475**	**81 637**	**68 809**	**54 607**	**64 970**	**38 292**	**128 336**	**158082**	**146607**	**102101**	**45 900**
Därav under 18 år	10 819	10 558	8 184	9 570	9 286	6 919	19 508	20 389	19 844	15 103	8 265

Tab. 8. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under oktober och september 1949 samt oktober 1948

Huvudgrupper	Ansökningar på 100 lediga platser									Tillsatta platser på 100 lediga okt. 1949		
	Manliga			Kvinnliga			Tillsammans					
	Okt. 1949	Sept. 1949	Okt. 1948	Okt. 1949	Sept. 1949	Okt. 1948	Okt. 1949	Sept. 1949	Okt. 1948	Män	Kv.	Tills.
Jordbruk o. skogsbruk	113	98	43	73	55	54	111	95	43	65	80	66
Jordbruk, trädg.sk. o. fiske	95	87	74	73	55	55	87	84	72	77	80	77
Skogsbruk	147	130	20	·	·	·	146	130	20	43	·	44
Industri o. hantverk	119	107	95	50	46	30	102	91	78	69	30	59
Samfärdsel	117	108	117	316	246	281	119	110	119	96	65	96
Handel	124	102	122	97	86	88	104	91	97	80	67	70
Husligt arbete	·	·	·	66	60	54	66	59	54	·	58	58
Samtliga	**127**	**115**	**98**	**84**	**81**	**74**	**108**	**99**	**88**	**78**	**59**	**70**
Därav under 18 år	102	99	93	108	98	90	103	98	92	78	75	76

Tab. 4. Verksamheten inom vissa yrkesgrupper under oktober och september 1949 samt oktober 1948

Yrkesgrupper	Ansökningar om arbete			Lediga platser			Tillsatta platser		
	Okt. 1949	Sept. 1949	Okt. 1948	Okt. 1949	Sept. 1949	Okt. 1948	Okt. 1949	Sept. 1949	Okt. 1948
Lantarbetare	6 847	6 871	6 792	7 671	8 402	10 052	5 856	5 204	6 811
Skogsarbetare	5 989	3 567	2 592	4 091	2 750	13 010	1 781	1 112	3 412
Gruvarbetare	167	147	206	170	206	918	75	57	113
Järn- och metallverksarbetare	584	553	566	1 437	1 486	2 524	606	573	576
Gjuteriarbetare	553	512	430	557	707	1 004	815	352	408
Verktygsarbetare	228	237	186	343	401	444	81	86	81
Maskinarbetare	1 612	1 721	1 318	2 137	2 363	2 820	861	829	986
Filare o. maskinuppsättare	537	491	441	482	569	754	169	201	206
Övriga metallarbetare	4 951	5 198	4 395	5 837	6 636	7 987	2 287	2 527	2 592
Torvindustriarbetare	103	133	137	98	105	61	31	30	12
Stenindustriarbetare	450	480	518	108	128	183	43	46	75
Sågverks- o. brädgårdsarbetare	957	881	828	592	637	632	473	402	352
Pappersmassefabriksarbetare	255	318	265	279	273	310	202	190	170
Pappersbruksarbetare	249	181	156	312	337	344	178	132	126
Kvarnarbetare	66	80	77	56	121	50	36	88	19
Bageri- o. konditoriarbetare	1 368	1 106	1 176	676	748	915	394	403	517
Sockerindustriarbetare	156	72	326	1 062	381	1 309	977	233	1 207
Textilarbetare	1 202	1 272	906	3 081	3 321	3 437	886	784	771
Beklädnadsarbetare	1 651	1 708	1 087	3 086	3 415	4 201	916	902	921
Skofabriksarbetare	418	435	338	579	593	713	224	201	253
Byggnadsträarbetare	5 527	5 008	5 903	3 334	3 329	3 319	3 137	3 043	3 112
Murare	1 482	1 067	1 223	989	1 129	974	891	876	879
Målare	1 438	736	1 608	531	642	623	401	363	451
Rörarbetare o. elektriska montörer	977	904	916	697	731	820	422	439	491
Byggnadsgrovarbetare	7 042	6 444	7 163	5 768	5 749	5 772	5 258	5 069	5 296
Sjöfolk	6 630	6 846	7 182	3 238	3 535	3 621	3 055	3 294	3 340
Kontorspersonal	6 368	6 564	5 740	3 580	3 703	2 860	1 771	1 972	1 743
Lärare	844	949	1 008	843	878	814	719	733	668
Hembiträden	4 109	3 804	4 099	9 084	10 463	9 973	2 482	2 195	2 605
Tillfällig hemhjälp	10 125	10 409	9 814	17 269	18 493	17 850	13 292	13 626	12 904

Tab. 5. Verksamheten inom olika yrkesgrupper vid de särskilda arbetsförmedlingarna under okt. 1949

A = ansökningar, L = lediga platser, T = tillsatta platser.

Arbetsförmedlingen i	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T	A	L	T
	Jordbruk, trädg.-skötsel o. fiske			Skogsbruk			Malmbrytning o. metallindustri			Trä- o. pappers-industri			Byggnadsverk-samhet		
Stockholm . .	96	40	39	3	4	1	1 231	1 609	623	279	380	156	1 659	652	488
Stockholms l.	511	487	364	66	53	28	354	662	224	86	99	36	908	541	470
Uppsala l. .	324	175	108	20	126	71	190	196	95	57	89	35	430	339	294
Södermanl. l.	441	266	181	52	77	24	547	935	433	81	137	51	807	702	648
Östergötl. l. .	651	705	579	63	98	15	424	595	200	194	118	63	826	589	531
Jönköpings l.	184	159	90	30	15	11	227	269	117	461	151	91	475	469	399
Kronobergs l.	221	127	82	29	72	32	119	134	72	217	135	84	363	317	263
Kalmar l. . .	300	284	215	57	56	30	245	184	87	360	145	109	453	403	350
Gotlands l. .	62	272	249	—	8	—	15	46	16	2	4	—	81	79	65
Blekinge l. .	147	108	99	6	10	4	165	226	118	74	31	18	518	219	207
Kristianst. l.	344	907	633	20	25	22	174	154	70	312	113	58	557	360	316
Malmö . . .	267	490	429	7	—	—	335	368	221	71	181	50	491	281	280
Malmöh. l. i ö.	975	2 503	2 058	11	6	1	315	416	161	119	123	48	691	415	351
Hallands l. .	223	318	270	23	11	6	215	149	81	57	56	23	314	228	211
Göteborg . .	119	46	32	11	—	—	637	1 307	262	175	209	145	1 523	914	868
Gbg Boh. l. i ö.	100	51	31	9	6	4	163	94	51	109	97	42	398	290	255
Älvsborgs l. .	299	103	71	54	76	49	363	311	113	104	77	50	701	565	461
Skaraborgs l.	379	365	255	18	47	11	336	164	75	138	69	32	382	315	269
Värmlands l.	171	78	57	258	143	104	263	462	179	132	206	140	703	531	484
Örebro l. . .	246	178	92	64	65	32	266	398	170	63	66	34	650	577	535
Västmanl. l. .	304	234	159	89	72	28	700	943	458	57	39	20	597	450	345
Kopparbergs l.	102	75	58	381	665	314	369	698	232	172	109	77	611	470	370
Gävleborgs l.	188	144	124	277	270	138	231	290	145	174	100	77	882	679	627
Västernorrl. l.	207	25	15	502	800	167	318	116	78	361	186	157	1 630	798	784
Jämtlands l. .	175	35	20	439	855	251	76	30	18	39	25	25	839	516	485
Västerb. l. .	266	44	27	1 702	123	110	160	76	23	123	82	52	941	675	649
Norrbottens l.	464	52	36	1 798	408	328	194	131	72	152	223	182	2 102	1 878	1 848
Summa	7 766	8 271	6 378	5 989	4 091	1 781	8 632	10963	4 394	4 169	3 200	1 855	20582	14252	12858

	Övriga industri-grupper			Samfärdsel o. handel			Förvaltning o. fria yrken			Sjukvård o. husligt arbete			Annat arbete		
Stockholm . .	760	1 300	388	8 708	9 469	8 042	4 522	2 487	1 516	4 867	7 583	4 180	3 439	1 556	1 210
Stockholms l.	188	353	180	558	508	282	174	108	44	880	1 757	977	1 043	923	847
Uppsala l. .	167	321	100	410	439	158	374	124	73	405	826	312	490	317	256
Södermanl. l.	199	356	75	699	669	455	388	191	112	464	723	312	1 097	805	746
Östergötl. l. .	591	805	364	1 349	1 502	1 233	1 485	752	598	1 035	1 478	811	2 449	1 908	1 726
Jönköpings l.	265	578	176	406	382	189	223	187	121	714	1 100	502	2 035	1 873	1 807
Kronobergs l.	250	352	202	277	210	139	562	386	366	419	551	288	711	594	557
Kalmar l. . .	239	247	129	620	659	516	174	156	102	441	642	318	930	775	746
Gotlands l. .	58	56	40	139	171	82	50	38	23	75	138	64	172	95	72
Blekinge l. .	257	306	223	464	502	444	195	82	63	576	633	527	739	459	426
Kristianst. l.	411	461	249	564	549	368	372	170	119	547	843	359	1 032	705	648
Malmö . . .	437	742	297	1 875	1 375	1 210	798	488	446	977	1 700	1 180	819	585	461
Malmöh. l. i ö.	578	1 079	750	2 125	1 293	1 003	415	263	228	909	1 390	698	1 844	1 702	1 590
Hallands l. .	278	536	154	376	324	247	131	56	42	342	654	293	787	647	627
Göteborg . .	564	1 296	424	5 629	4 972	4 684	1 714	991	822	2 804	2 707	2 288	1 473	1 144	983
Gbg Boh. l. i ö.	564	667	167	602	495	424	211	95	84	295	449	273	587	886	357
Älvsborgs l. .	703	1 015	388	576	445	266	515	168	96	609	897	494	597	845	288
Skaraborgs l.	311	509	168	332	308	193	290	115	66	479	840	387	1 158	949	911
Värmlands l.	288	199	138	557	387	285	840	569	518	807	1 022	670	668	251	210
Örebro l. . .	411	710	301	526	453	278	1 263	881	742	695	1 185	572	553	480	386
Västmanl. l. .	200	223	131	564	473	304	417	174	128	575	786	349	961	826	732
Kopparbergs l.	201	159	69	486	430	218	283	123	71	693	897	444	584	316	238
Gävleborgs l.	250	229	151	1 669	1 207	1 070	1 627	1 600	1 507	805	873	621	969	598	556
Västernorrl. l.	276	92	71	1 837	1 012	928	462	133	95	859	817	613	1 229	455	433
Jämtlands l. .	62	50	38	338	220	182	147	106	80	348	515	324	272	79	67
Västerb. l. .	141	82	42	935	705	653	255	103	76	781	944	571	528	280	270
Norrbottens l.	128	84	41	895	960	875	282	139	84	905	920	679	1 132	326	298
Summa	8 767	12807	5 401	33516	30149	24723	18112	10675	8 222	22806	32820	19056	28293	18679	17448

B. Sysselsättningen inom industri m. m.

Tab. 6. Sysselsatta arbetare i slutet av oktober 1949 i jämförelse med slutet av september 1949 (inom företag med uppgifter vid båda rapporttillfällena)

Näringsgrenar	Antal redovisade företag	Antal i oktober 1949 anställda arbetare (exkl. permitterade)			Indextal (sept. 1949 = 100)[1]				Antal arbetare, i %, som var frånvarande på grund av	
					Anställda arbetare (exkl. permitterade)			I arbete varande arb.		
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a		arbetsbrist	andra orsaker
Malmbrytning o. metallind.	1 990	202 128	15 630	217 758	100·7	100·8	100·7	101·0	0·1	5·9
Gruvor o. anrikningsverk	51	9 484	118	9 602	100·0	·	100·1	101·1	—	4·7
Järn-, stål- o. kopparverk	51	29 474	680	30 154	101·0	97·0	100·9	101·1	—	7·0
Järn- o. stålmanufaktur	374	20 876	2 444	23 320	100·8	101·8	100·9	101·1	0·1	5·2
Mekaniska verkstäder	756	82 747	3 702	86 449	100·6	100·1	100·6	100·8	0·1	5·6
Reparationsverkstäder	270	6 359	17	6 376	100·9	·	101·0	101·0	·	5·0
Skeppsvarv	72	19 517	2	19 519	100·8	·	100·8	100·4	0·1	7·7
Elektroteknisk industri	152	22 837	6 499	29 336	101·0	101·8	101·1	101·5	·	6·1
Annan metallindustri	264	10 834	2 168	13 002	100·5	100·8	100·5	100·8	0·2	5·1
Jord- o. stenindustri	560	25 136	2 514	27 650	97·2	94·2	96·9	97·2	0·4	4·4
Kolgruvor	10	648	1	649	100·8	·	100·8	97·1	—	11·6
Torvindustri	56	885	11	896	93·8	·	93·0	92·2	0·7	5·1
Stenindustri	115	3 585	8	3 593	95·8	·	95·8	95·4	1·0	4·8
Kalk- och kritbruk	42	1 720	32	1 752	99·5	·	99·4	100·8	0·8	5·1
Cementfabriker	7	1 472	23	1 495	100·8	·	100·8	100·8	—	3·1
Cementvarufabriker	71	1 903	49	1 952	100·1	·	100·1	100·2	0·2	3·9
Tegelbruk	151	4 443	51	4 494	89 8	·	89·7	89·9	0 8	3·8
Porslins-, kakel- o. lergodsf.	21	3 948	1 703	5 651	99·6	92·4	97·8	98·1	0·1	4·6
Glasindustri	67	5 160	611	5 771	100·5	101·2	100·6	101·1	0·1	3·7
Annan jord- o. stenindustri	20	1 372	25	1 397	99·8	·	99·2	99·5	0·1	6·1
Träindustri	1 113	39 548	1 176	40 724	99·6	99·2	99·6	99·7	0·8	3·4
Sågverk o. hyvlerier	404	17 617	228	17 845	99·7	93·8	99·6	99·7	0·9	3·7
Låd- o. wallboardfabriker	42	3 831	175	4 006	98·6	·	98·7	99·0	0·2	4·0
Byggnadssnickerifabriker	177	5 970	59	6 029	98·1	·	98·1	98·4	1·0	2·5
Möbelfabriker	315	7 972	262	8 234	100·9	104·0	101·0	101·2	1·0	2·9
Svarveri- o. skidfabriker	91	2 494	145	2 639	99·6	·	99·3	99·6	0·7	3·6
Annan trävaruindustri	84	1 664	307	1 971	100·5	100·3	100·5	100·2	0·5	3·9
Pappers- o. grafisk ind.	657	49 003	8 539	57 542	100·4	101·5	100·6	100·9	0·1	4·9
Pappersmassefabriker	66	16 681	228	16 909	99·8	95·4	99·8	99·9	0·4	4·5
Pappersbruk o. pappfabr.	69	15 957	2 449	18 406	100·5	100·2	100·4	100·7	0·1	5·6
Papp- o. pappersvaruind.	102	1 948	1 600	3 548	98·7	100·1	99·3	99·1	0·1	4·0
Grafisk industri	420	14 417	4 262	18 679	101·4	103·2	101·8	102·5	·	4·7
Livsmedelsindustri	962	29 499	11 820	41 319	108·4	101·1	104·8	105·5	0·8	5·4
Kvarnar	48	1 604	265	1 869	99·8	110·4	101·2	100·8	0·1	4·6
Bageriindustri	226	4 955	2 287	7 242	97·9	99·8	98·3	98·8	0·5	5·0
Sockerindustri	23	4 560	491	5 051	172·5	134·2	167·8	169·6	—	3·8
Choklad- o. konfektind.	75	1 679	2 638	4 317	98·4	98·5	98·4	99·4	0·6	5·8
Mejeriindustri	86	3 216	399	3 615	97·6	96·4	97·5	99·7	0·1	6·4
Slakterier o. charkuterier	164	5 372	1 062	6 434	103·1	106·4	103·6	103 9	—	5·6
Fiskber.-anst. o. konservf.	69	1 128	1 789	2 917	102·5	102·2	102 3	102·9	—	4·5
Margarinindustri	13	458	199	657	96·8	·	98·5	100·8	—	4·4
Bryggerier o. läskedrycksf.	196	5 121	1 052	6 173	97·7	96·5	97·5	98·2	0·3	6·2
Tobaksfabriker	9	519	1 257	1 776	101·0	97·7	98·6	97·7	—	11·6
Annan livsmedelsindustri	53	887	381	1 268	100·8	103·8	101·7	101·1	1·3	4·4

[1] Indextal har ej beräknats för grupper om mindre än 200 arbetare.

TAB. 6 (forts.). SYSSELSATTA ARBETARE I SLUTET AV OKTOBER 1949

Näringsgrenar	Antal redovisade företag	Antal i oktober 1949 anställda arbetare (exkl. permitterade)			Indextal (sept. 1949 = 100)				Antal arbetare, i %, som var frånvarande på grund av	
					Anställda arbetare (exkl. permitterade)			I arbete varande arb.		
		Män	Kvinnor	S:a	Män	Kvinnor	S:a		arbetsbrist	andra orsaker
Textil- o. beklädnadsind. .	955	32 861	52 307	84 968	101·0	101·4	101·3	101·6	0·1	4·6
Ylleindustri	80	6 696	6 004	12 700	101·2	102 7	101·9	102·1	0·1	5·0
Bomullsindustri	59	9 853	8 555	18 408	101·8	101·7	101·8	102·2	—	5·7
Linne- o. juteindustri . .	12	1 422	1 420	2 842	100·8	100 8	100·8	102·6	—	6·0
Trikåfabriker	146	2 924	7 782	10 706	99·0	100·8	100·3	100·9	·	4·8
Sömnadsindustri	450	5 686	23 170	28 856	100·0	101·2	100·9	101·0	0·1	4·1
Hatt- o. mössfabriker. . .	44	425	1 408	1 833	97·5	100·9	100·1	100·1	0·2	4·8
Annan hithörande industri	164	5 655	3 968	9 623	101·9	101·6	101·8	102·5	0·4	3·8
Läder-, hår- o. gummiv.-ind.	359	14 563	7 297	21 860	100·5	100·2	100·4	100·4	·	4·5
Garverier	31	2 739	216	2 955	100·0	99·5	100·0	100·8	—	5·0
Päls- o. skinnvarufabr. .	79	972	872	1 844	101·0	100·9	101·0	102·0	—	3·1
Skoindustri	132	4 451	2 836	7 287	101·0	99·1	100·3	100·3	0·1	3·4
Andra lädervarufabriker .	53	1 145	710	1 855	102·0	103·0	102·4	103·5	0·1	3·1
Gummivarufabriker . . .	14	4 307	2 429	6 736	99·9	99·9	99·9	99·2	—	6·3
Annan hithörande industri	50	949	234	1 183	100·4	105·4	101·4	101·3	—	4·4
Kemisk-teknisk industri .	293	14 179	4 059	18 238	100·4	105·8	101·6	100·6	0·4	7·6
Färg-, olje- o. parfymfabr.	107	3 508	1 187	4 695	101·6	102·2	101·8	101·2	0·3	6·6
Sprängämnesfabriker . .	8	1 271	529	1 800	101·7	102·9	102·0	102·1	—	7·0
Tändsticksfabriker . . .	8	1 303	908	2 211	101·2	102·4	101·7	100 9	—	7·9
Annan kemisk-tekn. ind.	170	8 097	1 435	9 532	99·6	112·5	101·4	99 9	0·7	8·0
Samtl. industrigrupper	**6 889**	**406 717**	**103 342**	**510 059**	**100·7**	**101·1**	**100·8**	**101·1**	**0·2**	**5·3**
Statl. verk o. byggnadsarb.	250	53 166	1 332	54 998	99·1	100 2	99·1	99·9	0·4	6·4
Mek. o. elektr. verkstäder	88	12 514	440	12 954	100·3	102·3	100·3	100·6	—	7·9
Skeppsvarv	3	3 174	30	3 204	100·4	·	100·3	101·7	—	9·1
Beklädn.-verkst., förråd o. d.	61	838	729	1 567	99 1	100·1	99·6	99·3	—	5·7
Sprängämnesfabriker . .	3	374	293	667	99·7	102·1	100 8	101·8	—	5·5
Byggnads- o. anläggn.-arb.	95	36 266	340	36 606	98·6	96·3	98·5	99·5	0·5	5·7

Tab. 7. Förändringen i antalet industriarbetare oktober 1948—oktober 1949. Indextal (uträknade enligt kedjemetod)

Industrigrupper	1948			1949								
	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juli	aug.	sept.	okt.
Malmbrytning o. metallind. .	100·0	101·1	100·8	101·1	101·6	101·9	101·8	100·4	99·6	99·7	100·3	101·0
Jord- och stenindustri . . .	100·0	98·9	96·6	95·5	95·0	95·6	100·1	108·8	105·0	103·3	101·9	98·7
Träindustri	100·0	99·1	96·8	96·3	97·9	99·6	101·4	103·2	102·7	102·9	102·3	101·9
Pappers- o. grafisk industri .	100·0	100·0	99·5	98·8	98·5	98·6	98·1	97·9	97·7	97·6	97·7	98·3
Livsmedelsindustri	100·0	99·9	93·0	91·5	91·2	91·9	92·6	94·3	98·1	96·3	96·9	101·6
Textil- o. beklädnadsind. . .	100·0	101·2	99·9	100·2	101·2	101·7	100·7	99·5	96·2	97·4	98·8	100·1
Läder-, hår- o. gummivaruind.	100·0	101·2	100·4	100·0	99·7	99·9	98·4	97·4	94·7	95·0	95·1	95·5
Kemisk-teknisk industri . .	100·0	99·7	97·4	97·6	98·8	99·8	99·0	97·6	96·7	97·2	97·9	99·5
Samtliga industrigrupper	100·0	100·6	99·2	99·1	99·6	100·1	100·0	99·8	99·1	99·1	99·5	100·3

C. Arbetslösheten inom fackförbunden

Tab. 8. Arbetslösheten inom fackförbunden den 30 september 1949

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar		Arbetslösa			Föregående månad		
		Samtliga	Därav kvinnor	Samtliga		Därav kvinnor	Medlemmar	Därav arbetslösa	%
				Antal	%				
Beklädnadsarbetareförb. .	148	35 732	28 910	277	0·8	241	35 030	256	0·7
Bleck- o. plåtslagareförb.	64	3 295	—	20	0·6	—	3 272	17	0·5
Bokbindareförbundet . .	66	10 927	6 132	88	0·8	37	11 134	68	0·6
Bryggeriindustriarb.-förb.	118	7 883	1 639	97	1·2	40	7 929	77	1·0
Byggnadsarbetareförb. .	599	103 205	1 225	3 437	3·3	112	104 790	3 489	3·3
Grovarbetare		48 391	1 225	1 291	2·7	112	49 640	1 311	2·6
Träarbetare		40 700	—	2 059	5·1	—	41 224	2 068	5·0
Rörarbetare		14 114	—	87	0·6	—	18 926	115	0·8
De förenade förbunden .	69	14 414	3 921	93	0·6	39	14 426	109	0·8
Elektrikerförbundet . . .	145	16 437	4	112	0·7	—	16 822	131	0·8
Fabriksarbetareförbundet	517	54 907	10 351	635	1·2	211	56 861	622	1·1
Byggnadsämnesind.-arb.	265	17 735	1 308	249	1·4	65	17 612	190	1·1
Glasbruksarbetare . . .	44	4 804	374	45	0·9	19	4 840	61	1·3
Sockerfabriksarbetare .	19	3 471	451	38	1·1	6	3 930	71	1·8
Tändsticksarbetare . .	6	1 467	589	3	0·2	—	1 471	4	0·3
Övriga arbetare . . .	188	27 480	7 679	300	1·1	121	29 008	296	1·0
Gjutareförbundet	132	12 087	55	117	1·0	7	12 020	110	0·9
Gruvindustriarbetareförb.	64	10 468	119	136	1·3	4	10 345	118	1·1
Handelsarbetareförb. . .	283	63 025	26 092	623	1·0	242	63 995	597	0·9
Kommunalarbetareförb. .	491	72 095	27 743	753	1·0	637	77 907	1 193	1·5
Lantarbetareförbundet [1] .							47 168	1 717	3·6
Litografförbundet . . .	23	3 789	190	13	0·3	5	3 818	11	0·3
Livsmedelsarbetareförb. .	143	37 872	10 276	719	1·9	287	37 654	574	1·5
Metallindustriarb.-förb. .	347	213 597	15 254	2 046	1·0	232	210 323	2 172	1·0
Järnbruksarbetare . .	56	89 354	1 308	237	0·6	10	89 135	241	0·6
Verkstadsarbetare . . .	291	174 243	13 946	1 809	1·0	222	171 188	1 931	1·1
Murareförbundet	184	13 138	—	419	3·2	—	13 436	383	2·9
Målareförbundet [2] . . .	219	10 256	—	193	1·9	—	17 289	299	1·7
Pappersindustriarb.-förb.	137	38 001	2 323	305	0·8	127	39 558	278	0·7
Sadelm.- o. tapetseraref. .	76	5 725	1 494	118	2·1	57	5 704	160	2·8
Sko- o. läderindustriarb.-f.	77	12 146	4 476	76	0·6	30	12 192	86	0·7
Stenindustriarbetareförb.	142	5 451	2	122	2·2	—	5 432	119	2·2
Textilarbetareförbundet .	119	46 145	23 710	343	0·7	254	45 781	353	0·8
Tobaksindustriarb.-förb. .	11	1 841	1 325	37	2·0	35	1 841	35	1·9
Transportarbetareförb. .	249	38 407	3 936	890	2·3	78	38 403	916	2·4
Träindustriarbetareförb.	566	56 842	1 226	899	1·6	47	57 212	1 038	1·8
Typografförbundet . . .	108	13 124	426	31	0·2	—	13 144	16	0·1
Vägarbetareförbundet . .	246	14 496	—	474	3·3	—	15 477	484	3·1
Summa [3]	5 343	915 305	170 829	18 073	1·4	2 722	977 913	15 428	1·6

[1] Fr. o. m. juli 1948 lämnar förbundet arbetslöshetsrapport endast varannan månad.
[2] Septembersiffrorna preliminära.
[3] Exklusive Lantarbetareförbundet i fråga om siffrorna för den 30 september.

Tab. 9. Antal arbetslösa i olika fackförbund i procent av det redovisade medlemsantalet 30/9 1948 - 30/9 1949 [1]

Fackförbund	30/9	31/10	30/11	31/12	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9
Beklädnadsarbetareförb. . . .	0·3	0·2	0·2	1·5	0·6	0·5	0·6	0·6	0·2	1·6	2·4	0·7	0·8
Bleck- och plåtslagareförb. .	0·6	0·5	0·6	3 2	3·5	3·2	4·0	2·1	0·7	0·6	0 7	0·5	0·6
Bokbindareförbundet	0·1	0·1	0·1	0·8	0·4	0·3	0·2	0·3	0·4	0·4	0·5	0·6	0·8
Bryggeriindustriarbetareförb. .	1·3	2·0	1·6	1·7	1·7	1·7	1·6	1·3	0·8	0·8	0·7	1·0	1·2
Byggnadsarbetareförb.					12·7	13·2	12·1	9·2	5·8	4·7	3 5	3·3	3·3
Grovarbetare					11·2	10·5	9·7	6·3	4·2	3·6	3·1	2·6	2·7
Träarbetare	7·1	8·2	10·4	23·6	16·2	18·4	16·1	13·3	8·2	6·7	4·7	5·0	5·1
Rörarbetare					4·6	6·9	8·7	7·1	4·7	3·0	1·7	0·8	0·6
De förenade förbunden . . .	0·4	0·4	0·5	0·7	1·0	0·9	1·1	0·9	0 7	1·2	1·6	0·8	0·6
Elektrikerförbundet	0·6	0·5	0·5	1·0	1·2	1·5	1·6	1·7	1·3	1·0	0·8	0·8	0·7
Fabriksarbetareförb.					4·1	3·8	3·5	2·3	1·7	1·8	1·5	1·1	1·2
Byggnadsämnesind.-arbetare .	1·1	1·5	2·6	7·2	5·5	6·4	5·4	3·2	1·6	1·4	1·1	1·1	1·4
Glasbruksarbetare	0·7	0·8	0 7	1·2	1·8	0 8	0·6	0·8	0 9	1·5	2 0	1·3	0·9
Sockerfabriksarbetare . . .	1·3	1·0	1·1	7·2	9·8	9·1	7 0	4·3	3 3	2·0	2 3	1·8	1·1
Tändsticksarbetare	0·2	0·3	0·3	0·7	0·5	0·5	0·4	0·4	0·4	0 2	0·2	0·3	0·2
Övriga	1·2	1·0	1·5	4·0	2·9	2·3	2·4	1·9	1·3	2 2	1·6	1·0	1·1
Gjutareförbundet	1·0	0 8	0·9	1·5	1 2	1·1	1·2	0·9	0·9	1·0	1·4	0·9	1·0
Gruvindustriarbetareförb. . .	1·6	1·6	1·8	2·3	1·9	1·8	1·7	1·7	1·3	1·1	1·5	1·1	1·3
Handelsarbetareförb. . . .	0·9	0·7	0·9	1·0	0·9	0·9	0·8	0·8	0·5	0·4	0·6	0·9	1·0
Kommunalarbetareförb. . . .	1·0	1·2	1·3	2·4	1·7	1·4	1·3	0·8	0·5	1·9	2·0	1·5	1·0
Lantarbetareförbundet [2] . . .	3·8	3·4	6·7	11·3	8·4	8·5	7·4	5·4	4·2	3·9	4·2	3·6	
Litografförbundet	0·5	0·4	0·4	0·4	0·4	0·4	0·3	0·5	0·3	0·3	0·2	0·3	0·3
Livsmedelsarbetareförb. . . .	2·0	2·0	2·1	2·3	3·0	3·1	2·8	2·5	2·1	1·8	1·7	1·5	1·9
Metallindustriarbetareförb. . .					1·6	1·1	1·2	1·2	1·0	1·0	1·1	1·0	1·0
Järnbruksarbetare	0·3	0·3	0·7	0·9	0·7	0·6	0·6	0·7	0·6	0·5	0·6	0·6	0·6
Verkstadsarbetare					1·3	1 3	1·3	1·3	1·1	1·1	1·2	1·1	1·0
Murareförbundet	5·3	9·0	15·2	27·9	24·0	22·2	17·6	7·8	4·6	3·5	3·2	2·9	3·2
Målareförbundet	3·1	5·9	6·6	41·5	23·4	22·0	17·4	11·0	3·1	1·9	1·7	1·7	1·9
Pappersindustriarbetareförb. .	0·3	0 6	0·7	0·7	1·0	0·9	1·0	1·1	1·0	2·3	1·0	0·7	0·8
Sadelm.- o. tapetserareförb. .	1·3	1·2	0·9	2·1	3·7	2·9	2·2	2·6	3·2	5·0	3·2	2·8	2·1
Sko- o. läderindustriarb.-förb.	0·3	0·2	0·2	0·7	0·6	0 6	0·7	0·5	0·4	0·9	1·3	0·7	0·6
Stenindustriarbetareförb. . . .	2·1	2·5	3·8	9·1	9·3	5·9	5·7	3·0	2·1	2·1	2·3	2·2	2·2
Textilarbetareförbundet . .	0·7	0·5	0·4	0·8	0·6	0·5	0·5	0·6	0·6	0·7	1·0	0·8	0·7
Tobaksindustriarbetareförb. .	1·0	1·3	1·6	1·3	1·3	2·3	2·5	1·4	1·5	1·6	1·5	1·9	2·0
Transportarbetareförb.	3·0	3·0	3·0	5·4	4·7	5 1	4·6	3·9	2·9	2·6	2·4	2·4	2·3
Träindustriarbetareförb.[3] . . .	1·4	1·3	2·0	4·6	3·5	2·9	3·0	2·3	2·3	3·7	2·7	1·8	1·6
Typografförbundet	0·8	0·6	0·7	0·7	0·6	0·5	0·4	0·3	0·2	0·1	0·1	0·1	0·2
Vägarbetareförb.					8·3	6·9	7·7	6·8	4·3	3·7	3·3	3·1	3·3
Summa[4]	1·3	1·9	2·5	5·4	4·1	4·0	3·6	2·3	1·9	2·0	1·8	1·6	1·4

[1] Byggnadsarbetareförbundet tillkom 1/1 1949 genom sammanslagning av Byggnadsträarbetareförbundet och vissa grupper från Grov- och fabriksarbetareförbundet (byggnadsgrovarbetare), Metallindustriarbetareförbundet (rörarbetare) samt Väg- och vattenbyggnadsarbetareförbundet (anläggningsarbetare m. fl.). För de förbund, ur vilka utbrytning skett, kan jämförbara arbetslöshetssiffror icke lämnas för 1948.

[2] Fr. o. m. juli 1948 lämnar förbundet arbetslöshetsrapport endast varannan månad.

[3] Inklusive f. d. Sågverksarbetareförbundet.

[4] Exkl. Lantarbetareförbundet i fråga om siffrorna för den 31 juli.

D. Hjälpsökande arbetslösa

Tab. 10. Av arbetslöshetsnämnderna rapporterade hjälpsökande arbetslösa

Månad m. m.	Städer med över 100 000 inv.	Göteborgs o. Bohus län (utom Göteborgs stad)	Västernorrlands län	Norrbottens län	Riket i övrigt	Hela riket
a) Hela antalet hjälpsökande arbetslösa 31/10 *1948*—31/10 *1949*						
1948						
Oktober	495	208	216	146	451	1 516
November	623	221	410	438	657	2 349
December	807	253	566	552	789	2 967
1949						
Januari	1 221	314	702	629	1 132	3 998
Februari	1 578	361	933	530	1 236	4 638
Mars	1 546	296	949	506	1 119	4 416
April	1 051	274	822	476	853	3 476
Maj	658	233	526	241	566	2 224
Juni	523	228	407	131	432	1 721
Juli	464	213	333	74	321	1 405
Augusti	476	199	339	107	307	1 428
September	558	193	361	152	359	1 623
Oktober	598	198	469	308	550	2 123
b) De hjälpsökandes fördelning efter ålder, yrke och hjälpform 31/10 *1949*						
Ålder						
16—25 år	22	3	17	22	34	98
26—50 »	119	44	128	156	181	628
över 50 »	457	151	324	130	335	1 397
Yrke						
Jordbruk och skogsbruk	13	—	52	101	79	245
Industri och hantverk	87	176	230	98	188	779
stenindustri	1	160	1	—	23	185
sågverksindustri	3	—	36	8	25	72
byggnadsverksamhet	53	10	127	85	95	370
Landtransport	30	—	40	2	16	88
Luftfart	—	—	—	—	—	—
Sjöfart	13	1	1	2	3	20
Handel	141	—	9	—	26	176
Förvaltning, arbetsledning o. fria yrken	279	—	5	1	71	356
Hälsovård och sjukvård	6	—	1	—	2	9
Arbete ej hänfört till annan grupp	29	21	131	104	165	450
Hjälpform						
Hela antalet hjälpta	554	172	296	110	341	1 473
Statligt beredskapsarbete	3	152	217	103	73	548
i arbetsmarknadsstyrelsens regi	3	—	80	66	73	172
i annan myndighets regi	—	152	137	37	—	376
Statskommunalt beredskapsarbete	48	12	36	6	23	125
Arkivarbete och musikerhjälp	359	2	11	1	94	[1] 467
Kommunalt arbete utan statsbidrag	—	6	32	—	139	177
Dagunderstöd	80	—	—	—	5	85
Kommunalt understöd	3	—	—	—	1	4
Utbildningshjälp	61	—	—	—	6	67

[1] Härtill kommer 393 flyktingar i dessa hjälpformer.

E. Byggnadstillstånd[1]

Tab. 11. Under januari—oktober 1949 avgjorda ansökningar, fördelade efter byggnadsarbetets art. Antal ansökningar och byggnadskostnader i milj. kr

Byggnadsarbetets art	Beviljade ansökningar						Avslagna ansökningar		
	Antal			Byggnadskostnad			Byggnadskostnad		
	Beslut av			Beslut av			Beslut av		
	Kungl. Maj:t eller AMS	Lan	S:a	Kungl. Maj:t eller AMS	Lan	S:a	Kungl. Maj:t eller AMS	Lan	S:a
Bostadshus (inkl. personalbostäder) . .	292	26 670	26 962	29·6	1 160·7	1 190·3	11·2	79·2	90·4
Enfamiljshus	65	18 648	18 713	2·9	334·6	337·5	1·4	41·7	43·1
Tvåfamiljshus	40	3 416	3 456	3·4	75·3	78·7	1·0	12·0	13·0
Flerfamiljshus	33	2 260	2 293	4·1	665·2	669·3	4·3	13·9	18·2
Bostadshus komb. med affärs- o. kontorslokaler	7	578	585	2·0	79·8	81·8	4·0	8·9	12·9
Pensionärshem	74	32	106	16·1	3·2	19·3	—	0·2	0·2
Övriga bostäder	73	1 736	1 809	1·1	2·6	3·7	0·5	2·5	3·0
Byggnader för jordbruk, skogsbruk o. fiske	7	5 734	5 741	0·9	44·9	45·8	—	3·5	3·5
Industribyggnader	829	1 894	2 723	193·4	11·7	205·1	83·3	4·2	87·5
Malmbrytning o. metallindustri . . .	360	·	·	111·8	·	·	18·7	·	·
Jord- o. stenindustri	68	·	·	7·4	·	·	4·5	·	·
Träindustri	71	·	·	6·1	·	·	10·5	·	·
Pappers- o. grafisk industri	126	·	·	30·7	·	·	6·8	·	·
Livsmedelsindustri	78	·	·	14·1	·	·	19·0	·	·
Textil- o. beklädnadsindustri	52	·	·	10·6	·	·	8·7	·	·
Läder-, hår- o. gummivaruindustri . .	21	·	·	2·7	·	·	1·9	·	·
Kemisk-teknisk industri	55	·	·	8·3	·	·	5·2	·	·
Byggnader för småindustri o. hantverk	5	·	·	1·7	·	·	7·1	·	·
Byggnader för byggnadsindustri . . .	8	·	·	—	·	·	0·9	·	·
Kraft- o. belysningsverk	81	65	146	229·1	0·5	229·6	7·7	0·0	7·7
Byggnader för samfärdsel	249	951	1 200	72·8	2·8	75·6	34·4	2·9	37·3
Byggnader för handel	177	1 178	1 355	24·8	7·2	32·0	59·8	9·5	69·3
Byggnader för förvaltning, sociala ändamål m. m.	210	425	635	44·3	4·9	49·2	83·5	1·2	84·7
Skolor, kyrkor, övriga samlingslokaler m. m.	411	1 272	1 683	79·7	7·9	87·6	49·4	6·4	55·8
Vägar o. gator, vatten o. avlopp m. m.	1 064	1 107	2 171	99·1	7·2	106·3	69·0	1·4	70·4
Militära arbeten	109	13	122	16·2	0·0	16·2	—	—	—
S:a januari—oktober 1949	3 429	39 309	42 738	789·9	1 247·8	2 037·7	398·3	108·3	506·6
S:a oktober 1949	428	2 542	2 970	59·1	215·7	274·8	11·9	6·4	18·3

[1] Statistiken omfattar fr. o. m. 1/7 1948 *dels* av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) avgjorda ansökningar om särskilt byggnadstillstånd, *dels* av länsarbetsnämnderna (Lan) avgjorda ansökningar om tillstånd att påbörja bostadsbyggen, byggnader och anläggningar för jordbruk, skogsbruk och fiske samt vissa smärre arbeten. Före 1/7 1948 omfattade av länsarbetsnämnderna avgjorda ansökningar endast s. k. tremannabyggen (tillstånd att påbörja smärre arbeten). Samtliga övriga ansökningar avgjordes av central myndighet.

Tab. 12. Under november 1948—oktober 1949 beviljade ansökningar. Byggnadskostnad i milj. kr

	Bostadshus		Industribyggnader		Övriga byggnadsarbeten		Samtliga		
								Byggnadskostnad	
	Antal	Byggnadskostnad	Antal	Byggnadskostnad	Antal	Byggnadskostnad	Antal	Totalt	därav för beslut av Lan
1948									
November	1 220	86·9	305	11·6	820	28·2	2 345	126·7	89·4
December	850	72·9	188	10·3	483	28·6	1 521	111·8	73·7
1949									
Januari	839	43·2	271	25·7	798	170·2	1 908	239·1	48·5
Februari	2 221	133·7	265	29·0	1 163	33·0	3 649	195·7	143·1
Mars	2 806	82·7	301	20·5	1 583	80·2	4 690	183·4	93·2
April	2 835	84·8	257	16·8	1 568	133·8	4 660	235·4	94·0
Maj	3 809	107·2	240	9·6	1 668	42·6	5 717	159·4	115·6
Juni	3 395	118·1	232	9·8	1 564	26·1	5 191	153·5	125·9
Juli	3 867	111·4	257	9·0	1 499	39·8	5 623	160·2	117·1
Augusti	2 962	125·6	254	7·7	1 264	40·7	4 480	174·0	130·8
September	2 419	169·9	354	60·1	1 077	32·2	3 850	262·2	168·9
Oktober	1 809	213·7	292	17·4	869	43·7	2 970	274·8	215·7
Jan.—Okt. 1949	26 962	1 190·8	2 723	205·1	13 053	642·8	42 788	2 037·7	1 247·8
» 1948	27 549	771·6	2 823	160·2	14 398	498·4	44 770	1 430·2	408·8

Tab. 13. Antal bostadslägenheter i under januari—oktober 1949 beviljade nybyggnadsföretag samt golvyta för bostadsändamål

Ortstyp	Hela antalet bostadslägenheter	därav lägenheter om					Golvyta i 1 000-tal m²
		högst 1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 el. flera rum och kök	
Orter med bostadsbyggnadskvot	33 339	5 809	13 103	9 924	3 304	1 200	2 315·3
Över 100 000 inv.	10 969	1 699	5 061	3 819	765	125	736·9
30 000—100 000 inv.	6 082	1 246	2 485	1 650	516	185	417·8
3 000—30 000 inv.	14 901	2 585	5 166	4 495	1 840	815	1 060·1
200—3 000 inv.	1 387	279	390	460	183	75	100·5
Övriga orter	9 445	1 344	1 935	2 389	2 183	1 094	757·1
3 000—30 000 inv.	333	27	174	82	40	10	23·5
200—3 000 inv.	4 428	654	914	1 415	968	472	353·3
Egentlig landsbygd	4 689	663	847	1 392	1 175	612	380·3
Januari—Oktober 1949	42 784	7 153	15 037	12 313	5 487	2 294	3 072·4
» 1948	29 067	5 092	9 508	8 507	4 543	1 417	2 149·0
Oktober 1949	7 691	1 325	2 974	2 508	646	238	542·8

F. Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1940—1949

Tab. 14. Arbetsförmedling och arbetslöshet

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Medeltal[1] A	Medeltal[1] B
	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser													
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	162	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	176	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	131	147
1943	137	133	114	109	99	93	89	90	93	109	129	150	112	131
1944	164	157	139	121	103	96	90	92	95	106	118	129	118	136
1945	131	132	128	116	106	103	93	89	91	97	102	106	108	131
1946	117	103	96	84	81	79	80	80	82	86	88	87	89	116
1947	96	92	85	77	66	66	68	70	78	84	92	98	81	111
1948	109	101	92	84	73	77	74	77	85	88	97	107	89	118
1949	123	119	117	108	91	93	89	92	99	108				
	Arbetslösheten inom fackförbunden (procent av medlemsantalet)													
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8	
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·8	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	11·3	
1942	13·6	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	7·5	
1943	8·6	7·5	6·4	6·1	4·4	4·4	3·9	3·6	3·5	4·5	5·8	9·6	5·7	
1944	8·5	8·0	7·2	5·5	3·7	3·2	2·9	2·8	2·9	3·3	4·2	7·2	4·9	
1945	6·5	6·2	5·9	4·5	3·8	3·5	3·2	3·1	3·0	3·2	3·9	6·7	4·5	
1946	5·5	5·4	4·5	3·2	2·2	2·1	2·2	2·1	2·0	2·0	2·8	4·9	3·2	
1947	4·2	5·1	4·3	2·7	1·8	1·8	1·7	1·6	1·6	1·7	2·4	4·5	2·8	
1948	4·4	4·2	3·8	2·3	1·7	1·9	1·9	1·7	1·8	1·9	2·5	5·4	2·8	
1949	4·1	4·0	3·3	2·8	1·9	2·0	1·8	1·6	1·4					
	Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa[2]													
1940	15 552	15 184	14 333	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	28 469	13 367	
1941	30 512	34 900	38 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219	
1942	25 259	25 149	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	12 306	
1943	9 992	9 569	8 550	7 206	6 247	5 253	4 571	4 410	4 600	5 434	7 462	11 676	7 081	
1944	15 845	17 548	17 272	15 660	11 797	8 790	7 313	6 790	6 823	7 494	8 674	11 044	11 255	
1945	12 088	12 862	13 521	12 044	10 021	7 924	5 966	5 406	5 409	5 842	6 757	7 296	8 761	
1946	8 829	8 564	8 118	6 534	4 594	3 487	2 704	2 308	2 480	2 782	3 557	4 084	4 883	
1947	5 035	5 279	4 829	3 464	2 087	1 576	1 183	1 067	1 148	1 464	2 278	2 916	2 694	
1948	3 992	4 612	4 240	2 937	1 896	1 418	1 180	1 159	1 266	1 516	2 349	2 967	2 461	
1949	3 998	4 638	4 416	3 476	2 224	1 721	1 405	1 428	1 623	2 123				

[1] I fråga om antalet ansökningar om arbete på 100 lediga platser anges två årsmedeltal, av vilka A-talet är ett aritmetiskt medeltal av månadstalen, medan B-talet avser antalet ansökningar om arbete under hela året i förhållande till under året *nyanmälda* lediga platser.

[2] För tiden januari—juni 1940 ingår i antalet hjälpsökande vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna.

Litteraturöversikt

(11 oktober—10 november 1949)

Socialstyrelsens bibliotek hålles öppet för allmänheten kl 10—15; under sommarmånaderna kl 10—14 (lördagar 9—13)

Tidskriftsartiklar i sociala ämnen [1]

Allmänna sociala frågor

BANKE, N. Noget om socialpolitikkens mål. Nationalökonomisk tidsskrift 1949, nr 3/4.
BROMDAHL, ELSA. Vi välsituerade gamla. Vi 1949, nr 44.
HUSÉN, T. Psykologerna och psykologiutbildningen. Sv. läkartidningen 1949, nr 44.
JOHANNESSON, J. Sozialtypen des Berufs. Kölner Zeitschrift für Soziologie 1949/1950, nr 1.
LODIN, L. I. L. O. [International Labour Organisation] — ett organ för samförstånd. Arbetsledaren 1949, nr 20.
STRAND, S. G. FAO [Food and Agriculture Organization] i aktion. Politisk tidskrift 1949, nr 10.
— Samhällsekonomiska regulatorer. Vägarbetaren 1949, nr 10.
SÖDERBERG, S. Individen, samhället och trivseln. Industria 1949, nr 11.
THORSSON, INGA. Internationella arbetskonferensen. Morgonbris 1949, nr 10.

Sverige

ELOFSSON, T. Föräldrabalken. Landskommunernas tidskrift 1949, nr 10.
Den kommunala upplysningsverksamheten. Landskommunernas tidskrift 1949, nr 10.
Den stora massan små inkomsttagare. Sunt förnuft 1949, nr 8.

Amerikas förenta stater

DALENIUS, T. Användning av stickprovsundersökningar vid studiet av »Consumer Finances» i Förenta staterna. Ekonomisk revy 1949, nr 4.

Finland

Inkomstutjämningen i Finland år 1945. Industritidningen 1949, nr 9.

Storbritannien

MEURLING, P. De engelska myrdalarna. [Makarna Webb.] Skogsindustriarbetaren 1949, nr 21.
OLJELUND, S. Social-England bygges upp. Sjömannen 1949, nr 11.

Arbetarskydd

Sverige

OLSSON, THORD. Ny giv för SJ arbetarskydd. Signalen 1949, nr 42.
STARLAND, H. Tillämpningsföreskrifter till den nya arbetarskyddslagen. Arbetarskyddet 1949, nr 7.

Arbetslön och arbetstid

HAGNELL, H. Lönepolitiken och den fulla sysselsättningen. Fackföreningsrörelsen 1949, nr 43.
SCHANG, K.-E. Lönen beror på jobbet. [Ang. arbetsvärdering.] Svensk handel 1949, nr 19.
Lönstatistik og dens betydning. Arbejderen 1949, nr 20.

Sverige

DAHLANDER, G. Lönepolitikens tre linjer. Medlemsblad för sv. sadelmakare- och tapetserarеförbundet 1949, nr 9/10.
STRAND, A. Lönepolitik i samverkan. Fackföreningsrörelsen 1949, nr 44.
STYRUD, S. Priskontrollen på arbetskraft. Statstjänstemannen 1949, nr 6.
Bot mot bortavaro. [Frånvarofrekvensen inom industrin.] Textil och konfektion 1949, nr 7.
Lönepolitiken under debatt. Fackföreningsrörelsen 1949, nr 42.

Schweiz

Der Einfluss des Lohnes auf die Berufswahl in der Industrie. Schweizerische Arbeitgeber-Zeitung 1949, nr 41.

Arbetsmarknad och arbetslöshet

NYSTRÖM, P. En nordisk försvarsallians mot arbetslöshet. (Föredrag.) Sv. socialvårds tidning 1949, nr 10.
TORMIN, H. Arbeitslosenversicherung und öffentliche Fürsorge. Arbeitsblatt 1949, nr 9.

Sverige

J[ERSTE]DT, S. Den fulla sysselsättningens problem. Lantarbetaren 1949, nr 44.
SKOGH, S. Employment service in Sweden. The Anglo-Swedish review okt. 1949.
TOMMILA, O. Utlänningarna i Sverige. Industritjänstemannen 1949, nr 10.
Sysselsättningsmöjligheter i Norrland vid en eventuell lågkonjunktur. Affärsekonomi 1949, nr 15.

[1] I denna avdelning tidigare upptagna artiklar finns införda i ett särskilt kortregister, som är tillgängligt i socialstyrelsens bibliotek.

Tyskland

EHLERT, MARGARETE. Die Arbeitslosenhilfe in Berlin. Arbeitsblatt 1949, nr 9.

Befolkningsfrågor

W[RENB]Y, K. Vetenskapsmän siar: världssvält eller födelsekontroll. Transportarbetaren 1949, nr 10.

Sverige

GRÖNLUND, O. Ärkebiskop Erik Benzelius d. y. och den svenska befolkningsstatistikens uppkomst. Statsvetenskaplig tidskrift 1949, nr 4.

Ett unikt tvåhundraårsjubileum. [Svenska tabellverket.] Industritjänstemannen 1949, nr 10.

Canada

Population growth and immigration into Canada. The labour gazette 1949, nr 8.

Frankrike

La mortalité en 1948 et ses causes. Bulletin de la statistique générale de la France juli/sept. 1949 (suppl.).

Storbritannien

STRAND, S. G. Engelsmännen tar itu med befolkningsfrågan. Kontorsvärlden 1949, nr 10.

Bostadsförhållanden och samhällsplanering

JUNGEN, E. Stora eller små städerna. Tiden 1949, nr 8.

NORDLING, C. O. Valet av byggnadstyp i samhällen av olika storlek. Plan 1949, nr 3.

WILLIAM-OLSSON, T. Framtidens stadsplanering. Hyresgästen 1949, nr 21.

Sverige

ALMGREN, S. Kliniska erfarenheter av koloxidförgiftningar i arbetslokaler och bostäder till följd av bristfälliga eldnings- och värmetekniska anordningar. Sv. läkartidningen 1949, nr 43.

GÖRANSSON, G. Första hyresrabatten för god lägenhetsvård utbetalad. Vi hyresgäster 1949, nr 11.

HJELM, L. Byggnadskostnadernas utveckling inom jordbruket sedan förkrigstiden. Cement och betong 1949, nr 3.

HÜBNER, F. Det förrädiska hyresindex. Sv. fastighetstidning 1949, nr 21.

JOHANSSON, ALF. För få eller för många bostäder? Tiden 1949, nr 8.

LANGE, G. Lättnader i byggnadsregleringen från den 15 oktober. Från departement och nämnder 1949, nr 18/19.

PETTERSSON, LENNART. Bostadsbyggande och byggnadsreglering. Politisk tidskrift 1949, nr 10.

SVENNEGÅRD, C. Hyreskontrollens grunder. Förvaltningsrättslig tidskrift 1949, nr 4.

Ö[MAN], I. Stor-Stockholm och den nya kommunindelningen. Statistisk månadsskrift 1949, nr 9.

Bostadsproduktionen i Stockholm. Murarnas fackblad 1949, nr 10.

Fritidslokaler bör koncentreras i samhällscentrum. Vår bostad 1949, nr 10.

Livsfråga för många kommuner att på rimliga villkor kunna friställa mark för nybebyggelse. Vi hyresgäster 1949, nr 10.

Danmark

INGVARTSEN, O. Den fremtidige huslejepolitik. Nationalökonomisk tidsskrift 1949, nr 3/4.

Frankrike

Hyreskaos i Frankrike. Sunt förnuft 1949, nr 8.

Storbritannien

JOHANSSON, KNUT. England bygger. Fackföreningsrörelsen 1949, nr 41.

Tyskland

Die Berechnung der Indexziffer der Baukosten und die Entwicklung der Baukosten in der Nachkriegszeit. Statistische Berichte sept. 1949.

Föreningsväsen, kollektivavtal och arbetskonflikter

Sverige

Folkskolans lärare och förhandlingsrätten. Folkskollärarnas tidning 1949, nr 42.

Amerikas förenta stater

CHRISTIANSEN, P. Den amerikanska stålstrejken. Fackföreningsrörelsen 1949, nr 43.

LINDELL, K. Amerikansk fackföreningsrörelse. Förbundskamraten 1949, nr 10.

SELLBERG, T. President Truman, kongressen och Taft-Hartleylagen. Industria 1949, nr 11 b.

Hur arbetskonflikter förebygges i USA. Arbetsledaren 1949, nr 19.

Storbritannien

Engelsk fagbevægelse. Arbejderen 1949, nr 20.

Hälso- och sjukvård

FISCHER, G. Om vaccination mot tuberkulos. Hygienisk revy 1949, nr 8.

GARD, S. Något om barnförlamningen och barnförlamningens epidemiologi. Sv. vanföretidskrift 1949, nr 10.

GREYERZ, W. v. Hur ska vi orka med? Vi 1949, nr 43.

HALLSTÉN, O. Morgondagens hälsovård. Lantarbetaren 1949, nr 41.

HOLMGREN, I. Bastu. Sv. läkartidningen 1949, nr 43.

KINBERG, O. Philippe Pinel, mannen som löste de sinnessjukas bojor. Sv. läkartidningen 1949, nr 42.

LÖVGREN, O. Modern forskning om de reumatiska sjukdomarna. Social-medicinsk tidskrift 1949, nr 10.

Sverige

BIÖRCK, G., & BLOMQVIST, N. Studier över hjärtkärlsjukdomarnas samhälleliga betydelse i Sverige. I. Den svenska befolkningens dödlighet

i cardiovasculära sjukdomar under åren 1911—1945. Social-medicinsk tidskrift 1949, nr 10.
LUNDQUIST, G. Sinnessjukvården i riket år 1948. Sv. läkartidningen 1949, nr 41.
VALLMARK, S. Sanatorieläkarens ändrade situation. Status 1949, nr 10.

Tyskland

BERG, G. Tuberkulosdödligheten i Tyskland under andra världskriget. Sv. läkartidningen 1949, nr 42.

Jordbruks- och egnahemsfrågor

HELAND, E. v. Samordning världen över medel mot jordbrukskris. Jordbrukarnas föreningsblad 1949, nr 45.
MORTENSEN, E. Forslag om international clearing af landbrugets overskudsproduktion. Udenrigsministeriets tidsskrift 1949, nr 20.
Sur certaines recherches méthodologiques concernant la statistique agricole. Bulletin de la statistique générale de la France juli/sept. 1949 (suppl.).

Sverige

B[JÖRKMA]N, T. Jordbrukslån med statlig garanti. Jordbrukskasserörelsen 1949, nr 3.
HYRENIUS, H. Den kvalificerade lögnen. Kommentar om hur jordbruksstatistiken är och — kunde vara. Jordbrukarnas föreningsblad 1949, nr 43.
TOLONEN, K. Ladugårdskontrollen under de senaste 25 åren. Lantmannen 1949, nr 42.
WALLIN, B. Ålderdomshem — mönsterjordbruk. Lantmannen 1949, nr 44.
ZETTERBERG, O., & DALENIUS, T. Nya metoder för skördeuppskattning. Jordbruksekonomiska uppgifter 1949, nr 10.
ÖRBORN, A. Nya utvecklingslinjer inom det svenska jordbrukets byggenskap. Cement och betong 1949, nr 3.

Amerikas förenta stater

HOLMQVIST, N. Lantmannabyggnader i USA. Några intryck från en resa 1949. Cement och betong 1949, nr 3.
Agricultural production and food supplies. Survey of current business 1949, nr 9.

Irland

GEARY, R. C. Sampling methods applied to Irish agricultural statistics. Irish trade journal and statistical bulletin sept. 1949.

Kooperation

Sverige

SOHLENIUS, H. Konsumentkooperationens gruppverksamhet. Jordbrukarnas föreningsblad 1949, nr 45.

Tyskland

Die Konsumgenossenschaften in Westdeutschland. Schweiz. Konsum-Verein 1949, nr 41.

Nykterhetsfrågan

Sverige

PETRÉN, A. Om indikationer för intagning av alkoholister å sinnessjukhus eller avdelning för psykiskt sjuka vid annat sjukhus. Sv. läkartidningen 1949, nr 44.

Finland

Alkoholförsäljningens organisation i Finland. Tidskrift för systembolagen 1949, nr 10.

Norge

HAMER, A. Den norske alkohollov i stöpeskjeen. Tidskrift för systembolagen 1949, nr 10.

Priser, levnadskostnader, konsumtion

BORGSTRÖM, G. Vi stjäl från framtiden. Vi 1949, nr 45.
STADIUS, O. Produktionsfaktorerna och deras priser. Ekonomiska samfundets tidskrift 1949, nr 3.
STRAND, S. G. Anspråken på världshushållet. Lantarbetaren 1949, nr 43.
WAGENFÜHR, R. Die Messung der Lebenshaltungskosten. Arbeitsblatt 1949, nr 9.

Sverige

BERGLUND, N. Förskottsköp i stället för avbetalningshandel. Från departement och nämnder 1949, nr 18/19.
LUNDBERG, E. Prisontrollen och den ekonomiska utvecklingen. Svensk handel 1949, nr 19.
OLSSON, THORD. Hos indexfamiljen. Signalen 1949, nr 41.
SÖDERBERG, K. Prisontrollfrågan ur industriens synpunkt. Svensk handel 1949, nr 19.
WESTERLIND, E. Vad betyder devalveringen? Industritjänstemannen 1949, nr 10.
ÄLMEBY, H. Vad kostar oss devalveringen? Svensk handel 1949, nr 20.
Renässans för indextänkandet. Finanstidningen 1949, nr 40.

Amerikas förenta stater

FRIEND, I. Personal saving in the postwar period. Survey of current business 1949, nr 9.
KEPHART, O. T., & HUMES, HELEN M. Family expenditures for clothing. Monthly labor review aug. 1949.

Danmark

DAM, F. Levnedsmiddelforbruget i Danmark 1914—1948. Andelsbladet 1949, nr 42.
Forbrugsundersögelsen 1948 og det nye pristalsbudget. Statistiske efterretninger 1949, nr 58.
Den nye pristalsberegning. Tidsskrift for industri 1949, nr 20.

Ryssland

Rysslands försörjning förbättrad. Lantmannen 1949, nr 42.

Schweiz

Die Entwicklung des Lebensmittelverbrauchs und der Lebensmittelpreise. Schweizerische Arbeitgeber-Zeitung 1949, nr 41.

Storbritannien

Mjölk och hälsa. Mjölkpropagandan 1949, nr 10.

Socialförsäkring

HAMMARSKJÖLD, B. Nordiska konventioner om ålderspensioner och vård åt nödställda. Sv. socialvårdsförbundets tidskrift 1949, nr 5.

LUND, O. Konvensjon mellom de nordiske land om gjensidig ytelse av alderspensjoner. Kommunalt tidsskrift 1949, nr 9.

SCHNEIDER, ANNA W., & LABAREE, MARY S. Planning observation programs for foreign welfare personnel. Social security bulletin 1949, nr 5.

Issues in temporary disability insurance. Social security bulletin 1949, nr 6.

Sverige

BEXELIUS, E. Principerna för socialförsäkringssystemet. Sv. socialvårds tidning 1949, nr 10.

TEGENDAHL, E. Problem inför den allmänna sjukförsäkringen. Sv. sjukkasse-tidning 1949, nr 42.

Belgien

WALEFFE, F. Problèmes belges de la sécurité sociale. Revue du travail 1949, nr 9.

Danmark

FRIIS, H. Dansk socialvård — med huvudvikten lagd på den aktuella diskussionen om sjukförsäkring och folkpensionering. Sv. socialvårds tidning 1949, nr 10.

JACOBSEN, C. Social sikring i sygdomstilfælde. Maanedsskrift for praktisk lægegerning og social medicin 1949, nr 10.

Norge

ALEXANDER, F. Den norske folketrygdplanen av 1948. Socialt tidsskrift 1949, nr 7.

FAUGERT, R. Organisationen av den norska olycksfallsförsäkringen. Arbetarskyddet 1949, nr 7.

Schweiz

DERRON, L. Krisis der Sozialversicherung. Schweizerische Arbeitgeber-Zeitung 1949, nr 43.

Storbritannien

FLANDERS, A. Olycksfallsförsäkring i Storbritannien. Förbundet 1949, nr 10.

Tyskland

AYE, H. A. Das Sozialversicherungs-Anpassungsgesetz. Recht der Arbeit 1949, nr 10.

Socialvård

Sverige

BERGGREN, A. Klientelblandningen på ålderdomshemmen. Sv. socialvårds tidning 1949, nr 10.

— Ålderdomshemsreformen och landstingens vårdhem. Sv. socialvårdsförbundets tidskrift 1949, nr 5.

DAHLSTRÖM, H. Socialläkarens betydelse för socialvårdsarbetet. Sv. socialvårdsförbundets tidskrift 1949, nr 5.

HAMRIN, GRETA. Ålderdomshemmens personalfråga. Sv. socialvårdsförbundets tidskrift 1949, nr 5.

HÖJER, K. J. Från allmosor till socialhjälp. (Föredrag.) Sv. socialvårds tidning 1949, nr 10.

LINDBERGER, Ö. Lo-Johansson och svenskarna. Vi 1949, nr 42.

NYBLOM, ELSA. Är det kriminellt att bli gammal? Vi 1949, nr 45.

SCHLYTER, K. Om anstaltsvård av kriminell ungdom. Barnavård och ungdomsskydd 1949, nr 5.

THEDIN, N. De gamlas rätt till liv. Vi 1949, nr 42.

Justitieministern har ordet. [Ang. rymningar från ungdomsvårdsskolor.] Finanstidningen 1949, nr 39.

Nordiska socialvårdsdagar. Sv. socialvårds tidning 1949, nr 10.

Finland

WARIS, H. Socialvården i efterkrigstidens Finland. Sv. socialvårds tidning 1949, nr 10.

Schweiz

WACHTMEISTER, A. Barnbyn Pestalozzi i Schweiz. Barnavård och ungdomsskydd 1949, nr 5.

Undervisning och yrkesutbildning

Sverige

GÄRDSTEDT, B. Yrkesutbildning för varubud. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1949, nr 7.

MEURLING, M. Några synpunkter på en bredare lagd yrkesundervisning på jordbrukets område. Hushållningssällskapens tidskrift 1949, nr 6.

Det svenska hantverkets yrkesutbildning. Sv. skotidning 1949, nr 21.

Sverige och UNESCO [United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation]. Sv. skoltidning 1949, nr 41.

Undervisning för jordbrukarungdom. Lantmannen 1949, nr 45.

Israel

WILHELM, K. Undervisningsproblemet i Israel. Judisk krönika 1949, nr 19.

Till socialstyrelsens bibliotek inkommen litteratur

BERG, P. Den internasjonale arbeidsorganisasjon. Bergen 1949. (Brosjyrer om de mellomfolkelige organer utg. av Chr. Michelsens institutt.)

BERNSTRÖM, H. Industriell löneredovisning med bokföringsmässig anknytning till Mekanförbundets normalkontoplan. Utarb. på uppdrag av en inom Sveriges mekanförbund tillsatt kommitté. Sthlm 1949.

BLACK, J. D., & MUDGETT, B. D. Research in agricultural index numbers. Scope and method. New York 1938. (Social science research council.)

BOG, P. Den internasjonale handelsorganisasjon. Bergen 1949. (Brosjyrer om de mellomfolkelige organer utg. av Chr. Michelsens institutt.)

DALENIUS, T. Om stickprovsundersökningens teknik och metodik. Sthlm 1949. (Affärsekonomis skriftserie. 25.)

DANMARK. Landsnævnet for børneforsorg.
Statistisk beretning. 1948. Khvn 1949.

— Det statistiske departement.
Statistiske meddelelser. Række 4. Khvn 1949.
Bd 138: H. 1. Ejendoms- og personbeskatningen i skatteåret 1948/49.

EVANG, K. Verdens helseorganisasjon. Bergen 1949. (Brosjyrer om de mellomfolkelige organer utg. av Chr. Michelsens institutt.)

FORBAT, F. Generalplan för Skövde. Upprättad inom Eglers stadsplanebyrå i Stockholm. Sthlm 1949.

— Utvecklingsprognos för en medelstor stad. En studie över näringsliv, befolkning och bostäder i Skövde. Sthlm 1949. (Statens kommitté för byggnadsforskning. Rapporter. 18.)

DE FORENTE NASJONER. Den nye verdensorganisasjons forhistorie, oppbygning og oppgaver. Bergen 1947. (Brosjyrer om de mellomfolkelige organer utg. av Chr. Michelsens institutt.)

FÖRENTA NATIONERNA.
Mission to Haiti. Report of the United Nations mission of technical assistance to the Republic of Haiti. Lake Success, New York 1949. (Publ. 1949: 2. B. 2.)

— Department of social affairs.
Housing and town country planning organizations. Lake Success. New York 1949. (Miscellany 1.)
Technical assistance for social progress No. 1. International exchange of social welfare personnel. Lake Success, New York 1949. (Publ. 1949: 4. 6.)

— — Population division.
Reports on the population of trust territories. 2. The population of Tanganyika. Lake Success, New York 1949. (Publ. 1948: 13. 2.)

— Statistical office.
Demographic yearbook 1948. Lake Success, New York 1949. (Publ. 1949: 13. 1.)

HAMBRO, E. Den mellomfolkelige domstol. Bergen 1948. (Brosjyrer om de mellomfolkelige organer utg. av Chr. Michelsens institutt.)

HANDLEDNING i sexualundervisning för lärare i högre skolor. På Kungl. Maj:ts uppdrag utg. av Kungl. Skolöverstyrelsen. Sthlm 1949.

INTERNATIONELLA ARBETSORGANISATIONEN.
Iron and steel committee. 3rd session, Geneva 1949.
Report. Geneva 1949.
1. General report.
2. Guaranteed wages in the iron and steel industry.
3. Technological improvements in the iron and steel industry and their effects on employment.

Metal trades committee, 3rd session, Geneva, 1949.
Report. Geneva 1949.
1. General report.
2. Vocational training and promotion in the metal trades.
3. Systems of wage calculation in the metal trades.

KOMMUNALA HANDBÖCKER. Sthlm 1949.
2. Författningssamling.
Kommunal författningssamling för Stockholm. 40 (1948).

LO-JOHANSSON, I. Ålderdom. Utg. av Veckotidningen Vi. Bild: *S. Järlds*. Sthlm 1949.

MICHANEK, E. Socialboken. Sthlm 1949.

MORTENSEN, E. FAO. De forente nasjoners organisasjon for ernæring og landbruk. Bergen 1948. (Brosjyrer om de mellomfolkelige organer utg. av Chr. Michelsens institutt.)

NANNESON, L. Räkenskapsresultat från svenska jordbruk. 34 (bokföringsåret 1947/48). Norrtälje 1949. (Kungl. Lantbruksstyrelsen. Meddelande. Ser. B: 3.)

NORDISKA BARNAVÅRDSKONGRESSER.
Den 6. nordiske barnevernskongress, Oslo 5.—8. aug. 1948. Oslo 1949.

NORGE.
Norges offisielle statistikk. Rekke 10. Oslo 1949.
187. Industriarbeidertrygden. Ulykkestrygden for industriarbeidere m. v. 1946.
188. Kommunenes gjeld og kontantbeholdning m. v. pr. 30. juni 1948.
191. Sunnhetstilstanden og medisinalforholdene 1946.
192. Alkoholstatistikk 1947—48.
193. Norges kommunale finanser i regnskapsåret 1944/45.

REINHARD, M. R. Histoire de la population mondiale de 1700 à 1948. Paris 1949.

RIKSGÄLDSKONTORET.
Årsbok utarb. inom Riksgäldskontorets räkenskapsbyrå. Årg. 29 (budgetåret 1948/49). Sthlm 1949.

SCHWARZSCHILD, L. Den röde preussaren. Karl Marx — liv och legend. Till svenska av N. Holmberg efter en amerikansk övers. fr. författarens tyska manuskript. Sthlm 1949.

SOCIAL LEGISLATION and work in Finland. Publ. by the Ministry of social affairs. [Red.: *N. Saloman.*] Hki 1949.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1949. Sthlm 1949.
42. Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 1—2. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Stockholms stad och Stockholms län. (K.)
43. Betänkande med förslag till livsmedelsstadga m. m. Avg. [d. 26 sept. 1949] av 1948 års livsmedelssakkunniga. (I.)
44. Betänkande med förslag till vissa åtgärder till rationalisering av gat- och kantstensindustrien. Avg. [d. 22 sept. 1949] av 1946 års stenindustriutredning. (H.)
45. Betänkande med förslag till nya medborgarskapslagar för Danmark, Norge och Sverige. Avg. [d. 29 aug. 1949] av delegerade för de tre länderna. (Ju.)
46. Betänkande med utredning i vissa värnpliktsfrågor. Avg. d. 15 aug. 1949 av 1948 års värnpliktskommitté. (Fö.)
47. Sambeskattningssakkunniga. Betänkande med förslag till ändrade bestämmelser rörande beskattningen av äkta makar. [Avg. d. 2 sept. 1949.] (Fi.)
49. Betänkande rörande hjälp åt egnahemsägare och bostadsrättshavare som drabbats av arbetslöshet. Avg. [d. 19 okt. 1949] av sakkunniga angående vissa egnahems- och arbetsmarknadsfrågor. (S.)

STOCKHOLMS STADS STATISTIK. Sthlm 1949.
3. Hälso- och sjukvård. 1. Stockholms stads hälsovård. 71 (1948).
8. Arbetslöshet. Arbetslöshetshjälpen i Stockholm. 15 (1948).

STOLTZ, G. Tollunioner. Bergen 1948. (Brosjyrer om de mellomfolkelige organer utg. av Chr. Michelsens institutt.)

STORBRITANNIEN. Ministry of labour and national service. Tables relating to employment and unemployment in Great Britain 1948. Lond. 1949.
— Trades union congress. Report of proceedings at the 81st annual trades union congress, held at ... Bridlington, Sept. 5th to 9th 1949. Lond. 1949.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK. Sthlm 1949.
Allmänna val. Riksdagsmannavalen åren 1945—48. Av Statistiska centralbyrån.
Postverket år 1948. Av Kungl. Generalpoststyrelsen.
Rättsväsen. Vägtrafikolyckor år 1947. Av Statistiska centralbyrån.

TENNFJORD, F. F.N's økonomiske og sosiale råd. Bergen 1948. (Brosjyrer om de mellomfolkelige organer utg. av Chr. Michelsens institutt.)

UNESCO. De forente nasjoners organisasjon for undervisning, vitenskap og kultur. Bergen 1948. (Brosjyrer om de mellomfolkelige organer utg. av Chr. Michelsens institutt.)

YRKESUTBILDNINGEN i Sverige. Redogörelse utarb. år 1949 inom Kungl. Överstyrelsen för yrkesutbildning. Sthlm 1949.

ÅBO.
Åbo akademi. Acta Humaniora. 18. Åbo 1949.

Recensioner

Michanek, Ernst: Socialboken, Stockholm 1949. Kr 4,75. 284 sid.

De snabba förändringarna i den sociala lagstiftningen medför, att de handböcker, som utges på området, tämligen snart blir föråldrade och felaktiga. Socialboken, som utarbetats av Ernst Michanek, registrerar ställningen sådan den var i september månad 1949. Boken avser att ge enkla och lättbegripliga anvisningar på det sociala området till tjänst för allmänheten.

Vid ett studium av densamma inställer sig den reflexionen, att böcker av detta slag bör författas av personer, som besitter journalistisk färdighet och kvalificerade — helst på praktiska erfarenheter grundade — insikter i sociala förhållanden. I förstnämnda hänseende har författaren varit lyckosam. Stilen är klar och smidig och framställningen är lättillgänglig. Men när det gäller att på ett korrekt sätt leverera det sakliga underlaget finns fog för, som delvis framgår av det följande, vissa anmärkningar.

Boken inledes med ett förord av statsrådet Möller, som instruktivt och intresseväckande ger en allmän översikt över socialpolitikens bakgrund och målsättning. Härefter behandlas socialförsäkringarna, den allmänna fattig- och barnavården samt familjevården. Till slut redogöres för bostadspolitiken, arbetsmarknadspolitiken, hälso- och sjukvården m. m. En kortfattad historisk redogörelse samt framställningar om önskemål för det fortsatta arbetet kompletterar i flera avsnitt redovisningen.

En granskning av boken ger, som ovan

antytts, anledning till en del anmärkningar, bland vilka följande må särskilt nämnas.

Vad beträffar barnavårdslagstiftningen, är redogörelsen för de fall, då skyddsuppfostran tillgripes, tafatt och ofullständig. Detsamma gäller framställningen om överklagande av barnavårdsnämndernas beslut i olika ärenden. Av denna får läsaren det felaktiga intrycket, att regeringsrätten är högsta instans endast vid slutlig utskrivning av en person, som tagits om hand för skyddsuppfostran.

I boken beröres Åkarpslagen och lagen om tjänsteplikt, vilka numera har upphört att gälla. Från socialhistorisk synpunkt kan dessa författningar ha intresse till vidgande av synvidden, men de torde icke kunna tillmätas sådan betydelse, att de utan vidare kan försvara sin plats i ett arbete av ifrågavarande slag. I stället borde författaren t. ex. mer utförligt ha behandlat den öppna vården och åtminstone berört densamma beträffande sinnessjuka och sinnesslöa i redogörelsen för abnorm- och sinnessjukvården. Dessutom borde uppgifter ha lämnats om hur lång tid mödrahjälpen avser samt beträffande sjukhjälpstidens längd enligt den nya lagstiftningen om allmän sjukförsäkring.

En del uppgifter är inte korrekta. Sålunda framhålles t. ex. att, när den nya sjukförsäkringen börjar tillämpas, sjukpenningen för gifta kvinnor utan förvärvsarbete är 1,50 kr per dag. Denna summa utgår emellertid även till gift kvinna med en inkomst under 1 000 kr. Vidare meddelas att statsmakterna först vid tiden för den stora strejken 1909 visade intresse för arbetslöshetsproblemet. Detta är emellertid en påtaglig överdrift, och studerar man något närmare den litteratur författaren hänvisat till i detta ämne, visar det sig, att statsmakterna före nämnda tid vid skilda tillfällen vidtog åtgärder i syfte att minska arbetslösheten. Ytterligare detaljer av angivet slag skulle kunna dras fram. Har man emellertid den ambition att säga allt, som författaren här har haft, så lär det inte vara så lätt att undvika sådana småfel, och de lär *f. ö.* vara ganska lätta att taga bort i de nya upplagor, som sannolikt kommer att få avsättning.

O. W.

Dalenius, Tore: Om stickprovsundersökningens teknik och metodik. Stockholm 1949. Kr 4:50.

I en liten skrift om drygt 70 sidor har förf. sammanfört en rad artiklar om stickprovsmetoder, deras tillämpning på några olika områden och om de viktigaste av de problem man härvid ställs inför. Skriften vänder sig icke till specialister på området utan till dem »som vilja skaffa sig en inblick i detta nya område utan att behöva fördjupa sig i facklitteraturen».

Inledningskapitlet med rubriken »Stickprovsundersökningens centrala ordförråd» redogör på ett överskådligt sätt för de grundläggande metodiska begreppen och ger därmed en god bakgrund till den följande behandlingen av metodens praktiska tillämpning på vissa områden, arbetsmarknadsstatistik, företagsstatistik och valprognos. För den i statistiskt formelspråk helt obevandrade läsarens del kunde man möjligen önska, att innehållet i ett par av formlerna förklarats i ord. I ett särskilt kapitel presenteras en översikt av felrisker vid utförandet av undersökningar. Framställningen tar närmast sikte på undersökningar av opinions- och marknadsundersökningstyp men äger till stor del giltighet även för andra slag av undersökningar. Denna instruktiva översikt förtjänar att uppmärksammas av var och en, som vill skaffa sig möjlighet att bedöma resultat av opinionsmätningar.

En relativt ingående redogörelse ägnas urvalsproceduren vid den fortlöpande, amerikanska Labor Force Survey, ett exempel på s. k. stratified sampling med geografiska ytor som samplingenheter.

Användningen av stickprovsundersökningar för valprognoser samt företagssampling har fått var sitt kapitel; det sistnämnda tidigare publicerat i Soc. Medd. årg. 1949, sid. 251.

Skriften har försetts med en omfattande bibliografi och kan anbefallas — förutom till den intresserade lekmannen — till många fackstatistiker såsom en introduktion till den speciallitteratur, som under senaste decenniet hastigt vuxit fram på området. Det kan nämnas, att bibliografien innefattar även tillämpningsområden vid sidan om samhällsstudiet, t. ex. för kvalitetskontroll och skördeuppskattningar. *R. v. E.*

Sakregister till årgång 1949

(Siffrorna inom parentes anger häftets nummer)

Alkoholistvård. På alkoholistanstalt intagna år 1948: s. 284 (4).

Adressförteckning över alkoholistanstalter: s. 81 (1).

Socialstyrelsens utlåtande över alkoholistvårdsutredningens förslag: s. 16 (1).

Se även *Nykterhetsvård.*

Arbetarskydd. Arbetarskyddsfrågor vid 1949 års riksdag: s. 569 (8).

Ny arbetarskyddslag antagen vid 1948 års riksdags höstsession: s. 14 (1).

Teknisk trepartskonferens i Genève hösten 1948: s. 273 (4).

Arbetsavtal. Landsorganisationens uttalande om avtalsläget hösten 1948: s. 16 (1).

Arbetsbyrån, Internationella. Befattning ledigförklarad för svensk: s. 281 (4).

Ledig befattning i Internationella arbetsbyråns arbetsmarknads- och migrationsavdelning: s. 421 (6).

Ledig befattning vid Internationella arbetsbyråns socialförsäkringsavdelning: s. 598 (8).

Se även *Socialförsäkring.*

Arbetsförmedling, Sveriges offentliga, *månadsstatistik* (tabeller): 1948, nov.: s. 57 (1); dec.: s. 146 (2); 1949, jan.: s. 228 (3); febr.: s. 304 (4); mars: s. 383 (5); april: s. 467 (6); maj: s. 545 (7); juni: s. 629 (8); juli: s. 705 (9); aug.: s. 793 (10); sept.: s. 868 (11); okt.: s. 941 (12).

Arbetsförmedling i förvärvssyfte (beslut vid 1948 års riksdags höstsession): s. 15 (1).

Arbetsgivareföreningen, Svenska, år 1948: s. 422 (6).

Arbetskonferensen, Internationella. Internationella arbetskonferensens trettioandra sammanträde i Genève juni—juli 1949: s. 907 (12).

Sveriges ombud och dagordningen vid Internationella arbetskonferensens trettioandra sammanträde i Genève 8 juni 1949: s. 349 (5).

Seattle-konventionerna (angående sjöfartsförhållanden): s. 193 (3).

Arbetslöner. Lönenivån inom industri och samfärdsel m. m. år 1948 samt löneutvecklingen för industriarbetare t. o. m. maj 1949: s. 610 (8).

Löneförhållandena för förvaltnings- och butikspersonal samt arbetare m. fl. inom handeln september 1948: s. 433 (6).

Rekommendation från TCO:s (Tjänstemännens centralorganisation) representantskap angående inkomststabilisering under 1949: s. 17 (1).

Se även *Arbetsmarknaden, Jordbruk, Skogsarbetare, Trädgårdsarbetare, Vägväsendet.*

Arbetslösheten inom fackförbunden, *månadsstatistik* (tabeller): 1948, 31 okt.: s. 63 (1); 30 nov.: s. 152 (2); 31 dec.: s. 234 (3); 1949, 31 jan.: s. 310 (4); 28 febr.: s. 389 (5); 31 mars: s. 473 (6); 30 april: s. 551 (7); 31 maj: s. 633 (8); 30 juni: s. 711 (9); 30 juli: s. 799 (10); 31 aug.: s. 874 (11); 30 sept.: s. 947 (12).

Hjälpsökande arbetslösa enligt arbetsmarknadsstyrelsen, *månadsstatistik* (tabeller): 1948, nov.: s. 65 (1); dec.: s. 154 (2); 1949, jan.: s. 236 (3); febr.: s. 312 (4); mars: s. 391 (5); april: s. 475 (6); maj: s. 553 (7); juni: s. 635 (8); juli: s. 713 (9); aug.: s. 801 (10); sept.: s. 876 (11); okt.: s. 949 (12).

Kungl. Maj:ts kungörelse angående vissa åtgärder vid arbetslöshet: s. 536 (7).

Ändringar i statistiken över arbetslösheten inom fackförbunden: s. 299 (4).

Finland. Arbetslöshetspolitik i Finland: s. 839 (11).

Italien. Fanfaniplanen för bekämpande av arbetslösheten: s. 353 (5).

Arbetslöshetsförsäkring. Erkända arbetslöshetskassor år 1948: s. 776 (10).

Arbetslöshet och understödsverksamhet i de erkända arbetslöshetskassorna: 1948, sept.: s. 55 (1); okt.: s. 144 (2); nov.: s. 220 (3); dec.: s. 300 (4); 1949, jan.: s. 380 (5); febr.: s. 458 (6); mars: s. 541 (7); april: s. 626 (8); maj: s. 697 (9); juni: s. 774 (10); juli: s. 866 (11); aug: s. 934 (12).

Arbetslöshetsförsäkring bland medlemmar i erkända arbetslöshetskassor veckan 25—30 april 1949: s. 456 (6).

Socialstyrelsens utlåtande över socialvårdskommitténs betänkande angående obligatorisk arbetslöshetsförsäkring: s. 278 (4); arbetsmarknadsstyrelsens utlåtande: s. 373 (5).

Storbritannien. Engelsk arbetslöshetsförsäkring: s. 825 (11).

Arbetsmarknaden, 1948, nov.: s. 44 (1); dec.: s. 138 (2); 1949, jan.: s. 214 (3); febr.: s. 294

(4); mars: s. 369 (5); april: s. 452 (6); maj: s. 531 (7); juni: s. 621 (8); juli: s. 692 (9); aug.: s. 768 (10); sept.: s. 860 (11); okt.: s. 927 (12).

Meddelanden från arbetsmarknadsstyrelsen: s. 48 (1); s. 142 (2); s. 218 (3); s. 298 (4); s. 373 (5); s. 456 (6); s. 535 (7); s. 625 (8); s. 696 (9); s. 772 (10); s. 864 (11); s. 931 (12).

Lönenivå och sysselsättningsvolym inom industri m. m. i november 1948: s. 222 (3); i februari 1949: s. 460 (6); i maj 1949: s. 699 (9); i augusti 1949: s. 936: (12).

Sammanfattande uppgifter rörande arbetsmarknaden åren 1939—1949: s. 68 (1); s. 157 (2); s. 239 (3); s. 315 (4); s. 394 (5); s. 478 (6); s. 556 (7); s. 638 (8); s. 716 (9); s. 804 (10); s. 879 (11); s. 952 (12).

Sysselsättningen inom industri, (byggnadsverksamhet) m. m. enl. uppgifter från arbetsgivarna, *månadsstatistik* (tabeller): 1948, nov.: s. 61 (1); dec.: s. 150 (2); 1949, jan.: s. 232 (3); febr.: s. 308 (4); mars: s. 387 (5); april: s. 471 (6); maj: s. 549 (7); juli: s. 709 (9); aug.: s. 797 (10); sept.: s. 872 (11); okt.: s. 945 (12).

Antalet kommunalanställda åren 1945, 1947 och 1948: s. 502 (7).

Arbetskraft och brist på arbetskraft hos städer och landsting år 1948: s. 829 (11).

Arbetsmarknadsfrågor vid 1949 års riksdag: s. 569 (8).

Löneförhållandena och sysselsättningen för förvaltnings- och butikspersonal m. fl. inom industri i september 1948: s. 115 (2).

Sakkunniga tillkallade för omorganisation av arbetsmarknadsstatistiken: s. 111 (2); s. 142 (2).

Socialstyrelsens utlåtande angående särskilda åtgärder för partiellt arbetsföras sysselsättning m. m.: s. 421 (6); arbetsmarknadsstyrelsens utlåtande: s. 219 (3).

Undersökning rörande antalet kommunalanställda: s. 352 (5).

Utredning rörande behovet av arbetskraft inom statlig och kommunal förvaltning: s. 625 (8).

Åtgärder för partiellt arbetsföras sysselsättande m. m.: s. 535 (7).

Arbetsorganisationen, *Internationella.* Israel anslutet till Internationella arbetsorganisationen: s. 421 (6).

Nytt från Internationella arbetsorganisationen i Genève: s. 276 (4).

Ratificering av vissa konventioner förordad av 1949 års riksdag: s. 573 (8).

Arbetstiden för treskifts- och tunnelarbetare (arbetsmarknadsstyrelsens utlåtande över arbetstidsutredningens betänkande, II): s. 377 (5).

Avbetalningsköp och återtagning av goda: s. 495 (7).

Barnadödlighet, se *Befolkningsfrågor.*

Barnavård. Samhällets barnavård år 1947: s. 756 (10).

Adressförteckning över länsstyrelsernas barnavårdsassistenter: s. 76 (1).

Barnavårdsmannaskap och bidragsförskott år 1947: s. 518 (7).

Den halvöppna barnavården (arbetsmarknadsstyrelsens utlåtande över betänkande avgivet av 1946 års kommitté för den halvöppna barnavården): s. 143 (2).

Familjedaghem: s. 267 (4).

Fördelningen av 1948/49 års anslag till feriebarns- och koloniverksamheten: s. 191 (3).

Regeringsrättsutslag angående bidragsförskott: s. 912 (12).

Regeringsrättsutslag angående skyddsuppfostran: s. 911 (12).

Råd och anvisningar angående fria semesterresor m. m.: s. 599 (8).

Rättslig jämställdhet för utomäktenskapliga barn: s. 7 (1).

Socialstyrelsens utredning angående åtgärder mot olämpliga förflyttningar av barn från fosterhem: s. 506 (7).

Ändringsförslag beträffande de avgiftsfria resorna och den halvöppna barnavården: s. 270 (4).

Se även *Ungdomsvård.*

Barnavårdskonsulent, se *Fattigvården.*

Barnbidrag, se *Befolkningsfrågor.*

Befolkningsfrågor. Befolkningsutvecklingen under tredje kvart. 1948: s. 20 (1); under fjärde kvart. och hela året 1948: s. 282 (4); 1949, första kvart.: s. 509 (7); andra kvart.: s. 755 (10).

Ett års erfarenhet av de allmänna barnbidragen: s. 262 (4).

Ny metod för snabbstatistik i samband med folkräkning: s. 275 (4).

Yrkesverksamhetens omfattning och varaktighet: s. 649 (9).

Barnadödligheten i Sverige och Nya Zeeland: s. 19 (1).

Befolkningsutvecklingen i Sverige, Norge och Danmark sedan 1939: s. 329 (5).

Befolkningsfrågor inom Förenta nationerna: s. 489 (7).

Världens befolkningstillväxt: s. 353 (5).

Sovjetunionens folkmängd efter kriget: s. 196 (3).

Storbritannien. Rapport från brittiska befolkningskommissionen: s. 752 (10).

Bidragsförskott, se *Barnavård.*

Blindvård. Internationell blindsakskonferens i Oxford: s. 741 (10).

Bostadsförhållanden. Bostadsfrågor vid 1949 års riksdag: s. 569 (8).

Fastighetsomkostnadernas förändringar under åren 1938—1948: s. 590 (8).

Hushållsbildning och bostadshushållens sammansättning i Norrköping m. fl. orter: s. 657 (9).

Vissa barnfamiljers bostadsförhållanden: s. 178 (3).

Nederländerna. Bostadsräkning maj 1947: s. 275 (4).

Se även *Folkpensionering*.

Bostadspolitik, se *Byggnadsverksamheten*.

Bostadsräkning, se *Bostadsförhållanden*.

Budgetundersökning, se *Levnadskostnader*.

Byggnadsarbetare, se *Yrkesutbildning*.

Byggnadsverksamheten i Sverige år 1947: s. 119 (2).

Byggnadsverksamheten i vissa städer och stadsliknande samhällen under år 1948: s. 198 (3). Byggnadsverksamheten under första kvart. 1949 i vissa städer och köpingar: s. 427 (6); andra kvart. 1949: s. 676 (9); tredje kvart. 1949: s. 917 (12).

Byggnadstillstånd (tabeller): 1948, nov.: s. 66 (1); dec.: s. 155 (2); 1949, jan.: s. 237 (3); febr.: s. 313 (4); mars: s. 392 (5); april: s. 476 (6); maj: s. 554 (7); juni: s. 636 (8); juli: s. 714 (9); aug.: s. 802 (10); sept.: s. 877 (11); okt.: s. 950 (12).

Bostadsstyrelsen övertar byggnadsstatistiken: s. 193 (3).

Den reglerade byggnadsverksamhetens omfattning den 1 augusti 1949: s. 786 (10).

Indextal för byggnadskostnaderna i Stockholm: 1949, 1 jan.: s. 277 (4); 1 april: s. 425 (6); 1 juli: s. 674 (9); 1 okt.: s. 914 (12).

Grekland. Bostadspolitik i Grekland: s. 508 (7).

Daghem, se *Barnavård*.

Detaljhandel. Socialstyrelsens statistik över detaljhandelsomsättningen år 1948: s. 525 (7); första halvåret 1949: s. 686 (9); t. o. m. tredje kvart. 1949: s. 922 (12).

Dyrortsgrupperingen. Dyrortsnämnden för 1949: s. 110 (2).

Fackföreningsrörelsen, se *Arbetslösheten, Landsorganisationen, Skattelagstiftning, Tjänstemän*.

Familjebidrag, se *Försvaret*.

Fanfaniplanen, se *Arbetslösheten*.

Fastighetsomkostnader, se *Bostadsförhållanden*.

Fattigvården år 1947: s. 35 (1).

Adressförteckning över fattigvårds- och barnavårdskonsulenter: s. 76 (1).

Arkitekttävling om ålderdomshem: s. 108 (2); s. 893 (12).

Vart syftar vi (i svensk åldringsvård)?: s. 817 (11).

Ändring i fattigvårdslagen vid 1948 års riksdags höstsession: s. 15 (1).

Folkhälsoinstitutet, se *Livsmedelskontroll*.

Folkpensionering. Folkpensionärernas bostadsförhållanden: s. 107 (2).

Förslag till indexreglering av folkpensionerna: s. 189 (3).

Konvention om ålderspensioner: s. 822 (11).

Socialstyrelsen undersöker änkornas levnadsförhållanden: s. 838 (11).

Ändring i lagen om änkepension: s. 15 (1).

Norge. Förslag om höjda ålderspensioner: s. 18 (1).

Folkräkning, se *Befolkningsfrågor*.

Frånvarofrekvens, se *Industrin*.

Fylleri. Fylleriförseelser och spritsmuggling: 1948, fjärde kvart.: s. 197 (3); 1949, första kvart.: s. 426 (6); andra kvart.: s. 674 (9); tredje kvart.: s. 916 (12).

Förenta nationerna. F.N:s ekonomiska och sociala råd har haft sammanträde 25 april—6 maj 1949 i Genève: s. 349 (5).

F. N.-stipendiater i Sverige: s. 836 (11).

Resolutioner antagna av Förenta nationernas ekonomiska och sociala råd: s. 16 (1).

Företagsräkning. Problem vid företagssampling: s. 251 (4).

Förlikningsmän. Adressförteckning över statens förlikningsmän för medling i arbetstvister: s. 84 (1).

Arbetsmarknadsstyrelsens utlåtande angående förlikningsväsendet: s. 48 (1).

Försvaret. Arbetsmarknadsorientering och yrkesvägledning för värnpliktiga: s. 772 (10).

Familjebidraget vid militärtjänstgöring: s. 112 (2).

Social verksamhet inom försvaret: s. 729 (10).

Föräldrabalk. Förslag till föräldrabalk vid 1949 års riksdag: s. 572 (8).

Husligt arbete. Hembiträdeslagens verkningar: s. 931 (12).

Finland. Hembiträdeslagen 1949: s. 195 (3).

Norge. Norsk lag om arbetsvillkor för hembiträden: s. 195 (3).

Hyreslagstiftning. Hyresrådet avstyrker bifall till fastighetsägarnas besvär angående generell hyreshöjning för tiden 1 oktober 1949—30 september 1950: s. 194 (3).

Grekland. Ny hyreslagstiftning: s. 753 (10).

Hålkort, se *Statistik*.

Indexnämnd, se *Levnadskostnader.*

Industrin. Arbetskraften i industrin år 1946: s. 206 (3).

Frånvarofrekvens inom industrin olika veckodagar: s. 543 (7).

Storbritannien. Personalvård i England: s. 900 (12).

Inkomstfördelningen. Inkomster och förmögenheter år 1947: s. 21 (1).

Inkomststabilisering, se *Arbetslöner.*

Investeringskontroll. Utredning angående formerna för den framtida investeringskontrollen: s. 625 (8).

Jordbruk. Löneläget inom jordbruket år 1948: s. 510 (7).

Se även *Yrkesutbildning.*

Kollektivavtalen år 1948, fjärde kvart.: s. 114 (2); 1949, första kvart.: s. 354 (5).

Se även *Arbetsavtal.*

Kommunalanställda, se *Arbetsmarknaden.*

Konsumtionsprisindex, se *Levnadskostnader.*

Konsumtionsvanor, se *Levnadskostnader.*

Kooperation. Kooperativa förbundet 50 år: s. 409 (6).

Kooperativa förbundets och anslutna föreningars verksamhet år 1948: s. 424 (6).

Kooperativ verksamhet åren 1945 och 1946: s. 350 (5); år 1947: s. 913 (12).

Landsorganisationen i Sverige år 1948: s. 423 (6).

Se även *Arbetsavtal.*

Levnadskostnader. Levnadskostnadsindex för december 1948: s. 129 (2); för mars 1949: s. 361 (5); för juni 1949: s. 602 (8); för september 1949: s. 849 (11).

Kostnaderna för livsmedel, bränsle och lyse: 1948, nov.: s. 41 (1); 1949, jan.: s. 211 (3); febr.: s. 291 (4); april: s. 448 (6); maj: s. 528 (7). — Socialstyrelsens allmänna konsumtionsprisindex för 1949, juli: s. 689 (9); aug.: s. 765 (10); sept.: s. 858 (11); okt.: s. 925 (12).

Indexnämnden för 1949: s. 110 (2).

Konsumtionsvanorna under år 1947: s. 100 (2).

Levnadskostnadsundersökning bland Lunds studenter: s. 601 (8).

Ny undersökning rörande konsumtionsvanorna igångsättes: s. 111 (2).

Socialstyrelsen övertar riksbankens konsumtionsprisindex: s. 668 (9).

Sparandet under år 1947 enligt socialstyrelsens konsumtionsundersökning: s. 415 (6).

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet: s. 359 (5).

Internationella resolutionsförslag angående budgetundersökningar: s. 674 (9).

Amerikas förenta stater. Beräkningarna av levnadskostnadsindex förenklas: s. 18 (1).

Bizonien. Levnadskostnadsindex: s. 276 (4).

Danmark. Budgeten för levnadskostnadsindex revideras: s. 840 (11).

Frankrike. Budgetundersökning i Frankrike: s. 598 (8).

Nya Zeeland. Ny konsumtionsprisindex: s. 113 (2).

Litteraturöversikt: s. 69 (1); s. 158 (2); s. 240 (3); s. 316 (4); s. 395 (5); s. 479 (6); s. 557 (7); s. 639 (8); s. 717 (9); s. 805 (10); s. 880 (11); s. 953 (12).

Livsmedelskontrollen vid folkhälsoinstitutet: s. 112 (2).

Livsmedelspriser. Näringsvärde och pris på viktigare födoämnen år 1948: s. 443 (6).

Läkarvård, se *Sjukvård.*

Militärtjänstgöring, se *Försvaret, Olycksfallsförsäkring.*

Moderskapsskydd. Mödrahjälpen under andra halvåret 1947: s. 32 (1); under år 1948: s. 617 (8).

Adressförteckning över mödrahjälpsnämndernas sekreterare: s. 77 (1).

Mödrahjälp, se *Moderskapsskydd.*

Nykterhetsvård. Nykterhetsnämndernas verksamhet under år 1947: s. 171 (3).

Nykterhetsvårdsklientelets omfattning och sammansättning m. m. under år 1947: s. 339 (5).

Adressförteckning över länsnykterhetsnämndernas ombudsmän: s. 81 (1).

Nykterhetsfrågor vid 1949 års riksdag: s. 570 (8).

Se även *Alkoholistvård.*

Näringsvärde, se *Livsmedelspriser.*

Olycksfallsförsäkring. Ersättning för skada under militärtjänstgöring (arbetsmarknadsstyrelsens utlåtande över socialvårdskommitténs betänkande): s. 298 (4).

Socialstyrelsens utlåtande angående tillägg åt vissa ersättningstagare enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m.: s. 506 (7).

Omskolningskurser, se *Yrkesutbildning.*

Ortsombud. Adressförteckning över socialstyrelsens ortsombud för prisinsamling: A. I städer och tätorter: s. 78 (1). B. På landsbygden: s. 80 (1).

Partiellt arbetsföra, se *Arbetsmarknaden.*

Personalvård, se *Industrin.*

Riksdagen. Sociala frågor vid 1948 års riksdags höstsession: s. 14 (1); vid 1949 års riksdag: s. 569 (8).

Semesterresor, se *Barnavård.*

Sinnesslöa, se *Sjukvård.*

Sjukförsäkring. Lagen om allmän sjukförsäkring (vid 1948 års riksdags höstsession): s. 15 (1).
Sjuksköterskebyråerna under 1948: s. 535 (7).
Sjukvård. Antalet vårdplatser för kroniskt sjuka och för lättskötta sinnesslöa den 1 augusti 1949: s. 749 (10).
Socialstyrelsens utlåtande angående den öppna läkarvården: s. 111 (2).
Socialstyrelsens utlåtande angående statsbidragssystemet för den slutna kroppssjukvården: s. 350 (5).
Sjömansyrket, se *Arbetskonferensen, Internationella.*
Skattelagstiftning. Avdragsrätt för fackföreningsavgifter föreslås: s. 352 (5).
Skiftarbetare, se *Arbetstiden.*
Skogsarbetare. Skogsarbetarnas arbetsförtjänster vintern 1948/49: s. 913 (12).
Se även *Yrkesutbildning.*
Skogshärbärge. Arbetsmarknadsstyrelsens utlåtande över 1945 års skogshärbärgesutrednings betänkande (II): s. 864 (11).
Skolväsendet. Arbetsmarknadsstyrelsens utlåtande över 1946 års skolkommissions betänkande: s. 51 (1).
Skyddsuppfostran, se *Barnavård.*
Social handbok. Svenskt socialt lexikon: s. 113 (2).
Social upplysningsverksamhet. Förslag om ett statligt institut för social upplysning: s. 599 (8).
Socialstyrelsens utlåtande över förslaget till social upplysning: s. 836 (11); arbetsmarknadsstyrelsens utlåtande: s. 865 (11).
Socialförsäkring. Socialförsäkringsfrågor vid 1949 års riksdag: s. 571 (8).
Socialstyrelsens utlåtande över Internationella arbetsbyråns rekommendation om ekonomisk trygghet: s. 346 (5).
Amerikas förenta stater. Socialförsäkringen utbygges i Förenta staterna: s. 839 (11).
Danmark. Nye sociale love i Danmark: s. 739 (10).
Norge. Den norske folketrygdplanen av 1948: s. 578 (8).
Socialiagstiftning. Nordiska socialministermötet i Oslo augusti 1949: s. 752 (10).
Socialpolitik. Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet: s. 110 (2).
Socialstatistik. Den sjunde internationella socialstatistikerkonferensen i Genève: s. 421 (6); s. 903 (12).
Storbritannien. Vad är »Social Survey»?: s. 499 (7).
Socialstyrelsen. Skolbyråns chef tjänstledig: s. 193 (3).
Socialutgifter, se *Socialvård.*
Socialvetenskap. Tyskland. Socialforskningsinstitut i Dortmund: s. 838 (11).
Socialvård. De svenska socialutgifterna omkring år 1946: s. 91 (2); år 1948: s. 193 (3); åren 1946, 1947 och 1948: s. 744 (10).
Socialvårdsfrågor vid 1949 års riksdag: s. 571 (8).
Socialvårdskommittén, se *Arbetslöshetsförsäkring* (betänkande angående obligatorisk arbetslöshetsförsäkring); *Olycksfallsförsäkring* (betänkande angående ersättning för skada under militärtjänstgöring).
Sparverksamhet, se *Levnadskostnader.*
Statistik. Några synpunkter på den statliga statistikens organisation: s. 574 (8).
Socialstyrelsens hålkortsavdelning: s. 914 (12).
Nordiskt statistikermöte i Helsingfors den 13—14 juni 1949: s. 506 (7).
Se även *Arbetsmarknaden.*
Studieverksamhet. Socialstyrelsens utlåtande över studentsociala utredningens betänkande angående den högre utbildningens demokratisering: s. 279 (4).
Sysselsättning, se *Arbetsmarknaden.*
Tidskrifter, Utländska. Översikt över utländska tidskrifter med socialt, samhällsekonomiskt eller befolkningsstatistiskt innehåll: s. 74 (1); s. 164 (2); s. 322 (4); s. 401 (5); s. 722 (9); s. 810 (10).
Tjänstemän. Tjänstemännens centralorganisation (TCO) år 1948: s. 423 (6).
Se även *Arbetslöner.*
Trepartskonferens, se *Arbetarskydd.*
Trädgårdsarbetarnas löner år 1948: s. 842 (11).
Tunnelarbetare, se *Arbetstiden.*
Ungdomsvård. Adressförteckning över skolor, tillhörande barna- och ungdomsvården: s. 82 (1).
Arbetsmarknadsstyrelsens utlåtande över ungdomsvårdskommitténs betänkande »Ungdomen och arbetet»: s. 49 (1).
Nytt informationsorgan för ungdomsvårdsskolorna: s. 193 (3).
Se även *Barnavård.*
Utlänningar i Sverige under fjärde kvart. 1948: s. 124 (2); under första kvart. 1949: s. 355 (5); under andra kvart. 1949: s. 682 (9); under tredje kvart. 1949: s. 845 (11).
Utomäktenskapliga barn, se *Barnavård.*
Vårdplatser, se *Sjukvård.*
Vägväsendet. Löneförhållandena inom vägväsendet år 1948: s. 28 (1).

Värnpliktiga, se *Försvaret.*
Yrkesutbildning. Arbetslöshets- m. fl. kurser under ledning av överstyrelsen för yrkesutbildning under tiden oktober 1948—juni 1949: s. 628 (8).
Omskolningskurser för fristållda byggnadsarbetare m. fl.: s. 378 (5).
Studiekurs för arbetsförmedlingstjänstemän 15—22 aug. 1949: s. 696 (9).
Utbildningskurs för aspiranter inom arbetsförmedlingen: s. 379 (5).
Yrkesutbildning för varubud: s. 933 (12).
Yrkesutbildning inom jordbruk och skogsbruk: s. 218 (3).
Se även *Studieverksamhet.*
Yrkesverksamhet, se *Befolkningsfrågor.*
Yrkesvägledning, se *Försvaret.*
Ålderdomshem, se *Fattigvården.*
Ålderspension, se *Folkpensionering.*
Änkepensionering, se *Folkpensionering.*

Författarregister till årgång 1949

ALEXANDER, FINN. Den norske folketrygdplanen av 1948. Nr 8
ALLEN, R. G. D. Några synpunkter på den statliga statistikens organisation. Nr 8
BEXELIUS, ERNST. Vart syftar vi? Nr 11
BREDAL-BAUER, JOHN. Inkomster och förmögenheter år 1947. Nr 1
CHRISTIANSEN, ARNE. Nye sociale love i Danmark. Nr 10
DALENIUS, TORE. Problem vid *företagssampling.* Nr 4
— Vad är »Social Survey»? Nr 7
ECKERBERG, PER. Nordiska socialministermötet i Oslo augusti 1949. Nr 10
ERONN, LARS. Kooperativa förbundet 50 år. Nr 6
GUSTAFSON, RUNE. Engelsk arbetslöshetsförsäkring. Nr 11
HEDQVIST, CHARLES. Internationell blindsakskonferens i Oxford. Nr 10
HOFSTEN, ERLAND, v. Sjunde internationella konferensen för socialstatistiker i Genève 1949. Nr 12
HOLMSTEDT, GUSTAF. De svenska socialutgifterna omkring år 1946. Nr 2
— De svenska socialutgifterna under åren 1946, 1947 och 1948. Nr 10
HYRENIUS, HANNES. Befolkningsfrågor inom Förenta nationerna. Nr 7
— Yrkesverksamhetens omfattning och varaktighet. Nr 9
LARNSTEDT, OSSIAN. Konvention om ålderspensioner. Nr 11
LINDSTRÖM, ERIC. Personalvård i England. Nr 12.
NORD, TURE. Avbetalningsköp och återtagning av gods. Nr 7
PERSSON, RUNE. Levnadskostnadsundersökning bland Lunds studenter. Nr 8
QUENSEL, CARL-ERIK. Befolkningsutvecklingen i Sverige, Norge och Danmark sedan 1939. Nr 5
ROSENBLAD, URBAN. Social verksamhet inom försvaret. Nr 10
SCHMIDT, FOLKE. Rättslig jämställdhet för utomäktenskapliga barn. Nr 1
STARLAND, H. Teknisk trepartskonferens i Genève hösten 1948. Nr 4
STÅLFELT, ILSE. Regeringsrättsutslag angående skyddsuppfostran. Nr 12
THORNELL, STINA. Fastighetsomkostnadernas förändringar under åren 1938—1948. Nr 8
TSITIDIS, KRITON. Bostadspolitik i Grekland. Nr 7
— Ny hyreslagstiftning i Grekland. Nr 10
ÖBERG, CARL. Socialstyrelsen övertar riksbankens konsumtionsprisindex. Nr 9

E. A—n	= Erna Abrahamsson, amanuens (Ss)[1]	Å. A.	= Åke Aulin, förste byråinspektör (AMS)
G. A.	= Gösta Ahlborg, förste byråsekreterare (Ss)	A. B.	= Ali Berggren, byråchef (Ss)
A. A—m	= Arne Aldestam, aktuarie (Ss)	E. Br	= Erik Bohlinder, förste aktuarie (AMS)
V. A.	= Vesta Almqvist, amanuens (Ss)	L. B.	= Lars Bohlin, tf. byråchef (Ss)
S. A.	= Stina Amlin, amanuens (Ss)		

[1] Gift under år 1949, se Herner.

I. D. = Ingrid Dalén, amanuens (Ss)
E. E. = Einar Eriksson, tf. förste aktuarie (bostadsstyrelsen)
R. v. E. = Roland v. Euler, aktuarie (Ss)
K.-E. F—g = Karl-Erik Friberg, amanuens (Ss)
H. G. = Henrik Geschwind, förste aktuarie (Stat. cbn)
T. G. = Thore Grönqvist, amanuens (Ss)
H. Gn = Harry Gustafsson, amanuens (AMS)
M. G. = Marianne Gustavsson, amanuens (Ss)
M. H. = Maria Hammarström, förste byråsekreterare (Ss)
B. H. = Brita Hasselrot, förste byråsekreterare (Ss)
S. H. = Sten Heinrici, förste kanslisekreterare (Sd)
G. He—k = Gillis Hennermark, amanuens (Ss)
C. H—n = Carl Hermelin, aktuarie (Ss)
E. H—r = Eva Herner, amanuens (Ss)
E. v. H. = Erland v. Hofsten, byråchef (Ss)
G. H-dt = Gustaf Holmstedt, förste aktuarie (Ss)
S. H—k = Sten Häggmark, amanuens (Ss)
G. H—k = Gunnar Hävermark, byråchef (Ss)
B. J. = Birgit Johnson, byråsekreterare (AMS)
L. J. = Linnea Jonsson, aktuarie (Ss)
E. L-n = Erik Larsson, aktuarie (Ss)
E. Lr = Erik Linnér, amanuens (AMS)
v. M. = Anna v. Meyeren, assistent (Ö)
G. M. = Gustav Möller, förste aktuarie (Suk)
K.-A. N. = Karl-Axel Nordfors, byråsekreterare (Ss)
A. N-t = Arne Näverfelt, amanuens (Ss)
E. O. = Ejnar Olsson, aktuarie (Ss)
V. P. = Valdemar Personne, byråsekreterare (AMS)
A. S. = Axel Spendrup, amanuens (AMS)
T. S—r = Tore Söder, amanuens (Ss)
H. Sm = Helga Söderström, amanuens (AMS)
S. T. = Stina Thornell, notarie (Statens hyresråd)
E. W. = Elisabeth Wiberg, aktuarie (Ss)
O. W. = Otto Winther, amanuens (Ss)
J. W. = Jan Wittrock, tf. förste aktuarie (AMS)
E. W—r = Elsa Wollmer, byråsekreterare (Ss)
Ön = Stig Östergren, amanuens (Ss)

AMS = Arbetsmarknadsstyrelsen, Sd = Socialdepartementet, Ss = Socialstyrelsen, Stat. cbn = Statistiska centralbyrån, Suk = Statens utlänningskommission, Ö = Överstyrelsen för yrkesutbildning

Recensioner 1949

DALENIUS, TORE, Om stickprovsundersökningar: s. 959 (12).
GILLE, HALVOR, Svensk befolkningspolitik: s. 886 (11).
HALD, ARTHUR, HOLM, PER and JOHANSSON, GOTTHARD, Swedish housing: s. 809 (10).
HALLBECK, NILS, Grabb på glid: s. 808 (10).
HOFSTEN, ERLAND v., Index och levnadskostnad: s. 721 (9).
HÖJER, KARL J., Social welfare in Sweden: s. 561 (7).
INTERNATIONAL LABOUR OFFICE, Yearbook of Labour Statistics: s. 721 (9).
KIRK, DUDLEY, Europe's population in the interwar years: s. 163 (2).
MICHANEK, ERNST, Socialboken: s. 958 (12).
SVENSKA LANDSKOMMUNERNAS FÖRBUND, Medborgarboken: s. 885 (11).
WALLANDER, JAN: Flykten från skogsbygden. En undersökning i Klarälvsdalen: s. 163 (2).

STATISTISKA CENTRALBYRÅN
STOCKHOLM